

colle de s. e. m. n. agila
de la comp. de Jus. de
uilla.

H Y M N O

R V M R E C O G N I T I O

per Antonium Nebrissen.
cum aurea illorum
expositione.

 O R A T I O N E S , Q V A E I N
vniuersali Ecclesia per totū Annū decātātur.

 H O M I L I A E D I V E R S O R V M
Autorum in Euangelia.

 S E G M E N T A E X E P I S T O L I S
Pauli, Petri, Iacobi, Ioannis; & ex prophetis.
Omnia per eundem Anto. Nebriss. illustrata;
nunc denuo; emendata, torculariꝑ tradita.

 I M P E R I A L I
Cum Priuilegio.

A P V D I N C L Y T A M G A R N A T A M

M. D. X L I.

RECOGNITIO AELII ANTONII NEBRISSENSIS.

Grammatici recognitio Hymnorum ad Salma-
ticēsis Academiæ Senatū sapientissimum.

Fœliciter.

I vestris in me beneficijs, P. C. q̄ fuerunt mihi ipsa
varietate meorum temporū vel in prosperis rebus
meis iucunda; vel grata in aduersis; par ac mutua
volūtas redderetur: nullum esset opus ab ingenio
meo profectum; quod non vestro iutilissimum no-
ne in vulgus exiret. Sed me huius rei cupidum prohibuit par-
tim meus pudor: quī nihil adhuc videbar elaborasse: quod esset
dignū ornatissimo isto ordine: partim qđ intelligebā studia mea
plerisq; vestrū fore ingrata; nonnullis etiā suspecta & iniusta. Itaq;
cōtinui me ipsum; ne qua in re vellē obseruatiā & pietatem meā
erga vos declarare; molestus atq; odiosus essem. Nunc vero cum
esset mihi in animo dare operā; quēadmodū nōnulli codices ex
factis & ecclesiasticis litteris de prompti quā emendatissimi im-
primantur; quos auditoribus meis legendos proponerem: auspi-
catusq; essem ab hymnorum volumine: qđ erat tū mendis, tū car-
minum confusione deprauatum: visum est hunc laborem meū
splēdidissimo nomini vestro dedicare. Non q̄ me existimem ex
alieno opere sola præfatione aliquam bonā gratiam à vobis au-
cupari; sed vt censurę atq; iudicio vestro subijcerem hāc emenda-
tionem meā; in quam sum ausus nōnulla errata: q̄ per omnes li-
bros passim reperiuntur; ad lineā veritatis reducere. Quod si in-
tellexero sapiētię vestrę singulari hos labores meos esse nō iniu-
cūdos; neq; à me frustra susceptos: aggrediar deinceps aliud opus
qđ sit & ingenij mei virib⁹; & autoritate vestra magis dignū. Sed
cuiusmodi sint errores; quos in hoc volumine deprehēderim; bre-
ui demonstrabo. Est in principio opis mēdū, qđ oēs libri vno con-
sensu arripuere; & quod nemo est (si modo purgatum habeat au-
rem) qui nō fateatur esse viuū manifestariū; in loco illo. Nos mor-
te victi liberet; pro quo ego in rarē ab autore carminis fuisse scrip-
tum; liberat; cum ordo ipse & contextus orationis hoc desideret.

Nā hortatur

Nam hortatur nos vt torpore somni excusso ad orationem dominico die surgamus; quo & mundus est conditus & Christus resurgēs nos morte victa liberauit. Nā liberat: hoc loco eo mō positū est, pro liberauit; quo in. iij. Vergilij positū est. Omnis humo fumat neptunia troia, qđ Seruius exponit pro fumauit. Nec enim putamus aut optamus, vt liberet nos morte victa; cum verborū series sit in cōsequēs; sed adducimus causā cur nobis talidie surgēdū sit; hoc est qđ Christus resurgēs morte victa nos liberauit, qđ & alio loco ecclesia canit. Qui mortē nrām moriendo destruxit; & vitā resurgendo reparauit. Prima nāq; hymni pars narratiua est; secunda vero de precatiua: cum subditur; iā nunc paterna claritas. In eodē p̄terea hymno, & in alijs emendauimus pro paradyto penultima breui paraclito; vel potius paraceto penultima longa, & in eadem accētū acuto. In sequenti hymno Iesu habentes respice; pro labentes labantes reposuimus ex ratione carminis, quā in secundo versu habet iambum; quare non labentes cum primam labor laberis producat; sed labantes à labo labas; quod primam breuiat. Quod & Mamotrectus adnotauit.

Quod vero sequitur. Si respicis lapsos cadunt; contrarium dicit ei; qđ petimus, quare legendū potius si respicis lapsus cadūt; id est cessant, & tolluntur. sunt autem lapsus; loca lubrica, ad cadendū obnoxia, Verg. ij. qđ. pedibusq; rotarū subiiciūt lapsus.

Est p̄terea in quarto hymno scriptum, Pellat lāgorem; p̄ quo debere scribi angorem ex ratione carminis facile apparet. Nā quēadmodum in apparatu diximus. Carmen est saphicū; qđ cōstat trocheo spondeo dactylo & duobus trocheis. Ex quo sit vt quāq; sensus indifferenter angorem & lāgorē possit accipere; ratio tamen carminis nullo modo languorem admittat.

Quod si dixerit quispiam rectius salutē (quā tribui pertimus) languorem; quā angorem opponi. Possem ego respondere poetam citius fuisse transgressurum leges elegantie, quā carminis, sed potius illud placet; angorem recte positum esse hoc loco; cum non multum distet à langore; cum sit angor (quemadmodum Cicero diffinit) thuscularum questionum

RECOGNITIO.

libro quarto, ægritudo premens, Langor vero ægritudo crucians,

In hymno Somno reſectis artubus lucis labefcat munere; lege tu labefcat pro labefcat. quia (vt in ſuperioribus diximus) labor laberis; a quo eſt labefco labefcis, primam producit. Labor labas, a quo eſt labafco, is, primam breuiat, quod hoc in loco deſideratur: quia iambus eſt neceſſarius in ſecundo loco.

In hymno Splendor paternæ gloriæ. Caſus fœcundet aſperos; lege tu caſus ſecūdet aſperos, i. ſecundos & proſperos faciat; non fœcundos, ideſt fertiles & copioſos, quod eſſet contrarium ei; quod pertimus, quum præſertim ſyllaba repugnet; quæ in ſecundo loco debet conſtituere iambum.

In hymno Telluris ingens cōditor propulſis atq; moleſtis. Ex eadem ratione emendauimus pulſis aquæ moleſtijs, vt ſtet verſus, habeatq; in ſecūda ſede iambum, Nam moles aque prohibet terram eſſe ſtabilem.

In hymno Nox & tenebræ & nubila, rebusq; iam color redit; ſic legendum eſt, non calor vt pleriq; omnes codices habent ex lectione originali ipſius Prudentij & ratione contextus; quia luce adueniente omnia recipiunt ſuū colorem; qui per noctis tenebras videri non poterat dicente Vergilio, Et reb⁹ nox abſtulit atra colorem.

Nox atra rerum contegit terræ colores: ſic eſt legendum; nō calores, vt ſtatim diximus, in plariſq; codicibus legi non repugnante ratione carminis, ſed ſenſu & mente autoris.

In hymno Vox ecce clara intonat, ab æthere Chriſtus promicat, lege æthra, vt ſtet ratio carminis, quæ nō recipit anapeſtū in tertio loco, cum præſertim idem prope ſignificat æthra quod æther.

In hymno O glorioſa domina: legendum fœmina nō domina, tum ex lectione antiqua; tum ex ratione carminis, quod habere debet in tertio loco iambum, aut ſpondeum/ nō pyrrhichium, & in eodem pro lactaſti ſacro vbere. lege tu lactas ſacro vbere: ex eadem ratione carminis.

In hymno Luſtra ſex qui iam peracta, Agnus in cruce leuatur, lege

tur, lege agnus in crucis leuatur immolādus stipite. Vt sit ordo; agnus leuatur immolandus in stipite crucis. & stet versus; alias claudicaret; q̄ debet habere trocheū necessario in tertia sede. In hymno Sanctorum meritis. Calcarunt omnia. Legendum est calcarūt hominū; quoniā alias nō staret versus. qui debet habere dactylū in secundo loco. Ex veteri librorum lectione. In hymno rex gloriose martyrum. Qui respuentes terrena. castiga tū terrea; quia debet esse iambus in quarta sede; neq̄ pōt recipere longam in penultima syllaba. In hymno Iste confessor. Hodie latus; legēdum hoc die latus. Vt sit trocheus in primo loco; & nō pyrrhichius; si hodie legat. qui (vt diximus) nō recipit spōdeū, vel trocheū in quarto loco. In hymno Iesu corona virginum. Quē mater illa concepit. Legendum concipit. vt sit præsens pro prærito & stet versus; In hymno Virginis proles. Legitur secreta scandere cæli; pro eo quod esse debuit sacrata scandere cæli. Nam cū secreta primā pducatur; esset spondeū in quarto loco; cum debeat esse trocheū.

¶ Quid sit Hymnus, & vnde Carmen dicatur.

¶ Hymnus interpretatur canticū, siue laus diuina: ab hymneo: quod græce est proprie Deos laudare: vnde Hymniferi dñr hymnos portantes.

¶ Carmen, a canendo dici volunt: qđ metris scriptū est: quasi Canimen. Carmen dicitur vnum, vel duos, vel plures versus. Tota Ancis carmen heroicū appellatur. & carmen Bucolicū dicimus.

¶ Carmen potius a carminādo: hoc est deducēdo lanā siue linū dicitur. Deducere nāq̄ lanam, siue linū: & huiusmodi est nendo, aut carpēdo extenuare. Iuuenat. Qui solet obliquo lanam deducere ferro. Colu mela per translationem de carmine dixit, Pierides tenui dedueite carmina filo. & Quid. Ad mea perpetuū deducite tēpora carmen. Verg. in Bucō. deductū ducere carmen: quod Seruius exponit. i. tenue. vt sit translatio a lana: quā ducitur in tenuitatem: vnde & carmen a carpēdo siue carminādo dictū est. Ouid. j. de Ponto. vt tñ ipse vidēs lūctor deducere versum Macro. lib. vj. Vergiliū. (inqr) deductū carmē pro tenui & subtili posuit eleganter. Pomp. in Attellana. Vocem deducas oportet, vt mulieris videantur verba. Afferrius. Paucis v̄bis respōdit tristi voce deducta. Carmē cacomētrum, dicitur a grāmaticis male mensuratum: quod in syllabarum quantitate peccat.

Carmen quandoq̄ dicitur incantatio, vt illud, Carmina de cælo possunt deducere lunam.

Carmen famosum dicitur libellus infamatorius. ff. de testat. l. Is. Si quis (inquit) ob carmen famosum damnatur. Horat. j. sermo. In quem considerit si quis, mala carmina, ius est.

PROLOGVS.

¶ Sequitur Prologus hymnorum.

Hymnus dicitur laus Dei cum cantico. Quattuor fuerunt principales autores, qui hymnos composuerunt; scilicet Gregorius, Prudentius: Ambrosius, & Sedulius. Sed quidam vir prudens nomine Hylarius; videns illos multos hymnos composuisse: dignum duxit quosdam in vnum colligere: & compendiose componere breuem & vtilem tractatum: in quo omnes hymni vtiliores maxime essent. Prima intentio fuit describere illos, qui cantantur in prima feria; & sic deinceps secundum ordinem. Vtilitas maxima est: vt per lecto libro cognitionem habeamus vnitatis & trinitatis. Supponitur theoricæ: idest diuinæ contemplationi.

¶ Sed quia mentionē fecimus de feria videamus quid sit feria. Feria est sollemnis dies. Beatus enim Siluester videns hæbreos dicentes prima sabbati; secunda sabbati, & sic deinceps. Similiter videns gentiles nomina suorum deorum vel stellarum posuisse, vt dies lunæ: dies martis &c. Noluit imitari mores & sectam eorum: scilicet hebreorum & gentilium. Sed loco huius inuenit hoc nomen feria. Sed in fine septimanæ seruauit sabbatum, quod fecit ad figuram: quia sabbatum interpretatur requies. Et nos per totam hebdomadam, idest per totum spacium vitæ nostræ: quod currit spacio septem dierum: debemus laborare: & niti summo conamine. vt perueniamus ad requiem & ad æternam beatitudinem. Vnusquisque hymnus habet suam materiam. In illis qui sunt de nocte accipit materiam ipsum tempus, idest significationem ipsius temporis, scilicet, vt expellat à nobis tenebras ignorantie & vitiorum, & informet nos virtutibus, & sancti spiritus charitate. In illis vero, qui sunt de die accipit materiam ipsum lumen, & vult deprecari deum, vt quem admodum illuminat nos sua claritate & splendore solis in corpore, sic illuminet nos sancti spiritus gratia in mente. Amen.

Antonius

¶ Antonius Nebriss. in vnū quodq̃ hymnorum genus.

¶ Carmen est dimetrum Iambicum archilochium monocolon orthometrum. Quod canitur ad horas nocturnas certis quibuldā diebus dominicis. Portat Christi fideles. vt excusso nocturni tēporis somno surgāt petīturi admissi peccati veniā; & futuri præservationē, & immortalis vitæ beatitudinem.

Primo dierum omnium,
Quo mūdus extat cōdit⁹:
Vel quo resurgens cōditor
Nos morte victa liberat.

Pullis procul torporibus
Surgamus omnes ocyus:
Et nocte quæramus pium;
Sicut prophetam nouimus.

Materia hui⁹ hymni est cōmendatio dñici diei: & cōmendatio eum p̃ partes. hec sunt partes: q̃ mundus fuit cōdit⁹ eodē die quo Christus resurrexit: & per hāc cōmendationem beatus Gregorius vult ob dominici diei apicē, monere nos ad honorē ipsi⁹ delecto mane surgere: & deum quæ rere. Dñic⁹ dies merito & cum disc̃ cretīde oīm dierum primus dicit⁹: quia dicitur primus respectu oīm creaturarum Tertius dicit⁹ respec⁹

ctu resurrectionis dñi: quia tertia die resurrexit. Octauus dicit⁹ respectu octauis diei: ga in die octaua oēs resurgere debem⁹ ad eternā vitā. Et ideo quæramus in dñico die quo Christus resurrexit: ipsū Christum: vtra morte vitiorum ad vitā & gaudium sempiternum resurgam⁹ in die iudicij, quo bona bonis: mala malis reddētur. Descensus fiat ad litterā. Ego dico dominicum diem maiorē esse alijs oīb⁹: quia mundus fuit conditus: & Christus resurrexit eodem die: ergo habet primatū super alios. Ergo maior est alijs diebus. Locus est a partibus sufficiēter enumeratis vel a positione antecedentis. ¶ O fratres: omnes (surgamus in primo dierum omnium) id est in dominica die (ocyus). i. citius quā alijs diebus (quo) scilicet dominico die (mūdus extat cōdit⁹). i. factus (vel) pro & (quo die cōditor). i. creator omniū creaturā: iā (morte victa) destructa: quia Christus moriēdo mortē nostrā. s. eternā destruxit: & vitam resurgēdo reparauit: & (sic resurgēs nos liberat). i. liberauit ab inferno vela potestate diaboli. Surgamus dico (a nostris torporibus). i. peccatis & vitijs: & nō solum modo surgamus: sed quæramus per obseruationem mādatorum (pium). i. deum: in hac nocte (sicut nouimus p̃pheta). s. Dauid deū quæsisse. sicut ipse ait Media nocte surgebā ad cōtendū tibi: &c. Iterum. Lauabo per singulas noctes &c. Vnde in homilia beati Gregorij legitur de quodā: qui post q̃ aliquantulum soporis corpori suo dedisset, extra mediā noctē surgebat: & vigilās perorabat: qui tandū hoc fecit: donec facta est vox de cælo a domino dicens. Peccatum tuum dimissum est tibi.

ANTO. Nebriss. liberat nō liberet, vt in omnibus libris scriptū reperies ratione ipsius ordinis & orationis cōtextus, quod tēpus p̃teritum desiderat. Nā liberat p̃liberatuū positū est. vt superius in Auctoris præfatione dictum est.

Surgamus
A iij

EXPOSITIO HYMNORVM

Surgamus inq̃ & q̃ramus piū (vt
audiat n̄as p̄ces). i. orationes pro
vitādis vitis & q̃rendis v̄tutibus
(porrigat suā dextrā). i. auxilium
(vt nos expiatos). i. absolutos &
purgatos (sordibus). i. a vitis, vel
a sordibus vitiorū (reddat). i. a se
dibus (polorū). i. calorū & angelorum, idest ponat nos in cælo.

¶ Reddat inq̃ nos polorū sedibus
vt muneret supple nos (beatis do
nis). i. donis celestibus (quicq̃). i.
quicūq̃ (psallim⁹). i. canim⁹ (ei). s.
dño (quietis horis). i. horis noctis
(in sacratissimo tēpore) quo Chri
stus resurrexit: tēpore dico (hui⁹
diei) scilicet dñic⁹ vel (muneret in sacratissimo tēpore huius diei). i. in
die iudicij, qui dicitur sacratus: quia ibi bona bonis: mala malis redētur.
Sed quia superiora per nos habere nequimus: vertit se nunc ad filium,
& monet nos: q̃ p̄cemur ipsum quatenus om̄is libido: om̄is macula: &
alia mala facta a nobis remoueātur.

¶ Iam postulamus te nunc o pater
na claritas affatim) idest abūdāter
(vel libido) idest luxuria & mala
cōcupiscentia. libido dico (sordis
dās) corpora nostra (et om̄is act⁹
noxius) idest nocius. idest omne
malū opus (absit). i. longe sit remotū: ne animatū corpus sordescat. A fa
tim aliquando cū vnico. i. scribitur. & est cōpositum ex ad & fabile: quasi
abunde: & nō dicibiliter significet. & correpta antepenultima, si y o scri
batur cum dupici. ff. significat facunde. & antepenultima producit.

¶ Et id te postulamus (ne foeda sit)
idest sordibus plena (vellubrica)
idest labilis ad luxuriam (cōpago
nostri corporis) idest coniunctio
nostri corporis & animæ: quæ tūc
dicitur foeda, q̃n caro præst virtutē,
& ratio est pulchra: q̃n prædomi
natur corpori. vel deprecemur vt

caro subeat mētī (p quā). s. cōpaginē (crememur anima & corpore). i.
cruciemur (acrius) idest valde acriter (ignibus) idest doloribus (auer
ni). i. inferni. Auernus dicit ab a q̃d est sine & ver veris q̃d est delectatio
quasi sine vere. i. sine delectatiōe. Auern⁹ est locus in inferno vbi est sēp
ignis: in quo impij cremabunt, qui in hac vita p̄ immūditū exarserunt.

Additio. Auernus. lacus est Cāpaniæ prope Baias Plutoni dicatū. vbi
introitus ad inferos patere credebatur: & dicitur quasi sine
auius. hoc est aui⁹ in accessus ob grauitatē odoris. Lucretius. lib. vi.
Principio: quod Auerna vocant: non nomen id ab re.

Impositum est: quia sunt auius cōtraria cunctis.

Nosttras preces vt audiat;

Suamq̃ dextram porrigat:

Vt expiatos sordibus

Reddat polorum sedibus.

Vt quicq̃ sacratissimo

Huius diei tempore

Horis quietis psallimus;

Donis beatis muneret.

Iam nunc paterna claritas

Te postulamus affatim;

Absit libido sordidans:

Omnisq̃ actus noxius.

Ne foeda sit, vel lubrica

Compago nostri corporis;

Per quam auerni ignibus

Ipsi crememur acrius.

Et quia

Ob hoc redemptor quæsum⁹:

Vt probra nostra diluas;

Vitæ perēnis commoda

Nobis benigūe conferas.

& corpus (& cōferas).i.concedas nobis (cōmoda).i.vt vita perpetua,
(perēnis vitæ).i.æternæ gloriæ.

Quo carnis actū exules

Effecti ipsi cēlibes;

Vt præstolamur cernui;

Melos canamus gloriæ.

san & celestē ducētes) vt p̄stolamur).i.expectamus.& speramus (nos in cē cernui).i.inclinari & oculos sursum tenētes ad dñm (canamus).i. proferamus (melos).i.cātum ore & corde (gloriæ).i.ad honorem tuæ laudis. Bene enim cantant: quia bonis operibus non cessant.

Prestapater p̄ssime;

Patriq; compar vnice;

Cum spiritu paraceto

Regnās per omne sēculū. amē.

ideft cōsolatore (p omē sēculū).i.ante oīa sēcula (p̄sta).i.dona nobis ea quæ supra orauimus (amen).i.sine defectu.sine initio.& sine fine.

ANTO. Amē. Septuaginta interp. verterūt geneto. hoc est fiat. Aquila vero in epistomenos. ideft fideliter: verbum ex fide deductum.

¶ Carmen est; quale illud primo dierum. Canitur ad laudes mai-
tutinas certis quibuscūq; diebus dñicis. Et quia luce aduētante
gallus canit, alludens ad illud: quod Iesus post tertium galli
cantū Petrum respexit: cōdonationē peccatorū precatur.

A Eterne rerum conditor
Noctem diēq; qui regis;
Et temporum das tempora;
Vt aleues fastidium.

¶ Materia huius hymni est cōmen-
datio & laudatio altissimi dei oīm
cōditoris: q̄ etern⁹ est. i. sine initio
& sine. Et distingue: quid distat in-
ter eternū, p̄petuū, sempiternū, t̄pale.
A eternū est qd caret p̄cipio &
fine vt deus. Perpetuū habet p̄cipiū cū tēpore & nō habebit finē: vt
anima. Sēpiternū est, qd nec habuit p̄cipiū sub tēpore: nec habebit fi-
nem sicut eternū. T̄pale est: qd incipit cū t̄pē & habet finē: vt corpus
nostrū. Cōstrue (Eternę rerū cōditor).i. factor. Cōditor nomē est yba

EXPOSITIO HYMNORVM

qđ cōponitur ad qđ pprie significat abscondo: quasi in vnū interiore locum do. Verg. Scandunt rursus æquū: & nota conduntur in aluo. Ponitur tñ aliqñ pro cōstruo quasi simul do. Salustius. Urbē Romā: sic ut ego accepi condidere atq; initio habuere troiani. Significat etiā repono. Plī. Formicæ condunt æstate fructus quibus hyeme fruuntur. Ponitur etiā p cōpono. idē Plī Opus cōdidit ppetuo oibus legendū. Aliqñ etiā p recōdo ac sepelio: vñ sepulchrū, cōditoriū appellat. pii. Post cōditū monumēto corpus. Idē. Tā rara in amicis fides tam parata obliuio mortuorū, vt ipsi nobis debeamus cōditoria construere, omniaq; hære dum officio psumere. A condo dicitur cōditio. sed scribitur sine. c. qđ est quādā dispositio & veluti fors fortunarū tēporū & etiā rerū. Cicerō. O miserā cōditionē administrandi cōsulatus. Aurelius. Ea tēporū cōditio erat, vt ne cōqueri quidē de iniurijs fas esset (qui regis). i. disponis & gubernas (noctē) id est peccatorem vel diabolū (& qui regis diem). i. iustū (& das tēpora). i. diuersitates (tēporū). i. spaciōrū huius vitæ (vt alleues fastidiū). i. remoueas laborē nostrū. Fastidiū a ybo fastidio fastidis deriuatur qđ significat cū fastu quodā cōtēno: fasti enim significat supbiā siue elationē cū quādā iactātia yborum & est quartē declinatio nis. fastus autē scđæ declinationis est liber fastorum. Aeterni dei sapiētia vt hominis subleuaret fastidia, tēpora mira delectatione variauit. Nā si semper nox esset: homo deficeret & periret torpore & inertia ppter tenebras: & si semper dies esset: miser homo nimis laboris studiō affectus etiā periret. Et ideo dñs misertus nostrū diei & noctis spaciū posuit & æternum, & tēporibus tēpora dedit subeunā. Et nota qđ quemadmodum anni sunt quattuor partes vel quattuor tempora: eodem modo homo cōstat ex quattuor elementis.

(¶ Preco diet). i. Ioannes (vel pater diet). i. Christi (iā sonat). i. nunciat (diem). i. Christum. p cōdico. (peruigil noctis pfundæ). i. inferni pfūdī (nocturna lux). i. iōānes, qui ante lucē surrexit: vt luceret hoibz quaterant in tenebras huius mundi (viantibus). i. volētibus ire ad Christum (& segregans, noctem a nocte). id est peccatum a peccatore: quia quos vult assumit: quos vult in suo finit errore. Vel aliter cōstrue (Preco). i. dñs noster: qui est pmiū suis (diet) id est patris (iā sonat). i. manifestat euāgelicā, prädicationem per pdicatores suos: ipse dico (peruigil) id est cognoscens (noctis pfundæ) culpā & (nocturna lux) supple lucet (viantibus) id est præsenti ecclesie, qđ lucet in huius mudi tenebris: & (segregans noctem). i. discernens vnam quamq; animā peccatricē agentem pœnitentiam de cōmissis (a nocte). i. ab illa peccatrice anima: quæ ex toto corde deum reliquit: ita qđ non vult eam venire ad pœnitentiam, ¶ Hoc excitatus lucifer. i. quo domino pdicante vel iōāne (lucifer. i. verus pdicator lucē diuinæ gratiæ ferēs alijs (excitatus inq; solu. t polum caligine). i. animam fidelem ab omni nigredine vitiōrū: & (hoc ois

Preco diet iam sonat
Noctis profundæ peruigil;
Nocturna lux viantibus
A nocte noctem segregās,

Hoc excitatus lucifer,
Soluū polum caligine,
Hoc omnis errorū cohors
Viam nocendi deserit.

cironum)

errorum).i.exercitus maligni diaboli(deserit).i.relinquit.Desero effi
est idē q̄ relinquo:quasi nō ampli⁹ hāreo.Terētī.Si deseris nos tūperis
mus.Hinc desertum locum appellamus inhabitatū quasi ab hoib⁹ des
relictū (viā nocēdi).i.lesu excitante & peccator currit ad portum.i.ad
Christū:vt ibi requiescat.& vires bonę operationis ibi resumat.& p̄cone
canēte ois deceptio diaboli,vel exercit⁹ eius diluat.Vel chorus.i.cōuen
ticulus errorū.i.hæreticorum deserit viā suam.i.maledictā sectā(nocen
di).i.faciēdi alijs nocimētum vel impedimētum.Etiā Corus aliquādo
est v̄etus flans aduersus aquilonē,qui a gr̄cis vocatur argestos sine. h.

¶ Sicut nauta p̄ximio dolore no

Hoc nauta vires colligit

Pontic⁹ mitescunt freta:

Hoc ipsa petra ecclesię

Canente culpam diluit.

¶ Sicut nauta p̄ximio dolore no
Etis fatigatus tēdit ad portū,vt ibi
recoligat vires aliquātulū requies
cens:sic aia fatigata in nimio labo
re vitiōrū & p̄cōrū tēdit ad por
tum.i. ad christū per confessionē
vt ibi requiescat & vires bonę opa
tiōis recolligat Cōstrue(Nauta).i.nauis ductor(colligit vires).i. v̄ tu
tes(hoc).i. Deo(q̄).p̄ & ipso X̄po(freta).i. ebullitiōes vitiōrū(pōti).i.
hui⁹ mūdi(mitescunt).i.māfuescunt.& hoc.s̄ per Christū ipsum(petra ec
clesię).i. Petrus qui est fundamentū ecclesię(diluit canendo).i. f̄do &
p̄nitendo(culpā).i. trīnæ negationis:quia ter negauit dominum.

Surgamus ergo strenue,

Gallus iacentes excitat:

Et somnolentos increpat:

Gallus negantes arguit.

¶ Et quia gallus).i. Christ⁹ v̄ p̄
dicator nos excitat ad bene agēdū
(surgam⁹)scilicet a p̄c̄is(strenue)
.i.festinatē(gall⁹ excitat).i.cōmo
uet ad p̄nitentiam(iacentes).i.in
peccato lapsos vel existētes.&(gal
lus increpat).i.redarguit(somno
lentos)idest in peccatis permanentes:quia sicut ille qui dormit,vagus
& ineptus est ad om̄e opus:sic anima in peccatis manēs inanis efficitur
deo.&(gallus arguit).i.reprehendit(negātes)idest nolētes surgere de
peccatis.

Gallo canente spes redit.

Aegris salus refunditur,

Mucro latronis conditur;

Lapsis fides reuertitur.

¶ Gallo canēte).i.p̄dicatore p̄dicā
te(sp̄s redit).i.fiducia recuperādī
salutē reditur(& salus).i.vita æter
na(refundit).i.lagitur p̄ p̄nitentia
(ægris).i.peccatoribus(mucro
latrōis cōditur).i.insidie diaboli,
q̄ vt mucro cēdūt hoies:& cruciat
animā æternaliter,& sic gallo can
nente(fides lapsis reuertitur)qđ factum est in Petro.

Iesu labantes respice

Et nos videndo corrige.

Ei respicis;lapsus cadunt;

Fletuq; culpa soluitur.

¶ Et quoniam gallo canente spes redi
dit.O Iesu saluator mūdi(respice)
scilicet mia tua(labētes in p̄c̄is).
AN T O. Nebriss.Labātes quoq;
emendauit ex ratione carminis,qđ
prima breuis est,vt in operis in
titio adnotatur.&(nos videndo)
idest miserendo(corrige)idest castiga.nos(si respicis)idest m̄icetis.
(lapsus)

EXPOSITIO HYMNORVM

(lapsos) idest labentes: quia a peccatis resurgunt (peccata cadunt) idest delentur (q̃) pro & (culpa) idest peccatum (soluitur) idest purgatur (fletu) idest lachrymarum gemitu.

Additio. Fletuq̃ culpa soluitur. melius diceret: fletuq̃ culpa vertitur. idest commutatur in veniam.

¶ Et peccata cadunt (si respicis) .i. remittuntur. ideo (O tulux) idest o tu Christe qui es lux mūdi Ioānis primo illuminās n̄as mētes (refulge sensibus) .i. illumina n̄as mētes (& discute) .i. remoue (sommū mētis) .i. peccatum & toto pē nostrū & hoc ad honorem tuū scilicet (vt nostra vox sonet) idest i. laudet (te) idest nomen tuum. o Christe (primum) idest maxime (& psallamus) .i. applaudamus (ore) scilicet voce & corde (tibi) .i. ad honorem tui.

Tu lux refulge sensibus,
Mentisq̃ somnum discute,
Te nostra vox primū sonet,
Et ore psallamus tibi,

¶ Carmen est sapphicum endecasyllabum orthometrum monocholon tetrastophon, Canitur ad horas. nocturnas certis quibusdam diebus dominicis. Hortatur Chistrianos ad laudes diuinas; vt consequamur vitam æternam.

¶ In hoc hymno nos hortando admonet Gregorius: vt quam diu in hoc mundo laboramus: ne nocte. i. p̄ctō subditi simus. sed cum omni studio p̄ executione honorū operū vigilemus: q̃asi vigilia n̄ra soli deo intēdēdo fuerit prouida: ad aures dei p̄culdubio perueniet. Materiam hui⁹ hymni est laudatio nominis dei: & ipsi totis viribus decantare laudes & hymnos intentio, vt surgamus de vicij⁹ & adhareamus virtutibus. Distingamus ergo sic. O fratres nos omnes surgētes nocte idest de peccato (vigilemus) .i. p̄seueremus in dei laude (semper) .i. sine fine (in psalmis) .i. in bonis operibus (meditemur) idest perseueremus vigilādō (& canamus) .i. persolnem⁹ (dño) .i. saluatori n̄ro (dulciter) .i. suauiter (hymnos) .i. laudes. s. (totis viribus) .i. animo & corpe. Vigilare em̄ debemus sine fine: quia nescimus q̃n̄ veniet dñs. s. in nubibus. i. in velamine carnis: quia fuit quāsi nox: q̃n̄ incarnatus fuit de beata virgine: quia deitas latebat in carne. & ideo nocte. i. in hac p̄senti vita vigilare debem⁹: & nō tota nocte dormire: q̃a in nocte venit dñs. Vñd̄. Vigilate: q̃a nescitis diem neq̃ horā. Et ideo vigilemus in p̄speris & in aduersis: nō desidētes aut bona opa interrumpētes & omittētes lassemur: sed iugiter & indefesse Deo seruamus. Vnde nō qui inceperit: sed qui perseuerauerit vsq̃ in finem saluus erit. Inchoata enim virtus non proficit: nisi ad finem perducatur.

Nocte surgentes vigilem⁹
omnes,
Semper in psalmis meditemur, atq̃
Viribus totis dño canamus
Dulciter hymnos.

Canamus

Ut pio regi pariter canentes,
Cū suis sc̃tis mareamus aulā
Ingredi coeli; simul & beatā
Ducere vitam,

¶ Canam⁹ hymnos: vt nos canētes
ideſt laudes perſoluētes: pio regi. i.
Chriſto pariter. i. corpe & animā
mereamur ingredi aulam coeli; ideſt
regnum æternæ beatitudinis: & du
cere. i. habere ſimul vitā æternā: vel
beatam. ideſt puram vel ſanctam.

Præſter hoc nobis deitas beata
Patris ac nati pariterq; ſancti
Spiritus. cui⁹ reboat in omni
Gloria mundi,

¶ Dixi q; debemus canere pio regi:
vt mereamur coeli ingredi ianuam
(deitas beata) ideſt deus vn⁹ ſcili
cet pater & filius & ſpiritus ſanct⁹
(p̃ſter). i. donet nobis oib⁹ (hoc). i.
ea q̃ ſupra orauim⁹ (gloria cui⁹). i.
laus cuius deitatis (roboat). i. reſo

nat. Vergilius. Reboat ſilugq; & magnus olympus (in omni mūdo). i.
vbicunq; vnde dicitur. Quicquid in mundo fit per ipſius fabricationē
fit: ſcilicet domini: per quem deum & in quo ſunt omnia. Omnia enim
illi ſoli ſamulantur. Cælum & terram ego implebo, dicit dominus.

¶ Carmen eſt quale illud nocte ſurgentes. Canitur ad laudes
matutinas certis quibuſam diebus dñicis. Chriſtianos ex
citāt ſub lucem: vt deī miſericordiam implorent.

Ecce iam noctis tenuatur
vmbra;
Lucis aurora rutilās coruſcat,
Viribus totis rogemus oēs
Cuncti potentem,

¶ Materia huius hymni eſt miſera
tio Chriſti & cōmuni⁹ hymno ſu
perius dicto ſic, qui ſurreximus no
cte: ideſt de peccato cauēdo Nox de
ponit & ecce dies appropinquat:
quia ſicut illi q; gallo canēte in no
cturnis horis iter diſponit agere. i.
inchoat. ſic ille, qui in nocte huius

mūdi ad cœleſtia ire deſiderat, gallo canente. ideſt predicatore predicāte
ſurgit & iter incipit per bonam operationē. Conſtrue (Ecce vmbra)
ideſt ignorātia vel obſcuritas (noctis) ideſt diaboli (iā tenuat) ideſt an
nihilatur (aurora lucis) ideſt Chriſtus patris cognitio. Aurora aurā di
citur: quia tunc aer incipit ſplēdeſcere. Aura enim ſplēdorem ſignificat.
Verg. Diſcolor. vñ auri p̃ramos aurā refulſit. Horatius. Tua retardet
aura maritos. Hinc aurū deducit propter ſplēdorem eiꝯ ſc̃e metalli. Aliqñ
etiā aurā p̃veto ponitur. Verg. At illi diuicis cōpoſitis ſpirabat crinib⁹
aurā. Ponitur etiam pro aſſu & fauore. Idem. Nunc quoq; iam mi
mum gaudens popularibus auris (rutilās) ideſt ſplēdorem emittēs (co
ruſcat) ideſt ſplēdet. Vnde. Verg. Pēnīſq; coruſcāt. i. ſplēdēt. Et nota, q;
ſicut aurora depellit noctem: ſic Chriſtus deuicit diabolū, quia Chri
ſtus eſt princeps noſtrę humanitatis (aurora) ideſt Chriſtus: quaſi au
reum colorem habēs: quia coruſcat: ideo (rogemus oēs) ideſt de prece
mur. Rogitare verbū eſt frequentatiuū a rogo rogas. & ſignificat fre
quēter & cum attentione rogare (viribus totis) ideſt cū oib⁹ viribus
animę & corporis (cuncti potentem) quia oia in ſua poteſtate ſunt.

Vt deus

EXPOSITIO HYMNORVM

¶ Vt deus noster miseratus (nri) scilicet, quia miserando nos redemit (pellat) idest remoueat (omne languorem) idest omne peccatū. Lāgor p̄prie est idē qđ corpor & inertia. Vnde, Cice. Nihil aut̄ magis cauendum est qđ ne langori se desidiq; dedat. Et pellendo peccatū (tribuat salutem) idest vitā corporis & animę: quia per dei grātiā non proprijs meritis vita datur. (donet ergo nobis pierate patris) idest ipsius misericordia (salutem) idest in columitatem aliquando tamen ponitur pro remedio. Verg. vna salus victis nullam sperare salutē. Inde veniunt salutaris salutaris & saluber. vel magis vsitate salubris qđ prebet sanitatem. vnde acrem, cibum, portū, locū: multaq; huiusmodi dicimus salutaris salutaris & salubria (regna poliorū) idest aulam colorū.

ANTONIUS. Pellat angorem sic legendū est nō langorē ex ratōe carminis, qđ facile apparet. est em̄ angor autore Cicerone in. iij. lib. thūsculan. quæstionū agritudo premens. (Pellat inquam angorem) idest corporis & animæ cruciatum siue angustiam. ¶ Prestet hoc nobis &c. vt in fine hymni pert̄.

Vt deus noster miseratus omnē
Pellat angorē: tribuat salutē:
Donet & nobis pietate patris
Regna polorum,
Prestet hoc nobis. &c.

¶ Carmen est, quale illud primo dierum. Canitur hora diei prima orto iam sole. Monet nos petere a deo gratiam, vt pertotū diem a abstinence nos a peccatis; vt possimus illum rectius laudare.

¶ Materia huius hymni est de precatio ad dominū (vt orto fidere). i. Christo dignetur nos segregatē a vitis: & nos induendo virtutibus repellat superbiam & nos faciat humiles: & quādo vmbra noctis. idest peccatū recessit a nobis: ideo lux ve-

ra: idest Christus iam habet in cordibus nostris. Construe sic (fidere iam lucis orto) idest Christo nato: qui refulsit in mundo sicut sol iusticię: qui redimendo eripuit nos de tenebris & vmbra mortis. idest a peccato (nos supplices) idest humiles (prececur Deum) idest valde orem⁹ apud deum (vt in diurnis actibus) idest assidujs bonis operibus (seruet nos a nocentibus) idest custodiat & p̄teget nos a p̄cijs & oib⁹ aduersis.

¶ Dico vt nos seruet a nocentibus grātia Christi (refrenans) idest cōpescens linguam & rēperet (ne horror litus) idest cōrēctio vel seductio diaboli (insonet) idest i nostra corda sonet (visum fouēdo cōteget). i. nutriendo & regulando cōcupiscē-

tias nostras: & visum sic p̄teget & dirigat (ne vanitates hauriat) idest ne videamus ea: quę videnda non sunt. Et non solum visus oculorum sit mundatus

I Am lucis orto fidere
Deū p̄cemur supplices:
Vt in diurnis actibus
Nos seruet a nocentibus.

Linguam refrenans temperet;
Ne litis horror insonet.
Visum fouendo contegat;
Ne vanitates hauriat.

mundatus: sed etiam cordis: vt gaudium vanitatis non hauriamus: & in delectationibus & concupiscentiis non gaudeamus. Vnde dominus ait. Non mihi possunt viuere, qui non sunt mortui mūdo. Aestimamus enī temere: si deo & mundo volumus perfrui. Et alibi. Non est conuentio Christi ad Belial. Diabolus enim & deus nō bene cōueniunt: nec in vna sede morantur. Et deus in euangelio. Nemo potest duobus dominis seruire: deo scilicet & mammonē. idest pecunię male acquisitę & diuitiis. & nota inter amorem dei & huius mundi est hęc differentia, q̃ amor huius mundi in principio dulcis esse videtur: sed finem habet amarum. Vnde Ecclesiastes. Nouissima autem eius amara sicut absinthiū. Amor dei ab amaritudine incipit: sed vltima eius dulcedine plena sunt. hęc est salutaris mansio: scilicet deus: hęc sunt tabernacula iustorum: in quibus vox letitię & exultatiōis sonat semp: vbi beati habitabūt: cuius decorē ppheta cōcupiuit: cuius habitationē optauit, cuius desiderio flagrauit.

Sint pura cordis intima;

Abstinet & vecordia:

Carnis terat superbiam;

Potus cibiq̃ paritas;

¶ Intima cordis sint pura: idest mūda a mala cogitatiōe (& vecordia) idest stultitia, quę facit hominem vecordē esse (abstinet) idest abstinet a nobis pcul (q̃) pro & (paritas) idest abstinentia cibi et potus (terat) idest minuat (supbiā carnis). idest peccatū et stimulos eius: quia nisi

habeamus paritatem cibi & potus: omnia in contrarium supra dicta nobis eueniēt: nec poterimus refrenare linguā nostram, nec nostra intima erunt pura: sed sordida: & horror litis eius associabitur. & sic p hęc & cetera mala condenabimur.

Vt cum dies abscesserit:

Noctemq̃ fors reduxerit:

Mundi per abstinentiam

Ipificamus gloriam,

¶ Ut cum dies abscesserit a nobis per mala opera (q̃) pro et (fors). i. diuina dispensatio, vel fors. id est diabolus: vel sol per sui absentiam (reduxerit noctem). i. peccatum, quia nil aliud est dies: quā illuminatio solis per aerem vel aer sole percussus: (noctē inquam) idest peccatū nos

per abstinentiam vitiorum (mūdi) idest præsents seculi purificati (canamus gloriam) scilicet sempiternā (ipsi) idest deo. Et quia nox recessit et dies venit, referamus gloriam deo: & hoc iure.

Deo patri sit gloria:

Eiusq̃ soli filio:

Cum spiritu paracleto;

Et nunc & in perpetuū. amē.

¶ Referam⁹ gloriā deo et hoc iure dico: quia tot et tāta contulit nobis, quia peccatū pcessit, et a morte liberauit nos, et ad vltimū nos in filios collocauit et suscepit. (Glia). i. laus sit deo patri (q̃) pro et (ei⁹ soli filio). i. vnico. Iesu Christo. et

hoc (cū spiritu paracleto) idest cōsolatore. Spiritu sanctus dicitur cōsolator. i. aduocatus primus. ideo quia discipulorum corda: quę fuerunt mœsta de morte Christi reddidit cōsolatiōi (et nūc). i. in præsenti (et in perpetuum) idest sine fine. Amen.

Carmen

EXPOSITIO HYMNORVM

¶ Carmen est quale superius Canitur hora diei tertia. Quia
vt Actū capitulo secundo scribitur. Spiritus sanctus sub
specie ignis diffusus est in Christi discipulos. Itaq; & nos
petimus, vt inflammati charitate deū & p̄ximos amemus.

¶ Materia huius hymni est de pre-
catio sancti spiritus: vt dignetur in
pectora nostra descendere. quam scī
licet deprecationē facimus in hora
tertia. In hora tertia peccauit Adā
in paradiso, propter quod peccatū
inde effectus est: ideo spiritus sancto

facimus hanc orationem: vt sicut ab Adam per suggestionem separat⁹
est: ita per eius correctionē nostro pectori ingeri dignetur. Et sicut in-
flamauit apostolos hora tertia. sic dignetur ingeri in cordibus nr̄is vel
infundi, vt mereamur deū vere laudare: & hoc est (O sancte spiritus) tu
dico (prōptus). i. paratus ad perquirendū & cōsolādū (qui es vnus vel
vnū. i. vn⁹ substanti⁹ (p̄rī cū filio) dignare (ingeri). i. infundi nobis (nūc)
idest adhuc sed iam dico tu (spūs refusus nr̄o pectori). i. infundas nobis
sp̄m sanctū: vel simus repleti te spiritu sancto vt cōsequamur remissionē
peccatorū. vel (vnus aut vnū patri cum filio) in essentia vñ in potestate.
ANTONIVS. Nebriss. Vnū patri cū filio: non vnus, nā genus neu-
trum in diuinis dicit substantiā: vnus vero vel vna in genere masculino
aut foeminino dicit personā: vt filius est vnū cū patre: non tñ vnus. Et
filius est aliū a p̄re: nō rāmen aliud.

¶ Os & lingua pertinet ad corpus:
mens vero ad animam: & sensus ab
vtrōq; procedit: & similiter eo-
dem modo pertinet spiritus sanct⁹
ad vtrūq; .s. ad patrē & filiū: qui ab
vtrōq; p̄cedit. Et tamen nō tres dñ:
sed vnus est deus. Et nota q; in sole
tria sunt .s. sphaera: claritas: & calor.
Sphaera solis naturaliter splēdēs est

& calēs. Sumus pater naturaliter sapiēs est & amās. Sphaera solis & splē-
dor & calor nō sunt tres soles: sed vnus sol. Sūmus pater & sapientia &
amor eius non sunt tres dñ: sed vnus est deus. In sphaera solis ignea pa-
trem intelligere debemus: in splēdore filium: in calore spiritum sanctū
(Os, lingua) idest corpus (& mens) idest anima (sensus) idest vtrūq; .s.
corpus & anima (vigor) idest virtus (personē) idest credat vel confi-
teantur (confessione) idest trinitatē. s. patrē & filiū & spiritū sanctū esse
vnū deū (charitas) idest amor dei & proximi (flamēscat) idest ardeat in
nobis (igne) supple sancti spiritus (ardor) sug charitatis (accēdat) idest
illuminet spirituali amore (proximos) idest amore dei desiderantes.
¶ Praesta pater, quod reliquum est: in fine hymni primo dierum expo-
sumus.

NVnc sancte nobis spiritus
Vnum patri cum filio
Dignare promptus ingeri.
Nostre refusus pectori.

Os, lingua; mēs, sensus, vigor;
Confessione personent;
Flammescat igne charitas,
Accendat ardor proximos,

Praesta pater p̄ssime, &c.

¶ Carmen est, quale superius. Canitur hora diei sexta, quo tempore est maximus diei calor. Itaque temporis occasione petit temperari in nobis cholera, quæ est ire sedes.

Rector potes verax deus;
 Quiteperas rerum vices;
 Splendore mane instruis;
 Et ignibus meridiem;

¶ Matetia huius hymni sumitur per qualitates & diuersitates aeris & temporis: ex hoc scilicet, quod maximus calor solet esse aliquando in meridie: & quicquid solet nocere animæ & corpori. Unde deum rogare debemus, ut in

nobis extinguat flamas vitiorum nostrorum: & tribuat nobis suam charitatem in cordibus nostris. Et non solum hora tertia deum rogare debemus: sed etiam sexta hora: in qua Adam eiectus fuit de paradiso per superbiam: ut, quando per transgressionem fuit eiectus: illuc redeamus per bonam operationem Christo annuente: qui eadem hora in cruce positus fuit. O tu (rector) qui regis omnia (potes). i. qui potes omnia facere quæ vis: quia manus tua potentia: & in ea omnis potestas & fortitudo (verax deus) qui nunquam metiris: quia tu ipse veritas es: & verax in verbis & promissis tuis quæ nunquam fallunt (qui temperas). i. qui mitigas (vices). i. vicissitudines rerum & (instruis mane). i. incipientes bona opera facere (splendore solis) id est lumine (& instruis meridiem ignibus). i. calore, scilicet charitate.

Extingue flammam litium,
 Aufer calorem noxium,
 Confer salutem corporum;
 Veramque pacem cordium.

¶ Extingue flammam litium). i. suffoca calores invidiarum tentationum: vel (extingue flammam). i. mortifica in nobis flammam: id est ardorem libidinis: vel (litium). i. odium vel discordiarum: (aufer calorem). i. remoue amorem a nobis appetitum:

(noxium). i. noxiarum rerum: quia tu bonus es calor & sol vitæ æternæ (confer salutem) scilicet nobis (corporum). i. animarum (quod) pro & (pacem cordium) id est animorum (veram) id est non fictam.

¶ Carmen est, quale illud Primo dierum, Canitur hora diei nona: cum deus inuariabilis sit: dederit tamen temporibus lucis varietatem. petit: ut vespere id est finis vite nostre sit lucidus & sine mentis perturbatione: ut in fide christi morientes vitam eternam consequamur,

Rerum deus, tenax vigor:
 Immotus in te permanens,
 Lucis diurnæ tempora
 Successibus determinans,

¶ Materia huius hymni est, quod non solum hora sexta deprecandus & laudandus est deus: sed etiam in hora nona: in qua Iesus Christus migravit de hoc mundo ad patrem: ut possimus transire de vite ad virtutes: et ad bonas operationes. O deus (tenax) a teneo tenes: qui omnia

EXPOSITIO HYMNOR VM

tenes sub potestate tua & pietate (vigor) .i. virtus (rerum permanēs in te: immortus) .i. nō variabilis, quia nunq̃ in seipso mouetur (determinans) idest diuidēs (tempora lucis diurnę) .i. cotidiane (successibus) idest quibuslibet distinctionibus.

¶ Et quia hec dicta facis (largire) idest cōcede (clarū vesp̃e) .i. finē n̄ę vitę & exitum (quo) p̃ vt, n̄ra vita (nusq̃ decidat) .i. non cadat in alis quo graui pctō (sed pennis gl̃ia) illa, q̃ est sine fine existens supple (p̃m̃ium mortis sacrę instet nobis) per remissionem peccatorum.

ANTONIVS. instet, sensus est gloria perennis, appositione p̃m̃ium mortis sacrę (instet) .i. sequatur.

Largire clarum vesp̃ere: ^{aliquid}
Quo vita nunquam decidat, ^{an pa}
Sed p̃m̃ium mortis sacrę
Perennis instet gloria.

¶ Carmen est, quale illud Primo dierum, Canitur hora vespertina cōmemorata lucis creatione, eiusq̃ officio instante nocte; per quam intelligimus peccatum ignorantiamq̃. Peti gratiam, qua premuniamur a peccatis, & optemus eterna.

¶ Materia huius hymni est inuocatio, quam facit b̃tus Gregorius ad d̃m: vt sicut p̃cepit mane iūctum vesp̃eri vocari diem: ita audiat p̃ces nostras: & cōmendet diē d̃n̄icū per opus, qđ cotidie factū est & in eodē die: vt ibi. Fiat lux & facta est lux. (Optime creator lucis) .i. filiū tuū vel āgelorū (p̃ferēs) .i. tribuēs (lucē) .i. filiū tuū (dierū) .i. ap̃forū tuorū: q̃ dies vocātur (parās originē) .i. qđ dixit. Fiat lux. .i. initū (nos uel lucis primordij mūdi) .i. ap̃li: q̃ lux mūdi interpretatur. Vñ dicitur. Vos estis lux: in ista vita illustrātes oīa. Vos estis sal terrę, cōdicantes morū temperantiā: ipsi ap̃li pastores sunt populorū, oīa cōseruātes.

¶ Et tu qui p̃cipis m̄e iūctū vesp̃i vocari diē) .i. diē & noctē: q̃ est dies naturalis, vnde dictū est. Factū est vesp̃e & mane diēs vn̄, vel aliter tu qui p̃cipis mane iūctū vesp̃i vocari (diē) .i. deitate iūctū carni n̄rę, q̃ obscura est: vt vesp̃erum (vocari diem) idest Christum, qui est verus deus (tetrum chaos) idest nox & peccatum & obscuritas vitiorum (illabitur) .i. cadit in nos: & ideo (audi p̃ces) nostras (cum fletibus) .i. cum desiderijs lachrymarum.

¶ Dico audi p̃ces n̄ras & quare? (ne mens) .i. aīa n̄ra sit p̃d̃erata (crimine) .i. pctō vitiorū, & hoc est qđ dicit (ne m̄s grauata) .i. p̃d̃erata ṽp̃ oppressa (crimine) .i. pctō (sit exul) idest alienata (munere) .i. dono eter

L Vcis creator optime
Lucem dierū proferens;
Primordij lucis nouę
Mundi parans originem.

Qui mane iūctum vesp̃eri
Diem vocari p̃cipis,
Tetrum chaos illabitur;
Audi preces cum fletibus.

Ne mens grauata crimine
Vitę sit exul munere,
Dum nil perenne cogitat:
Seseq̃ culpīs alligat.

ne beatitudinis (vita). i. christo, qui est vita (dum mens nil perenne cogitat). i. perpetuum, (sed alligat) id est illaqueat sese culpis victorum.

Celorum pulset intimum,

Vitale tollat præmium,

Vitemus omne noxium,

Purgemus omne pessimum.

¶ Ergo & nos debemus accipere christum vel æternam beatitudinem, & ut hoc fiat mens (pulset). i. iugrat intimum celorum. i. christum (tollat). i. accipiat (vitale primum). i. æternam beatitudinem, ergo (vitemus omne noxium). i. omne peccatum quantum

ad corpus (purgemus omne pessimum). i. omne peccatum quantum ad animam.

Additio. Et nota quod omne pessimum non dicitur latine: teste Valla. quia ois nunquam iungitur superlatiuo sed positiuo & comparatiuo, ut omnis sapiens vel sapientior: ideoque dicendum erat pessimum quidque: secundum medios latini sermonis autores.

¶ Carmen est, quale illud Primo dierum. Canitur horis diei completis. implorans diuinam tutelam. Petit ne per noctis insomnia lemures mentibus nostris incurfantes occurrat.

TE lucis ante terminum
Rerum creator poscimus?

Vt solita clementia

Sis præsul ac custodia.

¶ Materia huius hymni est deus deprecari in inceptione noctis: sicut deprecamur deum in inceptu diei: ut custodiat nos per totam diem: ita in inceptu noctis: ut nos custodiat per totam noctem deum deprecamur. (O rerum creator poscimus). i. petimus te (ante terminum lucis). i. antequam de mundo exeamus vel antequam dies recedat: (ut sis præsul). i. custos vel speculator, ac custodia, vel sis præsul (ad custodiam). i. ad custodiendam animam.

Procul recedant somnia:

Et noctium phantasmata:

Hostemque nostrum comprime:

Ne polluantur corpora.

¶ Dico sis præsul ad custodiam: ut (procul recedant somnia). i. longe sint a nobis & remotæ illusiones demonum vel prauæ delectationes carnis: & (phantasmata noctium). i. occultæ deceptiões vel suggestiones & noctium apparitiones. i. malignorum spirituum.

Nox diuiditur in sex partes. scilicet sero sue vespere, cōticiniū, intempestum, galliciniū, crepusculū, mane. Sero est quando nox imminet, illud scilicet tempus quod sequitur solē occiderē, quod etiam vespere dicitur ab illa stella post solē oriente. Cōticiniū est hora quando homines cubitū pergunt. Intempestū est quando nihil operatur, & est cōis hora quiescendi oīum, mediū tempus inter galliciniū & cōticiniū. Galliciniū est quando galli emittunt voces. Crepusculū est quando dubiū est inter diē & noctē. Mane ē quando aurora apparet, & (comprime nostrum hostem). i. diabolum vel carnē, (ne corpora nostra polluantur). scilicet malo vel corporali pollutione.

¶ Carmē est cacometrū simile tamen dimetro iambico. Canitur in quadragesima horis diei completis. Petit per instantis noctis tenebras illudamur, & quietē nobis placitam tribui,

EXPOSITIO HYMNORVM

¶ Materia huius hymni est, q̄ de pre-
care debemus deum: vt det nobis
quietam noctem, et defendat a per-
fido hoste: et oculi sic somnum ca-
pian: q̄ cor semper ad deū vigilet.

O christe, qui es lux, .i. angelorū et
illuminator oīm scōrum. Vnde ipse dixit. Ego sum lux mūdi (et dies)
idest Christus, q̄ illuminat oēm diem et parat oēm lucem: cum autē mira-
bile sit: quia sicut p̄r est lux, et filius et spūscūtis sit lux, non tñ tres lux-
ces: sed p̄r et filius et spūscūtis vna et inseparabilis est lux: sicut in hac
dictione q̄ est lux sunt tres littere et vnus sonus: cui ad significatiōem
ipsius sensus aliquid addi vel minui non potest: sic quoq̄ cū tres p̄sonę:
est vna deitas, cui naturaliter addi vel minui nihil potest. Nō enim de-
tres lucēs est: quia si illud verū esset: iam lux vna nō esset: nam qcquid
corporaliter diuidi potest in illa substantia: quę diuersitatem patitur:
non potest dici vnum: et (deregis) .i. aperis (tenebras) .i. versutias (no-
ctis) .i. diaboli (q̄) .i. per (crederis lumen lucis) .i. patris: tu dico (p̄dicās)
idest permittens apostolis (beatum lumen) .i. spiritum sanctum.

¶ O sancte dñe .i. qui dñaris (p̄ca-
mur) .i. rogamus te: (defende) .i. p̄-
tege nos a vicis: et ab insidiatoris
bus nostris .i. dēmonibus: qui vt
leones rugiētes circūnt querētes
quē deuorent: vt ait apostolus (in
hac nocte) in p̄senti vita (et requies
sit nobis in te) idest requiescamus
idest concede (noctem quietam) idest

tranquillam et securam.
¶ Ne grauis somnus idest ne graue
peccatū vel delectatio peccati (ir-
ruat) .i. opprimat nos (nec hostis)
idest diabolus (surripiat) .i. fraudu-
lenter decipiat nos (nec caro) n̄ra
(illi cōsentiens) scilicet diabolo in
p̄ctō (nos reos statuatur) .i. faciat esse
culpabiles tibi) .i. domino: quia dñs

noster es secundum naturam.
¶ Quāuis dico, q̄ grauis somn⁹ nō
irruat: tñ nō dico q̄ oculi somnum
nō capiant, immo aliquantulum ca-
piāt: vt hi (oculi somnū capiāt) .i.
aliquantū capiāt vt corp⁹ refocille-
tur (cor .i. mēs. semper vigilet ad te)
et o tu dñe (dextera tua) .i. auxiliū
tuū (pregat famulos) .i. q̄ te diligūt.

¶ Defensor noster aspice: .i. nos (et
reprime insidiantes) .i. dēmones q̄
semper insidiantur nobis: et q̄ ma-
ligni spūs semper sunt parati insi-
diari nobis et nocere: et animas iu-

Christe qui lux es & dies:
Noctis tenebras detegis.
Lucisq̄ lumen crederis;
Lumen beatum p̄dicans,

Precamur sancte domine;
Defende nos in hac nocte.
Sit nobis in te requies:
Noctem quietam tribue.
tecum in celesti regno: et (tribue)

Ne grauis somnus irruat;
Nec hostis nos surripiat,
Nec caro illi consentiens;
Nos tibi reos statuatur,
noster es secundum naturam.

Oculi somnum capiant;
Cor ad te semper vigilet,
Dextera tua protegat
Famulos, qui te diligunt,

Defensor noster aspice;
Insidiantes reprime,
Guberna tuos famulos;
Q̄ nos sanguine mercat⁹ es,

gulare: ideo petim⁹, vt Deus eos reprimat & restringat, ne nocere vā
leant. Est notādū q̄ maligni spiritus tres habent habitatiōes. s. in infer⁹
no, in aere: & in terra. Illi qui in terra manent, diuiduntur in duab⁹ par
tibus: & vocantur larue & larues, larue in nocte sēdunt, larues autem in
die (guberna). i. rege nos tuos famulos (quos mercatus es). i. redemisti
tuo sanguine. Et nota q̄ diu per peccatum serui fuimus: modo per Chri
stum liberi facti sumus: quia nec auro corruptibili: sed p̄prio sangui
ne suo nos redemit.

Memento nostri domine:

In graui isto corpore,

Qui es defensor animā:

Adesto nobis domine,

¶ Et quia sumus redempti sangui
ne dñi: ideo non debemus voluptas
ti nostræ satisfactiōē facere, sed p̄
ceptis eius p̄ salute nostrā nosmet⁹
ipsos onerare & iugiter applicare.
Vnde Dauid. Præceptum dñi lucis
dum illuminās oculos meos. (O dñe
memento nostri in graui isto cor

pore) idest corruptibili: qui es defensor animā: o tu domine (ades
to nobis) idest esto ad defensionem nostram.

¶ Carmen est, quale illud Primo dierum.

Canitur ad horas vespertinas feria secun

da. Alludens ad illud Genesis primo: q̄

aquæ superiores ab inferioribus sunt di

stinctæ. Petit vñ lumine fideli illustremur,

Immense cæli conditor:

Qui mixta ne cōfunderet,

Aquæ fluentia diuidens,

Cælum dedisti limitem.

¶ Materia huius hymni est inuoca
tio quam fecit autor: vt quēadmo
dum Christus aquas ab aquis in se
cunda die separauit, partem in ter
ra reliquit & partem in cælo attulit
p̄pter nimitatem aq̄, ideo quia ter

ra confusa erat: & ne calor solis dissiparet res mundanas: ita diuidat mē
res nostras a malis operibus. Sed q̄ritur cur partem attulit in cælum:
& ad quid cælum igneum est. Ignis leuis materie est, & ideo si non inter
posuisset aliud elementum, puta aquam, ignis totam terram leuiter com
bureret. Et si q̄ratur qualiter aq̄ manent super ignem. Augustinus dicit
q̄ fortitudo ignis aquam coagulat & coarctat. Item q̄ritur, si cælū mo
bile est & rotundum: quomodo aq̄ manē: sursum. Ambrosius dat hoc
exemplum: quia multa corpora exterius sunt rotunda, q̄ interius sunt
quadrata & sic potest esse cælum. Celestes namq̄ nature igne sunt. Vn
de spiritus dicitur purus ether (quia rogus). i. ignis. Vnde nisi vnda su
perioris & inferioris aq̄ ethera siue ignem temperaret, totam terrā in
cenderet & ruptam in puluerem dissiparet (O christe conditor immen
se). i. sine mensura (cæli qui diuidens fluentia aq̄). i. aquarum cursus (ne
confunderet mixta super faciem terræ). i. confusionem faceret (cælū des
disti limitem). i. terminum inter aquas superiores & inferiores.

¶ Tudico B iij

EXPOSITIO HYMNORVM

¶ Tu dico firmās locū inter aquas celestes & aquas terrestres (celestibus). i. angelis vel ags. & (simul riuulis terre). i. fluminib⁹ vel petōribus (vt vnda). i. aqua (tēperet flammās). i. ignē firmamētī: ne flāmē dissipēt (solū terre). i. soliditatē.

¶ O tu pijsime (infunde nūc). i. in p̄senti (donū pennis gr̄e). i. spūscti (ne error) idolatriav' originale peccatū (vet⁹). i. ātīqu⁹ (atterat). i. cōterrat nos (cassib⁹). i. retib⁹ (nouē fraudis). i. hēresis vel diaboli, nouē discit: quia nullus alius peccauerat per christū: & inueniat lucem tuam o christe: & inueniendo (ferat iubar). i. splendorem (luminis). i. spiritus sancti, & ferendo iubar tribuat se nobis: (hēc). i. fides (terreat cuncta vana). i. cunctam prauitatem hēreticam (nulla falsa compriment). i. deprimant (hanc). i. fidem.

¶ Carmen est, quale illud Primo dierum. Canitur secunda feria ad horas nocturnas, Hortatur nos, vt surgamus ad orationem, qua Deū confiteamur, & peccatorum veniam petamus,

¶ Materia huius hymni est qd̄ debemus surgere delecto (i. de p̄cto: & de p̄cari deū vt dimittat nobis p̄cā n̄rā. s. p̄sentia: p̄terita: & futura. Cū facim⁹ inuocationē ad deum patrē: sic debem⁹ dicere. O deus p̄r (refectis artub⁹ somno). i. sensib⁹ n̄ris repletis in mūdāna delectatiōe (surgamus spreto cubili). i. ipsa delectatiōe, q̄a postq̄ fuerint mēbra n̄ra resocillata somno & reparata virtute debem⁹ cū indignatiōe spernere: et ad dei seruitiū festinare: & tunc de⁹ aderit nobis (deposcim⁹). i. de p̄camur (te adesse). i. p̄sentem (nobis canentibus). i. laudantibus.

¶ Et ideo nō solū corde: sed etiā lingua tēde p̄camur, o dñe: (lingua n̄rā cōcinat). i. laudet te (primū). i. maxie super oīa (ardor). i. amor mētis n̄rę (ambiat). i. desideret te, et ad quid? (vt tu sancte pater sis exordiū). i. principium n̄rorum actuum sequentium: vt omnis n̄rā actio a te semper incipiat: & per te incepta finiatur.

Firmans locum cælestibus;
Simulq; terræq; riuulis,
Vt vnda flammās temperet,
Terræ solum ne dissipent.

Infunde nunc pijsime
Donum perennis gratię,
Fraudis nouæ ne cassibus
Nos error atterat vetus.

originale peccatum.

Lucem fides inueniat;
Hæc luminis iubar ferat;
Hæc vana cuncta terreat;
Hanc falsa nulla cōprimant,

Somno refectis artubus
Spreto cubili surgimus,
Nobis pater canentibus;
Adesse te deposcimus.

Te lingua primum concinat,
Te mentis ardor ambiat,
Vt actuum sequentium
Tu sancte sis exordium.

Cedant

Cedant tenebræ lumini,
Et nox diurno syderi.
Vt culpa; quam nox intulit;
Lucis labasciat munere.

¶ Tenebræ. i. vitia & peccata (cedāt). i. locum dent (lumini). i. christo (& nox) supple cedat (diurno syderi). i. soli (vt culpa). i. peccata (quā nox intulit nobis). i. diabolo (labesciat). i. euanescat (munere). i. grā (lucis) idest christi, vel spiritus sancti.

¶ ANTO. Labesciat, immo labasciat: nam labesco prima longa est. Labasco vero brevis: qd' hoc in loco desideratur, quia in secundo loco iam bus est necessarius.

Precamur idem supplices;
Noxas vt omnes amputes.
Vt ore te canentium;
Lauderis in perpetuum.

¶ Nos supplices. i. humiles (precamur idē). i. illi & ad qd' (vt amputes). i. auferas (omnes noxas) idest omnia peccata & vitia, vt lauderis in perpetuum ore canentium te.

¶ Carmen est, quale illud Primo dierum. Canitur feria secunda ad laudes matutinas. Aduentante luce; filium, qui est splendor patris; deinde patrē ipsum multa petens implorat.

Splendor paternæ gloriæ;
De luce lucem proferens,
Lux lucis & fons luminis;
Dies diem illuminans,

¶ Materia huius hymni est p̄ris & filiū & spūsc̄i credulitas. & q̄ rātū p̄ sit in filio: & filiū in p̄re: & spūsc̄i p̄cedēs ab vtroq; & per hanc credulitatē rogam⁹ (vt cōfirmet). i. cōferat nobis suā grām: vt sit nobis cib⁹ & pot⁹, (O christe q̄ es splē⁹

dor paternæ gl̄iæ). i. p̄ patrē gl̄ificaris (p̄ferens lucē). i. sp̄m sc̄m (de luce). i. de p̄re: vel (p̄ferēs). i. manifestās (lucē). i. te ipsum eternam lucē veniētē in hūc mundū de luce paternā (O lux). i. fili⁹ (lucis). i. p̄ris: & (fōs) i. origo luminis vel spūsc̄i tu dico. dies illuminās diē). i. illos quos p̄dicatiōe ap̄orū facis illuminari.

Verusq; sol illabere,
Micans nitore perpeti;
Iubarq; sancti spiritus;
Infunde nostris sensibus.

¶ Et tu o christe q̄ es (verus sol illabere). i. descēde (micās nitore p̄peti). i. p̄petuo lumine eterno (infunde). i. mitte (iubar). i. splēdore spūsc̄i (n̄ris sensib⁹). i. n̄ris mētib⁹: & nō solū vocem⁹ filiū, sed te patrem. ¶ Et nō solū vocem⁹ te filiū (sed votis vocem⁹). i. p̄cemur cū desiderio, vocem⁹ inq; (te patrē pennis gl̄iæ). i. p̄petuē: q̄ infinita est, & vocem⁹, vt p̄ potētis grā (releget). i. restringat vel mittat in exiliū (culpam lubricā) idest libidinem q̄ facit hoīem cito labi de bono ad malum.

Votis vocemus te patrem,
Patrem perennis gloriæ,
Pater potentis gratiæ;
Culpam relegat lubricam.

EXPOSITIO HYMNORVM

¶ Dixi inuocemus: & quare? ut pater (informet). i. cōponat act⁹ strēs nuos). i. honestos. s. bonas operationes (& retundat). i. frāgat (detē). i. fortitudinem (inuidi). i. diaboli. & quemadmodū aliquis mordet escā: ita diabolus mordet & seducit christianos operando mala in eis (& secundet). i. faciat prosperos (casus nostros asperos). i. castigando nos pñssime faciat secundare (donet nobis gratiam gerendi) idest patiendi eosdem casus asperos. A N T O. Emen dauit secundet: nam si legas fecundet, ut in hoc loco scriptum reperimus contrarium esset ei, q̄ petimus. sicut iam a principio annos tatum est.

¶ Modo cōuertit se ad fideles: quasi dicat: filius infundat in nobis iubar sancti spūs: & actus nros dirigat & (gubernet: mentē). i. animā nostrā, (& regat) eam castam in fide catholica (fidei corpore) sanctę ecclīę, ut fides nostra (ferueat). i. ardeat (calore) charitatis vel amore spiritus sancti (nesciat venena). i. hereses (fraus)

¶ Ut mens sit nescia fraudis: Christus (sit nobis cibus) idest predicatio Dei: quā reficiat nos idest mentes nostras, ut cibus reficit corpus. & hac comestione, idest p̄dicatione habeamus potum, idest fidem. Fides est charitas p̄dicationis (q̄) pro & Christus sit cibus cēlestis (& fides). s. catholica sit noster potus (lēti). i. alacres vel hilares (bibamus sobriam ebrietatem). i. temperatam. s. infusionem spiritus sancti: ut nos seruet a peccato. Et ebrietas spiritus est sobria. i. temperata & modesta: quia homines inflāmat amore Dei: & seruat ab amore peccati: quia sicut ille qui est ebrius obliuioni tradit omnia: nec recordatur: sic qui plenus est spiritu sancto vel gratia spiritus sancti: omnia mundana obliuiscitur.

¶ Hic dies idest p̄sens vita (lata transeat) idest exterminetur (latus dies) idest Christus adueniat ad nos (& pudor) idest castitas sit (ut diluculum) idest ut aurora luceat. A N T O N I V S. (ut diluculum. alludit potius ad aurorę colorem purpureum: qui pudorem & pudicitiam significat: cuius custos est pudor siue rubor: fides sit velut meridies: & ferueat amore spiritus sancti sicut meridies feruet: & (mens crepusculum nesciat) idest peccatum: quia crepusculū est (lucis) idest diei finis & noctis principium.

Informet actus strennuos;
Dentē retundat inuidi,
Casus secundet asperos,
Donet gerendi gratiam.

Mentem gubernet & regat
Casto fidei corpore.
Fides calore ferueat:
Fraudis venena nesciat.

Christusq; nobis sit cibus:
Potusq; noster sit fides,
Lēti bibamus sobriam
Ebrietatem spiritus.

Latus dies hic transeat:
Pudor sit ut diluculum,
Fides sit ut meridies:
Crepusculum mens nesciat.

Aurora cursus prouehit:
 Aurora totus prodeat,
 In patre totus filius:
 Et totus in verbo pater.

¶ Aurora) idest pater (puehit curs
 sus) idest ducit filium suum ad sui
 superiora (aurora pdeat) idest ma
 nifestetur totus in substantia dei
 tatis: quia filius in substantia dei
 tatis totus est in patre (& pater to
 tus in verbo) idest in filio: quia totus vnus est Deus.

¶ Carmen est; quale illud Primo dierum. Canitur se
 ria tertia ad nocturnas horas per noctis tenebras,
 Petit a Christo: qui est vera lux, vt ignorantia tene
 bras & somni desidia a nobis discutiat,

Consors paterni luminis
 Lux ipse lucis & dies,
 Noctē canendo rumpimus:
 Assiste postulantibus.

¶ Materia huius hymni est resur
 reccio noctis; & sicut nos surgens
 do rumpimus noctem: ita christus
 surgendo rupit mortē. i. vicit pec
 catum: vel sicut dies adueniens no
 ctis vmbra effugat. sic adueniente

vero lumine, scilicet Christo, ipse Christus vitiis, idest peccatorū
 tenebras effugauit: & totum mundum illuminauit. O christe (cōsors)
 idest equalis vel consocius eius nature: quia est pater: quia vnum est
 nomen patris & filij & spiritus sancti (paterni luminis) tu inquam
 Christe consors luminis (tu ipse lux) idest filius lucis, idest patris: &
 dies dierum vel omnium luminum (rumpimus noctem) idest pecca
 tum (canendo) idest laudando te. Et ideo (assiste postulantibus) tecum
 precibus.

Aufer tenebras mentium:
 Fuga cateruas dæmonum,
 Expelle somnolentiam,
 Ne pigritantes obruat,

¶ Aufer tenebras) idest ignorantias
 mētium nostrarum (fuga cateruas
 dæmonum) idest turbas maligno
 rum spirituum (expelle somnolen
 tiam) idest animę pigritiam: ne illa
 somnolentia, idest peccatorū dor
 mitio vel negligētia (obruat) idest

precipitet (pigritantes) idest in peccatis dormientes.

Sic christe nobis omnibus
 Indulgeas credentibus,
 Vt prosit exorantibus:
 Quod p̄cinentes psallimus,

¶ Sic). i. taliter (o christe indulgēs)
 idest miserearis (omnibus credenti
 bus nobis, vt quod p̄cinentes). i. lau
 dantes (psallim⁹ ore, scilicet & cor
 de (prosit exorantibus) idest profi
 ciat nobis deprecantibus.

¶ Carmen est, quale illud Primo dierum. Canitur ad laudes ma
 tutinas feria tertia. Quia quēadmodū gall⁹ nos a somno excitat,
 ita & christus a fœcordia, Deinde christi misericordiam implorat.
 Hic hymn⁹ est Prudentij clementis ex libro; qui ab illo inscribi
 tur cathemerinon, idest per horas diei ad gallicātum.

EXPOSITIO HYMNORVM

¶ Materia huius hymni est exhortatio Christi ad nos: vt surgamus a vicis & adhaream⁹ virtutibus, & p̄mittit exemplū alitis. i. galli. Sicut em̄ gallicantus nos excitat vel vocat ad diem venientē. sic Christus

excitat mentes n̄ras & vocat nos per scripturas sacras ad opera virtutis p̄nunciāns q̄ in proximo est venturus, eius vero aduentus temporis ignoratur. Vnde bene dicitur. Surgite & vigilate quia nescitis diē neq̄ horā. &c. (Ales). i. gallus (nūci⁹ diēi p̄cinit). i. p̄dicat (lucē). i. diē nobis p̄pinquam (christus excitator mentium) n̄rarum (vocat nos ad vitam iam). i. iam ad se vocat nos.

¶ Christus (clamat). i. vocat & p̄cipit nobis dicēs (auferte). i. relinque lectulos, dicēs (o desides). i. pigri relinque (lectulos egros). i. carnalitatem vel corda v̄ra (sopore). i. p̄cō irretitā: aut in seq̄ntes libidinem. Et

vigilate (casti) nō petulātes (recti) nō tortuosi (sobrii) nō ebr̄i. Et bñ de betis facere hoc: quia ego (christus iā p̄xim⁹ sum) vobis. Vel secūdū aliam l̄ram. O (casti) aīa & corpore: & o (recti) verbo & ope (sobrii). i. temperati cibo & potu: vigilate: iam sum proximus.

¶ Et q̄a christ⁹ est p̄xim⁹ o fratres (sciam⁹). i. vocem⁹ (Iesum) vos dico (flētes p̄cātes). i. cū fletu rogātes illū (sobrie). i. cū sobrietate sine omni fœditate (intēta supplicatio) id est assidua deprecatio (vetat cor mundum dormire). i. in aliquo mortali peccato manere.

¶ Tu christe (discute). i. dissipa, v̄l (discute). i. diuide (somnia). i. p̄c̄m vel diabolū, ne nos decipiat (& tu rumpe) discutiēdo (vincula noctis). i. diaboli vel p̄cnas inferni q̄ dñr nox: vt nos nō decipiant (tu solue p̄c̄m vet⁹). i. originale (et ingere). i. imitte (nouū lumē). i. sp̄m sc̄m q̄ dñr nouus: q̄a en̄ciēdo a nobis vetera p̄c̄a nos renouat lumine gratie.

¶ Carmen est, quale illud Primo dierum. Canitur ad horas vesp̄tinas feria tertiā. Quo die quia terra p̄tulit herbā v̄rentē, petit n̄ra peccata gratiæ vigore mundari,

¶ Materia hui⁹ hymni est deprecatio quā facim⁹ ad deum: vt sicut de⁹ p̄fecit celū & terrā, & diuisit sup̄iora ab inferiorib⁹, ita sua pietate n̄ra p̄c̄a dimittat: & sicut dedit terram immobilē, vt faceret fructum gratum: ita faciat mēbra n̄ra acceptabilia ad fructificandū sibi. (Oīngēs cō

A Les diei nunciū
Lucem p̄pinquā p̄cinit,
Iam christus ad vitam vocat,
Nos excitator mētium

Auferte clamat lectulos
Aegros sopore desides,
Castiq̄, recti, ac sobrii,
Vigilate: iam sum p̄ximus.

Iesum sciamus vocibus
Flentes precantes sobrie,
Intenta supplicatio
Dormire cor mundum vetat,

Tu christe somnum discute;
Tu rumpe noctis vincula,
Tu solue peccatum vetus:
Nouumq̄ lumen ingere.

Telluris ingens conditor,
Mundisclū qui eruens
Pulsis aquæ molestijs
Terram dedisti immobilem;

ditor

ditor telluris).i.toti9 orbis (q̄ruēs).i.diuidēs (solum mūdi ab aquis)
 .i.inferiorib9 & a superiorib9 (atq;) p&. dedisti terrā immobilem, & hoc
 (pulsis molestijs).i.elemētis q̄ valde molesta erāt, dum inter se essent cō
 fusa.i.simul mixta. ¶ A N T O. Pulsis aq̄ molestijs,nō ppulsis atq; mo
 lestijs, vt mēdōse hucusq; legebat, q̄ iam superius adnotatum est.

Vt germen aptum proferēs

Fuluis decora floribus

Fœcunda fructu sisteret;

Pastumq; gratum redderet.

¶ Vt illa terra.(pferēs).i.pducens
 (germē aptū).i.cōgruū hoib9 (siste
 ret) i.pmāeret (fœcūda).i.abūdāset
 fertilis (fructu) acceptabili. Illa di
 co (decora).i.spectosa (fuluis florib9)
 .i.rubeis & albis (q;) p& (red
 deret gratum pastum).i.cibum acceptabile tam hoibus q̄ pecudibus.

Mentis perustæ vulnera

Munda vigoris gratia,

Vt facta fletu diluat,

Motusq; prauos atterat,

Iussis tuis obtemperet,

Nullis malis approximet,

Bonis repleri gaudeat,

Et mortis actum nesciat.

¶ O christe (munda).i.purga (vul
 nera pūstę mētis).i.pcā vř flāmas
 aīa peccatricis, et hoc (grā vigoris)
 .i.spiritusscī (vt diluat facta).i.emē
 det pcā cōmissa (fletu).i.gemitu,
 (q;) p& (atterat).i.auertat (prauos
 mot9).i.refrenet nřos prauos act9.
 ¶ Et mēs illuminata (obtemperat iussis
 tuis).i.obediat mādatis tuis. (et nō
 approximet).i.nō accedat vř appro
 pinq̄t (malis vllis).i.opib9: sed gau
 deat impleri bonis operib9 (& nes
 ciat actū mortis).i.non cognoscat mortale pccm, vel pccas inferni.

¶ Carmen est, quale illud Primo dierum, Canitur ad horas
 nocturnas feria.iiij. Surgenti b9 per noctis somnū ad consu
 tendum Christo: petit peccatorum condonationem.

Rerum creator optime,
 Rectorq; noster aspice,
 Nos a quiete noxia
 Merfos sopore libera,

¶ Materia hui9 h̄ymni est inuocatio
 ad deum: vt dignet criminibus nřis
 ignoscere: vt sicut surgim9 de lecto
 & rumpim9 noctē: sic christ9 rūpat
 pcā (O optime creator oim rerum
 & (o rector nř aspice nos).i.libera

nos (a quiete noxia) quia q̄ carnē oblectāt: noxia sunt sanctę aīa: nos dico
 (libera).i.redime (merfos).i.obrutos (sopore).i.peccato.

Te sancte christe poscimus,

Ignosce tu criminibus.

Ad confitendum surgimus,

Morasq; noctis rumpimus.

¶ Ideo poscim9).i.deprecamur te: o
 (scē chře ignosce).i.parce culpis oī
 b9 vř ignosce criminib9 nřis oib9
 (surgim9) de virtutē i virtutē. scō
 fitēdo pcā (et rumpim9 moras).i.
 impedimēta (noctis).i.diaboli.

Mentes manusq; tollimus;

Prophetam sicut nouimus,

Nobis gerendum præcipit:

Paulusq; gestis censuit.

¶ Tollimus).i.subleuamus (mētes).
 .i.cogitatiōes (& man9).i.opatio
 nes (sicut nouim9 pphetā).i. David
 (qui p̄cipit).i.iubet (nos gerendū)
 id est faciendū dicens. Media nocte
 &c. (Et Paulus cēuit).i.scripseris

suis indicauit dicēs. Hora est nos iam de somno surgere (gestis).i.factis.

EXPOSITIO HYMNOR VM

¶ O deus (vides malū qđ gessim⁹)
.i. fecim⁹: & ideo (pādimus occulta
nra). i. pcta. f. per cōfessionē (gemen
tes). i. suspirantes fundimus tibi p
ces, et ideo (dimitte). i. dona (quod
peccauimus). i. deliquimus.

Vides malum quod gessim⁹,
Occulta nostra pandimus,
Preces gementes fundimus:
Dimitte, quod peccauimus.

¶ Carmen est, quale illud Primo dierum. Canitur ad
laudes matutinas feria quarta, Hymnus est Prudentij
ex libro qui cathemerion inscribitur,

¶ O nox). i. diabole & c. Nox aliquā
accipit p̄tra, p̄tpe, p̄diabolo, & p̄
obscuritate. et ideo (o tenebrę). i. o
pcta (& nubila). i. discordię hēreti
corū (& turbida mūdi). i. turbatio
nes & seditiōes (cōfusa). i. pmixta

(discedite). i. recedite: quia sicut nox diē: sic pcta iusticiā: & diabolus
christum fugit. Recedite inq̄ & bene debetis: quia (Christ⁹ existēs lux
intrat) mentes fidelium (polus). i. corpus (albescit). i. nitefcit bonis ope
ribus, quid dicam per singular (christus venit). f. in corda nostra.

¶ Caligo terrę). i. obscuritas nostra
(scindit). i. diuidit, vel secreta hēre
ticorū. caligo dico (percutta spiculo
solis) aspectu christi. i. diuio verbo,
& (color). i. vigor spūscti qui res
cessit. ppter p̄sentia tenebrarū (iam
reddit) animabus nostris (vultu ni
tentis syderis) idest splendore sp̄ritus sancti, qui est verus sol.

¶ A N T O. Emendat etiam color pro calor vt pleriq̄ omnes codices
habēt, vt superius in p̄fatione supra dictum est.

¶ O christe nouim⁹ te solū redem
ptorē & illuminatorem (te) & non
aliū (pura mēte & simplici). i. sine
hypocrisi (q̄sumus flendo) pcta, &
(canēdo). i. laudādo te (intende). i.
pbe assensum, (nostris p̄cibus). i.
intentionibus.

¶ Multa). i. mltę vtutes (sunt illita
nobis). i. iūcta v̄ vncta fucis. i. fals
is colorib⁹. Fuc⁹ d̄r falsus color, q̄
mixtus inter veros colores obfus
cat eos: q̄ omnino (purgētur tua lu
ce). i. tuo splēdore, bene dico tua lu
ce, quia o tu christe es lux (eoi syderis). i. oriētalīs, scilicet patris: & ideo
(illumina nos sereno vultu). i. claritate sp̄ritus sancti.

NOx, tenebrę, & nubila,
Cōfusa mūdi & turbida
Lux intrat, albescit polus;
Christus venit, discedite,

Caligo terrę scinditur
Percussa solis spiculo.
Rebusq̄ iam color redit
Vultu nitentis syderis.

Te christe solum nouimus,
Te mente pura & simplici
Flendo & canendo q̄sumus;
Intende nostris sensibus,

Sunt multa fucis illita;
Quæ luce purgentur tua,
Tu lux eoi syderis
Vultu sereno illumina.

¶ Carmen est, quale illud Primo dierum. Canitur ad horas vespinas quarta feria; in qua sol & luna creati sunt. Itaq; illorum officia commemorat: petitq; cor nostrum illustrari.

COeli deus sanctissime;
Qui lucidū centrū poli
Candore pingis igneo;
Augens decoro lumine;

¶ Materia huius hymni est laus: quā cōfona voce. s. corde & opere tenemur deo p̄soluere. ideo scilicet: quia ad vtilitatē n̄rī oīa cōstruxit & fecit vt cēlū & terram & multa alia. Primo fecit cēlum & terrā: postea mare: quarta die solē & lunā. &c.

Item ad brauiū suę remunerationis nobis pateat accessus p̄terita & p̄sentia dimittēdo p̄cā: nos ad suā amorē faciat puenire. (O sanctissime de9 cēli q̄ pingis). i. decoras (lucidū poli centrū). i. spaciū vel punctū poli, vel zodiacum per quem signa decurrunt: zodiacus animal interpretatur: centrum est medietas spherę, hic posuit centrum pro cēlo. i. partem p̄ toto (igneo candore). i. splendore. tu dico (augens decoro lumine). i. claritate scilicet centrum poli cum pictura. s. claritate stellarum.

Quarto die qui flammeam
Solis rotam constituens,
Lunę ministrans ordinem:
Vagosq; cursus syderum;

¶ Tu q̄ constituēs rotis solis flammeā. i. ardentē quarto die. Notandum est q̄ p̄ quattuor dies mund9 sine sole p̄māsit. Prima die facta est angelica creatura. Scd̄a die cēlum & aer. Tertia die terra & aqua. Quarta die sol & luna.

Quinta die pisces & aues. Sexta die animalia & homines (Et tu es ministrās). i. tribuēs ordinē lūg (& vagos). i. varios (syderū cursus). i. stellarū motū: quia nō currunt cursu eodē semp̄ stellę: vel quantū ad planetas est vagus cursus. Alius est enim cursus lunę: alius cursus solis: alius syderum.

Vt noctibus vel lumini
Directionis terminum
Primordijs, vt mensium
Signum dares notissimum;

¶ Et quare? vt luna daret (terminū directionis). i. separationis vel diuisionis noctibus, vt etiā lumini diei (vt daret notissimū signū primordijs) id est principijs mēsium: quia mēsis habet triginta dies: paulo plus vel minus.

Illumina cor hominum,
Absterge sordes mentium,
Resolue culpę vinculum,
Euerte moles criminum.

¶ Et quia tu fecisti hæc omnia: illa lumina cor hominum: & absterge sordes) id est prauas cogitationes mentium nostrarum: (resolue culpę vinculū: euerte moles criminū) id est magnitudines peccatorum.

¶ Carmen est, quale illud Primo dierum, Canitur ad horas nocturnas feria quinta. Petimus a christo per noctis tenebras: vt animi caligine excussa lumē gratiæ nobis infundat.

EXPOSITIO HYMNORVM

¶ Materia huius hymni est rogare deum, vt ipse caliginē mētis accorporis a nobis expellat. Rogamus etiā in hoc clementiā dei vt nos defendat ab hoste antiquo, & expellat intrinsecam obscuritatem, idest

mensis & corporis caliginem, & sui luminis claritatē concedat. (Atra nox) idest diabolus vel peccatū (cōtegit) idest obtenebrat (colores oim rerum terræ) quia noctis obscuritas omnia contegit, & colores herbarum & cæterarum rerum in suis profundis tenebris obducit & sepelit.

ANTONIVS. Colores legit nō calores: nam ratio carminis, sensus, & mens ipsa auctoris repugnāt. Sed cū hoc sit nunc q̄ lucē syderis habeamus in mente & hoc in medijs noctibus. i. qñ mūdus sedet in tenebris: & plus semper crescunt incendia carnis: surgamus confitentes deū. i. ius dicem cordiū n̄ forum. Et rogem⁹ iudicē vt auferat a nobis caliginē peccatorum, & det nobis suā grā dulcedinem. Et ideo cum (nox atra cōtegit). i. tenebrosos reddit (colores) oim rerū terræ (nos confitentes) tibi peccata n̄ra (poscimus te). i. poscimus ea q̄ sunt vitia, scilicet miseris cordiam. te dico (o iuste iudex cordiū). i. aiarum n̄rarum. & quare vt

¶ Tu auferas piacula). i. grauiā peccata (& abluas mentis sordes) idest suggestiones diabolicas q̄ pungūt nos, & o Christe dones gratiā sancti sp̄ritus (vt crimina arceantur) idest expellantur.

¶ Dico q̄ expellātur crimina et quare (quia ecce mens impia). i. peccatrix (torpet). i. pigrescit (quā mētē culpa noxia). i. mala (mordet). i. ligatam tenet (& mens gestit). i. cupit (tollere) idest depellere a se (obscura) idest peccata. & gestit te q̄re o redemptor.

¶ Et quia gestit te (repelle intrinsec⁹). i. lex aia (caliginē). i. cecitatē peccati (quam maxime). i. multum, vt illa mens (gaudeat se collocari in bealumine). i. æterna beatitudine.

NOx atra rerum contegit,
Terre colores omnium:
Nos confitentes poscimus
Te iuste iudex cordium.

Tu auferas piacula:
Sordesq; mentis abluas.
Doneq; christe gratiam:
Vt arceantur crimina.

Mens ecce torpet impia:
Quam culpa mordet noxia,
Obscura gestit tollere:
Et te redemptor querere.

Repelle tu caliginem
Intrinsecus quam maxime,
Vt in beato gaudeat
Se collocari lumine.

¶ Carmen est, quale illud Primo dierum. Canitur ad laudes matutinas feriā quinta. Veniente luce petit a nobis abigi tenebras peccatorum cum maxime habeamus iudicem cuncta cernentem.

¶ Iste Hymnus continuatur cum superiori hymno, sed intentio versus est hæc. s. ne oculi peccent. Nox vsq; modo texit colores terre: sed modo discedit, quia (ecce lux auz

LVx ecce surgit aurea:
Pallens fatiscat cæcitas,
Quæ nosmet in p̄ceps diu
Errore traxit deuo.

rea).i.euangelica p̄dicatio(surgit)in corda n̄ra,& ideo(omnis cæcitas pallens).i.diabolus(fatiscat).i.euanescat,quã cæcitas(traxit).i.duxit(nosmetipsos in p̄ceps).i.in ruinã vel in p̄cipitiũ(dũ).i.multum deũ ob errore.

Hæc lux serenum conferat: ¶ Ex Prudentio in libro cathermeriz non dixit, q̄ lux surrexit, & ideo. Purosq̄ nos præstet sibi, (Hæc lux conferat nobis serenũ).i. Nihil loquamur subdolum: virtutem sp̄s sancti, & (p̄stet nos purus).i.donet nobis puritatẽ aĩæ (sibi).i.ad honorẽ suum, & hoc sic (vt nihil loquamur subdolum).i.deceptiuum (& nihil voluam⁹ obscurum)idest nullum cogitemus peccatum.

Sic tota decurrat dies: ¶ Tota die).i.totũ tempus vitę n̄rę (decurrat sic)vt nõ loq̄ndo subdolum(nec lingua mēdax sit).i.ne dicat mēdaciũ(nec man⁹ peccet).i.nõ faciant, aut operentur aliquid mali, (nec oculi lubrici peccet).i.vidēdo et cōcupiscēdo illicita(nec noxa).i.culpa(inquinet).i.nõ polluat corpus nostrum.

Speculator astat desuper: ¶ Et nolite peccare: quia (speculator).i.dñs(astat).i.p̄spicit(desup).i.de cēlo(qui nos oĩbus diebus).i. A luce prima in vesp̄erum. cotidie, & (actus n̄ros p̄spicit).i. videt & cōsiderat(a prima luce).i.

a natiuitate(in vesp̄erum)vsq̄ in noctem:hoc est mortem.

¶ Carmen est,quale illud Primo dierum, Canitur ad horas vesptinas feria quinta, Quo die quia ex aqua pisces & aues creata sunt, petit vt non deprimamur peccato,nec extollamur superbia.

Magnæ deus potētie: ¶ In hoc hymno cōtinet̄ quid de⁹ fecit in quinto die.ſ. creauit pisces & aues ex aqua,& ipsorũ q̄ ex aqua fecit,partim immisit gurgiti vt pisces, partim leuauit in aera: vt aues. Creauit quoq̄ cetera gr̄dia:bũdixit

ēp̄ eis dicens. Crescite & multiplicamini & replete aquas maris, auesq̄ multiplicent̄ super terrã. Pisces & aues de aqua sunt orti, sed aues nõ comedunt in om̄i tēpore, vt pisces, q̄ ideo fit, quia aues per coitũ generantur: vt nos generamur q̄ nõ est in piscib⁹, quia sunt calidioris nature. Intendit etiã autor rogare deũ, vt nos qui sum⁹ abluti sacro baptisma tẽ sic seruet, vt nesciam⁹ lapsus criminũ, & vt mala culpa, nõ deprimat nos. i. criminalia p̄c̄a (O de⁹ magnę potētie q̄ remittis genus).i. pisces & aues, gen⁹ dico(ortũ ex aquis).i.ex aqua baptismatis) partim gurgiti).i.in mari.i.in inferno, vt pisces. i. malos homines (& leuas partim in acra(vt aues).i.bonos homines, quasi dicat, Sicut in aere aues collocast̄, ita in cēlo homines vel sanctos.

EXPOSITIO HYMNORVM

¶ **T**u dico (imprimens). i. submersus
gens (dimerfa). i. deorsum merfa:
vt pisces. i. malos homines (lym-
phis). i. aquis infernalibus (& irro-
gans). i. subleuans (subuecta). i. fur-
sum vecta: vt aues. i. puros homines
(prodita) idest orta (vna stirps). i.
vno baptisinate renati (rapiant). i. accipiant (diuerfa loca) vt aera: &
aquam: idest vitam eternam: & eternam damnationem.

¶ **E**t tu q oia fecisti (largire). i. tri-
bue hoc. i. (nescire lapsu criminu). i.
casum illu: q in baptismo dimissus
est (cunctis seruus) tuis (quos vnda
sanguis). i. tui (mudat) a pctō (nec)
pro et (ferre). i. portare vel habere
(tediu mortis). i. poena diaboli.

¶ **A**d hoc largire vt culpa). i. graue
pctm (nō deprimat). i. aggrauet vl-
lum christianu (& iactantia). i. sup-
biat de hoīs (nō leuet). i. nō extollat
vllū (& mēs elisa). i. pculsa vī vulne-
rata a vitis (ne cōcidat). i. nō inci-
dat in desperationē (ne). p & (elata
mens). i. inflata per superbiam (non corruat). i. in infernum.

¶ **C**armen est, quale illud Primo dierum, Canitur ad
horas nocturnas feria sexta, Petiit a deo medicinam
peccatorum iam præteritorum, & antidotum: quo
præmuniamur ab instantibus peccatis.

¶ **I**n hoc hymno nos hortat autor
de somno surgere: & medelā vicio-
rū q̄rere. Intrēdit etiā in hoc hym-
no ipsam trinitatē laudare & inuo-
care: p quā mūdus regit, vt impleat
nos suo lumine, vt q̄qd peccauis
mus fraude demonū: ipse christus abstergat celitus. O tu vnitas). i. o
tu sancte spūs q pcedis a p̄e & filio (trinitatis) vn9 de9 in trinitate (q
regis). i. qui gubernas (potenter). i. potētia tua (orbē). i. mundū (inten-
de). i. respice vel ausculta (laudū cantica). i. carmina hymnōrū nrōrum,
q cantica (excubantes). i. vigilantes. (Psallimus) idest cantamus.

¶ **N**am cōsurgimus oēs (lectulo). i.
desidia. Lectulus dī ab electis &
mollib9 herbis, sup quas atiq req̄
escebāt (geto tpe). i. in horis noctis,
& ad qd: (vt flagitem9). i. implore
mus (a te medelā oīm vulnerū). i. in
dulgentiā omniū pctōrū nrōrum.

Diuersa lymphis imprimens;
Subuecta cælis irrogans;
Vt stirpe vna prodita;
Diuerfa rapiant loca.

Largire cunctis seruulis;
Quos mūdāt vnda sāguinis;
Nescire lapsus criminum;
Nec ferre mortis tedium.

Vt culpa nullum deprimat;
Nullum leuet iactantia,
Elisa mens ne concidat;
Elata mens ne corruat.

TV trinitatis vnitas:
Orbem potenter q̄ regis,
Attende laudum cantica:
Quę excubantes psallimus;

Nam lectulo cōsurgimus
Noctis quieto tempore,
Vt flagitemus vulnerum
A te medelam omnium.

FO. XVII

¶ Quo) pvt. & vt potestas glori-
tue). i. tue laudis) absterget) id est
abluat (e licet). i. diuinit9 (illud). f.
pctm, & (quicquid). f. vitiorum. i.
pctorum (deliquim9). i. fraude vel
deceptione demonum peccauim9 (in
notibus). i. in tenebris vitiorum.

¶ Nec) pro & non (nřm corp⁹ ad
scđi sordidum). i. pollutum vel fœtidū
(nec torpō). i. pigricia vel malicia;
(cordiū) nřorū. f. (instet). i. nobis
& (ardor spūs). i. amor vř grā spūs
scđi nec tepescat). i. non deficiat in

vel iniquationē (criminis). i. pcti.

¶ Vt amor tuę grē nō deficiat in nobis (ob hoc). i. ppter hoc, o redemptor (q̄sum⁹ te: reple nos tuo lumine). i. plēdore: p qđ lumē non ruas mūr. (vllis actibus). i. non cadamus vllis peccatis (circulis dierum). i. in reuolutionibus dierum.

¶ Carmen est, quale illud Primo dierum. Canitur ad laudes matutinas feria sexta. Quia iam lux solis aduentat. Petit vt illustremur diuina luce, quo permanemus in spe, fide, & charitate.

¶ Materia hui⁹ hymni est inuocatio
ad Christū filium bñę Marię virgi
nis, vt dignet nobis suā miam tri
buere & dexterā porrigere, vt me
reamur corroborationem fidei,
spei, & charitatis obtinere. (O Chri

fte tu dico: eterna gl'ia celi. i. angelorum: vel quia p' per te gl'ificat, & (o
b'fa spes mortalium). i. christianorū, & o' vnice celi conātis). i. celestis
p'ris sc'dm diuinitatē, & (o' ples). i. fili (calte virginis) sc'dm hūanitatē.

¶ **D**adextera. i. auxilium tuū nobis
iurgētib⁹ a vitijis: & ita mēs nra (fo
bria). i. ab icinēs (exurgat). i. ad lucē
tuā (q̄). p. & illa (flagrās). i. ardens
(in laudē). i. in cōmē: orationē dei
(repēdat). i. p̄soluat (d̄bitasgrates).

.i. in hymnis et canticis deo obpoteſti
 (Lucifer). .f. ſtella matutina. .i. chriſ-
 tus na⁹ refulget: & nūciat mundo
 (luce ſparſam). .i. na⁹ & vndiq; diſ-
 ſperſam, & vere nūciat, quia calis
 go nocturnum). .i. obſcuritas diaboli
 (cadit) C

EXPOSITIO HYMNORVM

(cadit).i. recedit,& ideo (lux sc̃ta). i. christus: qui est lux sc̃tificata (nos illuminet) lumine spiritus sancti, & sanctificet nos: & saluet nos.

¶ Et ipsa lux manēs .i. pmanens (in nr̃is sensib⁹). i. in nob⁹: qui habem⁹ quinq⁹ sensus corpis (repellat a nob⁹ bis noctē). i. diabolu (sc̃li huius). i. mundi: & illa lux (seruet pectora nr̃a) purgata a vitijs (om̃i fine dei) idest omni tempore vitę nr̃e.

¶ Fides q̃sita a nobis in baptismo (iā primū). i. cito: ideo dicit primū: quia fides prima cognominat inter virtutes: in illo loco: vbi dicit Fides, spes &c. (radicer). i. ponat radices (sensib⁹ nr̃is altis) idest pfundis

(sc̃da spes). i. p̃spera, per quā spem speramus vitam (cōgaudeat). i. simul letetur: & crescat (qua) scilicet spe & etiā fide (charitas extat maior) iuxta illud apostoli. Maior autem horum est charitas.

**Manensq⁹ nostris sensibus
Noctem repellat saculi
Omniq⁹ fine dei
Purgata seruet pectora,**

**Quæsitā iam primum fides:
Radicer altis sensibus,
Secunda spes congaudeat;
Qua maior extat charitas.**

¶ Carmen est, quale illud Primo dierum. Canitur ad horas vespertinas feria. vi. Quo die quia bestię & reptilia cum homine creata sunt ppter hominem: purgari à peccato & donari æternis præmijs petit.

¶ In hoc hymno cognoscit illud: qd̃ fecit De⁹ in sexta die, creatis siquidē oib⁹ reptilib⁹, s. piscib⁹, auib⁹, & alijs bestijs. sexta die formauit Deus Adā: & p̃fecit eū oib⁹ aialib⁹, dicens. Crescite & multiplicamini:

& replete terrā: & dñamini piscib⁹ maris, & volatilib⁹ celi: & vniuersis: q̃ viuūt sup̃ terrā. Posuitq⁹ eū in paradiso deliciarū: vt oparet̃: & custodiret illū. Intēdit itaq⁹ autor rogare Deū: vt sicut fecit hoīem sup̃iorē cūctis animātibus: sic faciat: vt nō sit inferior aialibus. ppter p̃c̃ta sua. Querit̃ cur Deus hoīes creauit: quos malos futuros p̃sciebat: quia sicut p̃uidit: quid mali essent facturi: sic etiā p̃uidebat de malis factis eorum, quid boni ipse facturus esset: ṽl quid boni hoīes essent facturi. O deus plasinator). i. creator (hoīs). s. Adg (qui sol⁹ ordinās cūcta). i. disponens (iubes pducere). i. p̃creare p̃mittis (humū). i. terrā: vel (humū). i. ecclesiam s. bonos & malos hoīes. Ecclesia est cōgregatio fidelium (gen⁹ reptāris) vt serpētū (& fere). i. bestiarū.

¶ Et o tu Deus: qui fecisti (dictū iuuentis). i. verbo tuo p̃cipiētis (magna corpora). i. iumēta, pecora: bestias oīm specierū diuersarū (viuidā). i. aiata (& subdēs). i. supponēs

**Plasinator hominis deus;
Qui cūcta sol⁹ ordinās,
Humum iubes producere,
Reptantis, & fere⁹ genus.**

**Qui magna rerum corpora
Dictū iubentis viuūda,
Vt seruiant per ordinem:
Subdens dedisti homini.**

illa animalia (dedisti homini, vt seruiāt p ordinē). i. vt oia aialia suppo-
sita sint homini, qdā vt hoies illa ederēt. s. boues, oues, lepores, & porcos: et ta-
lia: et alia, vt ille vterēt: et illa egtraret: vt equos vt mulos, et sic de cæteris.

Repelle a seruis tuis;

**Quicquid p immundiciā,
Aut moribus se suggerit;
Aut actibus se interfert;**

ferit se) idest miscet (actibus), i. operatidibus. s. cum mala facimus.

Da gaudiorum præmia:

**Da gratiarum munera,
Dissolue litis vincula;
Alstringe pacis fœdera.**

¶ Da p̄mia, i. remunerationes gau-
diorū æternorū (da mūera grarū). i.
dona spūs sc̄i (dissolue vincula litis)
.i. dissidia: vel disrūpe peccata odij
(alstringe). i. cōiūge (fœdera pacis)
idest cōtubernia superna pacis.

¶ Carmen est, quale illud Primo dierum. Canitur ad
horas nocturnas die sabbato surgentibus nocte ad
cantandum, Petit vt ardentis igne spiritus sancti vi-
tam æternam mereamur.

Summe deus clementiæ,
Mundiq; factor machinæ,
Vnus potentialiter:
Trinusq; personaliter.

¶ Materia huius hymni est cognitio
nem habere trinitatis in vnitate: &
vnitatis in trinitate. Intrēdit etiā au-
tor rogare deū: vt cingat lūbos nos-
tros cingulo castitatis (& adurat)
idest inflāmet vel repleat corda nra

igne spūs sc̄i: vt casto corpe & mūdo deo seruire mereamur (O deus cle-
mentiæ) idest alte pietatis: & (o factor) idest cōpositor (machinæ) idest
structuræ mundi, tu dico (vnus potentialiter) idest in potētia secūdu
diuinitatem: & (trinus personaliter) idest trinus in personis.

Nostros pius cum canticis

Fletus benigne suscipe,

Quo corde puro sordibus

Te perfruamur largius.

¶ Et tu pius nra p vctō, suscipe be-
nigne (nros fletus). i. lachrymas (cū
canticis). i. cū hymnis vel laudibus
(quo) p vt (fruamur te largius). i.
amplius: & hoc (corde puro) idest
mundo (sordibus) idest a vitis.

Lumbos iecurq; morbidum

Adure igne congruo,

Accincti vt sint perpetim;

Luxu remoto pessimo,

¶ Adure, i. accēde (igne cōgruo). i.
spū sc̄o (lūbos nros: & iecur). i. epar
(morbidū) ad morbū & p̄cū incli-
natum. Et nota q hęc tria iecur cere-
brum: & lūbi cogit hoīem peccare
(vt sint accincti). i. lumbi sint casti

contra libidinem (perpetim) idest semper (remoto pessimo luxu). i. in
quo luxu: remota sit pessima luxuria: & alia vitia sint procul.

C n ¶ Vt quicq;

EXPOSITIO HYMNORVM

¶ Vt quicq̃ .i. quicunq̃ (cōcinēdo)
 .i. psallēdo (rumpim⁹) .i. dū vigila-
 mus. s. diuidim⁹ horas noctiū (oēs
 ditemur) .i. diuites efficamur (affa-
 tim) .i. abundāter (bñq̃ donis priā)
 .i. beatitudine. s. patriæ cēlestis.

Vt quicq̃ horas noctium
 Nutric cōcinendo rūpimus,
 Donis beatæ patriæ
 Ditemur omnes affatim.

¶ Carmen est, quale illud Primo dierum. Canitur ad
 laudes matutinas die sabbato facta mentione lucis ad-
 uentantis. Petit illustrari diuina luce, vt fruamur co-
 gnitione dei post mortem.

¶ Hymn⁹ iste cōtinuat supiori: ita
 nos rumpim⁹ horas noctiū: vt nos
 oēs ditemur. i. diuites sim⁹ in chri-
 sto: & (ecce aurora) .i. christ⁹ (iam
 spargit polum) .i. illuminat corda
 hoim. Hortat etiā nos: vt taliter nos
 habeam⁹ in hoc sc̃lo vel in mane: vt ad illd⁹ vltimum mane venire possi-
 mus, & audire mereamur. s. Venite bñdicti p̃ris mei &c. Nā finito mun-
 di termino: pctōres perpetuē tenebris obscuritatis tradent. Fidelib⁹ ve-
 ro & iustis qui in hac vita nō sunt in nocte sed in luce: gloria & p̃nitum
 effluet: id est abundanter clarescet, & hoc est qd⁹ p̃camur. Aurora, id est
 christ⁹ (spargit polū) .i. illuminat mētes vel eccl̃iam: & (dies illabit⁹) .i.
 immergit terris: & (spiculum) .i. pulchritudo vel aspect⁹ (lucis) .i. clari-
 tatis: resultat, & ideo (oē lubricum) .i. oē p̃c̃m (discedat) .s. a nobis.

¶ Phāstasma .i. fantasia vt deceptio
 (noctis) .i. diaboli (decidat) .i. cas-
 dat vel ruat (reat⁹) .i. culpa mentis
 (subruat) .i. cadat a nobis (& qcqd
 horridū) .i. deformæ culpæ (nox) .i.
 diabol⁹: vñ nocēna cogitatio (accus-
 lit) .s. nob (i tenebris cadat) a nob.

¶ Vt mane illd⁹ vltimum) .i. iudiciū
 futurū (vel claritas) .i. aduēt⁹ chris-
 ti, qd⁹ mane (cernui) .i. inclinati (p̃-
 stolamur) .i. speram⁹ vel spectam⁹
 (effluat) .i. eueniat nobis in lucem
 (dum hęc) .i. innox (cōcrepat) .i. resor-
 nat (canore) .i. cantu vel laude.

A Vrora iā spargit polū:
 Terris dies illabitur,
 Lucis resultat spiculum;
 Discedat omne lubricum,

Phantasma noctis decidat:
 Mentis reatus subruat,
 Quicqd tenebris horridū
 Nox attulit culpæ, cadat,

Vt mane illud vltimum;
 Quod p̃stolamur cernui,
 In lucem nobis effluat:
 Dū hæc canore concrepat,

¶ Carmen est, quale illud Primo dierum. Canitur ad
 horas vespertinas die sabbato: quia iam sol tendit ad
 occasum: petit diuino lumine illustrari: hortaturq̃ deū
 omni tempore laudare,

O Lux beata trinitas,
Et principalis vnitas,
Iam sol recedit igneus:
Infunde lumen cordibus.

¶ *¶ speris & in aduersis: & ita cōcedat nobis trāfire diē & noctē sine p̄cto: s: sine impedimento Sathang: & hoc est. (O beata trinitas), i. o Deus: (lux). f. hoim vel mūdi, vel āgelorum: & (vnitas principalis) .i. qui habet principatum super angelos: (sol) idest Christus igneus recedit a nobis iam, & ideo (infunde lumen) idest sp̄m sc̄m (cordibus n̄ris) idest in n̄ris sensibus: vt illud habere mereamur.*

Te mane laudum carmine;
Te deprecemur vesperi,
Te nostra supplex gloria
Per cuncta laudet sæcula.

¶ *Dico infunde sp̄m sc̄m: vt deprecemur te: vt adiues nos in principio vel (mane) idest tempore matutino (laudum carmine) sero, mane, meridie, & tota die debemus laudare Deum: & orare per singlas horas: scilicet cotidie & in oibus horis.*

ris: & in omni tpe. Vnde ait ppheta. Vespere & mane meridie &c. (te deprecemur vespi) idest in fine mundi (n̄ra supplex) idest humilis (gl̄ia laudet te p cuncta sc̄la) idest per oīa sc̄la, & hoc perpetue, idest sine fine.

¶ *Carmen est dimetrum iambicum magna ex parte cacometrum. Canit aduentus tpe: itaq; & incarnationis christi & vtriusq; Aduentus illius mentionem facit.*

Onditor alme syderum,
Eterna lux credentium,
Christe redemptor omnium,
Exaudi preces supplicum.

¶ *Materia hui9 hymni est de aduentu Christi: & de incarnatione eiusdem: quia deus descendens de celo se exinaniuit formā serui accipiens: et humiliavit se vsq; ad mortem: & qualiter egressus est de honestissima clausula virginis: tanq; sponsus de thalamo suo: cui sp̄te oīa obediunt. f. celestia: terrestria: & infernalīa. Intendit etiā rogare deum: vt p hāc incarnationē n̄ras preces exaudire dignē, & a sagitta diaboli liberare. O cōditor) qes cōpositor alme (syderum) .i. stellarū: o (eterna lux credētū) .i. christianorū fidelīū: o (christe redēptor oīm) hoīm. f. (exaudi p̄ces supplicū) .i. hūilīū, tibi supplicātū.*

¶ Qui cōdolēs) .i. nobiscū dolēs vt cōpatiēs (sc̄m) .i. sc̄lares (perire interitu mortis) .i. p̄na infernali (saluasti) .i. liberaisti de p̄tate Diaboli (mūdū lāgūdū) .i. lāguētē in p̄ctis (donās remediū) .i. redēptionē tui sanguinis (reis) idest p̄coribus.

Qui condolens interitu
Mortis perire sæculum,
saluasti mūdum languidū,
Donans reis remedium,

¶ *¶ Qui cōdolēs) .i. nobiscū dolēs vt cōpatiēs (sc̄m) .i. sc̄lares (perire interitu mortis) .i. p̄na infernali (saluasti) .i. liberaisti de p̄tate Diaboli (mūdū lāgūdū) .i. lāguētē in p̄ctis (donās remediū) .i. redēptionē tui sanguinis (reis) idest p̄coribus.*

C in ¶ *Vergente*

EXPOSITIO HYMNORVM

¶ *Vergente mundi vespere* .i. appropinquante vlt declinate fine mudi, & sic egressus supple (vbi) pro sicut (spōsus egredit de thalamo) egressus inquam (de honestissima) idest castissima (clausula) idest claustro virginis Mariæ matris tuæ.

¶ Et ideo quia egressus es: vel quia saluasti mūdū (forti poteris cui⁹) idest christi oia curuāt genu) .i. lau dādo ipsum (cælestia) .i. āgeli (terrestria) .i. hoies (fatei subdita) .i. cōfite rent illi subiecta esse (nutu) .i. spōte scilicet ad tuā voluntatē, & quia obediuit nro saluatori: & oia clamant.

¶ Ergo quia ita est: deprecamur te (o agie) .i. scēte christe (vēture iudex sæculi) .i. ad iudiciū cōserua nos in tē pore) .i. in hac vita (a telo hostis p fidi) idest a suggestione Diaboli: q sagitta dicitur.

¶ Et quia de⁹ misit filiū suū christum vt nos redimeret: referam⁹ grās ei, laus honor, virtus: grā: Deo p̄ri & filio: scō simul (paraceto) .i. cōsolatori (in sempiterna sæcula) idest sine fine. Amen.

¶ Carmen est, quale illud Primo dierum. Canitur tpe aduentus christi, itaq cōmemorata illius eterna generatiōe primi aduentus in quo carnē assumpsit: & secundi (quo venturus est) meminit.

¶ Iste hymn⁹ agit de supradicta materia: et cōtinuāt sup̄ior: ita christ⁹ egress⁹ ē de vtero virginali: vti spōsus de thalamo suo, et ideo oia ei humiliāt: & nō est mīrū: quia ipse descēdit de p̄re. i. de cælo, & hāc est respōsio cōtra hereticos, q dicebāt christū venisse: sed nō de p̄re: q b⁹ rñdendū est. O sup̄nū ybū (i. Dei fili⁹) (p̄diēs) .i. manifestās te ineffabiliter a p̄re (olim exiēs) qm incarnat⁹ es, q de m̄re nat⁹ (subuēis) .i. succurris (orbi) .i. p̄dito (cursu) .i. plenitudine t̄pis (declui) .i. p̄ri vlt declinati ad finē sc̄li.

¶ Et tu q talis es: illūina nūc in p̄fenti tuo lūine nra pectora: & (cōcrema) .i. accēde (tuo amore) .i. tua grā: vt (audito p̄conio) .i. p̄dicatione ap̄lō: vel (audito p̄conio) .i. p̄phetarij (lubrica) .i. p̄cta (sint pulla) a nostris cordibus (tandē) .i. in fine separationis corpis & animę.

Vergente mundi vespere:
Vti sponsus de thalamo
Egressus honestissima
Virginis matris clausula.

Cuius forti potentia:
Genu curuantur omnia
Cælestia, terrestria,
Nutu fatentur subdita.

Te deprecamur agie:
Venture iudex sæculi:
Conserua nos in tempore:
Hostis a telo perfidi.

Laus, honor, virtus, gloria
Deo patri, & filio,
Sancto simul paraceto:
In sempiterna sæcula, amen.

*V*erbū supernum, p̄diēs,
A patre olim exiens:
Qui natus orbi subuenis
Cursu declui temporis.

Illumina nunc pectora:
Tuoq amore concrema.
Audio vt præconio,
Sint pulsa tandem lubrica.

Et o tu

Iudexq; cum post aderis;
 Rimari facta pectoris;
 Reddens vicem p abditis;
 Iustisq; regnum pro bonis.

neratiōem (pro abditis). i. p occu[r]tis p[ec]tis (& iustis) idest sc[ri]tis (regnū)
 .i. æternum (p bonis). i. operibus, q̄ in presenti sæculo operati sunt.

Non demum arcemur malis
 Pro qualitate criminis,
 Sed cum beatis compotes
 Simus perenne cælibes,

(cælibes) idest cælestem vitam ducentes. Cælebs enim d[icitu]r: qui nunquam
 vxorem duxit, vel qui eam amisit, vel quæ non habet maritum. Cælebs
 autore Hierōnymo dictus est, quod cælo dignam vitā agat: qualia sunt
 numina cælestia: quæ absq; coniuge sunt.

¶ Carmen est dimetrum iambicum ex parte cacome
 trum. Canitur aduentus christi tempore. Et facit m[en]s
 tionem vtriusq; aduentus, sicut in superioribus hym
 nis factum est.

Vox ecce clara intonat:
 Obscura queq; icrepat:
 Pellantur eminus somnia:
 Christus ab æthere pmicat.

nube carnis pœnitentiā (& increpat q̄q; obscura). i. oia vitia vel p[ec]ta, &
 ideo (oia somnia). i. vana et multa p[ec]ta (pellantur eminus). i. lōge q̄a (chri
 stus iam pmicat) i. fulget (ab æthere). i. de cælo vel a diuina scriptura.

ANTHONIVS. Christ⁹ ab æthere promicat. Legendū est ab æthra,
 ex ratione carminis: cum præsertim æther & æthra idem prope signifi
 cant: æthra em̄ pro æther ponitur, vt multa. Vergi. neq; Lucidus æthra
 sidera pol⁹. Auienus in Aratro. Excelsam referat dux Iupiter æthram.
 Flacc⁹, Iouis armiger æthra aduenit. Ennius, Flāmeam per æthram alte
 feruidam ferri facem. Lucretius: videatur surgere in æthram.

Mens iam resurgat torpida:
 Quæ forde extat saucia,
 Sydus refulget iam nouū:
 Vt tollat omne noxium,

¶ Et ideo (mēs n[ost]ra torpida). i. pigra
 (resurgat). i. a vitijs: q̄ mens (extat
 saucia). i. manet vulnerata (sorde). i.
 p[ec]to, bene dicit: q̄ surgat mēs (quia
 syd⁹). i. christus (refulget) per sp̄m
 sc̄m (nouum). i. de virgine natum
 (vt tollat) idest remoueat a n[ost]r

his (omne noxium) idest omne peccatum.

EXPOSITIO HYMNORVM

¶ Agnus idest dei filius (mittitur
e sursum) idest de celis (laxare) .i.
cōdonare (debitū) idest originale
pccm, vñ pccnas pcc (gratis) .i. do-
no: vñ spōte sua: & sine aliqua remun-
neratiōe: & ideo oēs (dem⁹ vocē cū
lachrymis) .i. cōfessionē pccōr (p
indulgētia) .i. p remissione pccōrū.
¶ Bene dico demus vocē cū lachry-
mis (vt cū ille) .i. agnus (fulserit) .i.
fulgēs aduenerit scđo) .i. aduētu .i.
in iudicio: et (horror) .i. pauor illi⁹
(cinxerit) .i. circūdederit (mundū)
idest mūdānos (nos non puniat) .i. nō damnet (p reatu) idest p pccō (sed
pius) idest christus ppius nobis (nos tunc ptegar) idest defendat a pō-
testate diaboli.

E sursum agnus mīretur,
Laxare gratis debitum,
Omnes pro indulgentia
Vocē dem⁹ cū lachrymis.

Secundo vt cum fulserit.
Mundūq; horror cinxerit,
Non pro reatu puniat.
Sed pius tunc nos ptegar.

¶ Carmē est, quale illud Primo dierū. Canitur ad ho-
ras diurnas tempore natalis Christi. In quo duplicis
ortus eius mentionē facit, in tempore a matre: æter-
naliter a patre.

¶ Materia huius hymni est inuoca-
tio ad deū: vt veniat ostēdere partū
virginis: sed nō ex virili semine: sed
diuino spū cooperante esse factum:
& qualiter egressus est a pte: & re-
gress⁹ ad ptem, & qualiter est equa-
lis pti: & loquit de presenti: quasi de futuro. Vel possumus dicere scđm
lram. Veni redēptor gentiū .i. ostendete illis qui in mūdo habuerūt noti-
ciā tuā, hoc est veni redēptor O (christe redēptor gentiū) gentiliū vel
iudēorū (veni in mēt. bñ nris: & (ostēde partū virginis) .i. marię, & ideo
(oē icñi) .i. scfāres (miretur) .i. mireni, quia (talis partus decet deum) de
spū scđo & maria virgine permanēte.

¶ Vere talis part⁹ decet deum: quia
non ex virili semine (sed mystico
spiramine) .i. secreto & scđo (verbū
dei) .i. filius dei (factum est caro) .i.
homo: & (fructus ventris) marię
(floruit) sicut flos creuit. Vnde ma-
ria virga est: filius eius flos.

¶ Et ecce alius virginis idest vter
marię (tumescit) .i. crescit, & tamē
(claustra pudoris) .i. virginittatis
(permanent) .i. integra: quia virgī-
nitas nō est violata & (vexilla) sup-

Veni redēptor gentium,
Ostende partū virginis,
Miretur omne sæculum:
Talis decet partus deum.

Non ex virili semine;
Sed mystico spiramine,
Verbum dei factum caro,
Fructusq; ventris floruit.

Alius tumescit virginis:
Claustra pudoris pmanent,
Vexilla virtutum micant,
Versatur in templo deus.

ple oim

ple omniū virtutū. i. miracula (micant). i. fulgent, vel virtutum quarum
Deus est vexillū. i. custos, & ideo (Deus versatur in tēplo) quia recept⁹
est a Symeone, vel (versat⁹ in templo) idest in alio Marię virginis.

Procedens de thalamo suo

Pudoris aula regia

Geminę gigas substantię,

Alacris vt currat viam.

& irreuocabilis ad vitā huius mūdi occurrit nobis. Vnde Dauid. Exul-
tauit vt gigas ad currendam viam suam, &c. (vt alacris currat viā) idest
de hoc mundo transeat ad patrem.

Egressus eius a patre;

Regressus eius ad patrem,

Excursus vsq; ad inferos;

Rekursus ad sedem dei,

mundū: iterū relinquo mūdū: & vado ad prēm (excursus vsq; ad inferos)
scilicet qñ descēdit ad inferna (recurus ad sedē Dei). i. ad dexterā prīs.

Aequalis æterno patri:

Carnis tropheo accingere.

Infirma nostri corporis

Virtute firmans perpetim,

¶ Et o tu christe (equalis æterno pa-
tri) scđm diuinitatē (accingere tro-
phēo). i. victoriā (carnis). i. induere
carnē: quia p carnē triūphauit sup
diabolū, tu dico (firmās). i. roborās
(ppetim). i. ppeti virtute (ifirma). i.
vitia, fragilitates. nři corpis et aig.

Præsepe iam fulget tuum,

Lumenq; nox spirat nouū,

Qđ nulla nox interpellet,

Fideq; iugi luceat,

¶ Vere pcedis de thalamo: o tu chri-
ste: quia (psepe tuū). i. ecclia (iā ful-
get). i. virtutibus: & nox spirat). i.
emittit (nouū lumen). i. natum sine
pccō (qđ lumē interpellet). i. obscu-
ritas hereticorū, quia hēretici dicūt
te nō accepisse carnē (interpellet). i.

obscure: & luceat lumen tuum (iugi fide) idest assidua virtute.

¶ Carmen est dimetrum iambicum cacometrum. Ca-
nitur ad horas diuinas tempore natalis christi. Facit
mentionem vtriusq; ortus Christi, sicut in superiori
hymno factum est.

CHriste redēptor gētium,
Ex patre patris vnice,
Solut ante principium
Natus incessabiliter,

¶ Materia huius hymni est inuoca-
tio: quā facimus ad christū: vt sicut
dignatus est accipere carnē hūanā: &
illā sibi vnire: ita pces nras exaudiat
redigē: & nos a pccis liberare. O
christe redēptor gētium, vpoim, quia
oō

EXPOSITIO HYMNORVM

oēs gētes redemisti tuo sanguine, & (o tu vnice). i. o tu vnigenite (p̄ris)
ex p̄re pcedēs, tu dico (sol⁹ nat⁹ ineffabil⁹) scđm diuinitatē. Vñ ait scri-
ptura. Gñationē ei⁹ qs enarrabit: (ātē p̄icipiū). i. āte mudi cōstitutionē.

¶ O chris̄te (tu es lumē & splendor
p̄ris) quia per te p̄ innouit mūdo
(tu es pennis). i. perpetua spes oīm
(intēde). i. exaudi: p̄ces: quas famu-
li tui fundūt p orbē). i. p oēs gētes q̄
p̄yniuerſū orbē orāt assidue ap̄d te.

¶ Dico: q̄ debes ad p̄ces n̄ras intēde
re: quia assumpsisti hūanā carnē. O
autor n̄rē salutis). i. redēptiōis (me-
mōto). i. recordare q̄ sūpseris (quō-
dā). i. in t̄pe (formā). i. similitudinē
n̄rī corp̄is (ex virgine illibata). i. in-
tacta: quia ante partū & post partū
& in partu virgo permansit.

¶ Pr̄sens dies). i. natiuitatis testat̄
sic: ita (currēs per ānī circulū). i. p
vnū quēq; annū: quia tu solus adue-
neris existens salus mūdi (a sede pa-
tris). i. veniens de cālo operatus sa-
lutem in medio terrē.

¶ Hunc). i. dī: vel autorē (cālū). i.
eclestes vel stellę: per cēlum stella: q̄
apparuit Magis. i. tribus regib⁹ vel
angeli intelligunt: qui pastorib⁹ cū
nimio gaudio dixerunt Ḡs̄a in ex-
cellis deo. Et per mare tyrāni: vñ q̄

mare se pr̄buit calcabili ipsi Deo (terra) idest terrena potestas vel pas-
tores: (hunc mare) quia Magi nauigio venerunt: & (oē qđ in eis est). i.
in cālo & in terra (laudat hunc autorem). i. Deum: vel p̄rem, tui aduen-
tus, omne dico (exultans cum cantico) idest hymno.

¶ Et non solum terra & mare lau-
dant te: sed etiā nos (quoq;). i. simi-
liter: qui sumus redempti tuo san-
cto sanguine (concinimus). i. cani-
mus (nouum hymnum) idest nouā
laudem (ob diem) idest p̄pter diem
natalis tui.

**Tulumen, tu splendor patris,
Tu spes perennis omnium
Intende, quas fundunt p̄ces
Tui per orbem famuli.**

**Memento salutis autor:
Qđ n̄rī quondā corporis
Ex illibata virgine
Nascēdo formā sumpseris,**

**Sic pr̄sens testatur dies
Currēns per annī circulū:
Quod solus a sede patris
Mundi salus adueneris.**

**Hunc cālū, terra hunc, mare
Hunc, omne quod in eis est,
Autorem aduentus tui
Laudat, exultans cantico.**

**Nos quoq; qui sancto tuo
Redempti sumus sanguine
Ob diem natalis tui
Hymnū nouū concinimus.**

¶ Carmen est: quale illud Primo dierum. Canitur ad
horas diuinas tempore natalis Christi. Cōmemorat
quemadmodum Christus sumpto homine natus est
ex Maria virgine. Hymnus est seduli⁹ per ordinem
alphabēti incipiēs tetrasticha ab. a. vsq; ad g. litteram.

A Solis ortus cardine
Ad vsq; terræ limitem
Christū canamus principē,
Natum Mariæ virgine.

dat eum principem. & vere: quia ab ortu solis vsq; ad occasum vniversus orbis (canit deum). i. laudat, vñ saliter dico: q; eius presepe iā fulget nouo lumine, & ideo canamus ipsum natum de Mariæ virgine principē mundi solis ortu vsq; ad occasum. A solis ortus cardine) i. ab origine mundi, vel (solis) scilicet ab oriente solis (vsq; ad limitem terre) idest vsq; ad occidentem (canamus). i. laudemus (Christum) Deum. s. & principem Christū dico (natū de Mariæ virgine) vel (natū). i. filiū Mariæ virginis.

Beatus autor sæculi
Seruile corpus induit,
Vt carne carnem liberans
Ne perderet, quos condidit.

¶ Bene dico: q; debemus laudare deū: quia (beatus autor). i. factor sæculi (induit). i. assumptit (seruile corpus). i. formam serui & cōditor carnis nr̃e: liberās carnē nostram carne suā quia formā hoīs assumēdo, carnē nr̃am liberauit, & quare? (ne pderet) hoies (quos cōdidit). i. creauit

Castæ parentis viscera
Cælestis intrat gratia,
Venter puellæ baiulat
Secreta, quæ non nouerat.

¶ Et vere induit: quia (gr̃a cælestis) idest ipse christus (intrat viscera castæ parētis). i. matris, & sic (venter puellæ baiulat) idest portat (secreta) scilicet cælestia quæ non nouerat). s. ante conceptionem.

Domus pudici pectoris
Templum repente fit Dei:
Intacta nesciens virum
Verbo concepit filium.

¶ Et vere baiulat secreta: q; nō nouerat: q; (domus). i. alius (pectoris). i. Mariæ (pudici). i. casti (fit tēplum Dei). i. domus Dei (repente). i. cito domus dico (intacta nesciens virū) p

Enixa est puerpera,
Quem Gabriel p̃dixerat:
Quæ matris aluo gestiens
Clausus Ioannes sēserat.

¶ Dico q; cōcepit: & vere, q; (puerpera). i. Mariæ parēs puerū (enixa est). i. pepit filiū (quē Gabriel p̃dixerat). s. nasciturus, quē Ioānes clausus (aluo m̃ris). i. Elisabeth (sēserat). i. cognouerat (gestiēs). i. gaudēs.

Fœno iacere pertulit,
Præsepe non abhorruit:
Paruoq; lacte pastus est:
Per quem nec ales esurit,

¶ Ideo prulit: vñ patit fœnu & ipse puer. i. christus (ptulit). i. passus ē iacere vñ poni fœno p̃sepis, etiam (nō abhorruit). i. nō refutauit vel repudiavit (p̃sepe). i. stabulum (q;). p & (pastus est). i. nutritus ē (paruo lacte)

.s. virginis (p quē). s. christū (ales). i. nutritrix Mariā: a qua nutriebat ipse christus (nō esurit). i. nō patit fœmen.

Additio

EXPOSITIO HYMNORVM

¶ **ADDITION.** (Per quem nec ales esurit) idest ipsa auis saturatur, ille namq; dat auius cibum iuxta illud Marthę cap. vi. Respicite volatilia cęli: q̄ non serunt: neq; metunt: neq; congregant in horrea: & Pater vester cęlestis pascit illa. Ales em̄ dicitur ab alis gerendis, sicut volucris omne volatile, Lucretius. Alituum porro genus alis omne videmus fīdere. Aliqñ ales ponit pro quacunq; re veloci: vt sagitta & alite planta. ¶ Ales p̄terea communis generis est: sed quotiescunq; genere fęminino dicitur ales: malum portendit auguriū: vt Hętarius, Mala soluta nauis exit alite. Papinius: & te mala p̄tinus ales, Qua redeo. Masculino autē bonū. Vergi. fuluus Iouis ales in æthra. Iungitur quoq; genere neutro, Sidon. Iacet hic simul alite telo, idest veloci.

¶ Et quia natus est (chorus) idest societas (cęlestiū) idest spiritui: gaudet (& angeli) idest throni & dominationes, principatus, & potestates: & sic de cęteris (canunt Deo) scilicet gloria: & (pastor). i. creator omnium (fit palam) idest notus: & natiuitas sua fit cognita & nunciata pastoribus iuxta turrīm Abnam: iuxta quem locum pastores pro consuetudine aderant: & erat illa planicies apta pastoribus illius regionis.

Gaudet chorus cęlestium,
Et angeli canunt deo,
Palamq; fit pastoribus
Pastor creator omnium.

¶ Carmen est, quale illud Nocte surgentes, Canitur in festo Epiphanię domini; narrat quo pacto Magi cū tribus muneribus venerunt ab oriente quęsitum saluatorem nostrum,

¶ Materia huius hymni est preparatio gaudię de natiuitate Christi redemptionis, & gaudium annūciatum est nobis

per angelum apparentem & Pastoribus in via dicentem. Annuncio vobis gaudium magnum. &c. Cuius natiuitatem hęc signa & miracula secuta sunt: scilicet stella apparuit magis q̄rentibus: q̄ duxit eos p̄uia vsq; ad ipsum. In cuius natiuitate Herodes: & quilibet malus confunditur vel doctrina mala, & perniciositas siue malicia temporis eo nascente cessauerunt, idest idolorum cultura: & sacrificia vana seditiones & bella: quia in natiuitate Christi pax fuit per vniuersum orbem, & vox angeli loquentis (fero) idest affero nuncium vobis: de supernis) idest de cęlo, Christus dico. dominator orbis (filius Dei) natus est (in Bethleem Iudę) idest in ciuitate illa: q̄ forte accidit tribui Iudę (enim) pro quia quia propheta (dixerat) idest p̄phetauerat (sic) idest futurum esse ante.

Nuncium vobis fero de supernis,
Natus est christus dominator orbis
In Bethleem Iudę, sic enim propheta
Dixerat ante.

¶ Chorus

Hunc canit lætus chorus angelorum:

Stella declarat: veniunt eoi

Principes, dignum celebrare cultū

Mystica dona.

Chorus angelorum canit (hunc). s. christum chorus dico (lætus) i. exultans & laudans deū (stella) q̄ duxit magos. i. sapientes (declarat). i. manifestat eis saluatorem (eoi) idest orientales (principes) idest reges (veniunt celebrare). i. honorare deum. s. dignum cultum & offerre illi (mystica dona). i. in sacrificio secreta. Mystica nāq; dicebant: q̄ fiebat in arcanis deorū sacris.

Thus deo, myrrhā trocletē humando,

Bracteas regi chryseas decenti.

Dum colunt vnū meminere trino

Tres dare terna.

Isti tres reges (meminere) idest i memoria habuerunt afferre tria munera. s. aurum thus & myrrham. Et (meminere dare). i. afferre deo th⁹ & myrrhā (trocletē) idest rotundam.

Myrrha quoq; arbor est ita dicta a loco vbi nascitur: & habet aureum colorem, & declinat hanc trocletis. huius. tis (humādo) quia mortalis erat, & (meminere). s. deo offerre (bracteas chryseas) idest laminas aureas: q̄a chryseos. a. ὄ. gr̄ce: idem est qd̄ aureū latine siue qd̄ totum ex auro est: chrysos em̄ aurum interpretatur (regi decenti) idest christo (dum colunt) idest venerantur (vnū) i. deū & meminere dare terna munera illi (trino). i. trinitati. quia vnum sunt p̄r & filius & spiritus sanct⁹.

Myrrhā trochetē. i. fluētē a trocheo siue trocha zoverbo gr̄ce: quod est curro vel fluo. Myrrha em̄ fluida est: iuxta illud. Myrrha gutta & casia. &c.

Gloriā trinę monadi canam⁹

Cū deo diuę genitęq; proli,

Flamini sc̄to ab vtroq; fuso

Corde fideli.

Gloriā canam⁹ monadi. i. vnitas trię cum deo & spiritu sc̄to fuso ab vtroq; vř (trinę monadi). i. deo: qui est trin⁹ in personis: & vnus in essentia, d̄r hęc monas huius, dis, & canam⁹ (pli diuę). i. genitę a p̄re cū deo p̄re, & non tñ canamus p̄ri: sed

etiam flamini) idest spiritui sancto (fuso) idest prodeunt ab vtroq;.

Carmen est, quale illud Primo dierum. Canitur in festo Epiphanię, hoc est apparitionis dñi; & narrat quēadmodū Magi stella duce venerunt in Bethleem. præterea miraculum in nuptiis factum. Hymnus Sedulij per ordinem alphabeti continens tetrastica ab. h. littera vsq; ad. n. sed in terminis. K. & m. litteras.

Hostis herodes impie
Christū venire qd times?
Non arripit mortalia,
Qui regna dat cælestia.

Materia huius hymni est cōclamatio: quā facimus cōtra Herodem: qui audita natiuitate christi amittere regnū timuit, ideoq; m̄ltos pueros interfecit. Intentio autoris est tractare de trib⁹ miraculis die Epiphanię

EXPOSITIO HYMNORVM

phanie factis, scilicet de Magorum apparitiōe, de aqua in vinū cōuersa, & de Christi baptismo. Et nota q̄ hymn⁹ iste continuat superiori: ita dixit: q̄ Christus natus est: & pertulit iacere scēno. Vnde Herodes de natiuitate eius iratus occidit multos pueros: timēs ne amitteret regnū: sed nō deberet: quia ille qui rex est regum & dñs dñantium: non venit: vt ei regnum afferret: sed vt totum mundum in tanto crimine inuolutum a peccatis liberaret. O impie Herodes hostis (quid) idest cur times venire Christum: ipse non arripit mortalia: qui regna dat cēlesta.

¶ Magi ibant. i. q̄ situm christū: & adorare eum (sequētes stellā p̄uam). i. p̄cedentē. quā viderant: & (requirunt lumen) idest christū (lumine) idest stellā, & (fatent deū munere) scilicet thure: auro, & myrrha.

¶ Cēlestis agn⁹. i. christ⁹ (attigit). i. suscepit (lauacra). i. baptismum (puri gurgitis). i. iordanis, et sustulit a nobis abluēdo nos p̄ baptismū (p̄c̄ta q̄ nō detulit). i. q̄ secū nō portauit: q̄a imunis erat: et absq̄ p̄c̄to.

¶ Et ideo dico nouum. i. in auditū genus potētis (hydriē rubescūt). i. flauescūt. s. aq̄ intromisse, ponit em̄ continens p̄ contento, & (vnda). i. (aqua iussa fundere vinū mutauit originem). i. naturam p̄cepto Dei.

Ibant magi (quam viderant)
Stellam sequentes prauā,
Lumen requirunt lumine,
Deum fatentur munere.

Lauacra puri gurgitis
Cēlestis agnus attigit:
Peccata quæ non detulit,
Nos abluendo sustulit.

Nouum genus potentis:
Aquæ rubescunt hydriē:
Vinumq̄ iussa fundere:
Mutauit vnda originem,

¶ Carmen est omni lege carminis solutum. Canitur ad horas vespertinas in festo diuæ Marię. Cuius patrocinium atq̄ fauorem multipliciter nobis imploramus.

¶ Materia huius hymni est saluatio ab angelo facta: sic dicente. Ave gratia plena dominus tecum: q̄ virtute altissimi obumbrata fuit: & solo verbo concepit. Intendit etiā autor ipsam mariam inuocare: vt nos men Eux: per quam mors intrauit: mutet, vt & soluat vincula p̄ccatorum & p̄stet nobis vitam æternam a cunctis reatibus absolutis. Hinc etiam laudare nos hortatur: & glorificare hunc diem propter hoc: q̄ euasimus de domo diaboli: & venim⁹ potius per fidem & gratiam Dei ad ipsam, & dicitur hoc per simile: & facit comparisonem. Sicut enim stella p̄stat ducatum nautis: vt veniant ad portum: ita ducatu virginis mariæ venimus ad portum: idest ad Christum. (O stella maris) idest mundi (aue) idest salue: o (alma) idest sancta mater dei atq̄ aue (semper) idest æternaliter (virgo) quia ante partum: & in partu: & post partū, o (porta) felix celi aue idest salue.

A Ve maris stella,
Dei mater alma,
Atq̄ semper virgo,
Felix celi porta.

¶ Et quia

Sumens illud aue

Gabrielis ore,

Funda nos in pace:

Mutans nomen Eue.

¶ Et quia tu es (sumens illud aue). i. salutariōem: q̄ fert ab ore Gabrielis (fūda nos in pace). i. in eterna bñitu dine: tu dico (mutās nomē Eue). i. in aue. i. maledictionem Eue: in vitam æternam. i. in tuam bñdictionem.

Solve vincula reis:

Profer lumen cæcis,

Mala nostra pelle:

Bona cuncta posce:

¶ Et quia tu es virgo: facta es stella maris, & q̄ tu mutasti nomē Eue, idest maledictionem Eue delesti: & dedisti nobis bñdictionē: & cōfudi sti mortē: & dedisti nobis viā ppe tuam, ideo (solve vincula. i. ligamēta pcti humani (reis) idest pcoris

bus, & (pfer) idest tribue (lūmē cæcis) idest infidelib⁹: et (pelle). i. abñce a nobis mala nra: & (posce) idest postula a filio tuo cuncta bona.

Monstra te esse matrem;

Sumat per te preces,

Qui pro nobis natus

Tulit esse tuus,

¶ Mōstra te esse mrem). i. ostende te placād o filiū tuum: & filius tuus sū mat pces tuas per te: filius dico ille (qui tulit) idest sustinuit (esse tuus natus p nobis) vt nos saluaret.

¶ Et q̄a sustinuit esse fili⁹ tu⁹, ideo o (virgo singularis) quia nulla sim is lis est tibi: quia post partū virgo: in partu virgo: & ante partum (mitis inter oēs) alias mulieres: & o virgo castitatis m̄r: fac nos solutos a culpis: & (fac nos mites) idest mansuetos (& castos). i. in corpore & animā fac nos mundos.

Virgo singularis

Inter omnes mitis

Nos culpīs solutos

Mites fac & castos.

Vitam præsta puram:

Iter para tutum;

Vt videntes Iesum

Semper collētemur.

¶ Et quia m̄r es castitatis & suauitatis: o virgo (psta). i. dona vitā purā nobis: & (para). i. tribue: iter tutū (vt vidētes Iesum). i. filiū tuū (semper collētemur). i. gaudeam⁹ i eo. i. in p̄senti ei laudes persoluētes, & in futuro eum plenius & perfectius cognoscentes, & gaudeamus & exultemus cum domino nostro filio tuo.

¶ Et q̄a descēdit dñs n̄r in vterū virginis, ideo (laus). i. gr̄ia sit deo p̄ri (decus). i. honor (sit summo Christo) excelso: & (spūi sc̄to) sit honor trin⁹ ppter trinitatē psonarum: & (vn⁹) ppe vnitatē essentię: v̄l (vn⁹ honor sit trin⁹.) ANTO. qd si legas trib⁹. i. p̄ri & filio et spūi sc̄to. amē.

Sit laus deo patri:

Summo Christo decus;

Spiritui sancto

Trinus honor vnus. Amē,

honor sit trin⁹.) ANTO. qd si legas trib⁹. i. p̄ri & filio et spūi sc̄to. amē.

¶ Carmen est, quale illd Primo dierū, Canit ad horas nocturnas in dieb⁹ festis diuē Marię. Cuius laudibus annumerat, quod deum genuit, & in lucem effudit,

Quem terra

EXPOSITIO HYMNORVM

¶ Intentio huius hymni est: qd' auctor vult ostendere hoc: qd' pphetæ de Christo nūciauerunt: in genitricē dei Mariæ esse cōpletum: ostendit similiter: qualiter claustrum Mariæ baiula Christum. Et nota qd' Deus

fecit hoīem: & posuit eum in paradiso terrestri: & pcepit ei ne comederet de ligno vitæ: idest de pomo qd' erat in medio paradisi: sed diabolo suadēte Eua: & Eua postmodū Adg similiter suadēte: ambo comedētes & sic diabolo placētes: mortaliter peccauerūt, & post pēit tāta corruptionis de paradiso statim a dño eiecti, se nudos esse cognouerūt. Vidēs ergo De9: qd' aliter nō posset redimere gen9 humanū: nisi per fēminā: in vterum virginis filiū suū destinauit, & incarnari voluit: per quē sumus redempti: & a pēto liberati. Vnde grates reddere tenemur. Dīctum est superius: qd' maris stella Mariā est mī Dei, & etiā quem cælū & terra capere non poterāt: tñ claustrum Mariæ eum baiulat, Cōstrue (claustrū) idest vter beatæ Mariæ (baiulat) illum Deū: quē (regentē trinā machinam) mundi scilicet: cælum: terrā: mare, vel (machinā). i. aīa cōcupiscibilitatē: rationabilitatē: sensualitatē (quē) scilicet christū (terra) idest boni (pōth9) idest mali (etherā). i. celestes (colunt). i. honōrāt (adorāt). i. cōmendant (p̄dicāt) idest nūciant.

¶ Dico qd' cēlū (idest celestes, terra) idest terrenū: & oīa celestia siue terrestria laudāt: idest adorāt illū: quē cēlum & terra capere nō poterāt: & vere quia (viscera puelle) idest bēg Marię (perfusa) idest repleta (grā cēli). i. rore celesti (gestāt) christū (cui). scilicet christo (luna) idest variatio lune (sol) in cursu suo (& oīa deseruiunt). i. famulātur (p̄ tēpā). i. temporaliter.

¶ Et quia tulit christū: possum9 dicere: p̄ est (bēa Mater munere). i. donis filiū (sub arca). i. circūdatiōe & secreto (vētris cui9). i. finis (supn9 artifex). i. celestis creator clausus est, iudeo dico (cōtinēs mūdū). i. vnū ueritatē oīm rerum (pugillo) idest in dispositione.

¶ Et qd' supn9 artifex clausus est sub pectore virginis Marię: possum9 dicere: p̄ virgo Mariā sic (bēa nuncio cēli). i. āgelica salutatiōe Mariā dico (fecūda). i. fertilis spū sc̄to (p̄ aluū cui9). i. Marię (fusus est). i. nullus:

& nat9 est de virgine Mariā (desiderat9) a iudeis: & (gētib9). scilicet christus.

¶ Carmē est, quale illud Primo dierū. Canit ad laudes matutinas die9 festis diuę Mariæ. Eius laudī attribuit, qd' deū lactauit, & per eam recepimus, qd' per Euam amissimus.

Q Vē terra, pōth9, etherā Colūt, adorant, p̄dicant Trinam regentē machinā, Claustrum Mariæ baiulat,

Cui luna, sol, & omnia
Deseruiunt per tempora,
Perfusa celi gratia
Gestant puellæ viscera.

Beata mater munere,
Cuius supernus artifex
Mundū pugillo continens
Vētris sub arca clausus est.

Beata celi nuncio,
Fecunda sancto spiritu,
Desideratus gentibus
Cuius per aluum fusus est.

O Gloriosa domina
Excelsa supra sidera,
Qui te creauit provide
Lactasti sacro vbere.

¶ Materia huius hymni est: q̄ Ma-
ria peperit saluatorem, & quia De-
us contulit ei tantam gr̄am: q̄ peperit
saluatorem, facit autor apostro-
pham. i. conuersionem sermonis: q̄
Deus contulit ei tantam gr̄am: q̄ pe-

perit saluatorem, conuertit sermonem suum ad ipsam ostendendo eam
esse gloriosam: dicens. O gloriosa dñā. excelsa supra sydera) idest o spon-
sa dñi Maria (excelsa idest (alta supra sydera). i. in summo cælo: vbi nō
est aliqua vis vëtorum (tu lactasti sacro vbere) illum (qui te creauit: pui-
de) idest sua sapientia. ¶ ANTO. O gloriosa dñā, legendum est fœmina:
non dñā: non solum ex ratione carminis: sed etiam ex lectiōe antiqua: vt
in prædicta prefatione annotatur. I D E M. Lactasti sacro vbere. Legē-
dum quocūq̄ est. Tu lactas sacro vbere ex eadem ratione carminis.

Quod Eva tristis abstulit:
Tu reddis almo germine:
Intrent vt astra flebiles:
Cæli fenestra facta es,

¶ Tu reddis) idest restituis (almo
germine). i. sancto filio tuo: illud. s.
paradisum (quod Eva tristis) idest
misera (abstulit). s. a nobis, & (es fa-
cta fenestra cæli). i. Christi (vt flebi-
les) idest flentes peccata sua (intrēt
astra) idest cælos.

Tu regis alti ianua;
Et porta lucis fulgida:
Vitam datā per virginem;
Gentes redemptę plaudite.

¶ Dico: q̄ homines flentes sua p̄cta
intrent cælos, & vere: quia (facta es
ianua). i. ostium alti regis (fulgida
porta). i. splendida (lucis). i. christi
& o (gentes redemptę). s. a Christo
(plaudite) idest gaudere (vitā esse

datam per virginem) scilicet Mariam virginem Dei matrem.

¶ Carmen est; quale illud Nocte surgentes. Canitur
in festo hypopantes hoc est Præsentationis siue Puri-
ficationis diuæ Mariæ. Cuius auxilium atq̄ fauorem
implorat.

Quod chorus vatū venerandus olim
Spiritu sancto cecinit repletus:
In Dei factum genitrice constat
Esse Mariā,

¶ In hoc hymno a-
git autor de natiui-
tate Christi: & quas
liter debet esse com-
pletum id in Mariā:
quod pphete nūq̄
crauerunt: q̄ conce-

pit: & peperit filium: & Simeon gauisus suscepit eum in templo. Dicit
mus ergo qd̄ pphete sc̄nserūt de aduētu & de natiuitate Christi. Esaias
em̄ dicit. In medio duum aialium cognosceris. i. inter bouem & asinum:
& alibi. Egredietur virga de radice iesse. Et Abacuc sentiens de Christo
similiter ait. In medium duū aialium. &c. Multi pphete annūciauerūt:

EXPOSITIO HYMNORVM

& pphetauerunt de Christo, hoc totum completum est in Maria, quia natus: baptizatus: crucifixus: & in templo p̄sentatus: & a iusto Simeone: & ab Anna vidua susceptus, vnde a personis illis: q̄ dñō obuiauerūt: dictum est festum illud: in quo hymnus iste cantatur, hypopante dñi. i. obuiatio. Construe. Quod chorus vatum). i. exercitus prophetarum: scilicet David & aliorum, chorus dico venerandus (cecinit). i. prophetauit (olim repletus). i. adimpletus spū sancto (constat). i. manifestū est (esse factum). i. completum in Maria genitrice Dei.

¶ Et vere cōstat esse factū quia. s. b̄ta virgo (gessit dñm). i. Ch̄m deū celi & terre: & virgo. i. Maria (pēpit). s. illū (quē gessit) vel v̄l cōcepit). i. portauit (atq; p̄ & (meruit inuiolata manere). i. mansit incorrupta post partū.

¶ Quē. s. ch̄m (Simeō iust⁹ & senex). i. Simeō ānosus sacerdos (sumpsit). i. suscepit in vlnis). i. in brachijs suis (in domo). i. i tēplo dñi (gaufus). i. lē⁹ (videre suo proprio lūne qđ optauit). s. ch̄m (qđ optauit) p̄ multa t̄p̄a: v̄l si tē⁹ habeat (ob hoc optatū p̄prio videre lūne christum) Cōstrue sic, ob hoc ergo q̄ videret, p̄prio lūne. s. oculis carnalib⁹ ch̄m optatū: quē diu: ante q̄ morerē: videre desiderauit.

¶ O tu (genitrix). i. m̄r̄ (eternaregis). s. ch̄r̄i: qui caret p̄cepto & fine (petim⁹ te faueto). i. cōcede (votis). i. p̄cib⁹ (p̄cātū). i. famlōrū (libēs). i. libēter (q̄) p̄ & (tu renitēs). i. splēdens (petisti). i. accepisti v̄l accessisti clara regna olympi celsi). i. alti celi, v̄l sic: & (clara & renitens petisti). i. accepisti regna celi olympi.

¶ Dec⁹ & p̄tās sit deo n̄ro (p̄pes salus) v̄l laus. i. perpetua gl̄ia sit illi: & (pennis honor). s. sit illi. i. deo n̄ro (q̄ residet i summa arce poli). i. in altitudine celi (trin⁹) in p̄sonis: & (vn⁹) in substantia.

¶ Carmē est asclepiadeū: cōstans spō deo, duobus coriambis & phyrhichio: sed deficit vna syllaba: quia cathalecticon est. Canitur in transitu beatæ Mariæ.

¶ Materia hui⁹ hymni ē duplex cōmēdatio ipsi⁹ Marię tū agnē: q̄ a meritis. Cōmēdatio agnē: quia ipsa ē de regia stirpe. s. David. Cōmēdatio a meritis ē: quia

Hec deū celi dominūq; terræ
Virgo, quē gessit, pepitq; virgo,
Atq; post partū meruit manere
Inuiolata:

Quē senex iustus Simeō in vlnis
In domo sumpsit dñi gauisus:
Hoc qđ optauit p̄prio videre
Lumē christum.

Tu libēs votis petim⁹ p̄cantum:
Regis eterni genitrix faueto,
Clara, quē celsi renitens olympi
Regna petisti.

Sit deo nostro decus & potestas:
Sit & laus p̄pes, sit honor p̄cnis:
Qui poli summa residet in arce:
Trinus & vnus.

O Quā gl̄ifica luce coruscans
Stirpis Dauicę regia p̄les
Sublimis residēs virgo Maria
Supra cæligenas ætheris oēs.

DE SANCTA AGATHA. FO. XXVI.

ipsa peperit ch̄m saluatorem n̄m. Canis hymnus iste in trāstu b̄e Ma-
ria: qualiter trāsiuit de hoc mūdo ad p̄m, vel si mauis dicere: qualiter
in assumptiōe spūs eā assumpsit. Vtrū assumpta fuerit cū corpore: an si-
ne corpore dubitat. Sed meli⁹ est: vt eā credam⁹ assumptā cū corpore. O
regia, ples stirpis Dauidice, o Maria q̄es ramus ipsi⁹ dauid. Ipse em̄ fuit
q̄rcus a qua ram⁹ pcedūt: & tu es ramus, & stirps: & ples: q̄ ponunt pro
eodē: sed nō idē significāt, est em̄ ples qd' aliūde habet initū. Stirps idē
est: q̄ trūc⁹, a quo ram⁹ velut a p̄e filius pcedit. O q̄. i. q̄tū (gl'ifica-
ce). i. gl'iosa (coruscās). i. splēdida parens: o virgo Maria tu dico (subli-
mis). i. in sublimi. s. cālo: tu es (residēs). i. sedēs (supra oēs etheris cēlige-
nas). i. sup oēs āgelos gēitos. i. cālo: quia in cālo fuerūt creati angeli a deo.

**Tu cū virgineo mater honore
Angelorū dño pectoris aulam
Sacris viscēribus casta parasti:
Natus hinc de⁹ ex corpe chr̄i⁹.**

pore). i. quantum ad corpus, quia humanitatem sumpsit in te.

**Quē cūct⁹ venerās orbis adorat:
Cui nūc rite genu flectit omne,
A quo nos petimus te veniente
Abiectis tenebris gaudia lucis,**

**Hoc largire pater luminis omnis
Natū per p̄priū flamine sacro.
Qui tecū nitida viuūt in æthera
Regnās ac moderās sc̄la cūcta.**

dia: largire inq̄ (per p̄priū natū). i. amore filij tui: & (sacro flamine). i. amore spūs sc̄i: qui ch̄s viuūt tecū (in nitida). i. mūda (etherā). i. in cālo (regnās ac moderās sc̄la cūcta). i. oēs gētes existētes in hoc sēculo.

¶ Carmen est omni lege carminis solutum, Canitur
in festo beatæ virginis Agathæ.

Martyris ecce dies Agathæ
Virginis emicat eximīæ:
Qua chr̄i⁹tus eam sibi sociat;
Et diadema duplex decorat,

(eximīe). i. magnę v̄ginis (emicat). i. valde splēdet (qua). i. die (ch̄s so-
ciat). i. cōiūgit eā sibi: vel accedere facit ad se (& duplex diadema). i. du-
plex corona. s. martyriæ & castitatis (decorat). i. honorat eam.

D ij ¶ Decens)

E X P O S I T I O H Y M N O R V M

¶ Decens).i.nobilis stirpe fuit:& p
genie (elegās specie).i.decus conue
niens & pulchra facie (sed magis)
.i.pulchra (actibus atq; fide) id est
operib; fidei: illa dico (reputās nil)
p nihilo ducēs (terrea) id est terrena
(prospera) id est terrenorum prosperitatem:& (ligans) id est retinens
(sibi corde) id est mente (iussa) id est pcepta Dei.

¶ Hæc).i. Agatha (fortior viris tru
cibus) id est crudelibus (expofuit
sua membra) id est dedit (flagris).i.
verberibus & flagellis: mamilla
torta a carnificibus (docet) .i. mani
festat (patulo) id est apte (q;) id est
quantum ipsa Agatha (fuit valido
pectore).i.forti mente & corpore.

¶ Cui).i. Agathæ (carcer erat dei: is
ciæ).i.pro deliciis vel loco deliciarū
(pastor Petrus recreat).i. consolā
(hanc ouem).i. Agatham:& (inde
gausa).i.læta (& magis flagrās).i.
amore Dei (cucurrit).i.sustinuit
cuncta flagella (ouans).i.gaudens.

¶ Aethnica turba).i.gentilis vel pa
gana: q; iuxta æthnam habitauit (fu
giens rogum).i.cōbustionē (ipsa)
.i.turba (meretur opem hui⁹) id est
meruit auxiliū: ipsi⁹ Agathæ De⁹

ergo (premat magis) id est restringat (venerem) id est luxuriam (his).i.
oib; (quos titulus).i.honor vel signum fidei (decorat) id est honorat.
Et nota q; quodam tempore æthna cepit comburere totam ciuitatē Ca
theniensiu, & ideo pagani venerunt ad sepulchrum sanctæ Agathæ: &
acceperunt velū & pcecerunt in ignē: & statim ignis extinctus est.

¶ A N T O. Cathenensium immo catanensium a Catana ciuitate Sicilię
sic em per.a.in secunda ponitur a Strabone & Ptolemæo. Et quo modo
sit condita. Strabo. lib. vi. in descriptione Sicilię narrat: dicens Cūq; Ca
tana Naxiorum sit edificium: Hieron tyrannus habitatores alios in
duxit: Aethnāmq; appellauit: sed post illius obitum redeuntes Catanen
ses: urbem recuperauerunt &c. & ab eadem Catana ciuitate Catanei po
puli Sicilię dicti sunt.

¶ In stella renidens) id est splendēs
(polo) id est in cælo (quasi sponsa)
scilicet Christi (supplica domino p
miseris) id est pro nobis peccatorib;
(vt faciat coli).i. celebrari (sua
festa sic vt faueat) id est det au ciliū
celebrantibus sc.

Stirpe decens: elegans specie;
Sed magis actibus atq; fide,
Terrea psp̄era nil reputans;
Iussa dei sibi corde ligans,

Fortior hæc trucibusq; uiris
Expofuit sua mēbra flagris.
Pectore q; fuit valido
Torta mamilla docet patulo.

Delicię cui carcer erat,
Pastor ouē petr⁹ hāc recreat,
Inde gausa magisq; flagrās
Cūcta flagella cucurrit ouās,

Aethnica turba rogū fugiēs:
Huius & ipsa meret̄ opem:
Quos fidei titulus decorat:
His venerē magis premar.

Iam renidens quasi spōsa polo
Pro miseris supplica dño:
Sic tua festa coli faciat:
Se celebrantibus vt faueat.

DE SANCTO BENEDICTO. FO, XXVII

Gloria cum patre sit genito,
Spiritus proinde sacro,
Qui deus vnus est oipotens:
Hâc memoræ faciat mēorē, amē

minerit: & nos adiuuet suis precibus. Amen.

¶ Carmen est, quale illud Nocte surgentes: sed caco-
metrum. Canit in festo sancti Benedicti abbas.

Christe scōr dec⁹, atq; virt⁹.
Vita, et forma, via, lux, et sal⁹
Supplicū vota pariterq; hymnū
Suscipe clāmens.

vt nra vota suscipiat, & nra pēta expellat: & fauorē suū tribuat: & grām
suā cōcedat meritis sc̃i B̃ndicti. O ch̃re: tu (decus). i. honor (atq; virtus
sc̃or) quia per te virtuosī sunt & (vita) quia per te viuunt (& forma)
quia te imitari debent, vnde dixisti. Ego sum via: veritas: & vita (via)
quia per te eunt ad patrē, & (lux) quia per te illuminant (& salus) quia
per te salui facti sunt, & tu qui talis es (o clēms). i. o mīericors (suscipe
vota supplicum). i. supplicantium (&). p. & pariter hymnum.

Qui tuū dudum b̃ndictum ad te
Attrahēs, mire segregasti mūdo
Vt pbra mūdi reprobare discēs,
Te sequeretur.

me: nō ābulat i tenebris: sed habebit lumē vitæ, & mīæ. Dicit dñs.

Cuius deuotum animum pueri
Gratia prestans fidei valere:
Qua valēs mira p̃cibus peregit
Mente fideli.

¶ Qui attrahēs dudum). i. olim
tuum B̃ndictū ad te, & vt uos
opa segregasti (mire). i. mirabil
lit (mūdo). i. a mūdo, & quare
(vt discēs reprobare). i. cōtrahe
re: vt spernere (pbra mundi). i.
pēta mūdi & iniquitates: & seq̃ret
te: quia tu dixisti. Qui sequitur

Dehinc extēdēs pedē in remotis;
Ardua scādens, cruciari malens;
Corporis artus iuuenilis ardens;
Casto in amore.

¶ Deuotū animum). i. religiosum
(cuius pueri). i. B̃ndicti (grā fīs
dei) de qua plen⁹ erat sc̃us B̃ndi
ctus (p̃stās valere). i. posse (qua)
. i. grā fidei (valēs). i. b̃ndict⁹ (p̃
egit mira). i. mirac̃la: q̃ i dialogo
rū libro p̃ntiuenti (p̃ fctib⁹ &
mēte fideli). i. firma fide.

¶ Dehinc). i. deinde (extēdēs pedē i
remotis). i. locū. i. eremo (malēs)
. i. magis volēs (cruciari). i. q̃ fo
uere art⁹ iuuenilis corporis: &
quare? q̃a erat ardēs casto amor

re Dei (scādens) id est ascendens (ardua) id est excelsa.

EXPOSITIO HYMNORVM

¶ Oēs resonemus).i. psoluamus
(gloriam).i. laudē prī: & (o alme)
.i. sancte spūs (cōpar).i. æqualis
(vtriusq;).i. p̄ris & fili, tu dico
(vn⁹ de⁹ oī tpe sæcli resonem⁹)
.i. psoluamus gl̄iam (semp).i. in
oī tpe (tibi).i. ad honorem tui.

¶ Cōstrue (imbuīt).i. docuit v̄
ipleuit (posthinc).i. deīde (hoies
bfos).i. bonos v̄ b̄ndictos (reg
ulis arctis).i. strictis (retūdi)
.i. refrēari aios supbos: et docuit
(subdere colla) i. mētē sēp iugo
(dñi poloz).i. p̄ceptis dñi celoz

¶ Ex quib⁹).i. sc̄tis: sc̄ts Maurus
fuit: sedulus).i. assiduus (minis
ter).i. sc̄ti b̄ndicti obseq̄ns).i.
obediēs (prī).i. b̄ndictō (traxit
puer⁹).i. mersum. puer⁹ dico (re
tractū gurgite fontis latice).i.
ex aqua æquoris: leuatū).i. exi
stētē super placiē aquæ.

¶ O chr̄e p̄camur veniā meritis
eius sc̄ti b̄ndicti (vt arceas).i. re
pellas a nob̄ irā: & tribuas fauo
rē).i. auxiliū: p̄stās gr̄am v̄tutū
et veniā p̄cōz nob̄. Tu dico (mi
tis).i. suavis respiciēdo ad oēs.

¶ O alme deus).i. sc̄te (rector).i.
gubernator (oramus).i. dep̄cas
mur (p̄be).i. nob̄: vt fides n̄ra re
sistat vicijs: atq; ministra studij
v̄tutū p̄ctore puro. Gl̄ia prī.

Gloriā patri resonemus omnes.
Et tibi compar vtriusq; semper
Spiritus alme deus vnus omni
Tempore sæcli.

Imbuīt posthinc homines b̄tōs:
Regulis arctis animos retundi,
Et iugo semper domini poloz
Subdere colla.

Ex gbus Maur⁹ sedul⁹ minister
Obsequens patri latice leuatū:
Gurgite fontis puerū retractū:
Aequore traxit.

Huius o chr̄iste meritis p̄camur:
Vt arceas iram; tribuas fauorē,
Gratiam p̄stans veniāq; nobis:
Mitis ad omnes.

Præbe oramus deus alme rector.
Vt fides nostra vitijs resistat,
Atq; virtutum studijs ministra
Pectore puro.

¶ Carmen est dimetrum iambicum cacometrum. Ca
nitur in quadragesimali ieiunio. quod est tempus
ad poenitentiam peccatorum aptissimum.

¶ In hoc hymno rogat autor Deū:
vt i hoc tempore tribuat nobis cor
pōnitens: & quos longanimitate
pietas expectauit: sua benignitate
ad se cōuertat Och̄e sol iusticie).i.
splendor pietatis (tenebræ noctis)
id est p̄cā nostræ mentis. f. cæcitas
(eat).i. recedat (nunc).i. in hoc tempore (& lux virtutum redeat).i. vir
tutes bonorum operum in nobis redeant. i. reuertantur.

I Am chr̄iste sol iusticiæ
Noctis recedant tenebræ;
Nunc mentis eat cæcitas:
Virtutum & lux redeat.

Da tempus acceptabile,
Et pœnitens cor tribue:
Nos noxios transeat hoc:
Qd' benigne prærogas,

nos noxios (hoc), i. ppter hoc (qd' prærogas), i. interpellas deum patrē p nobis (benigne) misericorditer.

Quiddamq; pœnitentiæ
Da ferre licet grandium
Maiori tuo munere:
Qd' demptio fit criminū.

¶ Ochrifte (da quiddā), i. paululum pœnitentię (ferre), i. agere nob (qd') i. ppter quā pœnitentiā (dēptio), i. ablutio criminū fit, & hoc (tuo munere, maiori criminibus) quia delet crimina (licet), p quāuis (grandiū) idest magnorum peccatorum.

Dies venit, dies tua:
In qua resflorent omnia:
Letemur in hac, vt tuam
Per hanc reducti gratiam.

¶ Vere debes dare pœnitentiā quia tua dies iudicij vel paschalis festiuitas venit, quia nos sumus i quos fides scōr deueniūt (dies), i. paschalis (venit) idest accedit dies dico illa (in qua), i. die (oia), i. mētes hoīm (resflorent), i. micāt virtutib⁹, ideo

letemur in hac die (vt) p sicut (reducti sumus), i. redempti per hanc tuā grām) idest gratis, & redemistinos, & saluasti.

Te rerum vnīuersitas
Clamens adoret trinitas:
Et nos noui per veniam
Nouum canamus canticum.

¶ Et ideo (clāmēs trinitas) in personis & vnitas i essentia (vnīuersitas rerū), i. vnīuersa res adoret te (& nos facti noui p veniā), i. p tuā gratiā (canam⁹ canticū nouū), i. iubileū: qd' mēte nec ore potest exprimi.

Præsta beata trinitas:
Concede simplex vnitas:
Vt fructuosa sint tuis
Ieiuniorum munera. Amē.

¶ O bñ trinitas, i. trin⁹ de⁹ i psonis & (psta), i. dona (o simplex vnitas), i. substantia (cōcede), i. iube (vt munera ieiunior⁹ nrōr sint fructuosa), i. fruct⁹ bonor⁹ ferētia (tuis) fidelibus ieiunantibus, i. vt ieiunia nostra sint acceptabilia: & tibi placentia.

¶ Carmen est, quale illud Primo dierum. Canitur a principio quadragesimalis ieiunij.

A Vdi benigne conditor
Nostras pces cū fleatibus
In hoc sacro ieiunio
Fusas quadragenario.

¶ Materia hui⁹ hymni ē cōmēdatio ieiunij: & hortat nos ieiunare et dō seruire: et i hoc tpe ieiunij i oñib⁹ plusq; i alijs dieb⁹ iistere: vt in die iudicij habeam⁹ vitā æternā. O benigne cōditor), i. creator oīm rer⁹: au

di pces nrās cū fleatib⁹: pces dico (fusas i hoc sacro ieiunio: quadragenario), i. i nūero quadraginta dier⁹: in quib⁹ digne ieiunare debemus.

D iij ¶ Et quia

EXPOSITIO HYMNORVM

¶ Et quia fundimus preces (o alme scrutator). i. inquisitor oim cordiū nostrorū: bene dico scrutator: quia (tu scis). i. cognoscis infirma viriū (exhibe). i. ostende: vel da gratiam remissionis tuæ (reuerfis ad te) idest penitentibus.

¶ Bene dixi reuerfis: quia peccauimus multū (quidē). i. certe (sed parce). i. cōdona cōfidentibus pēa (& cōfer). i. tribue (medelā lāgūdis). i. medicinā pēforibus (ad laudem tui nois). i. ad hoc: vt nomē tuū laudet.

¶ Et cōferendo medicinā (dona conteri). i. minui (per abstinētiā). f. cōmestitiōis (corp⁹). f. nostrum extra (sic vt mens sobria). i. abstinēs vel modesta (ieiunet prorsus). i. omnis no (alabe). i. a putredine (criminū) idest peccatorum.

¶ In hoc hymno hortat nos autor: vt ab omni pēto abstineamus: & rogemus deū cū lachrymis & precibus: vt ipse remittat pēa nostra nobis: & nos mūdet ab omni vitio. i. pēto: quibus. f. pētis: offendim⁹ deū eōtra nos (corde). i. vana cogitatione (verbis). i. iniquis sermonibus & turpiloquijs (operibus). i. prauis & illicitis actibus.

¶ Dico: q̄ verbo & ope deū offendimus (qui). f. Deus existēs (pius & propicius) idest misericors (pepercit nobis hactenus). i. hucusq̄: ne scdm mala nostra nos pariter cum nris iniquitatib⁹ pderet: sed ita pepercit, vt mediante paterno auxilio ad ipm veniam⁹: & amodo in

¶ Et quia pepercit nobis misericor dicit, placemus). i. placatum nobis faciamus (huac). f. Deum, & quoz modor (cum ieiunjs) idest cum abstinētia cibi & potus: & (cum pēibus). i. orationibus assiduis: quia ipse ait, Petite & accipietis, et alibi.

Amen dico vobis: quicquid orantes petitis, credite: & fiet vobis: & cū lachrymis compunctiōis (& cum multis bonis alijs placemus eū deuotissime). i. cum magna deuotione.

Scrutator alme cordium,
Infirma tuis virium:
Ad te reuersus exhibe
Remissionis gratiam.

Multum quidem peccauimus;
Sed parce confitentibus,
Ad laudem tui nominis
Confer medelā languidis.

Sic corpus extra conteri,
Dona per abstinētiā:
Ieiunet vt mens sobria
Alabe prorsus criminum;

Ecce tempus idoneum,
Medicina peccaminum,
Quibus deum offendimus
Corde, verbis, operibus,

& turpiloquijs (operibus). i. prauis

Qui pius & propicius
Nobis pepercit hactenus;
Ne nos cum nostris pderet
Tantis iniquitatibus.

in bonis operibus perseueremus.

Hunc igitur ieiunjs,
Cum pēibus, & lachrymis,
Multisq̄ bonis alijs
Placemus deuotissime.

DE TEMPORE. FO. XXIX

Vt nos a cunctis sordibus
Purgans, ornet virtutibus,
Angelicis & cœtibus
Nos iungat in cœlestibus,

Sit benedictus genitor,
Hiusq; vnigenitus,
Cum spiritu paraceto
In sempiterna sæcula. Amē.

CLarum decus ieiunij
Monstratur orbi cœlitus:
Quod christus autor oim
Cibis ditauit abstinens,

Hoc Moyſes charus deo,
Legiſq; lator factus eſt,
Hoc Heliam per aera
Curru leuauit igneo.

Hoc Daniel myſteria
Victor leonum viderat,
Per hoc amicus intimus
Sponſi Ioannes claruit.
Hæc nos ſequi dona deus
Exempla parſimonix,
Tu robur auge mentium,
Dans ſpiritale gaudium;

Praeſta pater per filium,
Praeſta per alium ſpiritū,
Cum his per æuū triplici
Vnus deus cognomine,

¶ Dixitq; placem⁹ eū deuotiſſime:
vt ipſe (purgās nos a cunctis ſordib⁹
b⁹).i. pctis ornet virtutibus: & faci-
at nos perſeuerare in eis (& iūgat
nos in cœleſtibus).i. in regno cœlo-
rum (angelicis cœtibus).i. ſocietas
tibus angelorum.

¶ Genitor).i. deus pater ſit benedi-
ctus (q; pro & (eius vnigenitus)
ideſt chriſtus: qui eſt filius vnicus
eius (ſit benedictus cum ſpū para-
ceto) ideſt conſolatore in ſempiter-
na ſæcula.

¶ In hoc hymno hortat nos: & ad-
monet autor ieiunij: humilitatem:
autoritatēq; habere a chſo: & effi-
caciā: & vt antiq; patres Moyſes &
Helias cōſecuti ſunt vitā æternā: ita
& nos cōſequamur. Cōſtrue (clarū

dec⁹ ieiunij).i. cōmēdabile ieiunij (monſtrat).i. datur (cœlitus).i. a cœlo
(orbi).i. mūdo: qđ ieiunij chſus autor oim rerū: abſtinēs a cibis (ditauit).i. ſcificauit: vel (autor).i. factor oim rerū: ditauit ieiunium.

¶ Hoc).i. ex hoc ieiunio (Moyſes
char⁹ deo).i. dei amic⁹ ē, cui data eſt
lex i tabulis lapideis (& faci⁹ ē legiſ-
lator).i. dator legis: qā ipſe dedit
nob legē: quam a deo acceperat: &
(hoc).i. ieiunij: Helia leuauit i cur-
ru igneo p aera).i. per aerē ad cœlū: qā trāſgreſſ⁹ iordanē cū ſocio ſuo He-
liſo, dimiſſo pallio: eſt curru igneo i cœlū: poſt Helis⁹ reuerſus:
percuſſit Iordanē cum pallio: & aqua receſſit: & trāſiuit ſicco veſtigio.

¶ Hoc).i. ex hoc ieiunio. Daniel viſ-
derat myſteria: & hoc cognouerat
p ſpm ſcīm (victor).i. ſuperator leo-
nū, & (per hoc).i. ſcīm ieiunij (Ioā-
nes amic⁹ iūm⁹ ſpōſi).i. chriſti fides
liſim⁹ (claruit).i. clarus factus eſt.

¶ Et quia iſti facti ſunt ſcī vſ bī. O
de⁹ dōa).i. nob: vt nos poſſim⁹ (hęc
ſequi p exēpla).i. ſcōr (parſimonix)
.i. abſtinētię cibi & potus: & (tu au-
ge robur).i. fortitudinē mētū: dās
ſpiritale gaudium

¶ O pſ pſta nob hęc, ſ. q̄ ſupra orau-
m⁹ (p filiū. i. amorē filij, & (p almū)
.i. ſpm ſcīm, tu dico exiſtēs vn⁹ De⁹
(p ſuū).i. i gñū cū his. ſ. filio & ſpū
paraceto triplici cognomine.

EXPOSITIO HYMNORVM

¶ Carmen est, quale illud Primo dierum, Canitur a principio quadragesimalis ieiunij. Commemorata ieiunij ratione; multipliciter dei misericordiam atq; peccatorum veniam implorat,

¶ Materia huius hymni est cōmēdatio ieiunij: et hortat nos ieiūare: & deo seruire hoc tpe ieiunij i oñibus & bonis opib⁹ plusq; alijs dieb⁹: vt ide habeam⁹ vitā æternā.

¶ O fratres (seruemus hoc ieiuniū) in quo modo sumus. s. caste & honeste: nos (docti). i. instructi (ex more). i. ex cōsuetudine (mystico). i. figurato: ieiuniū dico (ductū notissimo circulo). i. reuolūtōe quater de no dierum). i. per quadraginta dies: vel (ducto). s. circulo.

¶ Lex data p Moysē: et ppheta s. Helias et aliq̃ptulerūt hoc ieiuniū: & christ⁹ sacrauit illd⁹ (postmodum). i. postea: quia p quadraginta dies donās nobis exēplū: vt tpe ieiunij valeamus redimere totius anni deperdita tpa per opa nostra praua: ieiunādo per quadraginta dies a malis abstinēdo. Et bñ debemus ieiunare, quia pphetæ ieiunauerūt, & christus rex & factor oim cōfessus est illd⁹ ieiunium.

¶ Et quia pphetæ & postea chr⁹ cōsecrauit hoc ieiunium (vtamur ergo parcius). i. tēperantius: q̃ in alijs dieb⁹ (verbis). s. malis (& cibis & potibus). i. a superfluitate comestitijs & ebrietate abstinēamus: quia mediāte crapula in peccatis labitur: & vter mero gustās de facili spumescit i libidinē, & nō solū in istis vtamur parcius: sed etiā (iocis). s. illicitis: & (somnia). i. dormitiōe: & (arctius). i. strictius (pstem⁹). i. psemueremus in custodia aīe nostræ.

¶ Dico: q̃ relictis vitijs pstem⁹ in custodia virtutū: & vitem⁹). i. abijciamus a nob⁹ (pessima). i. peccata vel praua opa (q̃ subruūt mentes vagas). i. aggrauāt (q̃) p (& nō desimus villū locū). i. villā causam nocēdi (tyrānidis). i. peccati vlt⁹ crudelitatis (callido hosti). i. diabolo.

¶ In hoc hymno hortat nos autor vt rogemus deū precibus & lachrymis: vt ipse auertat a nobis suā irā & remittat nobis delicta nostra. Nos (oēs cernui). i. inclinati & humiles (dicamus). i. confiteamur. s.

EX more docti mystico
Seruemus hoc ieiunium,
Deno dierum circulo
Ductum quater notissimo,

Lex & prophetæ primitus
Hoc prætulerunt: postmodū
Christus sacrauit omnium
Rex, atq; factor temporum,

Vtamur ergo parcius
Verbis: cibis: & potibus:
Somno: iocis: & arctius
Perstemus in custodia,

Vitemus autem pessima:
Que subruunt mētes vagas:
Nullumq; demus callido
Hosti locum tyrannidis,

Dicamus omnes cernui,
Clamemus atq; singuli:
Ploremus ante iudicem:
Flectamus iram vindicem,

peccata

DE TEMPORE FO. XXX.

peſa noſtra & ſinguli .i. quolibet noſtrū (clamemus) .i. vociferemur ꝑ
venia: & (plorems) .i. deſſeamus. ſ. peſa noſtra (ante iudicē) .i. Chriſtū:
qui eſt futurus iudex: iudicare viuos & mortuos: & ſc̄m per ignem: &
quare dico: ꝑ clamemus. ſ. vt (ſelectamus irā vindicē) .i. iracundā vindicā
cantem: & vindictā accipientem de commiſſis peccatis.

Noſtris malis offendimus
Tuam deus clementiam;
Eſſunde nobis deſuper
Remiſſor indulgentiam,

(remiſſor) .i. cōdonator delictorum (eſſunde) .i. emitte nobis (deſuper)
ideſt de ſuperno ſolio (indulgentiam) ſ. peccatorum.

Memento, quaſumus, tui
Licet caduci plasmatis:
Ne des honorē nominis
Tui; precamur, alteri,

.i. inimico humani generis (honorē nois tui) ſed nobis: quia noie tuo
chriſtiani vocati ſumus.

Laxa malum, quod geſſimus,
Auge bonum, qđ poſcimus:
Placere, quo tandem tibi
Poſſumus hic & perpetim,

(dem) .i. hic in p̄ſenti. i. in cōſpectu tuo (& perpetim) .i. perenniter.

¶ **Carmen eſt, quale illud Primo dierum. Canitur in quadrageſſi**
malie iunio a dominica in paſſione. Cōmemorata chriſti paſſio
ne, crucem maximis laudibus proſequitur.

Vexilla regis prodeunt;
Fulget crucis myſteriū,
Quo carne carnis conditor
Suſpenſus eſt patibulo.

¶ **Materia hui⁹ hymni ē talis: vt di**
cit b̄tus Ambroſi⁹. Paſſio dñi veni:
nit: & qa venit: debem⁹ de paſſiōe
aliquid agere. Et quia debem⁹ de
paſſione aliquid dicere: ergo dicā
m⁹. Vexilla regis. Vexilla dñi ſūt
iſta: Baptiſmus: de quo ipſe dicit. Niſi quis renat⁹ fuerit &c. Itē vexilla
ſunt corpus & ſanguis eius. Vñ ipſe dicit. Niſi māducaueritis carnē filij
hois &c. Cōſtrue (Vexilla) .i. ſigna (regis) .i. chriſti (p̄deūt) .i. apparēt
(myſteriū) .i. ſacrificiū ſ. paſſio Chri crucis fulget (myſteriū) quia ex
pugnauit diabolū: quo myſterio (cōditor) .i. creator carnis: ſuſpeſus ē
patibulo: & hoc (carne) .i. pro humano genere: vel in carne ſua propria.

¶ **Egodixi**

EXPOSITIO HYMNORVM

¶ Ego dixi: qd chrs̄s suspensus est in patibulo. i. cruce, & ideo chrs̄s immolata est hostia: vel talis est lra. s. in ara crucis (gr̄a redēptiōis). i. saluatio hūani gēis (tendēs). i. extēsdens (man⁹). i. suas in cruce, & tendens (vestigia) sanguinis ipsi⁹, & per hoc notat: qd sanguis fluxerat per totū corp⁹ ipsius, tendēs dico (viscera) nūerabilia: quia in cāi fuit extēsus chrs̄s in cruce: qd oia mēbra ipsius poterāt nūerari (cōfixa). i. perforata: clauis. Clauem sunt positi in manib⁹ suis & pedib⁹: & lācea i latere: & inde exiuit sanguis & aqua. Ex inde dico manauit sanguis redēptiōis: & aqua baptismatis: ex quib⁹ nos chr̄iani regeneramur in fonte: & in sacro baptis̄mate.

¶ Ecce mysterium crucis fulget per totum mundū: quia per crucem habemus altare, per corpus Chrs̄i hostiam, per sanguinem vinum: et per sudorem aquam, ex quibus sacrificium facimus singulariter, quia ex immolatione crucis sibi fit altare, & ideo per crucem habemus altare: in quo sacrificamus (quo). i. in quo patibulo (vulneratus insuper) scilicet super clauos (mucrone). i. acumine (lanceæ diræ). i. crudelis: & ad quid? ad hoc scilicet (vt nos lauaret crimine). i. a peccato (vnda). i. aqua (manauit). i. perfluxit cum sanguine.

¶ Et eo tēpore perpetrata sunt: quæ scripta sunt de Chrs̄o per pphetas. Vnde ipse sumens accētū in cruce cū spōgia: dixit. Cōsummatum est. (q̄ David cōcinit). i. pphetauit (fidelis carmine). s. in Psalterio: sunt impleta ista (dicēdo nationibus). i. gētibus diuersis (Deus regnauit a ligno). i. a passione surrexit.

¶ Et quia pendit in cruce possimus pferre vocem admirandi. O quantū fuit ornata (arbor decora). i. pulchra (fulgida). i. splendida (ornata). i. decora (purpura regis). i. purpureis mēbris chrs̄i, arbor dico (electa tāgere). i. sustinere tā scā mēbra (digno stipite). i. scō trunco.

¶ Vere bēa fuit arbor vel crux: in qua (pepēdit preciū sc̄culi). i. mūdū. i. Chrs̄s (brachijs). i. cornib⁹ (cui⁹). s. crucis (pciū sc̄lī). i. gēis hūani pepēdit: arbor dico: (statera). i. libra corporis Christi (tulit p̄dam tartaris) nam descendens dñs de cruce ad tartara: nullum de suis ibi reliquit. In hoc loco sermo dirigitur ad crucem.

Confixa clauis viscera,
Tendens manus vestigia.
Redemptionis gratia,
Hic immolata est hostia,

Quo vulneratus insuper
Mucrone dirē lanceæ,
Vt nos lauaret crimine
Manauit vnda sanguine.

Impleta sunt: quæ concinīs
David fidelis carmine,
Dicendo nationibus
Regnauit a ligno deus.

Arbor decora fulgida,
Ornata regis purpura.
Electa digno stipite
Tam sancta mēbra tāgere.

Beata cuius brachijs
Precium pependit sc̄culi
Statera facta corporis
Prædamq̄ tulit tartaris,

¶ Et quia

DE TEMPORE, Fo. XXXI.

O crux aue spes vnica.
Hoc passionis tempore
Auge pijs iusticiam:
Reiſq; dona veniam.

¶ Et quæ ſtatera facta. O crux aue)
ideſt ſalue, tu dico vnica ſpes noſtra
(auge). i. multiplica (iuſticiã pijs)
ideſt pietatẽ habentibus hoc tẽpo
re paſſionis. & (dona veniam). i. re
miſſionem peccatorum(reiſ) ideſt
ipſis peccatoribus.

Te ſumma deus trinitas
Collaudet omnis ſpiritus:
Quos p crucis myſterium
ſaluas: rege per ſcã. amen.

¶ Et quia nos redemiſti tuo ſanguĩ
ne: ideo O ſumma trinitas de9 oĩpo
rens ois ſpũs collaudet te: & (quos)
. ſ. hoies (per myſteriu crucis). i. per
paſſionem(ſaluas). i. liberas: rege p
ſæcula cuncta. Amen.

¶ Carmen eſt ſapphicum trochaicũ conſtans tro
cheis in locis imparibus: in locis vero paribus tro
cheo vel ſpondeo, eſt catalecticũ, ideſt vna ſyllaba
deficiens: Canitur in quadrageſimali ieiunio a dñica
in paſſione. Narrat quemadmodum pro redẽptione
generis humani chriſtus natus, atq; paſſus eſt

P Ange lingua glorioſi prelium certaminis,
Et ſuper crucis trophæũ dic triũphũ nobilem,
Qualiter redemptor orbis immolatus vicerit.

¶ Hymnus iſte continuat ſupiori, dixerat em: q dñs poſitus fuit in crus
ce, & lat9 eius pforatũ: & ſic depcamur eũ: q ſicut mortu9 eſt, i. ſicut cor
pus: q9 aſſumpſit in virgine: & in cruce mortificari paſſus eſt. p nra re
demptiõẽ: & ad inferna deſcẽdit: cũ diabolo pugnauit: & eũ ſuperauit,
ſic faciat nos vincere cũcta nobis aduerſantia. ſ. diabolu, mũdũ, & cõcu
piſcentiã eius: & domeſticũ inimicũ. ſ. carnẽ: de qua dñ. Q uãto familia
ris eſt peſtis: tãto piculoſior. O lingua pãge). i. manifeſta (plũ certami
nis glorioſi). i. victoriã: quã Chriſt9 obtinuit moriẽdo ſcđm carnẽ: qñ vi
cit mortẽ morte ſua. Vnde ipſe ait. O mors, ero mors tua &c. (& ſuper
trophẽũ). ſ. de victoria crucis(dic triũphũ nobilem) de inimicis fugatis
(qualiter redẽptor). i. liberator(orbis). i. tot9 mũdi, immolatus in ara
crucis(vicerit). i. vicit diabolu. Et nota q ante paſſionẽ chriſti diabol9
duas manus. i. duas poteſtates. ſ. in corpe et aia hois habuit, qã quosdã in
corpe & in aia, quosdã tantũ in aia poſt mortẽ trahebat ad ſe. Sed modo
poſt paſſionẽ vnã habet. ſ. de duabus poteſtatibus amiſit vnã.

De parentis protoplauiſti fraude facta cõdolens:
Quando pomi noxialis morte morſu corruiſt;
Ipſe lignũ tunc notauit: dãna ligni vi ſolueret.

¶ In hoc loco
apostrophet ſe
autor ſi aliquis
forte diceret:
quare ſuit imo
latus

EXPOSITIO HYMNORVM

respondeo sic, quia cōdoluit de deceptiōe primī parētis. .i. Adā, Christ⁹
cōdolens de facta fraude parētis n̄i Adg(protoplasti). .i. primo formati
(qñ corruit primus parens morte). .i. in mortē: & (hoc mortuū vetitū po
mi noxialis). .i. nociui(ipse Christus tunc notauit). .i. preordinādo signi
ficauit lignum suæ crucis(vt solueret). .i. recuperaret(damna ligni). .i. q̄
venerant per lignum: id est pomum vetitum.

¶ Bñ dico: q̄ chri

stus tunc notauit
lignū vt solueret
dāna ligni: q̄a nū
lo alio modo pos
teram⁹ recipari,

& hoc aggredis dicere Ordo salutis n̄e depoposcerat hoc op⁹). .i. vt de⁹
carnē sumeret: & patibulū crucis subiret: & p lignū dāna ligni solueret
(vt ars). .i. de⁹: q̄ est artifex oim rerū(falleret). .i. destrueret(artē m̄ltifor
mis pditoris). .i. diaboli, & christ⁹(ferret medelā). .i. salutē oim gentium
(inde). .i. ex illa re. saligno(vnde). .i. de quo ligno(hostis). .i. diaboli⁹(læ
ferat). .i. nocuerat.

¶ Ergo qñ. .i. post

q̄(plēitudo t̄pis)

.i. qñ vltima ætas

venit. .i. vt deus sa

crificaret filiū(cō

ditor orbis). .i. christ⁹ natus(missus ab arce p̄ris). .i. in mūdū(atq̄ fact⁹

caro) vel carnalis(pd̄t). .i. exiit de v̄tre virginali. Et nota: q̄ sicut flos

sine macula pulcher & olens ac suauis nascitur: ita christus sine semine

& sine crimine de vtero virginis Mariæ prod̄t.

¶ Infās. .i. christ⁹

(posit⁹ in arc̄a)

.i. angusta p̄sepia

(vagit) .i. plangit

Et nota: q̄ vagire

est. p̄p̄riū puerorū:

virgo Maria m̄r sua alligat mēbra sua iuoluta pānis(& fascia). .i. vittella

sp̄lenio, siue lemnisco cingit pedes man⁹ & crura stricta.

¶ Gl̄ia & honor

Deo sit vsq̄ quo

immo vsq̄ quaq̄

id est semper(als

tissimo) id est æs

qualiter p̄ri & fis

lio(incl̄yto). .i. gl̄ioso(paracleto). .i. sp̄ui sc̄o (sit laus & gl̄ia) similiter

æqualiter gl̄ia cōterna maiestas: & tribus personis & vni deo: cui laus &

potestas est per æterna sæcula. Amen.

¶ Carmen est simile superiori. Canitur tempore ieiū

nij dñica in passione. Cōmemorata christi passiōe cō

uertit se ad laudes crucis, in qua passus est.

Hoc opus nostræ salutis ordo depoposcerat:

Muliformis proditoris ars vt artem falleret;

Et medelam ferret inde: hostis vnde læferat,

Quādo venit ergo sacri plenitudo temporis,

Missus est ab arce p̄ris natus orbis conditor;

Atq̄ ventre virginali caro factus prodijt.

Vagit infans inter arc̄a positus p̄sepia:

Mēbra pānis iuoluta virgo mater alligat:

Et manus; pedesq̄ crura stricta cingit fascia,

Gloria & honor deo vsq̄ quo altissimo

Vna patri filioq̄ incl̄yto paracleto:

Cui laus est & potestas p̄ æterna sæcula. Amē.

L Vstra sex, qui iam peracta tempus implens corporis,
 Se volente natus ad hoc passioni deditus,
 Agnus in cruce leuatur immolandus stipite.

¶ Nota q[uod] lustrū d[icitur] spaciū q[ui]nq[ue] ānōr[um]: & d[icitur] a lustrādo: eo q[uod] romāi lustra bāt p[er] spaciū q[ui]nq[ue] ānōr[um] totā romā, & nos s[ic] p[er] quinq[ue] etates debemus lustrare totā romā. s. sciam eccl[esi]am vincētē inimicos. Hymn[us] iste sic cōtinuat. Christ[us] carnaliter erat triginta ānōr[um] cū esset dedit[us] passiōi. Lustra sex &c. Et nota q[uod] accusatiui: vel ablatiui possunt ibi legi. Ablatiui sic legunt[ur]. Christ[us] (qui est implēs tēpus). i. etatē (corpis). i. hūani sex lustris iā peractis, & textus pōt h[ab]ere. Lustris sex iā pactis. Frequentius t[ame]n est vt accusatiui ibi legant[ur] sic. Christ[us] (qui est implēs tēpus). i. etatē: corp[or]is hūani. s. p[er] sex lustra iā p[er]acta nat[us] (se volēte) i spōte nat[us] (ad hoc) vt pateret[ur] (agnus). i. christ[us] sine macula dedit[us] passiōi (leuat[ur] in cruce) a iudeis (immolāndus). i. sacrificāndus (stipite). i. ligno. A N T O. Agnus in cruce leuat[ur], imo Agnus in crucis leuatur, & est ordo. Agn[us] leuat[ur] immolād[us] i[n] stipite crucis & hoc ex ratione carminis & orationis cōtextu: neq[ue] legi potest sex lustris: quia non stare[et] versus.

Hic acetum, fel, arundo, sputa, clauis, lancea

Mite corpus perforatur; sanguis vnda profluit.

Terra, pontus, astra, mundus, quo lauantur flumine.

¶ Hic. i. in cruce dederūt ei (fel & acētū) vel fel mixtū aceto (& arundo) i. calam[us] tradit ei in signū derisiōis p[er] scep[er]o: & p[er] hec (sputa) adhibita sūt ei: corp[us] mite. i. suaue (p[er]forat) clauis: & lācea: & inde (sanguis & vnda). i. aqua (p[ro]fluit). i. exiuit de corp[or]e ei[us] (quo flumine). i. p[er] qua sanguinis effusio ē (terra). i. hūiles (pōtus). i. fluctuātes virio (astra). i. iusti (& mūdus). i. mūdani (lauant[ur]). i. purgant[ur]. Per aquā debem[us] intelligere baptis[mu]: p[er] sanguinē chrisma: & dicūt q[uod]dā: q[uod] āgeli hōi purgati sūt de laque: quā habuerūt de ill[is] q[ui] ceciderūt: vt lucifer & sui cōplices: & ideo dicit astra.

Crux fidelis inter oēs arbor vna nobilis.

Nulla sylua talē p[er]fert fronde, flore, germine.

Dulce lignū, dulces clauos, dulce pōd[us] sustinet.

¶ Et quia redemit nos i cruce leuat[us]: oēs debemus claudis i[n]f[er] oēs vna) mare. O (crux fidelis i[n]f[er] oēs vna)

i. sola (nobilis) quia nulla sylua p[er]fert talē arborē (frōde). i. p[er]f[ec]tiōe (flore). i. decore (germine). i. fructu v[er]o radice: v[er]o (flore). i. christo: qui vocat[ur] est flos a p[ro]phetis: quia sicut flos p[re]cedit sine fœditate v[er]o aliqua putredinis: ita ch[ri]s ex vtero v[ir]ginis p[re]cessit sine aliquo p[ec]c[ato] (dulce lignū). i. crucis fuit illud q[uod] sustinet dulces clauos, q[uod] b[ea]t[us] ch[ri]s affix[us] est (& (dulce) quosq[ue] lignum illud est: q[uod] sustinet (dulce pondus) i. christum.

Flecte ramos arbor alta: tenfa laxa viscera:

Et rigor lātescat ille, quē dedit natiuitas:

Vt sup[er]ni mēbra regis m[un]di tendas stipite,

¶ Et p[er]cū m[un]di pependit i te, ideo. O arbor alta flecte. i. hūilia ramos). i. brachia crucis

EXPOSITIO HYMNORVM

et: & (laxa). i. relaxa viscera chri (tēsa). i. ex tēsa in te: & (ille rigor). i. duritia (lētēscat). i. molescat, quem. f. rigore (natiuitas). i. natura dedit tibi (vt tēdas stipite). i. in cruce (mitti). i. hūi (mē bra supni regis). i. chri.

Sola digna tu fuisti ferre sæcli precium:

Atq̃ portum preparare nauta mundo naufrago.

Quem sacer cruor perunxit fusus agni corpore.

¶ Tu sola fuisti digna ferre precium sæcli). i. sustinere illū:

q̃ fuit ap̃ciatus triginta argēteis: atq̃ p̃parare portum (quasi nauta mūdo naufrago) idest periclitanti. i. omnibus periclitantibus (quem) mundum (sacer cruor) idest sanctus sanguis (perunxit) idest mundauit. ille sanguis dico: (fusus corpe agni,) idest Christi: qui tanq̃ agnus ductus est ad occisionem,

¶ Metrū est iābicū. autor Ambrosius. Cātāt tpe paschali.

Chorus nouæ hierusalem
Noua melos dulcedine
Promat colens cum sobrijs
Paschale festum gaudijs.

¶ Materia huius hymni est inuitas re nos ad laudem festi paschalis cū militauerimus contra diabolū, dicem, chorus noue. &c. Notādum est q̃ primo vocabatur illa ciuitas Iebus: secundo Iebusalem, tertio, Sa-

lem, quarto Hiebusalem, per quod significatur multiplex hominis status. Iebus enim interpretatur concubamē, & hoc est quando aliquis in adolescentia in tonsus efficitur. Iebusalem interpretatur pax, concubationis, & hoc est: quando aliquis habitat: & delectatur in prædictis, Salem interpretatur pax: hoc est quādo aliquis reuersus est a vitijs. Hiebusalem interpretatur visio pacis, & hoc est qn̄ aliquis fructus celesti gaudiō. Vñ hoc nomē Hierl'm quattuor modis accipit ad lram. Hierl'm est illa ciuitas Palesting. Anagogice, Hierl'm est ecclesia triūphās. s. chor⁹ celestis p̃fē. In hoc loco accipit sic (Chor⁹ noue Hierl'm). i. noue aīe. s. cuiuslibet hoīs bñ innouati & purgati a vitijs (pmat noua dulcedine). i. dulce melos. Melos d̃r a meli: q̃a sicut mel fit ex diuersis gñibus rerū. Ita & melos est: qd̃ fit ex diuersis notulis vocū: vñ Cātate dño cāticū nouū. Mel d̃r a miscēdo. Vñ phibebat i lege: q̃ nemo in sacrificio poneret mel: sed semp sal. Mel em̄ fit ex diuersis gñibus rerū. Homo nō debet cē diuersus, sed vniformis in bono. Vñ vinū & sicerā nō bibit, etiā sumit hic vinū i mala significationē. Vinū fit ex vno gñe rerū. illi bibūt, q̃ tale quid a ciuitate semp: qd̃ nulli sit rep̃hēnsibile. Sicerā fit ex diuersis gñibus rerū: q̃ duo mixta vnū corrūpit aliqd̃, vt de ceruisia, aut granū corrūpit aquam: aut aqua granū. Ille ergo bibit sicerā: qui facit aliquid: qd̃ videt de gñe bonorū: cū nō sit, chor⁹ dico (colēs festū paschale: cū gaudijs sobrijs) qd̃ cōuenit ad corp⁹. Vnde Sobrie iuste & pie viuam⁹ in hoc sæclo, iuste: quo ad primum. pie: quo ad deum. sobrie: quo ad nosmetipsos.

Quo christus inuictus leo
Dracone surgens obruto
Dum voce viua personat,
A morte fūctos excitat.

¶ Quo). i. festo paschali (christ⁹ inuictus leo) vt narrat philolog⁹, sicut leo rugitu suo resuscitat catulū post tridū, ita p̃ filiū, quare dicit⁹ est leo, ille dico (surgens dracone). i. diabolo (obruta). i. lapso: immo terra

terra obuoluta, cōculcata, & in tenebris p̄ligata (dum uia uoce per-
sonat) ut genus viperarum. Vnde docuit vos fugere a uētura ira: uel ge-
neraliter pōtelegi de angelis: qui uia uoce resuscitabūt mortuos ad iu-
diciū (excitat fūctos a morte) scdm primā s̄m (a morte), i. a mor-
tali p̄cto, scdm altā s̄m (a morte) qua omnis homo habebit.

Quam deuorat improbis,
Prædam refudit tartarus,
Captiuitate libera
Iesum sequuntur agmina.

Ipsū canendo supplices
Regem precemur milites,
Ut in suo clarissimo
Nos ordinet palatio.

Per sæcla mentis nescia
Patri supremo gloria
Honorq; sit & filio:
Et spūi paracleto. Amen.

¶ Ipse. s. deus refudit: retrofudit ut
reddidit p̄dā: quā (tartarus). i. infer-
nus (improbis). i. insatiabilis (deuo-
rarat). i. ad se traxerat: captiuitate
libera (agmina). s. aīq; s̄corū sequūt
te Iesum: vñ illā quocūq; p̄gis &c.

¶ Nos supplices). i. huiles (p̄cemur
ipsū regē). i. christū, nos dico mi-
lites: p̄cemur inq; christū cū p̄ce &
laudib⁹ (ut ordinet nos i suo claris-
simo palatio). i. in cēlo inter s̄ctōs.
Vnde in euāgelio. In domo patris
mei mansiones multe sunt.

¶ Gloria sit p̄ri supremo). i. excelso p̄
s̄cla). i. p̄ s̄cla, & ē tibi sincopa, gl̄ia
dico (nescia mente) cōprehensibilis
possibilitate hūana. Vñ de⁹ regna-
uit in eternū & ultra (& honor sit
ei). s. patri cum filio & spūi paracle-
to idest aduocato. Amen.

¶ Carmē est dimetrū iambicū cacometrū. Canit tpe
paschalis resurrectionis. Cōmemorat bñficia, q̄ ex chri-
sti passione atq; resurrectione accepimus,

R Ex æterne domine
Rerum creator omnium:
Qui es & ante sæcula
Semper cum patre filius:

¶ Omnes isti hymni habent: vnam
materiam & vnam intentionem:
quia de passiōe Christi & de resur-
rectione tractant, ostendit em̄: q̄ si-
cut mortuus est propter delicta no-
stra, sic & resurrexit propter iusti-
ciam & iustificationem nostram: et

contulit nobis verum pascha. i. transitum de terra ad cælum: de infer-
no ad paradysum. Item rogat: ut sua resurrectio sit nostra redemptio: &
in paschali tempore uel gaudio. i. in die iudicij defendat nos a periculo
mōrtis. i. a damnatione. Vel materia huius hymni est: ut deum de prece-
mur: ut sicut ille plasmauit Adam: & accepit corporis eius formam: ut
nos redimeret a potestate Diaboli: & iungeret nos deo patri: ita liberet
nos ab omni delicto in hoc paschali gaudio (O domine æterne rex: quia
in omni tempore es rex regum, tu dico (creator omnium) scilicet rerū:
(& qui semper es filius cum patre ante sæcula) idest ante mundi con-
structionem.

EXPOSITIO HYMNORVM

¶ Qui plasmasti) i. formasti de nis
hilo (holem Adā) i. primordio) i. i
principio mōdi (cui). i. Adā (dedisti
vultū silem) i. mentē silem per ra-
tione (cui tangitū) i. tuā formā.
Vñ in Genesi. Formauit de⁹ hōiem
ad similitudinē suā.

¶ Quē) Adā. i. diaboli⁹ hostis) i. in-
fideliator hūani gñis, vel (hostis) qā
nos i. Adā deceperat: deo tu formā
Adē (dignat⁹ es assumere) vt sic in
hūana forma nos redimeres (cui⁹)
i. Adē, dignatus es assumere corpo-
ris formā.

¶ Dico, q. dignatus es formā serui
tui accipe ad hoc: vt redimeres hōi-
minē. i. Adā & alios: quē hōiem iā
ante plasmāueras, & nos redimēdo
cōiungeres deo p̄ri (p̄ cōtuberniū)
i. p̄ yniōnē vlp̄ habitacū vlp̄ cō-
iunctionē carnis) i. humanitatis.

¶ Quē editū) i. natū ex virgine Ma-
ria (ois aīa) i. spūs rationalis (pau-
escit) mirat⁹: per quē credimus resur-
gere nos alium veneris iudicare viz
uos & mortuos deuota mente.

¶ O tu Christe: qui donasti nobis)
i. oībus credentibus pie, & qui (do-
nasti indulgentiā) originalis p̄c̄i. i.
remissionē per baptis̄mū: qui tene-
bamur ligati vinculis conscientie.

¶ Qui dignat⁹ es suscipe crucē) i. i.
passionē crucis p̄pter hōiem (& de-
disti tuū sanguinē precium nostræ
salutis) qā cum sanguine tuo emisti
nos & redemisti.

¶ Et qā tot & tāta fecisti: & q. nos
a morte liberaſti, ideo (o autor oīm
reū q̄sumus) i. rogamus te (in hoc
paschali gaudio) i. i tua resurrectionē:
(defende) i. p̄tege ppl̄m tuū a mor-
te gēna iā redēptum (ab oīni mor-
tis impetu) idēst ab oīni periculo: ne denuo in mortem corruamus.

¶ Carmen est dimetrum iambicum cacometrū. Ca-
nitur tempore paschalis resurrectionis. Cōmemora-
tis ijs: q̄ in resurrectione christi contigerunt: p̄etit cor-
da nostra ab illo possideri.

Qui mundi n primordio
Adam plasmasti hominē:
Cui tuę imaginī
Vultum dedisti similem,

Quem diabolus deceperat
Hostis humani generis:
Cuius tu formam corporeis
Assumere dignatus es.

Vt hominem redimeres,
Quē ante iā plasmāueras,
Et nos deo coniungeres
Per carnis contubernium.

Quem editum ex virgine
Pauescit omnis anima,
Per quem & nos resurgere
Deuota mente credimus.

Qui nobis per baptismum
Donasti indulgentiam:
Qui tenebamur vinculis
Ligati conscientię.

Qui crucem p̄pter hominem
Suscipere dignatus es:
Dedisti tuum sanguinem
Nostræ salutis precium,

Quęsumus autor omnium
In hoc paschali gaudio:
Ab omni moris impetu
Tuum defende populum.

DE TEMPORE PASCHALI FO,XXXIII

Aurora lucis rutilat
Coelū laudibus intonat,
Mundus exultans iubilat,
Gemens infernus ululat,

resurrexit, cēlestes creaturæ intonāt laudibus: & hoies exultātes laudāt.
& diabol⁹ ululat & gemit. Expone ergo sic. Aurora lucis rutilat). i. qñ
aurora pullulat: & incipit diescere (cēlū). i. cēlestis creatura (intonat). i.
resonat laudib⁹ (mūd⁹ exultās iubilat). i. hoies credētes in deū cātant: &
(infern⁹ gemēs). i. diabol⁹ (ululat). i. plāgit: qā dolet in amissiōe eorum:
quos tenebat mortuos. i. Adā & alios: quos secū de⁹ traxit ad requiē.

Cum rex ille fortissimus,
Mortis confractis viribus,
Pede conculcans tartara,
Soluti a pœna miseros,

¶ Dico, qđ cælum tunc intonat laudib⁹ (cū rex ille fortissim⁹). i. christ⁹
(cōculcās pede). i. pietate sua (tartara). i. diabolū (soluit). i. liberavit
(mīfos) hoies a pœna diaboli, et hoc (cōfractis virib⁹ mortis). i. diaboli

Ille qui clausus lapide
Custoditur sub milite,
Triumphās pompa nobili,
Victor surgit de funere.

¶ Vere fractis viribus mortis. i. diaboli: soluit a pœna miseros hoies:
qā (ille clausus lapide). i. monumēto (custodit⁹). i. vigilat (sub milite)
. i. sub militib⁹, singulare p plurali p
finecdochē, q (triūphās). i. vincens
(pōpa nobili). i. victoria: quia tūc
aias ab inferis extraxit (surgit). i. se
sursum erigit (de funere). i. de morte
(victor). i. triumphator.

Solutis iam gemitibus
Et inferni doloribus:
Quod surrexit dominus
Resplendēs clamat angel⁹.

¶ Accipe de p̄dicto versu. Christus erat victor (solutis iā gemitib⁹: &
inferni dolorib⁹ angel⁹ resplēdens)
. i. valde nitēs (clamat) dicens mulieribus. Ite dicite discipulis eius &
Petro: quia surrexit dñs.

Tristes erant apostoli
De nece sui domini:
Quē pœna mortis crudeli
Serui damnarant impij.

¶ Ita dixerunt angeli mulieribus:
(quia apostoli erāt tristes de nece)
. i. de morte (sui dñi) quēdām (serui
impj). i. iud⁹ (dānarant) idest dā
nauerāt crudeli pœna mortis.

Sermone blando angelus
Prædixit mulieribus,
In Galilæam dominus
Videndus est quam ocyus,

¶ Et quia ap̄li erant tristes de nece
sui dñi: deo angel⁹ p̄dixit mulierib⁹
biādo sermōe: dñs vidēd⁹ ē in galilæa)
. i. a vobis (quā ocyus). i. subito.

Ille dum pergunt concitæ:
Apostolis hoc dicere,
Videntes eum viuere,
Osculantur pedes domini,

¶ Illę mulieres dū p̄gūt cōcitę). i. fo
licite, dicere hoc ap̄lis (videntes eū
viuere). i. ch̄m (osculāt pedes dñi).
idest locum vbi perfoderāt eū per
fidi iudæi.

EXPOSITIO HYMNORVM

¶ **Q**ui plasmasti. i. formasti denis
hilo (hoiem Adā) i. primordio) i. i
principio mundi (cui) i. Adā (dedisti
vultu similem. i. mentē similem per ra-
tionē (tuā imaginē) i. tuā formā.
Vñ in Genesi. Formauit de9 hoiem
ad similitudinem suam.

¶ **Q**uē Adā. s. diabol9 hostis) i. in-
fideliator hūani gñis, vel hostis) qā
nos i Adā deceperat: ideo tu formā
Adē (dignat9 es assumere) vt sic in
hūana forma nos redimeres (cui9)
s. Adē, dignatus es assumere corpo-
ris formam.

¶ **D**ico, q. dignatus es formā serui
tui accipe ad hoc: vt redimeres ho-
minē. s. Adā: & alios: quē hoiem iā
ante plasmaueras, & nos redimēdo
cōiungeres deo pñi (p cōuberniū)
i. p vnionē vñ p habitacū: vñ p cō-
iunctionē carnis) i. humanitatis.

¶ **Q**uē editū) i. natū ex virgine Ma-
ria (ois aīa) i. spūs rationalis (pau-
escit) mrat: per quē credimus resur-
gere nos: solum veneris iudicare vñ
uos & mortuos deuota mente.

¶ **O** tu Christe: qui donasti nobis)
s. oibus credentibus pie, & qui (do-
nasti indulgentiā) originalis pcti. i.
remissionē per baptisimū: qui tenes
bamur ligati vinculis conscientiae.
¶ **Q**ui dignat9 es suscipe crucē) i.
passionē crucis, ppter hoiem (& de-
disti tuū sanguinē precium nostrae
salutis) qā cum sanguine tuo emisti
nos & redemisti.

¶ **E**t qā tot & tāta fecisti: & q. nos
a morte liberaisti, ideo (o autor oīm
rerū qsumus) i. rogamus te (in hoc
paschali gaudio) i. i tua resurrectione:
(defende) i. ptege ppñā tuā a mor-
te eterna iā redēptum (ab omī mor-
tis impetu) idest ab omni periculo ne denuo in mortem corruamus.

¶ **C**armen est dimetrum iambicum cacometrum. Ca-
nitur tempore paschalis resurrectionis. Cōmemora-
tis ihs: q. in resurrectione christi contigerunt: petit cor-
danostra ab illo possideri.

Qui mundi n primordio
Adam plasmasti hominē;
Cui tuę imaginē
Vultum dedisti similem,

Quem diabolus deceperat
Hostis humani generis:
Cuius tu formam corporis
Assumere dignatus es.

Vt hominem redimeres,
Quē ante iā plasmaueras,
Et nos deo coniungeres
Per carnis contubernium.

Quem editum ex virgine
Pauescit omnis anima,
Per quem & nos resurgere
Deuota mente credimus,

Qui nobis per baptismum
Donasti indulgentiam:
Qui tenebamur vinculis
Ligati conscientię.

Qui crucem ppter hominem
Suscipere dignatus es:
Dedisti tuum sanguinem
Nostrę salutis precium,

Quesumus autor omnium
In hoc paschali gaudio;
Ab omni mortis impetu
Tuum defende populum.

DE TEMPORE PASCHALI FO,XXXIII

Aurora lucis rutilat
Cœlū laudibus intonat,
Mundus exultans iubilat,
Gemens infernus ululat,

resurrexit, cœlestes creaturæ intonāt laudibus: & hoies exultātes laudāt: & diabol⁹ ululat & gemit. Exponit ergo sic. Aurora lucis rutilat. i. qñ aurora pullulat: & incipit descere cœlū. i. cœlestis creatura (intonat). i. resonat laudib⁹ (mūd⁹ exultās iubilat). i. hoies credētes in deū cātant: & (infern⁹ gemēs). i. diabol⁹ (ululat). i. plāgit: q̄a dolet in amissioe eorum: quos tenebat mortuos. s. Adā & alios: quos secū de⁹ traxit ad requiē.

Cum rex ille fortissimus,
Mortis confractis viribus,
Pede conculcans tartara,
Solvit à pœna miseros,

¶ Dico, q̄ calum tunc intonat laudib⁹ (cū rex ille fortissim⁹). i. christ⁹ (cōculcās pede). i. pietate sua (tartara). i. diabolū (soluit). i. liberauit (mīos) hoies a pœna diaboli, et hoc (cōfractis virib⁹ mortis). i. diaboli

Ille qui clausus lapide
Custoditur sub milite,
Triumphās pompa nobili,
Victor iurgit de funere.

¶ Vere fractis viribus mortis. i. diaboli: soluit a pœna miseros hoies: q̄a (ille clausus lapide). i. monumēto (custodit⁹). i. vigilat (sub milite). i. sub militib⁹, singulare. p. plurali p. sinecdochē, q̄ (triūphās). i. vincens (pōpa nobili). i. victoria: quia tūc atas ab inferis extraxit (surgit). i. se sursum erigit (de funere). i. de morte victor. i. triumphator.

Solutis iam gemitibus
Et inferni doloribus:
Quod surrexit dominus
Resplendēs clamat angel⁹,

¶ Accipe de p̄dicto versu. Christus erat victor (solutis iā gemitib⁹: & inferni dolorib⁹ angel⁹ resplēdēs). i. valde nitēs (clamat) dicens mulieribus. Ite dicite discipulis eius & Petro: quia surrexit dñs.

Tristes erant apostoli
De nece sui domini:
Quē pœna mortis crudeli
Serui damnarant impij,

¶ Ita dixerunt angeli mulieribus: (quia apostoli erāt tristes de nece). i. de morte (sui dñi) quēdām (serui impij). i. iudē (dānarant) idest dñs nauerāt: crudeli pœna mortis.

Sermone blando angelus
Prædixit mulieribus,
In Galilæam dominus
Videndus est quam ocyus,

¶ Et quia ap̄li erant tristes de nece sui dñi: deo angel⁹ p̄dixit mulierib⁹ blādo sermōe: dñs vidēd⁹ ē in galilæa. s. a vobis (quā ocyus). i. subito.

Illæ dum pergunt concitæ:
Apostolis hoc dicere,
Videntes eum viuere,
Osculantur pedes domini,

¶ Illæ mulieres dū p̄gūt cōcitæ. i. sollicitę, dicere hoc ap̄lis (videntes eū viuere). i. ch̄m (osculāt pedes dñi). idest locum vbi perfoderāt eū per fidi iudæi.

EXPOSITIO HYMNORVM

¶ Quo agnito).i.quo audito:quia surrexit dñs(discipuli).i.apli(pgūt ppe).i.festinatē in Galilēā (videre faciē dñi) desideratā. s. ab eis.

¶ Sol nitet).i.splēdet (radio). s. suo (mūdo). s. clare (paschali gaudio) quia hoc tpe surrexit(cum).i.qñ apli cernunt iā christum visu corporeo.

¶ Dicim⁹: q tñc apparuit discipulis sed qdā illorū. s. Thomas, cū abesset in apparitiōe: narratib⁹ alijs nō credidit. Vñ dñs ostēdit ei sua vulnera: & ait. Noli esse incredulus: sed fidelis. Et nota: q quattuor de causis cicatrices vulnerū ostēdit dñs. s. vt esset signū victorię: vt deinceps de resurrectiōe nō dubitaret: & nō crederēt ei phantasticū corp⁹ accepisse, aut vt eēt ad p̄m intercessor. Cōstructio. Ostēsa vulnera).i.ostēsis vulnerib⁹ (sibi).i.aplis i fulgida carne chrī (ili apli fatentē).i.pdicāt (voce publica).i.manifesta dominum resurrexisse.

¶ O chiste clementissime rex tu posside) idest gubernā(corda nostra).i. mentes simul cum corporibus (vt reddamus) idest persoluamus ad honorem tuum: omni tempore laudes tibi debitas.

Quo agnito discipuli
In galilēam propere
Pergunt, videre faciē
Desideratā domini:

Claro paschali gaudio
Sol mundo nitet radio:
Cum christum iam apostoli
Visu cernunt corporeo,

Ostensa sibi vulnera
In chrī carne fulgida:
Resurrexisse dominum
Voce fatentur publica.

Rex chiste clementissime
Tu corda nostra posside:
Vt tibi laudes debitas
Reddamus omni tēpore.

¶ Carmen est dimetrum iābicum cacometrum. Canitur in tempore paschalis resurrectiōis, dicit quod Christus est nostrū verum pascha: facitq; memoriā passionis atq; resurrectiōis.

¶ Materia huius hymni est: q nos inuitat autor ad cōnā agni puidi: tollit p̄cā mūdi. s. ad accipiēdū corpus & sanguinē dñi: de quo dictū ē.

Qui sumit corp⁹ chrī idigne: iudiciū sibi māducat & bibit. Qui v̄o

digne: habet vitā aeternā. Nos vero positi ad cōnā puidi agni).i. ad accipiēdū corpus & sanguinē dñi: vel ad vltimū p̄ceptū chrī: quia sicut post cōnā nullū restat prādiū, ita post nouū testamētū nullū restat p̄ceptum. Ad cōnā agni puidi).i. ad prādiū veri & sapientis agni & cādidī (stolis albis).i. cum virtutibus (canamus principi chrīsto) idest laudemus eundē resurrectiōe (post transitum maris rubri).i. post baptismum: vel post gloriā resurrectiōis.

Ad cōnā agni puidi.
Et stolis albis candidi,
Post transitum maris rubri,
Christo canamus principi.

DE SPIRITV SANCTO FO.XXXV

Cuius corpus sanctissimum
In ara crucis torridum
Cruore eius roseo
Gustando viuimus deo.

¶ Sanctissimū corp⁹ cutus). .i. cirri
sti (torridum). .i. crematum, quia
passum in ara crucis (gustand⁹). .i.
fiscipiend⁹ (eius roseo cruore viu
mus deo) idest diuine.

Protecti paschæ vespere
A deuastante angelo
Erepti de durissimo
Pharaonis imperio.

¶ Dico, q̄ viuimus deo (pretri). .i.
defensi vñ seruati (vespe paschæ). .i.
in vltima etate vñ mysterio resurre
ctionis chrī: qd' nocte paschæ factū
est (ab angelo deuastate). .i. pcutiēte
primogenita egypti (erepti). .i. libe
rati (de durissimo imperio Pharaō
nis) idest diaboli.

Iam pascha nrm christus est,
Qui immolatus agnus est,
Synceritatis azyma
Caro eius oblata est,

¶ Cōstrue (chr̄s est iā nrm pascha)
.i. trāsit⁹ de vitijs ad x̄tutes (qui). .i.
chr̄s (est agn⁹). .i. patiēs immolatus
p oib⁹ nobis. Vel sic: q̄ chr̄s immo
lat⁹ p nobis (est agn⁹ synceritatis)
.i. puritatis (caro ei⁹ oblata). .i. sacri

ficata ē (azyma). .i. sine fermēto vñ sine amaritudine. Azyma dñ ab a qd' ē
sine: & zyma qd' ē fermētū vñ amara (in azyma) quasi sine amaritudine,

O vere digna hostia,
Per quā fracta sunt tartara:
Redempta plebs captiuata
Redit ad vitæ præmia.

¶ O vere digna hostia). .i. sacra (per
quē). .i. chr̄m: tartara sunt fracta (&
p quē plebs captiuata). .i. aia sc̄om
in inferno detēta: sunt redēpt⁹, et p
quē p̄mia vitæ æternæ sunt reddita,
plebs dico captiuata (redit). .i. reuer
titur (ad p̄mia vitæ) supple æternæ.

Cum surgit christus tumulo:
Victor redit de barathro,
Tyrannum trudēs vinculo,
Et referans paradysum,

¶ Cum). .i. qū (chr̄st⁹ surgit tumu
lo). .i. de sep̄chro (victor redit de ba
rathro). .i. de fouea inferni (trudēs)
.i. claudēs (tyrānū). .i. diaboli (vinctu
culo). .i. cū p̄tate sua ligās eū (& res
serās paradysum fidelib⁹ tuis) q̄a in
mia hoc fecisti, ideo rogamus te.

¶ Carmen est, quale illud Primo dierum. Canitur in
re diuina ascensionis dominice. Commemorata chris
sti Ascensione: & regno illi a patre tradito: petit bene
ficiū in die iudicij.

A Eterne rex altissime
Redemptor & fidelium,
Quo mors soluta deperit,
Datur triumphus gratiæ.

¶ O eterne rex altissime & redēptor
fidelium (quo). .i. p quē (mors soluta
deperit). .i. destructa exitit vel perijt
(vñ mors). .i. descēsus ad inferna: q̄
sc̄i illuc modo nō descēdūt: vt ante
passionē chrī: triumphus). .i. victoriā

gratię datur iā gl̄ificatis in aia & corpe, gl̄ificandis in resurrectione.

E in a Tuca

EXPOSITIO HYMNORVM

¶ Tunc scādens. i. ascendens (tribunal). i. sedē (dexterā p̄ris). i. ad equitatē p̄ris (potestas oim rerum est collata). i. attributa (Iesu). f. Ch̄so & hoc. f. (cēlit⁹). i. diuinit⁹ possūmus dicere: q̄ sol⁹ est ad dexteram patris. Ceteri ordines sc̄tōrum ad sinistram respectu claritatis filij (q̄ potestas non erat ei collata humanit⁹). i. q̄ diu: vel qñ erat in mūdo.

¶ Dico, q̄ potestas datur diuinitus christo: q̄ nō erat hūanitus (vt. trīna rerum machina). f. cēlestiū terrestrium & ifernorū (condita) scilicet a te (flectāt genu iam subdita) id est flectentes genua cēlestes terreni & infernales (sunt subdita). i. humiliata tibi ad honorem tui.

¶ Angeli vidētes: humanā formā: v̄l naturā tremūt. i. m̄tran̄t. f. quia v̄l debāt humanā naturā p̄ ip̄m ch̄rm ad dexterā p̄ris collocatā & exaltatā: & hoc viceuerſa mortaliū: tremebāt & mirabant. Et nota q̄ ante natiuitatē christi angeli ab hoibus se adorari patiebant, sed nō postea, sicut legim⁹ de Ioāne: qui cū vellet āgelū adorare, inquit āgel⁹ Ioāni. Noli me adorare: seru⁹ tu⁹ em̄ sum: & fratru tuorū (caro Adā culpā). f. nos p̄ Adā in p̄c̄m cadim⁹ (caro ch̄ri purgat nos). i. p̄ ch̄rm de vitijs ad v̄tutes surgim⁹ (caro dei & deus regnat) quia christus deus est homo.

¶ O christe tu esto n̄m gaudiū: manēs p̄ditū. i. nobis paratū honoratum v̄l sublimatum (olympo). i. in cēlo: tu (qui regis). i. gubernas fabricā mundi (vincēs mundana gaudia). i. amor tuus excellit oēs delectationes mundi.

¶ Quasi diceret: sup̄excellit gaudia mūdi: & hinc nos p̄cātes q̄sum⁹). i. deprecamur te (ignosce culpīs oib⁹). i. dimitte nob̄ p̄c̄ta ura (et subleua). i. sursum leua (corda nostra ad te sup̄na gratia). i. p̄. summa mia. ¶ Nō q̄sum⁹ te: vt (cum). i. qñ (nube iudicis). i. christi (cōp̄is clarere). i. fulgere (nube iudicis rubente). i. clarescēte. i. teip̄so iudice adueniēte nobis (repellas p̄cnas debitas). f. p̄ Adā (& reddas). i. tribuas p̄ gratiam: coronas perditas: & culpam inuētam & collatam secundum meritum per gratiam: quia non necessitate

Scandens tribunal dextere
Patris potestas omnium
Collata est Iesu cœlitus:
Quæ non erat humanitus,

q̄ potestas non erat ei collata humanit⁹

Vt trina rerum machina
Cœlestium, terrestrium,
Et infernorum condita,
Flectant genu iam subdita;

Tremunt videntes angeli
Viceuerſa mortalium:
Culpat caro: purgat caro:
Regnat deus deicaro.

Tu esto nostrum gaudium
Manens olympo p̄ditum:
Mundi regis qui fabricam
Mundana vincens gaudia,

Hinc te precantes, quęsumus,
Ignosce culpīs omnibus:
Et corda sursum subleua
Ad te sup̄erna gratia.

Vt cum rubente cœperis
Clarere nube iudicis:
P̄cnas repellas debitas;
Reddas coronas perditas,

coronas perditas: & culpam inuētam & collatam secundum meritum per gratiam: quia non necessitate

DE ASCENSIONE DOMINI. FO. XXXVI

nate cogente : sed volente & gratis a morte liberauit & saluauit nos.

Gloria tibi domine,

Qui scandis supra sydera
Cum patre & sancto spiritu
In sempiterna secula, Amen.

¶ O domine Iesu Christe: qui scan-
dis supra sydera) idest super om-
nes celos (gloria) idest laus & ho-
nor sit tibi cum patre & spū sancto
in sempiterna secula amen: idest si-
ne fine.

¶ Carmen est dimetrum iambicum cacometrum. Ca-
nitur in festo Ascensionis dominicæ. Agit christo grās
q̄ pro nobis passus mortem nos a morte liberauit.

Iesu nostra redemptio,
Amor, & desiderium,
Deus creator omnium,
Homo in fine temporum,

Quæ te vicit clementia,
Vt ferres nostra crimina,
Crudelem mortem paties,
Vt nos a morte tolleres:

Inferni claustra penetrans,
Tuos captiuos redimens
Victor triumpho nobili
Ad dexteram patris residens.

Ipsa te cogat pietas,
Vt mala nostra superes
Parcendo: & voti cōpotes
Nos tuo vultu saties.

Tu esto nostrum gaudium:
Quies futurus præmium:
Sit in te nostra gloria
Per cuncta sempiterna: Amē.

¶ O Iesu nostra redemptio: tu dico
amor & desiderium nrm). i. amor & des-
iderabilis deus creator oim: qui es
in fine temporū factus homo. Vnde
de9 & homo: & hoc i vltima ætate.
¶ Quæ). i. quæta (clāmētia). i. pie-
tas (vicit). i. cōpulit te (vt ferres). i.
vt portares v̄t deleres (nostra crimi-
na). s. p̄cta (paties crudelem mortē). s.
crucis p̄pctis nostris: & quare (vt
tolleres). i. liberares nos (a morte)
idest a diabolo.

¶ Tu penetrās). i. frāgēs claustra in-
ferni: redimens sanguine tuo capti-
uos: qui tenebāt iuste in inferno resi-
dēs ad dexterā patris manēs victor
triumpho nobili. i. mirabili victoria.

¶ Ipsa pietas, q̄ coegit te, vt subires
mortē crucis (cogat). i. impliat te
(vt fuges nostra mala). i. dimittas
nob̄ debita nra (& saties). i. imple-
as & frust facias (nos cōpotes no-
stri voti). i. desiderij (tuo vultu). i.
tua præsētia.

¶ Et tu qui es futur9 nostrum præs-
mium: esto nostrū gaudium) .i. in
p̄senti & in futuro (& nostra gl̄ia)
.i. laus (sit in te semp). i. in omni tpe
per cuncta secula. Amen.

¶ Carmen est, quale illud Primo dierum. Canitur in
festo Pentecostes, hoc est quinquagesimæ. Spiritum
sanctum implorans petit, vt illius amore nos inflam-
met, & in dei gratia confirmet,

EXPOSITIO HYMNORVM

¶ Materia hui⁹ hymni est spūſſcī: quem p̄r p̄miserat: qñ dixit Iohel. Effundā de spū meo sup oēm carnē. Fili⁹ p̄miserit: qñ dixit. Si assumptus fuero in calū: mittam vobis paraſelectum: & ap̄lis simul orantibus in hora tertia mund⁹ conuīt. & subito spūſſcī us: & ap̄li inflāmati spū ſc̄to diuerſis loq̄ban̄ linguis magnalia dei. Intentio eſt rogare deum: vt purget pectora n̄ra ſuperno ſplēdore: & illuminet gr̄a ſpūſſcī: & expellat a nobis viſibiles & inuiſibiles hoſtes: vt habeam⁹ vitā permanētē cū ip̄o.

¶ O creator ſc̄te ſpūs dei veni & viſita mētes tuorum fidelīū & veniēdū imple pectora: ſuperna gr̄a (q̄ tu creasti). i. fecisti.

¶ Qui paraclet⁹). i. cōſolator (diceris donum dei altissimi: & diceris fons viu⁹) de quo nō cōicāt alienis, vel fons viuus aq̄ ſaliētis in vitam eternā: & diceris (ignis) quia corda hoīm ad dilectionē dei & p̄xiimi accendis (& vitā). i. p̄ſea cōſumis: & diceris (charitas) quia facis diligere deum & p̄ximum, & diceris (ſpiritalis vnctio) quia de ſpūs vnctioē. i. de ſpū ſc̄to vngis corda hoīm: vt hūmilientur in baptiſmo.

¶ Tu ſeptiformis gr̄a). i. donis gr̄ae. i. p̄pter ſeptiformē gram. Septem em ſunt dona ſpūſſcī. Spūs ſapiētiā & intellect⁹. Spūs cōſili⁹ & fortitudinis. Spūs ſcientiā & pietatis & amoris. Tu es digitus). i. potētia dextrā dei: quia ſicut modi digitorum vari⁹ ſunt: ita varia ſunt dona ſpūſſcī, & tu es p̄miſſio patris (ditans). i. faciens diuites (guttura) vel pectora (ſmōe rite). i. recte: vt tu es ditās pectora (p̄miſſio). i. ex p̄miſſio.

¶ Et tu: qui operaris oīa: accende lumen ſenſib⁹). i. mētib⁹ n̄ris: & (ifum de cordib⁹ n̄ris amorē). i. dilectionē dei (firmās ifirma). i. debilia n̄rī corporis (p̄petim). i. p̄niter v̄p̄petue (v̄tute). i. mirabilr cum v̄tute p̄petua: & ſemp nos (firmās). i. p̄tegēs

¶ Repellas hoſtē longius: id eſt rez moueas eum p̄cul a nobis (& dones pacem p̄tinus). i. cito (vitemus omne noxiū). i. peccatū (ſic te p̄cuiō). i. dūctōre.

¶ Da o ſancte ſpūs: vt per te ſciam⁹ patre: atq̄ noſcam⁹ filiū: & credamus te vtriuſq̄ ſpiritū) id eſt procedentē a patre & filio omni tempore. Amen.

Veni creator ſpiritus,
Mentes tuorum viſita,
Imple ſuperna gratia
Quæ tu creasti pectora.

Qui paracletus diceris,
Donum dei altissimi,
Fons viuus: ignis: charitas,
Et ſpiritalis vnctio:

Tu ſeptiformis gratiæ
Dextræ, dei tu digitus,
Tu rite promiſſio patris
Sermone ditans guttura.

Accende lumen ſenſibus,
Infunde amorem cordib⁹,
Infirma noſtri corporis
Virtute firmans perpetim.

Hoſtem repellas longius:
Pacemq̄ dones protinus:
Ductore ſic te p̄cuiō
Vitemus omne noxiū.

Per te ſciam⁹ da patrem;
Noſcam⁹ atq̄ filiū,
Te vtriuſq̄ ſpiritū
Credamus omni tempore,

¶ Carmen

DE SPIRITV SANCTO, Fo. XXXVII

¶ Carmen est, quale illud Primo dierum, Canitur in festo Pentecostes: quo spiritus sanctus missus est ad discipulos Christi: narratq; quæ in eius missione sunt.

I Am christ⁹ astra ascēderat;
Regressus vnde venerat,
Promissa patris munera
Sanctum daturus spiritum.

quia sermo igneus futurus erat, ideo in ignea lingua eis apparuit: quia fecit eos ardentes in dilectione Dei & proximi & perito sermone affluētes. Construe (Christus ascenderat tam) secundum humanitatem (astra) id est celos: Christus dico (regressus) .i. reuersus vnde venerat (daturus ap̄lis munera p̄missa patris) .i. sp̄m sanctum.

Solennis vrgebat dies,
Quo mystico septemplici
Orbis volutus septies
Signat beata tempora.

mus ad illam b̄titudinem: q̄ intelligit per quadraginta dies: in quib⁹ ieiunare debemus: vt peruenire possimus ad diem sabbati. i. ad requiē (quo die mystico) .i. figurato (septemplici) .i. per figuram septempticem (orbis) .i. septima (volutus septies) .i. per quadraginta & nouem dies (signat b̄ta tempora) .i. futura, id est æternam requiem.

Dum hora cunctis tertia
Repente mundus intonat,
Orantibus apostolis
Deum venisse nunciat.

fui. s. christi: cum ipse de illa p̄missione eis ante ascensionem suam locutus fuisset, dicens. Vado & venio ad vos & mittam vobis paracletum. i. cōsolatorem, qui docebit vos oēm v̄tate, & ita facit p̄fectiones in oī sciētia erāt: ga diuersa ḡna linguarū loq̄bant: & p̄dicabant magnalia Dei.

De patris ergo lumine
Decorus ignis almus est;
Qui fida christi pectora
Calore verbi compleuit.

¶ Materia hui⁹ hymni est eadem, q̄ in p̄misso. Sp̄s sanctus consolator vel aduocat⁹ d̄r: quia cōsolat nos cū sumus in p̄ctis: trahēdo nos ad celestē p̄riam. Ipse sp̄s sanctus cum splendore feruenti apparuit discipulis suis: &

¶ Solennis) .i. festiualis dies (vrgebat) .i. festinabat: vel imminēbat septies septem: q̄ sunt quadraginta & nouem: & vno addito quinquaginta, per septem intelligimus temporalia. i. corporalia: per q̄ septē totum tempus vitę nr̄e voluit: in quo debemus liberari a p̄ctis, vt pueniamus ad illam b̄titudinem: q̄ intelligit per quadraginta dies: in quib⁹ ieiunare debemus: vt peruenire possimus ad diem sabbati. i. ad requiē (quo die mystico) .i. figurato (septemplici) .i. per figuram septempticem (orbis) .i. septima (volutus septies) .i. per quadraginta & nouem dies (signat b̄ta tempora) .i. futura, id est æternam requiem.

¶ Et quia christus ascenderat: dum hora tertia videbat esse (cunctis) .i. omnibus ap̄lis (mundus intonat repente) id est subito: & ille sonus vel mundus nunciat Deū venisse (orantibus apostolis) id est simul in vnū locum cōgregatis: & orantibus & expectantibus promissionem dñi

¶ Et qm̄ quidem pater misit sp̄m: ergo (ignis) .i. sp̄s (decorus) .i. pulcher, est almus de lumine patris (q̄) .i. sp̄s (cōpleuit) .i. vt haberet sciētiā loq̄ndi (pectora) .i. ap̄forū vel hoīm (fida) .i. fidelia Christi, & hos (calore) .i. ardore (verbi) .i. fili.

¶ Et qm̄ quidem pater misit sp̄m: ergo (ignis) .i. sp̄s (decorus) .i. pulcher, est almus de lumine patris (q̄) .i. sp̄s (cōpleuit) .i. vt haberet sciētiā loq̄ndi (pectora) .i. ap̄forū vel hoīm (fida) .i. fidelia Christi, & hos (calore) .i. ardore (verbi) .i. fili.

¶ Viscera

EXPOSITIO HYMNOR VM

¶ Viscera ap̄forū impleta). i. sa-
ciata (gaudent) quia fecit eos loq̄n-
tes: & etiā ardētes ī amore, & (affla-
ta). i. inflāmata spū sc̄o (intonāt di-
uerfas voces). i. loquunt̄ idiomata
oīm linguarū: & (faten̄) (vel fan̄
(magnalia Dei). i. mirabilia Dei. i.
predicant nomen christi.

¶ Ex omni gēte). i. ex oib⁹ gentib⁹
(cogniti) sunt ap̄li. s. a gr̄cis: lati-
nis: barbaris: cunctisq; admirantis
bus ap̄li loquuntur linguis oibus
quæ sunt. lxxij.

¶ Cum ap̄li ita loq̄bant: oēs admī-
rabant̄ sic loq̄ntes: credentes deū in
eis esse, sed (iudæa) increpate eos. i.
plēbs iud̄eorū (incredula). i. infide-
lis, illa dico (vesana). i. infana (tor-
uo spū). i. superbo (cōcrepat alums
nos). i. discipulos ch̄i (ructare crapula

¶ Aestimabant iud̄ei, q̄ pr̄ nimio
potu musti). i. p̄ ebrietatē ap̄li taliē
loq̄bant̄, sed (petr⁹ occurrit signis)
. i. miraculis & virtutib⁹ (docet). i. p̄-
bat pfidos iud̄eos (pfari). i. loq̄t̄
falsā (Iohelis p̄phetā testimoniū). p̄-
phetavit em̄ Iohel sic. Effundam de
spū meo super oēm carnē, & p̄phe-
tabunt filij vestri & filix vestra.

¶ Laus sit p̄ri cū filio, simul & sc̄o
paracleto). i. spū sc̄o (& filij mittat
nobis oib⁹ fidelib⁹ charisma). i. do-
num spū sc̄i, vel gr̄am spū sc̄i,

Impleta gaudent viscera
Aflata sancto spiritus:
Voces diuerfas intonant,
Fantur dei magnalia,

Ex omni gente cogniti
Græcis: latinis: barbaris;
Cunctisq; admirantibus
Linguis loquuntur oibus.

Iudæa tunc incredula,
Vesana toruo spiritu,
Ructare musti crapula,
Alumnos christi cōcrep
musti). i. affirmat eos vino iebriari.

Sed signis & virtutibus
Occurrit & docet Petrus
Falsa profari perfidos
Iohelis testimonio.

Sit laus patri cum filio;
Sancto simul paracleto,
Nobisq; mittat filius
Charisma sancti spūs. Amē.

¶ Carmen est, quale illud Primo dierum. Canitur in
festo Pentecostes sicut & superiores hymni. Narrat
quid ex hac missione consolatoris spiritus euenerit.
Petitq; illius dona nobis infundi,

¶ Materia hui⁹ hymni est spū sc̄s
quē p̄r & filij p̄miserūt. Iohelē dī-
cētē. Effundā de spū meo sup̄ oēm
carnē: & p̄phetabūt filij v̄ri & filij
l̄t̄ v̄r̄, & filius dicit. Si assumpt⁹
fuerō a vobis in cælū: mittā vobis
paracletum. Et ap̄lis orantib⁹ mund⁹ intonat: & venit spū sc̄s in specie

Beata nobis gaudia
Anni reduxit orbita.
Cum spiritus paracletus
Effulsit in discipulos,

ignis

DE SPIRITV SANCTO. FO. XXXVIII.

Ignis: quo ap̃i inflammati loq̃bant magnalia dei varijs linguis. Q̃ uerif hic, vtrū fili⁹ sit a p̃re nō fact⁹ sed genit⁹, & p̃iacenti materia dico ex substantia p̃ris: & nō ex aliquo: sed ex p̃re. Si r̃ dico de p̃cessiōe sp̃ūsc̃i: q̃a sit ex patre & filio: & de substantia vtriusq̃ coequalis eis, & nō ex alijs quo fact⁹: nec ex nihilo. Cōstrue (orbita). i. reuolutio anni reduxit nos bis b̃fa gaudia (cū sp̃s paraclet⁹ effulset). i. resplenduit in discipulos.

Ignis vibrante lumine
Lingūe figuram detulit:
Verbis vt essent profusi,
Et charitate feruidi,

lit figuram lingūe vibrante). i. feruente (lumine suo). i. splendore: vt illi ap̃i & discipuli essent (p̃fusi). i. facundi & loq̃ntes (verbis). i. varijs linguis (& feruidi). i. ardentes & inflammati charitate.

Linguis loquuntur omnium,
Turbæ pauent gentilium,
Multo madere deputant:
Quos spiritus repleuerat.

¶ Illi ap̃i loquunt linguis oīm, & ideo turbæ gentilium pauent). i. mirant, & turbæ ille (deputant). i. valde putat (madere). i. abūdare (multo). i. vino illos, quos sp̃ūsc̃i suo splendore repleuerat.

Patrata sunt hæc mystice
Paschæ peracto tempore
Sacro dierum numero:
Quo lege fit remissio.

¶ Cum filij Israel quadraginta & nouem anis per desertum errassent: in quinquagesimo anno iuxta mōtem Sinai cum fulgore & tonitruo legem acceperunt. Itē in lege Moy si filij Israel emebant seruos & ancillas & agros: & possidebant quadraginta & nouem annos: in quin-

quagesimo anno oēs liberabant, inde d̃r ann⁹ iubilus. i. remissionis: & significat octauā diē resurrectionis, i qua oēs liberati erāt a seruitute diaboli: & hoc est (mystice). i. figuratiue (sunt patrata). i. cōpleta (pacto). i. cōpleto (tpe sacro paschē nūero diē). i. qui quagenario (quo nūero: fit remissio in lege). i. Moy si: vel mystica idest figuratiua.

Te nunc deus p̃ssime
Vultu precamur cernuo,
Illapsa nobis cœlis
Largire dona spiritus.

¶ O p̃ssime Deus p̃camur te (nūc) idest in presenti (vultu cernuo) idest est prono (largire dona spiritus sancti: illapsa nobis cœlis). i. diuinitus infusa.

¶ Carmē est, quale illud Lustra sex qui iam peracta: sed cacometrum. Canitur in festo Eucharistiæ: idest bonæ gratiæ: hoc est corporis Christi. Narrat quemadmodum hoc sacramentum in cœna institutum est a Christo,

E X P O S I T I O H Y M N O R V M

Pange lingua gloriosi corporis mysterium:
Sanguinisq; preciosi, quem in mundi precium
Fructus ventris generosi rex effudit gentium.

¶ Materia huius hymni gloriosissimi (quia de christo infinite gloriofo & solennissimo) est quoddam pceptum obseruatiæ dignum ab accipia militanti approbatum & dictum. Vnde diligētissime huic fides adhibenda: iuxta Aurelii Augustini dictum in ep̃la ad Fundanum Euāgelio nō crederem: nisi quia eccl̃ia approbat. Quidem pceptum est, vt pangam⁹ & cantem⁹ corde & linguae eucharistiæ siue corporis ch̃i mysterium. Pro quo est aduertendū: qd differētia talis est inter ista tria vocabula ibi reperta. s. mysterium, sacrificium, & sac̃m. Nam primo mysterium dī sacrum secretum, vel sacrum absconditum. Et ratio est ex sua deriuatione sumpta: quia dī a mystis: vel mysticē gr̃ce, qd idem est qd secretum latine. Sacrificium ṽo generaliter nō pprie sc̃dm Isidorum est victima: & q̃cunq; in ara cremant & ponunt: & sic sumit. p oblatiōib⁹, quas antiqui faciebāt. s. vitulorū & hircorū &c. Sacramētum t̃m intelligit sic, idē est, qd sacre rei signum: quātum ad etymologiam vocabuli, vel sac̃m est rem sacratā cōtinens. Nam aliqd cernit: aliqd intelligit. Et dī a sacer sacras mentū. i. qd idem est, qd pignus sponsionis, sicut iusiurandum dat alicui vt sit fideiussor. Quapropter t̃m ergo sac̃m. s. eucharistia: de quo hymnus cantat, est datus nobis in pign⁹ b̃itudinis & p̃misit aduent⁹ ad iudicium. Nam p̃misit ch̃us, qd habet alias oues ducere ad vnum ostiū: & erit vn⁹ pastor, sc̃dm Mat̃h. Et in alio loco: venit filius hois in nubib⁹ celi &c. Et etiam in alio loco quasi pollicendo dixit. Estote parati: quia qua hora non putatis filius hois veniet: sicut iam antea iusiurandum fecerat, & compleuit ad Abraam testante Zacharia, Iusiurandum qd iurauit ad Abraam patrem ñm, daturum se nobis: qd de facto cōpletum reuera accepimus in die natiuitatis. Qd quidem sacramentum & mysterium & mirabile a sc̃is non auditum instituit in die pasceue existē: ille rex mansuetus: cum discipulisq; facto, sermone consolatiuo ex vno latere: & ex altero multæ amaritudines: quia dixerat: nocte hac scandalum ppter me patiemini. Circa qd potest esse vnum dubium: quare magis institutum est tali die a ch̃o istd sac̃m: & nō in alio tpe: cum raro dubi pōt esse ista. Prima dispositio sc̃dm philosophos debet pcedere formam, quia in sc̃do de anima, & septimo metaphisic: Actus actiuorum sunt in patiente dispositio. Sed baptismus est dispositio ad hoc sacramentum: ergo baptismus est prior, vltra: cum baptismus fuit institutus post passiōem, ergo sac̃m altaris debuisset institui post passionem. Respondet, qd hoc sac̃m tota eccl̃iæ curia ducente in hac die instituit debuit: & non ante nec post: q̃ plurimis: & p̃sertim quattuor rationibus. Prima est ratione huius sacramenti necessarie assignationis. Nam necessitas, qua assignatur, quare hoc sac̃m instituit debuit: est signum: quia ad perfectionem ñm exigebat: vt. s. caput ñm ch̃s realiter corpi cōiungere: sed toto tpe pcedenti ch̃s sub ppria specie nobiscum constitutus est: ergo non oportuit ante hoc sac̃m institui: sed tūc in illo tpe qn corp⁹ assumptū oblatu⁹ erat. Eusebio attestare. Secunda

ratio

DE CORPORE CHRISTI. FO. XXXIX

ratio est ratione legalis figuratiōis. Nam Christus ꝑ̄diu fuit in mundo cōuerſatus, figurā legis obſeruare voluit: factus ſub lege: vt eos q̄ ſub lege erāt redimeret a ꝑ̄ſo ſcđm ap̄l'm. Sed veniēte v̄itate ceſſat figurā: et vmbra veniente luce: ergo ch̄ſo recedēte ꝑ̄ mortē: qñ figurā legis termināde erāt: debuit inſtitui. Tertia ratio eſt rōne representationis. Nā hoc ſacramētū eſt reprēſentās terminū dñicæ paſſiōis, ergo cōgruum erat ineunte iam paſſiōe inſtitui. Quarta ratio, rōne fortioris impreſſionis: quia q̄ vltimo fiunt, magis memoriā imprimunt, & cōmendant, ergo vltimo poſt cōnā inſtitui debuit diſcipulis ch̄ſo reſeſſuro. Et hec ratio tangit in decretis, de cōſecra: diſt. ij. ca. Liqdo, vbi dīr, q̄ in memoria & in expreſſiōe paſſiōis ch̄ſi eſt inſtitutum. Reſtat dicere & reſpōdere ad rationē factā: quia nō eſt neceſſariū eundē eſſe ordinē inſtitutiōis ſacramētorū: & perceptiōis, et cauſa eſt, quia ad finē (qui nobis ꝑ̄ſtituit) vltimo peruenimus. Ideo eucharīſtia quoddāmodo eſt finis baptiſmi: quia per baptiſmū aliud cōſecrat ad eucharīſticę perceptiōē, ſicut per ordinē ad eius perceptiōem. Hoc ꝑ̄ſacto redeamus vnde digreſſi ſumus: q̄ ſi illi tres pueri a camino ignis liberati: in laudē dei quoddā cāticū cecinerūt. ſ. Bñe oia opera dñi dño. & Zacharias ꝑ̄pheta aliq̄ cāticū, & iuſt⁹ Simeō aliq̄ cāticū & hymnū nō parua iucunditate cecinit: ob hoc q̄ verē redēptorē Ieſum in vlnis ſuis tenuit: hinc de cētero fact⁹ eſt vidēs & gaudēs ita dixit. Nunc dimittis ſeruū tuū dñe. Et ecclīa talia ſupradicta cantat, et ꝑ̄cipit canere. Quātō magis iſtū ſacramētū ſacramētorū quātū verbis poſſum⁹ exprimam⁹ canēdo & iubilādo: per qd̄ non modo tres pueri: immo infiniti hoīes ab inferni igne liberant. Qd̄ etiā nō ſolū vnū illuminauit: immo totū mundū, qd̄ nō ſolū in brachijs illū eundē Ieſum recipim⁹: ſed i pectoribus tanq̄ i tabernaclo ſuo nobiſcū cōnās & congaudeſ. Et illd̄ de quo ꝑſalmiſta Dauid i ꝑ̄ſona dei mādāt, q̄ cātem⁹ ꝑſalmo. xcij. Cātate dño cāticū nouū: cantate dño ois terra. Cantate dño & bñe noi eius: annūciate de die i diē ſalutare eius. i. ch̄ſm cōtentum i hoc ſacramēto. Nam iſtd̄ eſt nouum i tpe: q̄a ante i nulla lege, nec naturē, nec ſcripturę. Nouum i excellentia: q̄a nullū antea nec poſt excellēti⁹. Nouū in cōſecratiōe: q̄a nūq̄ verbis ſiſibus aliqd̄ ſacramētū fuit cōſecratū, nec veteris nec nouę legis. Nouum i aſſumptiōe: q̄a i alijs qd̄ ſumit: maſtricat: frangit: decoquitur: digerit. Ibi ſemper aſſumptū realiter itegre: & abſq̄ vlla mutatiōe augmētū: nec detrimētū. Quāobrē ecclīa militās & abſq̄ vlla ruga ꝑpter tm̄ ſacramētū ſaluterrimū oib⁹ primatū publicę lētātē verbū cēlū eleuat⁹ nō parua harmonia cantat, & ꝑ̄cipit canere iuxta dictū ſpōſi ſch̄ſi. Exēplū do vob⁹, vt quēadmodū ego facio, q̄ ſic faciatis: vt patet ex poſitione l̄rę. Ad quā veniamus: ſic dicēdo. (Olin⁹ gua). ſ. militię ch̄ſi tang: nō ꝑfidia iudæorū: nō porci Mahometi: ſuorūq̄ cōplicum (pange). i. cane. vlt̄ tanq̄ tuba exalta vocē laudando, & qd̄ dīr (myſterium). i. diuinum ſecretum: vlt̄ diuinum abſcōditum ex eo, quia aliud cernit, aliud credit vel intelligitur (glorioſi corporis). ſ. Ieſu ch̄ſti iam glorioſi & immortalis & ipaſſibilis. Et pange myſterū ſupple (ſans guiniſq̄ ꝑrecioſi) quia lauit nos i ſanguie ſuo, quem ſ. ſanguinem ꝑreſcōtum (ille rex gentiū). i. gētilium & oim̄ gētium, quia eum Iudę abdicarunt & negarunt eſſe regē: quē Pilatus gentilis ꝑſona oim̄ gētiliū cognouit eſſe regē Iudæorū, dicens. Regē v̄r̄m crucifigat (effudit) id eſt

ſparſit

EXPOSITIO HYMNORVM

sparsit p peccatoribus, & pco prmi parentis (in mundi precium). i. in satisfactiōem p mundo: qui cum sit finitus, infinitum nō valebat soluer
re. Rex dico supple (fructus generosi). i. filius intemeratę & ginis Marię
& pōt intelligi vna figura grāmatalis, scđm quā permittit poni pars
p toto: vel etiam (fructus ventris generosi). i. ples illius: q̄ ex vtraq; par
te essentiali. s. corporis & aīz, ex p̄sapia regia est. pcedens. Nā Matthei. i.
Filius Dauid, qui rex excellens in veteri testamēto fert, & hoc scđm car
nem, & cum parentesi debet legi, vt pater intuenti.

Nobis datus/nobis natus/ex intacta virgine;
Et in mundo conuersatus sparsa verbo semine:
Sui moras incolatus miro clausit ordine.

¶ Et iste namq; rex nobis datus est (supple a deo patre (nobis natus). i.
ppter nos: nō ppter angelos: vt nos redimeret & liberaret a pco: et nos
ḡlificaret, & hoc (ex intacta & gine). i. nō corrupta: non solum corpore,
verū etiam mente & aīo: quia voto se deo obtulit spōsam (& in mundo
cōuersatus). i. in terra sc̄sa: q̄ mediū mundi dī: cū doctōrib; legis dispos
tauit: & cū alijs dū p̄dicabat: & mirac̄la innumerabilia faciebat: vt cōplere
tur, qđ dixit Abacuc. Et in terris visus est: & cum hoībus cōuersatus est.
& etiam cōuersatus est in mūdo (sparsa verbi semine). i. mediāte semine
diffuso verbi diuini. dum p̄dicabat per partes illas, iuxta illđ. Semen est
verbum Dei: quia inde nascit fructus gr̄æ per cōuersionem ab eo: fructus
saluationis per verā obseruantia & custodiam illius verbi diuini, iuxta
illđ. B̄ti qui audiunt verbum dei, & custodiunt illđ, & sequit. (Sui mor
ras incolatus). i. tarditates & dilatiōes (sui incolatus). i. ex ilh a sua patria,
vnde exiuit: & peregrinatiōes per triginta & tres annos (clausit). i. con
clusit, cōpleuit, & perfecit (mīro ordine). i. nouo, ideo mīro quia nouo.
Nā p prius voluit ministrare. q̄ ministrari, prius voluit facere, q̄ docere,
& post docere operando, & voluit prius miracula facere: vt ostende
ret se verū deū: qđ nō docuit vsq; ad etatem triginta annorum. Voluit
pati: vt nos patiamur ppter ip̄m. vtpote oēs voluit derisōes prius p̄pes
ci: vt nos quascūq; illatas cōtumelias sine murmuratiōe pateremur. Vo
luit, p nobis mori: vt nos ppter ip̄m parati simus mori. Vltimate anteq̄
illam immanissimā mortē suscepit: disposuit medicamē sufficētissimū
ad surgendū ab infirmitate ad sanitatē, & a morte p̄ci ad vitam aīz, vt
nō oporteret iterū crucifigi, vt rursus a pco liberarentur hoīes. Quibus
dispositis: pie miserē corditer ordinatis finiuit peregrinationem ad pa
trem vnde exiuit per temporalem generationem reuertendo: cum quo
quidem semper est idem, quantum ad diuitiatem.

In supremæ nocte cœnæ recumbens cum fratribus,
Observata lege plene cibus in legalibus,
Cibum turbæ duodenæ se dat suis manibus,

¶ Et sequitur: deuote Christiane cupis scire, quo in tempore ordinauit
cantam

DE CORPORE CHRISTI. FO. XL

tantam medicinā: tñ subsidū p his, qui in luctu dementū cadūt, hoc fuit
qñ ille summ⁹ rex regū: & dñs dñantium fuit (recubēs). i. sedēs (cū fra-
trib⁹). i. discipulis suis: qui iā nō seruī: sed amici & fratres erant: quia ab
vno eodē dño per creationē: quia sub vno iugo amoris: quia sub morta-
litate tñc vna cēs erāt, & hoc supple (in noctē). i. illa diei Iouis (supremę
cōne). i. vltimę in corp⁹ mortali supple, & (obseruata lege plene &c). i.
postq̃ legē Moysi pfecte & cōplere obseruauit, quia comedit agnū pas-
chale more legis. Nā nō veni soluere legē, sed adimplere, vt sepe dixit, talit̃
¶ tñc: & nūc supple (dar se). i. porrigit corp⁹ suū (cibū). i. cibū aīę et an-
gelorū (turbe duodecē). i. cori cōgregatiōi duodecim apłorū supple, vt
augereē grā & fortitudō: ad resuscitandū indagatiōi iudiciorū: corp⁹ suū dar
supple (suis māib⁹) nō medio alicui⁹ ministri. Dādo ad intelligēdū nō eē
datā & cōcessam prātē ministrādi & cōficiēdi alijs tñ sacramentum.

Verbum caro panem verum verbo carnem efficit:

Fides sanguis Christi merum: & si sensus deficit,

Ad firmandum cor syncerum/sola fides sufficit.

¶ Et sequit̃. Nam postq̃ in vltima cōna accepit panē in sc̃as ac venerabi-
les manus (vbi caro). i. homo vel chr̃s (panē verum) quē in manus suas
suscepit sup. (efficit). i. cōuertit (carnē). i. sui corp⁹, iuxta illd̃. Panē quē
ego dabo: caro mea est p mūdi vitā, & hoc. f. (vbo). i. in ṽtute ṽborū. f.
Hoc est corp⁹ meū (q̃) p & (merū). i. vinum vitis sup. (sic sanguis chr̃i)
. i. ṽbis cōsecratiōis cōuertit in verū sanguinē chr̃i (& si sens⁹) sup. tact⁹
tāgēdo: deficit: & sensus vis⁹ vidēdo decipit, accidētia q̃libet tñ senties,
attamē. (ad firmādū). i. ad saluādū cor syncerū sup. nō fractū cōtagiōe
infidelitatis, nō fractū duricia & p̃tinacia p̃c̃i, nō fractū malicia iudiciorū
(sola fides sufficit). i. sol⁹ assen⁹ volūtatis ab intelligētia & sensu audit⁹
pcedēs, iuxta illd̃, Fides nō hēt meritū: vbi hūana ratio p̃bet expūnētū.

Tantum ergo sacramentum veneremur cernui:

Et antiquum documentum nouo cedat ritui:

Præstet fides supplementum sensuum defectui,

¶ Et sequit̃. Qd̃ si ṽtutis est honorād⁹ Erhi. iij. quātomagis vas oīm
ṽtutum, ideo (tñ ergo sacm̃). i. tā maximā rē & sacratā & ineffabilem
oīm ṽtutū plenā (veneremur nos cernui). i. hūiles & māsuētī cū reueren-
tia & genuflexiōe: et honore latrīo tāq̃ ad deū (& ātriquū documētum)
sup. doctrina legalis de agno paschali (cedat) det locum (nouo ritui). i.
nouo gñi cibi, vel doctrina legalis tāq̃ vmbra: figura & quasi imperfectū
(cedat). i. cesset dādo locum. (nouo ritui). i. soli figurato cōp̃fectissimo
iuxta illd̃. Qñ venerit: qd̃ p̃fectū ē. cessabit qd̃ ex p̃te ē. i. sicut adueniēte
luce cedit vmbra: p̃stet fides supplementū vt rite bñ veneremur, qd̃ non
videm⁹ & c. (fides). i. illa noticiā enigmatica tāq̃ p speculū (p̃stet). i. ex-
hibeat & ordinet supplementū, & sic vice fungens (sensuum defectui) sup.
ṽtuti limitatē sensuum exteriorum: quo circa tale obiectum sunt defici-
entes & falluntur.

EXPOSITIO HYMNORVM

Genitori genitoꝝ laus, & iubilatio,

Salus, honor, virtus quoꝝ sit, & benedictio.

Procedenti ab vtroꝝ compar sit laudatio, Amen,

¶ Ideo ppter infinitū bonum nobis collatū a sanctissima Trinitate laus sit genitori patri (& genito) idest filio sit eadem laus & iubilatio: qđ est gaudiū, qđ verbis explicari non pōt: & (salus) similiter, qđ ab vtroꝝ nobis euenit, & pcedit, & nō ex nobis. Similiter (honor) & reuerentialas tria, similiter virtus, qđ anthonomastice charitas dici potest: & qđ oēs vtu tes cōprehendit: qua redempti sumus (& quoꝝ) idest simul bñō sit atq; tribuēda p̄dictis, iuxta illd. Bñonem a dño, qui fecit cælum & terram: (qđ) p (& laudatio compar) tota p̄dicta supple: idest simul æqualis sit spui scō supple: idest pcedenti per æternalem p̄cessionem passiuam (ab vtroꝝ) idest a patre & filio, iuxta determinationē ecclesiæ, Amen: idest sine fine in perpetuum. Expositor submittit se determinationi & cōsilio ecclesiæ militantis.

¶ Carmen est simile asclepiadeo mixto gliconico: sed cacometrum. Canitur in festo Eucharistiæ ad horas nocturnas, prosequitur sicut in Pange lingua institutionē sacramētū. Auctor est sc̄s Thomas aquinas,

S Acris solennijs iuncta sint gaudia,
Et ex precordijs sonent preconia:
Recedant vetera: noua sint omnia,
Corda, voces, & opera.

¶ ADDITIO Cum glo. Quia eadem est materia p̄sentis hymni ac fuit superioris: videlicet agere de institutione sacramenti corporis chr̄i, qđ in

noũissima cœna saluator noster instituit, ad remedium toti⁹ mundi, tñ ordinem lræ in presenti hymno explicabim⁹, quo ad rudes scholipetas. Sed, primo nota quia ex oī actione chr̄i nr̄a instructio demonstrat. Primo ponit ordo institutionis sacramenti & materia, & designatur illi: quibus officium cōficiendi sacramentum concessum est. s. p̄sbyteri, ponit etiā quomodo i hoc sacramento cessauit figura veteris legis: quo oīa contigebant i figuris. Iuxta Pauli vocem ad Corinthios cap. x. Figura autem huius sacramenti p̄cessit, quando pluit Deus manna i deserto patri⁹ bus: qui cotidiano pascebantur alimento, vnde panem celi dedit eis: panem angelorum &c. sed illum panem manducantes mortui sunt. iste autem panis quem legifer chr̄s dedit, vnus est: qui de cælo descendit: & vitæ æternæ substantiam ministrat. Quod autem sacramentum sit sacra rei signum, & quod tria i eo considerentur. s. sacramentum tantum, sacramentum & res sacra, & res non sacra: p̄termissum facio: quia p̄i guiori minerua op̄est. De hoc plura magister sententiarum in quarto distin. ix. Erit ergo ordo. (Gaudia) Gaudium est animi læticia alicuius p̄sentis

DE CORPORE CHRISTI. FO. XLI.

presentis boni, opinione cōcepta, & dī. q. gaurium qd' latine lætum sonat, gaudia ergo (sint iuncta sacris solēnīs). i. corporis christi cui 9 festiuitate plusq̃ cæteris gaudēdum est (& p̃conia). i. signa vñ voces solēnī tatis (sonēt). i. cum sono exeāt (ex p̃cordijs). i. ex intimis nostri cordis (& vetera) ii. obseruatīōes veteris legis (recedāt). ppter aduentū nouæ, hoc est christi figurati: vel sic (vetera). i. homo vetus: hoc est vitiosus. vnde expurgate vetus fermētum, vt sitis noua cōlperſio: vt qui ante hac male vixit: post hac viuat nouiter: hoc est sine vitijs: vetera ergo. i. mala opera perpetrata (recedāt). i. serparent (& oīa sint noua). i. renouata vñ delicta (corda, voces, & opera) vt interius & exterius simus azimī: hoc est puri ad celebrandum tantum sacramentum.

Noctis recolitur cœna nouissima,

Qua christus creditur agnū & azima

Dedisse fratribus; iuxta legitima

Priscis indulta patribus,

¶ Et dico q̃ corda voces & opera sint noua: quia (cœna nouissima nocti) id est cœna vltimę noctis (recolit). i. celebratur (qua) id est in qua cœna (christus credi dedisse

agnū). i. paschalē (& azima). i. panē absq̃ fermento. i. amaritudine: & dī azima ab a q̃ est sine. & zima fermētū. q. sine fermētō (fratrib9). i. ap̃lis nūq̃ em̃ nisi frēs: aut amicos, discip̃los dñi cognōari vidim9 in tota fā era pagina, teste Greg. (iuxta indulta legitima). i. iuxta legē datā (priscis patrib9) puta Moyſi & Patriarchis, nam supra dixit obseruata lege plene: quia nō veni soluere legē, sed ad implere, & est indultū concessum datū siue remissum, vnde Gregorius Lucæ. in. tpa indulta ne pereant.

Post agnum typicum, expletis epulis,

Corpus dominicum datur discipulis:

Sic totum omnibus, q̃ totum singulis

Eius fatemur manibus.

¶ Prosequēdices, q̃ post agnum typicū). i. post elum agni typici. i. figuratiui erat cib9 corporis: dedit se in cibū aig: et āgelor9, q̃ ipse erat ver9 agn9 q̃ abstulit p̃cā mū

di & c. (epulis ergo expletis). i. finitis post eſū agni typici (corp9 dñicū) dat. fā dñō discip̃lis (sic totū). i. totālī fatemur datū eē (oib9). i. duodeci chrī discip̃lis (manib9 ei9: qd' totū singlis). i. cui libet illor9 datum est.

Dedit ex frugibus corporis ferculum,

Dedit ex vitibus sanguinis poculum:

Dicens accipite, quod trado vasculū,

Omnēs ex eo bibite.

¶ Dedit. sc̃hr̃us (ferculū cor). i. suū corp9 in cibū & hoc (ex frugib9). i. ex x̃o pane materiali. vnde Iōā. panis quē ego dabo caro mea est: alias dedit fragilib9. i. discipulis q̃

bñ fragili erāt: q̃ sc̃dm Grego. nō eos passio: nō resurrectio: nō sp̃s sc̃i missio cōfirmauerat, dedit etiā (poculū) hoc est potum sanguinis sui: & hoc (ex vitib9). i. ex naturali vīno. Et nota q̃ in die illi9 sc̃tissime cœnæ dixit, nō bibā a modo de hoc genimine vitis donec. & c. qua causa in die trāſfiguratiōis dñi cōficiť sac̃m ex vīno nouo: si inueniri possit, vñ saltē vt aliquātulū de matura vīna i calice liquat, & nouę vīę sup̃ altare bñdis

EXPOSITIO HYMNOR VM

eunt super altare. alias. dedit & tristib⁹. nā tristes erāt ap̄i de nece p̄dis
cta sui dñi. dicēs (accipite vasculū q̄ trado). i. do vobis (& oēs bibite ex
eo). s. poculo sanguinis mei.

¶ Sic christ⁹ instituit. i. tali modo
supradicto ordinauit (istud sacrifici
ciū). s. sui corporis sanguinisq̄ (cuius
offm̄). s. cōficiēdi sacramētum (vo
luit committi). i. appropriari siue
tradi tm̄ (solis p̄sbyteris quib⁹ sic
cōgruit). i. cōuenit aut. est necessarium (vt sumāt). i. recipiāt ipsi (& dē
ceteris). s. fidelib⁹ yē cōfessis & cōtritis: ad quorū remediū cōstitutum
fuit: nisi cū māducaueritis carnē filij hoīs: & biberitis ei⁹ sanguinē: non
habebitis vitam in vobis. &c.

¶ Panis āgelic⁹). i. christ⁹ qui ē cib⁹
āgelorū. vñ dicit. Ego sū panis viu⁹
qui de celo descēdi (fit). i. efficitur
(panis hoīm). p̄ quibus nat⁹ est (&
panis hic dat calit⁹). i. diuinit⁹ (ter
minū). i. finē figuris. s. typicis vete
ris testamēti. in quo vt supra dixim⁹ cōtingebāt oīa in figuris (o res mī
rabilis). i. digna admiratione. quia. s. (paup̄ seruus & hūilis) hoc ē cuiusq̄
cūq̄ cōditiois seu stat⁹ sit hō christian⁹ māducat dñm. hoc ē factorē suū
sacramēta p̄ sumit. & sumit dupliciter. s. sacramēta p̄ & spūaliter.

¶ O trina deitas (q̄). p̄et (vna)
.i. o de⁹ trin⁹ & vn⁹ (poscimus
te). i. a te (quia colim⁹ te sic). s.
p̄ hūilē deuotionē celebrādo fe
stiuitatem corporis tui (visita
nos). s. p̄ gratiā tuā. aliter erit
sicut illd⁹ q̄ d̄r in oratiōe dñi
ca. s. dimitte nobis debita nostra. sicut & nos & c. vñ dic visita tu nos sic
sicut colim⁹ te: q̄ loquit̄ in p̄sona eccl̄ie: q̄ tota pulchra ē et bñ colit dēū
(& duc nos p̄ tuas semitas). i. per tua p̄cepta q̄ sunt semitę dei directę ad
cor. Vñ Gregori⁹ semita dei ad cor dirigūt. ad lucē quā inhabitas (quo)
.i. ad quā lucem (tendimus) quia est finis religiōis nostrę christianę.

Sic sacrificium istud instituit:
Cuius offm̄ cōmitti voluit.
Solis p̄b̄ris. q̄b⁹ sic cōgruit.
Vt sumant. & dent cæteris.

Panis āgelicus fit panis hoīm:
Dat p̄is celit⁹ figuris t̄minū.
O res mirabilis māducat dñm
Pauper. seruus. & humilis.

Te trina deitas vnaq̄ poscimus:
Sic tu nos visita. sicut te colimus:
Per tuas semitas duc nos q̄ tēdim⁹
A lucem. quam inhabitas. amen.

¶ Carmen est sapphicum mixtum adonico. Canitur
in festo natalicio sancti Ioannis baptistę: cuius gene
rationem. educationem. laudemq̄ prosequitur: atq̄ au
xilium implorat.

¶ Hymn⁹ iste vitā & mores.
habitū & conuersationē sc̄ti
Ioannis baptiste describit.
orās & p̄suadēs. vt ei⁹ cōsue
tudinē imitemur: vt ad eius
b̄ritudinē peruenire mereamur.

VT queāt laxis resonare fibris.
Mira gestorū famuli tuorum.
Solue polluti labij reatum
Sancte Ioannes.

DE SANCTO IOANNE BAP. FO. XLII

mur. O scē Ioānes solue). i. relaxa reatū labij. i. oris polluti. i. inquinati: vt famuli tui qant. i. possint resonare mira. i. miracula: gestorū tuorum (si bris). i. venis (laxis). i. resolutis vlt vocibus apris. ¶ **ADDITIONO.** Nota q̄ hui⁹ hymni autor cū a synanche siue angina morbo laboraret. illum in scēi Ioānes festū ac honorē cōposuit. vt eius intercessione ac meritis a dño salutem acciperet. Et vt quēadmodū Zacharię patri suo illa linguę prauitas quondā fuerat reformata. ita nūc tādē vox sibi clara & apta restitueret. Et qñ ī gutture vox format. sonatq. hac de causa in tribus primis versiculis ponit voces sex. s. Vt, Re, Mi, Fa Sol, La. ex quib⁹ optimus quisq. cātus siue recta modulatio maxime cōstare videtur.

Nuncius celfo veniens olympos,
Te patri magnū fore nasciturum,
Nomen & vitę seriem gerendę
Ordine promit.

ordinē (vitę gerendę) dicēs, Vinum & sicerā nō bibit (ordinē). i. scđm ordinem quem gessit.

Ille promissi dubius superni
Perdidit prompte modulus loq̄lę:
Sed reformasti genitus pemptę
Organa vocis.

ferat in cōsonantib⁹: quia eas formare non poterat: sed tu (reformasti) o scē Ioānes (genit⁹). i. natus (organa vocis pemptę). i. extinctę vocis.

Ventris obstruso positus cubili,
Senſeras regē thalamo manētem,
Hinc parens nati meritis vterq̄
Abdita pandit,

(parens vterq̄). s. Zacharias & Elſabe (pandit abdita) idest prophetauerunt abscondita. Pater dixit. Benedictus Dominus deus Israel: & hoc non suis meritis: sed (meritis) idest propter merita (nati) idest filij. s. Ioannis. Mater autem dixit. Vnde hoc mihi vt mater domini vengnat ad me.

Antra deserti teneris sub annis
Ciuum turmas fugiens petisti,
Ne leui saltem maculare vitam
Famine posses,

bo ocioso. Ociosum est verbum, qđ aut vtilitatis, rectitudinis, aut iustę rōnis necessitatis caret; fame dico (saltem leui). i. sine bono fructu,

¶ Camclus

EXPOSITIO HYMNORVM

¶ Camelus ꝑbuit hirtū
tegimē).i.asperū vesti-
mentū sacris artub⁹ (bi-
dentes).i.oues ꝑbuerūt
(strophium).i.cingulum
.f.loāni(latex).i.aqua:
(cui) ꝑꝑbuit haustu:&cui mella ꝑꝑbuerūt pastum:mella dico sociata
(locustis) idest volatilibus.

¶ Cæteri vatum).i.alij ꝑꝑ-
phete(cecinerē).i.ꝑꝑhetaue-
runt(tm̄).i.tātm̄ modo(cor-
de ꝑꝑago).i.prouido(iubar
esse affuturū).i.chřm ventu-
rū, sed tu discretus es ab alijs
prophetis dicēs. Ecce agnus
dei.&c.(ꝑdis).i.ostēdis:chřm supple(auferētē scel⁹ mūdi).i.ꝑctm̄(indi-
ce).i.cū digito, dicens. Ecce agnus dei.&c.

¶ Quisquā homo genit⁹ nō
fuit sanctior Ioāne ꝑ spaciū
vasti orbis).i.ampli mūdi.
Vnde veritas ait. Inter na-
tos mulierum non surrexit.
&c. f. corruptarū mulierū.
Quidā opponunt de chřo:

sed nō valēt: qd de yḡine nat⁹ est (qui) Ioānes (meruit tingere).i.bapti-
zare (lymphis).i.aq⁹ Iordanis (lauātē).i.chřm purgātē (nephās) idest
ꝑctm̄ (seclī).i. scđi, & est ibi sīncopa.

¶ Et qm̄ meruisti Christum
tingere lymphis tu dico. O
nimis scđlix celsi meriti ne-
sciens).i.ignorās (labem).i.
sordē (niuei pudoris).i.pul-
chræ castitatis (martyr).i.
testis ꝑꝑotēs, nam tu dis-
xisti. Ecce agnus dei &c. vel (martyr).i. decollatus (& cultor).i. habitas
tor (eremi) idest loci solitarij, tu dico (maxime vatum) quia ꝑꝑheta &
plurīꝑꝑ propheta.

¶ Tres ordines hic notant. f.
tricesim⁹, sexagesim⁹, & cē-
tesim⁹, in qb⁹ cōtinent oim̄
hoim̄ ordines. f. cōtīnētes cō-
iugati & yḡines, q & desig-
nant ꝑ tres viros. f. ꝑ Noe,
ꝑ Danielē, & ꝑ Iob. ꝑꝑ Noe cōiugati, ꝑ Iob cōtīnētes, ꝑ Danielē virgī-
nes designant. Vnde in Euangelio. Alij sunt in lecto. Alij in villa. Alij in
agro. Hoc tractum de Euāgelio: vbi dī de semine iacto in terram. Aliud
sexagesimū. Aliud tricesimū. Aliud centesimū fructū attulit, ideo dī hic
serta terdenis (Serta).i. coronę (terdenis).i. triginta (coronāt) alios. f. cō-

Præbuit hirtum tegimen camelus:

Artub⁹ sacris strophium bidentes,
Cui latex haustum: lociata pastum
Mella locustis.

Cæteri tantum cecinere vatum

Corde ꝑꝑago iubar affuturum:
Tu quidē mundi scelus auferentē,
Indice prodis.

Non fuit vasti spacium per orbis

Sanctior quisquā genitus Ioanne,
Qui nephās seclī meruit lauante:
Tingere lymphis.

O Nimis scđlix meritiq⁹ celsi/
Nesciens labem niuei pudoris,
Præpotens martyr/eremiq⁹ cultor
Maxime vatum,

Serta terdenis alios coronant:

Aucta cremētis duplicata quosdā,
Trina centeno cumulatu fructu
Te facer ornant.

iugatos,

DE SANCTO IOANNE BAP. FO. XLIII.

iugatos; q̄ hñt secū fidē trinitatis: & adherētes decē p̄ceptis legis, & alia fēta (aucta). i. augmētata, & (duplicata cremētis). i. ad duplū crescentia. s. in sexagesimū fructū (coronāt quosdā). s. cōtinētes. q̄ vixerūt in charitate, & hñt sex opa mīe & castitatis vī charitatis: vt pascere ieiunos: vt scire nudos &c. (& trina). i. tria fēta (cumulata). i. aggregata ex ter. triginta: aucta p̄ additionē denarij. s. p̄ decē coronāt re: o scē Ioānes, qui es x̄go (cetero fructū) quia cētesim⁹ fruct⁹ (coronat). i. ornat ȳgines: & vt breuius exponam⁹ a tricesimo fructū vī ordine cōiugatiā sexagesim⁹ mo cōtinētes a cētesimo ȳgines post dissolutionē corpis & aīe coronā in æterna bēitudine. Et nota, q̄ tricesim⁹ numer⁹ surgit a ternario & denario, quia cōiugati hñt fidē scē trinitatis: & adherent decē p̄ceptis. Sexagesim⁹ numer⁹ a senario & denario surgit: quia cōtinētes hñt sex opa mīe & charitatis. s. pascere ieiunos &c. Virgines in cētesimo ordine ponunt: & significāt p̄fectionē: quia centenari⁹ numerus surgit a trino trigesimo: & denario. i. decē supaddito: & ita sunt centū, p̄ centū, nūerus p̄fect⁹ intelligit⁹: & hoc ordine fuit b̄tus Ioānes nō absurde: immo apte sc̄dm loq̄lā digitorū. Per tricesimū numer⁹ cōiugatorū, & p̄ sexagesimū cōtinentiū, per cētesimum ȳginū merces accipit. Peritiē prima cōputatiōe articuloꝝ: quā appellat loq̄lā digitorū in sinistra manu: per quā vīta tp̄alis intelligit⁹ vsq; in nonaginta nouē solebāt cōputare. Centū autē, & deinde in dextera parte per quā cælestis vita designat. Vñ de quodā centenario habemus in quodā libro sic. Iam dextera cōputat annos. In hoc loco facit autor numer⁹ suum per quinq; digitos man⁹. s. p̄ pollicē: per indicem: per mediū: medicū: & auricularē. Auricularis in palma positus significat vnitatē: medicus cū ipso positus duo significat, medius cū ipsis positus. s. in medio tria. Deinde auricularis erectus medico & medio iacentib⁹ quattuor significat. Medicus cū illo erect⁹ medio iacente in palma quinq; designat. Medius cū illis erect⁹ sex significat. Itē auricularis in palma extensus septē significat. Medicus eodē modo positus in palma octo significat. Medius sibi mō positus nouē significat. Index. qui vsq; huc nil fecit p̄dicto mō positus decē significat. Amplexu pollicis adiunctus triginta significat, per quem numer⁹ satis cōgrue accipit merces cōiugatorū p̄pter illoꝝ mollē amplexum: & vitæ dilectionē & cōcordiā. Pollex siquidē cum indice firmiter astrictus sexaginta significat: per quē numer⁹ satis cōpetenter accipit merces cōtinentiū. Graue em̄ est ab amplexu & voluptuosa delectatiōe & cōsuetudine abstinere. Vñ scriptum est. Nil cōsuetudine maius. In dextera d̄r centum, per quē numer⁹: quia sit in dextera parte: vita cælestis intelligit⁹. Non immerito accipit merces ȳginum: quia in hac vita mundā & immaculatā vitā ducentes: cælestem & angelicam (inquantum possunt) ducunt.

Hinc potens nostri meritū opimis
Pectoris duos lapides repelle,
Asperum planans iter, & reflexos
Dirige calles;

¶ Et quatuor talis es: o scē
Ioannes potēs (repelle)
i. remoue (hinc). i. inde:
(duos lapides). i. incre
dulitates nr̄i pectoris
(meritis opimis). i. ferti

lib⁹ magnis & fecundis (planans iter asperum). i. petrosū (dirige cal
les reflexos) id est curuos in p̄cis, & tortuosos.

EXPOSITIO HYMNORVM

¶ Vt pius fator) & dñs a se
ro seris. i. creator mundi:
et redēptor mētib⁹ puris
(pulsā liuione). i. liuore
abiecta & venenosa fors
de vitiō: veniens dignet
ponere (gressus sacratos). i. scta itinera (rite). i. sine offensione.
¶ Supni ciues). i. caelestes
angeli celebrāt te laudib⁹
(o deus simplex). i. sub
stantia (& trine). i. in per
sonis pariter (nos suppli
ces). i. humiles (p̄camur
veniam). i. indulgentiam
(parce redemptis) dimitte nobis redemptis peccata nostra: quia rede
misti nos sanguine tuo p̄prio, amen, id est sine fine.

Vt pius mundi fator & redemptor
Mentibus pulsa liuione puris,
Rite dignetur veniens sacratos
Ponere gressus,

Laudibus ciues celebrant superni
Te deus simplex pariterq; trine,
Supplices & nos veniam precamur,
Parce redemptis. Amen.

¶ Carmen est trimetrum iambicum. Canitur in festis
apostolorū Petri & Pauli: prosequitur ipsorū laudes.

¶ Hic laudat au
tor deum in com
memoratione Pe
tri & Pauli: qui
deputauit illos eē
principes ecclesię:
et patrē dedit illis
ligādi atq; soluē
di vincula p̄corū. Vnde rogamus eos, vt reddāt nos deuotos fide & spe
robustos: & repletos fonte geminæ charitatis & faciant nos viuere
post mortem: ap̄lorum testum fœlix). i. b̄m vellatū (p̄poller alac
riter) id est iocose pre alijs splendet (per omnes cardines) id est per oēs
partes mundi, apostolorū dico. s. beati Petri & Pauli sacratissimi: quos
apostolos Christus consecrauit almo sanguine: & (deputauit) id est cō
stituit eos esse principes ecclesiarum.

FOelix per omnes festum mundi cardines
Apostolorum p̄poller alacriter
Petri beati Pauli sacratissimi:
Quos christus almo consecrauit sanguine,
Ecclesiarum deputauit principes.

¶ Hi sunt duæ oli
uæ). i. dux arbor
res fructuosæ &
redolentes, & sūt
(candelabra luce
radiantia corā do
mino). i. lumine
virtutū: quia dñs
nō posuit eos sub

Hi sunt duæ oliuæ corā domino,
Et candelabra luce radiantia:
Præclara cæli duo luminaria,
Fortia soluunt peccatorum vincula,
Portas olympi referant fidelibus.

modio absconditos, sed sup candelabra. i. in maiore claritate. s. romana ciui
tate & duo p̄clara luminaria cæli: & (soluūt). i. rūpūt fortia vincula p̄corū
(& referāt) isti duo. i. ap̄lū (portas olympi). i. cæli (fidelib⁹). i. christianis.

Habent

DE SANCTO PETRO ET PAV. FO. XLIII

Habent supernam potestatem claudere
Sermone sedes: & pandere splendentia
Limina poli super alta sidera:
Linguæ eorum clauēs cæli factæ sunt:
Laruas repellunt vltra mundi limitem.

¶ Et ipsi. s. Petrus
& Paulus habent
potestatem clau-
dere supernas se-
des (id est cælestes
(sermōe) id est so-
lo vbo: sicut clau-
sit Ananias & Sa-

phira cum dixit Petrus. Pecunia tua tecum sit. i. pcta tecum sint in per-
ditionem/ & pandere). i. aperire: splendentia lumina poli (linguæ eorum
clauēs factæ sunt super alta sidera). i. super oēs doctores ecclesiæ: & (rep-
pellunt laruas). i. culturas idolatriæ. Larua quoddam monstrum est: &
in vultu hois vt pauorem inferat per quasdā phantasias nocturnas: intel-
ligimus pcta, q̄apli repellunt ab eis, qui eos sequuntur vltra limitē mun-
di). i. extra ecclesiam. Nota q̄ aliud est latrā ab idolatrā, quia latrā est
summe veneratiōis cultus soli deo adhibendus: vel latrā est voluntaria
p̄fessio diuinæ maiestatis, idolatrā v̄o est cultus deo debitus: creaturæ
exhibitus. Et hæc differentia solet assignari inter latrā & idolatrā: dū
latrā & perdulā, de latrā & idolatrā quid sit, dictum est. Dulia vero est
honor, qui debet sc̄tis. Vnde de b̄a v̄gine sciendum, q̄ in quantum est
persona sc̄ta, ei debet dulia: sed in quantum est m̄r dei: debet ei hypdulia. i.
magna excellentia, quia hyperdulia debet excellenti: sicut est caro chr̄i.
B̄a v̄go, et crux chr̄i: ga sunt instrumentū nr̄e redēptiōis, & concordat
cū dicentib⁹: q̄ est dulia maior & minor, de latrā & dulia & differentiis
habet in caplo. Venerabiles imagines, de cōsecratiōe distm. in. in glosa.
ibi positis. Item nota, q̄ idolum aliqu d̄ lignum vel alia res sic figurat
ta, quādoq; v̄o d̄ cōiunctum ex imaginē deimōe presidente, & ita sumit
pr̄ma ad Corin. viij. vbi d̄r: q̄ idolum nihil est. Hacten⁹ cōmēdauit au-
tor utrūq; .s. Petrū & Paulū: modo vult tantūmodo Petrū cōmēdare.

Petrus beatus catenarum iaqueos
Christo iubente rupit mirabiliter,
Custos ouilis & doctor ecclesię,
Pastor & gregis conseruator ouium,
Arcet luporum truculentam rabiem.

¶ Beatus Petrus ru-
pit laq̄os catenas
rum) quia cecides-
runt catenę de ma-
nibus ei⁹ p̄ agelū
nunciatē (mirabi-
liter). i. fortiter
chro iubente. Et

ipse custos ouilis, & doctor fidelis ecclesię, pastor gregis chr̄iani, & con-
seruator ouīū fideiū (arcet). i. repellat (truculentā). i. crudelem rabiem.

Quodcumq; vinclis super terram strinxerit,
Erit in altris religatum fortiter:
Et quod soluerit in terris arbitrio,
Erit solum super cæli radium,
In fine mundi iudex erit sæculi.

¶ Quodcumq; vinclis
(i. sentētijs strinx-
erit). i. ligauerit &
cōstringerit (erit li-
gatum i altris). i. in
cælis: & qd̄ solue-
rit in terris arbit-
rio, valeat iudicio
sc̄i in fine mundi.
F iij v. Petr⁹

quo (erit solutū super radiū solis v̄ cæli) & erit iudex

EXPOSITIO HYMNORVM

¶ Petr⁹ erat talis qualis
 sup⁹ius oñdit: sed Paul⁹
 nō impar huic). .f. Petro
 equalis (doct⁹ gentiū:
 & sacratissimū tēplū). .i.
 vaselectiōis, & (in mor
 te). .i. in passiōe (cōpar)
 .i. æqualis huic: & (in co
 rona particeps). .i. cōcors (ābo illi lucernę). .f. sūt (& dec⁹). .i. honor eccl^{ie}
 (coruscāt claro vibramine). .i. magno splēdore (in orbe). .i. mund o.
 ¶ O Roma foelix .i. b^{ea}ta
 (q purpurata). .i. decora
 ta p^{re}cioso sanguine ho^mi
 q pass⁹ sūt (tāro⁹ prin
 cipū). .i. tā magnorum. .f.
 Petri & Pauli (excedis)
 .i. supas oēm p^{re}chritudi
 nē mundi (nō tua laude:
 sed meritis sc^oro⁹). .i. p^{ro}pter sc^os (quos iugulasti) .i. interfecisti (gladijs
 cruentatis). .i. sanguinolētis: quia in te occisi sunt.

¶ Et q^ua habetis p^{re}tātē li
 gadi atq^{ue} soluēdi: ergo
 (O martyres gl^ori⁹osi). .f.
 Petre & Paule (lilij). .i.
 ornamētū vel flo⁹s mūdi
 & (milites cælestis aule
 triūphales). .i. victoriosi
 (munite). .i. defēdite nos ab oib⁹ malis n^{ost}ris: almis p^{re}ci⁹b⁹ (& ferte nos sup
 æthera). .i. ad v^{er}q^{ue} ætherū celū.

¶ Gl^oria sit deo p^{re}ri p^{re}imē
 sa sc^ola). .i. per mutabilia
 sc^ola: & o tu (nate). .i. fili
 dei viui (dec⁹ & impiū)
 q imperas cēlo & terrę:
 & mari, sit tibi honor
 & potestas (& spū scō
 indiuidua). .i. inseparabilis & sit (salus trinitati) q trinitas vn⁹ de⁹ est sa
 lus oim gentium per infinita sc^ola sc^olorum. Amen.

¶ Carmen est, quale superius: sed cacometrum.
 ¶ Olux lucis). .i. filij p^{re}is
 (p^{re}fudisti oē sc^olū). .i. re
 p^{re}lesti (aurea luce). .i. p^{re}dis
 catiōe ap^{osto}lo⁹. Lūna au
 rea dicti sunt ap^{osto}li sapiē
 tie p^{re}ferētia splēdore &
 bonitatis & bonę vitę: q^ub⁹ nos illūināt (& decore roseo). .i. rubeo mar
 tyrio, tudico (decorās cēlos). .i. cēlestes creaturas (in clyto martyrio). .i.
 nobili

Non impar Paulus huic doct⁹or gētiū,
 Electionis templum sacratissimum:
 In morte cōpar: in corona particeps.
 Ambo lucernę: & decus ecclesię,
 In orbe claro coruscant vibramine,

Oroma foelix q tantorum principum
 Es purpurata precioso sanguine
 Excedis oēm mundi pulchritudinem,
 Non laude tua / sed sanctorū meritis;
 Quos cruentatis iugulasti gladijs.

Vos ergo sancti gloriosi martyres
 Petre beate Paule mundi lilium,
 Cælestis aulę triumphales milites,
 Precibus almis nostris nos munite
 Aboibus malis, ferte super æthera.

Gloria deo patri per immensa sæcula:
 Sit tibi natē decus & imperium
 Honor: potestas: sanctorū spiritui;
 Sit trinitati salus indiuidua
 Per infinita sæculorum sæcla. Amen.

A Vrea luce & decore roseo
 Lux lucis omne perfudisti sc^olū.
 Decorans cēlos inclyto martyrio,
 Hac sacra die, quę dat reis veniam.

DE SANCTO PETRO ET PAV. FO. XLV

nobili passione (hac sacra die). i. in hac festiuitate (q̄). i. dies (dat reis ve-

Ianitor celi, doctor orbis pariter,
Iudices sæcli, vera mundi lumina,
Per crucem alter; alter ense triūphās:
Vitæ senatum laureati possident.

ciens per crucē (alter). i. alius. f. Paulus triūphās ense (laureati). i. coro-
nati (possident senatum). i. principatum vitæ æternæ.

Iam bone pastor Petre clāmens accipe
Vota precantum, & peccati vincula,
Resolue tibi potestate tradita,
Qua cūctis cælū verbo claudis, et apīs.

(claudis & aperis cælum). i. paradīsum cūctis (verbo). i. sermone,

Doctor egregie Paule mores istruere,
Et mēte polū nos trāsferre satage,
Donec perfectum largiatur pleniūs
Etracuato, quod ex parte gerimus.

is sūt tota mēte desiderare (donec). i. quousq̄ (pfectū) in vtrāq̄ parte. i.
aīa & corpe (largiā). i. tribuat nobis i futuro (pleni9). i. de9 largiāt: illo
(euañgato). i. penit9 dimisso. f. mortalitate (q̄ gerimus ex parte) id est
in hoc corpore: quasi in alia parte hoīs. i. in futuro glīabit hō pleniūs &
perfectiūs data sibi immortalitate vtriusq̄ partis. f. corporis & animæ.

Oliuæ binæ pietatis vnica
Fide deuotos/spe robustos/maxime
Fonte repletos charitatis geminē,
Post mortem carnis impetrate viuere.

os fonte geminē charitatis). i. dilectionis dei & proximi, post impetras
te viuere, viuere inq̄ (post mortē carnis). i. separationē corpis & aīę.

Sit trinitati sempiterna gloria,
Honor/potestas/atq̄ iubilatio:
In vnitāte cui manet imperium;
Ex tunc & modo p æterna sc̄la. Amē.

est vnus deus (manet imperiū, & curā). i. ab exordio mūdi (& modo)
i. in p̄senti (per æterna sc̄la). i. per omnia seq̄ntia, Amen,

Carmē

EXPOSITIO HYMNORVM

¶ Carmen est simile dimetro iambico, quale illud Lu/
stra sex qui iam. Canitur in festo sctorū Angelorū.

Tibi christe splendor patris/vita/virtus/cordium.
In conspectu angelorum votis/voce/psallimus;
Alternantes concrepando melos damus vocibus.

¶ In hoc hymno intendit autor laudare dñm: in tēdit etiā in cōmōne scīi Michaelis grā vř amore ipsius archangeli collaudare oēs āgelos. sed maxime Michaelē: qui est princeps militiæ cœlestis. Rogat itaq; & pcat; vt omnes angeli nobis assistant: & dæmones a nobis repellāt: & mūdōs corde & corpore nos reddant. (O christe qui es splendor p̄ris vita & virtus cordium) quia sicut viuīt corpus per aiām: ita viuīt aiā per christū (psallimus tibi in conspectu angelorū votis ac precibus) vel corde: ore: & voce (& damus melos). i. melodias: vocibus nostris (cōcrepando). i. resonando (alternantes) id est vocibus alternatis decantantes.

Collaudemus venerantes omnes cœli milites,
Sed præcipue primatem cœlestis exercitus,
Michaelē in virtute conterentē Zabulon,

¶ Nos collaudem⁹ venerantes oēs cœli milites). i. angelos cœli (præcipue primatē cœlestis exercitus). i. Michaelē (conterentē zabulon) id est diabolum in virtute crucis. Michael interpretat; quis est; vt deus: quasi dicat; quis est ita fortis; vt deus noster; qui creauit nos ad laudandū se. Per hoc nomē Michael ostendit; q; null⁹ potest facere; q; deus facit.

Quo custode procul pelle rex Christe p̄ssime
Omne nephas inimici mundo corde & opere,
Paradiso redde tuo nos sola clāmentia.

¶ Quo custode). i. Michaelē (o christe p̄ssime) id est fortissime (procul pelle) id est abñce longe (omne nephas). i. omne peccatum (inimici) id est diaboli (& redde nos sola vel scīa clāmentia tuo paradiso). i. in requiē; nos dico factos (mundo corde & opere). i. tam in anima q; in corpore.

Gloriam patri melodis perfonemus vocibus,
Gloriam christo canamus: gloriam paraceto,
Qui deus trinus & vnus extat ante sæcula, Amen.

¶ Ex quo custode. i. Michaelē, Christ⁹) expellat a nobis lōge oē nephas inimici: & faciat nos mūdōs corde & corpe, ideo (p̄fonemus gl̄iam p̄ri vocibus melodis). i. dulcedinis vř dulcibus melodis: & (canam⁹ gl̄iam christo). i. ei⁹ filio: & canamus s̄ilr eadē qualitate (gl̄iam). i. laudē & honorem (paraceto). i. spūi scō (qui extat). i. manet (de⁹ trinus) in personis (& vnus s̄in vnitate substantiæ (ante scīa). i. ante oīa scīa. Amen.

¶ Carmen

DE ANGELIS. FO, XLVI.

¶ Carmen est saphicum mixtum ad onico. Canitur in festo Angelorum. quorum auxilium petit,

Christe sanctorum decus Angelorum,
Rector humani generis, & autor,
Nobis æternum tribue benignus
Scandere cælum.

& singulos bonos angelos (rector humani gñis: & autor: tu benignus tribue nobis scandere). i. ascendere (cælum). i. regnum æternum.

Angelum pacis Michaelē ad istam
Cælitus mittas rogāmus aulam,
Nobis vt crebro veniente crescant
Prospera cuncta.

¶ O Chryste scđōrū dec9 angelorū (scđōrū) dico ad differentia malorū. Et nota qđ autor facit hic in uocationem ad oēs

¶ Rogitamus mittas cēlū tus). i. dirigas (ad istam aulā). i. eccliam Michaelē āgelū pacis: qđ nos placet deo. Quoties magna nūciat a deo: Michael mittitur, qñ vero maiora Gas

briel mittit, vt Mariæ & Zachariæ. Ad medelā Raphael mittit, vt Thobias. Ad hoc ergo mittat (vt cūcta p̄s̄pa crescāt) veniēte Michael archāge

Angelus fortis Gabriel, vt hostem
Pellat antiquum, voliter ab alto
Sæpius, templum veniens ad istud
Visere nostri,

loa deo (crebro). i. frēqñt.

¶ Gabriel interpretat fortis āgel9. i. fortitudo dei. p qđ intelligit, qđ fortis fuit & potēs ad defendēdū fortitudinē Diabolū: p x̄tutem scđe crucis, &

(Gabriel fortis āgel9: voliter). i. volet (ab alto). i. cēlo (vt pellat antiquū hostē). i. diabolū Gabriel dico (veniens sæpius ad istud n̄m tēplū visere). i. ad istā n̄m aīam, siue ecclīā assidue visitādū cōdolēs miseris pctōr9.

Angelum nobis medicum salutis
Mitte de celis Raphaelē: vt omnes
Sanet ægros, pariterq; nostros
Dirigat actus,

¶ O chr̄e mitte nobis angelum. s. Raphaelē: medicū salutis n̄ræ. Raphael interpretat medicina Dei, & significat chr̄m, qđ tuos

lit nob de celis medicinā cuius grā mūdātī sumus operationem. ¶ Et qđ facim9 inuocatio nē angelorū (Maria genitrix dei n̄r: & totus chorus āgelorū: assistat semper). i. omī tpe (nobis). s. oībus (& tota concio

ab omī pctō: & liberati ab hoste antiquo (vt sanet). i. curet nos oēs egros). s. in mēte (& dirigat actus n̄ros). i. n̄ras opatiōes prauas ad bonam

Hinc dei nostri genitrix Maria,
Totus & nobis chorus angelorum,
Semper assistat: simul & beata,
Concio tota.

¶ Et qđ facim9 inuocatio nē angelorū (Maria genitrix dei n̄r: & totus chorus āgelorū: assistat semper). i. omī tpe (nobis). s. oībus (& tota concio

b̄ta). i. exercitus angelorū: nobis assistat simul: vt istū intercedāt p nobis.

¶ B̄ia

EXPOSITIO HYMNOR VM

¶ Beata deitas). f. patris (ac nati). i. filij: & spūs sancti (p̄stet). i. tribuat nobis pariter (hoc). f. qđ pr̄dictū est (gl̄ia cuius spūs reboat). i. perso nar (omni mundo). i. in oibz pplis christianis. Amen.

¶ Carmen est dimetrum iambicum cacometrum. Ca nitur in festo omnium sanctorum: quorum omnium intercessionem pro nobis implorat,

¶ Hic facit iuocationē ad oēs ordi nes angelorū, et deprecatur eos, vt ipsi adfint nobis: & a nobis omnia viz tia repellant: & nos purificatos cor de & opere ad cælestia regna perdu cant.

¶ O chris te redemptor omnium). f. fidelium (conserua tuos famulos) qui tibi famulantur: tu dico, placatus sanctis precibus beata Mariæ virginis &c.

¶ O beata agmina cælestium spiri tuum) scilicet angelorum (pellite quocūq; idest similiter (præterita mala) idest vitia præsentia & futu ra a nobis,

¶ Vates). i. o vos propheta (æterni iudicis). i. christi (o apli dñi expo scimus). i. deprecamur suppliciter saluari: vestris precibus.

¶ O martyres dei inclyti). i. nobis les & electi (& confessores lucidi) idest casti: ferte nos in cælestibz rez gnis vestris orationibus.

¶ Chorus sc̄arum virginū & oīm monachorum, facite nos christi cō fortes). i. participes cælestis regni: cum omnibus sanctis.

¶ Auferte). i. remouete (gentē perfidam). i. infidelem de finibus creden tium: & ad quid? (vt persoluamus alacriter) idest iocose Christo lau des debitas.

¶ Gloria). i. laus sit (ingenito patri, eiusq; vnigenito) idest filio Iesu Christo (vna). i. pariter cum san cto spiritu: in sempiterna sæcula. Amen.

Præstet hoc nobis deitas b̄ta, P̄ris ac nati pariterq; sancti Spūs/cuius reboat in omni Gloria mundo. Amen,

Chris te redemptor oīm;
Conserua tuos famulos
Beate semper virginis
Placatus semper precibus,

Beata quoq; agmina,
Cælestium spirituum,
Præterita, præsentia,
Futura mala pelle,

Vates æterni iudicis,
Apostolicę domini,
Suppliciter ex poscimus;
Saluari vestris precibus,

Martyres dei inclyti,
Confessoresq; lucidi:
Vestris orationibus
Nos ferte in cælestibus,

Chorus sanctarum virginum,
Monachorumq; omnium,
Simul cum sanctis omnibz:
Consortes christi facite,

Gentem auferte perfidam,
Credientium de finibus:
Vt christo laudes debitas,
Persoluamus alacriter,

Gloria patri ingenito;
Eiusq; vnigenito,
Vna cum sancto spiritu
In sempiterna sc̄la. Amen.
Iesu

DE SANCTO MARTINO, FO, XLVII

Iesu Saluator sæculi
Redempris ope subueni:
Et pia dei genitrix
Salutem posce miseris.

Cœtus omnes angelici,
Patriarcharum cunei,
Et prophetarum merita
Nobis precentur veniam.

Baptista christi præuius,
Et clauiger æthereus,
Cum cæteris apostolis
Nos soluant nexu criminis.

Chorus sacratus martyrum;
Confessio sacerdotum;
Et virginalis castitas
Nos a peccatis abluat.

Electorum suffragia:
Omnesq; ciues cælici
Annuant votis supplicum;
Et vitæ poscant præmium.

Laus/honor/virtus/gloria
Deo patri & filio,
Sancto simul paraceto
In sempiterna sc̃sa. Amen.

¶ Hymn⁹ iste cōtinuaf supiori: sic dixi. O christe cōserua tuos famulos: & bñ debes: q̃a redemisti nos. (O Iesu saluator sc̃li subueni). i. succurre (redēpris ope). s. tuo auxilio (& o pia dei genitrix: posce). i. im⁹ petra (salutē). s. aiarum (miseris). s. nobis peccatoribus.

¶ Oēs angelici cœt⁹). i. oīs angelorū societas seu exercit⁹ (cunei). i. cho⁹ ri siue sedētiū ordines patriarcharū (& merita pphetarū p̃centur). i. postulent vlt impetrent (nobis veniā) idest indulgentiam p̃corum.

¶ Baptista Ioānes p̃uius). i. p̃curator christi (& clauiger). i. Petrus (æthereus). i. cælestis: cum cæteris ap̃lis (soluāt nos nexu criminis). i. a vinculis peccatorum.

¶ Sacrat⁹ chorus) idest sacer cœt⁹ martyrum: & (cōfessio sacerdotū) idest iustorum (& castitas virginalis) idest virginum abluant nos a peccatis.

¶ Suffragia) idest patrociniā electorum vel monachorum (& omnes cælici) idest cælici ciues angeli (annuant) idest faueant (votis). i. p̃ci⁹ b⁹ (supplicum) idest humilium, vt (poscant) idest impetrent (p̃mium vitæ) æternę scilicet.

¶ Laus honor virtus & gloria sup̃le sit deo patri, & filio, simul sancto paraceto in sempiterna sæcula. Amen.

¶ Carmen est, quale illud Primo dierum. Canitur in festo diui Martini: cuius laudes prosequitur,

Rex christe Martini dec⁹
Hic laus tua, tu illius,
Tu nos in hunc te colere:
Quin ipsum in te tribue.

¶ Autor cōmēdat, & laudat deū de cōuersione & habitu bñ Martini, quia hic paup⁹ & modic⁹, celū diu⁹ ingredit⁹: quia p̃ constantiā fidei & cōfessionem trinitatis meruit fieri suscitator triū mortuorū, quorū aig

detinebant clausæ in inferno. Rogat itaq; dñm, vt sicut p̃ cōfessionē sc̃iæ trinitatis tres mortuos suscitauit ab inferno: ita suscitet nos a peccato:

&

EXPOSITIO HYMNORVM

& sicut induit pauperem parte sup̄ chlamydis: sic nos induat iusticiā. O ch̄se rex æterne: dec9 .i. honor Martini (hic) .i. Martin9 ē tua laus: tu es sal9 illi9 Martini, tu tribue nos colere te (in hūc) .f. Martinū (qn) .i. isup̄ (tribue nobis ip̄m Martinū colere in te) .f. christo.

¶ Tu qui das, q̄ Martinus gemma existens p̄sulū .i. ep̄oꝝ & sacerdotum (fulget) .i. splēdet (p̄ cardines) .i. p̄ agulos (orbis) .i. per quattuor partes mundi (da) .i. cōcede, vt Martinus (soluat p̄ ingēs meritū) nos .f. (quos graues culpę) .i. criminalia

¶ En .i. ecce (hic) .f. martin9 (paup̄) induit9 (& modic9) .f. in persona corpis (diues) in v̄tutibus exeūdo de mūdo: ingredit̄ celū (cohortes) .i. exercitus celi: obuiāt ei (linguę) .f. oēs (tribus) .f. isrl̄ .i. iudai (gentes) .i. gentiles (ouant) .i. applaudunt.

¶ Vt p̄sicut (vita) illius sic (trāsitus) .i. obit9 eius (fulget) .i. resplendet (cælis) .i. in cælo (& aruo) .i. in terra seu in mūdo: trāsit9 dico splēdid9, & ideo, quia fulget (piū ē gaudere cūctis) .f. hoib9: & (hic dies) .i. hoc festū (sit salus cūctis) .i. oibus.

¶ Sit gl̄ia trinitati .i. p̄tri, & filio & sp̄ui sc̄to (vt) p̄sicut (Martinus cōfessus est) .f. fide & ope (fidē cuius) .f. Martini (et ipse) .f. deus (roboret in nos) idēst in nobis.

¶ In hoc hymno commendat autor b̄m Martinū p̄ cōstantiā fidei eius: quā habuit in suscitatiōe triū mortuorū (O Martine par ap̄lis) .i. equali triū mortuorū suscitatiōe: quia tres mortuos suscitauit, vt ap̄li: & quia glob9 igneus .i. sp̄us sc̄tus descēdit sup̄ eū .i. tu foue .i. resuscita a p̄cto: collētes tuū festū (qui vis viuere, aut mori discip̄lis) .i. ad vtilitatē discip̄loꝝ, quia nec mori timuit: nec viuere recusauit. Vñ & ipse effūdēs oꝝnē ap̄d d̄nm: ait. O d̄ne si adhuc p̄p̄o tuo sum necessari9: nō recuso laborē. Fiat volūtas tua: & quia nec viuere, nec mori recusasti. ideo respice nos: vt tuis meritis & p̄ciibus mūdo corde & casto corpe existētes: aulā celi ingredi mereamur: sicut fecisti in tpe tuo p̄latos eccl̄ie famulos.

¶ O Martine fac .i. effice (nūc) .i. in hoc p̄senti tpe .f. nos esse iustos (q̄d gesseras) .i. feceras olim predicando (clarifica) .i. illumina (nunc p̄sules) .f. eccl̄ie .i. p̄latos (auge decus eccl̄ie:

Qui das per orbis cardines.
Qd̄ gēma fulget p̄sulum,
da quos p̄mūt culpę graues
Soluat per ingēs meritum,

p̄cta (premunt) .i. detinent.

En pauper hic & modicus
Cælum diues ingreditur,
Cæli cohortes obuiant,
Linguæ, trib9, gentes ouāt,

Vt vita fulget tranlitus,
Cælis & aruo splēdidus:
Gaudere cunctis p̄sum est
Cunctis salus sit hic dies.

Sit trinitati gloria:
Martinus vt confessus est,
Cuius fidem per opera
In nos & ipse roboret,

Martine par apostolis
Festū colentes tu foue:
Qui viuere discipulis
Vis aut mori nos / respice,

Fac nunc, quod olim gesseras:
Nunc p̄æsules clarifica;
Auge decus eccl̄iæ:
Fraudes elide sathanæ,

DE APOSTOLIS. Fo. XLVIII

(elide).i. frange: vel reprime (fraudes sathane) idest Diaboli aduersarij

Qui ter chaos euisceras,

Merfos reatu suscita,

Diuiseras vt chlamidem,

Nos indue iustitiam,

¶ Tu qui euisceras) p euiscerasti. i. euacuasti (chaos). i. infernū. (ter) i. tres mortuos suscitasti. Tu qui ter intrasti in infernū resuscitādo tres mortuos (suscita nos merfos) idest mortuos (reatu). i. culpa per pccm primi parētis. f. Adg & ppria culpa (vt) p sicut (diuiseras chlamidem pauperi). f. sic indue nos iusticiam.

Vt specialis gratiæ

Quondam recorderis tuæ,

Monastico nunc ordini

Iam pene lapso subueui,

¶ O Martine subueni). i. succurre (monastico ordini). i. ordini monachoꝝ (iā lapso). i. relapso in pccis (pene). i. fere: & ad quid? vt recorderis quodā tuæ specialis gratiæ,

¶ Carmen est dimetrum iambicum cacometrum, Canitur in festis Apostolorum: quorum potestatem a Christo traditam narrat,

EXultet cælum laudibus;

Resultet terra gaudijs;

Apostolorum gloria

Sacra canunt solennia,

¶ In hoc hymno facit autor inuocationem ad ap'los: vt ipsi p nobis de precenē: & suis p'cibus a nobis vitia repellant: vt deus veniētes ad iudiciū: ne p reatu nos puniat: sed repletos æternis gaudijs faciat. Et nos

ta, q' dies iudicij non dñ: ideo q' tunc erit dies: sed quia apparebūt oia nobis tanq' in die (cælum). i. celestis curia) exulter). i. gaudeat laudib9 (terra). i. terrēi. f. homines: resultet gaudijs: homines dico (canunt). i. laudāt (sacra solennia) idest gloria apostolorum.

Vos sacri iusti iudices,

Et vera mundi lumina,

Votis precamur cordium,

Audite preces supplicum,

¶ Vos). f. apostoli (iusti iudices sc'li). i. sc'li (& vera lumina mundi) quia totus mundus illuminat p'ædicatione (precamur vos votis eorum). i. precibus cordis (audite p'ces supplicum). i. humilium.

Qui cælum verbo clauditis;

Serasq' eius soluitis,

Nos a peccatis omnibus

Soluite iussu, quæsumus,

¶ Qui clauditis). f. p'coribus (cælū vbo). i. sermōe (et soluitis). f. bonis (seras). i. clausuras ei9 (q'sumus). i. precamur vos (soluite). i. absoluite nos a pccis oib9 (iussu). i. p'cepto.

Quorum præcepto subditur

Salus: & langor omnium;

Sanate ægros moribus;

Nos reddentes virtutibus,

¶ Precepto quorum) scilicet apostolorum (salus) idest sanitas (& langor) idest infirmitas omnium hominum (subditur) idest subiicit (sanate ægros) idest peccatores (moribus). i. a prauis cogitationib9 & voluntate mala peccadi (reddentes nos virtutib9

EXPOSITIO HYMNOR VM

tibus).i. operationibus virtuosis.
¶ Et rogamus vos : vt cum Chrī-
stus iudex aduenerit in fine sæculi:
faciat nos esse compotes sempiternis
gaudijs.

Vt cum iudex aduenerit,
Christus in fine sæculi,
Nos sempiternis gaudijs
Faciāt esse compotes.

¶ Carmen est, quale illud Primo dierum, Canitur in
festis Apostolorum; quorum laudes enumerat,

¶ Hymn⁹ iste cōtinuat superiori. f.
Exultet celū laudibus. Nos canētes
debitas laudes chrīo in honore apō-
rum (canam⁹ letis mētib⁹). i. iocū-
dis (glīa). i. ad glīam apōrū (æter-
na munera). i. dona christi, quæ sua
pietate nobis largitus est.

¶ Isti sunt principes eccliarum: isti
sunt triūphales duces belli. i. triū-
phantes. Isti sunt (milites celestis
aulæ). i. palacij: & sunt (vera mundi
lumina) quia p̄dicatione illorum il-
luminatus est mundus.

¶ Fides deuota sc̄tōrum). i. obediēs
(inuieta spes credētū: p̄fecta chrī-
sti charitas). i. amor (triumphat). i.
superat (principē mundi). i. diabolo-
rum. Vnde, venit princeps mundi
huius, & in me nō habet quicq̄.

¶ Paterna gloria exultat in his). f.
ap̄lis (voluntas sp̄s sc̄ti) exultat in
his (filius exultat in his) quid dicā
per singulas (cælum replet gaudijs)
id est exultationibus.

¶ O redēptor q̄sumus te nunc). i. in
p̄senti (vt iungas p̄cantes seruulos
cōsortio ip̄sorum). f. ap̄sorum (in
sempiterna sæcula). i. in æternum et
in sæcula sæculorum.

¶ Carmen est asclepiadeum mixtum glicónico, Cani-
tur in festis plurimorum martyrum,

¶ In hoc hymno laudat auctor deū
in commemoratiōe sc̄tōrū marty-
rū q̄mūdū cū pōpis suis: & cū virgīs
& cōcupiscētīs suis dimiserunt, &
spreuerūt. Vñ in terris laudāt, & in
cælis honorāt. Intēdit itaq̄ rogare

A Eterna christi munera,
Apostolorum gloria,
Laudes canentes debitas:
Latē canamus mentibus,

Ecclesiarum principes,
Mūdi triumphales duces,
Cælestis aulæ milites,
Et vera mundi lumina,

Deuota sanctorum fides,
Inuieta spes credentium,
Perfecta christi charitas,
Mundi triūphat principē.

In his paterna gloria:
In his voluntas sp̄ritus,
Exultat in his filius;
Cælum repletur gaudijs.

Te nunc redemptor: q̄sumus:
Vt ip̄sorum consortio
Iungas precantes seruulos
In sempiterna sc̄da. Amen.

S C̄tōrū meritis iclyta gaudia
Pāgam⁹ socij, gesta q̄ fortia
Nā gliscit anim⁹ p̄mere cātib⁹
Victorum genus optimum.
deum,

deum, vt nos suos famulos iungat cōsortio scōrū martyꝝ. O socij pan-
gamus). i. cantem⁹ (incl̃yta gaudia). i. p̃clara meritis scōrū (& fortia ge-
ita). i. eorū (nā anim⁹ gliscit). i. cupit, vñ gaudet (p̃mere). i. laudare cum
cantibus (optimum genus victorum) id est martyrum.

Hi sunt, quos retinens mūdus inhorruit
Ipsū, nam sterili flore per aridū
Spreuere penitus; teq; secuti sunt
Rex christe bone cēlitus.

(ip̃m). i. mūdū (p̃ aridū). i. valde siccū (flore sterili). i. non fructuoso (&
secuti sunt te cēlitus). i. diuinit⁹: o (chr̃e bōg rex). i. q̃ cēlū, terrāq; regis.

Hi pro te furias atq; ferocia
Calcarunt hoīm: sēuacq; verbera
Cessit his, lacerans fortiter vngula,
Nec carpsit penetralia.

nam gen⁹ tormēti (cessit). i. locū dedit his martyrib⁹ (lacerās). i. puniēs
(fortiter). i. vltra quēuis tormēta (nec) p̃nō (sed & nō carpsit penetra-
lia). i. martyꝝ vñ p̃p̃os. i. nō fuerūt fracta vñ diuisa eorū viscera, & hoc
ṽtute dei: quia ṽtus dei erat in eis, vel (non carpsit penetralia). i. intima
eorū, & nō potuerūt tormentorū gñib⁹a p̃posito scō retraini. ANTO.
Calcarunt oīa, lege tu calcarunt hoīm, tum ex rōne ṽsus, tum ex veterū
librorū scriptiōe. Et expone sic. Hi martyres calcarunt). i. sub calcib⁹ ha-
buerunt, despiciatq; sunt & expreuerunt (furias). i. furores (atq; ferocia).
i. fortia, siue furibūda (& sēua verbera). i. immania ac crudelia fla-
gra (hoīm). i. Regū minantiū illos. Præsidū illos iudicantiū. Carnifis
eumq; diuersa tormētorū gñā in eos exercentiū. Qu; oīa (p̃ te). i. p̃pter
legem tuā, libentissime & absq; vllō mortis timore sustulerunt.

Caduntur gladijs more bidentium:
Non murmur resonat: nō q̃rimonia:
Sed corde tacito mens bene conscia
Conseruat patientiam.

seruat patientiā tacito corde) quia fortes, patientes, & firmi erant, p̃ fide
christi bello.

Quæ vox. q̃ poterit lingua retexere,
Quæ tu martyrib⁹ munera p̃paras:
Rubri nam fluido sanguine laureis
Ditantur bene fulgidis.
i. dona q̃ tu martyrib⁹ p̃paras (nam ipsi rubri). i. rubei (fluido). i. fluēte
G sanguine

EXPOSITIO HYMNOR VM

sanguine(ditantur).i.coronantur(laureis)ideft coronis bene fulgidis.

¶ O summa deitas nos
supplices).i.hūiles(pos-
scimus).i.rogam⁹ te(vt
abluas).i.deleas(culpas
nras).i.pcta nra(& sub-
trahas noxia) ideft ipsa
pcta a nobis : & des pas-
cem famulis tuis(quoq;).i.similiter(nos) oēs.s.(demus gloriam tibi)
ideft ad honorem tuum per cuncta secula.Amen.

Te summa deitas vnacq; poscimus,
Vt culpas abluas/noxia subtrahas:
Des pacē famulis/nos quoq; gl'am:
Per cuncta tibi secula, Amen,

¶ Carmen est, quale illud Primo dierum. Canitur in
festo martyrum,

¶ Materia huius hymni est inuo-
care regem martyꝝ, vt dirigat ad
nos aures suæ clementiæ, & quod
delinquimus ppter merita sancto-
rum, in quoꝝ commemoratiōe p-
sens hymnus cantatur, parcere vel
ignoscere dignetur. O gl'iose rex
martyꝝ corona).i.brauium & merces cōfitentium nomē tuum(q; per-
ducis respuentes terrena, ad cēlestia regna. ¶ ANTO. Qui respuentes
terrena immo terrea: nam alias nō staret verus, vt supertus in procemis
operis huius videre licet.

¶ Tu appone aurē tuam benignā
(prinus)ideft statim nostris vo-
cibus, & ignosce quod delinquimus
(q; pangimus sacra trophea)
ideft victorias martyrum.

¶ Tu vincis sequeciam tyrānorum
in martyribus parcendo confesso-
ribus) quia non vis, vt per marty-
rium finiant vitam suā(tu vince)
ideft destrue) nra crimina).i.mala
& pcta nra(donādo nob indulgē-
tiā) qā tu nō vis mortē pctoris.

R Ex gloriose martyrum,
Corona confitentium,
Qui respuentes terrea:
Perducis ad cēlestia,

Aurem benignam protinus
Appone nostris vocibus:
Trophea sacra pangimus:
Ignosce quod delinquimus,

Tu vincis in martyribus,
Parcendo confessoribus:
Tu vince nostra crimina,
Donando indulgentiam,

¶ Carmen est, quale illud Primo dierum. Canitur in
festo vnus martyris; cuius laudem narrat,

¶ O deus tu fors)ideft pars (tuoꝝ
rum militum)ideft hereditas, vn⁹
de David Dominus pars heredi-
tatis meæ(& corona & præmiū)
quia tu secundum meritum tri-
buis mercedē (absolue nos nexu

D Eus tuorum militum
Sors: & corona præmiū:
Laudes canentes martyris
Absolue nexu criminis,

cri minis)

DE VNIVS MARTYRIS. FOL.

eriminis) idest laqueo peccatorum, nos dico (canētes laudes martyris)
scilicet huius: cuius hodie festum celebratur.

Hic nempe mundi gaudia:
Et blandimenta noxia;
Caduca rite deputans,
Peruenit ad cælestia.

Pœnas cucurrit fortiter,
Et sustulit viriliter,
Pro te effundēs sanguinem;
Aeterna dona possidet,

Ob hoc: præcatu supplices
Te poscimus p̃ssime,
In hoc triumpho martyris;
Dimitte noxam seruulis,

Martyr dei: qui vnicum
Patris sequendo filium:
Victis triumphans hostibus,
Victor fruens cælestibus:

Tui præcatus munere
Nostrum reatum dilue,
Arcens mali contagium:
Vitæ remoues tædium.

nando nobis temporalia necessaria in hoc mundo.

Soluta sunt iam vincula
Tui sacrati corporis:
Nos solue vinculis sæculi
Amore filij dei,

¶ Hic martyr deputans) idest ius
dicans vel æstimans (rite). i. recta
gaudia mundi (& blādimenta nox
ia & caduca) suple esse (peruenit
nempe) idest certe ad cælestia res
gna.

¶ Et ipse fortiter) idest constans
forti animo (pœnas). i. tormenta
hui9 mūdī (cucurrit). i. festināter
trāsīuit (& sustulit) idest sustin
uit illas pœnas viriliter effundēs
sanguinem suum, & ideo possidet
æterna dona.

¶ Ob hoc) idest propter hoc: quia
sanguinem fudit: o p̃ssime pater
(nos supplices poscimus te). i. p̃s
camur te (precatu) idest precibus
humilibus (in hoc triumpho) id
est in hac victoria martyris (dis
mitte noxam). i. culpam seruulis.

¶ Materia huius hymni est, vt res
lictis delectationibus & vanitatib
bus huius sæculi bona opera exer
cendo Deum consequamur. (O
martyr dei) qui fuisti victor vis
ctis hostibus, tu dico triumphans
sequendo vnicum filium, patris es
modo fruens cælestibus bonis.

¶ Et quia tantis bonis frueris dis
lue) idest extingue (reatum) idest
peccatum nostrum, tu dico (arcēs
contagium mali) idest diaboli (re
mouens tædium vitæ). .f. famem:
sitim: nuditatē: frigus: scilicet do

¶ Et quia vincula tui sacrati corp
oris sunt iam soluta a nexibus
huius sæculi dissoluti: & es cum
Christo: sic & solue nos a vinculis
sæculi) idest absolue nos a peccat
is nostris, tuis precibus, & hoc
amore filij Dei.

¶ Carmen est, quale illud Nocte surgentes. Canitur
in festo Confessorum,

G n Materia

EXPOSITIO HYMNORVM

¶ Materia huius hymni est, q̄ totis virib⁹ deum sup oīa laudare debem⁹. Intēdit etiā autor in hoc hymno tractare de ascen-
sione illi⁹ cōfessoris, i cui⁹

memoria p̄sens hymn⁹ totis laudib⁹ celebrat. Iste cōfessor dñi sacrat⁹: a dño (latus). i. exultās (meruit hodie). i. in hac die (scandere). i. a. ascendere (secreta celi). i. ad cēlos (festa cui⁹). f. sc̄ti (plēbs) deuota. f. celebrat p̄ to-
tum orbem. ¶ ANTO. Hoc die latus legit: p̄ quo legebat hodie lāt⁹: vt sit trocheus in primo loco: & nō pyrrhicius: si hodie ligat, quēadmodum superius dictū est.

¶ Qui. f. confessor fuit pius. i. sanctus & misericors: immo erga deū religi-
osus, & p̄ceptis suis obseruātissim⁹ (prudēs). i. puidēs & sapiēs circa diaboli, mundi, atq; carnis irritamenta (hūilis). i. nō superb⁹, cui anim⁹
facilitas erat oīs expers iracundiæ (pudicus). f. in v̄bis (sobrius) in cibis (castus). f. in corpore & in aīa (& q̄terus). i. tranquill⁹ (dū). i. donec (ve-
getauit). i. nutrit (artus). i. mēbra corpis ei⁹ (p̄sens vita). i. q̄n erat in hoc sæculo.

¶ Ad sacrū tumultū cui⁹
ius). f. cōfessoris mēbra lāguentū. i. ægrotantiū (restituunt modo). i. in p̄senti (sanitati). i. salutis (frequentē). i. cū frequēta-
tione (quolibet morbo). i. a quacūq; infirmitate illa mēbra fuerint
grauata.

¶ Vnde nunc n̄ chorus). i. n̄orū fratrum (canit hunc hymnū in honore ipsius). f. cōfessoris libē-
ter). i. voluntarie, & ad quid cānumus (vt iuue-
mur p̄ns meritis). i. patrocinij & orōnibus eius (per omne æuum) id est per cuncta sæcula.

¶ Sit laus. i. gl̄ia (dec⁹). i. honor (atq; v̄tus). f. semper erit illi deo (q̄ re-
sidens supra cacumen). i. supra altitudinem celi (trinus) in personis (&
vnus) in essentia (gubernat machinam). i. fabricam totius mundi.

¶ Carmen, est quale illud Primo dierum. Canitur in festo virginum; in quarum laude versatur.

Iste confessor domini sacratus;
Festa plēbs cuius celebrat per orbem;
Hoc die latus meruit secreta
Scandere celi.

Qui pius: prudens: humilis: pudicus:
Sobrius: castus: fuit & quietus;
Vita dum præsens vegetauit eius
Corporis artus,

Ad sacrum cuius tumultum frequenter
Membra languentū; modo sanitati
Quolibet morbo fuerint grauata:
Restituuntur.

Vnde nunc noster chorus in honore
Ipsius: hymnum canit hunc libenter;
Vt pijs eius meritis iuuemur
Omne per æuum.

Sit laus illi decus, atq; virtus,
Qui supra celi residens cacumen,
Totius mundi machinam gubernat
Trinus & vnus. Amen.

Iesu corona virginum,
Quem mater illa concipit,
Quæ sola virgo parturit
Hæc vota clamens accipe.

lis (cōcepit). i. sc̃ta Maria (q̃ sola). i. m̃r inter alias ygo parturit tu clā-
mens (accipe). i. suscipe (hæc vota nra). i. has p̃ces. ¶ ANTO. Quē m̃r
illa cōcipit, sic legēdū p̃cipit, nō cōcepit, & est p̃sens p̃ præterito, ex ras-
tione carminis: qđ non recipit spondeum vel trocheū in quarto loco.

Qui pascis inter lilia,
Septus choreis virginum,
Sponsus decorans gloria,
Sponsusq; reddens præmia.

¶ Tu q̃ pascis). i. lgaris: inter lilia. i.
bona opera (septus) idest circunda-
tus (choreis) idest ordinibus virgi-
num: & es (decorans) idest coronās
(sponsus gloria) & reddens spōsia
præmia.

Quocunq; pergis: virgines
Sequuntur: atq; laudibus
Post te canentes cursitant:
Hymnosq; dulces psonant.

¶ Quocunq;) idest ad quemcunq;
locum pergis: ille ygines sequitur.
te: atq; canentes (cursitant) idest cur-
runt post te laudib9 (q;) pro & (p̃)
sonant) idest valde sonant ille virgi-
nes (dulces hymnos). i. laudes.

Te deprecamur largius
Nostris adauge sensibus,
Nescire prorsus omnia
Corruptionis vulnera.

¶ Et quia virgines personant tibi
laudes pcamur te (adauge largius)
idest augmēta amplius nostris sen-
sibus: & (da prorsus) idest omni-
no nobis omnibus nescire vulnera
corruptionis.

¶ Carmen est, quale illud Nocte surgentes. Canitur si
cut superius in festis sanctarum virginum.

Virginis ples, opifexq; matris,
Virgo quē gessit: pepitq; ygo,
Virginis festū canim⁹ trophæum:
Accipe votum:

¶ Materia hui9 hymni est ca-
nere deo laudes: & seg vesti-
gia ei9. Cōmemoratio sc̃as-
rum yginū agit in isto hym-
no (O proles). i. o fili Mariæ
yginis, & o (opifex). i. crea-

tor m̃ris, quē. i. te (ygo). i. Maria (gessit). i. portauit (ygo). i. Maria pe-
perit). i. parturit (nos canim⁹ festū yginis trophæū). i. victoriā, & ideo
(accipe). i. suscipe (votum) idest preces nostras.

Hæc tua virgo duplici beata
Sorte, dum gessit fragilē domare
Corporis sexū, domuit cruentum
Corpore sæclum.

¶ Hæc tua ygo ē b̃ta duplici
sorte). i. castitate: yginitate
& martyrio (dum gessit). i.
desideravit (domare). i. ma-
cerare (fragilē sexū). i. fœmi-
nē: quia sex9 fragilis est, &

illa (domuit). i. deuicit (cruetū). i. sanguinolētū vel crudelem sæclum. i.
diabolum corpore.

G ij ¶ Vnde

EXPOSITIO HYMNOR VM

¶ Vnde quia domuit fragilem
sexū. i. corp⁹ suū (nec) p & nō
fuit (pauescens). i. timens mor
tē (nec sēua gñā pōnā: nec fuit
amica mortis) id est diaboli vñ
pcñi, & ideo (sanguine fuso). i.

cōsumato martyrio: ipsa ygo (meruit scādere). i. ascendere (secreta celi)
. i. ad celos. ¶ ANTO. Secreta scādere celi, castiga tu sacrata: vt fter ver
sus Scereta em̄ prima pducit: esse tñ spōde⁹ in quarta sede: cum debeat
esse in quarto loco trocheus.

¶ Et quia meruit scandere celū
o alme de⁹ (parce iā culpis). i.
pcñis (obtrēptu). i. pcev⁹ ofone
huius yginis vitia remittens
(quo) p vt (nos puri). i. casti
(resonem⁹ almū hymnum). i.
cāticum. i. cantemus scfam laudem (tibi). i. ad honorem tuum. Glia tibi
dñe qui natus.

Vnde nec mortē, nec amica mortis
Sæua pōnarū genera pauelcēs:
Sanguine fuso meruit sacrata
Scandere celi.

Huius obtrēptu deus alme nostris
Parce iam culpīs vitia remittens:
Quo tibi puri resonemus almū
Pectoris hymnum.

¶ Carmen est cacometrum, quale illud iustra sex,
Canitur in dedicatione ecclesiæ,

¶ In hac cōmone cæ
lestis Hierlīm autor
laudat deū: q hoc sa
cro templo infundit
iugiter suā bñonem

quapropter rogare deū debem⁹: vt in hoc templo scō suo oēs pmerea
mur acquirere æterna bona, & adepta cum suis sc̄is penniter possidere.
¶ Hierlīm bñā vrbs). i. ciuitas cælestis cōstituta vñ constructa de aiabus
sc̄orū: q̄ sunt viui lapides (est dicta). i. interpretata visio pacis (q̄) hierlīm
(cōstruit in cælis ex viuis lapidib⁹). i. sc̄is aiab⁹, qui sc̄i sunt viui lapid
es, illa dico (coornata). i. angelis (vt spōfata). i. sponsa (comite). i. spon
so, id est sicut mulier ornata est viro. i. sponso: ita ecclesia christo.

¶ Ista noua spōsa). i. sc̄ta
ecclesia (ueniens e cælo). i.
ch̄so. ista dico (p̄parata
nuptiali). i. ygmali thala
mo). i. lectoy lauacroba

ptismatis (vt) p̄sicut (spōfata copulet). i. cōiungit (dño platee). i. vitē. f.
p̄fecti ābulātes in vijs dñi (& muri). i. p̄dicatores illi⁹ spōfati sūt (ex auro
purissimo). i. ex splendore sc̄orū, q̄ splendori efficiunt vt aur⁹ purissimū.
¶ Lpides). i. sc̄i martyres
(expoliti). i. aptati ad aedi
cādum (tunsiōib⁹). i. p̄cul
siōibus & afflicti (p̄sūris)
. i. tribulatiōibus. Sicut las

pides in muro sunt ædificati: ita aiæ sc̄orū sunt ordinatæ in padiso (q̄) p
& (aptāt). i. ordināt: vñ disponunt suis locis (p̄manus artificis). i. p̄ma
nus hñ dei, lapides dico (p̄māsurī sacris ædificijs). i. cælestibus edificijs.

Noua veniens e cælo nuptiali thalamo,
Præparata vt sponsata copuletur dño
Platee, & muri ei⁹ ex auro purissimo,

Tunsiōib⁹/pressuris expoliti lapides
Suisq̄ aptant locis p̄manus artificis,
Disponunt permāsurī sacris edificijs:

¶ Portæ

DE DEDICATIONE ECCLESIAE. FO, LII

Portæ nitēt margaritis aditis patētib⁹, Portæ. scilicet templi (nitent)
 Et virtute meritōrū illuc introducūt .i. splendet (margaritis). i. v
 Ois, q pchri noie in hoc mūdo pmiſ. tutibus (aditis). i. liminib⁹
vſitroitu (patētib⁹). i. apertis (ois). i. chrianius (qui
chri nomine pmiſ). i. cruciat (in hoc mundo). i. in hoc ſcſo (introducūt il
luc). i. in caſteſtem hſerlm (virtute meritōrū). i. bonorū operū ſuorū.

Angularis fūdamētū lapis chrſ miſſus eſt, ¶ Chrſ dē lapis āgula
 Quicōpage parietis in vtroq; neſtitur: ris, quia a Iudæis fuit
reprobat⁹. Vñ dauid.

Quē ſcſa ſiō ſuſcepit: in q credēs pmanet. Lapidē quē repbaue
rūt edificātes &c. Tñ
 duos ppos i vnū cōiūxit. ſ. iudaicū & gētilē: q chrſ fili⁹ pduxit nos ad gē
 nā bēitudinē (ſūmī regis). i. dei pſis. chrſ fūdamētū totū ecclīę: miſſ⁹ ē a
 pſe. vſ fact⁹ ē lapis āgularis (q) lapis (neſtit⁹). i. cōiūgit cōpage). i. cōiūn
 ctidē parietis (i vtroq;). i. i duob⁹ pplis. ſ. i iudaico & gētili (quē). ſ. xpm
 (Siō ſuſcepit) ſcſa Siō interptat ecclīa vſ ſpectatio (in quo). ſ. chrſ: vſ
 ecclīa (credēs). i. chriani⁹, q credit (pmanet) firmiſ ſtat. ſ. i fide ſcſę ecclīę.

Ois illa deo ſacra & dilecta ciuitas ¶ Ois illa ciuitas). i. eccleſia
 Plena modulīſ i laude canore iubilo militās (deo). i. ad honorem
 Trinū deū vnū q; cū fauore pdicat. dei (eſt ſacra). i. ſacrata (&
dilecta). i. amata a dō (& ple
na modulīſ). i. cātilenis āge

lor: i laudē dei (& canore). i. cātu, vſ (canore iubilo). i. duplici exptatiōe.
 Iubil⁹ eſt gaudiū illd⁹: qd⁹ eſt interi⁹ in hoie: qd⁹ oino nō pōt referri, nec
 oino tacet præ animi exptatiōe, & ſcſa ecclīa (pdicat trinum deum). ſ. i in
 perſonis (quoc;). p & vnū in ſubſtātia vſ eſſentia (cū fauore). i. cū pce.

Hoc in tēplo ſumme de⁹ exorat⁹ adueni, ¶ O ſumme de⁹ exorat⁹)
 Et clemētī bonitate precū vota ſuſcipe, .i. a nob. i. tu deprecatus:
 Largā bñdictionē hic infunde iugiter. (adueni) p grām (in hoc
tēplo). i. in iſta ecclīa (et
ſuſcipe vota). i. pces vel

oſones deuotas (pccū). i. rogātū te (clemētī bñtate). i. tua mia vſ pietā
 te (infunde). i. immitte (hic iugiter). i. penniter vſ aſſidue largā bñonē.

Hic pmereantur oēs petita acquirere: ¶ Hic). ſ. in ſacra ecclīa
 Et adepta poſſidere cū ſcſis perēniter: vſ (hic). i. in iſto loco, cō
 Paradīſum introire tranſlati in requiē. gregatio oīm fidelīū vel
oēs fideles (pmereāt). i.
mereant (acquirere). i.

adipiſci (& obtinere petita). i. iuſtas & ſcſas ſuas petitiōes (& mereāt
 poſſidere). i. retinere (perēniter). i. perpetuo (adepta). i. pcibus ſuis ac
 quiſita: & mereāt (introire). i. ingredi (paradiſum). i. celū (cū ſcſis). i. iu
 ſtus. fideles dico: (trāſlati in requiem). i. in gaudiū ſempiternum. Amen.

Carmē ē dimetrū iābicū cacometrū. Canit in feſ. bñę Marię mag.
 ad veſptias hoī. Mēorat quē admodū poēnitētia ducta: āte chrī pe
 des delictōrū ſuorū veniā cōſecuta ē adeo, vſ ipm reſurgētē a mor
 tuis prima videre mereret. Eāq; exorat vt p nob ſter aduocata.

G inq Materia pntis

EXPOSITIO HYMNOR VM

Materia p̄sentis hymni est laudare
deū in cōuersiōe Mariæ magdalēnæ:
cui⁹ habitū & cōsuetudinē p̄teritā tā
git gl̄iosam cōuersiōnē ei⁹ celebrādō:
narrat em̄ autor quēadmodum prius
peccatrix: & fere iā ab ipsa fauce tar-

tari detēta redit ad vitā ianuā p̄lamēta. p̄nitētię & lachrymarū affluē-
tiā: cui⁹ cōuersiōnē imitātes p̄ctores, ad ei⁹ b̄itudinē puenire merebū-
(o m̄r eccl̄ia). i. o fidelis cōgregatio ch̄rianoꝝ (lauda). i. verbis extolle
(clēmētiā). i. m̄iam ch̄ri (qui purgat). i. emūdat & extirpat i Maria ma-
gda. (septē vicia). i. septē p̄cta mortalia: & hoc (p̄ septiformē grām). i. p̄
septē dōa spūsc̄i, q̄ sūt, sapiētia, itellec⁹, cōsiliū, fortitudo, sciētia, pietas
& amor, v̄l dic p̄ septiformē grām. i. p̄ septē v̄tutes q̄ opponūt p̄ctis, v̄l
hūilitas sup̄bię, & castitas luxurię, & diligētia accidię, & fide singlis.

Decclarat qualis fuerit āre cōuersiō-
nē: & qualis effecta sit post: dicēs (Ma-
ria), s. magdalena, a magdalo castro
cognōiata, & dicta est Maria. q. amara
mare: & magdalena. q. manens rea,
hoc ap̄iet cathalog⁹ sc̄foꝝ (soror La-
zari q̄ cōmisit tot crimina). i. t̄ra & tā inhonestā ḡna p̄ctoꝝ qd̄ (amisso
noie) peccatrix dicebāt: & sic cognoscebāt (redit ad p̄mia). i. addōa, vel
limina (vitā). s. eternā: & hoc (ab ipsa fauce tartari).

Fit. s. Maria magdalena (phiala). i.
vas aureū p̄ciosū: quo vt habet Exo.
xxv. offerebāt odoramēta i tēplo (ex
lebe) i. ex vase illo, p̄ qd̄ ei⁹ p̄cta de-
signant, quia lebes olla ænea ē, seu vas
coquēdi aliquid sup̄ ignē (& hoc post
scādala). i. post p̄cta scādaloſa (carnis fluxe). i. fragilis & sporcissimē (trā-
flata i vas gl̄ie). i. in habitaculū d̄i (de vase cōtumelię). i. malicię & spur-
cissimi peccati.

Aegra. s. Maria mag. i. infirma pōdere
p̄ctoꝝ cucurrit ad medicū). s. ch̄m:
quia vitā pristinā nō sustinuit detri-
mentū. sed afflata sc̄fo spū iuit ad do-
mū Simōis leprosi (ferēs vas aroma-
ticū). i. plenū vnguenti nardi pistici
p̄ciosi, aromatic⁹ a. u. ab aroma. tis. ḡra & descēdit, qd̄ latīnā sonat odo-
ramētū ex specieb⁹ odoriferis cōfectum (& curat). i. sanat (a. multiplici
morbo). i. ab immūdiſſima p̄ctoꝝ lepra & hoc voce). i. p̄ vocē (medici)
quia dixit Iesus, remittunt ei p̄cta multa: quia dilexit multum.

Vnc̄tio cōtriti cordis. s. ipſius Ma-
gda. lēnæ pungētes d̄m (cū fluiuo). i.
abūdācia lachrymarū: & (actio pietas-
tis). i. act⁹ v̄l demōstratio pietatis si-
ue exercitiū: quia deuot⁹ lachrymis
cepit rigare pedes d̄ni & capillis ter-

Lauda mater ecclesia,
Lauda christi clemētiā,
Qui septem purgat vicia,
Per septiformem gratiā,

Maria soror Lazari
Que tot cōmisit crimina;
Ab ipsa fauce tartari
Redit ad vitā premia,

Post fluxe carnis scandala
Fit ex lebe phiala:
In vas translata glorie,
De vase contumeliæ,

Aegra currit ad medicum,
Vas ferens aromaticum:
Et a morbo multiplici
Voce curatur medici,

Contriti cordis vnc̄tio,
Cum lachrymarū fluiuo,
Et pietatis actio,
Ream soluit a vicio,

DE SANCTO IACOBO. FO. LIII

gere (soluit) zeugma ē ab inferiori, nā hoc v̄bū r̄ndet supradictis noiatis
uis, soluit dico. i. absoluit (reā). i. magdalenā peccatricē (a vitio). i. a pctō

Surgentem cum victoria

Iesum vidit ab inferis:

Prima meretur gaudia

Que plus ardebat ceteris.

peccatū ei⁹ aduentū: & quia (ardebat plus ceteris). i. discipulis dñi Iesu
(meret prima gaudia). i. resurrectionis dñice, & poterit esse prima: tam

Vnde osit gloria

Pro multiformi gratia:

Qui culpas & supplicia

Remittit: & dat præmia.

ta, siue pœnas debitas p pctis (& dat præmia). i. recte cōuersis pcoribus
cōcedit grām aternā, hoc est seipsum, cuius fructio est grā aterna.

¶ Carmē est, quale illd̄ Primo dierū: sed cacometrum.

Canitur ad horas vesp̄tinas in festo diui Iacobi maio⁹

ris: cui⁹ merita cōmēdans / petit n̄as p̄ces exaudiri.

Hic iudicandis ouibus,
Et iudex agnoscētib⁹:

Summo qui fuit merito:

Sit pius in iudicio.

ris & vos sup duodecim sedes iudicātes duodeci trib⁹ isrl̄ (qui fuit). i.
elect⁹ & splēd̄id⁹ fuit (sūmo merito). i. scdm ei⁹ p̄lara merita (Sit pi⁹)
.i. mitis & misericors in iudicio (& hoc ouib⁹ iudicādis). i. ad iudican-
das oues (agnoscētib⁹). i. eū v̄l te: o de⁹ p̄ eū v̄l (agnoscētib⁹). i. pctā sua
quia q nō agnoscūt hic pctā sua p pœnitentiā: & qui nō credūt iā iudicati

In his sacrat̄is precibus

Absolute nos erroribus:

Stantes ne cadant roborat:

Lapsos vt surgāt adiuua.

.i. vt nō (cadāt). i. in pctā & (adiuua lapsos) vt surgāt. i. a pctis in quib⁹
iacent: & sepulti sunt.

Apostoli qui nomine

Hæc festa colunt hodie;

Solennitate celibum

Inter sint in perpetuum.

aut sc̄ior, nam celebs d̄r cōiuḡ expers: celo aptus siue celo beatus.

¶ Petit etiā (vt qui colūt). i. celebrāt
& venerātur hodie hæc festa (noie). i.
sub noie ap̄li. i. Iacobi (inter sint). i. as-
socient: & p̄sentes sint (impepetuū). i.
in aternū (solennitati). i. festiuitati, &
grā (celibū). i. vitā celestē agentū.

¶ O de⁹

EXPOSITIO HYMNORVM

¶ O deus sc̃ta trinitas). i. o deus trin⁹
& vnus (oēs fideles collaudēt). i. ad o
rent sup̃exalrent & b̃ndicāt te (vt ex
audias supplices). i. eos. i. suppliciter
decātātes (& cōferas). i. dones pacem
cunctis.

Vt supplices exaudias;
Pacem cunctis & cōferas;
Omnes fideles te deus
Collaudēt sancta trinitas.

¶ Carmē est, quale sup̃ius. Canit̃ in eodē festo. & inci
tat Hispaniā ad laudes sui gl̃iosi ducis decantandas,

¶ Gl̃iosissimū hymni p̃ncipis materia vltē
rioris c̃teriorisq; hispaniē incolas: ind̃is
genasq; exhortat, vt exim̃ patrōi sui Ia
cobi solēnitatē gaudis attollat: p̃ceteris
natiōib⁹, tū quia p̃ ei⁹ saluberrimā p̃di
cationē idola reprobauit, tū ēt quia sui
sacratissimū corpus thesaur⁹ tanq; depositū seruat, inquit ergo (o hispa
nia) eit aut̃ hispāia regio nr̃e Europæ, dicta prius Iberia ab ibero: postea
p̃o ab hispano siue ab hispali hispania cognosciata ē. Hispania aut̃ tr̃ib⁹ ē
disiūcta noib⁹. Tarraconēsis in q̃ numātia vrbs erat clarissima. Bēthica
vbi Hispalis & Corduba. Lusitāia vbi Emerita ē, autor ē Mella (foelix)
.i. nobis p̃p̃ t̃m p̃ronū (gaude). i. lētare (exltās). i. gaudens & te gl̃ificās
(mētib⁹ lētis). i. ṽbis mēbrisq; festiuis. Ex p̃to. n. de ex & salto d̃r (cātado
laudib⁹ dignis solēniā). i. festiuitatē (tui ducis). i. tui gl̃iosi patrōi Iacobi.

OAude foelix hispania
Lētis exltās mētib⁹:
Tui ducis solennia
Dignis cātando laudib⁹,

¶ Declarat q̃re debeat exltare, dicens, q̃a
(hic ē ille) p̃ excellētiā d̃r (magnific⁹ mi
les). i. nobis & magnanim⁹ (potēs certa
mine). i. in certamine: nā multa miracula
op̃at coridie (prim⁹ gl̃ifici). i. gl̃ificat⁹ &
laureat⁹ (palma). i. victoria & corona
martyr̃ sui (agmine). i. ex agmine & numero ap̃lorum, quare aut̃ dicat̃

Hic est ille magnificus
Miles potens certamine:
Primus palma glorificus
Apostolorum agmine.

¶ Qui). i. b̃tus Iacob⁹ (deduct⁹). i. ṽc̃t̃
nauī (irigē). i. ad illū locū, irigē. es. ciuitas ē
boetiz. Iria aut̃ flauia vulgarit̃ d̃r El pa
drō, in gallecia, ad quā b̃tus Iacob⁹ post
mortē delat⁹ fuit (post sentētiā mortis)
dictatā ab herode p̃ Abiatar (dd̃it tibi) o
hispāia siue iria (notitiā). i. cognitionē (curiē regni c̃lestis. i. gl̃iz padisi.

Qui post mortē sententiā
Nauī deductus Iriā:
Tibi dedit notitiā
Regni c̃lestis curiā.

¶ Dico q̃ dedit tibi notitiā regni c̃lestis (vt
reprobare). i. sperneres (idola). i. falsos deos
(cū oib⁹ piac̃is). i. p̃c̃is expiatiōe dignis (iā
facta). i. te iā existēte (facta). i. effecta (credula
mirac̃is m̃tis visis). i. p̃ m̃ta mirac̃a a te vi
sa & ab ipso facta ad gl̃iam dei, vel dic, vt tu
facta iā credula m̃tis visis, reprobare idola.

Vt reprobare idola
Cum oib⁹ piaculis:
Iā fide facta credula
M̃tis visis mirac̃is.

¶ Carmē est dimetrū iābicūcacometrū Canit̃ ad horas vesp̃tinas
in festo b̃tē Annę m̃ris Marię genitricis dei. Narrat quēadmodū
diuino nutu cōcepit, & pepit gl̃iosissimā yirginē Mariam.

Clara

DE SANCTA ANNA. FO. LIII.

CLara dei gaudia
Decatet nūc ecclia,
In Anna dei famula
Pangens celi miracula.

redēptoris, & post ei⁹ obitū: anuente dño, habuit alter: cui⁹ nomē Cleophas, ex quo habuit alterā Mariā mēm Iacobi minoris: & Simonis & Iudæ, deinde habuit terciū vir⁹ qui fuit Zebede⁹: ex quo habuit Mariā mēm Ioānis euāgelistę: & Iacobi maioris. Itaq; p ei⁹ intercessionē petit nob̄ autorē oim reddi, ppiciū, dicēs (ecclia decatet nūc gaudia clara dei). s. hui⁹ pntis festiuitatis āniuersarię diuæ Annæ (pāgēs). i. decātās (miracula celi). s. eē cōpleta (in Anna famula). i. serua dei.

**Anna regū, pgenies,
Et sacerdotū series;
Stirpē illustrē p̄ribus
Suis donauit actib⁹.**

decebat sēp oñonib⁹ & ieiunijs insistēdo (p̄rib⁹). i. suis ārecessorib⁹ (stirpē). i. filiā Mariā (illustrē). i. nobilē, nō em̄ primā visā ē, nec hñe scđam.

**Nupta dei iudicio
Fideli matrimonio,
Iuxta verbū āgelicū
Fructū cōcepit celicū**

¶ Laudat eā a gñe & ab opib⁹: qbus genealogiā suā decorauit Anna (appositue) pgenies (regū). i. descēdēs a gñe regū: & existēs caput gñatiōis regis regū (& series). i. ordo & discursus sacerdotū & p̄riarcharū (donauit suis actib⁹). i. suis opib⁹, & meritis sc̄tis dedit, vt decebat sēp oñonib⁹ & ieiunijs insistēdo (p̄rib⁹). i. suis ārecessorib⁹ (stirpē). i. filiā Mariā (illustrē). i. nobilē, nō em̄ primā visā ē, nec hñe scđam.

**Infecunda pro tpe,
Prole marcescēs corpe;
Sed iam p patrē lūinū
Parit reginā virginum.**

**Obtentu Annæ filia
Maria plena gratia:
Nobis autorē oim
Reddat sēp ppiciū,**

¶ Infecunda). s. fuit b̄sa Anna. i. sterilis (p tpe). s. aliquo & multo suæ ætatis, vel gr̄a t̄pis. i. senectutis suę (marcescēs). i. marida vel exsiccata (ple). i. quo ad plē (corpe). s. exsiccato: cui⁹ causa pōtifex despexit Ioachim: quia nō reliq̄rat plē in Isrl' iā senex (sed p p̄m lūinū). i. gr̄a p̄ris lūinū, hoc est dei oipotentis (parit iā reginā virginū). i. yginē Mariā, yginū decus egregiū.

**Sit laus paterno lumini
Sit filio vel flāmini;
Quinos p āne meritū
Celi trāsducat additū.**

¶ Petit b̄se Annę intercessiōem ap̄d deū dicēs (Maria filia plena gr̄a reddat). i. efficiat nob̄ (autorem oim). i. deū oipotentem (ppiciū). i. mitem & misericordem: & hoc (obtentu) id est interuentione Annæ. s. matris suæ.

¶ Laus sit p̄no lūini). i. deo p̄ri & filio (vp). i. etiā (flāmini). i. sp̄ui sc̄to (q). s. de⁹ trin⁹ & vn⁹ (trāsducat) accipe simplex ybū solū & dic, ducat (nos trās additū celi). i. intra ip̄m celū (p meritū āng. s. m̄ris marię gētrici⁹ dei.

EXPOSITIO HYMNORVM

O Mira patientia
Membra torrētur oīa:
Ipse tamen tortoribus
Spretis insultat ignib9s,

.i. adurunt affando (tñ ipse). f. Laurenti9 (insultat). i. illud it tortoribus

Sauit ignis exterius,
Intus sauire nescius:
Nam resistit potentior
Ignis alter, interior.

feruorē patiēdi (resistit). i. vicit exteriorē ignē psequētib9 scō9 dei illatū

Ortus hispano climate
Romæ subsistit dogmate:
Renascur sub Decio
Laureatus martyrio.

de climatib9 in sphaera, vbi mītra Ioannes de sacro busto (& subsistit). i. stetit (Romę) aduerbia fr. i. in Roma (dogmate). i. p dogmate: hoc ē eruditiōe, nā romę erudit9 fuit: vñ p doctrina fidei chrīanę extollēda (& renascit9). i. itē9 nascit9 quātū ad glīam martyrio partā (laureatus martyrio). i. veluti laureis sertis martyrio coronat9 p Deciū imperatorem.

O foelix permutatio,
Foelix martyr in cambio:
Qui pro breui supplicio
Reterno gaudet premio.

momētaneū est, pīx aūt coelestis q̄s enarrare valeat quāta & q̄ in aeternū durabilia sunt gaudia, hęc Gregorius super Lucam. xiiij.

Martyr dei laudabilis,
Nobis adsis placabilis,
Vt apud regem glorię
Per te sit locus venię.

¶ Carmē ē Alcaniti dactylicū trimetrū hypcatalecticū. Canit in festo bēx virginis & mīys Eulalię: cui9 martyriū laudēsq̄ psequit9.

CErmine nobilis Eulalia,
Mortiset idole nobilior
Emeritā sacra virgo suam
Cui9 ab vbere pgenita est.

¶ Si ante hac cādide lector hic glīosę & gēnis Eulalię hymn9: rubiginosus inormis: ac p inde obscur9 itonuit, nō culpa suar, sed i causa fuit autor igno9 & indiscussa carminis q̄litas, q̄ eū curgidum:

¶ Presentis hymni materia tractat de laudib9 bñi Laurēti9, demōstrat autē ei9 cōstātiā in patiēdo: intercessionēq̄ ei9 apd̄ deū petit, dicit ergo. (O mira patientia). i. admirabilis & laudanda (mēbra oīa). f. sc̄ti Laurēti9 (torrent9) (ignib9s spretis). p glīa paradisi.

¶ Ignis. f. materialis (sequit9). i. crescit (exteri9). i. extra corp9 bñi Laurēti9: q̄a nō deficiebāt alimēta (nesci9 sauire). i. furorē immittere (int9). i. intra corp9 & viscera ei9, nā (alē ignis). f. sc̄ti spūs (i terior & potērior) ppter

¶ Tagit breuē originē bñi Laurēti9, dices (ort9). i. oriūdu9 fuit bñ9 Laurēti9 (climate hispano). i. ex partib9 hispaniæ: q̄a hispanus fuit. Clima em pars terrę dī, sunt autē septē climata diuersis diuisūta noib9, vt videre est

¶ O foelix pmutatio. f. tpalis vitę cū æterna (& (martyr foelix). i. sc̄tissim9 (in cābio). i. i pmutatiōe vitę (q̄ gau det pmiō æterno). i. glīa pperua (pro breui supplicio). i. p breui tormēto, nā qd̄ putat hīc cē, siue pōne, siue glīe

¶ Eiusdē sc̄ti Laurēti9 glīosā mīcessio nē iploram9 (o martyr dī laudabil tu adsis nob placabil). i. placid9 et mitis (adsis). i. faueto nob (vt loc9 vñe). i. p cō9 remissio sit nob apd̄ regē glīe sempiternę, q̄ est Iesus chr̄s fili9 dei.

¶ Si ante hac cādide lector hic glīosę & gēnis Eulalię hymn9: rubiginosus inormis: ac p inde obscur9 itonuit, nō culpa suar, sed i causa fuit autor igno9 & indiscussa carminis q̄litas, q̄ eū curgidum:

DE SANCTA EVLALIA. FO.LV.

turgidum: & ampulosum reddiderunt, nunc vero nra ope securus publica tendat, donec veniat in mediū. Antonī⁹ nebrisseñ. lumē Hispaniē sup̄ prudentiū autor est Aurelius prudētius clāmens, q̄ hanc odam in laudē yginis Eulaliæ cūposuit, multūq̄ namq̄ eius laudē celebrādo: martyriū suū abundāter explicat & mirac̄a, laudatq̄ illā, primū a nobilitate patrię & gñis: dicit deinde q̄ ab ineūte ætate dedit indolē, seu specimen ad moriendum p̄ religioē chr̄i, continet ode. xliij. versus. cōposuit etiā prudenti⁹ hymnū. f. Ales diei nūcius, & nox & tenebrę, quos canit ecclesia, qualitas ergo erit. Metrū est Alcmanium dactylicum trimetrum hypercatalecticum cōstans trib⁹ dactylis & semipedē: & scandit sic. germine. nobilis, Eulalia. syllaba ista vltima dī semipes, seu cesura. Errat aut̄ ordo (Eulalia) ygo illa sc̄imonialis (nobilis). i. venerabilis & clara (germine). i. in gñe, vel gñatiōis principio. fuit em̄ nobilib⁹ orta parētib⁹: quo ad sc̄lī pompā & (nobilior). i. excellēti⁹ (indole). i. p̄stantia & futura yute, seu significatiōe mortis. f. futura p̄ chr̄o sp̄so suo. nā ab infantia sua p̄ Donatū p̄sbyterē instructa in dei laudib⁹ p̄seuerabat (sacra ygo ornat). i. decorat (offib⁹). f. suis: q̄a ibi sep̄ta est (& colit amore). i. excedo mirac̄a (Emeritā suā). i. ciuitatem Emeritēsem: extra quā passa est martyriū: vt refert historia (cui⁹ abvhere). i. a cui⁹ vbertate, seu fertilitate (p̄genita). i. p̄pagata est, nā fuit oriunda a villa: q̄ dī Pronciano, vltra Emeritā milliario fere. xxxviij. Emerita aut̄ augusta Hispaniē oppidū, seu ciuitas est ad Lusitaniā spectās.

Proximus occiduo locus est:

Qui tulit hoc decus egregiū

Vrbe potens pplis locuples:

Sed magne sanguine martyrii,

Virgineoq̄ potens titulo.

¶ Topographia vtr̄i, q̄ descriptio loci dī: nā describit locū qui tm̄ p̄tulit decus, & eius fertilitatem designat, dicens (locus qui tulit). i. p̄tulit, seu p̄generauit (hoc decus). i. sc̄tam Eulaliā (egregiū). i. eminens & p̄stans: nā qd̄ ex toto grege eligit, excellens & egregiū

dī. Terentius forma egregia & ætate integra (est p̄ximus). i. p̄pinquus & cōiunct⁹ (occiduo). i. occidētī sole. Nam Lusitania q̄ est pars vlcioris Hispaniæ in Europa oceano occidentali alluit: in qua est ciuitas Emerita & Portugale regnū (potēs vrbe). f. Emerita, v̄ vrbe. p̄ vr̄bibus est locus illi⁹ regitōis (potēs) vt sit sinḡlari nūerus, p̄ plurali, & erit rapinosis figura (locuplex). i. abundās pplis (sed mage). i. magis potēs sanguine martyrii (q̄) p̄ (& titulo ygineo). i. laude & dignitate yginis. Eulalia, nā p̄ trālationē bñ sumit, p̄ laude, seu dignitate: licet dicat̄ atq̄ dō tituli.

Curriculis tribus atq̄ nouem

Tris hyemes q̄ter attigerat:

Cum crepitāte pyra trepidos

Terruit aspera carnifices:

Supplicium sibi dulce rata,

¶ Signat quo tpe lueḡtatis, ad passionē cucurrit b̄a Eulalia, dicens, qd̄ Eulalia attigerat (quater) ad uerbiū est (tris hyemes). i. duodecim hyemes, hoc est duodecim aēnos, pars p̄ toto, tris p̄ tres actūs pluralis est. Vergili⁹. tris littore ceruos, p̄spicit errantes, numerat aut̄ ab hyeme potius quā ab alia

parte anni: quia annus ingressum & terminū accipit ab hyeme (curriculis

DE SANCTA EVLALIA.

lis tribus atq; nouem). f. trāfactis. i. tribus atq; nouē reuolutiōib⁹ annoꝝ
finitis, idem per diuerſa, nam vt reſert hiſtoria iam fere decimū tertium
ætatis annum intrabat (cum aſpera). f. Eulalia quo ad ſe in patiēdo, vel
quia ſcrepabat Calphurnianū atq; tortores ipſos (terruiſt carnifices). i.
tortores ipſos (trepidos). i. pauidos, vel feſtinos. Verg. añ. iij. hic me dū
trepidū crudelia limina linquunt immemores ſocij vaſto cyclopiſ in an-
tro. Seruius ibi trepidi. i. feſtini (pyra). i. rogo (crepitāte). i. crepitū fa-
ciente, ppter ligna ardentia, in hiſ aut antiqui mortuorū corpa cōcre-
mare cōſueuerunt (rara). i. q̄ credidit & imaginata eſt (ſuppliciū). i. pō-
nam & incendium aculei cum lāpadib⁹ ardētibus circa ei⁹ latera appoſi-
tis: eſſe p̄ chriſto dulce ſibi.

¶ Iā dederat. f. ſc̄a Eulalia (prius)
.i. ab ineūte etate (iudiciū). i. demō-
ſtrationē & ſpē (ſe). f. velle (tende-
re). i. p̄ martyriū ire (ad ſolū). i. ſe-
dē & tribunal p̄riſ. i. dei oīpotētis
(nec dicata) ſubaudi dederat iudi-
ciū (mēbra ſua dicata). i. nec dedicā-
da. f. eē (toro). i. viro, hoc ē qd̄ ne-
mini nuptura erat. f. x̄ginitatē obſeruatura (nā puſilla). i. puellula, dimi-
nutiū eſt, repullerat prius (ipſa crepūdia). i. prima munuſcula, vt crepi-
tacula q̄ dari ſolent pueris infantibuſq; (neſcia ludere). i. q̄ neſciuit lude-
re aliqua re. ſ. canere, vel iocari, vel p̄fallere: quo ad ſæculi pompam velu-
ti aliæ ſolent.

¶ Nec ſciebat h̄a Eulalia ludere, nec
delectabat illis: q̄bus ceteræ puellæ
delectabant nam (ſpernere). i. ſper-
nebat infinitiuus p̄p̄rito impfe-
cto (ſuccina). i. electrū deſudās ab
arborib⁹, vulgo d̄r ambar, vt pu-
ta, ex quo ſiunt lineæ calculorū: &
etiā ſpernere (roſas flore). i. cū flo-
re ſuo, vʒ alio quouis, & (reſpuere) p̄reſpuebat monilia, vulgo d̄r cadēa
o collar de oro (fulua). i. aurea, & hoc q̄a erat. f. (ſeuera). i. grauis (ore). i.
aſpectu (poteris etiā dicere ſeuera ſpernere. i. ad ſpernendū) & (modēſta)
.i. hōeſta & tēperata (gradu). i. inceſſu & (meditata). i. q̄ in mēte habuit,
vʒ imitata eſt (caniciem). i. grauitatē ſenū. Nam d̄r in lib. ſapientia, canī
autē ſunt ſenſus hōis: & ætas ſenectutis vita immaculata (morib⁹ nimīū
teneris) q̄a ſupra dixit puſilla.

¶ In Prudētio nō eſt hic finis hym-
ni: ſed iſte: ſic venerari oſſa libet.
Oſſibus altare impoſitum. Illa dei
ſira ſub pedibus. Proſpicit hęc po-
puloſq; ſuos. Carmine propiciata
fovet. Hunc aut ſinē ego hic appo-
ſui gl̄ia magna p̄ri & c. ſc̄a eſt clara
hęc habui ſuper hymnū ſc̄æ Eulalia, ſi tñ nō certū arripui iter: ſatis eſt
ponere ſapientē in via: a qua ppter ſentes alien⁹ erat, dixi. ¶ Finis.

Iam dederat prius iudiciū
Tendere ſe patris ad ſolium:
Neſcia mēbra dicata toro
Ipſa crepundia repulerat;
Ludere neſcia puſiola,

Spernere ſuccina, flore roſas:
Fulua monilia reſpuere:
Ore ſeuera modeſta gradu:
Moribus et nimium teneris
Caniciem meditata ſenum,

Gloria magna patri et genito
Spiritu ſimul ipſa ſacro:
Qui deus vnus et oīpotens
Cuius amore ſit Eulalia
Nunc celebrantibus.

Tabula

¶ Hymnorum tabula ad prō-
ptius inueniendū hymnos per
ordinem Alphabeti & foliorū
numeros.

¶ De incipientibus ab. A.

A Deccnam agni prouidi: &
stolis. fo. xxxiij.
Aeternae rerū cōditor. fo. v.
Aeterna cēli gloria. fo. xvij.
Aeterna rex altissime. fo. xxxv
Aeterna christi munera: apostolo-
rum &c. fo. xlvij.
Ales diei nuncius. fo. xxiij
A solis ortu cardine: ad vsq; terrae
limitem. fo. xxij
Audi benigne cōditor. fo. xxvij
Aue maris stella. fo. xxiij
Aurea luce & decore. fo. xliij
Aurora iam spargit. fo. xvij
Aurora lucis rutilat. fo. xxxiij

¶ De incipientibus ab. B.

Beata nobis gaudia. fo. xxxvij

¶ De incipientibus ab. C.

Cēli deus sanctissime. fo. xv
Chorus nouē Hierlm. fo. xxxij
Christe scđōr decus atq; fo. xxvij
Christe qui lux es & dies. fo. x.
Christe redemptor gentiū. fo. xxi.
Christe redēptor oim. fo. xlvj
Christe sanctorum decus angelos
rum. ibidem
Clara diei gaudia. fo. liij
Clarum decus ieiunij. fo. xxix.
Conditor alme syderum fo. xix.
Consors paterni luminis. fo. xij

¶ De incipientibus ab. D.

Dicamus oēs cernui. fo. xxix
Doctore regie Paule. fo. xlv

Deus tuorum militum. fo. xlix.

¶ De incipientibus ab. E.

Ecce iam noctis. fo. vij
Ecce tempus idoneum. fo. xxvij
Ex more docti mystico. fo. xxix
Exultet cēlum laudibus. fo. xlvij

¶ De incipientibus ab. F.

Felix per omnes festum mūdi car
dines. fo. xliij

¶ De incipientibus ab. G.

Gaude felix Hispania. fo. liij
Germine nobis Eulalia. fo. lv.

¶ De incipientibus ab. H.

Hostis Herodes impie. fo. xxij
Hic iudicandus ouibus. fo. liij.

¶ De incipientibus ab. I.

Iam lucis orto sydere. fo. vij
Iam christe sol iustitig. fo. xxvij.
Iam chr̄s astra ascēde. fo. xxxvij
Iesu nostra redemptio. fo. xxxvj
Iesu saluator saeculi. fo. xlvij
Iesu corona virgum. fo. li.
Imminet cēli conditor. fo. xij
Iste confessor dñi sacrat. fo. l.

¶ De incipientibus ab. L.

Lucis creator optime. fo. ix.
Lustra sex q iam pacta. fo. xxxij
Lux ecce surgit aurea. fo. xv.
Lauda mater ecclesia. fo. liij

¶ De incipientibus ab. M.

Magne deus potentia. fo. xvi.
Martyris ecce dies agath. fo. xxvj
Martine par apostolis. fo. xlvij
Martyr dei, qui vnicum. fo. l.

Tabula.

¶ De incipientibus ab. N

Nocte surgentes. fo. vi.
 Nox atra rerum contegit. fo. xv.
 Nox tenebrę & nubila fo. xiiij.
 Nunc sancte nobis fo. viij.
 Nuncium vobis fero de supernis:
 natus est. fo. xxij.

¶ De incipientibus ab. O.

O gloriosa dñā. Fo. xxv.
 O lux beata trinitas. Fo. xix.
 O mira patientia. fol. lv.
 O nimis felix meritiq;. fo. xliij.
 O qđ glorifica luce. fol. xxv.

¶ De incipientibus a. P.

Pange lingua gloriosi praliū cer/
 tamini. fo. xxxf
 Pange lingua gloriosi corpis my/
 sterium. fo. xxxviij
 Plasmator hois deus. fo. xvq.
 Primo dierum oim. Fo. iij.

¶ De incipientibus a. Q

Quem terra pontus. fo. xxiij
 Quod chorus vatum. fo. xxv.

¶ De incipientibus ab. R.

Rector potens verax. fol. ix.
 Rerum deus tenax vigor: immo/
 tus, &c. ibidē.
 Rerum creator optime: rectorq;
 noster. fo. xiiij.
 Rex æterne Dñe: rerum creator
 omnium. fo. xxxiij.
 Rex christe Martini dec9: hic laus
 tua, &c. fo. xlvij
 Rex gloriose martyrum: corona
 confitentium. fol. xlix.

(De incipientibus ab. S.

Sacris sollempnib;: iuncta sint gau/
 dia. fol. xl.
 Sanctorum meritis inclyta gau/
 dia. fo. xlvij.
 Somno resectis artubus: preto cu/
 bili, &c. fo. xj
 Splendor paternę glorię: de luce
 lucem pferens. fol. xij
 Summę deus clementię: mundiq;
 factor, &c. fo. xvij

¶ De incipientibus a. T.

Telucis ante terminum: rerū crea/
 tor. fo. x.
 Telluris ingens conditor: mundi
 solum. fo. xij
 Tibi christe splendor patris: vita
 virtus. fo. xlv.
 Tu trinitatis vnitas: orbem poten/
 ter, &c. fo. xvi

¶ De incipientibus ab. V.

Veni redemptor gentium: ostende
 partum. fo. xx.
 Veni creator spūs. fol. xxxvi.
 Verbum supernum prodiens: a pa/
 tre olim. fo. xix.
 Vexilla regis prodeunt: fulget cru/
 cis myste. fo. xxx
 Virginis proles. fol. li.
 Vox ecce clara intonat: obscura
 queq;. fo. xx
 Vrbs beata hrerim. fol. li.
 Ut queant laxis. fo. xli.

¶ Deo gratias,

ORATIONES

QVAE IN VNIVERSALI ECCLESIA

per totum annum decantatur: nunc denuo
collectae: recognitae: & ad vnguē
castigatae: & nouiter
impressae.

Dominica Prima aduentus.

Oratio.

Xcita quāsumus domine potentiam tuam & veni;
vt ab imminentibus peccatorum nostrorum pericu-
lis te mereamur protegente eripi; te liberante salua-
ri. Qui viuīs & regnas.

Sacra.

¶ Hæc sacra nos domine pōtenti virtute mūdatos:
ad sui faciant puriores venire principium, Per dominum nostrū
Iesum Christum.

Oratio.

¶ Suscipiamus domine misericordiam tuam in medio templi tui;
vt reparationis nostræ ventura solemnia; congruis honoribus
præcedamus, Per dominum nostrum Iesum Christum.

Dominica Secunda.

Oratio.

EXcita domine corda nostra ad præparandas vnigeniti tui
vias: vt per eius aduentum purificatis tibi mentibus seruire
mereamur. Qui tecum viuīt & regnat.

Sacra.

¶ Placare quāsumus domine humilitatis nostrę p̄cibus & hostijs
& vbi nulla suppetunt suffragia meritorum: tuis nobis succurre
præsidijs, Per dominum.

Postcommunio.

¶ Refecti cibo spiritualis alimonix supplices te domine depræ-
camur, vt huius participatiōe mysterij; doceas nos terrena despi-
cere; & amare cælestia, Per dominum nostrum.

Dominica Tertia.

Oratio.

AVrem tuam quāsumus domine præcibus nostris acco-
moda; & mentis nostræ tenebras gratia tuæ visitationis il-
lustra. Qui viuīs & regnas.

Sacra.

¶ Deuotionis nostræ tibi quāsumus dñe hostiæ iugiter immo-
lentur, quæ & sacri peragant instituta mysterij; & salutare tuum
nobis mirabiliter operentur, Per dominum.

Postcommunio.

H

Imploramus domine clementiam tuam, vt hæc diuina subsidia
a vitijs expiatis, ad festa ventura nos præparent, Per dominum.

Feria Quarta quattuor temporum;

Oratio.

Præsta quæsumus omnipotens deus: vt redemptiōis nostra
ventura solennitas; & præsentis vitæ nobis subsidia cōferat; &
æternæ beatitudinis præmia largiatur, Per dominum.

Oratio.

¶ Festina, quæsumus dñe, ne tardaueris, & auxiliū nobis supernæ
virtutis impende; vt aduentus tui consolationibus subleuentur;
qui in tua pietate confidunt, Qui.

Oratio.

¶ Accepta tibi sint (quæsumus domine) nostra ieiunia; quæ in ex
piando nos tua gratia dignosefficiant, & ad promissa sempiterna
perducant, Per dominum.

Postcommunio.

¶ Salutaris tui domine munere faciati, supplices deprecamur; vt
cuius lætamur gustu/renouemur effectu, Per dominum.

Feria Sexta.

Oratio.

Excita quæsumus domine potentiam tuam, & veni; vt hi qui
in tua pietate confidunt; ab omni citius aduersitate liberent.
Qui viuus & regnas.

Sacra.

¶ Muneribus nris quæsumus dñe precibusq; susceptis; & cælestib;
nos munda mysterijs; & clementer exaudi, Per.

Postcommunio.

¶ Tui nos domine sacramēti libatio sancta restauret; & a vetusta
te purgatos in mysterij salutaris faciat transire consortium, Per.

Sabbato.

Oratio.

Deus, qui conspicias, quia ex nostra prauitate affligimur; cōcede
de ppicius; vt ex tua visitatione consolemur, Qui viuus &
regnas deus per omnia sæcula sæculorum. Amen.

Oratio.

¶ Concede, quæsumus omnipotens deus, vt qui sub peccati iugo
ex vetusta seruitute deprimimur; expectata vnigeniti tui noua
natiuitate liberemur, Per eundem.

Oratio.

¶ Indignos nos, quæsumus domine, famulos tuos: quos actionis
proprie culpa contristat; vnigeniti filij tui aduentus lætificet.
Qui tecum viuut, &c.

Oratio.

¶ Præsta, quæsumus omnipotens, deus; vt filij tui ventura solen
nitas; & præsentis nobis vitæ remedia conferat, & præmia æter
na concedat, Per eundem.

Oratio.

¶ Preces populi tui (quæsumus domine) clamēt exaudi; vt qui

uste pro peccatis nostris affligimur: pietatis tuæ visitatione con-
olemur: Qui viuīs & regnas deus, Oratio;

¶ Deus qui tribus pueris mitigasti flammās ignium; concede
propicius: vt nos famulos tuos non exurat flamma vitiorum,
Per dominum nostrum, Sacra.

¶ Sacrificijs præsentibus (quæsumus domine) placatus intēde; vt
& deuotioni nostræ proficiant: & salutē. Per, Postcommunio.

¶ Quæsumus domine deus noster; vt sacrosancta mysteria, quæ
pro reparationis nostræ munimine contulisti; & præsens nobis
remedium esse facias, & futurum. Per dominum nostrum.

Dominica Quinta.

Oratio.

EXcita domine potentiam tuā & veni: & magna nobis vir-
tute succure, vt per auxiliū gratiæ tuæ, qđ nostra peccata
præpediūt, indulgētiā tuę propiciationis acceleret. Qui, Sacra.

¶ Sacrificijs præsentibus (quæsumus domine) placatus intende, vt
& deuotioni nostræ proficiant & salutē. Per dominum, Postcō.

¶ Sumptis (quæsumus domine) muneribus: vt cum frequenta-
tione mysterij, crescat nostræ salutis effectus. Per dominum.

In vigilia Natalis domini.

Oratio.

DEus, qui nos redemptionis nostræ annua expectatione læ-
tificas, præsta, vt vnigenitum tuum (quem redemptorem
suscepimus) venientem quoq; iudicem securi videamus dominū
nostrum. Qui tecum viuīt, & regnat, Sacra.

¶ Da nobis, quæsumus omnipotens deus; vt sicut adoranda filij
tui natalicia præuenimus; sic eius munera capiamus sempiterna
gaudentes. Qui vi.

Postcommunio.

¶ Da nobis (quæsumus dñe) vnigeniti filij tui recensita natiuitate
respirare; cui⁹ celesti mysterio pascimur & potamur. Per eūdē do.

Ad Galli cantum.

Oratio.

DEus, qui hanc sacratissimam noctem veri luminis fecisti
illustratione clarescere; da quæsumus; vt cuius lucis myste-
ria in terra cognouimus; eius quoq; gaudijs in cēlo perfruamur.
Pereundem dominum, Sacra.

¶ Accepta tibi sit (quæsumus dñe) hodiernæ festiuitatis oblatio; vt
tua gratia largiēte; per hæc sacro sancta cōmertiā in illius inuenia-
mur forma; in quo tecū est nostra substantia. Qui, Postcom.

H ij

¶ Da nobis quæsumus domine deus noster; vt qui natiuitatem do-
mini nostri Iesu christi nos frequentare gaudemus; dignis cōuer-
sationibus ad eius mereamur peruenire cōsortium, Qui tecum,

In luce.

Oratio,

DA quæsumus omnipotens deus; vt qui noua incarnati ver-
bi tui luce perfundimur: hoc in nostro resplendeat opere;
quod per fidem fulget in mente. Per eundem.

Oratio,

¶ Da quæsumus omnipotens deus: vt qui beatæ Anastasię mar-
tyris tuæ solemnia colimus; eius apud te patrociniā sentiamus.
Per dominum, &c.

Sacra,

¶ Munera nostra quæsumus domine natiuitatis hodiernæ myste-
rijs apta proueniant; vt sicut homo genitus idem refulsit deus: sic
nobis hæc terrena substātia cōferat; qđ diuinū est. Per eū.

Sacra,

¶ Accipe quæsumus domine munera dignanter oblata; & beatæ
Anastasię suffragantibus meritis ad nostrę salutis auxilium pro-
uenire concede. Per dominum.

Postcommunio,

¶ Huius nos dñe sacramenti semp nouitas natalis instauret; cuius
natiuitas singularis humanā repulit vetustatē. Per eun.

Postcō,

¶ Satiasti domine familiam tuam muneribus sacris; eius quæsum⁹
interuentione nos refoue; cuius solēniā celebramus. Per dominū.

In die,

Oratio,

COncede quæsumus omnipotens deus: vt nos vnigeniti tui
noua per carnem natiuitas liberet: quos sub peccati iugo
vetusta seruitus tenet. Per eundem.

Sacra,

¶ Oblata dñe munera noua vnigeniti tui natiuitate sacrificia, nosq;
a peccatorū nostrorū maculis emunda. Per eū.

Postcōmu,

¶ Præsta quæsumus omnipotens deus: vt natus hodie saluator
mundi; sicut diuinæ nobis generationis est autor; ita & immorta-
litas sit ipse largitor. Qui tecum viuūt.

Dominica infra octauas Natalis domini,

Oratio,

Omnipotens sempiterne deus; dirige actus nostros in bene-
placito tuo; vt in nomine dilecti filij tui mereamur bonis
operibus abundare. Per eundem.

Sacra,

¶ Concede quæsumus dñe; vt oculi tuæ maiestatis munus obla-
tum; & gratiam nobis deuotionis obtineat; & effectum beatæ pe-
rennitatis acquirat. Per dominum.

Postcōmunio,

¶ Per huius domine operationem mysterij: & vitia nostra pur-
gentur: & iusta desideria compleantur, Per dominum.

In die Circumcisionis.

Oratio.

DEus, qui nos nati Saluatoris diem celebrare cōcedis octauū;
fac nos (quæsumus) eius pertua diuinitate muniri; cuius su-
mus carnali commercio reparati, Qui tecum, Sacra.

¶ Præsta, quæsumus domine; vt per hæc munera; quæ dñi nostri
Iesu christi arcana natiuitatis mysterio gerimus; purificatę men-
tis intelligentiam consequamur, Per eundem, Postcommunio.

¶ Præsta, quæsum⁹ dñe, vt quod saluatoris nostri iterata festiuitate
percepimus; perpetuę nobis redēptionis conferat medicinā. Per.

In vigilia Epiphaniæ domini.

Oratio.

Corda nostra, quæsumus domine, venturę festiuitatis splēdor
illustret; quo mundi huius tenebris carere valeamus; & per
ueniamus ad patriam claritatis æternæ, Per dominum, Sacra.

¶ Tribue, quæsumus domine, vt eum præsentibus immolemus
sacrificijs; & sumamus; quę venturæ solennitatis pia munera pro
loquuntur, Dominum nostrum, Postcommunio.

¶ Illumina (quæsumus dñe) populum tuū; & splendore gratiæ
tuæ cor eius semper accende, vt saluatorem suum, & incessanter
agnoscat; & veraciter apprehendat Iesum christum filium tuum
Qui tecum viuít & regnat.

In die Epiphaniæ.

Oratio.

DEus; qui hodierna die vnigenitum tuū gentibus stella duce
reuelasti; concede propicius; vt qui iam te ex fide cognou-
imus; vsq; ad contemplandam speciem tuæ celsitudinis perducā-
mur, Per eundem.

Sacra.

¶ Ecclesiæ tuæ, quæsumus domine, dona propicius intueri; quib⁹
non iam aurum, thus; & myrrha profertur; sed quod eisdem mu-
neribus declaratur; immolatur, & sumitur, Per. Postcōmunio.

¶ Præsta, quæsumus omnipotens deus; vt quæ solenni celebram⁹
officio; purificatę mentis intelligentia consequamur, Per.

Dominica infra octauas Epiphaniæ

Oratio.

VOta, quæsumus domine, supplicantis populi cælesti pietate
prosequere; vt & quę agenda sunt videant; & adimplenda
quæ viderint, conualecant, Per dominum,

Sacra.

Oblatum tibi domine sacrificiū viuificet nos semper; & muniat
Per dominum nostrum.

Postcommunio.

¶ Supplices te rogamus omnipotens deus; vt quos tuis reficis
sacramentis: tibi etiam placitis moribus dignanter deseruire con
cedas. Per dominum nostrum.

In octauis Epiphaniæ.

Oratio.

DEus, cuius vnigenitus in substantia nostræ carnis apparuit;
præsta, quæsumus, vt per eum (quem similem nobis foris
agnouimus: intus reformari mereamur. Qui tecum.

Sacra.

¶ Hostias tibi domine pro nati filij tui apparitiōe deferimus: sup
pliciter exorātes: vt sicut ipse nostrorum autor est munerum; ita
ipse sit misericors & susceptor Iesus Christus dominus noster.
Qui tecum viuīt & regnat.

Postcommunio.

¶ Cælesti lumine, quæsumus domine, semper & ubiq; nos præue
ni: vt mysterium (cuius nos participes esse voluisti) & puro cerna
mus intuitu: & digno percipiamus effectu. Per dominum.

Dominica secunda post octauas Epiphaniæ.

Oratio.

OMnipotens sempiterne deus, qui cælestia simul & terrena
moderaris, supplicationes populi tui clementer exaudi, &
pacem tuam nostris concede temporibus. Per,
Oblata domine munera sanctifica in nosq; a peccatorum nostrorū
maculis emunda. Per dominum.

Postcommunio.

¶ Angeatur in nobis domine, quæsumus tuæ, virtutis operatio: vt
diuinis vegetati sacramentis: ad eorum promissa capiēda tuo mu
nere præparemur. Per dominum nostrum.

Dominica Tertia.

Oratio.

OMnipotens sempiterne deus infirmitatem nostram, propicius
respice; atq; ad protegendum, nos dexterā tuæ maiestatis
extende. Per dominum.

Sacra.

¶ Hæc hostia, domine quæsumus, emundet nostra delicta: & ad
sacrificium celebrandum subditorum tibi corpora mentesq; san
ctificet. Per dominum.

Postcommunio.

¶ Quos tantis domine largiris vt mysterijs, quæsumus, & effecti
bus eorum veraciter aptare digneris. Per dominum.

Dominica Quarta.

Oratio.

DEus qui nos in tantis periculis constitutos pro humana scis fragilitate non posse subsistere: da nobis salutem mentis & corporis: vt ea quæ pro peccatis nostris patimur: te adiuuante vincamus. Per dominum.

Sacra.

¶ Concede (quæsumus omnipotens deus) vt huius sacrificij munus oblatu fragilitatem nostram ab omni malo purget semper, & muniat, Per dominum.

Postcommunio.

¶ Munera tua nos deus à delectationibus terrenis expediant, & cælestibus semper instruant alimentis. Per dominum.

Dominica Quinta.

Oratio.

Familiam tuam, quæsumus domine, continua pietate custodi; vt quæ in sola spe gratiæ cælestis innititur; tua semper protectione muniatur. Per dominum.

Sacra.

¶ Hostias tibi domine placationis offerimus; vt & delicta nostra miseratus absoluas; & nutantia corda tu dirigas. Per dñm.

Postcō.

¶ Quæsumus omnipotens deus; vt illius salutaris capiamus effectum; cuius per hæc mysteria pignus accepimus. Per.

Dominica Sexta.

Oratio.

Conserua, quæsumus domine populum tuum: & nomini tuo fac deuotum; vt diuinis subiectus officijs & temporaliter viuat; & æterna dona percipiat. Per dominum.

Sacra.

¶ Hæc nobis oblatio, quæsumus, mundet, & renouet; gubernet, & protegat. Per dominum nostrum, &c.

Postcommunio.

¶ Cælestibus pasti delicijs, quæsumus domine, vt eadem semper (per quæ veraciter viuimus) appetamus. Per dominum nostrum.

Dominica in Septuagesima.

Oratio.

Preces populi tui, quæsumus domine, clemēter exaudi, vt qui iuste p peccatis nostris affligimur, pro tui nominis gloria misericorditer liberemur. Per dominum.

Sacra.

¶ Muneribus nostris, quæsumus dñe, precibusq; susceptis, & cælestibus nos munda mysterijs, & clementer exaudi. Per.

Postcōio.

¶ Fideles tui deus per dona firmētur, vt eadem & percipiēdo requirant, & quærendo sine fine percipiant. Per dominum.

Dominica in LX.

Oratio.

DEus, qui conspicias; quia ex nulla nostra actione cōfidimus; concede propicius; vt cōtra aduersa omnia doctoris gentiū

H iij

protectione muniamur. Per dominum nostrum.

Sacra.

¶ Oblatum tibi domine sacrificiū viuificet nos semper, & muniat.
Per dominum nostrum, &c.

Postcommunio.

¶ Supplices te rogamus: quipotes deus, vt quos tu reficis sacramen-
tis; tibi etiā placidis motibus dignāter deseruire cōcedas. Per do-

Dominica in quinquagesima.

Oratio.

PReces nostras, quæsumus domine, clāementer exaudi, atque
a peccatorum vinculis absolutos; ab omni nos aduersitate cu-
stodi. Per dominum.

Sacra.

¶ Hæc hostia, domine quæsumus, emundet nostra delicta; & ad
sacrificium celebrandum subditorum tibi corpora mentesq; san-
ctificet. Per dominum.

Postcommunio.

¶ Quæsumus omnipotens deus; vt qui cælestia alimenta perce-
pimus; per hæc contra omnia aduersa muniamur. Per.

Feria quarta in capite Ieiunij.

Oratio.

PRæsta domine fidelibus tuis; vt ieiuniorum veneranda so-
lennia & congrua pietate suscipiant; & secunda deuotione
percurrant. Per dominum.

Sacra.

¶ Fac nos, quæsumus domine, his muneribus offerendis conue-
nienter aptari, quibus ipsius venerabilis sacramenti celebramus
exordium. Per.

Postcommunio.

¶ Percepta nobis domine præbeāt sacramenta subsidium: vt &
tibi grata sint nostra ieiunia; & nobis proficiant ad medelam. Per.

Super populum.

Oratio.

INclinantes se domine maiestate tuæ propicius intende; vt qui
diuino munere sunt refectionis: cælestibus semp nutriantur auxilijs.
per dominum.

Feria quinta.

Oratio.

DEus, qui culpa offenderis: pœnitentia placaris, preces popu-
li tui supplicantis propicius respice, & flagella tuę iracundię
(quę pro peccatis nostris iuste meremur) auerte. Per.

Sacra.

¶ Sacrificijs præsentibus, domine quæsumus, placatus intende, vt
& deuotioni nostræ proficiant, & salutem. Per.

Postcommunio.

¶ Cælestis doni benedictione percepta: supplices te deus omni-
potens deprecamur; vt hoc idem nobis & sacramenti causa sit, &
salutis. Per dominum.

Super populum.

Oratio.

¶ Parce domine, parce populo tuo: vt dignis flagellationibus ca-

stigatus in tua miseratione respiret. Per dominum nostrum.

Feria Sexta.

Oratio.

Inchoata ieiunia, quæsumus domine, benigno fauore psequere; vt obseruantiam (quam corporaliter exhibemus) mentibus etiam synceris exercere valeamus. Per dominum. Sacra.

¶ Sacrificium domine obseruatæ paschalis offerimus: præsta quæsumus: vt & tibi mentes nostras reddat acceptas; & continentia promptioris nobis tribuat facultatem. Per. Postcommunio.

¶ Spiritum nobis dñe charitatis infunde, vt quos vno cælesti pane satiaisti: tua facias pietate cōcordes. Per dñm. In vnitæte eiusdē.

Super populum.

Oratio.

¶ Tuere domine populum tuum; & ab omnibus peccatis clāmenter emunda; quia nulla ei nocebit aduersitas, si nulla domine iniquitas. Per dominum nostrum.

Sabbato.

Oratio.

Adesto domine supplicationibus nostris; & concede: vt hoc solenne ieiunium, quod animis corporibusq; curandis salubriter institutum est; deuoto seruitio celebremus. Per do. Sacra.

¶ Præpara nos, quæsumus domine, huius abstinētiæ festiuis officijs; vt hæc sacrificia venerāda sobrijs semper mentibus celebremus. Per dominum nostrum. Postcommunio.

¶ Cælestis vitæ munere vegetati; quæsumus domine: vt quod est nobis in præsentī vita mysterium: fiat æternitatis auxilium. Per.

Super populum.

Oratio.

¶ Fac nos, quæsumus domine, salutis nostræ causas; & deuotis semper frequentare seruitijs; & deuotione recolere principaliter inchoatas. Per dominum nostrum.

Dominica prima in quadragesima.

Oratio.

Deus, qui ecclesiam tuam annua quadragesimali obseruatione purificas; præsta familiæ tuæ: vt quod à te obtinere abstinendo nititur, hoc bonis operibus exequatur. Per. Sacra.

¶ Sacrificium quadragesimalis initij solēniter immolamus: te domine deprecātes, vt cum epularum restrictione carnaliū, a noxijs quoq; voluptatibus temperemur. Per dñm. Postcommunio.

¶ Tui nos domine sacramēti libatio sancta restauret; & a vetusta te purgatos, in mysterijs salutaris faciat transire consortium. Per.

H v

Feria Secunda:

Oratio.

Conuerte nos deus salutaris noster: & vt nobis ieiunium quod dragestimale proficiat, mētes nostras caelestibus instrue disciplinis. Per dominum nostrum.

Sacra.

¶ Munera tibi domine oblata sanctifica: nosq; a peccatorum nostrorum maculis emunda. Per dñm nostrū. &c.

Postcōmu.

¶ Salutaris tui domine munere satiati: supplices te rogamus: vt cuius lætatur gustu: renouemur effectū. Per dominum,

Super populum

Oratio.

¶ Absolue, quæsumus domine, nostrorum vincula peccatorum: & quicquid pro eis meremur, propicius auerte. Per dominum.

Feria Tertia.

Oratio.

Respice domine familiam tuam & præsta; vt apud te mēs nostra tuo desiderio fulgeat, quæ se carnis maceratione castigat. Per dominum.

Sacra.

¶ Oblatis, quæsumus domine, placare muneribus; & a cunctis nos defende periculis. Per dominum.

Postcommunio.

¶ Quæsumus omnipotēs deus; vt illius salutaris capiamus effectum; cuius per hæc mysteria pignus accepimus. Per dñm nostrū.

Super populum.

Oratio.

¶ Ascendant ad te preces nostræ; & ab ecclesia tua cunctam repellere nequiciam. Per dominum nostrum Iesum christum.

Feria Quarta.

Oratio.

Præces nostras, quæsumus dñe, clementer exaudi; & cōtra cuncta nobis aduersantia dexteram tuæ maiestatis extēde. Per.

¶ Deuotionem populi, quæsumus domine, benignus intende; vt qui per abstinentiam macerantur in corpore; per fructū boni operis reficiantur in mente. Per dominum.

Sacra.

¶ Hostias tibi dñe placationis offerimus; vt & dilecta nostra miseratus absoluas; & nutantia corda tu dirigas. Per.

Postcommunio.

¶ Tui dñe perceptione sacramenti & a nostris mundemur oculis: & ab hostiū liberemur insidijs. Per.

Super populum.

Oratio.

¶ Mentis nostras, quæsumus dñe, lumine tue claritatis illustra; vt videre possimus, quæ agenda sunt: & q̄ recta sunt agere valeamus. Per dominum.

Feria Quinta.

Oratio.

De uotionem populi tui, quæsumus domine, benignus inten-
de: ut qui per abstinentiam macerantur in corpore; per fructum
boni operis reficiantur in mente. Per dñm. Sacra,

¶ Sacrificia, dñe quæsum⁹, propicius ista nos saluent; quæ medicina
libus sunt instituta ieiunijs. Per dominum. Postcommunio,

¶ Tuorū nos dñe largitate donorū; & tēporalibus attolle præsi-
dijs; & renoua sempiternis. Per. Super populū. Oratio;

¶ Da quæsumus dñe populis christianis; & quæ profitent agnosce-
re; & cæleste munus diligere; quod frequentant. Per dominum.

Feria sexta.

Oratio,

Esto dñe propicius plebi tuæ; & quā tibi facis esse deuorā; beni-
gno refove miseratus auxilio. Per dñm. Sacra,

¶ Suscipe (quæsumus dñe) munera nostræ oblata seruitutis; & tua
propicius dona sanctifica. Per dñm nostrum. Postcōmunio.

¶ Per huius domine operationem mystēij & vitia nostra pur-
gentur; & iusta desideria compleantur. Per dominum.

Super populum.

Oratio,

¶ Exaudi nos misericors deus; & mētibus nostris gratiæ tuæ lumē
ostende. Per dñm. Sabbato. Oratio.

Populum tuum dñe quæsumus; propicius respice; atq; ab eo fla-
gella tuæ iracundiæ clementer aduerte. Per dominum.

¶ Deus, qui nos in tantis periculis constitutos pro humana scis
fragilitate nō posse susistere; da nobis salutem mentis & corpo-
ris; ut ea, quæ pro peccatis nostris patimur; te adiuvante vincam⁹.
Per dominum nostrum Iesum christum, &c. Oratio.

¶ Protector noster aspice deus; ut qui malorum nostrorum pon-
dere premimur; percepta misericordia libera tibi mente famule-
mur. Per dominum. Oratio;

¶ Adesto, quæsumus domine, supplicationib⁹ nostris: ut esse me-
reamur te largiente; & inter prospera humiles: & inter aduersa
securi. Per dominum. Oratio.

¶ Preces populi tui, quæsumus domine, clementer exaudi; ut qui
iuste pro peccatis nostris affligimur: pro tui nominis gloria mise-
ricorditer liberemur. Per dominum nostrum. Oratio;

¶ Deus, qui tribus pueris mitigasti flāmas igniū: cōcede propicius
ut nos famulos tuos nō exurat flāma vitiorū. Per. Sacra,

¶ Presentib⁹ sacrificijs dñe ieiunia nostra sanctifica; vt quod obseruantia nra proficitur extrinsecus; interius operetur. Per. Postcō

¶ Sanctificationibus tuis omnipotens deus & vitia nostra curētur; & remedia nobis æterna proueniant. Per dñm nostrum. &c.

Super populum.

Oratio.

¶ Familiam tuā. quæsumus dñe. propicius illustra. vt beneplacitis moribus. inhærendo; cuncta quæ bona sunt mereatur accipe. Per.

Dominica Secunda.

Oratio.

DEus. qui cōspicis oīmi nos virtute destitui; interius exteriusq; custodi; vt & ab oībus aduersitatibus muniamur in corpore; & à prauiscogitationibus mundemur in mente. Sacra.

¶ Sacrificijs presentibus. quæsumus dñe. intende placatus; vt & deuotioni nostræ proficiat. & saluti. Per dominum. Postcōmunio.

¶ Supplices te rogamus oīmpotēs deus. vt quos tuis reficis sacra mētis; tibi etiā placitis morib⁹ dignanter deservire cōcedas. Per.

Feria Secunda.

Oratio.

PRESTA. quæsumus omnipotens deus. vt familia tua (quæ se astringendo carnem ab alimentis abstinet) sectando iusticiā à culpa ieiunet. Per dominum nrm Iesum christum. Sacra.

¶ Hæc hostia domine placationis & laudis tua nos propiciatione dignos efficiat. Per dominum nostrum. Postcommunio.

¶ Hæc nos communio domine purget à crimine; & cælestis remedij faciat esse consortes. Per dominum nostrum.

Super populum.

Oratio.

¶ Adesto supplicationibus nostris omnipotēs de⁹. & quibus fiduciam sperandæ pietatis indulges; consuetæ misericordiæ tribue benignus effectum. Per dominum nostrum. &c.

Feria Tertia.

Oratio.

PERFICE (quæsumus domine) benignus in nobis obseruantia sanctæ subsidij; vt quæ te autore facienda cognouimus. te operante impleamus. Per dominum nostrum. &c. Sacra.

¶ Sanctificationē tuā nobis dñe his mysterijs placatus operare; quæ nos & à terrenis purget vitijs; & ad cælestia dona pducant. Per dominum nostrū Iesum Christum. Postcōmunio.

¶ Vt sacris dñe reddamur digni muneribus: fac nos (quæsumus) tuis semper obedire mandatis. Per dominum nostrum. &c.

Super populum

Oratio.

¶ Propiciare domine supplicationibus nostris, & animarū nostrarum medere langoribus; vt remissione percepta, in tua semp benedictione laetemur. Per dominum nostrum Iesum christum.

Feria Quarta.

Oratio.

Populum tuum domine ppicius respice; & quos ab elcīs carnalibus p̄cipis abstinere: a noxijs quoq vitijs cessare concede. Per dominum n̄m Iesum christum. &c.

Sacra.

¶ Hostias domine, quas tibi offerimus ppicius respice; & per hęc sancta commercia vincula peccatorum nostrorū absolue. Per dñm nostrum Iesum christum. &c.

Postcommunio.

Sumptis domine sacramentis ad redēptionis æternę (quęsumus) proficiamus augmentum. Per dominum nostrum,

Super populum.

Oratio.

¶ Deus innocentię restitutor & amator; dirige ad te tuorū corda seruorum; vt spiritus tui seruiore concepto; & in fide inueniantur stabiles; & in opere efficaces. Per dominum. In vnitate.

Feria Quinta.

Oratio;

Presta nobis domine quęsumus auxiliū gratię tuę; vt ieiunijs & orationibus conuenienter intenti; liberemur ab hostibus mentis & corporis. Per dominum.

Sacra.

¶ Presenti sacrificio nomini tuo nos domine ieiunia dicata sanctificent; vt quod obseruantia n̄a proficitur exterius; interius operetur effectus. Per dominum nostrum.

Postcommunio.

¶ Gratia tua nos quęsum⁹ domine nō derelinquat; quę & sacra nos deditos faciat seruituti; & tuā nobis opē semp acquirat. Per.

Super populum.

Oratio.

¶ Adesto domine famulis tuis; & perpetuam benignitatē largire poscētibus; vt his (qui te autore & gubernatore gloriātur) & congregata restaures; & restaurata conserues. Per dñm nostrum.

Feria Sexta.

Oratio.

DA quęsumus omnipotens deus; vt sacro nos purificante ieiunio, synceris mentibus ad sancta ventura facias peruenire. Per dominum.

Sacra.

¶ Hęc in nobis sacrificia deus, & actione permaneant; & operatione firmentur. Per dominum nostrū.

Postcōmunio.

¶ Fac nos quæsumus domine accepto pignore salutis eternæ sic
tendere congruenter; vt ad eam peruenire possimus. Per dñm,
Super populum. Oratio.

¶ Da quæsumus domine populo tuo salutem mētis & corporis;
vt bonis operibus inhærendo tuæ semp virtutis mereatur pro
tectione defendi. Per dñm nrm Iesum Christū filium tuum. &c.
Sabbato. Oratio.

DA quæsumus domine nostris effectum ieiunijs salutarē; vt
castigatio carnis assumpta ad nostrarū vegetationē trāseat
animarum. Per dominum nostrum. &c. Postcommunio.

¶ Sacramenti tui dñe diuina libatio penetralia nostri cordis in
fundat; & sui participes potenter efficiat. Per dominum nostrum;
Super populum. Oratio.

¶ Familiam tuā, quæsumus dñe cōtinua pietate custodi: vt q̄ in so
la spe gratiæ cēlestis innititur: cēlesti etiā protectiōe muniatur. p.
Dominica tertia. Oratio.

QUÆsumus omnipotēs deus vota humiliū respice: atq; ad
defensionem nostrā dexterā tuā maiestatis extende. Per
dñm nostrum Iesum christum filium tuum. &c. Sacra.

¶ Hæc hostia domine quæsumus mūdet nostra delicta: & ad sa
crificium celebrandum, subditorū tibi corpora mentesq; sanctifi
cet. Per dominum nostrum; Postcommunio.

¶ A cunctis nos domine reatibus & periculis propicius absolue:
quos tantū mysterij tribuis esse participes. Per dominum.
Feria Secunda. Oratio.

CORDibus nostris, quæsumus dñe, gratiā tuā benignus infun
de; vt sicut ab escis corporalibus abstinem⁹, ita sensus quoq;
nostros à noxijs retrahamus excessibus. Per dñm. Sacra.

¶ Munus, quod tibi domine nostræ seruitutis offerimus; tu salu
tare nobis perface sacramentum. Per dominum. Postcommunio.

¶ Præsta quæsumus omnipotens & misericors deus: vt quæ ore
contugimus; pura mente capiamus. Per dominum nostrum.
Super populum. Oratio.

¶ Subueniat nobis dñe misericordia tua: vt ab imminētib⁹ pecca
torū nostrorū periculis; te mereamur protégēte eripi, te liberante
saluari. Per. Feria Tertia. Oratio.

EXaudi nos omnipotens & misericors deus; & continentie sa-
lutaris propicius nobis dona concede; Per dominum. *Sacra,*

¶ Per hæc veniat (quæsumus domine) sacramenta nostræ redem-
ptionis effectus, qui nos & ab humanis retrahat excessibus, & ad
salutaria cuncta perducatur. Per dominum. *Postcommunio.*

¶ Sacris dñe mysterijs expiati, & veniã cõsequamur & grã. Per,
Super populum. *Oratio.*

¶ Tua nos dñe protectiõe defende; & ab omni nos semp iniqui-
tate custodi. *Feria Quarta.* *Oratio.*

PRæsta nobis, quæsumus domine, vt salutaribus ieiunijs eru-
diti à noxijs quocq vitijs abstinentes: propiciationem tuam fa-
cilius impetremus. Per dominum nostrum. *Sacra,*

¶ Suscipe (quæsumus domine) preces populi tui cum oblationibz
hostiarum, & tua mysteria celebrantes ab omnibus nos defende
periculis. Per dominum. *Postcommunio.*

¶ Sanctificet nos domine (qua pasti sumus) mensa cœlestis, & à
cunctis erroribus expiatis, supernis promissionibus reddat acce-
ptos. Per dominum. *Super populum.* *Oratio.*

¶ Concede, quæsumus omnipotens deus, vt qui protectionis tuæ
gratiam quærimus, liberati à malis omnibus /secura tibi mēte ser-
uiamus. Per dominum nostrum. *Feria Quinta.* *Oratio.*

Concede, quæsumus omnipotens deus, vt ieiuniorum nobis
sancta deuotio & purificatione tribuat; & maiestatis tuæ nos
reddat acceptos. Per dominum. *Sacra,*

¶ Efficiatur hæc hostia, quæsumus domine, solēnibz grata ieiunijs;
& vt tibi fiat acceptior; purificatis mentibus immolet. Per. *Postcō.*

¶ Sacramenti tui domine veneranda perceptio, & mystico nos
mundet effectu, & perpetua virtute defendat. Per dominum.

Super populum.

Oratio.

¶ Subiectum tibi populum, quæsumus domine, propiciatio celestis
amplificet; & tuis faciat semper seruire mādatis. Per dominum.

Feria sexta.

Oratio.

Ieiunia nostra, quæsumus domine, benigno fauore psequere:
vt sicut ab alimentis abstinemus in corpore; ita & à vitijs ieiun-
emus in mente. Per dominum. *Sacra;*

¶ Respice domine propicius ad munera; quæ sacram? vt & tibi

grata sint; & nobis salutaria semper existant. Per. Postcommunio.
¶ Huius nos domine perceptio sacramenti mundet a crimine;
& ad caelestia regna perducatur. Per.

Super populum.

Oratio.

¶ Praesta quaesumus omnipotens deus; vt qui in tua ptectione cō-
fidimus; cūcta nobis aduersantia te adiuuante vincamus. Per dñm.

Sabbato.

Oratio.

Praesta quaesumus omnipotens deus; vt qui se affligendo car-
nem ab alimentis abstinent, sectando iusticiam à culpa ieiun-
nent. Per dominum nostrum.

Sacra.

¶ Concede quaesumus omnipotens deus; vt huius sacrificij munus
oblatum fragilitatem nostram ab omni malo purget semper, &
muniat. Per dominum nostrum.

Postcommunio.

¶ Quaesumus omnipotens deus; vt inter eius membra numere-
mur, cuius corpus comunicamus & sanguinem. Per.

Super populum.

Oratio.

¶ Pretend domine fidelibus tuis dexteram caelestis auxiliij; vt
te toto corde perquirant; & quae digne postulant, cōsequi mereā-
tur. Per dominum.

Dominica Quarta.

Oratio.

Concede quaesumus omnipotens deus; vt qui ex merito no-
strae actionis affligimur; tuae gratiae consolatione respiremus.
Per dominum nostrum.

Sacra.

¶ Sacrificijs presentibus domine quaesum⁹ placatus intēde; vt &
deuotioni nostrae proficiant, & saluti. Per.

Postcommunio.

¶ Da nobis misericors deus; vt sancta tua, quibus incessanter ex-
plemur; & synceris tractemus obsequijs, & fideli semper mente
sumamus. Per.

Feria Secunda.

Oratio.

Praesta quaesumus omnipotens deus; vt obseruationes sacras
annua deuotione recolentes; & corpore tibi placeamus, &
mente. Per dominum.

Sacra.

¶ Oblatum tibi domine sacrificium viuificet nos semper & mu-
niat. Per dominum.

Postcommunio.

¶ Sumptis domine salutaribus sacramentis, ad redemptionis eter-
nae, quaesumus, proficiamus augmentum. Per dominum.

Super populum.

Oratio.

¶ Deprecationem nostrā quaesumus domine benignus exaudi;
& quibus

& quibus supplicandi præstas affectum; tribue defensionis auxilium. Per dominum.

Feria Tertia.

Oratio.

Sacræ nobis, domine quæsumus, obseruationis ieiunia; & piæ conuersationis augmentum; & tuæ propiciationis continuum præsent auxilium. Per dominum.

Sacra;

¶ Hæc hostia (dñe quæsumus) emundet nra delicta; & ad sacrificiū celebrādū/subditorū tibi corpora mētesq; sanctificet. Per. Postcō.

¶ Huius nos domine perceptio sacramenti mundet a crimine; & ad celestia regna perducatur. Per dominum.

Super populum.

Oratio.

¶ Miserere domine populo tuo, & continuis tribulationibus laborantem propicius respirare concede. Per dominum.

Feria Quarta.

Oratio.

Deus, qui iustis præmia meritorū; & peccatoribus per ieiuniū veniā præbes; miserere supplicibus tuis; vt reatus nostri cōfessio indulgentiam valeat percipere delictorum, Per. Oratio.

¶ Præsta, quæsumus omnipotens deus, vt quos ieiunia votiua castigant, ipsa deuotio quoq; sancta letificet; & terrenis affectibus mitigatis; facilius celestia capiamus. Per dominum. Sacra.

¶ Supplices te domine rogamus; vt his sacrificijs peccata nostra mudentur; quia tunc veram nobis tributes mentis & corporis sanitatem. Per dominum.

Postcommunio.

¶ Sacramēta (quæ sumpsimus dñe deus noster) & spiritualibus nos repleant alimentis. & corporalibus tueantur auxilijs. Per dñm.

Super populum.

Oratio.

¶ Pateant aures misericordiæ tuæ domine precibus supplicantium; & vt petentibus desiderata concedas; fac eos, quæ tibi sunt placita, postulare. Per dominum.

Feria Quinta.

Oratio.

Præsta, quæsumus omnipotens deus, vt quos ieiunia votiua castigant, ipsa quoq; deuotio sancta letificet; vt terrenis affectibus mitigatis; facilius celestia capiamus. Per.

Sacra.

¶ Purifica nos misericors deus, vt ecclesiæ tuę preces, quæ tibi gratæ sunt; pia munera deferētes; fiant expiatis mentibus gratiores. Per dominum nostrum.

Postcommunio.

¶ Cælestia dona capientes, quæsumus, domine: non ad iudicium
peruenire patiaris: quæ fidelibus tuis ad remedium, puidisti. Per,
Super populum. Oratio;

¶ Populi tui deus institutor & rector: peccata (quibus impugnasti)
expelle: ut semper tibi placitus, & tuo munimine sit securus. Per,
Feria Sexta. Oratio;

DEus, qui ineffabilibus mundū renouas sacramentis: præsta
(quæsumus) ut ecclesia tua & æternis proficiat institutis: &
temporalibus non destituatur auxilijs. Per dominū. Sacra,

¶ Munera, nos dñe quæsumus, oblata purificent: & nobis iugiter
faciāt te esse placatum. Per dominum. Postcōmunio.

Hec nos, quæsumus dñe, participatio sacramenti: & à proprijs rea
tibus indefinēter expediat: & ab omnibus tueatur aduersis. Per,
Super populum. Oratio;

¶ Da (quæsumus) omnipotēs deus: ut qui infirmitatis nostræ con
fcijs de tua virtute confidimus: sub tua semper pietate gaudeam⁹.
Per dñm nostrum. Sabbato. Oratio.

Fiat, quæsumus domine, per gratiam tuam fructuosus nostræ
deuotionis affectus: quia tunc nobis prodeunt suscepta ieiun
ia: si tuæ sint placita pietati. Per dominum nostrum. Sacra,

Oblationibus, quæsum⁹ domine, placare susceptis, & ad te nostras
etiam rebelles cōpelle propicijs voluntates. Per. Postcōmunio.

¶ Tua nos (domine quæsumus) sancta purificet, & operatiōe sua
tibi faciant esse deuotos. Per dominum.

Super populum. Oratio;

¶ Deus, qui sperantibus in te misereri potius eligis: q̃ irasci: da no
bis digne flere mala, quæ facimus, ut tuæ consolationis gratiam
inuenire valeamus. Per dominum nostrum.

Dominica in Passione. Oratio;

Quæsumus omnipotens deus, familiam tuā propicijs re
pice: ut te largiente regatur in corpore, & te seruante custo
diatur in mente. Per dominum. Sacra.

Hæc munera, quæsumus dñe, & vincula nostræ prauitatis absol
uant, & tuæ nobis misericordiæ dona concilient. Per. Postcōmū.

¶ Adesto nobis domine de⁹ noster, & quos tuis mysterijs recrea
sti, perpetuis defende præsidijs. Per dominum.

Feria Secunda.

Oratio.

Sanctifica, quæsumus domine, nostra ieiunia: & cunctarum nobis propicius indulgentiam largire culparum. Per. Sacra.
 ¶ Concede nobis (quæsumus domine) deus noster: vt hæc hostia salutaris & nostrorum fiat purgatio delictorum: & tuæ propiciatio maiestatis. Per dominum.

Postcommunio.

¶ Sacramenti tui, quæsumus domine, participatio salutaris, & purificationem nobis præbeat, & in edelam. Per dominum.

Super populum.

Oratio.

¶ Da quæsumus domine populo tuo salutem mentis & corporis, vt bonis operibus inhærendo: tua semper mereatur protectione defendi. Per dominum.

Feria Tertia.

Oratio.

Nostra tibi (quæsumus domine) sint accepta ieiunia: qui nos & expiando gratia tua dignos efficiant: & ad remedia perducant æterna. Per dominum.

Sacra.

¶ Hostias tibi domine deferimus immolandas: quæ temporali consolatione nos sic lætificent: vt promissa certius speremus æterna. Per dominum.

Postcommunio.

¶ Da nobis, quæsumus domine, perseverantem in tua voluntate famulatum: vt in diebus nostris & merito & numero populo tibi seruïens augeatur. Per dominum.

Feria Quarta.

Oratio.

Sanctificato hoc ieiunio deus tuorum corda fidelium miserator illorum: & quibus deuotionis præstas affectum: præbe supplicantibus piæ benignus auxilium. Per dominum.

Sacra

¶ Annue nobis misericors deus, vt hostias placationis & laudis sincero tibi deferamus obsequio. Per dominum.

Postcommunio.

¶ Cælestis doni benedictione percepta supplices te deus omnipotens deprecamur: vt hoc idem nobis & sacramenti causa sit & salutis. Per dominum nostrum.

Super populum.

Oratio.

¶ Adesto supplicationibus nostris omnipotens deus: & quibus fiduciam sperandæ pietatis indulges: consuetæ misericordiæ tribue benignus effectum. Per dominum nostrum.

Feria Quinta.

Presta, quesumus omnipotens deus, vt dignitas cōdiciōis hu-
manæ per immoderantiam sauciata; medicinalis parsimonie
studio reformetur. Per dominum nostrum. Sacra,

¶ Domine deus noster, qui in his potius creaturis: quas ad fragi-
litatis nostræ subsidium cōdidisti, tuo quoq; nomini munera iussisti,
dicando cōstitui, tribue quæsumus, vt & vitæ nobis præsentis auxi-
lium; & eternitatis efficiant sacramentū. Per dñm. Postcō,

¶ Quod ore supsumus domine, pura mente capiamus. & de mu-
nere temporali fiat nobis remediū sempiternum. Per dñm.

Super populum,

¶ Esto, quæsumus domine, propicius plebi tuæ; vt quæ tibi non
placent respuens tuorum potius repleatur delectationibus man-
datorum. Per dominum nostrum. Oratio,

Feria Sexta.

Cordibus nostris, quæsumus domine, auxilium gratiæ beni-
gnus infunde: vt peccata nostra castigatione voluntaria co-
hibētes; corporaliter potius maceremur: quā supplicij deputemur
æternis. Per dominum. Sacra,

¶ Presta nobis misericors de⁹, vt digne tuis semper seruire altarib⁹
mereamur, & eorū perpetua participatiōe saluari. Per. Postcō,

¶ Sumpti sacrificij domine perpetua nos tuitio non derelinquat;
& noxia semper à nobis cuncta depellat. Per dominum.

Super populum,

¶ Concede: quæsumus omnipotēs deus: vt qui protectiōis tuę gra-
tiā querimus: liberati à malis oibus secura tibi mēte seruiam⁹. Per. Oratio,

Proficiat, quæsumus domine, plebs tibi dicata piæ deuotiōis
affectu: vt sacris actionib⁹ erudita: quāto maiestati tuæ sit gra-
tior: tanto donis potioribus augeatur. Per. Sacra,

¶ A cunctis nos (domine quesumus) reatibus & periculis propi-
tus absolue: quos tanti mysterij tribuis esse participes. Per domi-
num nostrum. Postcommunio,

¶ Diuini faciat muneris largitate, quæsum⁹ domine deus noster,
vt huius semper participatione viuamus. Per dominum.

Super populum.

¶ Tueatur, quæsumus domine, dextera tua populum tuum de⁹. Oratio,

precantem/ & purificatum dignanter erudiat: vt consolatione præ
senti ad futura bona proficiat. Per dominum.

Dominica in Ramis palmarum.

Oratio.

OMnipotens sempiterne deus: qui humano generi ad imitā
dum humilitatis exemplū saluatorem nostrum carnem sum
mere & crucem subire fecisti: concede propicius: vt & patientiæ
ipsius habere documēta: & resurrectionis consortia mereamur.
Per eundem dominum.

Sacra.

¶ Concede, quæsumus domine, vt oculis tuæ maiestatis munus
oblatum & gratiam nobis deuotionis obtineat: & effectum bea
tæ perennitatis acquirat. Per dominum.

Postcommunio.

¶ Per huius operationem mysterij: & vitia nostra purgentur; &
iusta desideria compleantur. Per dominum.

Postcommunio.

Feria Secunda.

Oratio.

DA. quæsumus omnipotens deus: vt qui tot aduersis ex no
stra infirmitate deficimus: intercedēte vnigeniti filij tui pas
sione respiremus. Per dominum.

Sacra.

¶ Hæc sacrificia omnipotens deus potenti virtute emundatos:
ad sui faciant puriores venire principium. Per.

Postcōio.

¶ Præbeant nobis domine diuinum tua sancta feruorem; quo eo
rum pariter & actū delectemur, & fructu. Per dominum.

Super populum

Oratio.

¶ Aduua nos deus salutaris noster: & ad beneficia recolenda (qui
bus nos instaurate dignatus es) tribue venire gaudentes. Per.

Feria Tertia.

Oratio.

OMnipotens sempiterne deus: da nobis dominicæ passionis
sacramenta peragere: vt indulgentiam percipere merea
mur. Per dominum.

Sacra.

¶ Sacrificia nos, quæsumus dñe, propensius ista restaurēt: q̃ medici
nalibus sunt instituta ieiunijs. Per.

Postcommunio.

¶ Sanctificationibus tuis omnipotens deus: & vitia nostra curen
tur: & remedia nobis sempiterna perueniant. Per.

Super populum.

Oratio.

¶ Tua nos misericordia deus: & ab omni surreptione vetustatis
expurget: & capaces sanctæ nouitatis efficiat. Per dominum.

Feria Quarta.

Oratio.

Praesta, quaesumus omnipotens deus, vt qui nostris excessib9 incessanter affligimur: per vnigeniti tui passionem liberemur. Qui tecum viuít, & regnat. Oratio.

¶ Deus, qui pro nobis filiū tuum crucis patibulum subire voluisti, vt inimici a nobis expelleres potestatem: concede nobis famulis tuis, vt resurrectionis gratiam consequamur. Per dominum.

¶ Purifica nos misericors deus: vt ecclesiae tuae pces: q̄ tibi gratæ sunt pia munera deferētes: fiant expiatis mentibus gratiores. Per dominum nostrum. Postcommunione.

¶ Largire sensibus nr̄is op̄s deus: vt per tēporalē filij tui mortem: quā mysteria venerāda testant̄: vitā nobis redidisse cōfidam9. Per.

Super populum.

Oratio.

¶ Respice, quaesumus domine, super hanc familiā tuam: pro qua dominus noster Iesus Christus non dubitauit manibus tradi nocentium: & crucis subire tormentum. Qui tecum viuít.

Feria Quinta in cena domini. Benedictio ignis. Oratio.

Deus, qui filiū tuū: angularem scilicet lapidem: charitatis ignē fidelibus tuis cōtulisti productū ex silice: nostris p̄ futurum v̄sibus, nouū hunc ignem sanctifica: & cōcede nobis: ita per hec festa paschalia celestibus desiderijs inflammari: vt ad perpetuā claritatis puris mentibus valeamus festa pertingere. Per.

Benedictio Incensi.

Oratio.

Quaesumus omnipotens deus Abraam: deus Isaac: deus Iacob: immitte in hanc creaturam incensi/ viui odoris tui efficaciam: vt sit seruulis tuis, vel ancillis munimentū, tutelaeq; defensionis: ne intret hostis in viscera eorū: neq; aditū possit habere v̄ sedem. Per dominum nostrum.

Oratio.

¶ Deus a quo et Iudas reatus sui poenā: & confessionis suae latro premium sumpsit, concede nobis tuae propiciationis effectum: vt sicut in passione sua Iesus Christus dominus noster diuersa vtriusq; intulit stipendia meritorum, ita nobis ablato vetustatis errore/ resurrectionis suae gratiam largiatur. Qui tecum.

Sacra.

¶ Ipse tibi domine sancte pater omnipotēs deus sacrificiū nostrū reddat acceptū: qui discipulis suis in sui cōmemorationē hoc fieri hodierna traditiōe mōstrauit Iesus Christus dñs nr̄, qui. Postcō.

¶ Refecti vitalibus alimentis, quaesumus dñe, deus noster: vt quod

tempore nostræ mortalitatis exequimur: immortalitatis tuæ munere consequamur. Per dñm. Feria Sexta. Oratio.

O Remus dilectissimi nobis imprimis pro ecclesia sancta dei: vt eam deus & dñs noster pacificare, adunare, & custodire dignetur toto orbe terrarum subiiciens ei principatus & potestates: detq; nobis tranquillam & quietam vitam degentibus, glorificare deum & patrem omnipotentem. Oratio.

¶ Omnipotens sempiterne deus, qui gloriā tuā omnibus in christo gentibus reuelasti: custodi opera misericordiæ tuæ, vt ecclesia tua toto orbe diffusa, stabili fidei confessione tui nominis perseueret. Per eundem. Oratio.

¶ Oremus & p beatissimo papa nostro. N. vt deus & dñs nř, qui elegit eū in ordinem episcopatus, saluum atq; incolumen custodiat ecclesie sue sanctæ: ad regendum populum sanctū dei. Ořo.

¶ Omnipotens sempiterne deus, cuius iudicio vniuersa fundantur, respice propicius ad preces nostras, & electum nobis Antistitem tuā pietate cōserua: vt christiana plebs, q̄ te gubernat auctore, sub tanto pontifice credulitatis suæ meritis augeatur. Per. Ořo.

¶ Oremus & pro omnibus episcopis, & presbyteris, diaconibus, & subdiaconib⁹ acolitibus, exorcistis, lectoribus, ostiariis, & cōfessoribus, virginibus, viduis, & pro omni populo sancto dei. Oratio.

¶ Omnipotens sempiterne deus: cuius spiritu totum corpus ecclesie sanctificatur & regitur: exaudi nos pro vniuersis ordinib⁹ supplicantes: vt gratiæ tuæ munere ab omnibus tibi gradibus fideliter seruatur. Per dominum. Oratio.

¶ Oremus & pro christianissimo rege nostro. N. vt deus & dñs noster subditas illi faciat omnes barbaras nationes ad nostram perpetuam pacem. Per dominum. Oratio.

¶ Omnipotens sempiterne deus, in cuius manu sunt omnium potestates, & omnium iura regnorum, respice ad christianum benignus imperium: vt gentes, quæ in sua feritate confidunt, potentiæ tuæ dextera comprimantur. Per dominum. Oratio.

¶ Oremus & p cathecuminis nostris, vt deus & dñs nř adaperiat aures præcordiorū ipsorum: ianuamq; misericordiæ: vt per lauacrum regenerationis (accepta remissione omniū peccatorum) & ipsi inueniantur in christo Iesu domino nostro. Oratio.

¶ Omnipotens sempiternus deus; qui ecclesiam tuā noua semper prole fecundas; auge fidem & intellectum catechuminis nostris; vt renati fonte baptismatis/ adoptionis tuæ filijs aggregentur. Per dominum nostrum.

Oratio.

¶ Oremus dilectissimi nobis deum patrem omnipotentē; vt cunctis mundū purget erroribus; morbos auferat; famē depellat; aperiat carceres; vincula dissoluat; peregrinantibus reditum; infirmantibus sanitatē; nauigantibus portū salutis indulgeat. Per.

Oratio.

¶ Omnipotens sempiternus deus; mœstorū consolatio; laborantiū fortitudo; perueniant ad te preces de quacūq; tribulatione clamantium: vt omnes sibi in necessitatibus suis misericordiā tuā gaudeant affuisse. Per dominum.

Oratio.

¶ Oremus & pro hæreticis & schismaticis: vt deus ac dñs noster eruat eos ab erroribus vniuersis; & ad sanctam matrem ecclesiā catholicam atq; apostolicam reuocare dignetur.

Oratio.

¶ Omnipotens sempiternus deus; qui saluas omnes; & neminem vis perire; respice ad animas diabolica fraude deceptas; vt omni hæretica prauitate deposita; errantium corda resipiscant; & ad veritatis tuæ redeant vnitatem. Per dominum.

Oratio.

¶ Oremus & pro perfidis iudeis; vt deus & dominus noster auferat velamen de cordibus eorum; vt & ipsi agnoscant Iesum christum dominum nostrum.

Oratio.

¶ Omnipotens sempiternus deus; qui etiam iudaicam perfidiam à tua misericordia nō repellis; exaudi preces nostras; quas pro illius populi obsecratione deferimus; vt agnita veritatis tuę luce. quę Christus est; à suis tenebris eruat. Per dominum.

Oratio.

¶ Oremus & pro paganis; vt deus omnipotens auferat iniquitatē à cordibus eorum; & relictis idolis suis; conuertantur ad deū viuū; & verum; & vnicū filium eius Iesum christum deum & dominum nostrum; cum quo viuūt & regnat cum spiritu sancto deus. Per omnia secula seculorum.

Oratio.

¶ Omnipotens sempiternus deus; qui non mortem peccatorum; sed vitam semper inquiris; suscipe propicius orationem nostram; & libera eos ab idolorum cultura; & aggrega ecclesię tuę sanctę laudem & gloriam nominis tui. Per dominum nostrum.

Ad adorandam Crucem.

Oratio.

Tuam crucem adoro domine Iesu christe: tuam venerandam
recolo passionem/ miserere mei, qui passus es: pro me.

¶ O crux gloriosa, o crux veneranda: o crux adoranda: o lignum
præciosum & admirabile signū: per quod & diabolus est victus,
& mūdus redēptus. Adoro te: benedico te: confido in te: diligo te
tota mēte p amore dñi mei Iesu Christi, qui in te passus est p me.

¶ O mea saluatio, salua me, o mea ereptio/ eripe me/ o liberatio/ li
bera me: per tuā sanctam crucem salua me Christe saluator, qui
mortem meam moriendo destruxisti: & vitam resurgendo repa
rasti: miserere Iesu benigne, qui nasci/ pati/ mori/ atq; resurgere di
gnatus es pro me. Qui vivis.

Oratio.

Domine Iesu Christe adoro te in crucem ascendentē: & coro
nam spineam in capite portantē. Deprecor te, vt ipsa crux
liberet me ab angustia, vel de angelo percutiente.

Oratio.

¶ Dñe Iesu Christe adoro te in cruce vulneratū: felle & aceto pota
tū. Deprecor te: vt tua vulnera sint remediū animæ meę.

Oratio.

¶ Dñe Iesu christe adoro te in sepulchro positū: myrrha & aroma
tibus conditum. Deprecor te: vt tua mors sit vita mea.

Oratio.

¶ Dñe Iesu christe: adoro te descendentē ad inferos: liberantē capti
uos. Deprecor te: vt nō me dimittas introire in infernū.

Oratio.

¶ Dñe Iesu christe adoro te ascendentem in celū: sedentēq; ad dexte
ram dei patris. Deprecor te, miserere mei.

Oratio.

¶ Dñe Iesu christe adoro te venturum in iudicio. Deprecor te/ vt
in tuo aduentu non intres cum me peccatore in iudicium: sed de
precor te: vt ante dimittas, quā iudices. Qui vi.

Oratio.

¶ Crux est Christianorum spes: crux mortuorū resurrectio: crux
receptorū lux: crux cōuersorū via: crux claudorū via & bacul⁹: crux
pauperum cōsolatio: crux via fidelīū, crux humiliū inuitatio: crux
est superborum directio: crux victoria Christi: crux sancta: qui pe
pendit in te: saluet nos & defendat, & protegat. Amen.

Sabbato in vigilia resurrectionis domini.

Benedictio ignis.

Oratio:

Deus, qui Moyse famulo tuo in specie ignis rubo ardente ap
paruisti, quiq; etiam spiritum sanctum tuum per Iesum chri
stum filium tuum dñm nostrum de cælis promissum super apo
stolos igneis linguis descendere fecisti: nobis quoq; famulis tuis

charitatis ignem tribuere dignare; & hunc nouum ignem de lapide productum nostris vñsibus profuturum sanctifica: & concede nobis: ita per hæc festa paschalia cælestibus desiderijs inflammar: vt ad perpetua festa purgatis mentibus pertingere valeamus. Per eundem dominum nostrum. &c.

Benedictio incensi.

Oratio.

Veniat, quæsumus domine deus, super hoc incensum largæ tuæ benedictionis infusio: & hunc nocturnum splendorem inuisibilis regeneratores accende: vt nō solum sacrificium, quod in hac nocte litatum est, arcana tui luminis admixtione resurgat: sed quoque loco ex huius aliquid sanctificationis fuerit mysterio deportatum: expulsa diabolicæ fraudis nequicia: virtus tuæ maiestatis assistat. Per dominum nostrum.

Benedictio Cerei.

Oratio.

Deus, qui diuitias misericordiæ tuæ (in hac præcipue nocte) largiris: propitiare vniuerso ordini sacerdotalis officij: & omnes gradus famulatus nri pfecta delictorū remissione sanctifica: vt ministraturos græ tuæ nulli esse obnoxios patiaris offense. Oratio.

¶ Deus, qui mirabiliter creasti hominē: & mirabilius redemisti: da nobis, quæsumus, cōtra oblectamēta peccati mentis ratione persistere: vt mereamur ad gaudia æterna peruenire. Per. Oratio.

¶ Deus cuius antiqua miracula in pñtenti quoque sæculo cernuntur: re sentimus: præsta, quæsumus: vt sicut priorem populum ab egyptijs liberaisti: hoc ad salutem gentium per aquas baptismatis opereris. Per dominum.

Oratio.

¶ Deus, qui nos ad celebrandum paschale sacramentum vtriusque testamenti paginis instruis: da nobis intelligere misericordiam tuam: vt perceptione præsentium munerum: firma sit expectatio futurorum. Per dominum nostrum.

Oratio.

¶ Deus, qui ecclesiam tuam noua semper gentiū vocatione multiplicas: concede propicius: vt quos aqua baptismatis abluit: cōtinua protectione tuearis. Per.

Oratio.

¶ Concede, quæsumus omnipotēs deus, vt qui festa paschalia agimus: cælestibus desiderijs accensi: fontem vitæ sitiamus: dominum nostrum Iesum christum. Qui viuīs.

Oratio.

¶ Deus, qui hanc sacratissimā noctem gloria dominicæ resurrectionis

nis illustras: cōserua in noua familiæ tuæ progenie adoptionis spiritum; quem dedisti, vt corpore & mente renouari/ puram tibi exhibeant seruitutem. Per dñm. In vnitate. Sacra.

¶ Suscipe, quęsumus domine, preces populū tuū cum oblationibus hostiarū; vt paschalibus instrata mysterijs: ad eternitatis nobis medelā te operante proficiant. Per dominum. Postcommunio.

¶ Spiritū nobis domine tuę charitatis infunde; vt quos sacramentis paschalibus satiasti; tua facias pietate con cordes. Per dominū nostrum. In vnitate eiusdem. Oratio.

¶ Aufer ā nobis domine cunctas iniquitates nostras, vt ad sancta sanctorum puris mereamur mentibus introire. Per, Oratio.

¶ Suscipe sancta trinitas hęc oblationem; quā tibi offero in memoriam passionis domini nostri Iesu christi: & presta, vt in conspectu tuo tibi placens ascendat: & meā & omnium fidelium salutem operetur æternam. Per dominum nostrum.

Benedictio fontis,

Oratio,

¶ Exaudi nos omnipotens deus, & in huius aque substantiā: tuā immisce virtutem; vt abluendi per eam sanitatem simul & vitam mereantur æternam. Per dominum. Alia oratio.

¶ Omnipotens sempiternus deus: adesto magnę pietatis tuę mysterijs: adesto sacramentis: & ad recreandos populos nouos: quos tibi fons baptismatis parturit: spiritum adoptionis emitte: vt quod nostrę humilitatis gerendum est; mysterio tuę virtutis impleatur effectu. Per dominum. In vnitate eiusdem.

In die Resurrectionis domini.

Oratio.

Dus, qui hodierna die per vnigenitum tuum æternitatis nobis aditum deuicta morte reuerasti, vota nostra, quę pręueniendo aspiras, etiam adiuuando prosequere. Per dominū nostrū.

Feria Secunda.

Oratio.

Deus, qui solemnitate paschali mundo remedia contulisti; populum tuum (quęsumus) celesti dono psequere: vt & perfectam libertatem consequi mereatur; & ad vitam proficiat sempiternam. Per dominum nostrum.

Feria Tertia.

Oratio.

Deus, qui ecclesiam tuam nouo semper feceris multiplicas; cōcede famulis tuis, vt sacramentum viuendo teneant: quod

fide perceperunt. Per dominum nostrum.

¶ Suscipe domine fidelium preces cum oblationibus hostiarū; vt per hæc piæ deuotionis officia, ad cælestem gratiam transeamus. Per dominum nostrum.

¶ Concede, quæsumus omnipotēs, deus vt paschalis perceptio sacramenti/continua in nostris mentibus perseueret. Per dominū.

Feria Quarta.

Oratio.

Deus, qui nos resurrectionis dominicæ annua solennitate lætificas; cōcede propicius: vt per tēporalia festa, quæ agimus,

peruenire ad gaudia eterna mereamur. Per dominum.

¶ Sacrificia deus paschalibus gaudijs immolam⁹, quibus ecclesia tua mirabiliter & pascitur, & nutritur. Per.

¶ Ab omni nos (quæsumus dñe) vetustate purgatos: sacramenti tui veneranda perceptio in nouam transferat creaturā. Per dñm.

Feria Quinta.

Oratio.

Deus, qui diuersitatem gentium confessione tui nominis aduasti; da, vt renatis fonte baptismatis; vna sit fides mentium, & pietas actionum. Per dominum.

¶ Suscipe, quæsumus domine, munera populorū tuorum propicius; vt confessione tui nominis & baptismo renouati: sempiternam beatitudinem consequantur. Per dominum.

¶ Exaudi domine preces nostras: vt redemptionis nostræ facio sancta commercia/ & vitæ nobis cōferant præsentis auxilium, & gaudia sempiterna concilient. Per dominum nostrum.

Feria sexta.

Oratio.

Omnipotens sempiterne deus: qui paschale sacramentum in reconciliationis humanæ fœdere cōtulisti; da mentibus nostris: vt quod p̄fessione celebramus: imitemur effectu. Per.

¶ Hostias, quæsumus domine, placatus assume: quas & pro reñtorum expiatione peccati deferimus: & pro acceleratione cælestis auxiliij. Per dominum.

¶ Respice, quæsumus dñe, p̄p̄m tuū: & quem æternis dignatus es renouare mysterijs, à temporalibus culpis dignāter absolue. Per.

Sabbato.

Oratio.

Concede, quæsumus omnipotens deus, vt qui festa paschalia venerando egimus: per hæc contingere ad gaudia æterna mereamur.

na mereamur. Per dominum nostrum.

¶ Concede, quæsumus domine, semper nos per hæc sancta mysteria paschalia gratulari; vt continua nostræ reparationis operatio/perpetuæ nobis fiat causa læticæ. Per dñm. Postcõmunio.
¶ Redẽptionis nostræ munere vegetati; quæsum⁹ domine; vt per hoc perpetuæ salutis auxilium / fides semper vera proficiat. Per.

Dominica in Octaua paschæ.

Oratio.

Præsta, quæsumus om̃ps deus; vt qui paschalia festaperegim⁹; hæc te largiente moribus & vita teneamus. Per. Sacra.

¶ Suscipe munera (quæsumus dñe) exultatis ecclesiæ; & cui causâ tãti gaudij præstitisti; perpetuū fructū cõcede læticæ. p. Postcõ.

¶ Quæsumus domine deus noster; vt sacrosancta mysteria, quæ pro reparationis nostræ munimine contulisti; & præsens nobis remedium esse facias, & futurum. Per dominum.

Dominica Prima post Octauas paschæ.

Oratio.

Deus, qui in filiij humilitate iacentem mūdū erexisti; fidelibus tuis perpetuā cõcede læticiā; vt quos ppetuæ mortis eripuisti casibus; gaudijs facias sempiternis perfui. Per. Sacra.

¶ Benedictionem dñe nobis cõferat salutarem sancta semp oblatio; vt quod agit mysterio; virtute perficiat. Per. Postcõmu.

¶ Præsta nobis omnipotens deus; vt viuificationis tuæ gratiā cõsequentes; in tuo semp munere gloriemur. Per dominum nostrū.

Dominica Secunda.

Oratio.

Deus, qui erratibus (vt in viā possint redire iusticiæ) veritatis tuæ lumen ostendis; da cunctis (qui christiana professione cõsentur) & illa respuere, quæ huic inimica sunt nomini, & ea quæ sunt apta sectari. Per dominum nostrum.

Sacra.

¶ His nobis domine mysterijs cõferatur; quod terrena desideria mitigantes, discamus amare cælestia. Per dominū. Postcõmunio.

¶ Sacramēta quæ sumpsimus (quæsumus domine) & spiritualib⁹ nos instruant alimentis; & corporalibus tueantur auxilijs. Per.

Dominica Tertia.

Oratio.

Deus, qui fidelium mentes vnus efficis voluntatis, da populis tuis id amare, quod præcipis; id desiderare quod promittis, vt inter mundanas varietates ibi nostra fixa sint corda: vbi vera sunt gaudia. Per dominum.

Sacra.

¶ Deus, qui nos per huius sacrificij veneranda cōmercia vnus sum
māq; diuinitatis participes effecisti: presta quęsumus: vt sicut tuā
cognouimus veritatem: sic eam dignis moribus assequamur. Per
dominum nostrum.

Postcommunio.

¶ Adesto nobis domine deus noster: vt per hęc q̄ fideliter sum⁹
plūmus: & purgemur ā vitijs: & ā periculis omnibus exuamur.
Per dominum nostrum

Dominica Quarta.

Deus, ā quo bona cuncta procedunt: largire supplicibus tuis:
vt cogitemus te inspirante, quę recta sunt, & te gubernan⁹
te eadem faciamus. Per dominum.

Sacra.

¶ Suscipe domine fidelium preces: cum oblationibus hostiarum:
vt per hęc pię deuotionis officia: ad cālestem gloriā transeā
mus. Per dominum.

Postcommunio.

¶ Tribue nobis domine cālestis mensę virtute satiatis: & deside
rare, quę recta sunt: & desiderata percipere. Per dominum.

Feria Secunda.

Oratio.

Presta, quęsumus omnipotens deus: vt qui in afflictione no
stra de tua pietate cōfidimus: contra aduersa omnia tua sem⁹
per protectione muniamur. Per dominum.

Sacra.

¶ Hęc munera (quęsum⁹ domine) & vincula nostrę prauita
tis absoluant: & tuę nobis misericordię dona concilient. Per do
minum nostrum.

Postcommunio.

¶ Vota nostra (quęsum⁹ domine) pio fauore prosequere: vt dū
dona tua in tribulatione percepimus, de cōsolatione nostra in tuo
amore crescāmus. Per dominum nostrum Iesum christum filium
tuum. Qui tecum,

Feria Sexta.

Oratio.

Deus, qui conspicias nos tot perturbationibus non posse sub
sistere: afflictorum gemitus propicius respice: & mala omnia
quę iuste meremur auerte. Per dominum.

Sacra.

¶ His sacrificijs domine concede placatus, vt qui proprijs oram⁹
absolui delictis: non grauemur externis. Per.

Postcōmunio.

¶ Sacramenti tui domine veneranda perceptio: & mystico nos
mundet effectu, & perpetua virtute defendat. Per dominum.

Feria Quarta in vigilia Ascensionis domini. Oratio.

¶ Præsta quæsumus omnipotens deus; vt nostræ mentis intētio, quo solēnitatis venturæ gloriosus autor ingressus est; semper intēdat; & quo fide pergit; cōuersatione perueniat. Per dñm. Sacra.
¶ Sacrificium domine p̄ tui filij supplices venerabili, quæ præuenimus ascensione deferentes, præsta quæsumus; vt & nos per ipsum his commercijs sacrosanctis ad cælestia consurgamus. Per eundem dominum nostrum Iesum christum. Postcōmu.

¶ Tribue, quæsumus domine, vt per hæc sacramenta; quæ sumplimus, illuc tendat nostræ deuotionis affectus; quo tecum est nostra substantia Iesus christus dominus noster. Qui,

In die Ascensionis domini.

Oratio.

Concede, quæsumus omnipotens deus; vt qui hodierna die vnigenitum tuum ad cælos ascendisse credimus; ipsi quoq; mente in cælestibus habitemus. Per dominum. Sacra.

¶ Suscipe domine munera, quæ pro filij tui gloriosa ascensione deferimus; & cōcede, ppicius; vt præsentibus periculis liberemur; & ad vitam perueniamus æternam. Per dñm. Postcōmunio.

¶ Præsta nobis, quæsumus omnipotēs & misericors deus, vt quæ visibilibus mysterijs sumenda percepimus; inuisibili cōsequamur effectū. Per dominum nostrum.

Dominica infra octauas Ascensionis.

Omnipotens sempiternæ deus; fac nos tibi semper & deuotam gerere voluntatem; & maiestati tuæ sincero corde seruire. Per dominum nostrum. Sacra.

¶ Sacrificia nos domine immaculata purificent, & mentibus nostris supernæ gratiæ dent vigorem. Per dñm. Postcōmunio.

¶ Repleti domine muneribus sacris da (quæsumus) vt in gratiarum semper actione maneamus. Per dominum.

In vigilia Pentecostes.

Oratio.

Deus, qui in Abraæ famuli tui opere humano generi obedientiæ exempla præbuiisti, concede nobis, & nostræ voluntatis prauitatem frangere; & tuorum præceptorum rectitudinem in omnibus adimplere. Per dominum nostrum. Oratio.

¶ Deus, qui nobis per prophetarum ora præcepisti temporalia relinquere; atq; ad æterna festinare; da famulis tuis; vt q̄ te iussa cognouimus; impleri cælesti inspiratione valeamus. Per dominum.

¶ Deus, qui nos ad celebrandam hanc festiuitatem vtriusq; testamenti paginis instruis: da nobis intelligere misericordiam tuam, vt ex perceptione præsentium munerum/firma sit expectatio futurorum. Per dominum.

Oratio,

¶ Deus incommutabilis virtus & lumen eternum: respice propicius ad totius ecclesie mirabile sacramentum; & da famulis tuis: vt hoc quod deuote agimus/etiam rectitudine vite teneamus. Per dñm. Oñ.

¶ Concede: quæsumus omnipotens deus: vt qui solennitatem domini spiritus sancti colimus: celestibus desideriis accensi fontem vite sitiamus Dominum nostrum Iesum Christum filium tuum. Qui tecum. In vnitate eiusdem.

Oratio,

¶ Præsta, quæsumus omnipotens deus: vt claritatis tue super nos splendor refulgeat: & lux tue lucis corda eorum, qui per gratiam tuam renati sunt, sancti spiritus illustratione confirmet. Per.

Sacra,

¶ Munera, quæsumus domine, oblata sanctifica: & corda nostra sancti spiritus illustratione emunda. Per dominum. Postcommunio,

¶ Sancti spiritus domine corda nostra mundet infusio: & sui rosis intima asperusione fecundet. Per dominum. In vnitate,

In die Penthecostes.

Oratio,

Deus, qui hodierna die corda fidelium sancti spiritus illustratione docuisti: da nobis in eodem spiritu recta sapere: & de eius semper consolatione gaudere. Per dominum.

Feria Secunda.

Oratio,

Deus, qui apostolis tuis sanctum dedisti spiritum: concede plebi tue piæ deuotionis affectum, vt quibus dedisti fidem, largiaris & pacem. Per dominum.

Sacra,

Propicius, quæsumus domine, hæc dona sanctifica: & hostiæ spiritualis oblatione suscepta; nosmetipsos tibi perface munus æternum. Per dominum nostrum.

Postcommunio,

¶ Adesto, quæsumus domine; populo tuo; & quem mysterijs celestibus imbuiisti; ab hostium furore defende. Per dominum nostrum.

Feria Tertia.

Oratio,

Adsit nobis (quæsumus domine) virtus spiritus sancti: quæ & corda nostra clementer expurget: & ab omnibus tueatur aduersis. Per dominum. In vnitate eiusdem.

Sacra,

¶ Purificet nos (quæsumus domine) muneris præsentis oblatio, & dignos

denos sacra participatione efficiat. Per dominū. Post cōmunio.
¶ Mentis nostras (quæsumus dñe) spiritus sanctus diuinis repara-
et sacramētis, quia ipse est remissio oim peccatorū. p. in vnitate eiusdē.

Feria Quarta.

Oratio.

Mentis nostras (quæsumus domine) paracletus (quia a te p-
cedit) illuminet: & inducat in omnem, sicut tuus promissit
filius, veritatem. Qui tecum. In vnitate eiusdem.

¶ Præsta, quæsumus omnipotēs & misericors deus, vt spiritus san-
ctus adueniens templum nos gloriæ suæ dignanter inhabitando
perficiat. Per dominum nostrum.

Sacra.

¶ Accipe, quæsumus domine, munus oblatum & dignanter ope-
rare: vt quod mysterijs agimus: pijs effectibus celebremus. Per
dominum nostrum.

Postcōmunio.

¶ Sumentes domine cælestia sacramenta: quæsumus clæmentia
tuam: vt quod temporaliter gerimus: æternis gaudijs consequa-
mur. Per dominum nostrum Iesum.

Feria Sexta.

Oratio.

DA, q̄s, ecclesiæ tuæ misericors deus: vt spiritu sancto cōgre-
gata, hostili nullatenus incursione turbetur. Per.

Sacra.

¶ Sacrificia dñe tuis oblata conspectibus: ignis ille diuinus assu-
mat: qui discipulorū Christi filij tui per spiritum sanctum corda
succendit. Per eundem. In vnitate eiusdem.

Postcommunio.

¶ Sumpsimus domine sacri dona mysterij humiliter deprecan-
tes: vt quæ in tui commemoratione nos facere præcepisti: in no-
strâ proficiant infirmitatis auxilium. Qui viuīs & regnas.

Sabbato.

Oratio.

Mentibus nostris (quæsumus dñe) spiritū sanctū benignus in-
funde: cuius & sapientia conditi sumus: & prouidentia gu-
bernatur. Per. In vnitate.

Oratio.

¶ Illos nos igne (quæsumus domine) spiritus sanctus inflamet:
quem dominus noster Iesus Christus misit in terram: & voluit
vehementer accendi. Qui tecum viuīt.

Oratio.

¶ Deus, qui animarum medelam ieiunij deuotione castigari cor-
pora præcepisti: concede nobis propicius: & mente & corpore ti-
bi semper esse deuotos. Per dominum.

Oratio.

¶ Præsta, quæsumus omnipotēs deus, vt salutaribus ieiunijs eru-

diti, ab omnibus etiam vitijs abstinentes: propiciationem tuam facilius impetremus. Per dominum.

Oratio.

¶ Præsta, quæsumus omnipotens deus: sic nos ab epulis carnalibus abstinere: vt à vitijs ingruentibus pariter ieiunemus. Per dominum nostrum Iesum christum.

Oratio.

¶ Deus, qui tribus pueris mitigasti flamas igniū: concede propicius: vt nos famulos tuos non exurat flama vitiorū. Per dominum.

Sacra.

¶ Vt accepta tibi sint domine nostra ieiunia: præsta nobis quesumus, huius munera sacramenti purificatū tibi pectus offerre. Per dominum nostrum Iesum.

Post communio.

¶ Præbeant nobis domine diuinum tua sancta feruorem: quo eorum pariter & actu delectemur / & fructu. Per dominum.

In festo sanctæ Trinitatis.

Oratio.

Omnipotens sempiternæ deus: qui dedisti famulis tuis in confessione veræ fidei: æternæ Trinitatis gloriam agnoscere: & in potentia maiestatis adorare vnitatem. Quis, vt eiusdem fidei firmitate ab omnibus semper muniamur aduersis. Per.

Sacra.

¶ Sanctifica, quæsumus domine deus per tui sancti nominis inuocationem huius oblationis hostiam: & per eam nosmetipsos tibi perface munus æternum. Per dominum.

Post communio.

¶ Proficiat nobis ad salutem corporis & animæ deus noster huius sacramenti susceptio: & sempiternæ sanctæ Trinitatis eiusdem in diuiduæ vnitatis confessio. Per dominum nostrum Iesum christum.

Qui tecum viuuit & regnat in vnitæte.

In festo corporis Christi.

Oratio.

Deus, qui nobis sub sacramento mirabili passionis tue memoriam reliquisti. Tribue quæsumus: ita nos corporis & sanguinis tui sacra mysteria venerari: vt redemptionis tue fructum in nobis iugiter sentiamus. Qui tecum.

Sacra.

¶ Ecclesiæ tuæ, quæsumus domine, vnitatis & pacis propicius dona concede: quæ sub-oblatis muneribus mystice designantur. Per dominum nostrum Iesum christum.

Postcommunio.

¶ Fac nos (quæsumus domine) diuinitatis tuæ sempiterna fruiione repleri: quā præciosi corporis & sanguinis tui temporalis perceptio prefigurat. Qui viuus &.

Dominica prima post festum Trinitatis.

Oratio.

Deus, in te sperantiū fortitudo: adesto propicius inuocationi-
bus nostris: & quia sine te nihil potest mortalis infirmitas:
præsta auxilium gratiæ tuæ: vt in exequendis mandatis tuis: &
voluntate tibi & actione placeamus. Per.

Oratio.

¶ Hostias nostras domine tibi dicatas placatus assume: & ad per-
petuum nobis tribue peruenire subsidium. Per.

Postcōmu.

¶ Tantis domine repleti muneribus præsta, q̄s: vt & salutis dona
capiamus: & à tua nuncq̄ laude cessemus. Per dominum.

Dominica Secunda.

Oratio.

Sancti nominis tui domine timorem pariter & amorem fac
nos habere perpetuū: quia nuncq̄ tua gubernatione destituis:
quos in soliditate tuæ dilectionis instituis. Per.

Sacra.

¶ Oblatio nos domine tuo nomini dicanda purificet: & de die in
diem ad cælestis vitæ transferat actionem. Per.

Postcōmu.

¶ Sumptis muneribus sacris (quæsumus domine) vt cum frequen-
tatione mysterij crescat nostræ salutis effectus. Per dominum.

Dominica Tertia.

Oratio.

Deprecationem nostrā (quæsumus dñe) benignus exaudi: &
quibus supplicandi præstas affectum: tribue defensionis au-
xilium. Per dominum.

Sacra.

¶ Munera domine oblata sanctifica: vt tui nobis vnigeniti corp⁹
& sanguis fiant. Per eundem.

Postcommunio.

¶ Hæc nos communio domine purget à crimine: & cælestis re-
medij faciat esse consortes. Per.

Dominica Quarta.

Oratio.

Protector in te sperantium deus: sine quo nihil est validū: nihil
sanctū: multiplica sup nos miam tuā: vt te rectore/te duce sic
trāseamus p bona tēporalia: qđ nō amittamus eterna. Per.

Sacra

¶ Respice domine munera supplicantis ecclesiæ: & saluti credentū
perpetua sanctificatione sumenda concede. Per.

Postcōmunio.

¶ Sancta tua nos domine sumpta viuificent: & misericordiæ sem-
piternæ præparent expiatis. Per dominum.

Dominica Quinta.

Oratio.

DA nobis (domine quæsumus) vt & mūdī cursus pacifice no-
bis tuo ordine dirigatur: & ecclesia tua tranquilla deuotio-
ne lætetur. Per dominum.

Sacra.

¶ Oblationibus nostris (quæsumus dñe) placare susceptis; & ad te nostras etiã rebelles cōpelle propicius voluntates. Per, Postcō,
¶ Myſteria nos domine ſumpta purificent; & tuo munere tueantur. Per dominum.

Dominica Sexta,

Oratio.

DEus, qui diligentibus te bona inuiſibilia præparaſti; infunde cordibus noſtris tui amoris affectum; vt te in omnibus & ſuper omnia diligētes/promiſſiones tuas (quæ omne deſiderium ſuperant conſequamur. Per dominum.

Sacra,

¶ Propiciare dñe ſupplicationibus noſtris; & has oblationes famulorū famularūq; tuarū benignus aſſume; vt qđ ſinguli obtulerunt ad honorem noīſ tui; cūctis ꝑficiat ad ſalutem. Per, Postcō,
¶ Quos cæleſti domine dono ſatiaſti; præſta quæſumus, vt à niīs mundemur occultis; & ab hoſtium liberemur inſidijs. Per,

Dominica Septima,

Oratio,

DEus virtutum, cuiuſeſt totum, quod eſt optimum; infere peccatoribus noſtris amorem tui nominis; & præſta nobis religionis augmentum; vt quæ ſunt bona nutrias; ac pietatis ſtudio quæ ſunt bona nutrita, cuſtodias. Per,

Sacra,

¶ Propiciare dñe ſupplicationibus noſtris; & has populi tui oblationes benignus aſſume; & vt nullius ſit irritū votū; nullius vacua poſtulatīo, præſta quæſumus, vt quod fideliter petimus; effuſe cūctis conſequamur. Per dominum.

Postcommu.

¶ Repleti domine muneribus tuis, tribue (quæſum⁹) vt eorum & mundemur effectu, & muniamur auxilio. Per dominum.

Dominica Octaua,

Oratio,

DEus; cuius prouidentia in ſui diſpoſitione nō fallitur; te ſupplices exoramus; vt noxia cuncta ſubmoueas; & omnia nobis profutura concedas. Per dominum.

Sacra,

¶ Deus, qui legalium differentiam hoſtiarum/vnius ſacrificij perfectione ſanxiſti; accipe ſacrificiū à deuotis tibi famulis; & pari benedictione/ſicut munera Abel ſanctifica; vt qđ ſinguli obtulerūt ad maiestatis tuæ honorē; cūctis ꝑficiat ad ſalutē. Per do. Postcō.
¶ Tua noſ dñe medicinalis operatio; & à noſtris peruerſitatibus clementer expediat; & ad ea quæ ſunt recta perducatur. Per.

Dominica Nona,

Oratio,

L Argire nobis, quæsumus dñe, semper spiritū cogitandi, quæ recta sunt propicius; & agendi: vt quisine te esse non possumus, secundum te viuere valeamus. Per dominum. Sacra.

¶ Suscipe munera (q̄s dñe) quę tibi de tua largitate deferimus: vt hæc sacrosctā mysteria gr̄e tuę opante & tute/plēntis vitę nos cōuerfatōe sanctificēt; & ad gaudia sempiterna pducāt. Per. Postcō.
¶ Sit nobis domine reparatio mētis & corporis cæleste mysteriū: vt cuius exequimur actiōem; sentiamus effectum. Per dominū.

Dominica decima.

Oratio.

P Ateant aures misericordiæ tuæ precibus supplicantium; & vt petentibus desiderata cōcedas: fac eos quæ tibi sunt placita postulare. Per dominum nostrum. Sacra.

¶ Concede nobis hæc (quæsumus domine) digne frequentare mysteria: quia quoties huius hostiæ commemoratio celebratur: opus nostræ redemptionis exercetur. Per dominum. Postcō.

¶ Tui nobis communio sacramenti & purificationem conferat: & tribuat vnitatem. Per.

Dominica vndecima.

Oratio.

D Eus, qui omnipotētiam tuā parcēdo maxime & miserando manifestas: multiplica sup nos gratiā tuā: vt ad tua promissa currentes/cælestiū bonorū facias esse consortes. Per. Sacra.

¶ Tibi dñe sacrificia dicata reddantur, quæ sic ad honorē noīs tui deferēda tribuisti: vt eadē remedia fieri nostra p̄stares. p. Postcō.

¶ Quæsumus dñe deus nr̄, vt quos diuinis reparare nō desinis sacramentis: tuis non destituas benignus auxilijs. Per dominum.

Dominica duodecima.

Oratio.

O Mnipotens sempiternus deus: qui abundantia pietatis tuæ: & meritum supplicum excedis & vota: effunde super nos misericordiam tuam, vt dimittas quę cōscientia metuit, & adijcias, quod oratio non præsumit. Per dominum nostrum. Sacra.

¶ Respice, quæsumus domine, ad nostram propicius seruitutem: vt quod offerimus; sit tibi munus acceptum; & nostræ fragilitatis subsidium. Per dominum. Postcommunio.

¶ Sentiamus, domine quæsumus, tui perceptione sacramenti subsidium mentis & corporis, vt in utroq; saluati/cælestis remedij plenitudine gloriemur. Per dominum nostrum.

Dominica Decima tertia.

Oratio.

Omnipotens & misericors deus: de cuius munere venit: vt tibi à muneribus tuis digne & laudabiliter seruiatur: tribue nobis, quæsumus, vt ad promissiones tuas sine offensione curramus. Per dominum nostrum.

Sacra.

¶ Hostias, quæsumus domine, propicius intende: quas sacris altaribus exhibemus, vt nobis indulgentiam largiendo/ tuo nomini dent honorem. Per dominum.

Post commu.

¶ Viuificet nos (q̄sumus dñe) huius participatio sancta mysterij: & pariter nobis expiationem tribuat, & munimen. Per dominum.

Dominica decima quarta.

Oratio.

Omnipotens sempiterne deus: da nobis fidei, spei, & charitatis augmentum, & vt mereamur assequi, quod promittis, fac nos amare, quod præcipis. Per dominum.

Sacra.

¶ Propiciare dñe pp̄lo tuo: ppiciare munerib⁹: vt in hac oblatione placat⁹: & indulgentiā nobis tribuas & postulata cōcedas. p. Postcō.

¶ Sumptis dñe cælestibus sacramentis, ad redemptionis æternæ (quæsumus) proficiamus augmentum. Per dominum nostrum.

Dominica decima quinta.

Oratio.

Custodi, domine q̄s, ecclesiā tuā propiciatiōe ppetua: & quia sine te labitur humana mortalitas: tuis semper auxilijs & abstrahatur à noxijs: & ad salutaria dirigatur. Per.

Sacra.

¶ Concede nobis dñe: vt hæc hostia salutaris: & nostrorū fiat purgatio delictorū: & tuæ propiciatio potestatis. Per.

Postcōmu.

¶ Purificent semper, & muniant tua sacramenta nos deus: & ad perpetuæ ducant saluationis effectum. Per dominum.

Dominica decima sexta.

Oratio.

Ecclēsiā tuā domine miseratio cōtinuata mundet, & muniat: & quia sine te non potest salua cōsistere: tuo semp munere gubernetur.

Sacra.

¶ Tua nos domine sacramenta custodiant: & contra diabolicos tueantur semper incursus. Per dominum.

Post communio.

¶ Mentēs nostras & corpora possideat (quæsumus domine) doni cælestis operatio: vt non noster sensus in nobis: sed iugiter eius perueniat effectus. Per dominum.

Dominica decima septima.

Oratio.

TVa nos (dñe quæsumus) gratia semper præueniat; & sequat:
Fac bonis operibus iugiter præitet eise intetos. Per. Sacra
¶ Munda nos domine sacrificij præsentis effectu; & perfice mise
ratus in nobis, vt eius mereamur esse participes. Per. Post cõmu.
¶ Purifica, domine quæsumus, mentes nostras benignus; & reno
ua celestibus sacramentis; vt consequenter / & corporum præsens
pariter & futurũ / animarũ capiamus auxilium. Per dominum.

Feria quarta in ieiunijs quattuor temporũ. Oratio.

Misericordiæ tuæ remedijs (quæsumus domine) fragilitas
nostra subsistat; vt quæ sua condicione atteritur; tua clamẽ
tia reparetur. Per dominum.

Sacra.

¶ Præsta, quæsumus dñe. familiæ supplicanti; vt dum à cibis cor
poralibus se abstinet; à vitijs mente ieiunet. Per dominũ.

Sacra.

¶ Hæc hostia, domine quæsumus, emundet nostra delicta; & ad
sacrificium celebrandum (subditorum tibi corpora mentesq; san
ctificet. Per dominum nostrum.

Postcõmunio.

¶ Sumẽtes domine dona cælestia suppliciter deprecamur; vt quæ
sedula seruitute donante gerimus; dignis sensibus tuo munere
capiamus. Per dominum.

Feria sexta.

Oratio.

Præsta, quæsumus omnipotens deus, & obseruationes sacras
aninua deuotione recolentes; & corpore tibi placeamus. & mẽ
te. Per dominum.

Sacra.

¶ Accepta tibi sint, domine quæsumus, nostri dona ieiunij; quæ &
expiando nos tua gratia dignos efficiat; & ad sempiterna pmissa
perducant. Per dominum nostrum.

Postcõmunio.

¶ Quæsumus omnipotens deus; vt de perceptis muneribus gra
tias exhibentes; beneficia potiora sumamus. Per dominum.

Sabbato.

Oratio.

Omnipotens sempiterne deus; qui per cõtinentiã salutarẽ &
corporibus mederis & mentibus; maiestatem tuã supplices
exoramus; vt pia ieiunantiũ deprecatione placatus; & præsentia
nobis subsidia præbeas & futura. Per dominum.

Oratio.

¶ Da nobis, quæsumus. omnipotẽs deus, vt ieiunando tua gratia
laudemur, & abstinendo cunctis efficiamur hostibus fortiores. Per
dominum nostrum Iesum christum.

Oratio.

¶ Tuere, dñe q̄s, familiā tuā, vt salutis eterne remedia; q̄ te aspira-
te requirimus, te largiēte cōsequamur. Per dominum. Oratio.

¶ Præsta, quæsumus domine, sic nos ab epulis abstinerē carnali-
bus; vt ā vitijs irruentibus pariter ieiunemus. Per. Oratio.

¶ Vt nos dñe tribuis solenne tibi deferre ieiuniū; sic nobis, quæsu-
mus, indulgentiæ præsta subsidium. Per dominum. Sacra-

¶ Concede, quæsumus omnipotens deus, vt oculis tuæ maiestatis
munus oblatum; & gratiam nobis deuotionis obtineat; & effe-
ctum beatæ perennitatis acquirat. Per dominum. Postcommunio.

¶ Perficiant in nobis, quæsumus, tua sacramenta; quod continent;
vt quæ misericordiæ spe gerimus; rerum veritate capiamus. Per.

Dominica decima octaua, Oratio.

DA, quæsumus domine, populo tuo diabolica vitare cōtagia;
& te solum dominum pura mente sectari. Per. Sacra-

¶ Maiestatem tuam domine suppliciter deprecamur; vt hæc san-
cta, quæ gerimus; & ā præteritis nos delictis exuāt & futuris. Per
dominum nostrum. Postcommunio.

¶ Sanctificationib⁹ tuis omnipotens deus; & vitia nostra curent;
& remedia nobis aterna præueniant. Per dominum.

Dominica decima nona, Oratio.

DIrigat corda nostra (quæsumus dñe) tuæ miserationis opera-
tio: quia tibi sine te placare non possumus. Per do. Sacra-

¶ Deus, qui nos per huius sacrificij venerāda cōmercia: vnus sum-
meq; diuinitatis participes efficis: præsta (quæsumus) vt sicut tuam
cognoscimus veritatem; sic eam dignis mentibus & moribus asse-
quamur. Per dominum. Postcommunio.

¶ Grās tibi referimus dñe sacro munere vegetati; tuā misericordiā
deprecantes; vt dignos nos eius participatiōe perficias. Per dñm.

Dominica vigesima, Oratio.

Omnipotens & misericors deus: vniuersa nobis aduersantia
propiciatus exclude; vt mente & corpore pariter expediti,
quæ tua sunt liberis mentibus exequamur. Per dñm. Sacra-

¶ Hæc munera (q̄s domine) quæ oculis tuæ maiestatis offerimus;
salutaria nobis esse concede. Per dominum. Postcommunio.

¶ Tua nos dñe medicinalis opatio; & nñs puerisatibus clemēter
expediat; & tuis semp faciat inhærere mādatis. Per dñm nostrum.

Dominica vigesima prima.

Oratio.

LArgire, quæsumus domine, fidelibus tuis indulgentiam placatus & pacem: vt pariter ab omnibus mudentur offensis: & secura tibi mente deferuiant. Per dominum.

Sacra.

¶ Cælestem nobis præbeant hæc mysteria (quæsumus dñe) medicinaliam: & vitia nostri cordis expurgent. Per.

Post commu.

¶ Vt sacris domine reddamur digni muneribus: fac nos (quæsumus) tuis obedire mandatis. Per dominum nostrum Iesum.

Dominica vigesima secunda.

Oratio.

Familiam tuam (quæsumus domine) cõtina pietate custodi: vt à cunctis aduersitatibus te protegente sit libera: & in bonis actibus tuo nomini sit deuota. Per dominum.

Sacra.

¶ Suscipe, domine quæsumus, hostias: quibus & placari voluisti: & nobis salutem potenti pietate restitui.

Postcomunio.

¶ Immortalitatis alimoniam consecui, quæsumus domine, vt quod ore percepimus: mente secemur. Per dominum nostrum.

Dominica vigesima tertia.

Oratio.

Deus refugium nostrum & virtus: adesto pijs ecclesiæ tuæ precibus autor ipse pietatis: & præsta: vt quod fideliter petimus: efficaciter consequamur. Per dominum.

Sacra.

¶ Sacris, domine quæsumus, seruitijs fac intentos: vt sine vlla te offensionis macula famulemur: & quales esse præcipis ipse nos perfice. Per dominum nostrum.

Postcommunio.

¶ Sumpsimus domine sacri dona mysterij: humiliter deprecantes: vt quæ in tui cõmemoratione nos facere præcepisti: in nostræ proficiant infirmitatis auxilium, Qui viuus & regnas.

Dominica vigesima quarta.

Oratio.

Absolue, quæsumus domine, tuorum delicta populorum: vt à peccatorum nostrorum nexibus: quæ pro nostra fragilitate contraximus: tua benignitate liberemur. Per dñm.

Sacra.

¶ Pro nostræ seruitutis augmento sacrificium tibi domine laudis offerimus: vt quod immeritis contulisti: propicius exequaris. Per dominum nostrum.

Postcommunio.

Sumētes dñe dona cælestia (q̃s) vt nō nobis prouenire ad iudiciū patiaris: quod tuis fidelibus ad remedium prouidisti. Per dñm.

Dominica vigesima quinta.

Oratio.

EX cita, quæsumus domine, tuorum fidelium voluntates: vt di-
uini operis fructum propensius exequentes: pietatis tuæ re-
media maiora percipiant. Per dominum

¶ Propicius esto dñe supplicationib⁹ nostris: & populi tui oblationi-
bus precibusq; susceptis: omnium nostrorum ad te corda cōuer-
te: vt á terrenis cupiditatibus liberati; ad celestia desideria transeā-
mus. Per dominum nostrum.

¶ Concede nobis (quæsumus domine) vt per hæc sacramenta, que
sumpsimus: quicquid in nostra mente vitiosum est: tuæ medica-
tionis dono curetur. Per dominum nostrum Iesum Christum.

In festo dedicationis Ecclesie.

Oratio.

DEus, qui nobis per singulos annos huius sac. tēpli tui con-
secrationis reparas diem: & sacris semper mysterijs repre-
sentas incolumes: xaudi preces populi tui, & præsta: vt qui quis
hoc templum beneficia petiturus ingreditur: cuncta se impetrasse
laetetur. Per dominum nostrum.

Sacra.

¶ Annue, quæsumus dñe, precibus nostris: vt quicumq; intra tem-
pli huius (cuius anniuersarium dedicationis diem celebramus)
ambitū cōtinemur: plena tibi atq; perfecta corporis & animæ de-
uotione placeamus: vt dum hæc præsentia vota reddimus: ad eter-
na præmia te adiuuante venire mereamur. Per dñm.

Postcō.

¶ Deus, qui ecclesiā tuā spōsam vocare dignatus es: vt quæ habe-
ret gratiā per fidei deuotionē: haberet etiā ex nomine pietatē: da
vt omnis hæc plebs nomini tuo seruiens/huius vocabuli confor-
tio digna esse mereatur: & ecclesia tua in templo cuius anniuers-
sarius dedicationis dies celebratur: tibi collecta te timeat: te dili-
gat: te sequatur: vt dum iugiter per vestigia tua graditur: ad cæ-
lestia promissa te ducente peruenire mereamur. Per dominum
nostrum Iesum christum filium tuum. Qui tecum.

In die consecrationis Ecclesie.

Oratio.

DEus, qui inuisibiliter omnia cōtines: & tamen pro
salute generis humani signa tuæ potētiae visibili-
ter ostēdis: tēplū hoc potentia tuæ inhabitationis
illustra: vt omnes qui huc deprecaturi cōueniunt;
ex quacūq; tribulatione ad te clamauerint: cōso-
lationis tuæ beneficia consequantur. Per. Sacra.

¶ Omnipotens sempiterne deus: templum hoc nomini tuo dedicatum: cælesti virtute & benedictione sanctifica: & omnibus in te sperantibus auxilij tui munus ostende: vt hic & sacramentorum virtus & votorum obtineantur effectus. Per. Post cōmunio.

¶ Quæsumus omnipotens deus: vt hoc in loco: qui nomini tuo dedicatus est, cunctis petētibz aurem tuæ pietatis accommodes

ORATIONES SANCTORVM.

In vigilia sancti Andree apostoli.

Oratio.

¶ Quæsumus omnipotens deus, vt beatus Andreas apostolus tuum pro nobis imploret auxilium: vt à nostris reatibus absoluti: à cunctis etiam periculis eruamur. Per dominum. Sacra.

¶ Sacrandum tibi domine munus offerimus: quo beati Andree apostoli tui solennia recolēs: purificationē quoq; nostris mentibus imploremus. Per dominum. Postcōmu.

¶ Perceptis domine sacramentis suppliciter exoramus: vt intercedente beato Andrea apostolo tuo: quæ pro illius veneranda gerimus passione: nobis proficiant ad medelam. Per dominum.

Eodem die sancti Saturnini.

Oratio.

Deus, qui nos beati Saturnini martyris tui concedis natalicio perfrui: eius nos tribue meritis adiuuari. Per. Sacra.

¶ Munera tibi dñe dicata sanctifica: & intercedēte bto Saturnino martyre tuo: per hæc eadē nos placatus intēde. Per do. Postcō.

¶ Sanctificet nos, quæsumus domine, tui perceptio sacramenti: & intercessione beati Saturnini martyris tui: tibi reddat acceptos. Per dominum nostrum.

In die sancti Andree apostoli.

Oratio.

Maiestatem tuam domine suppliciter exoramus: vt sicut ecclisæ tuæ beatus Andreas apostolus tuus extitit prædicator, & rector: ita apud te sit pro nobis perpetuus intercessor. Per dominum nostrum. Sacra.

¶ Sacrificium nostrū tibi (domine quæsumus) beati Andree prædicatio sancta conciliet: vt in cuius honore solenniter exhibetur: eius meritis efficiatur acceptum. Per. Post communitio.

¶ Sumpsimus domine diuina mysteria beati Andree festiuitate læ-

tantes: quæ sicut tuis sanctis ad gloriam: ita nobis (quæsumus) ad
veniam prodesse perficias. Per dominum

Chrysanti Mauri & Dariæ martyrum, Oratio.

Sanctorum martyrum tuorum Chrysanti, Mauri atque Dariæ virgi-
nis, quæsumus domine, nobis adsit oratio: ut quos obsequio
veneramur: pio iugiter experiamur auxilio, Per dominum.

Sancti Fœlicis, Oratio.

Concede, quæsumus omnipotens deus, ut ad meliorem vitam
exempla sancti tui Fœlicis nos prouocent: quatenus cuius
solennia agimus: & actus imitemur. Per dominum.

In natali sanctæ Barbaræ, Oratio.

Intercessio gloriosa (quæsumus domine deus noster) beatæ Bar-
baræ virginis & martyris tuæ nos ab omni aduersitate protegat:
ut per eius interuentum/corporis & sanguinis dñi nostri Iesu chri-
sti sacramentum/ante nostræ animæ de corpore exitum/& cum vera fide
de & pura mente percipere mereamur. Per eundem. Sacra.

¶ Suscipe munera domine: quæ in beatæ Barbaræ martyris tuæ
solennitate deferimus: cuius nos confidimus patrocinio liberari.
Per dominum.

Sancti Nicolai episcopi, Oratio.

Deus, qui beatum Nicolaum confessorem tuum atque ponti-
ficem innumeris decorasti miraculis: tribue nobis, quæsu-
mus, ut eius meritis & precibus à gehēnæ incendijs liberemur,
per dominum nostrum. Sacra.

¶ Sanctifica, quæsumus domine, oblata munera: quæ in veneratiōe
sancti antistitis Nicolai offeruntur: ut per ea vita nostra inter ad-
uersa ubique dirigat, & prospera. Per, Post communio.

Sacrificia, quæ sumpsimus domine, pro solennitate sancti pontifi-
cis tui Nicolai: sempiterna nos protectione cōfirmet. Per dñm.

In consecratione sancti Ambrosij episcopi, Oratio.

Deus mundi autor & conditor: qui hodiernæ festiuitatis diem
beati Ambrosij sacerdotij electione consecrasti: presta popu-
lo tuo: ut cuius annua celebritate deuotus resulat obsequijs: eius
suffragijs tuæ pietatis cōsequatur auxilium. Per dñm. Sacra.

¶ Interuentu p̄cis & obtentu orationis beati Ambrosij sacerdotis
& cōfessoris tui domine his muneribus tibi oblati benedictionē

effunde de celis: quo ex eis fumentes & omnibus careamus cul
pis: & celestibus repleamur edulijs. Per. Postcommunio.

Repleti domine muneribus tuis: quæ de festiuitate beati sacerdo
tis & confessoris tui Ambrosij percepimus: tribue quæsumus: vt
eorum emundemur effectu: & viuamus auxilio.

In Octaua sancti Andreae apostoli,

Oratio.

Protegat nos dñe sepius beati Andreae apostoli tui repetita
solennitas: vt cuius patrocinia sine intermissione recolimus:
perpetuam defensionem sentiamus. Per dominum. Sacra.

¶ Indulgentiam nobis præbeant hæc munera (quæsumus domi
ne) largiorē: quæ pro venerabilis Andreae apostoli tui suffragijs
offeruntur. Per dominum. Postcommunio.

¶ Adiuuet familiam tuam tibi supplicando beatus Andreas apo
stolus: & pius interuentor efficiatur: qui tui nominis extitit prædi
cator. Qui viuīs & regnas.

In conceptione beatæ Mariæ virginis.

Oratio.

Deus, qui beatæ Mariæ virginis conceptionem angelico vati
cinio parentibus prædixisti: præsta familiæ tuæ/ ipsius mu
niri præsidijs: cuius conceptionem sacram frequētatione cōgrua
veneratur. Per dominum. Sacra.

¶ Unigeniti tui domine nobis succurrat humanitas: vt qui natus
ex virgine/ matris integritatem non minuit: sed sacrauit in conce
ptione/ eius solennijs à nostris nos piaculis exuens: oblationem
nostram sibi faciat acceptam. Qui tecum. Postcommunio.

¶ Sumpsimus dñe celebritatis annuæ votiua sacramenta: præsta
quæsumus: vt intercedente beata dei genitrice Maria: & tempor
alis nobis vitæ remedia præbeant/ & æternæ. Per dominum.

Eulaliæ virginis.

Oratio.

Deus, qui beatæ virginis & martyris tuæ Eulaliæ animā ad
ostendendā innocentie viā in colūbe specie uidentib⁹ cūctis
calum penetrare fecisti, cōcede nobis p̄cibus/ ipsius innocenter vi
uere: vt ad eadem mereamur gaudia peruenire. Per. Sacra.

¶ Muneribus nostris domine te magnificamus oblati: quæ in san
ctæ solennitatibus Eulaliæ virginis & martyris tuæ offerimus: vt
& nobis gaudia æterna concilies: & patrocinia sempiterna largia
ris. Per dominum nostrum. Postcommunio.

¶ Sumpta sacra mysteria (quæsumus domine deus noster) propicius in nobis conseruare digneris: & intercedente beata Eulalia martyre tua; angelicis turmis ad desideria euehi mereamur, & prouehi: quibus etiam ipsam dignatus es in terris positam custodire. Per dominum nostrum.

Sancti Damasi Papæ.

Oratio.

DA, quæsumus omnipotens deus: vt beati Damasi confessoris tui atq; pontificis veneranda solennitas; & deuotionem nobis augeat & salutem. Per dominum.

Sacra.

¶ Sancti tui nos (dñe quæsumus) vbicq; latificent: vt dñi eorum merita recolimus; patrociniā sentiamus. Per dñm.

Postcōmu.

¶ Præsta: quæsumus omnipotens deus: vt de perceptis muneribus gratias exhibentes; beneficia potiora sumamus. Per dominum.

Sanctæ Lucie.

Oratio.

EXaudi nos deus salutaris noster: vt sicut de beatæ Lucie virginis & martyris tuæ festiuitate gaudemus; ita piæ deuotionis erudiamur affectu. Per dominum.

Sacra.

¶ Accepta tibi sit domine sacratæ plæbis oblatio pro tuorum re sanctorum: quorum se meritis percepisse de tribulatione cognoscit auxilium. Per dominum.

Postcōmunio.

¶ Satiasti domine familiam tuam muneribus sacris: eiusq; sumus interuentione nos refove; cuius solennia celebramus. Per dñm.

sancti Thomæ apostoli.

Oratio.

DA nobis. quæsumus domine beati apostoli tui Thomæ solennitatibus gloriari: vt eius semp patrocinijs subleuemur: & fidem congrua deuotione sectemur. Per dominum.

Sacra.

¶ Debitū tibi domine nostræ reddimus seruitutis suppliciter exorantes: vt suffragijs beati apostoli tui Thomæ in nobis tua munera tuearis; cuius honoranda confessio; laudis tibi hostias immolamus. Per dominum.

Postcōmunio.

¶ Conserua domine populum tuum; & quem sanctorum tuorum præsidijs non desinis adiuuare; perpētuis tribue gaudere remedijs. Per dominum.

Translatio sancti Isidori.

Oratio.

Protegat nos (quæsumus domine) beati Isidori confessoris tui; atq; pontificis intercessio gloriosa: vt cuius sumus illuminati

doctrinis eius semper muniamur auxilijs. Per dominum. Sacra.
¶ Sancti tui (q̄s dñe) nos vbicq; latificent: vt dum eorū merita re-
colimus: patrociniā sentiamus. Per dominum. Postcōmunio.
¶ Præsta, quæsumus omnipotens deus, vt de perceptis muneribus
gratias exhibentes: intercedente beato Isidoro cōfessore tuo
atq; pontifice/beneficia potiora sumamus. Per dominum.

De sancto Stephano.

Oratio.

DA nobis (quæsumus domine) imitari, quod colimus: vt disca-
mus & inimicos diligere: quia eius natalicia celebram⁹: qui
nouit etiā pro persecutoribus exorare dominū nostrū. Sacra.
¶ Suscipe dñe munera p̄ tuorū cōmemoratiōe sanctorū: vt sicut
illos passio gl̄iosos fecit: ita nos deuotio reddat innocuos. p. Sacra.
¶ Suscipe munera dñe: q̄ in eius tibi solēnitāte deferimus: cuius
nos confidimus patrociniō liberari. Per. Postcommunio.
Auxilientur nobis domine sumpta mysteria: & intercedente bea-
to Stephano protomartyre tuo/semperiterna nos protectiōe con-
firmet. Per dominum.

Sancti Ioannis euangelistæ.

Oratio.

ECclesiam tuam dñe benignus illustra: vt beati Ioannis apo-
stoli tui & euangelistæ illuminata doctrinis: ad dona perue-
niant sempiterna. Per dominum. Postcommunio.

¶ Refecti cibo potuq; celesti de⁹ n̄r: te suppliciter deprecamur: vt in
cui⁹ hæc cōmemoratiōe p̄cepim⁹: eius muniamur & precibus. Per.

Sanctorum Innocentium.

Oratio.

DEus, cuius hodierna die præconium innocētes martyres
non loquendo: sed moriendo confessi sunt: omnia in no-
bis vitiorū mala mortifica: vt fidem tuam, quā lingua nostra lo-
quitur: etiam moribus & vita fateatur. Per dominum.

Sancti Siluestri.

Oratio.

DA, quæsumus omnipotens deus, vt beati Siluestri cōfessoris
tui atq; pontificis veneranda solēnitās: & deuotionē nobis
augeat & salutem. Per dominum nostrum.

Sanctę Columbæ.

Oratio.

Indulgentiam nobis domine beata Columba virgo & martyr
imploret, quæ tibi grata semper extitit, & merito castitatis &
tuæ professionis virtutis. Per dominum.

Sancti Hilarij.

Oratio.

Deus, cuius miseratione delinquentes incitantur ad veniam: Diuini transferuntur ad palmam: qui infusus in corde beati Hilarij antistitis quasi de templo fidei responsa dedisti: concede propicius, ut qui tuum inclytum confessorum fecisti Cæsarem non timeat; intercessionem eius ab speciali hoste plæbem protegas obsecratem; ut cuius in solennitate tripudiat, eius sit fida prece defensa. Per.

Marthæ virginis.

Oratio.

Exaudi domine populum cum sanctorum tibi patrocinio supplicantem; ut temporalis uitæ nos tribuas pace gaudere; & æternæ sperare subsidium. Per dominum.

Sacra.

¶ Suscipe & sanctifica Adonai deus hoc munus oblatum; & concede, ut ad salutem nostram caro & sanguis fiat filij tui/meritis illius; qui illum gratanter hospitio suscepit dominum nostrum. Qui. Postcommunio.
¶ Quæsumus omnipotens deus; ut prius sacramentis (quæ sumpsimus) & meritis beatæ Marthæ filij tui hospite: hic & in futuro uiuamus. Per eundem dominum nostrum Iesum.

Sanctorum Fabiani & Sebastiani.

Oratio.

Infirmi-tatem nostram respice omnipotens deus; & quia potius propria actionis grauat, beati Fabiani martyris tui atque pontificis intercessio gloriosa nos protegat. Per.

Alia oratio.

¶ Deus, qui beatum Sebastianum martyrem tuum virtute constantia in passionem roborasti; ex eius nobis imitatione tribue per amorem tuum; prospera mundi despiciere; & nulla eius aduersa formidare. Per.

Sanctæ Agnes.

Oratio.

Omnipotens sempiterna deus, qui infirma mundi eligis; ut fortia quæque confundas; concede propicius; ut qui beatæ Agnes virginis & martyris tuæ solennia colimus; eius apud te patrocinia sentiamus. Per dominum.

Sacra.

¶ Hostias tibi domine (quas offerimus) propicius respice; & intercedente beata Agnete virgine & martyre tua/vincula peccatorum nostrorum absolue. Per dominum.

Postcommunio.

¶ Refecti cibo potuque cælesti deus noster/te suppliciter exoramus; ut in cuius hac commemoratione percepimus; eius muniamur & precibus. Per dominum.

Sancti Vincentij.

Oratio.

Adesto

Adesto domine supplicationibus nostris: vt qui ex iniquitate nostra reos nos esse cognoscimus: beati Vincentij martyris tui intercessione liberemur. Per dominum.

Conuersio sancti Pauli.

Oratio.

Deus, qui vniuersum mundum beati Pauli apostoli prædicatione docuisti, da nobis, quæsumus, vt qui eius hodie cōuersionem colimus: per eius ad te exempla gradiamur. Per.

In festo Purificationis.

Oratio.

Omnipotens sempiterne deus: maiestatem tuā supplices exoramus: vt sicut vnigenitus filius tuus hodierna die cum nostra carnis substantia in templo est præsentatus, ita nos facias purificatis tibi menibus præsentari. Per dominum.

Sanctæ Agathæ.

Oratio.

Deus, qui inter potentia tuæ miracula etiam sexu fragili victoriam martyrij cōtulisti: concede propicius: vt qui beate Agathæ martyris tuæ natalicia colimus: per eius ad te exempla gradiamur. Per dominum.

Scolastica virginis.

Oratio.

Familiam tuā (quæsumus domine) beata virginis tuæ Scolasticæ meritis propicius respice: vt sicut ad obtinendū ipsius precibus, quod cupiuit, imbrem cælitus descendere fecisti: ita eius supplicationibus ariditatem nostri cordis supernæ digneris gratiæ rore profunder. Per dominum.

Cathedra sancti Petri.

Oratio.

Deus, qui beato Petro apostolo tuo collatis clauibus regni cælestis animas ligandi atq; soluendi pontificium tradidisti: concede, vt intercessionis eius auxilio, a peccatorum nostrorū nexibus liberemur. Per dominum.

Sancti Mathiæ.

Oratio.

Deus, qui beatum Matthiam apostolorum tuorum collegio sociasti: tribue: quæsumus: vt eius interuentione tuæ circa nos pietatis semper viscera sentiamus. Per.

Sacra.

¶ Deus, qui proditoris apostatæ ruinā, ne apostolorum tuorum numerus sacratus perfectione careret: beati Mathiæ apostoli electione supplesti: præsentia munera sanctifica: & per ea nos gratiæ tuæ virtute confirma. Per dominum.

L

Sancti Gregorij. Oꝛo.

Deus q̄ nos bñi Gregorij confessoris tui atq; pontificis annua
solennitate lætificas; concede propicius; vt cuius opere atq;
doctrina scripturæ tuæ myſteria multa cognouimus, eius apud te
semper patrociniā sentiamus, Per.

Transitus sancti Benedicti. Oꝛo.

OMps sempiternæ deus; qui hodierna die carnis eductum de
ergastulo, bñissimum confessorem tuum Benedictum suble
uasti ad cœlum; concede q̄sumus; hæc festa tuis famulis celebra
tibus cunctorum veniā pctorum: vt qui exultantibus animis
eius claritate congaudent; ipso apud te interueniente consocient
& meritis, Per dñm.

Annunciatio sc̄æ Marię. Oꝛo.

Deus quide beatæ Mariæ virginis vtero verbum tuum an
gelo nunciante carnem suscipe voluisti; præsta supplicibus
tuis; vt qui vere eam dei genitricem credimus; eius apud te inter
cessionibus adiuuemur, Per eundem dñm.

Alia oꝛo.

Deus qui hodierna die verbum tuum beatæ Marię virginis
aluō coadunare voluisti; fac nos hæc sacramenta ita page
re; vt tibi placere valeamus, Per dñm.

solēbaz

Marci euangelistæ. Oꝛo.

Deus qui nos beati Marci euangelistæ concedis nataliciā per
frui; da ecclesiæ tuæ q̄sumus; & amare qđ credidit; & p̄dica
re quod docuit, Per dñm.

In die ap̄loꝝ Philippi & Iacobi. Oꝛo.

Deus qui nos annua Ap̄loꝝ tuorum Philippi & Iacobi solē
nitate lætificas; p̄sta q̄sumus; vt quorum gaudemus meritis
instruamur exemplis, Per dñm.

se amō
q̄sumus

Inuentionis sc̄æ Crucis. Oꝛo.

Deus qui in p̄clara salutiferæ Crucis inuentionē; passionis tuæ
miracula suscitasti; cōcede / vt vitalis ligni p̄cio; æternæ vitę
suffragia consequamur, Qui viuīs & regnas,

Ioannis ante portam latinā. Oꝛo.

Deus qui cōspicis quia nos vñdicp̄ mala n̄ra perturbant p̄sta
q̄sumus; vt beati Ioānis apostoli tui intercessio gloriosa nos
protegat, Qui

Michaelis archangelī. Oſo.

DA nobis om̃ps deus beati archangelī tui Michaelis eatenus
honore pficere; vt cuius in terris gl̃iam p̃dicamus eius: p̃ci-
bus adiuuemur in c̃elis, Per dñm.

Nerei & Achilei & Pancratij. Oſo.

Semper nos dñe martyrū tuorum Nerei & Achillei atq; Pā-
ſcratiꝝ foueat q̃sumus dñe b̃ſa ſolennitas; & tuo dignos reddat
obſequio. Per dñm.

Sancti Medardi confessoris. Oſo.

EXaudi dñe p̃ces ñras & interueniēte b̃ſo confessore tuo atq;
p̃ōſifice Medardo: ſupplicatiōes ñras placatus intēde. Per.
Primi & Feliciani. Oratio.

Fac nos dñe ſc̃ſorꝝ Primi & Feliciani feſta deuotis m̃tib⁹ cele-
brare; atq; eorū ſuffragijs ſuſtulit; p̃ſectiōis tuę dōa ſentiam⁹. p
Barnabæ apoſtoli. Oratio.

Sancti Barnabæ apoſtoli tui nos q̃s dñe ſolennitas tueat: quia
ſanto fiducialius tuo nomine ſupplicamus, quanto frequētius
apoſtolorum confouemur exemplis. Per dñm.

In vigilia ſc̃ti Ioannis baptiſtæ. oratio.

Preſta q̃s om̃ps deus: vt familia tua p̃ viam ſalutis incedat; &
b̃ſi Ioannis p̃curſoris h̃ortamenta ſectando: ad eum quem p̃-
dixit ſecura mente perueniat. Per dñm.

In die, Oratio.

Deus qui p̃ſentē diē honorabilē nobis in b̃ſi Ioānis natiuitate
fecisti, da famulis tuis ſp̃ūalium gratia gaudiorum: et omniū
fidelium mentes dirige in viam ſalutis æternæ. Per dñm.

Ioannes & Pauli martyrū. Oratio.

Quæſumus om̃ps deus: vt nos geminata læticia hodiernæ
feſtiuitatis excipiat: quæ de beatorum Ioannis & Pauli glo-
rificatione procedit; quos eadem fides & paſſio vere fecit eſſe ger-
manos. Per dñm.

In vigilia aplorum Petri & Pauli. oratio.

Deus qui apoſtolorum tuorum Petri & Pauli nobis glorioſa
natalicia p̃reire concedis: tribue q̃s: eorum nos ſemper & be-
neficijs p̃ueniri; & orationibus adiuuari. Per dñm.

In die, Oratio.

DEus, qui hodiernam diem apostolorum tuorum Petri & Pauli martyrio consecrasti; da (quæsumus) ecclesiæ tuæ in omnibus sequi præceptum; per quos religionis sumpsit exordium. Per do.
Commemoratio sancti Pauli. Oratio.

DEus, qui multitudinem gentium beati Pauli apostoli tui prædicatione docuisti; da nobis: ut cuius natalicia colimus, eius apud te patrocinia sentiamus. Per dominum,
Eodem die sancti Martialis. Oratio.

DEus, qui venerabilem beati Martialis confessoris tui atque pontificis festiuitatem solenniter reuertentem populo tuo dedicasti; cōcede nobis: ut quod in eius honore deposcimus; eo suffragante consequi mereamur. Per dominum nostrum,
Sanctorum martyrum Processi & Martiniani. Oratio.

DEus, qui nos sanctorum tuorum Processi & Martiniani confessionibus gloriosis circundas & protegis; da nobis & eorum imitatione proficere: & intercessione gaudere. Per dominum,
Translatio sancti Martini. Oratio.

OMnipotens & misericors deus, qui inter cetera miracula sancti confessoris tui Martini etiam in die translationis sacri corporis illius angelicam reuelationem populo tuo demonstraisti: presta nobis petentibus/huius patroni suffragantibus meritis: ut ea quæ sunt placita digno affectu & deuotis mentibus exequamur. Per.
Octaua die apostolorum Petri & Pauli. Oratio.

DEus cuius dextera beatum Petrum apostolum ambulante in fluctibus ne mergeret erexit; & coapostolum eius Paulum tertio naufragantem de profundo pelagi liberauit; exaudi nos propicius & concede; ut amborum meritis eternitatis gloriam consequamur. Per do.
Mariæ Magdalene. Oratio.

LArgire nobis clementissime pater; quod sicut beata Maria magdalena dominum nostrum Iesum Christum super omnia diligendo suorum obtinuit veniam peccaminum; ita nobis apud misericordiam tuam sempiternam impetret beatitudinem. Per.

Iacobi apostoli.

Oratio.

ESto domine præbituæ sanctificator & custos; ut apostoli tui Iacobi munus ita præsidij & conuersatione tibi placeat; & secura mente deseruiat. Per dominum nostrum.

Sanctorum martyrum Simplicij-Faustini/
& Beatricis. Oratio.

PResta q̄s dñe: vt sicut pplus christianus martyre tuore Simplicij/Faustini & Beatricis: tpali festiuitate cōgaudet: ita p̄ruat æterna: & qđ votis celebrat: cōphendat effectu. Per dñm.

In vincula sancti Petri, Oratio.

Deus, qui bñm Petrum aplm à vinculis absolutū: illesum abire fecisti: nostrorum q̄s absolue vincula p̄ctorum: & omnia mala nobis propiciatus auerte. Per dñm.

Stephani/Gamalielis & Nicomedi. Oŕo.

Deus, qui nos annua præclare inuentionis sc̄torum tuorum Stephani/Gamalielis/Nicomedi: atq; Abibonis solennitate lætificas: præsta q̄s: vt quos in cælesti gloria sublimatos miraculis in terra decorasti: apud paternam pietatis tuæ clamentiam intercessores semper habere mereamur, Per,

Sixti papæ. Oratio,

Deus, qui conspicis quia ex nulla nostra virtute subsistimus: concede propicius: vt intercessione beati Sixti martyris tui atq; pontificis contra omnia aduersa muniamur, Per.

In die Transfigurationis dñi nostri Iesu christi. Oŕo.

Deus, qui vnigenitū tuū hodierna die mirabiliter trāsformatum cælitus vtriusq; testamenti patribus reuelasti: da nobis q̄sumus beneplacitis tibi actibus ad eius semper contemplandam pertingere gloriam: in quo tuæ paternitati optimæ complacuisse testatus es, Per eundem.

De sancto Laurentio. Oratio,

DA nobis q̄sumus om̄ps deus viuorum nostrorum flammam: extinguere: qui beato Laurentio martyri tuo tribuisti tormentorum suorum incendia superare, Per,

Tiburtij martyris. Oratio.

BEati Tiburtij nos domine foueant continua præsidia: quia nō desinis propicius intueri: quos talibus auxilijs cōcesseris adiuuari, Per dominum.

In vigilia assumptionis beatæ Mariæ. Oratio,

Deus, qui virginalem aulam beatæ Mariæ in qua habitares eligere dignatus es: da q̄s: vt sua nos defensione munitos;

L iij

iucundos faciat suæ interesse festiuitati. Qui uiuis. Sacra,
Munera nostra dñe apud clementiam dei genitricis commendet
oratio: quā iccirco de præfenti seculo trāstulisti: vt p pccis nōstris
apud tefiducialiter intercedat, Per. Post commu.
Comcede q̄s om̄ps deus fragilitati nr̄e præsidium: vt qui sancta
dei genitricis requiē celebramus: intercessionis eius auxilio à nris
iniquitatibus resurgamus, Per eundem.

In die, Oratio.

Veneranda nobis dñe huius diei festiuitas opem conferat sa
lutarem: in qua sancta dei genitrix mortem subiit tpalem;
nec tñ mortis nexibus deprimi potuit: q̄ filium tuum dñm nostrū
de se genuit incarnatum. Qui,

Sacra,
Subueniat dñe pl̄bi tuæ genitricis oratio: quam & si pro condi
tione carnis migrasse cognoscimus: in caelesti gl̄ia p nobis aperte
orare sentiamus, Per eundem. Post cōmu.

Mensæ caelestis participes effecti imploramus clementiam tuam
dñe deus nr̄: vt ḡfesta sc̄tæ dei genitricis colimus: à cunctis malis
imminentibus eius intercessionibus liberemur, Per eundem.

Octaua die sancti Laurentij, Oratio.

Beati Laurentij q̄s dñe nos faciat passio veneranda le
tantes: & vt eam sufficienter recolamus: dignos effi
ciat, Per dñm, Sacra,

Beati Laur̄tj martiristui honorabilē passionē mu
nerib⁹ dñe geminatis exegmur: q̄ licet pprijs sit me
morāda principijs: indefinēter tñ pmaneat ḡfiosa, Per. Post cō.
Solennis dñe nobis intercessio b̄ti Laurentij martiris tui q̄s p̄stet
auxilium: vt caelestis mensę participatio quam sumpsim⁹: tribuat
ecclesiæ tuæ recensitam læticiam, Per.

Agapiti martyris, Oratio.

Lætetur ecclesia tua deus beati Agapiti martyris tui confisa
suffragijs: atq; eius precibus gloriosis: & deuota permaneat:
& secura consistat, Per dñm.

Octaua sanctæ Mariæ, Oro.

Famulorum tuorum q̄s dñe delictis ignosce: vt qui tibi place
re de actibus nris non ualemus: genitricis filij tui domini no
stri intercessione saluemur, Per eundem.

Timothei & Simphoriani, Oratio.

Benedictio tua domine impleat corda fidelium: talesq; efficiat: qui & martyrum tuorum Timothei & Simphoriani passionem honorificent: & remedia salutis æternæ eorundem patrocinantibus meritis assequantur. Per dominum.

Bartholomei apostoli. Oratio.

Omnis sempiternæ deus: qui huius diei venerandam sanctamq; leticiam: in beati apostoli tui Bartholomei festiuitate tribuisti: da ecclesiæ tuæ quod amare quod credidit: & predicare quod docuit. Per dominum.

Augustini episcopi. oratio.

Adesto supplicationibus nostris omnipotens deus: & quibus fiduciam sperandæ pietatis indulges: intercedente beato Augustino confessore tuo atq; pontifice: consuetae misericordiae tribu benignus effectum. Per dominum.

Herini atq; Iuliani. Oratio.

Deus qui beatos martyres tuos Herinum atq; Iulianum virtute constantiae in passione roborasti, ex eorum nobis imitatione tribue pro amore tuo prospera mundi despiciere: & nulla eius aduersa formidare. Per eundem.

Decollatio sancti Ioannis baptistæ. Oratio.

Sancti Ioannis baptistæ & martyris tui domine quod veneranda festiuitas; salutaris auxilij nobis prestet effectum. Per dominum.

Felicitis & Adaucti. Oratio.

Maiestatem tuam supplices deprecamur; ut sicut nos iugiter sanctorum tuorum Felicitis & Adaucti commemoratione letificasti: ita semper supplicatione defendas. Per.

Egidij abbatis. Oratio.

Pratende nobis domine misericordiam tuam: & beati Egidij abbatis intercessio: cuius nos dedisti patrocinijs adiuuari; tribue: ut maiestatem tuam iugiter exoret pro nobis. Per dominum.

Antonini. Oratio.

Omnis sempiternæ deus: fidelium indeficiens conseruator: qui gloriosi martyris tui Antonini clarificare dignatus es solennitatem: exaudi preces supplicantis ecclesiæ tuæ & presta: ut quod deuote expetit: eo suffraganie consequi mereatur. Per dominum.

Natiuitatis sanctæ Mariæ virginis. Oratio.

Supplicationē seruorū tuorū deus miserator exaudi: vt qui in natiuitate dei genitricis Marię congregamur: eius intercessionibus à te instantibus periculis eruamur. Per.

Vnigeniti tui dñe nobis succurrat humanitas: vt qui natus de virgine: matris integritatē non minuit: sed sacrauit: in natiuitatis eius solennijs à nostris nos piaculis exuens: oblationem nrām sibi faciat acceptam. Qui tecum, &c.

Sumpsimus dñe celebritatis annuę votiuā sacramēta: p̄sta q̄s: vt temporalis nobis vitæ remedia p̄beant & æternæ, Per.

Hadriani martyris. Oratio.

Concede q̄s omps deus: vt sancti Hadriani martyris tui sociorūq; eius veneranda festiuitas salutaris auxilij p̄stet augmentum. Per dñm nostrum,

Exaltatio sanctæ Crucis. Oratio.

Deus qui nos hodierna die exaltatiōis sc̄te Crucis annua solēnitare letificas: p̄sta q̄s: vt cui⁹ mysteriū in terra cognouim⁹ ei⁹ redēptiōis p̄mia cōsequi mereamur. Per eudem.

Iesu christi dñi nrī corpe & sanguine signati: p̄ quē crucis est sc̄tificatum vexillū: q̄s dñe deus nr̄: vt sicut illā adorare meruimus: ita perennitatis eius gl̄ia saluari potiamur esse cō. per eū. Post cō. Quæsumus omps deus: vt quos diuina facis participatione gaudere: humanis non sinas subiacere periculis. Fer.

Sc̄torū martyꝝ Cornelij & Cypriani. Oratio.

Infirmittatem nrām q̄s dñe propicius respice: & omnia mala q̄ iuste meremur: sc̄torū martyrum tuorum Cornelij & Cipriani intercessionibus auerte. Per dñm,

Sancti Nicomedis. Oratio.

Adesto domine populo tuo: vt beati Nicomedis martyris tui merita p̄clara venerantes: ad impetrandam misericordiā tuam semper ei⁹ patrocinijs adiuuemur. Per dñm.

In vigilia sancti Matthei apli. Oꝛo.

Da q̄s omps deus: vt beati Matthei apli tui & euangelistæ: quam p̄uenimus: veneranda solennitas: & deuotionē nobis augeat & salutem. Per dñm,

In die. Oratio.

Beati Matthæi apostoli tui & euangelistæ q̄s dñe precib⁹ adiuue-
mur: vt quod possibilitas nostra non obtinet eius nobis intercessio-
ne donetur. Per dñm.

Sacra,
Supplicatiōibus aplī tui Matthæi & euangelistæ q̄s dñe: tuæ ec-
clesiæ oblatio accepta reddatur: atq; magnificis eius p̄dicationib⁹
semper erudiatur & deuota permaneat. Per dñm,

Mauricij. Exuperij. Innocentij martyꝝ. oꝛo.

DEus q̄ es oim sc̄tōrum tuorū splendor mirabilis: quicq; hunc
diē in honore b̄tōꝝ martyꝝ tuorū Mauricij. Exuperij. Cā-
didi. Victoris. Innocētij. & Vitalis sociorūq; eorū martyrio cōse-
crasti: da ecclesiæ tuæ de eorum lætari solēnitāte: vt apd̄ misericor-
diam tuā exemplis eorum & meritis adiuuemur. Per.

Cosmæ & Damiani. Oratio.

PRæsta q̄s omnipotēs de⁹: vt qui sc̄tōrum martyrum tuorum
Cosmæ & Damiani natalicia colimus: ā cūctis malis imminē-
tibus; eorum intercessionibus liberemur. Per dñm.

Sancti Michaelis archangeli. Oratio.

DEus q̄ miro ordine angelorū ministeria hominūq; dispēsas:
concede p̄picius: vt ā quib⁹ tibi ministrātib⁹ in cælo semper
assistitur ab his in terra vita nostra muniatur. Per. Sacra,
Hostias tibi dñe laudis offerim⁹: suppliciter deprecātes: vt eadē
angelico p̄ nobis interueniente suffragio: & placatus accipias: &
ad salutem n̄ram peruenire cōcedas. Per.

Post cō.

Beati archangeli tui Michaelis interuētiōe suffulti: suppliciter te
dñe deprecamur: vt qd̄ ore p̄sequimur cōtingamus & mēte. per.

Sancti Hieronymi. Oratio.

Sancti nos dñe Hieronymi natalicia votiua letificent: & suę be-
neficijs intercessionis attollant. Per dominum.

Remigij & Germani & Vedasti. Oratio.

EXaudi dñe pplm tuū & sc̄tōrū confessorū tuorū Remigij. et
Germani. & Vedasti antistitū solēnia celebrātes: tp̄alis vitæ
nos tribue pace gaudere: & eternū reperire subsidium. Per.

Sancti Francisci confessoris. Oratio.

DEus qui ecclesiā tuā beati Francisci meritis fœtu nouę prolis
amplificas: tribue nobis ex eius imitatione terrena despice-
re: & cælestium donorum semper participatione gaudere. Per.

Marci pape. Oratio.

EXaudi domine preces nostras; & interueniente b^{to} Marco confessore tuo atq; pontifice; supplicationes nostras placatus intende, Per dominum nostrum.

Calixti pape. Oratio,

DEus qui nos cōspicis ex nostra infirmitate deficere; ad amorem tuum nos misericorditer per sc^{to}rum tuorum exempla restaura, Per dñm.

Lucæ euangelistæ. Oratio.

Interueniat p nobis domine qñs sc^{us} Lucas euangelista: qui crucis mortificationem iugiter in suo corpore pro tui nominis amore portauit, Per dñm.

Sacra.

Donis cælestibus da nobis domine q̄s libera tibi mente seruire; ut munera q̄ deferimus; interueniente b^{to} euangelista tuo Luca & medclam nobis operemur & gl^{iam}. Per.

Post com.

Repleti domine benedictione cælesti; suppliciter exoram⁹: ut qd̄ fragili celebramus officio; beati Lucæ euangelistæ tui nobis prodesse seruiamus auxilio, Per dñm.

In festo vndecim millium virginum. O^{ro}.

Quæsumus o^{ps} deus; qui nos b^{tarum} virginū & marty^{rum} annua solennitate lætificas; tu p^{is} p^{ci}b^{us} n^{ost}rorum p^{cc}to^{rum} remissionem tribue, quatenus recto tramite ad p^{er}petuam b^{er}itudinem mereamur sc^{er}liciter peruenire, Per dñm.

In vigilia ap^{osto}lor^{um} Simonis & Iudæ. O^{ro}.

Concede q̄s omⁿⁱp^{ot}ens deus; ut sicut apostolorum tuorum Simonis & Iudæ gloriosa natalicia præuenimus; sic ad tua beneficia promerenda maiestatem tuam pro nobis ipsi præueniant, Per dñm nostrum.

In die. Oratio.

DEus qui b^{tos} apostolos tuos Simonem & Iudam ad agnitionem tui nominis venire tribuisti; da nobis eorum gloriā sempiternam & proficiendo celebrare; & celebrando proficere, Per dñm nostrum.

Post commu.

Præceptis dñe sacramentis supplices te rogamus; ut intercedentibus b^{tis} apostolis tuis Simone & Iuda; q̄ pro illor^{um} veneranda gerimus passione; nobis proficiant ad medclam, Per.

In vigilia Omnium sc̃torum. Oꝛo.

Domine deus n̄r multiplica super nos gr̃am tuam: & quorū
p̃uenimus gloriosa solēnia: tribue sublequi in sc̃tē p̃fessione
læticiam. Per dominum.

Altare tuū dñe muneribus cumulamur oblati: da q̃s vt ad salutē
nostram omnium sc̃torum tuorum deprecaciones p̃ficiant: quorū
solennia ventura precurrimus. Per,
Sacramentis domine: & gaudijs optata celebritate expletis: quā-
sumus: vt eorum precibus adiuuemur: quorum recordationibus
exhibemur. Per dominum.

In die. Oratio.

Om̃ipotens sempiternus deus: qui nos omnium sanctorum
merita sub vna tribuisti celebritate venerari: quāsumus: vt
desideratam nobis tuæ propiciationis abundantiam: multiplicas
intercessoribus largiaris. Per.

In commemoratione fidelium defunctorum. Oꝛo.

Fideliū deus omniū conditor & redēptor animabus famulorū
famularūq; tuarū remissiōem cunctorum tribue p̃ctorum: vt
indulgentiā quā semp optauerunt p̃hs supplicationibus cōsequā-
tur. Qui viuis & regnas. Sacra
Hostias q̃s dñe quas tibi p̃ animabus famulorum famularumq;
tuarū offerimus: p̃piciatus intende: vt quib⁹ fidei christianæ meri-
tum contulisti: donet & prēmium. Per dominum. Post cōmu.
Animabus q̃s domine famulorum famularumq; tuarū omniūq;
fidelium defunctorum oratio proficiat supplicantium: vt eas & a
peccatis omnibus exuas: & tuæ redemptionis facias esse partici-
pes. Qui viuis & regnas.

Sancti Theodori martyris. Oratio.

Deus qui nos beati Theodori martyris tui confessione gl̃iosa
circundas & protegis: præsta nobis eius imitatione p̃ficere:
& oratione fulciri. Per dñm.

In festo quattuor coronatorum. oꝛo.

Præsta q̃s emp̃s deus: vt qui gloriosos martyres tuos fortes in
sua confessione cognouimus: p̃ios apud te in nostra interces-
sione sentiamus. Per dñm.

Sancti Martini ep̃i. Oratio.

DEus, qui conspicias quia ex nulla nostra virtute subsistimus;
concede propicius; vt intercessione bñi Martini confessoris tui
atq; pñificis cōtra omnia aduersa muniamur. Per. Sacra,
Da misericors deus; vt hæc nos salutaris oblatio: intercedēte bño
Martino cōfessore tuo atq; pñifice; & à pprijs reatibus indefinē-
ter expediat; & ab oībus tueat aduersis. Per. Post cōm,
Præsta q̄s dñe deus noster; vt cuius festiuitate votiuā sunt sacramē-
ta; eius intercessione nobis salutaria reddantur. Per.

Sancti Bricij episcopi. Oratio.

DA q̄s op̄s deus; vt bñi Bricij cōfessoris tui atq; pñificis vene-
randa solēnitas; & deuotiōem nobis augeat & salutem. Per.
Sanctæ Elisabeth. Oratio.

TVorum corda fidelīū deus miserator illustra; & bñe Elisabeth
p̄cibus gloriosis fac nos prospera mundi despiciere; & celesti
semper consolatione gaudere. Per dñm.

Sanctæ Cecilie virginis. Oratio.

DEus qui nos annua bñe Cecilie virginis & martyris tuæ so-
lennitate lætificas; da vt quam veneramur officio; etiam pie
conuersationis sequamur exemplo. Per dñm.

De sancto Clemente. Oratio.

DEus qui nobis annua bñi Clēmētis martyris tui atq; pontifi-
cis solennitate lætificas; concede propicius; vt cuius natalicia
colimus; virtutem quoq; passionis imitemur. Per.

Sanctæ Catharinæ virginis. Oratio.

DEus qui dedisti legem Moyse in summitate montis Synai &
eodem loco corpus bñe Catharinæ virginis & martyris tue
per sanctos angelos tuos mirabiliter collocasti; concede propici-
us; vt eius meritis & intercessione ad montem qui Christus est, valemus
peruenire. Per eundem dominum.

De sancta Cruce. Oratio.

DEus qui vnigeniti filij tui domini nostri Iesu Christi precio-
so sanguine vniūficā Crucis vexillum sanctificare voluisti;
concede quæsumus; eos qui eiusdem sanctæ Crucis gaudent ho-
nore; tua quoq; vbiq; protectione gaudere. Per dominum no-
strum Iesum christum.

Alia oīo de cruce tempore resurrectionis.

DEus, qui pro nobis filiū tuū Crucis patibulū subire voluisti: vt inimici ā nobis expelleres potestatem: concede nobis famulis tuis: vt resurrectionis gratiam consequamur. Per, Sacra. ¶ Purifica nos misericors deus: vt ecclesiā tuā preces: quā tibi grata sunt: pia munera deferentes: fiant expiatis mentibus gratiores. Per dominum nostrum.

Post communio. Largire sensibus nostris omnipotens deus: vt per temporalē filiū tui mortem: quā mysteria veneranda testantur: vitam nobis te de disse perpetuam confidamus. Per eundem dominum nostrum.

Beatae Mariæ.

Oratio.

DEus, qui salutis æternæ beatæ Mariæ virginitate fecunda humano generi præmia p̄stisti: tribue: quæsumus: vt ipsam pro nobis intercedere sentiamus: per quam meruimus autorem vitæ suscipere Dominum nostrum Iesum christum filium tuum Qui tecum. &c.

Alia Oratio.

Concede nos famulos tuos (quæsumus domine deus) perpetua mentis & corporis salute gaudere: & gloriosa beatæ Mariæ semper virginis intercessione a præsentī liberari tristitia: & æterna perfrui læticia. Per dominum.

Sacra.

¶ Tua domine propiciatione / & beatæ Mariæ semper virginis intercessione: ad perpetuam atq; præsentem hæc oblatio nobis proficiat prosperitatem: & pacem. Per dominum.

Post cōmu.

¶ Sumptis domine salutis nostræ subsidij: da (quæsumus) beatæ Mariæ semper virginis nos patrocinij vbiq; protegi: in cuius veneratione hæc tuæ obtulimus maiestati. Per dominum.

De omnibus sanctis.

Oratio.

Concede, quæsumus omnipotens deus, vt intercessio nos sanctæ dei genitricis semperq; virginis Mariæ: sanctorumq; omnium: cælestium virtutum: & beatorum patriarcharum: prophetarum: apostolorum: martyrum: confessorum: atq; virginum: & omnium electorum tuorum vbiq; lætificet: vt dum eorum merita recolimus: patrocinia sentiamus. Per dominum.

Alia oratio de omnibus sanctis.

A cunctis nos (quæsumus domine) mentis & corporis defende periculis: & intercedente Dei genitrice Mariā: & beati

apostolis tuis Petro & Paulo atq; Dñico: cum omnibus sc̃is salutem nobis tribue benignus & pacem: vt destructis aduersitatibus & erroribus vñuersis: ecclesia tua secura tibi seruiat libertate. per eundem dñm.

Mundet & muniat nos q̃s dñe diuini sacramenti munus oblatū, Sacra,
& intercedēte b̃ta dei genitrice Maria: & b̃is apostolis tuis Petro & Paulo atq; b̃to Dñico cum omnibus sanctis: a cunctis nos redas & peruersitatibus expiatis: & aduersitatibus expeditos. Per eundem,

Pro quacuncq; necessitate. Oratio.

Ineffabilem misericordiā tuā dñe nobis clauenter ostende: vt simul nos a pct̃is omnibus exuas: & a pc̃nis quas pro his meremur eripias. Per dñm.

Post commu,
Presta q̃s dñe: vt eternis affectib⁹ expiati: ad sup̃ni plenitudinē sacramenti: cuius libauimus sc̃a: tendamus. Per dñm.

Pro pace. Oratio.

Deus omniū fideiū pastor & rector: famulū tuū. N. quem pastorē ecclesie tue p̃esse voluisti: ppicius respice: da ei q̃s: verbo & exemplo q̃bus p̃est p̃ficere: vt ad vitā vna cū grege sibi credito p̃ficiat sempiternam. Per dñm.

Pro tribulatione ecclesie. Oratio.

Ecclēsie tuę dñe p̃ces placat⁹ admitte: vt destructis aduersitatibus & errorib⁹ vñuersis: secura tibi deseruiat libertate. p.

Pro peccatis. Oratio.

Exaudi q̃m̃s dñe supplicum preces & cōfitentium: tibi parce peccatis: vt pariter nobis indulgentiam tribuas benignus & pacem. Per dominum nostrum.

Pro Prædicatoribus. Oratio.

Corda famulorum tuorum dñe illumina sp̃u sancti gratia: & ignitum eis colloquium dona: & q̃tuū prædicant verbū: largire virtutis augmentum. Per.

Famulis tuis dñe verbū tribue gratiosum: & munera oblata sc̃i ficans: corda eorum in salutarī tuo q̃s visita. Per, Sacra,
Post cōmu,
Conserua domine famulos tuos vnigenitū tui corporis & sanguine suscepto: & tuū nūciantibus verbū largitatē tribue gratiarū
Per dominum nostrum.

Pro familiaribus. Oratio.

Deus qui charitatis dona per gratiam sc̃i sp̃s tuorū cordib⁹
fidelium infudisti: da famulis & famulabus tuis: pro quibus
deprecamur tuam clementiam salutem mentis & corporis: vt te
tota virtute diligam; & q̃ tibi placita sunt tota dilectione p̃c̃ia nt
Per dominum.

Propace. Oratio.

Deus a quo sancta desideria: recta consilia: & iusta sunt opera
da seruis tuis illā: quā mūdus dare nō potest pacē: vt & cor
da nostra m̃ā datis tuis dedita & hosti: ū subblata formidine / tēpora
sint tua protectione tranquilla. Per dñm.

Sacra.
Deus qui credentes in te populos nullis sinis concuti terroribus:
dignare p̃ces & hostias dicatē tibi plēbis suscipere: vt pax tua
pietate concessa / tibi christianorū fines ab omni hoste faciat esse
securos. Per dñm

Post commu.
Deus autor pacis & amator, quem nosse est viuere: cui seruire re-
gnare est: protege ab omnibus impugnationibus supplices tuos:
vt qui in defensione tua confidimus: nullius hostilitatis arma tē
meamus. Per dñm nostrum.

Pro iter agentibus. Oratio.

Adesto dñe supplicationib⁹ nostris: & viā famulorū tuorū in
salutis tuę p̃sp̃itate dispone: vt inter oēs viā & vitā hui⁹ va-
rietates / tuos semp̃ p̃regantur auxilio. Per.

Sacra.
Propiciare dñe supplicationib⁹ nostris: & has oblatiōes quas tibi
offerimus p̃famulis tuis benignus assume: vt viā illorū & p̃ceden-
te gratia tua dirigas: & subsequente comitare digneris: vt de actu
atq; incolumitate eorū sc̃dm m̃iā tuā p̃sidia gaudeamus. Per.

Pro infirmis. Oratio.

Omnipotens sempiternus deus salus æterna credentium ex-
audi nos p̃famulis tuis: pro quibus misericordię tuę implo-
ramus auxilium, vt reddita sibi sanitate gratiarum tibi in ecclesia
tua referant actionem. Per.

Sacra.
Deus cuius nutibus vitā nostræ momenta decurrūt: suscipe pre-
ces & hostias famulorum tuorū: pro quibus egorantibus miseri-
cordiam tuam imploramus, vt de quorū periculo meruimus: de
eorum salute lætemur. Per dñm.

Ad postulandam Pluuiam.

Oratio.

Deus in quo viuimus, mouemur, & sumus: pluuiam nobis tribue congruentem: vt presentibus subsidijs sufficienter adiutus sempiterna fiducialius appetamus. Per.

Pro serenitate.

Oratio.

Ad te domine clamantes exaudi: & æris nobis serenitatem tribue supplicantibus: vt qui iuste pro peccatis nostris affligimur: misericordia tua perueniente/ clementiam sentiamus. Per.

Pro Prælati & Congregatione.

Oratio.

Omnipotens sempiternæ deus: qui facis mirabilia magna solus prætende super famulos tuos & super cunctas congregationes illis commissas spiritui græ salutaris: & vt in veritate tibi concipiant: perpetuum eis rorem tuæ benedictionis infunde. Per.

Pro Rege.

Oratio.

Quæsumus omnipotens deus, vt famulus tuus Rex noster qui tua miseratione suscepit regni gubernacula: virtutum etiam omnium à te capiat incrementa: quibus decenter ornatus, vitiorum monstra deuigare: & hostes superare: & ad te (qui via, veritas, & vita es) gratus valeat peruenire. Per dominum nostrum.

Pro Tentatis & Tribulatis.

Oratio.

Deus, qui iustificas impium: & non vis mortem peccatorum: maiestatem tuam suppliciter deprecamur: vt famulos tuos de tua misericordia confidentes: cælesti protegas benignus auxilio: & assidua protectione conserues: vt tibi iugiter famuletur: & nullis tentationibus à te separentur. Per dominum nostrum Iesum christum filium. &c.

Ad inuocandum gratiam sancti spiritus.

Oratio.

Deus, cui omne cor patet: & omnis voluntas loquitur: & quæ nullum latet secretum: purifica per infusionem spiritus sancti cognationis cordis nostri: vt te perfecte diligere & digne laudare mereamur. Per. In vnitatem eiusdem spiritus sancti deus.

Contra tentationem carnis.

Oratio.

Vere igne sancti spiritus renes nostros & cor nostrum domine: vt tibi casto corpore seruiamus: & mundo corde placeamus. Per dominum nostrum. In vnitatem eiusdem spiritus sancti deus.

Orationes pro Defunctis.

Pro episcopo.

Pro Episcopo, Oratio.

DEus qui inter apostolicos sacerdotes famulū tuum pōtificali fecisti dignitate vigere: p̄sta q̄s: vt eorum quoq; perpetuo aggregetur consortio, Per dominum.

Pro viro defuncto, Oratio.

INclina domine aurem tuam ad p̄ces nostras: quibus misericordiam tuam supplices deprecamur: vt animam famuli tui: quā de hoc s̄culo migrare iussisti: in pacis ac lucis regione cōstituas: & sanctorum tuorum iubeas esse consortem, Per dñm.

Pro Fœmina, Oratio.

QUESUM⁹ dñe, p̄ tua pietate miserere animę famulę tuę: & a cōtagijs mortalitatis exutā: in æternę salutiōis partem restitue, Per dñm. In anniuersario, Oratio.

DEus indulgentiarum domine: da animabus famulorum famularumq; tuarum: quorum anniuersarium depositionis diem commemoramus: refrigerij sedem: quietis beatitudinem: et uminis claritatem, Per dominum.

Pro fratrib⁹ familiarib⁹ & benefactoribus, Oratio.

DEUS veniæ largitor & humanę salutis amator, q̄sumus clem̄tiam tuā: vt nostrę congregationis fratres: familiares: & benefactores: qui ex hoc s̄culo transierūt: beata Maria semp virgine intercedente cum omnibus sanctis: ad perpetuę beatitudinis consortiū peruenire concedas, Per dñm.

Pro parentibus, Oratio.

DEUS qui nos patrem & matrem honorare pręcepisti: miserere clem̄ter animabus parentum nostrorum: eorumq; peccata dimitte, nosq; cum eis in æternę claritatis gaudio fac viuere, Per dominum nostrum Iesum christum.

Pro familiaribus, Oratio.

OM̄ps sempiternę deus: cui nūq̄ sine spe misericordię supplicatur: propiciare animabus famulorū famularumq; tuarum: vt qui de hac vita in tui nominis confessione decesserūt: sanctorum tuorum numero facias aggregari, Per dñm.

Pro his qui in cœmiterio requiescunt, Oſo.

DEUS cuius miseratione animę fidelium requiescunt: famulis & famulabus tuis omnibus hic & ubiq; in christo quiescent

tribus da propicius veniam peccatorum: ut a cunctis reatibus absol-
ti, tecum sine fine latent. Per dñm.

Pro uiuis & defunctis, Oñs.

O Mps sempiternus deus: q̄ uiuorum dñaris simul & mortuor-
um, oimq̄ misereris: quos tuos fide & ope futuros esse pre-
noscis: te suppliciter exoram⁹: ut p̄ quib⁹ effundere p̄ces decreui-
mus: quosq̄ vel p̄sens adhuc scdm̄ in carne retinet: vel futurū iā
exutos corpe suscepit: pietatis tuę clementia; oim̄ delictorū suorū
veniam & gaudia consequi mereant̄ aeterna. Per dñm,

Pro uiuis & defunctis, Oñs.

Plerate tua, q̄s dñe, n̄ orū vincula solue oim̄ delictorū: & inter-
cedente b̄ta & gloriosa semp̄ virginis dei genitrice Maria
cum omnibus sc̄tis: nos famulos tuos & oēm populum catholi-
cum: in omni sc̄titate custodi: omnesq̄ cōsanguinitate: ac familia-
ritate, vel cōfessioe, & orōne nobis iunctos: vit̄s omnib⁹ purga:
virtutibus illustra: pacem & salutem nobis tribue: hostes visibiles
& inuisibiles remoue: amicis & inimicis n̄ris veram claritatem lar-
gire: & omnibus fidelibus uiuis ac defunctis vitā & requiē aeter-
nam concede. Per eundem dñm nostrum.

Pro vitanda mortalitate, Oñs.

Deus, qui non mortem, sed p̄nitentiā desideras peccatorum:
populum tuum, quesumus, ad te conuertere propicius: ut dñ
tibi deuotus existit: iracundię tuę ab eo flagella semp̄ amoueat,
Per dñm nostrum Iesum.

Oñones dñi nostri Iesu christi, Oñs.

Iesu Nazarene respice tribulationes, q̄ circumdederūt nos vni-
uersas: & deprecorte toto corde contrito & humili ac in sp̄u hu-
militatis: ut exaudias me de tribulatioe: propter quam te inuoco
& proclamo Alpha & O: Iesu christe benedicte: p̄ omnium cre-
dentium: atq̄ omnium creaturarum: & sicut veram carnem de
b̄ta uirgine Maria suscepisti: ita veraciter accipiamus: qđ a te pe-
timus. Qui uiuis & regnas.

Pro tribulatione, Oñs.

Deus, qui contritorū non despicias gemitus: & credentium in
te non spernis affectum: intercedentibus omnibus sanctis
uis: adesto p̄cibus n̄ris, quas tibi p̄ tribulatione n̄ra effundimus:

et eas clementer suscipi tribuas; ut quicquid contra nos diabolice atque humane molliunt aduersitatum fraudes; ad nihilum redigantur; & consilio pietatis tue allidantur; ut nullis aduersitatibus læsi; sed de omni tribulatione & angustia erepti; læti in ecclesia tua sancta tibi gr̃as referamus. Qui uiuis & regnas.

Pro semetipso. Oratio.

O M̃ps sempiternus deus; tuæ gr̃æ pietatem supplicii deuotione depono; ut omnium malorum meorum vinculo soluas; cum cunctisq; meis criminibus & peccatis clementer ignoscas; & quia me in dignum & peccatorem ad ministerium tuum vocare dignatus es; sic me idoneum ministrum tibi efficias; ut sacrificium de manibus meis placide ac benigne suscipias; electorumque sacerdotum me participem facias; & de præceptis tuis in nullis oberrare me permittas. Per dñm nostrum.

Sacra.

Deus qui te precipis a peccatoribus exorari; tibi quoque sacrificium contriti cordis offerri; hoc sacrificium (quod indignis manibus meis offero) acceptare digneris; & ut ipse tibi hostia & peccatorum meorum percipias remissionem. Per.

Post commu.

Deus qui uiuorū es saluator omnium; qui non vis mortem peccatorum; nec lætaris in perditione morientium; te suppliciter deprecor; ut per hæc sc̃ta, quæ sumpsi, concedas mihi ueniam delictorum meorum; ut admissa desceam; & deslenda postmodum non admittam; ut cum mihi extrema dies finisq; uite mee aduenerit; mundatum a delictis omnibus; me angeli sc̃ti tui custodiant. Per dñm.

De sancto Emerico, Oratio.

D Eus, qui Emericum iuuenili flore nitentem; in sanctorum confessorum tuorum consortium sublimasti; presta (quæso) ut quem tibi fecisti esse deuotum; & eius apud te perpetuum seruamus auxilium. Per dñm nostrum Iesum.

De quinque plagis dñi nostri Iesu christi, Oꝛo.

D Omine Iesu christe fili dei uiui; qui de cælis ad terram descendisti; & in ligno crucis quinque plagas sustinuisti; & sanguinem tuum preciosum in remissionem peccatorum nostrorum fudisti; te humiliter imploramus; ut in die iudicii ad dexteram tuam audire mereamur; venite benedicti patris mei. Qui uiuis & regnas deus; per omnia sæcula sæculorum. Amen.

M ij

¶ De tribus Magis. Oratio.

Deus qui tres Magos Orientales, Gaspar, Melchior, & Balthasar; ad filiū tuū dñi Iesu christi cunabula; vt eū mysticis adorarent muneribus sine impedimento duxisti; & reduxisti; concede famulis tuis; vt in hoc iunere (quod peracturi sunt) per ipsorum trium Regum pias intercessionēs & merita pacem & prosperitatem, ac sanitatem; quatenus ipso vero sole; vera stella; & verolumine ducentur; ad loca optata sine offensione & impedimento peruenire mereant. Per eundem dñm nostrum.

De diuisione Apostolorum. Oratio.

Deus, qui diuisionem Apostolorum tuorum hodierna die per mundum fieri in tua puidencia præordinasti; vt in vna fidei grā gentium per orbem vbiq; dispersa uocaretur ecclesia; da nobis per supplicationem ipsorum veniam promereri peccatorum; quorum vera prædicatione; ad tui sancti nominis perueniamus agnitionem. Per dominum nostrum,

De sancto Stephano Rege & confessore Vngarorum. oratio.

Deus, qui beatum Stephanum Regem & confessorem tuū terreni Imperij glā & honore coronasti; & scorum uerū societate sublimasti; pita quæmus; vt quem Panonia habuit diuine religionis doctorem in terris. eum modo ecclesia mereatur habere defensorem in cælis. Per dominum nostrum.

De sancto Gregorio pro defunctis. Oratio.

OMnis sempiternus deus; qui nos beati Gregorij confessoris tui atq; pontificis cōmemoratione lætificas; concede propicius; vt qui ei⁹ peccatis & meritis defunctorum animas supplicis misericorditer liberaisti. liberares quoq; eiusdem pijs suffragijs animā famuli tui Nātormentis æternis; ereptamq; celestium bonorum facias esse confortem. Per dñm nostrum.

Hæc oratio dicat ante benedictiones sequentes.

Deus, q̄ famulo tuo Moyse in liberatione populi tui de ægypto; agnū occidere iussisti in similitudine dñi nostri Iesu christi; & utrosq; postes domus de sanguine huius agni pungi præcepisti; ita benedicere & sacrificare digneris hanc creaturā Carnis; quā nos famuli tui ad laudem tuā sumere desideramus; per resurrectionē dñi nostri Iesu christi. Qui tecum uiuit & regnat in unitate, &c.

Benedictio Carnium vel Auium. Oratio.

Ignare dñe deus om̃ps benedicere & sanctificare
has Ouium siue Auium carnes : vt quicunq; ex
populis tuis fideliter de eis comederint: omni be-
nedictione cum gratia saturati, repleantur bonis.
Per dominum nostrum Iesum Christum filium
tuum. &c.

Benedictio Casei & Ouorum. Oratio.

Deus creator & cōseruator generis humani: dator gr̃æ spiri-
tualis: largitor æternæ salutis dñe : effunde benedictionem
tuam super hanc creaturam Casei & Ouorum: vt armati cælesti
defensione: quicunq; ex eis gustauerint: sibi proficiant ad æternā
salutem. Per dñm nostrum Iesum christum.

Benedictio Panis. Oratio.

Domine sancte pater op̃s æterne deus : benedicere digneris
hunc panē tua sancta spūali benedictione: vt sit omnib⁹ su-
mentibus salus menis & corporis: atq; contra omnes morbos &
vniuersas inimicorum insidias tutamen. Per dñm.

Benedictio Loci vel Domus. Oratio.

Benedic dñe deus op̃s Locum istū vel domū istam : vt sit in
eo vel in ea sanitas, castitas, victoria, virtus, humilitas, boni-
tas & mansuetudo: plenitudo legis : & gr̃arum actio deo patri &
filio & spūi sc̃to: & hæc benedictio maneat super hunc Locū vel
super hanc Domū: & super habitantes in eo vel in ea. Per dñm
nostrum Iesum Christum filium tuum.

Benedictio vnicuiq; Rei. Oratio.

¶ Benedic dñe creaturam istam. N. vel N. vt sit remediū salutare
generi humano: & p̃sta per inuocationem tui sancti nominis, vt
quicunq; ex ea sumperint vel gustauerint: corporis sanitatem: et
animæ tutelam percipiant. Per dñm nostrum.

Benedictio nouorum Fructuum. Oratio.

¶ Benedic dñe hunc Fructū nouū aruorū: vt hi qui vtuntur eos
sint mente & corpore sanitati restitui. Per dñm.

Benedictio Vuarum vel Ficorum. Oratio.

¶ Benedic dñe hos Fruct⁹ nouos Vuarū siue Ficorū: quos tu dñe
per rorem cæli & inundantiam pluuiarū, & t̃p̃a serena atq; irane

quilia: ad maturitatem pducere dignatus es percipiendos nobis
cum gratiarum actione. Per christum dñm.

Benedictio Quorum. Oratio.

Subueniat, q̄s dñe, tuę bñdictiōis gr̄a huic Quorum creature:
de qua pullos gallinay pcreare dignat⁹ es: vt cib⁹ salubris fiat
fidelib⁹ tuis in tuay gr̄ay actiōe fumentib⁹. Per ch̄m dñm.

De ofonibus ad Catechumenum faciendum.

OM̄ps sempiternus deus: p̄r dñi n̄ri Iesu ch̄ri respicere digna
re super hunc famulum tuum. N. quem ad rudimenta fidei
vocare dignatus es: oēm cecitatem cordis ab eo expelle: dirumpe
oēs laq̄os Sathanae: quibus fuerat colligatus. Per dñm.

Alia oratio.

APeri ei dñe ianuā pietatis tuę: & signo sapiētie tuę imbut⁹:
oīm cupiditatum foetorib⁹ careat: & ad suauē odorē p̄cepto
rum tuorū lat⁹ tibi in eccl̄ia tua deferuiat: & pficiat de die in diē:
vt idoneus efficiat accedere ad gr̄am baptis̄mi tui percepta medi
cina. Per eundem dñm nostrum.

Alia oratio.

PRaces n̄ras q̄s dñe clementer exaudi & in hunc electum tuū
crucis dñicę impressiōe: quē signam⁹ virtute custodi: vt ma
gnitudinis gl̄ie rudimenta seruās. p̄ custodiā mādatorū tuorū ad re
gnatiōis gloriā peruenire mereat. Per dñm.

Alia oratio.

Deus qui humani generis ita es cōditor: vt sis etiā reformator: p̄
picicare populis adoptiuis: & nouo testamento sobolem nouę pl̄is
ascribere: vt filij tui p̄missionis: qđ non potuerunt assequi per natu
ram: gaudeant se recepisse per gr̄am. Per eundem.

Benedictio salis.

EXorcizo te creatura salis in nomine dei patris omnipotētis:
& in charitate dñi n̄ri Iesu christi: & in virtute spiritus sancti.
Exorcizo te per deum viuū & verū: per deum qui te ad tute
lam humani generis pcreauit: & p̄p̄o venienti ad credulitatē per
seruos suos cōsecrari p̄cepit: vt in nomine sc̄ę trinitatis efficiat
ris salutare sacramentum: ad effugādum inimicum. Proinde rō
gamus te dñe deus noster: vt hanc creaturam salis sc̄ificando san
ctifices: benedicendo benedicas: vt fiat omnibus accipientib⁹ per
fecta medicina permanens in visceribus eorum: in nomine domi
ni n̄stri Iesu christi: qui venturus est iudicare viuos & mortuos

& sæculum per ignem. Accipe sal sapientiæ: per qd' ppiciatus sit
tibi deus in vitam æternam,

Oratio.

Deus patrū nostrorum: deus vniuersæ conditor veritatis: te
supplices exoramus: vt hunc famulum tuum. N. respicere
digneris ppicius: & hoc primum pabulum salis gustantem nō di-
uinus esurire permittas: quo minus cibo expleatur cælesti: qua-
tenus sit semper domine spiritu feruens: ipe gaudēs: tuo semper
nōminis feruiens: et perduc eum ad nouę regenerationis lauacrū:
vt cum fidelibus tuis: promissionum tuarum æterna præmia cō-
sequi mereatur. Per dominum,

Deus Abraā: deus Isaac: deus Iacob: deus qui Moyssi famulo tuo
in monte Sinai apparuisti deputans eis angelum pietatis tuæ: q̄
custodiret eos die ac nocte: te q̄s domine, vt mittere digneris sc̄m
Angelum tuum: vt similiter custodiat et hūc famulum tuum. N.
et perducat eum ad gratiam baptismi tui.

Ergo maledicte diabole recognosce sententiam tuam: et da hono-
rem deo viuo et vero: da honorem Iesu christo filio eius: et spiritu
sc̄o: vt exeas et recedas ab hoc famulo dei. N. quia istum sibi de-
et dñs noster Iesus christus ad suam sc̄am gratiam: et bñdictio-
nem: fontemq; baptismatis dono vocare dignat⁹ est: et hoc signū
sc̄æ cr̄is. ✠ cis (quod nos fronti eius damus) tu maledicte diabole
nunq̄ audeas violare, Per eundem,

Super fœminas,

Deus celi: deus terre: deus angelorū: deus archangelorū: deus
prophetarū: deus apostolorū: deus martyrum: deus cōfessorū:
deus virginum: deus oē bñ viuentium: deus cui omnis lingua cō-
fiteatur: omne genua flectit cælestium: terrestrium: et infernorū: te
inuoco dñe super hanc famulam tuam. N. vt perducere eam di-
gneris ad gratiam baptismi. Per dñm nostrum Iesum,

Super masculos,

Deus immortale p̄sidium postulārium: liberatio supplicum:
pax rogantium: vita credentium: resurrectio mortuorum:
te inuoco dñe super hunc famulum tuum. N. qui baptismi tui do-
num petens. æternā consequi gr̄am spiritali regeneratione desi-
derat. Accipe eum dñe: et quia dignat⁹ es dicere: petite et accipie-
tis: q̄rite et inuenietis: pulsate et apiet vobis: petenti p̄m̄um porri-

M iiii

ge; & ianuam pande pulsanti, vt æternam celestis lauacri benedictionem consecutus: promissa tui muneris regna percipiat. Per dñm nostrum Iesum Christum.

Audimaledicte Sathana adiuratus per nomē æterni dei & saluatoris nostri Iesu Christi filij eius; cum tua victus inuidia tremengemensq; discede: nihil tibi sit cōmune cum seruo dei iā celestia cogitanti; renunciaturō tibi ac sæculo tuo; & beatæ immortalitatis victuro. Da igitur honorē aduenienti spū sancto paraceto: gex summa celi arce descēdens: pturbans fraudibus tuis; diuino fonte purgatum pectus; dest sanctificatum deo: templū & habitaculū perficiat; & ab omnibus penitus noxijs pręteritorū criminum liberatus; seruus dei effectus: grās perenni deo referat semper; & benedicat nomen eius sanctum in sæcula sæculorum. Amen.

Super fœminas,

DEus Abrahā; deus Isaac; deus Iacob: de⁹ qui tribus Israel de Ægyptia seruitute liberaſti; & per Moysen famulū tuum de custodia mādatorum tuorum in deserto monuisti. Susannam de falso crimine liberaſti; te supplex dñe deprecor: vt liberares & hanc famulā tuam. N. & perducere eā digneris ad grām baptisimi tui.

De masculis.

EXorcizo te imunde spūs in nomine patris: & filij: & spūs sancti; vt ex eas & recedas ab hoc famulo dei. N. ipse em̄ tibi imperat maledicte dammate; qui pedibus suis supra mare ambulauit; & Petro mergenti dexteram porrexit.

Super fœminas.

EXorcizo te imunde spūs per prēm & filium & spū sc̄m: vt ex eas & recedas ab hac famula dei. N. ipse em̄ tibi imperat maledicte dammate; qui cæco nato oculos aperuit: & quatuor duanum Lazarum de monumento suscitauit.

Oratio.

ÆTernā ac iustissimā pietatē tuā deprecor dñe sancte pater op̄s æternede⁹ lūinis & veritatis sup hunc famulū tuū. N. vt digneris eum illuminare lumine intelligentiæ tuę: mūdæum, & sanctifica, et da ei sciētiā verā: vt dignus efficiat accedere ad grām baptisimi tui, teneat firmā spem, consiliū rectū; doctrinā sanctam; vt aptus sit ad percipiendam gratiam baptisimi tui. Per Christum dominum nostrum.

NEc te latet Sathana imminere tibi poenas: imminere tibi tormenta: imminere tibi diē iudicii: diem supplicij sempiterni: diem q̄ venturus est velut clibanus ardēs: in quo tibi atq; vniuersis angelis tuis æternus veniet interitus. Proinde dānate atq; dānā de: da honorē deo viuo et vero: da honorē Iesu christo filio ei⁹ & spū sc̄to: in cui⁹ noīe atq; virtute p̄cipio tibi q̄cunq; es spūs immū de: vt exas et recedas ab hoc famulo dei: quē hodie deus et dñs nū Iesus christ⁹ ad suā sc̄tam grām et bñonē fontēq; baptismatis dono vocare dignat⁹ est: vt fiat ei⁹ tēplū p̄ aquā regenerationis: in remissionē oīm pctōr: in noīe ei⁹ dē dñi nī Iesu chrī: q̄ v̄turus est iudicare viuos et mortuos et sc̄lū pignē. Effeta qd̄ est apire. In odorem suauitatis. Tu autē m̄ effugare diabole: appropinquabis enim iudicium dei.

Ad benedictionem Aquæ. Oratio,

OM̄ps sempiternē de⁹: adesto magnę pietatis tuę mysterijs: adesto sacramentis et ad recreandos nouos pp̄los, quos tibi fons baptismatis parturit: sp̄m adoptionis emitte: vt qd̄ nostrę humilitatis gerendum est mysterio: tuę virtutis impleatur effectu. Per dñm nostrum Iesum christum,

Præfatio ad benedicendum aquā baptismatis,

Viuisibilis potentia sacramentorū tuorū mirabiliter oparis effectū: et licet nostrātis mysterijs exeq̄ndis sim⁹ indigni: tu tñ gr̄e tuę dona nō deserens: etiā ad n̄as p̄ces aures tuę pietatis inclinas. Deus cuius spūs sup̄ aquas inter ipsa mundi primordia ferebat: vt iā tunc virtutē sc̄tificationis aquarū natura cōciperet. De⁹ q̄ nocentis mundi crimina per aquas abluens: regenerationis speciē in ipsa diluuij effusiōe signasti: vt vnius ei⁹ dēq; elementī mysterio: et finis ei⁹set vitij: et origo virtutib⁹. Respice dñe in faciem eccl̄ię tuę: et multiplica in ea regnāones tuas: q̄ gr̄a tuę affluēs in perpetuū lānficas ciuitatē tuā: fontemq; baptismatis aperis toto orbe terrarū gentib⁹ innouādīs: vt tuę maiestatis imperio sumat vni⁹ genitū tuī grām de spū sc̄to. Qui hanc aquā regenerandi⁹ hoīb⁹ præparatā: arcana sui luminis admixtiōe fecundet: vt sc̄tificatione cōcepta: ab immaculato diuini fontis vtero: in nouā renatam creaturā p̄genies celestis emergat. Et quos aut sexus in corpore:

aut aetas discernit in tpe: oēs in vnā pariat mīr infantia, Procul ergo hinc: iubete te dñe: oīs spūs immund⁹ abscedat: pcul tota neqcia diabolicæ fraudis absistat: Nihil hic loci habeat cōtrarię virtutis admixtio: nō infidiādo circumuolet: nō latēdo furripiat: nō inficiēdo corrumptat. Sit hæc sc̃a innocēs creatura: libera ab omni impugnatoris incurſu: et toti⁹ neqciæ purgata discessu: sit fons viuus: aqua regenerās: vnda purificās: vt oēs hoc lauacro saluifero diluendi (opante in eis spūsc̃o) perfectæ purgatiōnis indulgētiā cōsequant̃. Vnde bñdico te creatura aq̃ per deū viuum: per deū sc̃m: per deum qui te in principio verbo separauit ab arida: cui⁹ spūs super te ferebat in mundi creatiōe. Qui te de paradiso manare fecit: et in quattuor fluminib⁹ totā terrā rigare p̃cipit. Qui te in deserto amarā (suauitate indita) fecit esse potabilē: et sitienti pp̃lo de petra pduxit: vnde bñdico te per Iesum chr̃m filium ei⁹ vnicū dñi ñm: qui te in chana Galileę signo admirabili sua potentia cōuertit in vinum. Qui pedib⁹ super te ābulauit: et a Ioāne in Iordane in te baptizat⁹ est. Qui te vnā cum sanguine de latere suo pduxit. & discipulis suis iussit: vt credentes baptizarent in te dicens Ite. & docete oēs gentes: baptizātes eos in nomine patris & filij: & spiritus sancti.

Oratio.

Hæc nobis p̃cepta seruanti⁹ tu de⁹ op̃s clāmens adesto: tu benignus aspira: tu has simplices aquas tuo ore benedicito: vt p̃ternaturalem emundationē, quā lauādis possint adhibere corporibus, sint etiā purificandis tibi mentibus efficaces.

Oratio.

Descendat in hanc plenitudinē fontis virtus spūsc̃i: totamq; ei⁹ substantiā regenerādi fœcundet effectui: hic oīm pctōrū maculæ deleant̃: hic natura ad imaginē tuā cōdita: et ad honorem sui reformata principij, cunctis vetustatis squalorib⁹ emundet̃: vt oīs homo hoc sacramentum regeneratiōis ingressus, in verā innocentia nouam infantia renascat. Per dñm.

Sanctificet et fœcundet fons iste renascētib⁹ ex eo in vitā aternā, In nomine patris & filij et spiritus sancti. Amen.

Abrenuncias Sathana: et oib⁹ operib⁹ ei⁹: Abrenuncio. Et ego te lineo oleo salutis in christo Iesu dño ñro, vt habeas vitā eternā et viuas in sæcula sæculorum. Amen.

Deus op̃s pater dñi nostri Iesu christi: qui te regenerauit ex aqua

et spiritu sancto: quicq̃ dedit tibi remissiōem om̃ialium p̃ccatorum:
ipse te lineat in vitam æternam. Amen.

Accipe vestem sc̃am cādidam & immaculatam: quā perferas
ante tribunal dñi nostri iesu christi, vt habeas vitam æternam &
vivas in sæcula sæculorum. Amen.

Accipe lapadē ardētē irrep̃hēbilē: & custodi baptis̃mū tuum: vt
cū venerit dñs ad nuptias cū oib⁹ sc̃is, possit ei occurrere in aula
cēlesti: vt habeas vitā eternā: & viuas in sc̃a sc̃orum. Amen.

¶ Dñica in ramis palmarū. Bñones super ramos,

DEus, cuius filius p̃ salute gñis humani de cælo descendit ad
terras: & appropinquāte hora passiōis suæ hierosolymā in
asina venīre; & à turba rex appellari ac laudari voluit; bñdicere
dignare hos palmarū ceterarūq̃ frōdiū ramos: vt oēs q̃ eos laturi
sunt in manus suas: tuis ita bñdictiōibus repleant: quatenus & in
hoc sc̃lo hostis antiqui tentamenta superare: & in futuro cū pal-
mis victorię: & fructu honorū operū: tibi valeant apparere.

Alia oratio.

¶ Ops sempiternæ de⁹ qui Noe famulo tuo ostendisti diluuij effu-
sionē: & p̃ os colūbæ gestātis ramū oliuæ pacē terræ redditā renū-
ciare voluisti: te supplices dep̃camur: vt hāc creaturā oliuæ siue
ceterarū frōdium: quā ante cōspectum gl̃iæ tuæ offerim⁹: poten-
tia tua sc̃ifices: vt eas deuotus ppl̃s in manib⁹ suscipiens: bñonis
tuæ grām consequi mereatur.

Alia oratio.

Petim⁹ dñe sc̃e p̃ ops æternæ de⁹: vt respicere digneris sup̃ hanc
creaturā oliuæ & palmę: ceterarūq̃ frōdium: quā in ligni materia
pducere iussisti: cū colūba rediens arcā pprio ptulit ore: bñdicere
& sc̃ificare digneris hos ramos: vt quicūq̃ ex eis acceperint: sint
ad perfectionem animæ & corporis: & fiant nr̃æ salutis remediū:
& tuæ gratiæ sacramentum.

Alia oratio.

¶ Ops sempiternæ de⁹: q̃ disp̃sa cōgregas: & cōgregata cōseruas:
qui ppl̃is hoīm & ramos portantibus bñdixisti: bñdic hos ramos
palmæ & oliuæ: ceterarūq̃ frondium: quos filij tui ad honorē
nominis tui suscipiunt: vt quocūq̃ loco introducti fuerint: tuæ
bñonis cōsequant̃ effectum: vt omnia aduersa valitudine effuga-
ta: dextera tua p̃tegat: quos redemit. Per dñm.

¶ FINIS.

¶ SEQVVTVR DECEM PRAE-
CEPTA DECALOGI.

In tabulis binis lex est depicta petrinis:

VNum cole deum. Ne iures vana per illum.
Sabbata sanctifices. Charos venerare parentes.
Noli moechari. Noli de corde notari.
Furta caue fieri. Non sis testis, nisi veri.
Non cupias nuptas. Nec quaeras res alienas.

De septem articulis Diuinitatis.
Articulus primus monstrat, qd sit deus vnus,
In patremq; sequens dicit, qd credere debes:
Tertius in natum te cogit credere christum.
Quartus te cogit in sanctum credere pneuma.
Credas in quinto deitate cuncta creasse.
Sextus ait crede: dominus peccata remittet,
Omnes surgemus, septenus dicit aperte.

De septem articulis Humanitatis.
Conceptus, natus, passus, descendit ad ima,
Surgit, et ascendit: veniet discernere cuncta.

De septem sacramentis Ecclesiae.
Abluo, firmo, cibo, piget, vxor, ordinat, vngit.
De septem operibus misericordiae spiritualibus.

Consule, carpe, doce, solare, remitte, fer, ora,
De septem operibus misericordiae corporalibus.

Visito, poto, cibo, redimo, tego, colligo, condo.
De septem peccatis mortalibus.
Laudis amore nimens; miser atq; cupidine avarus.
Inuidus, iracundus, iners, gulosus; amator.

De tribus virtutibus Theologicis:
Christicolae virtus amor est tibi. spesq; fidesq;
De quattuor virtutibus Cardinalibus.

Est iustus, fortis, est prudens, atq; modestus,
De quinque sensibus Corporeis.
Visus, odoratus, cum gustu tactus, et auris.

¶ Laus omnipotentū Deo.

HOMILIAE

PER DIVERSOS A V- TORES IN EVANGELIA

quæ diebus dñicis iuxta consuetudinem

Ecclesiæ Romanæ decantantur: po-

stremo accuratissime reuisæ: &

cum pluribus earundem

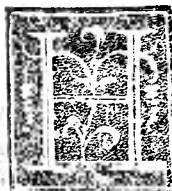
exemplaribus collatæ;

Locis quam pluri-

bus reſtitutis,

XANTHVS NEBRISSEN-
SIS AELII ANTONII NE-
BRISSENSIS FILIVS,
PIO.
LECTORI.

Omiliarũ lectio candide Lector: quas pxime quo
magis à vitijs repurgatas typis committeremus,
summa cura plegimus: magnā mihi p̄buit ansam
admirandi: quĩ & hominib⁹ aliquot succēdendi,
qui opus hoc tanquā parum latinum atq; humi-
li & nō satis elimato stilo cōscriptũ calumniant.

Quibus ego, nō tam sermonis humilitatē, quā ipsam omnino
rei materiam displicere dixerim: qui dum nuelei dulcedinē fasti-
diūt, corticis duriciē criminant. Primũ em̄, si verba ipsa cōsideres,
nō omni à linguæ latinæ castimonia abhorre inuenies: præter
pauca admodum, q̄ non aliter afferri poterant Quid em̄ mirum
si cum noua religione, noua vocabula ab ethnicorũ vocibus dissi-
dentia, christiani autores ab eorum ritu alieni vsurparunt. Nam
qd̄ humilitatem rephendunt, hoc nimirũ ipsum laudi potius da-
re deberent: qd̄ rem tam sublimē: tam facili & pene pedestri ser-

mone declararint: quod in sermone vulgari: integritate tamen & grauitate seruata, nō recesserint, qd' christianā humilitatē tā gra-
phice retulerint, & demū populariū animos, pplari quoq; sermo-
ne docuerint. An vero nō hęc cōciones erant, & (vt ita dixerim)
christianę cōfabulatiōes (idem sonat homilia) quas sacri illi Pont.
grauissimiq; doctores corā populo habebant. In qbus quid q̄so
aliud est, quā christi doctrina: humili quidē (vt ipsi aiunt) sermōe
cōscripta: sed humilib⁹ tñ hominibus, vt pote christianis p̄dicāda:
sine fastu illo atq; verborū ampullis, quib⁹ inanes alioquī res extē-
di, atq; ampliari solent. Quamq; mihi ipsi nō tam humili charac-
tere depressa vident: vt nō subinde sententię grauitate & dictorū
acumine insurgāt: ac legentiū animos in ysteriorū declaratiōe de-
lectent: veritatis dulcedine alliciant, increpādi vehemētia cōmo-
ueant. Certe cū ab autorib⁹ suis dicerēt, nō sine magna audientiū
attentione, plausu, atq; admiratione excipiebant. Quorū aurib⁹
adeo placebāt, immo quorū animis adeo imprimebāt (qd' res ipsa
indicat) vt Demosthenis (credo) aut Ciceronis orōne: nō maiore,
aut delectādi, aut psuadendi vim essent habiturę. Varię sunt, & a
varijs autoribus selectę, esto, sed alię alijs p̄ponant, pui cuiq; spūs
sc̄tūs grām est elargit⁹, sed in oib⁹ tñ vnus est chrs, cui⁹ sermo, q;
buscūq; verbis inclusis, nō pōt, aut nō debet christianorū oculis nō
resplēdere. Neq; vero sine causa effectū est: vt non ab vno oia su-
merent, quo magis legentiū animi ipsa varietate reficiant, Nam
q̄s interim nō admīret Augustini doctrinā & grauitatem: Orige-
nis vehemētiā: Gregorij candorē: adde his: & Bedę simplici-
tatē omni ex parte christianā: Deniq; si adeo morosi sunt, vt non
nisi purissimā latini sermōis mundiciē, & nescio, quas graui homi-
ne indignas delicias velint, cur alia admittunt: cur alia libenter le-
gunt, atq; in scholis lectitari patiunt, neq; latiniōra his, neq; vtilio-
ra: immo in qbus nihil p̄ter meras nugas inuenias, aurīū priu-
tui dūtaxat idoneas, linguę indecoras, animo nō parū officiētes.
Quare q̄ hmōi cauillis atq; ineptijs ab hui⁹ opis lectiōne christia-
nos deterreat, is, aut parū se christianū esse, aut reb⁹ serijs male de-
ditū, aut nimio plus delicatū fateat necesse est: vt q̄ christiano ho-
nori atq; hominū vtilitati parū cōsulit, & veritati nugas, & vtilib⁹
iucunda p̄ponit. Bene vale Lector optime & christianā lectiōne
pie ama, & libēter lege, Garnatę, v. idus Decēb, Añ, XXXIII.

C Segmentum ex Euangelio Lucæ capite. xxx. littera. E.
quod canitur dominica prima aduentus. Hoc prædixit
Iesus anno eius. xxxiii. kalis Aprilis feria. iiii.

In illo tempore. Dixit Iesus discipulis suis.
Erunt signa in Sole, & Luna, & Stellis, &
in terris præssura gentium præ consilio
ne sonitus Maris & fluctuum, ardescenibus
hominibus præ timore & expectatione, quæ
superuenient vniuerso orbi. Nam virtutes
cælorum mouebuntur, & tunc videbunt si-
lium hominis venientem in nube cum pos-
testate magna & maiestate. His autem fieri
incipientibus respicite. & leuate capita vestra:
quoniam appropinquat redemptio vestra.
Et dixit illis similitudinem. Videtesculneam
& oēs arbores cū producunt iam ex se frus-
ctum, scitis, quoniam prope est æstas. Ita &

vos cum vidistis hæc fieri, scitote quoniam prope est regnum dei. Amen
dico vobis, quia non præteribit generatio hæc, donec omnia fiant. Cælum &
terra transibunt, verba autem mea non transibunt. Et reliqua.

C Homilia beati Gregorij papæ de eadem lectione, habita
ad populum in basilica beati Petri apostoli. Dñica scda
aduentus domini.

Ominus ac redemptor noster paratos nos inuenire desi-
derans, senescentem mundum, q̄ mala sequantur denū-
ciat, vt nos ab eius amore compescat, appropinquante
eius termino quantæ percussiones præueniant, innotes-
cit, vt si deum metuere in tranquillitate nolumus, vici-
num eius iudicium, vel percussioibus attriti, timeamus.

Huic em̄ lectioni sancti Euangelij, quam modo vestra
fraternitas audiuit, paulo superius dñs præmisit dicens. Surget gens contra
gentem, & regnū aduersus regnum. & erunt terræ motus magni per loca, &
pestilentie & fames, & quibusdam interpositis hoc (quod modo audistis)
adiunxit. Erunt signa in Sole, & Luna, & Stellis, & in terris p̄ssura gentium
præ cōfusione sonitus maris & fluctuū. Ex qbus p̄fecto omnibus alia iam
facta cernimus, alia ē p̄ximo ventura formidamus. Nam gentē supra gēte
exurgere, earumq; p̄ssurā terris insistere plus iā in n̄ris tribulationibus, q̄ in
codicibus legimus, q̄ terremotus vrbes innumeras subruat, ex alijs mundi
partibus scitis, q̄ frequenter audiuimus. Pestilentias sine cessatione patimur.

Signa

Siculnea
nō ē larme
sed fies. Cē
lū et terra
transibunt:
grece ē nā
sibit. placet
tepus hie
nec nō r ses
qntū euan-
gelioy. eu-
dīq; suffra-
sor: tamen
L an. val in
adnotandi
b noui tēo
framēti deo
clarat iter
p̄re in mū-
tio a forma
greca deuī
asse q̄ pote-
rant latini
rep̄entari
vt infra p̄-
rebit in qui-
busdā: que
nos lectoz
ca nā h̄c i
serum. la
p̄tū: vt a-
iunt: in viā
ponentes.

Mar. xij. b

Textus.

Textus.

Italie pſco
cuno ſign
ſola ſunt

ſecondū
ru ceratu
do 7 pre
ritay ex
bunt.

Textus
ut tutes
celoꝝ que
dnt.

Textus

Textus

Caput pro
mente ſepe
ponitur.

ſeco. iiii. b

Signa vero in Sole & Luna, & ſtellis adhuc aperte minime videmus, ſed
quia & hæc non longe ſint: ex ipſa iam æt̃is immutatione colligimus.
Quamuis priuſq̃ Italia gentili gladio ferienda traderetur: igneas in celo
vidimus acies, ipſum qui poſtea humani generis fuſus eſt ſanguinem, coruſ
ſcantes. Confuſio autem maris & fluctuum necdum noua exorta eſt. Sed
cum multa iam prænunciata, completa ſint, dubium non eſt: q̃ ſequantur
etiam pauca quæ reſtant: quia ſequentium rerum certitudo eſt: præteritay
exhibitio. Hæc fratres chariſſimi ſciſcirco dici mus: vt ad cautelæ ſtudium ve
ſtra mentes euigilent: ne ſecuritate torpeant, ne ignorantia languſcant, ſed
ſemper eas & timor ſolliciter in bono opere, & ſollicitudo confirmet: penſans
res hoc: quod redemptoris noſtri voce ſubiungitur. Aſcentibus hominib
bus præ timore & expectatione, quæ ſuperuenient vniuerſo orbi. Nam vir
tutes celoꝝ mouebuntur. Quid enim Dominus virtutes Celorum,
niſi Angelos/Archangelos/Thronos/Dominationes/Principatus & pote
ſtates appellat: Quæ in Aduentu diſtricti iudicis: noſtris tunc oculis viſi
bilibiter apparebunt: vt diſtrictè tunc a nobis exigant hoc, quod nos modo
inuifiſibilis conditor æquanimiter portat. Vbi & ſubditur. ¶ Et tunc vide
bunt filium hominis venientem in nubibus cum poteſtate magna & ma
ieſtate. Ac ſi aperte diceretur. In poteſtate magna & maiestate viſuri ſunt:
quem in humilitate poſitum audire noluerunt: vt virtutem eius tanto tunc
diſtrictius ſentiant: quanto nunc ceruicem cordis ad eius patitiã non in
clinant. Sed quia hæc contra reprobos dicta ſunt: mox ad electoꝝ con
ſolationem verba vertuntur. Nam ſubditur. ¶ His autem fieri incipientibus:
reſpicite & leuare capita veſtra, quoniam appropinquat redemptio veſtra.
Ac ſi aperte veritas diſcipulos ſuos ammonet, dicens. Cum plagæ mundi
di crebreſcunt: cum terror iudicij virtutibus commotis eſtenditur: leuare
vos capita veſtra. id eſt exhilarate corda veſtra: quia dum finitur mundus:
cuius amici nō eſtis: prope ſit redemptio: quam quæritis. In ſcriptura enim
ſacra ſæpe caput p̃mente accipitur: quia ſicut capite reguntur membra, ita
cogitationes mente diſponuntur. Leuare itaq; capita: eſt mentes noſtras ad
gaudia patriæ cæleſtis erigere. Qui ergo Deum diligunt ex ſine mundi gau
dere atq; hilareſcere iubentur: quia eum quem amant, mox inueiunt: dum
transit is, quem nō amaauerunt. Abſitenim, vt fidelis quiſq; (qui deũ videre
deſiderat) de mundi percuſſiõibus lugeat: quem finire eiſdem ſuis percuſſio
nibus nō ignorat. Scriptum namq; eſt. Qui cuiq; voluerit amicus eſſe hu
ius ſæculi: inimicus Dei cõſtituitur. Qui ergo appropinquat mundi ſi
ne nō gaudet, amicum ſe illius eſſe teſtatur (patet hoc) inimicus Dei eſſe cõuin
citur. Sed abſit hoc a fidelium cordibus, abſit ab his, qui & eſſe aliam vitam
per fidem credunt, & eam per operatiõem diligunt. Mundi enim deſtructio
nem lugere eozum eſt: qui radices cordis in eius amore plantauerunt, qui ſe
quentem

quentem vitam non credunt, quicam nec esse suspicantur. Nos autem qui
 celestis patrie gaudia æterna cognouimus, festinare ad ea quamtorius debe
 mus, optandū nobis est citius pergere, atq; ad illā via breuiori puenire. Qui
 bus em malis nō mundus vrgetur? Quæ nos tristitia, q̄ aduersitas nō an
 gustat? Quid est vita mortalis, nisi via? Et quale sit fratres pendite in la
 bore viæ suæ lacessere, & tamē eandem viam nolle finire. Quod autem cal
 cari mūdus ac despici debeat, Redemptor noster, pūda comparatione mani
 festat, cum protinus adiūgit. Videte ficulneam & omnes arbores cū produ
 cunt iam ex se fructu n, scitis qm̄ prope est etas, ita & vos cum videntis hæc
 fieri, scitote qm̄ prope est regnū Dei. Ac si aperte dicat. Sicut ex fructu arbor
 vicina ætas agnoscitur, ita ex ruina mūdi prope esse cognoscitur regnum
 dei. Quib; verbis ostenditur, quia fructus mūdi ruina est, ad hoc em̄ crecit,
 vt cadat, ad hoc germinat, vt q̄cunq; germinauerit, cladibus cōsumat. Bene
 autem regnū Dei ætati comparatur, quia tūc mœroris nostri nubila trans
 seunt, & vitæ dies æterni solis claritate fulgescūt. Quæ omnia sub magna
 cecūditudine confirmātur, cum dī. Amen dico vobis, non præteribit generas
 tio hæc, donec omnia fiant, cœlū & terra transibūt, verba autem mea non
 transibunt. Nihil in rerum corporalīū natura cælo & terra durabilius : &
 nihil in rerū natura tam velociter q̄ sermone transit. Verba enim quousq;
 imperfecta sunt: verba non sunt, cū vero perfecta fuerint: omnino iam non
 sunt, quia nec perfici, nisi transiēdo possunt. Ait ergo cælum & terra transi
 būt, verba autem mea nō transient. ac si dicat. Omne qd' apd' vos durable
 est & sine mutatiōe, ad æternitatem durable non est: & omne qd' apud me
 transire cernitur: fixum & sine trāsitu tenetur: quia sine mutabilitate manens
 res sentētiæ exprimit meus sermo, q̄ transit. Ecce fratres iam cernimus, quod
 audiebam⁹ nouis cotidie & crebrescētibus malis mūdus vrgetur. ex illa ple
 be innumera quāti remāseritis: aspicietis, & tamē adhuc cotidie flagella vr
 gent, repētini casus opprimūt. nouæ nos & improuisæ clades affligūt. Sicut
 em̄ in iuuentute viget corpus: forte & incolumē manet pectus: torosa ceruix,
 plana sunt brachia: inanis autem senilibus statura curuatur. ceruix exsiccata
 deponitur. frequētibus suspiriis pectus vrgetur. virtus deficit. loquētis verba
 anhelitus intercidit. Nam & si lāgor plerumq; senibus desit: ipsa sua salus tā
 tum ægritudo est. ita mūdus in ānis pñonibus velut in iuētute viguit, aut
 ad propagādā humani gñis prolem robustus fuit, salute corporum viris
 dis, opulētia rerum pinguis: at tūc ipsa senectute sua deprimitur: & quasi ad
 vicinā mortem molestis crebrescētibus vrgetur. Nolite ergo fratres dilis
 gere, quem videntis diu stare non posse: præcepta Apostoli in animo ponite,
 qbus nō ammonet, dicēs Nolite diligere mūdum, neq; ea quę in mūdo sunt.
 Quia si qs diligit mūdum: nō est charitas patris in eo. Nudiūstertius fratres
 agnouistis, q̄ subito rōturbine ānosa arbuta eruta: destructę dom⁹ atq; Ecclesię
 totum est.

vitamorta
lis: via est.

Textus

Fruct⁹ mū
di: ruina ē.

Textus
Luce. xxi
terborū
ratio.

Sententię
christi sunt
manentes.

Iuētē pul
chra descri
ptio.

Sensū salu
egr. tūdo ē.

Joā. cap.
4. c.

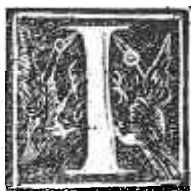
Diligere
mūdū pec
cosum est.

Homilia Gregorij.

a fundamētis euerſæ ſunt. Quāti ad veſperum ſani atq; incolumes acturoſe in craſtinum aliquid putabāt: & tamē nocte eadem repētinā morte defuncti ſunt: in laq̃o ruinæ deprehēſi. Sed cōſiderādum nobis eſt: q̃ ad hæc agēda inuiſibilis iudex vētis tenuiſſimis ſp̃m mouit: vnius pcellam nubis exciſit. **Q**uid **ergo** iudex ipſe facturus eſt, cū per ſemetip̃m venerit: & in vltiōem peccatorum ira eius exarſerit. Si portari nō poteſt: cum nos per tenuiſſimam nubem ferit: in iræ eius pręſentia q̃ caro ſubſiſtere ſi vētum mouet, & terra ſubruit: cōcitauit aëra: & tot ædificia ſtrauit. Hęc diſtrictiōem vēturi iudicis Paulus cōſiderās: ait. Horrēdum eſt incidere in manus dei viuētis. Hinc Pſalmiſta ait. Deus manifeſte veniet, deus n̄r & nō ſilebit, ignis in cōſpectu eius ardebit: & in circuitu eius tempeſtas valida. Diſtrictiōem quippe tantæ iuſtitiæ tempeſtas ignisq; comitātur: quia tempeſtas examinat, quos ignis exurit. Illum ergo diem ante oculos ponite: & quicquid modo graue creditur: in eius comparatiōe leuigatur. De illo em̄ die per prophetam d̄r. Iuxta eſt dies dñi magnus: iuxta eſt & velox nimis. Vox dei dñi amara valde, tribulabitur ibi fortis. Dies iræ, dies illa, dies tribulatiōis & anguſtiæ: dies calamitatis & miſerie: dies tenebrarum & caliginis: dies nebulæ & turbinis, dies tubæ & clangoris. De hac die dñs iterū per prophetam dicit. Adhuc ſemel & ego mouebo: nō ſolum terram, ſed etiam cælum. Ecce (vt diximus) aërem mouit: & terram ſubruit, quis ergo ferat cū celos mouerit? **Q**uid autē terrores, quos cernimus, niſi ſeq̃ntis irę præcones dixerim? Vnde cōſiderare neceſſe eſt, quia ab illa tribulatiōe vltima, tm̄ ſunt tribulatiōes iſtæ diſſimiles, quantum à potētia iudicis p̃ſona p̃conis diſtat. Illum ergo diem tota intētiōe cogitate: vitam corrigite, mores mutate, mala tentātia reſiſtēdo vincite, p̃petrata ſletibus punite. Aduertum namq; æterni iudicis tāto ſecuriōres q̃nq; videbitis, quāto nūc diſtrictiōem eius timēdo p̃uenitis.

Auditiſtis & vidit. multo vberioris eſt ſenſus auditis et videtis. Icom Laurentiū in p̃ſenti q̃ in p̃terito. Nēto agit, Lau. grece eſt q̃ vento agitat. Et ecce mollia

¶ Segmentum ex Euangelio Matthę capite. xj. littera. A. quod canitur dominica ſecūda aduentus. Hoc prædixit Ieſus anno eius. xxxi. idus Decēbris feria. vi.

In illo tempore. Cum audiſſet Ioannes in vinculis opera chriſti, mittēs duos de diſcip̃is ſuis, ait illi. Tu es qui vēturus eſt, an aliū ſpectamus? Et r̄ndens Ieſus ait illis. Euntes, renūciate Ioāni q̃ auditiſtis & viditiſtis, cęci vidē, claudi ambulāt, leproſi mundantur, ſurdi audiūt, mortui reſurgunt, paupes euāgelizātur, & b̄rūe eſt, qui nō fuerit ſcādalizatus in me. Illis autē abeuntibus cœpit Ieſus dicere ad turbas de Ioāne. **Q**uid exiſtis videre? Hoſ

minem molibus vestitum: Ecce qui molibus vestiuntur; in domibus regū
sunt. Sed quid existis videre? Prophetam? Etiam dico vobis & plus q̃ p̃phe
tam. Hic est em̃, de quo scriptum est. Ecce ego mitto angelum meum ante fa
ciem tuā; qui p̃parabit viam tuam ante te. Es reliqua.

ferentes in
do. 2c.
mal. iij. a.
marci. i. a.

¶ Homilia beati Gregorij papæ de eadem lectione, habita
bita ad populum in basilica sanctorum Marcellini & Petri
die natalis eorum. Dñica. iij. aduentus domini.

Quærendum nobis est fratres charissimi Iohānes propheta & plus q̃ p̃
pheta, qui veniētem ad iordanis baptisma, dñm ostendit, dicēs. Ecce
agnus dei. Ecce qui tollit peccata mundi; qui humilitatem suam: &
diuinitatis eius potētiā cōsiderā: an Qui de terra est, de terra loquitur qui
de celo venit, sup̃ oēs est. cur in carcere positus mittēs discipulos requirit. Tu
es qui vēturus es; an aliū expectamus? Tanq̃ si ignoraret, quem ostendēs
rat, & an ipse sit, nesciat, quem ipsum esse baptizando p̃phēdo & ostendē
do clamauerat. Sed hæc citius q̃ nō soluitur, si gestæ rei tēpus & ordo pensa
tur. Ad iordanis em̃ fluēta positus quia ipse redēptor mūdi esset, assērit, mis
sus vero in carcere, an ipse veniat, requirit. Nō quia ipm̃ esse mūdi redēptorē
dubiter, sed q̃rit, vt sciat, si his qui p̃ se in mūdū venerat, p̃ se etiā ad inferni
claustra descēdat. Quē em̃ p̃currens nascēdo mūdo nundauerat, hunc moriēdo
& ad inferos p̃currebat. Ait ergo. Tu es qui vēturus es; an alium ex
pectamus? Ac si dicat. Sicut p̃ hoibus nasci dignatus es, an etiā p̃ hoibus
mori digneris, insinuat, vt qui natiuitatis tuæ p̃cursor extiti, mortis etiā p̃cur
sor fiam, & vēturum inferno te nunciē, quē iam venisse mūdo nunciaui. Vñ
& inquisitus dñs enumeratis potentie suæ miraculis, de mortis suæ humilita
te p̃tinus rñdit, dicēs. Cæci vidēt, claudi ambulant, leprosi mundantur, surdi
audiunt, mortui resurgunt, paupes euāgelizantur, & beatus est qui non fuerit
scandalizatus in me. Visis tot signis rānsq̃ virtutibus, non scandalizari pos
tuit quisq̃, sed admirari. Sed infidelium mēs graue in illo scandalum p̃tulit,
cum eum post tot miracula moriētem vidit. Vñ & Paulus dixit. Nos p̃dicā
mus christum crucifixum. iudēis quidē scādulum, gētibus autem stultitiam.
Stultum quippe hoibus visum est, vt p̃ hoibus autor vitæ moreretur, & in
de cōtra eum homo scādulum sumpsit; vnde ei plus debitor fieri, vt honora
retur, debuit. Nam tm̃ deus ab omnibus dignius honorāduſ est. quātum p̃
hoibus indigna suscepit. Quid est ergo dicere. bñs est, qui nō fuerit scandali
zatus in me; nisi apta vōce obiectionē mortis scire, humilitatēq̃ signaret. Ac
si dicat. Mira quidē facio, sed abiecta p̃petinō dedignor. Quia ergo morien
do te subseq̃r, cauēdum est valde hoibus ne in mē mortē despiciāt, qui signa
venerāt, Sed dimissis iohānis discipulis, qd de eodē iohāne turbis dicat, audiam?

Joan. i. d.
Joan. iij. d.
Marth. xj.
Tertius

Joānes ba
ptista dubi
tauit an ad
inferos chris
tus descen
deret.

Tertius

i. Corin. i. e

Homilia Gregorij.

**Carnalis
animus per
arundinem de
fignatur.**

Quid existis in desertum videre arundinem vento agitata? Quod videlicet non asserendo: sed negando intulit. Arundinem quippe mox ut aura concitaretur: in partem alteram flectit. Et quid per arundinem nisi carnalis animus exprimitur: qui mox ut fauore: vel detractioe tangitur in partem aliquam inclinatur. Si enim ab humano ore aura fauoris flauerit: hilarescit, extollitur: totumque se ad gratiam inflectit, sed si inde vetus detractiois eruperit, unde laudis aura veniebat, mox hunc quasi in partem alteram ad vim furoris inclinatur. Sed arundo vento agitata loanes non erat, quia hunc, nec blandum gratia: nec cuiuslibet detractio in ira asperum faciebat, nec prospera hunc erigere, nec aduersa nouerant inclinare. Arundo ergo vento agitata loanes non erat: quem a status sui rectitudine nulla rerum varietas inflectebat. Discamus igitur fratres arundo vento agitata non esse. Solidemus animum inter aures linguarum positum. Stet inflexibilis status mentis, nulla nos detractio ad iram puocet, atque ad remissionem inutilis gratiae nullus fauor inclinet: non nos prospera eleuent: non aduersa perturbent: ut qui in soliditate fidei firmi, nequaquam rerum transeuntium mutabilitate moueamur. Adhuc autem de eius sanctitate subiungitur. Sed quid existis videre in desertum hominem mollibus vestitus? Ecce qui mollibus vestitur: in domibus regum sunt, Camelorum etenim pilis contextis vestis loanes describitur fuisse. Et quid est dicere, Ecce qui mollibus vestitur: in domibus regum sunt: nisi aperta sententia demonstrare: quia non caelesti sed terreno regno militant hi, qui pro deo perpeti aspera fugiunt, sed solis exterioribus dediti praesentis vitae molliciem & delectationem querunt. Nemo ergo existimet in fluxu atque studio preciosarum vestium possum deesse, quia si hoc culpa non esset, nullo modo loanem dominus de vestimenti sui asperitate laudasset. Si hoc culpa non esset: nequaquam Petrus apostolus per epistolam suam foeminas a preciosis vestimentis appetitu compesceret, dicens. Non in veste preciosa. Pensate ergo, quia culpa sit hoc viros appetere, quo curauit pastor ecclesiae foeminas prohibere. Quamuis hoc, quod loanes non esse vestitus mollibus dicitur, per significationem intelligi & aliter potest. Mollibus enim vestitus non fuit, quia vitam peccatorum non blandimentis fouit: sed rigore asperae inuentionis increpauit, dicens. Guimmina viperarum: quis vobis demonstrauit fugere a vetera ira? Unde & per Salomonem dicitur. Verba sapientium quasi stimuli, & sicut clauis in alium defixi. Clauis quippe atque stimulis sapientium verba comparantur, quia culpas delinquentium nesciunt palpare, sed percutere. Sed quid existis videre prophetam? Etiam dico vobis & plusquam prophetam. Prophetam quippe ministerium est vetera praedicare, non autem demonstrare, loanes ergo plusquam propheta est, quia cum quem praecurrendo prophetauerat, etiam digito demonstrauit: & ostendendo nuntiabat. Sed quia arundo vento agitata esse denegatur, quia non esse mollibus vestitus dicitur, quia prophetam nomen huic impar esse perhibetur, iam quod digne dici possit, audiui? Sequitur. Hic est, de quo scriptum est, Ecce ego mitto

**Non idem
est arundo
agitata vento**

Textus

**vestibus
preciosis
precium est.**

per Tim. ij. c.

**Matt. ij. b.
Luce. ij. b.
Ecclie. xij.**

Textus

Textus

angelum meum ante faciem tuam: qui præparabit viam tuam ante te. Quid enim græce angelus, hoc latine nuncius dicitur. Recte ergo qui nunciare supernum iudicem mittitur: angelus vocatur, ut dignitatem seruet in nomine: quam explet in operatione. Altum quidem nomen est, sed vita nomine inferior non est. Vtinam fratres charissimi non ad iudicium nostrum dicamus: quia omnes qui sacerdotum nomine censentur angeli vocantur, propheta attestante qui ait. Labia sacerdotis custodiunt scientiam, & legem requirent ex ore eius, quia angelus domini exercituum est. Sed huius altitudinem nominis etiam vos si vultis potestis promereri. Nam unusquisque vestrum in tantum sufficit in quantum gratiam supernæ aspirationis accepit, si a prauitate proximum reuocari exhortari ad bene operandum curat, si æternum regnum supplicium veritati erranti denunciat, cum verba sanctæ annunciationis impedit, perfectio angelus existit. Et nemo dicat. Ammonere non sufficio, exhortari idoneus non sum, quantum potes exhibe, ne male seruatum (quod acceperas taliter) in tormentis exigaris. Neque enim pluresquam unum taliter acceperat, qui hoc abscondere magis studuit, quam erogare. Etsi scimus quoniam in dei tabernaculo non solum phalæ, sed (precipiente domino) etiam cyathi facti sunt. Per phialas quippe doctrina exuberans: per cyathos parua atque angusta scientia designatur. Alius doctrina veritatis plenus audiendum mentes inebriat: per hoc ergo quod dicit: perfectio phyalæ porrigit. Alius explere, quod sentit, non valet, sed quia hoc utrumque denunciat, perfectio per cyathum potum præbet. In dei ergo tabernaculo: id est in sancta ecclesia positi. si per doctrinæ sapiëntiam ministrare phyalas non potestis: in quantum per diuinam largitatem sufficitis: proximis vestris boni verbi cyathos dare. In quantum vos perficere pensatis, etiam alios vobiscum trahite: in via dei socios habere desiderare. Si quis vestrum fratres ad forum, aut fortasse ad balneum, pergit, quem ociosum esse considerat: ut secum veniat, inuitat. Ipsa ergo terrena actio vos vestra cõueniat: & si ad eum tẽditis: curate ne ad eum soli veniatis. Hinc enim scriptum est. Qui audit: dicat veni. Ut qui iam in corde vocem superni amoris acceperit: foris proximis vocem exhortationis reddat. Et fortasse panem, ut indigenti elemosynam porrigat: non habet. sed maius est, quod tribuere valet: qui linguam habet. Plus est enim verbi pabulo victuram in perpetuum mentem reficere: quam ventrem morituræ carnis terreno pane satiare. Nolite ergo fratres proximis vestris elemosynam verbi subtrahere. Mecum vos ammonco, ut ab ocioso sermone parcamus, inutiliter loqui declinemus: in quantum retinere linguam præualemus: in ventum verba non destituat: cum iudex dicat. Omne verbum ociosum, quod locutus fuerint homines, reddent rationem de eo in die iudicii. Ociosum quippe verbum est: quod aut utilitate rectitudinis, aut ratione iustæ necessitatis caret. Ociosa ergo colloquia ad ædificationis studium vertite: & celerrimæ huius vitæ tempora fugiant considerate: quod distinet iudex veniat attendite. Hunc ante oculos cordis vestri ponite: hunc proximorum

Angelus græce
nuncius
latine.

Mala c. 1. b

Sacerdos
quilibet æge-
lus dicitur.

Unusquisque
tenet erogare talentum.

Tria vasa
templi exposita
narrantur.

Apo. xxi. 3.

Doctrina
alimentum cor-
poris ante
terrena est.

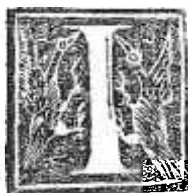
Mat. x. 5.

Verbum
ociosum quod
le est.

Homilia Gregorij.

vestrorum mentibus intimare, ut in quantum vires suppetunt, si annuncia-
eum non negligitis, vocari angeli ab eo cum iohanne ualeatis.

¶ Segmentum ex Euangelio Ioannis capite. s. littera. B.
quod canitur dominica tertia aduentus. Historia huius
Euangelij facta est Anno Christi. xxxj. Kl^a Maij. f. e. iij.

Nullo tempore, Miserunt iudæi ab Hierosolymis Sacra-
dotes & Leuitas ad iohannem, ut interrogarent eum, Tu
qui es? Et confessus est, & non negauit, & confessus est,
quia non sum ego Christus. Et interrogauerunt eum: quid
ergo? Helias es tu? Et dixit. Non sum. Propheta es tu?
Et respondit, non. Dixerunt ergo ei, Quis es, ut respon-
sum demus his qui miserunt nos? Quid dicis de templo? Air. Ego vox cla-
mantis in deserto. Dirige uiam dñi, sicut dixit Esaias propheta. Et qui missi
fuerant, erant ex Pharisæis, & interrogauerunt eum, & dixerunt ei, Quid er-
go baptizas, si tu nō es Christus, neq; Helias, neq; Propheta? Respondit eis
iohannes dicens. Ego baptizo in aqua. Medus autem vñm stetit, quem vos
nescitis, ipse est qui post me venturus est, qui ante me factus est, cuius ego nō
sum dignus, ut soluam corrigiam calciamēti. Hæc in Bethania facta sunt
trans iordanem, ubi erat iohannes baptizans. Et reliqua.

Etia. p. a.

Ipse est q
post. r. c.
Aiter in a
notatiōib
legit valla:
scz. Ipe est
q post me
uenies ate
me genit
est

¶ Homilia beati Gregorij papæ de eadem lectione, habi-
bita ad populum in basilica sancti Petri apostoli. Dñica. iij.
aduentus domini.

Tertius

Mat. iij.

Concordia
euangelio
estenditur

EX huius nobis lectionis verbis fratres charissimi, iohannis humilitas co-
mendatur. qui cum tantæ virtutis esset, ut Christus credi potuisset, eli-
git solide subsistere in se, ne humana opinione raperetur inaniter super se.
Nam cōfessus est, & nō negauit, & cōfessus est, quia non sum ego Christus.
Sed qā dixit nō sum, negauit plane, q non erat, sed non negauit, qd erat, ut
veritatem loqns, eis membrū fieret, cuius sibi nomē fallaciter non vsurparet.
Cum ergo nō vult appetere nomē Christi, fact⁹ est membrum Chri. Quia
dum in firmitatem suā studuit humiliter agnoscere, illi⁹ celsitudinem meruit
veraciter obtinere. Sed cum ex lectiōe alia Redemptoris nri sentētia ad mens-
tem reduciur, ex hui⁹ nobis lectiōis verbis q̄sio valde implexa generatur.
Alio qppe in loco inq̄situs dñs a discipulis de Helie aduētū, r. spondit. Helias
iam venit, & nō cognouerūt eum, sed fecerunt in eum q̄cunq; voluerūt. Et
si vultis scire, loq̄nes ipse est Helias. Regisrus autem ioānes dicit, Nō sum Hel-
lias. Quid est hoc fratres charissimi, quia qd veritas affirmat, hoc Propheta

veritatis negat. Valde namq; inter se diuersa sunt, ipse est & nō sum. Quo
modo ergo ppheta veritatis est, si eiusdē veritatis sermonib; cōcors nō est?
Sed si subtiliter veritas ipsa regratur, hoc qđ inter se cōtrarium sonuit, quod
modo cōtrarium nō sit, inuenitur. Ad Zachariam namq; de iohannis pro
missione angel⁹ dicit. Ipse pcedet ante eum in spū & virtute Helix. Quid idē
circo venturus in spū & virtute Helix dī, quia sicut Helias scđm dñi aduen
tum pueniet, ita iohannes puenit primum. Sicut ille pcurfor venturus est iudi
cis, ita iste pcurfor fa. 7⁹ est Redemptoris. Iohannes igitur in spū Helias erat, in
p̄sona Helias nō erat. Qđ ergo dñs de Helix facetur spū, hoc iohannes dene
gat de p̄sona, quia & iustum sic erat, vt & discipulis dñs de iohanne spūalem
sentētiā diceret, & iohānes eisdem turbis carnalibus nō de suo spū, sed de cor
pore respōderet. Cōtrarium ergo veritati videtur esse, qđ iohannes sonuit, sed
tamē veritatis tramite nō recessit. Qui cum se etiam pphetam negat, quia
videlicet nō solum poterat Redemptorem p̄dicare, sed etiam demonstrare, qđ
nam sit cōsūuo exprimit, cum subiungit. Ego vox clamātis in deserto.
Scitis fratres charissimi, qđ vnigenitus fili⁹ verbum p̄ris vocatur. Iohāne attes
tante, qđ ait. In principio erat verbum, & verbum erat apđ deum, & de⁹ erat
verbum. Et ex ipsa v̄sa locutione cognoscitis, qđ prius vox sonat, vt verbū
postmodū possit audiri. Iohannes ergo vocē se esse assent, qđ verbum pcedit.
Aduentum itaq; dñicum pcurrēs vox dī, qđ p ei⁹ ministerium p̄ris verbum
ab hoibus auditur. Qui etiā in deserto clamat, qđ derelicta ac desitute ius
desolatium Redēptoris annūciat. Quid autē clamat, insinuat, cum subiungit.
Dirigite viam dñi, sicut dicit Esaias ppheta. Via dñi ad cor dirigitur, cū vari
tatis sermo humiliter auditur. Via dñi ad cor dirigit, cū ad ei⁹ pceptum vita
p̄parat. Vnde scriptū est. Si qđ diligit me, sermonē meū seruabit, & p̄ meū
diliget eū, & ad eū veniem⁹, & mansionē apđ eum faciemus. Quisq; ergo in
supbiā mentē eleuat, qđq; auariciā gl̄tib; anhelat, qđq; se luxuriā iniquitatib;
polluit, cordis olitū cōtra veritatē claudit, & ne ad se dñs veniat, claustra ani
milleris vitiōe dānat. Sed adhuc qui missi sunt p̄cūtātur. Quid ergo ba
ptizas, si tu nō es Ch̄s, neq; Helias, neq; ppheta? Qđ quia non ex studio
cognoscēdē veritatis, sed malicia exercēdē emulatiōis dī. Euangelista tacite
innuit, cum subiunxit. Et qui missi fuerant, erant ex Pharisais. Ac si
aperte dicat, isti iohannem de suis acubus requirunt, qui doctrinam nesciunt
querere, sed inuidere. Sed sanctus quisq; etiam cum a peruersa mente requis
ritur, a bōitatis suae studio nō mutatur. Vnde iohannes quoq; ad verba inui
diar, p̄dicamenta respōdit vitae. Nam protinus adiungit. Ego baptiz
zo in aqua, medius autem vestrum stetit, querit vos nescitis. Iohannes nō
spū, sed aqua baptizat, quia peccata soluere non valens, corpora baptiza
torum aqua lauat, sed tamen mentem per veniam non sanat. Cur ergo ba
ptizat, qui peccata per baptismum non relaxat, nisi vt p̄cursoris suae or

Luce. i. 60

Iohannes ba
ptista in q
uest imita
tus heli.T. r. uo
I. Ioh. i. 2.Iohannes ha
ptista qre
dictus est
vox.
T. ctus.

Ioh. iij. 6

Cordis olo
tia in cō
tra vitatē
claud. ac

Tertius

Baptist
Ioh. i. 26
et in 27.3. c. r. e
Ioh. 7. 32. 6

Homilia Gregorij.

Baptizatio
et predicatio
fuit iohannes
p̄cursor do
mini.

Textus.

Actus.

Soluere cor
rigiam calcia
mēti qd si
gnificat.

Joan. iij. d.

Ps. lxx.

Chri incarn
ratio vir
inuestigari
potest.

dinem seruans, qui nasciturum nascendo p̄uenerat, baptizaturū quoq; dñm baptizando p̄ueniret: & qui p̄dicando p̄cursor factus est Christi, baptizans do etiam p̄cursor eius fieret imitatione sacramētū. Qui inter hæc myste rium n̄ri redemptoris annuncians: hunc in medio hoim & stetitse asserit, & nesciri, quia p̄ carnem dñs apparēs: & visibilis exiit corpe: & inuisibilis maies tate. De quo etiam subdidit. Qui post me venit: ante me factus est. Sic namq; dicit. ante me factus est. ac si dicatur, ante me positus. Post me ergo ve nit: quia postmodū natus: ante me autē factus: quia nihil p̄lat⁹. Sed hoc pau lo supius dicēs etiam p̄lationes eius causas apuit, cum subiūgit. Quia prior me erat. Ac si apte dīcat, Inde & iam post me natus supat: quo eum natiui tatis fuisse t̄pa non angustāt. Nam qui p̄ m̄sem in t̄pe nascitur: sine tempore ex p̄re generatur, Cui quātē reuerētīæ humilitatem debeat subdendo mani festat. Cuius nō sum dignus soluere corrigiam calciāmēti. Mos ap̄d veteres fuit: vt si quis eam, q̄ sibi competeret accipe vxorem, nollet illi ei calcia mētum soluere, qui ad hāc sp̄sūs iure p̄pinq̄uitatis veniret. Quid igitur in ter hoīes chr̄s: nisi sponsus sanctæ ecclīæ apparuit: de quo & ipse iohannes di cit. Qui habet sp̄sām, sp̄sūs est. Sed quia loānem hoīes chr̄m esse putauerunt, qd̄ idem loānes negat, recte se indignum esse ad soluēdam corrigiam eius calciāmēti denūciat. Ac si apte dīcat, Ego redemptoris vestigia denudare nō valeo, quia nomē sp̄sī mihi im merito nō vsurpo. Qd̄ tñ intelligi & al ter potest. Quis em̄ nesciat q̄ calciāmēta ex mortuis aīabus fiant: Incarna tus vero dñs veniēs, quasi calciatus apparuit: quia in diuinitate sua mortuā nīæ corruptiōis assumpsit. Vnde etiam p̄ prophetam dī. In idumæam extēdam calciāmētum meum. Per idumæam gāulitas: p̄ calciāmēta assum pta mortuāras designatur. In idumæam ergo dñs calciāmētum suum se ex tendere asserit, q̄a dum p̄ carnem gētib⁹ innotuit, quasi calciata ad nos diu nitas venit. Sed huius incarnationis mysterium, humanus oculus penetrare nō sufficit. Inuestigari em̄ nullatenus potest: quomodo incorporatur verbū, quomodo summus & viuificator sp̄s intra vterum m̄ris animatur, quomodo is (qui initū nō habet) existit, & cōcipitur. Corrigia ergo calciāmēti, est ligatura mysterij, loānes itaq; soluere corrigiam calciāmēti eius nō valet, quia incarnatiōis eius mysterium, nec ip̄e inuestigare sufficit, qui hanc p̄ p̄phetiæ sp̄m agnouit. Quid est ergo dicere nō sum dignus soluere corrigiā calciāmēti eius, nisi apte, & humiliter suam ignorātiā p̄fiteri. Ac si patēt dicat, Quid mirum, si ille mihi p̄latus est: quem post me qd̄em natum consi dero: sed natiuitatis eius mysterium nō apphēdo. Ecce loānes p̄phetiæ sp̄m impletus: mira sciētia emicat: sed tñ illd̄ de se insinuat: qd̄ ignorat. Quam re p̄salandum nobis est fratres charissimi & tota intētiōe cogitādum: quomodo sancti viri & vt humilitatis in se virtutem custodiāt, cum qdam mira biliter sciunt, illd̄ ante mētis oculos student reuocare, qd̄ nesciunt: vt dum ex

parte alia infirmitatem suam cōsiderant: ex ea parte qua pfectus est, eorum se
 animus nō extollat. Scientia etem virtus est: humilitas etiam custos virtutis. humilitas
est custos
virtutis.
 Reſtat ergo, vt in omne, qd' ſcit, ſe mens deprimat: ne qd' virtus ſcētiae con-
 gregat: vētus elatiōis tollat. Cum bona fratres agitis: ſemp ad memoriā ma-
 la acta reuocate: vt dum culpa caute cōſpicitur: nunq̃ de bono opere in cau-
 te animus lateatur. Superiores inuicem in via Dei (eos maximæ, qui vobis cō-
 miſſi nō ſunt) p̃ximos veſtros attendite. Quia & quos agere aliqua praua
 cōſpiciſtis: q̃ in eis lateant bona: nescitis. Magnus ergo vnusquifq̃ ſtudeat
 eſe: ſed tamē aliquo modo eſe ſe magnum nesciat: ne dum ſibi magnitudi-
 nem arroganter tribuit: aliquid ex bonis amittat, quod intus erat. Hinc per
 pphetam dñ. Væ qui ſapientes eſtis in oculis veſtris: & coram voſmetiſſis
 prudentes. Hinc Paulus ait, Nolite prudētes eſſe ap̃ voſmetiſſos. Hinc contra
 ſuperbientem Saul dñ. Cum eſſes paruulus in oculis tuis: caput in tribubus
 Iſrael factus es. Ac ſi apte diceret. Cum tu te paruulum cōſpiceres: ego te præ
 cæteris magnum feci, quia vero nunc tu te magnum cōſpiciſis: a me paruus
 æſtimaris. Qd' contra David (cum regni potentiam coram arcam dñi ſalc-
 tādō deſpiceret) dixit. Ludam, & vilior ſiam, pluſq̃ factus ſum, & ero humi-
 lis in oculis meis. Quem em̃ non extolleret ora leonum frangere, vrſorum
 brachia diſſipare: deſpectis prioribus fratribus eligi, reprobo rege ad regni
 gubernacula vngi, timendum cunctis vno lapide Goliath ſternere: a rege p̃-
 poſita extinctis Aliophilis numeroſa p̃cepta reportare, regnum ex p̃miſſio-
 ne percipere, cunctumq̃ Iſraeliticum populum ſine vlla cōtradictione poſſi-
 dere, & tamen in cunctis ſe deſpicit, q̃ in ſuis oculis eſſe ſe humilem cōſtitetur.
 Si igitur ſancti viri (etiam cum agunt fortia) de ſemetiſſis vilia ſentiſſit, quid
 in ſua excuſatione dicturi ſunt, qui ſine opere virtutis intumeſcunt? Sed & ſi
 quælibet bona aſſint opera, nulla ſunt, niſi ex humilitate condiantur. Miran-
 da quippe actio cum electione non eleuat, ſed grauatur. Qui em̃ ſine humilis
 tate virtutes congregat, quaſi inuentum puluerem portat. Et vnde ferre ali-
 quid cernitur, inde deterius cæcatur. In cunctis igitur, quæ agitis fratres mei,
 radicem boni operis humilitatem tenete, nec q̃bus iam ſuperiores, ſed q̃bus
 adhuc inferiores eſtis, aſpiciſſe, vt dum meliora vobis exempla proponitis: ad
 maiora ſemper aſcendere ex humilitate valeatis.

Isaie. v. d.
Ed ro. xij. d

j. reg. xij. d.

David hu-
militas: p̃
clara geſta
q̃. re. xvij. d

Opa bone
ſiue humi-
litate nihi-
lunt.

¶ Segmentum ex Euangelio Lucæ. Capi-
 te. iij. A. quod canitur in Do-
 minica quarta aduentus.
 tempus hitoriae de-
 ſignat Iſa. & erat
 Ioannes tunc
 xxx. An-
 norum.

Homilia Gregorij

Et venit in
oem regi-
onem ad
notavit
talla. Et
vnt in oes
regiones cir-
ca iordanem

in libro sermonum Eliae pphetæ. Vox ei mantis in deserto. Parate viam
dñi, rectas facite semitas eius. Omnis vallis implebitur: & omnis mons &
collis humiliabitur, & erunt praua in directa: & aspera in vias planas: & vide-
bit omnis caro salutare dei.

¶ Homilia beati Gregorij Papæ de eadem lectione. Habita
ad populum in Basilica sancti Ioannis baptiste sabbato
quattuor temporum ante natale Christi.

Keynes

Luce. xii.

Chrs fuit
rex & sacer-
dos.
Tertius

Edemproris nostri pcurator, quo tpe verbum pdicationis acceperit: me-
morato Romanæ rei publicæ principe: & iudee regibus designatur,
cum dñ. Anno quintodecimo imperij Tyberij cæsaris procurante
pōtio Pilato iudeam: tetrarcha aut Galilee Herode. &c. Quia em illum pdis-
care veniebat: q & ex iudea quosdam & multos ex gentib⁹ redemptur⁹ erat,
p Reges gentium & Principes iudeorum pdicationis eius tpa designantur.
Quia autem & gētilitas colligēda erat: & iudea p culpa pñitiæ dispēda:
ipsa quoq; descriptio terreni principat⁹ ostēdit. Qm & in Romana republi-
ca vnus pñisse describitur: & in iudee regno per quantam partem plurimi
principabatur. Voce etem nñi Redemptoris dñ. Omne regnum in seipsum
diuisum desolabitur, Liqueat em q ad finem regni iudea pueniat: q tot regi-
bus diuisa subiebat. Aptē quoq; nō solum qbus regibus: sed quib⁹ etiam
sacerdotib⁹ actum sit: demonstratur. Quia illum loānes baptista pdicabatq;
simul Rex & Sacerdos existeret. Lucas euāgelista pdicationis eius tempora per
Regnum & Sacerdotium designauit. Et venit in oem regiōem iordanis
pdicans baptismum pñitiæ in remissionem pñtorum. Cunctis legentib⁹
liq; quia loānes nō solum baptismum pñitiæ pdicauit: sed etiam qbus
dam dedit: sed tamē baptismum suum in remissionem pñtorum dare nō pos-
tuit. Remissio etem pñtorum in solo nobis christi baptismo tribuitur. No-
tandum itaq; q dñ. Predicās baptismū pñitiæ in remissionem peccatorum.
Qm baptismum, qd pñta solueret quia dare nō poterat: pdicabat. Vt sicut
incarnatus verbum pñs pcurabat verbo pdicationis: ita baptismum pñ-
nitentiæ quo peccata soluantur pcurrere suo baptismate: quo peccata solui-

non possunt. Vt quia eius sermo præcurrebat p̄sentiam redemptoris: ipsum quoq; ei⁹ baptisma p̄cedendo fieret vmbra veritatis. Sequitur. Sicut scriptū est in libro sermonum Elia⁹ p̄phetæ. Vox clamantis in deserto: parate viam dñi: rectas facite semitas eius. Idem vero Ioannes baptista requisitus quis esset. respondit. Ego vox clamantis in deserto. Quia sicut antea vobis dictū est. ideo vox a p̄pheta vocatus est: quia verbum p̄ibat. Quid ergo clamas-
 set. ap̄itur, cum subditur. Parate viam dñi: rectas facite semitas eius. Omnis qui rectam fidem & bona opera p̄dicat: quid aliud q̄p̄ venienti dño ad corda audientium viam parat: vt hæc vis gr̄æ penetraret. & lumē veritatis illustret, vt re-
 ctas deo semitas faciat, dum mundas in animo cogitationes p̄sermōem bonæ prædicationis format. Omnis vallis implebitur. & omnis mons & collis humiliabitur. Quid hoc loco vallium nomine, nisi humiles: Quid in ierum & collium, nisi sup̄bi homines designantur? In aduentu igitur res-
 demptoris n̄ri valles impleræ sunt, mōres vero & colles humiliati sunt. quia iuxta vocem apostoli eius. Omnis qui se exaltat humiliabitur, & qui se hu-
 miliat exaltabitur. Vallis em̄ impleta crescit: mōs & collis humiliatus decre-
 scit, quia nimirum in fide mediatoris Dei & hominum hominis iesu christi, & gentilitas plenitudinem gr̄æ accepit, & iudæa hoc p̄ errorem p̄sidiæ (vnde tume-
 bat) p̄didit. Omnis ergo vallis implebitur, quia corda humilium sacræ doctrinæ eloquio & virtutum gr̄a replebuntur. Iuxta hoc qd' scriptum est. Qui emittit fontes in conuallibus. Et vnde rursum dī. Et conualles abun-
 dabunt frumento. A montibus namq; aqua dilabitur: quia sup̄bas mentes veritatis doctrina deseruit. Sed fontes in conuallibus surgūt, quia mōres hu-
 miliū verbum p̄dicationis accipiūt. Iam videmus. Iam conualles frumento abundare cōspicimus, quia illorum ora pabulo veritatis completa sunt. qui mites & simplices huic mundo despicabiles esse videbantur. Ipsum quoq; ioannem baptistam, quia mira san-
 ctitate præditum populus viderat, hunc esse singulariter celsum ac solidum montem credebat. De quo scriptum est. In nouissimis dierum erit mons domus Dñi præparatus in vertice mon-
 tium. Nam hunc esse Christum putabant. sicut per Euangelium dī. Aestis mante autem apostolo & cogitantibus omnibus in cordibus suis de iohanne ne forte ipse esset Christus, quem & requirebant dicentes. Nunquid Christus estur? Sed nisi idem iōānes apud se vallis esset, repletus sp̄s gr̄æ non fuisset. Qui (vt hoc quod erat ostenderet) dixit. Venit fortior me post me, cui⁹ nō sum dignus soluere corrigiam calciamenti eius. Et rursus ait. Qui habet sponsam sponsus est. Amicus autem sponsi qui stat, & audit eum, gau-
 dio gaudet propter vocem sponsi. Hoc autem gaudium meum impletum est. illū oportet crescere, ne autem minui. Ecce cū præ mira operatione vir-
 tutum talis esset. vt Christus esse crederetur: non solum Christum non se esse respondit, sed & corrigiam calciamenti eius soluere, idest incarnationis

Textus.

Joan. i. c.

Joā. bapti
istę clamor.

Textus

Lu. xviij. c.

ps. ciiij.
ps. lxxiij.

Michę. iij.

Matth. iij.

Joan. i. c.
ap̄arc. i. a.

Joan. iij. a.

Homilia Gregorij

eius mysterium perſcrutari, non ſe dignum eſſe perhibuit. eius ſponſam eſſe eccliam credebat: qui hunc (quia chriſtus eſſet) æſtimabat. Sed ait: Qui habet ſpōſam, ſpōſus eſt. Ac ſi diceret. Ego ſpōſus nō ſum: ſed amicus ſponſi ſum. Nec ppter vocem ſuā: ſed in voce ſponſi ſe gaudere phibeat. quia nō ideo lætabatur in corde: qm̄ a pplis humiliter audiebatur loqns: ſed quia ipſe veritatis vocem audiebat intus: vt loq̄retur foris. Qd̄ bene gaudium impletū dicit, quia quiſquis de ſua voce gaudet: plenum gaudium nō habet. Aquo & ſubditur. Illum oportet crefcere: me autem minui. Quia in re q̄rendum eſt: in quo creuit chriſtus: in quo minutus eſt ioānes: niſi q̄ pplis ioannis abſtinentiā vidēs, remotum hūc eſſe ab hoibus conſpiciēs: eum eſſe chriſtum putabat: Ch̄m vero cum publicanis comedētem: inter p̄dōres ambulante intuens: eum nō ch̄m ſed pphetam eſſe credebat. Sed dum p̄ acceſſum ipſi & ch̄s q̄ (ppheta eſſe putabatur) ch̄s eſt agnitus: & ioānes qui ch̄us (eſſe credebatur) ppheta eſſe innotuit: impletū eſt, qd̄ de Ch̄o ſuus p̄curſor p̄dixit. Illum oportet crefcere: me autē minui. In æſtimatiōe quippe ppli & ch̄s creuit: quia agnitus eſt, qd̄ erat. & ioānes decreuit: quia ceſſauit dici, qd̄ non erat. Igitur qm̄ & idem ioānes ideo in ſanctitate p̄ſtitit, quia in cordis humilitate p̄durauit: & multi idcirco ceciderūt, quia ap̄d ſeipſos elata cogitatione tumuerūt. Dicatur recte. Omnis vallis implebitur: & omnis mōs & collis humiliabitur. quia humiles donū accipiunt: qd̄ ſecorda ſuperbientū repellunt.

Isaie. xla. Sequitur. Et erūt prauati in directa & alpera in vias planas. Prava in directa ſiūt: cum malorum corda p̄ iniuſtitia detorta ad iuſtitia regulam dirigitur. Et alpera in vias planas immutātur: cum inimites atq̄ iracūde mētē p̄ inuſiōem ſup̄næ gr̄æ, ad lenitatem māſuetudinis redeūt. Q n̄ em̄ verbū veritatis ab iracūda mēte nō recipitur: quaſi aſperitas itineris grefſum p̄genitis repellit. Sed cum mēs iracūda p̄ acceptā māſuetudinis gr̄am correctionis vel exhortatiōis verbū recipit: ibi planā viam p̄dicator inuenit: vbi prius proſp̄itate itineris p̄gere, id eſt p̄dicatiōis grefſum ponere nō valebat. Sequitur, Et videbit omnis caro ſalutare dei. Quia oīs caro accipitur oīs hominū ſalutare dei: videlicet ch̄m. Chriſtum in hac vita omnis homo videre nō potuit. Vbi ergo in hac ſentētia ppheta pphetae oculum: niſi ad extremum iudicij diem terēdit: vbi cum ap̄tis cælis miniſtrātibus angelis: conſedentibus Apoſtoliſ in ſede maiestatis ſuæ Chriſtus apparuerit: omnes hunc & electi & reprobi pariter videbunt. Vt & iuſti de munere retributionis ſine fine gaudeant: & iniuſti in vltione ſup̄plicij in perpetuum gemant. Nam quia hoc iſta ſententia intendit: quod in extremo examine ab omni carne videtur. recte ſubiungitur. Dicebat autem ad turbas quæ exhibant: vt baptizarentur ab eo. Genimina viperarum: quis oſtendit vobis fugere a ventura ira? Ventura enim ira eſt animaduerſio vltionis extremæ: quam nūc peccator fugere non valet. qui nunc ad lamenta poenitentia non recurrit.

Chriſtus creuit & ioānes minuitur eſt.

Ioan. iij. d. Secretum euāgelij aperitur.

Salutare dei videbit omnis caro q̄lter ſit intelligendū.

Textus

Et notandum, q̃ malæ soboles, malorum parentum actiões imitantes, geni-
 mina viperarum vocatur, quia per hoc, q̃ bonis inuident, eosq̃ persequun-
 tur, q̃ quibusdam mala retribuunt, q̃ læsiones proximis exquirunt: qm̃ in
 his omnib⁹ priorum suorum carnalium viam sequuntur: quasi venenati filij
 de venenatis parētibus nati sunt. Sed quia iam peccauimus: quia vsu male
 cōsuetudinis inuoluti sumus: dicit, quid nobis faciendum sit vt fugere a ven-
 tura ira valeamus. Sequitur, Facite ergo fruct⁹ dignos poenitētiæ. In quibus
 verbis notandum est, q̃ amicus sponsi nō solum fructus poenitētiæ: sed dis-
 gnos poenitētiæ admonet esse faciendos, aliqd̃ namq̃ est fructum facere: aliqd̃
 dignum poenitētiæ fructum facere, Vt em̃ scdm̃ dignos poenitētiæ fructus
 loquamur: sciendum est, quia quisquis illicita nulla commisit, huic iure conce-
 ditur, vt licitis vtatur. Sicq̃ pietatis opera faciat, vt tamen si voluerit, ea que
 mūdi sunt, relinquat. At si quis in fornicatiōis culpam vel forasse (qd̃ grau⁹
 est) in adulterium lapsus est, tāto a se debet illicita abscindere, quanto se memi-
 nit & illicita perpetrasse. Neq̃ em̃ par fruct⁹ esse boni operis debet eius: q̃ mi-
 nus, & ei⁹ qui amplius deliquit: aut eius q̃ in nullis, & eius q̃ in quibusdam facis
 norib⁹ cecidit, & eius q̃ in multis est lapsus. Per hoc ergo qd̃ dñs. Facite frus-
 ctus dignos poenitētiæ, vniuscuiusq̃ cōscientia cōuenitur, vt tāto maiora q̃
 rat bonorum operū lucra per poenitētiā, quāto grauiora sibi intulit dam-
 na per culpam. Sed Iudæi de generis nobilitate gloriantes, idcirco se agnosce-
 re peccatores nolebāt: q̃a de Abraæ stirpe descēderāt. Quib⁹ recte dicitur.
 Et ne coxperitis dicere, patrem habem⁹ Abraam. Dico em̃ vobis, q̃a potens
 est Deus de lapidib⁹ istis suscitare filios Abraæ. Quid em̃ lapides, nisi cor-
 da gentiliū fuerint ad intelligēdum verbum Dei patris omnipotētis in sensu
 bilia? Sicut etiam quibusdam ex Iudæis dñs. Auferam cor lapideum de carne
 vestra. Neq̃ immerito lapidis nomine gētes significatæ sunt, q̃ lapides colue-
 rūt. Vnde scriptum est. Similes illi stant, q̃ faciūt ea: & omnes q̃ cōfidūt in eis.
 De quibus nimirum lapidib⁹ filij Abraæ suscitati sunt: q̃a dum dura corda gē-
 tilium in Abraæ semine. id est in Christo crediderūt, ei⁹ filij facti sunt: cuius
 semini vniti sunt. Vnde & eisdem gentib⁹ per egregium prædicatorem dñs.
 Si autem vos Christi: ergo Abraæ semē estis. Si igitur nos per fidem Christi
 Abraæ iam semē existim⁹ Iudæi propter perfidiam Abraæ filij esse desierūt.
 Qd̃ vero in illo tremēdi examinis die parētes boni malis filiis pdesse non
 poterūt: testatur ppheta, q̃ dicit. Noe & Daniel & Iob si fuerint in medio eo-
 rum, viuo ego dicit Dñs, q̃a filium & filiam nō liberabūt, sed ipsi iusticia sua
 liberabūt animas suas. Et rursus. q̃ boni filij nihil malis parētibus profint,
 sed ad reatum poti⁹ malorum parētum proficiet bonitas filiorum, ipsa per
 se veritas Iudæis nō credētib⁹ dicit. Si ego in Beelzebub ejicio demonia,
 filij vestri iu quo ejiciūt? Ideo ipsi iudices vestrierūt. Segur. Iam em̃ securis
 ad radicem arboris posita est. Omnis em̃ arbor, q̃ nō facit fructum bonum

viperarum
 geminatio
 cant malę
 soboles.

Textus.

fruct⁹ fac-
 cere: & dig-
 num poenitē-
 tiæ fructus
 facere: sunt
 diuersa.

Luce. ii. 30.
 Textus

Ezech. xi. b

ps. xciiij

Ad ga. iij. b

Eze. xliij. c.

Luce. xi. c.
 Textus

Homilia Gregorij.

Redemptor excidetur: & in ignem mittetur. Arbor huius mundi est vniuersum genus
nr dz. secu humanum. Securis vero est redemptor noster: qui velut ex manubrio & ser
ris ro tenetur ex humanitate: sed incidit ex diuinitate. Quæ videlicet securis est
Ad dz. non ad radicem arboris posita est, quia & si per patientiam expectat, videt tñ quid
faciens fru factura est. Omnis em̃ arbor nō ferens fructum boni excidetur, & in ignē
ctū in ignē mittetur, quia vnusquisq; peruersus paratam citius gehēnæ cōcremationē
mittetur. inueniet; qui hic fructum boni operis facere cōtempnit. Et notādum, q̃ secu
Terius rim nō iuxta ramos positam, sed ad radicem dicit. Cum em̃ malorum fili
Terius tollitur, quid aliqd̃ q̃ rami infructuosæ arboris absconduntur. Cum vero tota
 simul progenies cum parēte tollitur, infructuosa arbor a radice abscisa
 est. ne iam remaneat vnde praua iterum soboles succrescat. In quib9 loānis
 baptistæ verbis cōstat, q̃ audientium corda turbata sunt: cum protin9 sub
 infertur. Et interrogabāt eum turbæ dicētes, Quid ergo facimus? Per
 cussæ em̃ terrore fuerāt, q̃ consilium quærebāt. Sequitur. Respōdēs autem di
 cebat illis, Quid ui habet duas tunicas det nō habenti, & qui habet escas simili
 ter faciat. Per hoc q̃ tunica plus est necessaria vsui nostro, q̃ palli ad fru
 ctum dignum poenitētiæ, vt nō solum exteriora queq; & minus necessaria:
 sed ipsa valde nobis necessaria diuidere cum proximis debeamus: scilicet, vel
 escam qua carnaliter viuimus, vel tunicam qua vestimur. Quia em̃ in lege
Mat. xxi. d. scriptum est. Diliges proximum tuum sicut teipsum, minus proximiū ama
Leui. xix. d. re cōuincitur, qui nō cum eo in necessitate illius (etiam ea, q̃ sibi sunt neces
 saria) parūtur. Idcirco ergo de diuidēdis cum proximo duabus tunicis datur
 præceptum, quia hoc de vna dici nō potuit, quoniam si vna diuiditur: ne
 mo vestitur. In dimidia quippe tunica & nudus remanet, qui accipit, & nud9
 qui dedit. Inter hæc autem sciendum est, quātum misericordiæ opera va
 leant, cum ad fructus dignos poenitentiae ipsa præ cæteris præcipiuntur. Hinc
 em̃ per semetipsos veritas dicit. Date eleemosynam, & ecce omnia mundi
Luce. xi. f. sunt vobis. Hinc rursus ait. Date & dabitur vobis. Hinc scriptū est. Ignem
Luce. vi. f. ardētem extinguit aqua, & Eleemosyna resistit peccatis. Hinc iterum dicit
Eccle. iij. d. tur. Cōclude eleemosynam in sinu pauperis, & hæc pro te exorabit. Hinc bo
Eccl. xxi. b. nus pater innocētē filium ammonet, dicēs. Si multum tibi fuerit: abundā
Tob. iij. b. ter tribue, si exiguum fuerit: etiam exigui libetē impertiri stude. Vt autem
 quāta esset virtus in cōtinentia & susceptiōe indigentium, Redemptor nos
Mat. x. d. ster ostēderet, dixit. Qui recepit prophetam in nomine prophete, mercedem
 prophete accipiet. Et qui recipit iustum in nomine iusti, mercedem iusti acci
 plet. In quibus verbis notādum est, quia nō ait mercedem de propheta, vel
 mercedem de iusto, sed mercedem prophete, & mercedē iusti accipiet. Aliqd̃
 est em̃ merces de Propheta, & aliqd̃ merces prophete. At q̃ aliqd̃ merces de ius
 to, aliqd̃ merces iusti. Quid est em̃ dicere mercedem Prophete accipiet: nisi
 quia is qui Prophetam sua largitate sustentat: quamuis ipse Prophetiam non

habeat, apd^r omnipotentem tamē dñm Prophetæ præmia habebit. Iste em̃
 fortasse iustus est, Et quāto in hoc mūdo nihil possidet: tanto loq̃ndi pro ius-
 ticia fiduciam maiorem habet. Hūc dum ille sustētat, qui in hoc mūdo alia
 quid possidet, & fortasse pro iusticia adhuc loqui libere nō præsūmit, iusticię
 illius libertatem sibi principem facit, vt cū eo pariter iusticię præmia recipiet,
 quem sustentādo adiuuit, quatenus eādē iusticiam libere loqui potuisset.
 Ille prophetiæ spiritu plenus est, sed tamē corporeo eget alimēto. Et si corpus
 nō reficitur certū est, q̃ vox ipsa subtrahetur. Qui igitur alimētum Prophe-
 tæ propter hoc q̃ Prophetæ est, tribuit, prophetæ illi⁹ vires ad loq̃ndum des-
 dit. Cū prophetæ ergo mercedem prophetiæ recipiet, quia & si spū prophetiæ
 plenus nō fuit, hoc tamē ante dei oculos exhibuit, qd^r habuit. Hinc est, qd^r de
 quibusdam peregrinātibz fratribz Caio & Aristarcho per Ioānem dicitur.
 Pro nomine em̃ Christi profecti sunt, nihil accipiētes a gētilibus. Nos ergo
 debem⁹ suscipere hmōi, vt cooperatores simus veritatis. Qui em̃ sp̃salia do-
 na habētibz temporalia subsidia tribuit, in ipsiis donis sp̃ualibus cooperat-
 or existit. Nam cū pauci sint, qui sp̃ualia dona percipiūt, & m̃i qui rebus
 temporalibus abūdant, per hoc se virtutibus pauperū diuites inserūt, q̃ eis-
 dem sanctis pauperibus de suis diuitiis satiātur. Vnde cū per Esaiæ vocem
 dñs derelictæ gētilitati, idest sanctæ Ecclesiæ sp̃ualium virtutum merita tan-
 quam deserta arbusa promitteret, vlmū quoque pariter promissit dicēs. Po-
 nam desertū in stagna aquarū, & terram inuiam in riuos aquarū. Dabo in
 solitudine cedrū & spinam, myrtū & lignū oliuæ. Ponam in deserto abietem
 vlmū & buxū simul, vt videāt & sciāt & cogitēt & intelligāt pariter. Deser-
 tū quippe dñs in stagna aquarū & terram inuiam in riuos aquarū posuit,
 quādo gētilitati, q̃ prius per ariditatem mētis nullos bonorū operū fructus
 ferebat, per fluētā sanctæ prædicationis dedit. Et ipsa ad quam prius pro aspe-
 ritate sue siccitatis via prædicatoribus nō patebat, doctrinæ postmodū riuos
 emanauit. Cui adhuc ex mūere magno promittitur. Dabo in solitudine ces-
 drū & spinam. Cedrū q̃a magni odoris est atq; imputribilis naturæ iura ac-
 cepimus in p̃missiōe. De spina vero cū peccati homini dictū sit. Terra tua spi-
 nas & tribulos germinabit tibi: quid mirū si scē ecclesiæ illd^r p̃mittitur, qd^r
 peccati homini pro poena multiplicatur? Sed cedri designantur nomine: hi
 qui virtutes & signa exhibēt in sua operatiōe, qui dicere cū Paulo valēt. Chri-
 sti bonus odor sumus deo. Quorū corda ita interno amore solida sunt, vt
 etiam terreni amoris putredo nulla corrūpat. Per spinam vero signati sunt
 doctrinæ spiritalis vini: qui dum de peccatis ac virtutibus differūt & modo
 æterna supplicia minātur: modo cœlestis regni gaudia promittūt: corda au-
 diētum pungunt. Sicq; mentem dolore compunctionis perforant, vt ab
 eorum oculis quasi quidam sanguis animæ lachrymæ decurrant. Myrtus
 vero temperatiuæ virtutis est: ita vt dissoluta mēbra temperādo cōstringat.

Corpus si
 reficit: vox
 ipsa subtra-
 hitur.

ij. Joā. i. c.

Dono sp̃a-
 lia recipiūt
 pauci.

Esaię. xij. c.

Desertū in
 stagna aq̃z
 posuit dñs.

Ibidem

Genesi. ij. c.

Cedrus qd
 designat.
 ij. Cor. ij. b.
 prædicatores
 res possunt
 sp̃uē dici.

Homilia Gregorij

Quid igitur per myrtū, nisi hi designati sunt, qui afflictionibus proximorum
 compati sciūt, eorumq; tribulationem per compassionem temperant? Iuxta
 hoc, qđ scriptum est. Gratias autem Deo, qđ cōsolatur nos in omni tribula-
 tiōe nostra, vt possim⁹ & ipsi cōsolari eos, qđ in omni pressura sunt. Qui dñ
 afflictis pximis verbum vel opem cōsolatiōis ferūt, eos proculdubio ad sta-
 tum rectitudinis restringūt, ne immōderata tribulatiōe in desperatiōem sol-
 uantur. Q uos autem per oliuam, nisi per misericordes accipim⁹ : qđ & gra-
 cæ oleos, misericordia vocatur, & quasi oliuæ liquor ante dei omnipotentis
 oculos misericordiæ fruct⁹ lucent. Cui adhuc in promissiōe subiūgitur. Por-
 nam in deserto abietem, vlmum & buxum simul. Quid per abietem quæ
 valde crescēdo ab aëris alta sustolitur, nisi hi designati sunt, qđ intra sanctam
 ecclesiā adhuc in terrenis corporib⁹ positū iam cælestia cōtemplantur. Ex
 quamuis de terra nascēdo exierūt, cōtemplādo tamē iam iuxta æthera ver-
 ticem mētis extollūt. Et qđ per vlmum, nisi sēcularium mētes expressæ sunt,
 qđ dum terrenis adhuc curis inseruiūt, nullum virtutum spiritalium fructū
 ferūt. Sed si fructum proprium vlmus non habet, portare tamē vitem cum
 fructū solet. Quia & sēculares viri intra scām ecclesiā, quamuis spūalium
 virtutum fructū nō habeāt, dū tamē scōs viros spūalib⁹ donis plenos sua
 largitate sustentāt, quid aliđ quam vitem cum botris portant. Buxus autē
 quos alios designat, qđ in altum nō proficit, & quamuis fructū non habet, vi-
 riditatem tamē habet, nisi eos qđ intra scām ecclesiā adhuc ex ætatis infir-
 mitate bona opera facere nō valent, sed tamē parētum fidelium credulitatē
 seqntes, fidem perpetuæ viriditatis tenēt. Post qđ omnia apte subiūgitur. Vt
 videant, & sciāt, & cogitēt, & intelligāt pariter. Ad hoc em cedrus in ecclesiā
 ponitur, vt qđquis a proximo odoramina virtutum spūalium trahit : ipse
 quoq; in æternæ vitæ delectatiōe nō torpeat, sed ad donorum cælestiū deli-
 deria ignescat. Ad hoc spina ponitur : vt qui prædicatiōis ei⁹ verbo compū-
 ctus fuerit, ipse quoq; exemplo illius discat corda seqntium prædicatiōis ver-
 bo compūgere. Ad hoc myrt⁹ ponitur, vt qui in ardore tribulatiōis ab ore
 vel opere proximi compatiētis temperamētum cōsolatiōis acceperit, ipse etiā
 discat quemadmodum afflictis proximis suæ consolationis temperamē-
 tum proferat. Ad hoc oliua ponitur, vt qui alienæ misericordiæ opera cognou-
 scit, discat quemadmodū debeat indigēti proximo, & ipse misereri. Ad hoc
 abies ponitur, vt si quis vim cōtemplatiōis alicui⁹ agnouerit, ipse quoq; ad
 cōtemplanda æterna præmia succēdatur. Ad hoc vlm⁹ ponitur, vt quisquis
 intuetur eum, qui habere fructum virtutum spūalium nō valet, sed tamē
 eos qui spūalibus donis pleni sunt sustentat, ipse quoq; scōrum vitæ quanta
 valet largitate inseruiat, & cælestium donorum botros, quos gignēdo non
 valet sustentādo ferat. Ad hoc buxus ponitur : vt qui habere multos adhuc
 in firmitate posuit veræ fidei viriditatē cōsiderat esse, ipse infidelis erubescat.

Bene

Bene ergo descriptis prius arborib⁹ dñ. vt videant: sciāt & recogitent & intel-
ligant. Vbi & aptæ subiungit⁹ pariter: quia cū intra scām eccliam diuersi
hoīm mores: diuersi sunt & ordines: necesse est, vt omnes siml⁹ discant: dum
in ea spūales viri diuersæ q̄litas: ætatis: & ordinis: ad imitandum simul vi-
dent. Sed ecce nos dum mōstrare vlnum q̄rimus / p̄ mltā arbusta longius
euagati sumus. Ad hoc itaq; ppter qd⁹ pphetæ testimoniū protulimus
reuertamur. Qui recipit pphetam in nomine pphetæ: mercedem pphetæ
accipiet. Quia & si vlnus fructū non habet: vitā tñ cum fructibus portās
hæc ipsa sua efficit: q̄ bñ sustentat aliena. Quia vero ad magna nos opera
Ioānes amonet: dicēs. Facite ergo fruct⁹ dignos poenitētiæ, & rursus q̄ habet
duas tunicas, det non habenti: & qui habet escas, sibi faciat. Iam patēter datin⁹
teligi: quid est, qd⁹ veritas diāt. A diebus Ioānis baptistæ vsq; nunc: regnum
cælorum vim patit⁹: & violenti rapiūt illd⁹. Quæ supnæ verba sententiæ
nobis sunt magnopere pscrutāda. Nam q̄rendum est: quomodo vim per-
peti regnū cælorum possit. Quis em̄ cælo violētiā irrogat⁹? Et rursus q̄
rendū est. Si pati vim regnū cælorum potest: cur eādem vim a dieb⁹ Ioānis
baptistæ: & nō etiam ante ptulerit? Sed cum lex dicat: si qs hæc vel illa fecerit
morte moriat⁹: cūctis legētib⁹ liq̄t⁹: q̄a p̄tōres quosq; poena suæ seueritatis p̄-
tulit: non autem p poenitentiam ad vitā reduxit. Cum vero Ioānes baptista
redemptoris grām pcedens poenitētiā p̄dicat: vt peccator, qui ex culpa est
mortuus: p cōuersionem viuat: p̄fecto a diebus Ioānis baptistæ regnū cælo-
rum vim patit⁹. Quid est autē regnū cælorū: nisi locus iustorum? Solis em̄
iustis cælestis patriæ præmia debent⁹: vt humiles: casti: mites: atq; misericor-
des: ad gaudia supna pueniāt. Cum vero qs: vel supbia tumidus: vel carnis
facinore pollut⁹: vñ iracūdiæ facib⁹ accessus: vñ crudelitate impius: post cul-
pas ad poenitentiā redit⁹: & vitā æternā pcipit: q̄si in locū peccator intrat alie-
num. A dieb⁹ ergo Ioānis baptistæ regnū cælorū vim patit⁹: & violenti ra-
piūt illd⁹: qui quia poenitentiā peccatoribus indixit: qd alid⁹ q̄ regno cælorū
fieri violētiā docuit⁹. Recogitemus ergo fratres charissimi mala q̄ facimus:
& nosmetipsos assiduīs lamētis atteramus: vt hæreditatē iustorū, quā nō tes-
nuimus per vitā: rapiamus per poenitentiā. Vult a nobis ōps Deus talē vios-
lentia per poenitentiā perpeti. Nam regnū cælorū rapi vult n̄ris fletibus: qd⁹
n̄ris meritis nō debet. A spei ergo certitudine nulla nos malorum n̄rorum
q̄litas: nulla quātitas frāgat. Præstat magnā veniæ fiducia: latro ille venerabilis:
qui nō inde venerabilis vndelatro. Nam Latro ex crudelitate: venerabilis
ex cōfessione. Cogitate ergo: cogitate q̄ sunt incōprehensibilia in omnipo-
tenti Deo misericordiæ viscera. Latro iste crucis manibus abstractus: a facie
itineris suspēsus est in patibulū crucis. Ibi cōfessus est: ibi sanatus est. ibi audi-
re meruit. Hodie mecū eris in paradiso. Quid est hoc? Quis tantā bonitas-
tem dei dicere possit? quis æstimare sufficiat? De ipsa poena criminis pue-

Mat. x. 40.

Mat. xj. b.
Regnū cæ-
lorū patit
vim.Regnū cæ-
lorū est loc⁹
iustorū.violēti ra-
piūt cæli.
Latro bo-
nus q̄ voca-
bat dimit-
tens magnā pre-
sentat p̄fori-
bus veni-
fiduciam.
Luc. xij. 8.

Homilia Gregorij.

Wns qñs nit ad præmia virtutis. Idcirco autē omnipotens deus electos suos in quibus
suos electos labi p
mittit.] dam lapsibus cadere pmitit: vt alijs in culpa iacētibus (si toto ad eum cor
de cōsurgant) spem veniæ reddat: & eis p lamenta pœnitentiæ viam pietatis
aperiat. Exerceamus ergo nosmetipsos in lamentis: extingamus fletib⁹ flam
mas p̄tōrum, & dignis pœnitentiæ fructib⁹ culpas ablauimus: q̄s secim⁹. Ad
indulgentiā nobis tpa indulta nō peant: q̄a qui mltos a suis iniquitatibus iā
sanatos aspiciamus: quid aliud q̄ supernæ misericordiæ pignus tenemur.
Ipso adiuuante: qui cum patre viuūt & regnat in vnitate spūs sancti Deus.
Per omnia sæcula sæculorum. Amen.

¶ Segmentum ex principio euangelij Ioannis. Cap. i. quod canitur in die Natiuitatis dñi.

In principio erat verbum: & verbum erat apd Deum: & Deus erat Verbum. Hoc erat in principio apd Deū.
Omnia p ipm facta sunt: & sine ipso factum est nihil.
Q d factum est in ipso vita erat: & vita erat lux hoim:
& lux in tenebris lucet: & tenebræ eā non comprehens
derunt. Fuit homo missus a deo: cui nomē erat Ioan
nes. Hic venit in testimonium: vt testimonium perhibe
ret de lumine: vt oēs crederent per illum. Non erat ille lux, sed vt testimoniū
phiberet de lumine. Erat lux vera, q̄ illuminat oēm hoim venientē in hunc
mūdum. In mūdo erat: & mūdus per ipm factus est: & mundus eum non
cognouit. In ppria venit: & sui eum nō receperunt. Quotquot autem rece
perunt eum: dedit eis potestatem filios dei fieri: his qui credunt in noīe eius.
Qui non ex sanguinibus, neq; ex voluntate carnis, neq; ex voluntate viri:
sed ex deo nati sunt. Et verbum caro factum est: & hab̄ itauit in nobis: & vi
dimus gloriam eius: gloriam quasi vnigeniti a patre, plenum gratiæ & ve
ritatis. Et reliqua.

¶ Homilia beati Augustini episcopi de eadē lectione.

Quicredūt in noīe ei⁹: grec⁹ est in nomē eius. Itē ex deo nati. por⁹ eēt geniti. Etiam q̄ dicēdū erat: velut: aut tñq;: q̄ q̄si q̄s iplet nō
Via temporalē mediatoris dei & hoīs Iesu Chrī natiuitatem, q̄ ho
dierno die facta est, sc̄tōrum verbis euāgelistarū Marthæi videli
cet & Lucæ manifestatā cognouimus: liber etiam de verbis: idest diuinitatis
eius æternitate: in qua patri manet semper æqualis: beati Ioannis euangelij
dicta scrutari: qui singulari priuilegio meruit castitatis, vt ceteris altius diuini
tatis ipsius caperē simul, & patefaceret arcanū. Neq; em̄ frustra in cœna supra
pectus dñi Iesu recubuisse perhibet: sed p hoc typice docet, quia cœlestis haus
trum sapiētiæ ceteris excellētius de sc̄ssimo eiusdē p̄toris fonte potauit.

Vnde & merito in figura q̄tuor animalū: aqlę volāti cōparat. Cū ſis q̄ppe
 auib⁹ aquila celiſus volare: cūctis animātib⁹ clari⁹ ſolis radīis inſigere con
 ſuevit obtut⁹. Et ceteri quidē euāgeliftę q̄ſi in terra ambulat cum dño, qui
 tpalem ei⁹ gñationē pariter & tpalia facta ſufficiēter exponentes: pauca de
 diuinitate dixerunt. Hic autē q̄ſi ad cælum volat cum dño, qui per pauca
 de tpalib⁹ ei⁹ actib⁹ edifferēs æternam diuinitatis ei⁹ potētiam, per quē
 omnia facta ſunt, ſublimi⁹ mēte volādo & limpidi⁹ ſpeculādo cognouit:
 ac nobis cognoscendā ſcribēdo tradidit. Ergo alij euāgeliftę Ch̄m ex tpe
 natum deſcribūt. Iōānes eundē in principio teſtat⁹ fuiſſe dicēs. In principio
 erat verbum. Alij inter homines eum ſubito apparuiſſe cōmemorant: ille
 ip̄m apd⁹ deum ſemp fuiſſe declarat dicēs. Et v̄bum erat apd⁹ deum.
 Alij verum hoīem: ille verū cōfirmat deum eſſe dicēs. Et deus erat v̄bum.
 Alij hoīem eum apd⁹ homines tpaliter cōuerſaturū: ille deū apd⁹ deū in prin
 cipio manētē offendit, dicēs. Hoc erat in principio apd⁹ deum. Alij
 magnalia, q̄ in homine geſſit, phibent: ille q̄ oēm creaturam viſibilē & inuiſi
 bilem per ip̄m deus p̄ fecerit: docet, dicēs. Omnia p̄ ip̄m fa-
 ta ſunt: & ſi ne ip̄o factū eſt nihil. Et mire br̄s Iōānes in initio euāgelij ſui de Diuini
 tate ſaluatoris & fidē recte credētium ſublimiter imbuir, & hæreticorū p̄ſi
 diam potēter exuperat. Fuerūt nāq; hæretici qui dixerunt. Si ergo natus eſt
 Ch̄s, erat tempus qñ ille nō erat. Quos primo ſermone redarguit, cum ait.
 In principio erat verbū. Neq; ait in principio coepliſſe eſſe verbū: vt videlicet
 eum nō ex tpe ortū, ſed ante ortū temporū exiſtēte: ac p̄ hoc ſine vllo t̄pis
 initio de p̄re natum mōſtraret, iuxta qd⁹ ipſe loquit⁹ in p̄uerbijs. Dñs poſſet
 dic me in initio viarū ſuarū: anteq; q̄c̄q; faceret a principio ab æternō ordi
 nata ſum. Itē fuerūt hæretici q̄ tres ſc̄tę Trinitatis p̄ſonas eſſe negātes dicerēt.
 Idē deus qñ vult P̄r eſt, qñ vult Filius eſt, qñ vult ſp̄ſ ſc̄tus eſt: ipſe tñ vnus
 eſt. Quorū deſtruēs errorē ſubiungit. Et v̄bum erat apd⁹ deum. Si em̄
 alius apd⁹ aliū erat, duo ſunt, p̄fecto P̄r & Filius, & non vnus ipſe in modo
 P̄r modo Filius: modo etiā ſp̄ſ ſc̄tus: q̄ſi mutabilis ſit diuinę ſubſtantię na
 turæ: cū aperūſſime Iacobus dicat Ap̄l̄s. Apd⁹ quem nō eſt trāſmutatio: nec
 vicilitudinis obumbratio. Itē fuere quidē prauī dogmatis autores, qui Chriſti
 ſum hoīem tñ conſtitēs: verum pri⁹ eſſe nō crederent. Quos conſeq̄n
 ter opprimir, cum ait. Et deus erat v̄bum. Fuere alij q̄ deum quidē illū,
 ſed ex tpe incarnationis factum, nō autē æternum ante ſc̄la natum eſſe a p̄re
 putarent. Vnde quidā taliter dixiſſe cōmemorat. Non inuideo Chriſto facto
 deo: qm̄ & ego ſi volo poſſum fieri ſc̄dm̄ ip̄m. Et horum nefandam reſellit
 ſententiā euāgelifta, cum ait. Hoc erat in principio apd⁹ deum. Ideſt hoc
 verbum qd⁹ deus eſt, nō ex tempore coepit: ſed in principio erat deus apud
 deum. Item fuere veritatis inimici: qui Ch̄m & ante partum virginis fuiſſe
 iam nō negarent: non tamē nato ex patre deum: ſed factum a patre, & ideo

tatez gñi
 p. enū. non
 re. p̄e. iā
 putant ac
 car. eſt. ſi
 nū. ſue. ca.
 ra. eſt. pie.
 nū. ſi. et
 ve. verūz
 aū. apd⁹
 cos. ma. g.
 eſt. p̄pter
 ea. p̄ id. ge.
 nō. trāſſere
 dū. erat. iā
 val. ſ. ſmo
 q̄. magi. ſi
 gniſicat. q̄
 ſbū. maxie
 q̄. de. filio
 dei. loq̄tur.
 De. i. ſi. ſi.
 p̄ſi. p̄ſi.
 h̄reticorū.
 error. ex. qñ
 q̄. de. ſi.
 nat. q̄. ſi.
 ſi. ſi.
 puer. ſi. c.
 ſc̄t̄s. h̄re.
 ticoz. error.

Jacobi. i. c.

Tertio de
 ſi. ſi.
 Quat⁹ er
 ſi. ſi. ſi.
 ſi. ſi. ſi.
 Quia pra
 uitas h̄re
 ticoz. reſel
 litur.

Homilia Augustini.

minorem p̄re/quia creaturam crederent. Etiam hos damnat euangelic⁹ sermo, qui dicit. Omnia per ip̄m facta sunt/ & sine ipso factum est nihil. Si em̄ nihil creaturā sine ipso factum est/ patet p̄fecto, quia ipse creatura nō est. per quem omnis creatura facta est. Et ne quis audiens factam per deum creaturam, mutabilem crederet ei⁹ voluntatem/ quasi subito vellet facere creaturam/ quā ab æterno nunq̄ fecisset/ manifeste docet Euangelista factā quidem in tempore creaturā: sed in æterna creatoris sapiētia q̄n & qualis crearet semper fuisse dispositum. & hoc est qd̄ ait. Qd̄ factum est/ in ipso vita erat.

Textus

Id est, qd̄ factum in tempore vita carēs apparuit, omne in hoc sp̄itali factoris ratione semper vixerat & viuit. Non quia cōternum est creatori qd̄ creauit, sed quia cōterna est illi ratio voluntatis suæ, in q̄ ab æterno habuit & habet quid & q̄n crearet: qualiter creaturam gubernet vt maneat: ad quem finem singula q̄ creauit, perducatur. Sequitur. Et vita erat lux hoīm. Quo verbo aperte docet: q̄ ipsa vitalis ratio p̄ q̄tam omnia disposita sunt & regunt: nō oēm creaturam: sed rationabilē tm̄: vt scire possit/ illuminat. Homines nāq̄ qui ad imaginē dei facti sunt. p̄cipue sapiētiam possunt, animalia cætera non possunt. Sed & animalis quicunq̄ est homo, non p̄cipit ea q̄ sunt sp̄s Dei. vnde bñ cum dixisset: & vita erat lux hoīm, subiunxit. Et lux in tenebris

**Sola creaturā rōna-
lē, vt scire
possit illū
nat deus.
Aliis hō
non p̄cipit
q̄ sunt sp̄s
dei.**

**Textus.
Stulti & ini-
q̄ tenebrę
sunt.**

lucet: & tenebrę eam nō cōphenderunt. Lux quippe est hominum Chr̄s, q̄ omnia (q̄ illuminari merent) corda hominū suę p̄sentia cognitionis illustrat. Tenebrę autem stulti sunt & iniqui: quorū ceca p̄cordia lux æternę sapiētiae q̄lia sunt manifeste cognoscit: quāuis ipsos radios eiusdē lucis nequaq̄ capere p̄ intelligētiam possint. Veluti si cuiuslibet cæco iubar solis ostendit, nec tamen ipse solem ei⁹ lumine perfusus aspiciat. Sed nō tamē tales omnino superba pietas despexit: verum in melam eis salutis, qua ad videndam lucem puenire possint, adhibuit. Ipsa lux inuisibilis: ipsa dei sapientia (in qua videri possit) indurata est carne: q̄ in habitu hominis apparens & loq̄ns hominibus paulatim fide purificata eorū corda ad cognitionē suę diuinę visionis puerheret. Missus est ante illum homo magni meriti, cuius testimonio pararent omnes ad audiendam (mox vt appareret) ipsam dei sapiētiam. Ad videndū ipsum solem iusticię nube iam corporis tectum: id est ad videndū, audiendūq̄ hominem: qui Deus esset plenum gr̄tię & veritatis. Fuit homo (inquit) missus a Deo: cui nomen erat Ioannes. Hic venit in testimonium vt testimonium perhiberet de lumine: vt omnes crederent per illum.

Textus.

hic. xviij. a.

Non ait: vt omnes crederent in illū. Maledictus homo q̄ cōsidit in homine & ponit carnem brachium suum, sed vt omnes crederent per illum. Hoc est: per illius testimonium crederent in lucem, quam necdum videre nos uerant/ Deum videlicet ac Dominum nostrum Iesum Christum: qui de seipso testatur. Ego sum lux mūdi. qui sequitur me, nō ambulat in tenebris: sed habet lumē vitę. Sequit̄. Nō erat ille lux: sed vt testimoniu p̄hi-

**Joā. vi. iij.
Textus.**

sue psonę veram (quam nō habuerat) induit carnem. Sequitur. Et vidim⁹
 gl̃iam eius, gl̃iam quasi vnigeniti a patre plenum gr̃e & veritatis. Gl̃iam
 chr̃i: quam ante incarnationē videre nō poterant homines, post incarnatio-
 nem viderunt. aspicientes humanitatem miraculis resurgētem; & intelligentes
 diuinitatem insus latitatem. Illi maxime qui & eius claritatem ante passionē
 trasfigurati in mōte scto cōtemplare meruerunt: voce delapsa ad eū huiusce
 modi a magnifica gl̃ia. Hic est filius meus dilectus: in quo mihi bñ complas-
 cuit. Et post passionē resurrectionis; ascensionisq; ipse gl̃ia conspecta, spūs ei⁹
 sunt dono mirifice reſecti. Quibus om̃ibus manifeste cognouerūt: qđ hmōi
 gl̃ia non cuilibet sctorum: sed illi solum homini, qui esset in diuinitate vnige-
 nitus a p̃re, cōueniret. Qđ autem sequitur. Plenum gr̃e & veritatis. Gl̃ia
 plenus erat idem homo chr̃s Iesus: cui singulari munere p̃ceteris mortalibus
 datum est: vt statim ex quo in vtero virginis concipi & homo fieri inciperet:
 verus esset & deus. Vnde & eadem gl̃iosa semp vgo Maria: nō solum hois
 chr̃i: sed & dei genitrix creēte redēda & cōſtitēda est. Idem veritate plenus
 erat, & ipse est. Ipse videlicet verbi diuinitate, qđ hominem illum singulariter
 electum, cum quo vna chr̃i psona esset: assumere dignatus est. Non aliquid
 sue diuinę substantię (vt hæretici volūt) in faciēdam hois naturam commu-
 tans, sed ipse apđ p̃rem manēs totum, qđ erat: totam de semine David na-
 turam veri hois: quam nō habebat, suscipiēs. Vñ oportet fr̃es charissimi: vt
 qui humanam redemptoris nr̃i natiuitatem hodie annua deuotione recolis-
 mus, & diuinam pariter & humanā eius naturā nō ānuo: sed cōtinuo semp
 amplectamur amore. Diuinam p̃ quā creati sumus, cum nō essemus, huma-
 nam p̃ quā recreati sumus: cum p̃ditū essemus. Et quidem diuina conditoris
 nr̃i ṽtus sine assumptiōe humanitatis nos recreare erat idonea. Vna autem
 eiusdē redemptoris nr̃i infirmitas sine assumēte se, & inhabitāte in se, & ope-
 rante p̃ se diuinitate nos recreare nequiuir. Atq; ideo verbū caro factum est.
 id est deus homo factus est. Et habitauit in nobis, vt per cognitum nobis ho-
 minis habitum, in nobis conuersando congrue nos ad loquendum instrue-
 re: nobis viuendi viam p̃bere, p̃ nobis cōtra hostem cōſligere, n̄rām mortē
 moriēdo ac resurgēdo posset destruiere. Per quā cōternā vero deo p̃ri diuin-
 nitatem nos interiori viuificando ad diuina sustolleret. remissionemq; nobis
 p̃ctorū pariter & spūsancti dona cōcederet: & post bonorū perfectionē ope-
 rum nō solum nos ad videndam gl̃iam clarificatę sue perduceret humanis
 tatis: sed incommutabilē nobis essentiam sue diuinę maiestatis ostenderet.

Ch̃s ab i-
 camatio-
 tpe ex diu-
 nitate car-
 ne & aia cō-
 ſtat verus
 homo.

Luce. iij. c.

Textus

Gl̃iosa & ge-
 maria non
 solū ch̃isti
 ſ; & dei ge-
 nitrix cre-
 denda est.

hūanitas
 xp̃i nequit
 nos recrea-
 re sine diu-
 nitate: diu-
 nitas vere
 recte pos-
 tuit.

¶ Segmentum ex Euangelio Lucę capite. ij.
 littera. C. quod canitur in die Circumcisionis
 Domini nostri.

Homilia venerabilis Bedæ.

In illo tempore. Postq̃ consummati sunt dies octo vt circūcideretur puer: vocatum est nomen eius Iesus. Quod vō
atum est ab angelo, priusq̃ in vtero conciperetur. Et res
liqua.

¶ Homilia venerabilis Bede p̃sbyteri.

Sanc̃tam venerandamq̃ p̃sentis festi memoriam paucis quidem verbis
euangelista comprehendit, sed non pauca cælestis mysterij virtute graui
dam reliquit. Exposita namq̃ natiuitate dñica (cuius gaudia mox ange
li dignis laudibus exrulerūt, pastores deuota visitatiōe celebrarunt, omnes q̃
tunc audire mirati sunt: nos quoq̃ p̃ modulo nostro, put potuimus, p̃xi
me dño largiente cōgruis missarum hymnorumq̃ solēnijs exigimus) subiū
git atq̃ ait. Et postq̃ consummati sunt dies octo, vt circūcideretur puer,
vocatū est nomen eius Iesus. qđ vocatū est ab angelo, priusq̃ in vtero
cōcipere ē. Hæc sunt festiuitatis hodiernæ gaudia venerāda, hæc solennitas
diei, hæc illa supernæ pietatis munera sacrosancta, q̃ fidelium cordibus com
mendās apostolus ait. Quia vbi venit plenitudo temporis, misit deus filiū
suum natum ex muliere, factum sub lege. vt eos qui sub lege erant redimes
ret, vt adoptiōem filiorum reciperemus. Magna namq̃ dispēlatione pietatis
ad redemptiōem gr̃is humani deus p̃r non angelū, non archangelum, sed
filium suū vnigenitum mittere dignatus est. Quem quia in diuinitatis suæ
specie videre nequiuimus, magna rursū dilectionis arte p̃uidit, vt hūc fa
ctum ex muliere, hoc est ex maternæ carnis substantia sine virili admixtiōe
cōceptum: ad humanos verum hominem, p̃ferret aspectus. Qui in diuina
virtute ac substantia manens per omnia qđ erat, veram naturæ mortalis in
firmitatem, quā non habebat indueret. Et vt nobis necessariam obediēdi vir
tutem p̃cipuo cōmenderet exēplo: factū sub lege filiū suū misit deus in mun
dum. Non quia ipse legi quicq̃ debeat, qui vnus magister n̄r, vnus est legis
tor & iudex, sed vt eos qui sub lege positi, onera portare nequiuērāt: sua cō
passione iuuaret, ac si de seruili cōditōe q̃ sub lege erat, ereptos in adoptiōem
filiorum, q̃ per gr̃am est: sua largitate reduceret. Suscepit igit̃ circūcisionē le
ge decretā in carne, q̃ abiq̃ omni, p̃sius labe pollutiōis apparuit in carne. Et
qui in similitudinem carnis p̃cti, non aut̃ in carne p̃cti aduenit, remediū quo
caro p̃cti cōsueuerat mūdari, nō respuit. Sic etiam vnda baptis̃matis, q̃ nouæ
gr̃æ p̃p̃os ap̃ctōrum sorde lauare voluit ipse non necessitatis, sed exēpli cau
sa subiit. Scire etenim debet v̄ra fraternitas, q̃a idem salutaris curationis auxi
lium circūcisio in lege cōtra originalis p̃cti vulnus agebat, qđ nunc baptis
mus agere, reuelare gr̃æ t̃p̃e cōsuevit. excepto q̃ regni cælestis ianuam necdū
intrare poterāt, donec adueniens b̃ndictiōem daret, qui legē dedit (vt videri
possit) deus deorū in Sion. Tū in sinu Abraæ post mortē b̃ræ requiei conso
lati, sup̃næ pacis ingressum spe felici expectabāt. Qui em̃ nūc p̃ euāgē

Textus.

Id ga. iij. a.

Xps factus
sub lege in
hil lege de
bebat.

Circūcisio
i lege vete
ri qđ age
bat.

Joan. iij. a.

beret de lumine. Erat lux vera q̄ illuminat oēm hominē venientem in hunc mūdum. Et sancti quidem homines lux sunt recte vocati dicere ad eos dño, Vos estis lux mūdi. Et ap̄o Paulo, Fuiſtis em̄ aliqñ tenebræ nunc autē lux in dño. Sed multum distat inter lucem q̄ illuminatur: & lucem q̄ illuminat. Inter eos qui participatiōem veræ lucis accipiunt vt luceant: & ipsam lucem perpetuam: quæ nō solum lucere in seipsis; sed sua p̄sentia quoscuq; attingere illustrare sufficit. Ad cuius comparationem veræ lucis non tm̄ minores quilibet de hīs verum etiam ipse ioh̄nes: quo maior inter natos mulierum nō surrexit lux nō esse asseritur; vt videlicet non esse Ch̄s (qđ putabat) monſtraret. Ille em̄ (vt scriptum est) erat lucerna ardens. Ardens scilicet fide & dilectione: lucens verbo & actione. Grām verę lucis p̄actoribus infundere, solius est eius de quo dñ: Erat lux vera q̄ illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum. Omnem, videlicet: qui illuminatur siue naturali ingenio: seu sapientia diuina. Sicut em̄ nemo a seipso esse potest: ita etiam nemo a se ipso sapiens esse potest: sed illo illustrante. de quo scriptum est. Omnis sapiens a dño Deo est. Cuius vtramq; naturam, & diuinam videlicet: qua temp vbiq; totus manet: & humanam: ex qua in tempore natus loco inclusus apparuit: consequenter euangelista describit dicēs. In mūdo erat: & mundus p̄ ipm̄ factus est: & mūdus eum nō cognouit. In pp̄ria venit: & sui eum nō receperunt. In mūdo q̄ppe erat: & mūdus p̄ ipm̄ factus est, quia deus erat, quia totus vbiq; quia suæ p̄sentia maiestatis sine labore regit: & sine onere contri neqđ fecit. Et mūdus eū nō cognouit: quia lux in tenebris lucet: & tenebræ eam nō cōphenderūt. Mundū nāq; hoc loco dicit hoies mūdi amore deceptos: atq; inhæredo creature ab agnoscēda creatoris sui maiestate reflexos. In pp̄ria venit: quia in mūdo, quē p̄ diuinitatē fecit: p̄ humanitatē apparuit. In pp̄ria venit: quia in gente iudæa: quā sibi p̄ceteris natiōibus speciali gr̄a cōpulauerat incarnari dignatus est. In mūdo ergo erat: & in mūdum venit. In mūdo erat p̄ diuinitatē. In mūdū venit p̄ incarnationem. Venire quippe vel abire hūanitatē est: manere diuinitatis. Quia ergo cū in mūdo esset p̄ diuinitatē: mūdus eū nō cognouit: dignatus est venire in mūdū p̄ hūanitatē, vt vel sic eū mūdus cognosceret. Sed videamus qđ sequitur. In pp̄ria venit, & sui eum nō receperūt. Quē em̄ in potētia deitatis cūcta creatrē regentemq; nō cognouerant, ipm̄ in carnis infirmitate miraculis coruscantē recipere noluerunt. Et qđ grauius est, sui eū nō receperūt, homines scilicet: quos ipse creauit. Iudæi, quos peculiarem sibi elegerat in plebem, quibus suæ cognitionis reuelauerat arcanum, quos misericis patrum glorificauerat a tribus, quibus suę legis doctrinam contulerat. Ex quibus se incarnandū promiserat, & in quibus se incarnatum (vt promiserat) ostendit ipse eum recipere venientem magna ex parte recusarunt. Neq; enim eum omnes recusarunt, alioquin nullus esset saluus. Nunc autem multū eum ex utroq; populo credendo receper

Sancti ho
mines lux
vocantur.

Mat. v. b.
Ep̄esi. v.

Mat. xij.

Joan. v. f.

Sicut a se
ipso nemo
ē p̄ se na
a seipso ne
mo sapiēs
esse potest.
Eccl. i. a

Textus

Mundo qđ
designat.

tenire hu
manitatis
manere di
uinitatis.

Homilia Augustini.

Textus runt. de quibus euangelista confeq̃nter insinuat dicens. Quotquot autem
receperunt eum: dedit eis potestatem filios dei fieri: his qui credunt in nomi
ne eius. Cōsideremus fratres charissimi, quāta grā Redemptoris nr̃i: q̃ ma
gna sit multitudo dulcedinis eius. Vnicus ex pr̃e natus est, & noluit rema
nere vnus. Descēdit ad terram: vbi fratres sibi: quibus regnum pr̃is sui dare
Quare des posset, acquireret. Deus ex deo natus est. et noluit esse dei tm̃ filius: fieri homo
signat⁹ est dignatus est: nō admittēs qđ erat: sed assumēs qđ non erat: vt p̃ hoc homi
fieri homo nes in dei filios transferret: gl̃iæq; suæ faceret cohæredes: qui qđ ipse semper
habebat p̃ naturam, incipent habere per grām. Cōsideremus quāta vir⁹ est
fidei: cuius merito potestas datur hoībus filios dei fieri. Vnde bene scriptum
Abac. ij. a. est: quia iustus ex fide viuit. Viuit em̃ iustus ex fide: non illa q̃ laborum tm̃
cōfessione p̃fertur: sed ea q̃ per dilectiōem opatur. Alioquin (fides si non ha
beat opa) mortua est in semetipsa. Nullus seipm̃ despiciat: nullus de sua salu
te desperet. Curramus oēs: curramus singuli: vt qui eramus lōge: mereamur
fieri p̃pe in sanguine chr̃i. Videamus qđ d̃r. Quia quotquot receperūt eū:
fides sine dedit eis potestatem filios dei fieri. Quotquot (inquit) receperunt: non est em̃
opib⁹ mor p̃sonarum acceptor deus: sed in omni gente, q̃t̃ met eum, & opatur iustitiā,
tua est. acceptus est illi. Quo autem ordine credētes filij dei possunt fieri: & quantū
Actuū. r. c hęc gñatio a carnali distet: subsequutus euāgelista designat. Qui non ex
sanguinibus (inquit) neq; ex volūtate carnis, neq; ex volūtate viri, sed ex deo
nati sunt. Carnalis quippe nr̃a singulorum gñatio ex sanguinibus: id est
ex natura maris & foeminae a complexu cōiugij duxit originem. At vero
spūalis generatio spūsancti grā ministratur: quā a carnali distinguens Dñs
Joan. iij. a. ait. Nisi qui renat⁹ fuerit ex aqua & spū sancto, nō potest introire in regnum
dei. Qđ natum est ex carne: caro est, & qđ natum est ex spū, spūs est. Verū
Joā. bit ē. ne quis hominum dubitet filium esse dei: dat exemplum euāgelista. Quia
& ipse filius dei homo fieri: & inter homines habitare dignat⁹ est: vt huma
næ particeps existēdo fragilitatis, homines diuinæ virtutis suæ donaret esse
participes. Et verbum caro factum est, & habitauit in nobis. Qđ est di
cere, & filius dei homo fact⁹ est, & inter homines cōuersatus est. Solet nāq;
Textus. scriptura modo animæ, modo carnis vocabulo totum designare hominē.
Gen. i. r. c Animæ videlicet, vt scriptum est. Quia descēdit iacob in ægyptum in an
iabus septuaginta. Carnis vero (vt rursus scriptum est.) Et videbit omnis
Luce. iij. b caro salutare dei. Neq; em̃ vel animæ sine corporib⁹ descendere in ægyptū,
vel caro sine anima videre aliqd potest. sed hic p̃ animam tot⁹ hominib⁹ si
gnatur p̃ carnem. Sic ergo hoc loco qđ d̃r. Et verbū caro factū est, nihil aliud
debet intelligi, q̃ si dixerit, & de⁹ homo fact⁹ est, carnem videlicet induēdo &
aiam, vt sicut quisq; nr̃m vn⁹ homo ex carne cōstat & anima, ita vnus ab
incarnatiōis tpe Chr̃s ex diuinitate, carne & anima cōset. Deus ab æterno in
æternum existēs verus, vt erat hominē ex tempore assumēs in vnitatem

Sicut in lectione euangelica fratres charissimi audistis, cœlo nato rege, rex terræ turbatus est. quia nimirum terrena altitudo confunditur, cum celsitudo cœlestis aperitur. Sed querendum nobis est, quid nam sit, quod redemptor noster nato pastoribus angelus apparuit, atque ad adorandum hunc ab Oriente Magos non angelus sed stella perducit. Quia uidelicet iudeis tanquam ratione vrentibus rationale animal, id est angelus predicare debuit. Gentiles vero quia vti ratione nesciebant ad cognoscendum dominum, non per vocem, sed per signa perducuntur, quia & illis prophetiæ tanquam fidelibus non infidelibus, & istis signa tanquam infidelibus non fidelibus, danda sunt. Vnde etiam per Paulum dicitur. Prophetiæ fidelibus non infidelibus datæ sunt. Et notandum quod redemptorem nostrum, cum iam perfectæ esset ætatis, eisdem gentibus apostoli prædicant, eumque paruulum & necdum per humanum corporis officium loquentem, stella gentibus denunciat. Quia nimirum rationis ordo poscebat, ut & loquentem iam dominum, loquentes nobis predicatorum innotescerent, & necdum loquentem stella denunciarer, elementa muta predicarent. Sed in omnibus signis, quæ vel nascente domino vel moriente eo monstrata sunt, considerandum nobis est, quamta fuerit in quorundam iudeorum corde duricia, quæ hunc nec per prophetiæ donum, nec per miracula agnouit. Omnia quippe elementa autorem suum venisse testata sunt. Vt enim de his quidam vsu humano loquar, deum hunc suum cæli esse cognouerunt, quia prius stellam miscrunt. Mare cognouit, quia sub plâtis eius se calcabile præbuit. Terra cognouit, quia eo moriente contremuit. Sol cognouit, quia lucis suæ radios abscondit. Saxa & parietes cognouerunt, quia tempore mortis eius scissa sunt. Infernus cognouit, quia hos (quos tenebat mortuos) reddidit. Et tamen hunc quem Deum omnia insensibilia elementa senserunt, adhuc infidelium iudeorum corda Deum esse minime cognouerunt. Et duriora saxa scindi ad poenitendum nolunt, eumque confiteri abnegant, quem elementa (ut diximus) aut signis aut scissionibus deum clamant. Quia etiam ad damnationis suæ cumulum eum (quem natum despiciunt) nasciturum longe ante præsciuerunt. Et non solum quia nasceretur nouerant, sed etiam ubi nasceretur. Nam ab Herode requisiti, locum natiuitatis eius exprimunt, quem scripturæ auctoritate didicerunt. Et testimonium præferunt, quo Bethleem honorari natiuitate noui ducis ostenditur, ut ipsa eorum gemina scientia & illis fieret testimonium damnationis, & nobis adiutorium credulitatis. Quos profecto bene Isaac, cum Iacob filium suum benediceret, designauit; qui & caligans oculis, & prophetans, in præsentem filium non visum, cui tam multa in posterum prædixit. Quia nimirum iudaicus populus prophetiæ spiritui plenus & cæcus, eum (de quo multa in futurum perdidit) in præsepe positum non agnouit. Sed natiuitate regis nostri cognita, Herodes ad calida argumenta conuertitur. ne terreno regno priuaretur, renūciari sibi ubi puer inueniretur, postulat, adorare eum velle se simulat, ut quasi hunc (si inueniret

interpretens
ut alijs q
bu. dam lo
cis in qbus
sui p. et et
ecconuerso
sepe posuit
Quare gē
tiles ad co
gnoscendū
dñm per si
gna p. ducti
sunt.

Omnia ele
menta deū
venisse tes
tata sunt.

Se. xxvij. d.

Homilia Gregorij

puer. x. d. possit) extinguat. Sed quanta est humana malicia: contra consilium diuinitatis: Scriptum quippe est. Non est sapientia: non est prudentia: non est consilium contra deum. Nam ea quae apparuit stella: magos perduxit: natum regem reperiunt: munera offerunt: & ne redire ad Herodem debeant: in somnis ammonent. Sicque fit ut Iesum quem quaerit Herodes inuenire non possit. Cuius persona qui alij quam hypocritae designantur: qui dum fiste quaerunt: inuenire Deum nunquam merent. Sed inter haec sciendum est. quod Priscillianistae haeretici nasci vnumquodque hominem sub constitutionibus stellarum putant. & hoc in adiutorium sui erroris assumunt: quod noua stella exit cum dominus in carne apparuit: cuius fuisse fatum eam quae apparuit stellam putant. Sed si euangelij verba perscrutemur quibus de eadem stella dicitur. Vnde dum veniens staret supra ubi erat puer: dum non puer ad stellam: sed stella ad puerum cucurrit: si dici liceat: non stella fati pueri: sed fatum stellae is qui apparuit puer fuit. Sed absit a fidelibus: ut esse aliquid fatum dicant. Vitam quippe hominum solus conditor: qui creauit admissit: neque enim propter stellas homo: sed stellae propter hominem factae sunt. Et si stella fatum hominis dicitur: ipsae suis ministerijs subesse homini perhibet. Certe cum Iacob de vtero egredere: & prioris fratris placentiam teneret manu: prior profecto nequaquam egredi potuit: nisi subsequens inchoasset. Et tamen cum vno tempore eodemque momento vtrumque misereretur: non vna vtriusque vitae aequalitas fuit. Sed ad haec solent mathematici responderet: quia virtus constellationis in ictu puncti est. quibus ediuerso nos dicimus: quia magna est mora natiuitatis. Si igitur in ictu puncti constellationis permutat: necesse iam erit ut tot dicant fata: quot sunt membra nascentium. Fateri etiam mathematici solent: quod quod signo aquarii nascitur: in hac vita piscatoris ministerium sortiat. Piscatores vero (ut fertur) getulia non habet. Quis igitur: quia illic nullus in stella aquarii nascitur: vbi piscator omnimodo non habetur? Rursum quos signo nasci librae asserunt: trapezitas futuros dicant: & trapezitas multarum gentium prouinciae ignorat. Fateatur ergo necesse est: aut hoc in eis lignum deesse: aut effectum fati nullo modo habere. In Persarum quoque Francorumque terra reges ex genere prodeunt: quibus profecto nascentibus quis aestimet quantum eisdem momentis horarum ac temporum ex seruilis conditione nascunt. Et tamen regnum filij vno eodemque sidere cum seruis nati ad regnum perficiunt: cum serui qui secuti fuerant nati: in seruitute morantur. Haec de stella breuiter diximus: ne mathematicorum stultitiam indiscussam preterisse videamur. Magi vero aurum / thus & myrrham deferunt. Aurum quippe regi congruit. Thus vero in die sacrificij ponebat. Myrrha autem mortuorum corpora condunt. Eum vero magi quem adorant etiam mysticis muneribus predicant: auro regem / thure deum / myrrha mortalem. Sunt vero nonnulli haeretici qui hunc deum credunt: sed ubique regnare nequaquam credunt. Hi profecto thus ei offerunt: sed offerre ei aurum nolunt. Et sunt nonnulli qui hunc regem existimant: sed deum negant. Hic videlicet ei aurum

vita huius:
 na nec a
 stellis nec
 a fato sed
 a solo deo
 administratur.

Gen. x. v. e

piscatores
 getulia non
 habet

Regum mune
 ra Christo ob
 lata quod si
 significant.

ſuum ſuum terribiliter ac ſalubriter clamat. Niſi qui reatus ex aqua & ſpū ſancto, nō poteſt introire in regnum dei. Ipſe dudum per legem ſuam clamat. Maſculus cuius præputiū caro circūciſa nō fuerit, peribit anima illa de populo ſuo, quia pactū meū irritū fecit. ideſt. quia pactū vitæ in paradifo hominibus mādatū Adam præuaricāte trāſgreſſus eſt, in quo omnes peccauerūt. peribit de coetu ſanctorū, ſi nō ei fuerit remedio ſalutari ſubuentū. Vtracq; ergo purificatio circūciſionis, videlicet in lege & in euāgelio baptiſmatis, tollē dæ præuaricatiōis primæ grā, poſita eſt, & ne cui ſcō labentis ætatis ſuperni reſpectus mūta deſſent: illi quoq; q̄ mūdi in exordio vſq; ad tēpora datæ circūciſiōis, vel poſt datam circūciſiōem, de alijs natiōibus deo placuerūt: vel hoſtiarū oblatiōibus, vel certe ſola fidei & iuſte ſuas ſuorūq; animas creatori cōmēdātes, a primū reatus vinculis abſoluere curabāt. Sine fide enī impoſſibile eſt placere deo. Et ſicut alias ſcriptū eſt. Iuſtus autē ex fide viuit. Sed veniens in carnē dei filius, ſolā carnis naturā, nullā autē pcticōtagiōem traxit de Adā: & quia ſpūſſcī & iuſte de & gine cōceptus & natus eſt, & nullo eguit mīſere gr̄e renacētis, virūq; genus purificatiōis ſubire dignatus eſt. Et circūciſus videlicet a parētibus oētava die natiuitatis, & triceſimo ætatis anno baptizatus a iōāne. Immo etiā tertīū ſalutaris hoſtiæ munus ipſe dñs tēplī p̄ ſe nō reſpuit offerri. Cuius die hinc triceſima tertia, dño opitulante, v̄ra charitas auditura ſim̄ eſt, & celebratura myſterīū. Cūcta in quā & legalis & euāgelicæ purificatiōis grā, qui nullo indiguit, dñs ſuſcipe nō deſpexit: vt & cōſumādæ iā legis decreta ſuo tpe doceret eſſe ſaluberrima, & adueniētis euāgelij cūctis fidelibus oſtēderet aq̄ ſubēūda remediā. Sed & hoc q̄ eodē die ſuæ circūciſionis nomē, vt Ieſus vocaretur accepit: ad imitatiōem priſcæ fecit obſervationis, quā ex eo credimus ſumptā, q̄ Abraam patriarcha: qui primū circūciſiōis ſacra in teſtimoniū ſuæ magnæ fidei, & diuinæ ad eū factæ promiſſiōis accepit: eodē die ſuæ ſuorūq; circūciſiōis: etiam nominis amplificatiōe ſimul cū ſua cōiuge bñdici promeruit. Vt qui eatenus Abraam p̄ excelfus dictus eſt, deinde Abraam ideſt pater mīſtarū gentiū vocaretur: quia patrē (inquit) multarū gentiū cōſtitui te. Quæ fideliffima promiſſio tam late per orbem iap̄ patet impleta, vt etiā noſ ipſi de gētibus ad fidei illius deuotiōē vocati ipm nos patrē ſpūaliter h̄re gaudeamus. Dicēte etiā nobis apoſtolo. Si autē vos Chriſti, ergo ſemē Abraæ eſtis ſcđm promiſſionem & hæredes. Et ſarai inquit vxorem tuam nōn vocabis Sarai, ſed ſaram, ideſt non vocabis principem meam, ſed principem. videlicet aperte docens / vt eam quæ tantæ ſis dei particeps & ſocia facta eſt, non proprie principem ſuæ domus, ſed abſolute principem, ideſt omniū recte credentiū ſcēminarum vocaret, & intelligeret eſſe parentem. Vnde beatus Petrus apoſtolus credentes de gentibus ſcēminas ad humilitatis-caſtitatis, & modēſtiæ virtutem prouocans, eiufdem matris noſtræ Saræ debita cū laude meminit. Sicut Sara (inquit) obediebat

Gen. xvij. b

Corin. xv. c

Hebr. xij. b

Iuac. ij. a.

Id. io. r. g.

Quia quare
ſuſcepit cū
era ſua pu
rificatiōis.

Gen. xvij. a

Id. ga. ij. b

Ec. xvij. a.

I. Pet. ii. b

Homilia Gregorij.

Abrahe dñm vocans, cuius estis filiæ benefacientes, & non timentes vllam perturbationem. Hæc dilectionem vram fratres ammonere curauimus: vt singuli vrm meminerint: etiam seiplos percepta fide Chri cum patriarchis non solum nominibus excelsis meruisse cōsortium, sed percepta in Christo purificatiōe, baptisimi salutaris deriuatum a nomine Chri gaudeant mutasse cognomē. & hoc vsq; ad finem firmum intemeratumq; seruare contendat.

Esaię. lxi. c. Gaudentes in se illd' Esaię vaticinium esse completum. Et seruos suos vocabit nomine alio, hoc est nomine christiano, quo omnes nūc serui chri se delectantur insigniri. Neq; em̄ nomen aliđ sub cœlo datum est hominibus, in quo oporteat nos saluos fieri. Vnde ppheta consecq̄nter adiungit. In quo qui benedicendus est super terram. benedicetur in Dño amen. Dicit & alias de eodem multiplicadā etiam de gētibus ecclesiam alloquens. Videbūt gentes iustum tuum: & cuncti reges inclytum tuum. Et vocabitur tibi nomen nouum, qđ os dñi nominauit.

uenimus
ado. ātepe
multinā a
cui: & tps
pteriti est.
Michę. v. a
Eriet dup.
Lau. et ibit
legendum
erat.

Et intrātes
domū. 7c.
Nō ēgrece
intrātes: s;
veniētes in
domum. q.
venientes
ad domum
ne videant
qđ absit in
trādo irru
pisse in do
mum.

Cū Maria
mre ei' di
cendū erat
cuz Maria
matre sua.
qm̄ recipio
cū est: sed
greca vox
inqđ Laurē
m' decepit

Segmentum ex Euangelio Matthei. Capite. ij. lra A quod canitur in Epiphania dñi.

Vm natus esset Iesus in Bethleem in diebus Herodis Regis, ecce Magi ab Oriente venerūt Hierosolymam dicentes, Vbi est, qui natus est rex iudeorum? Vidimus em̄ stellam eius in Oriente: & venimus adorare eum. Audiens autē Herodes rexturbatus est, & om̄s Hierosolyma cum illo. Et cōgregans omnes Principes Sacerdotum & scribas populi, sciscitabatur ab eis vbi Christus nasceretur. At illi dixerunt ei. In bethleē iudæ. Sic em̄ scriptum est per pphetam. Et tu Bethleem terra iuda nequaquā minima es in principibus iuda. Ex te em̄ exiet dux, qui regat ppsū meum israel. Tūc Herodes clam vocatis Magis diligēter didicit ab eis tempus stellę qđ apparuit eis, & mittēs illos in Bethleem dixit. Ite & interrogate diligenter de puero, & cum inueneritis, renunciate mihi, vt ego veniens adorem eum. Quicum audissent regem abierūt. Et ecce stella quam viderant in Oriente antecedebat eos, vsq; dum veniens staret supra, vbi erat puer. Vidētes autem stellam gauisi sunt gaudio magno valde. Et intrantes domum inuenerunt puerum cum Maria matre eius, & p̄cidentes adorauerunt eū, & apertis thesauris suis obtulerunt ei munera: aurum, thus, & myrrham. Et responso accepto in somnis ne redirent ad Herodem, per aliam viam reuersi sunt in regionem suam. Et reliqua.

Homilia beati Gregorij papę de eadem lēctione, habita ad pplm̄ in Basilica sancti Petri apli in die epiphanię.

offerunt sed offerre thus nolunt. Et sunt nōnulli qui hūc & deū & regē fatē-
tur sed assumpsisse carnē mortālē negant. Hi nimirū ei aurum & thus offe-
runt sed offerre myrrhā assumptæ mortalitatis nolunt. Nos itaq; nato dño
offeramus aurū: vt hunc vbiq; regnare fateamur. Offeram⁹ thus vt creda-
mus, q̄ is qui in tempore deus apparuit, deus āte tempora extitit. Offeram⁹
myrrhā, vt eum quē credimus in sua diuinitate impassibilē credamus etiam
in nra fuisse carnē mortalem. Quāuis in auro thure & myrrha, intelligi
& aliud potest. Auro nāq; sapientia designat. Salomone attestāte q̄ ait. The-
saurus desiderabilis requiescit in ore sapientis. Thure autem, qd̄ deo incens-
dit, virtus oñonis exprimit. Psalmista testāte qui dicit. Dirigať oño mea, sicut
incensum in cōspectu tuo. Per myrrhā vero carnis nræ mortificatio designat.
Vnde sancta ecclesia de suis operarijs: vsq; ad mortem p̄ deo certātib; dis-
cit. Manus meæ distillauerunt myrrham. Nato ergo regi aurum offerimus,
si in cōspectu illius claritate supernæ sapientiæ respēdemus. Thus offerim⁹: si
cogitationes carnis per scēa oñonum studia in ara cordis incendimus: vt suaue
aliquid deo p̄ celeste desideratū redolere valeamus. Myrrhā offerim⁹: si carnis
vitia per abstinentiam mortificamus. Per myrrhā nāq; (vt diximus) agit ne
mortua caro putrefiat. Mortuā vero carnem putrescere est: hoc mortale cor-
pus fluxui luxurię deseruire. Sicut de quibsdā per pphetam dī. Computruē-
runt iumēta in stercore suo. Iumēta quippe in stercore suo putrescere est: car-
nales hoies in fœtore luxuriæ vitā finire. Myrrhā deo ergo offerimus, quādo
hoc mortale corpus a luxuriæ putredine per condimentum cōtinētis custodi-
dimus. Magnum vero aliquid nobis Magi innuūt: q̄ in regiōem suam per
aliā viā reuertunt. In cōnāq; qd̄ ammoniti faciunt, nobis pfecto insis-
nuant, quid faciamus. Regio quippe nra paradisu est, ad quam Iesu cognito,
redire per viā (qua venim⁹) phibeamur. A regione em̄ nra superbiendo in
obediendo visibilia seq̄ndo cibum veritum gustādo discessimus. Sed ad
eam necesse est vt flendo obediendo visibilia contemnendo atq; appetitum
carnis refrenando redeamus. Per aliā ergo viā ad regiōem nostram re-
gredimur qm̄ qui a paradisi gaudijs per delectamenta discessimus: ad hæc
per lamenta reuocamur. Vnde necesse est fratres charissimī, vt semper pauidi
semperq; suspecti ponamus ante oculos cordis. hinc culpas operis allinc iudi-
ciū extremæ distictionis. Pensamus ergo quā distriktus veniat iudex q̄ iudi-
cium minat & latet. Terrores pctorib; intētat, & tñ adhuc sustinet. Et idcirco
venire citius differt vt minus inueniat, quos cōdemnet. Puniamus fletibus
culpas & cū psalmistæ voce pueniamus faciem eius in cōfessione. Volupta-
tum nos ergo fallacia nulla decipiat, nulla vana lætitia seducat. In proximo
nāq; est iudex qui dixit. Vē vobis qui ridetis nunc quia lugebitis & flebitis.
Hinc em̄ Salomon ait. Risus dolore miscbit & extrema gaudia luct⁹ occu-
pat. Hinc rursus ait. Risum reputaui mœrorē & gaudio dixi. Quid frustra

Huc sapiē-
tiā signifi-
cat. th⁹ oño
nem. ac.
puer. xxi. c
ps. cxi.

Cantic. v. b.

Johe. i. d
Iumēta in
stercore pu-
trescere qd̄
est.

Regio nra
paradisus est
is̄p aliā viā
q̄ enda.

ps. xcij.

Luce. vi. d

puer. xxi. b

Ecclesi. i. a

Homilia Augustini

dediperis: Hinc rursus ait. Cor sapientium ubi tristitia est / & cor stultorum ubi laticia. Per timeſcamus igit̃ pręcepta dei: si celebramus veraciter solęnitatem dici. Gratum nāq; deo sacrificium est: afflictio cōtra pccm. Psalmista testante: qui ait. Sacrificium deo: spūs contriſbulatus. Pccā nra pręterita in baptisſmatis perceptione laxata sunt. Et tamē post baptisſma multa commisimus: sed lauari iterum baptisſmatis aqua nō possumus. Quia ergo & post baptisſmum inquinauimus vitam: baptizemus lachrymis cōscientiā. quatenus regionem nrām per aliam viam repētes: qui ex ea bonis delectati disſcellimus: ad cam malis amaricati redeamus.

ps. l.

¶ Segmentum ex Euangelio Lucę capite. ii.
littera. F. quod canitur dnica infra o t̃auas
Epiphanię Dñi. Historia facta est anno Christi.
xii. vii. kl̃as Maij. feria quarta.

Remansit
puer ihs ⁊
non cognouit
parentes eius.
Dicēdū ē:
in q̃t laurē.
Nō cognouit
ioseph
⁊ m̃r eius. et
sic ē grece.

In illo tempore. Cum factus esset dñs iesus annorū duodecim ascēdentibus parētib; eius in Hierosolymā scdm cōsuetudinem diei festi: cōsumatisq; diebus cum redirēt, remāsit puer iesus in ierusalē: & nō cognouerunt parentes eius. Extimātes autē illum esse in comitatu: venerunt iter dici: & requirebāt eum inter cognatos & notos. Et non inueniētes: regressi sunt in ierusalem requirentes eum. Et factū est post triduū inuenerunt illum in tēplo sedentē in medio doctorum: audientē illos & interrogātē eos. Stupebāt autē oēs, q̃ eum audiebāt sup̃ prudētia & respōsionē. Et vidētes admirati sunt. Et dixit m̃r eius ad illum. Fili quid fecisti nobis sic? Ecce p̃r tuus & ego dolētes q̃rebamus te. Et ait ad illos. Quid est, qđ me q̃rebatis? Nesciebatis quia in his, q̃ p̃ris mei sunt, oportet me esse? Et ipsi non intellexerunt ṽbum, qđ loquutus est ad eos. Et descēdit cum eis, & venit Nazareth, & erat subditus illis. Et reliqua.

¶ Expositio venerabilis Bedę presbyteri.

¶ Variopoteſt, cur dei filius ad oñem in tēplum ascenderit: qui ex patre p̃riper oñem nō indigebat. Nobis vñq; exēplum reliquit: ut fręntaremus sc̃tas eccl̃ias: ubi deo offerre debemus oñes nrās. Qđ duo decim annorū fuisse dī p̃figurabat, quia ipse erat dies: qui duodecim horarū qđ figurabatur. Cōsumatisq; diebus cum redirēt, puer iesus remāsit in ierusalē. Et non cognouerunt parētes eius. Parentes ch̃i typum synagogę tenent, q̃a iudęi in comitatu suo deum q̃runt. idēst in cultu veteris legis, qui vere habitat in ierusalē. idēst inter nos: scilicet in sc̃ta

ecclia. Et requirebant eum inter cognatos & notos. Videlicet per ceremonies legis putabāt se hñe deum. Et nō inueniētes, regressi sunt in ierusalem inquirētes eum. Quia in fine sc̃i omnis israel saluus fiet, & per p̃dicationem Helix & Enoch ch̃m deum habitare in ecclesia recognoscēt: quē per obseruationem veteris legis se p̃mereri putāt. Vnde recte subdit q̃: Post triduum inuenerunt illum in medio doctorum sedentē, audientē & interrogantē illos. Post triduum, idest post hoc qđ fuit ante legē & sub lege: & sub gr̃a ad vltimum credēt: & inter medios doctores inueniēt, quia dei filius inter oēs sc̃æ eccl̃æ alumnos speciosior speciali gr̃a & corporali existit. Stuppebant autem oēs qui eum audiebāt: sup̃ prudentia & respōsis eius. Quia paucitatem dierū vidētes: cōtēnebāt paruitatē, admirabant tñ eius sapientiam. Et dixit m̃r eius ad illum. Fili, quid fecisti nobis sic? Qui r̃ndit, Quid est, qđ me q̃rebatis? Non hoc (quāuis puer esset) interrogauit nesciēt: quid est hoc, qđ me q̃rebatis: sed quia oculos cordis eorum volebat extollere ad intelligēdam diuinitatem suā, ac si diceret. Non me tñ hoīem debetis q̃rere, sed deū etiam simul & hominē oportet vos intelligere. Vnde bene subintulit. Quia in his q̃ p̃is mei sunt: oportet me esse in legis videlicet inquisitione. Quia (vt superius legimus) interrogabat legis doctores de q̃stionibus legis. Alio modo & hoc potest intelligi, q̃ parētib⁹ suis (qui typum iudeorum tenēt) respōdit, q̃si diceret, quid est qđ me q̃rebatis in ceremoniis legis humanis: quem in ecclia debetis intelligere manentē diuinitus? Humanitas namq̃ legis est carnem præputij abscondere: & mala p̃ malis repēdere. diuinitas eccl̃æ sacro baptismate remissiōem p̃c̃torum sperare: & gr̃a sancti sp̃s interueniente: & bona p̃ malis reddere. Et ipsi nō intellexerunt, quia iudæi eccl̃æ sacramenta ignorant. Iuxta l̃r̃am cætera sunt intelligēda: quia venit Nazareth. & q̃ m̃r eius cōseruabat omnia, idest cogitabar hæc. Et iesus plenus sapientia & gr̃a apđ deum, p̃ficiēbat: & ætate apđ homines. Qđ ergo dñs per oēs annos in pascha cum parētib⁹ hierosolymā venit: humanæ nimirū humilitatis indicium est. Hoīs nāq̃ est, ad offerēda deo sacrificiorum sp̃ualium vota concurrere: & autorē suum ofonibus lachrymisq̃ sibi cōciliare, p̃fusus. Fecit ergo dñs inter homines homo natus: qđ faciēdum hominibus per angelos imperauerat deus. Seruauit ipse legē quā dedit: vt nobis (q̃ puri hoīes sum⁹) seruādum per omnia quicquid deus iubet, ostēderet. Sc̃q̃mur interim humanæ cōuersationis eius exēplum: si deitatis gl̃iam delectamur intueri. si optamus habitare in domo eius æterna in cælis omnibus dieb⁹ vitę ñræ, si uiuat videre voluntatem dñi: & p̃regi a templo sc̃o eius, & ne vlla in æternū maior aura pulsemur: meminērim⁹ p̃ris eccl̃æ domū necessarijs p̃cum munerum frequētare munerib⁹. Qđ ipse duodenis in tēplo sedit in medio doctorum audiēs & interrogās illos: humanæ est humilitatis indicium. immo gr̃a eximīū discēda hūilitatis exēplū. Dei virtus: & dei sapientia: æternaq̃ diuinitas.

h̃c antras
diuinitas
legi dimer
sa repēdit

De q̃ refer
uabit legē

Homilia venerabilis Bedæ.

pae. viij. b

nitas loquitur. Ego sapientia habito in consilijs: & eruditus inter sum cogitationibus. Meum est consilium & æquitas mea. prudentia mea est, & fortitudo. Per me reges regnant: & conditores legum iusta decernunt. Beatus homo gaudet me, & qui vigilat ad fores meas cotidie: & obseruat ad postes ostium meum. Ipsa homine induta ad audiendos homines aduenire dignata est. ut mirari hominibus, quamuis summo ingenio præditis, necessariam discendi verbi formam prærogaret: ne si qui discipuli veritatis fieri refugerent: magistri efficerentur erronei. Et bene qui iuuenis erat doctrinæ subiturus ostium. puerulus adhuc seniores audit & interrogat, ut videlicet eorum prouida dispensatione compescat audaciam: qui non solum indoctus, sed etiam impubes ad docendum, prumpe magisterque ad discendum voluit submitti. Sequimur iter eius humanitatis: si nos maius diuinæ delectat visiois memores semper illius præcepti. Audi fili mi disciplinam patris tui: & ne dimittas legem matris tuæ. ut addat gratia capiti tuo: & torques collo tuo. Per auditum quippe disciplinæ paternæ ac per obseruationem maternæ legis gratia capiti nostro & collo torques adijciuntur, quia quanto quis diuinis intentus fuerit auscultare præceptis, quanto ea quæ dixerit in unitate matris ecclesiæ diligētius obseruare studuerit: tanto & nunc dignius ad honorem prædicandi: & in futuro sublimius ascendet ad beatitudinem cum Christo sine fine regnandi. Verum ne quis existimet dominum saluatorem, ob imperitiæ necessitatē adijisse, audisseque & interrogasse magistros: videmus quid loquitur. Stupebant autem omnes qui eum audiebant super prudentia & responsis eius: & vidētes mirati sunt. Qui enim verus homo & verus erat Deus: ad ostendendum quia homo erat: homines magistros humiliter audiebat ad comprobandum quod erat: eisdem loquentibus sublimiter respondebat. Quod & mater querenti ac dicenti. Filius quid fecisti nobis sic? Ecce pater tuus & ego dolentes querebamus te, Respondit, & quid est, quod me querebatis: nesciebatis quia in his quæ patris mei sunt oportet me esse? Diuinæ maiestatis indicium fuit: de quo alibi dicit. Omnia quæcumque habet pater: mea sunt. Atque ideo rectissime templum non minus ad se: quam ad patrem pertinere testatur. Inuentus quippe in templo dicit: quia in his quæ patris mei sunt: oportet me esse. quia nimium quorum una est maiestas & gloria horum etiam una sedes ac domus est. Non solum materiale dei domum, quæ ad adorandum eum temporaliter fieri solet: sed etiam domum intellectualem, quæ ad laudandum eum in æternum construit: æque patris & filio: immo etiam sanctis constat esse communem. Denique idem filius, qui de se ac patre dilectiori suo promittit: veniemus ad eum: & mansionem apud eum faciemus. dicit de spiritu sancto. Et ego rogabo patrem, & alium paracletum dabit vobis, ut maneat vobiscum in æternum spiritus veritatis: qui apud vos manebit & in vobis erit. Quia videlicet eiusdem sanctæ Trinitatis, cuius una atque indiuisibilis natura diuinitatis est: maiestas in cordibus electorum dispar esse non potest. Ergo quod dominus in templo sedes dicit. In his quæ patris mei sunt oportet me esse. declaratio est cum sempiterno deo prepotestatis & gloriæ. Quod & igitur rediens dominus Nazareth erat subditus

ut progaret nos discendi formam audiuit christi doctores eius.

Non indoctus nec impubes debet esse doctores. puer. s. a.

Textus

Textus

Jo. xvi. c.

Jo. xii. c. Ibidem. b.

ub dictus parentibus, humanæ est veritatis indicium. simulq; humilitatis ex-
 æplum. In ea nãq; natura subditus erat hominibus: in qua minor est pfe.
 Vnde ipse dicit. Vado ad p̄rem: quia p̄r maior me est. In qua etiam mino-
 ratus est paulominus ab angelis. In illa autem in qua ipse & p̄r vnum est: in
 qua non in tpe vadit ad p̄rem: sed semper in ipso est, omnia per ipsum fa-
 cta sunt, & ipse est ante omnia. Multum est miranda magnæ dispensatio pie-
 tatis, qui dum parentes suos mysterium diuinæ suæ maiestatis necdum cape-
 vidisset: exhibuit eis humanæ subiectionem humilitatis: vt per hanc eos pau-
 latim ad agnitionem diuinitatis instrueret. Cum em̄ dixisset. Quid est hoc
 q; me quærebatis? nesciebatis quia in his que patris mei sunt oportet me esse?
 & ipsi non intellexerunt verbum: quod loquutus est ad illos. Sicut euangeli-
 gesta consequenter insinuat. Descendit cum eis & venit Nazareth: & erat
 subditus illis. Dicebat ergo archanum suæ diuinæ virtutis parentibus, hu-
 manæ fragilitatis m̄ri suæ (scilicet veræ suæ carnis) & castissimo tutori casti-
 tatis illius, qui per id temporis (necdum prolata lucæ euangelica) ab omnib;
 pene qui eos nosse poterant, carnali cōiunctiōe vir eius & carnali administras-
 tiōe: p̄r extimabat: simul & vocabat ipsius dñi saluatoris. Dicebat inquam
 eis. Quia in his q; p̄ris mei sunt: oportet me esse.

In hūanitate
 resubditus
 erat ch̄sus
 hoib;.
 Joā. viij. &
 hebre. iij. d.
 ps. viij.

Totus.

¶ Segmentum ex Euangelio Ioannis. Capite. ij. littera. A.
 quod canitur Dominica prima post octauas Epiphaniæ.
 Miraculum hoc fecit Iesus anno eius. XXXI. octauo Ca-
 len das Ianuarij feria. ij.

Vptiæ factæ sunt in chana Galilææ: & erat mater Iesu
 ibi. Vocatus est autē Iesus & discipuli eius ad nuptias:
 & deficiente vino: dicit m̄r Iesu ad eum. Vinum non
 habent. Et dixit ei Iesus. Quid mihi & tibi mulier?
 Nondum venit hora mea. Dicit mater eius ministris.
 Quodcunq; dixerit vobis facite. Erant autē ibi lapi-
 deæ hydriæ sexpositæ sc̄dm purificationem iudæorū:
 capientes singulæ metretas binas vel ternas. Dicit eis
 Iesus. Implete hydrias aqua. Et impleuerūt eas vsq; ad summū. Et dicit eis ie-
 sus. Haurite nūc: & ferte Architriclino. Et tulerūt. Vt autē gustauit Architricli-
 nus aquā vinū factū, & nō sciebat vnde esset, ministri autem sciebant, q; hau-
 serant aquam, vocat sp̄sūm Architriclinus: & dicit ei. Omnis homo primū
 bonum vinum ponit: & cum inebriati fuerint: tunc id quod deterius est. tu
 autem seruasti bonum vinum vsq; adhuc. Hoc fecit initium signorum ies-
 us in chana Galilææ: & manifestauit gloriam suam: & crediderunt in eum
 discipuli eius.

Homilia venerabilis Bedæ:

C Homilia venerabilis Bede p̄sbyteri.

QUOD dñs noster atq; saluator ad nuptias vocatus non solum veni-
re: sed etiā miraculum ibidē (quo cōiuuas lætificaret) facere dignatus
est. exceptis cælestium sacramentorū figuris, etiā iuxta s̄am, fide

*Id est p̄f
dia taciā
et marciā
et ceterorū
nuptijs de
traipentiū.
Tres viue
di ordines.*

recte credentiū cōfirmat. Porro Taciā & Marciā cæterorūq; q̄ de nuptijs
detrachunt, perfidia q̄ sit damnabilis, insinuat. Si em̄ thoro immaculato &
nuptijs debita castitate celebratis culpa inesset: nequa q̄ dñs ad has veniret: &
nequa q̄ eas signorū suorum initijs consecrare voluisset. Nunc autem quia
bona est castitas cōiugal̄is: melior cōtinentia vidual̄is: optima p̄fectio virgi-
nalis ad comprobandā omniū electionē graduum: & discernendū meritū

ps. viij.

mat. ix. b.

singulorū, ex intemerato Marię virginis vtero nasci dignatus est: a p̄phetis
co Annę viduę ore mox natus b̄ndicitur, a nuptiarū celebratoribus iam
iuuenis inuitatus: & hos suę p̄sentia virtutis honorat. Sed hoc est ad altiorē
cælestiū lætitiā figuratū. Factur⁹ nāq; miraculū in terra dei filij venit ad nu-
ptias: vt ip̄m se esse doceret. de q̄ suo typo solis psalmista p̄cinit in sede posuit
tabernaculū suū. Et ip̄e tanq; sponsus p̄cedens de thalamo suo. Exultauit vt
gigas ad currendā viā: a sūmo cælo egressio ei⁹, & occursum ei⁹ vsq; ad sūmū
eius. Qui & ip̄e quodā loco de se suisq; fidelibus ait. Nūqd possunt filij sp̄s
si lugere: quamdiū cū ip̄is est sponsus? Venient autem dies cum auferetur
ab eis sponsus: & tunc ieiunabunt. quia nimirū incarnatio nostri saluatoris,
ex quo patribus cœpit promitti, multis sanctorū est lachrymis & luctu sem-
per expectata: donec veniret. Similiter ex quo post resurrectionē ascendit in
cælum: omnis sanctorū spes ad eius penderē reditū. Solo autem quo cū homi-
nibus conuersatus est t̄p̄e, flere ac lugere nequiverunt. quia iam secum etiā
corporaliter eum quē sp̄ualiter dilexerunt: habebant. Sponsus ergo Chriſt⁹:

*significa-
tio p̄sonarū
et t̄p̄is nu-
ptiarū.*

sponsa eius ecclesia. filij sponsi vel nuptiarū, singuli quicq; fideles ei⁹ sunt. Tem-
pus nuptiarū est, tempus illud q̄n per incarnationis eius mysterium: sanctam
sibi ecclesiā sociauit. Non igit casu: sed cælestis gr̄a mysterij venit ad nuptias
in terra carnali more celebratas. qui ad copulandā sibi sp̄uali amore ecclesiā:
de cælo descēdit ad terram. Cuius quidē thalamus: incorruptę genitricis vte-
rus fuit. in quo deus humanę naturę coniunctus est. & ex quo ad sociandā
sibi ecclesiā: tanq; sponsus p̄cessit. Primus nuptiarum locus iudæa extitit, in
qua filius dei homo fieri: & ecclesiā sui corporis participatione consecrare
suisq; sp̄s pignore in fide confirmare dignatus est. Sed vocatis ad fidem gen-
tibus vsq; ad fines orbis terrę, earundem nuptiarum votiua gaudia peruē-
nerunt. Nec vacat a mysterio q̄ die tertio post ea, quę superior euāgelij ser-
mo descripserat, nuptiæ factę referuntur. sic tertio tempore seculi dominum
ad optandam sibi ecclesiā, venisse designat. Primum quippe sæculi tem-
pus ante legem Patriarcharum exemplo. secundum sub lege Prophetarum
scriptis. tertium sub gr̄a: præconijs euāgelistarum. quasi tertię diuine luce

do resuscitatus in quo Dñs & Saluator noster pro redemptione gñis humani in carne natus apparuit. Sed & hoc in Chana galilæe, idest in zelo transmigra-
 tionis perpetratae eadem nuptiæ factæ perhibent: typice denunciat eos ma-
 ximæ gr̃a Christi dignos existere: qui zelo seruire piæ deuotionis & emulas
 r̃charismata maiora, ac de vitijs ad virtutes bona operando: de terrenis
 ad æterna norunt sperando & amando transmigra- re. Discumbente autem
 ad nuptias dñs vinum defecit: vt vino meliori per ipsum mirabili ordine fa-
 cto manifestaretur gloria latentis in homine dei: & credentium in eum fides
 aucta proficeret. Quod si mysteriũ quærimus: apparente in carne domino
 merca illa legalis sensus suauitatis paulatim coeperat ob carnalem pharisæo-
 rum interpretationem a prisca sua virtute deficere: quia mox ea (quæ carna-
 lia videbantur mandata) ad spir̃alem conuertit doctrinam: cunctamq; litterę
 legalis superfluitatem, euangelica cælestis gr̃æ virtute mutauit, quod est vinum
 fecisse de aqua. Sed primo studeamus indagare, quid sit, q̃ cum deficiente vi-
 no diceret mater iesu ad eum. Vinum non habent. Respondit, Quid mihi
 & tibi est mulier? nondum venit hora mea. Necq̃ em̃, vt matrem suam
 inhonoraret, hoc ait q̃ nob̃ iubet honorare p̃rem & m̃em: aut eam sibi esse
 matrem negaret: ex cuius carne virginea carnem suscipere non despexit: etiã
 apostolo teste, qui ait. Qui factus est ei ex semine Dauid secundum carnem.
 Quomodo ex semine Dauid scdm carnem, si non ex corpore Marię scdm
 carnem: q̃ ex semine Dauid descendit: Sed in eo (q̃ miraculũ factur̃ erat) ait:
 qd mihi & tibi est mulier? significat se diuinitatis (qua miraculũ erat patran-
 dum) nō principii tpaliter accepisse de matre: sed p̃ eternitatē semp̃ habuisse
 de p̃re, Quid mihi & tibi (inquit) est mulier? nondũ venit hora mea: cui ex
 diuinitate, quã ex p̃re semp̃ habui (cũ tua carne, ex q̃ carnē suscepi) cõmune
 nō est. Nondũ venit hora mea: vt fragilitatē sumptæ ex te hūanitat̃is moriẽ
 do demonstrare prius est: vt potentia eternę deitatis virtutes operando pate-
 faciam. Veniet aut̃ hora, vt qd sibi & m̃i cõmune esset ostēderet: cũ eã mori-
 turus in cruce discipulo ṽginem cõmendare curauit. Carnis nãq; in-
 firma p̃petiens: matrē de q̃ hęc suscepit pie cognitã: ei quē maxime diligebat
 discipulo commendauit: quam diuina factur̃, quasi incognitam se nosse
 dissimulat: q̃a hanc diuinę nariuitatis autorē nō esse cognoscit. Erant aut̃
 lapideæ hydriæ sex positæ scdm purificationē iudæorũ: capiẽtes singlę me-
 tretas binas vel ternas. Hydriæ vocant̃ vasa aquarũ receptui parata: gr̃ce
 em̃ aqua, hydor d̃r. Aqua aut̃ scripturæ sacrę scientiã designat: q̃ suos audis-
 tores & a p̃t̃orũ sordē ablueret, & diuinę cognitiõis solet fonte potare. Vasa
 sex qbus continebat̃: corda deuota sunt sanctorũ: quorũ p̃fectio virg̃ & fidei
 exemplũ recte viuēdi ac credendi p̃posita est generi humano per sex sæculi
 labentis ætates, idest vsq; ad tempus dñicę p̃dicationis. Et bñ lapidea sunt
 vasa: quia fortia sunt p̃cordia iustorũ: vt pore illius fide & dilectione solidata

Chana in
terp̃at̃ per
lus.

Textus
Quare d̃c
at mulier
& nō m̃i.

Rom. 4. d.

Textus

hydor gr̃e
q̃ aqua la-
nea.

Homilia venerabilis Bedæ.

Dñi. 4. s.
zach. 14. d.
1. pet. 1. a

lapidis: quem vidit Daniel præcisum de monte sine manibus: factumq; in monte magnum: & implese omnem terram. De quo dicit Zacharias. In lapide vno septem oculi sunt, id est. in Christo vniuersitas sciencie spirituales inhabitat. Cuius & apostolus Petrus meminit dicens. Ad quem accedentes lapidem viuum: & ipsi tanq; lapides viui superedificamini. Bene secundū purificationem iudæorum tantum positæ sunt hydræ, quia iudæorum tñ populo lex per Moysen data est. Nam gratia euangelij & veritas non minus gentibus: q; iudæis per iesum christum facta est. Capietes inquit singulæ metretas binas vel ternas, quia scripturæ sanctæ autores & ministri prophetæ: modo de patre tantum loquunt & filio: vt est illud. Omnia in sapientia fecisti. Virtus etem dei & sapientia Christus est. Modo etiam spiritus sancti faciunt mentionem: iuxta illud psalmographi. Verbo dñi cæli firmati sunt: & spū eius omnis virtus eorum. Verbum dñi & spm totum (q̄ vnus deus est) intellige Trinitatem. Sed quantum inter aquam & vinum, tantum distat inter sensum illum, quo scripturæ ante aduentum saluatoris intelligebantur, & eum quem veniens ipse reuelauit apostolis, eorumq; discipulis perpetuo sequendum reliquit. Et quidem potuit dñs vacuas implere hydras vino: qui in exordio mundanæ creationis cuncta creauit ex nihilo: sed maluit de aqua facere vinum: quo typice doceret non se ad soluendum improbandumq; sed adimplendum potius legem prophetarq; venisse. Neq; alia se p euangelicam grām facere & docere: q; quæ legalis & prophetica scriptura eū facturum doctorumq; signauit. Videamus ergo fratres sex hydras scripturarum aqua saluari repletas: videamus eandem aquam in suauissimū odorem gustumq; vini conueniam. In prima ætate sæculi. Abel iustum fratrem inuidens occidit. & ob hoc ipse perpetua martyrij gloria beatus: etiā in euangelicis & apostolicis litteris iusticiæ laudem accepit: facricida impius æternæ maledictionis poenas luit. Quicumq; his auditis metuunt cum impijs damnari: cupientes benedici cum pijs: omnium odiorum & inuidiæ fontem obijciunt: deo placere per sacrificium iusticiæ, modestiæ, innocentie, ac patientiæ curant: vas plenum aquæ in scriptura inueniunt: vnde salubriter abluunt: potatq; gaudeant. Sed si intellexerint Cain homicidam iudæorum esse perfidiam: occisionem Abel passionem esse saluatoris: terram: quæ aperuit os suum & suscepit eius sanguinem de manu Cain: ecclesiam esse, quæ effusum a iudæis Christi sanguinem in mysterium suæ renouationis accepit: nimirū aquam in vinum mutatam reperiunt: quia sacræ dictæ legis sacratius intelligunt. Secunda ætate sæculi inchoante: delirus est aquis diluuij mundus ob magnitudinem peccatorum: sed solus Noe ppter iusticiam est cum domo sua liberatus in arca. Huius plagæ audita vastatione horribili, paucorumq; liberatione mirabili: quisquis emendatius viuere coeperit, liberari desiderans cum electis timens exterminari cum reprobis: hydriam perfectio aquæ qua

ps. ciiij.
ps. xxiij

Dñsquare
non impleuit
hydras vacuas
vino.

primæ
scl. qd res
sentat in
no
uo testamē
to: & de
ceteris.

Cain homicida
iudæorum
perfidiā
signat: & oc
cisiō Abel
passionem
dñi: & terra
ecclesiā
scilicet. vñ. c.
scilicet. gratia
scilicet.

mundaretur vel reficeretur, accipit. At vero dum altius respicere cœperit / & in arca ecclesiam, in Noe Chrm, in aqua diluente pctōres: aquam baptismi, q̄ peccata diluit, in hoībus vel in animalibus, quæ arca continebat, multifariā baptizatorū differentiam: in columba, q̄ post diluuium ramum oliuæ intulit in arcam vnctionem spūssancti, qua baptizati imbuunt, intellexerit: vinū pfecto de qua factum miratur: quia iam in veteris historia facti suam ablutionem, sanctificationem, iustificationem, pphetari contemplatur. quæ vtiq; contemplatio dulcior est omni salerno. Tertia ætate sæculi deus tentans obedientiam Abraę: filium vnicum eius eum, quem dilexit, in holocaustum sibi offerri præcepit. Non differt Abraam facere, quæ iubetur: sed p filio immolatur aries. Ipse tamen p obedientiæ virtute eximia: perpetuæ bñdictiōis hæreditate donatur. Ecce habes hydriam tertiam. Audiens enim quanta virtus obedientiæ, quanta mercede remuneremur, & ipse obedientiam discere atq; habere satagis. Q d' si immolationem filij vnici dilecti: passionem eius intelligi: de quo dicit pater. Hic est filius meus dilectus, in quo mihi bene complacuit. In qua, quia diuinitate impassibilis permanet, sola humanitas mortem passa est: & dolorem attenderis: quo quasi filius offertur: sed aries mactatur. Si intelligis bñdictionem, quæ promissa est Abraę, in te & cæteris gentibus credentis munus esse completum, nimirum tibi de aqua vinum fecit / quia spūalem sensum (cuius nota fragrantia debriaris) aperuit. Quarta ætatis in initijs Dauid pro Saule regnum israeliticæ gentis sortitur, humilis, innoceus, & mitis, exul pro illo: cuius in iusta diu persecutione cruciabatur: Ecce hydria quarta fonte salutari repleta. Quisquis hæc audiens: humanitati atq; innocentie studere, & superbiam atq; inuidiam cœperit suo de corde repellers: quasi haustum aquæ limpidissimæ quo reficiatur inuenit. At si in Saule persequentes iudæos: in Dauid Chrm & ecclesiam significari cognouerit: illorum ob perfidiam & carnale simul imperium & spūale simul destructum: Christi autem & ecclesiæ regnum esse mansurum poculum vbiq; vini de aqua factum sentiet: quia se suamq; vitam & regnum: sed & seipsum regem ibi scriptum legere noluit: vbi quasi de alijs veterem legebat historiam. Quinta ætate scilicet ppls peccans captiuitate Nabuchodonosor Babiloniam transmigrat, sed post septuaginta annos pœnitens & correctus, in patriam per Iesum sacerdotem magnum reducitur: vbi domum dei (quæ incēsa est) & ciuitatem sanctam (quæ destructa est) reedificare. Hæc audiens siue legens: quisq; peccandi iterum arripit: ad pœnitendi remedium confugit. aqua hyndriæ purificationis ablutus est. Si vero intelligere didicerit Ierusalem & templum ecclesiam Chri: Babylonem confusionem peccatorum: Nabuchodonosor diabolum, Iesum sacerdotem magnum: verum æternumq; pontificem esse Iesum Chrm: septuaginta annos honorum plenitudinem operum, quæ per spūssancti dona largimur: videlicet propter decalogū & septi

Tertia
tas scilicet.

Matt. 23.

Quarta
tas scilicet.Quinta
tas scilicet.

Homilia venerabilis Bedæ.

formæ eiusdem spūs grām. Videritq; hoc cotidie fieri alijs niminū a diabolo de ecclesia peccando raptis, alijs gratia spūs sancti per Chm̄ resipiscendo ac poenitendo reconciliatis: vinū de aqua factum habet: quia ad se pertinere q̄ scripta sunt intelligēs magno cōpunctionis ardore quasi musto incalescens, quicqd sibi peccati captiuitatis inesse dephenderit: p̄ Chri grām liberari de poscit. Sexta inchoante scilicet ætate: dñs in carne apparēs: octaua die natiuitatis iuxta legē circūcisus est: trigesima & tertia, post hæc ad tēplum delatus, & le galia sunt p̄ eo munera oblata. Hęc intuētes ad lram̄ aperte discimus, quā nobis diligētia sunt euāgelicæ fidei subeunda mysteria: qñ ipse bñdictionem græ offerens: qui legē lram̄ dedit, veterū primo ceremoniarū ritu consecrari, q̄ cuncta diuinitus cōsecrat, & sic nouæ græ sacramēta suscipe simul & trades re curauit. Ecce hydria sexta ad abluēda peccati cōtagia: & porāda vitæ gau dia, mundiorē cæteris offerens vndā. Verum si in octauū diei circūcisioe bas puīssima, qd̄ in mysteriū dñicæ resurrectionis a pctorū nos morte redemit, in telligis, in inductiōe in tēplum & oblatione hostiæ purificantis: cognoscis si des quosq; de baptismo ad altare sc̄m̄ ingredi: ad dñici corporis & sangui nis victima singulari debere cōsecrari: vino quidē de aqua facto: & quidem meracissimo donatus est. Porro si circūcisiois diē ad gñalē humani gñis re surrectionē: qñ mortalis propago cessabit: & mortalitas tota immortalitate mutabitur interpretaris: & circūcisos includi in tēplum cū hostijs intellexeris: quā dō post resurrectionē vniuersū expleto iudicio: sancti incorruptibiles ī facti ad cōtēplandum ppetuo specīe diuinæ maiestatis: cū bonorū odorum muneribus intrabunt mirādum pfecto vinum de aqua fieri videbis. Cuius cōditori recte presteris: & dicas. Et poculum tuū inebriās q̄ præclarū est. Ergo dñs vinū in gaudia nuptiarū: nō de nihilo facere voluit: sed hydrias sex repleri aqua præcipiēs: hanc mirabile cōuertit in vinū: quia sex mundi ætates sapiētiæ salutaris largitate donauit: quā tamē ipse veniēs sublimioris sensus virtute fecūdauit. Nam quæ carnales carnaliter tm̄ sapiebant, ipse spūaliter sentienda referauit. Vultis audire fratres qualiter de aqua fecerit vinum? Apparuit post resurrectionē suā duobus discipulis ambulātibz in via: ibatq; cū illis: & incipiens a Moyse & omnibus pphetis, interpretabatur in omnibz sc̄is pturis, quæ de ipso erant. Vultis iterū audire, quomodo eodē vino sunt inebriati? Postmodū cognoscētes quis esset, qui eis verbū vitæ propinabat: dicebant ad inuicē. Nonne cor nrm̄ ardēs erat in nobis, cum loq̄retur in via, & apiret nobis scripturas? Dicit Iesus ergo ministris. Implete hydrias aq̄. Et impleuerūt eas vsq; ad summū. Quid p̄ ministros quibz hæc iubentur facere, nisi chri signant discipulis? Qui impleuerūt hydrias aqua: nō quidem ipsi præteritas mūdi ætates legalibus ac ppheticis implēdo scriptis: sed ipsas intelligēdo prudēter: & apiendo fideliter. Quia scriptura (quæ a pphetis mūstrata est) & salubris est ad haustum sapientiæ cælestis: & ad operū castigā

Sexta 2^a
ras.

In circūci
sione nota
resurrectio
nem huma
ni gñis.

ps. xxiij.

Lxxij. c.
Textus.
per mini
stros disci
pli signat.

tionem vtilis. Impleuerunt eas vsq; ad summū: & quia recte intellexerūt nul-
lum fuisse tempus sæculi a sanctis alienū doctoribus: qui siue verbis siue exē-
plis, siue etiā scriptis viā vitæ mortalibus panderēt. Et dicit eis, Haurite nūc
& ferte Architricino, & tulerunt. Architrycinus aliq; legispitus illius tps Architric.
Tertius.
est, fortasse Nicodem⁹ vel Gamaliel, vel discipulus tunc ei⁹ Saul⁹: nunc autē
magister totius ecclē Paulus apłs. Et cū talib⁹ verbum euāgelij creditur: qđ
in lra legis & pphetiæ latebat occultum: vinum vtiq; Architricino de aqua
factum, ppinae. Vnde cōueniēter phibet⁹ Architricin⁹ vocato spōso dixer-
it. Ois homo primū bonū vinū ponit: & cū inebriati fuerint: tunc id, quod
deter⁹ est, tu autē seruasti bonū vinū vsq; adhuc. Quia doctorum est co-
gnoscere differtā legis & euāgelij veritatis & vmbra: cū tñq; veterib⁹ institu-
tis: cunctis terreni regni pmissis: nouā euāgelicæ fidei grām ppetuæ pñci-
lestis dona pferre. Hoc fecit initium signorū Iesus in chana galilææ: & mani-
festauit grām suā. Manifestauit hoc signo: qđ ipse esset rex gl̄ie: & ideo spō-
sus ecclē: qđ vt homo cōis veniret ad nuptias, sed qđ dñs celi & terræ elemē-
ta (put voluisset) cōuerteret. Pulchra est rerum cōueniētia: qđ initio signorū,
qđ mortalis adhuc mortalib⁹ erat ostēsur⁹: aquā cōuertit in vinum. Ipso vtiq;
initio signorum, qđ in a mortalis iā p resurrectionē effect⁹: in immortalis vitę stu-
dia sola scētātibus ostēderet carnalē prius & qđ in insipidā mentē eorum sapos-
re sciētie celestis imbuit. Nam & primo cōsistens in terra: sui spiritus munere
apuit illis sensum, vt intelligerent scripturas. Et postmodum missio eodē spī-
de celis: maiorē supni amoris sim⁹ & sapiētiae spūalis fragrantia eorum cordi-
bus infudit, data insup oim cognitiōe linguarum: qđ vniuerso orbi eā (quā
pceperāt vitę grām) ppinare sufficeret. Has ergo chñi ecclē nuptias frēs char-
rissimi: qđ & tunc vna in ciuitate figurabant: & nunc vniuerso celebrant in or-
beterrarū: diligam⁹ tota mēte. Haurū gaudijs cælestib⁹: indefessa bonorū:
operū intētiōe iungamur. Has qđ p fidē vocati intrem⁹, & mundo dilectio-
nis habitu celebrare curem⁹: nr̄q; actiōis simul & cogitatiōis maclās ate diē
extremi discriminis ipsi sollicitius examinādo diluam⁹. ne forte tūc ingrediēs
rex qđ has filio suo nuptias fecit: si viderit nos nuptialē charitatis vestē nō hñe
ējcat nos: & ligatis a bñ agēdi facultate pedib⁹ nr̄is ac manibus: exteriores
mittat in tenebras. Mundem⁹ fide fortia cordiū nr̄orum vascula: scđm pu-
rificationē pceptorum celestiu. Impleam⁹ hęc aq̄ sciētie salutaris: sacræ lctōni-
crebrius atēdendo. Rogem⁹ deum: vt ipsam: quā nobis sciētiae grām cōru-
lit (ne forte inflet) charitatis suę seruire calefaciat, & ad supna querenda sola
hac sapiētia cōuertat: qđ tenus spūaliter inebriati possimus & ipsi cum ppheta
cītare. Potasti nos vino cōpunctiōis. Sicq; sit vt nobis quoq; bñ, pficiētib⁹: ps. liij.
& nunc ex parte, put cape sufficimus, & in futuro pfecte Iesus manifestet glo-
riam suā: in qđ viuit & regnat cum pñe in vnitare spūssancti deus: p omnia sē-
cula sæculorum. Amen.

Homilia Origenis.

¶ Segmentum ex euangelio Matthæi. Cap. viij. littera. A
quod canitur in dominica secunda post octauas epiphaniae. Historia facta est anno Cfi. xxx. iij. idus lunij. sef. v.

*Dñe si vis
po. grece c
si velis.*

Vm autem descendisset Iesus de monte secutæ sunt eum turbæ multæ. Et ecce leprosus veniens adorabat eum dicens. Dñe, si vis, potes me mūdare. Extendens Iesus manū tetigit eū dicens. Volo, mundare. Et cōs festim mūdara est lepra eius. Et ait illi Iesus. Vide ne mini dixeris, sed vade: ostende te sacerdoti, & offer munus tuum, quod præcepit Moyses in testimonium illis. Et reliqua.

¶ Homilia Origenis.

Exo. xix. a.

Exo. xix. a.

Col. iij. a

¶ Tertius.

*¶ Tps & tpa
omni rei
sub celo.
Eccle. iij. a.*

Ocente in monte dño: discipuli venerunt ad eum sicut alacres sicut domestici sicut proximi sicut amici vñs tres. Ideo ait & dñs ad eos. Vos estis sal terræ: & vos estis lux mūdi. Nunc vero descendente eo de mōte turbæ secutæ sunt eum, quæ in montem ascendere nō potuerunt: vt pigri populi: vt negligentes: vt imperfecti. Ita & filij israel primitus in montē Sināi ascendere non valuerunt: ad obuiandum deo pergere nō potuerunt: ppter suam irreligiositatem & impietatem: sed solus Moyses ascendit: & pauci cum eo seniorum israel. Ita & cum dño discipuli soli in montem ascenderūt: & tardiores deorsum steterunt. Sic & modo vigilantes & alacres & fideles animæ: deū timentes & dñm diligentes, regna cælestia desiderantes, dñm semper seqntes. post dñm in illum cælestē montē ascenderūt: audiētes aplm dicētem. Quæ sursum sunt quærite: quæ sursum sunt sapite, vbi Chrs est in dextera dei sedēs. Descendente nūc dño: hoc est inclināte se ad infirmitatem & impotentia cæcorum: misertus impfectioni eorū vel infirmitati: secutæ sunt eum turbæ multæ: aliquantū ppter charitatem, aliquantū ppter doctrinam, aliquantū ppter admirationē & curationē: & ecce homo leprosus vnus ex illis, qui curā quærebant: qui leuamē desiderabāt. Et ecce leprosus veniens adorabat eum: dicens. Dñe si vis potes me mūdare. Deorsum currens rogas o homo, & in monte nihil dicis. Quarescis? Quia tempus & tempora omni rei sub celo: tempus doctrinæ: & tēpus curationis. In monte docuit: illuminauit, monuit, animas curauit, corda sanauit. Propterea ergo illa maiora tentare voluit: illa summa tardari passus est. Ipsi ergo ab illo completis, deorsum eo de monte ad curādū descendēte: & sicuti de cælo, sicuti de cælestibus montib⁹ ad saluā

dos carnales descendete. Venit ergo ad eum homo leprosus/ adorans eum. Anteq̃ peteret adorare coepit: anteq̃ rogaret. culturā ostēdit. Adorauit autē eum. Pro hoc aut ipso deū & dñm eū inuocās: adorabat eum. Sic & illi bñ Magi prius procedētes adorauerunt eū: & ita demū munera obtulerunt. matt. iij. b
 dem modo & nūc iste credēs adorabat: & sic supplicē obtulit postulatiōem. Dñe deus: tu qui digne adoraris: qui merito coleris: te ego vt dñm adoro: ideoq; te dñm dico Opera prius cōtestans: & sic verba loq̃ns. Per te em̃ omnia facta sunt: tu ergo dñe si vis, potes me mūdare. Volūtas tua opus est: ideo si vis potes me mūdare. Voluisti, vt hæc immundissima lepra super me veniret: siue ppter mea p̃c̃a: vt correptus p̃c̃enituissem: siue ppter tuam prudētiā, vt mirabiliter me mūdans magnificeris. Omnia dispēsantē & prudenter facis: et salutē largiter tribuis. Siue hanc ergo leprā propter mea p̃c̃a portauī: dimittēs culpas meas: mūda me: siue ppter prudētiā tuā me mirabiliter mūda: vt ab omnibus magnificeris. Dñe: si vis, potes me mundare. Voluntas tua opus est: quia et opa voluntati tuæ obediunt: ideoq; si vis, potes me mūdare. Non dubito, nō fallor: non dico sicut ille, qui filiū salutē deprecabatur. Si quid potes, adiua nos. Sed scio, quia omnia potes: ideoq; nō potētiā peto: non fortitudinē quæro: has em̃ scio esse indeficiētes: sed tm̃ voluntatē tuam deprecor: et seq̃ns virtus statim hanc gratiā adimplebit. Dñe: si vis, potes me mūdare. Mihi ad bñficiū, tibi ad laudē, vidētib⁹ aut ad miraculū, et proficēdi doctrinā. Dñe: si vis, potes me mundare. matt. ix. c.
 Tu prius Naaman principē Syriæ p̃ Heliseū in iordane tangēs, a lepra mundasti: tu et modo si vis, potes me mundare Cui respondēs dñs, ait. Confiteris q̃a ego possum: p̃ficris q̃a si ego volo: fit: ideo volo, mūdare. Volo, mundare. Magnifice credis, magnifice & mūdaris. Plenissime cōfiteris, plenissime lætificaris. Volo, mūdare. Non dubitasti credere: nō tardo sanare. Non distulisti confessionē, nō differā te mundare. Volo, mūdare. iiij. reg. v. a
 Vt & magnā gratiā tibi ostēdam: manū ad te porrigo. Extēdēs itaq; lefus manū: tetigit eū dicēs. Volo, mūdare. Textus.
 Et quare tetigit eum dñs, cū lex prohibuisset leprosum tangere? Propter hoc tetigit, vt ostēderet, q̃a omnia munda mūdīs: q̃a aliorū alijs nō adhærēt Oia mūda mūdīs sūt.
 inquinamēta: q̃a extranea immūdicies immaculatos nō coinquinat. Sed ad huc ppter qd tetigit? Vt hūilitatē demonstraret: vt nos doceret nullū spernere, nullū horrere, nullū contēptibilē ducere ppter corporis læsionē, aut maculationē, quæ a dño immittit. p̃ qua ipse scit rationē. Extēdens ergo manū lefus, tetigit eū. Medic⁹ (ait) sum cælestis: corpa cū animabus curare possum: ppter ea oēs tango: nō vt infirmitas mihi adhæreāt: sed ideo vt ab his, q̃ eā habēt expellā. Sol sum em̃, ait, incorruptibilis & luna iusticię: ideoq; omniū appropinq; & oēs meis plēdorib⁹ ad salutē irradio: ip̃e vero (sicut fui) p̃mas nec: in singulari meæ sanctitatis pulchritudine. Et extēdens manū tetigit eū. Non sperno legē, sed curo vulnus: nō destruo mādātū, sed fugo, atq; mūdo

Homilia Origenis.

lepram. Ideoque cum extendo manum: mox effugit hæc contaminatio: mea
virtuti proximare, vel resistere mee potentiæ non poterit. Dico mundare: & ma-
num ad tangendum extendens, effugit illico lepra. Et inuenta est manus dñi
non lepram, sed mundum tetigisse corpus. Consideremus & nos fratres char-
rissimi, vt nullus pcti leprā in sua habeat anima: vt nullus cōtaminatiōes des-
lictorum in suo retineat corde Et si habeat, instāter orans dñm, dicat ad eū.

iii. reg. xxi.

Dñe: si vis, potes me mundare. Tu illum prius mltā delicta cōmittentē mun-
dasti Naamātu alijs innumerabilibus a sc̃lo peccātibus misertus es: tu ergo
si vis, potes me mundare. Et dñs mox misericordiæ porrigens manum: dicit,
volo, mundare. At Iesus ait illi, mundato a lepra: huic q̃ misertus est: huic cre-
denti dño, qui cōfusus est in virtute eius: huic ergo dixit Iesus. Credidisti, san-
es: sperasti, mundus factus es. Noli obliuisci q̃ is fueris, & q̃lis factus es. Non
cesses gr̃as agere, nō taceas cōfiteri. Hoc & nos debemus facere charissimiq̃n

Nō debem⁹
eē ingrati
deo.

a dño nro de aliquo piculo liberamur: qñ ab aliquo dolore sanamur: siue in-
firmitatis: siue vulneris: siue de q̃libet necessitate. Non efficiamur ingrati: non
relinquamus redemptorē nr̃m: sed alacriter gr̃arum actiōes ei reddam⁹, sed
& munera sc̃dm substantiā nr̃am ad honorificādum eum exhibeam⁹. Hoc

Tertus.

Quare dī-
xit ihs ne-
mini dixeris
Qui gñat
apd hoies
pdet mer-
cedem apd
deum.

eū & illi mādauit dñs. Vade (ait) ad sacerdotē & offer munus tuū. Dixit
ergo ei Iesus. Vide nemini dixeris. Et q̃re o dulcissime dñe nunc dicis: ne-
mini dixeris? Propter meā ait humiliatē, ppter meā dulcedinē vt & vos do-
ceamini, qñ aliquid boni facitis: nō gl̃ari, nō extollī, nō inaniter placere velle
in cōspectu hoīm: sicut cōsuetudo est aliquātis: siue cum aliqd boni fecerint:
siue cum ieiunauerint, siue in pauperum elemosinis & largitatibus, siue in
altaris honore: siue in sc̃tōrum honorificentia. Etenim ipsi ante homines volūt
gl̃ari, & sibi placere, ante dñm mercedē perdentes. Vide nemini dixeris. Te
em tacente hoc mirabiliter clamabit: te em os non apiente / omnis tui cor-
dis substantia iubilabit. Hesternā die immundus, & hodie mundus: ante pus-
sillus, horribilis & nunc decorus. Vide, ergo nemini dixeris: sed vade osten-
de te sacerdoti. Ambulātem te ad tēplum vidētes mirabunt: & sacerdos vis-
dens expauescet: qm̃ sc̃dm legem ab eo semel vel bis ablutus: & ostendēs te
ipsi mundari nō potuisti. Vade ergo ostēde te sacerdoti, & vidēs cognoscat:
quia non p legis cōsuetudinē mundatus es: sed p gr̃ę opatiōem / nō p terre-
norum sacerdotum imaginē: sed p cālestem summi sacerdotis splendorē.
Vade, ostende te sacerdoti. Sacerdoti te ostende: a summo sacerdote missus.
Sacerdoti te ostende: a summo sacerdote dei pr̃is mundatus: sed non vide-
ris in cōspectu dñi inanis. Non videaris sacerdoti manu vacua ad eum veni-
re: nō venies in cōspectu sancti templi infructuosus, sed offeres munus tuum.
Ad illum em̃ tunc hoc dictum nos ammonet omnes: ad illum loq̃ns nobis
omnibus dicit: vt & nos dona & munera nr̃a non teneamus apd nos / sed
reddamus deo: maxime cū de aliqua liberamur tribulatione. Offer (ingr)

Tertus.

munus tuum. Quare? Vt omnes, qui vident te portare & offerre: credant his mirabilibus: & magnificent deum, qui misertus est tui: & infidelibus p hoc increpatio & testimonium duricię cordis ipsorum fiet. Sic & illum triginta & octo annis iacentem in infirmitate engens a langore iussit portare grabatum suum: & ire in domum suam: vt hñc ipm lectum portatum ab eo p mediam ciuitatem clamasset: saluantem se inuocādo & laudādo. Sic & illum cæcum in natatoriam syloe misit: vt videntes ambulare illum eundem cæcum, & iterum remeantem: mirati & obstupefcentes / crederent huic talia miracula facienti. Post hæc q̄ supius dicta sunt. Cum introisset Capharnaï ciuitatem Galilęe. Sic cognominata est Capharnaum: in quo dñs sæpius virtutis suę magnificentiam mōstrauit. Ingrediete eo Capharnaum. Cur ibi ingressus est? Propter hoc, qđ & inuenit: & statim manifestum est. Accessit ad eum Centurio. Accessit vere, nō dimidijs: sed totus. Non aspectu corporis tm̄: sed & animę plenitudine, Non facie tm̄: sed & immaculato corde. Accessit Centurio alienigena gñatione: sed domesticus corde: alienus natione: sed alacer fide. Militi princeps: sed plus angelorū gaudium. Accessit ad eum Centurio Increpatio illorum, q̄ quōdam ad Heliā in Carmelo ascendentes quinquagenarij mox in infidelitate sua igne cōbusti sunt: & iste in fide mox in sinu deputatus est Abraę. Accessit ad eum Centurio, rogans eum & dicens. Dñe, puer meus iacet in domo paralyticus: & male torquetur. Multi in illo tempore p diuersis rogabant infirmitatibus: alius p filio: alius pro alio: quo alio: sed nullus p seruo: nisi iste solus, & hoc ei in augmentum bñtitudinis ad coronā gl̄ię erat. Quid em̄ cogitabat iste bñs? Quid æstimabat in oibus bonis plenus Ceturio? Iste aiebat. Mihi seruus est: & ego seruus creato ris sum. Iste me habet sup terrā dñm: & ego hñc magnū in celis habeo dñm. Si ergo ei nō misereor: quomodo mihi ille miserebitur? Si ergo huic non subuenio: quō mihi ille subueniet? Sic debent oēs, q̄ famulos hñt & famulas cogitare, sic misereri: sic cōdolere eis: sic supplicare: sic curā hñc de seruis suis: vt de ancillis suis. sicut & ille br̄s Ceturio fecit. Puer meus (inqt) iacet in domo. Nō in vna re tm̄ miserabilis, qđ iacet: sed in alia, qđ paralyticus, terria qđ male torq̄tur. Omnia em̄ ista dolore congeminauit: & iacentem: & paralyticū: & dure retentum. Ideo vt suę animę angustias demonstraret, & dominum commouisset. Quatenus & illius cruciatum demonstraret: & dñi beniuolentiam inuitaret. Puer meus iacet in domo. Et huc quare non attulisti eum. sicut illi illum paralyticum in lecto portauerunt? Ideo ait, quia non opus est ostendere illi omnia videnti. Non opus est in conspectu eius asserre / cuius potentia non terminatur. nec includitur: neq̄ excluditur. Iacet in domo paralyticus, & male torquetur. Quid ergo vis? qđ cupis? quid desideras? Non multum loquor at: scio em̄, quia omnia cognoscentem loquor. Non verbosus: scio em̄ quia ad oīa p̄scentē respondeo. Ideoq; iste cognoscēs corda: respon-

Joan. v. 2.

Joan. ix. 3.

Tertius.

ij. reg. viii.

Tertius.

Dñi misere
ri debetis
seruorum.

Mat. ix. 2.

Homilia Origenis.

- Textus.** dens dicit. Ego veniam & curabo eum. Ego ad Abraam veniens, senile
Gen. xxi. a. Saræ Uterum sanauit in senectute eis Isaac filium donans; ego & nunc veniens
ad te, curabo eum, Et quomodo dñe pmitis aduentum tuum huic? Nec pe
tit, nec querit, sciens, qd non acceptabile sit ei, vt venias in domũ eius, ppter
quid omnino hoc pferat? Ob hoc vt & vos praeualeatis, & eius fidei simis
Gen. xxi. a letis: vel cognoscatis, quis sit iste: vel qualis in eo fidei thesaurus habet occultus.
Iam em̃ & primitus Abraam tentauit; non p hoc, vt cognoscerem, quẽ
ante sciebam, sed vt vos ei similes in omni tentatione & fortissimi inuenias
Job. i. c. mini. Et Iob pbaui. Non ppter hoc pbaui: quem iuste testificatus sum: sed
vt vobis spem & fiduciam vel confidentiam demonstrarem. Ideo & huic
dico. Ego veniam & curabo eum, vt & ipse magnam suam fidem pserena
dicat. Dñe terruisti me de hoc promisso: conturbasti me de hoc dicto. interfe
cisti fortitudinem animæ meæ in hoc verbo. Non sum dignus aspectu: non
sum dignus appropinquatione: non sum dignus accessu vel introitu tuo.
- Textus.** Domine non sum dignus, vt intres sub tectum meum. Moyses primitus
ille magnus & tuus confabulator: ille mirabilis narrator operum tuorum;
ille fidelis in tota domo tua, nimium se humiliavit: dicens. Non sum dignus
ante hesternum & tertium diem. Quanto magis ego dicam, Domine non
sum dignus: vt sub tectum meum intres. Alienigena sum, gentilis sum, mis
les sum, gladio accinctus, sanguinem fundens, ad praelium exiens: ideoq; nõ
sum dignus, vt intres sub tectum meum: sed tantum dic verbo, sed tantum
veni verbo. Verbum tuum aspectus tuus est, verbum tuũ opus consumma
tum est. Ideoq; dic verbo: ostende absens corpore, quod præsens spiritu con
summare potens es. Vbiq; indeficiens tua præsentia: vbiq; præsens tuus aspe
ctus. Idcirco ego accessu & introitu tuo indignus sum; & iste infirmus verbi
tui visitatione indiget: & ideo dic verbo, & sanabitur puer meus. Sed & hoc
nullum nostrum pertranseat sicut pusillum aliquid: quod dixit ille beatus;
non sum dignus vt sub tectum meum intres. Intrat & nunc dominus sub
tectum credentium duplici figura vel more. Nunc em̃ quando sancti vel reli
giosi & deo acceptabiles ecclesiarum antistites sub tectum tuum intrant: nunc
ibidem dominus per eos ingreditur: & tu sic æstimes tanq; dominum susci
piens. Et alid' quando sc̃m sumis cibũ: qñ illd' incorruptum accipis sepulum;
quando vitæ pane & poculo frueris, quando manducas & bibis carnem &
sanguinem domini: tunc dominus sub tectum tuum ingreditur. Et tu ergo
humilians temetip̃m, imitare hunc Centurionem, & dicito. Domine non
sum dignus, vt intres sub tectum meum. Vbi em̃ indigne ingreditur, ibi ad
iudicium ingreditur illi accipienti. Sed adhuc quid adiecit ille beatus in seq̃n
tibus. Nam & ego homo sum sub potestate constitutus, & habeo sub me
Textus. milites: & dico huic vade, & vadit: & alio veni, & venit, & seruo meo fac hoc
& facit. O prudẽtia, o intellect' aĩæ, o munditia cordis. Prior oĩm manifeste

*Deo intrat
sub tectum
credentium
duplici fi
gura.*

veritatis confessionem revelauit: & noui testamenti mysteriũ declarauit: & ecclesie in se se monstrauit imaginem: primicijꝑ ex gentibus dño credentiũ factus est. Ego (ait) homo sum sub potestate regis vel principis indignus: ego habeo sub potestate mea milites & seruos: & tu habes sub potestate tua angelos sicut milites & omnes sc̃tos seruos. Ego mando vniciqꝑ: & facit secũdũ p̃ceptum meum: & tu madas qđ statim complet. Quod em̃ mandas & dicis fit. Mandas: & sine mora perficit. Omnis em̃ creatura seruit tibi: & ideo dic verbo & perficiet velociter: & sanabit puer meus. O fides viri: o religioſitas militis: qũto te magnificemus: o dulcissime amice veritatis: Te am̃ miratur dñs, & tuam indeficientem magnificat fidem. Quomodo de tenebris gentium tm̃ lumen p̃cessit? Quomodo de errore eorũ deum non cognoscẽtium tãta manifesta iusticia? Quomodo ex ore stultorum idolis seruicium tam limpida effulſit fides. Audiens ergo dñs ammirabatur eum. Et quid deus vnigenitus miratur, quantum sit & quale, & qđ inenarrabile & inestimabile: Percipe sensu o charissime, qđ deo nihil est mirabile: nec aurũ: nec diuitiæ, nec regna, nec principatus. Ista omnia sunt in cõspectu eius tanq̃ vmbra: & sicut nihil: sicut flos decidens. Nihil ergo in conspectu dei mirabile est: nihil magnum: nihil p̃ciosum: nisi tm̃ vna fides. Hanc mirat hanc honorificat hanc acceptabilem sibi æstimat. Ideoqꝑ conuertens se ad sequentes turbas dixit. Amen dico vobis, hoc est vere dico vobis: non inueni tantam fidem in israel. Non in illo priore israel beato iacob, tantam abnegat se dñs fidem inuenisse: ille em̃ non tm̃ credidit dñm: sed & p̃phetauit de eo, & apertius eius iusticiam demonstrauit: & manifestum in carne aduentum eius p̃locutus est. Nisi em̃ credidisset ei, quomodo de eodem prophetaſſet? Sic & hi qui de israel p̃cesserunt. Israel em̃ & ipsi nominati sunt prophetæ & iusti David: Esaias: & Hieremias. Hi omnes clare & manifeste eius aduentum prænunciauerunt. Omnes nãqꝑ hi habuerunt fidem: habebant etiam & p̃phetiam. Et iste beatus Centurio fidem habuit: sed prophetiam nō habuit, ideoqꝑ dñs ammirans magnificat fidem eius super illum qui tunc fuit israel: hoc est super omnes qui tunc fuerunt tribus israel: & non super eos qui postea p̃phetæ & iusti inuenti sunt in israel. Amen dico vobis, nec in israel tantam fidem inueni: sicut in gentibus: sicut in barbaris: sicut in alienigenis. Gẽtes filium dei inuocant: omnipotentem vnigenitum confitent: dñm asserunt, & sicut dñm diligunt, & sicut bene omnia dispensantem adorant: & israel me non cognouit: & pplũ meus hic me non intellexit: ideoqꝑ Beelzebub & Samaritanũ appellant: & peccatorẽ æſtutant. Iairus israel princeps pro filia sua me petens, non dixit: dic verbo: sed veni (ait) velociter: anteq̃ moriatur, filia mea. Nicodemus doctor israel de fidei sacramento audiens: ait. Quo modo possunt hæc fieri? Maria & Martha me nimis diligentes dicũt. Dñe si fuisses hic, non esset mortuus frater meus: tanq̃ dubitantes, qđ vbiqꝑ non ves

Nihil in cõ
spectu dei
mirabile p̃
ter fidem.
Textus.

Joẽ. iij. b.
Joã. i. c.

Joan. iiii. a

los conterebat: suam ostensurus potentiam. Dormiebat corpore: sicuti & ad puteum de itinere lassus vel fatigatus sedebat: demonstrans quia vere humanum corpus portabat, quod corruptibile induerat. Ipso corpore dormiebat: deitate vero concubabat mare & iterum concubabat. Dormiebat, itaque corpore ut apostolos suscitaret & vigilare faceret, precipue autem nos ostendit: ne vni quodammodo dormiamus: ne vel intellectu vel prudentia dormire: sed vigilare omni

Santi. v. a.

Tertius.

tempore, & iubilare domino & salutem ab eo postulare studeamus. Nam ipse qui dormiebat corpore: illud verbum sanctum dicit, Ego dormio & cor meum vigilat. ad quem accedentes discipuli suscitauerunt eum dicentes, Domine salua nos perimus. Tanto fuerunt metu contreriti & pene animo alienati: ut irruerent in eum, & non modeste aut leniter suggererent: sed turbulenter susci-

Joan. v. b.

tarent eum dicentes, Domine salua nos perimus. O beati, o veraces dei discipuli: dominum saluatorem vobiscum habetis. & periculum timetis? Vita vobiscum est: & de morte solliciti estis? Maris turbine tremantes: creator eius plentem suscitatis: quasi non possit dormiente corpore fluctus sedare vel mitigare?

Quare p-

sente dno

discipuli ti-

mebat tem-

pestare ma-

ris.

Luce. xij. b

Tertius

Sed quid respondeant hi dilectissimi discipuli? Paruuli inquit: sumus: adhuc infirmi: & nondum robusti: ideoque timemus: ideoque trepidamus: necdum vidimus crucem domini: necdum nos confirmauit passio domini & resurrectio: non ascensio in excelsis: non missio vel descensio spiritus sancti paraclisi: propterea fragilitate mutamur: propterea & sepe audiuimus a domino increpationem pusillae fidei. Supportamus: toleramus libenter: voluntarie sustinemus. Vnde & nunc dicit dominus. Quare conturbati estis pusillae fidei? Cur non habetis fortitudinem? Cur non confidentiam & fiduciam apud vos tenetis? Et si mors irrueret: nonne eam debuistis constantissime sustinere? Ad omne enim quicquid euenerit: fortitudo necessaria est. Ad omne enim periculum vel tribulationem usque ad animae exitum: similiter & contra delicias & diuitias & honores terrenos: animi fortitudo tenenda est: ut neque extollaris o homo: neque in superbia erigaris. Non despicias inimicos: neque humiles spernas: neque obliuiscaris dominum: neque derelinquas creatorem: neque existas ingratus. Si ergo in necessitate & in periculis fortitudo necessaria est: ut viriliter cum fide tolles vniuersa: multo magis contra delicias (ut dictum est) & luxurias: fortitudo necessaria est: ne in mulpula incidas diaboli.

Fortitudo

ad oē qdqd

euenerit

cessaria est

cessaria est

cessaria est

cessaria est

cessaria est

cessaria est

cessaria est

cessaria est

cessaria est

cessaria est

cessaria est

cessaria est

cessaria est

cessaria est

cessaria est

cessaria est

cessaria est

cessaria est

cessaria est

cessaria est

cessaria est

cessaria est

muscripta

diaboli in-

fernus est.

fernus est.

fernus est.

fernus est.

fernus est.

fernus est.

fernus est.

fernus est.

fernus est.

fernus est.

fernus est.

fernus est.

fernus est.

fernus est.

fernus est.

fernus est.

Tertius.

Quare ergo turbati estis pusillae fidei? Si deum me vere esse creatorem omnium suscepistis: quare non creditis? quia ea quae me facta sunt: in mea habeo potestate? Quare ergo dubitatis pusillae fidei? Qui pusillum credit arguetur: & qui nihil credit contemnetur: fragiles in fide committuntur: alieni omnino a fide puniuntur. Tales fuerunt iudaei & pagani: ideoque a malis suis euauerunt. Tales etiam haeretici: ideoque in die iudicii condemnabuntur. Tunc surgens imperauit ventis & mari: & facta est tranquillitas magna. Scriptum fuit. Et exurgens tanquam dormiens dominus: tanquam potens crapulatus a vino: & percussit inimicos suos in posteriora. Et tunc surgens

ps. lxxxv.

gens imperat ventis & mari: & facta est tranquillitas magna. Imperavit ventis & mari sicut creator: sicut suis: ut potens: ut dñs imperat ventis & mari: primitus ante discipulos ut audientes firmarent in fide. Et potentia deitatis occultat imperabat & comminabatur eis. Magis autem regebat & placebat illud: sedm qđ quidam ait. Potentia mitigavit mare. Imperavit ventis & mari: & facta est tranquillitas magna. De magno vento & tempestate magna mari conturbato & tumenti, facta est tranquillitas magna. Docet em̃ hunc magnum, magna & miranda facere. Ideo qđ paulo ante magna accinctus potentia: magnifice conturbavit profundum maris: & nunc iterum in eo ipso ostendens suę magnificentiam potestatis: tranquillitatem magnā fieri iussit. Hęc ideo: ut nimium conturbati apostoli, magnifice exhilarati lætarentur. Dedit em̃ per hęc omnia nobis dñs figuram & doctrinę imaginem: ut & nos in omni conturbatione & contumelia patientiam teneamus: stabiles sumus, fidem non deseramus: Et si omnis iste mūdus tanqđ mare ebulliat: atqđ in furore consurgat: Et si omnes venti & vertigines dæmonum vndiqđ seſuiant: Et si omnis (ut superius diximus) tempestas maris: idest omnis Principatus & Potestates mundi concitent: & in tumore iracundię spumēt: ut furiant super sanctos: Et si adhuc vsqđ ad cælos sese extollant: ut tempestas maris malignitates: ac dolos & fremitus conciter aduersus aliquem vestrum: nolite turbari: nolite contremiscere, nolite deficere. Omnes em̃ quorquor in fidei nauicula cum dño nauigatis: omnes quorquor in hac nimirum sanctę ecclsię nauicula cum dño per hunc vndosum super natatis mundum. Et si ipse dñs dormiat, pio somno nostram patientiam & tollerantiā expectās, vel impiorum pœnitentiā & conuersionem sustinens: alacriter accedite ad eum: orationibus instantes: atqđ cum ppheta dicentes. Exurge, quare obdormis dñe: exurge, & ne repellas nos in finem. Et iterum. Exurge dñe, adiuua nos: & redime nos ppter nomen tuum. Et ipse surgens imperavit ventis: idest aëris dæmonum spiritibus. Ipsi em̃ maris tempestates commouēt: hoc est: amaros & elatos concitant fluctus, idest, principes mundi ad persecutiōnem sanctis omnibus immittebant: ad contumelias fidelibus ingerendas. Omnibus dñs imperat: omnibus comminatur: omnia mitigat, facitqđ tranquillitatem magnam circa corpus & spm̃ pacem ecclsia & serenitatē mundo. Quō nāqđ sepius cōcilia infidelitū cōmota sunt aduersus verā & firmam eccliam: Aliqđiens paganorū: aliqđiens hereticorū. Quēadmodū sepius sicut maris fluctus irruerāt cōminantes & cōteretes hui⁹ principes mūdi: p oia pdes reſe ecclsię filios arbitantes. Sed surgēs dñs increpauit demonū vteros: & oēs euanescere fecit audaces aduersarios fidei: magnāqđ pacē & trāquillitatē dedit ecclsię suę. Hoies aut illi in nauicla mirati sunt. Qui hoies? Scilicet hanc hñtes nauicla: aut ei intēdētes nauicla. Nō putes hic phoies, aplos significatos. Nūsqđ em̃ inuicun⁹ pter honorē cognominari dñi discipulos: sed semp

In tribula
tione cōtra
tes obtem
perare.

ps. xliij.
Ibidem

Cōcilia ista
delit cōtra
ecclsię p
et ora sūt
s; statim eua
nuerūt.

Terminus
Ap̃li nūqđ
p̃ter hono
rem cogno
minati sūt.

Homilia Augustini.

aut apostoli, aut discipuli nominantur. Mirabantur illi homines: hi qui cum eo nauigabant: hi quorum erat nauicla: hi qui in ea nauicla sese tranligebant, hi mirabantur. Et admiratione dignum fuit mare a profundo commotum mitigari: eiusque elatos de placari fluctus: vetos furentes compesci. Mirabantur ergo dicentes.

Tertius. Qualis est iste: quia veti & mare obediunt ei? Non interrogantes dicunt: quis est iste: sed asserentes, quod hic talis est, cui mare & veti obediunt. Qualis est iste: hoc est quantum, quod fortis, quod potens, quod magnus. Qualis est iste, maior Moyses, potentior Helia. Illi enim ambo ex quibus vnus ligno mare percussit: cum labore discidit: alius ictu meliorae iordanem pertransiit. Ille vero vno verbo mandat illis, qui non habent verba: & obediunt ei: hi qui non habent auditum obtemperant: hi qui prudentiae & intellectus expertes sunt: inclinant iubenti: quibus neque loquela neque (ut dixi sermo est) obediunt. In eadem enim substantia in qua sunt: & sua natura mouentur, & iussioni deseruiunt: ad confusione[m] mortalium, ad condemnationem corruptibilium, lubet mari & non contemnit, dicit vetis & tempestatibus, & mox compescunt: iubet omni creaturae, & non suppregit iussione[m] eius. Et vnum hominum genus, & vnum quod secundum similitudinem dei honorificatum est: cui verbum & prudentia data est: hi soli homines resistunt: hi tamen inobedientes sunt: hi soli contemunt. Ideoque & hi soli in iudicio dannabuntur: & a iusticia punientur, veluti deteriores mutis animalibus: vnde his quae sine spiritu & anima sunt in hoc mundo, Mirabantur ergo illi: quia mare compescuit: & veti mitigati sunt. Admiremur & nos quoniam & benignitates: & beneuolentias ostendit circa nos dominus: quoniam nos de periculis saluare dignatus, quoniam de tumultibus & tribulationibus multis nos liberat: quoniam ab inimicis insequentibus eruit nos. Miremur & mirantes gratias agamus: & gratias obaudiamus: obaudiētes timeamus, timētes diligamus: vnde eterne charitatis ab eodem heredes efficiamur. Mirabantur dicentes. Qualis est iste, qui sicut homo videtur: & sicut deus potentia ostendit. Sicut vnus carnalium putatur esse: & super omnia carnalia magna ostendit mirabilia. Dormit sicut homo: & imperat mari & ventis sicut deus. In nauicla fedit: & omnem creaturam iussione inclinat ubi vult Iesus Christus dominus noster: qui cum patre & spiritu sancto viuunt & regnant in saecula saeculorum. Amen.

¶ Segmentum ex euangelio Matthaei. cap. xiii. lra. D. quod canitur dominica quarta post octa. epiphaniae. Historia huius euangelij facta est in mense Aprili, anno Christi. xxxiiij.

Serui autem d. 7c. vlt. ad erradicetis similit. grec. in se laur. tius est. Serui autem dixerunt ei: vis igitur po

Imile factum est regnum caelorum, homini qui seminauit bonum semen in agro suo. Cum autem dormirent homines: venit inimicus eius: & super seminauit zizania in medio tritici: & abiit. Cum autem creuisset herba & fructum fecisset: tunc apparuerunt & zizania. Accidentes autem serui patris familias: dixerunt ei

Dñe nōne bonum ſemen ſeminasti in agro tuo / unde ergo zizania habet? gallus.
 Et ait ad illos. Inimic⁹ hō hoc fecit. Serui autem dixerunt ei. Visigit⁹ imus & vī: at ait
 coligimus ea? Et ait. Non. ne forte colligentes zizania erradicetis simul & tri non. neq̃
 ticum. Sinite vtracq; crescere vsq; ad meſsem: & in tpe meſis dicam meſſori colligentes
 bus. Colligite primū zizania: & alligate ea in faſciculos ad cōburendū. triticū zizania. &c.
 autem congregate in horreum meum. Et reliqua.

Hornilia beati Auguſtini epīſcopi.

T negligētius agerent p̄positi ecclīe: aut dormitatio-
 nem mortis accipent apli. venit diabol⁹ & sup̄semis
 nauit eos: q̃s malos filios dñs interpretat. Possunt etem
 dici filij mali: etiam h̄eretici: quia ex eodem euāgelij
 ſemine: q̃ Chri nomine p̄creati: prauis opinionibus
 ad falsa dogmata conuertunt. Sed qđ dicit eos in me
 dio tritici ſeminatos: q̃si vident illi ſignificari: q̃ vnus
 cōmunionis ſunt. Verū tamen qđ dñs agrū illum nō

*Filij mali
 h̄eretici di
 cuntur:*

eccliam ſed hunc mundū interpretatus eſt. Bene intelligunt h̄eretici. quia nō ſo
 cietate vnus ecclīe. vñ vnus fidei: ſed ſocietate ſolius nois chriani: in hoc mū
 do p̄miſcent bonis. Vt illi. q̃ in eadē fide mali ſunt. paleis potius. q̃ zizanijs
 deputent: quia palea etiam fundamētum habet cum frumento: radicēq; cō
 munem: In illa plane ſagena. q̃ concludunt & boni & mali piſces: nō abſur
 de mali catholici intelligunt. Aliud eſt em̄ mare. qđ magis iſtum mundum

Datt. xij.

ſignificat. Aliud ſagena: q̃ vnus fidei: vel vnus ecclīe cōmunionem videt
 oſtendere. Inter h̄eticos & malos catholicos. hoc intereſt: qđ h̄eretici falſo
 credūt. illi autē falſo nō credētes: nō viuunt ita. vt credūt. Solet autem quari
 Schiſmatici. q̃ (ab H̄eticis diſtāt: cū ſchiſmaticos nō fides diuerſa faciat: ſed
 cōmunionis dirupta ſocietas) vtrum inter zizania numerādi ſint. Magis em̄
 vident ſpiciſ corruptis eſſe ſimiliores. Sicut ſcriptū eſt. Vento autē corrupet

*Differētia
 int̄ h̄ere
 cos & ma
 los catho
 licos.*

ſilius iniquitatis. Vñ paleis ariſtarū fractis vñ ſciſſis: & de ſegete arreptis. Quo
 em̄ altiores. id eſt. ſup̄biores. eo fragiliores. leuioreſq; ſunt. Nec n̄ cōſeq̃ns eſt.
 vt oīs h̄eticus. aut ſchiſmatic⁹ ab ecclīa corporaliter ſeparet. Si em̄ falſa de deo
 credit. vel de aliqua parte doct̄inæ: quæ ad fidei pertinet ædificatiōem ita. vt
 non q̄rens cunctationem temperatus ſit. ſed inconcuſſe credens: nec omni

ij. ad theſ. ij.

no ſciens: opinione atq; errore diſcordans: h̄eticus vero eſt: & foris eſt ani
 mo. quāuis corporaliter intus eſſe videatur. Multos em̄ tales portat ecclīa: qui
 ita non defendunt falſitatem ſententiæ ſuæ: vt intentam multitudinem ſas
 ciant. qđ ſi fecerint: tunc pelluntur. Regnum cælorum per diuerſas ſacræ ſcri
 pturę paginas: mulſarie ſentitur: aliquando anima ſancta nonnunq; agioꝝ
 graphia: interdum filius hois: cuius exemplaria aſſiduo lectori volumina

*h̄eretici
 nō eſt ſepa
 randus ab
 ecclīa cor
 poraliter.*

*Regnū cœ
 lꝝ mīſtra
 rie ſentit.*

Homilia Augustini.

persecutanti nō ignobiliter parent. Ad hec (put cepimus) regnum cœleste nō simpliciter intelligit. vt satis euidēter liquet: cū hoc dei filius p specię hoīs frus mento agrum ferentis, cui illud comparat: alias anima iusto figuret. Vt est illud. Cælum mihi sedes est. Bene (vt dictum est) p fatorem tritici, q in luce pugil laborat: deus qui vera lux est. animaduertitur. Ipso dicente. Ego sum lux mundi. Qui sequit me, nō ambulat in tenebris: sed habebit lumē vite. Vigilare, p prium est dici: & in bonā partem accipit. Dormire, noctis: & ad sinistra pertinet. Et cōgrue vigilare diei est: sub quo dies diei, idest Chrs: typice figuratur. Cuius psalmista meminit dicens. Dies diei eructat vbum. Quem rursus vociferās vigilātem indicat dicens. Non dormitabit, neq; dormiet: qui custodit israel. Cuius dicē vestigia vigilātes: idest in bonis operibus vacantes. Charissimi sectari, p viribus frudeamus: vt vigilātes Chro deo nos aduocāte inueniamur. Sicut euāgelista ait. Beati serui illi: quos cum venerit dñs: inuenierit vigilātes. Ecōtrario zizaniorum sator Leuiathan: qui inimicus dei & hominum necessario intelligēdus est: qui omnib9 dormientibus nocte veniens lolium tritico superseminauit: & abiit. Semē tritici filios dei figurat. Lolium vero filios iniquitatis. Ager autem mūdum. Quid est em̄ intempestiu nos cōtis dormientib9 mortalibus inimicum venire: zizaniam in agro dissemina re: nisi antiquum serpētem humani generis insidiatorem: qui nox noctis dñs homines circuire. Qua hora sanctæ mris ecclesiæ p̄latos vel quosq; corde rectos dormiētes, idest, negligentes vel illicita cogitatione hebetatos inueniet: seu quia phantastica machinatione minus armatos animos latēter sum̄piat: & ad incentiuā vana carnis præcipitet, & cum lolij nigredine tritici, candorem perfuscet: idest, per membra sua simplicitatē iustorum discindere tentet, q̄liter eos a veritate (quæ est deus) recedere faciat. Ager in quo zizaniam cum tritico creuit: mystice mūdi globus (put diximus) accipit, in quo diuersa genera hereticorum, seu cæterorum puerorum: cum bonis inhabitant. q̄ obstinata p̄tinada erroris, ac nefando dogmate hæresum ecclesiam catholicam dilacerare p̄sumunt: & seducere cōrendunt. Cōtra quos nimirum multi plices ecclesiæ rectores cōstituti sunt, q̄ statum ipsius ecclesiastico iure ordinē atq; defendant. & Arrianis/Sabellianis/Acephalis/cæterisq; prauis obiecti bus/normæ veritatis resistāt. Adhuc de satoribus: idest Chro, & aduersario eius: restat q̄dem, qd̄ logice intelligat, qui in quātum diuersi: in tantū diuersa seminārāt. Quorum vterq; vsq; hodie semen p̄prium spargere nō cessant. Hic charitatē: ille discordiam. Iste obedientiam: ille inobedientiam. Iste humilitatem: ille superbiam. Per quam q̄dem omne humanum genus in morte iacebat: nisi Chrs erigeret. Omne em̄ p̄tīm (put sacræ paginæ tradunt) ex superbia est: q̄ totius mali radix penitus comprobāt. Primam nāq; Chrs in prothoplausto: idest primo parente Adam oēm pulchritudinē æternitatis omnēq; delectamentū sapiētūq; infixerat. vñ terribimus draco arbor inuidiæ

Esai. lvi. a.
Joan. iii. b
vigilare &
dormire.

ps. xxiij.
ps. cxi.

Luce. xij. e

Semē/lo
liū: ager q̄s
designāt.
Diabolus
nox noctis
et.

Rectores
ecclesiæ ad
qd̄ cōstitu
ti sunt.

Omne p̄tīm
ex superbia ē
Eccl. i. b
Gen. ij. b.

marcuerat: deceptionis elationisq; schemate sparso, adeo supradictum parē-
tem verbis suis super bire fecerat: vt credulum velut deum fieri ex gusto pos-
mi effecerat: vt superbia (q̄ ip̄e corruerat) primum hominē transgressorē in
conditoris præcepti sibi fraudulēter persuadendo compelleret. Cum autem
creuisset herba, & fructum fecisset, apparuerunt & zizania. Sunt quidem nō
nulli intra sc̄tām ecclesiam degentes habitu, scilicet forinsecus q̄si digni: intrin-
secus autē omni dolo & malicia cordis occulta pessimi, quorum iniquitas i
parua scintilla primitus inchoans: & in modū edacis ignis, cui strues lignorū
large supponit: indies ampliatur. q̄ ad tempus latens nō ilico propalat, sed
q̄n̄ crescendo ad maturitatē messis puenit: suscienda manifestabitur. Et
tunc ipse arbores ex fructu, qui iniquitas & p̄t̄m est: facili erectiōe cognoscit̄
tur, ipsa veritate dicente, A fructibus corū cognoscetis eos, Hi p̄fecto hypo-
cite dñi: & grauit̄ & alienam culpā acriter increpant: & grauit̄ dñi judi-
cant: pp̄ria autem quamuis flagitiosissima vilipendunt: & scelus quasi non
scelus in semetipsis conspiciunt. Hi ergo dñica voce redarguuntur: dicente,
Hypocrita: eijce primum trabem de oculo tuo: & tunc perspicias, vt educas
strutem de oculo fratris tui.

Gen. ii. 9

Mat. vii. c

hypocrita
rū mos.

Mat. vii. s

Luce. vi. f.

¶ Segmentum ex euangelio Lucæ. cap. x. lra. D. qd' canit
dñica. v. post octauas epípha. Historia huius euāgelij facta
est anno Chrīstī, xxxj. Idus Decembris. fē. iiii.

Exultauit Iesus in spū sancto: & dixit. Confiteor tibi
p̄r dñe celi & terre: quia abscondisti hæc a sapientib⁹
& prudentib⁹: & reuelasti ea paruulis. Etiam p̄r, qm̄
sic placuit ante te. Omnia mihi tradita sunt a patre
meo, Et nemo scit quis sit filius nisi p̄r: & quis sit p̄r
nisi filius: & cui voluerit filius reuelare: Et cōuersus ad
discipulos suos dixit. B̄i ocli qui vident, q̄ vos vides
tis, dico em̄ vobis, q̄ multi prophete & reges volue-
runt videre, quæ vos videtis: & non viderunt: & audire, quæ auditis: & non
audierunt. Et reliqua.

Homilia beati Augustini ep̄i, ex libro de verbis dñi.

Sanc̄tum euāgelij cum legeretur fr̄es: audiui⁹ dñm Iesum exultasse
in spū, & dixisse. Confiteor tibi p̄r dñe celi & terre, quia abscondisti hæc a
sapientibus & prudentibus: & reuelasti ea paruulis. Hucusq; interim v̄ba dñi.
Si digni si diligēter si (qd' primū est) pie cōsiderem⁹: inueniem⁹ primitus, nō
sem̄ cū in scripturis legimus, cōfessionē, debere nos intelligere vocē p̄tōris.

Q. iij

Lauratius
ex forma
argua sic le
git.

Cōf. i. p. c.

v. ter. q̄ ab

scōdis: hęc

a sapientib⁹

z intelligēti

b⁹, z reuela

ti ip̄a paru

lis. Certe

pater q̄ sic

fuit b̄davo

lūtas i cōs

pectu tuo

Mat. xi. d.

Non semp

p̄ p̄fessionē

intelligitur

vox p̄tōris.

Homilia Augustini.

Maxime autem hoc dicendum fuit & hinc ammonenda charitas vſa: quia
 mox vt hoc verbum sonuit lectionis: securus est etiam sonus tunctionis pe
 ctoris vſi, audito ſcilicet, qđ dñs ait. Confiteor tibi pŕ. In hoc ipſo qđ ſonuit
 cōfiteor pectora turu diſtis. Tundere autē pectus qui ē: niſi arguere, qđ later
 in pectore: & euidēti pulſu occultū caſtigare pētm. Quare hoc feciſtis, niſi
 quia audiſtis. Cōfiteor tibi pŕ? Confiteor audiſtis: quid cōfiteſ, non attēdiſtis.
 Nunc ergo aduertite. Si cōfiteor Chŕs p̄dixit, a q̄ longe eſt ornnē pētm: non
 ſolius eſt cōfiteri pētoris. ſed etiam aliquñ laudatoris. Cōfitemur ergo ſiue lau
 dantes deum, ſiue accuſantes noſmetipſos. Pia eſt vtraq; cōfeſſio: ſiue cum res
 p̄hen diſ, qui nō eſt ſine pēto: ſiue cum illum laudas: qui nō poteſt hŕe pētm.
 Si autem bene cogitemus: rephēſio tua laus ipſius eſt. Quare em̄ iam cōſi
 teris in accuſatiōe pēti, in accuſatiōe tui ipſius. Quare cōfiteris? Quia ex
 mortuo factus es viuus. Scriptura quippe ait. A mortuo (q̄ſi qui nō ſit) perit
 cōfeſſio. Si perit a mortuo cōfeſſio: qui conſiteſ, viuut. Et ſi pētm conſiteſ: vtiq;
 a morte reuixit. Si pēti cōfeſſor reuixit a morte: quis illum ſuſcitauit? Nullus
 mortuus eſt ſui ipſius ſuſcitor. Ille ſolus ſe potuit ſuſcitare: qui mortua car
 ne non mortuus eſt. Et em̄ hoc ſuſcitauit: qđ mortuum fui. Ille ſuſcitabatq;
 viuebat in ſe. In carne autē ſuſcitā da mortuus fuerat. Non em̄ pŕ filium ſolū
 ſuſcitauit. De q̄ dictum eſt ab Ap̄lo. Propter qđ deus eū exaltauit. Sed etiam
 dñs ſeipm̄. id eſt corp⁹ ſuum ſuſcitauit. Vnde dicit. Soluite tēplum hoc, & in
 triduo ſuſcitabo illū. Mortuus eſt autē pētor: maxime ille, quē moles cōſuetu
 dinis p̄mit, q̄ſi ſep̄tus Lazarus. Parum em̄ erat, quia mortuus, niſi etiā ſep̄t.
 Quisquis igit̄ malæ cōſuetudinis, malę vitę ſcilicet terrenarum cupiditatum
 mole p̄miſ: ita vt in illo iam factū ſit: ſicut in q̄dam pſalmo mirabiliter dŕ.
 Dixit ſtultus in corde ſuo, nō eſt deus. Fit talis, de q̄li dictum eſt. A mortuo
 velut qui nō ſit, perit cōfeſſio. Quis eū ſuſcitauit, niſi qui remoto lapide dā
 mauit dicens. Lazare p̄diſ foras? Quid eſt autē foras p̄dire: niſi qđ occultum
 erat: foras p̄dire? Qui cōfiteſ, foras p̄dit. Foras autē p̄dire nō poſſet: niſi viue
 ret. viuere nō poſſet, niſi reſuſcitatus eſſet. Ergo in cōfeſſiōe ſui accuſatio & dā
 laudatio eſt. Dicit ergo aliquis. Quid em̄ p̄deſt eccl̄ie, ſi iam confeſſor voce
 dñica reſuſcitatus p̄dit? Quid p̄deſt eccl̄iæ cōfiteri? cui dñs ait, Quę ſolue
 ritis in terra, ſoluta erūt & in c̄lor: Ip̄m Lazari attende: cum vincis p̄d̄it, ſi
 viuebat cōfiteſ: ſed nōdum liber ambulabat vincis irretitus. Quid ergo
 fecit eccl̄ia: cui dictū eſt. Quę ſolueritis in terra ſoluta erūt: niſi qđ dñs ait cō
 tinuo ad diſcip̄los, Soluite illū & ſinite abire. Siue ergo nos accuſem⁹: ſiue dñi
 laudemus: ſemp̄ illi gr̄as agere ſtudeamus: a q̄ gr̄a gratis dat⁹: cui cunq; dat⁹.
 Biſ ergo deū laudamus: ſi pie nos accuſemus: deumq; laudamus. Qñ deum
 laudamus: tanq; cum qui ſine pēto eſt, p̄dicamus. Qñ autē noſmetipſos ac
 cuſamus: ei (per quem reſurreximus) gloriā damus. Hoc ſi fecerimus: nulla
 occaſionem inueniet inimicus: qua nos circumueniat ante iudicem. Cum em̄

Tundere
 pect⁹ qđ ē.
 Cōfiteri nō
 ſolū ē pec
 catoris.

Eccl̄. xviij.
 3.

Phil. ij. 3.

Joan. ij. 22

Ps. lxx. 3.
 Eccl̄. xviij.
 Joan. xj. i.

in ipse fueris accusator: & dominus liberator, quid erit ille, nisi calumniator?
 Merito ille hinc sibi tutelam prouidit aduersus inimicos non conspicuos car-
 nem & sanguinem miserandam, potius q̃ cauendam, sed aduersus illos ini-
 micos contra quos Apostolus nos hortatur, vt armenur. Non est vobis col-
 luctatio aduersus carnem & sanguinem. id est, aduersus homines quos vide-
 tis sœuire in nos. Vasa sunt, alius vitur. Organa sunt, alius tangit. immi-
 sit se (inquit) Diabolus in cor Iudæ, vt traderet dominum. Ait aliquis. Quid
 ergo ego feci? Audi Apostolum. Neq; detis locum diabolo. Tu male vo-
 luntati locum dedisti, intrauit, possedit, vitur. Locum si non dases, nō possi-
 deret. Ergo nos ammonens ait, Non est nobis colluctatio aduersus carnem
 & sanguinem: sed aduersus Principes & Potestates. Possit quisq; putasse ad-
 uersus reges terræ: aduersus potestates sæculi. Quare? Ipsi non caro & san-
 guis. Semel dictum est. Non aduersus carnem & sanguinem. Auerte ab omi
 homine. Qui ergo restant inimici? Aduersus Principes & Potestates sp̃itas
 his nequitia: rectores mundi: quasi plus dedit Diabolo & Angelis eius: plus
 dedit, quos rectores mūdi appellauit. Sed ne male intelligas: expone, quid sit
 mundus: cuius sunt illi rectores. Rectores mundi tenebrarum harum. Quid
 est mundus tenebrarum harum: quibus est rector? Dilectoribus suis & in-
 fidelibus plenus est mundus. Hos appellat Apostolus tenebras. Harum rector
 res Diabolus & Angeli eius. Hæ tenebræ non naturales sunt: non incōm-
 tabiles sunt. Mutantur, & lux efficiuntur. Credunt, & credendo illuminātur.
 Quod (cum eis factum fuerit) audient. Fuistis em̃ aliquando tenebræ: nunc
 autem lux in domino. Nam quando tenebræ in te: non in domino. Iterum
 quando lux: non in te: sed in domino. Quid enim habes, quod non recepis
 sit? Quid ergo sunt inuisibiles inimici: inuisibiliter sunt expugnādi. Quipe
 hostem visibilem vincis feriendo: inuisibilem vincis credendo. Visibilis est
 hostis homo: visibile est & ferire. Inuisibilis est hostis Diabolus: inuisibile est
 & credere. Ergo est pugna inuisibilis aduersus inuisibiles inimicos. Ab his
 enim inimicis quomodo se tutum dicit quidam? Hoc enim cœperam di-
 cere: & necesse habebam de istis inimicis aliquanto cum mora tractare. Iam
 ergo cognitis inimicis: videamus tutelam. Laudans inuocabo Dominum:
 & ab inimicis meis saluus ero. Habes quid agas. Laudans inuoca, sed
 Dominum laudans inuoca. Si enim te laudaueris, ab inimicis tuis saluus
 non eris. Laudans inuoca Dominum: & ab inimicis tuis saluus eris.
 Quia (quod ait ipse Dominus.) Sacrificium laudis honorificabit me: &
 sibi vita est, vbi ostendam tibi salutare meum. Vbi via? In sacrificio lau-
 dis. Noli pedem extra hanc viam mittere: in via esto. Noli a via rece-
 dere a laude Domini, nec vnguem: nedum pedem. Si enim volueris ab hac
 via deuiare: & pro Domino te laudare, non eris saluus ab illis inimicis: quia
 de ipsis dictum est, Iuxta semitam scandalum posuerunt mihi. Quicquid

Ephe. vi. b.

Joan. xij.
Ephe. iij. f.

Ephe. vi. b.

Ephe. v. b.

I. cor. iij. b.

ps. xvj. a.

ps. clx. b.

ps. cxxij.
b.

Homilia Augustini.

Gal. v. 13.

Textus.

Luc. vi.

Textus.

Textus.

ergo putaueris boni habere te abs te, deuisti laude dei. Quid iam miraris si te seducit inimicus: quoniam tu tui ipsius seductor es? Audi apostolum. Qui enim pertrahit se esse aliquid, cum nihil sit: ipse se seducit. Dominum ergo attende confitentem. Confiteor tibi pater domine celi et terrae. Confiteor tibi: laudo te. Non accuso te. Quantum autem pertinet ad ipsius hominis susceptionem, tota gratia, singularis gratia, perfecta gratia. Quid meruit homo ille, qui Christus est, si tollas gratiam: et tantam gratiam, qua unum oportebat esse Christum, et ipsum esse, quem nouimus? Tolle istam gratiam: quid est Christus nisi homo? Quid nisi quod tu suscepit animam, suscepit et corpus, suscepit plenum hominem coaptata sibi, unam facit dominus cum seruo personam. Quanta est ibi gratia? Christus in caelo, Christus in terra, Christus simul in caelo et in terra: nec duo Christus, sed idem Christus in caelo et in terra, Christus apud patrem, Christus in utero virginis: Christus in cruce, Christus apud inferos subueniens quibusdam. Eo autem ipso die Christus in paradiso cum latrone confitente. Et ibi quid latro meruit: nisi quia illam viam tenuit, ubi ostendit salutare suum, a qua tibi pes non exeat? In eo enim, qui se accusauit, deum laudauit: et vitam suam beatam fecit. Praesumpsit quidem de domino: et ait illi. Domine memento mei, dum veneris in regnum tuum. Considerabat enim facinora sua, et per magno habebat, si ei vel in fine parceret. Dominus autem continuo cum ille diceret, memento mei. Sed quando? cum veneris in regnum tuum. Amen dico tibi (inquit) hodie mecum eris in paradiso. Misericordia obtulit: quod miseria distulit. Audi ergo dominum confitentem. Confiteor tibi pater domine celi et terrae. Quid confiteor? In quo te laudo? haec enim confessio (ut dixi) laudem habet. Quia abscondisti haec a sapientibus et prudentibus: et reuelasti ea paruulis. Quid est hoc fratres? A contrario sensu intelligite. Abscondisti haec (inquit) a sapientibus et prudentibus: et non dixit. Reuelasti ea stultis et imprudentibus: sed dixit. Abscondisti a sapientibus et prudentibus: et reuelasti ea paruulis. Sapientibus et prudentibus irridendis: arrogantibus falso, gradibus vere aut tumetibus opposuit, non sapientes, non prudentes: sed paruulos. Qui sunt paruuli? Humiles. Ergo abscondisti haec a sapientibus et prudentibus, Nomine sapientium et prudentium superbos intelligi posse, ipse exposuit, cum ait. Reuelasti ea paruulis. Ergo abscondisti non paruulis. Quid est non paruulis? Non humilibus. Quid est non humilibus, nisi superbis. Haec via domini aut non erat: aut latebat: ut reuelaretur nobis, unde dominus exultauit: nisi quia reuelatum est paruulis. Debemus esse paruuli. Nam si uouerimus. esse magni quasi sapientes et prudentes: non nobis ille reuelat. Quid sunt magni? Sapientes et prudentes. dicentes se sapientes: stulti facti sunt. Habes remedium a contrario. Si dicendo te sapientem stultus factus es: dic te stultum. et sapiens eris. Sed dic, dic: sed intus dic: quia sic est, ut dicis. Si dicis. noli coram hominibus dicere: et coram deo non dicere. Propterea quod ad te ipsum pertinet: quod ad tua, tenebrosus es. Quid est enim aliud esse stultum, nisi esse tenebrosum in corde? Denique de illis

sic ait. Dicentes se esse sapientes; stulti facti sunt. Anteq̃ hoc diceret, quid rur-
 sum? Et obscuratum est insipiens cor eorum. Dic q̃a tu tibi lumen non es;
 Vt m̃lum oculis es; lumē non es. Quid p̃dest patens ac sanus oculis, si lumē
 deit? Ergo dic a te tibi lumē non esse; & clama qđ dictum est. Tu illumina
 bis lucernam meam dñe lumine tuo dñe illuminabis tenebras meas. Mea
 em̃ nihil nisi tenebræ; tu autem lumē fugās tenebras. illuminās me: nō a me
 mihi lumē existens; sed lumē non participās nisi in te. Et Ioānes amicus sp̃o
 si Chri purabat lumen. Non erat ille lumē; sed vt testimoniū perhiberet de
 lumine. Qđ autem erat lumē; erat lumē verum. Quid est verum? Q nod
 illuminat oēm hoīem. Si vero lumē est, qđ illuminat oēm hominem; ergo
 audi & Ioānem recte dicētem, recte confitentem. Nos autem de plenitudine
 eius accepimus. Vide si aliud dixit, qđ tu illuminabis lucernam meam Dñe;
 deniq̃ iam illuminatus testimonium phibeat. Propter cecos lucerna dei
 testimonium phibeat. Vide qm̃ lucerna est. Vos (inquit) misistis ad Ioan-
 nem; & voluistis exultare ad horam in lumine eius. Ille erat lucerna ardens &
 lucens. Ille lucerna hoc est res illuminata, accēsa vt luceret; q̃ accidi potest &
 extingui. Sed vt non extinguat, ventum supbię non patiat. Ergo confiteor ti-
 bi p̃r dñe celi & terræ: quia abscondisti hæc a sapiētibus & prudentibus, lus-
 men se putātib; & tenebræ erāt. Et p̃ eo, q̃ tenebræ erāt, & lumen se puta-
 bant, nec illuminare potuerūt. Ille autem q̃ tenebræ erāt & tenebras se esse
 confitebant; paruuli erāt & non magni, humiles erāt & non supbi. Recte er-
 go dicebant. Tu illuminabis lucernam meā dñe. Se agnoscebant, dñm lau-
 dabant, a via salutari nō recedebāt; laudantes dñm inuocabant; & ab inimicis
 suis salui erant. Postremo aperuit cæleste mysterium; q̃ scilicet placuerit
 deo; vt paruulis magis, q̃ prudētibus istius mundi grām suam reuellarer.
 Qđ aplūs Paulus itulo pleniore digessit dicens: Nonne stultam fecit Deus
 sapiētiam huius mundi? Nam qm̃ dei sapiētiam nō cognouit hic mūdus
 per sapiētiam; placuit Deo per stultitiam p̃dicationis saluos facere credētes.
 Ait ergo. Ita p̃r, qm̃ sic fuit placitum ante te. Cælestium em̃ verborum
 arcana atq̃ vtutes, sapientibus absconduntur & paruulis reuelantur. Paru-
 lis malicia, non sensu; sapientibus vero stultitiæ p̃sumptione, non prudentiæ
 causis. Factiq̃ huius æquatē, dñs paternæ voluntatis iudicio confirmat; vt
 qui dedignantur paruuli in deū fieri; stulti deinceps in sapiētia sua fiāt. Vides
 qđ terribilis in consilijs dñs? Disce veræ humilitatis exempla; nec temere discus-
 tias sup̃ne dispensationis consilia. Cum em̃ intulisset vtrumq̃; scilicet; q̃ alijs
 aduentus sui sacramenta reuelauerit; ab alijs vero absconderit; non mox ras-
 tionem reddidit, sed sic deo placitum dixit; hoc ostendens manifeste; gain-
 iustum esse non potest, quod placuit iusto. Ac ne quid in illo minus, q̃ qđ
 in deo est, aestimaretur, statim subdidit. Omnia mihi tradita sunt a patre
 meo. Pulcherrimus connectitur de fide locus; quando omnia sibi tradita

Jo. 1. 9.

Jo. 1. 9.

Jo. 1. 9.

Jo. 1. 9.

Jo. 1. 9.

Jo. 1. 9.

Homilia Augustini

dicit a patre suo. Cum omnia legis: omnipotentem agnoscis: non decolorē,
 non degenerem patris. Cum tradita legis, filium confiteris: cui per naturam
 omnia vnus substantiæ iure sunt ppria: non dono collata per grām. Tra-
 ta autem sibi dicit omnia: non cælum & terram, vel cætera, q̄ ipse cōdidit ac
 fecit elementa: sed hoc qui per filium accessum habent ad p̄rem, & ante rebel-
 les: deum postea per fidē sentire cœperunt. Vnde & alio loco dicit. Oēs q̄ dar-
 mihi pater, ad me veniet. Et nemo nouit, filium nisi pater, neq; patrem q̄
 nouit nisi filius, & cui voluerit filius reuelare. Cum diceret. Nemo nouit fi-
 lium nisi pater: non dixit: & cui voluerit p̄ reuelare. quemadmodum cum
 dixerit: nemo nouit patrem nisi filius, addidit, & cui voluerit filius reuelare.
 Quod non ita intelligēdum est, q̄ si a nullo possit cognosci, nisi a solo patre:
 p̄ autem non solum a filio: sed etiam ab eis quibus reuelauerit filius. Sic
 em̄ potius dictum est: vt intelligamus: & p̄rem & ip̄m filium per filium reue-
 lari, quia ipse est mentis nr̄æ lumen: vt qd̄ postea intulit, & cui voluerit filius
 reuelare: non p̄rem tñ: sed etiam filium accipias. Ad totum em̄, qd̄ em̄ dixit
 illatum est. Verbo em̄ suo se p̄ declarat. Verbum em̄ non solum id, quod
 per verbum declarat: sed etiam seip̄m declarat. Vt scias autem: quia sicut fili⁹
 p̄rem quibus vult reuelat ip̄m, audi dicentem ip̄m dñm Iesum: cum laudas
 ret Petrū, q̄ cum filium dei esse cōfessus sit. Br̄utes Simon bariona: quia caro
 & sanguis nō reuelauit tibi: sed p̄ meus qui est in cælis. Audiamus ergo eū
 qui sequit, & dicit. Venite ad me oēs qui laboratis & onerati estis. Mirum
 q̄busdam videt fratres charissimi: cum audiūt dñm dicētem. Venite ad me,
 oēs, qui laboratis & onerati estis, & ego reficiā vos. Tollite iugū meum super
 vos, & discite: quia mitis sum & humilis corde: & inuenietis requiē animab⁹
 vr̄is. Iugum em̄ meū suauē est: & onus meū leue. Et nō considerant eos, q̄ iu-
 gum ip̄m in trepida ceruice subierūt: & illā sarcinā māsuetissimis humeris ac-
 ceperūt: tantis agitari & exerceri difficultatib⁹ huius sc̄li: vt nō a laborib⁹ ad
 quietem: sed a quiete ad laborem vocati videant, cum Apl̄s dicat. Omnes q̄
 volūt pie viuere in Ch̄o Iesu: persecutionem patient. Ait ergo aliq̄s. Q̄ iū-
 gum ei⁹ suauē est, & sarcina leuis: qñ quidem illd̄ iugū & sarcinam ferret,
 nihil est aliqd̄ q̄ pie viuere in Ch̄o: Et quomodo d̄r. Venite ad me omnes
 q̄ laboratis & onerati estis, & ego reficiā vos, & non potius d̄r. Venite q̄ vac-
 catis, vt laboretis: Nam & vacātes inuenit, q̄s cōducit in vineam: vt ferrent
 æstum diei: & sub illo iugo leuī & sarcina leui: audiamus Apl̄m dicentem:
 In omnib⁹ commendātes nosmetip̄os sicut dei ministros, in m̄ta patientia/
 in tribulationib⁹ in necessitatib⁹ in angustijs in plagis. &c. Et alio in loco
 eadem ep̄la. A iudeis quinquies q̄dragenas vna minus accepit: ter virgis celsus
 sum, semel lapidatus sum, ter naufragium feci: nocte & die in profundo ma-
 ris fui, & cætera pericula, quæ numerari quidem possunt: sed tollerari (nisi sp̄s
 sancto iuuante) non possunt. Omnia ergo illa, q̄ commemorauit aspera &

Joan. vi. d.
Textus.

Matt. xvi.
Textus.

q̄. Tim. iij.

q̄. cor. vij. c.

q̄. Cor. xj

graua frequentius & abundantius sustinebat: sed profecto aderat ei spiritus sanctus, qui in exteriori hominis corruptione, interiorem renouare de die in diem, & gustata requie spūali in affluentia deliciarum dei: in spe futuræ beatitudinis omnia præsentia deliniret: aspera & graua omnia releuaret. Ecce q̄ suaue iugum Chri portabat: & quam leuem sarcinam: vt omnia illa (q̄ superius enumerata dura & immania omnis auditor horrescit) leuem tribulationem diceret, intuens interiorib⁹ & fidelibus oculis: q̄nto precio temporalium emenda sit futura vita: nō pati labores æternos impiorum: & sine vlla sollicitudine perfrui æterna foelicitate iustorū. Secari & vrisse homines patiuntur vt dolores non æterni, sed aliquñ diuturnioris vlceris acriorum dolorum precio redimant. In languidæ & incertæ vocatiōis breuissima atq; vltima vita immanissimis bellis malus homo atterit, pluribus fortasse annis in laboribus inquietus: q̄ in ocio quieturus. Quib⁹ tempestatib⁹ & pcellis: q̄ horribili & tremenda sæuitia cæli & maris importuni sunt mercatores: vt diuitias v̄e tolās acquirant maioribus, q̄ quib⁹ acquisitæ sunt periclis & tempestatibus plenas. Quos æstus, q̄ frigora, q̄ pericla ab equis, a fossis, a p̄cipitijs, a fluminibus: a feris perferunt venatores. Quem laborem esuriendi & sitiendi: q̄ntas vilissimi & sordidissimi cibi & potus angustias, vt bestia capiant. Et interdum nec ipsius bestię carnes (ppter quam hæc tāta sustinent epulis necessariæ) q̄ q̄ & si aper ceruusq; capit, magis suaue sit venantis animo, quia captus est: q̄ comedētis palato q̄a coctus est. Quātis cruciatibus ppe cotidianorum plagarū tenera ætas puerorū subditur: Quātis etiam scholis vlgiarum & abstinentię molestijs exercent: non ppter discēdam sapientiam: sed ppter opes honorisq; vanitates, vt numeros & lras & disertas fallacias eloqui discāt. Sed in his omnib⁹ (qui hæc nō amāt) eadem graua patiūtur. Qui vero amāt, eadem q̄dem: sed nō graua pati vident. Omnia em̄ sæua & immania: prorsus facilia & ppe nulla efficit amor. Quāto ergo cert⁹ ac facilius ad veram h̄itudinem charitas facit: q̄ ad miseriam q̄ntum potuit cupiditas fecit. Quam facile tolerat q̄libet aduersitas tpalis, vt æterna poena vitet: & eterna requies cōparet. Nō immerito ille vas electionis cū ingentilez ticia dicit. Nō sunt cōdignę passiōes hui⁹ temporis ad futurā gl̄iam, q̄ reuelabit in nobis. Ecce vñ iugum illd suaue est, & sarcina leuis. Et si āgusta est paucis eligentib⁹, facillis tñ omnibus diligētib⁹. Dicit psalmista. Propter verba laborum tuorum, ego custodiui vias duras. Sed quæ dura sunt laborantibus: eisdem ipsis mitescunt amantibus. Propter quod ita diuinæ pietatis dispensatione actum est: vt interior homo (qui renouatur de die in diem) nō adhuc sub lege positus, sed iam sub gr̄a exoneratus sarcinis, innumerabilium obseruationum: quod erat reuera graue iugum, sed duræ ceruici conuenienter impositum: facilitatē simplicis fidei, & bone spei & sanctæ charitatis: q̄qd molestiarū exteriori homini forinsec⁹ intulisset, ille princeps, q̄ null⁹ est

ij. Cor. iij.

Rom. viij.

ps. cxvib.

Homilia Augustini.

foras, interiore gaudio leue fieret. Nihil em̄ tam facile est bonę voluntati, q̄ ipsa sibi: & hec sufficit deo. Quātumlibet ergo seuiat iste mūdus: verissime angeli nato in carne dño clamauerunt. Gloria in excelsis deo: & in terra pax hoibus bonę voluntatis. Quia quis natus erat, suaue iugū eius est, & sarcina leuis sicut dicit Apłs. Fidelis deus, qui nō sinit tentari nos sup̄ id, qđ possim mus ferre. Sed facit cū tentatione etiā exitum: vt possim⁹ sustinere. Conuersi ad dñm deum p̄rem omnipotentē puro corde, ei in quātum potest prauitas n̄ra maximas atq; veras gr̄as agamus: p̄dicantes toto animo singulare m̄a suetudinē eius: vt p̄ces n̄ras in bñplacito suo exaudire dignet. Inimicum qđ a n̄ris actib⁹ & cogitationib⁹ sua v̄tute expellat: nobis m̄ltiplicet fidē, mentem gubernet: sp̄uales cogitationes cōcedat: & ad b̄tudinē suam pducat: per Iesum Ch̄rm dñm n̄rm filiū suum: qui cū eo viuit, & regnat in v̄nitate sp̄ūs sancti deus: per omnia sæcula sæculorum. Amen.

Luce. ij. b.
Mat. xj.
I. cor. x. c.

¶ Segmentum ex Euangelio Matthæi. cap. xx. l̄ra. A.
quod canitur dñica in septuagesima.

portauimus p̄dus diei & est⁹. Valla dicit legēdū ē: p̄dus diei & est⁹. Itē ibi: an non h̄ mihi qđ volo. & dicit qđ l̄ra ē d̄cortata & qđ sic erat legendum. An nō licet mihi facere: qđ volo & reb⁹ meis si ocl̄s tu⁹ mal⁹ est: qđ ego bonas sum.

Nillo tempore. Dixit Iesus discipulis suis parabolam hanc. Simile est regnū cælorum hominī patrifamilias: qui exiit primo mane cōducere operarios in vineam suam. Conuentione autem facta cum oparijs ex denario diurno: misit eos in vineā suā. Egressus circa horā tertiam, vidit alios stātes in foro ociosos: & dixit illis. Ite & vos in vineā meā: & qđ iustum fuerit, dabo vobis. Illi autem abierunt. Iterū autem exiit circa sextā & nonā horā: & fecit sibi. Circa vndecimā vero exiit, & inuenit alios stātes: & dicit illis. Quid hic statis tota die ociosi? Dicunt ei. Quia nemo nos cōduxit. Dixit illis. Ite & vos in vineā meā. Cum sero autē factū esset, dixit dñs vineę pcuratori suo. Voca oparios: & redde illis mercedē. Accipies a nouissimis vsq; ad primos. Cū venissent ergo, qđ circa vndecimā horam venerāt: acceperūt singulos denarios. Venientes autē & primi, arbitrati sunt, qđ plus essent accepturi. acceperūt autē & ipsi singulos denarios. Et accipietes murmurabāt aduersus p̄rem familias dicētes. Hi nouissimi vna hora fecerunt: & pares illos nobis fecisti: qđ portauimus p̄dus diei & est⁹. At ille respondens vni eorū. Amice nō facio tibi iniuriā: nonne ex denario cōuenisti mecum? tolle qđ tuū est, & vade. Volo autē & huic nouissimo dare, sicut & tibi, aut nō licet mihi, qđ volo facere? an ocl̄s tu⁹ nequā est: qđ ego bon⁹ sum? sic erūt nouissimi primi, & primi nouissimi. Multi em̄ sunt vocati, pauci vero electi.

¶ Homilia b̄ti Gregorij pape de eadē lcōne. Habita ad ppl̄m in basilica b̄ti Laurentij mart yris in septuagesima.

Nexplicatione sua, multa ad loquendum sancti euangelij
lato postulat: quā volo (si possum) sub breuitate pstrin-
gere, ne vos & extēsa pcellio, & plixa expositio videat
onerare. Regnū celōrū hominī patrifamilias sile dñ. q ad
excolendā vineā suā oparios cōducit. Quis vero pñs fa-
milias silitudinē rectius tenet, q̄ conditor nñ: q̄ regit sic
quos cōdidit, & electos suos in hoc mundo possidet: q̄ si
subiectos dñs in domo? Qui habet vineam: vniuersam scilicet eccliam: ab
Abel iusto vsq̄ ad vltimū electū: qui in fine mūdi nasciturus est: quot sc̄tōs
prulit: q̄ si tot palmites misit. Hic itaque pñ Familias ad excolendā vineā suā
mane hora tertia / sexta / nona / & vñdecima / oparios cōduxit, quā a mundi
huius initio vsque ad finē: ad erudiendā plebē fidelitū p̄dicatores cōgregare nō
desistit. Mane etenim mundi fuit ab Adā vsq̄ ad Noē: hora vero tertia a Noē
vsq̄ ad Abrahā / sexta q̄q̄ ab Abrahā vsq̄ ad Moysen: nona autem a Moysē
vsq̄ ad aduentū dñi. Vñdecima vero ab aduentu dñi vsq̄ ad finē mūdi, in q̄
p̄dicatores sancti Apli missi sunt, qui mercedē plenā & tarde veniētes accepe-
runt. At erudiendā ergo dñs plebē suam: q̄ si ad excolendā vineā suam nullo
tpe destitit oparios mittere: quā & prius per patres: & postmodū per legis do-
ctores prophetas: & ad extremū vero per ap̄los / dñi plebis suae mores exco-
luit: q̄ si per oparios in vineā cultura laborauit: q̄ quis in quolibet modulo / vñ
mensura quisquis cū fide recta bonae p̄dicator actiōis exiitit: huius vineae opa-
rius fuit. Operator ergo mane hora tertia / sexta / & nona / antiquus ille & He-
braicus pplus designat: qui in electis suis ab ipso mundi exordio / dum recta
fide deum studuit colere, q̄ si non destitit in vineā cultura laborare. Ad vn-
decimam vero gentiles vocantur: quibus & dñ. Quid hic statis tota die
ociosi? Qui em̄ transacto tam longo mundi tpe p̄ vita sua laborare ne-
glexerant. q̄ si tota die ociosi stabant. Sed pensate fratres / quid inquisiti respō-
deant. Dicunt ei, Quia nemo nos cōduxit. Nullus qppe ad eos patriar-
cha, nullus ppheta venerat. Et qd est dicere: ad laborem nemo nos cōduxit /
nisi quia vitæ nobis vias nullus p̄dicauit? Quid ergo nos a bono opere
cessantes in excusatione nostra dicturi sumus, qui pene a mñs vtero ad fidē
venimus: qui verba vitæ ab ipsis cunabilis audiuiamus: q̄ ab vberibus san-
ctæ ecclis potum sanctę p̄dications sumpsimus cum lacte carnis? Possu-
mus vero & easdem diuersitates horarū etiam ad vnum quemq̄ hominē
per ætatum momenta distinguere. Mane qppe intellectus nostri pueritia est.
hora autem tertia adolescentia intelligi potest: quia quasi iam sol in altum
p̄scit, dum calor ætatis crescit. Sexta vero iuuentus est: quia velut in centro
sol figitur: dum in ea plenitudo roboris solidatur. Nona autem senectus in-
telligitur, in qua sol velut ab alto axe descendit: quia ea ætas a calore iuuen-
tis deficit. Vñdecima vero hora ea est ætas, quæ decrepita vel veterana dñ.

Ecclia ab
Abel iusto
incipit.

modus va-
rias habet
grates.

Textus.

Textus.

Ch̄stiani a
bono opere
cessauerunt
& exierunt
bunt apud
dñm.

Homilia Gregorij.

Vnde greci valde seniores nō gerontas, sed presbyteros appellant: vt plūq;
senes esse insinuent, quos pueriores vocāt. Quia ergo ad vitam bonā alius
in pueritia, alius in adolescentia, alius in iuuetute, alius in senectute, alius in de
crepita ætate perducitur, quasi diuersis horis operarij ad vineam vocantur.
Mores ergo vřos fratres aspiciē si iam dei operarij estis: videte. Pēset vnus
quisq; quid agat: & consideret, si in dñi vinea labore. Qui em̃ in hac vita
ea, quæ sunt huius mundi, querit, adhuc ad dñi vineam non venit. Illi nāq;
dñō laborant: qui nō sua, sed lucra dñica cogitant: qui zelo charitatis studio
pietatis inferuiunt. animabus lucrandis inuigilant, pducere & alios secum ad
vitam festinant. Nam qui sibi viuūt: qui carnis suę voluptatibus pascit: recte
ociosus redarguit: quia fructum diuini operis non secūtat. Qui vero & vřq;
ad ætatem vltimā deo viuere neglexerit, q̃si vřq; ad vñdecimā ociosus stetit.
Vnde recte vřq; ad vñdecimam torpentibus dñr. Quid hic statis tota die
ociosi? Ac si aperre dicatur, Et si deo viuere in pueritia & in iuuentute nos
luisit, saltem in vltima ætate respiscite, & ad vitæ vias, cum iam multū la
boraturi non estis, vř sero venite. Et tales ergo paterfamilias vocat: & plas
rumq; ante remunerantur, quia prius ad regnum de corpore exeunt: q̃ hi q;
iam in puritia vocati esse videbāt. An non ad vñdecimā venit latro? q; &
si non habuit per ætatem: habuit in sero per pœnā: qui deum in cruce cons
fessus est, & pœnę cum voce sententię spm̃ exalauit vitę. A nouissimo autē
reddere denarium paterfamilias cœpit: quia ad paradisi requiem prius latros
nem, q̃ Petrum perduxit. Quanti přes ante legem, q̃nti sub lege fuerunt: &
tñ hi, qui in dñi aduentu vocati sunt, ad cælorum regnum sine aliqua tardi
tate puenerunt. Eundem ergo denarium accipiunt, qui laborauerūt ad vnā
decimam, quē expectauerunt toto desiderio: qui laborauerunt ad primam:
quia æqualē vitæ æternę retributiōem sortiti sunt cū his, qui a mñdi initio
vocati fuerāt, hi qui in mundi termino ad fidem venerunt. Vnde & hi qui
in labore p̃cesserunt. Murmurātes dicunt. Hi nouissimi vna hora fecerūt
& pares nobis illos fecisti: q; portauimus pōdus diei & æstus. Pondus em̃
diei & æstus portauerunt, hi quos a mundi initio, q̃d diu hic cōtigit viuere, ne
cesse etiā fuerat longiora carnis tentamenta tollerare. Vnicuiq; em̃ pōdus
diei & æstus ferre, est per longioris vitæ tpa carnis suę calore sangari. Sed q;
ri potest, quomodo murmurasse dicti sūt: qui saltem sero ad regnū vocant.
Cælorum em̃ regnum nullus murmurans accipit, nullus qui accipit: mur
murare potest. Sed quia antiqui přes vřq; ad aduentū dñi quātumlibet iuste
vixerint, ducti ad regnum non sunt: nisi ille descenderet, qui paradisi claustra
hominibus interpositione suę mortis aperiret. Eorum ergo hoc ipm̃ mur
murasse est: qd' & recte p̃ percipiēdo regno vixerunt: & tamē diu ad per
piendum regnū dilati sunt. Quos em̃ post peractam iusticiam inferni loca
(quāuis tranquilla susceperunt) eis p̃fecto & laborasse fuit in vinea, & mur

*vineā dñi
q; dicāt res
cte colore.*

Textus.

*Qui sine
fructu in
uentus ē p̃
terijt: salte
in senectu
te nitatur
bñ viuere.*

Textus.

*Regnū cę
lōz an pos
sident mur
murātib⁹.*

murasse. Quasi ergo post murmuracionem denarium accipiunt, qui post longa inferni tpa ad gaudia regni peruenerunt: Nos autem, qui ad vñdecimam venimus, post laborem nō murmuramus, & denariū accipimus: quia post mediatoris aduētum in hoc mundo veniētes ad regnū ducimur: mox vt de corpe eximus, & illd sine mora p̄cipimus, qđ antiqui p̄res cū magna p̄cipere dilatione meruerūt. Vnde & idē paterfamilias dicit. Volo & huic nouissimo dare sicut & tibi. Et quia ipsa regni p̄ceptio eius est bonitas voluntatis, recte subiungit. An nō licet mihi, qđ volo facere? Stulta em̄ q̄stio est hois contra benignitatem dei. Conq̄rendum quippe esset, si nō daret, qđ deberet: sed non si daret, qđ debuerit. Vnde aperte subdit. An oculus tuus nequam est: quia ego bonus sum? Nemo autem se de ope, nemo de tpe ex tollat, cum hac expleta sentētia subsequēter veritas clamat. Sicerunt nouissimi primi, & primi nouissimi. Ecce em̄ (& si iam scimus) q̄ vñ q̄nāta bona egimus: adhuc sup̄nus iudex q̄ subtilitate hęc examinet, ignoramus. Et qui dem gaudendū cuiq; summopere est, in regno dei esse se vñ vltimum. Sed post hęc terribile est valde, qđ sequit̄. Multi em̄ sunt vocati: pauci vero electi. Quia ad fidem m̄lti veniunt: & ad cæleste regnum pauci pducuntur. Etm̄ ad hodiernam festiuitatem q̄ m̄lti conuenimus: eccl̄ie parietes implemus: sed tñ quis sciat, q̄ pauci sunt, qui in illo electorum dei grege numerētur? Ecce vox omnium Ch̄m clamat, sed vita omnium Ch̄m non clamat. Plurīq; deum vocibus sequunt̄, moribus fugiunt. Hinc etem̄ ad Titū Paulus dicit. Qui cōfitent̄ se nosse deum: factis autem negant. Hinc Iacobus ait, Fides sine opibus mortua est. Hic p̄ psalmistam dñs dicit. Annunciaui, & locutus sum: m̄ltiplicati sunt sup̄ numerum. Vocante autem dño, sup̄ numerū m̄ltiplicant̄ fideles. quia nonnunq̄ etiam hi ad fidem veniūt: qui ad electorū numerū non p̄tingunt. Hic em̄ fidelibus per confessiōem admixti sunt: sed p̄pter vitam reprobam illic numerari in sorte fidelium nō merent̄. Hoc ouile sanctæ eccl̄iæ hædos cum agnis recipit. Sed attestante euāgelio cū iudex venerit, bonos a malis separat, sicut pastor segregat oues ab hēdis. Neq; etem̄ possunt, q̄ hic carnis suę voluptatibus seruiūt: illic in ouium grege munerari: illic eos a sorte humilium iudex separat: qui se hic in sup̄biæ cornib⁹ exaltāt. Regnū cælorū percipere nequeunt, qui hic & cælesti fide positi, toto desiderio terrena q̄runt. Et m̄ltos tales intra eccl̄iam fratres charissimi cernitis: sed eos nec imitari nec despiciere debetis. Quid em̄ sit hodie, aspiciū⁹: sed qđ cras futurus sit vnusq; scq; nescim⁹. Plurīq; & q̄ post nos venire cernit̄, p̄ agilitatem nos boni opis atēcedit: & vix eū cras sequimur, quē hodie p̄ire videbamur. Ecce cū Stephanus p̄ fide moreret̄: Saulus lapidantiū vestimenta seruabat. Omnium ergo manib⁹ ipse lapidauit, q̄ ad lapidandū oēs exteros reddidit: & tñ eū dē ipm̄ in sc̄ta eccl̄ia laborib⁹ atēcessit, quē p̄sequēdo martyre fecit. Duo ergo sunt, q̄ p̄sare solite debem⁹. Quia etem̄ multi vocati: sed pauci electi

Tertio.

Tertus.

Tertus.

Tertus.

Titus. d.
Iaco. ij. d.
ps. xxxij.Mat. xxv c
Regnū ego
loq̄ qđ de
negatū est

Homilia Gregorij.

sunt. Primum est: vt de se quisq; minime præsumat: quia & iam ad fidem vocatus sit: vtrum perenni regno dignus sit: nescit. Secundum vero est: vt vnusquisq; proximū (quem fortasse iacere in vitijs conspiciat) desperare non audeat, quia diuinæ misericordiæ diuitias ignorat. Rem fratres, quæ nuper contigit, refero: vt si nos peccatores ex corde esse cōspicitis: omnipotentis dei misericordiam amplius amemus. Præsenti anno in monasterio meo, quod iuxta beatorum martyrum Ioannis & Pauli ecclesiam situm est, frater quidā ad conuersionem venit. Deuote susceptus est, sed ipse deuotius conuersus, Hunc ad monasterium frater suus corpore, non corde secutus est. Non valde conuersationis vitam & habitum detestans in monasterio vt hospes habitabat: & monachorum vitam moribus fugiens recedere a monasterij habitatione non poterat: quia vel quid ageret: vel vnde viueret, non habebat. Erat prauitas eius cunctis onerosa: sed hunc omnes æquanimiter pro fratris eius amore tollerabant. Nam superbus & lubricus: si qua post hoc sæculum vita sequeretur, nesciebat. Irridebat vero, si quis illi hanc prædicare voluisset, Itaq; cum habitu sæclari viuebat in monasterio: verbis leuis, nutibus infastibilis, mente tumidus, veste compositus, actione dissipatus. Mense autem Iulio nuper elapso: huius quam nostis pestilentiæ clade percussus est. Qui ad extremum veniens, vrgeri cœpit: vt animam redderet. Et vltima iam corporis parte præmorta, vitalis virtus in solo pectore & lingua remanserat. Fratres aderant: eiusq; exitum (in quantum deo largiente poterant) orōne tuebatur. At ille subito ad deuorandum se draconem venire conspiciens: magnis cœpit vocibus clamare dicens. Ecce draconi ad deuorandum datus sum: propter vestram autem præsentiam deuorare me non potest. Quid mihi moras facitis? Date locū: vt ei deuorare me liceat. Cūq; hunc frares, vt signū sibi crucis imprimeret: admonerēt: respōdebat & tute, q̄ poterat, dicens. Volo me signare: sed nō possum: quia a dracone p̄mor. Spumæ oris ei⁹ faciem meam liniunt: guttur meū ore eius suffocat. Ecce ab eo brachia mea cōprimunt: & caput meū in suo ore absorbit, cūq; hæc pallēs & tremēs & moriēs diceret: cœperūt fratres vehemētius orōni insistere & opprēssum draconis p̄sentia suis p̄ciibus adiuuare. Tum repēte liberat⁹ magnis cœpit vocib⁹ clamare dicens. Deo gr̄as, ecce discessit, ecce exit: ante orōnes v̄sas fugit draco: qui me acceperat. Mox autē seruaturū se deū & esse monachū deuouit: atq; tēpore illo nūc vsq; febrib⁹ p̄mit: dolore fatigat. Morti qdē subtrahere est: sed adhuc plinius vitæ restit⁹ nō est. Quia em lōgis & diuturnis iniquitatibus p̄fusus est: lōgo languore fatigat: & durū cor ignis purgatiōis durius concremat: quia diuina dispensatiōe agitur: vt plixiora vitia ægritudo prolixior exurat. Quis vnq; illum seruari ad cōuersionem crederet? Quis tantā dei misericordiam cōsiderare sufficiat? Ecce inuenis prau⁹ draconē vidit in morte, cui seruauit in vita: nec vidit, vt vitā fundit⁹ p̄deret, sed vt cui seruierat, sciret: sciēdo resisteret: ipsumq;

Ipsumq; resistendo superaret: & eum quo non videns prius tenebatur: vidit postea, ne teneretur. Quæ ergo lingua narrare viscera diuinæ misericordiæ sufficiat? Quis spūs ad tantæ pietatis diuitias non obstupescat? Has diuinæ pietatis diuitias considerauit psalmista cū diceret. Adiutor meus tibi psallā: quia tu deus susceptor meus es: deus meus misericordia mea. Ecce ppendens in qbus laboribus humana sit vita cōstituta: deum appellauit adiutorem. Et quia a tribulatione p̄senti in requiē æternā nos suscipit: appellat etiā susceptorem. Sed considerās q̄ mala n̄ra aspicit. & portat: culpas n̄ras tolerat: & tū nos p̄patientiā ad p̄mia referuat: noluit deū misericordē dicere: sed hūc ip̄am misericordiā vocauit: dicens: deus meus misericordia mea. Reuocemus ergo ante oculos mala q̄ fecimus: pensē⁹ ex quāra dei benignitate toleramur: cōsideremus, q̄ sunt pietatis eius viscera: vt non solum culpas indulgeat: sed cōtēste regnū pœnitentibus etiā post culpas p̄mittat: atq; ex omnib⁹ medullis cordium dicamus singuli: dicamus oēs: deus meus misericordia mea. Tu autem domine miserere nostri.

¶ Segmentum ex euangelio Luca. viij. capite. A. Quod canitur dominica in sexagesima.

In illo tpe. Cum turba plurima conuenirēt ad iesum, & de ciuitatibus p̄perarēt ad eū: dixit p̄ similitudinē. Exiit, qui seminat seminare semē suum. Et dū seminat, aliud cecidit secus viā, & conculcatū est, & volucres cæli comederunt illud. Et aliud cecidit supra petrā: & natum aruit: quia nō habebat humorē. Et aliud cecidit inter spinas, & simul exortæ spinæ: suffocauerunt illud. Et aliud cecidit in terrā bonā: & ortū fecit fructū centuplum. Hęc dicens clamabat. Qui habet aures audiendi: audiat. Interrogabant autē eum discipuli eius: q̄ esset parabola. Quibus ip̄e dixit. Vobis datū est nosse mysteriū dei, ceteris autem in parabolis: vt vidētes nō videant: & audientes nō intelligāt. Est autē hęc parabola. Semē est verbū dei. Qui autē secus viā: hi sunt q̄ audiunt: deinde venit diabolus: & tollit verbū de corde eorū: ne credētes salui fiant. Nam q̄ supra petrā, hi sunt qui cū audierint, cū gaudio suscipiunt verbū: & hi radices non hnt: quia ad tēpus credunt: & in tpe tentationis recedunt. Quid autē in spinas cecidit: hi sunt q̄ audierunt: & a solitudinibus & diuitijs & voluptatibus vitæ euntes suffocant, & non referunt fructum. Quod autem in bonā terrā, hi sunt qui in corde bono & optimo audientes verbum retinent, & fructum afferunt in patientia. Et reliqua.

Homilia beati Gregorij papæ. Habita ad pplm in Basilica sancti Pauli Apostoli in septuagesima.

Homilia Augustini.

Ectio sancti euangelij (quam modo audiui-
 mus) charissimi: expositioe nō indiget: sed admonitioe. Quā
 em̄ per semetipsam veritas exposuit: hanc discutere hu-
 mana fragilitas nō præsumat. Sed est, qđ sollicitē in hac
 ipsa expositioe dñica pensare debemus: quia si nos vo-
 bis semen vbum agrum mundi, volucres dæmonia:
 spinas diuitias significare diceremus: ad credendū nobis
 mens forsitan vřa dubitaret. Vnde & idem dñs per semetipm̄ dignatus est
 exponere: qđ dicebat: vt sciatis rerum significatiōes quærere: in his etiā quæ
 per semetipm̄ voluit explanare. Exponendo ergo (qđ dixit figurate se loqui)
 innouit: q̄tenus certos vos redderet: cum vobis nřa fragilitas figuras vbo-
 rum illius aperiret. Quis em̄ mihi vnq̄ crederet, si spinas diuitias interpretari
 voluissē: maximē cum illę pungāt, & istę delectent. Et tñ spinę sunt, quia
 cogitationū suarū punctiōibus mentem lacerāt, & cum vsq; ad pctm̄ per-
 hunt, q̄si inflicto vulnere cruentār. Quas bñ hoc in loco, alio euāgelizante
 stante: nequaq; dñs diuitias, sed fallaces diuitias appellat. Fallaces em̄ sunt, q̄
 nobiscum diu permanere nō possunt. Fallaces sunt: q̄ mentis nostrę inopiā
 nō expellunt. Solę aut̄ diuitiæ verę sunt: q̄ nos diuites virtutibus faciunt. Si
 ergo fratres charissimi vere diuites esse cupitis: veras diuitias amate. Si cul-
 men veri honoris q̄ritis, ad cæleste regnum tendite, Si gloriam dignitatum
 diligitis: in illa superna angelorum curia ascribi festinate. Verba dei (q̄ aure
 percepistis) mēte retinete. Cibus em̄ mentis, est sermo dei. Et q̄si acceptus ab
 stomacho languente rejicit: quādo auditus sermo in ventre memorię non
 tenet. Sed quisquis alimenta nō retinet, huius pfecto vita desperat. Aeternę
 ergo mortis pericula formidate: si cibū quidem sanctę exhortationis accipi-
 tis: sed verba vitę (id est) alimēta iusticię in memoria nō teneris. Ecce transit
 omne, qđ agitis: & ad extremū iudiciū sine vlla momenti interpositioe coti-
 die volētes nolentēq; properatis. Cur ergo amatur, qđ relinquitur: Cur illđ
 negligit, quo peruenitur? Memento qđ dñs. Si quis habet aures audiendi,
 audiat. Omnes em̄, qui illic aderāt, aures corporis habebāt. Sed qui cōt̄s
 aures habentibus, si quis habet aures audiendi audiat: dicit aures proculdus
 bio cordis requirit. Curate ergo vt acceptus sermo in cordis aure remaneat,
 curatę, ne semen iuxta viam cadat: ne malignus sp̄s veniat: & a memoria
 vbum tollat. Curate, ne petrosa terra semē excipiat: & fructum boni operis
 sine p̄seueratię radicibus mittat. Multis em̄ libet, qđ audiunt, boni operis
 initia pponunt: sed mox vt fatigari aduersitatibus cœperint, inchoata derel-
 inquant. Petrosa ergo terra humorem nō habuit: quia hoc qđ germinauit
 rat: ad fructū p̄seueratię, nō perduxit. Multi namq; cum vbum cōtra auar-
 ritiam audiunt: eādem auaritiā detestātur, rerum oim̄ contemptum laudant:
 sed mox, vt viderit animus, qđ concupiscat: obliuiscitur qđ laudabat. Mñi

Mat. xij. c
 Diuitię di-
 cūt fallas-
 ces.

Cib⁹ mētis
 est sermo dei.

Iudiciū ad
 extremū si-
 ne intermi-
 sione p̄pe-
 ram⁹.

cum verbum contra luxuriā audiunt. pollutiones carnis non solum perpetrare non appetunt. sed etiā perpetratas erubescunt. sed mox vt carnis species eorum oculis apparet. sic mens ad desiderium rapitur. ac si adhuc ab ea nihil sit contra haec eadem desideria deliberatū. & dānanda ait. q̄ qcquid egisse se meminit. & ipsa dānauit. Sepe etiā cōtra culpas cōpungimur. & tñ post fluctum ad easdē culpas redim⁹. Sic Balaā israelitici ppli tabernacū cōtemplatus fleuit. eisq; se similē fieri in morte depoposcit dicēs. Moriaē anima mea morte iustorū. & sāt nouissima mea horū ūilia. Sed mox vt hora cōpunctiōis transiit. in auariciē negitiā exarsit. Nā ppter pmissa munera in ei⁹ ppli mortē cōsiliū dedit. cui⁹ mortē in morte se similē fieri optauit. & oblitus est qd̄ plāxerat. cū extinguere noluit. qd̄ p auariciā ardebat. Notādū vero est. qd̄ exposuens dñs dicit: q̄a solitudines & voluptates & diuitiē suffocāt. bñ. Suffocāt em̄. quia importunis cogitatiōib⁹ suis guttur mētis strāgulāt. & dñ bonum desiderii intrare ad cor nō sinunt. q̄si aditū flatus vitalis necāt. Notādū etiā. q̄ duo sunt. q̄ diuitiis iūgit. sollicitudines videlicet & voluptates. quia pfecto & p curā mentē opprimūt. & p affluentiā resoluūt. Res em̄ cōtrariē possessores suos & afflictos & lubricos faciūt. Sed q̄a voluptas cōuenire cū afflictione nō potest. alio quidē tpe p custodiē suē solitudinē affligūt. atq; alio p abūsdantiā ad voluptates emolliūt. Terra aut̄ bona fructū p patientiā reddit. q̄a scilicet nulla sunt bona. q̄ agim⁹. si nō æq̄nimit̄ etiā pximorū mala toleramus. q̄nto em̄ quisq; altius pfererit. tāto in hoc mūdo inueniet. qd̄ durius portet. quia cū a p̄senti sc̄lo mentis nr̄e delectatio deficit. eiusdem sc̄li aduersitas creūit. Hinc est em̄. q̄ p̄grosq; cernimus. & bona agere. & tñ sub graui tribulationū fasce desudare. Terrena nāq; desideria fugiūt. & tñ flagellis durioribus fatigant. Sed iuxta dñi vocē. fructū p patientiā reddunt. quia cū hūiliter flagella suscipiūt. post flagella ad requiē sublimiter suscipiunt. Sic vua calcibus tundit. & in vini liquorē liquat. Sic oliua cōtusiōibus exp̄llat. amurcam suā deferit. & in olei liquorē pinguecat. Sic p triturā areā a paleis grana separant. & ad horreū purgata pueniūt. Quisquis ergo appetit plene vitia vincere. resisteat hūiliter purgatiōis suē flagella. tolerare. vt tāto post ad iudicē mūdiior veniat. q̄nto nuncius rubiginē ignis tribulatiōis purgat. In ea porticu (q̄ euntibus ad eccliam bñi Clemētis est peruia) fuit quidā seruulus notē. quē milivm̄ meū nouerit. rebus paup. meritis diues. quē lōga egritudo dissoluerat. Nā a primēua etate vsq; ad finē vitē. paralyticus iacebat. Quid dicat. q̄a stare nō poterat. q̄ nūq; in lecto suo surgere vsq; ad sedēdū valebat. nūq; manū suā ad os suū ducere. nūq; se potuit in lat⁹ aliū declinare. Huic ad seruiedū mī cū s̄readerat. & quicquid ex elemosynā potuisset accipere. hoc eorū mīb⁹ paup. erogabat. Neq; p̄s̄as nouerat. sed scripturē sacre subimet. codices emerat. & reip̄osos q̄sq; i hospitalitatē suscipiēs. hos corā se legere sine inf̄miliōe faciebat. Factūq; ē. vt q̄m ad mēsurā ppriā arderet. plene scripturā sacre disceret. cū

Su. r. riq. b

Balaā ppter auariciā in poplī necē consensit.

Bōis q̄nq; graues cōtungūt. & afflictiones.

Homilia Gregorij.

(sicut dixi) litteras funditus ignoraret. Studebat in dolore semp gr̃as agere hymnis deo & laudib⁹ dieb⁹ ac noctibus vacare. Sed cum iā tps esset: vt tāra eius patiētia remunerari debuisset, mēbroꝝ dolor ad vitalia redijt. Cūq; se iā mortis pximū agnouit, pegrinos viros atq; in hospitalitatē receptos admonuit, vt surgerēt & cū eo psalmos p expectatiōe sui exitus decantarent. Cūq; cum eis & ip̃e moriēs psalleret: voces psallentiū rep̃te cōpescuit: cū terrore magni clamoris dicēs. Tacete, tacete, nunqd non auditis quātā resonāt laudes in celor? Cūq; ad easdē laudes (q̃s intus audierat) aurē cordis intēderet: sc̃ta illa anima carne soluta est. Sed exeūte illa tāta illi fragrātia odoris aspsa est: vt oēs q̃ illic aderāt, inestimabili suauitate replerent: ita vt p hoc patenter agnoscerēt, q̃ eā cū laude in celo suscepissent. Cui rei monachus n̄ interfuit: q̃ nunc vsq; viuuit, & cū magno fletu attestari solet: q̃a quousq; corpus eius se pulture traderent, ab eorū naribus odoris illius fragrātia nō recessit. Ecce quo fine ex hac vita migrauit: q̃ hic æquanimiter flagella tollerauit. Iuxta vocem ergo dñicā bona terra fructū p poenitentia reddidit: q̃ exarata discipline vos mere ad remissionis segetē puenit. Sed vos rogo attēdite fratres, qd' excusationis argumentū in illo districto iudicio habiturū sum⁹ nos: q̃ a bono opere torpentes & res & manus accepimus: si p̃cepta dñi egen⁹ & sine māib⁹ impleuit. Nō cōtra nos dñs tunc ap̃os ostēdat: qui ad regnū secū fidelitū turbas p̃dicando traxerūt: nō cōtra nos martyres exhibeat: qui ad celestē patriā sanguinē fundēdo puenerūt. Quid tūc dicturi sumus, cū hunc (de q̃ locuti sumus) seruū viderimus? Cui lōgus langor brachia tenuit: sed tñ hec a bono ope nō ligauit. Hæc vobiscū fratres agite: sic vos ad studiū boni opis instigate: vt cum vobis bonos modo ad imitandum proponitis: eorum tunc consortes esse valeatis.

¶ Segmentum ex euangelio Lucae. Cap. xviij. littera. E.
quod canitur dominica in quadragesima.

Assumpsit aut̃ iesus duodecim discipulos suos: & ait illis. Ecce ascēdimus Hierosolymā: & cōsummabūtur oīa q̃ scripta sunt p p̃phetas de filio hoīs. Tradet em̃ gentibus: & illudet, & flagellabitur, & conspuetur. Et postq̃ flagellauerint: occidēt eū: & die tertia resurget. Et ipsi nihil horum intellexerunt. Erat verbum illud absconditum ab eis: & non intelligebant: quæ dictū bātur. Et reliqua.

¶ Homilia b̃i Gregorij pape. Habita ad pp̃m in basilica beati Petri Apostoli, dñica in quinquagesima.

Redemptor nŕ prauideſ ex paſſione ſua diſcipulorū animos pturbatos: eis lōge ante & eiufdem paſſiōis poenā & reſurrectiōis ſuæ gl̄iam p̄dicir: vt cū moriē tem (ſicut p̄dictū eſt) cernerēt etiā reſurrecturum nō dubitarēt. Sed q̄a carnales adhuc diſcipſi: nullo mo do valebāt cape verba myſterij, veniē ad miracſm. Ante eorum oculos cæcus lumē recepit: vt q̄ cæleſtis myſterij ſb̄a nō caperēt: eos ad fidē cæleſtia facta ſo

lidaret. Sed miracſa dñi ac ſaluatoris nŕi ſic accipiēda ſunt fr̄es mei: vt in ſb̄ita te credant facta, & tñ per ſignificatiōem nobis aliqd innuant. Opera quippe eiuf, & p̄potentiam aliqd ostendūt, & per myſterij aliqd loquunt. Ecce em̄ q̄ iuxta hiſtoriam cæcus iſte fuerit ignoram⁹, ſed tñ quid p̄ myſterij ſignifi cer, nouim⁹. Cæcus quippe eſt genus humanū, qd̄ in parēte primo a para diſi gaudijs expulſum: claritatē ſupnæ lucis ignorās: damnatiōis ſuæ tenes bras patit: ſed tñ per redemptoris ſui p̄ſentiam illuminat: vt internæ lucis gaudia iam per deſiderium videat, atq; in viā vitæ boni opis greſſus ponat. Notandum vero eſt, q̄ cum Ieſus Ierichō appropinquaretur, cæcus illumina tur. Ierichō quippe interptat luna. Luna autē in ſacro eloquio p̄ defectu po nitur carnis: quia dñi menſtruis momētis decreſcit. defectum nŕæ mortalita tis designat. Dum igit conditor nŕ appropinqt Ierichō, cæcus ad lumen res dit: quia dñi diuinitas defectū nŕæ carnis ſuſcepit: humanū genus lumē (quod admiſerat) recepit. Vnde em̄ deus humana patit, inde homo ad diuina ſuble uatur. Qui videlicet cæcus recte & iuxta viā ſedere: & mēdicās eſſe deſcribi tur. Ipſa em̄ veritas dixit. Ego ſum viā. Qui ergo æternæ lucis claritatē ne ſcit, cæcus eſt. Sed ſi iam in redēptorē credit, iuxta viā ſeder. Si autē iam cre dit: ſed vt æternam lucē recipiat, rogare diſſimulat, atq; a p̄cibus ceſſat. Cæcus quippe iuxta viā ſeder: ſed minime mēdicat. Si vero crediderit: & cæcitatem cordis ſui cognouerit: ſed vt lumen veritatis recipiat, poſtulat iuſta viām: ſe det cæcus & mēdicat. Quisquis ergo cæcitatē ſuæ tenebras agnoſcit: qſq; hoc, qd̄ ſibi deest lumen æternitatis intelligit, clamet meſullis cordis, clamet vocibus mētis dicēs. Ieſu fili Dauid, miſerere mei. Sed quid clamāte cæco ſub iungit audiamus. Et qui p̄ſebant increpabāt eū, vt taceret. Quid autem designāt iſti, qui Ieſu veniēte p̄cedūt: niſi deſideriorū carnaliū turbas, tumultuſq; victorū: qui priuſq; Ieſus ad cor nŕm veniat: tentationib⁹ ſuis cogitatio nem nŕam diſſipant: & voces cordis in oſione perturbant. Sæpe nāq; dum cōuerſi ad deū poſt p̄perata viā volumus: dñi contra hæc eadem exorare viā, q̄ perpetraviſmus conamur, occurrūt cordi phanſmata p̄tōrum: q̄ ſe dimus: mentis nŕæ aciem reuerberant, confundūt animum, & vocem noſtrę deprecationis p̄munt. Qui p̄ſebant ergo increpabāt eū: vt taceret: quia priuſq; Ieſus ad cor veniat: mala q̄ ſecimus, cogitationi nŕæ ſuis imaginibus illiſa,

*Miracula
Chriſti ultra
ipſam ſb̄ita
tem aliqd
innuant.*

*Ierichō
iſta interpo
ſatur.*

*Luna p̄ defe
ctu ponit i
ſacro elo
quio.*

*Sen⁹ hāc
nū qñ rece
pit lumen
qñ admiſe
rat.*

Tertius.

*Conuerſio
p̄tōrum ad
deū: q̄bus
im̄ educit*

Homilia Gregorij.

Textus

in ipsa nos nostra oratione conturbant. Sed quid adhuc illuminandus cæcus fecit: audiamus. Sequitur. Ipse vero multo magis clamabat: fili David, miserere mei. Ecce quem turba increpat: ut taceat: magis ac magis clamat: quia quanto grauiori tumultu cogitationum carnalium premimur, tanto orationis insistere ardentius debemus. Contradicit turba, ne clamemus: quia peccatorum nostrorum phantasmata plerumque in oratione patimur. Sed nimis necesse est, ut vox cordis nostri: quo durius repellitur: eo valentius insistat: quatenus cogitationis illicitæ tumultum superet, atque ad pias aures Domini nimietate suæ importunitatis erumpat. In se (ut suspicor) recognoscit unusquisque, quod dicimus: quia dum ab hoc mundo animum ad deum sumamus: dum adorationis opus conuertimur, ipsa, quæ prius delectabiliter

Epistolæ de
diti, vix spi
ritualibus
plectuntur.

gessimus, importuna post & grauiora in oratione nostra toleramus. Vix cogitatio eorum manu sancti desiderij ab oculis cordis abijcitur: vix eorum phantasmata per poenitentiae lamenta superantur. Sed cum in oratione nostra vehementer insistimus, transseuntem Iesum menti figimus. Vnde illic subditur. Stans autem Iesus, iussit etiam adduci ad se. Ecce stat, qui ante transiebat: quia cum adhuc turbas phantasmatum in oratione patimur: Iesum aliquatenus transeuntem sentimus. Cum vero orationi vehementer insistimus, stat Iesus, ut lucem restituat: quia deus in corde figitur: & lux amissa reparatur.

Quia tamen in re & aliud aliquid in nobis dominus innuit: quod intelligi de humanitate & diuinitate illius vtiliter possit. Clamantem etenim cæcum transiens Iesus audiuit: sed stans miraculum illuminationis exhibuit. Transire namque humanitatis est, stare diuinitatis. Per humanitatem quippe habuit nasci, crescere, mori, resurgere, de loco ad locum venire. Quia ergo in diuinitate mutabilitas non est: atque hoc ipsum mutare & transire est: profecto iste transitus ex carne est, non ex diuinitate. Per diuinitatem vero ei semper stare est: quia ubique presens: nec per motum venit: nec per motum recedit. Cæcum igitur clamantem dominus transiens audiuit: stans illuminauit, quia non solum per humanitatem suam vocibus nostræ cæcitatatis compatiendo misertus est: sed lumen nobis gratia diuinitatis potentiam infudit. Et notandum quid cæco venienti dicat. Quid

Textus.
Matth. vi. 23.

tibi vis faciam? Nunquid qui lumen reddere poterat, quid vellet cæco ignorabar? Sed peti vult hoc, quod nos & petere, & se concedere pronoscit. Importune namque ad orationem nos ammonet: & tamen dicit. Scit namque pater vester, quid opus sit vobis antequam petatis eum. Ad hoc ergo requirit, ut petatur: ad hoc requirit, ut cor ad orationem excitet. Vnde & cæcus protinus adiunxit.

Textus.

Dñe, ut videam. Ecce cæcus a domino non aurum, sed lucem querit: paruipendit extra lucem aliquid querere: quia & si habere cæcus quolibet potest, sine luce videre non potest, quod habet. Imitemur ergo fratres charissimi eum, quem & corpore audiui: & mente illuminatum. Non falsas diuitias: non terrena dona: non fugiuos honores a domino: sed lucem queramus: non lucem quæ loco claudit: quæ

Luce 7. nō
terrena q̄
iam a dño

finitur: q̄ no. ſum interruptione variatur: q̄ a nobis communiter cum peco-
ribus cernit, ſed lucem q̄ramus: quā videre cū ſolis angelis poſſimus, quam
nec in ſitū inchoat: nec ſinis anguſtat. Ad quam p̄fecto lucē via fides eſt. Vnde
de recte & illuminādo cæco, p̄tinus reſpōdet. Reſpice. Fides tua ſaluū te
fecit. Sed ad hoc cogitatio carnalis dicit, Quō poſſum lucē ſpūalem q̄res
re, quā videre nō poſſum? Vnde mihi certū eſt: ſi ſit, q̄ corporeis oculis nō in
fulget? Cui ſcilicet cogitatiōi eſt, q̄ breuiter quiſq; reſpōdeat dicēs. Q uia &
hæc ipſa q̄ ſentit, nō per corpus, ſed p̄ animā cogitat, & nemo ſuam animā
videt: nec tñ ſe dubitat animā h̄re quā nō videt. Ex inuiſibili ergo anima: vi-
ſibile corpus regiſt. Si autem auferat, qd̄ eſt inuiſibile, p̄tinus corruiſt hoc, qd̄
viſibile ſtare videbat. Ex inuiſibili ergo ſubſtātia in hac vita viſibili viuif: &
eſſe vita inuiſibilis dubitat. Sed iam petenti cæco quid factū ſit, vel qd̄ ipſe
fecerit, audiam⁹. Sequit̄. Cōfeſtim vidit: & ſeq̄bat̄ eū. Videt, & ſequit̄: qui
bonū (qd̄ intelligit) opat̄. Videt aut̄ & nō ſequit̄: qui bonū quidē intelligit:
ſed bene operari cōtemnit. Si ergo fratres chariſſimi cæcitātē n̄re p̄grinatio-
nis agnoſcimus, ſi credēdo in redēptoris n̄ri myſteriū iuxta viā ſedemus: ſi
exorādo cotidie ab autore n̄ro vitæ lucē petimus, ſi eandē lucē iam p̄ intel-
lectum vidēdo illuminatū poſt cæcitātē ſum⁹, Ieſum (quē mente cernimus)
opere ſeq̄mur. Aſpiciamus q̄ gradit̄: & eius veſtigia imitādo teneamus. Ie-
ſum em̄ ſequit̄: qui imitat̄. Huic nāq; dicit, Se q̄re me: & dimitte mortuos ſe-
pelire mortuos ſuos. Se q̄re em̄ dē. id eſt imitare. Hinc rurus ammonet, di-
cens. Qui mihi miniſtrat, me ſequat̄. Conſideremus ergo q̄ gradit̄: vt ſequi
mereamur. Ecce cū ſit dñs & creator angelorū: ſuſcepturus naturam n̄ram,
quam cōdidit, in vterum v̄ginis venit: naſci tñ in hoc mūdo per diuites no-
luit: parētes paupes elegit. Vnde & cū agn⁹, qui p̄ illo offeret, deſuit: colūba
rūpulos & par turturū ad ſacrificiū m̄r inuenit. Proſpici in hoc mundo no-
luit: opprobria irriſionesq; tolerauit: ſputa, flagella, alapas, ſpineā coronā: cru-
cemq; ſuſtinuit. Et quia rerū corpaliū delectatione a gaudio interno cecidis-
mus: cum q̄ amaritudine illuc redeat, oſtendit. Quid itaq; homo pro ſe pa-
ti debet: ſi tanta Deus pro hoībus pertulit? Qui ergo in Chriſto iam cre-
dit: & adhuc auaritiæ lucra ſectatur: in ſuperbia honoris extollitur: inuidiæ
ſalubus inardescit: libidinis ſe immundicia polluit: proſpera, quæ in muns
do ſunt concupiſcit: Ieſum in quo credidit: ſequi cōtemnit. Diuerſo quip̄
petitine ambulat, ſi gaudia delectationeſq; appetit: cui dux ſuus viā ama-
ritudinis oſtendit. Reuocemus ergo ante oculos peccata, quæ fecimus: con-
ſideremus q̄ terribilis iudex hæc puniturus adueniat. Mentem formemus
ad lamenta. Vita noſtra ad tempus amareſcat in poenitentia: ne æternā ama-
ritudinem ſentiat in vindicta. Per ſletus quippe ad gaudia ducimur: veris-
ſimile pollicente: quæ ait. Beati qui lugent, nam & ipſi conſolabuntur. Ad
ſum vero per gaudia venit, hæc eadem veritate atteſtante, quæ ait,

Tertus.

Tertus.

Mat. viij. c
Joan. xij. axp̄s p̄ hoī-
bus multa
tollerant.xp̄s ſuo tri-
bere ābulā-
tes iuene-
mus.

Matt. v. a.

Homilia Gregorij.

Luce. vi. d. Væ vobis qui ridetis nunc: quia lugebitis & flebitis. Si ergo retributiōis gaudium in peruentione q̄rimus: poenitentiae amaritudinem in via teneamus. Sicq; fit, vt non solum vita nostra in deū proficiat: sed ipsa hæc nra conuersatio ad laudē dei: & alios accendat. Vnde & hic subditur. Et omnis plēbs v̄t vidit: dedit laudem deo. Tu autem dñe miserere nostri.

¶ Segmentum ex Euangelio Matthæi. cap. iij. lra. A.
quod canitur dñica prima in quadragesima.

Deu. viij. a

Deu. vi. c.

Deu. vi. c.

Deu. vi. c.

Vñc Iesus ductus est in desertum a spū: vt tentaretur a diabolo: & cum ieiunasset q̄draginta diebus, & q̄draginta noctibus, postea esurit. Et accedens tentator, dixit ei. Si filius dei es, dic vt lapides isti panes fiant. Qui res spondens dixit, Scriptū est, Non in solo pane viuunt homines: sed in omni verbo qd' procedit ex ore dei. Tunc assumpsit eū diabolus in scām ciuitatem: & statuit eū supra pinnaculū templi: & dixit ei. Si filius dei es: mitte te deorsum. Scriptum est em̄. quia angelis suis mādauit de te, & in manibus tollēt te: ne forte offendas ad lapidem pedem tuū. At illi Iesus rursus, Scriptum est. Nō tentabis dñm deum tuū. Iterū assumpsit eū diabolus in montem excelsum valde, & ostendit ei omnia regna mūdi & glām eorū, & dixit ei. Hæc omnia tibi dabo, si cadens adoraueris me. Tūc dicit ei Iesus. Vade sathana. Scriptū est em̄. Dñm deum tuū adorabis, & illi soli seruiēs. Tunc reliquit eum diabolus: & ecce angeli accesserūt, & ministrabant ei. Et reliqua.

¶ Homilia bñi Gregorij papæ de eadē lcōne. Habita ad pplm in basilica sancti Ioannis: quæ dñr Constantiniana, dominicæ. i. in quadragesima.

**Ies⁹ a spū
scō duct⁹
in desertū.**

Vbitari a quibusdā solet: a quo spū sit Iesus ductus in desertū: ppter hoc qd' subdit. Et assumpsit eū diabolus in scām ciuitatem. & rursus: assumpsit eum in montem excelsum valde. Sed vere & absq; vlla questione cōuenienter accipit: vt a scō spū in desertū ductus credat, vt illic eū spūs suus duceret, vbi hūc ad tentandum malignus spūs inueniret. Sed ecce cū dñr deus homo, vel in excelsum mōtem vel in scām ciuitatem a diabolo assumptus, mens restituit humana: hoc audire aures expauescūt. Cui tū non esse in credibilia ista cognoscimus: si in illo & alia facta pēsamus. Certe iniquorū oīm diabol⁹ caput est: & huius capitis membra sunt oēs iniqui. An non mēbrum diaboli

fuit Pilatus: An non membra diaboli Iudæi persequentes & milites crucifigentes fuerunt? Quid ergo mirum: si se ab illo promissit in montem duci: quod se pertulit etiam a membris illius crucifigere? Non est ergo indignum redemptori nostro quod tentari voluit: qui venerat occidi. Iustum quippe erat: ut sic tentationes nostras suis tentationibus vinceret: sicut mortem nostram venerat sua morte superare. Sed sciendum nobis est: quia tribus modis tentatio agit, suggestionem, delectationem, consensum. Et nos cum tentamur plerumque in delectatione, aut etiam in consensu labimur: quia ex carnis peccato propagati in nobis ipsis etiam gerimus, unde certa mina toleramus. Deus vero (qui in vero virginis incarnatus, in mundum sine peccato venerat) nil contradictionis in semetipso tollerabat. Tentari ergo per suggestionem potuit: sed eius mentem peccati delectatio non momordit: atque ideo omnis illa diabolica tentatio foris, non intus fuit. Sed si ipsum ordinem tentationis eius aspiciamus: pensemus quanta magnitudine nos a tentatione liberamur. Antiquus hostis contra primum hominem parentem nostrum in tribus se tentationibus erexit: quia hinc videlicet gula, vana gloria, & auaricia tentauit: sed tentando superauit, quia sibi eius per consensum subdidit. Ex gula quippe tentauit: cum cibum ligni veritatis ostendit: atque ad comedendum suauit. Ex vana autem gloria tentauit: cum diceret. Eritis sicut dei. Et ex puerili auaricie tentauit: cum diceret. Scientes bonum & malum. Auaricia enim non solum pecunie est: sed etiam altitudinis. Recte enim auaricia dicitur: cum supra modum sublimitas ambitur. Si enim non ad auariciam honoris rapina pertineret: nequaquam Paulus de vnigenito dei filio diceret. Non rapinam arbitrat? est, esse se æqualem deo. In hoc ergo diabolus parentem nostrum ad superbiam traxit: quo eius ad auariciam sublimitatis excitauit. Sed quibus modis primum hominem strauit: eisdem modis secundo homini tentato succubuit. Per gulam quippe tentat, cum dicit. Dic, ut lapides isti panes fiant. Per vanam gloriam tentat, cum dicit. Si filius dei es: mitte te deorsum. Per sublimitatis auariciam tentat, cum regna omnia mundi ostendit dicens. Hæc omnia tibi dabo, si proci dens adoraueris me. Sed eisdem modis a secundo homine vincitur: quibus primum hominem se vicisse gloriabatur: ut a nostris cordibus ipso aditu captus exeat: qui nos aditu intro missus tenebat. Sed est aliquid fratres charissimi, quod in hac tentatione dominica considerare debeamus: quia tentatus a diabolo dominus sacri eloquii precepta respondit: & qui eo verbo, quod erat, tentatoris suum mergere in abyssum poterat, virtutem suæ potentie non ostendit, sola diuinæ scripturæ precepta edidit, quatenus nobis suæ patientiæ preberet exemplum: ut quies a prauis hominibus aliquid patimur: ad doctrinam potius excitemur, quam ad vindictam. Pessate, quanta est patientia dei, quanta impatiencia nostra. Nos si iniurijs aut aliquo læsione provocamur furor promouetur: aut quantum possumus, nosmetipsos vlciscimur: aut quod non possumus facere, minamur. Ecce aduersitatē diaboli dominus protulit, & nihil ei nisi mansuetudinis verba respondit. Portat: quem punire poterat: ut hoc in laudem eius altius cresceret, si hostem suum non extinguendo, sed interim patiente superaret. Notandum

Pilatus fuit
membra dia
boli.

Tentatio
tripliciter
agitur.

Adā tripli
ci tentatio
tētat⁹ fuit.

Gene. iii. 6.

Ad philip.
ii. 14.

homines vt
plimū sunt
ip̄i entes.

Homilia Gregorij.

vero, qđ subditur quia recedente diabolo angeli ministrabant ei. Ex qua re quid aliud, qđ vnus psonę vtraq; natura ostendit: quia & homo est, quę dias bolus tentat, & idē ipse de9 est cui āgeli ministrāt. Cognoscamus ergo in eo naturā nrām: quia nisi hūc diabolus hoiem cerneret: nō tētare. Veneremur in illo diuinitatē suā: quia nisi sup oia deus existeret, ei nullo mō angeli minis

Quadrage
sima qre ē
in abstinen
tia qdragis
ta dierum.
Exo. xxxiij
d.
iij. re. xij. b

strarēt. Sed quia diebus his qdragēsimę lectio cōgruit, nam qdraginta dierū abstinentiā nrī redēptoris audiuiimus: qui qdragēsimę tps inchoamus, discu tiendū nobis est: cur hęc ipsa abstinentia p qdraginta dierū numerū custodit. Moyses em, vt legē acciperet scđo, qdraginta diebus ieiunauit. Helias in deser to qdraginta diebus abstinuit. Ipse autor hoim ad hoies veniēs: in qdragins ta diebus nullū omnino cibū sumpsit. Nos qđq; in qntum possumus, annuo qdragēsimę tpe carnē nrām p abstinentiam affligere conemur. Cur ergo in abstinentia qdragenarius nūerus custodit: nisi qā vtus decalogi p libros qtuor scđi euāgelij impletur. Denarius em nūerus qter ductus, in qdragenas riū surgit: quia tūc decalogi mādata pficimus, cū pfecto qtuor libros sancti euāgelij custodim9. Ex q re sentiri & aliđ potest. In hoc em mortali corpe ex qtuor elemētis subsistimus: & p voluptates eiusdē corpis pceptis dñicis con tra imus. Præcepta aut dñica p decalogū sunt accepta. Qui ergo p carnis desideria decalogi mādata cōtēpsimus: dignū est, vt eadē carnem qterdecies affligamus. Quāuis de hoc qdragēsimali tpe est adhuc aliđ, qđ possit intel ligi. A pñenti etem die vsq; ad paschalis solēnitatis gaudia: sex hebdomadę veniūt: qrum videlicet dies qdraginta & duo sūt. Ex qbus dū sex dies dñis ei abstinentię subtrahūt: nō plus in abstinentia qđ triginta & sex dies remanēt. Dū vero p trecetos & sexaginta qnq; dies ānus ducit, nos aut p triginta & sex dies affligimur: qsi agni nrī decimas deo damus: vt q nobismetipsis p acceptū annū viximus: auctori nrō nos in eius decimis p abstinentiā morti ficemur. Vnde fratres charissimi, sicut offerre in lege iubemini decimas rerū: ita ei cōtendite offerre & decimas dierū. Vnusquisq; (inquātum vtus suppe tit) carnē maceret. eiusq; desideria affligat: cōcupiscentias turpes interficiat: vt iuxta Pauli vocē hostia viua fiat. Hostia quippe & immolat & viua est: qñ & ab hac vita homo nō deficit, & tñ se a carnalibus desiderijs occidit. Caro nos læta traxit ad culpā: afflicta reducat ad veniam. Autor etem mortis nrę pfructū ligni vetiri, vitę pcepta trāgressus est. Qui ergo a paradisi gau dijs p cibū cecidimus, ad hęc (in quantū possumus) p abstinentiam resurgamus. Sed nemo sibi eandē abstinentiā solam credat posse sufficere: cum per pphetam dñs dicat. Nōne hoc est maius ieiunium, qđ elegi: subijciēs: Frāge esurienti panē tuū: & egenos vagosq; induc in domū tuam. Cum videris nudum operi eum: & carnem tuam ne despexeris: illđ ergo ieiunium Deus approbat: qđ ad eius oculos manus eleemosinarū leuat: qđ cum pximi dile ctione agitur: qđ ex pietate condit. Hoc ergo (qđ tibi subtrahis) alteri largis

Leui. xxvij
d.
Decimas
rerū die9
bem9 offer
re.

Esa. lvij. d.

re & unde tua caro affligitur, inde egentis pximi caro reparatur. Hinc etem per pphetam dñs dicit, Cum ieiunaretis & plāgeretis, nunquid ieiunium ieiunastis mihi: Et cū comedistis & bibistis: nunquid nō vobis comedistis & vobismetipsis bibistis? Sibi em̄ comedit & bibit, quia līmēta corpis, q̄ sunt cōmunia dona cōditoris, sine indigentib⁹ pcipit. Et sibi q̄sq; ieiunat, si ea quæ sibi ad temp⁹ subtrahit non paupibus tribuit: sed vēni postmodū offerēda custodit. Hinc p loelem dī. Sāctificate ieiunium, Ieiunīū qppe sanctificare est, adiūctis bonis alijs dignā deo abstinentiā carnis ostendere. Cesset ira, sopiā tur iurgia. Incassum em̄ caro atteri: si a prauis suis voluptatibus animus nō refrenatur: cū p pphetam dñs dicat. Ecce in die ieiunij vři inueniē voluptas vři: & oēs debitores vřos repetitis. Ecce ad lites & cōrentiones ieiunatis: & percutis pugno impie. Neq; em̄ qui a debitore suo hoc, qđ dedit, repetit: alis quid iniustum facit, sed dignum est vt quisquis se in pocnitentia maceret: etiam hoc (quod sibi iuste competit) interdicat. Sic & nobis afflictis, & pocnitentibus, a deo dimittitur, quod iniuste egimus, si pro amore illius: & hoc (qđ nobis iuste competit) relaxamus.

zach. viij.

Isa. lviij.

Isa. lviij.

¶ Segmentū ex euangelio Matthēi. cap. xv. lra. B. qđ cas nitur dñica. ij. in quadragesima.

N illo tpe, Egressus inde iesus, secessit in partes Tyri & Sidonis. Et ecce mulier Chananea a finibus illis egressa clamauit, dicens. Miserere mei dñe fili David: filia mea male a dæmonio vexatur. Qui non respondit ei verbum. Et accedētes discipuli eius rogabant eum dicentes. Dimitte eam: quia clamat post nos. Ipse autē respōdēs ait. Nō sum missus nisi ad oues, q̄ perierūt domus isrl. At illa venit, & adorauit eū, dicēs. Dñe adiuua me. Qui respōdēs, ait. Nō est bonū sumere panē filiorū: & mittere canib⁹. At illa dixit. Etiā dñe: nam & catelliedunt de micis, q̄ cadunt de mensa dñorum suorum. Tūc respōdēs iesus: ait illi. O mulier magna est fides tua: fiat tibi, sicut vis. Et sanata est filia ei⁹ ex illa hora. Et reliqua.

¶ Homilia venerabilis Bedæ presbyteri,

A Vdiuit vestra dilectio in p̄senti sancti euangelij lectione, de dñi nostri mirabilibus enunciantem atq; canentem euangelistam. Et egressus inde iesus: secessit in partes Tyri & Sidonis. Omnis em̄ lex diuinitus inspirata semp̄ vtilis est ad docendū, ad audiendū, ad intelligendū. Ergo si omnis lex diuinitus inspirata: a qua prophetæ & apostoli fuerunt per spm̄ sanctum

Lex diuini
inspirata
ad qđ vtilis
est,

Homilia venerabilis Bede.

locuti in omnibus animæ nostræ utilis est: quantomagis q̄ ipse dñs noster per seipsum nobis ostendit: Ergo egressus inde Iesus abijt in partes Tyri & Sidonis (idest) reliquit iudæos, & venit ad gentes. Quos reliquit: remanserunt in perditione. ad quos venit: de perditione salui facti sunt. Egressa mulier clamauit dicens. Miserere mei domine fili David. O magnum mysterium: domini egressus est a iudæis: & mulier egressa est a finibus suis. Ille reliquit iudæos, & illa mulier reliquit idolatriam & conuersationem pessimam. quod illi perdididerunt: ista inuenit: quem illi in lege negauerant: ista per fidem concessa est. Mulier hæc mater est gentium, quæ ex fide Christum cognouit. Pro filia itaq; sua: idest populo gentium dominum deprecatur, quia errando per idolatrias & peccata diuersa, male a dæmonio vexabatur. Ergo hæc mulier pro filia: idest pro ecclesia gentium rogat. Qui non respondit ei uerbum. Non quia nolebat dominus curare eam: sed ut maiorem fidem & humilitatem eius ostenderet. Nam & discipuli commoti misericordia: rogauerunt dominum dicentes. Dimitte eam: quia clamat post nos. Quibus respondit. Non sum missus nisi ad oues perditas domus Israel. Hinc iam ad cumulum iudæorum: ut nulla sit eis in die iudicii excusatio: dicentibus, quia plus ad gentes, q̄ ad nos uoluit venire. Ecce iudæis negantibus: mulier gentilis rogat sanitatem filia suæ. Sed Dominus excusatur: & iterum proci dit: & adoratur: dicens. Domine adiuua me. Cui iterum Dominus ait. Non est bonum sumere panem filiorum, & mittere canibus. Quid ad hæc dicturi sunt iudæi? Ecce illos filios dixit: & gentes canes appellauit. Et iterum mulier consentiens saluatori, ait. Etiam domine. Hoc est, scio domine, quia populus gentium canes sunt idolis seruiendo: & contra deum latrando. Sed & catelli edunt de micis: quæ cadunt de mensa dominorum suorum. Idest, uenisti ad iudæos: & teipsum eis exhibuisti: & non te recipere uoluerunt. Certe uel quod illi repulerunt: hoc nobis petentibus dona. Cuius dominus noster importunam fidem cognoscens: ait. O mulier magna est fides tua: fiat tibi sicut uis. Accepit fides: quia opa non merent. Gentes per fidem de canibus sunt filii effecti: dicente dño per prophetam. Vocabo non plebem meam: plebem meam, & non dilectam meam: dilectam meam. Erit enim in loco, ubi vocabunt filij dei uiui. E contrario non recipientes iudæi, de filiis canes odibiles effecti sunt. Sicut ipse dñs in passione sua loquitur per prophetam dicens. Circumdederunt me canes multi: tauri pingues obfederunt me. Unde dilectissimi mi nobis cognouimus: de quo ad quod peruenimus: non aliud sapiamus: sed semper & sine cessatione dñm timeamus. Nam si peccauerimus, quia naturalibus rationibus non peccat: ne forte nec nobis parcat. Dicente dño, Ecce sanus effectus es: iam noli peccare: ne quod deterius tibi aliquid contingat. Quia oēs nos manifestari oportet ante tribunal Christi: ut recipiat unusquisque secundum quod gessit: siue bona: siue etiam mala.

Mulier cha
nauea m̃r
est gentili.

Gētes p̃ fide
dē de canib⁹
b̃r facti effecti
eti filij.
Ad. ro. vj. c.

ps. xxi

Joā. v. c.
ij. cor. v. b.

¶ Segmentum ex euangelio Lucae. Capite. xj. littera. B.
Quod canitur dominica tertia in quadragesima.

T erat Iesus eñciens dæmonium: & illud erat mutū. Et cum eiecisset demoniū locutus est mutus: & admiratæ sunt turbæ. Quidam autem ex eis dixerunt. In Beelzebub principe dæmoniorum eñcit dæmonia. Et alij tentantes: signum de cælo querebant ab eo. Ipse autem (vt vidit cogitationes eorum) dixit eis. Omne regnum in seipm diuisum, desolabit: & domus supra domum cadet. Si autem & Sathanas in seipm diuisus est, quomodo stabit regnum ei⁹: quia dicitis in Beelzebub me eñcere dæmonia: Si autē ego in Beelzebub eñcio dæmonia, fili vñ in quo eñciunt: Ideo ipsi iudices vñ erunt. Porro si in digito dei eñcio dæmonia, p̄fecto peruenit in vos regnum dei. Et reliqua.

¶ Homilia venerabilis Bedæ presbyteri.

Dæmoniachus iste ap̄d Matthæum: non solum mutus / sed & cæcus fuisse narratur: curatusq; dñ a dño: ita vt loqueret, & videret. Tria generalia signa simul in vno homine perpetrata sunt: cæcus videt, mutus loquitur: possessus a dæmone liberatur. Q. d. & tunc quidē carnaliter factum est: sed & cotidie compleretur in conuersione credentium: vt expulsio primū dæmone, fidei lumen aspiciat: deinde ad laudes dei tacentia prius ora laxentur. Quidā autem ex eis dicebāt. In Beelzebub principe dæmontorū eñcit dæmonia. Non hoc aliqui de turba, sed Pharisei calumniabant & scribe: sicut alij euangelistæ testant. Turbis quippe (q̄ minus eruditæ videbant) dñi semper facta mirantibus: illi contra vel negare hæc, vel q̄ negare nequiuērāt: sinistra interpretatione peruertere laborabant: quasi hæc non diuinitatis, sed immundi sp̄s opera fuissent. idest Beelzebub: qui deus erat acheron. Nam Beel quidem ipse est Baal: zebub autē musca vocatur. Nec iuxta quēdā mēs dosa exemplaria. l. i. s. a, vel. d. in fine dictionis legenda est, sed. b. Beelzebub ergo Baal muscarum. idest Deus muscarum: siue habens muscas interpretatur: ob sordes, videlicet immolatiçij cruoris: ex cuius spurcissimo ritu, vñ nomine principē dæmoniorum cognominabant. Et alij tentantes, signū de cælo querebant de eo. Vel in morē Eliæ ignē de sublimi venire cupiebant: vel in similitudinē Samuelis tēpore æstiuo mugire tonitrua: corruscare fulgura imbres ruere: quasi nō possent & illa calumniari & dicere: ex occultis & vārijs aëris passionibus accidisse. At tu qui calumniaris ea, quæ oculis vides: manus tenes: vtilitate sentis: quid facies de his quæ de cælo venerint: Vtiq; respō

illud erat
mutū et lo
cut⁹ ē mu
tus: greeg ē
ill. erat mutū
dñi et locut⁹
ē surd⁹. Itē
oē reg. et.
greeg ē dñs
lax et cadit
de pñti et
nō de futuro
ro d'olabit
Si autē et sa
thanas i se
ip̄s diuis⁹ ē.
dicit et alla
in seip̄o di
uisus est vt
sup seipm.

Beelzebub
musca ap̄d.

dehis, & magos in ægypto signa multa fecisse de cælo. Ipse autem (ut vidit cogitationes eorum) dixit eis, Omne regnum in seipsum diuisum desolabitur: & domus supra domum cadet. Non ad dicta sed ad cogitata respondit: ut vel sic compellerent credere potentiam eius: qui cordis videbat occulta. Si autem omne regnum in seipsum diuisum desolat: ergo patris & filij & spiritus sancti regnum non est diuisum: quod sine ulla contradictione non aliquid unquam poterit labefactari impulsu. Si vero sanctæ & indiuiduæ Trinitatis indiuiduum (immo quia in diuiduum) manet regnum: desistat Arriani minorem pre filiū minorem filio spiritum sanctum dicere, quia spiritum unum est regnum: horum est & vna maiestas. Si autem & Sathanas in seipsum diuisus est: quomodo stabit regnum ipsius: quia dictus in Beelzebub me eijcere demonia. Hæc dices ex ipsorum confessione volebat intelligi: quod in eum non credendo in regno diaboli esse delegissent, quod utique aduersum se diuisum stare non posset. Eligat ergo Pharisei, quod voluerint. Si Sathanas Sathanam non potest eijcere: nihil contra dominum quod dicerent inuenire potuerunt. Si autem potest: multo magis sibi prospiciat & recedat de regno eius, quod aduersum se diuisum stare non potest. In quo autem dominus noster Iesus Christus eijciat demones: ne demoniorum principem existimet, attendat, quod sequitur. Si autem ego in Beelzebub eijcio demonia filij vestri in quo eijciuntur? Ideo ipsi iudices vestri erunt. Dixit utique hoc de discipulis suis illius populi filijs: qui recte dominus discipuli Iesu Christi bene sibi conscii erant, nihil se malarum artium a bono magistro didicisse: ut in principe demoniorum eijcerent demones: ideo, inquit, ipsi iudices vestri erunt. Ipsi, inquit, ipsi ignobilia & contemptibilia huius mundi: in quibus non artificiosa malignitas: sed sancta simplicitas meæ virtutis apparet: ipsi testes mei iudices erunt vestri. Aliter Filios etiam Iudeorum exorzistas gentis illius ex more significat: qui ad inuocationem dei eijcebant demones. Ecce coarctat eos interrogatione prudenti: ut confiteantur spiritus sancti esse opus. Quod si expulsio (inquit) demonum in filijs vestris deo non demonibus deputat, quare idem in me opus non eandem habeat causam? Ergo ipsi iudices vestri erunt non potestate, sed comparatione: dum illi expulsionem demonum deo assignant: vos Beelzebub principi demoniorum. Porro si in digito dei eijcio demonia, profecto puenit in vos regnum dei. Iste est digitus, quem & continent magi qui, contra Moysen & Aaron signa faciebant dicentes, digitus dei est iste, qui & tabulae lapideæ scriptæ sunt in monte Sinai. Igitur manus & brachium dei filius est: & digitus eius spiritus sanctus. Patris & filij & spiritus sancti vna substantia est. Non te scandalizet membrorum inequalitas: cum ædificet corpus vnitatem. Aliter. Digitus dei vocatur spiritus sanctus: propter partitionem donorum, quoniam eo dantur unicuique propria siue hominibus, siue angelorum. In nullis enim membris nostris magis apparet partitio quam in digitis. Quod autem dixit: puenit in vos regnum dei: regnum dei nunc (qui damnant impij) & a fidelibus de peccatis suis poenitentiam nunc agentibus secernunt. Cum fortis armatus custodit atrium suum in pace sunt ea, quæ possidet. Fortem diabolus atrium vero illius mundi, qui in maligno

Arrianorum
prauitas.

Exo. viij. e

In nullis
membris ma-
gis apparet
partitio: quam
in digitis.

positus est: appellat: in quo vsq; ad saluatoris aduentum male parto potieba-
tur imperio, quia in cordibus infidelium sine ulla cōtradictiōe quiescebat. Vñ
& alibi princeps mundi vocat; dicente dño. Venit em̃ princeps mūdi huius: et
in me nihil inuenit. Et iterum. Nunc princeps huius mundi eijciē foras. De q̃
hic eiectione subiungit. Si autē fortior illo superueniens vicerit eum, vniuer-
sa arma eius auferet: in quibus cōfidebat: & spolia eius distribuet, De sc̃po
quippe loquit; q̃ nō cōcorde fallax operatiōe; quē admodum calumniabant,
sed fortiori potētia victor hoīes a dæmonio liberaret. Arma (in quibus mas-
le fortis ille cōfidebat) astutiæ doliq; sunt nequitie spūalis. Spolia x̃o eius ipsi
hoīes sunt ab eo decepti: q̃ victor chr̃s distribuit: qd̃ est insigne triumphan-
tis. Qui captiua duxit captiuitatē: dedit dona hoībus. Quosdam quidem
Apos̃olos alios Euāgelistas hos Prophetas illos Pastores ordinās & Doctores.
Qui nō est mecum aduersum me est: & qui nō colligit mecum dispergit. Nō
putet quisq; hereticis hoc dictum & schismaticis: q̃q; & ita ex superfluo possit
intelligi: sed ex seq̃ntibus textuq; sermōis ad diabolum refert: & q̃ non p̃nt
opera Saluatoris/Beelzebub operibus cōparari. Ille cupit animas hominum
tenere captiuas: dñs liberare. Ille p̃dicat Idola: hic vnus Dei noticiā. Ille trahit
ad vitia: hic ad ṽtutem reuocat. Quō ergo possunt h̃re concordia inter se:
quorum opera diuisa sunt? Cum immundus spūs exierit ab homine/ambu-
lat per loca inaquosa. Quāuis simpliciter intelligi possit dñm hęc ad distin-
ctionem suorum & Sathanæ operum adiunxisse: q̃ scilicet ip̃e semper pollu-
ta mundare: Sathanas vero mundata grauioribus festinet attaminare sordi-
bus: tñ de heretico quolibet vsq; schismatico: vel etiā malo catholico potest nō
in cōueniēter accipi. De quo tempore baptismatis spūs immundus (qui in eo
prius habitauerat) ad cōfessionem catholicæ fidei abrenunciationemq; mun-
danæ cōuersationis eijciat; locaq; inaquosa peragret. id est, corda fidelium q̃ a
mollicie fluxu cogitatiōis expurgata sint, callidus tentator exploret, si quos
ibi forte suæ nequitie gressus figere possit. Sed bene dī: q̃rens requiem & nō
inueniens: quia castas mentes effugiens in solo diabolus corde prauorū gra-
tam sibi potest inuenire quietē. Vnde & de illo dñs. Sub vmbra (inquit) dor-
mit in secreto calami in locis humentibus. In vmbra videlicet tenebras cō-
scientias in calamo qui foris nitidus intus est vacuus / simulatrices in locis
humentibus lasciuas mollesq; mētes insinuās. Tunc dicit reuertar in domum
meā vnde exiui. Tīmēdus est iste ṽficulus nō exponendus: ne culpa,
(quā in nobis extinctam credebarus) per incuriam nos vacantes oppri-
mat. Et cum venerit, inuenit scopis mundatam (hoc est) grā baptismatis
a peccatorum labe castigatā sed nulla boni operis industria cumulatā. Vñ
de bene Matthæus hanc domum vacantem / scopis mundatam atq; ornatā
tam dicit inuentam: mundatā videlicet a vitis pristinis per baptismū vacan-
tē a bonis actibus p̃ negligentia: ornatā simulatis ṽtutibus per hypocrisim.

Joā. xiiij. d
Joā. xij. eOpe salua-
toris beel-
zebub de-
uicta.

Job. xij. c.

Tertius

Tertius.

Mat. xij. d.

Homilia Origenis.

Tertius.
Septē spi-
ritus vniuer-
sa vitia de-
signant.

Tertus.
Melius ē nō
agnoscere
viā vitatis
q̄ agnitam
relinq̄re.

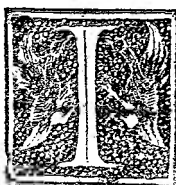
Mat. xxiij.

Esaie. xli. a.

Accepte Je-
sus p̄as. &
cū gr̄as es-
sisset discri-
buit discipu-
lōs bēn̄dixit
Lauren. q̄
tā ap̄o Joā
nē q̄ apud
eḡios euan-
gelistas sic

Et tunc vadit & assumit septem alios spiritus nequiores se, & ingressi habitaverunt ibi. Per septem alios spūs vniuersa vitia designat. Quod uēcūq; eū post baptis-
mū siue prauitas hæretica seu humana cupiditas arripuerit: mox omniū
p̄sterner in ima vitiorum. Vnde recte nequiores tunc eum spūs dñi ingressi
quia nō solum habebit illa septē vitia: q̄ septem spūalibus sunt cōtraria virtu-
tibus: sed p̄ hypocrisim ipsas se virtutes hñe simulabit. Et sunt nouissima
hois illius peiora prioribus. Melius est eū viam veritatis non agnoscere q̄
post agnitionē retrorsum cōuertī. Qd̄ in iuda traditore: vel in simone ma-
go: ceterisq; talibus specialiter legim⁹ impletum. Quo autē hæc parabola
generaliter tendat: ipse scđm Matthæum saluator exposuit: vbi ea termina-
ta mox subdidit: dicens. Sic erit & gñationi huic pessimæ, idest, qd̄ de vno
quolibet specialiter geri solere narraui, hoc in tota gñaliter huius populi gñe
geri nō desinit. Immundus quippe spūs exiit a iudæis: quando acceperunt
legem: & ambulauit p̄ loca arida: quærens sibi requiem expulsus, videlicet a
iudæis ambulauit p̄ gentium solitudines. Quæ cū postea dño credidissent:
ille non inuento loco in nationibus dixit. Reuertar in domum meam pristina-
nam, vnde exiui: habeo iudæos, q̄s ante dimiseram. Et veniens (inquit) inue-
nit vacantē & scopis mundatā. Vacabat eū templū iudæorū: & Ch̄m
hospitē non habebat: dicentem. Dimittet vobis domus v̄sa deserta. Quia
igit̄ dei & angelorum pr̄sidia nō habebāt: & onerati erāt sup̄fluis obserua-
tionibus Phariseorum. reuertit̄ ad eos diabolus: & septenariū sibi numero de-
monum addito: habitat pristinā domum: & fiunt posteriora hois illius peio-
ra prioribus. Multi eū nunc maiore dæmonum numero possident blasphe-
mantes in synagogis suis Ch̄m Iesum: q̄ in ægypto possessi fuerāt ante le-
gis noticiam. Quia aliqd̄ est venturum nō credere: aliqd̄ eum non suscepisse
cum venerit. Septenariū autē numerum adiunctū diabolo: vel p̄pter sabba-
tum intellige: vel p̄pter numerum spūs sancti. Vt quomodo in Esaia p̄ vi-
gam de radice iesse, & florem qui de radice ascendit: septem spiritus virtutū
descendisse narrantur: ita & econtrario vitiorum numerus in Diabolo con-
secratus sit.

¶ Segmentum ex euangelio Ioannis. cap. vi. l̄ra. A.
Quod canitur in dñica quarta quadragesimæ.

In illo tempore Abijt iesus trans mare Galilee qd̄ est tyberiadis. Et sequebatur eum multitudo magna: quia videbant signa, q̄ faciebat sup̄ ihs, qui infirmabantur. Subijt ergo in montem iesus: & ibi sedebat cum discipulis suis. Erat autē proximū pascha dies festus iudæorum. Cum subleuasset ergo oculos iesus: & vidisset, quia multitudo maxima veniebat

ad eum dicit ad Philippum. Vnde enim panes/ vt manducem hi? Hōt
 autem dicebat tentās eum. Ipse em̄ sciebat, quid esset facturū. Respondit ei
 Philippus. Ducentorū denariorū panes nō sufficiunt eis/ vt vnusquisq; mo-
 dicum quid accipiat. Dicit ei vnus ex discipulis ei⁹ Andreas frater Simōis Pe-
 tri. Est puer vn⁹ hic, q̄ habet quinq; panes ordeaceos/ & duos pisces: sed hec
 quid sunt inter tātos? Dicit ergo Iesus. Facite homines discumbere. Erat autē
 fœnum mltum in loco. Discubuerunt ergo viri numero q̄si quinq; milia.
 Accipit ergo Iesus panes: & cum gr̄as egisset/ distribuit discubentibus. Sifr
 & ex piscibus q̄ntum volebāt. Vt autem impleri sunt, dixit discipulis suis.
 Colligite q̄ superauerunt fragmenta: ne pereant. Collegerūt ergo & impleue-
 runt duodecim Cophinos fragmentorum, ex quinq; panibus ordeaceis &
 duobus piscibus: q̄ superauerunt ijs qui māducauerant. Illi ergo homines cū
 vidissent, q̄ Iesus fecerat signum/ dicebant: quia hic est vere propheta: qui vñ
 turus est in mundum. Et reliqua.

historia nar-
 ratur grece
 Accipit at
 p̄ces 3hs r
 vbi gr̄as eg-
 git distribū-
 bit discipu-
 lis: r disci-
 puli discū-
 bentibus.

Cophinos
 frag. accētū
 ijs in tertia
 a fine.

Homilia venerabilis Bedæ presbyteri.

Vi signa & miracula Dñi ac Saluatoris recte cū legūt,
 vñ audiunt, accipiunt: non tam in his quid foris situs
 peant attēdunt: q̄ quid horū exēplo ipsi intus agere;
 quid in his mysticum perpēdere debeant, inspiciunt.
 Ecce em̄ appropinq̄nte pascha die festo iudæorum,
 seq̄ntem se mltitudinē dñs vñ bo salutis: pariter & ope-
 curatiōis erigebat. Nam (sicut alius euāgelista scribit)
 loq̄bat illis de regno dei, & eos q̄ curari indigebāt,

sanabat: eadēq; doctrina & sanatiōe cōpleta, paucis de cibarijs abūdāssime
 refecit. Et nos ergo fr̄es charissimī: huius rei exemplo imitatores facti, approp-
 inq̄nte pascha die festo n̄ræ redemptiōis, adiuncta fratrum caterua dñm ro-
 to corde seq̄mur: q̄ actionum itinere ingressus sit, diligētissime contēplemur:
 vt vestigia ei⁹ sequi mereamur. Qui em̄ dicit se in Ch̄ro manere: debet sicut
 ipse ambulauit, & ipse ambulare. Quicqd in nobis imperitiæ nocētis inesse
 dephenderim⁹, crebra vñ illius auditiōe tergamus. Quicquid viri⁹ tentātis
 morbi, videlicet sp̄italis nos interius vastare senserimus: solito pietatis illius
 munere postulem⁹ emūdari. Sed si ei vnitos nos coelestis vitæ dulcedine cō-
 spexerimus: ei⁹ gr̄am flagitem⁹: vt necessarij nos cōpurnitiōis & ceterarum
 vñutū sp̄italium donis satiare dignet: q̄tenus tpe sacrosctæ resurrectiōis il-
 lius interius exteriusq; decēter ornati: sacramēta n̄ræ salutis puro corpe sim⁹
 & corde sumamus. Verum q̄a breuiter ista p̄libauim⁹: libet diligentius totā
 sacre feriēl. tōnis intueri: & quicquid in ea mysticū indagare valemus: vñ
 p̄dere charitati. Abijt Iesus trans mare Galilææ, qd̄ est Tyberiadis. Primo

Qui in deo
 māet debet
 sicut ip̄e ā-
 bulare.

Mare galis
 lge mltis di-
 stinguat vo-
 cabulis.

Homilia venerabilis Bede.

dicendum est iuxta historiam: quia mare Galilæa, quod multis pro diuersitate circūiacentium regionum vocabulis distinguit, illis tamen in locis Tyberiadis vocatur, ubi apud Tyberiadē ciuitatē aquis (ut aiunt) calidis salubrem habitationem p̄monstrat. Si quidem interfluente iordane duo de viginti passuum milli-
bus in lōgum: & quinq; extendit in altum. Mystice autē mare turbida ac tur-
mentia huius sc̄li volumina significat: in quibus prauū gl̄ibet iniuste delectatū
q̄si pfundis dediti piscib⁹, mētem ad supna gaudia nō intēdūt. Vnde bene
idem mare Galilæe, idest Rota cognominatur, quia nimirū amor labentis sac̄li
q̄si in vertiginem corda mittit: q̄ ad perennis vitæ desideria erigi nō p̄mittit.
De quibus psalmista. In circuitu (ingit) impij ambulāt. Sed abeūtem trās ma-
re Galilæe iesum mltitudo maxima seq̄bat, q̄ doctrinæ sanatiōis & refectio-
nis ab eo cælestis summa munera perciperet: quia priusq̄ dñs in carne appare-
ret: sola illum gens iudaica sequebat̄ credendo. Postq̄ vero per incarnatiōis
suæ dispensatiōem fluctus vitæ corruptibilis adijt, calcauit, transijt: maxima
mox eum mltitudo credētium secuta est nationum, sp̄tialiter instruit, sanari
ac satiari desiderans: & cum psalmista deprecans. Dñe ad te confugi: doce me
facere volūtatē tuam. Miserere mei dñe qm̄ infirmus sum, sana me dñe
qm̄ conturbata sunt ossa mea. Et iterum de p̄cipiendis ab eo vitæ perpetuæ
alimētis cōfisa. Dñs (inquit) pascit me: & nihil mihi deerit: in loco pascue ibi
me collocauit, q̄ autem subiēs in montē iesus ibi sedebat cum discipulis suis,
sed veniēte ad eum mltitudine descēdit: atq; hāc in superiorib⁹ resicit, quā in
inferiorib⁹ pauloatē curauerat, nequaquā frustra factum credam⁹: sed ad signi-
ficādum mysticæ, quia doctrinā & charismata sua iuxta p̄cipiētium capaci-
tatem distribuit. Infirmis quidem adhuc mentib⁹ ac paruulis sp̄t simpliciora
credēs sacramēta: celsiorib⁹ autem quibusq; & p̄fectionibus sensu secretiora su-
maiestatis arcana referās: arctiora deuotæ cōuersatiōis itinera suggerens: &
alteriora p̄miorum cælestium dona p̄mittens. Deniq; cuidam sciscitanti: quid
faciēs vitam æternam possideret: q̄si inferius adhuc posito: cōmunia suæ do-
na largitatis impedit: dicens, Non occides, nō moechaberis, nō furtū facies, nō
falsum testimonium dices: honora p̄rem tuam & m̄rem: Cui postmodum
maiora q̄renti, & velut ad montem x̄ritutem ascēdere cupiēti. Si vis (inquit)
p̄fectus esse, vade, vēde omnia, q̄ habes, & da paup̄ibus: & habebis thesaurū
in cælo: & veni: seq̄re me. Cuius discretiōem moderaminis: nō solum perse-
dñs in carne docēs exhibuit: verum nūc q̄q; per x̄bi sui ministros exhibere
nō cessat. Vñ de eisdem sub vnus boni serui p̄sona testat̄: quia dare debet cō-
seruis in tpe tritici mēsuram, idest, p̄ captu audiētium oportune & mēsuratē
te x̄bi dapes suggerere. Quod vero appropinquante pascha dñs turbas docet,
sanat, & refecit: possum⁹ ita mystice interpretari, quia pascha transitus dī. Et
q̄scunq; dñs interna munerū suorū suauitate recuperat ad salubrem p̄fectiō-
trāsitum p̄parat: vt carnis videlicet cōcupiscētiās mētis sublimitate transcarat.

Mare qd
mystice si-
gnificat.
Mare gal-
lota cog-
nominat.
ps. xj

ps. clxvii.
ps. vi.
ps. cxij.

Doctrinæ
charisma-
ta sua iux-
ta p̄cipien-
tium capaci-
tatē distri-
buit deus.
Mat. xix.

dant: infirma mundi desyderia, p̄s̄pa pariter & aduersa: cælesti spe & amore
 cōcūcent: & si necdū anima vī carne ad supna valeāt ptingere: q̄a hoc nī
 mirum in futuro p̄mittit: quicquid tñ carnale, q̄si altum completi consp̄
 ciunt: comparatiōe æternorum q̄si nihilum despiciāt: iuxta exemplū illius, q̄
 vidēs impium sup exaltatum & eleuatum super cedros libani: transiit t̄pas
 lia contemplando: & q̄si non esse videbat, quem cito tollēdum p̄uidebat, q̄
 subleuasse oculos Iesu, & veniētem ad se mltitudinem vidisse perhibet: diuinæ
 pietatis indicium est: q̄a videlicet cunctis ad se venire cupientibus: gr̄a misē
 ricordiae cælestis occurrere consuevit. Et ne q̄rendo errare possint, lucem sui
 sp̄s̄ aperire currentibus solitus est. Nam q̄ oclī Iesu dona sp̄s̄ eius mysticę
 designent: testat in Apocalypsi Ioannes: qui figurate loquens de illo. Et vidi puer. viij. b
 (inquit) agnum stantē tanq̄ occisum, habentem cornua septem, & oculos
 septem: qui sunt septem sp̄s̄ dei, missi in omnem terram. Q̄ d' tentans Phis
 lippum dñs. Vnde (inquit) ememus panes, vt manducent hi. Prouida puer. viij. e
 vicq̄ dispensatione facit. non vt ipse, quæ non nouerat, discat, sed vt Philip̄
 pus tarditatem suæ fidei quam magistro scienter ipse nesciebat, tentatus
 agnoscat: & miraculo facto castiget. Necq̄ em dubitare voluerat præsente re
 rum creatore: qui eduxit panem de terra & vinum lētificans cor hominis,
 paucorum denariorum panes sufficere turbarum milibus non paucis: vt
 vnusquisq̄ sufficienter acciperet: & iam saturatus abiret. Quinq̄ autem pa
 nes quibus mltitudinem pp̄s̄ saturauit: q̄nq̄ sunt libri Moȳsi: quibus sp̄uali
 intellectu patefactis, & abundantione iam sensu multiplicatis, auditorum
 fidelium cotidie corda reficit. Q̄ ui bene ordeacci fuisse referuntur: propter ni
 mirum austeriora legis ædita: & regimina l̄ræ grossiora: quæ interiorē sp̄ua
 lis sensus quasi medullam cælebrant. Duo autem pisces quos addidit: Psal
 mistarum non inconuenienter & Prophetarum scripta significant: quorum
 vnum canēdo: alterum alloq̄ndo suis autorib⁹ futura Chrī & eccl̄iæ sacra
 menta narrabāt. Et bñ per aq̄tilia animātia figurant illius æui p̄cones / in q̄
 pp̄s̄ fidelitū sine aq̄s baptis̄i in viuere nullatenus posset. Puer qui quinq̄ panes
 & duos pisces habuit: nec tñ eos efuriētib⁹ turbis distribuit: sed dño distribuē
 do obtulit: pp̄s̄ est iudgorū litterali sensu puerilis: qui scripturarū dicta clausa
 secum tenuit: q̄ tñ dñs in carne apparēs accepit: & quid intus haberent vtilis
 tatis, ac dulcedinis ostendit: & q̄ multiplici sp̄s̄ gr̄a (quæ pauca ac despecta
 videbant) exuberent. patefecit: & hec per ap̄s̄ suos apostolorumq̄ successo
 res, cunctis nationibus ministranda porrexit. Vnde benedicti ferūt euāgelistę:
 quia panes & pisces dñs discipulis: discipuli autem ministrauerunt turbis.
 Cum em mysterium humanæ suauitatis initium cēpisset enarrari p̄ dñm
 ab is, qui audiuerunt, in nos confirmatum est. Quinq̄ siquidem panes &
 duos pisces fregit: & distribuit discipulis suis: q̄n apuit illis sensum, vt intelli
 gerent omnia: q̄ scripta sunt in lege Moȳsi & Prophetis, & Psalmis de ipso.

Homilia venerabilis Bedæ.

Discipuli apposuerunt turbis: quoniam profecti predicauerunt ubique: domino cooperante, & sermone confirmante sequentibus signis. Fœnum in quo discumbens turba reficit, concupiscentia carnis intelligit: quam calcare & premere debet omnis, qui spiritualibus alimentis satiari desiderat. Omnis enim caro fœnum / & omnis gloria ei? tanquam flos fœni. Discumbat ergo super fœnum, ut florē fœni conterat: id est, ut castiget corpus suum, & seruituti subiciat, voluptates carnis edomet, luxuriae fluxa restringat. Quisquis panis viui cupit suauitate refici: quisquis supe pنے grāe dapibus renouari amat: ne infima vetustate deficiat, caueat. Quinque milia viri, qui manducauerunt, perfectionē eorum (qui verbo vitæ reficiunt) innuunt. Virorum quippe nomine, solent in scripturis perfectiones quinque figurari: quod sœminea mollicies nulla corrumpit: quales cupit eos esse, quibus dicit apostolus.

1. cor. xvj. c Vigilate, stete in fide: viriliter agite & confortamini. Millenarius autē numerus (ultra quē nulla numeri cōputatio succrescit) plenitudinē rerū (de quibus agit) indicare cōsuevit. Quinarium vero numero: quinque notissimi corporis nostri sensus exprimunt, visus videlicet, auditus, olfactus, gustus, & tactus. In quibus singulis, quinque viriliter agere & confortari satagunt, sobrie & pie, & iuste viuēdo: ut celestis sapiētię mereamur dukedine recreari. hi nimirum quinque milibus virorum p festibus (quod dñs mysticis dapibus faciavit) figurant. Nec pterest dum res secturus multitudinē grās egit. Egit quippe grās: ut & nos doceret de preceptis cœlitus muneribus grās semper agere: & ipse quantum de nostris profectibus gratuletur, & de nostra spiritali refectiōe gaudeat: intimaret. Vultis etenim nosse fratres, quantum nostræ cōgaudeat salutis? Narrat euāgelista Lucas dedisse eū discipulis potestatem calcādi supra omnē virtutem inimici: eorumque nomina scripta indicasse in cœlis: & statim infert. In ipsa hora exiit in spiritu sancto, & dixit. Cōfiteor tibi pater dñe cœli & terræ: quia abscondisti hæc a sapiētibus & prudentibus: & reuulasti ea paruulis. Claret ergo, quia salutis ac vitæ fidelium cōgratula: qui preter grās agēdo collaudat: quod ea quæ superbientibus abscondit: his milibus spiritu secreta reuelauit. Quod autē saturata multitudo iussit discipulos colligere: quod superauerāt fragmētorum, ne perirent: hoc signat pfecto: quod plenitudo sunt arcana diuinorum eloquiorum: quod vulgi sensus non capit: nonnulla quæ per se quidē minus docti assequi nequunt: sed a doctioribus exposita mox intelligere quunt. Hæc ergo necesse est: ut qui valēt diligentius scrutādo, colligant: & ad eruditiōē minorum suorum dicto vel scripto faciāt peruenire: ne alia menta verbi illorum desidia pereant, plebibusque tollant, qui hæc domino donante interpretando colligere norunt. Colligerunt (inquit) & impleuerunt duo decim Cophinos fragmētorum. Quia duodenario numero solet perfectio nis cuiuslibet summa figurari: recte per duodecim cophinos fragmētorum plenos: omnis spiritalium doctorum chorus exprimit: qui obscura scripturarum: quæ per se turbæ nequunt: & meditādo colligere: & mediata & mandata lris suo pariter & barbarum vsui cōseruare iubent. Hoc ipsi fecere Apostoli.

Textus.

& euangelistæ: non pauca legis & prophetarum dicta mystica, suis (interp̃-
 ratione addita) inserēdo opusculis. Hoc se q̃ces eorū eccl̃ie toto orbe magistri:
 etiā integros nōnulli vtriusq; testamēti libros diligētiōri explanatiōe discu-
 tiendo: qui q̃uis hoībus despecti/celestis tñ gr̃æ sunt pane fœcūdi. Nā serui
 lia cophinis solent opa fieri. Vnde de pplō, qui in luto quondā ac lateribus
 seruiebat in ægypto dicit Psalmista. Manusei⁹ in cophino seruierunt. Illi
 ergo hoies cum vidissent, qđ fecerat signū, dicebāt, Quia hic est vere pphes
 ta: qui vēturus est in mūdum. Recte qđdem dicebāt: quia hic est vere pphes
 ta: dñm pphetam magnū/ magnæ salutis pconem iā mūdo futurum. Nam
 & ipse pphetam se vocare dignat⁹, vbi ait: quia nō capit perire pphetā extra
 Ierusalem. Sed necdū plena fide pficiebāt: q̃ hunc etiam deū dicere nesciebāt.
 Ergo illi vidētes signū (qđ fecerat Iesus) dicebāt, Quia hic est vere ppheta,
 qui vēturus est in mūdum. Nos certiori cognitiōe veritatis & fidei/ videntes
 mūdū (quē fecit Iesus) & signa, quibus illū repleuit, dicamus. Quia hic est
 vere mediator dei & hoīm: qui implet mūdum diuinitate: & mūdus p ip̃m
 factus est: qui in ppria venit/ genus humanum q̃rere: & saluare, qđ perierat:
 ac recreare mūdum, quē fecerat: qui cū suis fidelibus p p̃sentam diuinitatis
 est in mūdo omnibus diebus vsq; ad cōsummatiōem scl̃i: qui in cōsumma-
 tione scl̃i per humanitatem vēturus est in mundum, vt reddat singlis scđm
 opa eorum: impios quidē & p̃tōres æternū p̃ijciens in ignē: iustos autē in
 vitam introducēs æternam: in q̃ viuūt & regnat cum p̃re in vnitate sp̃s scl̃i
 deus, per om̃ia sæcula sæculorum. Amen.

ps. xviij. d.
Textus.

Luce. iij. 5

¶ Segmentū ex euangelio Ioannis. cap. viij. lra. F. qđ cas-
 nitur dñica in passione.

In illo tempore. Dixit Iesus turbis iudeorum/ & prin-
 cipib⁹ sacerdotū, Quis ex vobis arguet me de p̃tō:
 Si veritatē dico vobis: q̃re vos nō creditis mihi: Qui
 est ex deo: ṽba dei audit. Propterea vos nō auditis,
 quia ex deo nō estis. Respōderūt ergo Iudei: & dixe-
 runt ei, Nōne bene dicimus nos: quia Samaritan⁹ es
 tu: & dāmoniū habes? Respōdit Iesus, Ego dāmon-
 ium nō habeo: sed honorifico p̃rem meum, & vos
 inhonoratis me. Ego autē non q̃ro gl̃iam meā: est qui q̃rat, & iudicat. Amē
 amen dico vobis: si quis sermonē meū seruauerit: nō videbit mortē in æter-
 num. Dixerūt ergo iudæi, Nūc cognouim⁹, quia dāmoniū habes. Abraam
 mortuus est, & pphetæ: & tu dicis, Si quis sermonē meū seruauerit: nō gusta-
 bit mortē in æternum? Nūquid tu maior es p̃re n̄ro Abraam, qui mortu⁹
 est: & pphete mortui sunt: quē teip̃m facis? Respōdit Iesus. Si ego gl̃ifico
 S in

Homilia Gregorij.

meipsum, gloria mea nihil est: est pater meus qui glorificat me, quem vos dicitis: quia deus vester est: & non cognouistis eum, ego autem noui eum, & si dixero, quia non noui eum: ero filis vobis mendax. sed scio eum: & sermone eius seruo, Abraam pater vester exultauit, ut videret diem meum: vidit, & gauisus est. Dixerunt ergo Iudaei ad eum. Quinquaginta annos nondum habes & Abraam vidisti? Dixit ei Iesus. Amen amen dico vobis: antequam Abraam fieret, ego sum, Tulerunt ergo lapides Iudaei: ut iacerent in eum. Iesus autem abscondit se: & exiuit de templo. Et reliqua.

Homilia beati Gregorij papae de eadem lectione. Habita ad populum in basilica sancti Petri apostoli, dominica in passione.

Enfate fratres charissimi mansuetudinem Dei: relaxare peccata venerat: & dicebat. Quis ex vobis arguet me de peccato? Non dignatur ex ratione ostendere se peccatorem non esse, qui ex virtute diuinitatis poterat peccatores iustificare. Sed terribile est valde, quod sequitur. Quis ex deo est: verba dei audit, propterea vos non auditis, quia ex deo non estis. Si enim ipsa verba dei audit: qui ex deo est: & audire verba non pos-

test: quisquis ex illo non est: interroget se unusquisque, si verba dei in aure cordis percipit: & intelligit, vnde sit. Caelestem patriam desiderare veritas iubet: carnis desideria contemni, mundi gloriam declinare, aliena non appetere, propria largiri. Penset ergo apud se unusquisque vestrum, si haec vox dei in cordis aure conualuit: & quia iam ex deo sit, cognoscit. Nam sunt nonnulli qui precepta dei nec aure corporis percipere dignantur. Et sunt nonnulli, qui haec quidem corporis aure percipiunt: sed nullo ea mentis desiderio complectuntur. Et sunt nonnulli qui libenter verba dei suscipiunt: ita ut etiam in fletibus compungantur, sed post lachrymarum tempus ad iniquitatem redeunt, hi profecto verba dei non audiunt: qui haec exercere in opere contemnunt. Vitam ergo vestram fratres charissimi ante mentis oculos reuocate: & alta consideratione pertimescite hoc, quod ex ore veritatis sonat, propterea vos non auditis, quia ex deo non estis. Sed hoc quod de reprobis. Veritas loquitur, ipsi hoc de semetipsis reprobi iniquis suis operibus ostendunt. Nam sequitur. Responderunt Iudaei, & dixerunt ei. Nonne bene dicimus nos: quia Samaritanus es tu, & daemonium habes? Accepta autem tanta contumelia: quid dominus respondit? audiamus. Ego daemonium non habeo, sed honorifico patrem meum: & vos inhonorastis me. Quia enim Samaritanus interpretatur custos: & ipse veraciter est custos, de quo Psalmista ait. Nisi dominus custodierit ciuitatem, frustra vigilat qui custodit eam. Et cui per Esaiam dicitur. Custos quid de nocte? custos quid de nocte? Respondere dominus noluit: Samaritanus non sum, sed ego daemonium non habeo. Duo quippe ei illata fuerant: unum negauit, sed alterum tacendo consentit.

Terminus.

Textus.

Verbum
domini audito
res sit in
multiplici
differencia.

Terminus.

Textus

Samaritanus
custos
interpretatur.
Esa. 62. 12.

Custos nāq; humani gñis venerat: & si Samaritanū se nō esse diceret, esse se custodē negaret, Sed tacuit, qđ recognouit: & patiēter repulit, qđ dīctū fallas ceter audiuit, dicēs. Ego dæmoniū nō habeo. In quib⁹ v̄bis quid aliqđ supbia nra cōfunditur: qđ si exagitata vel leuiter fuerit, atrociores iniurias reddit, qđ accepit, facit mala, qđ potest: minas, & qđ facere nō potest. Ecce iniunā suscipiēs deus, nō irascit, nō cōtumeliosa v̄ba respōdit. Qui si eis dē ista dicētib⁹ respōdere voluisset, dæmoniū vos habetis: verū, p̄fecto diceret: quia nisi impleri dæmonio essent, tā pueris de deo loqui nō possent, Sed accepta iniuria etiā (qđ verū erat) dicere v̄itas noluit: ne nō dixisse veritatē: sed puocatus cōtumeliā reddidisse videret. Ex q̄ re qđ nob̄ innuit: nisi vt eo tpe qđ a p̄ximis ex falsitate cōtumelias accipimus: eorū etiā vera mala taceamus, ne ministes qñ iuste correctōis in arma v̄ramus furoris: Sed quia quisquis zelo dei vtit: sepe a prauis hoibus dehonestat: in semetip̄o dñs nobis patiētiē p̄buit exemplū, qui ait, sed honorifico p̄rem meū & vos inhonorastis me. Sed quid nob̄ ad ista faciēdū sit: adhuc suo nos exemplo admonet: cū subiungit. Ego autē nō q̄ro gl̄iam meā: est qui q̄rat, & iudicat. Scimus certe, qđ scriptū est: quia p̄r oē iudiciū dedit filio: & tñ idē filius iniurias accipiēs, gl̄iam suā non q̄rit: illas cōtumelias p̄ris iudicio referuat: vt nobis p̄fecto insinuet, q̄ntum nos esse patiētes debemus: dū se adhuc vlcisci nō vult, & ip̄e qui iudicat. Cū v̄o malorū pueritas crescit, nō solū p̄dicatio frāgi nō dehet: sed etiā augeri. Qđ suo dñs exēplo nos admonet, qui postqđ dæmoniū h̄re dictus est: p̄di catōis suā bñficia largius impēdit, dicēs. Amē amē dico vobis, si quis sermonē meū seruauerit, mortē nō videbit in eternū. Sed sicut bonis necesse est, vt meliores etiā p cōtumelias existāt: ita semp̄ reprobi de bñficio peiores sunt. Nam accepta v̄a p̄dicatiōe iterū dicunt. Nunc cognouimus, quia dæmonium habes. Quia em̄ eternę mortī inhæserāt: & eandē mortē (cui inhæserant) non videbant, dum solam mortem carnis aspicerent, in v̄itatis seruone caligabāt, dicētes. Abraā mortuus est, & p̄phete, & tu dicis: si quis sermonē meū seruauerit, mortē nō gustabit in eternum? Vñ & ip̄i v̄itati eundē Abraā & p̄phetas q̄si venerātes p̄ferunt. Sed apta nobis rōne ostenditur, quia qui deum nesciunt, dei q̄q; famulos falso venerant. Et notādum, qđ vidit eos dñs aperta sibi impugnationē resistere: & tñ eis se iterata non definit voce p̄dicare, dicens. Abraam pater vester exultauit, vt videret diē meū, vidit, & gauisus est. Tunc quippe diē dñi Abraam vidit, cum in figura summæ Trinitatis tres angelos hospicio recepit. Quibus p̄fecto susceptis, sicut tribus, quasi vni locutus est: quia & si in personis numerus Trinitatis est, in natura vnitas diuinitatis. Sed carnales mentes audientium oculos a carne non subleuant, dum in eo solam carnis ætatem pensant, dicentes. Quin̄ quaginta annos nondū habes, & Abraā vidisti? Quos benigne redēptor n̄r a carnis suę intuitu submouet: & ad diuinitatis cōrēplationē trahit, dicēs

Textus.

Patentia
ep̄i nos ad
pauitū ex
hortari deo
ber.

Textus.

Joan. v. d.

Textus.

Textus.

Definētiē
tes dei fa
mulos falso
venerant.

Textus.
S. m. xvij.

Textus.

Homilia Gregorij.

- Textus.** Amen amen dico vobis, anteq̃ Abraam fieret ego sum. Ante em̃ p̃teriti t̃p̃is est, sum, p̃sentis. Et quia t̃p̃s p̃teritum & futurum diuinitas non habet: sed semper esse habet: nō ait. ante Abraam ego fui: sed ante Abraā ego sum. Vnde & ad Moysen dī. Ego sum, qui sum: & dices filijs isrl̃. Qui est: misit me ad vos. Ante ergo, ṽl post Abraam esse habuit. qui & accedere potuit p̃ exhibitōem p̃sentis, & recedere p̃ cursum vitæ. Veritas ṽo semper esse habet: quia ei quicq̃ nec p̃iori t̃p̃e incipit, nec subsequēti terminat̃. Sed sustinere ista æternitatis ṽba mētēs in fidelium nō valētes, ad lapides currūt, & quem intelligere nō poterāt: obruere q̃rebāt. Quid aut̃ cōtra furorē lapidantium dñs fecit: ostendit, cum p̃tinus subinfert̃. Iesus autem abscondit se, & exiuit de templo. Mirū est valde s̃fēs charissimi: cur p̃secutores suos dñs se abscondēdo declinauerit, q̃ si diuinitatis suę potentiā exercere voluisset: tacito nutu mentis in suis ictibus eos ligaret: aut in p̃œna subitę mortis obrueret. Sed quia pati venerat: exercere iudiciū nōlebat. Certe sub ip̃o passiōis t̃p̃e & q̃ntum poterat ostēdit: & t̃n hoc (ad qđ venerat) p̃tulit. Nam cū p̃secutoribus suis se q̃rentibus diceret, ego sum. sola hac voce eorū sup̃biam p̃culit: & oēs in terram strauit. Qui ergo & in hoc loco potuit manus lapidantium non se abscondendo euadere: cur abscondit se, nisi q̃ homo inter hoies factus, redemptor n̄r alia vobis ṽbuloquit, alia exemplo? Quid autē nobis hoc exemplo loquit: nisi vt etiam cū resistere possumus, iram sup̃bientium humiliter declinemus? Vnde & p̃ Paulum dī. Date locum irę. Quāta humilitas te iram p̃ximi ferre debeat, p̃pendat homo: si furores irascētiū abscondēs se declinauit deus. Nemo ergo se cōtra acceptas cōtumelias erigat: nemo cōuitiis cōuitium reddat, imitatiōe ergo dei, gl̃iosius est iniuriā tacendo fugere, q̃ respōdendo sup̃are. Sed contra hoc sup̃bia dicit in corde. Turpe est, vt accepta iniuria taceas. Quisquis cōspicit: quia cōtumeliā accipis, & taces: nō putat, quia patiētiā exhibes, sed crimē agnoscis. Sed vnde vox ista in corde n̄ro cōtra patiētiā nascit̃, nisi quia in imis cogitatiōem fiximus: & dñm in terra gl̃iam q̃rimus, placere ei (qui nos de cēlo cōspicit) non curamus? Accepta ergo cōtumelia: meditemur in ope vocem Dei. Ego non quero gl̃iam meam: est qui q̃rat, & iudicat. Hoc autem (qđ de dño scriptum est) abscondit se, intelligi & aliter potest. M̃lta quippe iudæis p̃dicauerat: sed p̃dicationis eius ṽba deridebāt. Deteriores q̃q̃ ex p̃dicatione facti sunt: qui ṽlq̃ adiaciendos lapides peruenerūt. Et quid abscondendo se dñs signat: nisi q̃ eis ipsa veritas abscondit̃, qui eius sequi ṽba contemnūt. Eam quippe (quam non inuenit) humilem veritas fugit mentem. Et q̃ n̄ multi sunt hodie, qui iudæorum duriciā derestant: quia p̃dicationem dñi audire noluerunt: & tamen quales illos arguunt fuisse ad fidem, tales ipsi sunt ad operationem. Præcepta dei audiunt, miracula cognoscunt, sed conuerti a suis prauitatibus renuunt. Ecce vocat: & redire nolumus. Ecce sustinet: & eius patiētiā

Ch̃s si voluisset: facile suos p̃secutores extirpasset.
Joan. xviii

Rom. xii. d.

Veritas ipsa abscondit se fuit iudicis

mulamus. Dum ergo tempus est fratres: paruitatem suam vnusquisq; deserat, dei patientiam pertimescat: ne (quem nunc tranquillum despicit) iratum postmodum nequaquā euadere possit.

¶ Segmentum ex Euangelio Matthæi. cap. xxi. lra. A.
quod canitur dñica in Ramis palmarum.

In illo tempore, Cum appropinq̃ssset dñs Iesus Hierosolymis, & venisset Bethphage ad montem Oliueti: tunc misit duos discipulos, dicens eis. Ite in castellū: qđ contra vos est: & statim inuenietis asinam alligatam & pullū cū ea soluite. & adducite mihi. Et si quis aliquid vobis dixerit: dicite, quia dñs ihs opus habet. & confestim dimittet eos. Hoc autē factū est: vt adimpleret, qđ dictum est per pphetam, dicētem. Dicite filiæ Sion: ecce rex tuus venit tibi māsuet⁹, sedēs sup Asinam & pullū filiū subiugalis. Eūtes autē discipuli, fecerūt sicut p̃cepit illis Iesus. Et adduxerūt asinam & pullū: & imposuerūt super eos vestimenta sua: & cū desuper sedere fecerūt. Plurima autē turba strauerūt vestimenta sua in via. Alij autem cædebant ramos de arboribus, & sternebant in via. Turbæ autē, q̃ præcedebant, & q̃ seq̃bant, clamabāt dicētes. O saana filio Dauid bñdictus q̃ venisti in noīe dñi: o saana in altissimis. Et cū intrasset Hierosolymam, cōmota est vniuersa ciuitas, dicēs. Quis est hic? Ppliautē dicebant. Hic est Iesus ppheta a Nazareth Galilæe. Et reliqua.

Esā. xliij. d.
Zach. ix. d.

¶ Homilia venerabilis Bedæ presbyteri.

Mediator dei & hoīm homo Chrs Iesus: q̃ p humani gñis salute passur⁹ de cælo descēderat ad terras: ap̃ p̃pinq̃nte hora passiōis: appropinq̃re etiā voluit loco passiōis, vt etiā p hoc claresceret, qđ nō inuit⁹: sed spōte pateret. In asina venire, & a turbis rex appellari, ac laudari voluit: vt etiā p hoc eruditus q̃q; cognosceret ip̃m esse ch̃m: quem sic illū venturū p̃phetia olim p̃missa signauerat. Ante quinq; dies pas-

303. xij. 20.

schæ venire voluit: sicut ex Ioānis euāgelio didicim⁹: vt etiā p hoc ostēderet se esse agnū immaculatū: qui p̃ctā tolleret mūdi. Agnus quippe paschalis. cui⁹ immolatiōe ppl̃s Israel ab egyptia est seruitute liberatus: atē q̃nq; dies paschæ, id est, decima luna domum inferri: & ipsa die paschæ, id est, quarta decima luna ad vesperū iussus est immolari: significās eū, qui nos suo sanguine redēpturus, atē quinq; dies paschæ, id est, hodierno die: magno p̃cedentiū, sequentiū.

Homilia venerabilis Bedae.

Numq; ppforum gaudio ac laudatione deductus: venit in templum Dei: &
 erat cotidie docens in eo. Quinta demum pacta die: vbi veteris paschae sacras
 menta haecenus obseruata consumauit, ac noui deinceps obseruanda discipulis
 sacramenta contradidit: egressus in montem Oliueti, tentus est a iudeis, &
 mane crucifixus: ipsa nos die a daemoniaca dñatione redemit, quia antiquus
 ille Hebraeorum ppfs, p immolationem agni iugis egyptiae seruitutis abiecit.
 Ergo dñs instar agni paschalis: ante qñq; dies (q; pati inciper) locum passionis
 adijt: vt se insinuaret esse illum: de q; praedixit Elaias. Sicut ouis ad occisionem
 ducet. & qñ agnus coram tondete se obmutescet: & nō apiet os suū. Et pau
 lo fupius. Ipse aut vulnerat⁹ est: ppter iniquitates nras: & liuore ei⁹ sanatus
 mus. Sed inuidorum corda principum in cunctis, q; pvide gessit, cum psequi
 q; in eum credere maluerūt: & multum miseri vitae auctorē morti potius dare
 q; per ipm viuificari studebāt. Verū nos pñdorum cecitate declinata, eorum
 magis exēpla, q; fideliter dñm laudare studuerūt, seqmur, & iter eius mysticū
 mystica (vt decet) interpretatione scrutemur. Asina & pullus, qbus sedens dñs
 Hierosolymā venit: vtriusq; ppli iudaei, videlicet & gentilis simplicia corda
 designat: quib⁹ ille pñdēs, q; a noxia libertate suo frenas imperio, ad visio
 nem superne pacis perducit. Hierosolyma etem visio pacis interpretat. Et hñ
 cum ad montem Oliueti venisset dñs: discipulos, qui hēc animalia adducerent,
 misit: qā non nris ad eum meritis, sed sola ipsius grā largiēte puenim⁹. Ioan
 ne attestāte, qui ait. Et in hoc charitas est, non qñ nos dilexerimus deum: sed
 quia ipse prior dilexit nos. Mons nāq; Oliueti celsitudinē dñicæ dilectionis (q;
 nos misericorditer illustrare ac saluare dignat⁹ est) insinuat: nō solum qā olei
 natura lucis ministra est, & laborū dolorumq; solamē: verū etiā: quia cūctis
 quibus immisceat, solet excellere liqribus. Et apls de charitate locuturus: adhuc
 (inquit) excellētiorem viā vobis demonstrō. Ad montem igit Oliueti veniens
 dñs, Asinos sibi (qbus Hierosolymā petat) pcepit exhiberi: figurate significās
 hoc: qd alibi dicit aperte. Quia sic deus dilexit mūdum, vt filiū suū vnigeni
 tum daret: vt omnis (qui credit in ipm nō pereat) sed habeat vitā eternam.
 Duos ad exhibēda sibi iumēta misit discipulos: vt significaret in vtrūq; pos
 pulum, circuncisionis videlicet & prepucij p̄dicatores esse destinādos: vel certe
 duos misit: vt eosdem p̄dicatores doctrina simul & operatiōe perfectos esse
 mōderet: ne vñ erroris yba indocti veritati miscerēt: vñ ea (q; rectis docuissent)
 peruerse viuēdo negarēt. Inuenietis (inquit) Asinā alligatā, & pullū cū ea,
 soluite & adducite mihi. Pullum q; alligatū fuisse, ali⁹ euāgelistae testant.
 Vterq; em ppli, funibus pñdorum erat circūplexus, & solutiōe diuina opus
 habebat. Iste lege (quā accepat) male vtendo, ille nunq; accipiēdo peccauerat,
 Vnde bene dicit apls. Quia nō est distinctio, omnes em peccauerunt, &
 egent grā dei: iustificari per grām ipsius gratis. Et pulchre ali⁹ tres euāgelistae
 (qui gētib⁹ scripserunt) pullū solummodo domini adductum memorant.

Esai. liij. d.

per asinā
 & pullū qd
 designat.
 Hierosolyma
 manifestatio pa
 cis ē.

i. Joā. iij.

Mōs oliue

ti qd insi

nuat

Olei natu

ra qñtis.

i. corin. xij.

i. Joan. iij.

Luc. xix. c.

Marc. xij. a

Rom. x. e

Matthæus autem Euangelista, qui & Hebræis & Hebræo sermone scripsit euangelium, etiam Asinæ facit mentionem: puidam utique dispensatione: ut quorum salutem scribendo quaesierunt hos saluando a dño mystice docerent esse figuratos. Et si quis vobis (inquit) aliquid dixerit: dicite, quia dñs his op⁹ habet: & cōfessum dimittet eos. Et doctoribus præcipitur: ut si quid eis obstiterit aduersitatis: & si quis prohibuerit peccatores a laq̃is diaboli absolui: & p cōfessionem fidei dño adduci: non tamē prædicandum desistant: sed cōstanter insinuent: quia Dñs ad ædificandam ecclesiam talibus opus habet. Quāuis em̃ sæuus sit persecutor & immanis: non potest eorum obsistere saluationi: q̃s nouit Dñs, quia sunt eius: q̃s ad vitam præordinauit æternam. Adhibet autem huic facto prophetæ testimonium: ut appareat Dñm quidē in omnibus q̃ de ipso erant scripta complexisse: sed inuidia cæcatorum: Scribas & Phariseos: ea q̃ ipsi legebant intelligere nequiuisse. Dicite filiæ Sion: ecce rex tu⁹ venit tibi mansuetus: sedens super Asinam & pullum filium subiugalis. Filia Sion/Ecclesia est fidelium: pertinens ad supernam Ierusalem, q̃ est mater omnium nostrum: cuius portio tunc non minima erat in pp̃lo Isrl. Regem habens mansuetum: qui non terrena immitibus: sed mansuetis celestia regna dare consuevit: dicens. Discite a me: quia mitis sum & humilis corde: & inuenietis requiem animabus vestris. De quibus Psalmista. Mansueti (inquit) possidebunt terram: & delectabunt in multitudine pacis. Rex ergo mā suetus, mansuetus (idest humilibus corde) terram pacis tribuit: quos in terra belli & tribulationum: quondam rex impius: idest, Diabolus superbix uoluerat strauit. Sedens (inquit) super Asinam & pullum filium subiugalis, quia requiescit in corde humilium & quietorum & trementium uerba eius: siue eorum qui in Synagoga iugum legis trahere nouerunt: seu illorum, qui gētili diu libertate effrenes eiusdem Synagoge instantia ad fidei & veritatis sunt grām conuersi. Adducētes autem Asinam & pullum discipuli imposuerunt super eos uestimēta sua: & dñm desuper sedere fecerunt. Vestimenta discipulorum/ opera sunt iusticiæ, Psalmista teste, qui ait. Sacerdotes tui induantur iusticia: Asinos (quos nudos inueniūt discipuli) suis sternūt uestimentis: & ita desuper dñm imponunt: cum p̃dicatores sancti q̃libet a sanctitatis habitibus tuos inueniūt: hosq̃ p̃tuturam suarū exemplis, ad suscipiendam fidem & dilectionē sui cōditoris imbuūt. Non em̃ nudā dñs Asinā: nō nudū uoluit ascendere pullū: quia siue Iudæus siue Gētilis: nisi sc̃tōrū fuerit dictis ornatus & actis: non potest dñm habere rectorē: sed regnat potius p̃tīm in mortali ei⁹ corpore ad obediendū concupiscētis eius. Plurima autē turba strauerunt uestimēta sua in via. Plurima hæc turba, innumerabilem martyrum designat exercitū, qui corpora sua animarū uidelicet tegumēta p̃ dño dabant: q̃ sequentibus electis planiorē recte uiuēdi callē facerēt, ne q̃ uidelicet dubitaret, ibi pedē bonæ actiōis ponere in pace: ubi nō paucos uiderēt in bello p̃cessisse

Tertus.

Sicut p̃secutor non potest resistere saluationi fidelium.

Tertus.

Filia Sion ecclesia est.

Matt. xi.

ps. cxxvi

Tertus.

ps. cxxvi.

Quare nō ascendit dñs nudā asinā aut pullū. Tertus.

Homilia venerabilis Bedæ.

- Textus.** martyrū. Alij autem cedebant ramos de arboribus: & sternebant in via. Rami arborum: dicta sunt patrum pcedentium exempla. Et quisquis in exemplum recte credendi siue operandi: quid Prophetæ, quid Apłi: quid ceteri sancti dixerūt, seu fecerūt, pādit: ramos pfecto de arboribus cedit: quib9 iter a fini dñm portātis cōplanet, quia sentētias de sctōrum libris excerpit: per q̄ simplicium Chři corda ne in via veritatis errent: ædificet. Turbæ autem, q̄ pcedebant: & q̄ seq̄bant, clamabāt, dicentes. Osaana filio David. Vna eademq; cōfessiōis & laudatiōis voce dñm, qui pcedunt & qui sequuntur, exaltant: quia vna nimirū fides est eorū, qui ante incarnationem dñicam: & q̄ post hæc fuerunt. pbat: q̄uis sacramenta habuerint p temporū rōne disparia: Petro attestante: qui ait. Sed p grām dñi Iesu credimus saluari, quæ admodum & illi. Qd̄ autem aiunt: Osaana filio David (hoc est) qd̄ in psalmo legitur, Dñi est salus, & super pplm tuū bñdictio tua (hoc est) qd̄ in magnæ deuotione laudis in Apocalypsi sctōrum Chorus resonat. Salus deo nrō: q̄ sedet sup Thronū & agno, Bñdictus qui venit in nomine dñi. In noie dñi: in nomine dei p̄is significat: qd̄ ipse alibi (iudæis non credētib9) dicit. Ego veni in nomine p̄is mei: & nō recepistis me: alius veniet in noie suo: illi lum recipietis. Venit em̄ Chrs in nomine dei p̄is: quia in oibus (q̄ gessit & dixit) p̄rem gl̄ficare, & gl̄ficandum hoībus p̄dicare curauit. Veniet Antis christus in nomine suo: qui cū sit homo omniū nequissimus: & diabolo commite plenus: non em̄ dedignabit se filīū dei cognominari. Aduersatur em̄ & extollit super omne, qd̄ dī deus: aut qd̄ colit. Assumūt autē versiculū laudis turbæ de psalmo centesimo decimo septimo, quē de dño cantatum nemo est qui dubitet. Vnde pulchre de ipso in eodem psalmo præmittitur. Lapidē quem reprobauerunt ædificantes. hic factus est in caput anguli, quia videlicet Chrs, quem reprobauerunt iudæi ædificantes suarum decreta traditionū, factus est in monimentum vtriusq; ppli credentis iudæi (scilicet) & gentilis. Qd̄ em̄ in psalmo lapis angularis vocat Chrs (hoc est) vtriq; qd̄ in euāgelio pcedentium seq̄ntiumq; collaudat voce barbarum. Qd̄ autem in eiusdem laudis psecutione subiungit. Osaana, id est, salus siue saluifica in altissimis: perspicue docet aduentum dñi in carne: non solum humani generis in terras sed & angelorū in cælis esse salutem: quia dum nos redempti ad supna perducimur, eorū pfecto numerus, qui Sathana cædente erat minoratus impletur. Hinc em̄ Paulus ait. Instaurari omnia in Chro, quæ in cælis, & q̄ in terra sunt in ipso. Recte igit. Osaana in altissimis in ei9 laudē canit: cui9 tota incarnationis dispensatio p implenda gloria patriæ cælestis aderat. Proinde necesse est fratres mei, vt ad promissam nobis patriam tota mentis deuotione tendamus, semper recordantes, quia & si angusta est via, qua ingredimur: beata est mansio, ad quam festinamus. Fœlicius quippe est per asperum iter ad regnum, q̄ per amœnum planumq; ad supplicium duci.
- Actu. ix. c.**
ps. lxx.
Apoc. vii. c.
Textus.
Joan. v. s.
ij. Thessa.
ib.
ephē. j. b.

Felicius est continentia carnis temporali gaudium penne mereri: q̃ plasciua
parui t̃pis æternā luere vindictam. Ecce ieiunium q̃dragesimalē dño auxiliā
te iam plurima ex parte cōpleuimus: testis est vniciq̃ cōsciētia sua: q̃a q̃nto
distictius se sanctis hys dieb⁹ dño mācipasse meminit: t̃ato amplius gaudēs
sct̃m dñicæ resurrectionis t̃ps expectat. At si quē forte adhuc cōsciētia minus
p̃fecte castigata accusat: nulli dubiū quin pavidus & tremēs tantę solēnitatis
p̃stolat aduētum. Nec tñ hic talis de salute diffidat, ne aliq̃ suorum numero
litate ṽl enor̃mitate scelerum cōfusus: barathrum desperatiōis incidat: iuxta
illd̃ Salomōis. Impius cum venerit in p̃fundū malorum: cōtemnit: sed solli
cie perpedat: quia si t̃ps annuæ festiuitatis: q̃ de autoris ñri resurrectione lætas
mur: t̃ato ṽl gaudio castos, ṽl impūros meru & cōfusiōe afficit: multomas
gis in t̃pe disticti examinis: q̃n gñalis omniū resurrectio celebrat, & iā audi
ta iudicis sentētia, hos cōsciētia mūda excusans lætificat: illos noxia accusans
impetuum dānat. Quicūq̃ ergo fr̃es dilectissimi cōtinētiæ armis accincti
ab initio iam q̃dragesimalæ cum t̃ratore superbo certare ceperunt: videāt cau
te ne cepta deserāt, priusq̃ hoste p̃strato ministerijs donent angelicis. Qui
p̃o hactenus armaturā ṽtutum nō induit, vel hodie incipiat: hodie cū tur
bis illis fidelibus fidei opa assumat: imploret pietatē eius: qui in nomine p̃ris
aduētiēs bñdictionē mundo attulit: & oīa in altissimis p̃clamās salua
ri se superna in p̃ria flagitet. Sternat vestimēta sua in via (idest mēbra sui cor
poris humiliet in p̃senti) vt exalter ea deus in futuro: memor illius Davidici
quia exultabunt ossa humiliata. Ramos de arboribus cædat, & sibi sternat in
via (idest sct̃orum scripta sedulus ad memoriā reuocet) quibus stātes: ne cas
dant, roborant lapsi: ne diutius iaceāt hortant̃. resurgētes: vt ṽtutibus exer
ceant̃, instruunt. Exercitati, in ṽtutibus p̃mia in cælis vt sperēt erigunt. hisq̃
gressus suę actiōis (ne in lapidē offensiōis & petrā scādali offendāt) p̃muniat
acti etiā ipse cum cæteris fidelibus redēptoris sui vestigia seq̃tur: passionisq̃
ac resurrectionis eius mysteria digna mentis puritate veneret, q̃ electis omni
bus mēbris videlicet suis in remedium simul & cælestium gaudiorū p̃ignus
dare dignatus est: Iesus ch̃rs dñs ñr: qui viuit & regnat cum p̃re in vnitate
sp̃s sancti deus: per omnia sæcula sæculorum. Amen.

*Felicio e p
asper iter
ire ad celū
q̃ p planū
ad suppli
cium.*

pue. xviii

p̃s. l.

¶ Segmentum ex Euangelio Marci. cap. xvj. l̃ra. A.
quod canitur in die Resurrectionis.

Nillo tempore, Maria magdalene, & Maria Iacobi, & Salo
me emerunt aromata: vt venientes vngerent Iesum. Et val
de mane vna sabbatorum veniunt ad monumentum, or
to iam sole. Et dicebant adinuicem. Quis reuoluet nobis la
pidem ab ostio monumenti? Et respicientes, viderūt reuos

Homilia Gregorij.

lutum lapidem. Erat quippe magnus valde. Et introeuntes in monumentum, viderunt iuuenem sedentem in dextris coopertum stola candida: & obitus puerunt. Qui dixit illis, Nolite expauescere. Iesum quem queritis Nazarenum crucifixum, surrexit, non est hic. Ecce locus ubi posuerunt eum. Sed ite & discite discipulis eius & Petro: quia præcedet vos in Galilæam, ibi cum videritis: sicut dixit vobis. Et reliqua.

Homilia beati Gregorij papæ de eadē lēone. Habita ad pplm in basilica beatæ Mariæ die sancto paschæ.

Vltis vobis lectionibus fratres charissimi per dictum loqui consueui: sed quia lacescente stomacho, ea quæ dictaueram, legere ipse non possum: & quosdam vestrum minus libenter audientes intueor: vnde nunc a meipso exigere contra morem volo: vt inter sacramentarum solēnia: lectionem sancti euangelij non distando, sed colloquendo edisseram: sicq; accipiatur (vt loquimur) quia colloctionis vox corda torpens

etia plusquam sermo lectionis excitat: & q̄si q̄dam manu sollicitudinis, vt cui gilent, pulsar. Et quidem ad hoc opus ne sufficere posse non video: sed tamē vires (q̄s imperitia denegar) charitas administrat. Scio namq; qui dixit, Aperios tuum, & ego adimplebo illud. Bonum ergo opus nobis in voluntate sit: nam ex diuino adiutorio erit in perfectione. Dat loq̄ndi ausum ipsa etiam resurrectionis dñicæ tanta solēnitas: quia & indignum valde est, vt eo die laudes debitas taceat lingua carnis: quo videlicet die caro resurrexit auctoris.

Audistis fratres charissimi q̄ sancte Mulieres, q̄ dñm fuerant secutę: cū aromatis, ad monumentum venerunt: & ei (quem viuētem dilexerant) etiā mortuo studio humanitatis obsequunt. Sed res gesta aliqd in sancta ecclesia signat gerendum. Sic quippe necesse est, vt audiamus, q̄ facta sunt: q̄tenus cogitemus etiam, q̄ nobis sunt ex eorum imitatione facienda. Et nos igitur in eū (qui est mortuus) credentes: si odore virtutum refecti, cum opinione bonorum operum dñm q̄rimus, ad monumentum profecto illius cum aromatis venimus. Illæ autem mulieres angelos vident, quæ cū aromatis venerunt: quia videlicet illæ mentes supernos ciues aspiciunt: quæ cum virtutum odoribus ad deum per sancta desyderia profiscuntur. Notandum vero nobis est, quidnam sit, q̄ in dextris sedere angelus cernitur. Quid nāq; per sinistram, nisi vita præsens? quid vero per dexteram, nisi perpetua vita lignatur? Vnde in Canticis canticorum scriptum est. Leua eius sub capite meo: & dextera illius amplexabitur me. Quia igitur redemptor noster iam præsentis vitę corruptionem transierat: recte angelus (qui nūciare pennē

etia plusquam
erat q̄ lecto.
ps. lxx.

Mulieres
dñm vident
q̄ cū aroma
tibus venerunt

Cantic. q̄b

eius vitam venerat, in dextera sedebat. Qui stola candida coopertus apparuit, quia festiuitatis nostræ gaudia nunciavit. Candor enim vestis splendorem nostræ denunciavit solennitatis. Nostræ dicamus an suæ? Sed ut fateamur verius & suæ dicamus & nostræ. Illa quippe redemptoris nostri resurrectio & nostra festiuitas fuit: quia nos ad immortalitatem reduxit: & angelorum festiuitas extitit: quia nos reuocando ad cælestia eorum numerum impleuit. In sua ergo ac nostra festiuitate angelus albis vestibus apparuit: quia dum nos per Resurrectionem dñicam ad superna reducimur: cælestis patriæ damna reparantur. Sed quid venientes formidas angelus affatur: audiamus.

Nolite expauescere. Ac si aperte dicat, Paveant illi, qui non ament aduentum supernorum ciuium: pertimescant, qui carnalibus desiderijs pressi, ad eorum se societatem posse pertingere, desperant, vos autem cur pertimescitis, quæ vestros concius videtis? Vnde & angelum Matthæus apparuisse describens: ait. Erat autem aspectus eius sicut fulgur: & vestimenta eius sicut nix. In fulgure etenim terror timoris est: in niue autem blandimentum candoris. Quia vero omnipotens Deus & terribilis est peccatoribus, & blandus iustis: recte testis resurrectionis eius angelus, & in fulgure vultus, & in candore habitus demonstratur: ut ipse sua specie terreret reprobos, & mulceret pios.

Vnde recte quoque populum per deserti gradientem, & columna ignis in nocte, & columna nubis præibat in die. In igne enim terror est: in nube autem visionis lene blandimentum. Dies vero vita iusti, & nox accipitur vita peccatoris, Vnde & conuersis peccatoribus Paulus dicit, Fuiſtis aliquando tenebræ: nunc autem lux in Domino. In die autem per nubem columna monstrata est, & in nocte per ignem: quia omnipotens Deus & blandus iustis, & terribilis apparet iniustis. Iustos in iudicio veniens per lenitatis mansuetudinem demulcet: illos vero per iusticiæ distributionem terret. Sed iam quod angelus subiungat: audiamus. Iesum quæritis Nazarenum, Iesus latine eloquio salutaris, id est saluator interpretatur. At vero multi tunc Iesus dici poterant: non tamen substantialiter, sed nūcupatiue. Ideo & locus subiungitur, ut de quo Iesu dictum sit, manifestetur: Nazarenum. Et causam præteritus subdidit, Crucifixum. Atque addidit, Surrexit, non est hic. Non est hic: id est per præsentiam carnis: qui tamen nunquam deerat per præsentiam maiestatis. Sed ite, dicite discipulis eius & Petro: quia præcedet vos in Galilæam. Querendum nobis est: cur nominatis discipulis, Petrus denominatur ex nomine. Sed si hunc angelus nominatim non exprimeret: qui magistrum negauerat: venire inter discipulos non auderet.

Vocat ergo ex nomine: ne desperaret ex negatione. Quia in re considerandum nobis est: cur omnipotens deus, eum quem cunctarum ecclesiæ præferre disposuerat: ancillæ vocem præsumere: & seipsum negare permisit, Quod & nimirum magnæ esse actus pietatis dispensatione cognoscimus: ut is (qui futurus erat pastor ecclesiæ) in sua culpa disceret, qualiter alijs misereri debuisset. Prius itaque eum ostendit sibi,

Resurrectio
redemptoris
fuit festiui-
tas christiano-
rum & angelo-
rum.

Textus.

Mat. xxiii.
Ero. xii. d.
Columna ig-
nis nubis
populi israeli-
tici præſe-
bat.
Ad eph. v.

Textus.
Ihs saluato-
res interpre-
tatur.

Deo ubique
est per præſen-
tiam maiestatis.

Petrus quæ-
ritus est
dominum nega-
re.

Homilia Gregorij.

Tertus.

Galilæa
transmigratio i
terpretatur.

& tunc cæteris præposuit: vt ex sua infirmitate cognosceret: quam misericor
diter aliena infirma tolleraret. Bene autem de redemptore nro dñ. Præce
det vos in Galilæam: ibi eum videbitis, sicut dixit vobis. Galilæa namq
transmigratio facta interpreta. Iam quippe redemptor nñ a passione ad re
surrectionē: a morte ad vitam / a pœna ad gliam / a corruptione ad incor
ruptionem trāsmigrauerat. Et prius post resurrectionem in Galilæa bene a
discipulis videt: quia resurrectionis eius gliam post læti videbimus, si modo a
vitijs ad virtutum celsitudinem transmigemus. Qui ergo in sepulchro nñ
ciatur: in trāsmigratiōe ostendit: quia is, qui in immortalitatiōe carnis agnosc
tur, in transmigratiōe mētis videtur. Hæc em̄ fratres charissimi p̄ rāta dei
solennitate de lectiōis euāgelicæ expositione trāscurrimus: sed libet, vt de hac
eadem solēnitate aliqd subtilius loq̄mur. Duæ etem̄ vitæ erant: quarū vnā
nouim⁹ alterā nesciebamus. Vna quippe mortalis est: altera immortalis. vna
corruptionis: altera incorruptiōis, vna mortis, altera resurrectionis. Sed venit
mediator Dei & hoīm, homo Chrs̄ iesus: suscepitq; vnam, & ostendit alterā.
Vnam pertulit moriendo: & ostendit alteram resurgendo. Si igitur nobis
mortalem vitam scientibus resurrectionē promitteret carnis: & tamen hanc
visibiliter nō exhiberet: quis eius p̄missiōibus crederet? Factus itaq; homo
apparuit in carne: mori dignatus est ex voluntate: sed resurrexit ex potestate,
& ostendit exemplo qd̄ nobis p̄misit in p̄mio. Sed fortasse aliquis dicat. Ius
re ille surrexit: qui cū deus esset: teneri a morte nō potuit. Ad instruendā cr
go ignorantiam nr̄am: ad roborandā infirmitatem nr̄am: suæ tm̄ resurre
ctionis exēplum nobis sufficere noluit. Solus illo in tpe mortuus est: & tamē
solus minime surrexit. Nam scriptū est. Multa corpora sc̄tōrum qui dormie
rant: surrexerunt. Ablata sunt ergo omnia argumēta perfidiæ. Ne quis em̄
dicat sperare de se nō debet homo: qd̄ in carne sua exhibuit homo Deus.
Ecce cū deo homines resurrexisse cognoscimus: & q̄s puros fuisse homines
nō dubitamus. Si igit̄ membra nostri redemptoris sumus: p̄sumamus in no
bis, qd̄ gestum cōstat in capite. Si multū nos abiicimus: sperare debemus in
nobis nos mēbra vltima: qd̄ de mēbris eius sup̄ioribus audiūm⁹. Ecce p̄o
ad memoriā redit, quid crucifixo dei filio Iudæi insultātes dicebāt. Si rex isrl̄
est: descēdat de cruce, & credimus ei: qui si tunc de cruce descēderet: nimirum
insultantibus cedens virtutem patientiæ, nobis non demonstraret. Sed expe
ctauit paululū: tollerauit probra: irrisiones sustinuit: seruauit patientiā: distul
lit ad miratiōem, & qui de cruce descēdere noluit: de sepulchro surrexit. Plus
igitur fuit de sepulchro surgere, q̄ de cruce descendere: plus fuit mortem res
urgendo destruere, q̄ vitā descendendo seruare. Sed cū Iudæi hunc ad insul
tationes suas de cruce descendere minime cernerent, cum morientē viderēt:
eum se vicisse crediderūt: nomē illius se q̄si extinxisse gauisi sunt. Sed ecce cla
rificatū de morte nomē eius per mundum creuit: ex q̄ hunc infidelis turba
extinguisse

1. Tim. ij.
a.

Mat. xx. vij

Mat. xxv. ij
c.

Surgere d
sepulchro
pl⁹ fuit q̄
d̄ cruce d̄
scendere.

exinxisse se credidit. Et quē gaudebat occisum: dolet mortuum, quia hūc ad suā glām cognoscit puenisse per poenā. Q d' bene in libro iudicum Sāson illius facta significat: q cum Gāzā ciuitatē Philistinorū fuisset ingressus: Philisti ingressum eius pūnus cognoscētes: ciuitatē repente obsidionib⁹ circū dederunt: custodes deputauerūt: & Sāson fortissimū se iā cōphēdisse gauisus fuit. Sed qd Sāson fecit, agnouim⁹. Media nocte portas ciuitatis abstulit: & mōtis verticē ascendit. Quē frēs charissimi hoc in facto: quē nisi redēptorē nrm Sāson ille significat? Quid Gaza ciuitas: nisi infernū significat? Quid p Philistēos nisi Iudeorum pfdia demonstratur? Qui cū mortuum dñm viderent: eiusq; corp⁹ in sepchro iā positum, custodes illico deputauerūt: & eū (q̄ autor vitę claruerat) inferni claustris retētum q̄si Sāsonē in Gaza dēphēdisse sunt letati. Sāson v̄o non solum media nocte exiit: sed etiā portas tulit: q̄ videlicet redēptor nrm ante lucē resurgens: nō solum liber de inferno exiit: sed ipsa etiā inferni claustra destruxit: portas tulit: & mōtis verticē subiit: q̄a resurgēdo claustra inferni abstulit: & ascēdendo celorum regna penetrauit. Hāc ergo resurrectionis eius glām frēs charissimi, q̄ & prius demonstrabat signo, & post patuit ex facto: tota mēte diligam⁹: & p ei⁹ amore moriamur. Ecce em̄ in resurrectione autoris nri: ministros eius āgelos cōciues nros agnouimus. Ad horum ergo ciuitū illā frēqntem solēnitatem festinemus: his cum necdum visiōe possumus, desiderio & mente fungamur, Trāsmigremus ad virtutes a vitijs: vt redemptorem nrm in Galilæa videre mereamur. Adiuvet omps deus ad vitā desiderium nrm: qui p nobis in mortem dedit vnicū filium suum: per eundē Iesum chr̄m dñm nrm, q cū eo viuūt & regnat deus in unitate spūscī: per omnia sēcula sēculorum. Amen.

Jud. 13. 14.

Sāson xpi resurrectio nō significat.

Gaza ciuitas infernū designat.

¶ Segmentū ex euangelio Ioannis. cap. xx. 1. f. qd' cas nitur dñica in albis, Historia huius euāgelij p prima parte facta est die ipso resurrectionis: p scda in octa. paschæ

In illo tempore. Cum sero esset die illa vna sabbatorū, & fores essent clausę, vbi erāt discipuli congregati ppter metū Iudeorū, venit Iesus, & stetit in medio, & dixit eis. Pax vobis. Et cum hæc dixisset: ostendit eis manus & latus. Gaudii sunt ergo discipuli viso dño. Dixit ergo eis iterum. Pax vobis. Sicut misit me p̄r, & ego mitto vos. Hęc cum dixisset, insufflauit, & dixit eis. Accipite spm̄ sc̄m. Quorum remisistis p̄cā, remittunt eis, & quorum retinueritis, retentafunt. Et reliqua.

¶ Homilia beati Gregorij papę de cadē l̄tōne. Habita ad pplm̄ in basilica sancti Ioannis: q dē Constantiniana in octa. paschæ.

T

Homilia Gregorij.

fides non
habet meritum
cuius humana
ratio prebet
expunctum.
Corpus dñi
quod poruit
intrare ad
discipulos
nisi clau-
sis.

ut rebus mirabilibus fidem prebeant facta mirabiliora. Illud enim corpus dñi
intrauit ad discipulos ianuis clausis; quod uidelicet ad humanos oculos: per nas-
tuitatem suam clauso exiit utero virginis. Quid ergo mirum si ianuis clausis
post resurrectionem suam in eternum iam uisurus intrauit, qui moriturus ueniens
non apertis virginis utero exiuit? Sed quia ad illud corpus, quod uideri poterat,
fides intuentium dubitabat; ostendit eis prius manus & latus: palpanda carne
prebuit, quam clausi ianuis introduxit. Quia in re duo mira: & iuxta humanam
rationem sibi valde contraria ostendit: dicit post resurrectionem corpus suum & in-
corruptibile. & tamen palpabile demonstrauit. Nam & corrupti necesse est, quod palpa-
tur: & palpari non potest, quod non corrumpitur. Sed miro modo atque inestimabi-
li redemptor noster: & incorruptibile post resurrectionem & palpabile corpus exhibu-
it: ut monstrando incorruptibile inuiteret ad premitum, & prebendo palpabile for-
maret ad fidem. Et incorruptibile se ergo & palpabile demonstrauit: ut perfectio
esse post resurrectionem ostenderet corpus suum, & eiusdem nature & alterius glorie.

Textus.

Dixit eis. Pax uobis. Sicut misit me pater: & ego mitto uos. Id est sicut misit
me pater: deus deus: & ego mitto uos, homo homines. Pater filium misit, qui hunc per
destructionem generis humani incarnari constituit. Quod uidelicet in mundo venire ad
passionem uoluit: sed tamen amauit filium: quem ad passionem misit. Electos uero Apostolos
dominus non ad mundi gaudia: sed (sicut ipse missus est) ad passionem in mundum mit-
tit. Quia ergo & filius amat a patre: & tamen ad passionem mittitur: ita & discipuli
amant a domino: quod tamen ad passionem mittuntur in mundo. Itaque recte dicit. Sicut misit
me pater: & ego mitto uos. Id est ea charitate uos diligo: cum inter scdala persecu-
torum mitto: qui me charitate pater diligit: quem uenire ad tollerandas passiones se-
cit. Quauis mitti etiam iuxta naturam diuinitatis possit intelligi: eo enim modo
ipse a patre filius mitti dicitur: qui a patre generatur. Nam spiritum sanctum, qui cum sit equalis patri
& filio, non tamen incarnatus est: in idem se filius mittere prohibet: dicens. Cum uen-
erit paracletus: quem ego mittam uobis a patre. Si enim mitti solummodo incarnari
deberet intelligi: sanctus procul dubio spiritus nullo modo diceretur mitti: quia nequaquam
incarnatus est: sed eius missio, ipsa processio est: qui de patre procedit & filio. Sicut
itaque spiritus mitti dicitur: quia procedit: ita & filius non incongrue mitti dicitur, quia generatur.
Hoc cum dixisset, insufflauit, & dicit eis. Accipite spiritum sanctum. Quod uerendum no-
bis est, quid est, quod spiritum sanctum dominus noster: & semel dedit in terra constitutus, & semel

Textus.
spiritum sanctum
dedit

cēlo pñdens? Neq; em̄ alio in loco datus spūs sct̄s aperte monstratur: nisi
 nunc cum p̄ insufflationem p̄cipit: & postmodum cum de cēlo veniens in
 linguis varijs demonstratur. Cur ergo prius in terra discipulis dat, postmo-
 dum de cēlo mittit: nisi q̄ duo sunt p̄cepta charitatis dilectio videlicet Dei
 & dilectio p̄ximi? In terra datur spūs vt diligat p̄ximus: e cēlo dat spūs, vt
 diligat deus. Sicut ergo vna est charitas & duo p̄cepta: ita vnus spūs & duo
 data: prius a consistente dño in terra: postmodū e cēlo: quia in p̄ximi amo-
 re discitur q̄liter perueniri debeat ad amorē Dei. Vnde idem Ioannes dicit,
 Qui nō diligit fr̄em suū, quē videt (deum quē non videt) quomodo pos-
 test diligere? Et ante quidem discipulorum mentibus iisdem spūs sct̄s inerat:
 ad fidem: sed tñ manifesta datione non ipsi post resurrectionem datus est.
 Vnde & scriptum est. Nondum erat spūs datus: quia Iesus nondum fuerat
 gl̄ificatus. Vnde etiā per Moysen dī. Suxerunt mel de petra: & oleū de fir-
 ma petra. Neq; em̄ quicq; tale iuxta historiā legit: si tota testamenti veteris
 series recenseat: nusq; de petra mel: nusq; oleum ille p̄flus fuxit. Sed q̄a iuxta
 Pauli vocem: petra erat Chr̄s: mel de petra suxerunt: qui eiusdem redēptō-
 nis nr̄i facti & mirac̄a viderunt: Oleum vero de firma petra suxerunt: quia
 effusione sancti spūs post resurrectionem suam vngi meruerunt. Quasi ergo
 infirma petra mel dedit: qñ adhuc mortalis dñs miraculorum suorum dulce
 dinem discipulis ostendit: sed firma petra oleum fudit: quia post resurrectionē
 suam factus iam impassibilis per afflationem spūs donum sanctæ vnctōis
 emanauit. De hoc oleo per p̄phetam dī. Computrescet iugum a facie olei.
 Sub iugo quippe tenebamur dæmoniacæ dñationis: sed vncti sumus oleo
 spūs sct̄i. Et quia nos gr̄a libertatis vnxit, dæmoniacæ dñationis iugum
 putrunt: Paulo attestante, qui ait. Vbi spūs dñi ibi libertas. Sciēdum ̄o est:
 quid hi, qui spm̄ sanctum prius habuerunt, vt & ipsi innocenter viuerent, &
 in p̄dicatione quibusdam prodesse: idcirco hunc post resurrectionē dñi
 patenter acceperunt, vt prodesse non paucis: sed pluribus: possent. Vnde &
 in hac ipsa datione spūs dī. Quorum remisistis peccata: remittūtur eis.
 & quorum retinueritis: retenta sunt. Libet intueri illi discipuli ad tāta ones
 humilitatis vocati: ad quantum culmen gloriæ sint perducti. Ecce non
 solum de semetipsis securi sunt: sed etiam alienæ obligationis potestatem re-
 laxationis accipiunt: principatum superni iudicis fortiuntur: vt vice Dei
 quibusdam peccata retineant, quibusdam relaxent. Sic eos a Deo deces-
 bar erigi: qui tantum pro Deo consenserant humiliari. Ecce qui districtum
 Dei iudicium metuunt: animarum iudices sunt: & alios damnant: vel lis-
 berant: qui semetipsos damnari metuebant. Horum profecto nunc in eccle-
 sia Episcopi locum tenent soluendi, ac ligandi auctoritatem suscipiunt: qui
 gradū regiminis fortiunt. Gradus honoris: sed graue pōdus istius est honoris.
 Durū q̄ppe est: vt q̄ nescit tenere moderamina vitę suę: iudex fiat vitę aliene.

dñs semel
 in terra cō-
 sistens se
 mel in cēlo
 pñdens.

Joan. iiii.

Joan. vii. f.
Deu. xxxi.

1. cor. x. b.

Est. ii. f.

4. cor. ii. d.

Tertus.

Discipulor
 xpi mirari
 uis dignitas

Ep̄os gr̄a
 dñs ē honor
 s̄ graue ē
 pōdus hui
 honoris.

Homilia Gregorij.

Et plerumq; contingit vt hunc iudicij locū teneat ; cui ad locū vita minime
 cōcordat: ac p̄inde sepe agit, vt vel dānet inmeritos: vel alios ip̄e ligat. Solu
 uar: sepe in soluēdis subditis ac ligādīs: suę volūtatis motus, non autē causarū
 merita seq̄tur. Vnde fit, vt ipsa hac ligādī ac soluendi prāte se priuet: qui hāc
 p̄ suis voluntatibus: & nō p̄ subditorum moribus exercet. Sepe fit vt erga
 quēlibet p̄ximum, odio v̄l grā moueat pastor. Iudicare autē digne de subdi
 tis neq̄unt: qui in subditorū causis sua v̄l odia: v̄l grām sequunt. Vñ recte p̄
 pphetā dī. Mortificabāt animas: q̄ nō moriunt: & viuificabāt animas: q̄ nō
 viuunt. Non morientē quippe mortificat, q̄ iustum dānat: & nō victurū viuī
 ficare nitit̄, qui reum a supplicio absoluere conat̄. Causę ergo p̄fandę sunt, &
 tunc ligādī atq; soluēdi potestas exercēda: videndū est, q̄ culpa, aut q̄ sit poē
 nitentia secuta post culpā: vt q̄s op̄s deus p̄ cōpunctionis grām visitat: illos
 pastoris sentētia absoluat. Tunc em̄ vera est absolutio p̄sidentis: cum æterni
 arbitrium sequit̄ iudicis. Q̄ d̄ bene q̄triduanī **mortui resuscitatio illa signifi**
 cat, q̄ videlicet demonstrat: q̄a prius mortuū dñs vocauit & viuificauit, dicens:
 Lazare, veni foras: & postmodū qui viuēs egressus fuerat a discip̄is est solu
 tus: sicut scriptum est. Cūq; egressus esset, qui fuerat ligatus instis, tunc dixit
 discip̄is suis. Soluite eum, & sinitē abire. Ecce illum discip̄i iā viuentē soluūt,
 quē magister suscitauerat mortuum. Si em̄ discip̄i Lazarū mortuum solu
 rent: foctore magis ostenderent, q̄ v̄tutem. Ex q̄ consideratione intuentum
 est: q̄ illos nos debemus p̄ pastoralē auctoritatem soluere: q̄s autorem nīm
 cognoscimus per suscitātem grām viuificare. Quē nimirum viuificatio: aē
 opationem rectitudinis in ipsa iā cognoscit̄ confessione pcti. Vñ & huic ip̄i
 mortuo / nequaq; dī reuiuifce: sed veni foras. Omnis quippe peccator: dum
 culpā suā intra conscientiā abscondit: introrsus latet: in suis penetralibus oc
 cultat. Sed mortuus venit foras: cum peccator nequicias suas sp̄ote confitē.
 Lazaro ergo dī: veni foras, ac si aperte cuilibet mortuo in culpā diceret. Cur
 reatum tuum intra conscientiā abscondis? Foras iā per confessionē egredere:
 q̄ apd̄ te interius p̄ negationē lates. Veniat itaq; foras mortuus, idest culpā
 confiteat̄ peccator. Veniētem v̄o foras soluāt discip̄i: vt pastores eccl̄iæ ei
 poenā debeāt amouere, quā meruit: qui non erubuit confiteri, qd̄ fecit. Hec de
 solutionis ordine breuiter dixerim: vt sub magno moderamine pastores
 eccl̄iæ: vel soluere studeāt, vel ligare. Sed vtrū iuste vel iniuste obliget pastor:
 pastoris tñ sententia gregi timenda est: ne is qui subest, & cum iniuste foras
 ligat, ipsam obligationis suę sententiā, ex alia culpa mereat. Pastor ergo vd
 absoluere indifcrete timeat, vel ligare. Is autem, qui sub manu pastoris est, li
 gari timeat iuste vel iniuste: ne pastoris sui iudicium temere rephendat: ne &
 si iniuste ligatus est, ex ipsa tumidę rephensionis superbia: culpa (q̄ non erat)
 fiat. Sed quia hęc breuiter per excessum diximus: ad expositionis ordinem
 reuertamur.

Ezecl. xlii.

Absolutio
 qñ n̄ vera

Joan. xi. f.

Actōi vt
 lazaro dicē
 dū est veni
 foras.

Sententia
 pastoris in
 sta sine in
 iusta timē
 da est.

¶ Segmentū ex euangelio Ioannis. cap. x. lra. B. qđ cas
nitur dñica. ij. post resurrectionem. Historia huius euāgelij
facta est anno Chri. xxxij. vj. klās. octob. in sabbato.

In illo tpe. Dixit dñs Iesus discipulis suis. Ego sum pastor
bonus. Bon⁹ pastor animā suā ponit p ouib⁹ suis. Mercenarius autē, & q nō est pastor, cuius nō sunt oues p̄prię:
videt lupū venientē, & dimittet oues & fugit, & lupus rapit & dissipat oues. Mercenarius autē fugit: quia mercenarius est: & non pertinet ad eum de ouibus. Ego sum pastor bonus, & cognosco oues meas: & cognoscūt me meę. Sicut nouit me p̄r & ego agnosco p̄rem: & animā meā pono p ouibus meis. Et alias oues habeo: q̄ non sunt ex hoc ouili: & illas oportet me adducere: & vocē meam audient: & fiet vnum ouile & vnus pastor.

Ne prinet
ad eū s̄ omi
bus, *uilla*
dicē dñerat
nō est ei cu
ra s̄ ouib⁹.
Itē fiet v
num ouile
& vn⁹ grex
& nō pastor:

¶ Homilia beati Gregorij papę de eadem lctōne. Habita
ad populum in Basilica sancti Petri Apostoli, dñica. j. post
octauas paschę,

Vidistis fr̄es charissimi ex lctōne euāgelica eruditio
nem v̄ram, audistis pic̄m n̄rm. Ecce em̄ his qui nō
ex accidēti bono: sed essentialiter bonus est, dicit.
Ego sum pastor bonus. Atq; eiusdem bonitatis
formā quā nos imitemur: adiungit dicēs. Bonus
pastor animā suā ponit p ouibus suis. Fecit qđ
monuit: ostendit qđ iussit. Bonus pastor p ouibus
suis animā posuit: vt in sacramento n̄ro corpus suū

& sanguinem verteret, & oues q̄s redimerat: carnis suę alimento satiare. Ostensa nobis de cōtētu mortis via quā se q̄mur: apposita est forma cui im
primamur. Primū nobis est exteriora n̄ra misericorditer p ouibus eius im
pendere: postremum ꝑo si necesse sit, etiam mortem n̄ram p eisdem ouibus
ministrare. A primo autē hoc minimo peruenit ad postremum maius. Sed
cum incōparabiliter lōge sit melior anima: q̄ vitāmus, q̄ terrena substantia,
quā exterius possidemus: qui non dat p ouibus substantiam suam: q̄ndo
p̄his daturus est animam suam? Et sicut nonnulli qui dum plus terrenam
substantiam q̄ oues diligunt: hi merito nomen pastons perdunt: de quibus
p̄rius subditur. Mercenarius autem & qui non est pastor: cuius nō sunt
oues p̄prię: videt lupum venientem, & dimittit oues & fugit. Nō pastor,
sed mercenarius vocat: qui non p amore intimo oues dñicas: sed ad tempo
rales mercedes pascit. Mercenarius quippe est, qui locū, quippe pastoris tenet

pastor: bo
nus: duo p
ouib⁹ impē
dere debet

Tertius.
Oues pas
cedas p̄tali
mercede
nō ē pastor

Homilia Gregorij.

sed lucra animarum non q̄rit: terrenis commodis inhia: honore plationis gaudet: temporalibus lucris pascit, impensa sibi ab hoibus reuerentia lætat, Istesunt etem mercedes mercenarij: vt p eo ipso qd̄ in regimine laborachic qd̄ q̄rit inueniat: & ab hæreditate gregis impofterum alienus exiſtat. Vtrūq̄o paſtor ſit an mercenarius: cognoſci veraciter nō poteſt: ſi occaſio neceſſitatis deeſt. Trāquillitatis em̄ tempore plærumq; ad gregis cuſtodiam ſicut verus paſtor: ſic & mercenarius ſtat: ſed lupus veniens indicat, q̄ quiſq; animo ſup gregis cuſtodiam ſtabat. Lupus autem ſuper oues venit: cū quilibet iniuſtus & raptor fideles q̄ſq; atq; humiles opprimit. Sed iſ qui paſtor eſſe videbat: & non erat, reliquit oues & fugit: q̄a dum ſibi ab eo periculum ingeri metuit: reſiſtere ei⁹ iniuſtiæ non p̄ſumit. Fugit autem non mutando locum, ſed ſubtrahendo ſolacium. Fugit, quia iniuſticiam vidit & tacuit. Fugit: quia ſe ſub ſilentio abſcōdit. Quibus bene per p̄phetam d̄r. Nō abſcōdiſtis ex aduerſo: neq; oppoſuiſtis murum p̄ domo Iſrael: vt ſtaretis in p̄lio in die dñi. Ex aduerſo quippe aſcendere Eſt: quibuslibet poteſtatiſ praue agentibus: rōnis libera voce contraire. Et in die dñi p̄ domo Iſrael in p̄lio ſtamus, ac murum opponimus: ſi fideles innocentes cōtra peruerſorum iniuſticiam ex iuſtiæ autoritate vindicamus. Qd̄ quia mercenarius non facit: cum venientem lupum viderit: fugit. Sed eſt alius lupus qui ſine ceſſatione cotidie non corpora: ſed mentes dilaniat: malignus videlicet ſp̄s qui caulas fidelium inſidians circuit: & mortem animarum q̄rit: de q̄lupo mox ſubditur. Et lupus rapit & diſpergit oues. Lupus venit & mercenarius fugit, quia malignus ſp̄s mentes fidelium in tentatiōe dilaniat: & iſq; locū paſtoris tenet: curam ſolicitudinis nō habet: & animæ pereunt, & ipſe de terrenis lucris lætat. Lupus rapit & diſpergit oues: cum alium ad luxuriam pertrahit, alium in auariciam accēdit, alium in ſupbiam erigit, alium p̄ iracūdiā diuidit, hūc inuidiā ſtimulat, illum fallacia ſupplātat. Quasi ergo gregē lupus diſſipat, cum fidelium pplōs diabolus per tentationes necat. Sed contra hæc mercenarius nullo zelo accendit: nullo feruore dilectionis excitat: q̄a dum ſola exteriora commoda requirit, interiora gregis damna negligenter patiē, vnde & mox adiungit. Mercenarius autem fugit, quia mercenarius eſt: & nō pertinet ad eum de ouibus. Sola ergo cauſa eſt, vt mercenarius fugiat: quia mercenarius eſt. Ac ſi aperte diceret. Stare in periculo ouium non poteſt: quia in eo qd̄ ouibus præeſt: nō oues diligit, ſed lucrum terrenū q̄rit. Dum em̄ honorem amplectit, dum temporalibus commodis lætat, opponere ſe cōtra periculum trepidat: ne hoc qd̄ diligit, amittat. Sed quia redemptor n̄r culpas ſicū paſtoris innotuit: iterum formam cui debemus imprimi oſtendit, dicens. Ego ſum paſtor bonus. Atq; ſubiungit, Et cognoſco oues meas: & cognoſcunt me oues meæ. Et cognoſco oues meas, hoc eſt diligo. & cognoſcunt me meæ. Ac ſi aperte dicat, Diligentes obſequunt, Qui em̄

**Lupus q̄n
& ſuper
oues venit
re.**

Ezec. xlii. a

**Diabol⁹ ē
alius lup⁹
mētes dilanians.**

Textus.

**Mercenarius
ſtare
in periculo
ouium non
p̄t.**

veritatem non diligit adhuc minime cognouit. **Q**uia ergo audistis fratres
 periculum nrm: pensate in vbis dñicis etiam periclm vrm. videte si oues ei⁹
 estis: videte si eum cognoscitis: videte si lumen vritatis scitis. Scitis autē dico
 non p fidem, sed p amorem. Scitis dico: nō ex credulitate, sed ex operatione.
 Nam idem ipse q hāc loquit loānes euāgelista testatur: dicens. Quī dicit se
 nosse deum & mādata eius nō custodit, mendax est. Vnde & in hoc loco p
 tinus dñs subdit. Sicut nouit me p̄r & ego agnosco p̄rem: & animā meam
 pono p ouibus meis. Ac si aperte dicat. In hoc cōstat quia & ego cognos
 sco p̄rem: & cognoscor a p̄re: quia animā meam pono p ouibus meis. idest
 ea charitate q̄ pro ouibus morior: q̄ntum p̄rem diligā ostendo. Quia vero
 non solū iudeam, sed etiā gentilitatem redimere venerat: adiungit, dicens.
 Et alias oues habeo: q̄ non sunt ex hoc ouili: & illas oportet me adducere, &
 vocem meam audier: & fiet vnum ouile & vn⁹ pastor. Redēptionē nram
 qui ex gentili pp̄to venimus dñs aspexerat cum se adducere, & alias oues di
 cebat. Hoc cordie aspiciatis fr̄es fieri hāc reconciliatis gentibus factum hodie
 videtis. Quasi ex duobus gregibus vnum ouile efficit: quia iudaicū & Gen
 tilem pp̄n in sua fide cōiungit: Paulo attestāte: q̄ ait. Ipse est pax nra qui se
 diu traq; vnum. Dum em̄ ad eternam vitam ex vtraq; natiōe simplices elis
 git: ad ouile pp̄rium oues deducit. De quib⁹ p̄fecto ouibus rursus ait,
 Oues meae vocem meā audiunt: & ego cognosco eas & sequunt me: & ego
 vitam eternam do eis. De qbus & Paulo sup̄ius dixit. Per me si qs in
 troierit: saluabit⁹: & ingrediet⁹ & egrediet⁹: & pascua inueniet. Ingridiet⁹ q̄ppe
 ad fidem: egrediet⁹ vero a fide ad sp̄m, a credulitate ad cōtēplatiōem: pascua
 autem inueniet in eterna relectiōe. Oues ergo ei⁹ pascua inueniēt: q̄a quisquis
 illum corde simplici sequit⁹: eterne viriditatis pabulo nutrit⁹. Quae autē sunt
 istarum ouilū pascua: nisi interna gaudia semp virētis paradisi? Pascua nāq;
 electorum sunt: vultus p̄sens dei: q̄ dum sine defectu cōspicit⁹: sine fine mēs vi
 tē cibo satiāt. In istis pascuis de eternitatis satietate letati sunt: qui iā laq̄os vo
 luptuosē t̄p̄alitatis euaserūt. Ibi hymnidici āgelorū chori: ibi societas sup̄no
 rum ciuium: ibi dulcis solēnitas a peregrinationis huius tristi labore redeun
 tium, ibi puidi p̄phetarum chori, ibi iudex ap̄lorum numer⁹, ibi innumera
 bilium martyrum victor exercit⁹: tāto illic lectior, q̄nto hic durius afflictus,
 ibi confessorum constantia, p̄m̄ij sui perceptione consolata. Ibi fideles viri
 q̄s a virilitatis suae labore voluptas sc̄li emollire non potuit. Ibi sanctę mulie
 res, q̄ cum sc̄lo & sexum vicerunt. Ibi pueri, qui hic annos suos morib⁹ trās
 scenderunt. Ibi senes, quos hic aetas debiles reddidit: & vrus operis non relis
 quit. Quāramus ergo fratres hāc pascua: in qbus cum tātōrum ciuiū solē
 nitate gaudeam⁹: Ipsa nos lātantium festiuitas inuitat. Certe si cubi pp̄s nūz
 dnas celebraret: si ad alicuius eccl̄ie dedicationē denūciata solēnitate cōcur
 ter, festinarem⁹ oēs simul inueniri, interesse vnusquisq; satageret, graui se dāz

Judea &
 gentilitate ve
 nerat deus
 redimere.

Ephe. ij. c.

Textus.

pascua o
 uium xp̄i
 q̄ sunt.

pp̄ius ad
 nūz dnas et
 solēnitate
 libet ḡst.

Homilia Gregorij.

no afflictum crederet, si solēnitatem communis lætitiæ non videret. Ecce in cælestibus electorū ciuium læticia agitur vicissim de se oēs in suo cōuētū gratulant, & tñ nos ab amore æternitatis tepidi, nullo desyderio ardemus, inter esse tantæ solēnitati non q̄rimus: priuamur gaudijs, & læti sumus. Accendamus ergo animum fr̄es, recalescat fides in id qđ credidit: inardescāt ad supernā nr̄a desyderia: & sic amare iam ire est. Ab interne solēnitatis gaudio nulla nos aduersitas reuocet: quia & si quis ad locū, ppositum ire desiderat, qđ desyderium q̄libet viæ asp̄itas nō immutat. Nulla nos p̄speritas blādiens seducat: quia stultus viator est, q̄ in itinere amœna prata cōspiciens, obliuiscit̄ ire quo tendebat. Toto ergo desyderio ad supernā p̄riam animus anhelet: nil in hoc mundo appetat: qđ cōstat, quia citius relinq̄t: vt si cælestis pastoris veraciter oues sumus: quia in viæ delectatiōe non figimur, æternis pascuis in p̄uētiōe satiemur. Tu autem dñe. &c.

viator: s̄c̄
ti cōditio.

¶ Segmentum ex euangelio Ioannis cap. xvi. l̄ra. C. quod canitur dñica, iij. post pascha. Historia huius Euangelij facta est anno chr̄i. xxxij. nono k̄las. Apri. sef. y. in coena dñi.

Nullo tempore. Dixit dñs Iesus discipulis suis. Modicum & iā nō videbitis me: & iterū modicū & videbitis me: quia vado ad patrem. Dixerunt ergo ex hisc̄ip̄lis eius ad inuicem. Quid est hoc qđ dicit nobis: modicū & non videbitis me: & iterum modicū & videbitis me: quia vado ad p̄rem? Dicebāt ergo. Quid est hoc qđ dicit modicum? Nescimus quid loquit̄. Cognouit autē Iesus quia volebāt eum interrogare: & dixit eis. De hoc q̄ritis inter vos, quia dixi modicū & nō videbitis me: & iterum modicum & videbitis me. Amē amē dico vobis: q̄a plorabit̄ & flebitis vos: mundus autē gaudebit. Vos autem contristabimini, sed tristitia vestra vertet̄ in gaudium. Mulier cum parit tristitiam habet: quia venit hora eius. Cum aut̄ peperit puerum, iam nō meminit p̄ssuræ, p̄pter gaudium: quia natus est homo in mundum. Et vos igit̄ nunc quidem tristitiam habetis. Et reliqua.

hora eius
posita ē p̄
hora sua i
quit.

¶ Homilia venerabilis Bedæ presbyteri.

Læta dñi saluatoris nr̄i p̄missa fr̄es charissimi (læto, cordis auditu p̄cipere debemus: sedulaq; intentione p̄sistere: q̄tenus ad hæc p̄tingere mereamur. Quid est em̄ qđ merito lætius audiamus: q̄ pueniri possit ad gaudium qđ nuncq; possit auferri? Notandū aut̄ qđ tota l̄ctōis euangelicæ

series illis conuenit: q̄ eam p̄sentes audierunt a dño: pars autem illius etiam nobis: q̄ post passionem & resurrectionem dñicam ad fidē venim⁹ aptissime cōgruit. Qd̄ ergo ait. Modicū & iā nō videbitis me: & iterū modicum & videbitis me: quia vado ad p̄rem. Ad illos specialiter p̄tinet, q̄ ei⁹ discipula tui p̄dicātis in carne adherere: & post tristitiam passiōis visa resurrectiōe & ascensiōe eius l̄tificari meruerūt. Nā quia hęc illa q̄ tradebat nocte locutus est modicū erat: id est ei⁹dē noctis & diei seq̄ntis t̄ps vsq; ad horā: q̄ illū nō incipent. Tentus em̄ nocte illa a Iudeis: & in crastinū crucifixus: cum sero factum esset/ depositus est de cruce, & intra septa sep̄chri ab humanis seclis obtutibus. Et iterum modicū erat: vsq; dum illū viderent: resurrexit em̄ a mortuis die tertia: & apparuit eis in m̄tis argumētis p̄ dies q̄draginta, q̄re autem modicū esset: vt nō viderēt eum: & iterū modicū vt viderēt/ annectit causam, dicens. Quia vado ad p̄rem. Ac si apte dicat. Ideo post modicum a v̄ris aspectibus in monumēti claustris abscondor: & iterū post modicū desfructo mortis impio/ vobis intueḁus appareo: quia t̄ps est vt expleta disp̄satione assumptę mortalitatis, cum resurrectionis triumpho iā reuertar ad patrem. Potest & aliter intelligi qd̄ ait. Modicū & iam nō videbitis me, & iterum modicū & videbitis me. Modicum quippe t̄ps futurū erat: q̄ eum nō viderēt illd̄, scilicet triduum q̄ erat quieturus in monumēto, & iterū modicū erat futurum q̄ viderent eum/ illi videlicet dies q̄draginta: in quibus eis. post passiōem suā sepius vsq; ad t̄ps ascensiōis apparuit. Qd̄ autem subiungit: quia vado ad p̄rem: iuxta hūc sensum ad illd̄ specialiter respicit qd̄ p̄misit/ & iterū modicū & videbitis me. Ac si apte diceret. Propterea me resuscitatū a mortuis modico tpe videbitis: q̄a nō semp̄ in terra corporaliter mansur⁹: sed p̄ humanitatē quā assumpsi iā sum ascēsurus in cælum. Hęc q̄dem v̄ba dñi vt diximus illis specialiter qui eius resurrectionē viderunt conueniunt. Qd̄ v̄o illis q̄rentibus exponēdo subiungit. Amē amē dico vobis, quia plorabitis & flebitis vos/ mūdus autē gaudebit: vos autē cōtristabimini, sed tristitia v̄ra vertet in gaudium/ & ip̄orum, & totius eccl̄iæ statui cōgruit. Plorabant quippe & flebāt amatores chr̄i. cum illū cōphendi ab hostib⁹/ ligari ad cōcilium duci, dānari/ flagellari/ derisui haberi: ad vltimum crucifigi/ lanceari & sepeliri viderūt. Gaudebāt mūdi amatores (q̄s ob infimas cogitationes mundū vocat dñs) cum morte turpissima condēnarent illum qui grauis erat eis etiam ad videndum. Cōtristabant discip̄i posito in morte Deo: sed agnita eius resurrectione/ tristitia illorum v̄sa est in gaudiū. visa ascensiōis potentia/ iā maiori gaudio subleuari/ laudabāt dñm vt Lucas testatur. Sed & cunctis fidelib⁹ hic sermo dñi cōuenit: qui p̄ lachrymas p̄ssurasq; p̄sentes ad gaudia æterna puenire cōtendunt. Qui merito in p̄senti plorat/ flet/ & tristis sunt: quia necdū valent videre quē diligūt: quia q̄diu sunt in corpe, peregrinari se a sua p̄ria & regno cognoscūt: q̄a p̄ labores & certamina ad coro-

Homilia Gregorij.

ps. cxxv.

nam sibi perueniendum esse non dubitant. Quorum tristitia veret in gaudium: cum finito agone vite huius/ brauium vite pennis accipiunt. De quo dñ in Psal. Qui semināt in lacrimis in gaudio metent. Flentib⁹ autem & contristatis fidelib⁹ mundus gaudet: quia iure in pñsentibus q̄cunq; gaudij habent: qui alterius vite, vel nulla esse gaudia sperāt: vel se ad hæc pertingere posse desperāt. Qd̄ tñ specialiter de pñsecutorib⁹ fidei ch̄iane potest intellisgi: qui cruciatis occisib⁹q; martyrib⁹: ad tempus se preualuisse gaudebant: sed non post m̄rtum illis in occulto coronatis/ ipsi pœnas perfidie sue simul & homicidij subibāt æternas. Quib⁹ diuina increpatioe recte dñ p ppheram.

isa. lxx. c.

Ecce serui mei lætabunt⁹, vos autem cōfundemini: ecce serui mei exlābūt in læticia, vos autem clamabitis præ dolore cordis v̄r̄: & præ contritione sp̄s

Mulier dicit sanctas ecclesiam.

vlulabitis. Sequit⁹. Mulier cum parit tristitiam habet: quia venit hora ei⁹. Mulierem dicit sc̄tām ecclesiam videlicet ppter fecunditatem bonorum operum/ & quia sp̄itales deo filios gignere vnq; non desistit. De q̄ alibi dicit.

Sic est regnum celorum fermento: qd̄ acceptum mulier abscondit in farinæ sata tria/ donec fermentaretur totum. Mulier quippe fermentum accepit/ cū ecclesia vim supernæ dilectionis & fidei dño largiente consecuta est. Abscondit hoc in farinæ sata tria donec fermentaret totum/ cū Asia/ Europe & Aphricæ partibus v̄bum vite ministravit: donec omnes terrarum termini regni celestis amore flagrarent. Ad hui⁹ mulieris membra se pertinere signabat/ qui recedentib⁹ quibusdam a castitate fidei: tristis aiebat. Filioli mei q̄s iterū parturio, donec formeſ Ch̄s in vobis. Ad hui⁹ se membra p̄tinere testant⁹

sal. iiii. c.

qui celestibus desiderijs accensi/ in cōditoris sui laude p̄clamant. A timore tuo dñe concepimus/ & parturiuimus & peperimus sp̄m. Hæc mulier cum parit, tristitiam habet, quia venit hora eius. Cum autem peperit puerum/ nā

isa. lxxvi. c.

non meminit p̄ssuræ ppter gaudium: quia natus est homo in mūdū. Quæ nimirum sc̄ta ecclesia: q̄d̄u in mundo sp̄ualium v̄tutum p̄fectibus insistit/ nuncq; mundi tentatioibus exerceri desistit. At cum deuictio laborum certamine ad palmam peruenerit, iam non meminit p̄ssuræ p̄cedentis: propter gaudium perceptæ retributionis. Non sunt em̄ condigue passiōes huius temporis/ ad supernam gl̄iam q̄ reuelabit in nobis. Non meminit (inquit) p̄ssuræ ppter gaudium/ quia natus est homo in mundum. Sicut em̄ mulier nato in hoc mundo hominē læta est, ita ecclesia nato in vitam futuram fidelium p̄p̄os digna exlātatione replet⁹, p̄ q̄ eius natiuitate m̄rtum laborans & gemēs in p̄senti/ q̄si parturiens dolet. Nec nouum debet cuiq; videri si natus dicat/ qui ex hac vita migrauerit. Quomodo em̄ consueſ nasci dñ, cum quis de v̄tero m̄ris p̄cedens hanc in lucem egredit⁹: ita etiam rectissime potest natus ap̄

Ro. viij. d.

pellari/ qui solutus a vinculis carnis/ ad lucem sublimat æternam. Vnde mos obrinuit ecclesiasticus/ vt dies beatorum Martyrum siue confessorum ch̄i, quibus de sæculo transierunt, natales vocitemus: eorumq; solēnia non fūne

Quare natus talis dies appellam⁹ qm̄ mouit sancti.

bria sed natalicia dicantur. Sequitur. Dñs exponens ipse paradigma: quod de muliere posuit. Et vos igitur nunc quidem tristitiam habetis: iterum autem videbo vos, & gaudebit cor nrm, & gaudium vrm nemo tollet a vobis. Qd de ipsis quidem discipulis facile intelligitur: quia tristitia habuerunt passio ac sepulto dño, sed facta resurrectionis gloria: gauisi sunt viso domino. Et gaudium eorum nemo tulit ab eis, quia & si postmodum persecutiones p Chri nomine ac tormenta passi sunt: spe tamen resurrectionis & visionis illius accensi libenter q̃q̃ aduersa ferebant. immo omne gaudium existimabant: cum in tentationes varias inciderent. Deniq; cæsi a principibus sacerdotum (vt scriptum est) ibant gaudentes a conspectu consilij: qm̃ digni habiti sunt p nomine Iesu cõtumeliam pati. Gaudium eorum nemo tulit ab eis: quia talia patiēdo p Chro, meruerunt regnare sine fine cum Chro. Sed & omnis ecclesia per huius vitæ labores & angustias ad æterna celestium tendit p̃mia gaudiorum, attestante Ap̃lo. Quia per multas tribulationes oportet nobis introire in regnum Dei. Qd autem ait. Iterum videbo vos & gaudebit cor vrm. Videbo vos dixit: eripiam vos ab aduersarijs: coronabo vos victores: me vos decertantes semp vidisse probabo. Quando em̃ non videret suos maxime p̃sulis circũueatos: cū quib⁹ se ipse omnib⁹ diebus sc̃i manere p̃misit: sed morientibus inter tormenta fidelibus, arbitrant eos tortores diuino carere p̃sidio dicentes. Vbi est deus eorum? Vnde quidam ex his circũseptus erūinis aiebat. Vide dñe afflictionem meā: qm̃ erectus est inimicus meus. Qd est apte dicere. Qm̃ inimicus in se q̃s ceruicem super perbie cõtra tuos humiles attollit: tuo nos auxilio conditor ñr op̃s subleuat: deuictis ac repulsi hostibus ñros semp agones vidisse, tibi hos p̃acuisse, cõs proba. Videt ita electos posse tristitiā dñs: cū eorū patiētiā (dānato impugnatore) remunerat. Potest & ita intelligi qd ait. iterum autem videbo vos (q̃si diceret) iterum vobis vidēdus appareo: quod dixit Abrahā. Nunc cognoui q̃ timeas dñm: p eo vt diceret: nūc cognoscere hoies feci q̃ timeas deum: q̃ hactenus nesciebāt, qd ap̃d me certū semp habui. Si ergo fr̃es charissimi salubri nunc tristitia afficiuntur: si iuxta hortamēta apli spe gaudentes, in tribulatione existis: mus patientes: si ñra errata: si miseras p̃ximorum debita lamentatione desistemus: videbit ñs iterum dñs (idest videndum se nobis ostēdet in futuro) qui quondam nobis videre fidei suæ nobis agnitionē largiendo dignatus est. Videbit vt coronet, qui quondam vidit, vt vocaret. Videbit & gaudebit cor vrm & gaudium vrm non tollet a vobis: quia hac est vera & vnica merces eorum: qui secundum deum contristat̃ de perpetua eius visione gaudere. Quam p̃fecto mercedem p̃misit ipse sublimiter, cum ait. Beati m̃do corde: qm̃ ipsi Deum videbunt. Quam desiderabat ardentem Prop̃hera: cū dicebat. Situius anima mea ad deum viuum, qm̃ veniam & apparebo ante faciem dei: Quā se apostolus cum suis s̃sibus accepturū esse gratulatur: qui

Tertus.

Actu. v. 5.

Actu. xiiij.

Mat. xxviii

Thimo. i.

Gen. xv. c.

Roma. vii.

Matt. v. a.

ps. xli.

Homilia Gregorij.

1. cor. xiii. b

certaminum suorum conscius: cōfidenter prestat: dicens. Videmus nunc per speculū in enigmate: tunc autē facie ad faciē. **Quā nos q̄q; & fideliter q̄rere & veraciter app̄dendere donet ip̄e certatium auxiliator & vinctū remunerator, Iesus Ch̄s dñs nr̄: q̄ cū eo viuūt & regnat in vnitate sp̄s sc̄i deus: per omnia s̄cula s̄culorum. Amen.**

¶ Segmentum ex euangelio Ioannis, cap. xvi. lra. B. qd' canit
in dñica quarta post pascha.

N illo tempore. Dixit dñs Iesus discipulis suis. Vado ad eum q̄ misit me, & nemo ex vobis interrogat me quo vadis. Sed q̄a hęc locutus sum vobis: tristitia impleuit cor v̄rm. Sed ego v̄ritatem dico vobis: expedit vobis vt ego vadā. Si em̄ nō abiero: paracletus non veniet ad vos. Si autē abiero: mittā eum ad vos. Et cū venerit ille arguet mundū de p̄tō: & de iusticia, & de iudicio. De p̄tō quidē: quia nō crediderūt in me. De iusticia vero: q̄ ad p̄rem vado, & iā nō videbitis me. De iudicio autē: quia princeps hui⁹ mūdi iā iudicat⁹ est. Ad huc m̄ia habeo vobis dicere: sed nō potestis portare modo. Cum autē venerit ille sp̄s veritatis: docebit vos omnem veritatem. Non em̄ loquetur a se metipso, sed q̄cūq; audiet loq̄tur, & quę ventura sunt annuntiabit vobis. Ille me clarificabit, quia de meo accipiet: & annuntiabit vobis. Omnia quęcūq; habet pater, mea sunt: propterea dixi, quia de meo accipiet: & annuntiabit vobis. Et reliqua.

¶ Ex dictis sancti Augustini de verbis dñi.

Textus.

Significat sic se iterū ad eū qui misit illū: vt null⁹ interrogaret qd' palā fieri visu corp̄is cernerēt. Nā sup̄ius interrogauerāt eū: q̄ esset iter⁹: dū ad passionē p̄perauit. & respondit eo se iterū, q̄ illi tunc sequi nō possent. Nunc autē sic se diciturū: vt nullus q̄ vadit interroget. Nubes em̄ suscepit eū: q̄n̄ ascendit ab eis: & euntē in celū non v̄bis q̄sierunt: sed oculis viderunt. Sed quia

Textus.

hęc locutus sum vobis (inquit) tristitia impleuit cor v̄rm. Videbat utiq; quid illa sua v̄ba in eorū cordibus agerent: sp̄uālē quippe nōdum habentes interius consolationem: quam per sp̄m sanctum fuerant habituri: id qd' exterius in Ch̄so videbant: ammittere metuebant. Sed ergo veritatem dico vobis: expedit vobis vt ego vadam. Ac si aperte diceret. Expedit vt forma serui vestris subtrahat aspectibus q̄tenus amor diuinitatis ap̄ius v̄ris infigatur mentibus. Expedit vt notā vobis formā celo inferam: quatenus p

Textus.

hoc maiori desyderio illuc suspiretis. Si enim non abiero: paracletus non

veniet ad vos. Si autem abiero: mittā eum ad vos. Non quia non poterat ipse in terra positus: dare sp̄m discipulis: hęc loquit̄: cum aperte legit̄: quia post resurrectionē apparens eis: insufflauit, & dixit eis. Accipite sp̄m sc̄m. sed ipso in terra posito: & corporaliter cōuersante cū eis: nō valebāt ad illū erigere mēs rem ad sitienda munera gr̄e celestis. Ascēdente aut̄ illo ad celos: & illi pariter omne desiderīū suum in illum trāsferēbāt. Ideo capaces sp̄ū sc̄i iā facti erāt: non vltra de morte eius cōrristati: sed p̄missionis eius munere lætati. P̄r aut̄ nec laboriosa expositione indiget: cur eundē sp̄m paracletum: idēst consolatorem cognominauerit. Quia nimirum corda discipulorum q̄ recessus ipsi? moesta reddidisset: huius consolaret̄, & recrearet aduētus. Non qđ antea sp̄s sc̄us non esset in cordibus discipulorum: vñ etiā antiq̄rum sc̄torum: sed manifestata plenitudine āte sic non fuit datus, quō post ascensionē die decimo in centum viginti homines trāsmisus legitur. Sed in nullo ope cuiuslibet p̄sonae p̄ris vel fili? vel sp̄ū sc̄i: totusq; sc̄e trinitatis op̄atio defuit: sed oportebat ita insinuari trinitatē, vt q̄uis nulla esset diuersitas substātię sigillatim tñ cōmendaret distinctio p̄sonarum. Et cum venerit: ille arguet mundum. Quid est, qđ dixit: cum venerit, ille arguet mūdum? Nunqđ Ch̄s dñs esset in mundo non arguit mundum: de his omnibus q̄ sequūt̄. Sed ch̄s solā iudeorum gentē arguit. Sp̄s v̄o sc̄us in discipulis eius toto orbe diffusis: nō vnā gentē intelligit arguisse, sed mundum. In q̄ arguit: in eo per sp̄m sc̄m charitas diffusa est in cordibus eorum: q̄ foras mittit timorē, vt non metuerent mundum: idēst: amatores mundi arguere de p̄cto: & de iusticia, & de iudicio. Quā sententiā ipse ch̄s exposuit, dicēs. De p̄cto: quia non credunt in me. P̄t̄m incredulitatis q̄si speciale posuit. Quia sicut fides origo v̄tutū: ita solidamentum est v̄tutū in incredulitate persistere. Dño terribili ter attestante: qui ait. Qui autem non credit: iam iudicatus est: quia non credit in nomine vnięnti filii dei.

Joā. xxi. c.

Sp̄m sc̄m
cur pacle-
tū appella-
uit.

Textus.

Charitas
foras mit-
tit timorē.Fides ori-
go v̄tutū.
Joā. iij.

¶ Segmentum ex Euangelio Ioannis cap. xvi. quod canitur
dñica, v. post pascha. Historia huius Euangelij facta est anno
ch̄ri. xxxiij. k̄las. ix. Apr. se. v. in cena dñi.

In illo tempore. Dixit dñs Iesus discipulis suis. Vsq; modo non petistis quicq; in nomine meo. petite & accipietis: vt gaudium vestrum sit plenum. Hęc in prouerbijs locutus sum vobis. Veni hora: cum iam non in prouerbijs loquar vobis: sed palam de patre meo annuncio vobis. In illo die in nomine meo petetis. Et nunc dico vobis: quia ego rogabo patrem de vobis. Ipse em̄ amat vos: q̄a vos me amastis: & credidistis: quia a deo exiui. Et reliqua.

Homilia Augustini.

¶ Homilia Augustini episcopi.

Qui nō pe-
titi ad sē-
pitnā salu-
tē p̄munt
nihilū peti-

Plenū gau-
diū b̄tutis
do pacis ē.

est. nō petierūt eatenus in noīe saluatoris: qui dñi ipsius saluatoris visibili p̄sen-
tia cōplerent, minus ad inuisibilia salutis dona m̄tis intuitū erexerant. Qui
pro contra rōnem salutis suę petit: nō petit in noīe Iesu. Hinc dñs seq̄nter ait.
Petite & accipietis: vt gaudium v̄rm sit plenum. Significās: quid sit nobis
perendū (idest) vt plenū sit gaudiū v̄rm. Vnde ait. Et accipietis. Si illa pe-
timus, q̄ ad plenitudinē eternorū p̄tineant gaudiōrū: accipiemus. Plenū ergo
gaudiū b̄titudinem p̄petuę pacis appellat. Ait itaq̄, Petite & accipietis: vt
gaudiū v̄rm sit plenum. Ac si patēter dicat. Non fluxa sc̄li gaudia (q̄ &
mœrore sunt p̄mixta: & dolore finienda sunt) sed illd̄ singulare gaudiū a p̄e-
petite: cuius plētudo nullo cuiuslibet inq̄tutinis attactu minuat: nullo vnq̄
termino dissoluat. Hec in puerbijs locutus sum vobis: venit hora cū iam
nō in puerbijs loq̄r vobis: sed palā de p̄e annūciabo vobis. Nam paruuli
fuerāt: & necdū intelligere potuerāt, quō p̄r esset in filio: & filius in p̄e: & c̄-
tera q̄ ad pfundā mysteriōrū diuinitatē p̄tinebāt, necdū scire potuerūt. Ideo
in puerbijs q̄si in enigmate loqui illis videbat dñs, sed p̄mittit illā horā, in q̄
palā illis de p̄e loq̄ret. Illā nimirū horā significabat: q̄ eis pacta sua passione
ac resurrectione sp̄s sc̄i erat gr̄am daturus. Tunc etenim sp̄ualiter intus instrus-
cti sp̄uali dilectiōe succēsi: q̄ p̄fectius oīa (q̄ de agnitiōe diuinitatis mortalib̄
erāt capiēda) corperunt eo ardētius sola: q̄ ad eius visionē p̄merendā iuuaret
petere ac desiderare curauerunt. In illa die in noīe meo petistis. Idest, q̄ ad
salutē tantūmodo aīarum v̄rarum: & q̄ ad gaudia æterna pertinere vidēt
petere incipietis, & maxime, vt intelligatis, quod dixi. Ego & p̄r vnum su-
mus: vel quomodo pater sit in me: & ego in patre. Tunc in eius nomine pe-
tunt: qui dñr petere: q̄a in sancto eius noīe non aliud q̄ res ipsa est, quæ hoc
nomine vocatur, intelligunt. Hi possunt vtrumq̄ cogitare dñm nostrum
Iesum Ch̄m in quantum homo est, pro nobis interpellare patrem: In q̄n-
tum Deus est, nos exaudire cum patre: quod eum significasse arbitror: vbi
ait. Et nunc dico vobis: quia ego rogabo patrem de vobis. Potest em̄
non inconuenienter accipi: quod ait. Et tunc dico vobis, quia ego roga-
bo patrem de vobis, quia non de p̄senti rogo: sed de futuro posuit
rogare. Quod sanctus ad internam pacem receptis, non opus sit iam

pro sc̄tis
nō est op̄
rogare.

aliquid rogare de illis: quia nimirum tanta beatitudine donandi sint, quæ amplior esse non possit.

¶ Segmentum ex Evangelio Marci. cap. xvi. lra. C. quod canitur in die Ascensionis Dñi. Historia ipso die facta est Ascensionis, scilicet fef. v. tercio nonas lunij. anno Chri. xxxiij.

Nullo tempore. Recumbentibus vndecim discipulis apparuit illis Iesus & exprobrauit incredulitatē illos rum & duriciam cordis: quia his qui viderant resurrexisse, non crediderunt & dixit eis. Euntes in mundum vniuersum, prædicate euangelium omni creaturæ. Qui crediderit, & baptizatus fuerit, saluus erit. Qui vero non crediderit, condemnabitur. Et reliqua.

¶ Homilia bñi Gregorij pape de eadē lcone. Habita ad pplm in basilica sancti Petri, in Ascensione dñi.

Vod resurrectionem dñicam discipuli tarde crediderunt, non tam illorum infirmitas, q̃ nostra (vt ita dicam) futura firmitas fuit. Ipsa namq; resurrectio illis dubitantibus, per multa argumenta monstrata est: q̃ dum nos legentes agnoscimus, quid aliud q̃ de illorum dubitatione solidamur? Minus em̃ mñi Maria magdalena præstitit, quæ citius credidit: q̃ Thomas, qui diu dubitauit. Ille em̃ dubitando vulnerum

dicatrices retigit & de nostro pectore dubietatis vulnus amputauit. Ad insinuandum quoq; veritatem dñicæ Resurrectionis, notandum nobis est, qd Lucas referat, Dicens. Conuescens præcepit eis, ab Hierosolymis ne discederent. Et post pauca, Videntibus illis eleuatus est & nubes suscepit eū ab oculis eorum. Notate verba signate mysteria. Conuescens eleuatus est, comedit & ascendit vt videlicet per effectum comestionis veritas patesceret carnis.

Marcus vero priusq; cælum dñs ascenderat illum de cordis atq; infidelitatis duricia increpasse discipulos memorat. Quia in re quid considerandum est nisi qd idcirco dñs, tunc discipulos increpauit, cum eos corporaliter reliquit: vt verba q̃ recedēs diceret, in corde audiētiū archi⁹ imp̃ssa remanerēt. Increpata igit̃ eorū duricia, quid admonēdo dicat, audiam⁹. Eūtes in mundū vniuersum, p̃dicate euangeliiū omni creaturæ. Nūquid fr̃es mei euāgelii: vel insensatis reb⁹ vel aialib⁹ brutis fuerat p̃dicandū vt de eo discipulis dicat. Prædicate euangeliiū omni creaturæ: Sed ois creaturæ nomine signatur homo. Sunt

Marginalia
curo credēs
min⁹ nob⁹
p̃stitit q̃
thomas q̃
diu duoit
uit.

Actuū. j. a.

verba vñi
ma receiē
tū aīu re
manēt s̃p̃a
corde aīu
dientium.
Euangeliiū
q̃ter pōt
p̃dicari oī
creature.

Homilia Gregorij.

namq; lapides: sed nec viuunt, nec sentiunt. Sunt herbe & arbusa: viuunt q; dem, sed nō sentiunt. viuunt dico, nō per animā: sed per viriditatem. quia & i. cor. xv. c. Paulus dicit. Inūspiens tu qđ feminas non viuificat, nisi prius moriat. Viuit ergo, qđ moriē: vt viuificet. Lapidēs itaq; sunt: sed non viuunt. Arbusa autē sunt & viuunt: sed non sentiunt. Bruta v̄o animalia sunt, viuūt / sentiūt, sed non discernunt. Angeli em̄ sunt, viuunt, sentiunt, & discernunt. Omnis autē creaturæ aliquid habet homo. Habet nāq; cōe esse cum lapidibus / viuere cū arborib; sentire cum animalib; intelligere cum āgelis. Si igit cōe habet alio homo pōt dici oī creaturē. quid cum omni creatura homo: iuxta aliquid oīs creatura homo est. Omnis ergo creaturæ p̄dicat euāgelium cum soli homini p̄dicat: quia videlicet ille doceat, ppter quē in terra omnia creata sunt: & a q̄ omnia per q̄ndā similitudinem aliena nō sunt. Potest etiā omnis creaturæ nomine omnis natio gēnū designari. Ante etem dictum fuerat, in viā gentium ne abieritis: nunc autē dī. Predicate euāgelium omni creaturę: vt scilicet prius a Iudea, Ap̄lorum repulsa p̄dicatio: tunc nobis in adiutorium fieret: cum hāc illa ad dānatiōis suę testimonium superba repulisset. Sed cum discipulos ad p̄dicandum v̄itas mītrū: quid aliud in mundo facit, nisi grana seminis spargit: & pauca grana mītrū in semine: vt multarum messium fruges recipiat ex n̄ra fide. Neq; em̄ in vniuerso mundo tāta fidelium messis exurgeret: si de manu dñi sup̄ rōnālē terrā illa electa grana p̄dicatū nō venissent. Sequitur. Qui crediderit, & baptizatus fuerit, saluus erit: qui v̄o nō crediderit, condemnabit̄. Fortasse vnusquisq; apđ semetip̄m dicat. Ego iā credidi: saluus ero: verum dicit si fides opibus tenet. Vera etem fides est: q̄ in hoc (qđ v̄bis dicit) opibus nō cōtradicit. Hinc est. qđ de quibusdā falsis fidelibus Pau'us ait. Qui cōfent se nosse deum: factis autem negāt. Hinc Ioānes ait. Qui dicit se nosse deū, & mādāta eius non custodit: mēdax est. Qđ cum ita sit, fidei n̄re v̄itatem in vitę n̄re cōsideratione debemus agnoscere. Tunc em̄ veraciter fideles sum; si qđ v̄bis p̄mittimus / opibus implemus. In die quippe baptismatis omni bus nos at̄qui hostis opibus, atq; omnibus pompis renunciare, p̄missum. Itaq; vnusquisq; v̄m ad cōsiderationem suā mentis oculos reducat: & cōsideret: si seruat post baptismum, qđ ante baptismum sponduit: certus iam (quia fidelis est) gaudeat. Sed ecce, si qđ p̄misit, minime seruauit, si ad exercēda praua opa, ad concupiscendas mundi pōpas dilapsus est / videamus si iā scit plāgere, qđ errauit. Apđ misericordem nāq; iudicem, nec ille fallax habebit, quia d v̄itatem reuertit̄, etiā postq; mentit̄, quia om̄ps deus dum libet n̄ram poenitentia suscipit, ipse suo iudicio (hoc qđ errauimus) abscondit. Sequit̄. Signa autē eos: qui crediderint, hæc sc̄ntur. In nomine meo demonia eijcent, linguis loq̄nt̄ nouis, serpentes tollent. Et si mortiferum quid berint: non eis nocebit. Sup̄ egros manus imponent, & bene habebunt. Nunqd nā fr̄es mei: q̄ ista signa nō facitis: minime creditis: Sed hec necessa

in exordio ecclīe fuerunt. Vt em̄ fides creſceret, miraculis fuerat nutrienda: quia & nos cum arbuſta plātamus, tādū eis aquā fundimus, quūq; ea in terram cōualuiſſe videamus. At ſi ſemel radicē in terra fixerint, irrigatio ceſſabit. Hinc eſt em̄ qđ Paulus dicit. Lingue in ſignū ſunt: nō fidelib⁹: ſed inſidelibus. An habemus de his ſignis, atq; virtutibus, q̄ adhuc ſubtilius cōſiderare debemus? Scđa quippe ecclīa cotidie ſpūaliter facit, qđ tunc per Apōlos corpora liter faciebat. Nā ſacerdotes eis cum per exorcismi grām manum credentib⁹ imponunt, & habitare malignos ſpūs in eorum mēte cōtradict: quid aliud faciunt, niſi dæmonia eijciunt? Et fideles quicq; qui iā vitę veteris ſclaria vba derelinquunt: ſcđa autem myſteria inſonāt: conditoris ſui laudes & potentia q̄ntum p̄valent: narrāt: quid aliqđ faciunt niſi nouis linguis loquuntur? Qui dum bonis ſuis exhortationibus maliciā de alienis cordibus auferunt: ſerpētes tollunt. Et dum peſtiferas perſuaſiones audiunt: ſed tñ ad opationē prauam minime per trahunt, mortiferum quidem eſt qđ bibunt, ſed nō eis nocet. Qui q̄ties p̄ximos ſuos in bono opere confirmari conſpiciunt, dū eis tota virtute concurrunt, & exemplo ſuę opatiōis illorum vitā roborant: qui in p̄pria actiōe titubāt: quid aliqđ faciunt niſi ſuper egros manus imponūt: vt bene habeāt? Quę nimirum miracula, tātō maiora ſunt q̄nto ſpūalia: tanto maiora ſunt: q̄nto per hęc nō corpora ſed animę ſuscitant. Hęc itaq; ſignafres chariſſimi autore Deo ſi vultis facitis vos. Ex illis em̄ exterioribus ſignis obtineri vita ad hęc operantibus non valet. Nam corporalia illa miracula oſtendunt aliquñ ſanctitatē: non autē faciunt. Hęc v̄o ſpūalia q̄ aguntur in mente: virtutem vitę non oſtendunt, ſed faciunt. Illa h̄re & mali poſſunt: iſtis autem perfrui niſi boni non poſſunt. Vnde de quibuſdam virtas dicit, Mihi dicent mihi in illa die: dñe, dñe, nonne in nomine tuo prophetauimus: & in nomine tuo dæmonia eiecimus: & in tuo nomine virtutes multas fecimus? Et tunc conſitebor illis: quia nunq; noui vos: diſcedite a me oēs qui opamini iniquitatem. Nolite ergo f̄res chariſſimi amare ſigna: q̄ poſſunt cū reprobis haberi cōmunia: ſed hęc q̄ modo diximus charitatis atq; pietatis miracula amate: q̄ tanto ſecuriora ſunt: quanto & occulta: & de quibus apđ dñm eo maior ſit retributio: q̄ apđ homines minor eſt grāa. Sequit̄. Et dñs quidē Ieſus poſtq; locutus eſt eis: aſſumptus eſt in cælum & ſedet a dextris Dei. In veteriteſtāmēto cognouiimus qđ Helias raptus ſit in cælum. Sed aliud eſt cælum aëreum, aliqđ æthereum. Cælum quippe aëreum, terre eſt p̄ximū, vnde & aueſcēli dicimus: quia eas volitare in aëre videmus. In cælum quippe aëreum Helias ſubleuatus eſt: vt in ſecretam q̄ndam terrę regionem repente duceret, vbi in magna ſcđa carnis & ſpūs quiete viueret, quūq; ad finem mūdi redeat: & mortis debitum ſoluat. Ille em̄ mortem diſtulit: nō euasit: redēptor autem nr̄: quia non diſtulit, ſuperauit: eamq; reſurgendo conſumpſit: & reſurrectionis ſuę grām aſcendendo declarauit. Notandum qđ qđ Helias legiſt

miracula fuerūt i exordio ecclē ſiḡ neceſſaria. i. cor. xij. d. ſa cerdo tes etiā hodie dēmonia poſſūt eijcere.

Miracula ſanctitatz oñdūt: ſed nō faciunt.

Mat. vi. c.

p̄s. vi.

iii. regū. ij. Cælū eſt et æthereū et aëreum.

iii. reg. ij. b

Homilia Gregorij.

n curru ascendisse: vt videlicet aperte monstraretur, quia prius homo actus
torio egebat alieno. Per angelos quippe illa facta & ostensa sunt adiumenta:
quia nec ad cælum qdem aëreum per se ascendere poterat: quem naturæ suæ
infirmetas grauabat. Redemptor autē nŕ non curru, nō angelis subleuat⁹ le
gis, quia is, q fecerat omnia, nimirū super omnia & tute ferebat. Illuc etenim res
uertebat: vbi erat: & inde redibat: vbi remanebat: quia cū per hūanitatē
ascenderet in cælū: per diuinitatē suā & terrā paniter continebat, & cæ
lum. Sicut autē Ioseph a fratrib⁹ vendit⁹, venditionē redemptoris nŕi figu
rauit: sic Enoch translatus, atq; ad cælū aëreū Helias subleuatus: ascēsiōem dñi
cam vterq; designauit. Ascensionis ergo suæ dñs prēnūcios & testes habuit:
vnū ante legem: alium sub lege: vt qndocūq; veniret ipse q veraciter cēlos per
netrare potuisset. Vnde & ipse ordo in eorum q; vtrorūq; subleuatōe, per
qdam incrementa distinguit. Nam Enoch translatus: Helias vero ad cælum
subuect⁹ esse memorat⁹: vt veniret postmodū qui nec translatus: nec subue
ctus, cælū aethereū suā & tute penetraret. Qui nobis in se credentib⁹: qā car
nis q; mūdiciā largiret: & sub eo per incrementa temporū & tute castitas
tis excreceret: in ipsa q; eorū translatione q ascensionē dñicā, vt videli
cet famli designauerūt: & in seipso, q ad cēlos descendit dñs ostendit. Nam
Enoch qdem vxorem & filios habuit: Helias vero neq; vxorem neq; filios
legit habuisse. Pensate ergo quomodo per incrementa temporū creuit mū
dicia sanctitatis: qd & per trāslatos famliōs: & per ascendentis dñi personā
patenter ostendit. Translatus namq; est Enoch, & per coitū genitus: & p co
itū generans. Raptus est Helias per coitū genitus, sed nō per coitū generans.
Assumptus vero est dñs: neq; per coitū generans, neq; per coitū generans.
Considerandū vero nobis est, qd est qd Marcus ait. Seder ad dextris Dei: &
Stephanus dicit. Video cēlos apertos, & filiū hoīs stantem a dextris Dei.
Quid est, q hūc Marcus sedentē: Stephanus vero stātem se vidisse testat⁹.
Sed scitis charissimi fratres: qā sedere iudicantis est: stare vero pugnantis vel
adiuuantis. Quia igit redemptor assumptus in cælū: & nūc omnia iudicat.
& ad extremū iudex omnium veniet: hūc post assumptionē Marcus sedere
describit: quia post Ascensionē suā glām iudex in fine videbit. Stephanus ve
ro hūc in laboris certamine positus stantem vidit: quem adiutorem habuit:
qā vti in terra persecutorū infidelitatem vinceret, p illo de cælo illius glā
pugnauit. Sequit⁹. Illi autem pfecti pŕdicauerūt vbiq; dño cooperante: &
sermonem cōfirmante seqntibus signis. Quid in his cōsiderandū est: quid
memoriæ commendandū: nisi q pceptum obedientiæ: obedientiā & signa
secuta sunt. Sed quia autore deo breuiter lētionē euangelicā exponēdo
transcurramus: restat vt aliquid de ipsa tantæ consideratione solēnitatis dica
mus. Hoc autē nobis primū qrendū est: quid nam sit, q nato dño apparue
runt angeli: & tamen non legunt in albis vestibus apparuisse, ascendente autē

Se. xxxvii.
Sati. v. d.
Ascensionis
sue dñs p
nūcios ha
buit.

Enoch i cē
lū trāslat⁹
vxorē & fi
lios habuit

Mar. xvi. d

Actu. vii. s

Redēptor
qre describi
tur sedēse
marco: quē
en stātē ste
phanus testa
tus est.

dñō missi angeli in albis vestibus legunt apparuisse. Sic etem scriptum est.
 Videntibus illis eleuatus est: & nubes suscepit eū ab oculis eorū. Cūq; intrue-
 rent in cælū eūrem illum: ecce duo viri asciterūt iuxta illos in vestibus albis.
 In albis aut vestibus, gaudiū & solēnitas mentis ostendit. Quid est ergo, q̃
 nato dñō non in albis vestibus: ascendente aut dñō in albis vestibus apparēt.
 angelis: nisi q̃ magna tūc solēnitas angelis facta est, cū cælū deus homo pene
 trauit. Quin nascente dñō diuinitas videbat humiliata: ascendente aut dñō
 est hūilitas exaltata. A. * etem vestes exaltationi magis congruūt q̃ humi-
 liationi. In assumptione ergo eius angeli in albis vestibus videri debuerunt.
 quia qui in natiuitate sua apparuit deus humilis, in ascensione sua ostēsus est
 homo sublimis. Sed hoc nobis magnopere fratres charissimi: in hac solēnita-
 te pensandū est: quia deletū est hodierna die chirographū damnationis no-
 strae: mutata est sententia corruptionis nostrae. Illa em natura (cui dīctū est)
 terra est, & in terram ibis, hodie in cælū iuit. Pro hac ipsa em carnis nostrae
 subleuatione per figuram bñs Iob dñm vocat. Quia em Ascensionis
 eius mysteriū Iudæam nō intelligere cōspexit, de infidelitate eius sententiam
 protulit, dicens, Semitam ignorauit auis. Auis aut recte appellatus est Dñs,
 quia corpus carneū ad æthera librauit. Cuius auis semitam ignorauit: quis
 quis eū ad cælū ascendisse nō credidit. De hac solēnitate per Psalmistam dī.
 Eleuata est magnificētia tua sup cælos. De hac rursus ait Ascēdit deus in subi-
 latione: & dñs in voce tubæ. De hac iterū dicit, Ascendēs in altū, captiuā dū
 xit captiuitatem: dedit dona hoibus. Ascendēs quippe in altū captiuā duxit
 captiuitatem: quia corruptiōem nrām ṽtute suā incorruptiōis absorbit.
 Dedit vero dona hoibus: quia misso desup spū, alteri sermonem sapientiæ, al-
 teri sermōem scientiæ, alteri grām ṽtutum, alteri grām curationū, alteri ge-
 nera linguarū, alteri int̃p̃tationē sermonū, tribuit. Dedit ergo dona hoib⁹.
 De hac Ascensionis eius gl̃ia etiam Abacuc ait. Eleuatus est Sol: & Luna stes-
 tit in ordine suo. Quis em solis nomine nisi dñs: & q̃ lunæ nomine nisi ec-
 clesia designatur. Quousq; em dñs ascēdit ad cēlos: sc̃ta eius ecclesia aduersa
 mundi omnimodo formidauit. Ad postq; eius Ascensione roborata est
 aperte p̃dicauit: qd̃ occulte credidit. Eleuatus est ergo Sol: & Luna stetit in or-
 dine suo: quia cum dñs cælum petiit, sancta eius ecclesia in autoritate pr̃dis-
 cationis excreuit. Hinc eiusdem ecclesiæ voce per Salomonem dī. Ecce hic ve-
 nit saliens in montibus, transfiliens colles. Considerauit namq; tantorū ope-
 rum culmina, & ait, Ecce iste venit saliens in montibus. Veniendo quippe
 ad redemptionem nostram quosdam (vt ita dixerim) saltus fecit. Vultis
 fratres charissimi ipsos eius saltus cognoscere? De cælo venit in vterum ṽgis
 nis, de vtero uenit in pr̃sepē: de p̃sepē venit in crucem: de cruce venit in se-
 pulchrum: de sepulchro rediit in cælū. Ecce vt nos post se currere faceret: q̃s-
 dam p̃ nobis saltus manifestat, per carnē ṽitas dedit: quia & exiit vt gl̃ia

Gen. i.

Gen. iij.

Job. xxiij.

Ps. viij.

Ps. xvi.

Ps. lxxij.

Abac. iij.

Canti. ij. b.

Homilia Gregorij.

Catlico. f. a gas ad currendam viam: vt nos ei ex corde diceremus, trahe me post te, curamus in odore vnguentorum tuorum. Vnde fr̃es charissimi oportet vt illuc seq̃mur corde, vbi eũ corpe ascēdisse credimus, desyderia terrena fugiamus, nihil nos delectet in infimis, q̃ p̃rem habem⁹ in celis. Et hoc nobis magnopere est ppendendũ: qui is, q̃ placidus ascendit, terribilis redibit. & quicquid nobis cum m̃asuetudine p̃cepit, hoc a nobis cum districtiōe exiger. Nemo ergo indulta p̃cēnitētiē tpe paruiendar: nemo curā sui dum valet agere negligat: quia redemptor ñr t̃m tunc in iudiciũ districtior ṽniat, q̃nto nobis ante iudiciũ magnā patientiam p̃rogauit. Hec itaq; vobiscum fr̃es agite: hec in mente sedula cogitatiōe ṽsate. Quāuis adhuc rerum p̃turbationibus animus fluctuet: iam t̃m spei ṽr̃e anchoram in æterna p̃ria figite: intentionem mētis in vera luce solidate. Ecce ad celum ascēdisse dñm audiui⁹: hoc ergo seruemus in meditatione: qđ credimus: & si adhuc hic tenemur in infirmitate corporis: seq̃mur eum t̃m passibus amoris. Nō autē deserit desyderiũ ñm, ipse q̃ dedit Iesus ch̃rs dñs ñr. Qui cū eo viuūt & regnat in vnitate sp̃s sc̃i deus: per omnia sæcula sæculorum. Amen.

CSegmentum ex euangelio Ioannis cap. xii. l̃ra. C. quod canitur die sancto Pentecostes. Historia huius Euāgelij facta est anno ch̃ri. xxxiij. nono kl̃as. Apri. sc̃i. v. in coena dñi.

Sermonez

quē. 2c. nō credit Lau-
rē. ñm e-
rorem p̃ue-
nisse iterp-
tē: vt dice-
ret smonē
13 fmo: qđ
sic est apō-
grecos: et
ipse testat̃
vidisse ve-
tustos codi-
ces in quib⁹
erat smē.
paracles
substituit̃
est: vt idē
laure. dice-
dū erat pa-
cles: p̃acie-
t̃ aut sp̃s
sc̃t̃s ne iū-
seret duo
substituit̃

Nillo tempore. Dixit dñs Iesus discipulis suis. Si quis diligit me, sermonē meū seruabit: & p̃r meus diliget eũ: & ad eum veniemus: & m̃asitiōem apđ eum faciemus. Qui nō diligit me: sermonēs meos nō seruat. Et sermō nem quē audistis nō est meus: sed eius, q̃ misit me p̃r̃s. Hec locutus sum vobis apđ vos manēs: paracletus autē sp̃s sc̃i cū quem mittere p̃r in nomine meo, ille vos docebit omnia: & suggeret vobis omnia q̃cūq; dixero vobis. Pacem relinquo vobis: pacem meam do vobis. Non quomodo m̃ndus dat: ego do vobis. Non turbet cor ṽr̃m, neq; formidet. Audistis q̃a ego dixi vobis, vado & venio ad vos. Si diligeretis me: gauderetis vtiq; q̃a vado ad patrē: q̃a p̃r maior me est. Et nunc dixi vobis priusq; fiat: vt cum factum fuerit credatis, lā non multa loquar vobiscum. Venit em̃ princeps mundi huius: & in me non habet quicq;. Sed vt cognoscat mundus, q̃a diligo p̃rem: & sicut mandatum dedit mihi pater: sic facio.

C Homilia beati Gregorij papæ decadē m̃tōne. Habita ad populum in Basilica sancti Petri Apostoli, die sancto Pentecostes.

libet fratres charissimi euangelicæ verba lectionis sub breuitate transcurrere: vt post diutius liceat, in contemplatione tantæ solennitatis: immorari. Hodie nāq; spūsanctus repentino sonitu super discipulos venit: mentesq; carnalium, in sui amorem permouit. Et foris apparentibus linguis igneis, intus facta sunt corda inflammata: quia dum deum in ignis visione susceperūt: per amorem suauiter ar-

serunt, ipse nāq; spūsanctus amor est. Vnde & Ioannes dicit. Deus charitas est. Qui ergo mente integra deum desyderat: profecto iam habet, quem amat. Neq; em̄ quisq; posset deum diligere: si eum, quē diligit, nō haberet. Sed ecce si vnusq; nrm requirat: an diligit deū: tota fiducia, & secura mētē, respondet: diligo. In ipso autem lectionis exordio audistis quid veritas dixit. Si quis diligit me, sermonem meum seruabit. Probatio ergo dilectionis: exhibitio est operis. hunc in ep̄la sua idem Ioannes dicit. Qui dicit diligo deum: & mandata eius non custodit, mendax est. Vere em̄ diligim⁹, si ad mandata eius a nris nos voluptatibus coarctamus. Nam qui adhuc p̄ illicita desyderia diffuit: profecto deum non amat: quia ei in sua voluntate contradicit. Et p̄r meus diligit eum: & ad eum veniemus: mansionem apud eum faciemus. Pensate fr̄es charissimi quanta sit ista solennitas, habere in cordis hospitio aduentum dei. Certe si domum nr̄am quisq; diues, aut p̄potens amicus, intraret: omni festinantia domus tota mundaret, ne quid fortasse esset, qd̄ ociosos amici intrātis offenderet. Tergat ergo sordes prauis operis, qui deo p̄parat domum mētis. Sed videte quid veritas dicat. Veniemus & mansionem apud eum faciemus. In q̄rundam etenim corda venit: & mansionem non facit: quia per compunctiōem q̄dam dei respectum percipiunt, sed tentationis tempore hoc ip̄m, q̄ compuncti fuerāt: obliuiscuntur. Sicq; ad p̄petranda p̄c̄tā redeunt: ac si hæc minime plāxissent. Qui ergo deum v̄e diligit: q̄ eius mādāta custodit: in eius corde dñs & venit & māsionem facit: quia sic eum diuinitatis amor penetrat: vt ab hoc amore tentationis tpe nō recedat. Ille ergo v̄e amat: cuius videlicet mentē delectatio praua ex cōsensu non supat. Nam tāto quisq; a supno amore disiungit, q̄nto inferius delectat. Vnde & adhuc subdit. Qui nō diligit me, sermones meos nō seruat. Ad vosmetipsos ergo fr̄es charissimi, introrsus redite: si deū v̄e amatis, exquirite. Nec tñ sibi aliquis credat: quicquid sibi animus sine opis attestatiōe responderit, de dilectiōe cōditoris lingua mēs & vita requirantur. Nunq; est dei amor ociosus. Opatē em̄ magna si est, si v̄o opari renuit: amor non est. Et sermonē, quē audistis, nō est meus, sed eius qui misit me p̄ris. Scitis fr̄es charissimi, quia ipse qui loquit vnigenitus filius v̄bum p̄ris est: & quia a seipso nō loquit, ideo sermonē loquit filius: nō est filij, sed patris: quia

petpue et
apō gregos
neurū est:
et ē pecunia
re nomē tā
cti spūs hy
q̄ accētū i
ātepenult
ma p̄tra re
gias latini
fms̄. si q̄pe
n̄r. ma est
longa: erat
q̄ scribēdū
p. c. pacles
tus. q̄ p. i.
sige aliō: q̄
iā p. i. cōit
scribitur a
doctouib⁹:
vt ego in
expositiōe
hymnorum
dixi. Nec
q̄ grece q̄
cūq; v̄ero
vobis: q̄
dixi vobis:
q̄ aduētan
te obitu:
nō locutus
nis erat cū
ap̄lis mū
ta.

Amor dei
nunq; est oc
ciosus.

Homilia Gregorij.

ipse filius verbum est patris. Hæc locutus sum vobis apud vos manens: **Mat. xxviii** Quando non maneret apud eos: qui ascensurus celum, pmittit dicens. Ecce ego vobiscum sum omnibus diebus vsq; ad cōsumationem sc̃li. Sed verbū incarnatum & manet & recedit. Recedit corpore: manet diuinitate. Apd̃ eos ergo tunc se mansisse perhibet: quia is, qui inuisibili semper potestate præsens erat: corporali iam visione recedebat. Paracletus autem spūs sanctus, quem mittet p̃r in nōmine meo: ille vos docebit omnia: & suggeret vobis omnia q̃cunq; dixerō vobis. Nostis plurimum fr̃es mei, q̃ græca locutione paracletus: latine aduocatus d̃r, vel consolator. Qui idcirco aduocatus d̃r: q̃a p̃ errore delinq̃ntium apd̃ iusticiam p̃ris interuenit. Qui vnus substantiæ cum p̃re & filio exorare p̃ delinq̃ntibus perhibet: quia eos, q̃s repleuerit exorantes facit. Vnde & Paulus dicit. Ipse em̃ spūs postulat p̃ vobis gemitibus inenarrabilib⁹. Sed diceret q̃s. Minor est q̃ postulat, q̃ q̃ postulat: quōd ergo spūs postulare d̃r: q̃ minor nō est? Sed ip̃e spūs postulat: quia ad postulandū eos, q̃s repleuerit, inflammat. Cōsolator autem idem spūs vocat̃: quia de p̃cc̃i perpetratiōe merētib⁹ dum spem veniæ p̃parat, ab afflictione tristitiæ mētem leuat. De q̃ recte pmittit. Ipse vos docebit omnia. Quia nisi idem spūs cordi adsit audītib⁹: ociosus est sermo doctoris. Nemo ergo docētis hōi min⁹ tribuat, qd̃ ex ore docētis intelligit. Quia nisi intus sit, qui doceat: doctoris lingua exterius in vacuum laborat. Ecce vnā loq̃ntis vocem oēs parit̃ auditis: nec tñ pariter sensum auditæ vocis percipitis. Cum ergo vox dispar nō sit: cur in cordibus ṽris dispar est vocis intelligētiā? nisi quia per hoc, qd̃ vox loq̃ntis communiter admonet, est magister interior: qui de ṽris intelligētiā q̃sdam specialit̃ docet. De hac vnctiōe spūs, rursus p̃ Ioannē d̃r. Sicut vnctiō eius docet vos de omnibus. Per vocem ergo non instruit̃ qñ mens per spm̃ non vngit̃. Sed cur ista de doctrina hominum loq̃mur: qñ ip̃e cōditor nō ad eruditōem hominis loquit̃: si eidem homini p̃ vnctiōnem spūs nō loq̃tur? Certe Cain priusq̃ fratricidium ope p̃petraret: audiuit: peccasti, quiesce. Sed quia culpis suis exigentibus voce est admonitus, nō vnctiōe: audire ṽba dei potuit: sed seruare cōrēpsit. Requīrēdum ṽro nobis est: cur de eodem spū dicat̃ suggeret vobis omnia: cum suggerere solat̃ esse minoris? Sed quia suggerere aliqñ dicim⁹ subministrare: inuisibilis spūs suggerere d̃r: nō q̃ nobis sciētiā ab imo inferat: sed ab occulto. Pacem relinquo vobis: pacē meā do vobis. Hic relinquo: illic do. Seq̃ntibus relinquo: peruenientibus do.

Rom. viij.

Spūs sanctus vocat̃ cōsolator.

Doctoris lingua in vacuum laborat nisi intus sit q̃ doceat.

1. Jo. i. d.

Gen. iij. b

¶ Segmentum ex euangelio Ioannis. cap. iij. lra. A quod canitur dñica in Trinitate. Historia facta est anno Christi xxxj. xvj. kl̃as Maij. sc̃i. iij.

Nillo tpe: Erat homo ex Phariseis Nicodemus nomi-
ne, princeps Iudeorū. Hic venit ad Iesum nocte: & di-
xit ei, Rabbi, scim⁹ quia a deo venisti magister. Ne-
mo em̄ potest hęc signa facere quę tu facis: nisi fuerit
de⁹ cum eo. Respōdit Iesus & dixit ei. Amē amē dico
tibi, nisi quis renatus fuerit: denuo: non potest videre
regnum dei. Dicit ad eum Nicodem⁹. Quomodo
potest homo renasci cum sit senex? Nunquid potest

in vētrem m̄ris suę iterato introire: & renasci? Respōdit Iesus. Amē amen
dico tibi, nisi qs renatus fuerit ex aq̄ & spū sctō: nō potest introire in regnum
dei. Q d' natum est ex carne: caro est. Et qd' natum est ex spū: spū est. Non
mireris quia dixi tibi: oportet vos nasci denuo. Spūs vbi vult spirat: & vocē
eius audis, sed nescis vnde veniat, aut q̄ vadat. Sic est om̄s q̄ nat⁹ est ex spū.
Respōdit Nicodemus: & dixit. Q ūo possunt hęc fieri? Respōdit Iesus: & di-
xit ei. Tu es magister in Israel & hęc ignoras? Amē amen dico tibi: quia qd'
scimus loquimur: & qd' vidim⁹, testamur: & testimoniū n̄m non accipitis.
Si terrena dixi vobis: & nō creditis, quomodo si dixero vobis cālestia, crede-
tis? Et nemo ascendit in cælum: nisi qui descendit de cælo: filius hominis q̄ est
in cælo. Et sicut Moyses exaltauit serpentem in deserto, ita exaltari oportet
filium hominis. Vt omnis qui credit in ip̄m non pereat, sed habeat vitam
æternam. Sic em̄ deus dilexit mundum, vt filium suum vnigenitum daret:
vt omnis qui credit in eum non pereat: sed habeat vitam æternam. Et res
liqua.

Nisi qd' re-
nat⁹ fuerit:
Lauren⁹ cā
gracop rō
nē secur⁹ q̄
vbi natura
dicit: si qd'
scit⁹ fuerit
et q̄o pōt
hō signat⁹
ita decept⁹
Item spūs
q̄o vult
spirat: & tu
es magist⁹
isrl: & non
in isrl.

¶ Homilia venerabilis Bedæ presbyteri.

Icut ex lectione sancti euāgelij fratres charissimi audi-
stis: princeps Iudeorū venit ad dñm nocte: cupiēs se-
creta ei⁹ allocutiōe plen⁹ discere mysteria fidei: cuius
apta ostētiōe signorū aliq̄ten⁹ iam rudimēta pceper-
rat. Qui qm̄ prudēter ea q̄ ab illo fieri videbat intel-
ligere: curauit: sublimiter ea, q̄ ab illo q̄rebat: inuesti-
gare pmeruit. Rabbi (inqt) scimus: quia a deo venisti
magister. Nemo em̄ pōt hęc signa facere, q̄ tu facis:

nisi de⁹ fuerit cū eo. Adeo igit Iesum venisse ad magisteriū celeste mundo
adhibedū cōfessus est: deū cū illo fuisse miraculis pdeūb⁹ intellexit: necdū m̄
ip̄m deū esse cognouit. Sed q̄a quē magistrū nouerat v̄itatis studio docēd⁹
adit: merito ad agnitiōē diuinitatis ei⁹ pfecte doct⁹ subit: merito vtriusq̄
natiuitatis ei⁹ diuinę scilicet & hūanę: sed & passiōis atq̄ ascēsiōis ipsi⁹ arcana
pcepit, necnō etiā modum scđę gñationis & ingressum regni cālestis, aliaq̄

Homilia venerabilis Bedę.

per pluram doctrinę euangelicę sacramenta, dñō reuelante, didicit. Respondit etem Iesus & dixit ei, Amen amē dico tibi: nisi quis natus fuerit denuo: non potest videre regnū Dei. Quę sentētia tanto apertius cūctis fidelibus luceat: q̄nto cōstat: quia sine huius luce fideles esse neq̄unt. Quis etem sine lauacro regeneratiōis remissiōem p̄ccōrum consequi, & regnū valet intrare cęlorū? Sed Nicodemus: qui nocte venit ad dñm: necdū lucis mysteria cape nouerat. Nam & nox, in q̄ venit ipsam eius (q̄ p̄mebat) ignoratiā designat. Nec dum em̄ eorum numero sociatus erat: q̄bus ait Ap̄s. Fuiſtis aliquñ tenebrę, nunc autem lux in dñō: sed inter eos potius remanebat: quibus loquitur Esaias. Surge, illumina Ierlm, quia venit lumē tuum: & gl̄ia dñi sup̄ te orta est. Respondit ergo dñō: & ait. Quomodo potest homo nasci cum sit sic nex? Nunquid potest in ventrē m̄ris suę iterato introire, & renasci? Quia em̄ secundę natiuitatis adhuc nescius, perseuerabat, de salute autem sua iam sollicitus, exteterat: necessario de vna, quā nouerat natiuitate, an possit iterari: vel q̄ ordine regeneratio posset impleri: q̄rebat. ne huius exp̄s remanēdo, vitę cęlestis particeps esse nequireret. Notādum aut̄ quia qđ de carnali dixit: hoc etiam de spiritali est gñatiōe sentiendum: nequaq̄ uidelicet eā postq̄ semel expleta fuerit: posse repeti. Siue em̄ hereticus, siue schismaticus, siue factu norosus quisq̄ in cōfessione sanctę Trinitatis baptizet: non valet ille, qui ita baptizatus est, a bonis catholicis rebaptizari: ne cōfessio vel inuocatio tantis nois videat annullari. Et quia Nicodemus, ad primam dñi respōsiōem sollicitus, q̄modo sit intelligenda diligēter inquirir: meret̄ iam plenius instrui, & quia scđa natiuitas: nō carnalis: sed spiritalis est, meret̄ audire. Rēdit nāq̄ illi Iesus. Amē amē dico tibi: nisi quis renatus fuerit ex aq̄ & sp̄u sc̄to: non pot̄ introire in regnū dei. Cuius natiuitatis modū subsequēter exponēs: p̄fusaq̄ a carnali distinguēs, ait. Qđ natum est ex carne: caro est: & qđ natum est ex sp̄u: sp̄us est. Natura sp̄us inuisibilis: carnis visibilis est: atq̄ ideo carnis lis gñatio visibiliter administrat̄ visibilibus incrementis: q̄ in carne nascit̄: p̄ætatum momēta p̄ficit: spiritalis aut̄ gñatio tota inuisibiliter agit̄. Nam vis detur qđem baptizandus in fontem descendere: videt̄ aquis intingi, videt̄ de aquis ascendere. quid aut̄ in illo lauacrum regeneratiōis egerit: minime potest videri. Sola hoc fidelium pietas nouit: q̄a peccator in fontem descendit: sed purificatus ascendit, filius mortis descendit, & filius resurrectionis ascendit, filius p̄uaricatiōis descendit: sed filius reconciliatiōis ascendit. filius irę descendit: sed filius misericordię ascendit: filius diaboli descendit, sed filius Dei ascendit. Sola hęc ecclesia m̄r, quę generat, nouit. Ceterum oculis insipientium videt̄ talis exire de fonte q̄lis intrauit: totumq̄ ludus esse, qđ agit̄. Vnde in fine vis dentes gliam sc̄torum: dicent gementes in tormentis. Hi sunt q̄s. aliquando habuimus in derisum: & in similitudinem improprij. Quomodo ergo com̄putati sunt inter filios dei? Et ap̄lus Ioannes. Charissimi (inquit) nunc filii dei

Sine baptis-
mate ne
mo accipio
et remissio
nē p̄ccōr.
Ep̄he. v. c.

Esaię. lx. a.

Baptis̄m̄
q̄cumq̄ fiat
nō valet: rei-
terari.

Sp̄us car-
nis diuerſa
natura.

Sola fide-
liū pietas
nouit esse
ctū baptis-
matis.

Sapiē. v. a

i. Ioan. iij.

sumus: & nondum apparuit quid erimus. Quod ergo natū est ex spū, spūs est: quia, qui ex aqua & spū regeneratur, inuisibiliter nouum hominem mutat: & de carnali efficitur spiritalis. Qui ideo recte non solum spiritalis, sed etiā spūs vocatur: quia sicut substantia spūs inuisibilis est nr̄is aspectibus: ita is, qui per grām dei renouat, inuisibiliter fit spūalis, & dei filius, cum visibiliter omnibus caro & filius hominis appareat. Sequit̄. Non mireris quia dixi tibi: oportet vos nasci denuo. Spūs ubi vult spirat, & vocē eius audis: sed nō scis vnde veniat, aut q̄ vadat. Sic est omnis, qui natus est ex spū, Spūs ubi vult spirat: quia ipse habet in potestate, cuius cor grā suæ visionis illustret. Et vocem eius audis: cum te p̄sente loquit̄ is: qui spū sc̄to repletus est. Sed non scis vnde veniat, & q̄ vadat: quia etiam si te p̄sente quempiā spūs ad horam impleuerit: nō potes videre quomodo eū intrauerit: vel quomodo redierit, qui natura est inuisibilis. Sic est ois qui natus est spū. Et ipse em̄ (inuisibiliter agē te spū) incipit esse, qd̄ nō erat: ita vt infideles nesciāt, vnde veniat, aut quo vadat: id est quia a grā regenerationis, venit in adoptionē filiorū dei: & vadit in p̄ceptionem regni cælestis. Querēte autem adhuc Nicodemo quō possent hæc fieri: subiūxit dñs, dicēs. Tu es magister in Israel, & hæc ignoras? Non q̄si insultare volēs ei qui magister vocet̄, cum sit ignarus sacramentorū cælestiū: sed ad humilitatis illū viam puocās, sine q̄ ianua cælestis nō potest inueniri. Amē amē dico tibi, quia qd̄ scimus loquimur: & qd̄ vidimus testamur, & testimoniū nr̄m nō accipitis. Si terrena dixi vobis, & nō creditis: quō si dixero vobis cælestia credetis? Terrena illis dixit, vt in superiori lectione inuenim⁹: cū de passiōe ac resurrectione sui corporis, qd̄ de terra assumpt̄ erat, loq̄ret̄, dicens. Soluite templū hoc: & in trib⁹ dieb⁹ excitabo illud. Nō tū credebant, qd̄ dixit: sed ne hoc qdem intelligere valebāt: quia nō de alio, q̄ de templo corporis sui diceret. Qui ergo terrena audientes non capiebant, quō minus ad cælestia, id est diuinæ regenerationis capienda mysteria sufficiens? Addit aut̄ adhuc dñs: & de cælestibus sacramentis & de terrenis instruere eum: quē vidit sapienter ac diligēter his, quę audit, intēdere. Cælestis namq̄ ascēlio eius ad vitā sempiternā: terrena vō exaltatio eius ad mortem temporalem. Dicit ergo de cælestibus. Et nemo ascendit in celum, nisi qui de cælo descēdit: filius hominis qui est in cælo. Subiungit vero de terrenis. Et sicut Moyses exaltauit serpētem in deserto: ita exaltari oportet filium hominis. Merito autem q̄ritur, quomodo dicatur filius hominis, vel descēdisse de cælo: vel eo tempore q̄, hæc loq̄batur in terra, iam fuisse in cælo. Nota est nāq̄ confessio fidei catholicæ: quia descēdens de cælo filius dei, filium hominis in vtero v̄ginali suscepit. eumq̄ completa dispensatione passionis suæ: resuscitauit a mortuis, & assumpsit in cælum. Non ergo caro Christi descendit de cælo, neq̄ ante tempus Ascēsiōis erat in cælo. Et q̄ ratione d̄r̄: nisi q̄ descēdit de cælo filius hominis, q̄ est in cælo, nisi q̄a vna Christi p̄sona est in duab⁹ existēs

Joā. ij. d

Tertius.

Homilia venerabilis Bedæ

ps. xlvj.

xps electo-
rum caput
est.
ephe. i. d.
i. cor. xii. d.
Corpus xpi
est ecclesia

ps. xxxvj.

Joā. viiij.

Num. xxi. 2.

naturis. Atq; ideo filius hominis recte dicit, & descendisse de cælo: & ante
passiōem fuisse in cælo: quia qd in sua natura hñe nō potuit: hoc in filio dei
a q assumptus est, habuit: sicut ppter eādem vniū Chři psonam, q ex duos
bus extat naturis. Aplus ait. Vos spissitūis posuit epōs regere eccliam. De
quam acquisiuit sanguine suo. Neq; em deus in sua substātia: sed in homine
assumpto, sanguinem, quem p ecclia funderet habuit. Hinc etiam Psalmista
dicit. Ascēdit de9 in iubilatiōe. Quomodo em deus nisi in homine ascende-
ret: qui in suæ natura maiestatis semp vbicq; p̄sens adest? Sed & hoc qren-
dum quomodo dictum sit: & nemo ascēdit in cælum, nisi qui descendit de
cælo, cum omnes electi veraciter cōfidant ascēsurus se in cælum, p̄mittente
sibi dño: quia vbi ego sum, illic & minister meus erit. Cuius tñ nondum q
stionis apertissima ratio soluit: quia videlicet mediator dei & hominum ho-
mo Chřs Iesus: electorum omnium caput est. Itemq; omnis electi eiusdemq;
capitis membra sunt: dicere aplō. Et ipm dedit caput supra oēm eccliam. Et
rursum. Vos em estis corpus chři: & mēbra de mēbro. Nemo ergo ascēdit
in cælum, nisi qui descēdit de cælo: filius hominis qui est in cælo. Quod est
apte dicere. Nemo ascendit in cælum, nisi chřs in corpe suo: qd est ecclia: q
in seipso quidem primum cernētib9 aplis eminentiorib9 nimirum mēbris
suis ascēdit: & exinde in membris cotidie ascēdēs se colligit in cælum. Hinc
est em q ipm corpus eius inter aduersa p̄sentis sc̄li dep̄hensum gl̄iat, & di-
cit. Nūc autem exiit caput meum sup inimicos meos. Ac si apte dicat.
Qui occisum a Iudæis Chřm: caput videlicet meum suscitauit: a mortuis
ac frustratis omnibus inimicorum insidijs subleuauit in cælum: spero q me
etiam de p̄sentibus periclis eruens, meo capiti iungat in regno. Quia ergo
nemo ascēdit in cælum: nisi qui descēdit de cælo: quisquis in cælum ascēdere
desyderat: ei qui descēdit de cælo & est in cælo, se vera fidei dilectionisq; vni-
tate cōiungat: apte intelligēs: quia nullo alio ordine nisi p eum qui descendit
de cælo, potest ascēdere in cælum, Vnde alias ipse dicit. Nemo venit ad pa-
trem nisi p me. Hæc ideo Nicodemo: ideo cūctis dñ cathecuminis: vt discāt
eis membris renascēdo incorporari: p quem possunt ascēdere in regnū Dei.
Et quia ascēsiō vel ingressus regni cælorum fieri non potest absq; fidei & sa-
cramentis dñicæ passiōis: recte subinserē. Et sicut Moyses exaltauit serpen-
tem in deserto: ita exaltari oportet filiū hominis: vt omnis qui credit in ipm
nō pereat, sed habeat vitam æternam. Mira magisterij cælestis arte dñs
magistrum legis Mosaicæ ad spūalem legis eiusdem sensum inducit recor-
dans historiæ veteris, & hāc in figuram suæ passiōis atq; humanæ salutiōis
factam edisserēs. Narrauit quippe liber Numerorū: quia p̄cussus in heremo
pp̄ls Isrl̄ itinēris lōgi ac laboris, tædio murmurauerūt cōtra Dñm & Moy-
sen: ideoq; dñs immisit in illum ignitos serpētes, ad q̄rum plagas, mortēsq;
plurimorū cum clamaret ad Moysen, & ipse oraret p̄ eis: iussit eum facere

serpentem æneum & ponere p signo: qui pculsus (inquit) aspexerit in eum
 viuet. Et ita factū est. Plagæ igit serpētium ignitorū venena sunt incētiua vis
 tiorum: q̄ animā. quā tangūt, spūali morte perimūt. Et bñ murmurās cōtra
 dñm pp̄lis serpētū morsibus stēdebat: vt ex ordine flagelli exterioris agnos
 ceret q̄ntam intus p̄niciem murmurādo pateret. Exaltatio aut serpētis gnei
 quē dum pculsi aspiceret, sanabant. passio n̄ri redēptoris est in cruce: in cuius
 solum fidei. regnū mortis & peccati superat. Recte etem p serpētes p̄tā. q̄
 animā simul & corpus ad interitū trahunt, exprimunt. nō solū quia igniti
 quia virulēti: quia ad perimēdum sunt astuti, verū etiā quia p serpētē, primi
 parētes n̄ri, ad peccādū p̄suasi, ac de immortalibus, sunt peccando mortales
 effecti. Recte p serpentē æneū dñs ostendit: quia venit in similitudinē carnis pec
 cati: quia sicut æneus serpēs effigiem quidem ignitis serpētibus similem, sed
 nullum p̄sūs in suis membris habuit ardorem veneni nocentis: quin pos
 tius percussos a serpentibus, sua exaltatione sanabat. Sic nimirū, sic redēptor
 humani gñis nō carnem peccati, sed similitudinem induit carnis peccati: in q̄
 mortem crucis patiēdo credentes in se ab omni peccato, & ab ipsa etiam
 morte liberaret. Sicut ergo Moyses exaltauit serpētē in deserto, ita (inquit)
 oportet exaltari filium hominis: quia sicut illi qui exaltatum p signo serpen
 tem æneum aspiciēbāt, sanabant ad tempus corporali morte & plaga, quam
 serpentium morsus intulerat: ita & qui mysterium dñicæ passiōis: credendo,
 cōfiteudo, synceriter imitādo aspiciūt, saluant in ppetuum ab omni morte,
 quam peccādo in animo pariter & carne cōtraxerāt. Vnde recte subiungit.
 Vt omnis qui credit in ipso, nō pereat, sed habeat vitā æternam. Cuius quis
 dem vbi patet sensus: quia qui credit in Ch̄m nō solum pditionem euadit
 pœnarum, sed & vitā percipit æternam. Et hoc inter figuram distat & ve
 ritatem: quia p illam vitā p̄telabat corpis, p hanc vitā dat sine fine māsura.
 Sed curandum solerter est: vt qd̄ intellectus bñ sentit, opatio cōdigna perfu
 dat: q̄tenus confessio recte n̄ræ fidei, pie, & sobrie cōseruando, ad pceptiōem
 p̄missæ nobis vitæ mereret attingere. Verū quia, hæc de filio hoīs dñr qui ex
 altari in cruce & mortē potuit pati: ne putaret Nicodemus filiū tm̄ hominis
 esse eum, a q̄ vita esset expectāda ppetua: curauit ei dñs etiam diuinitatis suæ
 patefacere sac̄m: vnumq̄ & eūdem filium dei & filium hominis mūdi ostē
 dere saluatorem. Nam sequit. Sic em̄ deus dilexit mūdum, vt filium suū
 vnigenitum daret: vt omnis qui credit in eum nō peat, sed habeat vitā æter
 nam. Vnde notādū, qd̄ cadē de filio dei vnigenito replicat, qd̄ de filio hominis
 in cruce exaltato p̄miserat: dicens. Vt omnis qui credit in eum, nō pereat sed
 habeat vitā æternā: quia p̄fecto idem redemptor noster filius dei ante sæcula
 existens, filius hominis factus est in fine sc̄lorum: vt qui p diuinitatis sup̄ po
 tentiam nos creauerat ad p̄sruendam vitæ b̄titudinem perēnis: ipse p fragili
 tatem humanitatis n̄ræ, nos restauraret ad recipiendā quā pdidimus vitā.

Exaltatio
 sp̄it̄ gnei
 passio c̄ xpi
 per sp̄it̄es
 qd̄ designat

xps in m̄
 tudine car
 nis p̄t̄i / s.
 nō in p̄c̄o
 venit.

Quid int̄ s̄
 gurā & v̄is
 tatē distat,

Homilia Gregorij.

phil. ij. b.

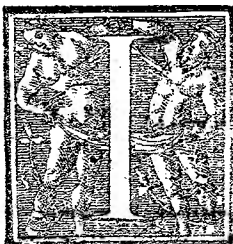
Epoca. j. b.

medic. pe
nultum a
cuit.

Mortuus au
tē diues. in
ergo est
mortuus: est
autē diues
sepultusq; r
in inferno/
elevant ocu
los suos et c
3te fili re
cordare: qz
accepisti tu
bona tua in
vita tua.
3te in his
omnib; te sic
trāsferēdū
dicit laurē
ti. Et sup
hęc oia mē
nos et vos
votago ma
gna firmat
ta est vt hi
qui volunt
trāsire hic
ad vos nō
possint/ ne
q; q; rēne
ad nostrā
fretū quia
chaos non
legit ergre

Vnde nobis satagendum est fratres charissimi: vt diuinis beneficijs vicem
repentes: diligamus toto corde/ tota anima/ tota v̄rute, deum p̄rem: qui
nos tāto amore prior dilexit: vt p̄prio filio suo nō parceret: sed p̄ nobis oib;
bus traderet illum. Diligamus ip̄m filium: qui cum in forma dei esset nostre
libertatis & vite gr̄a, formā serui accepit. factusq; est obediēs vsq; ad mortē/
mortem autem crucis. Et sicut de eo dicit Ioannes Apl̄s, Qui dilexit nos &
lauit nos a peccatis n̄ris, in sanguine suo. Diligamus sc̄m eiusdem patris &
filij sp̄m, in cuius vnctione signati sumus in die redemptionis, qui vbi vult
spirat/ & vbi cūq; spirat/ cōtinuo flammam eiusdem diuinæ dilectiōis accē
dit. Credamus ip̄m p̄rem & filium & sp̄m sc̄m, vnum esse deū, & dñm nos
serum/ ac debitis laudibus exaltemus nomē eius inuicē/ cui est gl̄ia, impium
& potestas, ante sēcula sēculorum. Amen.

Segmentum ex euangelio Lucæ cap. xvj. l̄ra. E. quod ca
nitur dñica. j. post Trinitatem.

N illo tempore. Dixit dñs Iesus discipulis suis parabo
lam hanc. Homo quidam erat diues: qui induebatur
purpura & bysso, & epulabatur cotidie splendide.
Et erat quidam mendicus nomine Lazarus. qui iace
bat ad ianuam eius, vlcibus plenus: cupiens satura
ri de micis, quæ cadebant de mensa diuitis, & nemo
illi dabat. Sed & canes veniebant & lingebant vlcē
ra eius. Factum est autem vt moreretur mendicus,
& portaretur ab Angelis in sinum Abraæ. Mortuus est autem & diues: &
sepultus est in inferno. Eleuans autem oculos suos cum esset in tormentis/
vidit Abraam a longe, & Lazarum in sinu eius: & ipse clamans dixit. Pater
Abraam, miserere mei, & mitte Lazarum, vt intingat extremum digitum
in aquam, vt refrigeret linguam meam, quia crudor in hac flamma. Et dix
xit illi Abraam. Fili recordare: quia recepisti bona in vita tua: & Lazarus sust
malā. Nunc autem hic consolatur: tu vero cruciaris. Et in his omnibus inter
nos & vos, chaos magnum firmatum est: vt hi, qui volunt hinc transire ad
vos, non possint, neq; inde huc transire. Et ait, Rogo ergo te p̄: vt mīs
tas eum in domum patris mei. Habeo em̄ quinq; fratres: vt testetur illis ne
& ipsi veniant in hunc locum tormentorum. Et ait illi Abraam, Habent
Moysem & Prophetas, audiant illos. At ille dixit. Non pater Abraam: sed si
quis ex mortuis ierit ad eos: poenitentiam agent. Ait autem illi. Si Moysem
& Prophetas non audiunt: neq; si quis ex mortuis resurrexit, credent. Et
reliqua.

Homilia bñi Gregorij pape de eadē lcōne. Habita ad pplm
in basilica sancti Laurentij martyris, dñica. s. post pascha.

In verbis sacri eloquij fñes charissimi, prius seruanda est vñtas historię: & postmodum requirenda spñalis intelligentię allegoria. Tunc nāq; allegorię fructus suauiter capiē: cum prius per historiam veritatis radice solidat. Sed quia nonnunq; allegoria fidem ædificat: & historia mortalitatem, nos quia autore Deo iā fidelibus loquimur: non ab re credimus, si ipm loqñs di ordinem postponamus: qñtenus, qui fidem iam firmam tenetis: prius de allegoria aliquid breuiter audire debeatis, & qđ vobis de mortalitate historię valde est necessarium: hoc in expositionis recolli, quæ contingit postmodum audire. Sensus ergo allegoricos sub breuitate trāscurrimus: vt ad mortalitatis latitudinem citius venire valeamus. Homo qđā erat diues qui induebat purpura & bysso: & epulabat cotidie splendide. Quem fñes charissimi: quem diues iste: qui induebat purpura & bysso / & epulabat cotidie splendide: nisi iudaicum pplm designat: qui cultum vitę exterius habuit, qui acceptę legis delictis ad nitorem vsus est / non ad vtilitatem. Quem vñ Lazarus vlceribus plenus: nisi gentilem pplm figuraliter exprimit: qui dum cōuersus ad dñm peccata sua confiteri non erubuit: huic vulnus in cute fuit. In cutis quippe vulnere virus a visceribus trahit & foras erumpit. Quid est ergo pñtōrum confessio, nisi qđam vulnere ruptio? Quia peccati virus salubriter aperit in confessione, qđ pestifere latebat in mēte. Vulnere etē mētis in superficiem trahunt humorem putredinis: Et confitendo pñtā quid aliqd agimus, nisi malum qđ in nobis latebat: aperimus? Sed Lazarus vulneratus cupiebat scurari de micis q̄ cadebant de mēsa diuitis, & nemo illi dabat: quia gētilē quemq; ad cognitiōem legis admittere superbus ille pplis despiciebat. Qui dum doctrinam legis nō ad charitatem habuit: sed ad elationem: qñsi de acceptis operibus tumuit. Et quia ei verba defluebant de scientia: qñsi micę cadebant de mensa. At contra iacentis pauperis vulnera lingeant canes. Nonnunq; solent in sacro eloquio per canes pñdicatores intelligi. Canum etē lingua vulnus dum lingit, curat: quia doctores sancti in confessione peccati nostri nos instruunt, qñsi vulnus mentis pñ linguam tangunt. Et quia nos loqñdo a peccatis eripiunt, qñsi tangendo uulnere ad salutem reducant. Quia em̄ canum nomine pñdicatorum lingua signatur: dum per Psalmistam dñr. Lingua canum tuorum ex inimicis ab ipso. Ex iudæis quippe infidelibus sancti pñdicatores electi sunt: qui in assertione veritatis contra fures latronesq; venientes magnos pro dño (vt ita dicā) latratus dederunt. Quo contra de quorundam reprobatione dñr. Canes

fides edificat palli
gouam.

diues ma
lus iudaic
cū pplm re
pñsentat.

Confessio ap
petit vuln
peccati.

predicato
res dñr ca
nes.
ps. lxxij.

Homilia Gregorij.

Esaię. lvi.
Iacobi. v.
Lazarus ad
iur. interp
tať.

Adulator
res signat
p canes li
gentes.
Mat. viij. b

Ligna ma
li duntis q
re d: p ar
dere ceier
mbris.
Eccli. vij. c.

Ps. lxxij

Diues ma
lus d: ha
bitus quę
ffes.

muti non valentes latrare. Quia ergo predicatorum sancti peccata damnant confessionem vero peccatorum approbant dicentes. Constatemini alterutrum peccata vestra: & orate pro invicem ut saluemini, vlcera Lazari canes lingunt. Sancti etenim doctores dum gentium confessiones accipiunt mentium vulnera salute restituunt. Vnde & bene Lazarus interpretatur aditus: quia & ipsi hunc ad creptio nem iuuant, qui eius vulnera per lingue correptionem curant. Potest etiam per linctum canum lata adulterium lingua signari. Adulteribus etenim vulnera nostra lingere est: quod plerumque solent etiam ipsa mala: quod nos in nobis reprehendimus: improbo seruire laudare. Contingit vero ut uterque moreret, diuesque induebat purpura & bysso, sepultus in inferno: in sinu vero Abrahe, Lazarus ab angelis ductus est. Quid Abrahę sinus nisi secretam requiem significat patrum: de qua veritas dicit. Multi veniunt & recubant cum Abraham, Isaac & Iacob in regno celorum: filij autem regni cecident in tenebras exteriores. Qui enim purpura indutus dicitur: regni recte filius vocatur. Qui de longinquo ad videndum Lazarum oculos leuat: quia dum per damnationis sue supplicium in fideles in imo sunt: fideles quosque ante diem extremi iudicii super se in requiem attendunt: quorum post gaudia contemplari, nullatenus possunt. longe vero est quod conspiciunt: quia illuc per meritum attingunt. In lingua autem amplius ardere ostendit: cum dicit. Mitte Lazarum, ut intingat extremum digiti sui in aquam: ut refrigeret linguam meam: quia crucior in hac flamma. In fidelis populi verba legis in ore tenuit, quod opere seruare contempsit. Ibi ergo amplius arguebatur: ubi se ostendit scire, quod facere noluit. Quapropter bene de doctis & negligentibus per Salomonem dicit. Omnis labor hominis in ore eius: sed anima eius non implebitur: quia quisquis ad hoc solummodo laborat: ut sciat, quid loqui debeat: ab ipsa refectione scientie sue mente vacua ieiunat. Ab extremo digiti tangi desiderat, quia eternis suppliciis datus: optat operatione iustorum vel ultima participari. Cui respondetur: quod in hac vita bona receperit: quia omne suum gaudium felicitatem transitoriam putauit. Habere hic etenim possunt & iusti bona, nec tamen hac in recompensatione recipi: quia dum meliora: id est eterna appetunt, eorum iudicio quilibet bona affuerint, cum sanctis desiderijs aestuant: bona minime vident. Vnde David qui regni diuitijs multis multorumque obsequijs fulciebatur: quis & haec ad necessitatem bona esse conspiceret, vni tamen singulariter bono inhaerere aestimabat: dicens. Mihi autem adherere deo bonum est. Inter haec vero notandum est: quod ei praememento fili. Ecce enim Abraham filium vocat: quem tamen a tormento non liberat, quoniam huius populi praecedentes praeseres fideles: quia multos a sua fide deuiantes considerat: eos nulla compassione a tormentis eripiunt, quos tamen per carnem filios recognoscunt. In tormentis autem diues positus: quinque fratres habere se perhibet: quia superbus idem iudaicus populus qui ex magna iam parte damnatus est: sequaces suos quos super terram reliquit: quinque libri Moyse carnaliter intellectus: vel quinque sensibus.

corporis deditos nouit. Quinario ergo numero fratres quos reliquerat: ex-
 primit: quia eos ad spūalem intelligentiam non assurgere in inferno positus
 gemit: petit ut ad eos Lazarus mittatur. Cui quia Moysen & prophetas ha-
 beant dñs, sed ait: quia non credunt nisi quis ex mortuis resurrexerit. Cui pñs
 nus responder. Si Moysen & Prophetas non audiunt: neq; si quis ex mor-
 tuis resurrexerit credent ei. Certe de Moyse veritas dicit. Si crederetis Moysi
 crederetis utiq; & mihi. De me em̃ ille scripsit. Impletur ergo qd' per Abraæ
 responſionem dñs. Ex mortuis em̃ dñs resurrexit, sed Iudaicus ppñs q̃a Moy-
 si credere noluit: ei etiam qui resurrexit credere contempsit. Cūq; Moysi ver-
 ba spūaliter intelligere contēpsit, ad eum de quo Moyses locutus fuerat, non
 peruenit. Hæc nos fratres charissimi pro indagandis allegoriæ mysterijs suc-
 cinctæ transcurrissē sufficiat: nunc ad intuemdam latius rei gestæ mortalitas
 rem animus recurat. Homo quidam erat diues qui induebatur purpura
 & byſſo: & epulabatur cotidie splendide: & erat quidem mendicus nomine
 Lazarus: qui iacebat ante ianuam diuitis vlceribus plenus. Nonnulli pus-
 tant pcepta veteris testamēti districtiora esse q̃ noui: sed hi nimirū impro-
 da cōſideratiōe fallunt. In illo em̃ non tenacia sed rapina mulſat. Ibi res in-
 iuste sublata q̃drupliciter punit: hic autem diues iste non abstulisse aliena: re-
 phenditur: sed ppria nō dedisse. Nec dñs: quia vi quempiam oppñsit: sed quia
 in acceptis rebus se extulit. Hinc ergo hinc sum mopere colligendum est: qua
 poena mulſandus sit: qui aliena dirupit, si inferni damnatiōe percussit: qui pro-
 pria non largit. Nemo itaq; securum se æstimet, dicēs. Ecce aliena nō rapio,
 sed cōcessis licite reb⁹ fruor, quia diues iste non idcirco punitus est, q̃m̃ aliena
 abstulit: sed q̃a acceptis rebus semetiḡm male reliquit. Hoc q̃q; fuit qd' hunc
 inferno tradidit: quia in sua foelicitate tumidus fuit, quia percepta dona ad
 vsum arrogatię inflexit: quia viscera pietatis ignorauit: quia pctā sua redime-
 re etiam cū sibi abundaret p̃cium, noluit. Et sunt nōnulli qui cultum subtiliū
 p̃ciosarumq; vestium non putāt esse pctm̃. Qd' si videlicet culpa non esset,
 nequaq; sermo dei tam vigilāter exprimeret. q̃ diues qui torq̃rur apē infer-
 ros, byſſo, & purpura indutus fuisset. Nemo quippe vestimenta p̃cipua, nisi
 ad inanem gliam q̃rit: videlicet vt honorabilior cæteris esse videatur. Nam
 quia pro sua inani gloria vestimentum p̃ciosius q̃ritur: res ipsa testat: qd'
 nemo vult ibi p̃ciosis vestibus indui, vbi ab alijs non possit videri. Quā
 culpam possumus melius etiam ex diuerso colligere: quia si abiectio vilis in-
 dumentī vtus non esset: euangelista vigilanter de Ioanne non diceret. Erat
 indutus pilis camelorum. Sed notandū magnopere est in ore veritatis de su-
 perbo diuite, & humili paupere quantus sit ordo narrationis. Ecce em̃ dñs.
 Homo quidam erat diues & protinus subinfertur. Et erat quidam mendic⁹
 nomine Lazarus. Certe in pp̃lo solent magis nomina diuitiū, q̃ pauperū sci-
 ri. Quid est ergo q̃ dñs de paupere & diuite verbum faciens, nomen paus-

Iudaic⁹ po-
 pñs mago-
 na ex parte
 te dñat⁹ ē

Joan. 7. 6.

Testamēti
 noui p̃ceps
 ta sūt faci-
 liores q̃ ve-
 teris.

Bōa pp̃ia
 nō largiēs
 dñari pōt

Uices p̃e-
 ciosas fer-
 re an sit
 peccatum.
 Vestimēta
 p̃ciosa nō
 nisi ad in-
 nē gliā q̃rit
 Mat. vii. a
 Diuitiū no-
 mina p̃o so-
 lēt scribi q̃
 pauper.

Homilia Gregorij.

mat. viij. d
Exo. xxxij.

peris dicit & nomen diuitis non dicit, nisi quod dominus humiles nouit: atque appro-
bat: & superbos ignorat. Vnde & quibusdam de miraculorum virtute supbiens
tibus in fine dicitur est: Nescio vos unde sitis: discite de me omnes operari iniqui-
tatis. At contra Moyse dicit: Noui te ex nomine. Ait ergo de diuite: homo quidam.
Ait de paupere egeno, nomine Lazarus. Ac si aperte dicat. Pauperem humile
scio, superbum diuitem nescio. Illum cognitum per approbationem habeo: hunc
per iudicium reprobationis ignoro. Perandum est etiam nobis conditor noster
omnia quanta consideratione dispensat. Vna etenim res: non per vna re agit. Nam
ecce vlcibus plenus medicus Lazarus ante ianuam diuitis iacet, quia de re vna
dominus duo iudicia expleuit. Habuisset enim fortasse aliquam excusationem diues,
si Lazarus pauper & vlcerosus ante eius ianuam non iacuisset: si remotus fuisset,
si eius inopia non esset oculis importuna. Rursus, si longe esset diues ab oculis
vlcerosi pauperis, minorem tolerasset in animo tentationem pauper. Sed dum
egenum & vlceratam ante ianuam diuitis & deliciis affluentibus posuit in vna
eademque re & ex visione pauperis non miseretur diuiti cumulum damnationis
intulit: & rursus ex visione diuitis tetatam cotidie pauperem probauit.

Quantas namque hunc egenum & vulneribus obsessum tentationes creditis
in sua cogitatione tolerasse, cum ipse egeret pane: & non haberet etiam salutem:
atque ante se diuitem cerneret salutem: & delicias habere cum voluptate: se do-
lore & frigore affici: illum gaudere conspiceret, byssis & purpura vestiri, se de
primis vulneribus: illum deslere acceptis rebus: se egere, illum nolle largiri. Qua-
tus putamus fratres charissimi, tunc in corde pauperis tumultus tentationis fuit:
cui certe ad poenam sufficeret paupertas, etiam si sanus fuisset: rursus sufficiens
segetritudo etiam si subsidium adesset. Sed ut probaret amplius pauper: simul
hunc & paupertas & aegritudo tabefecit, atque insuper videbat precedentem diui-
tem obsequantibus cuneis fulgere: & se in infirmitate & inopia a nullo visitari.
Nam quia nemo ei ad visitandum aderat, testantur canes qui licenter vulnera
lingeant. Et vna ergo re omnipotens deus, duo iudicia exhibuit, dum Lazarum pau-
perem ante ianuam diuitis iacere permisit: ut & diues impius damnationis sibi
augeret ultionem: & tetatus pauper cresceret ad remunerationem. Conspicie-
bat ille cotidie cui non miseretur: videbat iste de quo probaret. Duo inferius cor-
da: sed vnus desuper inspector: qui hunc & tentando exercebat ad gloriam: illum
tollerando expectabat ad poenam. Nam sequitur. Factum est autem ut La-
zarus moreretur, & portaretur ab angelis in sinum Abrahe. Mortuus est autem
diues, & sepultus est in inferno. Quinimirum diues eum cui in hac vita
misereri noluit: in suo iam supplicio positus patronum querit. Nam ecce sub-
iungitur. Quia eleuans oculos cum esset in tormentis: vidit Abraam a
longe & Lazarum in sinu eius, & ipse clamans dixit, Pater Abraam miserere
mei, & mitte Lazarum ut intingat extremum digiti sui in aquam: ut refrige-
ret linguam meam: quia crucior in hac flamma. O quanta est subtilitas ius-
dicatorum

Ex vna re
iudiciadu
deus exhi-
buit.

diuitorum dei: o qđ districte agitur bonorum actuum malorum retributio. Certe superius dictum est: quia Lazarus in hac vita cadentes micas de mensa diuitis q̄rebat, & nemo ei dabat: nunc de supplicio diuitis dñ: quia de extremo digito Lazari distillari aquā in ore suo cōcupiscit. Hinc ergo hinc fr̄es colligite, q̄nta sit districtio seueritatis dei. Diues em̄ iste, qui vulnerato paup̄i mense suę, vel minima dare noluit: in inferno positus, vsq; ad minima q̄rēda peruenit. Nam & guttam aq̄ petiit, qui micas panis negauit. Sed notandum valde est, quid sit, qđ diues in ignē positus, linguā suam refrigerari petit. Mos quippe est sacri eloqui, vt aliqñ aliqđ dicat: & ex eodem dicto aliqđ innuat. Superius autem hunc superbum diuitem dñs nō loq̄citari vacante dixerat: sed superflue cōuiuantem: neq; hunc de loq̄citate norauit, sed cum elatiōe & tenacia de edacitate peccasse. Sed quia abū dare in cōuiuijs loq̄citas solet: is qui hic male cōuiuatus dñ, apđ infernum, grauius in lingua ardere perhibetur. Primo nāq; male cōuiuantibus famulat culpa loq̄citatis: post loq̄citatē ludē dietiā leuitas sequit̄. Nam qđ edacitatem lusus seq̄tur, testat̄ sacra scriptura: qđ ait. Sedit pp̄ls māducare & bibere, & surrexerunt ludere. Sed priusq; ad lulum moueat corp⁹: ad iocos & vba inania mouet lingua. Quid ergo est, qđ innuit: quia in tormētis positus diues linguā suā refrigerari postulat: nisi qđ is, qui cōuiuando magis de loq̄citate peccauerat: per retributiōis iusticiam in lingua atrocius ardebat. Sed cum graui valde est pauore p̄sandum hoc, qđ ei per Abraę respōsiōe dñ. Fili recordare, quia recepisti bōa in vita tua: Lazarus sifir mala. Nunc autē cōsolat̄: tu v̄o cruciaris. Ista charissimi fr̄es sententia pauore potius indiget, q̄ expositiōe. Nam si qui estis, qui in hoc mundo exterioris boni aliqđ accepistis: ip̄m (vt ita dicam) donum exterius pert̄ mescere debetis, ne vobis, qđ q̄rundam v̄orum actuum recōpēnsatiōe sit datum: ne iudex, quæ huc dona exteriora restituit: a retributiōe intimi boni repellat: ne honor hic vel diuitię, nō adiūctum v̄tutis, sed remuneratio sint laboris. Ecce em̄ dum dñ, recipisti bona in vita tua: in dicať & diues iste boni aliquid habuisse, ex qđ in hac vita bōa recepit. Rursumq; dum de Lazaro dñ, quia recepit mala: p̄fecto mōstrat̄, & Lazari habuisse malum aliqđ qđ purgaret. Sed mala Lazari purgauit ignis inopiæ, & bona diuitis remunerauit sollicitas transeuntis vitę. Illum paupertas afflixit & transiit: istum abundantia remunerauit & repulit. Quicumq; ergo bona in hoc sæclō habetis: cum vos bona egisse recolitis, valde de ipsis pertimescite, ne cōcessa vobis p̄spertas, eorum de remuneratio sit bonorum: & cum q̄slibet pauperes nōnulla re p̄hensibilia perpetrare cōspicitis, nolite desperare: quia fortasse q̄q; superfluitas tenuissimę prauitatis inq̄nat, cachinus paupertatis purgat. de vobis oīno pertimescite: quia nonnulla etiā male acta, p̄sperta vita secuta est: de illis v̄o solcite pensate, quia eorum vitam etiam magistra paupertas cruciat, qusq; ad vitę rectitudinē perducat. Sequit̄. Et in his oībus inter nos

Actuū bonorum & malorum retributio districte agitur.

Conuiuia sunt plena loq̄citaris.

Ero. xxxij.

Diues malus q̄re atrocius in lingua ardebat.

Bonū si qđ a dō habeamus pert̄ mescamus.

Malos lazari & bonos diuitis qđ sit remuneratio

Homilia Gregorij.

Danati an
velint trāsi
re ad salua
tos ⁊ econ
tra.

& vos chaos magnum firmatum est: vt hi, qui volunt ad vos transire, non possint: neq; inde huc transmeare. Quia in re valde q̄rendū est, quō dī: hi qui volunt ad vos transire non possunt. Quia em̄ hi, qui in inferno sunt: ad b̄torum sortem transire cupiant, dubium non est: qui v̄o iam in b̄titudinis sorte suscepti sunt: q̄ pacto dī: quia trāsi ad eos, qui in inferno cruciant: vos lunt. Sed sicut transire reprobi ad electos cupiunt, idēst, a suppliciorū suorū afflictione migrare: ita ad afflictos atq; in tormentis positos, transire iustorū est mente ire per misericordiam, eosq; velle liberare. Sed qui volunt de b̄torum sede ad afflictos, atq; in tormētis positos transire, non possunt: quia iustorum animā q̄uis in suę naturę bonitate misericordiam habeant, iā tunc autoris sui iusticię coniunctę, tanta rectitudine constringunt: vt nulla ad reprobos cōpassione moueant. Ipse quippe iudici concordant, cui inheret, & eis, q̄s eripere non possunt, nec ex misericordia concedunt: q̄a tū illos tūc a se videbunt extraneos: q̄ntum & ab eo, quē diligunt autore suo cōspiciunt repulso. Nec iniusti ergo ad b̄torum sortē transeunt: quia dānatione p̄p̄e tua constringunt: nec iusti ad reprobos transire possunt: quia electi iā p̄ iusticiam iudicis: eis nullo modo ex aliq̄ cōpassione misereant. Sed postq; ardenti diuiti de se spes tollit: eius animus ad p̄p̄in q̄s, q̄s reliq̄rat, recurrit, quia reproborum mentē p̄na sua q̄nq; inutiliter erudit ad charitatē: vt iā tunc etiam suos sp̄itālir diligant, qui hic dum p̄cā diligere, nec se amabant. Vnde nūc subdit. Rogo ergo te p̄r, vt mittas eum in domū p̄ris mei: habeo em̄ q̄nq; fr̄es, vt tesseret illis, ne & ipsi veniant in hūc locū tormentorum. Quia in re notandū est ardenti diuiti q̄nta ad supplicium cumulant. Ad p̄nam nāq; suam ei, & cognitio seruat, & memoria: cognoscit em̄ Lazarū, quē de p̄p̄e fratrū q̄q; suorum meminit, q̄s reliq̄t. Perfecta quippe ei vltio de paup̄e nō esset, si hunc in retributionē non recognosceret: & perfecta p̄na in igne nō esset, si non hoc, qd' ipse patiē, etiam suis timeret. Vt ergo p̄ctōres in supplicio amplius puniant: & eorum vident gl̄iam, q̄s cōtempserunt: & de illorū etiā p̄na torq̄ntur, q̄s inutiliter amauerunt. Credēdum v̄o est, qd' āre retributionem extremi iudicij iniusti in requie q̄sdam iustos aspiciunt, vt eos videntes in gaudio: non solum de suo supplicio, sed etiā de illorū bono crucient. Iusti v̄o in tormētis semp̄ intuent in iustos: vt hinc eorū gaudiū crescat, quia maius cōspiciunt: qd' misericorditer euaserūt: tātoq; maiores creatori suo gr̄as referunt, q̄nto vident in alijs, qd' perpeti, si essent derelicti, potuerunt. Nec illi tantę b̄titudinis charitatē apd' iustorū animū fuscāt aspecta p̄na reprobos: quia vbi iā cōpassio miseric̄ nō erit: minuire p̄culdubio b̄torū leticiā nō valebit. Quid autē nimirū si dī iusti iniustorū tormēta cōspiciunt: hoc illis eneniat in obsequiū gaudiorū: q̄n & in pictura niger color subternit: vt albus rubeus clarior videatur. Sicut dictū est: tāto bonis gaudia sua exerceat, q̄o eorum oculis damnatorū mala subteriacent: q̄ euaserunt. Et quis eis sua gau

Danati q̄n
q̄ vidēt sal
uatos i au
gmētū sup
plicij

Iusti iusto
rū tormen
ta conspice
re possunt.

dia ad pfrtendum plene sufficient: mala tñ reproborum absq; dubio semp
aspiciunt: quia, qui creatoris sui claritatē vidēt, nihil in creatura agit, qđ vide
re nō possunt. Petenti autē diuiti vt Lazar⁹ mittat, ab Abraā p̄tin⁹ rñdetur.
Habēt Moysen & pphetas, audiāt illos. Sed qui dei vba despexerat: hec audi
re nō posse, suos seq̄ces estimabat. Vñ & rñdit dicēs. Non p̄r mi, sed si q̄s ad
eos ex mortuis ierit: credēt Cui mox v̄aci sentēcia dī. Si Moysen & pphes
tas nō audiunt: neq; si quis ex mortuis resurrexerit, credēt ei, quia nimirum q
vba legis despiciunt: Redēptoris p̄cepta qui ex mortuis resurrexit: q̄ro sub
miora sunt, tato hęc difficili⁹ implebunt. Minus est em̄ quicquid p̄ legē dī, qđ
hoc, qđ p̄ dñm iubet. Illa em̄ dari decimas p̄cipit: Redēptor v̄o n̄r ab his, q
perfectiōē sequunt̄ om̄ia dimitti iubet. Illa p̄cā carnis refecat: Redēptor v̄o
n̄r cogitationes etiā illicitas dānat. Si ergo Moysen & pphetas nō audire: neq;
si quis ex mortuis resurrexerit credent ei: quia hi, qui viliora p̄cepta implere,
negligūt Saluatoris n̄rī mādatis altiorib⁹ obedire qñ cōualescūt. Et nimirū
cōstat: quia cui⁹ implere dicta renuīt, ei, p̄culdubio credere reculant. Hęc nos
de ipsa rei gestē cōsideratiōe dixisse sufficiat. Sed vos fr̄es charissimi & regem
Lazari, & poenā diuitis cognoscētes, sollerter agite: culparū v̄rarū intercessor
res q̄rite, atq; ad aduocatos vobis in die iudici⁹ pauperes p̄curate. Multos em̄
nunc Lazaros habetis & ante ianuas v̄ras iacent, atq; his indigent, q̄ vobis
iam satiatis cotidie de mensa cadunt. Verba sacre lēonis debēt nos instruere
ad implenda mandata pietatis. Condie Lazarum si q̄rim⁹, inuenim⁹: cotidie
Lazarum si non q̄rimus, cernimus. Ecce importune se pauperes offerunt: ro
gant nos, qui tunc nobis intercessores venient. Certe nos oīno rogare debui
mus: tñ & rogamur. Videte si negare debemus, qđ petimur: qñ patrōi sunt
qui petunt. Nolite ergo misericordiē t̄pā perdere: nolite accepta remediā dissi
mulare. Ante suppliciū rogate de supplicio. Cum q̄slibet in hoc mundo abs
iectos aspicitis, etiā si q̄ reprehensibilia eorum esse videantur: nolite despice
re: quia fortasse q̄s morum infirmitas vulnerat, medicina paupertatis curat.
Quorum si q̄ sunt talia, q̄ debeant iure reprehendi: hęc si vultis ad v̄sum v̄rā
mercedis inflectitis: vt ex ip̄is eorum vitijs cumulentur vobis incrementa pie
tatis: q̄tenus panem pariter detis, & v̄bum: panem refectiōis cum v̄bo cor
reptionis: & duo a vobis alimenta percipiat: qui vnum quærebat, dum ex
terius cibo: & interiori satiatur eloquio. Pauper ergo cum reprehensibilis cerni
tur: moneri debet, & despicī non debet. Si v̄o reprehensionis nil habet: v̄ne
rari sum mopere sicut intercessor debet. Sed ecce multos cernimus: q̄s cuius
sunt meriti, nescimus. Omnes ergo venerandi sunt: tantoq; necesse est vt om
nibus te humilare debeas: q̄ro quis sis ipse ignoras. Rem fr̄es refero, quam
bene is, qui p̄tō est frater, & comp̄sbyter meus spectosus nouit. Eodem tem
pore q̄ monasterium peti, anus q̄dam Redempta nomine in sanctimonia
li habitu constituta in vrbe hac iuxta Marię semper v̄ginis eccliam manebat.

Precepta
Redemptoris
sunt sublimiora
p̄ceptis
legis.

Homilia Gregorij.

Hec illius hirundinis discipula fuerat: q̄ magnis v̄tutibus pollens super p̄ne-
 finos mōtes vitā eremiticā duxisse ferebat. Huic dūc in eodē habitu discipulę
 adhibebāt: vna nomine romula, & altera q̄ nūc adhuc superest, quā quidem
 facie scio sed nomine nescio. Tres itaq; hę in vno habitaculo cōmorātes: mos-
 rum quidē diuitis plenā: sed tñ rebus pauperē vitā ducebāt. Hęc autē quā p̄-
 factus sum, romula aliā, quā p̄dixi condiscipulam suā magis vitę meritis antea
 bar. Erat quippe mirę patiētę summę obediētę custos oris sui ad silentium/
 studiosa valde ad cōtinuę orōnis vsum. Sed plerumq; hi, q̄s iā perfectos ho-
 mines estimāt: adhuc in oculis summi opificis aliquid imperfectionis hñt: sicut
 sepe imperiti homines necdum p̄fectę sculpta sigilla cōspicimus: & iā q̄si per-
 fecta laudamus: q̄ adhuc artifex cōsiderat & limar, laudare iā audit, & tñ ea
 tundere meliorādo nō definit. Hęc quā p̄diximus romula, ea quā gręco vo-
 cabulo paralytim medici vocāt molestia corporali percussa est: multisq; anis
 in lectulo decubās: pene oim iacebat mēbrorum officio destituta: nec tñ hęc
 eadē eius mentē ad impatientiā flagella perduxerāt. Nā ipsa ei detrimēta mē-
 brorum facta fuerāt incrementa v̄tutum: quia tāto sollicitius ad vsum orōnis
 excreuerat: q̄nto & alid qd̄libet agere nequaquā valebat. Nocte igit qdā ean-
 dem Redēptā, quā p̄fatus sum (q̄ vtrasq; discipulas suas filiarū loco nutrierat)
 vocauit dicēs. M̄ veni: m̄ veni. Quę mox cum aliā eius cōdiscipula surre-
 xit: sicut vtriusq; referētibz & multis res eadē clauit, & ego q̄q; in eodem tpe
 audiui. Cūq; noctis medio lectulo iacētis assisterēt: subito celitus lux emissā/
 omne illius cellulę spaciū impleuit: & splēdor tāte claritatis emicuit: vt cor-
 da assistētium inestimabili pauore perfringerēt, atq; (vt post ipse referēbāt)
 omne in eius corpus obrigesceret, & in stupore subito remanerent. Cœpit
 nāq; q̄si cuiusdā magnę m̄litudinis ingreditis sonitus audiri, ostiū cellulę
 cōcuti: ac si ingreditium turba p̄meret: atq; (vt dicebāt) intrātium m̄litudi-
 nem sentiebāt, sed nimietate timoris & luminis nil videre poterāt: quia earū
 oculos & pauor dep̄sserat, & ipsa tāti luminis claritas reuēberabat. Quā lucē
 p̄tinuis miri odoris est fragrantia subsecuta: ita vt earum animū, quia lux
 emissā terruerat odoris suauitas refoueret. Sed cum vim claritatis illius ferre
 nō possent: cœpit eadē Romula assistente & tremente Redēptā suorū mori
 magistrā blanda voce cōsolari dicēs. Noli timere m̄: non morior modo.
 Cūq; hoc crebro diceret: paulatim lux q̄ fuerat emissā subtrāta est: sed is
 qui subsecutus est odor remāsit: sicq; dies scd̄s & tertius transiit, vt aspsa fra-
 grantia odoris remaneret. Nocte igit q̄rta eandem magistrā suā vocauit
 q̄ veniente viaticum petiit & accepit. Necdum v̄o eadem Redēpta, vel aliā
 eius discipula a lectulo iacentis discesserat: & ecce subito in platea ante cellulę
 eiusdē ostiū duo chori psallētium cōstitērunt, & (sicut dicebāt) sexus ex vo-
 cibus discreuisse: psalmodię cātus dicebāt viri, & fœminę rñdebāt. Cūq; an-
 fores cellulę exhiberentur cœlestes exequiæ sc̄tā illa anima carne soluta dē-

Qua ad cælum ducta: quanto chori psallentium altius ascēdebant: tāto cœpit psalmodia leuius audiri: quicq; & eiusdem psalmodiæ sonitus. & odoris suauitas elongata finire. Hæc igit̃ q̃ diu vixerat in corpore: quis illā haberet in honore? Indigna cunctis hoībus & despecta videbat̃. Quis em̃ ad illā accederet: quis illam videre dignaretur? Sed latebat in sterquilino margarita Dei. Sterquilinium fr̃es hāc ipsam corruptibilitatem corpis appello: sterquiliniū abiectionem paupertatis nomino. Assumpta est ergo margarita q̃ iacebat in sterquilinio, & posita est in cœlestis regni ornamēto. Iam inter sup̃nos ciues emicat: iam inter ignitos illos lapides æterni diadematis coruscat. O vos q̃ in hoc mundo vos diuites esse creditis, aut estis, cōferte si potestis falsas ṽsas diuitias veris diuitijs Romulæ. Vos in hui⁹ mūdi ṽia omnia amissuri possidetis, illa nil q̃sistit in itinere: & omnia inuenit in p̃uentione. Vos lætam vitā ducitis, tristem mortem timetis, illa tristem vitā pertulit, ad lætam mortem peruenit. Vos ad tempus q̃ritus obsequia hominū: illa despecta ab hoībus, inuenit socios choros angelorum. Discite ergo fr̃es temporalia cūcta despice re, discite honorem temporalem cōtemnere: æternam gl̃iam amare. Honorate, q̃s pauperes cernitis: & q̃s foris cōspicitis despectos sc̃li: int⁹ arbitramini amicos dei. Cum his participamini, qd̃ habetis: vt qnq; dignent̃ vobiscum participare, qd̃ hñt. Pensate qd̃ ore magistri gētium dī. In hoc tēpore ṽrā abundātia illorum inopiam suppleat: vt & illorum abundātia ṽræ inopiæ sit supplemētum. Pensate q̃ ipsa per se veritas dicit. Quādiu fecistis vni de his fratris meis minimis, mihi fecistis. Ad tribuēdum ergo pigri cur estis: qñ hoc qd̃ iacenti in terra porrigitis: sedenti in cælo datis. Sed hæc omp̃s deus qui per me in ṽris auribus loquit̃, per se in ṽris mentibus loq̃tur. Qui viuat & regnat, &c.

ij. cor. viij.

mat. xxv.

¶ Segmentum ex euangelio Lucae. cap. xiiij. l̃ra. D, quod canitur dñica secunda post Trinitatem, Historia facta est anno Christi. xxxij. v. kalendas Octob.

In illo tēpore: Dixit dñs Iesus discipulis suis similitudinem hanc. Homo quidam fecit cœnam magnam: & vocauit multos. Et miseruum suum hora cœnæ dicere inuitatis: vt venirent, quia iam parata sunt omnia. Et cœperunt omnes simul excusare. Primus dixit, Vile iam emi, & necesse habeo exire, & videre illam. Rogo te, habe me excusatū. Et alter dixit, Iuga bouum emi qnq;, & eo p̃bare illa. Rogo te, habe me excusatū. Et alius dixit, Vxorē duxi, & ideo non possum venire. Et reliqua.

Homilia Gregorij.

C Homilia Gregorij papę de eadem lectione. Habita ad populum in basilica beatorum Apostolorum Philippi & Iacob: Dñica secunda post Trinitatem.

Corpis et
cordis deli-
cie plurimuz
int eē dñr.

Hoc distare fr̃es charissimi inter delicias corporis & cor-
dis solet, q̃ corpales deliciae cū non habent: graue in
se desyderiū accendūt: cum ṽo habitę edunt, comes-
dentē pr̃tinus in fastidiū per facietatē ṽtunt. At cōtra
spiritalis delicię cū nō habent, in fastidio sunt: cū ṽo
habent, in desyderio: tātoq; a cōdente āplius esuriūt,
q̃nto ab esuriēte āplius comedunt. In illis appetitus
placet, expientia displicet: in istis appetitus vilis est: ex-

perientia magis placet. In illis apperitus saturitatē saturitas fastidiū generat:
in istis appetitus saturitatē, saturitas appetitū, parit. Augent em̃ spiritalis de-
liciaē desyderiū in mente, dū satiāt: quia q̃nto magis earū sapor percipitur, eo
āplius cognoscit, qđ auidius amet. Et idcirco nō habitā, amari non possunt:

ps. xxxij.

Quis em̃ amare valeat, qđ ignorat. Proinde Psal-
mista nos admonet, dicēs. Gustate, & videte, qm̃ suavis est dñs. Ac si apte di-
cat. Suauitatē eius nō cognoscitis, si hāc minime gustatis: sed cibū vitę ex pa-
lato cordis tāgite: vt p̃bātes eius dulcedinē, amare valeatis. Has autē homo-

zōli sūt q̃
nesciūt qđ
considerare
debeant.

delicias itic amiserūt: cū in paradiso peccauit. Ex tractus em̃ a cibo eterne dulces
dinis os clausit. Vnde nos q̃gnati in huius pegrinationis exina: huc fastidios
si iā veniētes, nescimus qđ desyderare debemus. tantoq; āplius fastidiū nostri
morbus exaggerat: q̃nto se magis ab esu illius dulcedinis animus elogat: &
eo iam terrenas delicias nō appetit, q̃ eas comedere diu longe q̃ dissuevit. Fas-

tidio ergo n̄ro tabescimus: & lōga inedia peste fatigamur. Et quia gustare
intus nolumus paratā dulcedinē: amamus foris miser i famē n̄ram. Sed sup̃
na nos pietas neq; se deserētes deserit. Contēptas em̃ illas delicias ad memos-
rię n̄rę oculos reuocat, easq; nobis pponit: in p̃missione torporē excutiatq;
vt fastidiū n̄rm repellere debeamus: inuitat. Ait nāq;. Homo quidā fecit

Ezech. viij
Cenā mag-
naz fecit
vñs.

cōenā magnā, & vocauit mltos. Quis iste homo est, nisi ille de q̃ p̃phet
tam loquitur. Et homo est: & quis cognouit eū: q̃ facit cenā magnā: quia sa-
tietatē nobis dulcedinis interne p̃parauit. Qui vocauit mltos, sed pauci ve-
niunt: quia nōnunq; ipsi, quiei per fidē subiecti sunt: eterno ei9 cōiuiuo male
viuēdo cōtradicūt. Misit autē seruū suū hora cōenę dicere inuitatis, vt veni-
rent. Quid hora cōenę, nisi finis est mūdi. In q̃ nimirū nos sumus: (sicut

j. Cor. p. e.

iā dudū Paulus testat, dicēs) In q̃s fines sc̃forū deuenerūt. Si ergo hora cōenę
est cū vocamur: tāto magis nō debemus excusare a cōiuiuo dei, q̃nto appro-
pinq̃sse iā cernimus finē sc̃i. Quo em̃ p̃salamus, q̃a nihil est, qđ restat: eo de-
bemus p̃timefcere, ne t̃ps gr̃ę (qđ p̃sto est) pereat. Idcirco autē hoc cōiuiuium

Dei non prandit, sed coena nominat, quia post prandium coena refert: post
 cenā ꝑo conuiuiū nullū refert. Et qā eternū dei conuiuiū nobis in extremo
 ꝑparabit; rectū fuit, vt hoc nō prandit, sed coena vocaret. Sed q̄s p̄ h̄c seruū,
 qui a p̄familiis ad inuitādū mittit, nisi p̄dicatorū ordo signatur? De q̄ vis
 delicti ordine q̄uis adhuc indigni existimus; q̄uis p̄tōrū n̄rōrū p̄deribus
 gratiamur: & nos tñ in istis diebus sumus: & cū ad edificatiōē v̄ram vobis
 aliquid loq̄r; hoc est qd̄ ago. Seruus em̄ sum summi p̄familiis: cū vōs ad
 moneo ad contēptum sc̄i inuitare vos venio ad cenā dei. Nemo me ꝑpter
 me hoc in loco despiciat. Et si ad inuitādum nequaq̄ dignus apparo, sed tñ
 magne sunt delicię, q̄s ꝑmitto. Sꝑe solet fr̄es mei euenire, qd̄ dico, vt ꝑsona
 potēs famulū habeat despectū, cūq̄ per eū suis forte v̄l extraneis aliqd̄ respō
 sum mādāt: nō despiciat ꝑsona loq̄ntis serui: quia seruat in corde reuerentiā
 mittētis dñi: nec ꝑfiant qui audiunt per quē, sed quid vel a q̄ audiāt. Ita ergo
 fr̄es, ita vos agite. & si nos forsītā digne despiciatis, in mente tñ v̄ra vocantis
 dñi reuerentiā seruare. Cōuiuē fieri summi p̄familiis libēter obedite: corda
 v̄ra discutite: atq̄ ex eis mortale fastidiū pellite. Ad repellēdum nāq̄ fastidiū
 v̄rū iā parata sunt om̄ia. Sed si adhuc carnales estis, fortasse epulas carnales
 inquiritis. Ecce ip̄e carnales epulę, in sp̄itale vobis alimentum cōuersę sunt.
 Ad abstergēdum nāq̄ mētis v̄rę fastidium in coena derille vobis singularis
 agnus occisus est. Sed quid agimus qā hoc, qd̄ subiungit: adhuc fieri a mltis
 videmus? Et ceperunt omnes simul excusare. Ofert deus, quod rogari
 debuit: nō rogatus dare vult, qd̄ vix sperari poterat: quia dignaretur largiri
 postulatus. Contēptoribus ꝑo paratas delicias refectiōis eternę denunciat: &
 tamē simul oēs excusant. Ponamus ante oculos mētis, minima vt possimus
 digne ꝑfere maiora. Si quisq̄ potēs ad inuitādum quempiā pauperē mittet
 ret: quid fr̄es rogo, quid pauper ille faceret, nisi de eadē sua inuitatione gau
 deret: respōsum humilē redderet: vestem mutaret: ire q̄ totius festinaret: ne
 ꝑnor se ad potētis cōuiuīū alter occurreret? Homo ergo diues inuitat: & pau
 per occurrere festinat. Ad dei inuitamur conuiuium: & excusamus. Sed ecce
 hęc estimare possum quid sibi corda v̄ra respōdeāt. Occisus em̄ fortasse sibi
 met cogitatiōibus dicunt. Excusare nolumus. Ad illd̄ em̄ superne refectiōis
 cōuiuīū, & vocari, & peruenire gratulamur. Loq̄ntes vobis talia: mentes
 v̄rę verunt dicunt. si nō plus terrena q̄ cęlestia diligunt, si non āpius rebus
 corporalibus q̄ sp̄italibus occupant. Vnde hic q̄q̄ ip̄sa excusantium causa
 subiungit: cum ꝑtinus subinfert. Primus dixit, villā emi, & necesse habeo
 exire videre illā: rogo te, habe me excusatum. Quid per villam, nisi terrena
 substantia designatur? Exit ergo videre villā: qui sola exteriora cogitat ꝑpter
 substantiam. Alter dixit, iuga boum emi quinq̄, & eo ꝑbare illa: rogo te,
 habe me excusatum. Quid in q̄nq̄ iugis boū, nisi quinq̄ sensus corporis
 accipimus? Qui recte q̄q̄ iuga boū vocati sunt: qā in vtroq̄ sex geminant.

Cena festā
 nullū refert
 conuiuiū.

Despecti
 hūc nō
 nō ꝑpter ip̄s
 sꝑe reue
 rētiā mittē
 tis non de
 spiciūt.

villa terre
 nā substan
 tiam figt.
 Bouz q̄nq̄
 iuga q̄nq̄
 sensus corp̄
 sentant.

Homilia Gregorij.

Qui videlicet corpales sensus: quia interna comprehendere nesciunt, sed sola exteriora cognoscunt: & deferentes intima ea: quae extra sunt tangunt: recte per eos curiositas designatur: quod dum alienam vitam quirit discutere: semper sua intima nesciens, studet exteriora cogitare. Graue namque est curiositatis vitium: quod dum cuiuslibet mentem ad inuestigandam vitam proximi exterius duxit, semper ei sua intima abscondit: ut aliena sciens, se nesciat: & curiosi animus quanto peritus fuerit alieni meriti, tanto fiet ignarus sui. Propter hoc namque & de his quicunque iugis hominum dicitur: eo probare illa, rogo te, habe me excusatum. Ipsa enim excusantis verba a vitij suis significatione non discrepauit: dum dicitur: eo probare illa: quia videlicet aliquando pertinere probatio ad curiositatem solet. Sed notandum, quod is qui propter villam, & is qui propter probanda iuga hominum a coena sui inuitatoris se excusat, humilitatis verba promiscet, dicens. Rogo te, habe me excusatum. Dum enim dicit rogo: & tamen venire conuenit: humilitas sonat in voce, supbia in actione. Et ecce diiudicat praua quicquid cum audit, nec tamen ea, quae diiudicat, agere desistit. Nam dum cuiuslibet puerile agere tibi dicimus, conuertere, deum sequere, mundum relinquere: ubi hunc nisi ad dominicam coenam vocamus? Sed cum respondet, ora pro me, quia peccator sum, hoc facere non possum: quid aliquid agit, nisi rogat & excusat? Dicens, namque peccator sum, humilitate insinuat: subiugens autem conuertere non possum, superbiam demonstrat. Rogando ergo excusat: qui & humilitatem superducit in voce, & superbiam exercet in actione. Alius autem dixit, Vxorem duxi, & ideo non possum venire.

Coniugium bonum est.

Quid pro vxorem, nisi voluptas carnis accipitur? Nam quis bonum sit coniugium: atque ad propagandam sobolem diuina prouidentia constitutum: nonnulli tamen non per hoc fornicitatem plenis, sed desideria experitur voluptatis: & idcirco propter rem istam significari potest, non incongrue res iniustas. Ad coenam ergo nos peruenire non conuenit summus propter familias inuitat: sed dum alius avariciae, alius curiositati, alius voluptati carnis, est deditus, nimirum reprobi simul omnes excusant. Dum hunc terrena cura occupat, illum alieni actus sagax cogitatio deuiat: aliterius etiam mentem voluptas carnis inquinat, fastidiosus quisque ad aeternae vitae epulas non festinat. Sequitur. Reuersus seruus nuntiavit haec domino suo. Tunc iratus propter familias dixit seruo. Exi cito in plateas & vicos ciuitatis, & pauperes, ac debiles, cecos & claudos introduce huc. Ecce qui terrenae substantiae plus iusto incubat, venire ad dominicam coenam recusat: qui labori curiositatis insudat, praeparata vitae alimenta fastidit: qui carnalibus desiderijs inseruit, spiritualis conuiuii epulas respuit. Quia ergo venire superbi renuntiant, pauperes eligunt. Cur hoc?

1. cor. 1. d.

pauperes & debiles qui dominum.

Quia iuxta Pauli vocem, infirma mundi eligit deus: ut confundat fortia. Sed notandum nobis est, quod describantur, qui ad coenam vocantur, & veniunt. Pauperes & debiles dominum: qui iudicio suo apud semetipsos infirmi sunt. Nam pauperes quasi fortes sunt: qui & positi in paupertate superbiunt. Caeci vero sunt, qui nullum ingenij lumen habent. Claudique sunt: qui rectos gressus in operatione non habent. Sed dum mortui vicia in membrorum debilitate signant: perfectio liquet: quia

sicut illi p̄ctōres fuerūt, qui vocari venire noluerunt: ita hi q̄q; p̄ctōres sunt, q̄
 inuitant: & veniūt. Sed p̄ctōres superbi respuunt: vt p̄ctōres humiles eligant.
 Hos elegit dñs, q̄s despiciunt mūdus: quia plerūq; ipsa despectio hominē reuo-
 cat ad semetip̄m. Is em̄ qui p̄rem reliquit, & partē substantiæ, quā perceperat
 p̄dige expēdit: postq̄ esurire cōpit in se reuersus dixit. Quāti mercenarij in
 domo p̄ris mei abundāt panib⁹. Longe quippe a se discesserat qñ peccabat.
 & si nō esurisset, in semetip̄m minime rediisset: quia postq̄ terrenis reb⁹ in-
 diguit: tūc cogitare cōpit quid de sp̄ualibus amisit. Pauperes ergo & debi-
 les, cæci & claudī, vocant, & veniūt: quia infirmi quicq; atq; in hoc mūdo des-
 pecti plerūq; tāto celeritus vocē dei audiunt: q̄nto in hoc mūdo nō habēt
 vbi delectent. Q̄ d̄ bene Amalechitarū puer ille ægyptius designat, q̄ Ama-
 lechitis p̄dantibus, atq; currētibus æger remansit in via: & fame sitiq; aruit.
 Quem tñ Dauid inuenit: ei cibū potūq; p̄buit. Q̄ ui illico cōualescens dux
 Dauid factus cōiuuātes Amalechitas reperit: & eos, qui se debilem reliq̄rant:
 cum magna fortitudiue p̄strauit. Amalechita quippe pp̄s lambēs vocabat.
 Et quid per lambētem pp̄m, nisi mētes sc̄larium designant, q̄ terrena cuncta
 ambiēdo, q̄si lambūt, dum solis tp̄alibus delectātur? Q̄ uasi em̄ pp̄s labēs
 p̄dam facit: dñi terrena diligētes lucra de alienis damnis exaggerat. Sed puer
 ægyptius æger in via relinquit: quia peccator quisq; dum infirmari ab hui⁹
 mūdi statu cōperit, mox sc̄laribus mētibus in despectum venit. Quem tñ
 Dauid inuenit, eiq; cibū & potum p̄bet: quia manu fortis dñs adiecta mūdi
 nō despiciunt: & plerūq; eos, qui sequi mūdum minime valētes, q̄si in via rema-
 nent, ad amoris sui grām conuertit: eisq; vbi sui cibū potūq; porrigit, & q̄si
 duces sibi in via eligit, dum suos etiam p̄dicatores facit. Dum em̄ chr̄m p̄ctō-
 rum cordib⁹ inferūt: q̄si Dauid super hostes ducūt. Q̄ ui cōiuuātes Amale-
 chitas velut Dauid gladio feriūt: quia superbos q̄sq;, qui se in mūdo despexe-
 rant, dñi v̄tute p̄sternūt. Puer ergo ægyptius qui in via remansit Amalechis
 tas interfecit: quia plerūq; ipsi mētes sc̄larium p̄dicando superāt: qui prius cū
 sc̄laribus in hoc mūdo currere nō valebāt. Sed deductis ad cōenā pauperib⁹
 quid puer subiūgat, audiamus. Dñe factū est vt imperasti: & adhuc locus
 est. Multi tales ad cōenā dñicam, ex Iudæa collecti sunt: sed m̄stitudo q̄ ex
 Israelitico pp̄to credidit, locū sup̄ni cōiuuij nō impletit. Intrauit ita fr̄q̄ntia
 Iudæorum, sed adhuc vacat locus in regno vbi suscipi debeat numerositas
 gētiū. Vñ & idem seruo d̄r. Exi in vias & sepes: & cōpelle intrare, vt im-
 pleat domus mea. Cum de vicis & plateis ad cōenam q̄sidā dñs inuitat: illū
 videlicet pp̄m designat, q̄ni tenere legē sub vrbana cōuersatiōe noluerat. Cū
 v̄o coniuuas suos colligi ex vñs & sepibus p̄cipit: nimirū agrestē pp̄m, idest
 gētilem q̄rit. De cuius significatiōe per Psalmistam d̄r. Tūc exstabit omnia
 lingua siluarū ante faciē dñi, qm̄ venit. Lingua em̄ siluæ gētes vocatę sunt:
 quia in infidelitate sua tortæ & in infructuosæ semper fuerūt. Qui ergo ex

Des. eligit
 quos mūd⁹
 despiciunt.

Luce. xv. d.

Reg. xxv. d.

Amalechis
 ta pp̄s. iā
 bēs vocat.

Ps. xcv.
 Gētilis vo-
 cati sūt li-
 gna siluę.

Homilia Gregorij.

illo aggressi vsu cōuersi sunt, ad cōnam dñicam q̄si ex sepibus venerūt. No-
tandum ꝑo, q̄ in tertia hac inuitatione non dñ inuita, sed compelle intrare.
Alij em̄ vocant, & venire cōtēnunt: ali j vocant & veniunt: ali j aut̄ nequa-
q̄ dñ: quia vocant: sed cōpellunt vt intrēt. Vocātur & venire cōtēnunt: q̄ do-
mum quidē intellectus incipiunt, sed eundē intellectū opibus nō sequuntur.
Vocantur, & veniunt, qui acceptā intellectus grām: operādo perficiūt. Quis
dām ꝑo sic vocatur: vt etiā cōpellatur: nā sunt nonnulli, qui bona faciēda
intelligunt: sed hęc facere desistunt. Vident, q̄ agere debeat: sed hęc ex desyde-
rio non sequunt. His (vt superius diximus) plerumq̄ contingit, vt eos in car-
nalibus desyderijs suis: mundi huius aduersitas feriat: apprehendere t̄palem
glām conent, & neq̄ant, & dum per alta pelagi q̄si ad grādiores cūras huius
sc̄i nauigare pponunt: semper aduersis flatibus ad deiectionis suę littora ap-
pellunt. Cūq̄ se frāgi in desyderijs suis aduersante mundo cōspiciunt, qd de
se auctori suo debeāt cōmemorāt: ita vt ad cū erubescētes redēat, qui est sup̄-
biētes p amore mundi deserebāt. Sæpe nāq̄ nonnulli ad t̄pale glām p̄fices
re volētes, aut longa egritudine tabescunt: aut afflicti iniurijs concidunt: aut
perculsi grauib⁹ dānis affligunt: & in mundi dolore: vidēt quia nihil consi-
dere de eius voluptate debuerūt: seq̄ ipsos in suis desyderijs rephendētes, ad
deum corda cōuertūt. De his q̄ppe dñs per p̄phetā dicit. Ecce ego sep̄ā viam
tuā spinis, & sep̄ā eam maceria: & semitas suas nō inueniet, & seq̄tur amato-
res suos, & non apphender eos: q̄ret & non inueniet eos: & dicit. Vadā &
reuertar ad virū meum priorē: quia bene mihi tunc erat, magis q̄ nunc. Vir
vniuscuiusq̄ fidelis animæ deus est, quia hęc videlicet ei est cōiuncta per fidē.
Sed illa, q̄ coniuncta fuerit deo anima, amatores suos seq̄tur: qm̄ mēs, q̄ iam p
fidem credidit: adhuc se immundis spiritib⁹ in operationib⁹ substemit: mun-
di glām q̄rit: carnali delectatiōe pascit, exquisitis voluptatibus nutritur. Sed
plerumq̄ om̄ps deus talē animā misericorditer respicit: & eius voluptatibus
amaritudines permiscet. Vnde dicit. Ecce ego sep̄ā vias tuas spinis. Viētem
nā spinis septe sunt: qm̄ in hoc: qd male cupim⁹: dolorū punctiōes inueni-
mus. Et sep̄ā eā maceria: & semitas suas nō inueniet. Viē nēq̄ sepiunt: cū desy-
derijs nris dura in hoc mundo obiectione resistunt. Et semitas nras inueni-
re non possumus, quia hoc, qd male q̄rimus: adipisci phibemur. Et sequē
amatores suos & nō apphender eos: q̄ret & nō inueniet eos: quia malignos
spūs quibus se in suis desyderijs anima subdidit: ad desyderiorū suorū effe-
ctū minime cōphēdit. Sed de hac salubri aduersitate q̄nta vtilitas nascit⁹
adiūgit, cū subdit, & dicit. Vadā & reuertar ad virū meū priorē: quia bene
mihi erat, tūc magis, q̄ nūc. Postq̄ ergo vias suas spinis septas inuenit: postq̄
amatores suos apphendere nō valet, ad amorē viri prioris redit: q̄a p̄ierit⁹
postq̄ in hoc mūdo nō possumus obtinere, q̄ volumus: postq̄ in terrenis de-
syderijs de impossibilitate lassamur: tunc ad mentem dñm reducimus: tunc

Stia t̄pale
m̄lti conā
apphende-
re, & neq̄ūt.

Ofeg. ij. b.

Alie cuius
q̄ fidelis
vir de est.

Alie n̄ema
ceria sepiū
tur.

placere incipit/qui displicebat:& is,cuius nobis amara fuerant praecepta:res-
 pende dulcescit in memoria:& peccatrix anima,quæ adultera conata est esse
 nec tamen aperto opere potuit,decreuit esse fidelis coniux. Qui ergo huius
 mundi aduersitatibus facti ad dei amorem redeunt:atq; a p̄sentis vitæ desy-
 derijs corriguntur:quid isti fr̄es charissimi/nisi compelluntur vt intrēt: Sed
 valde est tremenda sententia:quæ p̄tinus sub infertur. Intenta hāc cordis au-
 re percipite fr̄es & dñi mei:in q̄ntum iusti dñi mei:intenta hāc aure percipi-
 te:vt t̄to eam minus sentiat in examine:q̄nto nunc auditis formidolosū
 in p̄dicatione,aī em̄. Dico autem vobis:q̄ nemo virorū illorum,qui vo-
 cati sunt/gustabit coenā meam.Ecce vocat per se:vocat per Angelos:vocat
 per Patres, vocat per Prophetas,vocat per Ap̄los:vocat per Pastores:vocat
 etiā per nos:vocat p̄lerumq; per mirac̄a:vocat p̄lerumq; per flagella,vocat
 aliqñ per mūdi huius p̄pera, vocat aliqñ per aduersa. Nemo contemnat:
 ne dum vocatus excusat,cum voluerit intrare,nō valeat,Audite qd sapiē-
 tia per Salomonem dicat. Tunc inuocabunt me/& non exaudiam/mane
 consurgent & nō inuenient me.Hinc est q̄ fatuæ & gines tarde venientes
 clamant,Dñe dñe/aperi nobis.Sed iam tunc aditum quærensibus d̄r. Amē
 amen dico vobis:nescio vos. Quid inter hæc fr̄es charissimi,nisi relinquere
 omnia debemus:curas mundi postponere/solis desyderijs æternis inhiare?
 Sed hæc paucis data sunt. Admonere vos volo/relinq̄is omnia.sed non p̄-
 sumo.Si ergo cuncta mundi relinquere non potestis:sic tenete,q̄ huius mun-
 di sunt,vt tamen per ea non teneamini in mūdo:vt terrena res possideatur
 non possideat:vt sub mentis v̄ræ sit dño,qd̄ habetis.ne si mens v̄ra ter-
 rarum rerum amore vincitur,a rebus suis magis ipsa possideatur.Sit ergo
 res temporalis in vsu,æterna in desyderio:sit res temporalis in itinere,desy-
 deretur æterna in peruentione. Quasi ex latere respiciatur quicquid in hoc
 mundo agit,ante nos aut̄ tendāt mentis ocli,cum tota int̄tione illa conspi-
 ciant,ad q̄ pueniemus.Exstirpent funditus vitia,nō solū ab actu operis:sed
 etiam a cogitatioe cordis euulsa.Non vos voluptas carnis:nō sollicitudo cu-
 riositatis,nō æstus ambitionis a dñica coena p̄pediat:sed ipsa q̄q; q̄ honesta
 in mundo agimus/q̄si ex q̄dam latere mentis t̄gamus:vt terrena q̄libet sic
 n̄ro corpori seruiant/q̄tenus cordi minime obsistant.Non ergo fr̄es aude-
 mus vobis dicere:vt omnia relinq̄is:sed tamen si vultis omnia etiā retinen-
 do relinquitis,si sic temporalia geratis:vt tñ tota mente ad æterna tendatis.
 Nunc et̄m Paulus ap̄s.dicit. T̄ps breue est:reliquū superest:vt q̄ hñt vxorē,
 tanq̄ non habētes sint:& q̄ sient,tanq̄ non fiētes:& qui gaudent,tanq̄ nō
 gaudentes:& qui emunt,tanq̄ nō possidētes,& qui vtunt hoc mundo,tanq̄
 nō vtant.Præterit em̄ figura huius mūdi.Vxorē nāq; habet:sed q̄si non ha-
 bens:qui sic scit carnis debita exoluere:vt tamen per ea mundo tota mente
 non cogatur inhærere.Nam cum idem rursus egregius prædicator dicat.

Textus.

De novo
cat miti-
liter.

puerbi.j.d

Mat.xxv.a

Sōa mūdi
q̄liter sunt
tenenda.

i. Cor.vij.

Homilia Gregorij.

Qui habet uxorem cogitat, q̄ sunt huius mundi: quō placeat uxori: ille uxorem hūc q̄ si non habet, qui sic studet placere cōiugi: ut tñ non displiciat conditori. Flet q̄q̄: sed tanq̄ nō flet: qui sic t̄palib⁹ damnis affligit: ut tñ de eter- nis lucris semper animū consolet. Gaudet q̄q̄: sed tanq̄ nō gaudet, qui sic temporalibus bonis hilarescit: ut tñ semper perpetua tormēta consideret: & hoc, qd̄ mētem gaudio subleuat: hāc continuo pōdere, puidi timoris p̄mar, Emit autem: sed q̄ si non possidēs: qui & ad vsum terrena p̄parat, & tñ cauta cogitatione p̄uidet, q̄ hęc citius relinq̄t. Mundo q̄q̄ uti: sed q̄ si non utat, q̄ & necessaria cūcta exterius ad vitæ suæ ministerium redigit, & tñ hæc eadē non sinit suæ mēti dñari. ut & subiecta foris seruiat: & nunq̄ intentionē ani- mi ad alta tendētis frāgāt. Quicūq̄ igit̄ tales sunt: eis, p̄fecto terrena omnia non ad desyderium: sed ad vsum adfunt, quia rebus quidē necessarijs utūt, sed nihil cū p̄tō h̄re cupiūt. De ipsis q̄q̄ reb⁹ habitis, cotidie mercedes q̄rūt: & plus gaudent bono opere: q̄ bona possessione.

¶ Segmentum ex euangelio Lucæ cap. xv. lra. A. quod ca-
nitur dñica. iij. post Trinitatem. Historia facta est anno chr̄i
xxxij. vj. k̄las. Septembris, fē. v.

Nullo t̄pē: Accesserunt ad dñm Iesum Publicani & p̄ctōres: ut audirēt illum. Et murmurabāt Pharisei & Scribæ, dicētes. Quia hic p̄ctōres recipit: & māducat cum illis: Et ait ad illos parabolā istam, dicens. Quis ex vobis homo, qui habet cētum oues: & si perdidē- rit vnā ex illis, nōne dimittit nonaginta nouē in de- serto: & vadit ad illam q̄ perierat donec inueniat eā? Et cum inuenerit eam, imponit in hūeros suos gau- dens: & veniēs domū conuocauit amicos & vicinos, dicēs illis. Cōgratulami- ni mihi: quia inueni ouem meam, q̄ perierat. Dico vobis: q̄ ita gauditi erit in cælo sub vno p̄ctōre poenitētiā agente: q̄ supra nonaginta nouē iustis qui non indigent poenitentia. Et reliqua.

¶ Homilia Gregorij papæ de eadem lectione.

Charitatis
impēdit: p-
petas sub
cōpati: se-
lis mōstrat

Estiuum tempus, qd̄ corpori meo valde cōtrarium est: lo- qui me de expositione euangelij longa mora interueniēs te prohibuit, sed nunquid quia lingua tacuit, ardere cha- ritas cessauit? Hoc em̄ dico, qd̄ apd̄ se v̄rm vnusq̄q̄ cor- gnoscat. Plerumq̄ charitas quibusdam occupatiōibus p̄- pedita: & intus flagrat in corde: & tñ non monstratur in

opere, quia & Sol cum nube regitur: non videtur in terra, & tamen ardet in celo. Sic esse occupata charitas solet, & intus sui vim ardoris exercet: & foris flammam opis non ostēdit. Sed quia nunc ad loquendum tēps rediit: vřa studia accendunt, vt mihi rāto āplius loqui libeat: q̄nto hoc vře mēres desiderabilius expectant. Audistis in lectione euāgelica fr̄es mei: quia Pētōres & Publicani accesserunt ad redemptorē nr̄m: & non solum ad colloquendum, sed etiā ad conuiscendum recepti sunt. Q d' vidētes Pharisei dedignati sunt. Ex q̄ re colligitur: quia vřa iusticia cōpassionē habet, falsa iusticia dedignatio nem: q̄uis & iusti soleāt pētōribus dedignari. Sed aliqd' est, qd' agit typo sup̄bie, aliqd' qd' zelo iusticie vel discipline. Dedignātur etem, sed non dedignātes desperāt, sed non desperātes persecutionē commouent, sed amātes: quia & si foris increpationes p̄ disciplinā exaggerāt: int' tñ dulcedinē p̄ charitatē seruāt. Preponunt sibi animo ipsos plerūq̄. q̄s corrigunt: meliores estimāt eos q̄q̄, q̄s iudicāt. Q d' videlicet agentes: & p̄ disciplinā arguūt subditos, & p̄ hūilitatem custodiunt semetipsos. At contra hi, qui de falsa iusticia sup̄bire solēt: ceteros q̄q̄ despiciunt, nulla infirmatibus misericordia condescendunt: & q̄ se pētōres esse non credunt: eo deterius pētōres fiunt. De q̄rum p̄fecto nūero Pharisei extiterāt: qui d̄iudicātes dñm, & pētōres suscipiet: arenti corde ipm̄ fontem misericordie rephendebāt. Sed quia egri erāt: ita vt se egros esse, nescirent: q̄tenus qd' erāt agnoscerent: celestis eos medicus fomentis blādis curat: benignum paradigma obijcit: & in eorū corde vulneris tumorē p̄mit. At nāq̄. Quis ex vobis homo, qui habet centū oues: & si p̄diderit vnā ex illis, nonne dimittit nonaginta nouē in deserto: & vadit ad illā q̄ perierat? Ecce mira dispensatiōe pietatis similitudinem vřitas dedit, quam & in se homo ipse recognosceret: & tñ hec specialiter ad ipm̄ autorē hoim̄ ptineret. Quia etem centenarius p̄fectus est numerus: ipse cētum oues habuit, cum scōrum angelorum substantiā & hoim̄ possedit. Sed vna ouis tunc perijt: qñ peccando homo pascua vitę dereliquit. Dimisit autē nonaginta nouē in deserto: quia illos summos angelorum choros reliquit in celo. Cur autē celū desertū vocat, nisi q̄ desertum dī derelictum: Tunc autē homo celum deseruit cū peccauit. In deserto autē nonaginta nouē oues remāserant: qñ in terra dñs vnā ouem q̄rebat: quia rōnalis creaturę numer⁹ angelorū videlicet & hoim̄ qui ad vīdendum deū conditus fuerat, pereunte homine erat imminut⁹: & vt p̄fecta summa ouitū integraret in celo, homo p̄ditus q̄rebat in terra. Nam qd' hic euāgelista dicit in deserto, alius dicit in montib⁹, vt significant in excelsis, quia nimirum oues q̄ non perierāt in sublimib⁹ stabāt. Et cū inuenerit ouē, imponit in humeros suos gaudens. Ouē humeris suis imposuit: quia humanas naturā suscipiens, pctā nr̄a in se portauit. Et veniens domū cōuocat amicos suos, & vicinos, dicēs eis. Cōgratulamini mihi: quia inueni ouē meā, q̄perierat. Inuenta oue ad domū redijt: quia pastor nr̄ reparato hoīe, ad

terra iusti
cia passio
nē h̄z: falsa
dedignatio
nē.

Homilia Gregorij.

regnum cæleste rediit. Ibi amicos & vicinos inuenit, illos videlicet angelorū choros, qui amici sunt: quia voluntatē eius cōtinue in sua stabilitate custodiunt. Vicini quique eius sunt, quia claritatē visiōis illius sua assiduitate p̄fruant. Et notandum quod nō dicit: Cōgratulamini inuēte ouis, sed quia videlicet ei⁹ est gaudium vita n̄ra: & cum nos ad celū reducimur, solēnitatē lætitię ei⁹ implem⁹. Dico vobis quod ita gaudiū erit in celo super vno p̄ctōre penitentiā agēte: quā sup̄ nonaginta nouē iustis qui nō indigent penitentiā. Cōsiderandū nobis est fides mei cur dñs plus de cōuersis p̄ctōribus, quā de stantibus iustis in celo gaudiū esse fateat. Vnde hoc, nisi quod ipsi per cotidianū visiōis experimētū nouimus: quia plerūque hi, qui nullis se opp̄ssos p̄ctōrū mollibus sciunt: *stant quā in vix* iusticie; nulla illicita perpetrāt, sed tñ ad cēlestē p̄riam anxie nō anhelāt: tātūque sibi in rebus licitis vsūm p̄bent, quāto se perpetrasse illicita nulla meminerunt: & plerūque pigri remanēt ad exercēda bona p̄cipua: quia valde sibi securi sunt, quod nulla cōmiserunt mala grauiora. At cōtra, nonnūquā hi, qui se aliq̄ illicita egisse meminerūt, ex ipso suo dolore cōpuncti, in ardescūt in amore dei selegit in magnis virtutibus exercēt: cuncta & difficilia scēi certaminis appetunt: omnia mundi derelinquūt, honores fugiūt, acceptis cōtumelijs letant, flagrant de syderio: ad cēlestē p̄riam anhelāt. Et quia se errasse a deo cōsiderāt, dāna p̄cedentia lucris sequētib⁹ recōpensant. Maius ergo de p̄ctōre cōuerso, quā de stante iusto gaudiū fit in celo: quia & dux in p̄lio, plus est milite diligite, qui post fugā reuerfus hostē fortiter p̄mit: quā illum, qui nunquā terga p̄buit, & nunquā aliq̄ fortiter gessit. Sic agricola illā amplius terrā amat, quā post spinas vberes fruges p̄fert: quā eam, quā nunquā habuit spinas, & nunquā fertilē messem p̄duxit. Sed inter hec sciendū est, quia sunt plerique iusti, in quorum vita tñ est gaudiū: vt eis quibus ber p̄ctōrū poenitentiā p̄poni nullatenus possit. Nam multi & nullorū sibi malorum sunt cōscij: & tñ in tāti ardoris afflictiōe se exercent, ac si a p̄ctis oībus angustent. Cuncta etiā licita respuunt ad despectū mundi sublimiter accinguntur. Licere sibi nolunt oīa, quod licet, bona etiā amputant sibi cōcessa, cōtēnunt visibilib⁹, inuisibilia accendunt, lamentis gaudēt, in cunctis semetip̄os humiliant: & sicut nonnulli p̄ctā operū, sic ipi p̄ctā cogitationum deplorant. Quid itaque istos, nisi & iustos dixerim & poenitentes: qui se & in poenitentia de p̄ctō cogitatiōis humiliāt: & recti semp̄ in ope p̄seuerāt. Hinc ergo colligendum est, quod tñ deo gaudium faciat, quā humiliter plāgit iustus: si facit in celo gaudiū, quā hoc quod male gessit, per poenitentiā dānat in iustus. Sequitur. Aut quā mulier hīs drachmas decē: & si perdidit drachmā vnā, nōne accēdit lucernam, & euertit domū, & quirit diligenter donec inueniat: &c. Quisignat p̄ pastore ipse, & per mulierē. Ipse em̄ deus, ipse & dei sapientia. Et quia imago exprimit in drachma: mulier drachmā perdidit: quā scilicet hō, qui cōditus ad imaginē dei fuerat: peccādo a similitudine sui cōditoris recessit. Sed accēdit mulier lucernā: quia dei sapientia apparuit in humanitate. Lucerna quippe lumē

Iusti poenitentis humilitatio.

Textus.
Drachma,
p. clj. legen
dū nō drach
ma p. g. vt
Bnto. neb.
amoraui.

intesta est, lumen ꝑo in testa: est diuinitas in carne. De q̄ uidelicet testa sui cor
 poris dicit ipsa sapientia. Exaruit velut testa ꝑtus mea. Quia em̄ testa in
 igne solidatur: eius ꝑtus sicut testa exaruit: quia assumptam carnē ad resur
 rectionis gl̄iam ex passionis tribulatione roborauit: accensa autem lucerna
 euertit domum. quia mox vt eius diuinitas per carnē clariuit, omnis se n̄ra
 conscientia concussit. Domus namq; euertitur: cum consideratione sui reatꝑ
 humana conscientia perturbatur. Qui euersionis sermo nō discrepat ab eo,
 qđ in alijs codicibus legit, emundat: quia nimirum praua mēs, si non prius
 per timorē euertitur, ab assuetis vitijs non mūdatur. Euerfa ergo dōmo inue
 nitur drachma: quia cum perturbatur conscientia hominis, reparatur in hō
 mine similitudo conditoris. Et cum inuenerit, cōuocat amicos & vicinas suas,
 dicens. Cōgratulamini mihi oēs, quia inueni drachmā, quā perdideram. Quē
 amicæ vel vicinæ, nisi ille potestates cēlestes sunt iam superius dictæ, q̄ tanto
 superne sapientiæ iuxta sunt, q̄nto ei per gr̄am continuę visionis appropin
 quant. Sed inter hæc nequaquā relinq̄re negligenter debemus, cur ista mulier ꝑ
 quam dei sapientia figuratur: decem drachmas habuisse perhibetur: ex qbus
 vna perdidit, quam cum q̄reret, inuenit. Angelorū quippe & hominum na
 turam ad cognoscendū se dñs condidit, quam dum cōsistere ad æternitatē
 voluit, eam ꝑculdubio ad suam similitudinem creauit. Decem ꝑo drachmas
 habuit mulier: quia nouem sunt ordines Angelorū: sed vt completeretur ele
 ctōrum numerus: homo decimus est creatus: quia cōditori suo: nec post cul
 pam perijt: quia hunc æterna sapientia per carnē miraculis coruscans, ex lus
 mine teste reparauit. Nouem ꝑo ordines Angelorū diximus: quia uidelicet
 (testante sacro eloquio) scimus Angelos, Archangelos, Virtutes, Potestates,
 Principatꝑ, Dñatōes, Thronos, Cherubim, atq; Seraphim. Esse nāq; Ange
 los & Archangelos, pene oēs sacri eloquiꝑ paginæ testant. Cherubim ꝑo atq;
 Seraphim, sæpe (vt notū est) libri ꝑphetarū loquunt. Quattuor ergo ordi
 num nomina Paulus ap̄s ad Ephesios enumerat, dicens. Supra oēm Principi
 patum & Potestatē, & Virtutē, & Dñationem. Qui rursus ad Colossenses
 scribens, ait. Siue Thronos, siue Dñationes, siue Principatus, siue Potestates.
 Dñationes ꝑo Principatus ac Potestates, iam ad Ephesios loquēs: descripsit
 rat. Sed ea q̄ꝑ Colossensibus dicturus, ꝑmisit Thronos, de quibus necdum
 quicq; fuerat Ephesijs locutus. Cum ergo illis quattuor q̄ ad Ephesios dixit,
 id est Principatibus, Potestatibus, Virtutibus, atq; Dñationibus cōiungunt.
 Throni, quinq; sunt ordines, qui specialiter expr̄muntur. Quibus dum An
 geli & Archangeli, Cherubim atq; Seraphim adiūcta sunt, ꝑculdubio nouē
 esse Angelorū ordines inueniunt. Vnde & ipsi Angelo, qui primus est cōdis
 tus per ꝑphetam dñ. Tu signaculum similitudinis: plenus sapientia: & perfec
 tus decore, in delicijs paradisi dei fuisti. Vbi notandū, qđ non ad similitudi
 nem dei factus, sed ad signaculum similitudinis dñ, vt quo subtilior in eo est

Lūmē inte
 sta diuinita
 tas in cars
 ne est.

Ps. xxi.

Domum
 euerti qđ
 fit.

Textus.

Ephe. i. d.
 Col. i.

Eze. lxxviii

Homilia Gregorij,

natura: eo imago dei in illo similis insinuetur exp̃ssa. Quo in loco mox subdit. Omnis lapis p̃ciosus op̃imentū tuū: Sardius/ Topasius/ Iaspis/ Chrysolitus/ Onyx & Beryllus/ Saphyrus/ Carbunculus & Smaragdus. Ecce nouē dixit noīa lapidū, quia p̃fecto nouē sunt ordines angelorum. Quibus nimirū ordinibus ille primus angelus ideo ornat⁹ & optus extitit: quia dū cū ceteris agminibus angelorum p̃latus est/ ex eorum cōparatiōe clarior fuit. Sed cur istos p̃sistentium angelorum choros enumerādo p̃strinximus: si nō eorū ministeria subtiliter exprimam⁹: Græca enī lingua Angelij nunciū/ Archangelū vō summi nunciū vocant. Sciēdum quippe: quod Angelorū vocabulū nomē est officij, nō nature. Nam scī illi celestis p̃riē spūs semp̃ q̃dem sunt spūs, sed semp̃ vocantur Angeli nequaquā possunt: quia tunc solū sunt Angeli: cū p̃ eos aliq̃ nunciatur. Vnde & p̃ Psalmistā dī. Qui facit Angelos suos spūs. Ac si patenter dicat. Qui eos, quos semp̃ habet spūs: etiā cum voluerit Angelos facit. Hi autē quī minima nunciāt Angeli: quī vō summi nunciāt Archangeli vocant. Hinc est cū quod ad Mariā ṽginē non quilibet Angel⁹, sed Gabriel archangelus mittit. Ad hoc quippe ministeriū summum Angelū venire dignū fuerat: quod summū oīm nunciabat. Qui idcirco etiā priuatis noībus cēsent: vt signet p̃ vocabula, etiā in op̃atione quid valeāt. Neque enī in illa sc̃tā Ciuitate, quā ṽsiōe omnīp̃otentis Dei, plena sciētia p̃fecit. idcirco p̃pria noīa sortiunt⁹: ne eorū p̃sonæ sine noībus scire nō possint, sed cū ad nos aliquid ministraturi veniūt: ap̃d nos etiā nomē a ministerijs trahunt. Michael nāque, quis vt dī: Gabriel autē, fortitudo dei, Raphael vō, dī medicina dei. Et quīens mare ṽtutis aliquid agit: Michael mitti phibet: vt ex ipso actū & noīe deī intelligi: quia nullus potest facere, quod facere p̃ualet deus. Vnde & ille antiquus hostis qui esse deo p̃supbā filis cōcupiuit/ dicēs. In celum cōscendā: sup̃ astra celi exaltabo solū meum/ sededo in monte testamētū in lateribus aquilonis: ascendā super altitudinē nubium: filis ero altissimo: dū in fine mundi sua ṽtute relinquit⁹: extremo supplicio perimēdus: cū Michaele archangelo p̃liaturus esse phibet: sicut p̃ loquē dī. Factū est p̃lium cum Michaele archangelo: vt qui se ad dei similitudinē superbus extulerat/ p̃ Michaele p̃emptus dīscat: quia ad dei similitudinē p̃superbiā nullus exurgat. Ad Mariā quippe Gabriel mittit: quia fortitudo Dei noīat. Illū quippe nunciare veniebat: qui ad bellādas aēreas potestates humilis apparere dignatus est, de quā per Psalmistā dī. Tollite portas principes ṽras, & eleuāmini portę eternales: & introibit rex gl̃ie. Quis est iste rex gl̃ie? Dñs fortis & potēs, dñs potēs in p̃lio. Et rursum. Dñs ṽtutum, ipse est rex gl̃ie. Per dei ergo fortitudinē nunciāndus erat, qui ṽtutum dñs & potēs in p̃lio ad debellādas potestates aēreas veniebat. Raphael quippe interpretat⁹ (vt dicimus) medicina dei: quia scilicet dum Tobie oculos quī per offm̃ curatiōis terigit/ cecitatis illius terlit tenebras. Qui ergo ad curādum mittit: dignum videlicet fuit vt Dei medicina vocaret⁹. Sed quia Angelorum noīa interpretando p̃strinxim⁹: nūc

superat

ps. ciiij.

Isaie. viiij.

Apoca. xij.

superest, vt ipsa officiorum vocabula breuiter exequamur. Virtutes em̄ vo-
cantur illi nimirum spūs: per q̄s signa & miracula frequētius fiunt. Potestates
etiā vocātur hi, qui hoc potentius cæteris in suo ordine perceperunt: vt eo-
rum dicioni v̄tutes aduersæ subiectæ sint, q̄rum potestate refrenant, ne cor-
da hominum tm̄ tentare valeant: q̄tum volunt. Principatus etiā vocant,
qui ipsis q̄q; bonis Angelorum spiritibus p̄sunt: qui subiectis alijs dum q̄q;
agenda disponunt, eis ad explenda mysteria principant. Dñationes autem
vocant, qui etiā potestates principatum dissimilitudine alta transcendunt.
Nam principari est inter reliq̄s priorem existere: dñari vero est etiā subiectos
possidere. Ea ergo Angelorum agmina, q̄ mira potentia p̄minent: pro eo q̄
eis cætera ad obediendum subiecta sunt, dominationes vocantur. Throni
quoq; illa agmina sunt vocata: quibus ad exercendum iudicium semper
deus om̄ps p̄sident. Quia em̄ thronos latino eloquio sedes dicimus. Throni
dei dicti sunt hi, q̄ tanta Diuinitatis gr̄a replent: vt in eis dñs sedeat & p̄ eos
sua iudicia decernat. Vnde & per Psalmistam dñ. Sedes sup̄ Thronum: qui
iudicas æquitatem. Cherubim q̄q; plenitudo scientiæ dñ: & sublimiora illa
agmina idcirco Cherubim vocata sunt: q̄a tanto p̄fectiori scientia plena sūt,
q̄nto claritatem dei vicinus cōtemplant: vt sc̄dm̄ creaturæ modum eo plene
omnia sciāt: q̄ visione creatoris sui p̄ meritum dignitatis appropinq̄nt. Ser-
aphim etiā vocant illa sc̄tōrum spirituum agmina, q̄ ex singlari p̄pinq̄ta-
te cōditoris sui incomparabili ardent amore, Seraphim nāq; ardentes, v̄l ins-
cendentes vocant. Quæ quia ita Deo cōiuncta sunt, vt inter hæc & Deum
nulli alijs spūs intersint: tātō magis ardent: q̄nto hunc vicinius vident. Quos
rum p̄fecto flamma amor est, quia q̄ subtilius claritatem diuinitatis ei⁹ aspī-
ciunt, eo validius in eius amore flammescunt. Sed qd̄ p̄dest nos de Angelis
eis spiritibus ista p̄stringere: si nō studeamus hæc etiā ad n̄os p̄fectus cō-
grua cōsideratione deriuare. Quia em̄ sup̄na ciuitas illa ex Angelis & Ho-
minibus cōstat: ad quam tm̄ credimus humanum genus ascēdere: q̄nto illic
cōtingit electos Angelos remāsisse: sicut scriptum est. Statuit terminos gen-
tium sc̄dm̄ numerum Angelorum Dei: debemus & nos aliqd̄ ex illis distin-
ctionibus sup̄norum ciuium ad vsum n̄ræ cōuersatiōis trahere, nosq; ipsos
ad incrementa v̄ritutis bonis studijs inflammare. Quia em̄ tanta illuc ascē-
sura credit multitudo hominum: q̄ta multitudo remāsit Angelorū: supe-
st vt ipsi q̄q; homines, qui ad cælestem p̄riam redeunt: ex eis agminibus aliqd̄
illud reuertentes imitent. Distinctæ nāq; conuersationes hominum singlōrū
agminum ordinibus cōgruunt: & in eorum sortem p̄ cōuersatiōis similitu-
dinem deputant. Nam sunt pleriq; qui parua capiunt, se tñ hæc eadem parua
pie annunciare fr̄ibus non desistunt. Isti itaq; in Angelorum numerū curs-
runt. Et sunt nōnulli, qui diuinæ largitatis munererefecti/secretorū celestium
summa & capere p̄ualent & nunciare. Quo igit̄ isti nisi inter Archangelos

p̄s. iij. s

Deu. xxxij

Homilia Grēgorij.

Exo. vii. a.

Rom. xiiij

rum numerum deputantur? Et sunt alij. qui mira faciunt signa: valēter opē-
rantur. Quo igit istī nisi ad supnarum y tutum sortem & numerum con-
gruunt? Et sunt nonnulli qui etiam de obsecis corporibus malignos spūs
fugant: eosq; y tute oōnis. & vi acceptæ potestatis ejciunt. Quo itaq; isti
meritum suum nisi inter potestatum cælestium numerū sortiuntur? Et sunt
nonnulli, qui acceptis y tutibus electorum etiam hominum merita transcen-
dunt, cūq; & bonis meliores sunt electis quoq; sribus principant. Quo ergo
sortem suam nisi inter principatum numeros acceperunt? Et sunt non-
nulli, q sic in semetipsis virijs omnibusq; desyderijs dñantur: vt in ipso iure
mundiciæ dij inter homines vocent. Vnde & ad Moysen dī. Ecce constitut.
te deum Pharaonis. Quo ergo isti nisi inter numeros dñantium currunt?
Et sunt nonnulli, qui dum semetipsis vigilantī cura dñantur, dumq; se solli-
cita intentione discutiunt: diuino timori semp inhærentes hoc in munere y-
tutis accipiunt: vt iudicare recte & alios possint. Quorum pfecto mentib;
dum diuina cōtemplatiō præsto est: in his velut in Throno suo dñs pfidens
aliorum facta examinat, & cūcta mirabiliter de sua sede dispensat. Quid ergo
isti, nisi Throni sui cōditoris sunt? Vel q nisi ad supnarum sedium nume-
ros ascribūtur? Per q̄s dum scā ecclia regit: plarumq; de qbusdam suis in-
firmis actibus etiam electi iudicant. Et sunt nonnulli qui tanta Dei & pximi
dilectione pleni sunt, vt Cherubim iure nominent. Quia em̄ (vt p̄fati sum⁹)
Cherubim plenitudo scientiæ dī: & Paulo dicente didicimus. Quia plenitudo
legis est dilectio: omnes, qui dei & pximi charitate cæteris amplius pleni
sunt: meritorum suorum sortem inter Cherubim numeros perceperunt. Et
sunt nōnulli qui supnæ cōtemplatiōis facibus accensi in solo conditoris sui
desyderio anhelant: nū iam in hoc mūdo cupiūt, sed solo æternitatis amore
pascunt: terrena q; abijciunt, cūcta temporalia mēte transcendūt: amant &
ardent: atq; in ipso suo ardore requiescunt: amādo ardent: loqndo alios accē-
dunt. & q̄s y bo tangunt: ardore p̄tinus in dei amore faciunt. Quid ergo
istos nisi Seraphim dixerim: q̄rum cor in igne cōuersum lucet & vrit: q̄
mentium oculos ad supna illuminant: & compūgendo in fletibus vitiorum
rubiginem purgant? Qui ergo ita ad amorem sui cōditoris infāmati sunt,
quo nisi inter Seraphim numerum sortem suæ vocationis acceperunt? Sed
hæc fr̄es charissimi me loqnte introrsus, vos ad vosmetipsos reducite: secretorum
v̄r orum merita: cogitationesq; discutite: videte si qd boni iam vos
biscum intus agitis, videte si in numero horum agminum, q breuiter tangē-
do perstrinximus sortem v̄ræ vocatiōis inuenietis. Væ autem animæ, q in
se de his bonis, q enumerauimus minime aliquid recognoscit: ei⁹ adhuc v̄r
deter⁹ imminet, si & priuatam se donis intelligit, & nequa q̄ gemit. Quisq;
ergo talis est fr̄es mer: gemēdus est valde: quia nō gemit. Penitemus ergo ac-
cepta electorum munera: & y tute, q possumus ad amorem tātæ sortis ad-

scimus. Qui in se donorum grām minime recognoscit, gemat: qui v̄o in se minora cognoscit, maiora alijs nō inuideat: quia & sup̄næ istæ distinctio-
 nes b̄tōrum spirituum ita sunt cōditæ: vt aliæ alijs sint prælatae. Fertur verō
 Dionysius ariopagita antiquus, videlicet & venerabilis p̄r dicere, q̄ ex mi-
 noribus Angelorum agminibus, foras ad explēdum ministerium, vel visibi-
 liter, vel inuisibiliter mittunt: scilicet: quia ad humana solatia: aut Angeli, aut
 Archāgeli veniunt. Nam sup̄iora illa agmina ab int̄imis nunq̄ recedūt: qm̄
 eāq̄ præminent, vsum exterioris ministerij nequaq̄ hñt. Cui rei illud videt̄
 cōtrarium qđ Esaias dicit. Volauit ad me vnus de Seraphim, & in manu
 eius calculus: quem forcipe tulerat de altari: & tetigit os meum. Sed in hac
 p̄phetæ sententia vult intelligi: quia hi spūs, qui mittunt: eorum vocabulum
 p̄cipiunt, q̄rum offm̄ gerunt: quia em̄ vt p̄tā locutiōis incēdat: de altari An-
 gelus carbonem portat: Seraphim vocat: qđ incēdium d̄r. Huic autē sensui
 & illd̄ credit non incōuenienter opitulari, qđ per Danielem d̄r. Millia milliu
 ministrabāt ei: & decies millies cētena millia assistebāt ei. Aliud nāq̄ est mi-
 nistrare: aliđ assistere. Hi ministrāt Deo: q̄ & ad uos nūciando exeunt: assistūt
 v̄o, qui sic contemplatione intima p̄fruunt: vt ad explēda foris opa minime
 mittant. Sed quia in q̄busdam scripturę locis q̄dam p̄ Cherubim: q̄dam v̄o
 p̄ Seraphim agi didicim⁹: vtrum p̄ se hæc faciāt: an p̄ subiecta agmina agā-
 tur, q̄sicut d̄r in eo qđ a maioribus veniūt: maiora vocabula sortiunt: nos
 affirmare nolum⁹, qđ aptis testimonijs nō approbamus. Hoc tñ certissimū
 scimus: quia ad explēdum de sup̄nis ministerium: alijs spūs, alios mittūt: Zas
 charias (scilicet) p̄pheta testante: qui ait. Ecce angelus qui loq̄bāt̄ in me egres-
 siebat: & alius Angelus egrediebāt̄ in occursum eius: & dixit ad eū. Curre,
 & loq̄re ad puerum istum, dicēs. Absq̄ muro habitabit̄ Ierlm̄: dum em̄ An-
 gelus ad Angelum dicit. Curre & loq̄re, dubium nō est: q̄a al⁹ alium mittit.
 Minora v̄o sunt q̄ mittunt: maiora q̄ mittūt. Sed hoc q̄q̄ de ipsis agminis
 bus q̄ mittunt certum tenem⁹: quia & cum ad nos veniunt: sic exterius ex-
 plent ministerium: vt tñ nunq̄ definit̄ interius p̄ cōtemplatiōem. Et mittunt
 igitur & assistūt: quia & sic circūscriptus est Angelic⁹ spūs, summus tñ spūs
 non est. Angelicaq̄ & missi ante ipm̄ sunt: quia quolibet missi veniāt, intra
 ipm̄ currunt. Sciēdum q̄q̄ est: quia plerumq̄ ipsi b̄tōrum spirituum ordines,
 vicinorum sibi ordinum vocabula sortiunt. Thronos em̄ scilicet sedes Dei
 b̄tōrum spirituum ordinem specialem diximus: & tñ per Psalmistam d̄r.
 Qui sedes sup̄ Cherubim apparet: quia videlicet dum in istis distinctiōib⁹
 agminum Cherubim Thronis iungunt: sedere etiam sup̄ Cherubim dñs ex
 vicini agminis æqlitate phibet. Sic quippe in illa summa ciuitate specialia q̄
 dam singulorum sunt: vt tñ sint communia omnium: & qđ in se quisq̄ ex
 parte habet, hoc in alio ordine totum possideat. Sed idcirco vno eodemq̄
 vocabulo communiter nō censent̄: vt ille ordo vocari priuato vniuscuiusq̄

Esa. vi. b.

Dani. vii. c.

Zacha. ii.

ps. lxxix.

Homilia Gregorij.

rei nomine debeat: qui hanc in munere plenius accepit. Seraphim namque incendium diximus: & tamen amore conditoris simul omnes ardēt. Cherubim plenitudinem scientiæ diximus: & tamen quis tibi aliquid nesciat, ubi ipsum simul omnes fontem scientiæ deum vident: Throni illa agmina quæ, quibus conditor præsedet vocant: sed beatus esse quis potest, nisi creator suus eius menti præsideat. Quæ ergo ex parte ab omnibus habent, eis in priuato nomine data sunt: qui hæc in munere plenius acceperunt. Nam & si quod illic sic alij habent: ut haberi ab alio nequaquam possint: sicut speciali nomine Dñationes & Principatus vocantur: cuncta ibi singulorum sunt: quæ per charitatem spiritus ab alio in alijs habent. Sed ecce dum cælestium ciuium secreta rimamur, ab expositionis nostre ordine longe digressi sumus. Suspiremus ergo ad eos de quibus loquimur, sed redeamus ad nos. Meminisse etenim debemus: quia caro sumus, Taceamus interim de secretis cæli: sed ante conditoris oculos manu poenitentiae tergamus maculas pulueris nostri. Ecce ipsa diuina misericordia pollicetur, dicens. Gaudium erit in cælo super vno peccatore poenitentiam agente: & tamen per prophetam dominus dicit. Quia quicumque die iustus peccauerit, omnes iustitiæ eius in obliuionem erunt coram me. Penitemus si possumus dispensationem supernæ pietatis. Stantibus si ceciderint misericordiam naturæ poenam: lapsis vero ut resurgere appetant, promittit misericordiam. Illos terret ne presumant in bonis: iustos refouet ne desperent in malis. Iustus est iustus: peccator est: presumat de misericordia, ut resurgat. Ecce autem iam lapsi sumus, stare nequaquam volumus: in prauis nostris desideriis iacemus. Sed qui nos rectos condidit: adhuc expectat & prouocat, ut resurgamus. Sinum suæ pietatis aperit: nos quoque ad se recipe per poenitentiam querit. Sed poenitentiam agere digne non possumus, nisi modum quoque eiusdem poenitentiae cognoscamus. Poenitentiam quippe agere est: & perpetrata mala plāgere, & plāgenda non perpetrare. Nam qui sic alia deplorat, ut tamen alia committat, adhuc poenitentiam agere, aut ignorat, aut dissimulat. Quid enim prodest si peccata quæ luxuriæ defleat, & tamen adhuc auaritiæ æstibus anhelat? Aut quid prodest si auaritiæ culpas iam lugeat, & tamen inuidiæ facibus tabescat? Sed minus est valde quod dicimus: ut qui peccata deplorat, plorando minime committat: & qui plangit vicium: perpetrare vicia timeat. Nam cogitandum summopere est: ut quise illicita meminit commissis, a quibusdam etiam licitis situdeat abstinere: quatenus per hoc conditori suo satisfaciat: ut qui commisit prohibita, sibi metipso abscindere debeat etiam concessa: & se rephendat in minimis: quem meminit in maximis deliquisse. Nimia sunt hæc quæ loquor: si hæc ex sacri eloquij testimonio non affirmo. Lex certe veteris Testamenti alienam uxorem concupisci prohibuit: a rege vero fortia iuberi militibus, vel desiderari aquam non poenaliter vetat. Et cuncti nouimus, quod David mucrone concupiscentiæ transfixus, alio nam coniugem: & appetiuit, & abstulit. Cuius culpam digna verbera sunt

Lucæ. xv. v.
Eze. xxxij.

ceta. & malum, qđ perpetravit, per poenitentiae lamenta correxir. Qui cñ
 ongo post cōtra hostiū cuneos se deret; aquā bibere ex eorū cisterna ex de
 yderio voluit. Cuius electi milites inter cateruas aduersantium medias erū
 petas: aquam, quā rex desyderauerat detulerunt illi. Sed vir flagellis erudit
 tus: semetipm pñus cūm pericō militum aquā desyderasse rēphendit: eāq
 dño fundens libauit: sicut illic scriptū est. Libauit eam dño. In sacrificio qp
 pe dñi effusa est aq & cōuersa: quia culpā concupiscētiē mactauit p poenitētiā
 rēphensiois suae. Qui ergo quōdā cōcupiscere alienā cōiugē nequaq timuit.
 Post etiā quia aquā cōcupiscit, expauit. Quia em se illicita ppetrasse memi
 nerat: contra semetipm iam rigiduserā alicitis abstinebat. Sic, sic poenitētiā
 agamus: vt ea, q cōmissimus pfecte defleamus. Pensamus super nos diuitias
 conditoris nři peccare nos viderit & pertulit. Qui nos ante culpā peccare, phi
 buit: etiā post culpā expectare ad veniā, non desistit. Ecce ipsos nos, quē despe
 ximus vocat: auersi ab illo sumus: & tñ nō auertit. Vñ & bñ p Eiaā dñ.
 Et erunt ocli tui vidētes pceptorē tuū, & aures tuae audient vocē post tergū
 monentis. Quasi faciē suā homo monitus est: qñ ad iusticiā cōditus pcepta
 reititudinis accepit. Sed cum hac eadem pcepta cōtempnit: qñ conditori suo
 dorsum mentis in faciē dedit. Sed ecce adhuc sequit: post tergū monet: quia
 iam a nobis contēptus est: & tñ nos adhuc vocare nō cessat. Quasi dorsum
 in faciē eius dedimus, cuius vba despiciamus, cuius pcepta calcamus. Sed stās
 post tergū nos auersos reuocat: quia & videt: qđ despiciit: & tñ per pcepta cla
 mat: per patientiā expectat. Pēstate ergo frēs charissimi, si cuilibet vrm loqn
 ti famulus superbiret, terga in faciē mitteret: nunq d non contēptus dñs, eius
 superbiā feriret, vulnera districtae animaduersionis infligeret. Ecce nos peccā
 do auctori nři terga in faciē dedimus: & tñ sustinemur. Supbā auersos benis
 gne reuocat: & q ferire nos auersantes potuit, vt redeamus, munera pmittit.
 Tanta ergo cōditoris nři misericordia duriciā nři reatus emolliat: vt homo
 q malum, qđ fecit experiri pcussus poterat: saltē expectatus erubescat. Rem
 frēs breuiter refero, quā viro venerabili Maximiano, tūc pñe monasterij mei
 atq psbytero: nunc aut Syracusano epō narrante cognoui. Hanc itaq so
 lerter auditis, charitatis vřae nō breuiter suffragari credo. Nřis vō tpi b⁹ Vis
 ctionus qdam extitit: qm alio qđ nomine Aemilianus appellatus est: non
 inopis substantiae iuxta mediocritatē vitā. Sed quia plærūq regnat in rerum
 opulētia carnis culpa, in qdam facinore lapsus est, qđ debuisset valde pñ
 mescere: ac de suae mortis immanitate cogitare. Reatus ergo sui cōsideratiōe
 cōpunctus: erexit se cōtra se, mūdi huius omnia dereliquit, monasteriū petijt.
 In q nimirū monasterio tantae humilitatis, tātāq districtiōis extitit: vt cūti
 frēs, qui illic ad amorē diuinitatis excreuerant, suā cogerent vitā despiciere
 dum illius poeniten tiā viderent. Studuit namq toto mentis annixu cruciare
 carnē: voluptates pprias frangere: furtiuas ořones q̄rere: cotidianis se lachry

ij. res. xxiij.

Eia. xxxij.

Homilia Gregorij.

mis lauare/ despectum sui appetere: oblatam a fratribus venerationē timere.
 Hic itaq; nocturnas s̄m vigilias puenire cōsueuerat. Et quia mōs in q̄ mona-
 sterium sitū est ex vno latere, in secretiori parte p̄minebat: illuc consuetudinē
 fecerat ante vigilias egredi: vt se cotidie in fletu poenitentis q̄nto secretius: t̄-
 to liberius mactaret. Cōtemplabat nāq; distractionem venturi iudicis sui, ac
 iam eidē iudici concordās, puniebat in lachrymis reatū facinoris sui. Quadā
 v̄o nocte, Abbas monasterij vigilans: hūc latenter egredientē intuitus, lento
 foras pede secutus est. Quem cū in secreto montis latere cerneret in orōne
 p̄stratum expectare voluit q̄n surgeret: vti ipsam q̄q; longanimitatē orōnis
 eius exploraret. Tum subito lux cēlitus emissa super eū fusa est, qui in orōne
 p̄stratus iacebat: tantaq; se in illo loco claritas sparsit, vt tota pars regiōis il-
 lius ex eadē luce candesceret. Quā Abbas, vt vidit in tremuit & fugit. Cūq;
 post longū horæ spaciū isdem frater ad monasterium redisset, Abbas eius vt
 disceret, an sup se effusionē tanti luminis agnouisset: requirere eum studuit,
 dicens, Vbi fuisti frater? At ille latere se posse credēs, in monasterio se fuisse re-
 spondit. Quo negante Abbas cōpulsus est dicere qd vidisset. At ille se vis-
 dens dephensum: hoc q̄q; qd' Abbatē larebat apuit: adiungens. Q̄n super
 me vidisti lumē de cælo descēdere, vox etiā pariter venit, dicens. Dimissum
 est tibi p̄ctm tuum, t̄t qdem omps deus p̄ctm eius potuit tacendo relaxare,
 sed loq̄ndo per vocē, radiando per lumen exemplo suæ misericordiæ, n̄a ad
 poenitentia voluit corda cōuertere. Miramur fr̄es charissimi, q̄ persecutorem
 suum Saulū dñs de cælo, p̄strauit, de cælo allocutus est. Ecce n̄ris q̄q; tpibus
 peccator & poenitens vocē de cælestibus audiuit. Illi dictum est: quid me pes-
 c̄riste iste v̄o meruit audire, dimissum est tibi p̄ctm tuum. Longe est inferior
 meritis peccator poenitēs iste: q̄ Paulus. Sed quia adhuc in hac rede Saulo lo-
 quimur crudelitātē necis anhelante: liceat audēter dicere, q̄a Saulus p̄pter su-
 perbiam vocē increpationis, iste v̄o p̄pter humilitatē vocem consolationis
 audiuit. Hunc, quia humilitas strauerat, diuina pietas erigebat. Illi, q̄a supbia
 erexerat, diuina seueritas humiliabat. Habete ergo fr̄es mei fiduciam de mi-
 sericordia conditoris n̄ri: cogitate q̄ facitis: recogitate q̄ fecistis. Largitatē sus-
 pernæ pietatis aspiciat, & ad misericordem iudicē dum adhuc expectat cum
 lachrymis venite. Considerantes namq; q̄ iustus sit, p̄ctā v̄ra nolite negligere.
 Considerantes v̄o q̄ pius sit, nolite desperare. Præbet apd' deum homini
 fiduciam deus homo. Est nobis spes magna poenitentibus: quia aduocatus
 noster, factus est iudex n̄r. Qui viuūt & regnat cum deo p̄re in vnitate spūs
 sancti deus, per omnia sæcula sæculorum. Amen.

CLAVS DEO.

TABVLA

TABVLA AD PROMPTIVS

inueniendum Euangelia & Homilias, quæ in
hoc libro secundum numerum fo-
liorū ordine Alphabeti
co sunt digesta.

Nno quintodecimo Imperij Tiberij Cæsaris.

Homilia beati Gregorij papæ. Fo. vij.

Ascendēte Iesu nauiculam: secuti sunt eum discipuli.

Homilia Origenis. Fo. xxvj.

Assumpsit autem Iesus duodecim discipulos suos.

Homilia Beati Gregorij papæ. Fo. xxxvj.

Abijt Iesus trans mare Galilææ, qd̄ est Tyberiadis.

Homilia venerabilis Bedæ presbyteri. Fo. xliij

Accesserunt ad dñm Iesum, Publicani & peccatores.

Homilia beati Gregorij papæ. Fo. lxxij.

Cum audisset Ioannes in vinculis opera Christi.

Homilia beati Gregorij papæ. Fo. iij.

Cum natus esset Iesus in Bethleem diebus Herodis.

Homilia beati Gregorij papæ. Fo. xv.

Cum factus esset dñs Iesus annorum duodecim.

Homilia venerabilis Bedæ presbyteri. Fo. xviij.

Cum descendisset Iesus de monte, secutæ sunt eum turbæ.

Homilia Origenis. Fo. xxij.

Cum turba plurima conueniret ad Iesum.

Homilia beati Gregorij papæ. Fo. xxxv.

Cum appropinquasset dñs Iesus Hierosolymis.

Homilia venerabilis Bedæ presbyteri. Fo. xlvij.

Cum sero esset die illa vna sabbatorum.

Homilia beati Gregorij papæ. Fo. li.

Tunc Iesus ductus in desertum a spū: vt tentaretur a diabolo.

Homilia beati Gregorij papæ. Fo. lxxxviij

Ebrunt signa in Sole & Luna, & Stellis: & in terris pressura.

Homilia beati Gregorij papæ. Fo. ij.

Exultauit Iesus in spū sancto, & dixit. Confiteor.

Homilia beati Augustini ep̄i. Fo. xxix.

Egressus inde Iesus secessit in partes Tyri & Sidonis.

Homilia venerabilis Bedæ presbyteri. Fo. xl.

Et erat Iesus eijciens dæmonium: & illud erat mutum.

Homilia venerabilis Bedæ presbyteri. Fo. xli.

T A B V L A.

Ego sum pastor bonus, Bonus pastor.

Homilia beati Gregorij papæ. Fol. liij.

Erat homo ex Phariseis Nicodemus nomine.

Homilia venerabilis Bedæ presbyteri. Fol. lxij.

Homo quidam erat diues, qui induebatur purpura & bysso.

Homilia beati Gregorij papæ. Fol. lxxv.

Homo quidam fecit coenam magnam, & vocauit multos.

Homilia beati Gregorij papæ. Fol. lxxix.

In principio erat verbum, & verbum erat apud deum.

Homilia beati Augustini episcopi. Fol. xij.

Miserunt Iudæi ab Hierosolymis Sacerdotes & Leuitas.

Homilia beati Gregorij papæ. Fol. v.

Maria magdalenæ, & Maria Iacobi, & Salome.

Homilia beati Gregorij papæ. Fol. xlix.

Modicum & iam non videbitis, & iterum modicum.

Homilia venerabilis Bedæ presbyteri. Fol. liiij.

Nuptiæ factæ sunt in Chana galilææ: & erat mater Iesu ibi.

Homilia venerabilis Bedæ presbyteri. Fol. xix.

Postquam consummati sunt dies octo, ut circumcideretur puer.

Homilia venerabilis Bedæ presbyteri. Fol. xiiij.

Quis ex vobis arguet me de peccato. Si veritatem.

Homilia beati Gregorij papæ. Fol. xlv.

Recumbentibus vndecim discipulis apparuit illis Iesus.

Homilia beati Gregorij papæ. Fol. lvij.

Simile factum est regnum cælorum homini, qui seminauit.

Homilia beati Augustini episcopi. Fol. xxviii.

Simile est regnum cælorum homini patrifamilias.

Homilia beati Gregorij papæ. Fol. xxxij.

Si quis diligit me, sermonem meum seruabit.

Homilia beati Gregorij papæ. Fol. lxi.

Vt modo non petitis quicquam in nomine meo.

Homilia beati Augustini episcopi. Fol. lvj.

Vado ad eum, qui misit me, & nemo ex vobis interrogat.

Homilia beati Augustini episcopi. Fol. lvi.

FINIS.

SEGMENTA

EX EPISTOLIS PAULI PE

TRI IACOBI. ET IOANNIS

Necnon ex Prophetis quæ in re diuina

leguntur per anni circulum, tam in

diebus Dominicis quàm in sanctorum

festis, & pro festis. Quibus

Antonius Nebriffensis ad

iecit Grammatica quæ

dā Scholia nō cō-

temnēda.

AD PERQ VAM

REVERENDVM AC PROIN

DE ILLVSTRISSIMVM DOMI

num. D. Ioannem Fonsecam Episcopum Bur-

gensēm; atq; Archiepiscopum Rosanē, &c.

Antonij Nebriffensis Regij Historiogra-

phi in Epistolas, quæ per annum

in Ecclesia leguntur.

Prefatio.

Rnaldus Guillelmus Brocarius, amplitudinis
tuæ cliens adiuratus, admonuit me: vt Epistolas
Pauli atq; Prophetias, quæ per omnes gramma-
ticorum scholas enarrari consueuerūt, quod ad
orthographiam pertinet, castigare; quodq; ad
enucleandos sensus conducit; pungerem, dispu-

geremq; atq; omnia cesa, quæ plarumq; reperiuntur confusa; co-
lo & comate distinguerem. Addidit præterea, vt huius laboris
mei rationem. Dignationi tuæ potissimum redderem; quando ad
censuram tuam pertinet, & quas disciplinas esse in tam numero
so clero, & quales quemq; addiscere, & quousq; oportet, decerne
re. Ego vero, qui non alterius cuiusquam nominis recordatione
magis delector, quam tui; & quod homini de me præclare meri-
to nihil potui denegare, suscepi prouinciã hanc nõ tam opinor
honorificamq; onerosam. Sed illud imprimis hoc in loco præsan-
dum est: quod quemadmodum nulli sunt in vsu ecclesiastico libri
frequentiores; q̃ ex veteri testamento regis David psalterium; &
ex nouo, epistolę Pauli: ita nulli difficiliõres. Alter propter lingue
iam pridẽ obsoletæ antiquitatem; alter propter linguæ græcæ, in
qua scripsit, ignorationem. cui accessit alia ex latino interpte diffi-
cultas. Et ne quis calumnietur me, quod de Paulo dixi; subiiciam
Hieronymi verba ex epistola ad Algasiam; tractantis illd ex epi-
stola ad Colossenses. Nemo vos superet in humilitate mētis. Qd
crebro (inquit) diximus: & si imperitus sermone, non tamẽ scien-
tia, nequaquam Paulum de humilitate; sed etiam de conscientia
veritate dixisse, etiam nunc approbamus. Profundos enim & re-
conditos sensus lingua non explicat. Et cum ipse sentiat quid lo-
quatur, in alienas aures puro non potest transferre sermone;
quem cum in vernacula lingua habebat diseratissimum (quippe
vt Hebræus, & ad pedes eruditus Gamalielis viri in lege doctissi-
mi) seipsum interpretari cupiens, inuoluitur. Si autem in græca lin-
gua hoc ei accidit, quod nutritus in Tharso ciliciæ, a prima ætate
imbiberat; quid de latinis dicemus, qui verbum ex vtero expri-
mere connates, obscuriores faciunt eius sententiã, & velut her-
bis crescentibus frugum strangulant vbertatem; Et quod in ea-
dem epistola subdit: quæ sunt rationem quidem habentia sapien-
tiæ. Hoc ait in loco, quidem, coniunctio superflua est, quod in
plarimq; locis propter imperitiã artis Grammaticæ apostolum
fecisse reperimus. Neq; enim loquitur, sed, vel alia cõiunctio; quæ
solet vbi quidem possum fuerat respondere. Nam quidem, ple-
rumq; aduersatiua repetitur. Hæc Hieronymus: quæ sunt a me
tam multis repetita; vt ostenderem multo maioris esse negotij
hoc opus; quam quod a grammaticis tractari debeat. Ad duas

superiores, quas Hieronymus enumerat difficultates: accessit tertia: quam induxerunt illi: qui ex veteris ac noui instrumenti libris, diuini cultus officia ordinarunt; addentes, mutilantes, mutant, inuertentes prototyporum verba, Vt quod in ipso statim initio epistolæ: quæ legitur in dominica prima aduentus. (Sciētes quia hora est iam nos de somno surgere, In græco vnde & epistola venit ad latinos: sic ad verbum est. & hoc scimus sciētes tempus quod hora est. Et reliqua.) Manifestum est adiectum esse fratres: sed repetitum a superioribus, detractum tempus. Et (quia) positum pro q̄. Sed hæc utcunq; tolerabilia: quia nō mutatur sententia, illud nulla ratione excusabile, q̄ feria quarta sequente, ex Esaia ppheta legitur, quia completa est malicia eius. Nam pro malicia velint nolint vtilitigatores isti legendum est militia: quod in Hebræo est. Sed hæc & huiusmodi alio tempore disputabuntur commodius. Nunc in hac tui nominis præfatione tantum lectorem admonemus: nihil nos mutasse ex eo, quod in voluminibus castigatis habetur etiam si contra artis grammaticæ præcepta scriptum reperiatur: ad moniti autoritate Quintiliani oratoriarū institutionum libro primo: ybi de vetustate, quædam, inquit, sunt: quæ mutare vetat religio: & consecratis vtendum est. Sed plura feci quam; quæ amicus ille meus idemq; tuus familiaris exigebat. Neq; enim tātum cæsa, colo, comateq; distinxī, singulisq; dictionibus orthographiam suam accommodauī: sed & quædam scholīa, glossulasq; adiunxi: atq; locos quosdam obscuriores audacius paraphrasi verū. Hæc amplitudini tuæ narraui, non quo putem puerilia hæc ad te pertinere: sed vt studiorum meorum ratio tibi vnico honoris mei amplificatori constet. Vale.

Argumentum Epistolarum,

Ecce epistolas Paulus ad diuersas ecclesias scripsit. Ad Romanos vnā, Ad Corinthios duas, Ad Galatas vnā, Ad Ephesios vnā, Ad Philippenſes vnā, Ad Coloſſenſes vnā, Ad Theſſalonicenſes duas, Ad Hebræos vnā, Romani notiores ſunt, quā vt in præſentiarū de illis quicquā dici debeat: ad quos ſcribit ex Corinθο. Corinthij habitabant vrbe illā clariffimā totius Achaie: quæ parte Polopponeſſus per Iſthmō grecæ annectitur. Ad hos ſcribit ex Epheso epistolam primā, Scdam vero ex troade. Galatæ populi ſunt habitantes Galatiā regione m, quæ prius gallogreciā dicebatur. Ad hos ſcribit ex Epheso. Ephesij vrbem habitant nobiliſſimā Ioniæ ſiue Aſiæ minoris, vt in principio Apocalypſios legitur. Ad hos ſcribit ex vrbe Roma, cum eſſet in carcere per Tichicū diaconē. Philippenſes vrbē habitant Macedoniæ philippos, ſic appellatā a Philippo Macedonū rege, atque magni Alexandri præ. Ad hos ſcribit ex vrbe Roma cū eſſet in carcere. Coloſſenſes vrbē habitant Aſiæ propriæ dicte coloſſi: nō vt quidam inerudite dicunt Rhodi inſule: propterea, quod in illa fuit coloſſus memorabilis Apollini dedicatus, atque alij centū minores coloſſi, atque ex illis dictos Coloſſenſes: ſed quemadmodū Hieronymus ſcribit, Aſiani ſunt: atque Laodicenſes finitimi. Coloſſorū vrbis meminit Plinius lib. xxxv. naturalis hiftoriæ. In coloſſis, inquit, flumen eſt, in quo lateres deiecti lapides extrahunt. Ad hos ab Epheso ſcribit iam ligatus per Tichicū diaconē & Onesimum acolytum. Theſſalonicenſes vrbē habitant Macedoniæ Theſſalonicā, in ora maritima ſinus macedonici ſitam. Hebræi dicti ſunt non ab heber (vt aliqui putauerunt) ſed ad Abraam hebræo ſic cognominato poſtea quā veniens in terram Chanaā pertransiit Euphratē. Heber namque grece interpretatur perotes: latine tranſitor. Poſtea appellati Iudei a Iudæa regione, quæ duas tribus complectebatur Iudæ & Benjamin. Ad hos ſcribit apoſtoliſſimus (ſi modo eius eſt epistoſola) quæ inſcribitur ad Hebræos: ſiue aliunde in familiam illius aſcita. Sunt & quattuor eiſdem apoſtoli priuatim ad diſcipulos ſcriptæ. Ad Timotheum duæ, Ad Titum Chretæ inſulæ præſulem vnā, Ad Philemonem item vnā. Sunt præterea aliæ ſeptem epistolæ: quæ dñr canonicæ. Iacobi vnā. Petri duæ, Ioannis tres, Iudæ vnā, de quibus nihil attinet in præſentiarum dicere.

Dñica prima in aduentu: in quo leguntur epistole pauli / & prophetie ex Esaia: in q̃
bus fit mentio triplicis aduentus domini: scilicet cotidiani per gratiam. Anni / per so
lennitatem tp̃alis generationis. Extremi iudicii: quo viui / & mortui sunt iudicandi.

Ratres scientes. Segmentum hoc ex epla pauli ad Romanos translatus est cap.
xiiij. in quo postea quam exhortatus est illos ad obediētiā principū / & ad primi

Incipit libellus epistolarum in quo conti
nentur omnes Epistole & Prophetie q̃ cantantur in
ecclesia per anni circulum. Incipiendo a prima dñica
aduentus vsq; in eandem dñicam.

Dominica prima aduentus. Epistola beati Pauli
ad Romanos. Cap. xiiij.

Ratres. Scītes quia hora est iam nos de
somno surgere, nunc em ppior est nra
salus, quam cum credidimus, nox pre
cessit, dies autem appropinquauit. Abij
ciamus ergo opera tenebrarum, & induamur arma
lucis, sic vt in die honeste ambulemus: nō in comessa
tionibus, & ebrietatibus. Non in cubilibus, & impu
dicijs. Non in contempnōne, & æmulatione, sed in
diuini dñm Iesum Christum.

est salus, vt sit pprius ppositio, sed idem est sensus. Quam cum credidi. Inire aduen
tum Christi, nam qđ credidimus tūciā cernimus. Induamur arma. Et speciali si
gnificatu sibi induo, alioqñ nullum sbum passuum, nisi figurate, construi cum actō.
Sicut in die. In greco vna particula est sicut vcz, sic aut tanq̃. Non in comessationi
bus, i. cōuinjs, vel poti⁹ computationib⁹ post cenam ad multam noctem. De comessa
tionibus, Aristoteles multa in politicis. In cubilibus & impudicijs. Per endiadin
in lectis impudicis: & est anaphora: qm̃ ter, non, particula regit & dialiton, qz subtrahit
coniunctio. Induimini dñm Iesum. Sic in alio loco induite nouum hominem.

C Fer. iij. Esaie pphetæ. Cap. xl.

Confolamini / confolamini pp̃le meus: dicit dñs
deus vr̃. Loquimini ad cor Ierusalē, & vocate
eam, qm̃ completa est malicia eius: dimissa est iniquitas
illius, suscepit de manu dñi duplicia, p oib⁹ pctis suis.

stor cōsolatiōem dicēs. Cōsolamini. &c. Cōsolamini in voce passus, ab eo qđ est cōso
lo. as. Varro in edipo. p idem tps edipus athenas epul venire dicebat: qđ cōsolaretur est
epizeusis, i. eiusdem sibi subiectio. vt Cicero venit venit illa dies. pp̃le meus. qz
nomē est collectiuū, cū verbo plurali iūgit: & meus in vcto posuit p mi: quemadmodū &

dilectionē / inferit. Sciē
tes tps. Sic em i gre
co legit & subaudit si
m⁹. nam apđ hebreos /
& grecos frēq̃nter: apđ
latinos quoq; nōn nūq;
sum. es fui, supprimūt.

Quia hora est. Qz p
qđ posuit: qđ in sacris
lris frēq̃nter legit: sed
pp̃eram, vt est illō. Sci
tis qz post biduum pas
cha fiat: quid non red
dit causam: sed cōmū
ctio tm̃ simplex est.

De sono surgere. Mes
taphora est vel potius
allegoria: sicut, q sequi
tur. nox, dies, i. tene
bre, sunt qđ athletas, i.
cōtra posita. p̃p̃or
pro eo qđ est pp̃mōz
a ppe. grece pp̃or nos

C Fer. iij. eiusdē heb̃dg

Rec dicit domin⁹

De. Cōsolamini.

&c. Segmentū ex Esaia

pp̃heta cap. xl. Nā po

stea quā in sup̃ioribus

denūciavit p̃ctoꝝ puni

tiōem: hic subiūgit in

EPISTOLAE

Lucan⁹ in.ij. dixit. Degener o ppls: r uergit⁹. flum⁹ regnator⁹ aqz. L⁹ d⁹ h⁹ m⁹ t⁹ s⁹ r⁹ e⁹ d⁹ i⁹ ad sacerdot⁹ refert. Loquimini ad cor. Metaphor⁹ species a parte corporis ad an⁹ m⁹. unde concord⁹ r discord⁹ dicti. Completa est malicia. Mendu⁹ inexcusabile mu⁹ tatione vnus l⁹ g⁹ malicia p militi⁹ etiam refragatib⁹ libris recit⁹ ionibus. nam antiqui omnes ad vnu hnt militi⁹ pro q⁹ in hebreo Sabaoth. Exercitus legit⁹ hoc est militi⁹ in illa significatione: de q⁹ in Job militi⁹ est vita hois sup⁹ terram: in gre⁹ co tapinosi. i. humiliatio est p militi⁹ vt nullo modo relinquat⁹ locus malici⁹. Dupli⁹ cia. qz maiora sunt da⁹ ta bona, q⁹ fuerit ma⁹ la. uox clamantis. participi⁹ per qd⁹ hebrei supplet⁹ pntem in⁹ dicatini q⁹ caret. subau⁹ diend⁹q⁹ verbu⁹ est: r e⁹ est allegoria, q⁹ intelligenda est etiam in sensu l⁹ fali de Joane bapti⁹ sta, vel oim euangelistar⁹ testimonio. M⁹ s r collis differunt: qz m⁹ s sunt ppetu⁹ r col⁹ les intercis, aut separati in tumorem surgentes. praua. i. a rectitudine distorta, r obliq⁹.

Vox clamantis in deserto, parate viam d⁹ n⁹ i rectas fa⁹ cite in solitudine semitas dei nostri. Omnis vallis ex⁹ altabitur: & omnis mons, & collis humiliabitur: & erunt praua in directa: & aspera in vias planas. Et re⁹ uellabitur gloria domini: & videbit omnis caro pari⁹ ter, qd⁹ os d⁹ n⁹ locutu⁹ est. Vox dicetis. Clama. Et dixi. Quid clamabo? Ois caro foenu⁹, & ois glia e⁹ q⁹ flos agri. Exsiccatu⁹ est foen⁹, & cecidit flos: qz sp⁹ s d⁹ n⁹ insuslauit in eo. Vere foen⁹ e⁹ ppls, exsiccatu⁹ foen⁹, & cecidit flos: verbum autem D⁹ n⁹ manet in aeternu⁹.

In directa. i. in rectitudine reducta. Glia d⁹ n⁹ i. verbu⁹ h⁹ m⁹ n⁹ itatis co⁹ iunctum. Omnis caro. i. homo, vt sit pars p toto. Os. i. vbu⁹. Locutu⁹ est sub. p. pphetas de illis adue⁹ tu. uox dicetis: vt supra vox clamantis. Ois caro. hec est p⁹ d⁹ catio Baptiste de hois fragilitate: r h⁹ b⁹ i incarnati cu⁹ p⁹ e r sp⁹ s sc⁹ o eternitate. f⁹ g⁹ n⁹ i in hebreo herba simpli⁹ citer est: f⁹ g⁹ n⁹, r flos translatioes sunt. Sp⁹ s. i. v⁹ t⁹ u⁹ s a deo missus, alioqui sp⁹ s d⁹ n⁹ oia creat⁹, r renouat⁹: vt inqt⁹ psalmograph⁹. r uerg. Sp⁹ s intus alit⁹.

U⁹ r f. vi. eiusd⁹ e⁹ hebre⁹ **E**cce seruus me⁹. Ex eod⁹ Esa. ca. xliij. ubi postea q⁹ ost⁹ d⁹ it dilectionem dei, ad pplm iudaicu⁹ ex collas⁹ tis in eu beneficijs: hic ost⁹ d⁹ it ill⁹ s idem ex filio, que illi misit: na⁹ de chi⁹ sto debere intelligi, et no⁹ de Cyro persaru⁹ rege etiam hebreor⁹ p⁹ l⁹ g⁹ r testat⁹. Ecce seru⁹. subaudi⁹ adest: non vt stramatisq⁹ quidam da⁹ dicu⁹ t: q⁹ ponit absolut⁹. Et ecce seruus de re improuisa d⁹ r. Suscipiam eu. qz na⁹ tura diuina sumpsit h⁹ m⁹ n⁹ am, r q⁹ n⁹ semel assumpsit, nunq⁹ dimisit. Electus meus. ite⁹ r subaudi⁹ adest. Complacuit in illo. sic in Luc. iij. in te co⁹ placuit mihi: r est dictum ex idiomate hebraico: p mihi places. Sp⁹ m me⁹ dedi. Esa. lvi. Sp⁹ s d⁹ n⁹ i sup⁹ me: eo q⁹ r⁹ n⁹ perit me. vnde ch⁹ s. Iudiciu⁹ p⁹ fert. vnde Joan. v. pater omne iudiciu⁹ dedit filio. Non clamabit. i. no⁹ erit clamosus, nec co⁹ r⁹ t⁹ iosus, nec q⁹ r⁹ l⁹ u⁹ s. Non accipiet p⁹ l⁹ o⁹

Fe⁹. vi. Esaie pphet⁹. Cap. xliij. **H**aec dicit Dominus deus. Ecce seruus meus suscipiam eum: electus meus co⁹ placuit sibi in illo anima mea. Dedi sp⁹ m meum super eum, iudiciu⁹ gentibus profert. Non clamabit, nec contendet, nec accipiet personam, nec audietur vox eius foris: cala⁹ mum quassatum non conteret: & lignum fumig⁹ s non exstinguet. In veritate educet iudiciu⁹. Non erit tristis: nec turbulet⁹: donec ponat in terra iudiciu⁹: & leg⁹ e⁹ ei⁹ in insule expectabunt. Hec dicit d⁹ s de⁹ crea⁹ s ca⁹

Ecce seruus me⁹. Ex eod⁹ Esa. ca. xliij. ubi postea q⁹ ost⁹ d⁹ it dilectionem dei, ad pplm iudaicu⁹ ex collas⁹ tis in eu beneficijs: hic ost⁹ d⁹ it ill⁹ s idem ex filio, que illi misit: na⁹ de chi⁹ sto debere intelligi, et no⁹ de Cyro persaru⁹ rege etiam hebreor⁹ p⁹ l⁹ g⁹ r testat⁹. Ecce seru⁹. subaudi⁹ adest: non vt stramatisq⁹ quidam da⁹ dicu⁹ t: q⁹ ponit absolut⁹. Et ecce seruus de re improuisa d⁹ r. Suscipiam eu. qz na⁹ tura diuina sumpsit h⁹ m⁹ n⁹ am, r q⁹ n⁹ semel assumpsit, nunq⁹ dimisit. Electus meus. ite⁹ r subaudi⁹ adest. Complacuit in illo. sic in Luc. iij. in te co⁹ placuit mihi: r est dictum ex idiomate hebraico: p mihi places. Sp⁹ m me⁹ dedi. Esa. lvi. Sp⁹ s d⁹ n⁹ i sup⁹ me: eo q⁹ r⁹ n⁹ perit me. vnde ch⁹ s. Iudiciu⁹ p⁹ fert. vnde Joan. v. pater omne iudiciu⁹ dedit filio. Non clamabit. i. no⁹ erit clamosus, nec co⁹ r⁹ t⁹ iosus, nec q⁹ r⁹ l⁹ u⁹ s. Non accipiet p⁹ l⁹ o⁹

nam. i. non erit acceptor psonar. Calamū quassatū nō conteret. sed potius solidabit.
 Lignū fumi nō extinguet. sed potius accendet. Educet iudiciū. i. vere iudicabit.
 Non erit tri. nec tur. sed tranquilloz sereno vultu. Donec ponat. i. postea mitto min.
 ps. cit. dñec ponā inimicos tuos. Insulę. nō solū orbis cōtinentis incole. sed insulaz
 et. Creās. i. q̄ oīa hęc facio. et possum q̄q̄ filiū mittere. Et exēdēns eos. iuxta illō

los. & extēdēs eos. firmās terrā. & q̄ germināt ex ea:
 dans flatū pplo. q̄ est sup terrā. & spm calcātib⁹ eam.
 Ego dñs vocavi te in iusticia. & apphēdī manū tuā.
 & seruavi te. & dedi. te in foed⁹ ppli in lucē gērium. vt
 apires oculos eēcorū. & educeres de cōclusiōe vinctū.
 & de domo carceris. sedētes in tenebris. Ego dñs. hoc
 est nomē meū. G̃liam meā alteri non dabo. & laudē
 meā sculpilib⁹. Quā prima fuerūt ecce venerūt. nō
 ua q̄q̄ ego ānūciabo. anteq̄ oriant audita vobis fa-
 ciā. Cātate dño cāticiū nouū. Laus ei⁹ ab extremis ter-
 raz. q̄ descēditis in mare. & plenitudo ei⁹. insulę & ha-
 bitatores earū. Letet desertū & ciuitas eius in domib⁹
 b⁹ habitabit cedar. Laudate eū habitatores petre: de
 vertice mōtiū clamabūt. Ponēt dño g̃liam: & laudē
 ei⁹ in insulis nūciabūt. Dñs sicut fortis egrediet. & sicut
 vir p̃liator suscitabit cælū. Vociferabit & clama-
 bit. sup inimicos suos cōfortabitur.

Dñica. ij. Pauli ad Romanos. Ca. xv.

Ratres. Quācūq̄ scripsa sunt ad nostram
 doctrinam scripta sunt: vt per patientiam &
 consolationem scripturarum spem habeamus.

actio ē p̃ rāto bñficio accepto aut accipiēdo. ab extremis. i. a solis ortu vsq̄ ad occasū.
 sum. descēdit in mare recti⁹ p̃cēditis. ti. erg. eñ. Cōscēdi nanib⁹ egr. Et plētudo ei⁹. i.
 mar. cātet. vt i cātico. Bñe maria et fūina dño et. Letet desertū. i. exlēt. q̄le illd ē. mō.
 res ep̃tauerūt vt arietes. In domib⁹ cedar. regio ē Arabie. dicta ab vno ex. xij. filiis Isrl.
 mael. de q̄ in ps. habitauit cū habitātib⁹ cedar. habitabit sub messias. de q̄ hic agit. ha-
 bitatores petre. q̄ ciuitas q̄q̄ est Arabie in tra Edō ab Assirijs dicta Recen. vñ Arabie
 petre nomē. Clamabūt. i. hitatores petre. Dñs sicut. i. exurget in sceleratoz vltioez.

¶ Dominica secunda aduentus.

Rēs. Quēcūq̄. Ex ep̃la ad Rom. Cap. xv. hęc clausula ex supiori p̃det. nā dicitur
 erat supra. vāidos infirmoz imbecillitates debere tolerare. sicut et chrs mltā p̃-
 pessa ē. citat illd ex ps. lxxij. Opprobria exprobratiū tibi ceciderūt sup me. et seq̄. opui
 in ieiunio aiaz meā. et deinde subdit rōnē ei⁹. qd dixit meminē debere sibi placere. et imi-
 tari chrm. q̄ q̄q̄ eis scripta sūt et. et sup̃sūt em̃ p̃ciat. reddēs causaz. qm̃ nō possūt
 illd. cui⁹ causaz reddebat. In vbi⁹ rō p̃secratiōis nō sup̃primūt. q̄ reddit causaz ei⁹. qd
 facerdos opatur⁹ p̃dīperat. hoc ē. n. corp⁹ meū. et p̃ patiētia. i. expectationē. nā hypo-
 mene ē expectatio ab hypomeneo. qd ē expecte. vt sustineo. Scripturaz. i. eoz. q̄ scripta sūt.

EPISTOLAE

Deus patientie. i. q̄ dat patientiam. Et solatiū. Cur mutauit verbū patientie in solatiū, cum utrobique sit in greco paraclesis: cum solatiū, & cōsolatio differat. Idem ex figura græca & latine. In alterutrum inuicem siue mutuo dicendū fuit in alterutrum, q̄ significat alter e duobus: q̄ velis. Suscipite inuicem. s. validi infirmos. Suscepit vos, q̄ infirmitates n̄ras ipse tulit: & dolores n̄ros ipse portauit. Misit n̄rū circūcisiōis. l. i. u.

daismū: q̄ venit p̄pter oues, q̄ perierūt de domo isrl̄. Propter firmitatem. i. ut ea, q̄ facta ē repromissio: adimpleret ex iusticia. S̄ gētes. hoc est gentiles p̄pter miseriā: sup̄ posuit pro eo, q̄ est p̄pter de vos caritē aut gētiū plena est sacra scriptura: sed hic paulus q̄dā locos ponit. psal. xviij. p̄p̄tea p̄stebor tibi in gētibz. Aeditio cōis h̄z in nationibz, q̄ idē est. & ex psal. Letamini gentes cū plebe ei. & ex psal. cxvi. Laudate dñz oēs gētes. Esa. ca. xj. in die (inquit) illa radix iesse. in eū gētes spabūt: que ut translatio hebraica h̄z. eū gētes deprecabūt. & p̄ eo, q̄ greci dicūt iesē: hebrei dicūt isai: ex causa nob̄ aliubi ass̄gnata. De autē more suo paul̄ bñ p̄cat creditus.

Cf. fer. iij. eiusdem hebdomadē.

Hec dicit Dominus. Creas te Jacob. Ex Esa. cap. xliij.

Ubi postq̄ in superius uisus egit de missione uerbi: hic agitur de multiplicatione fidelitū qui successerūt in gentis iudaicę locū. unde non solū hereditatem: sed & nomina sortiti sunt, q̄ in familiam illam asciti. Creas te Jacob. i. o christiana & fidelis gens. nō mine tuo scilicet Jacob et israel: que nomina Iudei amiserunt & christiani acceperūt.

Dedi propiciationem tuam: id est dedi egyptum similem tibi in propiciatione: redigēdo illū in corp̄ ecc̄ie mysticę, ut sim illi p̄pici sicut & tibi. Et ethiopiā & saba. que sunt egypto cōtermine. nā saba est arabie felicitis portio. pro te. i. tui multiplicat̄ causa.

Ex quo

Deus autem patientiæ & solatiū, det vobis idipsum sapere in alterutrum secundum Iesum Christum, ut vnanimis vno ore honorificetis Deum & patrē Deo mini nostri Iesu Christi. Propter quod suscipite inuicem sicut & Christus suscepit vos in honorem Dei. Dico autem Iesum Christum ministrum fuisse circūcisionis: propter veritatem dei ad confirmandas promissiones patrum. Gentes autem super misericordia honorare deum: sicut scriptum est. Propterea confitebor tibi in gentibus: & nomini tuo cantabo. Et iterum dicit. Letamini gētes cum plābe eius. Et iterum. Laudate omnes gentes dñm: & magnificate eum oēs populi. Et rursus Esaiās ait. Erit radix iesse: qui exuret regere gentes, in eum gentes sperabunt. Deus autem spei repleat vos omni gaudio & pace. in credendo: ut abundetis in spe & virtute spūs sancti.

Cf. fer. iij. Esaiæ pphetæ. Cap. xliij.

Hec dicit Dominus deus. Creans te Iacob & formans te Israel. Noli timere, quia redemi te, vocaui te nomine tuo, meus es tu. Cum transieris per aquas tecum ero, & flumina non operient te. Cū ambulaueris in igne, non combureris & flamma non ardebit in te. Quia ego Dominus Deus tuus sanctus Israel, & saluator tuus dedi propiciationem tuam Aegyptum & Aethiopiam & Saba pro te.

honorabilis factus es, sub. o Jacob. Dabo homines p te. l. causa tui nominis ppaga-
di pmittam holm mores: siue martyꝝ siue psequentiū illos. Ab oriēte iuxta illd Mar-
thæ. viij. mihi veniēt ab Oriēte & Occidēte. Aquiloni. q spirat a Septentrione. De-
subaudi p plos, pstruēde ecclie meę. Austro. q spirat a meridie. Noli phibere. sub-
audi venire. Affer filios meos. De alloqitur hęc loca, q enumerant a qtuor mudi

Ex quo honorabilis factus es in oculis meis, & glo-
riofus: ego dilexi te: & dabo homines p te: & popu-
los pro anima tua. Noli timere, quia tecum sum
ego. Ab Oriente adducam semen tuum, & ab Occi-
dente congregabo te. Dicam Aquiloni da: & Austro
noli prohibere. Affer filios meos de longinquo: & fi-
lias meas ab extremis terrarū. Et omnem, qui inuocat
nomen meum, in gloriam meam creavi eū: formaui
eum: & feci eum. Educ foras populum cecū, & ocu-
los habentem: surdum, & aures ei sunt. Omnes gen-
tes congregatę sunt simul: & collectę sunt tribus.
Quis in vobis annunciet istud: & quę prima sunt
audire vos faciet. Dent testes eorum & iustificentur
& audient & dicant. Vere vos testes mei dicit Dñs.
Et seruus meus, quem eligi. Vt sciatis & credatis mi-
hi, & intelligatis: quia ego ipse sum. Ante me non est
formatus Deus: & post me non erit. Ego sum Domi-
nus: & non est absq; me saluator. Ego annunciaui &
saluaui. Auditū feci, & non fui in vobis alienus. Vos
testes mei dicit dñs: & ego deus. Et ab initio ego ipse,
& non est, qui de manu mea eruat. Operabor, & quis
auerter illud: ait dñs omnipotens.

Fer. vi. Esaia prophetę. Cap. li.

HAec dicit dñs. Audite me, qui sequimini, quod
iustum est, & quęritis deum. Attendite ad pe-

partibꝫ. Et oēs creati
eum. Et figura hebrei
ca & Greca, sicut illu-
cis participatio eiꝫ in
idipm. nam cuiꝫ eiꝫ lati
e nō diceret. Educ
foras. vt supra avert fi-
lios. p p m cecū. Cu
iusmodi iudex q habet
oculos & nō videt. Sur-
dū. vt illd aures hnt: et
nō audiet. Oēs gen-
tes. Jam hoc ad voca-
tionem gētiū p tinet: q
supiora de hebreis dici
videbāt. Quis in vo-
bis. subaudi o gentes.
Annunciet istud: qñ di-
cat: nemo nisi ego dñs.

prima sunt. i. pncipia
lia. Det testes eorū. i.
dij gētiū. Et iustificet.
si poterūt. Et audiet.
scz futura. Et dicant
eadē futura. Et est hy-
sterologia prius em d-
aliqd q audiet. qñ di-
cat: illi non poterūt: &
ego potero. Tere vos
testes mei. Verba sunt
dei ad aplos & pphetas.
Iuxta illd: & eritis mihi
testes in ierlꝫ iudga.
Et seruꝫ meꝫ. si loq-
pt: de filio est intelligē.

dñi. Si filij: de quocūq; electo ad id opus. Credatis mihi. cū videritis cōpleta: q pge-
dixi vobis. Vt sciatis. hoc expimento. qd dixi. Ego ipse. Emphaticū est ipse. qñ di-
cat: nō alius qspiam. Ante me & post me. Q: dei essentia nō mēsurat nisi gēnitate.
Ego annunciaui. id est p dxi salutē futuram. Et saluaui. p filium. Alienus. i. eus q
talē faceret. Vos testes. Et p dicitis patet sequētia. De manu mea eruat. p eruat.
nam eruo actiū est. Operabor: scz salutem gentium. Auertat illud: id est phibebit
salutem gentium.

Audite me: q sequimini. ex Esaia Cap. li. vbi remouet quoddam impedimentū libe-

EPISTOLAE

rationis faciedq; p̄dellam qm̄ ali q̄ ex heretis desparat hanc liberatōem nūc p̄sentat
in p̄mis hęc spes exemplo. dicit itaq; dñs ad fideles. Ad petra. i. ad Abraā / q̄ appellat
petra ppter fidē: qm̄ credidit Abraā deo. Ad Saram. qm̄ ex ijs duob; p̄pasati sunt he
bigei. Unū vocauit. i. solū r sine ple. qm̄ Gen. xij. dixit illi. Egredere de terra tua: r de co
gnatiōe tua. Cōsolabit̄ sō. i. ecclesia. sic em̄ accipit sion in p̄cipis locis. Deserit̄ q̄
alias est sterile. Et sol
itudinē. idē est / qd̄ des
sertum / qm̄ dicat: qd̄ est
sterile fiet fecūdum.
Attēdite. hic remouet
h̄bo impedimentū p̄sa
tū. Q: lex a me exiet.
scz euāgelica. Et iudi
ciū. i. legi executio. In
lucē p̄p̄loz. vt nō intel
ligat de lege xp̄olis / q̄
ad vnū p̄p̄m p̄inebat.
Iustus meus. i. chr̄s.
Saluator me; .i. quem
ego mittā v̄m saluato
rē. Brachia mea. i. si
lius me; vires. Idē ca.
lij. Et brachiū dñi cui
reuelatū est. Insulē. i.
gētes. Sustinebūt. i. pa
tiēter expectabunt.
Leuate cōfirmatio est
p̄missi. In celū / qd̄ li
q̄scet r euanesceat sicut
fum; . Et terra / q̄ atte
ret vt vestis. Salus
mea. i. chr̄s: vt supra di
xit saluator meus.

¶ Iudica. iij. aduentus.

Eratres. Sic nos

existimet homo.

Et ep̄la pauli ad Co
rinth. i. ca. iij. Dixerat

paulo dñe / nos nō debe

re ḡsari in hōib;: sed

oia in deū esse referēd

da / nunc infert. Sic

nos existimet hō vt ministros

chr̄i. i. nō dños: s; ḡraz chr̄i disp̄satores.

Fidelis hoc

mā in disp̄satore des; derat: scz fidelitas.

Pro minimo est. i. minimi facio / r parump

do: qz vni tñ dño meo chr̄o iesu placere volo.

Humano die. i. ab hōie hui; vire teste.

Nec me iudice: qz et si nō sum mihi cōsci

us cuiusq; fraudis in disp̄satiōem nō ideo

dico me fidelē: sed dñs / cui seruiō.

Nolite. s. vos o Corinth.

Abscōdita tenebrar

occulta r q̄ interm̄ latent.

A deo qz bonos p̄babit: malos improbat.

tram vnde excisi estis: & ad cauernā laci: de qua p̄ss
estis. Attendite ad Abraā p̄rem v̄m, & ad Saram, q̄
pepit vos. Quia vnū vocauī eū: & b̄ndixi ei; & mlti
tiplicaui eum. Consolabit̄ ergo dominus sion, & cōso
labit om̄es ruinas eius. Et ponet desertū eius qm̄ des
cias: & solitudinē eius qm̄ hortū dñi. Gaudiū & leticia
inuenietur in ea, ḡrarum actio, & vox laudis. Attēdi
te ad me p̄p̄le meus: & tribus mea me audite. Quia
lex a me exiet: & iudiciū meū in lucē p̄p̄lorū regelat.
Prope est iustus meus: egressus est soluator meus, &
brachia mea p̄p̄los iudicabūt. Me insulē expectabūt,
& brachiū meū sustinebūt. Leuate in cælum oculos
v̄ros: & videte sub terra deorsum. quia celi sicut fū
mus liq̄scent: & terra sicut vestimentū attereit, & ha
bitatores eius sicut hęc interibunt. Salus autem mea
in sempiternum erit: & iusticia mea non deficiet. ait
dominus omnipotens.

¶ Iudica. iij. Pauli ad Corin. f. Cap. iij.
FRes. Sic nos existimet homo: vt ministros chr̄isti
& dispensatores ministeriorū dei. Hic iam q̄ritur
inter dispensatores: vt fidelis quis inueniatur? Mihi
autem p̄ minimo est, vt a vobis iudicer: aut ab hū
no die. Sed nec me ipsum iudico. Nihil em̄ mihi cons
sciū sum, sed non in hoc iustificatus sum. Qui autē
iudicat me: dominus est. Itaq; nolite ante tempus ius
dicare: quoadusq; veniat dñs, qui illuminabit abscō
dita tenebrarum: & manifestabit consilia cordium: &
tunc laus erit vnicuiq; a deo.

¶ Feria quarta quattuor temporum.

In diebus illis. Dixit esaias: & erit in nouissimis. Ex esai. cap. ij. tibi postea q̄ in superiori capite descripsit eueridē regni iudeor: hoc in loco ostendit ecclesie erectio nem. Itaq̄ dicit. Erit in nouissimis diebus: de quibus dicitur: Gen. xliij. Amoziente iacob. cōgre gamin: vt annūciem vobis qd futurū sit in nouissimis diebus: & paulo post. nō deficiet princeps/de iuda: donec

¶ Feria. iij. quattuor temporum. Lectio Esaiæ prophetæ. Cap. ij.

In diebus illis: dixit Esaias: & erit in nouissimis diebus p̄paratus mōs domus dñi in vertice montiū: & eleuabitur super colles: & fluēt ad eū omnes gentes: & ibunt populi multi & dicent. Venite ascēdamus ad montem dñi: & ad domum dei iacob: & docebit nos vias suas: et ambulabimus in semitis eius: quia de sion exhibet lex: & verbum dñi de iherusalem. Et iudicabit gentes: & arguet populos multos. Et cōstabunt gladios suos in vomeres: & lanceas suas in falces. Non leuabit gens contra gentem gladium: nec exercebuntur vltra ad prælium. Domus iacob venite & ambulemus in lumine dñi dei nostri.

Lectio Esaiæ p̄phetæ. Cap. vij.

In diebus illis. Locutus est dominus ad Achaz. Pete tibi signum a domino deo tuo in profundū inferni, siue in excelsū supra. Et dixit Achaz. Nō petam: & non tentabo dominū. Et dixit. Audite ergo domus dauid. Nunquid parum vobis est, molestos esse hoībus: quia molesti estis, & deo meo? Propter hoc dabit dñs ipse vobis signū. Ecce virgo concipiet & pariet filiū: & vocabit nōm eius Emmanuel.

viam rectam: quāquidem gentes arripiunt hereditatem illis debitam.

In diebus illis. Locutus est dñs. Ex esai. ca. vij. De ch̄so ad f̄az. hec p̄phetia ē intelli genda: et iā euāgelistę testimoniū: q̄ hec v̄ba ad ch̄si tpālē gnationē p̄nere dicit. hoc tū inq̄ factū est: vt impleret: qd dictū est p̄ p̄phetā dicētē. Ecce n̄go habebit in vtero. Et q̄ plures sensus trales p̄t dari in eodē v̄bo: p̄textu: exponat in vtroq̄ sensu: quē p̄ se fert ita: & q̄ subintelligit. Achaz rex iudee iuda a saule q̄rus decim: ad quē nūc loq̄t dñs p̄ esaiā. Signū. liberationis p̄ph. iui. In p̄mūdū. p̄ resurrectionē alio cū morui. In excelsū: vt qd stet sol vt tpe ioh̄ne. Nō tētabo dñm. simulat se bō nū Achaz cū sit malus. vñ p̄pheta infert. hoībus. i. p̄phetis q̄s molestari. Deo meo. nolētes eius signū accipe. Propter hoc. i. ad gloriā suā: aut ne sitis illi molesti. Dabit signum. scz liberationis populi. Ecce n̄go p̄cipiet. hoc de p̄gine deipara est simpliciter intelligēdū: iudicis etiā repugnātib. Emmanuel. qd interpretat nobiscū deus: nulli magis: q̄ ch̄risto adaptari potest: in quē natura diuina: & h̄mana coierunt.

EPISTOLAE

Butyrum & mel, per que omne edulium nomini aptum intelligit: est autem butyrū butulus caseus. Ut sciat, vt particula non causatur, sed coniunctio tantum est ordinē demonstrans. Reprobare malum & eligere bonum. Per scientiam iam inde ac conceptu infusam hominiqui idem erat deus.

¶ Feria sexta eiusdem hebdomadae.

Naec dicit dñs dñr.

Egrediet virga.

Et Esa. ca. xi. in quo ppheta pmo describit mysteriū incarnationis hbi diuinitz eiusdē natalis, deinde illius scit tatem dotēsq; enūerat.

Egrediet rgs. rgo dei pura, q̄ ducebat originē a Dauid rege, qui fuit iesse siue Isai filius.

Et flos. i. christus, de q̄ in canticis. Ego flos cāpi, & liliū puallū. Spūs dñs q̄ in eū pferet septē sua dona: q̄ hic enūerātur. Oculorū & auriculā. corporaliūq; iudicabit p sciētiā infusam, q̄ ē hō, aut p increatāq; deus.

Arguet p mansuetis qd fecit, qñ arguit phariseos, q̄ aplos insinulabāt, qd sabbata violabāt. Percutiet terrā. i. habitatores terre. Virga oris. i. doctrina. Interficiet impiū. de Atichisto intelligitur q̄ aplos in eplā Thessa. ij. tūc, reuellabit ille inique, quem dñs Iesus interficiet spū oris sui. Iusticia cingulum. i. iusti & sancti adhibebit ei sicut cingulū adhyet lumbis. In Chaldeo legif, erūt iusti circū circa eiz agētes sū deliter appropinquantes etiāq; dicit ppter aplos & discipulos. Cinctoriū. nescio an vlt apō autores cinctoriū legat. p eo qd est cinctus: siue cinctura, siue semicinctum.

¶ Sabbato eiusdem hebdomadae.

In diebus illis. Cla

maabūt ad dñs. Et

Esa. ca. xix. ubi postea

q̄ dicit ppheta erit al

tare dñi in terra egypti

ti infert / clamabūt ad

dñm, scz egypti.

Tribulāns. i. psecutor

ris. Propugnatorē. i.

defensorem siue prote

ctorem. Ab egypto. i.

ab egyptijs liberat.

Et egyptij. bonorū psecutores.

Plaga. i. pena tpali ad castigatiōem.

Et sanabit eā

per fidem. Placabitur eis. i. ex irato miteret.

butyrum & mel comedet: vt sciat reprobare malū & eligere bonum.

Feria vi. Esaia propheta. Cap. xi.

Naec dicit Dominus deus. Egredietur virga de radice iessae: & flos de radice eius ascendet. Et requiescet super eum spūs dñs, spūs sapientiae & intellectus, spūs consilij & fortitudinis, spūs sciētiā & pietatis, & replebit eum spūs timoris dñi. Non secundum visionem oculorum iudicabit, nec secundum auditū aurium arguet, sed iudicabit in iusticia pauperes, & arguet in aequitate pro mansuetis terrae. Et percutiet terram virga oris sui: & spū labiorum suorum interficiet impiū. Et erit iusticia cingulum lumborū ei, & fides cinctorium regnum eius.

¶ Sabbato eiusdem hebdomadae.

Sabbato. Esaia propheta. Cap. xix.

In diebus illis. Clamabūt ad dñm a facie tribulāns,

& mitter ei saluatōrē & ppugnatorē, q̄ liberet eos.

Et cognoscat dñs ab aegypto, & cognoscat aegyptij

dñm in die illa, & colēt eū in hostijs & munerib; &

vota vouebūt dño, & soluet. Et percutiet dñs aegyptū

plaga, & sanabit eā. Et reuertent ad dñm, & placabit

eis: & sanabit eos dñs deus nr̄.

Plaga. i. pena tpali ad castigatiōem.

Et sanabit eā per fidem.

Placabitur eis. i. ex irato miteret.

Et sanabit eos dñs deus nr̄.

Haec dicit dominus. Lætabitur. Ex esa. ca. xxxv. in quo postea q̄ in capite p̄cedenti denunciat destructiōem idumæ ad p̄solatiōem iudeorū / hic denunciat eis cōsolatiōem a ch̄ro v̄turā & p̄mo de multiplicatiōe credentiū: deinde de illorū corroboratiōe. Lætabitur deserta. s. iudeæ. Et inuia: q̄ in desertis locis non sunt vię strate. Exultabit solitudo / quō d̄i mōtes exultauerūt. Serminās germinabit. ex idiomate hebraico

Esaiæ p̄phetæ. Cap. xxxv.

Haec dicit dñs. Lætabitur deserta, & inuia: & exultabit solitudo: & florebit quasi liliū. Germinans germinabit: & exultabit lætabunda, & laudans. Gloria libani data est ei: decor Carmeli & Sarō. Ipsi videbunt gloriā domini: & decorē dei nostri. Confortate manus dissolutas: & genua debilia roborate. Dicite. pusillanimes: confortamini / & nolite timere. Ecce deus noster vltionem adducet retributionis: deus ipse veniet: & saluabit nōs. Tunc aperiet oculi cæcorum: & aures surdorum patebunt. Tunc psalliet sicut ceruus claudus: & aperta erit lingua murorum: quia scissæ sunt in deserto aquæ, & torrentes in solitudine. Et quæ erat arida in stagnū: & sitiens in fontes aquarū. Ait dñs ops.

Lectio esaie p̄phetæ. Cap. xl.

Haec dicit dominus: Super montem excelsum ascende tu, qui euangelizas Sion, exalta in fortitudine vocem tuam, qui euangelizas Ierusalem. Exalta, noli timere. Dic ciuitatibus iudæ. Ecce deus vester. Ecce dñs deus in fortitudine veniet: & brachiū eius dñabitur. Ecce merces eius cum eo: & opus illius coram illo. Sicut pastor gregem suum pascet, in brachio suo congregabit agnos, & in sinu suo leuabit eos dñs deus noster.

initū est consolamini. & introducū hic consolatoris p̄sona. i. christi: est verbū domini ad Joānem baptistā. Qui euangelizas Sion. in datiuo: q̄ Joānis predicatio / ad iudeos est. Ecce deus noster. q̄ digno ostendens illum dixit. Ecce agnus dei. Brachiū eius. id est ch̄s q̄ brachiū est p̄ris. Merces eius: q̄ potest retribuere cuiq̄ iuxta merita. **Cōs. illo. id est** in eius volūate & potestate. Sicut pastor: unde ipse dicit Joānes. Ego sum pastor bonorū. Et leuabit in sinu. l. portabit more bōi pastoris q̄ morbidas pecudes humero vehit.

geminatio illa multitudinem designabit.

Lætabunda corde. Et laudās. s. ore. Gloria libaniq̄ abūdat arboribus pulcherrimis.

Decor Carmeli. mons in deserto non lōge ab hebron. Sarō. regio est inter montem Thabor & mare Tyberiadis. Gloriam dñi. i. ch̄m gl̄iam dei patris.

Cōfortate. hæc est secūda pars. & sunt v̄ba prophete ad Ap̄los.

Manus disso / & genua debilia. s. gentiū: q̄ erāt desides ad fidem accipiendā. Roborate ad patiendos p̄ christo doctores. Dicite. i. p̄diccate. o pusillanimes: c.

Ultiōem retributio nis: in vestros p̄secutores. Cæcorum. hæc a saluatore gesta sūt. In deserto aq̄. propter baptismū dicit: qd̄ de philippo / & eunucho baptizato p̄p̄e sūt.

Haec dicit Dominus. Sup̄ montē. Ex esa. cap. xl. & sequitur post illā p̄phetiā / quā posuimus supra / cuius

EPISTOLAE

Nec dicit dñs: chro meo Cyro. Ex esa. cap. xlv. ubi posteaq̃ ppheta inducit popu-
 ad expectandũ diuina pmissa: hic p̃dicat futurũ illius liberatiõem: & p̃mo ponit li-
 beratiõis potestatem: deinde filius natalem. Chro meo Cyro. p̃ Cyru regem p̃saru: cuius
 t̃p̃ibus templi reedificãdi fuit exordiũ. hebrei etiã in sensu litterali intelligunt messia.
 Cuius dextera / q̃i iacentem erigens / ad multoz p̃p̃ioz victoriã. Januas, ybiũ

expugnatã. Glorio-
 sos. potentes & super o-
 bos. Arcana. i. alias
 res cũ thesauris recon-
 ditas. Qui voco no-
 men tuũ: q̃ te nomine
 p̃p̃io appello / q̃d hõ
 nouificũ est. Assimila-
 uĩ te; subaudi filio
 meo / quia sub nomine
 tuo filius meus intelli-
 gitur. Extra me. q̃
 tres p̃sone intra deum
 sunt / reliq̃ omnia extra
 in deo tamen fundata.

Accinxi te. i. ad bel-
 lum armavi. Non cog-
 nouisti me. ad Cyrum
 p̃tinet hoc: nō ad filiũ.
 Creans malũ. i. res /
 q̃ de natura sua bonę
 sunt: homines tamen il-
 lis male vtuntur.

Pluant iustum. i. a celo
 mittatur ch̃stus: &
 descendat / q̃si pluuia
 in vellus. Aperiat̃
 tur terra: quasi partũ
 emittens ex se.
 Germinet saluatorem.
 ea scilicet parte / qua
 homo est. Creauĩ eũ
 ex terra. nam intra me
 genui.

In diebus illis. An-
 gelus domini des-
 cendit &c. Ex Daniele
 cap. iij. h̃istoria nota ē:
 & quĩ ex causa h̃i tres
 pueri fuerunt in cam-
 inum ignis inieci: Nas
 buchodonosor Regis
 imperio. ybi canticum

Lectio esaie prophetę. Cap. xlv.

Hæc dicit dñs: ch̃sto meo Cyro, cuius appre-
 hendi dexteram: vt subijciã ante faciem ei-
 guntũ: & dõra regũ vertam. Et aperiam coram
 eo ianuas, & portę non cludentur. Ego ante te ibo,
 & gloriosos terrę humiliabo: Portas aerę cõteram,
 & veteř ferreos confringam. Et dabo tibi thesauros
 absconditos: & arcana secretorum: vt scias, quia ego
 dominus: quia voco nomen tuum deus Israel: pro-
 pter iacob seruũ meum: & Israel dilectũ meum,
 Et vocauĩ te nomine tuo: assimilauĩ te, & non cogno-
 uisti me. Ego dominus: & non est amplius, Extra me
 non est deus. Accinxi te, & non cognouisti me: vt
 sciant hĩ, qui ab ortu solis, & qui ab occidente: quos
 niam absq̃ me non est deus. Ego dominus: & non
 est alter: formans lucem: & creans tenebras, faciens pa-
 cem: & creans malum. Ego dominus faciens omnia
 hæc. Rorate celi desuper: & nubes pluant iustũ: ape-
 riat̃ur terra, & germinet saluatorem. Et iusticia oriat̃
 simul: ego dñs creauĩ eum.

Danielis p̃phetę. Cap. iij.

In diebus illis, Angelus domini descendit cũ Aza-
 ria & socijs eius in fornacem, & excussit flammã
 ignis de fornace, & fecit medium fornacis, quasi
 ventum roris flantem, flamma autem diffusa est sup
 fornacem cubitis quadraginta nouem, & incendit q̃s
 reperit iuxta fornacem de chaldeis ministros regis, q̃
 eam incendebant. Et non tetigit eos omnino ignis,
 nec contristauit, nec quicq̃ molestię intulit. Tunchi
 tres quasi ex vno ore. Laudabant, & glorificabant, &
 benedicebant, deũ in fornace dicentes. Benedictus
 es domine deus patrum nostrorum: & laudabilis, &
 super exaltatus in sæcula. Et benedictum nomen glo-
 rię tuę sanctum, & laudabile, & super exaltatum. in

hoc cecinerunt. Nam canonicum illud quod ecclesia canit sub nomine trium pueroz in hebreo non habetur. sed ex Theodotionis translatione sumptum est. Cum Azaria qui antea vocabatur Abdenago. Et socij eius. scilicet Ananias & Misaeli. Quę sequuntur non indigente expositione.

Ratres. Rogamus vos. Ex epla pauli ad Thessa. ij. cap. ij. in quo apłus Thessalonicenses dñe iudicij vni

omnibus sæculis. Benedictus es in templo sancto glorię tuę. & super laudabilis. & super gloriosus in seculula. Benedictus es. qui intueris abyssos. & sedes super cherubim. & laudabilis. & super exaltatus in secula.

Beati Pauli ad Thessalonicen. ij.

Capite. ij.

Ratres. Rogamus vos per aduentum domini nostri Iesu christi. & nostre congregationis in ipm. vt non cito moueamini a vestro sensu. nec terreamini. nec per spiritum. nec per sermonem. nec per epistolam. tanq̃ per nos missam. q̃ si insitet dies domini. Ne quis vos seducat villo modo. Quoniam nisi discessio venerit primū. & reuelatus fuerit homo peccati. filius perditionis. qui aduersatur. & extollitur. supra omne. quod dicitur deus: aut qđ colitur. ita vt in templo dei sedeat ostendens se tanq̃ sit deus. Num retinetis. qđ cum adhuc essem apud vos. hæc dicebā vobis. Et nunc quid detineat scitis. vt reueletur in suo tempore. Nam mysterium iam operatur iniquitatis. tantum vt. qui tenet nunc. teneat: donec de medio fiat. Et tunc reuelabitur ille iniquus. quem dominus Iesus interficiet spiritu oris sui. & destruet illustratione aduentus sui.

C Dominica quarta Pauli ad Philip.

penles.

Capite. iij.

Ratres. Gaudete in domino semper. iterum dico. gaudete. Modestia vestra nota sit omnibus hominibus: dñs em̃ prope est. Nihil solliciti sitis: sed in omni oratione & obsecratione cum gratiarum actio ne: per orationes vestras innotescant apud deū. & pax dei. qđ exuperat omne sensum. custodiat corda vstra. & intelligentias vestras. In christo Iesu dño nostro.

custodiat. vt sit modus deprecations: sed custodiet vt sit indicatio. Inter vtrūq̃ qualitatem. quāquā ab hebreis confusatur.

nicensis die iudicij vniuersalis instare timentes solatur dicēs: aliam mītra ante diē illā p̃cesura: puta nūc electorū cōp̃iēdū & antichristi aduēdū. Et n̄q̃ congregatiōis in ip̃s in greco nostrā congregatiōes in eo.

per sp̃m. alicuius diuinitatis. Discessio. i. apostasia. grece dicta: qđ potior est aliq̃ grece dictio q̃ latina. homo peccati. i. antichristus.

Supra om̃e. qđ dñs in greco supra om̃q̃ dicitur deus. hoc ē simulachrum: qđ tanq̃ deus in templo ē collocatū. Nō retinetis. i. nō meministis.

Quid detineat. i. vt reuelet ille in tpe suo. & ē hæc p̃phetia pauli de aduētu antichristi.

Dñica. iij. aduētus.

Res gaudete. Ex epla pauli ad philip. cap. iij. & ē clausula eplę. quā solem̃ finire phmōi dñs. vale. gaudete. visitatus ergo & magis latine diceret valete. Modestia v̄ra. in greco magis significat iusticiā: vel potius eq̃tate illā. q̃ est iusticię. siue iuris interdictio. hoc ē ep̃ici. Om̃ sensum. in greco non sensum: s̃ mētē legi. neq̃

EPISTOLAE

¶ In vigilia natiuitatis domini.

Propter Sion non tacebo. &c. *Esaia cap. lxiij.* tibi fit mentio de Christo. nasciturus. Oppe diem. Et est vox prophete in persona Apostolorum: si de Christo Iesu intelligatur. Hebrei hac partem de Messia veniuro interpretantur: quidam tamen illorum ad Cyrum regem persarum referunt cuius permissu templum est restitutum: vt supra dictum est sed & per Cyrum intelligimus Saluatorem nostrum. Propter sion & Ierusalem. Sio mons est eminens vbi ierusalem / & ars / qua expugnauit Dauid. hec est / que apud Esaiam. capite. xxiij. appellatur Ariel. vbi vocatur ciuitas Dauid. ut splendor iustus eius: vnde & sol iusticie dicitur. Lampas grecum est / interpretaturque fax incensa. Gentes & reges / ad quod etiam se extēdet hec Christi salus. iuxta illud Simeonis. Lumen ad reuelationem gentium. Vocabitur nomen nouum: si ad ierusalem referas: erit vbi fidelis & populus peculiaris. si ad Christum emmanuel ex Esaię / & Iesus ex euangelio. Derelicta sit ante hac sub captiuitate: vocabaris. voluntas mea in ea. idest que facit voluntatem dei sui. Complacuit domino in te. scilicet quod inhabitabis & sic. ad eo protecta.

¶ In vigilia natalis domini. Esaię prophetę. Capite. lxiij.

Aec dicit Dominus. Propter Sion non tacebo: & propter Ierusalem non quiescam. donec egrediatur. ut splendor iustus eius: & saluator eius. ut lampas accendatur. Et videbunt gentes iustum tuum. & cuncti reges inclinantur tui.

Et vocabitur tibi nomen nouum quod os domini nominabit. Et eris corona glorie in manu Domini: & diadema regni in manu dei tui. Non vocaberis vltra derelicta. & terra tua non vocabitur amplius desolata. Sed vocaberis voluntas mea in ea. & terra tua inhabitata: quia complacuit domino in te.

¶ Beati Pauli ad Romanos. Cap. i.

Fratres. Paulus seruus Iesu Christi. vocatus apostolus. segregatus in euangelium dei. quod ante promiserat per prophetas suos in scripturis sanctis de filio suo. qui factus est ei ex semine Dauid secundum carnem. Qui predestinatus est filius Dei in virtute secundum spiritum viuificationis ex resurrectione mortuorum Iesu christi domini nostri. Per quem accepimus gratiam. & apostolatuum ad obediendum

¶ In eadem vigilia.

Paulus seruus Iesu Christi. Ex initio epistole ad Romanos. Epistole morem sequitur: in qua primo ponitur nomen mittentis. deinde eorum ad quos mittitur. Tum dicitur salus sue gaudium: pro quibus apostolus dicit. per et gratia. legitur autem hoc die: quia fit mentio de verbi diuini incarnatione: & hominum reparatione. Vocatus non est accipiendum hic vocatus pro nominatus: sed a deo vocatus ad Apostolatuum. Segregatus: quia ceteri Apostoli missi sunt ad predicandum omnibus / que pierunt de israel: ipse vero ad gentes: vnde & doctor gentium dicitur. factus ex semine Dauid. In greco potius est gnatus. iuxta illud psal. De fructu ventris tui ponam super sedem tuam. Predestinatus. idest definitus / & declaratus / per spiritum sanctum / cum descendit super eum in specie

columbe: audita est vox: hic est filius meus. Ex resurrectione mortuorum ex eo etiam declaratus est filius dei: quod in virtute propria resurrexit a mortuis. Iesu christi videtur dicere: quod mortui erant iesu christi: sed non est ita: sed referendum est ad illos: quod supra dixit de filio suo: et tunc intercedit iesu christo domino nostro. per quem. scilicet christum. Ad obediendum. id est obediendum fidei. In omnibus gentibus. quia: ut diximus: ad hoc vocatus est.

fidei in omnibus gentibus pro nomine eius: in quibus etis & vos vocati iesu christi domini nostri.

In natiuitate Domini in missa de galli cantu. Esaiæ prophetæ. Cap. ix.

Aec dicit dominus. Populus gentium; qui ambulabat in tenebris vidit lucem magnam. Habitantibus in regione umbræ mortis lux orta est eis. Parvulus enim natus est nobis, & filius datus est nobis. Et factus est primus

caput super humerum eius: & vocabitur nomen eius admirabilis consiliarius deus fortis, pater futuri sæculi principis pacis. Multiplicabitur eius imperium / & pacis non erit finis, super solum David, & super regnum eius sedebit: ut confirmet illud, & corroboret in iudicio, & iusticia ammodo & usque in sempiternum.

Beati Pauli ad Titum. Cap. ii.

Charissime. Apparuit gratia dei & saluatoris nostri omnibus hominibus erudiens nos, ut abnegantes impietatem & sæcularia desideria, sobrie, & iuste, & pie, vivamus in hoc sæculo: expectantes beatam spem, & aduentum gloriæ magni dei: & Saluatoris nostri Iesu Christi. Qui dedit semetipsum pro nobis: ut nos redimeret ab omni iniquitate: & mundaret sibi populum acceptabilem: sectatorem bonorum operum. Hæc loquere, & exortare. In Christo Iesu Domino nostro.

sed regis: quod de regno spirituali est intelligendum. alioquin parium David regnum terminum habebit. Ammodo. id est a tempore cepit gubernare.

Apparuit gratia. Ex epistola Pauli ad Titum capite. ii. In quo fit mentio de aduentu christi per gratiam. Ita dei saluatoris. In greco gratia salutaris siue salutis. neque est dei nostri: sed ab interprete adiectum. Aduentus glorie. In greco apparitio nem legitur: sicut supra dixit apparuit benignitas. proprium acceptabilem: in greco peculiare. pro sectatorem zelatorem habetur siue imitatore.

Etis vos. quia Romani gentiles eratis. Vocati iesu christi. de gentium vocatione. plena est sacra scriptura.

In missa de galli cantu.

Populus gentium. qui ambulabat in tenebris. Ex esa. cap. ix. in quo agitur christi natalis: nam & hebrei etiam de messia venturo hæc lectionem intelligunt ex parte: & ex parte de captivitate iudeorum apud assyrios. Qui ambulabat in tenebris. scilicet norat. Lucem magnam. id est christum: quod Ios. vii. dicit. Ego sum lux mundi.

In regione umbræ mortis. id est in limbo inferiorum lux orta est. cum post mortem descendit ad inferos.

Parvulus est: hæc omnia de christo nimirum intelligenda sunt: tamen quidam hebreorum de esechia rege potius intelligere volunt.

Super humerum eius: quia factus est sub lege: ad gala. iiii. Aut ad crucem referendum est: quia humeris sustulit. unde data est illi omnis potestas in celo & in terra. Matthæi ultimo. Solum david. id est.

Post prophetiam epistolæ.

EPISTOLAE

¶ In missa ad luculi.

Spiritus domini. Ex esaię pphete cap. 41. Quod tamen si de ipso esaię potest intelligi de chřo potius est intelligendū. q̄ potest dicere q̄ parte minor est p̄e spūs dñi ec. Unxit me. unde & Chřistus cognominatur. i. victus. Annunciandum. In greco euangelizandum. Manuetis. idest Ap̄stolis primum. deinde per eos alijs. Wider

¶ In missa de Luca. Lectio Esaię prophetę. Capi. lxj.

rer contritos. antique dixit cū accusatio sic cut Terentius in phoz mone. quas res min⁹ mederi possis. audaci⁹ cum genituo interps dixit in Terentis. quis meditabitur tui: cum vsus dario iungat. Caprius. idest in peccato positus. Clausis apud inferos constitutis. Annum placabilem. idest temp⁹ quo deus homini placatus est / per Chřisti passionem p̄na peccati soluta. Diem vltionis. i. iudicij vltimi. Consolaret lugentes. iuxta illud Matthęi. v. Beati qui lugent. quoniam ipsi consolabunt.

Lugentibus Sion. idest qui dolent de statu ecclesię aduerso. qz Sion & Ierusalem pro ecclesia plerumqz accipitur. Coronam pro cinere. anthiteon est: hoc ē contra positum:

quoniam in leticia vrinunt coronam luctu cinerē: sic de alijs. In ea. scilicet Sion. siue ecclesia. Fortes iusticie. hi sunt Ap̄stoli & illorum successores. Plantatio domini. i. quod dominus plantauit. Ad glorificandum i. gloriam domini predicandum / & fermocinandum: post longum intervalum in fine. cap. lxj. subiungit propheta. Dominus auditum fecit ab extremis terrę. quia in omnem terram eruit sonus ap̄stolorum. Dicite filię Sion. idest congregationi fidelium. Saluator venit. i. ad iudicij diem properat. Merces eius cum eo: quia reddet unicuiqz pro merito precium. Opus filius. idem dicit sed alijs verbis. Vocabunt eos sub intellige electos. Populus sanctus. hoc est populum dono dedicatum. Redempti. populus redempti solgicismus erat si non refereretur ad rem / & non ad vocem: quoniam populus pro hominibus accipitur: p̄pterea non fit solgicismus.

¶ post prophetiam epistola.

Aec dicit Dominus Spiritus Domini super me eo quod vnixerit me. ad annunciandū mansuetis misit me, vt mēderer contritos corde: & predicarem caprius indulgentiam, & clausis apertionem, et prædicarem annum placabilem domino, et diem vltionis deo nostro, vt consolaretur omnes lugentes, et ponerem fortitudinem lugentibus Sion. Et darem eis coronam pro cinere, olei gaudij pro luctu, pallium laudis pro spiritu mororis. Et vocabuntur in ea fortes iusticie, plantatio domini ad glorificandum. Ecce dominus auditum fecit in extremis terrę. Dicite filię Sion. ecce saluator tuus venit. Ecce merces eius cum eo, et opus illius coram illo, et vocabunt eos populus sanctus, redempti domino deo nostro.

¶ Lectio epistolę beati Pauli apostoli ad Titum. Cap. iij.

Apparuit benignitas et humanitas. Ex epla pauli ad Titum cap. iij. vbi sic legitur. Cum autem apparuit benignitas et humanitas et tunc subiungitur: saluos nos fecit. et suspenditur clausula vsq; in finem eplę. Benignitas et humanitas. non dicit qđ qđs in humanitate apparuit: sed affectu amoremq; quo persecutus ē nostcū nasci et pati p nobis filiū suū. Lauacrū. i. baptisimū / qđ suūus regenerati. Renouatiōis. vnde in

Charissime. Apparuit benignitas & humanitas saluatoris nostri Dei. Non ex operibus iustis cę. quę fecimus nos: sed secundum suam misericordiam saluos nos fecit per lauacrum regenerationis. & renouationis spiritus sancti: quem effudit in nos abunde per Iesum Christum saluatorem nostrū. vt iustificati gratia ipsius: hæredes simus secundum spem vitę eternę. In Christo Iesu dño nro.

Ad missam maiorem. Lectio
Esaie prophetę. Cap. liij.

Accidit dominus. Propter hoc sciet populus meus nomē meū, in die illa: quia ego ipse, qui loq; bar, ecce adsum. Quam pulchri supra montes pedes annunciantis, & prædicantis pacem: annunciantis bonū, prædicantis salutē, dicentis. Sion regnabit deus tuus. Vox speculatorū tuorū leuauerunt vocem, simul laudabunt. quia oculo ad oculum videbunt cum conuerterit Dominus Sion. Gaudete. & laudate simul deserta Ierusalem: quia cōsolatus est dominus populum suum: redemit Ierusalem. Parauit dominus brachium sanctum suum in oculis omnium gentium. Et videbunt omnes fines terrę salutare dei nostri.

for admonuit. Dicentis Sion. vocatiuus est siue datiuus. Speculatorum. Platorum: qñ grece vocantur episcopi. Leuauerunt vocem. prædicando / et est sollicitus si non referatur ad rem. hoc est speculatores. Laudabunt. i. p tãto beneficio gratias agent. Oculo ad oculum. non vt antea p figuras et enigmata. Conuerterit dominus. i. Christianorum ex gentibus ecclesiam. Deserta Ierusalem. qđ non erat tunc Christianis frequē ara. Redemit Ierusalem a chřī cultorib; habitandam tradens, brachiū suū. i. filiū. de quo esaia / et brachiū dñi: cui reuelatum est.

psal. Effunde spm tuū: et renouabis faciē terrę. Hæredes simus. nō qñ filij naturales / s; qđ in adoptione suscepti cōgrades chřī vt alio in loco dicit.

In missa maiori. Propter hoc sciet. Ex esaia ppheta. cap. liij. Que verba de chřō esse intelligenda cōfirmat apłus in epla ad Romanos cap. x. Propter hoc. et qđ sit ex superioribus colligit: hoc ē quia abiatu est populus meus gratis: et dñatores eius inique agunt. Populus meus. i. chřīani. nomē meum. i. Iesus / quod interpretatur saluator. In die illa. quando ecclesia exaltabitur. Qui loq; bar antea p pphetas.

Adsum. scilicet huius maiestate assumpta. Quam pulchra hoc ad eccleię dilationem pertinet p apostolorum p dicationem. Supra montes. i. terrarum principes. Annunciantia pacem quod debere fieri frequēter nos salua

EPISTOLAE

¶ post prophetiam epistola.

Multifarie multisq; modis. Ex pauli epistola ad hebræos capite. i. in cuius initio agitur de græna potissimum christi generatione: sicut et in euangelio quod est in principio erat verbum. Multifariam et multifarie dicimus. idest multipartite: sicut bifariam bipartite et sic trifariam et quadrifariam. Olim loquens. idest loquebatur. patribus. patri archis. In prophetis. idest per prophetas.

In filio. idest per filium. Constituit heredem. quia illi tradidit iudicium potestatemq; omnem in celo et in terra. Per quod. iuxta illud psalmodia phi. verbo domini celi firmati sunt. Splendor: patris. immo est vera lux. que illustrat omnia. sed splendorem vocat ob assumptam humanitatem. Figura substantie. idest character personę patris.

Portans omnia: quod omnia potest. Purgationem faciens: de quo Malachias. et purgabit filios leui. Melior angelis. quia habet multa / que non habent angeli. Filius meus es tu. in psal. iij. hoc legitur. Ero in patrem. secundo Regi capite septimo. Primogenitum quasi omnium bonorum heredem. Adorent eum: ex psal. xvi. et ad angelos [ad] apposuit prode: hoc est prepositionem pro prepositione.

Qui facit angelos ex psalmo. cii. Ad filium. subaudi dicit: virga tua. Ex psal. xliij. Tu permanebis. In græco. pmanes in silentio habetur. Mutabis eos. In græco legitur conuolues. Ipse ipse es. In græco idem es / scdm ad maiorem explicationem latinus interps adiecit ipse.

Sede a dextris meis. ex psalmo. cxj.

¶ Beati Pauli Apostoli ad Hebræos.
Capite primo.

ERatres. Multifarie multisq; modis olim deus loquens patribus in Prophetis: nouissimis diebus istis locutus est nobis in filio: quem constituit heredem vniuersorum: per quem fecit & sæcula. Qui cum sit splendor glorię & figura substantię eius: portansq; omnia verbo virtutis suę: purgationem peccatorum faciens: seder ad dexteram maiestatis in excelsis. Tanto melior angelis effectus: quanto differentius præ illis nomen hereditauit. Cui enim dixit aliquando angelorum: filius meus es tu: ego hodie genui te: Et rursum. Ego ero illi in patrem: & ipse erit mihi in filium. Et cum iterum introducit primogenitum in orbem terrę: dicit. Et adorent eum omnes angeli dei. Et ad angelos quidē dicit. Qui facit angelos suos spiritus: & ministros suos os flammę ignis. Ad filium autem. Thronus tuus deus in sæculum sæculi: virga æquitatis virga regni tui. Dilexisti iusticiam & odisti iniquitatem: propterea vnxit te deus tuus oleo exultationis præ participibus tuis. Et tu in principio domine terram fundasti: & opera manuum tuarum sunt cæli. Ipsi peribunt: tu autem permanebis: & omnes vt vestimentum veterascunt. Et velut amictum mutabis eos: & mutabuntur. Tu autem idem ipse es: & anni tui non deficient.

BEATI PAULI

Fo. xj.

¶ Dominica infra octauas natalis Domini.
Pauli ad Galatas. Cap. iij.

Fratres. Quanto tempore hæres paruulus est: nihil differt a seruo, cum sit Dñs omnium: sed sub tutoribus & actoribus est vsq; ad præfinitū tempus a patre. Ita & nos cum essemus paruuli: sub elementis mundi huius eramus seruientes. At vbi venit plenitudo temporis: misit Deus filium suum: natum ex muliere, factum sub lege: vt eos, qui sub lege erant redimeret. vt adoptionem filiorum reciperemus. Quoniam autem estis filij Dei: misit Deus spiritum filij sui in corda vestra clamantem abba pater. Itaq; iam non est seruus: sed filius. Quod si filius, & hæres per Deum.

¶ In circuncisione domini. In missa de prima. Pauli ad Titum. Cap. iij.

Charissime. Apparuit benignitas & humanitas saluatoris nostri Dei. Non ex operibus iusticiæ, quæ fecimus nos: sed secundum suam misericordiam saluos nos fecit per lauacrum regenerationis, & renouationis spiritus sancti: quem effudit in nos abunde per Iesum Christum saluatorem nostrū, vt iustificati gratia ipsius: hæredes simus secundum spem vitæ æternæ. In Christo Iesu dño nro.

¶ Ad missam maiorem beati Pauli ad Titum. Cap. ij.

Charissime. Apparuit grā dei & saluatoris nri omnibus hominibus erudiens nos, vt abnegātes impietatem & sæcularia desyderia, sobrie, & iuste, & pie, viuamus in hoc sæculo: expectantes beatā spem, & aduentū gloriæ magni dei: & Saluatoris nostri Iesu Christi. Qui dedit semetipsum pro nobis: vt nos redimeret ab omni iniquitate: & munderet sibi populum acceptabilem: sectatorem bonorum operum. Hæc loquere, & exortare. In Christo Iesu Domino nostro.

¶ Dñica infra octauas natalis domini.

Quanto tempore. Ex epla pauli ad Galatas, cap. iij. tibi posteaq; in superioribus declarauit prauitatem a legalibus cessandū esse: hic illd idem p similitudinem ostēdit dicens: qd quemadmodū dū pueri & tempore sūt sub tutela pupillar: nō sunt liberi. ita & illi / q sub Moysi lege viuebant: serui erāt. Sub tutorib; & actorib;, p pte transiit inter pte: sed non verbū ex hbor: qz in greco sub cōmissarijs & procuratorib; legitur. Dñs omnium. qd ad proprietatē attinet: non ad vsum. Præfinitum tempus a pte. siue a lege ad hoc constituta. Paruuli. idest quasi paruuli seruientes. Sub elementis. idest principijs: qz non maturi etate. Adoptionem filiorū. sub lege euangelica. filij Dei. In greco nō est Dei. Clamantē abba. idest per confessio nem clamare nos faciētem inuocando patris nomen. idest. O abba. quod vero sequitur pater, expositiue ponit. quoniam abba hebraice vel syriace latine est pater.

¶ In circuncisione domini.

Apparuit gratia Ex epistola pauli ad Titum capite. ij. Sed iam est exposita supra in missa de Sallicantu.

EPISTOLAE

¶ In epiphania domini.

Surge illuminare ierusalem. Ex Esaia propheta capite. x. In quo propheta propheta-ritatem ecclesie militantis describit. Et maxime aduentum magorum cum iunioribus. Surge, quae ante hac iacebas. Illuminare idest Christi nascentis lumen accipere: et est illuminare in imperatius vocis passus. Tenebris operient terram, quia extra ecclesiam omnia te nebrescent. Dominus idest Christus / qui est sol iusticie. Gentiles, quae ad christum conuerterentur.

In circuitu idest infinitos populos. Venerunt tibi, ad te honorandam. De latere, idest de propinquo videbis multitudines credentium. Affluens, abundabis rebus omnibus. Dilatabitur: propter nimiam leticia.

Multitudo maris, idest habitantium in insulis.

Venerit tibi, idest ad tibi obsequendum.

Camelorum, idest Dromedariorum commedatus importantium.

Madian, idest de regione. Madianitides: quos incoluit. Madian filius Abraam ex Cetura et Effa ipsius madian filius et intelligit de camelis Arabicis: qui habent singula tubera: sicut Sactriani bina. De Saba, regione felix Arabie.

dicta a filio huius Nephthali filio Noe. Aurum et thus, quod est peculiare saba.

¶ In epiphania Domini, Esaia propheta. Capite. lx.

Vrge illuminare ierusalem, quia venit lumen tuum: et gloria domini super te orta est. Quia ecce tenebrae operient terram: et caligo populos: Super te autem orietur dominus: et gloria eius in te videbitur. Et ambulabunt gentes in lumen tuo: et reges in splendore ortus tui. Leua in circuitu oculos tuos: et vide omnes isti congregari sunt: venerunt tibi. Filii tui de longe venient: et filiae tue de latere surgent. Tunc videbis et affluens, et mirabitur, et dilatabitur cor tuum: quando conuersa fuerit ad te multitudo maris, fortitudo gentium venerit tibi. Inundatio Camelorum operiet te. Dromedarii Madian: et Effa. Omnes de Saba venient: aurum et thus deferentes, et laudem domino annunciantes.

¶ Dominica prima post epiphaniam Pauli ad Romanos. Cap. xij.

Fratres. Obsecro vos per misericordiam dei: ut exhibeatis corpora vestra hostiam viuentem, sanctam, deo placentem, rationabile obsequium vestrum. Et nolite conformari huic saeculo: sed reformamini in nouitate sensus vestri: ut probeis, quae sit voluntas

¶ Dominica prima post epiphaniam.

Obscero vos per misericordiam. Ex epistola ad Romanos cap. xij. In quo instituit apostolus Romanos: et primo eos in deum ordinando ex parte corporis. deinde ex parte animae. Per misericordiam: adiutantis et contestantis particula est. Et in greco pluraliter sunt miserationes. ut exhibeatis corpora vestra. i. corporis vestri faciatis: et

scilicet vos deuouendo. Hostiam viuentem. non mortuam. Rationabile. q. diuinus cultus debet esse cum ratione. Huic seculo. hoc est rebus mundanis & perituris. sensus vestri. In greco mentis vestre. nam ad animum hec verba referenda sunt. ut pberis. id est experiamini. Que sit voluntas dei. quantum ad incipientes bene opari. Et placens. ipsi deo: quantum ad pfitentes. Et pfecta. quantum ad puenientes.

dei bona: & bene placens. & perfecta. Dico enim per gratiam: quæ data est mihi omnibus. qui sunt inter vos: non plus sapere q̃ oportet sapere: sed sapere ad sobrietatē & vniciq; sicut diuinit deus mensuram fidei: sicut enim in vno corpore multa membra habemus. omnia autem membra non eundem actum habent: ita multi vnum corpus sumus in Christo. Singuli autem altera alterius membra. in Christo domus no nostro.

¶ Feria quarta. Pauli ad Romanos.

Capite. iij.

Fratres. Scimus quoniam quæcunq; lex loquitur iis. qui in lege sunt loquitur: vt omne os obstruatur: & subditus fiat omnis mundus deo. quia ex operibus legis non iustificabitur omnis caro coram illo. Per legem enim cognitio peccati. Nunc autem iusticia dei sine lege manifestata est: restituta a Lege & Prophetis. Iusticia autem dei per fidem iesu christi in omnes & super omnes. qui credunt in eum. Non enim est distinctio. Omnes enim peccauerunt: & egent gloria dei. iustificati gratis per gratiam ipsius. per redemptionem. quæ est in Christo iesu: quem proposuit Deus propiciatorem per fidem in sanguine ipsius ad ostensionem iusticiæ suæ: propter remissionem præcedentium delictorum in sustentatione Dei ad ostensionem iusticiæ eius in hoc tempore. vt sit ipse iustus & iustificans eum. qui ex fide est iesu christi.

Omnis caro. i. homo. Cognitio peccati. sup. est. Iusticia dei. q̃ facit deo acceptū. Manifestata est. in gentilibus: de quor. vocatio plena est scriptura sacra. Per fidē. i. est manifestata: & nō aliunde. Credūt in eū. i. eū suscipiūt ex greco. Sca dei. in greco glia dei. i. sra p quā acq̃rit gloria. Status. i. nō meritis nris. p redēptiōem. i. p passionē q̃ nos redēmit. Propiciatorē. In greco ppiatorū: q̃ chrs ppiant. In sanguine cuius effusio satisfecit peccō pmi parētis: q̃ est opus iusticiæ. In sustentatione dei. rectius in greco in patione siue tolerātia: nec enim filio suo peccat ppe iusticiā. In hoc tpe. i. scz gre. ut sit iust. i. q̃ fecit vt appareat iustus. Eum q̃ ex fide est: id est q̃ credit.

per gratiam. hoc est: Apostolatus officium mihi iniunctū pcepto.

Non plus sapere. In uenalis. imponit finem sapiens: & rebus honestis. Ad sobrietatem. In greco habetur ad modestiam. Diuinit: ordo est potius sicut vniciq; deus diuinit mensurā fidei. id est de fide p̃dicandi scientiā.

Singuli alter alterius. id est inuicem sumus membra alter alterius.

¶ Feria quarta sequenti.

Scimus quoniam. Ex epistola ad Romanos cap. iij. In quo postea q̃ ostendit iudeos & gentiles indigere gratia dei: quod p̃bauit autoritatib. hic applicat illis ad ppositum. Lex in qua p̃mi. quos citauit: numeratur. Obstruatur os. id est claudatur non conqueratur. Subditus fiat. in greco obnoxius: & obligatus deo ob acceptā grā ab eo.

Feria quinta sequenti.

Non indoctas fabulas. Ex. ij. Petri epla ca. ij. Dicitur naq; hec epla: q; hoc tpe tria miracula simul ecclia celebrat. s. de inagis. de nuptijs in cana. de testimonio spūs sancti in baptisinate Chři. Dicit igit notū. 7c. virtutē Chři. q̄tum ad miracula. Prescitiā: q; q̄ deus esto is nouit ab etno. facti speculatores: q; oculis nrīs vidim.

Et habemus. Altera via
certitudinis ex scriptu
re sensu ostendit. **S**ir
mortem. non ut ad petrus
hoc referat, q. gloriam
christi vidit: sed ad alios,
q. non viderunt. Atten
detes donec cognosca
tis vera lucem sicut: q.
abulatis in tenebris lu
cerna prae se ferentes.
propterea interpretatio. i.
non sit sensu humano: et
cuiusq. hominis proprio.
ut oluminate humana. i. ab
hominibus ut statim sub
dit a spiritu sancto, q. per homines
est locutus.

Charissimi. Non indoctas fabulas secuti, notam fecimus vobis dñi nr̃i Iesu Ch̃ri ṽtutem & p̃scientiam: sed speculatores facti illius magnitudinis. Accipiens em̃ a deo p̃re honorem, & gl̃iam voce de lapsa ad eum huiusmodi a magnifica gl̃ia: Hic est filius meus dilect⁹ in q̃ mihi complacuit: ip̃m audite. Et h̃ac vocem audiui⁹ de celo allatam, cum essemus cum ip̃so in monte sancto. Et habemus firmos rem p̃pheticum sermonem cui b̃nficatis attendetes, q̃si lucernæ lucenti in caliginoso loco: donec dies illucescat, & lucifer oriatur in cordibus ṽris. Hoc primū intelligētes, qđ omnis p̃phetia scripturæ p̃pria interpretatione nō sit. Non em̃ voluntate humana allata est aliquñ p̃phetia: sed sp̃u sancto in spirati locuti sunt sc̃i dei homines.

Esaiæ. Cap. xxv.

Domine Deus meus honorificabo te : laudem tribuam nomini tuo, qui facis mirabiles res. Consilium antiquum verum fiat, Domine excelsum est brachium tuum deus Sabaoth: corona spei: quæ ornata est gloria. Exultet desertum, & exultent solitudines Iordanis, & populus meus videbit altitudinem Domini & maiestatem Dei.

Domine deus honorificabo te. Ex *Esai*a pluribus in locis in quibus fit mentio de baptismo ⁊ spiritus sancti testimonio de Christo. Nam hoc, quod in primis dicitur sumptum est. ex cap. xxy. Ex translatione *Sigea*, nam in hebreo sic habetur domine deus exaltabo te ⁊ constabebit nomini tuo. Pro consilium antiquum verum: in hebreo cogitationes antiquae fideles: ⁊ est apposito ad superiora. Nam qđ sequi fiat mō h3 suppositū in eo qđ est p̄sūmptū est aduerbiū asseuerans: p qđ in hebreo legit amē. Dñe excellētū est brachiū tuū. Ex *Esai*. cap. xxxvij. In hebreo dñe exaltat manus tuas. De^o *Sabaot*. i. i. i. liliat. Cōtra sp̄ei er eodē cap. xxxvij. i. hebreo. In die illa erit dñs exercitū dōs gl̄i. Qđ nō seq̄ erit destrū vsq ad illū locū malefacti s̄mōhabet ⁊ gregem ⁊ hebraico.

Et erit

Et erit congregatus redemptus p deum. In hebrzo: Eſaie cap. lxxv. Et ambulabunt q liberati fuerunt. ⁊ redempti a dño conuenient in ſion cum laude ⁊ leticia ſempiterna. naq omnia ptinent ad chñi baptiſma ⁊ chñianorum. Et apiam in montibus flumina. Ex eodem cap. xli. p quo in hebrzo legiſ. Et apiam in ſupinis collibus flumina. ⁊ in meo campoz fontes. Ponam deſertũ in ſtagnũ aqrum: ⁊ terram inuiam in riuos aqz.

Et erit congregatus & redemptus per deum. Et uenient in ſion cum laude & læticia ſempiterna: ſuper capita eorum laus, & exultatio. Et aperiam in omnibus flumina: in campis fontes dirupam, & terram ſiccantem ſine aqua cõfundã. Ecce puer meus exaltabitur: & eleuabitur: & ſublimis erit valde. Haurietis aq̃s in gaudio. de fontibus ſaluatoris, & dicetis in illa die. Conſitemini domino: & inuocate nomen eius. Notas facite in populis virtutes eius. Cantate domino: quia mirabilia fecit. Annũciate hoc in vniuerſa terra. Dixit dñs omps.

¶ Dominica ſecũda poſt epiphaniã
Pauli ad Romanos. Cap. xij.

Fratres. Habentes donationes ſcđm grã (que data eſt nobis) differentes: ſiue pphetiam ſcđm rōnem fidei: ſiue miniſteriũ, in miniſtrando. Siue qui docet, in doctrina. Qui exhortatur: in exhortando. Qui tribuit, in ſimplicitate. Qui præeſt, in ſollicitudine. Qui miſeretur, in hilaritate. Dilectio ſine ſimulacratione. Odientes malũ, adhærentes bono. Charitatem fraternitatis inuicem diligentes: honore inuicem puenientes. Sollicitudine non pigri, ſpiritu ſeruantes, dño ſeruientes. Spe gaudentes, in tribulatione patietes: orationi inſtantes. Neceſſitatibus ſanctorum communis caritantes. hoſpitalitatem ſectantes. Benedicite perſequentibus vos: benedicite & nolite maledicere. Gaudere cum gaudentibus: flere cum flentibus. Idipſum inuicem ſentientes. Non alta ſapientes, ſed humilibus conſentientes.

cauſa id faceret: non eſſet op⁹ charitatis. In ſollicitudine. illoz qbus peſt. In hilaritate. qz datorem hilarem diligit de⁹. Gaudere cũ gaudentib⁹. In greco gaudento gaudentib⁹: hoc eſt p infinitũ quem nos in gerũdiũ vertim⁹. Idipſi ſentientes, In gre-

Ecce puer me⁹. Ex eodem ppheta, cap. liij. p quo in hebrzo legiſ. Ecce intelligit ſeruus meus: ⁊ exaltabitur et ſublimis erit valde.

haurietis aq̃s. Ex eosdem cap. xij. adiectum eſt hoc. ſed p eo qđ in greco eſt virtutes eius: in hebrzo eſt ad inuentiones eius.

¶ Dominica ſecunda poſt epiphaniã.

Habentes dñatio- nes. Ex eplā ad Romanos cap. xij. ⁊ ſequitur ſtatim poſt epistolam q̃ legebatur dñica poſt epiphaniã. ubi dictũ eſt in calce ipſius eplę: ſinguli autem alter alterius membra. ⁊ tunc ſequitur. habetes donationes. i. communicantes diuerſa dona: q̃ accepiftis a deo. ⁊ eſt p̃p̃ſis: q̃ deinde p partes explicat: ſiue habens pphetiam ⁊c.

ſcđm rōnem fidei. i. earũ rerũ q̃ ad ſalutes animarum ptinent. Qui exhortat⁹. i. q̃ obſecrat alios nã idẽ ſubz eſt hic ⁊ i pncipio capit⁹: ubi dixit obſecro vos. In ſimplicitate. i. deſt nō alia cauſa niſi ppter deũ. nã ſi alia ex-

EPISTOLAE

co idem sapietes. sed videt referri ad illud quod non aliud mente sentiamus. aliud ore loquimur. **N**on alta sapientes quod dicitur alibi non plus scire quam opus scire. **C**onsentientes in modo illi vera et bona praesentat.

¶ **C**eterum sequitur.

Audistis dispensationem. Et epistola Pauli ad Colossenses. Et praedict hoc in libro et superius. **A**lii accipiunt istud dicitur. **Q**uod data est vobis apostolus praedicare gentibus. **G**entibus. in quibus numero sunt Colossenses. **M**ysterium appositio ad id. quod dicitur. **M**anifestum. id est per christum reuelatum. **S**acramenti huius. id est est mysterium in greco. quod sacramentum aliis occulte relictum. **Q**uod. id est sacramentum est christum in quo posita est omnis spes vestra. **I**n greco tuum quod est christus genere masculino non hoc. **C**orripientes. in greco admonentes legitur.

¶ **C**eterum. vi. sequitur.

Fidelis sermo. **E**x epistola. i. ad Timotheum. **F**idelis sermo. id est verus et dignus. quod ab omnibus accipiat. et quia ille sermo sit. statim subiungit dicens. quod christus et cetera. quod sequitur. **I**n hunc modum. in greco non est huiusmodi in modum. **O**mnis patientia. id est. ut oia paterer. ut alios homines lucrificarem. **S**oli deo. id est. ab eo. quod est in greco sapienti. sic soli sapienti deo honor et gloria. et subaudiendum est. verbum substantium sit.

¶ **D**ominica. iij. post epistolam.

Nolite esse prudentes. **E**x epistola Pauli ad Romanos. cap. xij. **E**t sunt ista quod sequitur euangelium post epistolam. quod legebat in dominica praedicti. **P**rudentes apostoli vosmetipsos. id est. opinionem vestram. quam homines plerumque fallunt. **N**on tamen coram deo. hoc totum suppleuit. nam sic in greco legitur. **P**rouidentes bona coram omnibus hominibus. **Q**uod ex vobis est. id est. quod in vobis est. **N**on vos defendentes. melius in greco non vos vindicantes. **I**re. quod a phariseis defuit tui sanguinis inflammatio. tui vindictae appetitus.

¶ **C**eterum quarta beati Pauli ad Colossenses. **C**apite. i.

Fratres. Audistis dispensationem dei. quod data est mihi in vobis. ut impleamus verbum dei. **M**ysterium quod absconditum fuit a seculis et generationibus. nunc autem manifestatum est sanctis eius. quibus voluit deus notas facere diuitias glorie sacramenti huius in gentibus. quod est christus in vobis spes glorie. quem nos annunciamus corripientes omnem hominem. et docentes in omni sapientia. ut exhibeamus omnem hominem perfectum. **I**n christo Iesu domino nostro.

¶ **C**eterum. vj. Beati Pauli ad Timotheum.

¶ **C**apite. ij.

Charissimi. **F**idelis sermo et omni acceptione dignus. quia Iesus christus venit in hunc mundum peccatores saluos facere. quoniam primus ego sum. **S**ed ideo mihi recordia consecutus sum. ut in me primo ostenderet christus Iesus omnem patientiam. ad informationem eorum. qui credituri sunt illi in vitam aeternam. **R**egi autem scilicet. immortalis. inuisibilis. soli deo. honor et gloria in saecula saeculorum. Amen.

¶ **D**ominica. iij. Beati Pauli ad Romanos. Cap. xij.

Fratres. **N**olite esse prudentes apostoli vosmetipsos. nullum malum pro malo reddentes. **P**rouidentes bona. non tamen coram deo. sed etiam coram omnibus hominibus si fieri poterit. **Q**uia vobis est. cum omnibus hominibus. pacem habentes. non vosmet ipsos defendentes charissimi. sed date locum irae. **S**criptum est enim. **M**ihi vindicta. et ego retribuam. dicit dominus. **S**ed si esurierit inimicus tuus. ciba illum. **S**i sitit. potum da illi. **H**oc enim faciens carbonem ignis congeres super caput eius. **N**oli vinci a malo. sed vince in bono malum.

Scriptum est in Deuter. ca. xxiij. mea [inquit] est vindicta siue ultio. In greco quoque mihi vindicta non vindicta: ut est in latinis codicibus. Carbores ignis: quia benefaciens illi: mitigabis illum et tibi reconciliabis. Noli vindicare: id est incidere in odium peccati. In bono malum. Inflammantia te ta illius odium.

¶ Feria. iij. sequenti.

¶ Fer. iij. Beati Pauli ad Hebræos.

Capite. iij.

Patres. Considerate apostolum & pontificem confessionis nostræ lesum, qui fidelis est ei: qui fecit illi, sicut & Moyse in omni domo eius. Amplioris enim gloriæ iste præ Moyse dignus habitus est, quæto ampliorē honorē habet domus, qui fabricavit illā. Omnis namque domus fabricatur ab aliquo. Qui autem omnia creavit, deus est. Et moyses qui dem fidelis erat in tota domo eius, tanquam famulus in testimonium eorum, qui dicenda erant. Christus vero, tanquam filius in domo sua. Quæ domus sumus nos: si aduciā, & gloriā spei usque finē firmā retineamus.

¶ Fer. vi. Ioannis apostoli. Cap. ij.

Charissimi. Qui dicit se in luce esse, & fratrem suum odit: in tenebris est usque adhuc. Qui diligit fratrem suum: in lumine manet: & scandalum in eo non est. Qui autem odit fratrem suum: in tenebris est, & in tenebris ambulat: & nescit quid eat: quoniam tenebræ obcæcaverunt oculos eius. Scribo vobis filiioli: quoniam remittunt vobis peccata propter nomen eius. Scribo vobis presbyteres: quoniam cognovistis eum, qui ab initio est. Scribo vobis adolescentes: quoniam vicistis malignum. Scribo vobis iuvenes: quia fortes estis, & verbum dei manet in vobis, & vicistis malignum.

¶ Qui domus nos sumus et cuius refert ad filium.

Qui dicit se in luce esse. Ex epistola Joannis. ca. ij. In quo postea apostolus multa præcepta proponit: subiungit et hoc quoniam pertinet ad primi dilectiōem: quia paulo ante dixit: quod tenebræ transierunt: et verum lumen lucet: infert. Qui dicit se in luce esse: id est in veritate enā selica etc. In tenebris. id est in ignorantia et umbra legis Moysayce. Nescit quid eat. id est non habet certū vitæ finē constitutū. Scribo vobis. ad eos peculiariter: qui sunt ab illo baptizati. Quæ vocat in primis filiolos in spiritu generatos. Nomen eius in quo christi baptizati estis. Presbyteres. qui sunt maiores: autouras: qui ab initio est. id est in verba incarnatū. Adolescentes. qui in etate lubrica positi vicistis diaboli tentationes. Infantes: qui tamen aliquem rationis usum habent: alioquin quomodo poterant cognoscere deum? Iuvenes atque pinde fortioris ætatis ad vincendum insidias diaboli.

Considerate apostolum et pontificem. Ex epistola Pauli ad Hebræos. cap. iij. In quo postea apostolus declaravit excellentiā novum testamenti ad veterum: per hoc quod christus excellit angelos: nunc ostendit idem per hoc quod excellit moysen. Apostolum. id est missum siue legatum. Sic enim apostolus interpretatur. Christus igitur apostolus est. id est missus a patre: quod ipse dixit: sicut misit me pater: ego mitto vos. Qui fecit illud. subaudi pontificem. neque enim a patre est filius factus: sed genitus: sed potior fecit pro eo quod est. perficit positum est: quod est presentaneum ei: quod sequitur: sicut et moyses sub presbyteris etc. Iste presbyter moyses. id est christus: quam moyses. Ampliorē honorē habet domus. constructio est græca. nam illi comparativum gradō insinuat: latini ablativo. ergo latine dicendum erat: ampliorē domo. Quæ domus sumus nos. In greco cuius. id est.

¶ Fer. vi. sequenti.

EPISTOLAE

¶ Dominica quarta post epiphaniam.

Nemini quicq̃. Ex eplā pauli ad Romanos. ca. xij. ubi apls posteaq̃ ostendit/q̃ minores debent maioribus tributū & honorem: hic ostendit/q̃ etiā debet dilectio nem. Diligit primū. qm̃ in dilectioe p̃mi complet̃ lex/quemadmodū in dei dilectio ne incipit. hinc enī p̃dēt eges & p̃phete. In gr̃eca non est q̃ diligit primū: s; q̃ diligit aliū: vt exp̃dāt se ad deū. Nam p̃m̃e tabule p̃cepta ordinant ad dei dilectioem: & secūde ad p̃mū. Non opatur malū. i. nō infert nocu mentū p̃mo & illē p̃mi dñs est potius: vt sit ordo dilectio nō opatur malū p̃mo.

¶ Feria quarta sequenti.

Sicut p̃ vnū hoīez. Ex eadem eplā ad Rom. ca. v. In q̃bus ver bis apls ofidit humane iustificatiois modum p̃ comparationem morbi ad medicinā: qz sicut p̃ p̃mum hoīem p̃cām/ita p̃ ch̃m redemptio. Per vnū. s. Adam. In hūc mūdum. In gr̃eco non est hūc: sed t̃m̃ in mūdum. Et ita. & quoz confictio sup̃fuit. nam est q̃ iungit aītera pars comparationis. In quo. s. p̃mo homine. Vsq̃ ad legem amip̃o phota est. nam diceret aliq̃s ante datam Mo se legem nō erat p̃cām: qz vt ait Aristoteles aī teq̃s ferat lex nō refert hoc vel illo modo age

re. Peccatum non imputabatur. i. reputabāt. Sed regnauit mors solutio est q̃stio nis. nā mors pena fuit p̃cāi originalis: quō ergo pueri/ q̃ nō peccauerūt moriebantur. Nimirū: qz in Adā oēs peccauerūt. In s̃litud. ne. qz sum⁹ ex eo p̃pagati. Formatur. id est ch̃i/ q̃ est Adā scōs. Delictū. s. Adē. Ita donū. i. ch̃i gr̃a: qz mltō mai⁹ fuit ch̃i donū quā Adē p̃cām. In gr̃eco nō vt per vnū peccantem donum. Ex vno. s. peccato Adē. In condemnationem. s. aliorum. In plures abūdauit. qz magis excedit in bono q̃ peccatum in malo.

¶ Dominica quarta beati Pauli ad Romanos. Capite. xij.

Ratres. Nemini quicq̃ debeatis: nisi vt inuicem diligatis. Qui enim diligit p̃ximum, legem impleuit. Nam non adul terabis, non occides, non furaberis, nō fallum testimoniū dices, nō concupisces rem proximi tui, et si qd̃ est aliq̃ mādatū, in hoc ṽbo instaurat. Diliges p̃ximū tuū sicut teip̃m. Dilectio p̃ximi malum nō opatur. Plenitudo ergo legis est dilectio.

¶ Feria quarta. Pauli ad Romanos. Capite. v.

FRatres. Sicut p̃ vnū hoīem in hūc mūdū p̃cām intrauit, et per p̃cām mors: et ita in oēs homines mors p̃transiit: in quo oēs peccauerūt. Vsq̃ ad legem enī p̃cām erat in mūdo. P̃cām autem nō imputabat, cum lex nō esset. Sed regnauit mors ab Adā vsq̃ ad Moysen: etiam in eos, qui similitudinem p̃uaricationis Adā: qui est forma futuri. Sed non sicut delictū, ita et donum. Sicut enim vnus delicto multi mortui sunt: multo magis gratia dei, et donum in gr̃a vnus hominis Iesu Christi, in plures abundauit. Et non sicut per vnū peccatum, ita et donum. Nam iudiciū ex vno, in condemnationem: gratia autem ex multis delictis, in iustificationem.

¶ Feria sexta sequenti.

Sicut per vnus delictum. Ex eadem epistola et cap. v. Est quod inferitur ex superioribus: et lectio est manifestamisi quod pro eo quod dixit obedientiam potuit dicere obedientiam. Lex: scilicet mosaica. Subintravit. i. successit legi naturali. ut abundaret delictum. quia quo pluribus legibus: obnoxij sumus eo amplius delinquimus: sed delicti causa non est in lege: sed in nobis. Supabundauit gratia. sub Christi lege: quia sicut delictum reddebat ad mortem: ita et gratia perducatur ad vitam eternam.

¶ Feria. vi. Lectio epistolae beati Pauli apostoli ad Romanos. Cap. v.

Fratres. Sicut per vnus delictum, in omnes homines in condemnationem: sic & per vnus iustitiam, in omnes homines iustificationem vitae. Sicut enim per inobedientiam vnus hominis peccatores constituti sunt multi: ita & per vnus obedientiam iusti constituentur multi. Lex autem subintravit, ut abundaret delictum. vbi autem abundauit delictum superabundauit & gratia. Ut sicut regnauit peccatum in mortem: ita & gratia regnet per iustitiam in vitam aeternam.

¶ Dominica quinta. Beati Pauli apostoli ad Colossenses.

Capite. iij.

Fratres. Induite vos sicut electi sancti Dei & dilecti, viscera misericordiae. Benignitatem, humilitatem, mansuetudinem, modestiam, patientiam, supportantes inuicem, & donantes vobismetipsis. Si quis aduersus aliquem habet querelam: sicut Dominus donauit vobis: ita & vos. Super omnia autem haec charitatem habete, quod est vinculum perfectionis. Et pax Christi exulet in cordibus vestris: in qua & vocati estis in vno corpore & grati estote. Et verbum Christi habitet in vobis abundanter, in omni sapientia: docentes & commones voscum ipsos in psalmis, hymnis, & canticis spiritualibus, in gratia cantantes in cordibus vestris deo. Omne quodcumque facitis in verbo, aut in opere: omnia in nomine Domini nostri Iesu Christi gratias agentes deo & patri per ipsum.

¶ Pax Christi. de qua dixit pacem meam relinquo vobis. In vno corpore. scilicet ecclesiae cuius caput est Christus. Grati. non tamen de beneficiis acceptis: sed leti potius & hilares.

¶ Epiphania. Induite vos sicut electi. Ex epistola Pauli ad Colossenses. ca. iij. In quo posteaquam apostolus Colossenses in fidei veritate et moribus instituit: nunc illos in homines primus: deinde Deum ordinat. Dicit igitur. Induite te vos viscera misericordiae. Quod ad pietatis opera. Electi dei. i. quos deus elegit: et per hoc destinauit in bonum.

¶ Epiphania.

¶ Supportantes. alter alterius onera sustinentes. Donantes. inuicem offensas remittentes. Dominus donauit. In greco non Dominus: sed Christus legitur. Super omnia haec charitatem. repetere a superioribus induimini. nam habere ab aliquo est adiectum cum in greco non habeat. Vinculum. quia peculiaris christianorum virtus: Et pax Christi. hic ordinat illos in deo.

¶ Pax Christi. de qua dixit pacem meam relinquo vobis. In vno corpore. scilicet ecclesiae cuius caput est Christus. Grati. non tamen de beneficiis acceptis: sed leti potius & hilares.

EPISTOLAE

¶ Feria quarta sequenti.

Sciamus quoniam iudiciū dei. Ex epla pauli ad Rom. cap. ij. In quo posteaq; respondit ap̄lis gentiliū p̄tati hic p̄sequit arguit iudeos dicēs. Qd licet int̄ p̄cta occulta ⁊ manifesta sit differētia q̄tum ad hūanū iudiciū: p̄ qd em̄ puniunt manifesta: tñ q̄tum ad diuinū iudiciū nō est differētia. eo qd punit nō minus occulta q̄ manifesta: q̄ vtrāq; sūt illi eq̄ nota. Scōs h̄i

tatē. i. scōs iusticię h̄i
tatē. Qui neq̄ter agūt.
In epla pauli ē q̄ talia
agunt: p̄ neq̄ter agunt.
Idē em̄ est sensus q̄: re
ferē ad gētilium p̄cta ⁊
sūt p̄ eo qd seq̄t impie
agūt: habet in originali
taliam agūt. f̄ facies ea.
occulte q̄ illi faciūt pu
blice. Iudiciū dei. q̄si
dicar: nō effugies. An
diuitias p̄tēnis. i. abun
dantiā inig/ q̄ te expe
ctat ad pēnitentiā. Ad
ducit q̄tū ē in se in tñ
illius volūtatī resistis.

Thesaurizas irā. i.
accumulas penā. In
die ire. Iudiciū. ap̄o ti
bi irato. his qdē hoc
est bōis/ q̄ nō sūt abusi
dei patiētia: sed in tpe
sunt illi reconciliati.
Qui scōs patiētiā sup
fuit q̄. neq̄ em̄ ē h̄bū/
ad qd referat: ⁊ est oī
do. his sc̄s q̄rētibz ⁊c.
⁊ ē repetēdū a supioribz
bus h̄bū reddet. Ex
ptēptiōe. lex ptēptu et
inobediētia. Ira indi
gnatio ⁊ subaudi grāt.

¶ Feria vi. sequenti.

Non ē p̄sonaz ac
ceptio. Ex eadez
epla ad Rom. cap. ij. Et
sequit statim hęc v̄ba

post sine supioribz epl̄s. ⁊ in finis remouet errorem iudeoz putantium: qd p̄pterea qd erāt
sens peculiaris deo futuri erāt minus puniēdi. Acceptio. i. gratificatio: q̄ deus scōs
merita siue bōa siue mala/ cuiq; reddit. Sine lege. i. scripta: h̄i erāt gētiles: q̄ peccau
rūt p̄tra legē naturę. In lege. i. scripta ⁊ modis p̄ ap̄os̄en. Qui legē nō h̄nt. subaudi

¶ Feria iiii. Beati Pauli ad Rom. Ca. ij.

Fratres. Scimus em̄ quoniam iudiciū dei est secundum
veritatē in eos, qui neq̄ter agunt. Existimas autē
hoc o homo, qui iudicas eos, q̄ impie agūt. ⁊ fa
cis ea, quia tu effugies iudiciū dei. An diuitias boni
tatis ei⁹, ⁊ patiētię, ⁊ lōganimitatis cōtēnis? Ignoras
quoniam benignitas dei ad pēnitentiā te adducet. Secundū
autē duritiā tuā, ⁊ cor impoenitēs thesaurizas tibi. iā
in die ire, ⁊ reuelatiōis iusti iudicij dei, qui reddet vni
cuiq; scd̄m opera ei⁹. His quidē, qui scd̄m patiētiā bo
ni operis gl̄iam, ⁊ honorē, ⁊ in corruptionē, q̄rētibz
vitā ęternā. His autē, qui sunt ex cōtēptiōe, ⁊ qui non
acquiescūt v̄itati, credūt autē iniquitati, ira ⁊ indigna
tio, tribulatio, ⁊ angustia, in oēm animam hominis
operātis malū: iudei primū ⁊ Gręci. Gl̄ia autē et ho
nor, ⁊ pax omni operanti bonum iudeo primū
⁊ Græco.

¶ Feria vi. B̄ti Pauli ad Romā, Cap. ij.

Rēs. Nō est personarū acceptio ap̄d deū. Qui
cūq; em̄ sine lege peccauerūt, sine lege peribūt. Et
cuiq; in lege peccauerūt: per legē iudicabunt.
Nō em̄ auditores legis iusti sunt ap̄d deū, sed factos
res legis iustificabūt. Cū em̄ gētes, q̄ legē nō h̄nt na
turaliter ea, quę legis sunt, faciūt: eiusmodi legem non
h̄ntes: ipsi sibi sunt lex, qui ostēdūt opus legis scriptū
in cordibus suis. Testimonium reddere illis cōscientia
ipsorū, ⁊ inter se inuicē cogitationū accusantium: aut
etiā defendētiū in die, cum iudicabit deus occulta ho
minum secundum euangelium meū. Per Iesum chri
stum dominum nostrum.

Scripta hnt tñ legē naturālē scriptā in cordibus suis. Ideo dicit / qđ ipsi sunt sibi lex.
Legem nō hntes. subaudi Moſaicam. Testimoniū reddēte: qđ naturalis ratio assen-
tit bono ⁊ dissentit malo. Cognitionū. p. eundē casum debuit hoc dici: hoc est ⁊ cogi-
tationibus accusantibus ⁊ defendētibz: qđ ⁊ p. actio similes casus debet iungere.
In die. p. vsq; in diē vltimi iudicij: qđ erit per xpm.

¶ Dñica in. lxx.

¶ Dñica in. lxx. Bñ Pauli ad Corin. f. ca. ix.
F Rēs. Nescitis qđ hi. q. in stadio currūt: oēs quidem
currūt: sed vnus accipit brabium? Sic currite. vt
cōphēdatis. Omīs em̄. qui in agone cōtēdit: ab om-
nibus se abſtinet. & illi quidē. vt corruptibile coro-
nam accipiat. nos autē incorruptā. Ego igitur sic cur-
ram. nō qđ in incertū. sic pugno nō qđ aērem ver-
berans: sed castigo corpus meū & in seruitutem redi-
go. ne forte cū alijs p̄dicauerim. ipse reprobus efficiar.
Nolo em̄ vos ignorare fr̄es. qm̄ p̄res n̄ri oēs sub nu-
be fuerunt: & omnes mare transierunt: & omnes in
Moysē baptizati sunt in nube & in mari. Et omnes
eandē escam spūalem manducauerunt: & omnes
eandē potum spiritalem biberunt. Bibebam autem
de spiritali consequenti. eos petra. Petra autem erat
Christus.

¶ Nescitis qđ hi / q. in
stadio. Ex prima
Corin. epistola pauli.
cap. ix. ⁊ cap. x. in qbus
postea qđ instituit Co-
rinthios suo ipsius exē-
plo / nūc idem facit illo-
rum exemplo / qđ se ad
ludos Olympicos pae-
rāt: qđ nemo coronatur
nisi / qđ legitime certas
ueritatē: qđ ideo ecclesia
legit hodie hāc epistolā.
vt ieiunātes ⁊ pēni-
tentes / expectēt victo-
rię suę prēmium. Ideo
dicit. Nescitis: qđ
dicat: optime hoc scis-
tis: qđ neminem hoc la-
tet. In stadio. sic ap-
pellat locus in Olympi-
a Elidis. vbi quarto

quorū āno ludī Olympicī celebrabātur. inter quos erat certamē curulem quo victor
coronā reportabat. Brabium. id est prēmium / quod certatibus proponitur: vnde ⁊
agonitētz. ludoz p̄fecti brabentē cognomināt. duos barbarissimos in vno xbo cōmits-
tunt imperiti. alter in scripto qđ scribūt brabū per. u. p̄onātē p. b. alter in platōe: qđ
cum penultima scribat per ei diphthogō / atq; p̄inde sit lōga / reijciūt accētū in tertiā a
fine. ut p̄phēdatis. f. p̄miū victorię. In agone. i. in certamine. Abſtinet ab oibus.
subaudi / qđ vires corpis enervāt: aliqđ athlete[ę] vt dicit Aristoteles] ex multo cibo ⁊ exer-
cicio vires augebāt. Incorruptā. rectius dixisset incorruptibilem. In incertum. qđ
vt scribit ad Timotheū: sciebat repōitā sibi coronā iusticię. Herem vberans. i. qđ vi-
res inaniter fundit. Castigo. id. qđ faciūt athlete / qđ se exercēt. Nolo em̄. capitis se-
ntis. initū est: vbi occurrit apostolus quorūdam falsę op̄inioni dicētū / nos in Ch̄o
baptizati spm̄ sc̄m accepimus: igit coronā gl̄ie accipiemus. Nequaquā inqt ita est: sed ex
figura vitas agnoscēda est: ⁊ ita ad p̄miū nobis est perueniēdum: quādamodum neq;
sibi israel interuenerūt in terram p̄missiōis: qđ detēti fuerūt: cum in deum murmuratio-
ne. cum gula. ⁊c. In nube. qđ per diem illos p̄cedebat. Exod. xiiij. Baptizati sunt sub
moysē. nam transitus maris sub moysē ducē ⁊ nubis p̄tectio baptismum figurabat.
Escam spiritalem. i. manna. qđ significabat eucharistiam: hoc est cibum spiritalem.
Consequenti petra. nam super fluit eos: neq; christus venerat: sed venturus erat. igitur
petra / qđ futura erat: hoc est christus: qđ per petram illam significabatur. recte ergo se-
quente petra. non quę sequuta est.

EPISTOLAE

¶ Feria quarta sequenti.

Festinem⁹ ingredi. Ex epla pauli ad heb. ca. iiii. In quo postea ostendit exemplis qd
tendū nob eē resem: qm̄ ip̄e mūdi p̄ditor septimo die resequit: laborantibus qd
sint ams in des̄to p̄pt p̄cta resem denegat dicēte. p̄ salmographo. Si introibūt in re
sem meā: nūc uiuēt. Festinem⁹ ergo ingredi in illā resem: qd dē festinatio ē p̄ fidē in
p̄mis: deinde p̄ charita
tem. In idip̄m. i. in cō
simile incredulitatis p̄
nā: qd sit alijs exēplum.
Sermo dei. i. vbi dicit
nū: qd hūanā sup̄st na
turā. tūc p̄ viuū.
Efficat. de qd sapiē. vj
om̄ em̄ est artifex.
Penetrabilior. actiue:
vt tiergili⁹ penetrabilis
le fr̄g⁹ adurat. Anci
piti. i. ab vtraq; parte
acuto. Aliq. qd viuū.
Spūs. qd sapiū.
Cōpagū. qd corp⁹ n̄m
offib⁹ z neruis opactū
est. Cogitationū. qd so
li deo nō sūt notē. Ad
quē. p̄ de qd p̄positio p̄
p̄positioe. h̄ntes er
go. festinādū igit nob
est: qd habem⁹ p̄officē.
zc. Cōfessionē. ore z
ope credēdo: z sp̄ādo.
Infirmis: qd do
lores n̄os ip̄e portauit
cū carne n̄s: iuxta illd
esaię. Tere languores
n̄ os ip̄e tulit. Tēta
tū. qd habuit carnis n̄e
silitudinē. s; absq; p̄cto
rin eo dissimile. Mis
p̄sequimur. ingrediēdo in
resem. Opportū. i.
tpe gr̄e.

Spūs. qd sapiū.

Cōpagū. qd corp⁹ n̄m
offib⁹ z neruis opactū
est. Cogitationū. qd so
li deo nō sūt notē. Ad
quē. p̄ de qd p̄positio p̄
p̄positioe. h̄ntes er
go. festinādū igit nob
est: qd habem⁹ p̄officē.
zc. Cōfessionē. ore z
ope credēdo: z sp̄ādo.

Infirmis: qd do
lores n̄os ip̄e portauit
cū carne n̄s: iuxta illd
esaię. Tere languores
n̄ os ip̄e tulit. Tēta
tū. qd habuit carnis n̄e
silitudinē. s; absq; p̄cto
rin eo dissimile. Mis
p̄sequimur. ingrediēdo in
resem. Opportū. i.
tpe gr̄e.

¶ Dñica in. lx.

Ibēter suffertis.
Ex epla pauli ad
Corin. ij. ca. xi. Et qd in
p̄ncipio capitis dixerat: vtrāq; sustineret modicū qd insipiciētie me: nūc infert. Libēter
suffertis. zc. s; sustinet alios z me qd op̄inoz sustinebit: qd nō sum adeo molestus: vt
illi. In fuiturē. s. legis Moisaicę: qd faciebāt p̄seudo apli. Deuorat z accipit. s. bōa

¶ Fer. iiii. B̄ti Pauli ad Hebr̄eos. Cap. iiii.

Festinem⁹ ingredi in illam requiem: vt ne in
idip̄m qs incidat incredulitatis exēplū. Viuus est
em̄ sermo dei. & efficax: & penetrabilior oī gla
dio ancipiti: & ptingēs vsq; ad diuisionē aig. ac spūs
cōpagum qd ac medullarū: & discretor cogitationū
& int̄tionū cordis. Et non est vlla creatura inuisibilis
in cōspectu ei⁹. oīa aut nuda. & apta sunt oculis ei⁹: ad
quē nobis sermo. H̄ntes ergo p̄officē magnū: qd pene
trauit celos lesū filiū dei: teneam⁹ sp̄ei n̄r̄e cōfessionē
nem. Nō em̄ habem⁹ p̄officē. qd nō possit cōpati infir
mitatib⁹ n̄ris: tentatū aut p̄ omnia p̄ silitudine absq;
p̄ iō. A deam⁹ ergo cū fiducia ad thronū gr̄e eius. vt
misericordiā cōsequimur: & gr̄am inueniamus in auxi
lio opportuno. Per lesū chr̄m dñm n̄m.

¶ Dñica in. lx. Pauli ad Corin. ij. Cap. xj.

Festinetis em̄ si qsvos in seruitutē redigit. si
quis deuorat. si qs accipit. si quis extollit. si quis in
faciē vos cedit. Scdm̄ ignobilitatē dico. qd nos infir
mi fuerim⁹ in hac parte. In qd qs audet. in insipiciētia di
co: audeo & ego. Hebr̄i sunt. & ego. Israelite sunt: &
ego. Semē Abrah̄e sunt: & ego. Ministri Chr̄i sunt: &
ego. Vt min⁹ sapiēs dico. plus ego. In laboribus pluri
mis. in carcerib⁹ abūdātius. in plagis supra modū. in
mortib⁹ fr̄q̄nter. A iudeis quinquies qd dragenas vna
minus accepi. Ter virgis celsus sū. semel lapidat⁹ sum.
ter naufragiū feci. Noctē & diē in pfundū maris sum.
In itinerib⁹ sp̄e. piculis fluminū. piculis latronū. picu
lis ex ḡne. piculis ex gētib⁹. piculis in ciuitate. picu
lis in solitudine. piculis in mari. piculis in falsis fr̄ibus.

via. Extollit. iactādo se apud vos. Scdm ignobilitatē. i. qm nō fuerimus nos adeo ar-
rogātes: vt nō possemus illa apud vos facere s; fuimus in hoc pudētiores: quā illi. In
quo qd audet. s. illoz cōmēdādo ferz ego qd possū me cōmēdare. In insipiciētia. qz in
pietie videt eē cōmēdare seipz / s; qz se ille iactat apud vos: ego qd possū: qd fuit i
illi. hebrei sūt. &c. hęc sūt de qbus illi se iactabāt. Minns sapiēs. i. p insipiciētiā: vt su-

in labore, & erūna: in vigilijs multis. in fame & siti. in
ieiunijs multis. In frigore & nuditate: pter illa, q ex
trinsecus sūt: instātia mea cotidiana: sollicitudo omniū
eccliaꝝ. Quis infirmat: & ego non infirmor? Quis
scādalizat, & ego nō vxor? Si glari oportet: q infir-
mitatis meę sunt glabor. Deus & pater dñi nrī lesu
Chrī: qui est bñs in scēla: scit q nō mentior. Damasci
ppositus gētis Arethę regis custodiebat ciuitatē Da-
mascenorū: vt me cōphēderet. Et p fenestrā in spor-
ta dimissus sum p murū: & sic effugi manus eius. Si
glari oportet: nō expedit qdē. Veniā autē ad visiōes,
& reuelatiōes dñi. Scio hoīem. in chřo ante ānos q̄-
tuordecim siue in corpe, siue extra corp⁹ nescio: deus
scit: raptū hmōi vsq; ad terciū celum. Et scio hmōi ho-
minē. siue in corpe, siue extra corpus nescio: deus scit:
qm raptus ē in paradysum, & audiuit arcana ꝑba, q
nō licet homini loqui. Pro hmōi glabor: p me autē
nihil: nisi infirmitatibus meis. Nā & si voluero glari:
nō ero insipies, Veritatē cm dicam. Parco autē, ne quis
me existimet supra id, qd videt in me: aut audit ali-
quid ex me. Et ne magnitudo reuelationum extollat
me, datus est mihi stimulu⁹ carnis meę: angelus satha-
nē: qui me colaphizet. Propter qd ter dñm rogavi: vt
discederet a me. Et dixit mihi. Sufficit tibi grā mea.
Nā ꝑ infirmitate pficiť. Libēter igit glabor infirmi-
tatibus meis: vt inhabitet in me ꝑtus Chrī.

pra dixit: s; re ſua hoc di-
xit: q̄modocūq; ab alijs
accipiat qd multis mo-
dis oñdit. In laborib⁹
&c. hęc partiz sc̄pta sūt
in ap̄lica hystoria: quā
Lucas sc̄psit. partiz in
eiusdē pauli epistolis.
partim nullq; sc̄pta: tñ
ab Apostolo qdē tolera-
ta. In moribus. i. in
piculis mortis. Quas
dragenas. i. plagas.
una min⁹. i. dōctavna
plaga. ex eo / qd i deu-
ca. xxv. scribit: qd p cul-
pis leuioribus insigebā-
tur ſbera: ita vt nō ex-
cederent nūer⁹ q̄drage-
nariū / atq; iudiciū arbi-
triū inde adhuc aliqd
remitteret: ideo dixit
vna minus. In p̄sum-
do. i. in mari qd tū altū:
tū p̄fundū appellat.
Ex gñe. i. meo. hoc ē in
dejs. Ex gētib⁹. i. gē-
tilibus: q extrinsecus
sunt: qm oia supiora ex-
teriora mala sūt: s; ec-
clesiaꝝ sollicitudo ē cu-
ra interior: q magis
p̄mūt q̄ulla exteriora.
Infirmat. siue in corpe:

siue in aīo. Nō infirmor. p̄dolēs illius egritudini. Scādalizat. i. p̄ca alterius exēpio.
Nō viol. i. ex eo facto torqor. Nō expedit. i. nō ē vtile. & q sequit̄ supra sūt ex capite
sc̄ptis: hoc ē duodecimo. & quicq; dixit nō expedit: nihilominus narrat. hmōi hoīes. de
sc̄po q̄i de alio loq̄t. In corpe. aīa nō exclusā. Extra corpus. aīa separata a corpe.
Arcana ꝑba. In gr̄co ineffabilia. Nihil. in gr̄co: nō gloriabor. Nō ero insipies. de q
insipiciētia iā supra loquutus est. Qd videt in me. i. in p̄sertatiōe meā. Audit ex me. i.
de doctrina mea. Extollat me. in supbiā. Stimulus carnis. in gr̄co palus siue ſber.
Angelus sathā. immo sathanas in recto casu. Qui me colaphizet: in morē triū-
phā. vt ait hieronymus. Ter rogavi. nūerus finitus p infinito. S̄a mea. p quā

EPISTOLAE

poteris mala illa tolerare. *utitur* christi. i. fortitudo et tollerantia laborum. ¶ *secundum* itaque sequitur.

Recogitare enim eum. Ex epistola pauli ad hebreos. ca. xij. In quo apostolus admonet hebreos: quod se ipse debet circa aduersitates. Dicit igitur. Recogitare eum. i. christum. Aduersus semetipsum appellabat enim eum hominem voracem et vini potorem. Quis ad sanguinem. i. sanguinis effusionem. Consolatio. i. solatio. ad quod. Salomō puerbiorum ca. iij. paucis verbis imitatur.

Filiū quē recipit. subaudi in filiū: neque abdicat / aut ephredat.

Tāq̃ filijs q̃si dicat: vt p̃fano vt tyrānus fuis.

Quē nō corripit. qd̃ si eū negligit nō ē p̃missi alieni. Extra ad disciplinā. i. patientiā nō est: si lūis spūij aut alieni.

Deinde patres: deinde arguit ab ep̃p̃lo. et est a minori ad maius.

¶ *secundum* vi. sequitur.

Omnis disciplina. et est sumptū ex eadē epistola et cap. Beatus nāq̃ post ṽba superioris ep̃p̃lo.

Ois disciplina etc.

Nō videt eē gaudij immo dolor. Fructū pacatissimū. i. pacificū et delectabilē. Remissas manus. i. languētes et dissolutas: qd̃ ē p̃c̃m̃ om̃is f̃id̃is: nō faciēdo bonū. Gressus rectos. fugiēdo cōmissiōis p̃c̃m̃: et sunt trāslatiōes ap̃r̃sum.

Claudicās erret. i. incedēs claud⁹ cadat. Si ne q̃. i. pace aut sc̃monia. Nemo videbit deū. Ad illud respicit. Mat̃h. v. Beati pacifici: qm̃ fili dei vocabunt.

De qd̃ desit. qz hō peccās deest g̃r̃e dei subtra hēdo se ab illa p̃ p̃c̃m̃: nō aut̃ de⁹ deest homini. Radix amaritudinis. i. odij in primū.

Surgit germinās. Trāslatio est spinay / q̃ medijs frugibus immiscet. Inq̃nent multū. paucos. i. ep̃p̃lo. Nec q̃s fornicator. i. aliq̃s ex vobis. Profanus. i. religiōe alien⁹.

Esau filius. i. Isaac / q̃ vendidit p̃m̃ogeniturā suā fr̃i suo Jacob. Ex Gen. cap. xxv. latissimē ponitur hystoria: et de b̃ñone amissa postea latius cap. xxvij. ¶ *Domine* in. i.

Fe. iij. Beati Pauli ad hebreos. ca. xij.

Rēs. Recogitare enim eū, qui talē sustinuit a p̃fōnibus aduersus semetipsum cōtradictionē: vt ne fati geminā animis ṽris deficiētes. Nōdū enim vsq̃ ad sanguinē restitistis, aduersū p̃c̃m̃ repugnātes. Et obliu ti estis cōsolatiōis, q̃ vobis tanq̃. filijs loquit̃: dicēs. Fili mi noli negligere disciplinā dñi: neq̃ fatigeris eū ab eo argueris. Quem enim dñs diligit, castigat. flagellat aut̃ oēm filiū, quē recipit. In disciplina p̃seuerate, tanq̃ filijs vobis se offert de⁹. Quis enim filius, quē nō corripit p̃r? Qd̃ si extra disciplinā estis, cui⁹ participes facti sunt oēs, ergo adulteri & nō filij estis. Deinde p̃r̃s quidem carnis n̄r̃e eruditores habuimus: & reuerbamur eos. Non multo magis obtemperabimus patri spirituum & viuemus.

¶ *secundum* vi. Beati Pauli ad Hebreos. Cap. xij.

Rēs. Ois aut̃ disciplina in p̃ñi qd̃ videt nō ē gaudij, sed mōroris: postea aut̃ fructū pacatissimū exercitatis p̃c̃a reddet iusticię. Propt̃ qd̃ remissas manus: & soluta gēua erigite. Et egressus rectos facite pedib⁹ ṽris: vt nō claudicās quis erret: magis aut̃ laet̃. Pac̃te sequimini cū oib⁹, & sc̃monia: sine q̃ nemo videbit deū. Cōtēplātes, ne quis desit g̃r̃e dei: ne q̃ r̃a dix amaritudinis sursum germinās impediāt: & p̃r̃ illā inquinēt m̃lti. Ne quis fornicator, aut p̃fanus (vt Esau) qui p̃pter vnā escā vendidit primitiua sua. Scitote enim qm̃ & postea cupiens hereditare b̃ñdictiōnem reprobat⁹ est.

¶ *Domine* in. i. Beati Pauli ad Corin. i. Ca. xij.

S linguis homin. Et epistola. ad Corin. cap. xij. In quo apostolus differit de charitatis et celleria. Et quod ad eius necessitatem: sine illa cetera dona nihil valent. Linguis homin. quod in se ipso est lingua. et angelorum. per quos hominibus multa reuelant. Res et cymbalu. et quibus non resultat nisi merus sonus. Tinniens. est metalli percussus crepitus. Persu: medosum tinniat auro. Prophetia. i. cognitionem occultorum: quod etiam percussus donu. fide. quod

Res. Si linguis hominum loquar, & angelorum, charitatem autem non habeam: factus sum velut aes sonans, aut cymbalum tinniens. Et si habuero prophetiam, & nouerim mysteria omnia, & omnem scientiam: et si habuero omnem fidem, ita ut motes transferam: charitatem autem non habuero, nihil sum. Et si distribuero in cibos pauperum omnes facultates meas, & si tradidero corpus meum ita ut ardeam, charitatem autem non habuero: nihil mihi prodest. Caritas patiens est, benigna est. Caritas non emulat, non agit perperam, non inflatur, non est ambitiosa, non querit, quae sua sunt, non irritatur, non cogitat malum, non gaudet super iniquitate, congaudet autem veritati. Omnia sustinet, omnia credit, omnia sperat, omnia sustinet. Caritas nunquam excidit. Siue prophetiae euas cuabunt, siue linguae cessabunt, siue scientia destruetur. Ex parte enim cognoscimus, & ex parte prophetamus. Cum autem venerit, quod perfectum est. euacuabitur, quod ex parte est. Cum enim paruimus, loquimur, ut paruimus: sapiebamus, ut paruimus, cogitabamus paruimus. Quoniam autem factus sum vir: euacuauimus, quod erant paruuli. Videmus nunc per speculum in enigmate: tunc autem facie ad faciem. Nunc cognosco ex parte, tunc autem cognoscam sicut et cognosce sum. Nunc autem manet fides, spes, charitas: tria haec: maior autem horum est charitas.

Fe. iij. in capite ieiunij. Iohelis. Cap. ij.

Haec dicit dominus. Conuertimini ad me in toto corde vestro: in ieiunio & fletu, & placentia: & scindite

corda vestra: & non vestimenta vestra. Et conuertimini ad me inquit. Caritas nunquam a stabilitate comedat charitatem. Prophetiae. quae cessabunt in praesentia. Linguae. quae non erit lingua vestra. Scientia. quae sola dei preceptis inaequalis. Et praesentia. non perfecta scientia aut prophetia. Quod perfectum est. i. charitas. Cum enim per exemplum ex seipso ostendit id quod dicit. Ut paruuli balbutientes et ignari et inania cogitantes. Per speculum. quod per haec quae videmus in dei cognitionem venimus tamen imperfectam. In enigmate. i. in figura: quod per alias res: alias intelligimus. Tunc. scilicet praesentia. facie ad faciem. i. clare et non per figuram. Sicut cognosce sum. scilicet deo: et sicut non sicut in hoc loco equitate: sed longinquam similitudinem. fides et spes quae dicit imperfecta: et in hac vita ad salutem necessariae. Sed charitas est in aeterna haec tria: quae non cessabit in praesentia sicut fides et spes.

¶ sferia quarta in capite ieiunij.

Conuertimini ad me. Et Zoele propheta. cap. iij. In quo postea propheta praedixit de se: relationem futuram quattuor illorum regnum. Nunc incipit exhortari populum ad penitentiam: ut me

etiam ad cognitionem perueniet. ut motes transferat. ad illud saluatorum alludit. Nihil sum. nullum valorem. Quod factitates. Et saluatorum quod per seipsum. patitur. Si vis esse perfectus: uade et uide omnia quae habes: et da pauperibus. ut ardeas. id est quod multi martyres fecerunt. Nihil prodest. quod charitas facit omnia illa meritoria.

Charitas patiens est. hic deinde comedat charitatem ab utilitate. Patiens. aduersitatem. Benigna. alijs benefacendo.

Non emulat. i. non inuidet bonis proximi. Per paruulum. puerum aut inchoat staret. Non inflatur. i. non superbit. Ambitiosa. In honore appetens.

Quae sua sunt. ad utilitatem reuera. Non irritatur. i. ad iram. Non cogitat. i. cogitare sinit. Suffert pro laedo proximo. Credit. quod sunt credenda per fidem.

Sperat. quod sunt speranda christiana. Sustinet. per amorem.

EPISTOLAE

real miam ⁊ p̄solatiōem. Toto corde. i. nō simulate. Nō vestimēta. q̄s facitari legim⁹
sepe in sacris lris ab ihs / q̄ in maximā calamitatē deuēnere. Misericors ⁊ patiens: q̄ pec
catores ad penitētiā expectat: vt misceat. p̄stabilis. i. p̄cta remittēs. nā actiue pōt:
q̄s ē rap in p̄balib⁹ terminatis in. bilis. Malicia. i. p̄cto Quis scit i p̄sa p̄ph̄e hoc di
cit. q̄ dñs bñ scit. Sacrificiū ⁊ libamē. idē ē: ⁊ subaudi fiat. Tuba ad p̄ph̄e p̄uocatiōez.

Sch̄ficate ieiuniū. i. p
ieiuniū vos sc̄os effi
cite. Sp̄s de cubili/
q̄ tps āplexadi / ⁊ tps
lōge fieri ab āplexib⁹.
Ecclē iij. vestibulū.
pars tēpli exterior.

Et altare. q̄s est intra
tēplū. Plorabūt p̄ plo
rēt. indicati⁹ p̄ impa
tino. Parce. s. a p̄na
p̄ p̄cto abstinē. h̄ge
ditatē. s. iudgā. Oppro
briū. i. p̄brosaz fuitutē.
vbi ē des eoz. irrisio est
exprobratiū hostiū: hoc
est sarcasos. Zelat⁹ ē.
p̄solatiōnū dei post p̄
nitētiā p̄dicat. ⁊ i p̄mis
pollicet fr̄e fertilitatē.

Mittā frumētū. i. p̄sa
dñi hoc dī: p̄tra st̄ eri
litatē / quā fuerat inter
minat⁹. Opprobriū gē
tib⁹ p̄tra illd q̄s supra
dixit. h̄reditatē in op
probrium.

¶ f̄et. v. seq̄nti.

A Egrotauit Eze
cias. ex esai. ca.
xx. viij. in q̄ postea q̄
p̄ph̄a descripsit libera
tiōez ab hoste / hic p̄se
q̄nt ponit eis sospitatez
a morbo in quē incide
rat. t̄isq̄ ad mortē. i.
morbo incurabili. f̄is

lis Amos. nō is / q̄ fuit vñ de duodeciz. p̄phetis minorib⁹: s̄ ⁊ ali⁹ ⁊ ipe p̄pheta. Mō
pone. vt sic dicā fac testamētū. Ad parietē: vt attēt⁹ oraret. In f̄itate. non hoc dicit
imputādo bōa / q̄ fecit: s̄ magis oñdens se gratū de bñficijs accep̄is. Dies tuos. s̄
hac epactos. Ecce ego adiciā. hoc signū p̄met ad p̄missi p̄firmatiōē: q̄s de horologio
subiūgit. Regis Assyrioz. q̄ gerebat bellū cū hebreis. de q̄ in p̄cedēti capite dixerat q̄s
angelus dñi p̄cussit in castris Assyrioz. centū octoginta quinq̄ milia.

dñm deū v̄rm: q̄a benign⁹ et misericors ē: patiens et m̄
tē miē: et p̄stabilis sup malicia. Quis scit si conuerat⁹
& ignoscat de⁹, & relinq̄t post se bñonē: Sacrificiū &
libamē dño deo n̄ro. canite tuba in s̄is: sch̄ficate ieiun
niū: vocate cōtū: cōgregate pplm: sch̄ficate eccl̄ia: cō
adunate senes: cōgregate puulos, & iugētes vbera.
Egrediet sp̄s de cubili suis: & sp̄sa de thalamo suo.
Int vestibulū & altare plorabūt sacerdotes, & leuitae
ministri dñi: & dicēt. Parce dñe: parce p̄p̄o tuo: & ne
des h̄reditatē tuā in opprobriū: vt dñent eis natiōes.
Quare dicūt in p̄p̄is: vbi ē de⁹ eorū? Zelatus ē dñs
terrā suā: & pep̄cit p̄p̄o suo. Et r̄ndit dñs: & dixit p̄p̄o
suo Ecce ego mittā vobis frumētū et vinū: & oleum.
Et replebimini eis. Et non dabo vos vltra opprobriū
in gentibus. Dicit dñs omp̄s.

¶ f̄et. v. Esaiā propheta. Ca. xxxviii.

IN dieb⁹ illis. Aegrotauit ezeias vsq̄ ad mortē: &
introiuit ad eū Esaiās fili⁹ Amos p̄pheta. & dixit
ei. Hec dicit dñs. dispone domū tuę: q̄a morieris tu: &
nō viues. Et cōuertit Ezeias faciē suā ad parietē: et ora
uit ad dñm: & dixit. Obsecro dñe: memēto q̄so quō
ābulauerim corā te in f̄itate & corde p̄fecto: q̄d bon
nū est in oculis tuis fecerim. Et fleuit Ezeias fletu ma
gno. Et factū est v̄bū dñi ad esaiā p̄phetā: dicēs. Vas
de: & dic ezeic. Hec dicit dñs deus dauid p̄ris tui. Au
diui cōfōnētū tuā, & vidi lachrymas tuas. Ecce ego adij
ciā sup dies tuos quīdecim annos. & de manu regis
Assyriorum eruā te: & ciuitatem istam: & protegam
eam. Dicit dñs omp̄s.

¶ Feria sexta ſequenti.

Clama ne ceſſes. Ex eſa. ca. lviij. Quamq̃ hebreꝝ q̃dam hec ꝑphetę verba aliter interpretant̃: de chꝛo vꝛturo cōmodius intelligunt. Clama ne ceſſes. ꝑba ſūt ꝑꝛis chꝛm hoiem. Quasi tuba id qđ chꝛs in ꝑdicatiōe fecit euāgelij. ꝑꝑlo meo. ſi uideꝝ. Domui iacob. qđ ū etiā iſraē. Me q̃runt. legēdo ꝑba legis: vt boni videantur apđ plebē. Volūt ſub-

C Feria ſexta. Lectio Eſaię prophetę. Ca. lviij.
Haec dicit dominus. Clama ne ceſſes. quali tuba exalta vocē tuā: et annuncia populo meo ſclera eorum, et domui iacob ꝑcā eorum. Me etē de die in diem quærunt: & ſcire vias meas volunt: q̃ſi gens, quę iuſticiam fecerit. & quę iudiciū dei ſui non dereliquerit. Rogant me iudiciā iuſticię: et appropinquare deo volunt. Quare ieiuauimus et non aſpexiſti: humiliauimus animas noſtras: et nesciſti. Ecce in die ieiuñ veſtri inuenitur volūtas vꝛa, & omnes debitoꝛes vꝛos repetitis. Ecce ad lites et contentiones ieiuatis, et percutitis pugno impie. Nolite ieiuare ſi cur vſq; ad hanc diem, vt audiatur in excelfo clamor veſter. Nunquid tale eſt ieiuñ, qđ elegi: per diem affligere hominē animā ſuam? Nunquid torquere quali circulum caput ſuum, & ſaccū, et cinerem ſternere? Nunquid iſtud vocabis ieiuñ, et diem acceptabilem domino? Nonne hoc eſt maius ieiuñ: quod elegi. Diſſolue colligationes impietatis: ſolue ſciculos deprimentes. Dimitte eos, qui cōfracti ſunt liberos: et omne onus diſrumpe. Frange eſuriēti panem tuum: et egenos vagosq; induc in domū tuam. Cum videris nudum operi eum: et carnem tuam ne depexeris. Tunc erumpet quali mane lumen tuum: & ſanitas tua citius oꝛietur. Et anteibit faciem tuā iuſticia tua: & gloria dñi colliget te. Tunc inuocabis & dñs exaudiet. Clamabis, et dicet ecce ad ſum. Quia miſericors ſum dñs deus tuus.

paucā verba. Numqđ ꝑꝛoꝛē q̃ſi circulū caput ſuū: & ſaccū: & cinerē ſternere: deinde infer. Numqđ iſtō vocabis ieiuñ. ſubaudi acceptū & approbatū mihi. Nōne hoc. qđ ſeq̃tur. ſ. abſtinere a maior: & facere bonū. Colligatiōes impietatis. qz iudgꝛ principes intendebant. calumnias: & cautelas pauperibus quibus illorum poſtea diripiebant bona. ſciculos ſ. onera incompōrtabilia. De quibus math. xxiij. alligant onera grauiā. Confracti ſunt. i. in ſeruitute detenti. & ſubdit alia miſericordię opera. Erumpet lumen tuum. quia oꝛietur tibi ſol iuſticię. Sanitas. a peccati morbo.

audi videri qđ eis ſaluator obijcit arguendo illos de hypocriſi.

Non derelinq̃rit. cū fecerit ꝑtrariū. Rogāt me. vt epuler eis cōtra ꝑſeꝗntes. Volūt appropinquare. cum re vera aliud faciāt. & in ſui cōmendationem dicūt.

Ieuinauimus. hoc et phariſęus ille imputat: qđ ieiuabat bis in ſabato. humiliauimus in cinere & ſacco.

Et nesciſti. i. diſſimulaſti te nescire. Ecce in die. Verba ſunt dñi ex ꝑꝛobatis iudeꝝ arrogantis ſimul & ſimulationem. Volūtas vꝛa iſra. i. voluntas ꝑꝛauitas. Debitoꝛes repetitis. ꝑꝛa illud ofonis dñicę. Dimitte nobis ſi cut & nos dimittimus.

Percutitis pugno iniuria ꝑꝛimo inferentes. Ut audiatur. i. ſi vultis ꝑꝛes vꝛas a deo exaudiri. Qđ elegi. i. qđ ego approbo / dicit dñs. Affligere animas ſuās ꝑ carnis abſtinentiam. & intermiſit hec

Anteibit iusticia. Angelum te custodientem: qui astat ei p'sentig. Colliget tē. diē mortis. Quia misericors. hoc adiectum est: quia in Heb'eo non habetur.

¶ Sabbato sequenti.

Si abstuleris de medio. Verba sunt eiusdem pphetę / quę sequuntur post sup'ioris pphetię finem. dicit igitur. Si abstuleris catenā. scz / q tenebas te in pedum tuis cavillationibus.

Extendere digitū notā do. alios de infamia: vt poetę dicunt medium. porrigendo digitum.

Effuderis animā. i. in serationis affectum.

Repleueris. ex paup'ta te subleuando.

Luxuria. i. auferentur tibi tenebrę in quibus errabas. Requiem. i. mentis pacem.

Ossa tua. ab infirmitate liberum reddet.

Hortus irriguus. idest fertilis ex eo quod frequenter rigatur.

Edificabitur deserta: qz etiam tuo exemplo alios ad te allicies qui erant abalienati.

Edificator sepiū. idest spinar ex quibus hortus p'tenduntur sepes.

Semitas in quietem. i. vias angustas in latitudinem deducens.

A sabbato pedem: idest nihil mali perpetraueris. facere. idest ad faciendum aliquod p' libidine tuā. Delicatum. vacando tantum rebus diuinis: abstinendo a labore.

Glorificaueris es: idest honoraueris. vias tuas in quibus ate hac ambulabas.

Voluntas tua. i. pars irrationalis: sed omnia per rationem expedites. Delectaberis. quia consolabitur te Dominus. Sustollam te. in contemplationem rerum diuinarum. hereditate patris. cuius christiani sunt veri heredes ex hereditate iudęis.

¶ Sabbato. Lectio Esaie prophete.

Capite. lviij.

Aec dicit Dominus Deus. Si abstuleris de medio tui catenam: & derideris digitum extendere: & loqui, quod non potest. Cum effuderis elurienti aiam tuā, & aiam afflictā repleueris: orietur in tenebris lux tua: & tenebrę tuę erūt

sicut meridies. Et requiem dabit tibi Dominus deus tuus semper: & implebit splendoribus animam tuā: & ossa tua liberabit. Et eris quasi hortus irriguus, & sicut fons aquarum, cuius non deficient aquę. Et ædificabuntur in te deserta sæculorum fundamenta generationis, & generationis fuscitabis. Et vocaberis ædificator sepium: auertens semitas in quietem. Si auerteris a Sabbato pedem tuum, facere voluntatem tuam in die Sancto meo: & vocaueris Sabbatum delicatum: & sanctum Domini gloriosum, & glorificaueris eum, dum non facis vias tuas: & non inuenietur voluntas tua, vt loquaris sermonem: tunc delectaberis super domino deo tuo. Et sustollam te super altitudinem terrę, & cibabo te hereditate Iacob patris tui. Os enim domini locutum est hæc.

¶ Dominica in quadragesima.

Hortamur vos. Et epistola secunda ad Corinthios. capite. vi. In quo posteaquam Apostolus commendauit ministerium noui testamenti. hic hortatur alios ad exactiorem debitam huius ministerij et armat Apostolus Christi milites in quatuor viribus Cardinalibus. Et primo in fortitudine dicens.

¶ Dominica in quadragesima. beati Pauli apostoli ad Corinthios. ij.

Capite sexto.

Hortatur vos, ne in vacuum gratiam dei recipiatis. Ait enim. Tempore accepto exaudiui te, & die salutis audiui te. Ecce nunc tempus acceptabile. Ecce nunc dies salutis. Nemini dantes ullam offensionem:

ut non vituperetur ministerium nostrum. Sed in omnibus exhibeamus nosmetipsos, sicut Dei ministros, in multa patientia, in tribulationibus, in necessitatibus, in angustiis, in plagis, in carceribus, in seditionibus, in laboribus, in vigiliis, in ieiuniis, in castitate, in scientia, in longanimitate, in suauitate, in spiritu sancto, in charitate non ficta, in verbo veritatis, in virtute dei. Per arma iusticie a dextris, & a sinistris, per gloriam, & ignobilitatem, per infamiam, & bonam famam: ut seductores, & voraces: sicut qui ignoti, & cogniti. Quasi morientes, & ecce viuimus, ut castigati, & non mortificati. Quasi tristes, semper autem gaudentes. Sicut egentes, multos autem locupletantes. Tanquam nihil habentes, & omnia possidentes.

Adiuuantes. idest cooperantes cura deo quasi ministri. In vacuum. idest in vanum sed dicit quispiam gratia dei non est in manu mea. subiungit.

Tempore accepto. idest noue legis. Et est esaię cap. lxi. Die salutis. sub saluatore christo viuentibus.

Nemini dantes: idest nolumus dare scandalum et occasionem.

Exhibeamus per presens legendum est sicut in greco exhibemus: In multa patientia: que est fortitudinis pars. In castitate et ieiuniis. quod est temperantis opus.

In scientia quod est opus tertie virtutis: hoc est prudentie: cui adiungit longanimitatem charitatem et veritatem. Per arma iusticie: quod est vltima virtutis Cardinalis opus. A dextris et sinistris: idest secundorum et aduersorum. quia virtutis est equanimiter inter prospera et aduersa se habere: per gloriam ecce prospera: per ignobilitatem: ecce aduersa. nam obij-

ciatur Apostolis ignobilitas. Infamia et bona fama. Eodem modo sunt exponenda. et que sequuntur. Seductores et voraces. Noti et ignoti. Morientes et viuimus. et que opinione quorundam reputabatur in felices et miseri. aliorum vero felices ipsi vero seipsos beatos existimabant.

EPISTOLAE

¶ Feria secunda sequenti.

Ecce ego ipse requirā. Ex ezechiele ca. xxxiij. in q̄ postea dicit ppheta h̄ba sua p̄ci
liuſu p̄tra pastores iſrl̄ & pollicetur ē p̄plo suo p̄solatiōem. hoc in loco ponit p̄solati
nis effectū dicens. Ego req̄rā. &c. Et vñt translatiōe nota ex pastore & grege. Et
oib⁹ locis. vbi fuerāt diſp̄ſe. In terrā suā. vt dicit psalmista. In loco pascue ibi me col
locabit. In mōtib⁹

iſrl̄. hoc in eccl̄ia fide
liū: & oia dicta sūt p̄ alle
goriā. Accubare qđ
faciūt oues postq̄ pa
ſe sunt. nā cubātes / q̄
pasta sunt ruminant.
Qđ pierat. i. negligētia
pastoris de p̄ditum.

Abiectū. i. fugatū ſeu
cia pastoz. Cōfract⁹
vulneratū / qđ faciunt
chirurgi. Infirmū. i.
alio quouis morbo.

¶ Fer. iij. ſeq̄nti.

Querite dñm. Ex
eſa. ca. lv. In quo
exercitat h̄mana diligētia
ad inq̄rēdū deū tpe gra
tię. Dñ p̄t. i. ſumus
in tpe qđ id poſſum⁹ ſa
cere. nā poſt mortē non
licebit. Cūppe eſt. i.
parat⁹ ad exaudiēdū. &
qđ pctōres de⁹ nō exau
dit: ſubdit. Derelinq̄t
impi⁹ viā suā. i. mala /
q̄ ante hac opat⁹ eſt.
Et reuertat. p̄ penitens
tiā. Miſerebit dādo
illī grām. Multus ē. i.
pnus & benign⁹. Non
eſt. h̄ba ſunt pphete in
p̄ſona dei. Cogitatiō
nes meę. qđ ego nō ſum
odij p̄tinax vt vos eſt:
ſ; ſum ad mīaz p̄ctiuus.

Sicut exaltant. com
paratio eſt: ſ; qđ nō egō
parat ea / qđ cōparātur.
nā finitū ad infinitū non
eſt p̄portio. Et quō deſcēdit. cōparatio ē aptiſſima: p̄ quam exp̄mit xp̄i deſcēſus ad
hōis naturā ſuſcipiēdā & ē manifeſta lēō. ſ; pluuia & nix nō reuertūt ſub forma nixis et
pluuie

¶ Fer. ij. ezeielis ppheta. Ca. xxxiij.
Haec dicit dñs. Ecce ego ipse req̄rā oues meas &
viſitabo eas, ſicut viſitat paſtor gregē ſuū in
die: qñ fuerit in medio ouīū ſuarū diſſipatū. Sic viſi
tabo oues meas: & liberabo eas de oib⁹ locis, in q̄b⁹
diſp̄ſæ fuerāt in die nubis, & caliginis, & educa eas de
p̄p̄lis: & cōgregabo eas de terris: & inducā eas in ter
ram suā, & pascā eas in mōtib⁹ iſrl̄, in riuīs & in cun
ctis ſedib⁹ terre. In pascuis vberimis pascam eas, & in
mōtib⁹ excelsis iſrl̄ erūt pascua earū: ibi requieſcēt in her
bis virētib⁹: & in pascuis pinguib⁹ pascēt ſup̄ mon
tes iſrl̄. Ego pascā oues meas: & ego eas accubare ſa
ciam: dicit dñs de⁹. Qđ perierat regram: & qđ abie
ctum erat reducā, & qđ cōfractū fuerat alligabo, &
qđ infirmū fuerat: cōſolidabo, & qđ pingue & forte.
cuſtodia: & pascā illas in iudicio & iuſticia. Dicit dñs
omnipotens.

¶ Fer. ij. eſaiæ ppheta. Cap. lv.

In diebus illis. Locutus est eſaiās ppheta dicens.
Querite dñm: dñ inueniri pōt. inuocate eū, dum
p̄pe eſt. Derelinq̄t impi⁹ viā suā: & vir iniqu⁹ co
gitatiōes ſuas, & reuertat ad dñm, & miſerebit⁹ ei⁹: &
ad deū n̄m: qm̄ mult⁹ eſt ad ignoſcēdū. Nō em̄ co
gitatiōes meę, cogitatiōes v̄rę, neq; vię meę, vię v̄ſrę
dicit dñs. Qđ uia ſicut exaltant celi a terra: ſic exaltat
ſunt vię meę: a v̄is v̄ris, & cogitatiōes meę a cogita
tiōib⁹ v̄ris, & quō deſcēdit imber et nix de celo: et il
luc vltra nō reuertit⁹, ſed inebriat terrā: et infundit eā, et
germinare eā facit: & dat ſemē ſerēti: et panē comedē
ti: ſic v̄bū meū: qđ egredit de ore meo. Non reuertat
ad me vacuū: ſed faciet q̄cumq; volui: & p̄ſpabit in
his, ad qđ miſi illd⁹. Ait dñs op̄s.

sanctified per exhalationē. sic hūc dñi. chrs nō reuertet ad patrē vacuū: sed inferorū spō
lis onitū. Quēctūq; voluit. q̄ p ipm fieri disposuit. p̄spabūt: qm̄ oīa illi ex sentētia
pcedent.

¶ Feria. iiii. sequenti.

Oreit dñs ad Moysen. Et exodo. cap. xxiij. in q̄ posteaq; deus tradidit p Moysen p̄
cepta moralia et iudicialia. hic disposuit illū ad tradēda ceremonialia: dicens illi.

¶ Feria. iij. Lcō libri Exodi. Ca. xxliij.

In diebus illis. Dixit dñs ad Moysen. Ascende ad
me in montē: & esto ibi. daboq; tibi duas tabulas
lapideas, & legē, ac mandata, q̄ scripsi, vt doceas filios
Israel. Surrexerunt Moyses & Iosue minister eius.
Ascendensq; Moyses in montē dei, senioribus ait. Ex
pectate hic: donec reuertamur ad vos. Habetis Aarō
& Hur vobiscum, si quid natum fuerit q̄stionis: refer
etis ad eos. Cūq; ascendisset Moyses: operuit nubes
montē, & habitauit gl̄ia dñi super sinai, regens illum
nube sex diebus. Septimo autem die vocauit eū dñs
de medio caliginis. Erat autem species gl̄iæ dñi: quasi
ignis ardens super venticem mōtis in cōspectu filiorū
Israel. Ingressusq; Moyses mediū nebulæ: ascendit in
montem. Et fuit ibi quadraginta diebus & quadra
ginta noctibus.

¶ Lectio libri Regum. iij. Cap. xix.

In diebus illis. Venit Helias in Bersabe iuda: & di
misit ibi puerū suū & perrexit in desertum viā
vnius diei. Cūq; venisset & sederet sub tervnam
iuniperiū: petiuit animæ suę vt moreret. Et ait. Sufficit
mihi dñe, tolle aīam meā. Neq; em̄ melior sum, quā
p̄res mei. Proiecitq; se, & obdormiuit in vmbra iuni
peri. Et ecce angelus dñi tetigit eum: dixitq; ei. Surge
comede. Et respexit: & ecce ad caput suū subcinericius
panis: & vas aque. Comedit ergo: & bibit: & rursum
obdormiuit. Reuersusq; est angelus dñi sc̄do: & teti
git eum dixitq; illi. Surge comede, gr̄adis em̄ tibi res
stat via. Qui cum surrexisset: comedit & bibit. Et a
bulauit in fortitudine cibi illius q̄draginta diebus, &
q̄draginta noctibus vsq; ad mōtē dei Oreb.

Ascēde in montē. i. sinai
& solus. Esto ibi. i. sub
audi quo ad aliud iusse
ro. Ascēdēs. i. dū est in
ipso articulo ascēdēdi.

Senioribus. illis septua
ginta q̄bus cōmiserat
gubernatōis curam.
Reuertamur. legor. Ios
ue. Aarō. fr̄em Mo
sis. Hur. i. maritū āne
lori. Moysi. Questio
nis. i. litigij aut p̄rouer
sij. Referet ad eos. i.
ad illos iudiciū. Ascē
disset Moyses. relicto Ios
ue in mōtē articulo sue
hūero. Opuit mōtē q̄
erat signū p̄ntis dñi.

Sex diebus. anteaq; illū
dñs alloq̄ret. nihilomi
nus tñ & postea nubes
p̄stitit q̄ & septimo die
de nube illū vocauit.

Quasi ignis: q̄ erūpens
de nube tēdebat i subli
mezita vt posset in ca
stris videri. In mōtē. i.
mōtis verticē. Qua
draginta diebus. hoc p̄s
surabat q̄draginta dieꝝ
ieiuniū: q̄d facit ad rē:
quāmodumq; q̄d seq̄t
de helia. p̄pheta.

Aur̄ helias i ber
sabe. Et. iij. Regū
volumine cap. xix. In q̄
posteaq; dixit q̄ Jezas
bel regis Achab vro
minata ē mortem helie
p̄pterea q̄d occidit p̄
Berabe iuda: & adiecit
puerū suū filiū mulieris

p̄phetas Baal: nūc scribit quō fugiēs e regiōe. Helias venit in
iuda: qm̄ est altera eiūsdē nois in tribu Simēdis. Iosue. xxiij.

EPISTOLAE

quem suscitauerat. Anims sup. d. petiuit a deo mortē. Juniperus arbor est quondā in locis a deo ramis p̄tēis vt vmbriā faciat. Terg. in bucco. Junipi grauis vmbra. O. domiuit. ex itinere & labore fessus. Subcinerici panis. cum sinodi panes etiam hodie multis in locis fiūt: q̄ etiā in libris regū: & paralipomenonis colligitur siue colligide vocatur. In fortitudine. qm̄ etiā ex natura sua plurimū alimēti h̄z unde athletis minis strabatur. Iuuenalis comedūt colliphia pauce. In Oreb. Mōs est in regione Madian non tōge a syna. Eusebius tñ in Topographia locum esse dicit transiōre danem.

¶ Feria quarta sequenti.

E Act. 1. s̄mo dñi. Ex ezechiele p̄pheta. cap. viij. in q̄ supponēdū est: qd̄ iudei p̄reban̄ dicētes: qd̄ deus illos puniebat nō p̄ suis s̄ p̄ parētū delictis. ad quorū p̄tationem pponit. parabolā ex puerbio h̄ntē fundamētū dicēte. Quid est hoc? Et sunt vba dei. Est aut parabolā gr̄e dissimilitū cōparatio. Prouerbiū hō / cuius a gr̄eis & paroemia: sentētia / rebus / t̄pibusq; accōmodata: igit̄ dicit similitudo versa est in sentētiā.

Comederunt vna. i. peccauerūt. Obscuri pueri. i. lueri p̄cti p̄nam. Tū ego. i. iurādi est forma ap̄d hebr̄eos.

Si erit. qm̄ dicat non erit. sicut illi p̄salmi. Si introibūt in regē meā.

Ipse moriet. nō filius p̄ p̄re. Et vir. p̄ exēplū ostēdit qd̄ dixit.

In montibus. vbi erant idola indigenarum.

Unde & de bonis regis

¶ Feria quinta. Lectio Ezeielis prophetae. Capite. xviij.

IN diebus illis. Factus est sermo dñi ad me dicēte. Quid est, q̄ inter vos parabolā vertitis in puerbium istud in terra israel dicentes. P̄res comedunt vnam acerbā: & dentes filiorum obstupescunt. Vno ego dicit dñs deus. Si erit vobis vltra parabolā hęc in puerbium in israel, ecce oēs animae meae sunt, vt anima p̄ris: ita & anima filij mea est. Animā, q̄ peccauerit: ipsa moriet̄, & vir si fuerit iustus, & fecerit iudiciū & iusticiā, in mōtibus nō comederit, & oculos suos non leuauerit ad idola domus israel: & vxorem p̄ximi sui nō violauerit: & ad mulierem menstruā tam nō accesserit, & hominem nō cōtristauerit: pignus debitori redēderit: p̄ vim nihil rapuerit, panem iusti esurienti dederit, & nudū opuerit vestimēto: ad vsum ram nō cōmodauerit: & amplius nō accepit: ab iniquitate auertit manū suā: & iudiciū verū fecerit inter vīrum & virū: in p̄ceptis meis ambulauerit, & iudicia mea custodierit, vt faciat veritatē: hic iustus est. Vita viuet, ait dñs deus. Qd̄ si genuerit filiū latronē effundentem sanguinē: & fecerit vnū de istis: & hęc quidē omnia nō faciet. Sed in mōtibus comedentem, & vxorē p̄ximi sui polluentē: egenū, & pauperem cōtristantē, rapientē rapinas, pignora nō redētem, & ad idola lesantē oculos suos, abominatiōnē facientem, ad vfurā dantē, & amplius accipientē, nunquid viuet: nō viuet. Cum vnīuersa hęc detestāda fecerit: morte morietur. Sanguis eius in ipso erit. Qd̄ si genuerit filiū: qui vidēs omnia p̄tā p̄ris suis, q̄ fecit, timuerit: & non fecerit sicut eis: & iudicia mea fecerit: & in p̄ceptis meis ambulauerit: hic non moriet̄ in iniquitate p̄ris suis: sed vita viuet. P̄ eius, quia calumniatus est, & vim fecit fratri: & malum opatus est in medio populi sui: ecce

mortuus est in iniquitate sua. Et dixit. Quare non portabit filius iniquitatem patris? Videlicet quia filius iudicium, & iusticiam operatus est. Omnia praecepta mea custodiuit: & fecit illa: vita viuet. Ait dominus omnipotens.

¶ Lectio. vi. Ezeielis prophetae.

Capite. xvij.

Aec dicit dominus deus. Anima, quæ peccauerit ipsa morietur. Filius non portabit iniquitatem patris, & pater non portabit iniquitatem filii. Iusticia iusti super eum erit: & impietas impij erit super eum. Si autem impius egerit poeni-

tentiam ab omnibus peccatis suis, quæ operatus est, & custodierit vniuersa praecepta mea: & fecerit iudicium, & iusticiam: vita viuet & non morietur. Omnium iniquitatum eius, quas operatus est, non recordabor. In iusticia sua, quam operatus est, viuet. Nunquid voluntatis meæ est mors impij (dicit dominus deus) & non, vt conuertatur a vijs suis, & viuât? Si autem auerterit se iustus a iusticia sua, & fecerit iniquitatem secus dum omnes abominationes, quas operari solet impius, nunquid viuet? Omnes iusticiæ eius, quas fecerat, non recordabuntur. In prauaricatione sua quæ prauaricatus est: & in peccato suo quod peccauit, in ipsis morietur. Et dixistis. Non est æqua via domini. Audite ergo domus israel: Nunquid via mea non est æqua, & non magis viæ vestræ prauæ sunt? Cum enim auerterit se iustus a iusticia sua, & fecerit iniquitatem: morietur in eis. In iusticia sua, quam operatus est, morietur. Et cum auerterit se impius ab impietate sua, quam operatus est, & fecerit iudicium, & iusticiam: ipse animam suam viuificabit. Considerans enim, & auertens se ab omnibus iniquitatibus suis: quas operatus est: vita viuet, & non morietur. Dicit dominus omnipotens.

bus in libris regum quæ abstulerunt ecclesia. Pignus debitori. in superma necessitate illius rei constituto. Iudiciū fecerit. sumptus arbitri interdisceptantes. Quod si. exemplū a prario de filio puer so hōis iusticię opibus cuius opa praria repetit. Cum vniuersa hec. nō collectiue s; distributiue p quibet illorum. Quod si. exemplum. de filio iusto p̄is iniustus sit. Et oia sunt ex supioribus manifesta.

¶ Feria. vi. sequenti.

¶ Anima quæ peccauerit. Et eodē cap.

xvij. Ezeielis. Vbi posteaq; supiora colligit: ponit exempla de auertentibus se a pposito: et primo de malo in bonum.

Oia p̄cepta. nā peccata in vno facta est ois reus. Nō recordabor. puniēdo eternaliter. punient tñ t̄paliter. Si aut auerterit se iustus. Ponit exemplū de auertente se a bono in malū.

Iusticię q̄s fecerat. s. tpe gr̄e. Nō recordabitur. genus vbi posuit p̄ gñe hoc est deponēs p̄ actiuo. Et dixistis. subaudi male de me opinātes. Non est q̄. sic puniēdo quēadmodū ē dictū. Cū auerterit se impius. exemplū a prario et supiora colligens. tñquēq; iuxta vias suas iudicabo. i. scdm opa q̄ gessit.

b ij

EPISTOLAE

¶ Sabbato sequenti.

Loquutus est Moyses. Et Deutero. cap. xvi. In quo postea posuit legis precepta nunc dicit quod debet homo esse gratus de beneficiis a deo acceptis: et quod sit a deo peccator. De sanctuario. quod si sanctario potius esset legedum: nam sanctaria sunt ubi scire reponunt res. habitaculo celorum: et celum celi dominum in terra quod illi habitaculum prestat ad illius celestis imaginem.

Hodie dominus. De obediencia in diuinis mandatis. Et dicit hodie pro eo quod est semper. Hic est illud. Ego hodie genui te. et quod sequitur. Dominum elegisti hodie. id est in gentibus: et leges illius in monte sinay accepisti: et hodie elegit te eodem modo est exponendum. Peculiaris. id est proprius a peculio: quod est proprium eius quod seruit. Excelsiores. quod fecit in populo christiano israelitico populo abdicato. Quas creauit. quia omnia in dei gloriâ ordinantur.

In diebus illis. Dixit Moyses filiis israel. Si custodieritis et cetera. Et Deut. ca. xj. tibi postea posuit lege precepta pro multis futuris: illa proponit. Deum vestrum. quod potissimum est ex preceptis. Scietis istas: quoniam regiones possessuri estis. Fortiores vobis. et non minus et robore. Ad deserto. descriptio est terrae promissionis: desertum est a meridie. Libanus mons a septentrione. Euphrates ab orientis: solis: ad occasum. Mare occidentale. id est Cyprum. quod iudges ad occasum abluuit. Terrorem vestrum. actum. id est quem hostibus vestris incurietis.

¶ Sabbato. Lectio Deuteronomij.

Capite. xxvi.

In diebus illis. Loquutus est Moyses ad dominum dicens. Respice domine de sanctuario tuo: et de excelso caelorum habitaculo: et benedic populo tuo israel: et terrae. quam dedisti nobis: sicut iurasti patribus nostris: terrae lacte, et melle mananti. Audi israel. Hodie dominus deus tuus precepit tibi: ut facias mandata eius. atque iudicia: et custodias. et impleas ex toto corde tuo. et ex tota anima tua. Dominum elegisti hodie: ut sit tibi deus. et ambules in vijs eius. ut custodias cerimonias illius. et mandata. atque iudicia. et obedias eius imperio. Et dominus elegit te hodie. ut sis ei populus peculiaris: sicut loquutus est tibi: ut custodias omnia precepta illius. et faciat te excelsiorem cunctis gentibus. quos creauit in laudem. et nomen. et gloriam suam. Et sis populus sanctus domini dei tui. sicut loquutus est.

¶ Lectio Deuterono. Cap. xj.

In diebus illis. Dixit Moyses filiis israel. Si custodieritis mandata quae ego praecipio vobis: et feceritis ea: ut diligatis dominum deum vestrum. et ambuletis in omnibus vijs eius adhaerentes ei: disperdet dominus omnes gentes istas ante faciem vestram: et possidebitis eas: quoniam maiores. et fortiores vobis sunt. Omnis locus. quem calcauerit pes vestrum. vester erit. A deserto. et libano. et flus mine magno Euphrate. usque ad mare Occidentale erunt termini vestri. Nullus stabit contra vos. Terrorem vestrum. et formidinem dabit dominus deus vester super omnem terram: quam calcaturi estis: sicut loquutus est vobis dominus deus vester.

In diebus illis. Oſonem faciebant. Ex. ij. Maccha. lib. cap. i. S; h̄boꝝ epistola ordi
ne permutato. Est autē epistola iudeoꝝ habitantiū in iudea ad eos/ q̄ habitant in
eꝝpto. Inuitant nāq; eos ad celebritatē quorūdam festoꝝ ob victorias partas de ho
libus: vt faciant rogantes/ qđ z ipsi fecerūt. Et p̄mo ponit qđ sacerdotes eius facie
bant. Jonatha. q̄ erat cantoz p̄nceps: dicētib; Beneficiat vob; deus. h̄c h̄ba nō sūt

¶ Lectio Macchabæorum. ij.

Capite. f.

In diebus illis. Oſonem faciebāt
oēs sacerdotes, dū offerrent sacri
ficium p̄ p̄p̄o Isrl̄. Jonatha in
choante: ceteris autē respondentib;
et dicētib; Beneficiat vobis
de; : & meminerit testamētisui,
qđ ad Abrahā & Isaac & Iacob
loquutus est seruorū suozū fidelium, Et det vobis cor
omnib; vt colatis eū: & faciatis ei; volūtātē. Adapiat
cor v̄m in lege sua, & in p̄ceptis suis: & faciat pacem.
Exaudiat dñs oſones v̄ras, & recōcilietur vobis: nec
vos deferat in tpe malo. Dñs deus noster.

¶ Lectio libri sapiētiz. Eccle. ca. xxxv.

Miserere n̄rī deus omnīū, & respice nos: & ostē
de nobis lumē miserationū tuarū. Et immit;
te timorē tuū sup gentes, q̄ non exquisierūt te, vt co;
gnoscat, quia nō est de; nisi tu, vt enarrent magnalia
tua. Alleua manū tuā. Sicut em̄ in cōspectu eozū san
ctificatus es in nobis: sic in cōspectu n̄ro magnificabe
ris in eis, vt cognoscat te: sicut & nos cognouim; qm̄
nō est deus p̄ter te dñe. Innoua signa & immuta mis
rabilia, Glifica manum: et brachium dextrum. Excis
ta furorem: & effunde iram. Extolle aduersarium: &
afflige inimicum. Festina tempus: et memento finis;
vt enarrent magnalia tua. Dñe deus noster.

respondētium: s; mittē
tiū Isas: in capite ipsius
epistolę in q̄ bene p̄can
tur illis ad q̄s scribunt.
sicut nos solemus dice
re salutem. Sed nihil
resert: cum ad p̄positū
faciant. Lectio satis pa
tet.

Miserere n̄rī deus
Ex ecclesiā. ca.
xxxvi. tibi ponitur oſo:
q̄ p̄sul vti debet sum
dens p̄ces p̄ oib; tā
gentilib; / q̄ Judeis.
deinde p̄ Judeis pecu
liariter. Respice nos.
qđ est idem/ qđ faue no
bis. Lūmē miseration
um tuaz. q; eo tpe q̄
autor hūc librum scribe
bat: Iudei erant quodā
modo in tenebris immi
nente illis p̄phelom̄o
Sotere eꝝpti rege.
Timorē tuū. actiue p̄
terrore. Alleua mas
nū tuam. p̄ aggraua de
p̄mēdo eos ad interio
rum. Sicut in cōspectu
eorum. reducēs nos ab
idolatriā flagella: vt
in. iij. Regū. legimus.
Magnificeris in eis. i.
magnus appareas.
Innoua signa. sicut fe
cisti quo tpe p̄es n̄ros
et eꝝptia seruitute li
berasti. manum z bras

chy. qbus mirabilia illa fecisti. furore z iram. q̄ sunt puniendi instrumēta. Extolle. i.
exalta terram z terminos p̄rie pone: alias extollere p̄ laudare. Festina tps. i. aliorū
punitiois z n̄re liberatiōis. Et memento finis. i. aduētus messie. i. chy/ quem hebega
expectant: z nos venisse iam cōstitemur.

EPISTOLAE

In diebus illis. Angelus dñi. Ex Daniele cap. iij. vbi legitur: qđ Nabuchodonosor rex Chaldeor iussit tres pueros Danielis comites mitti in fornacē ignis ppter ea qđ noluerint adorare statuā illā/ quā erexerat: qđbus in fornace postis deus misit in auxilium angelū suū: qđ fecerit narrat. Cū Azaria. qđ prius vocabat Abdenago/ & socijs eius. i. Ananig & Misaeli. ventū rous. i. statū afferētē rous refrigerationē. Tūc hi tres. qđ pueri fecerint ostendit postqđ sunt libera ti. Nōmē scđm. i. tetra grāmatō: hoc est qrtuor lras. In tēplo glorię tuę ppe tēplū est celū/ vt Seneca in hercule furē: tēpla summi vī dua deserui etheris. In throno. i. in sede celesti. qđ celum est sedes eius: & terra scabellum pedū eius. Intueris abyssos. i. mundi huius in penetrabilia & secreta.

C Lco Danielis pphetę. Cap. iij.

In diebus illis. Angelus dñi descendit cum Azaria & socijs eius in fornacē. Et excussit flāmā ignis de fornace: et fecit medium fornacis qđ vctum rous flātem. Flāma autē diffusa est super fornacē cubitis qđ draginta nouē: et erupit, & incendit qđ reperit iuxta fornacē de chaldejs ministros regis: qui eā incende bāt. Illos autē nō tēgit oīno ignis: neq; contristauit, neq; quicqđ molestię intulit. Tūc hi tres qđ ex vno ore lau dabāt & glificabāt & bñdicebāt deūm in fornace: discentes. Benedict⁹ es dñe de⁹ patrum nřorum, et lau dabilis & glīosus et super exaltatus in scđa. Et benedi ctum nomen glīę tuę scđm, & laudabile, & super exal tatum in oībus scđis. Bñs es in tēplo scđo glīę tuę: su per laudabilis et super glīosus in scđa. Bñs es in throno regni tui: et super laudabilis et super glīosus in secula. Benedict⁹ es, qui intueris abyssos: et sedes super cor rubin: & laudabilis et super exaltatus in scđa.

C Ad Thessalonicenses. Cap. v.

Rēs. Rogamus vos. Ex eplā ad Thessa. i. cap. v. In qđ ostendit quō Thessalorice ses se debeāt hře erga pmos. Corripite inquietos. in grēco admo nete inordinatos. Pusillanimes. i. in tribu latiōibus deficiētes. In oībus. scđa pspēris/ quā aduersis. in grēco legitur in oībz: est idē sensus. Spm̄. quō se debeāt hře erga deū et religionē. spm̄ igitur p deuotiōe intelligit. Prophetias. i. expositiōē sacre scripturę. Ab oīni specie. i. nō so lum a maloribz etiam ab eo/ qđ hz mali suspitio nem. Deus pacis. i. autor & dator. Per oīa. i. oīno: vt integer. In grēco est integer spī ritus vř. &c.

Rēs. Rogamus vos: corripite inquietos. cōsolamini pusillanimes: suscipite infirmos: patientes stōte ad omnes. Videte ne quis malū pro malo reddat ali cui: sed semper, qđ bonum est scđamini in inuicem & in omnes. Semper gaudete. Sine intermissiōe ora te. in omnibus grās agite. Hęc est em voluntas Dei in Chřo Iesu in omnibus vobis. Spm̄ nolite exting uere. pphetias nolite spernere. Omnia autem pbat: qđ bonum est tenete. ab oīni specie mala abstinete vos. Ipse autem deus pacis sanctificet vos per omnia: vt integer spūs vester: & anima & corpus sine quare la in aduentu Domini nostri Iesu Christi seruetur.

C Dominica secunda.

Rēs. Rogamus vos et obsecramus. Ex ep̃la. i. ad Thessa. ca. iij. in quo illos ad p̃dicandū hortat. q̃ forte p̃iores erāt ad veneres. Accepistis a nobis. laudistis cūz eramus p̃sentes. Sic et ambuletis. hoc nō est in gr̃eco: subintelligit tñ. Sctificatio ṽra. i. vt mūdi finis et sc̃li. Sūū vas. sūū corpus / qd̃ est aīe domiciliū. Et honore. q̃

C Dñca. ij. ad Thessalonicens. f. Cap. iij.
Rēs. Rogam⁹ vos & obsecram⁹ in dño Iesu: vt quemadmodū accepistis a nobis: quō oporteat vos ambulare, & placere deo: sic & ambuletis: vt abūdetis magis. Scitis em̃, q̃ p̃cepta dederim vobis p̃ dñm Iesum. Hec ē em̃ volūtas dei: sctificatio ṽra, vt abstinea- tis vos a fornicatione: vt sciat vnusq̃q̃ ṽrm vas sūū possidere in sctificatiōe, & honore. Nō in passiōe desit derij: sicut & gētes, q̃ ignorāt deū. Et ne quis supgre- diat: neq; circūueniat in negotio fr̃em suum: qm̃ vin- dex est dñs de his omnibus: sicut p̃diximus vobis, & sctificati sumus. Nō em̃ vocauit nos deus in immu- dicitā, sed in sctificatiōe. In ch̃so Iesu dño n̄ro.

C Fer. ij. Lcō Danielis pphete. ca. ix.

In dieb⁹ ill. Orauit Daniel: dicēs. Dñe deus n̄r: qui Ieduxisti pplm̃ tuū de terra egypti in manu forti: et fecisti tibi nomē sc̃d̃ m̃ diē h̃ac. Peccauim⁹: iniquitatē sc̃dm̃ dñe in oēm iusticiā tuā. Auertat obsecro ira tua: et furor tu⁹ a ciuitate tua Ierlm̃: et a mōte sc̃ō tuo. Propter p̃cā em̃ n̄ra & iniquitates patrū n̄rōrū, Ierlm̃, et ppl̃s tuus in opprobriū sunt oib⁹ p̃ circuitū n̄rm. Nunc ergo exaudi de⁹ n̄r orōnē serui tui: & p̃ces ei⁹: & ostēde faciē tuā super sanctuariū tuū: qd̃ desertū ē. Propter temetip̃m inclina de⁹ meus aurē tuā: et audi: aperi oculos tuos, et vide desolationē n̄ram: et ciuitatē, sup̃ quā inuocatū est nomē tuū. Negem⁹ in iustificas- tiōibus n̄ris, p̃sternimus p̃ces aīe faciē tuā, sed in mise- rationib⁹ tuis m̃ltis. Exaudi domine placare dominē: attende, et fac. Ne moreris p̃pter temetip̃m de⁹ me⁹, quia nomen tuum inuocatum est super ciuitatem: et super pplm̃ tuum: domine deus noster.

p̃ libidinē corpus deho- nestat. In passiōe desi- derij. i. in affectiōe pec- ciscēti⁹ / q̃ p̃urbat ra- tionē. Sicut gētes / q̃ putāt cōcubitus vagos esse licitos. Ne q̃s sup- grediat. i. sup̃lat. si- ue decipiat. Circūue- niat. qd̃ sere idē est: hoc est ex insidijs adoriri.

Et neq; particula nō ē in gr̃eco. vindex. i. hui⁹ criminū punitor. In immūdiciā. i. vt esse mus libidinis iniquit.

¶ f̃er. ij. sequit.

In dieb⁹ ill. Orauit Daniel. Ex Danielē p̃p̃ha ca. ix. in q̃ daniel petit a dño mali amotiō nē / ac deinde bōi largitiō nē. qd̃ vt imperet bñs- cia tā accepta cōmemo- rat: atq; imp̃nis ab egyptiā fuisse liberatiō- nē. Scōz diē h̃ac. i. sic- cut et nunc facis erga nos. In oēz. i. extra tuā legē. A ciuitate tua. in q̃ peculiariter colerj. Mōte sc̃ō. vbi tēplum erat. per circuitū. q̃ vicinis oib⁹ erat p̃da. Nūc ergo. domi petitiō- nē ponit. Sup̃ factua- riū. i. tēplū t̃mo cultui restitūdū. Propt̃ te. i. vt ṽitas tua oib⁹ sit no- ta. In iustificatiōib⁹. i.

in p̃cibus iustis debita a te petēdo: s̃z ad tuaz m̃iaz pfugietes. Exaudi dñe. instat. ex- agerat⁹ p̃ces. placare. i. sis placatus ab ira. Attēde. i. sis attētus ad p̃ces n̄ras. Et fac. subaudi qd̃ petimus. Ne moreris: q̃ p̃missiōis tue instat tempus.

EPISTOLA

¶ Fes. iij. Lcō libri Regum. iij.

Cap. xvij.

¶ Fes. iij. seqnti.

Factus est sermo
dñi. Ex. iij. reg. li.
ca. xviij. quō uisita deus he
lias ppheta uenit in sa
reptā urbem phogitea
ubi hospitio suscep⁹ ē
a muliere uidua. Buc
cellā panis. i. p⁹tuz oris
bucca possit cape. In
lecytho. i. uasculo olea
rio: qd̄ z caplaces alio
noīe d̄r. Et moriamur.
cū deinceps nihil alimē
ti supsit. Subcinericiū
panē colliciti siue coliti
phii: cuiusmodi panib⁹
utebantur athlete.
Cetera ex historia sūt.
manifesta.

¶ Fes. iij. seqnti.

Orauit hester ad
dñm. Ex lib. hester.
ca. xij. Sz hęc nō ē ofo
hester regine. sed Mar
dochei patruī illius et
sūt vba qdā immutata
ex originali. Saluare
nos. in originali salua
re isrl̄. Celi ābitu. cir
cūplemur: inq̄t] p̄li
nius. Inimici nostri.
Amā. s. q̄ moliebat⁹ Ju
dgor. gētē pdere. p̄a
tē tuā. i. hēreditatē pe
cuniarē. Sorti z funi
culo. qz soliti erāt ānq̄
p funes metiri hēredita
tates: z deinde sortiri:
vt in p̄slo. funes cecis
derūt mihi in p̄claris.
Te canētis. i. laudāntis.

¶ Fes. v. seqnti:

Nec dicit dñs. ma
ledictus hō. Ex Je
re. ppheta ca. xviij. In
q̄ reprobat p̄p̄z iudaicū
p̄p̄t falsas p̄sdictiōis: atq̄

IN diebus illis. Factus est sermo
dñi ad Helīā Thesbitē. dicēs.
& vade in Sareptā sidoniorū:
& manebis ibi. Præcepi em̄
ibi mulieri viduę vt pascat te.
Surrexit. et abiit in Sareptam
Sidoniorū. Cūq; venisset ad
portā ciuitatis: apparuit ei mu
lier vidua colligēs ligna. et vocauit eam: dixitq; ei. Da
mihi paululū aq̄ in vase. vt bibā. Cūq; illa pgeret: vt
afferret: clamauit post tergū ei⁹: dicēs. Affer mihi obse
cro & buccellā panis in manu tua. Quē rōdit. Viuit
dñs deus tuus: quia nō habeo panē. nisi q̄ntū pugill⁹
cape pōt farinæ in hydria: & paululū olei in lecytho.
En colligo duo ligna: vt ingrediar: & faciā illd̄ mihi.
& filio meo. vt comedam⁹ & moriamur. Adquam
Helias ait. Noli timere. sed vade. et fac sicut dixisti. Ve
rūtamen fac mihi primū de ipsa farinula subcinericiū
panē paruulū. & affer ad me. tibi autē & filio tuo fas
cies postea. Hęc autē dicit dñs deus isrl̄. Hydria farinæ
nō deficiet: nec lecythus olei minuet⁹ vsq; in diem in q̄
daturus est dñs pluuiā sup facie terre. Quē abiit. et se
cit iuxta v̄bum Helie. Et comedit ipse et illa et dom⁹
eius: et illa die hydria farinę nō defecit. & lecyth⁹ olei
nō est imminutus: iuxta v̄bum dñi. qd̄ locutus fue
rat in manu Helie.

¶ Fes. iij. Lcō Hester. Cap. xij.

IN diebus illis. Orauit Hester ad dñm: dicēs. Domi
ne domine. rex op̄s: in tua dicōe cuncta sunt posi
ta: & nō est. q̄ possit tuæ resistere volūtati. Si decre
ueris saluare nos. cōtinuo liberabimur. Tu em̄ dñse
cisti celū et terrā. et qcqd̄ celi ābitu cōtinet. Tu es Do
minus omnium: et nō est. qui resistat maiestati tuę. Et
nunc domine rex regū deus Abraā miserere populi
tui: quia volūt nos inimici nr̄i pdere: et hēreditatem
tuā delere. Ne despicias partē tuā. quam redemisti de
ægypto: sed exaudi p̄cationē nr̄am: & p̄picias dño

forti: et funiculo hereditatis tue, & conuertere luctum nostrum in gaudium: ut viuētes laudemus nomen tuum. Et ne claudas ora canentium te Domine deus noster.

¶ Fe. v. Lcō Jeremie prophetæ

Capite. xvij.

HAec dicit dominus. Maledictus homo, qui constituit in homine & ponit carnem brachium suum: et a domino recedit cor eius. Erunt enim quasi myricæ in deserto, et non videbitur, cum venerit bonum, sed habitabit in siccitate, in deserto, in terra saluginis, et inhabitabili. Benedictus vir, qui constituit in domino, & erit dominus fiducia eius, et erit tanquam lignum, quod transplatur super aquas, quod ad humorem mittit radices suas: et non timebit, cum venerit gelus. Sed erit folium eius viride: & in tempore siccitatis non erit sollicitum: nec aliquando desinet facere fructum. Præuius est cor hominis et inscrutabile. Quis cognoscat illud? Ego dominus scrutans corda, et probans renes, qui do unicuique iuxta viam suam, et iuxta fructum ad inuentio-
num suarum. Dicit dominus omnipotens,

¶ Fe. vj. Lcō li. Genesis. Cap. xxxvij.

In diebus illis. Dixit Ioseph fratribus suis, Audite somnium meum, quod vidi. Putabam nos ligare manipulos in agro: et quasi consurgere manipulum meum, & stare vestrosque manipulos circumstantes, adorare manipulum meum. Responderunt fratres eius. Nunquid rex noster eris, aut subiecti-
emur dicioni tue? Hec ergo causa somniorum, atque sermonum inuidie, & odij fomitem ministravit. Aliud quoque vidit somnium: quod narrans fratribus, ait. Vidi per somnium quasi Solem et Lunam et Stellas undecim adorare me. Quod cum perfratibus & fratribus retulisset: increpauit eum pater suus: et dixit. Quid sibi hoc vult somnium, quod vidisti? Num ego & mater tua & fratres tui adorabimus te super terram? Inuidebant ei igitur fratres sui: per vero rem tacitus considerabat. Cumque fratres illius in pascuis ouibus perire morarentur in Sichem: dixit ad eum Ioseph. Fratres tui pascunt oves in Sichem, veni mittam te ad eos. Quo respondente peritum sum, ait. Vade & vide si cuncta prospera sint erga fratres tuos, & pecora, & renuncia mihi quid agas. Missus de valle Hebron: venit in Sichem. Inuenitque eum vir errantem

in primis, propter perfidiam quam habet de Egyptis.

Qui perfidit in homine: sicut Sedechias fiducia Egyptiorum contra Nabuchodonosor. Carnes brachium suum. hominem vires suas.

Quasi myrica. si recte interpretatus est arborescens siue fruticem intelligitur: quod vulgo dicitur atarfe siue tarabe. sed quod dicit non comedit penitus myricem. Super aquas. id est iuxta aquas ad humorem spiritu est arboris radicibus quere unde alatur. Testis est tunc calor. Sollicitum. id est in cura positum ne homines re destituatur. Deinde de reprobat eosdem propter perfidiam quam habebat in seipsum. Inscrutabile. quia multos habet recessus suos. Quis. quis dicat me: propter quod ego deus. etc.

¶ Fe. vi. sequitur.

In diebus illis. Dixit Ioseph. Ex gen. li. ca. xxxvij. in quo narratur: quod pacto Ioseph maximus somniorum pietator exposuit fratribus suis somnium: quod fuit causa maioris odij in illum. Quod vidi. unde et somnis quod aliquid significant: visa sunt. Putabam. id est videbam mihi videre. Manipulos. puta frumeti.

Stare. erectum cum alij illi prosternerentur. Rex reginas hoc designare videbatur Ioseph. Odij fomitem. incedit accrementum. Aliud quoque vidit somnium: quod Jacob patet interpretatur. Sed cum

EPISTOLAE

Rachel nūc is esset mortua. qđ sibi vult qđ ait mī tua? Sum aūt qđ vīcāt hoc somnium fuisse anteqđ mī ex partu Bēiamini morerē. Taci tus. neqđ em dubitabar somnia illa portendere aliqđ magnum. In sīe heni: qđ grece latine ē: sic hīma. ⁊ fuit ciuitas ephraim: qđ in euāgelio Joānis ē: sīe charis corrupte. Ifrī sic cognoscat ē iacob. De valle hebrō. vbi Iacob habitabat. Eam⁹ in Dothaim. loc⁹ ē teste Eusebio distans a Samaria: hoc est Sebaste ciuitate duodecim mili b⁹ posita aqlonē ius.

Audiēs hęc Ruben. qđ erat ex eis natu maximus. In tūca talari. i. ad talos vsqđ fluxa. sed cū homini nō sit talus: mirū qđ placuerit latius talare. tunicā p pedale ponere: diuersicolore ac multis licis cōtexta.

¶ Sabbato seqnti.

In dieb⁹ illis. Dixit Rebeca. Ex li. gen. cap. xxvij. In qđ mōstrat diuina qđā dispositio in successione bñonis Isaac in posteros. Audiui p̄rem tuū. dixerat nāqđ Esau filio vt afferret/ si bi aliqđ ex venatione. Nūc ergo. mī p filio sollicita cōmentū parat. Quib⁹ libeter vescit. i. vesci p̄uenit. pilosus hirsutus siue hirsutus.

in agro: & interrogauit quid q̄reret. At ille respondit. Fr̄es meos q̄ro. indica mihi vbi pascāt greges. Dixitqđ ei vir. Recefferūt de loco isto. Audiui autē eos dicentes. Eam⁹ in dothaim. Perrexīt itaqđ Ioseph post fr̄es suos, et inuenit eos in dothaim. Qui cū vidiissent eū p̄cul ateqđ accederet ad eos: cogitauerūt illū occidere, et mutuo loq̄bāt. Ecce sōniator venit: vēite occidam⁹ eū, et mittam⁹ in cisternā veterē. Dicemusqđ fera pessima deuorauit eū, et tunc apparebit qđ illi p̄sint sōnia sua. Audiēs autē hoc Rubē nitebat liberare eū de manib⁹ eorū: et dicebat. Nō interficiam⁹ animā ei⁹, neqđ effundam⁹ sanguinē: sed p̄ncipe eum in cisternā veterem qđ est in solitudine: manusqđ v̄ras seruate innoxias. Hoc autem dicebat volens eripere eum de manibus eorum: & reddere p̄ri suo.

¶ Sabbato. Lcō lib. Genesis. Cap. xxvij.

In dieb⁹ illis. Dixit Rebeca filio suo iacob. Audiui p̄rem tuū loq̄ntē cū esau fr̄e tuo: et dicēte ei. Affer mihi de venatione tua et fac cibos vt comedā: et bñdicā tibi corā dño ateqđ moriar. Nūc ergo fili mi accede cōsilijs meis: et p̄gēs ad gregē: affer mihi duos h̄es dos optimos: vt faciā ex eis escas p̄ri tuo, qđ libeter vescit. Quas cum intuleris et comederit: bñdicat tibi priusqđ moriat. Cui ille r̄ndit. Nosti, qđ Esau fr̄at me⁹ hō pilosus sit: et ego lenis. Si attrectauerit me p̄ me⁹, & senserit: timeo, ne putet me sibi voluisse illudere, & inducat sup me maledictionē p bñone. Ad quē mī. In me sit (ait) ista maledictio fili mi: tū audi vocem meā: et p̄gēs affer, qđ dixi. Abñt, et attulit, deditqđ mī. Parauit illa cibos: sicut nouerat vellē p̄rem illi⁹, et vsqđ stib⁹ esau valde bōis, qđ apd se hēbat domi iduit eū. Pelliculasqđ hēdorū circūdedit māib⁹, et colli nuda p̄textit. Deditqđ pulmentū, et panes qđ coxerat tradidit. Quib⁹ illatis dixit. P̄ mi. At ille r̄ndit. Audio. Quis es tu fili mi? Dixitqđ iacob. ego sum esau primogenit⁹ tuus: feci sicut p̄cepisti mihi Surge, sede, et comede de venatione mea: vt bñdicat mihi aia tua. Rursūqđ Isaac ad filiū suū. Quō tā cito (inquit) inuenire potuisti filiū mi. Qui r̄ndit. Volutas dei fuit, vt cito mihi occurrere

re, qd volebā. Dixitq; isaac. Accede huc vt tīgā te si
li mi: & p̄bē vtrū tu sis fili9 me9 esau, an nō. Accessit
ille ad p̄rem, et palpatō eo, dixit isaac. Vox qdē, vox
iacob ē, sed man9, man9 sunt esau, et nō cognouit eū,
quia pilosē man9 silitudinē maioris exp̄sserāt. Bene di
cēs ergo, ait illi. Tu es fili9 me9 esau? R̄ndit, ego sum.
At ille. Affer (inqt) mihi cibos de venatiōe tua fili mi,
vt b̄ndicat tibi aia mea. Quos cū oblatos comedis
set: obtulit ei etiā vinū. Quo hausto dixit ad eū. Ac
cede ad me, et da mihi oscūm fili mi. Accessit et osculā
tus ē eū. Statimq; vt sensit vestimētōrū ei9 fragrantīā,
b̄ndicēs illi ait. Ecce odor filij mei: sicut odor agri p̄les
ni, cui b̄ndixit dñs. Det tibi de9 de rore celi, et de pin
guedine terre abundantiā frumētij, vini, et olei: & seruiāt
tibi p̄p̄li, et adorēt te trib9. esto dñs s̄m tuorū incur
uent ante te filij in r̄is tue. Qui maledixerit tibi: sic ille
maledict9, et qui benedixerit tibi, benedict9: oib9 replea
tur. Vix isaac sermonē impleuerat, et egresso iacob so
ras vēit esau. Coctosq; de venatiōe cibos intulit p̄ri dī
cēs. Surge p̄r mi, et comede de venatiōe filij tui, vt b̄n
dicat mihi aia tua. Dixitq; illi isaac. Q uis. n. es tu? qui
rēpōdit, ego sum fili9 tu9 primogenit9 esau, expauit
isaac stupore vehemēti, & vltra quā credi pōt admirās
ait. Q uis igit ille est, qui dudum captā venationē at
tulit mihi, & comedi ex oib9 priusq; tu venires, bene
dixiq; ei, & erit benedictus? Auditis esau sermonibus
p̄ris, irrugit clamore magno, et consternat9 ait. Bene
dicētā & mihi p̄r mi. Qui ait. Venit german9 tuus
fraudulēter, & accepit b̄nōnē tu9. At ille subiunxit, iu
ste vocatū ē nomē ei9 iacob, supplantauit em̄ me in al
tera vice. Primogenita mea ate tulit: & nūc scdo surri
puit b̄nōnē me9. Rursusq; ad p̄rem. Nunqd nō refer

uasti, ait, et mihi benedictionē? Rēpōdit Isaac. Dominum tuum illum cōstiti
tui, & oēs s̄res suos seruituri eius subiugauit. Frumēto & vino & oleo stabis
livi eum, et tibi post hēc fili mi vltra qd faciā: Cui esau ait. Num vnā (inquit)
tū b̄nōnem habes pater? Mihi quoq; obsecro vt benedicas. Cūq; ciularu
magno fleret, motus isaac dixit ad eum. In pinguedine terræ, & in rore
celi desuper erit benedictio tua.

¶ Dñica. iij. Lectio epistolæ Beati Pauli ad Ephesios. Cap. v.

Eso leuis. tamen si le
nis ad tactū referat. i.
nō resistēs: commodior
lra ē leuis. i. sine pilis:
qd apponit ei qd dicit
pilosus. Sēserit. doc
los sibi parari. Abijt. s.
ad gregē. Attulit. hē
dos iustos. Colli nū
da. i. glabra. Pulmētā.
carnes sine ossibus. vñ
dictū pulmētū. qñ pul
pamētā. ut p̄bem. qñ
ex voce dubitabat.

Silitudinē maiorij. sub
audi filij hoc est esau.
Exp̄sserāt. i. assimulaue
rāt. Junc. murmuracionem
exp̄mat in f. na: vestis
mētōr fragrantia. i. odo
rē ex vestibus: q fuerāt
esau. Agri pleni. flori
bus et pomis odorari. et
subdit b̄nōnis formā.
Irrugit. pro infrenuit.
Nā rugitus leonū est.
Jacob. interpretat nāq;
Jacob supplantator.
Altera vice. qñ vēdidit
illi p̄mogeniturē. s; illa
nō fuit fraus: q; volēti
non sit iniuria.

Mihi q; b̄ndicas. instat
esau. et tādē b̄nōnis par
tē a Jacob extorq̄r.
Cū ciularu. i. seculi vo
ce. Sūt q; p aspiratiōez
in p̄ncipio scribāt q; ab
hei sit s̄bū hēulor: in
clinatum.

EPISTOLAE

¶ Dominica tertia.

Rēs. Estote imitatores dei. Ex epla pauli ad ephē. ca. v. in quo posteaſq̃ ephē. inſtituit moribus: nūc eoſdē informat exēplo. Exēplū autē imitabile qđ pponit eſt chřs. filij chariſſimi. alioq̃ nō eſſetis veri filij: ſ; degeneres. ⁊ in q̃ debeāt chřm imitari declarari: hoc ē in dilectiōe. In odorē ſuauitatis. hypallage ē p in ſuauitatē odoris: ⁊ aliud. t ad holocaustus: ex q̃ vapor ephallabat ſuauis. fornicatio. ⁊ in ijs q̃ ſequitur debemus chřz imitari: fugiēdo hęc vitia. Nec noietur. igitur multo minus exerceatur. Scurrilitas. paulus hoc in loco eutrapeliam poſuit: q̃ comitas interpretatur. ⁊ ſitus ē circa locos: ſ; ⁊ hos q̃ paulus phibet: q̃ vt ait. ad rē non p̃tinēt: quam chřianus intēdit. S̃ap̃ actio. p̃ bñficijs accepti ſubaudi ſit vobis: ſ; q̃ grece eſt eucharistiā pōt interpretari gratioſus ſimo ſit vobis. Idoloꝝ fuiſ; q̃ pecunias magis/ quāz deij colāt. Nemo vos ſeducat. hoc eſt ab hac doctrina ſeparando. Filios diffidētij. q̃ non credūt q̃ ſūt credēda. Eratis tenebrę. i. in ignorantia poſiti: nūc autē eſtis filij lucis.

¶ 1. ſeq̃nti.

In dieb⁹ ill⁹. Naam princeps militię regis ſyrię apđ dñm ſuū. erat vir magn⁹ ⁊ honorat⁹. Per illū em dedit dñs ſalutē ſyrię. Erat autē vir fortis, ⁊ diues, ſed leproſus. Porro de ſyria egreſſi fuerāt latrūculi. q̃ captiuā duxerāt de terra iſrl̃ puellā paruulā: q̃ erat in obſequio vxoris Naamā: q̃ ait ad dñam ſuā. Vtinā iſſet dñs me⁹ ad p̃phetā. q̃ ē in ſamaria. p̃fecto cui raſſet eū a lepra. quā hēt. Ingreſſus ē itaq̃ Naamā ad dñm ſuū: ⁊ nūciauit ei dicēs. Sic et ſic locuta ē puella de terra iſrl̃. Dixitq̃ ei rex ſyrię. Vade et mittā ſrās ad regē iſrl̃. Qui cū p̃fect⁹ eēt: ⁊ tuſiſſet ſecū decē talēta argēti: ⁊ ſex milia aureos: ⁊ decē mutatoria veſtimētorum: derulit ſrās ad regem iſrl̃ in hęc verba. Cum acceperis epiſtolam hanc ſcito. q̃ miſerim ad te Naaman ſeruū meū: vt cures eum a lepra ſua.

Alia nōtia ſunt quā vt egeant expoſitione.

Cumq; legisset rex israel lras: scidit vestimenta sua, & ait. Nunquid Deus ego sum, vt occidere possim, & viuificare: quia iste misit ad me hominem: vt currem eum a lepra sua? Animaduertite, & videte q̄t occasiones querat ad versum me. Quod cum audisset Heliseus vir dei, scidisse videlicet regem israel vestimenta sua: misit ad eum dicens q̄re scidisti vestimenta tua? veniat ad me, et sciat prophetam esse in israel. Venit ergo Naaman cum equis & curribus et stetit ad ostium domus Helisei. Misitq; ad eum Heliseus nunciū: dicens. Vade et lauare septies in Iordane: & recipiet sanitatem caro tua: atq; mundaberis. Iratus Naaman recedebat dicens. Putabam q̄ egrederetur ad me, & stans inuocaret nomen Dñi dei sui, & tangeret manu sua locum lepræ, & curaret me. Nunquid non meliores sunt Abana & Pharphar fluuij Damasci omnibus aquis israel, ut lauer in eis: et munder? Cum ergo auertisset se: & abiret indignans, accesserunt ad eum serui sui, et loquuti sunt ei. Pareret si rem grandem dixisset tibi propheta certe facere debueras: quanto magis, quia nunc dixit tibi, lauare, et mundaberis? Descendit in Iordane septies iuxta sermonem viri Dei, et restituta est caro eius: sicut sicut caro pueri paruuli, et mundatus est a lepra. Reuersusq; ad virum dei cū vniuerso comitatu suo: venit et stetit corā eo: et ait. Vere scio quia nō sit deus alius in vniuersa terra, nisi tm̄ in israel.

¶ Fc̄. iij. Lcō libri Regum. iij. ca. iij.

In diebus illis. Mulier q̄dam clamabat ad Heliseū prophetam dicens. Seruus tuus vir meus mortuus est. Et tu nosti: quia seruus tuus fuit timens deum. Etece creditor venit, vt tollat duos filios meos ad seruiendum sibi. Cui dixit Heliseus. Quid vis vt faciā tibi? Dic mihi qd habes in domo tua? At illa r̄ndit. Non habeo ancilla tua quicq; in domo mea: nisi parum olei quo vngar. Cui ait, Vade, & pete mutuo ab omnibus vicinis tuis vasa vacua nō pauca, et ingredere et claude ostiū tuū cum intrinsecus fueris tu et filij tui: mitte inde in omnia vasa hæc, et cum plena fuerint, tolles. Iuit itaq; mulier: et clausit ostiū super se & super filios suos. Illi offerebāt vasa: et illa infundebat. Cumq; plena fuissent vasa: dixit ad filiū suum. Affer mihi adhuc vas. Et ille respōdit. Non habeo. Stetitq; oleum. Venit autem illa, et indicauit homini dei. Et ille. Vade (ingr) vende oleū: et redde creditori tuo. Tu autem et filij tui viuite de reliquo.

De eo quod refert a debiti dissolutione.

¶ Feria tertia sequenti.

In diebus illis. Mulier q̄da ex. iij. reg. lib. ca. iij. ponit miraculū ab heliseo factum in viduꝝ consolatione: quā dicit fuisse vnā de vxorib; pphetarum. Creditor, qui pecunias crediderat viro meo dū viueret. Ad fuit dū sibi, p p̄ris debito. Quo vngar. sp̄s antiq̄s hic erat precipuus olei vsus: q̄ se fouerent. Nō pauca, s; multa & q̄ sufficiāt ad dissoluendū mariti debiti. Inde. i. ex oleo quod habes. Ostium super se. i. post se. Stetitq; i. fluxus cessauit. Redde quod maritus tuus accepērat. De reliquo. i.

EPISTOLAE

Nec dicit dñs. honora p̄m tuū. Et exod. ca. xx. vbi posteaq̄ posuit p̄cepta ordinātia hoīem ad deū: hic ponit ordinātia illū ad p̄mū. ⁊ in p̄mis ad parentes: q̄ p̄p̄ deū sunt auctores vitę n̄g. Nō occides. q̄ qd̄ tibi nō vis alteri ne faceris. Nō moechaberis. i. nō cōmittes adulteriū. Nō furtū. qd̄ q̄ facit: dissoluit societate vite. fā sū testimoniū. in dānū. p̄mū redūdās. t̄xorē ei⁹. q̄ vt dicit inuolator n̄r: q̄ videt alterius vxorē ad p̄cupiscēdiā: mēchatus ē eā in corde suo. ⁊c. p̄p̄s videbat voces. p̄ audiebat. Loq̄re tu. q̄ dñs loquitur est nobis. Nolite timere. q̄ p̄pterea nō moue mini. Ut nō peccaretis. ob timorē dñi. De celo. i. de aēre: q̄ erat in mōtis cacumine. De os alienos. idē p̄ceptū sēp̄ repetit: vt magis illō memorię inculcādo affigat. Altare de terra. q̄ gētiles de lapidib⁹ faciebāt. pacifica v̄ra. i. sacrificia ad placādū deū. In omī loco. i. altari m̄ri dicato.

¶ Fe. v. seq̄nti.

Actū est v̄bū dñi. Et Jerem. ca. v. ij. In q̄ postea q̄ p̄pheta exclusit qdā remedia: in q̄bus iudei p̄fidebāt: hic facit idē ex eo qd̄ de suo tēplo fiducia habebāt. Sta in porta. vbi est maxim⁹ p̄p̄l⁹ quēr⁹. vias v̄ras. i. opa v̄ra. habitabo vobiscū: p̄taui diēdo vos ⁊ faciendo: quē p̄camini: quod si nō feceritis: deferā tēplū v̄rū: ⁊ quid sint facturi ostendit. Si b̄ndixero ritib⁹. i. benedictiōes diuinas feceritis. cetera manifesta sunt. In loco isto. qui est in terra q̄ patrib⁹ v̄ris p̄missi.

¶ Fe. vj. seq̄nti.

Feria quarta. Lectio libri Exodi. Ca. xx.

Nec dicit dñs. Honora p̄m tuū et matrē tuā, vt sis lōge⁹ sup̄ frā. q̄ dñs de⁹ tu⁹ dabit tibi. Nō occides. nō moechaberis. nō furtū facies. nō loq̄ris cōtra p̄ximū tuū falsū testimoniū. Nō cōcupiscēs domū p̄ximī tui: nec desiderabis vxorē ei⁹. nō seruū. nō ancillā. nō bouē. non asinū. nec oia. cū illius sunt. Cūctus autē p̄p̄s videbat voces. ⁊ lāpades: ⁊ sonitū bucinā. mōtēq̄ fumantē. Et perterriti ac pauore cōcupiscētes runt. p̄cul dicētes Moyse. Loquere tu nobis ⁊ audiemus. Non loq̄tur nobis deus ne forte moriamur. Et ait Moyses ad p̄p̄lū. Nolite timere. Vt em̄ probaret vos venit deus: ⁊ vt terror illius esset in vobis. ⁊ nō peccaretis. Steritq̄ p̄p̄s de longe. Moyses autē accessit ad caliginē. in q̄ erat de⁹. Dixitq̄ p̄terea dñs ad Moysen. Hęc dices filiis isrl̄. Vos vidistis. qd̄ de celo loquutus sum vobis. Nō facietis deos argēteo: nec deos aureos facietis vobis. Altare de terra facietis mihi. ⁊ offeretis sup̄ eū holocausta. ⁊ pacifica v̄ra. Oues v̄ras: ⁊ boues in omī loco. in q̄ memoria fuerit n̄ris mei.

¶ Fe. v. Hieremias p̄phetæ. Cap. vñ.

In dieb⁹ illis. Factū est v̄bū dñi ad me. dicens. Sta in porta dom⁹ dñi: ⁊ p̄dica ibi v̄bū ist⁹: ⁊ dic. Audite v̄bū dñi oīs iuda. q̄ ingredimini p̄ portashas. vt adoretis dñm. Hęc dicit dñs exercitū de⁹ isrl̄. Bonas facite vias v̄ras: ⁊ studia v̄ra: ⁊ habitabo vobiscū in loco isto. Nolite cōfidere in v̄bis mēdaci⁹ dicentes. Tēplū dñi. tēplū dñi. tēplū dñi est. Qm̄ si b̄ndixeritis vias v̄ras: ⁊ studia v̄ra. si feceritis iudiciū inter virū ⁊ p̄ximū ei⁹: aduenē ⁊ pupillo. ⁊ viduē nō feceritis calūniā. nec sanguinē innocētē effuderitis in loco hoc: ⁊ post deos alienos non ābulaueritis in malū vobismetipsis: habitabo vobiscū in loco isto: in terra. quā dedi p̄rib⁹ v̄ris a sc̄lo. ⁊ vsq̄ in sc̄lm. Ait dñs ops.

¶ Fe. vj. Numeri. Cap. xx.

In dieb⁹ illis. Cōuenerūt filij isrl. Ex li. Asteroy. ca. xx. Miraculū dicitur qd factū est: In aq penuria. dicit igit qd cū hebzeoz multitudo eēt i deserto sin (sin interpretat scilicet: supbia sin: sic dicitur luc⁹ cū minime luceat. vel bellū: cū sit horridū) defecissetq; aq⁹ puenē: Apparuit glia dñi. i. nabes ex q dñs loq solebat. Tolle h⁹ gā. Aarō q⁹ erat i ta bernaculo te. Non. Nū de petra hac. qñ dicat: nemo videt impossibile: nūhilomin⁹ dei

In dieb⁹ illis. Cōuenerūt filij isrl aduersus Moysen & Aarō, & pñ in seditionē dixerūt. Da nob aquā vt bibam⁹. Ingressusq; Moyses & Aarō dimissa multitudi in tabernaculū fœderis, corruerūt pñ in terrā: clamauerūtq; ad dñm: atq; dixerūt. Dñe de⁹ au di clamorē pplij hui⁹: & apī eis thesaurū tuū fontē aq viue: vt faciāt cesset murmuratio eorū. Et apparuit glia dñi sup eos. Loquutusq; ē dñs ad Moysen: dicēs. Tolle v⁹ gā: & cōgrega pplm tu et Aarō frat tuus: & loqmini ad petrā corā eis. Et illa dabit aq̄s. Cūq; edu xeris aquā de petra: bibet oīs mltitudo: & iumēta ei⁹. Tuli igit Moyses v⁹ gā, q erat i cōspectu dñi: sicut p̄ cepat ei cōgregata mltitudine āte petram: dixitq; eis. audite rebelles, et increduli. Nū de petra hac vob aquā poterim⁹ eicere: cūq; eleuasset moyses manū: pcutiēs v⁹ gā bis filicē, egressē sunt aq largissimē: ita vt pplis bi beret, et iumēta. Dixit dñs ad Moysē & Aarō. Quia nō credidistis mihi: vt sc̄ificaueritis me corā filiis isrl: nō introducetis hos pplōs in terrā, quā dabo eis. Hæc est aq cōtradi. tiōis: vbi iurgati sūt filij isrl cōtra dñm: sc̄ificat⁹ ē in eis. (Sabbō. Danie. pphe. ca. xiiij.

In dieb⁹ illis. Erat vir habitās in Babylōe. et nomē ei⁹ ioachim. Et accepit vxorē noīe Susannā filiā El chij, pulchrā nimis, et qmētē deū. Parētes em illius cū eēt iusti erudierūt filiā suā sc̄dm legē Moysi. Erat aut ioachim diues valde. Et erat ei pomariū vicinum domui suę, & ad ipm cōfluebāt iudei: eo q eēt hono rabilior oīm. Et cōstituti sūt duo senes iudices in āno illo: de qbz loquutus ē dñs. Quia egressa iniquitas de Babylōe a seniorib⁹ iudicib⁹: q videbāt regere pplm. Isti frequētabāt domū ioachim: & veniebāt ad eū oēs, q habebāt iudicia. Cū aut pplis reuertisset p meridē: ingrediebāt Susanna: & deambulabat in pomario viri sui. Et videbāt eā senes cotidie ingredientē & des ambulantem, & exarserunt in concupiscentiam eius.

potētia hoc fiet. Bis. qz pmo ictu nō erupint aq: forte ex eo qd xos scs dubitauit. Ut sc̄ificaret me. firmis meis pmissis credēdo: qz pira riū fecistis. Quā dabo eis. i. datur⁹ erā. aut da bo illoz posteritati. Sā ctificatus ē in eis. i. in Moise & Aarō puniēdo eos: qz peccauerūt dubi tādo: qz solo xbo potue rat eicere aq ex petra. Sabbato seqnti.

In dieb⁹ illis. Erat vir habitās. Ex Danie. pphe. ca. xiiij. In q ponit h̄istoria Susan ne sup̄ta ex Theodotio: neciū nūq; alibi legere tur: de q multa hierony mus in plogo danielie.

In Babylōe videt hoc fuisse tpe captiuitat: in q etiā hebzei poterant h̄re suos iudices. Pomariū. i. hort⁹ pomis cō sit⁹ mō pomeriū: vt in q busdā codicib⁹ legit⁹. qd sūt vides spaciū inter muros publicos & pua tas domos. De qbz lo quut⁹ est dñs h̄iere. ce. xxiij. Ponat te (iqt) dñs sic Gedechiā & Achab: qd fuit rex Babylōis. i. igne: pzo eo qd fecerūt mltitudi in tēte mlti ba ti sūt in vporēs amicor suoz: neq; obstat qd di cit h̄istoria illos lapida tose: qz potuit vtrūq; se

EPISTOLÆ

ri: p̄us lapidari deinde
frigi. atq; igni cōburi.
p̄p̄ls reuertisset. s. a liti
bus ⁊ foro vbi iudices
reddebāt iura. viderē
bāt eā. q; frēq̄ntabāt do
mū Ioachim. Fuertes
rūt sensum. i. a recta ra
tiōe dīsererūt. viderēt
celū. i. deū in cēlo habi
tātē. Dolorē. i. affectū
amoris. Eam⁹ domi
hoc dicebāt q; vterq; so
l⁹ volebat Susannā in
terpellare: qd cū frustra
sēpe fecissent: tādē alter
alteri salsus est amorē
suū. Sicut heri. p̄p̄is
die. Et nudius tertius. i.
die p̄cedēte diē p̄dianū.
Smegmata: saponē et
alia/ q; ad muliebres mū
dicias apta sunt. Nam
smegmo ē purgo: ⁊ inde
smegmata purgatoria.
Per posticū. i. pomarij
ostij secretis. Emisisti
puellas ne essent testes
adulteri. Mors mihi
est. s. parata ex lege mo
si. Absq; ope. i. sine pec
cato. Senes loquuti
sunt/ mētiētes qd nō vi
derāt. Dies crastina. i.
postera eius diei q; hęc
acta erāt. Mittite ad
Susannam. s. vt veniat
in iudiciū. Duo pres
byteri. i. seniores illi iu
dices. Manus super
caput. hoc faciebāt tes
tes: q̄rū testimonio qd
p̄is erat p̄dānatus.
vt habetur ex Leuitici
xxij. Cum de ambu
larem. hęc est forma
testimonij falsi/ q; satis
liquet.

Et euerterunt sensum suum, & declinauerunt oculos
suos, vt non viderent cælum: neq; recordarentur ius
diciorum iustorū. Erant ergo ambo vulnerati amo
re eius, nec indicauerunt sibi vicissim dolorem suum.
Factum est autem cum obseruarent diem aptum,
quando eam possent inuenire solam: ingressa est ali
quando sicut heri & nudius tertius cum duabus solis
puellis: voluitq; lauari in pomario. Aestus quippe
erat: et non erat ibi quispiā præter duos senes abscon
ditos: et contemplantes eam. Dixit ergo puellis. Affe
re mihi oleum et smegmata, et ostia pomarij claudis
te, vt lauer. Cum autem egressæ essent puellæ, surrexe
runt duo senes: & occurrerunt ad illam: et dixerunt.
Ecce ostia pomarij clausa sunt: et nemo nos videt: et
in concupiscentia tui sumus. Quamobrem assentire
nobis: et commiscere nobiscum. Quod si nolueris:
dicemus contra te testimonium: qd fuerit tecum iuue
nis: et ob hanc causam emisisti puellas a te. Ingenuit
Susanna, et ait. Angustia mihi sunt vndiq;. Si em
hoc egero, mors mihi est. Si autem non egero/ non
effugiam manus vestras. Sed melius est mihi absq;
opere incidere in manus vestras, q̄ peccare in conspe
ctu dñi. Exclamauit voce magna Susanna, Exclama
uerunt autem et senes aduersus eam. Et cucurrit vnus
ad ostia pomarij, et aperuit. Cum ergo audissent cla
morem famuli domus in pomario irruperunt per pos
ticum, vt viderent qd nam esset. postq; autem senes
locuti sunt: erubuerunt serui vehementer, quia nunq;
dictus fuerat sermo huiusmodi de Susanna. Et facta
est dies crastina. Et cum uenisset p̄p̄is ad Ioachim
rum eius venerunt et duo presbyteri pleni iniqua co
gitatione aduersus Susannam, vt interficeret eam. &
dixerunt coram p̄p̄lo. Mittite ad Susannam filia
Elchiæ vxorem Ioachim. Et statim miserunt: et venit
cum parentibus et filijs, et vniuersis cognatis suis. Fle
bant igitur sui, et omnes, q; nouerant eam. Confur
gentes autem duo presbyteri in medio p̄p̄li: posuerunt
manus super caput eius. Quærens suspexit ad celū.
Erat autem cor eius fiduciam habens in domino. Et
dixerunt

dixerunt p̄sbyteri. Cum deambularemus in pomario soliti: ingressa est hec cū
 duabus puellis: & clausit hostiū pomarij: et dimisit a se puellas. Venitq; ad eā
 adolescētes, qui erat absconditus, & cōcubuit cum ea Porro nos cum essem⁹ in
 angulo pomarij vidētes iniquitatē, cucurrim⁹ ad eos, & vidimus eos pariter
 cōmiseri. Et illum quidē nequiuimus cōphēdere: quia fortior nobis erat.
 Et apto hostio exiliuit. Hāc autē: cū apphēdissem⁹, interrogauimus quis
 nam esset adolescens: & noluit indicare nobis. Huius rei testes sumus. Credidit
 eis multitudo q̄si senioribus & iudicibus pp̄li: & cōdēnauerunt eā ad mor-
 tem. Exclamauit autem voce magna Susanna: & dixit. Deus eterne, q̄ absco-
 ditorum es cognitor: qui hosti omnia anteq; fiant: tu scis qm̄ falsum cōtra
 me tulerunt testimonium, & ecce morior cum nihil horū fecerim, q̄ isti ma-
 liciose cōposuerunt aduersum me. Et exaudiuit autem dñs vocē eius. Cūq;
 duceret ad mortē: suscitauit dñs spm̄ pueri iunioris: cui nomē Daniel, & ex-
 clamauit voce magna. Mundus ego sum a sanguine hui⁹. Et cōuersus om̄is
 pp̄s ad eum: dixit. Quis est iste sermo, quē tu loquutus es? Qui cū staret in
 medio eorū: ait. Sic fatui filij isrl̄ nō iudicātes, neq; qd̄ verum est cognoscē-
 tes: cōdēnastis filiā isrl̄. Reuertimini ad iudiciū: quia falsum testimoniū lo-
 quuti sunt aduersus eā: Reuersusq; est ergo pp̄s cum festinatiōe. Et dixerunt
 ei senes: veni, & sede in medio nr̄m: & indica nobis, quia tibi deus dedit ho-
 norem senectutis. Et dixit ad eos Daniel. Separate illos ab inuicem, p̄culi: &
 dijudicabo eos. Cum ergo diuisi essent alter ab altero: vocauit vnū de eis, &
 dixit ad eum. Inueterate dierum malorū: nunc venerunt p̄ctā tua: q̄ opaba-
 ris prius indicās iudicia iniusta. Innocētes opprimēs,
 & dimittens noxios: dicente dño. Innocentē, & iustū
 non interficies. Nunc ergo si vidisti eā: dic sub q̄ arbo-
 re videris eos pariter colloq̄ntes sibi. Que ait. Sub
 schino. Dixit autē ei Daniel. Recte mentitus es tu in ca-
 put tuum. Ecce em̄ angelus dñi accepta sententia ab
 eo: scindet te medium. Et amoto eo iussit venire alitū,
 & dixit ei. Semen chanaā & non iuda: species decepit
 te: & concupiscentia subuertit cor tuum. Sic faciebatis
 filiabus isrl̄: & illæ timentes loq̄bant vobis. Sed non
 filia iuda sustinuit iniquitatem vram. Nunc ergo dic
 mihi sub q̄ arbore comprehenderis eos loq̄ntes sibi.
 Qui ait. Sub prino. Dixit autem ei Daniel. Recte mē-
 titus es & tu in caput tuum. Manet em̄ Angelus dñi
 gladium habens: vt secet te medium: & interficiat
 vos. Exclamauit itaq; omnis coetus voce magna: &
 benedixerunt deum, qui saluat sperantes in se, & con-
 surrexerunt oēs aduersus duos p̄sbyteros. Cōvince-

De⁹ gēne. p̄scentiā suā
 testat Susanna. A san-
 guine hui⁹. q̄ inoēs ē.
 Senes direxit ei. salū/
 q̄z ipi iudices erāt: siue
 duoz illoz iudiciū asse-
 sores. honore senectu-
 ti, q̄z cani hois sapiētia
 illi⁹. Inueterate dierū
 maloz. i. in malis opib⁹
 p̄sumptoz. p̄ctā tua. i.
 p̄ctoz tuoz pena. Di-
 cēte dño. hoc scriptū ē
 in Deut. ca. xxvj. Sub
 schino. i. sub lentisco.
 Scindet te. q̄z dixit sub
 schino: subitūrit alitū dēs
 ad schini nomē schise. i.
 scindet te. &c. Semen
 chanaā. q̄z si de trib⁹
 esset iuda degenerabat
 in chan. angos. Spe-

EPISTOAE

Dee pulchritudo puella. Loq̄bant vobis assentientes. Filia iude. Susanna q̄ nobilis
 z generosa erat. Sub primo. i. subitice. Secet teiq; dixerat sub primo alludens ad nomē
 subiūti. p̄tise. i. fecabit te mediū de q̄b⁹ vide hieronymū in progmio danielis pluri

Res. Scriptū est qm̄ Abrahā. Ex epla pauli ad Galat. ca. iij. In q̄ posteaq; p̄rōnes
 egerat de cessatiōe legi

Mosaice illū idē p̄ fili
 tudines ondit. et primo
 de filio h̄yede sub tuto
 rib⁹ relicto. nūc de libe
 ro z suo sc̄ptū ē. Sc̄i.
 xxi. de ismaele. xxi. de
 isaac. de ancilla. i. agar.
 De libera. i. sara. Sc̄b⁹
 carnē. i. naturali mō. vñ
 h̄mōi naturales filij dñr.

per repromissionē. i.
 factā a deo: hoc ē sp̄s
 li qdā mō. per allego
 riā. i. p̄ silitudinē. nā ait
 hierony. allegoria aliō
 p̄tēdit in v̄bal. s̄ḡt in
 sensu. Duo testamēta.
 nouū z vet⁹. In mōte
 syna. vbi data ē lex vet⁹
 p̄ mōsen. Cōiūct⁹ ē ei.
 in greco habet q̄ vergit
 in ier̄z alioq; sūa lōge a
 ier̄z distat. Seruit. i.
 degit in sinitute legi.

Ille ier̄z. i. ecc̄s̄ia q̄ p̄ sa
 rā designat. sic p̄ agar
 synagoga. Z etate s̄tō
 rilis. esaiē. ca. liij. z fuit
 sara sterilis: qz vñic⁹
 in senectute genuit.

Agar aut̄ plures: nam
 post sarg obitum illam
 Abrahā sup̄ induxit v̄ro
 rē mutato noie in Cē
 thur̄z ex ea cōplures
 genuit. Multi filij des
 tē. i. ecc̄s̄ie q̄ i initio pau
 cos habuit: s̄ deinceps
 plures genuit in ch̄ro.

In dieb⁹ illis. Gene
 rāt duz mulieres.

rat em̄ eos Daniel ex ore suo falsum dixisse testimo
 niura. feceruntq; eis sicuti male egerant. aduersus p̄xi
 mam & interfecerunt eos. & saluat⁹ est sanguis inno
 xius in die illa.

¶ Dñica. iij. ad Galatas. Cap. iij.

Res. Scriptū ē em̄ qm̄ Abrahā duos filios habuit.
 vñū de ancilla: & vñū de libera. Sed. qui de ancilla
 sc̄d̄m carnē nat⁹ est. q̄ aut̄ de libera: p̄ repromissionē.
 Quē sunt p̄ allegoriā dicta. Hec em̄ sunt duo testamē
 ta. Vñū qdē in mōte sinay. vbi seruitutē generās. q̄ ē
 Agar. Sina em̄ mōs ē in Arabia: q̄ cōiūct⁹ ē ei: q̄ nūc
 est ierlm̄. et seruit cū filijs suis illa aut̄ q̄ ierlm̄ ē ierlm̄.
 libera est q̄ est m̄r n̄ra. Scriptū est em̄. Lētare steriles. q̄
 nō paris. erūpe et clama. q̄ nō parturis: qz mlti filij de
 sertē. magis q̄ ei⁹ q̄ h̄et virū. Nos aut̄ f̄res sc̄d̄m isaac
 p̄missionis filij sum⁹. Sed. quō tūc is. q̄ sc̄d̄m carnē na
 tus fuerat. p̄lēq̄bat eū q̄ sc̄d̄m sp̄m̄: ita et nūc. Sed qd
 dicit scriptura: Ejce ancillā et filiū ei⁹. nō em̄ heres eris
 filij ancillē cū filio libere. Itaq; f̄res nō sum⁹ ancillē filij.
 sed libere: Quā libertate ch̄s nos liberauit.

¶ Fer. ij. Lectio lib. Regum. iij. ca. iij.

In dieb⁹ illis. Venerūt duz mulieres meretrices ad regē
 Salomonē: steterūq; corā eo. Quatū vna ait. Obse
 cro dñe mi. ego et mulier hec habitam⁹ in domo
 vna: et peperī apd̄ eā in cubico. Tertia aut̄ die postq;
 ego pepi. peperit et hec. Et eram⁹ siml. nullusq; al⁹ in
 domo nobiscū. exceptis nob⁹ duab⁹. Mortu⁹ ē aut̄ fi
 li⁹ mlieris hui⁹ nocte. dormiēs qppe opp̄ssit eū. & cō
 surgēs in tēpestē noctis silentio: tulit filiū meū de latre
 meo: ancillē tuē dormiētis. et collocavit in sinu suo. sūū
 aut̄ filiū. qui erat mortu⁹ posuit in sinu meo. Cūq; sur
 rexissem in m̄e. vt darē lac filio meo: apparuit mortu⁹.
 Quem diligentius intuens. clara luce dephendi non.
 esse meū. quē genuerā. Rñditq; altera mulier. Non

est ita vt dicis, sed filius tuus mortuus est, me⁹ autem
 vivit, contrario illa dicebat. Mentiris, filius quippe
 meus vivit, et filius tuus mortuus est. Atq; in hunc
 modum cōtēdebāt corā rege. Tunc rex ait. Hęc dis
 cit filius me⁹ vivit, & filius tuus mortuus est, et ista res
 spōdit, nō: sed filius tuus mortuus est, et me⁹ autē vivit.
 Dixit ergo rex. Afferte mihi gladiū. Cūq; attulissent
 gladium corā rege, ait. Dividite inquit infantē vivum
 in duas partes: et date dimidiā partem vni: et dimidiā
 partē alteri. Dixit autē mīser cui⁹q; p̄ erat viv⁹ ad regē
 conata sunt q̄ppe viscera eis sup filio suo. Obsecro
 dñe: date illi infantē vivū, et nolite interficere eum. Ecō
 trario illa dicebat. Nec mihi nec tibi sit, sed dividat.
 Rspōdit rex: et ait. Date huic infantē vivū: et nō occi
 dat. Hęc est autem mī eius. Audiuit itaq; oīs isrl' iudi
 dum qđ iudicasset rex, et timuerunt regem videntes
 sapientiā dei esse in eo ad faciendū iudiciū.

¶ Fer. iij. Exodi. Cap. xxxij.

Indiebus istis. Loquutus est dñs ad Moysen di ens.
 Descende de mōte, peccavit ppl's tu⁹, quē eduxisti
 de terra egypti. Recesserunt cito de via, quā ostendisti
 eis: feceruntq; sibi vitulum cōsāilem, et adoraverunt,
 atq; immolātes ei hostias: dixerūt. Isti sunt dii tui isrl'
 qui te eduxerunt de terra egypti. Rursumq; ait domi
 nus ad Moysen. Cerno qđ ppl's iste dureceruicis sit, di
 mitte me: vt irascatur furor meus cōtra eum, & deleam
 eos: faciāq; in gentem magnā. Moyses autem orabat
 dominum deum suum: dicens. Cur domine irasatur
 furor tu⁹ cōtra ppl'm tuum, quē eduxisti de terra egypti
 in fortitudine magna et in manu robusta. Ne q̄so
 dicat egyptij. callide eduxit eos, vt interficeret in mōti
 bus: et deleat de terra. Quiescat ira tua: et esto pla
 cibilis sup nequitia ppl'i tui. Recordare Abraā et isaac
 & isrl' servorum tuorum: quibus iurasti p̄ temetipm,
 dicens. Multiplicabo semen vrm sicut stellas celi, &
 vniuersam terrā hanc, de q̄ locutus sum: dabo semini
 vro & possidebitis eam semper. Placatusq; est domi
 nus: ne faceret malum, qđ locutus fuerat aduersum ppl'm suum, & misertus
 est populo. Dominus deus noster.

Ex. iij. regū. ca. iij. In q̄
 habet q̄ pacto Salomō
 deo p̄mittente vt opta
 ret qđqd velū: post ha
 bita oib⁹ alijs elegit sa
 piētiā. Et in exp̄imentū
 dōi a deo accepti, ponit
 iudiciū p̄mum qđ fecit
 de duabus mulierculis
 disceptātib⁹ se iudice.
 Lcō exp̄ositōe nō eget.

Nocte interpeita et no
 ctis silētium dī media
 nocte q̄ tpe oīa silēt: et tps
 nō ē qđ piā administrā
 di. Cōmota sunt q̄ppe
 viscera ei⁹ sup filio suo.
 Hęc oīa p̄ parēntesim
 dicta sunt.

¶ Fer. iij. seqnti.

Ocur⁹ est dñs ad
 Moysen: dicens.
 Descende de monte. Et
 ero. ca. xxxij. vbi postea
 qđ ppl's absente Moysē
 p̄savit vitulū: illūq; co
 lere instituit: hic ostē
 dit qđ de⁹ moī faciēdū
 p̄cipit: s; tādē illi p̄cib⁹
 est placat⁹. Ppl's tu⁹
 dñi dicatū p̄ idolatriā
 nō meus. Cōsāile. ex
 p̄latiōe fornacis fusu. et
 fornatū. Dure ceruicis
 i. ceruicofus et dur⁹
 atq; indocilis. Dimitte
 me. i. nō interponas
 p̄ces in hoc qđ volo exe
 qui. In gētē magnā. i.
 p̄ncipē gētis magnę.
 Ne dicant egyptij. qđ si
 qđ minar' faci. Dicet
 egyptij et. qđ locut⁹ fue
 rat. i. moī cū imminas
 bas illi hebreorū p̄ncipē.

EPISTOLAE

¶ Feria quarta sequenti.

Haec dicit dñs deus. Sanctificabo nomen. Ex ezechiele cap. xxxvi. In quo per eam
 minatus est p̃p̃lo israelitico aduersari in eor̃ p̃solatōe in p̃dixit illis p̃p̃era. Sc̃i
 ficabo nomē meū. Sc̃i ostendā liberādo vos ex fuiture. Pollutum est p̃ idolatriam
 miscēdo vos ritibus gentiū inter q̃s versati estis. De gentibus inter q̃s estis diffusi.

Terrā ṽram. .i. p̃missio
 nis. Mundamini. ab
 effectū: q̃ lustrat p̃ctm
 originale. Cor nouū
 z sp̃m. q̃ lex euāgelica
 tota est sp̃ualis: cū mo
 saica sit carnalis. Ce
 tera satis p̃t̃r̃neq̃ in
 digēt expositiōe.

Haec dicit dñs. Lau
 amini et mundi
 estote. Ex esa. ca. i. In q̃
 p̃st̃ead̃s interminatus
 est p̃ctoꝝ p̃nitionem.
 hic ponit remediū q̃ sit
 interim vtēdū. **Laua**
 mini. .i. a p̃ctoꝝ mactis.

Et mūdi estote. cauē
 do a futuro: ne recidat
 in p̃st̃itūos errores.

Cogitationū. .i. interiorū
 z occultoꝝ criminū.
Quiescite. .i. cessāte.
 s̃ q̃ non est satis
 abstinere a malis: s̃ bo
 nū etiā facere. subiūgit.

Facere. Venite et
 arguite me. .i. si nō retu
 lero vobis p̃nia p̃ ṽris
 bonis opibus. Sicut
 coccinum. .i. rubra. vt est
 coccinus color. est autē
 coccū: q̃ hispani vocāt
 grana q̃ colliguntur ex
 q̃squilia frutice nota.
 Vermiculus opinoꝝ ins
 teipres p̃ ṽmiculū ip̃m
 coccum intelligere: q̃
 in vermiculos resolu
 tur tandem: si non ṽris
 bus cōtimeat. Si vo
 lueritis. .i. p̃ceptis meis obtemperare. Bona terre comedetis. id est sp̃ualibus bo
 nis dirabimini.

¶ Fer. iiii. Ezeielis. Cap. xxxvi.

Haec dicit dominus deus. Sanctifi
 cabo nomen meum magnū, q̃
 pollutum est inter gentes: q̃ pol
 luitis in medio earum, vt sc̃iāt gē
 tes quia ego dñs, ait dñs exerci
 tuum, cum sc̃ificatus fuero in vo
 bis corā eis. Tollā quippe vos de gentibus: & congre
 gabo vos de vniuersis terris, & adducā vos in terrā
 ṽram: & effundā super vos aquā mundā: & mundā
 binini ab omnibus inquinamentis ṽris, & ab vni
 uersis idolis ṽris inmundabo vos: & dabo vobis cor
 nouum: & sp̃m nouum ponā in medio ṽri. Et aufe
 ram cor lapideum de carne ṽra: & dabo vobis cor
 carneum: & sp̃m meum ponā in medio ṽri: & faciā
 vt in p̃ceptis meis ambuletis: & iudicia mea custodia
 tis & opemini: & habitabitis in terra, quā dedi p̃b̃
 ṽris. Et eritis mihi in p̃p̃lm: & ego ero vobis in deū.
 Ait dominus omps.

¶ Lectio Esaiaē prophetae.

Capite. i.

Haec dicit dominus deus. Lauamini: mundi
 estote, auferte malum cogitationum ṽrarum
 ab oculis meis. Quiescite agere peruerse: discite bene
 facere. Querite iudicium: subuenite oppresso: iudica
 te pupillo: deffendite viduam: & venite arguite me,
 dicit dominus. Si fuerint p̃t̃ā ṽra, vt coccinum: q̃
 nix dealbabuntur: & si fuerint rubra quasi vermicu
 lus: velut lana alba erunt. Si volueritis: & audieritis
 bona terrae comedetis. Dicit dominus omps.

Bona terre comedetis. id est sp̃ualibus bo

BEATI PAULI.

Fo. xxxj.

C Feria, v. Lectio libri Regum. iijj.

Capite. iijj.

IN diebus illis. Venit mulier Sunamitis ad Helisem prophetam in monte carmeli. Cumque vidisset eam vir dei de cotra: ait ad Giezi puerum suum. ecce sunamitis illa. Va de ergo in occursum eius & dic ei. Recte ne agit circa te: & circa virum tuum: & circa filium tuum? Quae dixit. Recte. Cumque venisset ad virum dei in monte: apprehendit pedes eius: & accessit Giezi: ut amoueret eam, & ait homo dei. Dimitte illam: anima eius in amaritudine est: & dominus celauit ad me: & non indicauit mihi. Quae dixit illi. Nunquid petiui filium a domino meo. Nunquid non dixi tibi: ne illudas me? Et ille ait ad Giezi. Accinge lumbos tuos: & tolle baculum meum in manu tua: & vade. Si occurrerit tibi homo non salutes eum, & si salutaauerit te quisquam: non respondeas illi, & pones baculum meum super faciem pueri. Porro magister pueri ait. Viuit dominus: & viuit anima tua, non dimittam te. Surrexit ergo: et secutus est eam. Giezi autem praecesserat ante eos, & posuerat baculum super faciem pueri: & non erat ei vox neque sensus. Reuersusque est Giezi in occursum eius: & nuntiavit ei: dicens. Non surrexit puer. Ingressus est ergo Helisaeus domum. Et ecce puer mortuus iacebat in lectulo eius. Ingressusque clausit ostium super se: & super puerum: & orauit ad dominum. & ascendit & incurauit super puerum. Posuitque os suum super os pueri: & oculos suos super oculos eius. & manus suas super manus eius: & incurauit se super eum: & calefacta est caro pueri. At ille reuersus deambulauit in domo semel huc & illuc. & ascendit: & incubuit super eum. Et oscitauit puer septies: aperuitque oculos. Et ille vocauit Giezi & dixit ei. Voca Sunamitem hanc. Quae vocata ingressa est ad eum. Quae ait. Tolle filium tuum. Venit illa: & corruit ad pedes eius, & adorauit super terram. Tulitque filium suum. & egressa est. Helisaeus vero reuersus est in galgalam.

C Feria sexta. Lectio libri Regum tertio.

Capite. xvj.

C feria quinta sequenti.

IN diebus illis. Ait mulier. Ex. iij. Regum. capite. iij. In die posteaque mulier sunamitis concepit Helisaeum praedicante & peperit filium quem adultum deinde amisit: hic ponit quo pacto est ab eodem propheta restitutus vitae.

Mulier sunamitis ex Sunam vrbem palestine iudae. In montem carmeli/que Helisaeus frequentabat.

Respondit recte: distulauit forte dolorem: ne prohiberetur accedere.

Amoueret. a pedibus prophetae.

Celauit a me. quia prophetae non vident: nisi/que a spiritu sancto reuelantur illis.

Petiui filium/quasi dicat/ tu sponte obrulisti: et impetrasti: igitur et suscitare potes amicum. Tuiuit dominus. modus iurandi frequens in scriptura. idest per vitam meam: & tuam.

Super se et super puerum: idest post se & puerum. sic quoque supra exposuimus. Reuersus in galgalam. locus quoque ab Helisaeo frequentatus quemadmodum et carmelus: distans a Ierico duobus passuum nullibus: ceciditque in sortem tribus iuda.

C feria sexta sequenti.

c iij

EPISTOLAE

In diebus illis. Aegrotauit filius. *Ex. liij. Reg. cap. xvj.* In quo posteaſq; poſuit mira-
culū illud: qđ ſupra dictū eſt: qđ pacto diuertit ad mulierē viduā Sareptanā: pautq;
illā filiūq; illius: & ipſe mirabitur ab ea paſſ⁹ ē ex vno pugillo faringū: nūc ponit quē admodū
mortu⁹ puer eſt ab eodē pphā ſuſcitatu⁹. Mulieris. ſ. ſareptanę. Valit⁹. ſ. ſpūs: quo ex-
tincto ſeq̃tur mors neceſſe eſt. Quid mihi ⁊ ſibi. l. qđ negocij erat tibi in domo mea.

*Amicitias meę: qñ ex
ingreſſu illis in domum
eius viderit mulier⁹ peſa.
qđ alias non vidiffet.*

In cœnaculū. partē do-
mus ſuperiorē. Expādit
ſe. l. explicauit ſe. Mō-
ſus eſt a melior. iris. ſic
tergilis⁹ tēperia meti
re facēs. Inferiorē do-
mū. qđ (vt dixim⁹) cœna-
culū pars eſt ſuperior.

*hunc cœnoui. l. experi-
mento vidici.*

Hec dicit dñs.

In tpe placito. *Ex
eſaia pphā ca. xlij.* Qđ
etiā ſm hebreos de mel-
ſa ē exponēdū: hoc ē de
chřo venturo. In tpe
placito. l. legis eſt.

Exaudiui te. vox pñs ē
ad filiū. In die ſalutis. l.
paſſiōis tuę: qđ fit oīz ſa-
lus. Ampliat⁹ ſus. dñs
dō oſtantiā patiendi.

In ſcđ⁹ pphā. vt p te dō
federalē reconciliatō-
nem. Terrā. l. terrę
habitatores. Qui vñ-
cti ſunt. l. pñs ſimplici-
ti. Reuelamini in vita
tis cognitōe. Paſceſt.
loca paſtiōis cōmemo-
rat. Nō eſuriet. in trās
ſtat: de paſtiōis pñat.

Mōres meos p enāgē
hij pñationē nihil erit
inulū. Semitę meę.
hoc eſt pcepta. De lō-
ge veniet. ſad ſiāt p pñ-
dicationē. Et mari. qđ
eſt occaſum iudęę.

In diebus illis. Aegrotauit filius mulieris mñs ſa-
milias. & erat langor fortiffim⁹: ita vt nō remanea-
ret in eo halitus. Dixit ergo ad Helīā. qđ mihi ⁊ ti-
bi vir dei: ingreſſus es ad me. vt rememorarent⁹ inig-
tates meę: & interficeres filiū meū: & ait ad eā Helias.
Da mihi filiū tuum. Tulitq; eū de ſinu illius: & porta-
uit in cœnacū. vbi ipſe manebat: & poſuit ſuper le-
ctum. et clamauit ad dñm: et dixit. Dñe deus me⁹: etiā
ne viduā apđ quā ego vt cunq; ſuſtētōr afflixiffi: vt
interficeres filium eius: et expādit ſe atq; mēſus eſt ſus
per puerum trib⁹ vicib⁹. clamauitq; ad dñm: & ait.
Dñe de⁹ me⁹: reuertat obſecro anima pueri huius in
viſcera ei⁹. et exaudiuit dñs vocē Helīę: et reuerſa eſt
aia pueri intra eū & reuixit. Tulitq; Helias puerum: &
depoſuit eum de cœnacō in inferio-ē domū & tradidit
illū mñi ſuę. et ait illi. en viuuit filius tuus. Dixitq;
mulier ad Helīā. Nunc in iſto cognoui: qm vir dei eſt
tu: et ꝑ hum dñi in ore tuo verum eſt.

C Lectio Eſaie pphetę. Cap. xlix.

Hec dicit dñs. In tpe placito exaudiui te: & in
die ſalutis auxiliatus ſum tui. et ſeruauī te: et de-
di te in foedus pñi: vt ſuſcitarēs terrā: et poſſiderēs he-
reditates diſſipatas: vt dicerēs his. qui vñcti ſunt. exite.
& his. qui in tenebris reuelamini. Super vias paſcētū:
& in omnibus planis paſcua eorum. Non eſurient
neq; ſitient: & non percutiet eos æſtus: & ſol: quia mi-
ſerator eorum reget illos: et ad fontes aquarum porta-
bit eos. et ponam omnes montes meos in viam: &
ſemitę meę exaltabuntur. Ecce iſti de longe veniunt.
& ecce illi ab aquilone. et mari: et iſti de terra aſtrali.
Laudate cæli & exulta terra: iubilare montes laudet:
quia conſolatus eſt dominus populum ſuum: et pau-
perum ſuorum miſerebitur. Et dixit ſion. dereliquit

me dominus: et dominus oblitus est mei. Nunquid obliuisci potest mulier infantem suum: vt non misereatur filio vteri sui: et si illa oblita fuerit: ego tñ non obliuiscar tui. Dicit dominus omps.

¶ Lectio Esaiæ prophetæ.

Capite. lv.

Hec dicit dominus. Omnes sitientes venite ad aquas: et qui non habetis argentum, properate: emite, & comedite: venite emite absq; argento & absq; villa cõmutatiõis vini et lac. Quare appenditis

argentum non in panibus: et laborem vestrum non in saturitate? Audite audientes me: et comedite bonum: et delectabitur in crassitudine anima vestra. Inclinate aurem vestram, et venite ad me: audite et viuet anima vestra, et seriam vobiscum pactum sempiternum. Misericordias Dauid fideles. Ecce testem posuisti: dedi eum ducem, ac præceptorem gentibus. ecce gentem, quam nesciebas, vocabis: et gentes, quæ non cognouerunt, ad te current propter dominum deum tuum, et sanctum israel: quia glorificauit te.

Querite dominum, dum inueniri potest: inuocate eum, dum prope est. Derelinquat impius viam suam: & vir iniquus cogitationes suas et reuertatur ad dominum, et miserebitur eius: et ad deum nostrum, quoniam multus est ad ignoscendum. Non enim cogitationes meæ: cogitationes vestræ: neq; viæ meæ: viæ vestræ: dicit dominus. Quia sicut exaltantur cæli a terra: sic exaltatæ sunt viæ meæ a vñs vñs: et cogitationes meæ a cogitationibus vestris. Et quod descendit imber, et nix de cælo: et illuc vltra non reuertetur, sed inebriat terram et infundit eā: et germinare eam facit: et dat semen serenti: et panem comedenti: sic erit verbum meum, quod egredietur de ore meo. Non reuertetur ad me vacuum: sed facit quæcunq; volui, & prosperabitur in his ad quæ misi illud. Dicit dominus omnipotens,

Laudate celi, grarum actio est p̄ tato bñficio. Et dixit s̄d. lalli / q̄ r̄ue r̄ur habitatores s̄d: r̄ou cti in captiuitatem. Illa mulier q̄ peperit. Ego nō obliuiscar. s. populi mei.

Hec dicit Dominus. Omnes sitientes, Et esaiæ ppheta. capite. lv. Quod ad christi p̄dicationem discipulis p̄ mundā dispersionē gentiūq; vocatiōisq; p̄tinet. Venite ad aq̄s salutes. s̄in vñā p̄naz. Nō habetis argentū. q̄ bōa sp̄alia nō emūt. tūmū & lac. p̄ q̄ intelligit cibos sp̄ia es. Nō in panib; s̄ in alijs quib; magis famē augētur.

Comedite bonā. i. cibū q̄ nō perit: s̄ in eternū saliat. pactū sempiternū. i. legē euangelicā. q̄ lex Moī sp̄alis fuit. Fideles nō fideles. paulus actū. i. hoc citat ex septuaginta interpretatiōe. Sc̄s dauid fideles. Testē dedi eū, p̄ de filio dicit hoc. Quaz nesciebas. sup̄ius de filiō loq̄bat: nūc ad filium.

Querite dñm. omnes hortatur nūc: et in tpe gratie querat deum. Quoniam multus est. id est propensius et liberalis. Cogitationes meæ. q̄ iudicat aliter de: aliter homo in his se habet: et ponit comparationem manifestam. sed hæc in superiōrib; usque iam exposita sunt.

EPISTOLAE

¶ Dominica in passione.

Christus assistens. Ex epla pauli ad heb. ca. ix. In q̄ ministeria veteris legis cōpa-
rat noue: posteaq̄ narrauit qd̄ in veteri fiebat: nūc qd̄ in noua fit. demonstrat. ^{de}
cens. Chrs̄ assistēs. in grēco adueniēs. p̄tifer futuroz. sicut Aarō fuit p̄teritoz.
Tabernaculū nō manufactū. q̄le fuit mōs: s; p̄ sp̄m sc̄m. Introiuit semel. in et̄num.

In sc̄a. s. sc̄toz. Aet̄na
redēptiōe inuēta. in grēco
inuentus ē. nā refert
ad ch̄z. Si em̄. locus
est a minori ad maius.

Cinīs asp̄s: q̄ vt dī
nūeri ca. xix. Cineres vi-
tulę cōbustę imponebāt
aq̄: q̄ immūdi lustrabāt.

Emūdauit. in grēco p̄
futurū emūdabit. Mes-
diatoz: ē incedēte mor-
te: p̄ quā eius testamē-
tū est p̄firmatū. Ut q̄
sunt vocati ḡnḡ heredi-
tatis. Iad̄ hereditatē.

Accipiet̄ reprobmissionē.
sc; factā abraā. In re-
dēptionē p̄uacationū:
q̄ in veteri lege p̄ sac̄ri-
cis nō poterāt tolli.

¶ Fer. ij. sequenti.

Factū est v̄bū dñi.
Ex iona p̄ph̄a ca.
iij. in q̄ p̄tinet̄ q̄ pacto io-
nas executus est sibi a
deo impatū [hoc est] vt
iret Ninīue &c. Sc̄do:
q̄ illō idē p̄ceperat.

Quę loquor. i. sc̄tes sum
locutus. Ir̄inere triū
diez. vt vici oēs vabis
p̄graret̄. Adhuc q̄dra-
ginta diēs. subaudi re-
s̄tāt: q̄ sūt dati ad p̄nīaz.

Saccis. i. calicio ex p̄-
lis capraz. Sedit in
cinere. humiliās se vcz
corā dño & clamauit.

Ex ore regis. s. p̄conē.
In fortitudine. i. for-
titer Si cōuertat̄: q̄ si
cat. p̄p̄ p̄cta n̄ra ē iras

¶ Dominica in passione. Ad hebr̄cos. Capite. ix.

Rēs. Christus autem assistens pontifex fu-
turozū bonorum, per āplius & p̄fectius
tabernaculū nō manufactū, id est nō huius
creationis, neq; p̄ sanguinē hircorum aut
vitulorū. sed per p̄prium sanguinē introiuit semel in
sc̄tā aeterna, redēptiōe inuēta. Si em̄. sanguis hircorum
aut taurorū: & cinīs vitulę aspersus inquinatos sc̄tifi-
cat ad emundationē carnis: q̄to magis sanguis ch̄i,
qui per sp̄m sc̄m semetip̄m obtulit immaculatū deo
emundabit conscientia n̄ram ab operibus mortuis;
ad seruandū deo viuētī. Et ideo noui testamēti me-
diator est vt morte intercedētē: in redēptionē earum
p̄uacationum: q̄ erāt sub priori testamento repro-
bmissionem accipiant, qui vocati sunt aeternę heredi-
tatis in ch̄so Iesu domino nostro.

¶ Fer. ij. Lcō Ionę p̄phetę. Cap. iij.

In dieb; illis. Factū ē v̄bū dñi ad ionā p̄phetā sc̄do,
dicēs. Surge & vade in Ninīue ciuitatē magnā: &
p̄dicā in ea p̄dicationē: quā ego loqr̄ ad te. Et surrexit
ionas, & abiit in Ninīue, iuxta v̄bum dñi. & Ninīue
erat ciuitas magna itinere dierū triū: et cępit ionas in-
troire in ciuitatē itinere diei vni. et clamauit: & dixit.
Adhuc q̄draginta diēs: et Ninīue subuertet̄. & credi-
derūt viri Ninīuite in deo, & p̄dicauerūt ieiuniū: et ve-
stīti sunt saccis: a maiore vsq; ad minorē. Et puenit v̄-
bū ad regē Ninīue. Et surrexit de folio suo: et abiicit
vestimētū suū a se: & induit̄ ē sacco. Et sedit in cinere:
& clamauit: & dixit. in Ninīue ex ore regis et princ̄-
pū ei9. dicēs. Hoies & iumentā et boues et pecora non
gustēt q̄c̄q; nec pascāt̄. & aquā nō bibāt. et opiantur
saccis: hoies, et iumentā et clamēt ad deū in fortitudine.
& cōuertat̄ vir a via sua mala: & ab iniquitatē: q̄ est in

BEATI PAULLI

manib⁹ eorū. Quis scit si cōuertat^r & ignoscat de⁹: et reuertat^r a furore ire sue, & nō peribimus. Et vidit de⁹ opera eorū: quia cōuersi sunt a via sua mala, & miser tus est sup^r maliciā, quā locutus fuerat, vt faceret eis: & non fecit dominus deus noster.

¶ Fer⁹ in. Lcō Danielis ppheta. Cap. xiiij.

IN dieb⁹ illis. Cōgregati sunt Babylonij ad regē: & dixerūt ei. Tradē nobis Danielē, q^u bel destruxit & draconē occidit. sacerdotes interfecit, alioq^{ue} interficiemus te & domū tuā. Vidit ergo rex, q^u irruerēt in eū vehemēter, et necessitate cōpulsus tradidit eis Danielē. Qui miserūt eū in lacū leonū. & erat ibi sex dies h⁹. Porro in lacu erāt leōes septē: & dabant eis cotidie duo corpora: & duę oues, & tūc nō data sūt eis, vt deuorarent Danielē. Erat autē Abacuc ppheta in iudēa, & ipse coxerat pulmentū: & intriuerat panes in alueolo, & ibat in cāpū, vt ferret messorib⁹. Dixit angel⁹ dñi ad Abacuc. Fer prādiū, q^ud habes in Babylonē Danieli: q^u est in lacu leonū. Et dixit Abacuc. Dñe Babylonē nō vidi: et locū nescio. Et ap^hēdit eū angel⁹ dñi in vertice ei⁹, et portauit eū capillo capitis sui: posuitq^{ue} illū in Babylone sup^r lacū in impetu spūs sui: & clamauit Abacuc: dicēs. Daniel serue dei: tolle prādium, q^ud misi tibi de⁹, & ait Daniel. Recordat⁹ em⁹ mei es dñe de⁹ me⁹, & nō dereliquisti diligētes te. Surgensq^{ue} Daniel comedit. Porro angelus dñi restituit Abacuc confestim in loco suo. Venit ergo rex die septima, vt lugeret Danielē, & venīt ad lacū & introspectit, & ecce Daniel sedēs in medio leonū, et exclamauit rex voce magna: dicens. Magn⁹ es dñe de⁹ Danielis & ex traxit eū de lacu leonū. Illos autē, qui p^{er}ditōis ei⁹ causa fuerāt, intromisit in lacū: & deuorati sunt in momento corā eo. Tunc rex ait. Pauca⁹ habitātes in vniuersa terra deum Danielis, quia ipse est liberator, et saluator: faciēs signa & mirabilia in cælo & in terra. qui liberauit Danielē de lacu leonum.

ap^hēdit & sic eū portauit sublimē. Impetu spūs. i. virtute sua spūali. In loco suo. ynde illū rapuerat, ut lugeret, q^u putabat illū extinctum.

Fo. xxxiij.

tus: ita & p^{er} penitentiam placabit. Mistus ē sup^r maliciam: quā locutus fuerat. i. p^{er} p^{er}gnā: quā fuerat illis interminatus. q^u q^u fuit cōminatoris. i. lis mutatis et pena est mutata.

¶ Feria tertia sequenti.

Congregati sūt babylonij. Ex dantele ppheta ca. xiiij. in q^u p^{er} steas⁹ narrat quō danielis industria idolum belis euersus ē: nūc ostēdit quāmodū babylonij petierunt a rege: vt daniel dederet mortē: & q^u pacto liberatus est ex lacu leonū: pastus in p^{er} nūria alimētōr. Aduersus regē: q^u fecerunt in vbe seditionē. In lacu leonū. i. caueā vbi ad suabāt & custodiebant leones. Duo corpora hominū. q^u subdit & duę oues. Erat Abacuc: quō in fame pastus est Daniel & ex leonibus liberatus. Abacuc. vnus ex duodecim pphetis minoribus. Pulmentū. carnes sine ossibus. Intriuerat panes. i. ex intrita formauerat. Est autē intrita massa iformis cuiuscuq^{ue} rei. In alueolo. alueus ē vas siue receptaculū rei fluxe. messoribus. q^us in messes secādas aduxerat.

In vertice eius. p^{er} capitis vertice. Capillo. q^u capillū capitis

EPISTOLAE

¶ Feria quarta sequenti.

Locutus est dñs. Ex Leuit. ca. xix. vbi inter alia legis pcepta q sequuntur cōmēno-
ratiq̃ pertinet ad primū. Non periurabis in damnu p̃mū: qd etiā religione le-
dit. pollues. i. p̃sanabis. Calūniā. falsam accusationē intērans. vi. violentis q̃busdā
modis. Opus mercenarij. In merces ppe illius quē p̃duxisti. Surdo. atq̃ p̃inde abo-
fenti. Offendiculum. i.
obijce in quē offendens
cespitet. Personā pau-
peris. qz in distr. butiua
iusticia debet p̃siderari:
nō aut in cōmutatiua.
Criminator. i. delator
criminū occultorum.
Susurro. i. murmurā-
tor. Cōtra sanguinē. i.
innocētis. Nō oderis.
cum rācore. Publice.
sm euāgelij. Barthol.
xvij. Si peccauerit in
te frater tuus etc. tūc. onē.
amore vindictę. Sicut
teipm. qz hoc amicitie
lex exigit. Et nihilom-
nō in amore ordo qdā ē
vt nos magis amemus
quam alios.

¶ Feř. v. sequenti.

Orauit Daniel: dis-
cēs. ex Daniele p̃-
pheta. cap. iij. q̃ oēs non
Danielis: Azarię in ig-
nis fornace posito tri-
buit. Dilectū tuū: quē
dilexisti & transulisti in
palestinā ex hur caldeo
rū. Pollicēs. hęc repro-
missio Abrazam primo:
deinde posteris facta ē
a deo. Imminuti sum⁹.
exules dispersi: & ab oī-
b⁹ alijs hoībus p̃tēpti.

Non est princeps. qz
sedechias captiu⁹ erat.
Neq̃ p̃pheta q̃ nob̃
denūciat quō sis placā-
dus. Neq̃ holocaustū.
i. sacrificia qz non
habemus sacerdotes qz

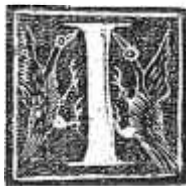
¶ Feria quarta. Lectio libri Leuitici.

Capite. xix.

IN diebus illis. Locutus est dñs ad Moysen: dicens.
Loq̃re ad oēm coctum filiorū isrl: & dices ad eos.
Sancti estote. quia ego sanctus sum dñs deus vř.
Non facietis furtum: non mentiemini: nec decipiet
vnusquisq̃ p̃ximum suum. Non periurabis in noīe
meo. nec pollues nomen dei tui. Ego dñs. Non facies
calumniā p̃ximo tuo: nec vi opprimes eum. Nō mo-
rabitur opus mercenarij tui apd te vsq̃ mane. Non
maledices furdo. nec corā cæco pones offendiculum.
sed timebis dñm deū tuum: quia ego sum dñs. Non
facies. qd iniquum est. nec iniuste iudicabis. Nec cōsi-
deres personā pauperis: nec honores vultum potētis.
Iuste iudica p̃ximo tuo. Non eris criminator. nec sus-
furro in p̃phis. Non stabis cōtra sanguinē p̃ximi tui.
Ego dñs. Non oderis fratrem tuum in corde tuo. sed
publice argue eum. ne habeas super illū p̃cām. Non q̃-
ras vltionem. nec memoreris iniurię ciuium tuorum.
Diliges amicum tuum sicut teipm. Ego dñs. Leges
meas custodite. Ego em sum dñs deus vř.

¶ Feř. v. Lectio Danielis prophetae.

Capite. iij.

IN dieb⁹ illis. orauit daniel dicens.
Dñe de⁹ ne despicias p̃p̃m tuum
neq̃ auferas misericordiā tuā a
nobis: p̃pter Abraā dilectū tuū.
& Isaac seruū tuum: & isrl scām
tuam: quib⁹ ocur⁹ es pollicens. q̃
m̃ultiplicares semē eorum sicut stellas cæli: et sicut are-
nam. q̃ est in littore maris. quia domine imminuti su-
mus plusq̃ oēs gentes. sumusq̃ humiles in vniuersa
terra hodie p̃pter p̃cā n̄rā. Et nō est in tpe hoc p̃n-
ceps & p̃pheta: & dux neq̃ holocaustū: neq̃ sacrificiū

ſunt in captiuitate poſiti. In anima p̄rita. ſic Dauid pſal. l. cor̄ p̄ritumz humiliatſi. ſacrificiis n̄rm: ſc̄z. cordis p̄riti. Ne p̄fundas nos. q̄ nō impetrat / q̄d petit: relinquatur. quaſi p̄ſuſus. In mirabilibus tuis. faciē dō in n̄ra liberatōe mirabilia: ſicut ſte h̄c feciſti. Da gl̄iam: faciēdo h̄c miracula. In omnipotentia. in qua ſcilicet confident. Et ſciant. i. deſt expectantur.

¶ Feria ſexta ſequenti.

cum: neq; oblatio: neq; incenſum: neq; locus primis
tiarum corā te. vt poſſimus inuenire miſericordiam
tuam. ſed in animo contrito: & ſp̄s humilitatis ſuſci-
piamur. Sicut in holocauſto arietum & taurorum: et
ſicut in millibus agnorum pinguium: ſic fiat ſacrifi-
cium n̄rm in cōſpectu tuo hodie. vt placeat tibi: quia
non eſt confuſio confidentibz in te. et nunc ſequimur
te in toto corde: & timemus te. & q̄rimus faciē tuam.
Non confundas nos: ſed fac nobiſcum iuxta manſue-
tudinē tuā & ſc̄m multitudinē miſericordiæ
tuæ. Et erue nos in mirabilibus tuis: & da gl̄iam no-
mini tuo domine: & confundantur omnes. qui oſten-
dunt ſeruis tuis mala. Confundantur in omni poten-
tiā: & robur eorum conteratur. et ſciant quia tu es do-
minus deus ſolus. & glorioſus ſuper orbem terrarū.
Domine deus noſter.

¶ Feria. vi. Lectio Ieremię prophetæ. Ca. xvij.

N diebus illis. Dixit Ieremias. Dñe
omnes. qui te derelinquunt confun-
dentur. Recedentes a te in terra ſcri-
bentur: qm̄ dereliquerunt venam
aquarum viuentium dominum.

Sana me domine. & ſanabor: ſalu-

uum me fac & ſaluus ero: quoniam laus mea tu es.
Ecce ipſi dicunt ad me: vbi eſt verbum domini? Ve-
niat. Et ego non ſum turbatus: te paſtorem ſequens:
& diem hominis non deſideraui: tu ſcis. Qd̄ egreſ-
ſum eſt de labijs meis: rectum in cōſpectu tuo fuit.
Non ſis tu mihi formidini: ſpes mea tu in die afflic-
tionis. Confundantur. qui me perſequuntur: & non con-
fundar ego. Paucaut illi: & non paucam ego. Induc
ſuper eos diem afflic-
tionis: & duplici contritione con-
tere eos. Domine deus noſter.

Dixit Ieremias.

Dñe oēs q̄ te des
relinquūt. Ex Jeremia.
ca. xvij. h̄c l̄cō p̄tinuat
ſuperior: q̄ legebat ſe-
ria quim̄ ſcōg dñice in
quadrageſima. Qui
te derelinquunt. ſeruient
dō dñs alienis. In ter-
ra. i. in inferioribus ter-
re. hoc eſt ap̄d inferos.

Venā aqua p̄. ſalieu-
tium in vitā gremiam.
Joānis. iij. Sana me
dñe. Ieremię p̄ca. io ē.

Et ſanabor a morbo /
q̄ tu ſolus potes ſanare.
Ipſi. q̄bus verba
tua denūciauit. uerbum
dñi. i. pena / quā nobis
minabaris. Veniat. ſ.
verbū illud: q̄ſi dicat: nō
veniet. Non ſum tur-
batus. p̄pter ſ̄ba eorū.

Sequens te. i. mādāta
tua exequis. Diem ho-
minis. i. vitam deliciōſam
/ quā pleriq; hoies
ſequūt. Qd̄ egreſſum
eſt. malos coarguēdo.
In cōſpectu tuo. qz tu
illō mihi uiliſti.

Non ſis formidini. i. pe-
na / quam alijs es mina-
tus non veniat ſup me.
Confundentur pro con-
fundat̄ur. Duplici cō-
tritione. hoc eſt mortis
et captiuitatis. Con-
tere eos. i. conteres vt
ſupra. i. nō optatine aut
imperatiue. ſed enun-
ciatiue.

EPISTOLAE

C Sabbatho sequenti.

Offerunt impij. Et Jeremia ppha ca. xviij. paucis vobis immutatis. Nā p eo qđ hic legiſt' dixerūt impij iudei ad inuicē in originali legiſt'. Et dixerūt venite ⁊ cogitemus p̄ra Jeremiā cogitationes ⁊ ē obliuio iudgoy in ch̄m par illi quā habuerunt in ieremiā. Cogitationes. i. vias qđ illi occidant tāq̄ ppheta falſa nob̄ denūciāt. Lē a sacerdote. qz nihilo mi n̄ docebit eā. Cōſiliū a ſapiēte. i. a ſeptuaginta ſententiis / q̄s moſes inſtituit. Sermo a ppheta. qđ futura nob̄ denūciat. Percuſiam p̄lin ſua. teſtimonia falſa in tēdētes. Attēde dñe. deſcācio eſt Jeremię. Audi. ad puniēdū eos. p̄o bono malū. qñ dicat: certe reddiſt mihi ab his. Fouea anime meę. i. p̄niciē vitę meę. In ſpectu tuo. i. qđ tibi ſim obſecur' faciēdo. q̄ illis erāt vtilitati. Clamor de domib'. ſamēz gladio peſtitiū. Latro nē. qđ eos diſtrahat atqz diſturbet: ⁊ in captiuitatē ducat. Propter i. relinq̄ndo in punitā in q̄tatē illoz. In tpe furoris. i. vindictę tuę.

C Sabbatho. Lcō Jeremię pphete. Ca. xviij. In dieb' illi. Dixerūt impij iudei ad inuicē. Venite cogitem⁹ cōtra iuſtū cogitationes. Nō em̄ pibit lex a ſacerdote: neqz cōſiliū a ſapiēte: nec ſermo a ppheta. Venite pcutiam⁹ eū lingua: et nō attēdam⁹ ad vni⁹ uerſos ſermōes ei⁹. Attēde dñe ad me & audi vocem aduerſariorū meorū. Nūqd reddet p̄ bono malū. qz foderūt foueā aīę meę. Recordare qđ ſteterim in cōſpectu tuo. vt loq̄rer p̄ eis bonū: et auerterē indignationē tuā ab eis. Propterea da filios eorū in famē. & deduc eos in man⁹ gladij. Fiať vxores eorū abſqz liberis & viduę: & viri earum interficiantur morte. Iuuenes eorū cōſodiant gladio in p̄lio. audiat clamor de domib' eorū. Adduces em̄ ſup eos laironē rep̄e. qz foderūt foueā: vt caperet me. & laq̄os abſcōderunt pedib' meis. Tu autē dñe ſcis om̄e cōſiliū eorū aduerſum me in mortē. Ne p̄pitieris iniquitatē eorū. et p̄m̄ eorum a faciē tua nō deleat. Fiať corrūētes in cōſpectu tuo. in tpe furoris tui abutere eis. Dñe deus noſter.

C Dñica in ramis palmarū. Pauli ad philī. ca. ij. Rēs. Hoc em̄ ſentite in vobis: qđ et in ch̄ſo Ieſu. Qui cū in forma dei eēt nō rapinā arbitrat⁹ eſſe ſe aq̄lē deo: ſed ſemetip̄m exinaniuit formā ſerui accipiēs: in ſilitudinē hoim factus: et habitu inuēt⁹. vt hō. Hūiliauit ſemetip̄m fact⁹ obediēs vſqz ad mortē. mortē autē crucis. Propt̄ qđ & de⁹ exaltauit illū: et donauit illi nomē: qđ eſt ſup oē nomē: vt in noīe Ieſu oē genu ſelectat. celeſtiū. terreſtriū. et infernorū. Et oīſ lingua cōfiteat⁹: qz dñs Ieſus ch̄ſ in gl̄ia eſt dei p̄ris.

H in vob. Ex eplā ad philip. ca. ij. philippenſes exēplo ch̄ſi paul⁹ ad hūilitatē hortat⁹. Hoc ſentite in vob. i. qđ ch̄ſ ſenſit in ſe. In forma dei. i. p̄ eſſentia deus. Nō rapinā. qñ rē alienā ſibi vſurpās. Exinaniuit ſe. i. abiecit ſe. For m̄ ſui. i. hois dei ſuitio geniti. In ſilitudinē. qz ⁊ ſi ver⁹ hōmō tñ in originali petō ſe nitus. habitu. i. ſigura: vt in greco habet. vſqz ad mortē. ⁊ nū quēcūqz mortē: ſ mortē crucis. ſignonimioſaz. Propt̄ qđ. i. p̄p quā hūilitatē. Exaltauit illū in reſurrectiōe aſcēſiōe. Sup oē nomē. i. qđ ſit ch̄ſ deus ⁊ homo. Celeſtium. tres mūdi partes cōplectitur / celum: terras / inferos.

¶ Feria secunda sequenti.

Dixit esaias. Dñs deus aperuit. Ex esa. ca. i. qđ sine p̄trouersia de ch̄isti passiōe intelligendū est: in cuius p̄sona dicit p̄pheta. Aperuit mihi aurē insinuando futurā passiōem. Non p̄tradico. Dixit enī fiat volūtas tua. Retrorsum nō abij. s̄ me q̄rētibz obtuli. Corp⁹ ⁊ genas. hoc ⁊ euāgelistę testant sicut ⁊ q̄ sequitur. Non sum p̄fusus. i. passus a p̄re repulsam.

¶ Fer. ij. Lcō Esaię p̄phetę. Cap. i.

In diebus illis. Dixit esaias. Dñs deus aperuit mihi aurem: ego autē non cōtradico: retrorsum nō abij. Corpus meum dedi percussoribus: ⁊ genas meas vellentibus. Faciem meam non auerti ab increpanti bus, ⁊ conspuentibus in me: dominus deus auxilias tor meus, ⁊ ideo non sum confusus. Ideo posui faciem meam, vt petram durissimam: ⁊ scio qm̄ non confundar. Iuxta est, qui iustificat me: quis contradicet mihi? Sternus simul. Quis est aduersarius meus? Accedat ad me. Ecce dominus deus auxiliator meus. Quis est qui condemnet me? Ecce omnes quasi vestimentum conterentur: tinea comedet eos. Quis ex vobis timens dominum: audiens vocē serui sui? Quis ambulabit in teneris: ⁊ non est lumen ei? Speret in nomine domini: ⁊ innitatur super dominum deum suum.

¶ Feria. iij. Lcō Ieremię p̄phetę.

Capite. xj.

In diebus illis. Dixit Ieremias. Domine demonstraſti mihi, ⁊ ego cognoui: tu ostendisti mihi studia eorum, ⁊ ego quasi agnus mansuetus, qui portatur ad victimā, et non cognoui: quia cogitauerunt super me consilia: dicentes. Mittamus lignum in patrem eius: ⁊ erradamus eum de terra viuientium. Et nomē eius non memoretur amplius. Tu autem domine deus Sabaoth, qui iudicas iuste: ⁊ probas renes ⁊ corda: videam ultionem tuam ex eis. Tibi enim reuelauī causam meam. Domine deus meus,

mi meę. Ultionem tuam qua illorum scelera vlciscaris. et hoc non zelo vindicte: sed amore iusticie.

ut petram. ad perpetuandum durissima q̄q.

Qui iustificat me. i. pater qui est iustus: qm̄ vtriusq; eadem natura.

Qui condemnet me. scilicet / iuste. alio qui iniuste condēnatus est.

Conterentur. i. luent p̄nas. sceleris in me commissi. Serui sui. idest ch̄isti hominis, q̄ (vt ait paulus) formam serui accepit. In tenebris. scilicet ignorantie. Non est lumē ei [quasi dicat] nullus.

Speret in nomine domini. scilicet omnis fidelis. Et innitatur. quia in illo est omne fundamentum et stabilitas.

¶ Feria. iij. sequenti.

Dixit Ieremias. Domine demonstraſti mihi. Ex Ieremia capite. xj. quod totum ad Ch̄isti passiōem pertinet. Et sunt verba Ch̄isti sub persona p̄phetę.

Studia eorum. que omnia mihi reuelasti futura. Lignum. subaudi venenatum puta tarum: aut rododaphnen.

Tu autem domine. subaudi attende oratio

EPISTOLAE

¶ Feria quarta sequenti.

Dicite filiis sion. Et esai. ca. lxiij. z. lxiij. Qui loci de chro exponit partim de eis adu-
tur partim de eiusdem passionis. Dicite filiis sion. ecce hoc est fidelium congregatio.
Venite p. petimus est. Merces cum eo. cuius scdm opa sua. Vocabit eos. i. angeli.
Tu aut. ho ecclesia. Civitas q̄sita. qua deus q̄sivit. Et non

¶ Feria quarta. Esaiæ prophetæ.

Capite. lxiij. & lxiij.

Haec dicit dominus deus. Dicite filiis sion. Ecce
saluator tuus venit. Ecce merces eius cum eo: &
opus eius coram illo, Et vocabunt eos populi sanctus res-
dempti a domino. Tu autem vocaberis q̄sita civitas:
& non derelicta. Quis est iste, qui venit de edon tinctis
vestibus de bosra. Iste formosus in stola sua: gradiens
in multitudine fortitudinis sue? Ego, qui loquor iusti-
ciam, & ppugnator sum ad saluandum. Quare ergo
rubrum est indumentum tuum, & vestimenta tua sicut
calcamentum in torculari? Torcular calcaui solus, &
de gentibus non est vir mecum, Calcaui eos in furo-
re meo: & conculcaui eos in ira mea. Et aspersus est san-
guis eorum super vestimenta mea: & oia indumenta
mea inquinavi. Dies enim ultionis in corde meo: annus
retributionis meę venit. Circūspexi: & non erat auxilia-
tor q̄situs & non fuit, q̄ adiuuaret. Et saluauit michi bras-
chiū meū, et indignatio mea ipsa auxiliata est michi. Et
conculcauit populos in furore meo, & inebriaui eos in
indignatione mea, & detraxi in terrā virtutē eorum.
Miserationum dñi recordabor, laudē dñi super oib⁹
q̄ reddidit nobis. Dominus deus noster.

¶ Lectio Esaiæ pphetæ. Cap. liij.

In diebus illis Dixit esaias. Dñe quis credidit auditui
info: & brachiū dñi cui reuelatū est? Et ascenderis
cut virgultum corā eo: & sicut radix de terra siccis-
ti. Non est species ei neq; decor. Et vidimus eū: & non
erat aspect⁹: & desiderauim⁹ eū despectū & nouisse
mū viroꝝ virtū dolorū, & scientē infirmiratē. Et q̄si
absconditus vultus ei⁹, & despect⁹, vnde neq; reputaui
mus eum. Vere languores n̄os ipse tulit: & dolores
n̄os ipse portauit. Et nos putauim⁹ eum q̄si leprosu⁹
& pcussu⁹ a deo, & humiliatū. Ipse autē vulnerat⁹ est

Dicit Esaias. Dñe
quis credidit audi-
tui n̄o. Et esai. cap. liij.
q̄s totū de ch̄i passiōe
exponit. Quis credi-
dit. p. credit q̄ est f̄s
q̄ns ap̄d pphetas. Au-
ditui n̄o. p. f̄mone quē

Ipſi ſeſo audiuimus. Brachiū dñi. i. ſilius / p quē p̄opatur. q̄ſi dicat: p̄ncipis. Et
 aſcēdet. i. naſcet. Corā eo. ſ. p̄re. Quāſi ſgultū. i. fructus. De terra ſititū. i. de ſguie
 impolluta. Species. cū illuderet a iudgis. Et deſiderauim⁹ hoc fecerūt p̄tarche ⁊
 p̄phete. Quāſi abſcōdit⁹. p̄g pudore. Nec reputauimus. ſ. ſaluatorē: ſz erat re ſa.
 Quāſi leproſus. cū nō eēt. Pacis n̄ſe. recōciliatōis cū deo. Cur⁹. liuore. i. ſangui

propter iniquitates n̄ſas: attritus eſt p̄pter ſcelera n̄ſa.
 Diſciplina pacis n̄ſe ſuper eum: & liuore ei⁹ ſanatus
 mus. Oēs nos q̄ſi oues errauimus, vnusquiſq; in viā
 ſuā declinauit: & poſuit dñs in eo iniquitatē oim n̄ſm.
 Oblat⁹ eſt quia ipſe voluit, & non apuit os ſuū. Sicut
 quis ad occiſionē ducet: & q̄ſi agn⁹ corā tondente ſe
 obmuteſcet: & non apiet os ſuum. De anguſtia & de
 iudicio ſublat⁹ ē. Gñationē ei⁹ quis enarrabit? Quia
 abſciſus eſt de terra viuentiū. Propter ſcelus p̄p̄i mei
 percuſſi eum. Et dabit impioſ p̄ ſepultura, & diuites
 p̄ morte ſua: eo q̄ iniquitatē non fecerit: nec dol⁹ fue
 rit in ore ei⁹: & dñs voluit cōterere eū in infirmitate.
 Si poſuerit p̄p̄cō animā ſuā: videbit ſemē longeuū,
 & voluntas dñi in manu ei⁹ diriget. p̄ eo qd̄ tradidit
 in mortē animā ſuā: & cum ſcleratis reputatus eſt. Et
 ipſe p̄cā m̄ltorum tulit: & p̄ trāſgreſſoribus rogauit
 vt non perirent. Dicit dominus omps.

¶ Feſ. v. in cōna domini. Ad Cor.
 rinth. ſ. Cap. xſ.

Fratres. Conuenientibus ergo vobis in vnum, ſc̄
 non eſt dominicā cōnā māducare. Vnusquiſq;
 em ſuā cōnā p̄ſumit ad māducandum. Et alius
 quidem eſurit: alius autē ebrius eſt. Nunquid domos
 non habetis ad māducādū & bibēdum? Aut eccle
 ſiam dei contemnitis: & confunditis eos, qui non ha
 bent? Quid dicā vobis? Laudo vos: in hoc nō lau
 do. Ego em accepi a domino: quod, & tradidi vobis:
 quoniam dominus Ieſus in qua nocte tradebatur:
 accepit panem: & gratias agens fregit, & dixit.

in greco nō particulā nō habet. q̄ſi dicat: nō licet vobis facere ante cōionem.
 Contemnit. nō venietes cū alijs. Confunditis. in eorū p̄uſione hoc faciētes. Laudo
 vos. ſubaudi in alijs. A dño. q̄ mihi hoc reuelauit. Tradebatur. a iuda p̄dore.

ne decolori. Iniquitatez
 oiz. vt vno p̄ oib⁹ ſatis
 faceret. Oblat⁹ ē. ſ. ad
 paſſionē venit. De ang
 ſtū. ſ. mort; p̄ reſurre
 ctionē. Et de iudicio. q̄
 oēs deſcēdebāt ad infer
 ros. Gñationē ei⁹. dñs
 uinā. Qz. ſi legeret q̄re:
 ſenſus eēt manifeſt⁹. nā
 dixit ineffabilē ei⁹ gñā
 tionē: ſed ait mortuus⁹.
 rñdit p̄p̄ ſcelus. ⁊c.
 Percuſſi ei⁹. i. p̄cūti p̄
 miſi. Et dabit impioſ.
 mort; auctores: q̄ factū
 eſt hieroſolymis a Tis
 to euerſis. Si poſuerit
 aīz. ſz ponet. i. ſz vide
 bit. Semē lōgū. i. ch̄ſtia
 niſmū lōge lateq; patē
 tē. ⁊ vſq; in ſc̄li finē per
 manētē. Voluntas dñi
 per illum fiet.

¶ Feſ. v. in cōna dñi.
Hec. Cōuenientib⁹
 vobis. Et. ſ. pau
 li ep̄la ad Cor. int. ca. xi.
 Corinthios paulus iſti
 tulit circa corpus Ch̄ſti
 cōionis vſus. Cōueniē
 tibus in vno. ad ſacra
 mēti eucharistię partici
 pationē. Nō eſt. ſ. non
 p̄tingit vob. Dñicā cō
 nā. qz ordinē p̄urbat.
 Preſumit. i. ſe ſumit.
 ſcz quā veniat ad cōio
 nē. Ebrius eſt. ex viuo
 qd̄ p̄ſumpſit. Domos

EPISTOLAE 17

Fregit post h̄ba p̄secratiōis. Sicut calicē. i. vinū in calice. Nouū testamētū. quā ad modū
 verū in sanguine agnita et nouū in sanguine chr̄i. Annūciabit. i. p̄p̄as recolēdo et memo
 rādo. Donec veniat. in fine sc̄li ad iudicādū. Om̄ia deinde tān sac̄ri institutiōes de mō
 strāt q̄nter sit sumēdū. Indigne. i. nō obfuaris: q̄ sunt obfusda. Reus erit. accusando
 veniet. Probet se. i. p̄ciētā suā examinet. Nō d̄iudicās. i. discernēs h̄ic cibū spiritalē.
 Ideo. i. ex hac causa q̄b
 indigne accipiāt. Dō
 m̄iū. obest. Iudicare
 mur. i. a deo p̄ talē mō
 dū. Mū indicamur. i. a
 dño sic castigamur.
 Dñemur. i. eternālī.

¶ 1. p̄. vi. seq̄nti.

In tribulatiōe sua.
 Ex Osee p̄p̄a ca.
 vi. in q̄ p̄p̄a demonstrat
 miserationē diuinā et in
 p̄mis q̄bus h̄ec misericor
 dia p̄cedit. Dicit igit̄.

In tribulatiōe sua. i.
 p̄cōr̄p̄ veniētis. Māe
 q̄b fuit sub iōāne bapti
 sta. q̄ p̄cessit chr̄i: vt lu
 cifer solē. Venite. h̄ba
 sunt p̄p̄eratiū ad bap
 tismā iōānis. Cēpit. in
 captiuitatē duxit.
 Percussit. idē dixit sed
 alijs h̄bis. Post duos
 dies. q̄b fuit chr̄s in se
 pulchro. Suscitabit
 nos. q̄ illi resurrectio
 fuit causa nostrē: vt ait
 paul⁹. Quasi diluculū.
 q̄ ē lux vera et sol iustit
 iē. Imber tempora
 nes. i. opportun⁹ ad ter
 re fertilitatē. Seroti
 nus. ideoq̄ magis desi
 derat⁹. Quid faciā. di
 cit q̄b misericordia deo
 negat̄. Ephraim et iu
 da. duas trib⁹ alloq̄t̄.

Nubes matutina. q̄ dis
 soluit et dissipat a sole sine vtilitate. Dolui in p̄phetis. i. p̄ p̄phetas vos corexi. Et
 occidi eos. i. a vobis occidi p̄missi: cū p̄dicarēt h̄ba mea. Et iudicia tua p̄ q̄ punieris.
 Quasi lux. q̄ manifesta erūt. Misericordiā volui. subaudi a te. Et sciētā dei. i. cogni
 tionem. vos autem non cognouistis aut cognoscere voluistis.

Accipite & manducate. Hoc est corpus meū: q̄d pro
 vobis tradet̄. Hoc facite in meā cōmemorationē. Sicut
 & calicē: post q̄ cēnauit. dicens. Hic calix nouū testamē
 ntū est in meo sanguine. Hoc facite q̄ntēscūq̄ bibe
 tis: & in meā cōmemorationē. Quotēscūq̄ em mā
 dacabitis panē hunc: & calicē bibetis: mortē dñi anū
 ciabitis donec veniat. Itaq̄ quicūq̄ māducauerit pa
 nem: & biberit calicē dñi indigne. reuserit corpis. &
 sanguinis dñi. Probet aut̄ seipm hō: & sic de pane illo
 edat. & de calice bibat. Qui em māducatur & bibit in
 digne: iudiciū sibi māducatur. et bibit: nō disiudicās cor
 pus dñi. Ideo inter vos multi infirmi & imbecilles: &
 dormiunt mlti. Qd si nosmetipsos disiudicarem⁹.
 non vtiq̄ iudicarem⁹. Dum iudicamur autē. a dño
 corripimur: vt nō cū hoc mūdo damnemur.

¶ 1. p̄. vi. in parascue. Lcō Osee ca. vi.

Haec dicit dñs. In tribulatiōe sua māe cōsurgēt
 ad me. Venite. et reuertamur ad dñm: quia ip̄e
 cepit et sanabit nos: p̄cutiet. et curabit nos. Viuificabit
 nos post duos dies: & in die tertio suscitabit nos: &
 viuemus in cōspectu eius: & sciemus. seq̄murq̄. vt cō
 gnoscamus dñm. Quasi diluculum p̄parat⁹ ē egrē
 sus ei⁹: & venit q̄si imber nobis tēporaneus. & serot⁹
 nus terrae. Quid faciā tibi ephraim: quid faciam tibi
 iuda: Misericordia v̄ra q̄si nubes matutina. & quasi
 ros mane pertransiens. Propter hoc dolui in p̄phetis
 tis: & occidi eos in verbis oris mei: & iudicia tua q̄si
 lux egredientur. Quia misericordiā volui: & non sa
 crificium. & scientiam dei plusq̄ holocaustum.

Exodi.

BEATI PAULI.

Fol. xxxvij.

¶ Exodi. Capite. xij.

IN diebus illis, Dixit dñs ad Moysen & Aaron in terra egypti. Mensis iste vobis principium mensium: primus erit in mensibus anni. Loquimini ad vnuerfum coetum filiorū isrl: & dicit eis. Decima die mēsis huius: tollat vnusq̄sq̄ agnū p̄ familias & domos suas. Sin autē minor est nūerus vt sufficere possit ad vescēdū agnū: assumat vicinum suum, q̄ cōiunctus est domui ei⁹, iuxta numerum aiarum, q̄ sufficere possint ad esum agni. Erit autē agnus absq̄ macula: mascul⁹ annicul⁹, iuxta quē ritū, et tolle as & hēdum: & seruabitis eū ad vsq̄ q̄rtā decimā diē mēsis hui⁹. Immolabitq̄ eū vnuerla mltitudo filiorū isrl ad vespērā: & sument de sanguine eius, ac ponent sup vtrūq̄ postē: & in supliminarib⁹ domorū: in q̄bus comedent illum. Et edent carnes nocte illa assas igni: & azymos panes cū lactucis agrestib⁹. Non comedetis ex eo crudū qd, nec coctū aq̄: sed assum tm̄ igni. Caput eū pedib⁹ ei⁹ & intestinis vorabitis: nec remanebit quicq̄ ex eo vsq̄ mane. Si quid residuum fuerit: igne comburetis. Sic autē comedetis illū. Renes vros accingetis: & calciamenta in pedibus, tenētes baculos in manibus: & comedetis festinanter. Est enim phasē, id est transitus domini.

¶ Sabbato sancto paschæ. Genes.

Capite primo.

IN principio creauit deus cælū & terrā. Terra autē erat inanis & vacua: & tenebræ erant super faciem abyssi: & spūs dñi ferebat sup aq̄s. Dixitq̄ de⁹. Fiat lux. Et facta est lux. Et vidit de⁹ lucem, q̄ esset bona: & diuisit lucē a tenebris. Appellauitq̄ lucem diem: et tenebras noctem. Factūq̄ est vesp̄e: & mane dies vn⁹. Dixit q̄q̄ deus. Fiat firmamētū in medio aq̄rum: & diuidat aq̄s ab aquis. Et fecit de⁹ firmamētū. Diuisitq̄ aq̄s, q̄ erāt sub firmamēto ab his, q̄ erāt sup firmamētum, & factum est ita. Vocauitq̄ deus firmamentum cælum. Et factum est vesp̄e: & mane dies secundus. Dixit v̄o de⁹. Cōgregent aq̄, q̄ sub cælo sunt in loca

O Jit dñs ad Moysen & Aarō. Et li. Exodi. ca. xij. In q̄ agit de celebratiōe agni paschal⁹: q̄ p̄signabat ch̄fi passiōez. Mēsis iste. i. lūa. prima q̄noctio verno: q̄ fere p̄tingit in mēse Martio. p̄m⁹ erit. qd iudei adhuc obfuant p̄ intercalatiōes.

Vnusq̄sq̄. i. p̄ familias. Tollat agnū. q̄ poterat esse q̄q̄ hēd⁹ / vt paulo post dicitur. Tollet⁹ & hēdū. nō qd vtrūq̄ de beret sacrificare: s̄ alte rutū. Ad vesp̄as. post occasus solis ei⁹ diei. Vtrūq̄ postē. i. vtrumq̄ ostiū siue ianuā. Azymos panes. i. sine fermento: Lactucis agrestib⁹. i. amaritudinib⁹: vt ē in heb̄eo. Coctū aq̄. elutū. Accingetis. q̄si expediti ad fugā: hoc ē p̄cincti z cū baculis: qd est viatorū. Est enim phasē qd seq̄ trāsit⁹ dñi ab interp̄te adiectū est. Et nota q̄ hic phasē nō ponit p̄prie: s̄ p̄ allusionē ad transitū angeli p̄cussantis p̄mo genita egyptiorum.

¶ Sabbato seq̄nti.

IN principio creauit de⁹. Et sc̄li. ca. j. In q̄ agit de creatione mudi: qd p̄hinet ad p̄mū articlū fidei: in quo potissimū insinuetur quo die cathecumini: euz p̄sertim illis t̄pib⁹ esset manicheorum secta fregna. q̄ dicebāt hęc vñs b̄lia: nō a deo: s̄ a deimo

EPISTOLAE

ne fuisse creata: & quia lectio q̄ ad contempnū attinet est plana: nō tām nisi quosdā locos ambiguos. Inanis & vacua. i. non emata: vt nūc est. Sferbatur super aquas. in hebreo volitabat: in chaldeo in fustabat. Hieronym⁹ in hebraicis q̄stionib⁹ incubabat aq̄s: siue sonebat aquas. Si autē hebreo sit iux. Dies n⁹. idemq̄ p̄mus omnium dierum. Aquas ab aq̄s. i. celum crystallinum ab inferiorib⁹ elementis. vnde in capite quoque officis que super celos sunt. Cuius semina sicut nuclei in pomis: & grana in siliquis: & spicis: vnde possint resseminari. **Et** in firmamento. id est in octaua sphaera. Reptile. id est aquaticum: que potius reptant quam gradientur. Cete grandia. puta balenas: orcas physeteras. Omne volatile. etiam quæ ex aqua p̄ducit. Masculum et feminā. hinc forte placito in symposio accepit quod homo in vitrosu seruu est creatus p̄mū: deinde sectus in vitruq̄ sexum. et adhuc secabilis. quoniam omnia membra habet duplicia. Omnis ornatus eorum. Celi / Stelle / Sol / et Luna. Terre arborum et animalium.

cum vnum: & appareat arida. Factumq̄ est ita. Et vocauit deus aridā terrā: cōgregationesq̄ aquarum appellauit maria. Et vidit deus q̄ esset bonū, & ait. Germinet terra herbā virentem: & facientē semē: & lignū porniferū faciens fructū iuxta genus suū, cuius semen in semetipso sit super terram. Et factum est ita. Et p̄tulit terra herbā virentem: & facientē semen iuxta genus suum: lignumq̄ faciens fructū: et habens vnūquodq̄ sementem scdm speciem suam. Et vidit deus q̄ esset bonum. Factumq̄ est vespere: & mane dies tertius. Dixit autem deus. Fiant luminaria in firmamento celi: & diuidant diem ac noctem, et sint in signa, & t̄p̄a, & dies: & annos: vt luceant in firmamento celi: & illuminent terram. Et factum est ita. Fecitq̄ deus duo luminaria magna: luminare maius: vt præellet diei: et luminare minus, vt præellet nocti: & stellas. Et posuit eas deus in firmamento celi: vt lucerent super terrā: et præessent diei ac nocti, & diuiderent lucem ac tenebras. Et vidit deus q̄ esset bonū. Factumq̄ est vespere: et mane dies quartus. Dixit etiam deus. Producant aquæ reptile animæ viuētis: & volatile super terram sub firmamento celi. Creauitq̄ deus cete grandia: & omnem animā viuētem atq̄ mobilem, quam p̄duxerant aquæ in species suas: & omne volatile secundum genus suum. Et vidit deus q̄ esset bonum, benedixitq̄ eis: dicens. Crescite & multiplicamini: & replete aquas maris: auesq̄ multiplicentur super terram. Et factum est vespere: et mane dies quintus. Dixit quoq̄ deus. Producat terra animam viuētem in genere suo: iumenta & reptilia: & bestias terræ secundum species suas. Factūq̄ est ita. Et fecit de⁹ bestias terræ iuxta species suas, et iumenta, & omne reptile terræ in gēsu. Et vidit deus, q̄ esset bonū, & ait. Faciamus hominē ad imaginem & similitudinem nostram: & præstet piscibus maris, & volatilibus celi: & bestiis vniuersisq̄ terræ: omnib⁹q̄ reptilib⁹, quod mouetur in terra. Et creauit deus hominē ad imaginem & similitudinem suam: ad imaginem dei creauit illum, masculum & fœminam creauit eos. Benedixitq̄ illis deus: &

ait. Crescite & multiplicamini: & replete terram: & subijcite eam: & dominamini piscibus Maris & volatilibus cæli: & vniuersis animantibus, quæ mouentur super terram. Dixitq; deus. Ecce dedi vobis omnem herbam afferentem semen super terram. & vniuersa ligna, quæ habent in semetipsis sementem generis sui, vt sint vobis in escam: & cunctis animantibus terræ: omniq; volucris cæli & vniuersis, quæ mouentur in terra: & in quibus est anima viuens, vt habeant ad vescendum. Et factum est ita. Viditq; deus cuncta, quæ fecerat: & erant valde bona. Et factum est vespere, & mane dies sextus. Igitur perfecti sunt cæli & terra: & omnis ornatus eorum. Compleuitq; deus die septimo opus suum quod fecerat, et requieuit die septimo ab vniuerso opere quod patrarat.

¶ Lectio exodi. Capite. xiiij.

IN diebus illis. Factum est in vigilia matutina, & ecce respiciens Dominus super castra ægyptiorum per columnam ignis, et nubes: interfecit exercitum eorum, et subuertit rotas curruum, ferebanturq; in profundum. Dixerunt ergo

ægyptij. Fugiamus israel: dominus enim pugnat pro eis contra nos. Et ait dominus ad Moysen. Exi de manum tuam super mare: et reuertantur aquæ ad ægyptios super currus et equites eorum. Cumq; extendisset Moyses manum contra mare, reuersum est primo diluculo ad priorem locum. Fugientibusq; ægyptijs occurrerunt aquæ, et inuoluit eos dominus in medijs fluctibus. Reuersæq; sunt aquæ, et operuerunt currus: et equites cuncti exercitus Pharaonis, qui sequentes ingressi fuerant mare, nec vnus quidem superfluit ex eis. Filij autem israel perrexerunt per medium sicci maris, aquæ eis erant quasi pro muro a dextris et a sinistris. Liberauitq; Dominus in die illa israel de manu ægyptiorum, et viderunt ægyptios mortuos super littus maris, et manum magnam, quam exercuerat Dominus contra eos. Timuit populus Dominum: et crediderunt Domino et Moysi seruo eius. Tunc cecinit Moyses et filij israel carmen hoc domino: et dixerunt.

¶ Lectio Esaiæ prophetæ. Capite quarto.

Factum est in vigilia. Ex Libro Exodi. capite quarto cimo. In quo postea quam dixit profectionem hebreorum ex ægypto: et maris rubri diuisionem: ægyptiorum in sequentium ardorem: nunc quod deus fecerit in hostibus per dendis. In vigilia matutina: quia hoc in quattuor vigilias diuis debatur. per columnam ignis et nubes. in quibus hebreos protegebat. Exercitum. hoc est magnam partem exercitus. Ægyptij. qui non erant occisi. Ad ægyptios. id est contra ægyptios. Quod vero quidam dicunt mare diuisum per duodecim lineas et vnamquamq; Tribum suam iter arripuisse: ego nescio vnde hoc acceperint.

EPISTOLAE

Apprehendet septē mulieres. Ex esaiā pphā. ca. iij. In quo postea ppheta p̄dixit
vastationē ⁊ mala p̄uentura. nūc qđ inde seq̄r ostēdit: dicēs qđ viris bello interceptis.
Septē mulieres ⁊ c. p̄suerūt hebrei nūc septenariū p plurib⁹ ponere. Panē n̄r̄:
n̄ris manib⁹ acq̄sitū ⁊ sic de vestib⁹. Nomē tuū. s. qđ dicamur v̄pores tu⁹. Opprobriū
n̄rm. sterilitatis [scz] iaut viduitatis. In die illa. s. t̄ge legis ḡge: Serinē dñi. ch̄s dei s̄
lius. fruct⁹ terrē. i. s̄
ginis ch̄ri m̄ris. Qui
saluati sūt. i. crediderūt
ex iudēis. In sion. i. in
eccl̄ia. In vita. i. in li
bro vitę. i. qđ sc̄ti p̄scrip
ti sūt. Si abluerit. i. in
mo qđ abluerit. sic enī in
plurib⁹ locis reperit.
Filiā sion. i. ecclesię.
Iudici⁹ ⁊ ardorē. i. iusti
cię ⁊ amoris: nā p̄pter
hęc duo ch̄sus p nobis
passus est. Et creauit
dñs. ad bonorū p̄solatio
nē ⁊ p̄tectionē: p̄crea
bit. Nubē. s. in vmb̄ā
qđ p̄tegar ab estu. Per
diē. quēadmodū filios
israel p̄cedebat p diē
in columna nubes ⁊ ⁊ su
mit ⁊ noctem in flāma
ignis ⁊ ad qđ hoc in loco
alludit.

Nec ē hereditas.
Ex eodē esaiā. ca.
iij. In calce capitis: qđ
iugit cū p̄ncipio capiti.
lv. qđ iā exp̄positū est su
pra sc̄. vi. dñice. iij. in.
xl. p̄te illinc exp̄positio
nē cū lēone.

Nec ē hereditas.
Ex eodē esaiā. ca.
iij. In calce capitis: qđ
iugit cū p̄ncipio capiti.
lv. qđ iā exp̄positū est su
pra sc̄. vi. dñice. iij. in.
xl. p̄te illinc exp̄positio
nē cū lēone.

In dieb⁹ ill⁹. Apphendet septē mulieres virū vnum
in die illa: dicētes. Panē n̄rm comedemus: et vestis
mētis n̄ris opiemur: t̄m modo inuocet nomē tuū sup
nos, aufer opprobriū n̄rm. In die illa erit germen dñi
in magnificētia et gl̄ia: fruct⁹ terrē sublimis: et exulta
tio his, qui saluati fuerint de isrl. Et erit oīs, qui relictus
fuerit in s̄o ⁊ residu⁹ in Ierlm: sc̄tus vocabit⁹ oīs, qui
script⁹ est in vita in Ierlm. Si abluerit dñs sordē filias
rū s̄o: et sanguinē Ierlm lauerit de medio eius: in spū
iudici⁹ et spū ardoris. Et creabit dñs sup oēm locum
mōtis s̄o, et vbi inuocatus est, nubē p diē ⁊ fumū ⁊
splēdorē ignis flāmaris in nocte. Super oēm em gl̄ia
p̄tectio et tabernac̄lm erit in vmbraclm diei ab estu,
⁊ in securitatē ⁊ abs̄cōssiōem a turbine et a pluuia.

Lectio Esaię pphetę. Cap. lv.

Hec est hereditas seruorū dñi: et iusticia eorum
ap̄d me: dicit dñs. Oēs sitiētes venite ad aq̄s: ⁊
qui nō habetis argētum p̄perate: emite, et comedite.
Venite emite absq; argēto: et absq; vlla cōmutatione
vinū et lac. Quare appēditis argētū nōi n panib⁹: ⁊
laborē v̄rm nō in saturitate? Audite audiētes me: ⁊
comedite bonū, et delectabit in crassitudine aīa v̄ra.
Inclinate aurē v̄ram et venite ad me: audite ⁊ viuet
aīa v̄ra. Et feriā vobiscū pactū sempiternū: misericor
dias dauid fideles. Ecce testē p̄p̄is dedi eū: ducē ac p̄p̄
ceptorē gētib⁹. Ecce gentē, quā nesciebas vocabis: et gētes, qđ nō cognouerūt

te ad te current p̄pter dñm deū tuum, et sc̄tm isrl: quia gl̄ificauit te. Quērite
dñm dū inueniri pōt, inuocate eū dum p̄pe ē. Derelinq̄t impi⁹ viā suā: ⁊ vir
iniqu⁹ cogitationē suā: et reuertat ad dñm et miserebit⁹ ei⁹: et ad deum n̄rm,
qm multus est ad ignoscendum. Non em cogitationes meę cogitationes
v̄rę: neq; vię v̄rę vię meę: dicit dñs. Quia sicut exaltant celi a terra, sic
exaltatę sunt vię meę a v̄is v̄ris: et cogitationē meę a cogitationib⁹ v̄ris.
Et quō descendit imber, et nix de cælo, et illuc vltra non reuertē: sed inebriat

terram, et infundit eam: & germinare eā facit: & dat semen ferenti: & panē comedenti, sic erit verbū meū, qđ egredietur de ore meo. Non reuertetur ad me vacuum: sed faciet q̄cuncq; volui: & p̄sperabitur in his, ad quā misi illud. Dicit dñs omps.

¶ Ad Colossenses, Cap. iij.

FRēs. Si cōsurrexistis cū christo: q̄ sursum sunt q̄ris te: vbi chr̄s est in dextera dei sedēs. Quē sursum sunt sapite: non q̄ super terrā. Mortui em̄ estis: et vita v̄ra abscōdita est cū chr̄o in deo. Cū aut̄ chr̄s apparuit vita v̄ra: tūc et vos apparebitis cū ipso in gl̄ia.

¶ Dñica in resurrectione. Ad Corin. ca. v.

Rēs. Expurgate vetus fermentū: vt sitis noua cōspersio: sicut estis azymi. Etenim pascha n̄m immolatus est chr̄us. Itaq; epulemur. Non in fermento veteri: neq; in fermento maliciā & nequitia: sed in azymis sinceritatis, & veritatis.

¶ Fe. ij. Actuum. Cap. x.

IN dieb; illis. Stās Pet̄ in medio plebis: dixit. Viri fratres, vos scitis qđ factū est v̄bū p̄ vniuersam iudeā. Incipēs em̄ a Galilea post baptismū, qđ p̄dicauit Ioānes Iesum a Nazareth: quō vnxit eū deus spū sc̄to & virtute: qđ p̄fānt bñfaciēdo et sanando oēs opp̄ssos a diabolo: qm̄ degerat cū illo. Et nos testes sumus oim̄, qđ fecit in regiōe Iudeorū et Ierlm̄: quē occiderūt suspēdentes in ligno. Hūc de⁹ suscitauit tertia die & dedit eū manifestū fieri nō omni pp̄lo, sed testib; p̄ordinatis a deo nobis. qđ māducauimus & bibimus cū illo: postq̄ resurrexit a mortuis. Et p̄cepit nobis p̄dicare pp̄lo: & testificari, quia ipse est, qui cōstitutus est a deo iudex viuorū & mortuorū. Huic oēs p̄phete testimonium phibent: remissionē p̄ccatorum accipe p̄ nomen eius: omnes, qui credunt in eum.

Corinthios hortatur expulsis veteribus peccatis.

¶ Feria ij. sequenti.

IN dieb; illis. Stās pet̄ in medio. Et actib; ap̄loz ca. x. in qđ pet̄ accessit a Cornelio cōtione et rogat ab illo et alijs cōplurib; vt de chr̄i religioe illos doceret: inter cetera hec dicit. Vos scitis et. verbū. p̄dicatōis cuiuselic: Incipēs em̄. scz abū. A Galilea vñ incepit p̄dicare posteaq; baptizat⁹ est chr̄s. nā antea non p̄dicauit,

EPISTOAE

Iesum nazarenū. constructio inusitata idiomati latino. Quōd. scilicet scio vixit est. s. iesum sic ps. cum participatio eius. Pertrāsūt. s. p. oēm iudeā. Testes sumus. q. oibus inuerti- mus. nō omni populo. q. ea / q. trāscēdūt naturā deus reuelat pmo supioribus ordinibus: per illos inferioribus. Nobis. s. testibus. qbus dixit: et critis mihi testes in ierl̄z et iudea. Iudei viuoꝝ. q. p. oē iudiciū dāt filio. iōā. ca. v. Oēs pph̄e. i. nō solū uos sumus testes.

¶ Fer. iij. sequenti.

Surgēs paulus et manu. Et actibus apostolor. cap. xij. in q. narrat quōd paulus ap̄s venit Antiochiā cogno- mine p̄sidie: ad differē- tiaz Antiochię magnę. ubi rogat a p̄ncipibus synagoga: hūc h̄z furo- nē. Manu. sic em fieri p̄uenit. ut pers̄. fert animum calide fecisse silē- tia rixę maiestate ma- uas. Tob. s. q. estis ex- gñe Abraā ch̄so p̄dicā- te. qd missus ē ad oues q. perierūt domo israel. Verba salutis. i. ch̄s saluator. Qui habitabāt. i. plebs. Et princi- pes. i. maiores. Igno- rātes. q. si dñm glorię cognouissent: nunq. cru- cifixerāt illū. Voces pph̄etar. s. ignorātes. Impleuerūt. i. oia q. sunt de illo scripta. Cū p̄sumassent. s. mali exiū- dētis. Deponētes. s. bo- ni. Suscitauit eum. i. ch̄z hoīes. Per dies multos. s. p. q. dragita. Ad plebē. i. ap̄b multo- tudinē. Et nos. autori- tate scripturę pbat repromissionē Abraz factā in filiis illoꝝ esse cōpletū per ch̄z iesū.

¶ Fer. iij. Actuum ap̄lorum. ca. xij.

IN diebus illis. Surgens aut paulus, & manu silentiū indicēs: ait. Viri fr̄es fili j gñis Abraā: & q. in vobis timēt deū, vobis verbū salutis huius missum est. Quis em habitabāt ierl̄m & principes eiꝰ hunc igno- rātes, & voces pph̄etarū, q. per oē sabbatum legunt: iudicātes impleuerūt. Et nullā causam mortis inueniē- tes in eo: petierūt pilato, ut interficeret eū. Cūq. cōsu- massent oia, q. de eo scripta erāt, deponētes eum de his gno: posuerūt eū in monumēto. Deꝰ vero suscitauit eum a mortuis tertia die: q. visus est p. dies multos his, q. simul ascēderāt cū eo de Galilēa in ierl̄m: qui vsp̄ nūc sunt testes eiꝰ ad plebē. Et nos vobis annūciāmꝰ eā, q. ad p̄res n̄ros repromissio facta est, qm̄ hāc deus adimpleuit filiis v̄ris resuscitās iesū ch̄rm dñm n̄rm.

¶ Fer. iij. Actuum ap̄lorum. Cap. iij.

IN diebus illis. Ap̄iens Petrus os suū: dixit. Viri israeli- te: & q. timetis deū audite. Deꝰ abraā & deꝰ isaac & deꝰ iacob: & deꝰ patrū n̄roꝝ gl̄ificauit filiū suū iesū, quē vos qdē tradidistis & negastis āte faciē Pila- ti, iudicāte illo dimitti. Vos aut sc̄tm & iustū negastis, & petistis virū homicidā donari vobis, autōrē vero vitę interficistis: quē deꝰ suscitauit a mortuis: cuiꝰ nos testes sumꝰ. & nūc fr̄es sc̄io, q. p. ignorātiā fecistis: sicut & principes v̄ri. Deꝰ autē, qui p̄nunciāuit p. os omniū pph̄etarum pati ch̄rm suū impleuit sic. Poenitēti- ni igit & cōuertimini: ut deleant p̄c̄ta v̄ra.

¶ Feria quarta sequenti.

Aperies petrus os suū. Et actibus apostolor. ca. iij. S. hęc v̄ba q. ponūt. s. viri israeli- te: & q. timetis deū audite. aliāde sumpta sunt & cūmatore diuini officij adie- eta. Verba aut petri hęc sunt. Deꝰ Abraz. cc. q. b. vobis petrus v̄it ad populū sup̄p̄te miraculū illū / qd claudū ambulare fecit: dicit q. nō in v̄tute p̄pria id fecisse: s. in nomine iesu ch̄risti illius quē crucifixerāt. Illo iudicāte dimittit. i. dimittēdū esse: id em pilatus censebat. Virū homicidā. i. barrabbā seditiosum illū atq. p̄inde homicidā. Deꝰ deꝰ

omni potentia sua suscitauit christum qui hoc erat. hanc quae videtis. s. claudu. Nomen eius. scz christi. Confirmauit. i. in pedes suos stabiluit. Sz nunc quod aliis restat: nisi ut prius agat.

¶ Feria quinta sequenti.

Angelus dñi. Ex actibz apostolorz ca. vii. In q̄ posteaqz posuit pdicationē philippi apostoli in samariam nūc describit quōd eunuchū ethiopē baptizauit. Angelus dñi.

¶ Fer. v. Actuum ap̄lorum. Cap. vii.

In diebus illis. Angelus dñi locutus est ad philippū: dicens. Surge & vade contra meridianū ad viā, q̄ descendit ab ierlm̄ in gazā: hec ē deserta, et surgēs abñt: et ecce vir ethiops eunuchus portēs cādacis reginē ethiopsū: q̄ erat sup̄ oēs Gazas, venerat adorare in ierusalē, & reuertebat sedēs supra currū suū legentē Esaiām pphetā. Dixit autē spūs philippo. Accede & adiunge te ad currum istum. Accurrēs autem philippus: audiuit illum legentē Esaiām pphetā: & dixit. Putasne intelligis, quae legis? Qui ait. & quōd possum intelligere: nisi aliquis ostēderit mihi? Rogauitqz philippum, vt ascēderet: & sederet secum. Locus autē scripturae, quā legebat erat hic. Tanqz ouis ad occisionē ductus est, & sicut agnus corā tondēte se sine voce, sic nō aperuit os suū. In humilitate iudiciū eius sublatum est. Gñationē eius quis enarrabit. Qm̄ tollet de terra vīta eius. Respondit autē eunuchus: dixit philippo. Obsecro te: de quo ppheta dicit hoc: de se aut de alio aliquo. Aperiens autē philippus os suū: & incipiens a scriptura ista, euāgelizauit illi iesum. & dū iret per viā: venerunt ad quandā aquā: & ait eunuchus. Ecce aqua. Quis phibet me baptizari? Dixit autem philippus. Si credis ex toto corde, licet. Et respōdens ait. Credo filium dei esse iesum christum, & iussit stare currum. & descenderunt vterqz in aquā philippus, & eunuchus: & baptizauit eum. Cum autē ascendissent de aqua: spūs dñi rapuit philippum: & amplius nō vidit eum eunuchus. Ibat autem per viam suā gaudēs. philippus autem inuentus est in azoto. & pertransiēs euāgelizabat ciuitatibz cunctis, dōec veniret cesareā.

De aliq̄ alio. puta de messia in lege pmissio. & sic philippus arripis occasionē cepit illū docere. Rapuit philippū. ex q̄ patuit eunuchū fuisse missum a deo. ideo subdit qd ibat gaudēs in azoto ciuitate palestinae. s. nō obtrita a tribu iuda. cui fuerat sorde data. Euāgelizabat. s. iesum christum eius doctrinā. Cesareā. ciuitatē quoqz palestinae iudee in ora maritima q̄ prius curris stratonis dicebatur.

missus a deo. Contra meridianū. qz Gaza meridionalis est ad ierosolymā: vñ philippus pfecturus erat. hec ē de fra. i. nō Gaza q̄ illo tpe extabat: erat palestina indeqz emporiū nobis le. nā alia fuit Gaza veteris: de q̄ in geneſi & iudicū libro: in pphetis q̄ fuit euersa / de q̄ hoc in loco. Cādacis reginē: huius meminit Strabo: vbi de ethiopia: dicitqz habuisse filium iuseū.

Legēs esaiā. ex q̄ vidēbat hic iā didicisse vsas hebraicas: atqz inde cognouisse christam venturā. Ad currū. q̄ vehit eunuchus. Tanqz ouis. qd ē in esaiā. ca. liiij. q̄ loquens nimir de christo intellexit. Obmutescet. qz malū p malo nō redditur. In humilitate. qz p mouē abiectissimā puenit ad hoc: vt daret sibi ius & potestas: qz p̄ oē iudiciū dedit filio.

Gñationē eius. aut s̄ gñationē illi? gñatō. q̄ pcessit ex p̄re loq̄: aut qd multos christicolos creabit.

Tollet de tetra. qz ni signanū frumenti moruū fuerit: p̄ solū ma-

EPISTOLAE

¶ Feria sexta sequenti.

Christus semel p peccis. *Ex. Petri ep̃la. ca. iij.* In quo Petrus fideles instruit dicens: q̃ melius est vñfacere q̃ malefacere: ponit exēplū de ch̃fo: q̃ mortuus est p peccis nō suis: s; ñris. mortificatos carne. i. insensibiles factos ad desideria carnis. Tunc fīcātos spū. i. intelligētes spūalia. In quo p̃dicatio Noe vocādo ad penitentiā p̃ccatores fuit figura p̃dicationis ch̃i: ideo dicit in d. i. ad significādū p̃ccōz mortificationem in carne: z viūficationē in spū.

In carcere ligati p̃neitudine peccāoi. P̃eg̃ dicauit. s. p̃ Noe seruus suū. Expectabāt dei pat̃eris. p̃ ānos. s. cētūz viginī vt scribit̃ Gene. ca. vi. Cū. i. ā t̃p̃e medio Noe fabricabat arca.

Baptisma p̃ aquā. s. Est aut̃ in hoc silitudo q̃d Noe z familia ex diluio euasit i arca: nos aut̃ ex peccis p̃ baptis̃mā. Depositiō carnis sordidū. q̃ nō tā corpus q̃ animā abluir. Iñterrogatio bōz p̃ficiētiū. q̃ baptizād̃ interrogatur: an credat in deū. p̃r resurrectionē. q̃ z nos silit̃ resurgem̃. Degluties mortē. q̃ antea nos oglutiebatur. De qua p̃pheta. Ero mors tua o mors: z in eisus tuus inferne.

¶ Sabbato sequenti.

Depōnētes omnes maliciā. *Ex prima Petri ep̃la. cap. ij.* In q̃ postea q̃ ap̃ls instituit

fideles de regeneratione spūali. nūc instituit eos de educatione p̃sequi ip̃am regenerationem. z q̃ vitia sunt p̃us abiciēda: quā virtutes inserāt̃. Depōnētes. sc. Simulationes. q̃s greci vocat hypocrisis. Detractiones. p̃mis detrahendo. Sicut mūd̃o geniti. s. innocētes z simplices: sed rōne ṽtētes. Lac. i. doctrinā fidei facilem. Ad quem. sc. ch̃m. Lapidem viuū. in se z effectiue. Reprobātū de quo psalmista. Lapidem quē reprobauerūt edificātes. Et ip̃i. s. vos. Superedificationi domos. i. in do-

¶ Feria. vi. Lectio beati Petri Apostoli.
Capite. iij.

Charissimi. Christus semel p peccatis ñris mortuus est: auctus pro iniustis: vt nos offerret deo: mortificatos quidē carne: viūficatos autē spū. In quo & his. qui in carcere erāt: spū veniens p̃dicauit: q̃ in creduli fuerant aliq̃n: q̃n expectabant dei patientiā in diebus Noe: cū fabricaret arca, in q̃ pauci. i. s̃c̃t̃ octo animę saluę factę sunt sup aquā: qd̃ & vos nunc s̃c̃tis formę saluōs facit baptisma. nō carnis depositiō sordium: sed cōscientiē bonę interrogatio in deum. Per resurrectionē Iesu ch̃risti dñi ñri a mortuis. qui est in dextera dei patris.

¶ Sabbato. Lectio beati Petri ap̃li. s.
Capite. ij.

Charissimi. Depōnētes oēm maliciā & oēm dolū: & simulationes et inuidias. et oēs detractiones: sicut modo geniti infantes rationabile. & sine dolo lac cōcupiscite. vt in eo crescatis in salutē. si t̃m gustatis qm̃ dulcis est dñs. Ad quē accedentes lapidem viuū ab hoibus quidē reprobātū. a deo autē electum & honorificatū: & ip̃si tanq̃ lapides viuī sup. i. edificāmini domos spūales in sacerdotiū s̃c̃tm̃: offerētes spūales hostias acceptabiles deo. p̃ Iesum ch̃m. Propter qd̃ cōtinet scriptura. Ecce pono in s̃c̃o lapidē summū angularē probatū. preciosum. & omnis. qui crediderit in eum nō confundetur. Vobis igitur honor creditibus. non creditibus autem lapis. quem repro-

morum similitudinem: sive templorum: in quibus estis sacerdotes. Scriptura. *Isaie ca. lxxvij. ex translatione septuaginta.* Lapidem summū. i. chym. De quo in psal. hic factus est in caput anguli. vobis honor. s. erit hic lapis. Non credentibus. s. erit lapis offensionis. In quo & positi sunt. i. fundati esse deberēt: nunc aut sunt increduli. populus acquisitionis. i. quē sibi sanguine suo acq̃sivit. Non ppl's ante puerfionem.

¶ Domina in albis.

bauerunt ædificantes: hic factus est in caput anguli, et lapis offensionis, & petra scandalī hīs, qui offendunt verbo, nec credunt in quo & positi sunt. Vos autem genus electum regale sacerdotium, gens sancta, & populus acquisitionis, vt virtutes annūciētis eius, qui de tenebris vos vocauit in admirabile lūmē suum. Qui aliquando non populus dei, nunc autem populus dei. Qui non consecuti misericordiam: nunc autem misericordiam consecuti.

¶ Dominica in albis. Ioannis ap̃li. f.

Capite. v.

Clarissimi. Omne quod natū est ex deo vincit mundum, et hæc est victoria, quæ vincit mundum fides nostra. Quis est autem, qui vincit mundū, nisi qui credit quoniam Iesus est filius dei? Hic est, qui venit in per aquam & sanguinem Iesus Christus. Non in aqua solum: sed in aqua, & sanguine, & spiritus est, qui testificatur, quoniam Christus est veritas. Quoniam tres sunt, qui testimonium dant in celo. Pater, verbum, et spiritus sanctus; & hi tres vnus sunt. Et tres sunt, qui testimonium dant in terra. spiritus, aqua, & sanguis, & hi tres vnus sunt. Si testimonium hominum accipimus: testimonium dei maius est. quoniam hoc est testimonium dei, quod maius est, quia testificatus est de filio suo. Qui credit in filium dei, habet testimonium dei in se.

Omne quod natum est ex deo. Et p̃ma iōnis ep̃stola. cap. v. In quo agit de generatione diuini verbi: et q̃ dixit omne quod natū est. &c. subdit. hæc est victoria. i. q̃d facit vincere. s. fides nostra: quā de verbo habemus incarnato. filius dei generatione eterna.

Per aquam & sanguinē, nam vtrumq; ex apto latere exiuit: vt significaretur aqua baptismatis habere vim omnem ex ch̃asti passione.

Et spiritus. s. sc̃s dat huius rei testimonium: q̃ n̄ nullus est: ceciditq; super discipulos. docuitq; illos omnem veritatem. Quā tres sunt. hæc manifestatio est per apertam beatorum visionem. vnus sunt. in substantia & natura / que designantur per genus neutrum. Et tres sunt. q̃ manifestant veritatem verbi.

Sp̃s. i. anima ch̃i descendens ad inferos. Aqua & sanguis. i. baptismus. vnus sunt: q̃ conueniunt in assentione vniū veritatis. Testimonium

nam. q̃ in ore duorū vel triū. &c. ergo multo magis dei testimonio credemus: De filio suo. q̃d fecit in baptismo & transfiguratione: dicens. hic est filius meus dilectus. &c. hæc testimonium. i. effectū illius testimonij. Cetera manifesta sunt.

EPISTOLAE

¶ Feria quarta sequenti.

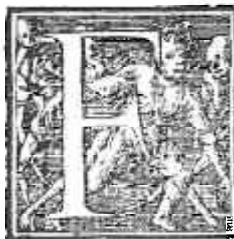
Sed autē christus p̄dicatur. Ex. i. Corin. epistola ca. xv. In quo agitur de mortuorū resurrectione. q̄d pbat ex ch̄i ip̄i resurrectione. Si ch̄s p̄dicat. ha me ⁊ ab alijs apostolis p̄sentia tenet ex hoc: q̄d impossibile est p̄dicationis opus tā diuini esse inanem. Neq̄ ch̄s resurrexit. s̄ resurrexit. igit ⁊ mortui resurgēt. ⁊ hęc apostoli argumēta p̄cedūt deducendo ad incōueniētia. s̄ q̄d ch̄s non resurrexit. ⁊ q̄d fides / Corinthiorū ē inanis: ⁊ ap̄loꝝ p̄dicatio vana. Estis in pctis: q̄ p̄ fidē nō estis mūdati: q̄d etiā est inconueniēs. sicut ⁊ q̄d sequitur / q̄ mortui in ch̄o pierunt. In ch̄o sperātes sumus. i. expectātes hic t̄m ab eo remunerari. Misabiliores: q̄ sustinemus mala: ⁊ nō fruimur bonis. Nūc autē. hic pbat p̄dicationē. s̄ q̄d si ch̄s resurrexit. ex p̄sentia etiā mortui resurgēt. In suo ordine: q̄ p̄mus / q̄ resurrexit fuit ch̄s et multa corpa sc̄tōꝝ surrexerūt. s̄ in fine sc̄culi oēs simul resurgent in momento ⁊ ita: vt ait apostolus.

¶ Feria. vi. sequenti.

Quia adhuc essem⁹. Ex epistola ad Romanos. ca. v. In q̄ posteaq̄ apostolus ostendit fructū fidei in iustificatione credenti: in hac ponit iustificationis mortuū: q̄d excludit a nobis dicēs. Ut q̄d ch̄s cū essemus infirmi. s̄ ppter pctm. mortuus est sin ip̄s s̄ t̄m dīeꝝ spacio. pro iusto. i. opus hōis q̄tū eūq̄ iusti vīr meret: vt q̄s p̄ ea velit mori: igit multo magis peccator

¶ Feria quarta. Ad Corinthios. i.

Capit. xv.

Ratres. Si autē christus p̄dicatur, q̄ resurrexit a mortuis: quō quidā dicunt in vobis, qm̄ resurrectio mortuorum non est: nec ch̄s resurrexit. Si autē ch̄s nō resurrexit. inanis est ergo p̄dicatio n̄ra: inanis autē et falsi testes dei: qm̄ testimonium dixim⁹ aduersus deum: q̄ suscitauerit ch̄m: quem non suscitauit, si mortui nō resurgunt. nā si mortui nō resurgūt: ne q̄ ch̄s resurrexit. Qd̄ si ch̄s nō resurrexit. vana est fides v̄ra. Adhuc em̄ estis in pctis v̄ris. ergo ⁊ qui dormierunt in ch̄o perierunt. Si in hac vita t̄m ch̄o sperātes sumus: miserabiles sumus oībus hominibus. Nunc autem ch̄s resurrexit a mortuis primitiā dormientium. qm̄ quidē p̄ hominē mors: ⁊ p̄ hominem resurrectio mortuorum. ⁊ sicut in Adā omnes moriunt: ita et in christo omnes viuificabunt. vnusquisq̄ autem in suo ordine primitiā christus.

¶ Feria sexta. Ad Romanos.

Capit. v.

Fratres. Cum adhuc essemus infirmi: ch̄s sc̄dm tempus p̄ imp̄iis mortuus est. Vix em̄ p̄ iusto quis moritur. Nam p̄ bono forsūt quis audeat mori. Commendat autem suam charitatem deus in nobis: quoniam si cum adhuc peccatores essemus secundum tempus, christus p̄ nobis mortuus est. multo igitur magis iustificari nūc in sanguine ipsius salui erimus ab ira per ip̄m. Si em̄ cum inimici essemus reconciliati sumus deo per mortem filiū eius, multo magis

hoc potest mereri. Commendat autem, i. commendabilem ostendit. Ab ira, i. ab inferno, q. maius est peccatore iustificare: q. ipm a pena liberare. Cū inimici essemus, p. pccm Ade. Reconciliati, p. mortē, s. chři. In vita, s. post gloriosam resurrectionē. Nō solū aut. in greco nō solū id aut. s. salui erimus in futuro. S; z gloriamur, subaudi nūc in p̄senti.

¶ Dominica secunda post pascha.

gis reconciliati salui erimus in vita ipsius. Non solum autem, sed gloriamur in deo. Per iesum christum dominum nostrum.

¶ Dominica. ij. post pascha. Beati Petri.

Capite secundo.

Harissimi, Christus passus est p. nobis, vobis relinqns exemplum, vt seq̄mini vestigia ei⁹.

Qui pccm nō fecit, nec inuentus est dol⁹ in ore eius. Qui cum malediceret: nō maledicebat, cum pateret: nō cōminabatur.

Tradebat autem iudicanti se iniuste: qui pccā nrā ipse pertulit in corpore suo super lignū: vt peccatis mortui iusticię viuamus: cui⁹ liuore sanati estis. Eratis em̄ sicut oues errantes, sed conuersi estis nunc ad pastorem & episcopum animarum vestrarum.

¶ Feria quarta. Ad Hebręos. Capite. xiiij.

Ratres. Obedite p̄positis v̄ris & subiacete eis. Ipsi em̄ puigilāt: q̄si rōne p. animab⁹ v̄ris reddituri: vt cum gaudio hoc faciāt, & nō gementes. Hoc em̄ nō expedit vobis. Orate p. nobis. Cōfidimus em̄ quia bonā conscientiā habem⁹ in omnib⁹ bene volētes cōuersari. Ampli⁹ autē dep̄cor vos hoc facere, quo celerius restituar vobis. Deus autē pacis, qui eduxit de mortuis pastore magnū ouisū in sanguine testamēti eterni dñm nr̄m iesum chřm: aptet vos in omni bono: vt faciatis eius voluntatē: faciens in vobis, qđ placeat coram se per iesum christum. Cui est gloria in sæcula sæculorum. Amen.

ab erat em̄ ab hierosolymis. Deus pacis. bñ fcait illis in clausula epistolę. Eduxit p. flore. i. a morte suscitauit, testamēti eterni, qđ sanguine chři pfirmatum est.

Christus passus ē p. nobis. Ex. i. petri epistola. cap. ij. In q̄ ad paciētiā chřianos hortat. nam dixerat in hoc em̄ vocati estis. i. vt in iuriā paciētē toleretis: z tūc inferret: chřus passus est zc. Vestigia eius. i. imitātes illū. Qui pccm non fecit. in hoc imitari non possūmus. Tradebat se. offerendo se querentibus ad mortē inuitā. In corpore suo. pgnā p. nobis sustinēdo. pccis mortui. i. nō peccādo. Iusticię. i. chřo nos iustificāti. Cuius liuore. Ex. esaiā sumptū ē. Ep̄m, id est speculatorem.

¶ Fer. iij. seq̄nti.

Obedite p̄positis v̄ris. Ex. epistola pauli ad hebręos. cap. xij. In q̄ apostolus docet quōd hebręi se debēt h̄re circa p̄latos. Ipsi em̄, reddit rōnē ore debeat obtemperare illis. Cū gaudio. cū viderint vos sibi obseq̄ntes. Nō expedit vobis. i. qđ illi laborēt: z vos nō obediat. Orate p. nobis. adiuuate nos p̄cibus v̄ris ap̄d deū. Bñ volētes p̄suari. i. desiderantes bonā p̄uersionem oīm. Restituar vobis.

EPISTOLAE

¶ Feria sexta sequenti.

Multitudinis autem credentium. *Ex actibus apostolorum. ca. iij. in quo describitur* credentiu sc̃a cōmunio ⁊ primo in genere. Cor vnum. q̃ multem connectebatur charitate. Virtute magna. q̃ faciebant miracula virtute diuina. Grata magna. idest amor/qui facit omnia communia. vnde sequitur. neq̃ quisq̃ erat egens: q̃ omnia erant omniū. q̃ sequunt̃ per se parent.

¶ Dominica. iij. post pascha

Obscuro vos tanq̃ aduenas. *Ex. i. per tri epla. cap. ij. ⁊ p̃tinuatur epl̃e p̃cedētis cuius initiu est.* Deponētes oēm maliciam. Itaq̃ inducit hoc in loco ap̃lus fideles ad diffusionē s̃c̃i dei p̃ exēplū s̃c̃e p̃uersationis dicēs Obscuro vos. Aduenas ⁊ p̃egrinos. s. a ciuitate celesti.

A carnalib⁹ desiderijs. sicut p̃egrini/ q̃ nō im̃morāt̃ in voluptatib⁹. q̃ occurrūt in vīa: s̃ p̃p̃erāt in p̃riam. Cōuersationē bonā. nō ad p̃riā laudē: s̃ ad dei gloriā. ideo subdit. Ut gl̃ificēt̃ deū. In die vīsitatiōis. i. cum diuina gr̃a illos conuertent. Om̃i creature hūang. s̃ habēt̃ a deo regiminis autoritatē. ideo subdit siue regi/ siue missus a rege. Quasi liberi. s̃ libertate ña: q̃ est a ṽt̃ijs: ⁊ nō sub p̃teritu libertatis nō obediendo superiorib⁹. q̃ sequunt̃ p̃arēt̃ ṽs̃p̃ ad d̃bū dyſcholia. Sūt em̃ dyſcholi homines morosi ⁊ difficultes: ⁊ q̃b⁹ mala est p̃uersatiō: nō oīys particula in cōpositione in maluz sonat semp. Gr̃a dei. idest res gratas deo.

¶ Feria sexta. Actuum Apostolorum.

Capite quarto.

In diebus illis, Multitudinis autē credentium erat cor vnū: ⁊ anima vna. Nec quisquā eorū. q̃ possidebat aliquid suū esse dicebat: sed erant illis omnia cōmunia. Et virtute magna reddebant apostoli testis moniū resurrectionis Iesu christi dñi nostri: ⁊ gratia magna erat in omnibus illis. Neq̃ em̃ quisq̃ egens erat inter illos. Quotquot em̃ possessores agrorū aut domorū erant, vendētes afferebāt precia eorū. q̃ vendebant: ⁊ ponebant ante pedes Apostolorum. Diuidebantur autē singulis prout cuiq̃ opuserat.

¶ Dominica tertia. Beati Pauli.

Capite. ij.

Charissimi, Obscuro vos tanq̃ aduenas ⁊ p̃egrinos abstinere vos a carnalibus desiderijs. q̃ militant aduersus animam. Conuersationem ṽstrā inter gentes habentes bonā: vt in eo, quod de tractant de vobis tanq̃ de malefactoribus ex bonis operibus vos considerantes: glorificent deum in die vīsitatiōis. Subiecti igitur estote omni humanę creaturę propter deum. Siue regi quasi p̃æcellentis, siue ducibus tanq̃ ab eo missis: ad vindictā malefactorum: laudem vero bonorum. Quia sic est voluntas dei: vt benefacientes obmutescere faciatis imprudentium hominum ignorantiam. Quasi liberi: ⁊ non quasi velamen habentes malicię libertatem, sed sicut serui dei. Omnes honorate: fraternitatem diligite. Deū timere. Regem honorificate. Serui subditi estote in omni timore dñis. Non tantū bonis, ⁊ modestis: sed etiam dyſcholis. Hęc est em̃ gratia: In christo Iesu domino nostro.

¶ Feria quarta sequenti.

Non enim in manufacta. Ex epistola Pauli ad Hebræos. capite. ix. In quo postea s̃ multa de sacerdotio veteris legis dixit: cōparat illud ch̃i sacerdotio. Manu facta. ãle fuit tabernaculū Moysi ⁊ Salomonis tēplum. Teroꝝ. qꝫ templa sunt ad celi similitudinem. Pro nobis. s̃ mediator. Ut sepe offerat se. s̃ semel oblatus est: vt dicit

¶ Feria quarta ad Hebræos.

Capite nono.

Fratres, Non enim in manu facta sancta Iesus introiuit exemplaria verorum: sed in ipsum cælū: vt appareat nunc vultui dei pro nobis. Neqꝫ vt sepe offerat semetipsum: quemadmodum pontifex intrat in sancta per singulos annos in sanguine alies no. Alioquin oportebat eum frequenter pati ab origine mundi. Nunc autem semel in consummatione sæculorum ad destitutionem peccati per hostiam suam apparuit. Et quemadmodum statutum est hominibus semel mori: post hoc autem iudicium: sic & Christus semel oblatus est ad multorum exhaurienda peccata. Secundo sine peccato apparebit omnibus expectantibus se in salutem.

¶ Feria sexta. Ad Romanos.

Capite. xiiij.

Fratres. Nemo nostrum sibi viuuit: & nemo sibi moritur. Siue enim viuimus: domino viuimus. Siue morimur: domino morimur. Siue ergo viuimus: siue morimur, domini sumus. in hoc enim Christus mortuus est, & resurrexit: vt & viuorum & mortuorum dominetur. Tu autem quid iudicas fratrem tuum in manducando: et quare spernis fratrem tuum in non edendo? Omnes enim stabimus ante tribunal Christi. Scriptum est enim. Viuo ego dicit dominus: quoniam mihi flectetur omne genu: & omnis lingua confitebitur deo. Itaqꝫ vnusquisqꝫ nostrū pro se rationem reddet deo.

ea que sunt in lege Moysi phibita. In non edendo. reputando illum insanum: qꝫ non edit in lege phibita. Ante tribunal. ybi de his iudicamur. Scriptum est esai. xlv.

ad multoꝝ exhaurieda: hoc ē tollēda pct̃a multoꝝ: qꝫ nō oēs sunt digni. Post hoc iudicium. s̃ extremū erit.

Sine pct̃o. nam in primo aduētū venit in similitudinē pct̃i. nam qđ s̃a ber dicit: qđ ch̃s in primo aduētū sine peccato apparuit: aliud est apparere: ⁊ aliud esse. vnde ⁊ Esaias dixit cū sceleratis reputat⁹ est: ⁊ qđ p̃cor inducitur in corpore mystico.

¶ Feria sexta sequenti.

Nemo n̄m sibi viuuit. Ex ep̃la pauli ad Roma. cap. xiiij. in quo ostēdit quō maiorē h̄e se debent ad minores. Et ponit ratio / q̄ accipit ex parte eius ad quē p̄tinet de seruo alteri⁹ iudicare / hoc est de p̄mo is autem est ch̃s: cui oēs viuimus aut morimur.

Nemo. qꝫ nos nō sumus dñi vitę aut mortis nostre. In hoc. i. hoc dominus est morte sua p̄secutus: vt sit dñs n̄r per redēptionē. Tu autē. ponitur ratio / q̄ accipitur ex parte eius / qui iudicat temere de alio. In māducādo. s̃.

EPISTOLAE

¶ Dominica quarta post pascha.

Omnē datum optimum. *Ex epistola Jacobi. capite. i. In quo remouet errorem dicē-
tium quod bonum meriti non est a deo: sed ab ipso homine. Datum optimum. i.
bonum meriti. Et omne donum perfectum. i. bonum glorie. A patre luminum. cui
omnia sunt aperta sicut in lumine diei claro. Immutatio et obumbratio. sicut nobis/
qui semp immutatur
et aliquando dies: aliqui
nox. Genuit nos. per
modum adoptionis.
In verbo. i. per filium.
Initium creaturę. s.
quantum ad gratiam.
Scitis. p. scire deberis.
Sit autem. p. cepta
moralia proponit que
satis patent per se.
Institum verbum. idest
quod mentibus inferen-
dum est.*

¶ Feria quarta
sequenti.

Omnes enim vos.
*Ex epistola prima
pauli ad Thessalonicē
ses. capite. v. In quo
posteaquam posuit in
certitudinem diei iudi-
cij: facit illos cautos
circa illius expectatio-
nem et quia paulo ante
dixit fratres non estis
in tenebris: nunc dicit
filijs lucis estis. i. christi
qui est lux vera.*

*Sicut ceteri. scilicet in
fideles. Qui dormiūt.
scilicet noctis et igno-
rantę filij. et. Diei
sumus. subaudi filij.
Loricam fidei. idest ar-
maturam/que corpus
munit. per quam intels-
ligimus fidem charita-
te informatam.*

*Spem salutis. et sic tes-
tigit tres virtutes/que
sunt propter Christianorum.*

*In iram. idest in damnationem eternam. In acquisi-
tionem salutis. idest saluationem.*

¶ Dominica quarta. Iacobi apostoli.
Capite primo.

Fratres. Omne datū optimū:
& omne donū perfectum de
sursum est. descendens a p̄re
luminum. apud quem nō est
transmutatio: nec vicissitudi-
nis obumbratio. Voluntarie
em genuit nos. verbo verita-
tis: vt firmus initium aliquod

creaturę eius. Scitis fratres mei dilectissimi. Sit autem
omnis homo velox ad audiendū: tardus autē ad lo-
quendū. & tardus ad iram. Ira em̄ viri iusticię dei nō
operatur. Propter qđ abijcētes oēm immunditiā. et
abundantiā malicię. in māsuetudine suscipite institum
verbum. Quod potest saluare animas v̄ras.

¶ Feria quarta. Ad Thessalonicē
ses prima. Capite. v.

Fratres. Omnes em̄ vos filij lucis estis: & filij dei.
Non sumus noctis. neq; tenebrarum. Igitur nō
dormiamus sicut & ceteri: sed vigilemus: & sobrij si-
mus. Qui enim dormiunt. nocte dormiunt: & qui
ebrij sunt. nocte ebrij sunt. Nos autem. qui diei su-
mus: sobrij simus induti lorica m̄ fidei. & charitatis. et
galeam spem salutis: quoniam non posuit nos deus
in iram. sed in acquisitionem salutis per Dominum
nostrum Iesum Christum. qui mortuus est pro no-
bis: vt siue vigilemus: siue dormiamus: simul cum
illo viuamus. Propter quod consolamini inuicem:
& edificate alterutrum. In Christo Iesu domino nō-
stro sicut & facitis.

¶ Feria sexta sequenti.

Gratias agamus deo. *Ex epistola pauli ad Colossenses. ca. i.* In quo apostolus inducit Colossenses ad tenendum firmiter euangelium. Et primo capiat illos beniuolentiam: cum dicit se orare p ipsorum felici pfumatione. Nos fecit. s. tam iudgos q̄ seniles. s. totius sc̄torum. z hoc per baptismi ḡram. De potestate tenebrar. i. diaboli. Dilectionis. qz p̄ diligit filium: z per illum nos.

¶ Fer. vi. Ad Colossenses. Cap. i.

Fratres. Gratias agimus deo & patri, qui dignos nos fecit in partē sortis sanctorū in lumine. Qui eripuit nos de potestate tenebrarū: & trāstulit in regnū filij dilectionis sue: in quo habemus redemptionem & remissionē peccatorum. Qui est imago dei inuisibilis primogenit⁹ omnis creaturæ, qm̄ in ipso condita sunt vniuersa in cælis & in terra visibilia. Siue throni: siue dñationes: siue principatus: siue potestates: omnia p̄ ipm̄ & in ipso creata sunt. Et ipse est ante oēs: & omnia in ipso cōstant. Et ipse est caput corporis ecclesie: qui est principiu primogenitus ex mortuis, vt sit in omnibus ipse primatum tenens. Quia in ipso complacuit omnem plenitudinem diuinitatis inhabitare: & per eum reconciliari omnia in ipm̄ pacificans per sanguinem crucis eius: siue, quæ in cælis sunt: siue, quæ in terra.

¶ Dñica. v. Iacobi apostoli. Cap. i.

Charissimi. Estote autem factores verbi, & non auditores tantū: fallentes vosmetipsos. Quia si quis auditor est verbi, & non factor, hic comparabitur viro consideranti vultū natiuitatis suæ in speculo. Considerauit em̄ se & abiit: & statim oblitus est qualis fuerit. Qui autē p̄spexerit in lege perfectæ libertatis: & permanferit in ea: non auditor obliuioſus factus: sed factor operis, hic beatus in facto suo erit. Si quis autem putat se religiosum esse: non refrenans linguam suam: sed seducens cor suum: hui⁹ vana est religio. Religio munda & immaculata apud deum, & patrem hæc est. Visitare pupillos, & viduas in tribulatione eorum: & immaculatum se custodire ab hoc sæculo.

ea q̄ inde dicit. Religiosum. i. christianū verum. Non refrenans, iactando se qd̄ satis est illi si crediderit: si nō fuerit opatus. Seducens cor suū. i. sc̄ipm̄ fallens. Visitare pupillos. z q̄ sequuntur, hæc autem sunt opera christiani.

ctionis. qz p̄ diligit filium: z per illum nos.

In quo. i. per quem.

Primogenitus. i. ante omnia alia creata. genitus per naturā: cū sint alia per creationem.

In ipso edita. i. p̄ ipm̄. qz verbo domini omnia creata sunt.

Siue throni. quattuor angelorum ordines nominat: p̄ quos z alios qnq̄ inteligit. Caput ecclesie. in corpore mystico.

Principium. i. primus qui resurrexit ad vitam immortalē. Complacuit. scilicet deo. In habitare in ipso. idest in christo homine. Alia patent.

¶ Dominica q̄nta post pascha.

Estote factores verbi. *Ex ep̄la iacobi apli. ca. i.* In quo aplius inducit fideles ad acquiescendū veritati: et ipsam ope adimplēdo.

Fallentes vos. qz illis in perniciē vram redidat. In speculo. qz tñ si videat se hominem tñ p̄fecte: sed vmbra: z sic sermo est vmbra et non res vera. Legem libertatis. i. euāgeliū. qz lex ver⁹ futurit⁹ erat.

Et permanferit opando.

EPISTOLA E

¶ Feria secunda rogationum.

Confitemini alterutrum. Ex epistola iacobi apostoli capite.v. In quo inducit fideles ad penitentie sacramentū: per qđ remittunt p̄cta mortalia. Alterutrum. i. non tñ deo: sed etiā alteri homini. Pro inuicē. i. vicissim. i. alter p̄ altero. De p̄catio iusti. ergo iniusti nō est accepta. Helias. qđ dixit pbat helie exēplo sumpto ex. iiii. regum. ca. xvij. Et non pluit. qđ factū est p̄p̄ p̄ctin Achab: et Jezabel vxoris illius. Rursus orauit. Ex eodem libro. capite seq̄nti. A veritate. siue fidei: siue mouum. Operit multitudinem p̄ctorū. s. vt dixerimus quod nū vis debuntur a deo.

¶ Feria quarta sequenti.

Obscuro vos p̄mū. Ex. i. epistola pauli ad Timotheū cap. ij. In quo Timotheū instituit quod orare debeat p̄ subditis: immo: et pro omnibus. Ut q̄tem. i. p̄ tempore q̄te et tranquillitate. pietate. i. religione. Castitate. q̄ coniuncta est religioni. Vergilius et casta maneant in religione nepotes. Hoc bonum. i. orare p̄ omnibus. Veritatis. s. eus. scilicet vult oēs venire.

Vnus deus. s. est qui omnes creauit: et vult illos saluos esse. Vnus mediator. q̄ nos deo reconciliat. Testimonium confirmatū est per apostolorum p̄dicationem: et miraculorum operationem. In fide et veritate. id est quę pertinent ad fidei veritatem.

¶ In vigilia ascensionis.

¶ Feria secunda Rogationum. Iacobi apostoli. Capite.v.

Harissimi. Confitemini alterutrum peccata vestra: & orate pro inuicem: vt saluemini. Multum enim valet deprecatio iusti assidua. Helias homo erat similis nobis passibilis, et oratione orauit: vt non plueret super terram: & non pluit

annos tres: & menses sex. Et rursus orauit & cælum dedit pluuiam & terra dedit fructum suum. Fratres mei si quis autem ex vobis errauerit a veritate: & cōuerterit quis cum scire debet: quoniam, qui conuerterit fecerit peccatorem ab errore vitę suę: saluabit animā eius a morte: & operit multitudinē p̄ctorū.

¶ Feria quarta. Ad Timotheum primo.

Capite secundo.

Charissimi. Obsecro igitur primū omniū fieri obsecrationes, orōnes, postulationes: gratiarum actiones pro omnibus hominibus: & pro regibus: & omnibus, qui in sublimitate sunt constituti: vt tranquillam & quietam vitam agamus in omni pietate & castitate. Hoc enim bonum est et acceptum coram saluatore nostro deo: qui omnes homines vult saluos fieri: & ad agnitionem veritatis venire. Vnus enim deus: & vnus mediator dei, & hominum homo christus Iesus: qui dedit redemptionem semetipsum pro omnibus. cuius testimonium temporibus suis confirmatum est: in quo positus sum ego p̄dicator & apostolus. Veritatem dico: non mentior doctor gentium in fide & veritate.

¶ In vigilia Ascensionis domini.

Ad Ephesios. Capite. iiii.

Fres.

Usculq; nrm data est grā. Ex epla pauli ad ephesios. ca. iij. In quo ondit qđ oēs fideles sunt vni corpus mysticū: cuius caput ē chrs. Scđz mēsurā. al. s. s. plus r alij manus. Dicit. subaudi: scriptura. Ex esaiā. ca. lviij. Captiuitatē. i. illos qđ in limbo inferoz erāt detēti. Dedit dōa. in die pētecostes dedit dōa spūsccti. r cotidie dat qbus vult. Quid est. i. qūter intelligēdū. Descēdit hoiez assumpturus. Impleret oia. qđ de illo p. pphas scpta erāt.

Rēs. Vnicuiq; autem nrm data est grā scdm mēsuram donatiōis chri. Propter qđ dicit. Ascens dens in altum captiuā duxit captiuitatem, dedit dona hoibus. Qđ autē ascēdit: qđ est nisi qđ & descēdit primū in inferiores partes terrę: Qui descēdit ipse est. & qđ ascēdit sup oēs celos: vt adimpleret oia. Et ipse dedit qđdā quidē aplos: qđdā autē pphetas. alios vero euāgelistas. alios autē pastores & doctores ad cōsumationē scđorum in op⁹ ministerij in edificatiōe corporis chri: donec occurrā⁹ oēs in vnitate fidei: & agnitiōis filiij dei: in virum perfectum: in mensuram ætatis plenitudinis christi dñi nostri.

In die ascēsiōis. Lcō actiū apłorum. Ca. i.

Primū quidē sermonē feci de omnib⁹ Theophi le. qđ cepit iesus facere & docere: vsq; in diē. qđ p̄ci piens apłs p spm sc̄m. qđ elegit assumpt⁹ est. Quib⁹ & p̄buit seipm viuū post passionē suā in mltis argumētis: p dies qdragita apparēs eis. et loqns de regno dei. & cōuēscēs p̄cepit eis ab hierosolymis ne discederent: sed expectarēt p̄missionē p̄ris: quā audistis (iq̄) p os meū. Quia iōānes quidē baptizauit aq; vos autē baptizabimini spū sc̄to: nō post mltos hos dies. Igit̄ qui cōuēnerāt interrogabāt eū. dicētes. Dñe: si in tpe hoc restitues regnū isrl̄: Dixit autē eis. Nō ē vrm nos sc̄pta. vñ momēta. qđ p̄r posuit in sua potestate. Sed accipietis. vñ tūc supueniētis spūsccti in vos: et eritis mihi testes in ierlm̄: & in omni iudaea & samaria. & vsq; ad vltimū terrę: & cū hoc dixisset videntib⁹ illis. electus est: & nubes suscepit eū ab oculis eorū. Cūq; intuerent in cælum euntem illum: ecce duo viri astitērunt iuxta illos in vestibus albis: qui & dixerunt. Viri galilæi quid statis aspicientes in cælum? Sic iesus. qđ assumptus est a vobis in cælum: sic veniet quē admodum vidistis eum euntem in cælum.

Dedit. s. distribūdo diuisa dōa. Cōsumatiō nē scđoz. i. p̄fectionē s. delitū. Corpus chri. s. ecclesię cuius caput est chrs. In vnitate fidei. i. qđ sumus in illius fide vniti. In vñ p̄fectū. qz oēs in gr̄ate chri sumus suscitandi.

In die ascēsiōis.

Primū qđē smonē feci. Ex initio apostolice historie: quā Lucas euāgelista scripsit: quā Theophilo mittit: qđ dicūt fuisse ep̄s Asiae ticū. Primū smonem. euāgelistū dicit: qđ sc̄ptū incipiens a sacerdotio zacharię terminauit in ascēsiōe dñi. Usq; in diē. s. ascensionis. p̄cipiēs. qđ eēt facturi. p̄buit se viuū. post reu: rectiōez vsq; ad ascēsiōē: qđ fuerunt dies. xl. Argumētis. i. figuris [vt mō hortolanus Magdalenę: nunc pegrinus duobus discipulis. Cōuēscēs. i. s. mul cū illis comedens.

P̄missionē p̄ris. de missiōe. s. spūs sancti. Joānis. ca. xiiij. Spū sc̄to quē nō conferebat Joānes baptista. Qui puenērāt. s. cū illo man ducātes r bibentes. Regnū israel. nō adhuc nō sentiebāt sp̄aliū.

EPISTOLAE

virtutē spūscī, ad p̄dicandū euangelīū meū. Intuerent admirantes illius ascēsiōem.
 Viri. angeli in specie viroz. Sic veniet. in fine seculi ad iudicandū hoīes. i. in forma
 humana: vt nūc vidistis ascēdentem.

¶ Dñica post ascensionem.

Estote prudētes ⁊ vigilare. Et ep̄la petri. i. ca. iij. In q̄ postea q̄ apls fideles ordina
 uit in seipos: in primos: nūc hortat illos ad timorē imitāt. iudicij: ⁊ mētispuritatē

in ordine ad seipos: ad

primos. Operit. ne vi

deant a deo: vt supra di

cūt in ep̄la iacobi. Ho

spitales. hospitio exci

piētes hospites vros.

Sine inurmutatione. i.

exp̄ctaz. Accepit gr̄az

scz a dño: hoc ē grati.

Bōi disp̄satores. q̄ gra

tis dāt: grati dādū accē

pere. Si q̄s loq̄r. i. s̄

ba ephoratoria. Seru

mōes dei. Idō sibi sed

deo deferēdo. Si q̄s mi

nistrat. i. q̄s nō ad se i

z ad deū referat: q̄ sibi ta

lia dedit ad distribuēdū

pauperibus.

¶ 1. fer. vi. post oct. ascē.

Idem⁹ iij. ch̄m

pp̄t passionē. Et

ep̄la pauli ad heb. ca. ij.

vbi q̄ supra citauerat

testimoniū ex pph̄a: mi

nisti eū paulom. nō ab

angelis: nūc hō exponit

h̄ba de ch̄fo: dicēs. ti

būm⁹ iij. pp̄t passionē. i.

ex merito passiōis. vt

gr̄a dī. hoc ē nō ex n̄ro

meriti. Decebat. pue

nīs erat vt dō p passio

nē filiū nos pducere in

gloriā. Propt̄ quē. i. ad

quē oīa referūt. Et p

puē. q̄ ē causa efficiēs.

Adouerbat. i. adducere

volebat. Cōsumare. i. vsq̄ ad p̄sumationē pducere.

Autorē salatis. i. ijm ch̄fz. ⁊ hoc p

illius passionē. Ex vno. i. ex eodē p̄re. i. ch̄fz p gnationē: hoīes alij p creationē. Idō p

fundit. i. nō erubescit. Dicēs. ps. xxi. q̄ de ch̄fo enī in sensu trahi debet intelligi. Et vtr

Est. ca. viij. pueri mei de q̄b⁹ iōā. xviij. hoībus [m̄q̄] q̄s dedisti mihi. Q̄ ergo pueri

cōcauerūt. i. in natura passibilitatē. Quisq̄ angelos. i. naturā angelicā assūp̄it sic hūanā.

¶ Dñica post ascensionē. B̄ti Petri apli. ca. iij.

Charissimi. Estote prudētes: et vigilate in orōni

bus. Ante oīa aut mutuā in vobis metip̄is cha

ritatē cōtinuā hñtes. quia charitas operit multitudinē

p̄tōrū. Hospitales inuicē sine inurmutationē. Vnusq̄

q̄ sicut accepit gr̄am in alterutrū illā ministrātes. i.

sicut boni disp̄satores m̄s iufōrmis gr̄ae dei. Si quis lo

quit. q̄si sermones dei. Si quis ministrat: tanq̄ ex v̄tu

te. quā ministrat de⁹: vt in omnibus hōnificetur

deus: per iesum ch̄m dñm n̄rm.

¶ 1. fer. vi. post oct. ascēsiōis. Ad heb. ca. ij.

Res. Videm⁹ iesum pp̄t passionē mortis gl̄ia &

honore coronatū: vt gr̄a dei p omnib⁹ gustaret

mortē. Decebat eū. pp̄t quē oīa: & p quē oīa: q̄ m̄ltos

filiōs in gl̄ia adduxerat. autorē salutis eorū p passio

nē cōsumari. Qui em̄ sc̄ificat. & q̄ sc̄ificans ex vno

oēs. Propt̄ quā causam nō cōfundit fr̄es eos vocat:

dicēs. Nūciabo nomē tuū fr̄ib⁹ meis: in medio eccl̄ie

laudabo te. & iterū. Ego ero fidens in eū. & iterū. Ecce

ego et pueri mei. q̄s dedit mihi de⁹. Quia ergo pueri

cōcauerūt carni. et sanguini. et ipse s̄c̄ificauit eis

dē: vt p mortē destrueret eū. q̄ hēbat mortis impiū. i.

diabolū. et liberaret eos. q̄ timore mortis p totā vitā

obnoxij erāt seruituti. Nusq̄ em̄ āgelos app̄hēdit: sed

semē abraē app̄hēdit. Vñ debuit p oīa fr̄ib⁹ similari:

vt misericors fieret. & fidel̄ pōtifex ad deū: vt reprop̄

ciaret delicta ppli. In eo em̄ in q̄ passus ē ip̄e. et tētar⁹

potēs est: et eis q̄ tētant auxiliari. Vñ fr̄es sc̄i. vocatio

nis c̄elestis participēs. cōsiderate aplm & pōnficē con

fessiōis n̄raē iesum ch̄m dñm n̄rm.

¶ Sabbato in vigilia pentecostes.
Genesis. Capite. xxij.

Entavit deus Abraā: & dixit ad eum. Abraā Abraā. At ille rñdit. Adsum. Ait illi. Tolle filiū tuum vnigenitum, quē diligis Isaac: et vade in terrā vñsōis: atq; ibi offeres eū in holocaustū, super vnū mōtiū, quē mōstrauero tibi. Igit

Abraā de nocte cōsurgēs, strauit asinū suū: ducēs secū duos iuuenes: et Isaac filiū suū. Cūq; cōcidisset ligna in holocaustū. abiit ad locū, quē p̄cepat ei de⁹. Die aut̄ tertio eleuatis oculis, vidit locū, p̄cul. Dixitq; ad pueros suos. expectate hic cū asino: ego et puer illic vsq; p̄perātes, postquā adorauerim reuertemur ad vos. Tūc q; ligna holocausti: et imposuit sup̄ isaac filiū suū. Ipse v̄o portabat ignē, et gladiū in manib⁹. Cūq; duo p̄gerēt siml̄: dixit isaac p̄ri suo P̄r mi? At ille rñdit. Quid vis fili? ecce (inqr) ignis et ligna: vbi ē victima holocausti? Dixit aut̄ Abraā. De⁹ p̄uidebit sibi victimā holocausti fili mi. Pergebāt ergo parit̄, et vernerūt ad locū, quē ostēderat ei de⁹: in q̄ edificauit altare: et desup̄ ligna cōposuit. Cūq; alligasset isaac filium suū: posuit eū i altare sup̄ struē lignorū, extrēdit manū et arripuit gladiū: vt immolaret filiū suū. et ecce āgel⁹ dñi clamauit de cēlo dicēs. Abraā Abraā. Qui rñdit adsum. Dixitq; ei. Nō extendas manū tuā sup̄ puerum, nec acias illi quicq;. Nunc cognoui, qd̄ timeas dñm: & non peperdisti filio tuo vnigenito p̄pter me. Leuauit Abraā oculos suos: viditq; post tergum arietē inter vepres herentē cornib⁹, quē assumēs obtulit holocaustum p̄ filio. Appellauitq; nomen loci illi⁹: dñs videt. Vnde vsq; hodie dīr. In mōtem dñs videbit. Vocauit autem angelus dñi Abraā secundo de cēlo: dicens. Per memeti⁹m iurauit dicit dñs: quia fecisti hāc rem: & nō peperdisti vnigenito filio tuo p̄pter me, benedicā tibi & multiplicabo semē tuū sicut stellas celi & arenā, q̄ est in litore maris. possidebit semē tuum portas inimicorū suorū, & bñdicent in semine tuo oēs gētes terræ: quia obedisti v̄oci me⁹. Reuersusq; est Abraā ad pueros suos: abierūtq; Bersabē simul. & habitauit ibi.

ut repropiciaret, faciē do deū p̄piciū p̄ sui cor por̄ oblationē. In eo. i. in natura hūana. Et tē talis a demō in destro. Ap̄m. i. ch̄m a p̄e mī suz. Ap̄o. solus. em̄ mī suz interpretatur.

¶ In vigi. p̄tecostes.

¶ Entavit d̄ abraā

¶ Ex gen. ca. xx. in

q̄ exponit q̄ pacto deus tētauit abraā: an sibi in filio occidēdo obtēperaret. In mōte vñsōis. i. p̄o poterat videri tota adiacēs regio / q̄ tūc erat iuxta ierl̄. h̄ postea fuit vbi adiectus mōs aut̄ ille vocabatur moria. Die tertio tñ t̄pis sufficiebat ad veniēdum de Bersabē ad mōtē moria: hoc ē ad ierl̄. De⁹ p̄uidebit. hoc ē p̄phētica dictū. Et qm̄ de⁹ p̄uidit de hostia cēdenda p̄ filio. tñq; hodie dñs in puerbū circūferēz ora hebr̄orū q̄ n̄cēdū sunt in aliq̄ angustia. i. mōte dñs videbit. Vocauit sc̄o qz facta fuerat p̄missio abraam: quā nūc itez iuramēto p̄firmat. Per memeti⁹. qz nihil ē deo mai⁹ p̄ qd̄ iurare possit. Abierūt ad Bersabē: vñ fuerat p̄fecti ad mon̄em moria.

EPISTOLAE

¶ Lectio secunda.

Scripsit Moyses canticū. Et Deutero ca. xxi. In quo ppha populū israeliticū in legis s̄a traditū obſuatiōe. ⁊ Josue suū ſucceſſorē hortat⁹ ⁊ qđ ſacere debeat: admo-
net. Scripsit canticū. qđ ponit ca. ſequenti. ſ. Audite celi qđ loquor. Verba legis ſupra
ſcriptę. Leuitis. qđ erant de tribu Leui ad qđ id offiū p̄nebat. Atq; ſederis. nō erat
vtrū intra aut extra ar-
cam poneretur. In
teſtimoniū. ne p̄endas
legis ignorantiam.
Cōtētiōſe egiſtis. vt pa-
tet in Exodo ⁊ i libro
nūerorū. Sermones
iſtos. ſ. cantici inſequi-
tis: hoc eſt audiēt celi.
Noui em̄. p̄ ſp̄m p̄phe-
ticū. In extremo tpe.
cum v̄m meſſiā: hoc ē
ch̄m v̄m occideris.

¶ Lectio libri Deuteronomij. Capite. xxxj.

Scripsit Moyses canticum: & docuit filios iſrl. Præ-
cepitq; dñs ioſue filio Nun: & ait. Confortare, &
ſetto robustus. Tu em̄ introduces filios iſrl in terrā:
quā pollicitus ſum eis: & ego ero tecum. Poſtq; ergo
ſcripsit Moyses verba legis hui⁹ in volumine. atq; cō-
pleuit: præcepit Leuitis. qui portabāt arcam fœderis
dñi. dicens. Tollite librum iſtum: & ponite illum in la-
tere arcę fœderis dñi dei n̄rī: vt ſit ibi cōtra te in teſtimonium. Ego em̄ ſcio
cōtentionem tuā: & ceruicem tuā duriffimā. Adhuc viuente me. & ingrediē-
te vobis cum: ſemper cōtentiōſe egiſtis cōtra dñm: q̄tō magis cum mortuus
fuero. Cōgregate ad me oēs maiores natu per tribus v̄ras atq; doctores: &
loquar audientib⁹ ſermones iſtos: & inuocabo cōtra eos cælum & terrā.
Noui em̄ qđ poſt mortem meā inique agetis: & declinabitis cito de viā. quā
p̄cepi vobis. & occurrent vobis mala in extremo tempore qñ feceritis malū
in cōſpectu dñi: vt irriteris eum per opera manuum v̄rarum. Locutus eſt er-
go Moyses audiente vniuerſo cœtu filiorum iſrl verba carminis hui⁹: &
ad finem vſq; compleuit.

¶ Lectio. iij.

Apprehendent mu-
lieres ſeptem. ſz
iam expoſita eſt in par-
te ſupiori in vigilia reſ-
urrectiōis v̄nī.

¶ Lectio Eſaię p̄phetę. Cap. iij.

Apprehendent ſeptem mulieres virum vnū
in die illa. dicentes. Panem n̄m comedē-
mus. & veſtimentiſ operiemur: tantum
modo inuocetur nomen tuum ſup nos.
aufer opprobrium noſtrum. In die illa erit germen domini in magnificen-
tia & gloria. & fructus terrę ſublimis: & exultatio hiſ. qui ſaluati fuerint de
iſrael. & erit omnis. qui relictus fuerit in Sion: & reſiduus in ieruſalem. San-
ctus vocabitur omnis. qui ſcriptus eſt in vita in ieruſalem. Si abluerit dom⁹
nus ſordem filiarum Sion. & ſanguinem ieruſalem lauerit de medio ei⁹: in
ſpiritu iudicij & ſpiritu ardoris. & creabit dominus ſuper omnem locū mō-
tis Sion: & vbi inuocatus eſt nubem per diem & fumum & ſplendorem
ignis flammantis in nocte. Super omnem enim gloriam protectio: & ta-
bernaculum erit in vmbra culum diei ab æſtu. in ſecuritatem & abſconſio-
nem a turbine & a pluuia.

¶ Lectio quarta.

Audit isrl' mādātata vitæ. Et Baruch ieremie pphete scriba, ca. iij. in quos Baruch pph' isrl' ad sapiētē desiderii hortat. Mandata. i. ad vitam inducētia. Prudentiam. i. rerū diuinārū sapiētiam. Inimicorū. i. in captiuitate. Cum mortuis. i. pēdōibus. In infernum. i. cū idolatris. Dereliquisti. hęc est horū causa. et est responsio ad q̄stionem. In pace.

¶ Lectio Baruch prophetæ. Cap. iij.

Audi israel mandata vitæ: & auribus percipe: vt scias prudentiā. Quid est israel q̄ in terra inimicorum es? Inueterasti in terra aliena: coinquinatus es cum mortuis, Deputatus es cum descendētibus in infernum: dereliquisti fontem sapiētiae. Nam si in via dei ambulasses: habitasses vtiq̄ in pace super terram. Disce vbi sit prudentia: vbi sit v̄tus, vbi sit intellectus, vt scias simul vbi sit longiturnitas vitæ & v̄tus. vbi sit lumen oculorum & pax. Quis inuenit locum eius? & quis intrauit in thesauros eius? Vbi sunt principes gētiū? & qui domināt super bestias, et q̄ sunt sup̄ terram? Qui in aubus celi ludunt qui argentum thesaurizāt, & aurum: in q̄ cōfidunt hoīes, & non est finis acquisitionis eorum? Qui argentum fabricāt, & solliciti sunt, nec est inuentio operum illorum. Exterminati sunt: & ad inferos descenderunt: & alij ex loco eorum surrexerunt, luēnes viderunt lumen: & habitauerunt super terrā. Viā autem disciplinæ ignorauerunt: neq̄ intellexerunt semitas ei⁹: neq̄ filij eorum susceperunt eā a facie ipsorum longefacta est. Non est audita in terra chanaā neq̄ visa est in theman. Filij q̄q̄ agar, qui exquisierunt prudentiā: q̄ de terra est: negociatores terræ & Theman. & fabulatores, & exquisitores prudentiæ & intelligentiæ: viā autē sapiētiae nescierunt: neq̄ cōmemorati sunt semitas ei⁹. O isrl' quā magna est dom⁹ dei: & ingens loc⁹ possessionis ei⁹. Magnus est & nō habet finem: excelsus et immensus. Ibi fuerunt gigātes notati illi, qui ab initio fuerunt statura magna cientes bellum. Non hos elegit dñs: neq̄ viā disciplinæ inuenerunt: p̄pterea perierunt. Et qm̄ nō habuerunt sapiētiam: interierūt p̄pter suā insipientiā. Quis ascendit in cælum, & accepit eā, & eduxit eā de nubibus? Quis trāsfrētauit mare, &

relinq̄ntes autem viam dei: bellis opp̄si sunt. Et victus. i. verus animarum passus.

Lamen oculorū, vident apertā salutis viam.

Et pax. id est quies.

Quis. q̄si dicat: nemo ex fidelibus. Locum eius. i. sapiētiae siue prudentiæ. Principes gētiū. q̄ oēs erant idola trē & deum ignorantes.

Bestias p venatidēz illaz. In aubus celī. per aucupium.

Thesauros. q̄ per hęc putant se posse dñari.

Non est finis. q̄ ex solonis sentētia diuitiaz nullus est terminus.

fabricant in vasa & pecunias. Nec est inuentio. q̄ non consequitur q̄ volūt. viderūt lumen. scintillā aliquā veri boni. Disciplinam ignorauerunt obsecati voluptatibus. Filij eorum. nō bene a patri bus instituti. In terra Canaā. vbi anteq̄ ab hebzeis possideret erat cultus ignorus.

Filij Agar. i. ismaelitz. oēs in quam hi viā vitę ignorauerunt.

O israel. subaudi considera. Quā magna. i. quam late patens.

Magnus est. scz deus. fuerunt gigātes. ad

Quoniam cōplerent dies pētecostes. Ex actib⁹ apłoz cap. iij. In quo lucas ponit spūscī missionē: quē admodū chr̄s pmiserat. Pētecostes. i. quinquagesima a die vcz resurrexisset. In eodē loco. i. in cēnaculo vbi erāt cētū viginti aīe: de q̄b⁹ in capite sup̄iori dicitur. tēnietis spūs. i. vtr̄ violēs. Repleuit. subaudi splēdore. Lingue. q. donū linguaz illis dādū erat. Ex oī natiōe. q. puenērāt rōne festi. Cōfusa ē. admiratiōe rei. Galilei.

In dieb⁹ ill⁹. Cum cōplerent dies pētecostes: erāt oēs pariter in eodē loco. Et fact⁹ est repēte de celo son⁹, rāq̄ aduenientis spūs vehemētis: & repleuit totā domū vbi erāt sedētes. Et apparuerūt

illis disp̄tē lingue rāq̄ ignis: seditq̄ supra singlōs eorum. Et repleti sunt oēs spū sc̄to: et cēperunt loq̄ varijs linguis: put spūsc̄s dabat eloqui ill⁹. Erāt autē in ierl̄m habitātes iudei viri religiosi ex oī natiōe, q̄ sub cēlo est. Facta autē hac voce cōuenit multitudo, & mēte cōfusa est: qm̄ audiebat vnusq̄sq̄ lingua sua illos loq̄ntes. Stupebāt autē oēs, et mirabant⁹ dicentes. Nōne ecce oēs isti, qui loquunt⁹ galilei sunt? Et quō nos audiui⁹ mus vnusq̄sq̄ linguā nr̄am in q̄ nati sum⁹? Parthi: & medi: et elamit⁹: et qui habitāt mesopotamiā, iudeā et cappadociā: pōtum: et asiā: phrygiā, pāphiliā, egyp̄tum: et partes libyē: q̄ est circa cyrenem: et aduenē Romani: iudei q̄q̄: & p̄selyti: cretes et arabes: audiui⁹ eos loq̄ntes nr̄is linguis magnalia dei.

¶ Fe. ij. Actuum apłorum. Ca. x.

In dieb⁹ ill⁹. Aperiens Petrus os suū: dixit. Viri fr̄es & p̄res: nobis p̄cepit dñs p̄dicare pp̄lo & testificari: quia ip̄e est, qui cōstitut⁹ ē a deo iudex viuorum, et mortuorum. Huic oēs p̄phetē testimonium phibēt: remissiōem p̄tōrum accipere per nomen eius: oīes, qui credunt in eum. Adhuc loq̄nte Petro v̄ba hęc, cecidit spūsc̄s super oēs, qui audiebāt v̄bum. Et obstupuerunt ex circūcisiōe fideles, qui venerāt cum Petro, quia & in natiōes gr̄a spiritus sc̄i effusa est. Ausdiebāt em̄ illos loq̄ntes linguis & magnificātes deū. Tunc respondit Petrus. Nunquid aquā phibere potest: vt nō baptizent⁹ hi, qui sp̄m sc̄m acceperunt: sicut & nos? Et iussit eos baptizari in nomine domini nr̄i iesu christi.

quoz erat lingua distincta ab alijs. Parthi. enūerat regiōes vñ iudei venerāt. s. parthi / a madiā / mesopotamiā. i. s. quā int duo flumina / hoc ē tigris et euphrates. pōtū. cui annexa ē bythinia. pāphilia. cōtermina ciliciz. r̄h̄e oēs erāt in asia. Egp̄t⁹ nō partim in asia: partim in aphyrica. Circa cyrenē. i. regiōne cyrenaicā: q̄ est int egyp̄tū et aphyricā p̄ p̄tē dictā. p̄selyti. i. p̄uersi de gentilitate ad iudaismū. Cretes. ex insula creta. Arabes ex tripliciarabia.

¶ Fe. ij. sequit.

Aperiens petrus os suū. Ex actibus apłoz cap. x. In q̄ post Cornelij p̄uersionē: pōit petri p̄dicationē. p̄p̄s dicare et testificari. qñ dixit: et n̄ mibi testes. viuoꝝ et mortuoꝝ. i. bonoꝝ et maloꝝ. Oēs p̄phetē. nō solū nos q̄ illi audiui⁹. Cecidit spūsc̄s in signo visibili. Ex circūcisiōe. i. iudei ad fidē p̄uersi. In natiōes. i. in gentiles. Nunqd aquā q̄si dicat: ex q̄ spūsc̄s p̄uenit baptizari q̄s. phibet eos baptizari. In noīe iesu christi. quia in p̄mitina ecclesia sic baptizabantur.

EPISTOLAE

¶ Feria tertia sequenti.

Qum audisset apostoli. Ex actibꝫ aploꝝ. ca. viij. In quo posuit p̄dicationē philippi: nūc ponit p̄fectionē petri ⁊ iohannis in samariam q̄ iam crediderat. Sp̄m sc̄m. q̄ baptizatis nondū venerat. quē tñ illis supuenientibus acceperunt p̄ manū impositionē.

¶ Feria quarta sequenti.

Diligite iusticiam.

Ex libro sapiētig: ca. i. Sūt q̄ dicant libꝫ illū esse philonis iudei. Ambrosius Salomōis esse putat. cui oēs fere retragant. Et est hoc libꝫ initiū. in quo auctor horat auditores ad iusticiā/sapiētiāq̄ amplectendam. Sentite de dño. i. bñ de illo sentite.

Simplicitate. i. inno cētia. Non tētāt. i. qd possunt asseq̄ rōne hñs na expectant a deo.

Separāt. quēadmoduz ⁊ bonz coniungunt. Probata s̄tus. i. a deo.

Inspiciēter. i. p̄ igno rantia peccantes. In matinalaz. i. mala appetem. Sp̄s discipulis neg. i. auctor sapientig in discipulo. Effugiet fictū. i. q̄ non q̄rit rem: s̄z apparētā rei. Auferet se. ab effectu alio: q̄ est vbiq̄. Sine intellectu. i. sine rōne. Et cor rīpiet. i. puniet ab iniquitate. q̄ p̄c̄m seq̄ns: est pena p̄cedētia. Sp̄s sapiētig subaudi dātor.

Maledictū. i. hoiez obstinatū in p̄c̄is. Alabij suis. i. blasphemis lingua ppetra. Linsug auditor. ergo mīro magis opoz spectator.

Repleuit: q̄ vbiq̄ est. Continet omnia. ha-

bet per amorem intra se connera. Scientiam vocis. q̄ est inter illius dona.

¶ Feſ. iij. Lectio Actuum Apostolorum.

Capite. viij.

N diebus illis. Gum audissent apostoli. qui erant hierosolymis quia recepit samaria x̄bum dei: miserunt ad eos Petru. m̄ ⁊ Ioannem. Qui cum venissent: orauerunt p̄ ipsis. vt accipent sp̄m sc̄m. Nondum em̄ in quemquam illorum sup venerat: sed baptizati tñ erant in nomine Dñi Iesu. Tunc imponebant manus super illos: ⁊ accipiebant sp̄m sanctum.

¶ Feria quarta. Lectio libri Sapientig.

Capite primo.

In diebus illis. Dixit Salomō filiis israel. Diligite iusticiam. qui iudicatis terram. Sentite de domino in bonitate: ⁊ in simplicitate cordis quærite illum: quoniam inuenitur ab ijs. qui non tentant illum: apparet autem eis. qui fidem habent in illum. Peruerſæ enim cogitationes separant a deo: p̄bata autem x̄tus corripit insipientes. Quoniam in maliuolā animā non introibit sapientia: nec habitabit in corpore subdito p̄c̄is. Sp̄s em̄ sanctus disciplinæ effugiet fictum: ⁊ auferet se a cogitationibus. quæ sunt sine intellectu. ⁊ corripiet a superueniente iniquitate. Benignus est em̄ sp̄s sapientiæ. ⁊ non liberabit maledictum a labijs suis: quoniam renum illius testis est deus: et cordis eiꝫ. scrutator est verus. et linguæ eius auditor. Qm̄ sp̄ritus d̄ omni repleuit orbem terrarum: ⁊ hoc qd̄ continet omnia. scientiā habet vocis.

C. Lectio alia.

Per manus apostolorum. Et actibus apostolorum ca. v. In quo Lucas posuit petri predicationem propriam: mira quae faciebantur: ponit omnem in corde tantam predicationem quam miracula. In pie-
beque principes et sacerdotes obstinatiores erant. In porticu Salomonis, ubi erat maior
hominum concursus. Coniungere illis. scilicet timentes ananiam penam. Magnificabat, propter mira-

C. Locus Actuum apostolorum. Cap. v.

In diebus illis. Per manus apostolorum fiebant signa, et prodigia multa in plebe. Et erant unanimiter omnes in porticu Salomonis. Ceterorum autem nemo audebat se coniungere illis: sed magnificabat eos populus. Magis autem augebat credentium in domino multitudo virorum, ac mulierum ita, ut in plateas eicerent infirmos, et ponerent in lectulis et grabatis: ut veniente Petro: saltem umbra illius obumbraret quemcumque illorum, et liberarent omnes ab infirmitatibus suis. Concurrebat autem et multitudo vicinarum civitatum Ierusalem: afferentes egros et vexatos ab spiritibus immundis, qui curabantur omnes.

C. Fers. v. Locus actuum Apostolorum. cap. viij.

In diebus illis. Philippus descendens in civitatem Samariam: predicabat illis christum. Intendebant autem turbes his, quae a Philippo dicebantur: unanimiter audientes, et videntes signa, quae faciebat. Multi enim eorum, qui habebant spiritus immundos: clamantes voce magna exhibant. Multi autem paralytici, et claudi curati sunt. Factum est enim gaudium magnum in illa civitate.

C. Fers. vi. Locus actuum apostolorum. ca. ij.

In diebus illis. Apiciens Petrus os suum dixit. Viri israelitis: audite verba haec. Iesum nazarenum virum approbatum a deo in vobis: et virtutibus, et prodigiis, et signis: quae fecit per illum deus in medio vestri (sicut scitis) hunc definitum concilio, et praedictum dei traditum per manus iniquorum affligentes: interemistis. Quae deus suscitavit solutis doloribus inferni: iuxta quod impossibile erat teneri illum ab eo. David enim dicit in eum. Proinde habebam dominum in conspectu meo semper: quoniam a dextris est mihi ne commovear. Propter hoc letatum est cor meum: et exultavit lingua mea: in super, et caro mea re-
gescit in spe. Quoniam non derelinques animam meam in inferno, nec dabis sanctum tuum videre corruptionem. Notas mihi fecisti vias vitae, replebis me iucunditate cum facie tua,

biles infirmorum curatio-
nes. Quae autem sequuntur
ex dictis manifesta sunt.

C. Fers. v. sequenti.

Philippus descendens. Et actibus apostolorum. ca. viij. In quo Lucas posuit et descripsit gesta Stephani diaconi, hic persequitur facta philippi apostoli.

Civitatem Samariam quae fuit metropolis decem tribuum israel: et ibi erant semimudae: quoniam partem legis acceperant: hoc est quod liberos Moysi. Intendebant. attente audiebant: maxime videntes miracula quae ab illo fiebant curando paralyticos, &c.

C. Fers. sexta sequenti.

Aperies petrus os suum. Et actibus apostolorum ca. ij. Sed haec verba apertus petrus. ex superius sunt. Et probat petrus per auctoritates sacre scripture quod iesus quem tuus dei crucifixerunt: melius sis in lege promissus. Israelitis iudeos alioquin facies illos attentos. Probatur in vobis. per miracula / quae in praesentia vestra fecit. per illud. per homines christum. Defuncto concilio. i. certa quida dei praedestinatione per mundi salutem.

Doloribus inferni. quod nec ipse neque praesentes sentierunt dolores cum ad illos descendit. Ab eo. i.

EPISTOLAE

ab inferno. Dauid enim dicit in ps. xv. *Ne commouear ne ulla ex parte perturbet. Resciet in spe. & resurget. Anima mea in morte separata a corpore. Scdm tuu. i. corp' sine anima.*

¶ Sabbato in vigilia Trinitatis.

Effundat spm. Ex Joelle proph. cap. ij. in q' posteaq' proph. p'dixit populo bona temporalia. hic p'mittit b'na sp'ualia: q'd est cōpletū in misside spūsc'ti. Super carnē, i. hoīem.

Filij. i. iuuenes & senes.
oēm gratē & sexū desig-
nat. Sōnia. i. reuelas-
tiōes in somnijs. Sup
suos. mō sūt baptizati.

Et dabo. hęc signa p'o-
cedent iudiciū vniuersi-
tatis: q'd in sensu l'ali
sic debeat intelligi: tes-
tis ē petrus Actū. ij.
q' citat hęc v'ba p'phē.

¶ Alia lectio.

Loquutus est dñs
ad moysen dicens.

Ex Leuitico. cap. xxiij.

In q' agitur de oblatio-
ne primiciarū: q'd erat in
die festi q'nq'sessime.

Manipulos spicarum
etiam si nōdum fuerit
metendi t'p's.

Liba-
mētra offerētur. cū pau-
cis q' sequūtur: p'p'ter
mittātur vsq' locū illaz

numerabitis ergo ab
altero die sabbati in q'
celebrabat pascha vsq'
ad septē hebdomadas
integras: q'bus officiū
q'nquaginta dies.

Sacrificiū nouum. i. de
frugibus. Decimis
duabus. illę aut decime
erant partes Ephr.

sed amphibologia est an q'
libet panis haberet du-
as decimas: an singuli
singulas. In vsum
eius. i. sacerdotis.

eius. Et vocabitis hunc diē celeberrimum atq' scēssimum. Omne op' seruile
nō facietis in eo. Legitimum sempiternum erit in cunctis habitaculis: & ge-
nerationibus vestris. Dicit dominus omnipotens:

¶ Sabbato in vigilia Pentecostes.

Iohelis prophetæ. Capite secundo.

Hec dicit dominus deus. Effundat
spiritum meum super omnem car-
nem: & prophetabunt filij vestri et
filiae vestrae. Senes vestri somnia
somniaabunt: & iuuenes vestri vi-
siones videbunt. Sed et super seruos
meos, et ancillas in diebus illis effundam spm meum:
& dabo prodigia in cælo & in terra sanguinē, et ignē
& vaporem fumi. Sol conuertetur in tenebras: & lu-
na in sanguinem, anteq' veniat dies domini magnus,
& horribilis. Et erit omnis quicumq' inuocauerit no-
men domini: saluus erit.

¶ Lectio libri Leuitici. Cap. xxij.

In diebus illis. Loquutusq' est dominus ad Moysen,
dicens. Loquere filiis israel: & dices ad eos. Cum in-
gressi fueritis terram: quā ego dabo vobis: et messue-
ritis segetem: feretis manipulos spicarum primicias
messis vestrae ad sacerdotem: qui eleuabit fasciculum
coram domino: vt acceptabile sit pro vobis altero
die sabbati, & sanctificabit illum. Numerabitis ergo
ab altero die sabbati in quo obtulistis manipulum
primiciarum septem hebdomadas plenas, vsq' ad al-
teram diem expletionis hebdomadae septime: quin-
quaginta dies, & sic offeretis sacrificiū nouū domino:
ex omnibus habitaculis v'ris. Panes primitiarum duos
de duabus decimis silę fermentatæ: q's eleuabit sacer-
dos corā domino. Cūq' eleuauerit eos sacerdos cum
panibus primitiarum corā domino: cedent in vsum

BEATI PAVLI

Fol.

¶ Lcō libri Deuteronomij. Ca. xvj.

IN dieb⁹ illis. Dixit Moyses ad filios isrl. Septē hebdomadas nūterabis tibi ab ea die. q̄ falcē in segetē miseris. et celebrabis diē festū hebdomadae: dñō deo tuo oblationē spōtaneā manus tuę. quā offeres iuxta bñōnē dñi dei tui. et epulaberis corā dñō deo tuo: tu & filij tu⁹. & filia tua: et seru⁹ tu⁹. & acilla tua. & leuit⁹ res. q̄ est intra portas tuas: et aduena. ac pupillus. et vi⁹ dua: q̄ morant^r vobiscū in loco. quē elegerit dñs deus tuus: vt habitet nomē ei⁹ ibi. Et recordaberis qm̄ seru⁹ uus fueris in egypto: custodielq; ac facies. q̄ tibi p̄cep^t ta sunt. Solēnitatē q̄q; tabernaculorum celebrabis per septē dies qm̄ collegeris de area. et torcārī fruges tuas: & epulaberis in festiuitate tua: tu et filij tu⁹ & filia: & seru⁹ tu⁹. et acilla tua: leuit⁹ q̄q; et aduena: et pupill⁹ & vidua: et q̄ intra portas tuas sunt. septē dieb⁹ dñō deo tuo festa celebrabis: in loco. quē elegerit domin⁹. Benedicetq; tibi dñs de⁹ tu⁹ in cūctis frugib⁹ tuis: et in omī ope manuū tuarū. et isrl. in leticia dicit dñs ops.

¶ Lcō libri Leuitici. Cap. xxvj.

IN dieb⁹ illis. Dixit domin⁹ ad Moysen. Loq̄re filiis isrl. Si in p̄ceptis meis ābulaueritis: & mādata mea custodieritis. & feceritis ea: dabo vobis pluuias tpib⁹ suis: et terra gignet germē suū: et pomis arbores reple bunt. Apphendet messiū tritura vindemiā: & vindemiā occupabit sementē: et comedetis panē v̄m in saturitate: et absq; pauore habitabitis in terra. Dabo pacem in finib⁹ v̄ris: dormietis: et nō erit. qui exterreat. Auferā malas bestias: & gladi⁹ nō trāsibit terminos v̄ros. Persequimini inimicos v̄ros. & corrūet carā vobis. Persequēt quinque de v̄ris centū alienos: & certū ex vobis decē millia. Cadent inimici v̄ri gladio in conspectu v̄ro. Respiciā vos. et crescere faciā: multiplicabimini: et firmabo pactū meū vobiscum. Et comedetis vetustissimaveterit: et vetera nouis supuenietib⁹. p̄p̄s dicit. Ponā tabernaculū meū in medio v̄ri: et nō abijciat vos ultra aīa mea. Ambulabo in v̄s: & ero de v̄s v̄s v̄s: et isrl. p̄p̄s me⁹. Dicit dominus ops.

¶ et habitabo vobiscum / vt possitis me familiariter consulere.

¶ Alia lectio.

Dixit Moyses ad filios israel. Septē hebdomadas. Ex Deutero. ca. xvj. et est materia ea dē cū p̄cedēti lcōne. Septē hebdomadas. q̄ [vt supra dixim⁹] p̄ficiūt dies q̄nq; sint: in q̄ fine celebrabat festū oblationis. In segete. quādo messuisti manipulos p̄miciat: s̄ mirā est qd dicit cū eo tpe nōdū frumenta sunt matura ad metēdū. Epulabar. et addit octo hoīz gñā: cū q̄bus epulariū est. Qd fueris fuus. atq; p̄ inde grat⁹ et memor libertatis adept⁹. Solēnitatē tabernaculorū: q̄ celebrat mēse septēbris. ita colligitur qd hęc tria sunt festa illorū p̄cipua.

¶ Lectio alia.

Loq̄re filiis israel. Si in p̄ceptis. Ex Leuitico. ca. xxvj. In q̄ p̄mittit bona hebreis si p̄cepta sua seruauerint: et mala si neglexerit. T̄pib⁹ suis. q̄ in t̄pēstine pot⁹ nocēt: quā pro sunt. Tritura vindemiā. q̄ messū collectio p̄ multitudinē. copia p̄nuabit vindemię. Absq; pauore ab hostib⁹ v̄ris. Pactū meū. qd pepigi cū Abrahā. t̄tutissimū veterū. i. fruct⁹ ani p̄teriti p̄nigēs fruct⁹ futuritatisq; noui excludēt veteres.

¶ Tabernaculū meū. i.

EPISTOLAE

¶ Lectio alia.

¶ Lectio Danielis prophetae. Ca. iij.

Angelus dñi descendit. Ex Daniele propheta. cap. iij. In quo ponitur liberatio trium puerorum ex fornace ignis et ipsorum hymnus ex liberatione. Et socijs eius. s. Anania et Misaele.

¶ Uno ore. spiritu sancto dictante illis verba et verborum modulacionem. Nomen glouig. scz tetragramatō. idest quattuor litterarum.

¶ In templo ad humanitatem xpi referri potest in qua Deus habitabat. In throno. et hoc ad virginem deiparam.

¶ Abyssos. idest spūs damnatos et infideles angeli.

¶ Firmamento. idest celo empyreo. Cetera patent ad finem vsq.

¶ In sc̃la. Bñe aq̃ oēs. q̃ super celos sunt dño. bñe oēs vtutes domini domino. Benedicite sol & lūa domino: hymnū dicite et superexaltate eū in sc̃la. Benedicite stelle celi domino: benedicite hyem̃ et ros dom̃o. Bñe oīs spūs dei dño: hymnū dicite & superexaltate eū in sc̃la. Bñe ignis & est⁹ dño: bñe frigus & estas domino. Bñe rores et pruina dño: hymnū dicite & superexaltate eū in sc̃la. Bñe glacies et niues dño: bñe noctes & dies dom̃o. Bñe lux & tenebræ dño: hymnū dicite et superexaltate eū in sc̃la. Bñe frigus et estas dño: benedicite pruina & niues dño. Bñe fulgura et nubes dño: hymnū dicite et superexaltate eū in sc̃la. Benedicat tra dominū: bñe mōtes & collēs dño. Bñe oīa nascētia tre dño: hymnū dicite et superexaltate eū in sc̃la. Bñe maria & flumīa dño: bñe fōtes dño. Bñe cete et oīa. q̃ mouēt in aqs domino: hymnū dicite et superexaltate eū in sc̃la. Bñe oēs volucres celi do: bñe oēs bestię et pecora dño. Bñe filiī hoīm dño: hymnū dicite et superexaltate eū in sc̃la. Benedicat isrl dñm: laudet et superexaltet eū in sc̃la: bñe sacerdotes dñi dom̃o. Bñe serui dñi dño: hymnū dicite et superexaltate eū in sc̃la. Benedicite spūs et animæ iustorum dño. Benedicite sc̃ci et hñiles corde domino: hymnū dicite et superexaltate eū in sc̃la. Bñe anania azaria misael dño: hymnū dicite et superexaltate eū in sc̃la.

N diebus illis. Angel⁹ autem dñi descendit cū Azaria. et socijs eius in fornacē. & excussit flāmā ignis de fornace. & fecit medium formicis q̃si ventū roris flātem. Flāma autē diffusa est sup fornacē cubitis

q̃draginta nouē. & incendit q̃s reperit iuxta fornacē de chaldæis ministros regis. q̃ eum incendebar: & nō tetigit eos oīo ignis. nec cōristauit: nec quicq̃ molestiæ intulit. Tunc hi tres q̃si ex vno ore laudabant. et gl̃ificabāt: & benedicebāt deū in fornace: dicētes. Bñs es dñe de⁹ patrum n̄rorum: & laudabilis. et gl̃iosus. et super exaltatus in sc̃la. & benedictum nomē gl̃iæ tuę sc̃m laudabile & sup exaltatum in oīb⁹ sc̃lis. Bñs es dñe in templo sc̃to gl̃iæ tuę: & superlaudabilis. et sup gl̃iosus in sc̃la. Bñs es in throno regni tui: & superlaudabilis & superexaltatus in sc̃la. Bñs es in firmamēto celi: et laudabilis. & gl̃iosus in sc̃la. Bñe oīa opa dñi dño: bñe celi dom̃o. Bñe āgeli dñi domino: hymnū dicite. et superexaltate eū

¶ Lectio Actuum Apostolorum.

Capite. xiiij.

IN diebus illis. Cōuenit vniuersa ciuitas audire v̄bū dñi. Vidētes autē turbas iudei repleti sunt zelo: et cōtradicebāt his, q̄ a paulo dicebant blasphemantes. Tunc cōstāter Paulus, et Barnabas dixerunt. Vobis oportebat primū loqui v̄bū dei: sed qm̄ repellitis illud: & indignos vos iudicatis vitæ æternæ: ecce conuertimur ad gētes. Sic em̄ p̄cepit nobis dñs. Posui te in lucē gentiū, vt sis in salutē vsq; ad extremū terræ. Audiētes autē gētes gauisi sunt: & gl̄ificabāt v̄bū dñi: & crediderūt q̄tq; erāt p̄ordinati ad vitā æternā. Dissemīnabāt autē v̄bum dñi p̄ vniuersam regionē. Iudei autē cōcitauerūt mulieres religiosas, & honestas: & priores ciuitatis: & excitauerūt p̄secutionē in Paulum, et Barnabā: & eiecerunt eos de sinib⁹ suis. At illi excusso puluere pedum in eos: venerunt iconium. Discipuli quoq; replebātur gaudio, & spiritu sancto.

¶ Dñica in Trinitate. Apocalyp. ca. iij.

IN diebus illis. Vidi ostiū aptū in cælo, & vox prima, quā audiui tanq̄ tubæ loquentis mecum, dicēs. Ascēde huc: et ostendā tibi, q̄ oportet fieri cito. Post hec statim fui in spū: & ecce sedes posita erat in cælo: & supra sedē sedēs: &

q̄ sedebat s̄s erat aspectui lapidis iaspidis, et sardinis. Et iris erat in circuitu sedis s̄s visib⁹ smaragdinae. et in circuitu sedis sedilia viginti q̄ttuor: & supra thronos viginti q̄ttuor seniores sedētes circumamicti vestibus albis: & in capitib⁹ eorū coronas aureas, et de throno p̄cedebāt fulgura, & voces, & tonitrua, et septem lapides ardētes ante thronū, q̄ sunt septē spūs dei. & in cōspectu sedis tanq̄ mare vitreū s̄s crystallū. & in medio sedis, & in circuitu sedis q̄ttuor aīalia plena oculis ante & retro, & aīal primū s̄s leoni, et scd⁹ m̄ aīal s̄s vitulo: et tertiu aīal h̄ns faciē q̄si hoīs. & q̄rtū aīal s̄s aq̄le volāti: & q̄ttuor aīalia: et singla eorū habebāt alas senas: et in circuitu, et int⁹ plena sunt oculis. et res quē nō habebāt die ac nocte: dicētia. Sct̄s Sanctus

¶ Lectio alia.

Conuenit vniuersa ciuitas. Ex actib⁹ ap̄lor ca. xiiij. In q̄ p̄osteaq; posuit apostoli pauli p̄dicationē factā in Antiochiā p̄sldg. hoc in loco ponit p̄dicationē p̄ncipū synagoę aduersantū paulo. Vniuersa ciuitas. s. antiochēsi. Repleti zelo. s. inuidia. & nō amorē.

Blasphemantes. i. maledicētes & detrahētes. Cōs p̄mū. qz ch̄s p̄ncipaliter vēit p̄p̄ oues israel. Cōuertimur ad gētes. qz vocatiōe futura est scriptura sacra. p̄cepit dñs. qz dixit. eritis mihi testes in ierusalē. In lucē gētiū. s. aī. xliij. Sauli sūt. s. de sua p̄uersiōe salute. p̄ordinati. s. a deo p̄destinati. Excusso puluere. sicut dixerat saluator. Matth. x. Venerunt iconium. quē est ciuitas.

¶ Dominica in Trinitate.

Terciu ostiū aptum in cælo. Ex apocalyp. ca. iij. In q̄ ponit reuelatio facta Joāni: q̄s de rebus / q̄ p̄inent ad fidē ecclesie vniuersalē. & p̄mo describitur dei maiestas reuelār. tior quam audiui. hec vox erat angeli. Quē opz fieri. ex dei ordinatiōe. Iaspidis sardinis. lapilli sunt p̄ciosi. Iris. arcus celestis. Smaragdine. q̄ est vis

EPISTOLAE

ex coloribus iridis. Triginti Anno: seniores. tale pfortiū ad maiestare pñdēt pertinet.
De throno. i. dei. Septē lampades. 7 qđ p illas intelligat. npe subdit qđ sunt septē spūs
scti bona. Mare vitreū. p qđ significat sacm baptismi. Quattuor aialia. p qđ intelligat
qđtuor euāgeliste. Alas senas. i. qđlibz aial alas ser. Qui erat. p hoc dñgnat dī gñitas.
prouidebant. laborantes deū viuētē in secula seculorū in vitam gñernam.
fer. qđta sequi.

Respondēs autē pē
trus. *Ex actibus*
apłoz ca v. 3n q̄ postea
q̄ Lucas posuit increpa
tionē apłoz: q̄ dicebant
p̄citare plebē inducēdo
nouā doctrinā. hic pōit
respōsuz petri ⁊ apłoz.

Exultauit p̄ resurre
ctionē. ⁊ ad celū ascē
dit. p̄gnitū. i. t̄ps p̄
nitēdi. Sum⁹ testē. q̄
interfuim⁹. Dissēcā
tur. i. fremebant. hon
rabilis. i. q̄ habebat ab
oib⁹ honori. Ad breuē.
s. t̄ps. ut i apostoloz ab
sentia loq̄retur. Theo
das. cui⁹ rei etiā. Iose
ph⁹ meminit. Esse ali
quē. i. magnū. p̄uersus
sele aliquē credēs. Oc
cisus ē. a frudo. (scz) Sy
riē p̄sīde. Judas gal
leus altēz exemplū ad
hoc inducit. In dieb⁹ p̄
fessiois. q̄b⁹ q̄sq̄ ibat in
ciuitatē suaz. ⁊ ibi p̄si
teret nomē suū ⁊ fami
liē. Et nāc. applicat hęc
exēpla ad negociū p̄fēs
hoc. Cōsiliū hoc. i. do
ctrina. Dissoluet sicut
hoz q̄s dixit. Cōsensē
rūt illi. s. Samalieti.
Cēsis. i. h̄berat aposto
lis. puta pugnis et ala
pis. Saud̄tes. tametsi
vulnerati.

In uestro corpore Christi.
Et sic enim accepi a
domino. Ex. i. epistola

Sanct⁹. Dñs de⁹ omps: qui erat: & qui est: & q̄ ventu
rus est. et cū darent illa afalía gñā: et honor: et bñonē
sedenti super thronum viuienti in sc̄la sc̄lorum: p̄cide
bāt viginti q̄ttuor seniores ante sedem in throno: &
adorabāt viuentem in sc̄la sc̄lorum. Amen.

¶ Fer. iiii. Actuum apłorum. Cap. v.

In diebus illis. Respondens autem Petrus & apostoli dixerunt ad plebem. Obedire oportet deo magis quam hominibus. Deus patrum vestrorum suscitauit Iesum quem vos interemistis suspendentes in ligno. Hunc principem & saluatorem deus exaltauit dextera sua ad dandam poenitentiam israel. Et remissionem peccatorum: et nos sumus testes horum & hominum & spiritus sancti quem dedit deus omnibus obedientibus sibi. Hec cum audissent dissecabant: et cogitabant interficere illos. Surgens autem quidam in concilio pharisaeus nomine Gamaliel legislator honorabilis in uerbo plebi iussit foras ad breue homines fieri. Dixitque ad illos. Viri israelitae credite uobis super omnibus istis: quid acturi sitis. Ante hos enim dies exstitit Theodas dicens se esse aliquem. Cui consensit numerus virorum circiter quadragentorum: qui occisi sunt: et omnes qui credebant ei: dissipati sunt: et reducti ad nihilum. Post haec exstitit iudas galileus & in diebus praefatis: et auertit populum post se, et ipse prius: & omnes qui consentiunt ei: dissipati sunt: et nunc itaque dico uobis: discedite ab omnibus istis: et sinite illos. Quia non sinit ex hominibus consistere hoc: aut operi dissoluere. Si uero ex deo est: non poteritis dissoluere: ne forte et deo repugnare uideamini. Consenserunt autem illi: et conuocantes apostolos: censuram denuntiauerunt eis. Non oino loquentes in nomine Iesu: et dimiserunt eos. Et illi qui deum habent gaudentes a conspectu concilii: quoniam digni habiti sunt pro nomine Iesu contumeliam pati. Omni autem die non cessabant in templo: et circa domos docentes: et euangelizantes Iesum Christum.

In festo corporis Christi. Ad Cor. I. ca. xi.

F Rēs. Ego em̄ accepī a dñō qđ et tradidi vobis.
Q m̄ dñs iē⁹ in q̄ nocte tradebat̄. accepit panē:

et gratias agēs, fregit et dixit, Accipite, et māducate. Hoc est corp⁹ meum, qd⁹ p vobis tradet, Hoc facite i meā comōnē. Sicut, et calicē post q̄ cenauit, dicens. Hic calix nouū testamētū ē i meo sanguie. Hoc facite, Quiescūtq; biberitis in meā comōnē. Quotiescūtq; em māducabitis panē hūc, et calicē biberitis, mortē dñi ānunciabitis: dōc veniat. Itaq; q̄cunq; māducauerit panē, et biberit calicē dñi indigne: reus erit corpis, et sanguis dñi. Probet autem seipm hō: et sic de pane illo. edat: et de calice bibat. Qui em māducat: et bibit indigne, iudiciū sibi māducat et bibit: et nō dī iudicās corp⁹ dñi.

¶ Dñica. s. post trinitatem. Ioānis. s. ca. iiii.

Charissimi. De⁹ charitas est. In hoc apparuit charitas dei in nob: qm filiū suū vnigenitum misit de⁹ in mūdū, vt viuam⁹ per eū. In hoc ē charitas: nō q̄ si nos dilexerim⁹ deū: sed qm ipse prior dilexit nos: et misit filiū suū p pccationem p pccis nr̄is. Charissimi: si dilexit nos de⁹: et nos debem⁹ alterutrum diligere. De⁹ nemo vidit vnq̄. Si diligim⁹ inuicē: de⁹ in nobis manet: et charitas e⁹ in nob pfecta est. In hoc cognoscim⁹: qm in eo manem⁹, et ipse in nobis: qm de spū scō suo dedit nobis, et nos vidimus, et testificamur, qm p̄ misit filiū suū saluatōrē mūdi. Quisquis cōfessus fuerit: qm iesus est fili⁹ dei, de⁹ in eo manet: & ipse in deo. Et nos cognouim⁹ et credimus charitati, quā habet de⁹ in nobis. De⁹ charitas ē: et qui māet in charitate: i deo māet: et de⁹ i eo. In hoc. n. pfecta ē charitas dei nobiscū: vt fiduciā habeam⁹ in die iudici, quia sicut ille ē: et nos sum⁹ in hoc mūdo. Timor nō est in charitate, sed pfecta charitas foras mittit timorē: qm timor pccnā hēt. Qui autē timet: nō ē pfect⁹ in charitate. Nos ergo diligam⁹ deum: qm ipse prior dilexit nos. Si quis dixerit: qm diligo deum, & fr̄em suū odērit: mendax est. Qui em nō diligit fr̄em suum, quē videt: deum, quem non videt quō potest diligere? Et hoc mādātum habem⁹ a deo, vt qui diligit deum, diligat & fr̄em suum.

hęc dīlectio dat nob⁹ securitatem. Sicut ille est bñfā: tēs in cēlo iustus: et iniustus: ita et nos debemus facere amando bonos et malos: amicos et inimicos: alia patet.

Pauli ad Cor. ca. xij. In q ap̄s ostendit huius sacramēti dignitatē. A dño. s. dño reuelante. Iesus. a q̄ est sacramētorū institutor. Tradebat a iuda p̄ditore.

fregit. ante psecratiois nē. itaq; p p̄p̄sim hoc dicit. hoc ē corpus meum. vba sūt psecratiois nouū testamētū. in q p̄ mittūt vba spūalia sic i veteri t̄p̄alia. Annūcia bit, representando ip̄am per hoc sacm. Donec veniat. ad iudiciū vitiū. Itaq; hortat ad hoc sacm digne accipiendo. Reus erit. I. p̄p̄niet: ac si ch̄s occiderit

probet se. i. p̄p̄niet: suaz examinet. Et sic. s. digne accipiendo. Non dī iudicans. s. discernens ab alijs cibis.

¶ Dñica. s. post trinitatem.

Deus charitas ē. Ex epistola ioā. s. cap. iiii. In q apostolus hortat fideles ad charitatē p̄mū: dicens: qz q̄ fr̄em diligit: ex deo: et si filiū: et nō diligit &c.

In hoc dei exēplo idē facit q̄ nos dīcitur. tu uiamus per eū: vitagfē. p̄p̄p̄niet: qz sic fecit nos deo amicos: et inimicis p̄p̄m. Nemo vidit: nihilominus in nob habitat: et vidimus: hūanitatē ch̄i oculis corporalibus.

Deus i eo manet. s. per s̄as. In die iudici: qz

EPISTOLAE

¶ Feria quarta sequenti.

Non regnet pctm. Ex epistola pauli ad Rom. ca. vi. In quo inducit fideles ad dēmittendū pctm. hic ostendit dimitte dū modū. ut obediatis. qz q̄ est subditus pcto trahit ab appetitu irrationali. Mēbra v̄ra q̄ sunt instrumēta bñ aut male opandi. Pro ma iusticię. i. bonoz opoz instrumēta. Nō dñabitur. i. fomes inclinans ad peccandū.

Sub lege mosaica. q̄ ḡfam non p̄ferbat.

Peccauimus. q̄si dicat: nō peccauimus. An nescitis. q̄si dicat: scire debetis. Siue pcti. qz q̄ facit pctm sup̄ ē pcti.

In formā doctriņę. s. catholicę per ch̄sum et ab apostolis diuulgatę.

¶ Feria sexta sequenti.

Non cesso ḡras. ex epistola pauli ad Ephe. ca. i. vbi postea q̄ p̄misit salutationem in p̄ncipio epistolę dici solitam: agit deo ḡras de illoz p̄uersione ad f̄dē et mutua charitate. In agnitionē eius. i. vt illum cognoscatis.

Quę sit spes. i. credentes qd̄ sperare debeāt.

Quę diuitię. vñ nob̄ det p̄mia. In nos. ad nob̄ bñficiēdum. In ch̄o. i. per ch̄sum.

Oē nomē. vltra q̄tuor ordines spirituum / q̄s notauit: vñqz ad vltimā hierarchiā. Sub pedibus eius. cū data est illi ois potestas in celo et in terra. Mat. vltimo.

Super ecclesiā tam militante q̄ triumphante.

Corpus ipsius. s. mȳstici. Qui oia. ordo est. plenitudo eius ad implet. i. p̄fici per eū. q̄ oia in oibus operat. i. per ch̄sum.

¶ Feria quarta beati Pauli.

Ad Romanos. Capite. vi.

Fratres. Non regnet pctm in v̄ro mortali corpore: vt obediatis cōcupiscentiis eius: sed neqz exhibeatis membra v̄ra. arma iniquitatis pcto. sed exhibete vos deo tanqz ex mortuis viuētes: et mēbra v̄ra arma iusticię deo. Pctm em̄ vobis nō dñabitur. Non em̄ sub lege estis: sed sub ḡra. Quid ergo? Peccauimus: qm̄ non sumus sub lege. sed sub ḡra? Absit. An nescitis: qm̄ cui exhibetis vos seruos ad obediendū? serui estis ei⁹. cui obedistis. siue pcti ad mortem: siue obediētis ad iusticiā? Ḡras autem deo. qz fuistis serui peccati: obedistis autem ex corde in eam formam doctriņę: in quam traditi estis. Liberati autē a peccato. serui facti estis iusticię. Per iesum ch̄stū do minum nostrum.

¶ Fe. vi. B̄ti Pauli ad Ephesios. Cap. i.

Fr̄es. Non cesso ḡras agens p̄ vobis memoriā v̄ri faciens in oīomb⁹ meis. vt deus dñi n̄ri iesu ch̄sti p̄r ḡl̄e det vobis sp̄m sapientię. & reuelationis. in agnitionem ei⁹. illuminatos h̄re oculos cordis v̄ri. vt sciatis q̄ sit spes vocatiōis eius: & quę diuitię ḡl̄e h̄reditatis ei⁹ in sanctis: & q̄ sit supereminens magnitudo v̄tutis ei⁹ in nos. qui credimus secundū operationē potentię v̄tutis ei⁹: quam operatus est in ch̄risto: suscitans illum a mortuis. & constituens ad dexteram suam in c̄lestibus supra oēm principatū. & potestatem. & v̄tutē. & dñationem. & omne nomen. qd̄ nominatur. non solum in hoc s̄culo: sed etiam in futuro: & omnia subiecit sub pedibus eius: & ip̄m dedit caput supra omnem ecclesiā: quę est corpus ipsius. & plenitudo eius. qui omnia in omnibus adimpletur.

Dñica. i.

¶ Dominica secunda post Trinitatem.

Nolite mirari si odit vos mundus. Ex epistola Joannis. s. cap. iij. In quo postea
inducit fideles ad charitatē: nunc deterret illos ab odio. Si odit vos. q. opa mū
di maligna sunt et sine charitate. De morte ad vitam. et hoc per charitatem. In mor
te. i. in pecto. Homicida est. sui et alterius quē odit. Vitam. q. confertur per gratiam.

¶ Dominica secunda. Beati Ioan
nis apostoli. Capite. iij.

Harissimi. Nolite mirari si
odit vos mundus. Nos scim⁹
quoniam translati sumus de
morte ad vitam: quoniam dili
gamus fratres. Qui non di
ligit: manet in morte. Omis
qui odit fratrem suum: homi
cida est. Et scitis quoniam omnis

homicida: non habet vitam aeternam in se manentem. In
hoc cognouimus charitatē dei, quoniam ille pro nobis animam
suam posuit: et nos debemus pro fratribus animas po
nere. Qui habuerit substantiam huius mundi: et viderit
fratrem suum necessitatem habere: et clauferit viscera
sua ab eo, quod charitas dei manet in eo: Filioli mei
non diligamus verbo nec per linguam: sed opere et veritate.

¶ 1. Febr. iij. Beati Pauli ad Colossenses. Cap. iij.

Fratres. Mortificate membra vestra, quae sunt super terra
ram, fornicationem immundiciam, libidinem, concu
piscenciam malam, et auariciam, quae est simulachrorum
seruitus. Propter quam venit ira dei super filios incredulis
tatis: in quibus et vos ambulastis aliquando cum via
ueritis in illis. Nunc autem deponite et vos omnia: iram
indignationem maliciam blasphemiam turpem sermonem
de ore vestro. Nolite mentiri inuicem: expoliates vos ve
terem hominem cum actibus suis, et induentes nouum
eum, qui renouatur in agnitionem dei secundum ima
ginem eius, qui creauit eum: ubi non est masculus et
femina, Gentilis et Iudaeus, circumcisio et preputium,
Barbarus et Scythia, seruus et liber. Sed omnia et in
omnibus christus.

ex parte mentis: sed corporis. In omnibus christus. sine distinctioe sexus et nationis.

Cognouimus. per ex
pertentiam. pro fra
tribus. s. compati pro spirituali
illoz. Qui habuerit.
duos ponit causas in quo
elemosyna de necessi
tate facienda est: quod si
non fecerit. non erit in
eo charitas.

¶ 1. Febr. iij. sequenti.

Mortificate mem
bra vestra. Ex epistola
Pauli ad Colossenses. ca. iij.
In qua apostolus inducit
Colossenses ad seruandam
vite scitimoniam per
fugam vitioz. Super
terram. i. quae sunt ad pre
sentem vitam peruenientia.

Idolorum seruitus. quae
auarus magis colit pec
uniam quam deum. Propter
quam. i. vitia superiora.
Ira dei. i. vindicta. In
credulitatis. i. quae non cre
dit credenda. vos am
bulastis. ate peruersidez.

Nunc deponite. s. vitia
spualia. Metiri inuis
cem. decipientes vos.
Ceterum homines. i. vitia
illa gentilitatis vestre
ante conuersionem.
Nouum hominem. qui
est renouatus per bap
tismum et dei cognitio
nem. Imaginem eius. i.
partem rationalem. quae
est dei imago. nam irra
tionalis similis est be
stis. Masculus et fe
mina. quae non est distinctio

EPISTOLAE

¶ Feria sexta sequenti.

Hæc est annunciatio. Ex epistola. j. iohannis ca. j. In quo posito p̄mio accedit ad institutionem fidelium/hs de rebus. q̄ maxime ad fidem pertinent. Annunciatio. i. euangelium. Audiuimus ab eo. s. a verbo incarnato. Lux est. ioh. i. x. Ego lux m̄di. In tenebris. s. culpe & ignorantie. Veniuntur. s. verbo. Veritatem non facimus. s. opere. nam veritas etiam in operibus est. Ethicorū. iij.

¶ Feria sexta. Beati Iohannis apli. f.

Capite. f.

In luce ambulamus. iuste viuendo. Societatem habemus. s. in charitate viuentes. Etm̄ dat nos. per sacramenta. Seducimus nos. q̄ non sumus in societate cū deo. Cōfiteamur. s. nos esse peccatores. Peccauimus. in p̄terito. Mendacem eum fecimus. q̄ s̄pe in scriptura dicitur. quod nemo immunis est a culpa.

¶ Officia. iij. post Trinitatem

Humiliamini sub potenti manu dei. Ex epistola petri. j. ca. pite. v. In quo posteaq̄ instituit seniores. s. hic instituit iuniores. s. maxime ad humilitatem et obedientiam. Omnē sollicitudinem. nō quod sint negligentes. sed qd̄ a deo sit omne bonū putātes. Sobrii. in victu & vestitu. Circuit. parans vobis insidias in q̄s incidatis. In fide. charitate informata. Et fraternitati. i. fratibus vris q̄ sunt p̄ oēm mundū dispersi. q̄ eadē patitur. Ois gr̄e. s. largitor. In modicū passos. q̄ pena temporalis breuis est.

Charissimi. Hæc est annunciatio. quam audiimus ab eo. & annunciamus vobis. quoniam de lux est. & tenebræ in eo non sunt vllæ. si dixerimus quoniam societatem habemus cum eo. & in tenebris ambulamus. mentimur. & non facimus veritatem. Si autem in luce ambulamus. sicut & ipse est in luce. societatem habemus ad inuicem. & sanguis Iesu christi filij eius emundat nos ab omni p̄tō. Si dixerimus. quoniam p̄c̄m non habemus. ipsi nos seducimus. & veritas in nobis non est. Si confiteamur p̄c̄a n̄ra. fide lis est & iustus. vt remittat nobis p̄c̄a n̄ra. & emundet nos ab omni iniquitate. Si dixerimus. quoniam nō peccauimus. mendacem facimus eum. & verbum eius in nobis non est.

¶ Dominica. iij. Beati Petri apostoli. f.

Capite. v.

Harissimi. Humiliamini sub potenti manu dei. vt vos exaltet in t̄pe visitatiōis. Omnē sollicitudinem v̄ram p̄ncipiens in eum. qm̄ ipsi cura est de vobis. Sobrii estote & vigilate. quia aduersarius v̄r diabolus tanq̄ leo rugiens circuit q̄rens. quem deuoret. cui resistite fortes in fide. scientes eandem passionem ei. q̄ in mundo est v̄ræ fraternitati fieri. Deus autē omnis gr̄e. qui vocauit nos in eternam suam gl̄iam in chr̄o iesu modicum passos. ipso perficiet. cōfirmabit. solidabitq̄. Ipsi gl̄ia & imperium in sæcula sæculorum.

¶ Fer. iij. Beati Pauli ad Colossenses.

Capite. iij.

C. feris quarta sequenti.

Omnem quodcumque facitis. Ex epistola pauli ad Colossenses. ca. iij. in quo loco apostolus inducit ad perfectionem operis. In nomine christi. oia in eius gloria referentes. Prius per ipsum. quod mediator est inter nos et deum in omnibus. In domino. id est in licitis et honestis; nam in turpibus non licet. Amari esse. id est duri et difficiles. Obedite parentibus. quod debere honorari etiam in preceptis legalibus tradidit. Ut non pusillo alio fiat. siue fugas arripientes. siue non potentes vos obtemperare propter sequentiam vestram. Ad oculum. id est non tamen in presentia; sed etiam in absentia. Placentes. id est ut illis placeant. Timentes dominum. id est placentes deo et non hominibus. Ex alio. id est voluntarie et non coacti.

FRES. Omne quodcumque facitis in verbo aut in opere. oia in nomine domini nostri iesu christi. gratias agentes deo et patri per ipsum. Mulieres subdite estote viris; sicut oportet in domino. Viri diligite uxores vestras; et nolite amari esse ad illas. Filii obedite parentibus per oia. hoc enim placitum est in domino. Patres nolite ad indignationem provocare filios vestros: ut non pusillo alio fiat. Servi obedite per oia dominis carnalibus; non ad oculum serviutes; quasi omnibus placetes: sed in simplicitate cordis timentes dominum. Quodcumque facitis: ex alio operamini; sicut domino et non hominibus; sciens res. quod a domino accipietis retributionem hereditatis. Per iesum christum dominum nostrum.

C. fer. vi. Beati Petri apostoli i. Cap. i.

Charissimi. Reportantes finem fidei vestre salutem aeterni vestrum. De qua salute exquisierunt atque scrutati sunt prophetae; qui de futura in vobis gratia prophetauerunt scrutantes. in qua vel qualem tempus significaret in eis spiritus christi: pronuntiassetis. qui in christo sunt passionem. et posteriores gratias: quibus reuelatum est: quia non sibi metipsis. Vobis autem ministrabant ea: quae nuntiata sunt vobis per eos: qui euangelizauerunt vobis spiritu sancto missio de caelo: in quem desiderant angeli prospicere. Propter quod succincti lumbos metris vestris sobrii. perfecti. sperate in ea. quae offeret vobis gratiam in reuelatione iesu christi: quasi filii obedientiae. non configurati prioribus ignorantiae vestrae desideriis: sed secundum eum. qui vocauit vos sanctum: ut et ipsi sancti in omni conuersatione sancti sitis. Quoniam scriptum est. Sancti eritis. quoniam ego sanctus sum. Et si patrem inuocatis eum. qui sine acceptione personarum iudicat secundum vniuersumque opus: in timore incolatus vestri tempore conuersamini.

Incolatus vestri. id est vite et alludit ad illud psalmistae. Incolatus meus prolongatus est.

tradidit. Ut non pusillo alio fiat. siue fugas arripientes. siue non potentes vos obtemperare propter sequentiam vestram. Ad oculum. id est non tamen in presentia; sed etiam in absentia. Placentes. id est ut illis placeant. Timentes dominum. id est placentes deo et non hominibus. Ex alio. id est voluntarie et non coacti.

C. fer. vi. sequenti.

Reportantes finem fidei. Ex epistola petri. ca. i. p. dedit autem lectio ex superioribus (nam dixerat in quem nunc quod videtis creditis.) Creditores autem exultabitis leticia inenarrabili et gloriata. tunc sequitur. Reportantes finem fidei. salutem aeternam. In qua vel qualem tempus. scilicet salus illa per christum est vestra. Passiones et gratias. ut Esaias. ca. liij. Non sibi metipsis. id est prophetis. Tribus pronuntiando quod vestris temporibus erant futura. Spiritu sancto. in die per te testes. In quem. id est ipsum sanctum cum trinitate. Propter quod. id est quod estis filii dei per adoptionem. Succincti lumbos. id est casto corde et mente. In reuelationem. id est per reuelationem. Configurati. id est conformati. Secundum eum. id est deum. Scriptum est. Leuiti. xix. Et si patrem inuocatis. id est quod inuocatis.

EPISTOLA E

¶ Dominica quarta post trinitatem.

Existimo enim quod non sint. Ex epistola ad Romanos. cap. vii. dixit in superioribus: quod per adhesionem ad christum sequimur vitam eternam. nunc illis illa sit vita ostenditur: et quantum hac possit. Cōdigne i. egales. huius temporis. i. vite regalis. Spectatio creature. i. hominis. Reuelatione. i. beatitudinis. et hoc per patientiam laborum. Vanitatem. i. mortis et passionis.

bus. Si volēs. quasi dicat/velit nolit: et hoc per peccatum Adam. propter eum/qui deum patiens.

In spe. i. resurrectionis.

Et seruitute. i. a mortalitate.

In gemiscit. i. in continuo dolore.

Et parurit. i. labore solui desiderat.

Usp ad huc. i. in hac vita.

Nos ipsi. i. apostoli/qui primi spiritum sanctum accepimus.

Gemimus. i. in tribulationibus.

Expectantes adoptionem. i. premium adoptionis nostre in filios dei.

Et redemptionem. i. liberationem a corruptione.

¶ Feria quarta sequenti.

Sicut per unius de

licium. Ex epistola pauli ad Romanos.

capite. v. In quo apostolus comparat peccatum ad

donum christi. Et primo quantum ad peccatum Adam.

deinde quantum ad peccatum in lege.

¶ Unius delictum. i. primi parentis.

Per unius iusticiam. i. christi.

Inobedientiam unius. qui non obediuit deo: et per uariatus est.

Obeditionem unius. i. christi: qui factus est obediens patri usque ad mortem.

Subtrahit. i. successit.

ut abundaret delictum: quia ante legem licebat hoc/vel alio modo agere. sed post legem non licet sine peccato transgredi.

Superabundabit et gratia. per Christum. Cetera patent.

¶ Dominica quarta. Beati Pauli ad Romanos. Cap. vii.

Ratres. Existimo enim quod non

sint condignae passionibus huius

temporis ad futuram gloriam.

quae reuelabitur in nobis.

Nam expectatio creature reuelationem filiorum dei expectat.

Vanitati enim creatura subiecta est non volens: sed

propter eum. qui subiecit eam in spe.

Quia et ipsa creatura liberabitur a seruitute corruptionis in libertatem gloriae filiorum dei.

Scimus enim. quod omnis creatura in gemiscit: et parurit usque adhuc.

non solum autem illa: sed et nos ipsi primicias spiritus habentes: et ipsi intra nos gemimus adoptionem filiorum dei.

expectantes redemptionem corporis nostri.

In iesu christo domino nostro.

¶ Feria quarta. Beati Pauli. Ad Romanos. Capite. v.

Ratres. Sicut per unius delictum mors in omnes

homines in condemnationem. sic et per unius iusticiam in omnes homines in iustificationem vitae.

Sicut enim per inobedientiam unius hominis peccatores constituti sunt multi: ita et per unius obedientiam iusti constituentur multi.

Lex autem subintravit ut abundaret delictum.

Ubi autem abundauit delictum. superabundauit et gratia.

Ut sicut regnauit peccatum in mortem: ita et gratia regnet per iusticiam in vitam aeternam.

Per iesum Christum dominum nostrum.

¶ Feria sexta sequenti.

Patientes estote. Ex epistola iacobi apostoli. ca. v. In quo iustos solatine in tribus
 latioibus deficiant. Ad aduerſu dñi cū accipietis laborꝝ vřoꝝ mercedē. Ecce agri
 cola. exēplo agricolę expectandū esse dicit. Tēporaneū. i. i. suo tpe. Et serotinu. i. posse
 pueniētē. Appropinquabit. i. ppe est merces vřa. In gemiscere in alterutru. i. vidētes al

¶ Feria sexta. Beati iacobi apostoli.

Capite quinto.

Charissimi. Patientes estote vsq; ad aduentum
 domini. Ecce agricola expectat preciosum frus
 ctum terrę: patienter ferens: donec accipiat temporas
 neum & serotinum. Patientes igitur estote: & vos cō
 firmate corda vestra: quia aduentus domini appros
 pinquabit. Nolite ingemiscere fratres in alterutrum,
 vt non iudicemini. Ecce iudex ante ianuam assistit.
 Exemplum accipite fratres exitus mali & longanimi
 tatis, & laboris, & patientię prophetas, qui locuti sunt
 in nomine domini. Ecce beatificamus eos, qui iustis
 nuerunt. Sufferentiam iob audistis, & finem do
 mini vidistis. Quoniam misericors est deus & misē
 rator.

¶ Dominica. v. Beati Petri apostoli.

Capite. iij.

Harissimi. Omnes vnanimis in ora
 tione estote compatiētes: confrat
 ernitatis amatores, misericordes,
 modesti, humiles. Non reddentes
 malum p malo, nec maledictum
 pro maledicto: sed e contrario bene
 dicentes. Quia in hoc vocati estis: vt benedictionem
 hæreditate possideatis. Qui em vult vitā diligere, &
 videre dies bonos: coerceat linguā suā a malo: et labia
 eius ne loquantur dolum. Declinet autem a malo: &
 faciat bonum: inquirat pacem, & sequatur eam: quia
 oculi domini super iustos: & aures eius in preces eor
 um. Vultus autem dñi super facientes mala: & quis
 est, qui vobis noceat si boni æmulatores fueritis: Sed
 & si quid patimini ppter iusticiam, beati. Timorem
 autē eorū ne timueritis: vt nō cōturbemini. Dñm autē
 chřm sanctificate in cordibus vestris.

terius labores. Nō iu
 dicemini. i. pdemnemini
 impatiētę. Iudex assis
 tit. i. ppe ē chřs q̄ vos
 liberabit. Exēplū acci
 pite. s. pphetas. Exitus
 mali. i. mortis / q̄ nō est
 malū culpe: s; pęne.
 Longanimitatis. i. spei.
 Beatificamus eos. i. bñs
 dicimus. finē dñi: q; z
 ipse mortē subiit.

¶ Dominica. v. post
 trinitatem.

Omnes vnanimis
 in orōne. Ex episto
 la petri. i. ca. iij. In quo
 apostolus informat fide
 les ordinādo eos ad p
 rimū. Illud nō qđ dicit
 in orōne in clausula sup
 periori exibi de vt non
 impediant orōnes vřę.

Cōpatiētes. i. inuicē
 alter alter. In hoc. i.
 ad hoc: vt bñdicat: etiā
 maledicētibz vobis.
 Quid em vult. hoc sup
 tū est ex psal. cxxij.

Oculi sup iustos. respic
 iēs eos fauorabilē.

Aures eius. sup. paratę
 ad audiēdū. Vultus
 dñi. i. iratus ad illos pu
 nitiōez. Æmulatores
 bñi. i. x̄tus z bñtatis.

Bñ. i. eritis. Timo
 rem eor. i. terrore quo
 vos tentant a bono des
 pellere. Cōturbemini.
 impatiēter aduersa susti
 nendo. Sanctificate
 dñm. i. firmate.

EPISTOLAE

¶ Feria quarta sequenti.

Arbitramur enim iustificari. Ex epistola pauli ad Romanos. ca. iij. & iij. In quibus comparatur legem veterem legi euangelice. Arbitramur etiam. quasi dicat non quod fides sine operibus mortua est. Deus enim. quod est etiam gentium. Deus est. sicut iudeorum et gentium. Circumcisionem. iudeos. per puritatem. gentiles: et utrosque per fidem christi venturi: aut quod iam venit. Legem statumimus. i. confirmamus veterem per nonam. primum enim. a quo per carnem iudaei descenderent. debent. habet gratiam. s. apostoli homines. quod obediunt deo. Et quod operatur. quod illud quod praeditur alicui sine mercede operis traditur per modum debiti: vita autem aeterna praeditur per viam gratiae. igitur non propter legis opera. Qui non operatur. id est legis opera non facit.

¶ Feria sexta sequenti.

Accedam ad vos in iudicio. Ex propheta cap. iij. In quo propheta ponit christi aduentum in iudicium finale. Testis velox. quod brevi tempore terminabitur de quibus sit prolaturus sententiam subdit: quia de his quae sunt capitaliora. Mittam Heliam. hoc ex capite sequenti sumptum est / qui ante Domini aduentum ad hoc in vita reservatus predicabit contra antichristum. Corda patrum ad filios. id est incredulos reducent ad fidem parentum fidelium.

Ne forte veniat. imo sine forte. quod est frequens in sacris litteris. aut dicit hoc propter temporis incertitudinem. paratione. quia ultra non inhabitabitur.

¶ Feria quinta. Beati Pauli ad Romanos.

Capite. iij. & iij.

Fratres. Arbitramur enim iustificari hominem per fidem sine operibus legis? An iudeorum deus tamen? Nonne & gentium? Immo & gentium. Quoniam quidem unus est deus. qui iustificat circumcisionem ex fide: & praecipit per fidem. Legem ergo destruimus per fidem? Absit. Sed legem statuimus? Quid ergo dicimus inuenisse Abraam primum nostrum secundum carnem? Si enim Abraham ex operibus legis iustificatus est: habet gratiam. sed non apostolus deum. Quid enim scriptura dicit? Credidit Abraham deo: & reputatus est illi ad iusticiam. Et autem qui operatur: non imputatur secundum gratiam. sed secundum debitum. Et pro. qui non operatur. credenti autem in eum. qui iustificat impium. reputatus fides eius ad iusticiam.

¶ Feria sexta. Lectio Malachiae

prophetiae. Capite. iij.

Aec dicit dominus deus. Accedam ad vos in iudicio: & ero testis velox: maleficis & adulteris & per iuris. & qui calumniantur mercedem mercenariorum: & humiliant viduas & pupillos. & colaphizant capita populorum: & opprimunt peregrinum. nec timuerunt me: dicit dominus exercituum. Ecce ego mittam vobis Heliam prophetam. antequam veniat dies domini magnus & horribilis: & converteret corda patrum ad filios: & cor filiorum ad patres eorum: ne forte veniat: & percutiam terram anathemate.

¶ Dominica sexta. Beati Pauli ad Romanos.

Capite sexto.

Anathemate. id est aeterna separatione.

¶ Dominica. vi. post Trinitatem.

Quicūq; baptizati sumus. Et epistola pauli ad rom. ca. vi. Quid dixit paulus ante qd
vbi abundauit delictū supabundauit et grā. diceret qd p̄a ergo p̄standū est in p̄ctis.
hūc apostolus errorē remouet: dices. Quicūq; baptizati et. In morte ipsius. ex qua
baptismus h̄z efficaciam. Cōsepulti. s; ille surrexit ad vitā. et nob̄ surgēdū est a p̄ctis ad
v̄t. renouandem. Cōplantati ex mala terra in bonā. Vetus homo n̄. q; p baptismū

Fratres. **Q**uicūq; baptizati sum⁹
in ch̄o iesu in morte ipsius bap-
tizati sum⁹. Cōsepulti em̄ sum⁹ cū
illo p baptismū in mortē: vt quō
ch̄s resurrexit a mortuis p grām
patris: ita, & nos in nouitate vitæ
ambulem⁹. Si em̄ complantati facti sumus similitudine
mortis ei⁹: simul & resurrectionis erim⁹. Hoc scientes:
quia vetus hō n̄ simul crucifix⁹ est: vt destruat⁹ corp⁹
p̄cti, vt vltra nō seruiam⁹ p̄ctō. Quicūq; mortu⁹ est:
iustificat⁹ est a p̄ctō. Si autē mortui sum⁹ cū ch̄o: cre-
dimus: quia simul etiā viuem⁹ cū illo. Sciētes q; ch̄s
resurgēs ex mortuis iam nō moriet⁹: mors illi vltra nō
dñabit. **Q**uā em̄ mortu⁹ est p̄ctō: mortuus est semel.
Quā autē viuī, viuī deo. Ita & vos existimate vos
mortuos quidem esse p̄ctō. viuētes autem deo. In
christo iesu domino nostro.

Fe. iij. B̄i Pauli ad Heb. Cap. xij. & xij.

Fr̄es. Habemus grām p quā seruiamus placentes
deo: cū metu & reuerētia. Et em̄ de⁹ n̄ ignis cō-
sumēs est. Charitas fraternitatis maneat in vob̄: et ho-
spitalitē nolite obliuisci. Per hāc em̄ placuerunt qdā
āgelis hospitio receptis. Memētote victorū tāq; siml
vin. t̄i: & laborātū tāq; & ipsi in corpe morātes. hor-
norabile cōnubiū oib⁹: et tor⁹ immaculat⁹. Fornicato-
res em̄, et adulteros iudicabit de⁹. Sint mores sine aua-
ritia: cōtēti p̄sentib⁹. Ipse em̄ dixit, nō te deserā: nec de-
relinquā: ita, vt cōfīdēt dicam⁹. Dñs mihi adiutor ē:
nō timebo quid faciat mihi hō. Memētote p̄positoꝝ
v̄forti, qui vobis locuti sunt p̄ b̄i dei. Quorū intue-
res exitū cōuersatiōis imitamini fī dē. Iesus ch̄s heri &
hodie ipse & in sc̄la sc̄lorum. Amen.

indigētia alioꝝ. Honorabile cōnubiū. qm̄ ē libidinis repressiū. Tor⁹ immaculat⁹. i. legi-
timus. Ipse em̄ dixit iesus. s; p̄p̄s mihi adiutor. ex psal. p̄positoꝝ. i. platoꝝ.

surrexit in nouū hoīez.

Crucifixus est. amor
tius vā surgat nouus.

Mortuus est. p̄cto.

Iustificatus est. p̄ bas

p̄ctis. Mortuus est

p̄cto. i. ppter p̄cti delē

dū. Semel. q; mors illa

fuit sufficiens ad delēda

oīm p̄cta. Ita et vos.

similitudinē applicat.

Et f̄es. iij. sequenti.

Habemus grāz. ex

epistola pauli ad

heb. ca. xij. et xij. et pen-

det l̄co ex sup̄ioribus.

itaq; regnum immobile

suscipiētes. subdit per

qd possumus illis acq̄re

re: dicens. habemus

grām. i. facile h̄re possu-

mus. Metu et reueren-

tia. q̄ sunt religionis in-

strumēta. Ignis cōsumēs.

similes. purgans

ho bonos. Charitas

fraternitas. i. amor fra-

ternus. et tāgit tria in q̄

b⁹ debz oīdēdi charitas

h̄a. quoz primū est. ho-

spitalitas. Angelis

hospitio rece. vt Abiaā

et Loh. Sē. xviij. et xij.

Memēto te victor. i.

eoz. / q̄ sunt in catenis

vincti. qd est sc̄dm.

Et laborātū. s. in pau-

peritate. qd est tertū.

In corpore morātes: qz

indigentia v̄i corporis

debet vos mouere de

EPISTOLAE

¶ Feria sexta sequenti.

Haec scribo vobis. Ex epistola. i. iohannis ca. ij. In quo ex p̄dictis in capite superio
ri infert intētum. Si q̄s peccauerit: ex humana fragilitate. Iustū. i. q̄ p̄ vere
penitētibz interpellat. propiciatio. nam seipm obtulit p̄ nra expiatiōe. In hoc scia
mus. i. per experientiam. expiatiā cognoscim⁹.
Et ipse ambulare. i. imi
tando illū. Mandatū
nouū: scz antiquū: t̄a ex
lege naturali / q̄ ex lege
diuina in q̄b⁹ iubemur
proximos diligere sicut
nosmetipsos. Mādātū
nouū. i. in lege euangeli
ca renouatum. Qd̄ est
ver⁹: idest verificatū.
In ipso. i. in ch̄so: q̄ pas
sus est p̄ nob. Et in vo
bis: qz dixit mandatum
nouū do vobis etc.

¶ Dñica. vij. post
Trinitatem.

Humanū dico p̄pt
infirmittatem. Ex
epistola pauli ad Rom.
ca. v. In quo postea q̄
induxit Romāos ad pec
cata dimittenda: nūc in
ducit illos ad bñ viuen
dum: qz pmo ex oper⁹ fa
cilitate: qz paulo ante
dixerat: liberati a pec
cato serui facti estis ius
ticię: nūc infert dicēs.
humanum dico. i. nihil
difficile p̄cipio: s̄z ratiōis
consonium: qd̄ ab hoīs
fragilitate prestari pōt:
quod pbat educto: qz
quemadmodum actio
nes vitioſę sunt in pote
state n̄ra: ille quę per
virtutem. Ita nūc:
post conuersionem ve
stram. In sanctifi
cationem / idest vsqz ad
sanctitatis consumatio
nem.

¶ Feria sexta. Beati iohannis apostoli.

Capite secundo.

Charissimi. Hæc scribo vobis: vt non peccetis
Sed si quis peccauerit: aduocatum habemus
apud patrem iesum Christum iustum: & ipse est pro
piciatio pro peccatis nostris. Non pro nostris autem
tantum: sed etiam pro totius mundi. & in hoc scim⁹
quoniam cognouimus eum, si mandata eius obser
uamus. Qui dicit se nosse eum, & mandata eius nō
custodit: mendax est, & in eo veritas non est. Qui
autem seruat verbum eius vere: in hoc charitas Dei
perfecta est. In hoc scimus: quoniam in ipso sumus.
Qui dicit se in Christo manere: debet sicut ille am
bulauit & ipse ambulare. Charissimi: non mādātum
nouum scribo vobis, sed mādātū qd̄ vetus habuistis
ab initio. mandatum vetus est verbum, quod audi
stis. Iterum mandatum nouum scribo vobis, qd̄ est
verum, & in ipso: & in vobis. Qui in tenebrę transie
runt: & lumen verum iam lucet.

¶ Dominica septima. Beati Pauli
ad Romanos. Cap. vij.

Ratres. Humanū dico p̄pter infirmitatē
carnis vestrę: sicut enim exhibuistis mē
bra v̄ra seruire immundicię, & iniquitas
ti ad iniquitatem: ita nunc exhibere mē
bra v̄ra seruire iusticię in sanctificationem. Cum em̄
serui essetis peccati liberi fuistis iusticię. Quem ergo
fructum habuistis tunc in illis: in quibus nūc erubesci
tis? Nam finis illorum mors est. Nunc vero liberati
a peccato: serui autem facti deo. habetis fructum ve
strum in sanctificationem, finem vero vitam aternā.
Stipendia enim peccati mors. Gratia autem dei vita
aeterna. In christo iesu dño nostro.

BEATI PAULLI

Fol. lvij.

¶ Feria quarta sequenti.

Nihil nunc damnationis. Ex epistola ad Romi: ca. viij. In quo postea q̃m oñdit cessa-
tionē legis veteris factā per ch̃m: nūc dicit adherendū esse ch̃ro legis gr̃e auctori.
Nihil damnationis. idest nulla damnationis causa. Lex sp̃ualis quēadmodū est eua-
gelica. A lege pct̃i. i. ab obligatiōe pct̃i actualis. Et mortis. q̃ tollit oēm penā debi-

¶ Feria quarta. Beati Pauli ad
Romanos. Cap. viij.

Fratres. Nihil nunc damnationis est his. qui sunt
in christo iesu: qui non secundum carnem ambu-
lant. Lex em̃ sp̃s vitæ in Christo iesu liberauit
me a lege peccati. & mortis. Nam quod impossibile
erat legi in quo infirmabatur per carnem: deus filium
suum mittens in similitudinem carnis peccati: & de
peccato damnauit peccatum in carne: vt iustificatio
legis impleretur in nobis: qui non secundum carnem
ambulamus: sed secundum spiritum. Qui enim se-
cundum carnem sunt. quæ carnis sunt. sapiunt. Qui
vero secundum spiritum: quæ sunt spiritus. sentiunt.
Nam prudentia carnis mors est. Prudentia autē sp̃i-
tus vita & pax. In christo iesu dño nr̃o.

¶ Fer. vi. Beati Pauli ad Romanos.
Capite. v. iij.

Fratres. Sapientia carnis inimica est deo. Legi em̃
dei non est subiecta. neq̃ enim potest. Qui autē
in carne sunt: deo placere non possunt. Vos autem in
carne non estis. sed in spiritu: si tamen spiritus dei ha-
tat in vobis. Si quis autem spiritum christi non ha-
bet: hic non est eius. Si autem christus in vobis est: cor-
pus quidem mortuum est propter peccatum: spiritus
vero viuī propter iustificationem. Quod si spiritus
eius. qui suscitauit iesum a mortuis habitat in vobis:
qui suscitauit iesum christum a mortuis: viuificabit
& mortalia corpora ṽra propter inhabitantem sp̃i-
tum eius in vobis.

etiam suscitabit corpora vestra: & hoc p̃pter sp̃m habitantem in vobis.

tam p̃ pctō. Nam qd
impossibile declarat mo-
dū huius liberationis.

Legi veteri q̃ non pur-
gabatur a pct̃is aīe: s̃ car-
nis. Infirmabatur. i. erat
imperfecta. Per carnē:
q̃ nō mūdabat nisi cor-
pus. Similitudinē car-
nis. q̃ fuit passibilis: tñ
nō peccatrix. De pec-
cato. i. de seip̃o facto ho-
stia p̃ pctō. Mānauit
pct̃m. i. deleuit. P̃u-
dētia carnis. i. q̃ car-
nalis q̃rit. Mors est. i.
ad mortē ducit. Prudē-
tia sp̃s & pax. i. requies.

¶ Fer. vi. sequenti.

Sapientia carnis ini-
mica ē deo. Ex ca-
p̃e epistola: & p̃ungitur
lco epistolę superiori.
Sapientia carnis: sapien-
tia hic & prudentia sus-
perius improprie acci-
piuntur. Inimica deo.
q̃ repugnās illis p̃cep-
tis. Neq̃ pōt: q̃ nemo
pōt duobus dñis seruire.
Nō estis. i. esse debe-
tis. Si habitat in vo-
bis. i. cū baptismo sp̃m
sc̃m accepistis: & cū s̃
de sp̃m. Nō h̃z: q̃ p̃di-
dit gr̃am. Nō est ei⁹. s̃.
mēbri. Mortuus est. s̃.
mortis necessitati sub-
iectū. Qd si sp̃s ei⁹. i.
dei. habitat in vobis:
persenerando in fide et
gr̃a: q̃ suscitauit illum.

EPISTOLAE

C Ddica. viij. post Trinitatem.

Debitores sumus nō carni. hęc lēo supiori ptinuat. & est pclusio pendens ex supiori
bus: & piz lēo. Spū dei agunt. qz nemo venit ad mē dicit saluator nisi p̄ meus
traxerit illū. itē in timore: sicut in veteri lege q̄ fuit lex timoris. Adoptiōis filioz. p̄
gram. In q̄. spū. Clamamus: clamare possumus. Abba. qd̄ interpretat p̄r. scqz sumus
adoptiōis filij. Spūs. i.
sc̄tūstertia in diuina
p̄sona. Testimonū red
dit. hq̄d sum⁹ dei filij p
reuelationē ap̄o factā:
atqz etiā alijs cōplurib⁹

Si filij: p̄sequis ē: qd̄ si
sumus filij: erimus hęc
redes: nō q̄si filius natu
ralis quē p̄stituit hęc
dē vniuersoz: s; gēz: qz
adoptiui. ¶ Ite. iij. seqn.
Non misit me ch̄s
sive baptizare. ex
j. ep̄la ad cor. ca. i. Ap̄ls
in supiori parte dixit se
paucos admodū bapti
zasse. cui⁹ rōnē nūc red
dit: qz nō t̄s ad baptizā
dū: quā ad docēdū mis
sus ē: qd̄ ē maioris offi
cij. tametiā ad vtrūqz mis
si sunt ap̄li. In sapiētia
vbi. i. mūdāna q̄ vbi ex
q̄ntis pagis. Euacuet
crux ch̄s. i. fides passio
nis eius. q̄ videt̄ gētib⁹
stultitia: qz nō argumē
tis s; fide ptinet. Ater
bū crucis. i. p̄dicatio
passiōis. Pereūtib⁹. i.
infidelib⁹. Ater deū.
qz p̄ crucē diabol⁹ deu
ctus ē. Scriptū ē. e. l. s.
xxx. Sapiētiā. ingenio
hūano ad inuētā de re
b⁹ diuinis. sicut prudētiā q̄ est de agibilib⁹. tibi sapiēs: q̄si dicant: nūc q̄ ē in reb⁹ ab hoīe
ad inuētis. tibi scriba. i. legis perit⁹. Inq̄sitor sc̄t. i. rex seculariū. huius mūdi. q̄si vi
cariūmo fecit In dei sapiētia. i. cognitiōe creaturaz. q̄ sūt dei speculū. Mūd⁹. i. mūdū
sapiētes. per stulticiā p̄dicatiōis. i. quā isti purabāt stulticiā. Signa petūt. quia fūest/
cū illis traderet lex. Sapiētiā. nō diuinā. s; q̄tē ipsi inuenerūt. Iudeis scādālū. i. offendi
culū. Stulticiā. opinioe ip̄oz. Vocatiōis. i. electis tam ex iudeis q̄ ex gentilibus. Dei
virtutem. scilicet esse christum.

C Dñica. viij. Beati Pauli ad Roma. Ca. viij

Rēs. Debitores sum⁹: nō carni: vt scd̄m carnem
viuam⁹. Si enim scd̄m carnē vixeritis: moriemi
ni. Si autē spū facta carnis mortificaueritis. viuēris.
Quicūqz enim spū dei agunt: hi filij sunt dei. Nō em̄
accepistis spūm seruitutis iterū in timore: sed accepistis
spūm adoptiōis filiorum dei: in q̄ clamam⁹ abba p̄r.
Ipse enim spūs testimonium reddet spūi n̄ro: qz sum⁹
filij dei. Si autem filij: & h̄eredes. h̄eredes quidem dei:
coheredes autem christi.

C Feria q̄rta. Beati Pauli ad Cor. Ca. i.

Ratres. Nō enim misit me ch̄s baptizare: sed euā
gelizare. Nō in sapiētia vbi: vt nō euacuet crux
ch̄s. Verbū enim crucis peuntib⁹ qd̄ stulticia est: his
autē. q̄ salui sūt. idest nobis v̄tus dei est. Scriptum est
enim. Perdā sapiētiā sapiētū: & prudētiā prudentiū re
probabo. Vbi sapiēs: vbi scriba: vbi inq̄sitor hui⁹
sc̄l̄e: Nōne stultā fecit de⁹ sapiētiā hui⁹ mūdū: Nā (quia
in dei sapiētiā nō cognouit mund⁹ p̄ sapiētiā deum)
placuit deo per stulticiā p̄dicatiōis: saluos facere credē
tes. Quoniā & iudaei signa petunt: & gr̄ci sapiētiā
q̄runt. Nos autem p̄dicamus ch̄m crucifixū: iudeis
quidē scādālū: gentib⁹ autē stulticiā. Ipsi autē vocatis
iudaeis. atqz gr̄cis ch̄m dei v̄rutē & dei sapiētiā.
Quia qd̄ stultū est dei: sapientius est hominibus. Et
qd̄ infirmum est dei: fortius est hominibus.

¶ Feria sexta sequenti.

Uidete vocationē. *Ex. i. epistola pauli ad Cor. ca. i. Et p̄tinuatur principius huius
lōnis cū fine p̄cedētis. vbi ostendit qd̄ modus docēdi p̄ sapiētia h̄boz. nō puenit s̄
dei catholice. Vocationē. i. modū vocationis. Sapiētes/potētes/nobiles: s̄ illitro
rati ⁊ paupes ⁊ rustici. Stulta mūdi. i. q̄s mūdos stultos putat. Infirma mūdi. i. que*

¶ Fe. vi. Bti Pauli ad Co. i. Ca. i.

FRēs. Videte enim vocationē vram: quia nō mlti
sapiētes scdm carnē: nō mlti potētes, nō mlti no
biles: sed, q̄ stulta sunt mundi elegit de⁹: vt cōfundat
sapiētes. Et infirma mūdi elegit de⁹: vt cōfundat for
tia: & ignobilia mūdi: & cōtēptibilia elegit de⁹: et ea
q̄ nō sunt: vt ea q̄ sunt destrueret: vt non gl̄iet omnis
caro in cōspectu ei⁹. Ex ipso aut̄ vos estis in chr̄o iesu,
qui fact⁹ est nobis sapientia & iusticia, & sc̄tificatio, &
redemptio: vt quemadmodum scriptum est: qui gl̄ia
tur in domino gloriatur.

¶ Dñica. ix. Beati Pauli ad Corinthios. i. Ca. x.

Ecce. Rares. Non simus concupiscē
tes malorū: sicut & illi concus
pierunt. Neq; idolatraḡ efficias
mini, sicut quidā ex ipsis quē
admodū scriptū est. Sedit po
pulus māducare & bibere, &
iurrexerunt ludere. Neq; for
nicemur, sicut qdā ex ipsis for
nicati sunt: & ceciderunt vna die viginti tria millia.
Neq; tentem⁹ chr̄m: sicut quidā eorū tentauerunt: &
a serpētib⁹ perierunt. Neq; murmuraueritis, sicut qui
dā eorum murmurauerunt & perierunt ab extermin
atore. Hec autē oīa in figura cōtingebāt illis. Scripta
sunt autē ad correctionē n̄rā, in q̄s fines sc̄dorum de
uenerunt. Itaq; qui se existimat stare, videat ne cadat.
Tentatio vos nō app̄hendat nisi humana. fidelis aut̄
deus est: qui nō patiet̄ vos tentari supra id, qd̄ pote
stis. Sed faciet cum tentatione etiā puentum: vt possi
tis sustinere.

missiois. In q̄s fines deuenerūt. i. sum⁹ in vltima mūdi etate. Stare. s̄ in deo. Ne
cadat. ex tēratione. S̄ nisi hūana. i. q̄ nō pōt oīno ab hoīe euitari. Id qd̄ potestis. sub
audi vincere. p̄ouentū. i. meriti augmentū ⁊ fructū ex tentatione.

mūdos putat infirma.
fortia. i. q̄ putat fortes.

¶ Ea q̄ nō sunt. i. q̄ ab
his putant nullius esse
momentū. Ea q̄ sunt. i.
existimant eē magna.
Nō oīs caro. i. null⁹ hō.
ex modo loq̄ndi ap̄d he
br̄os. Ex ipso. i. ex ip
sius p̄tute. Sapiētia. i.
n̄ra. qd̄ est chr̄s. Scrip
tū est ieremiē ca. ix. qui
gloriat̄ ⁊c.

¶ Dñica. ix. post
trinitatem.

Non simus concu
piscētes. *Ex ep̄la
i. ad cor. ca. x. ⁊ pendet
lō ex sup̄ioribus: dices
rat n̄aq; hec autē in fi
gura facta sunt nostris: ⁊
tūc infert: vt nō simus
concupiscētes malorū: s̄
cut illi fuerūt. s̄ hebr̄i:
post tot beneficia a deo
accepta. Idolatraḡ. vt
hebr̄i fuerūt circa la
tionē legis. Scriptū ē.
Exod. xxxij. Surrexer
rūt ludere. in vituli cul
tu. fornicari sunt. cū
fēminis ex madian. vt
habet Numeri. xvj.
A serpētib⁹. vt scribit̄
Nūm. xxi. Sicut qdā
eorū murmurauerūt. vt
patet in plurib⁹ scriptu
re locis. Ab extermin
atore. s̄ a deo an ea q̄
ingredient̄ terram p̄o*

EPISTOLAE

¶ Feria quarta sequenti.

Non omnis caro. Ex. i. ad Cor. epist. ca. xv. In q̄ apls disputat de resurrectione mortuorum in propria cuiuscunque etiam et corporis: et p̄det l̄cō ex fine superioris lectionis: dixit autem deus dat unicuique secundum proprium corpus: et tunc infert. Quod omnis caro eadem caro: quia sunt diuersae species sicut et ipsa animalia. Caelestia: quae ueniunt et corporalitate saltē. Caelestium gloria. i. pulchritudo. Si resurrectionis non est oīno simile: quia in resurrectione erit idēitas numeralis: in his autem non est huiusmodi identitas. Seminatur: ponit differētiās inter corpora mortuorum et resurgētium. Si est corpus animale. i. quod est. Scriptum ē. Gen. iij. In animas uiuētē. i. uitam animālē. Spiritus uiuificans tē. i. alios. Sed non prius sicut patet de Cain et Abel de ismaele et isaac de iacob et Esau.

¶ Fer. vi. sequenti.

Sicut in Adā omnes moriuntur. Ex eadem epistola et capite: et quod paulo ante dixit: quod si christus resurrexerit: mortui resurgēt: tunc infert sic in Adā. et c. In suo ordine: quia prius fuit christus et dignitate reliqui omnes simul tunc dignitate differēt. Qui sunt christi. i. ipsius membra. Deinde scilicet post resurrectionē. Regnū deo. i. fideles quibus praesent in hac uita. Euacuauerit: quae remanebūt ordines angelorum: scilicet indistincti. Opus regnare. Ex psal. cix. Donec ponatur. i. non solum usque ad inimicorum subiectio nē: sed et modo loquendi sacre scripturae deiceps multo magis. Sub pedibus eius. Ex ps. viij. Destruetur mors: quia restat uita immortalis. Qui subiecit ei omnia: quia christus quia homo est patri subicitur. Omnia in omnibus. i. quod potestas et dignitas omnibus insit a deo.

¶ Feria quarta, Beati Pauli. Ad Corinthios. i. Capite. xv.

Ratres. Non omnis caro eadem caro sed alia hominum, alia pecorum, alia volucrum, alia autem piscium: & corpora caelestia, & corpora terrestria. Sed alia quod caelestium gloria: alia autem terrestrium. Alia claritas solis, alia claritas lunae: & alia claritas stellarum. Stella enim a stella differt in claritate: sic & resurrectio mortuorum. Seminat in corruptione, surget in incorruptione. Seminat in infirmitate, surget in uirtute. Seminat corpus animale: surget corpus spirituale. Si est corpus animale: est & spirituale, sicut scriptum est. Factus est primus homo Adā in animā uiuentē: nouissimus Adā in spiritu uiuificatē. Sed non prius, quod spirituale est: sed, quod animale: deinde, quod spirituale. In christo iesu domino nostro.

¶ Fer. vi. Beati Pauli ad Corinthios. i. Capite. xv.

Rēs. Sicut in Adā omnes moriuntur, ita & in Christo omnes uiuificabuntur. Vnusquisque autem in suo ordine primitiue christus. Deinde hi, qui sunt christi: qui in aduentu eius crediderunt. Deinde finis cum tradiderit regnum deo, & patri, cum euacuauerit omnem principatū, et potestatem. Oportet autem illum regnare, donec ponat omnes inimicos sub pedibus eius. Nouissime autem inimica destruetur mors. Omnia enim subiecit sub pedibus eius. Cum autem dicat omnia subiecta sunt ei: sine dubio praeter eum, qui subiecit ei omnia. Cum autem subiecta fuerint illi omnia: tunc & ipse filius subiectus erit illi, qui subiecit sibi omnia: ut sit deus omnia in omnibus. In christo iesu domino nostro.

Destruetur mors: quia restat uita immortalis. Qui subiecit ei omnia: quia christus quia homo est patri subicitur. Omnia in omnibus. i. quod potestas et dignitas omnibus insit a deo.

¶ Dominica. p. post Trinitatem.

Scitis qm̄ cum gentes essetis. Ex epistola. i. ad Corin. ca. xij. In quo disputat de gra
 q̄ p̄tinet in sacramētis: dicit de sp̄ualib⁹. i. gratijs: molo vos ignorare. Sētes essetis. i.
 more gētilico viueretis. prout ducebamini. in greco q̄ pacto ducebamini seducti. Ana
 thema iesu. blasphemādo ill⁹ nomē: qd̄ gētilēs faciebāt. Dñs ihs. p̄tendo ill⁹ dñm et
 saluatōrē. Idē sp̄s. qz
 in deo p̄iūct⁹ in fidelib⁹
 diuis⁹. Idē dñs. cui oīa
 ministrāt. Ad vilitatē.
 i. ecclē manifestādo
 euāgelium. et p̄fēq̄ alia
 sp̄ūcti dōa. i. f̄monem
 sciētig/ fidē: gr̄as sanitas
 tum. Et reliqua.

¶ Dñica. x. Bñ Pauli ad Corin. i. Ca. xij.

FRēs. Scitis qm̄ cū gētes essetis ad simulachra mu
 ra, put ducebamini eūtes. Ideo notū vob̄ facio: q̄
 nemo in sp̄u dei loq̄ns: dicit anathema iesu. Et nemo
 pōt dicere dñs iesus: nisi sp̄ū sc̄tō. Diuisiōes v̄o gr̄arū
 sunt: idē autē sp̄s, et diuisiōes ministratiōnū sunt: idē
 autē dñs, et diuisiōes opatiōnū sunt: idē v̄o de⁹, q̄ opa
 tur oīa in oib⁹. Vnicuiq̄ autē dat manifestatio sp̄ūs ad
 vilitatē. Alij qdē p̄ sp̄m dat sermo sapientiē: ali⁹ autē
 sermo sciētig sed⁹ m̄ eundē sp̄m. Alteri fides in eodem
 sp̄u: ali⁹ gr̄a sanitatū in vno sp̄u. Ali⁹ opatio v̄tutū.
 ali⁹ p̄phetia. Ali⁹ discretio sp̄irituū: ali⁹ gr̄a linguarū:
 ali⁹ interpretatio sermonum. Hęc autē oīa operat vnus
 atq̄ idē sp̄s: diuidens singlīs put vult.

¶ Fēf. iij. Bñ Pauli ad Corin. ij. Cap. v.

FRēs. Scim⁹ qm̄ si terrestris dom⁹ n̄ra hui⁹ habi
 tatiōis dissoluat, q̄ edificatiōē ex deo habemus
 domū nō manufactā: sed eternā in celis. Nā & in hoc
 ingemiscim⁹ habitatiōē n̄ram, q̄ de celo est sup̄ in
 dui cupiētes. Sitū vestiti et nō nudi inueniamur. Nā et
 q̄ sum⁹ in hoc tabernaclo ingemiscim⁹ grauati: eoq̄
 nolum⁹ expoliari: sed sup̄uestiri: vt absorbeat, quod
 mortale est a vita. Qui autē efficit nos in hoc ipsum
 deus, q̄ dedit nobis pign⁹ sp̄ūs. Audētes igit̄ semp &
 sciētes, qm̄ dū sum⁹ in hoc corpe, pegrinamur a dño
 (p̄ fidē em̄ ambulam⁹, et nō p̄ specię) Audem⁹ autē:
 & bonā volūtātē habemus magis pegrinari a corpe
 & p̄ntes esse ad dñm. & ideo cōtendim⁹ siue absentes
 siue p̄sentes placere illi. Oēs em̄ nos manifestari opor
 tet aīe tribunal ch̄i, vt referat vnusq̄sq̄ p̄pria corpo
 ris put gessit siue bonū siue malū. Sciētes ergo timorē
 rem dñi, hoībus suademus: deo autē manifesti sumus.
 Spero autē & in cōscientijs v̄ris manifestos nos esse.
 per iesum ch̄m dñm n̄rm.

¶ Fēf. iij. seqnti.

SCim⁹ qm̄ si terre
 stris. Et. ij. ad cor.
 ep̄la ca. v. In q̄ apls cō
 mēdat ministeriū noui
 testamēti ex p̄mio fidei.

Terrestris/ domus. i.
 corpe terrenū mortū.
 habem⁹ domū. p̄stat in
 trālatiōe. Ad manu
 factā. i. corpe gificatū/
 qd̄ est immortale. In
 gemiscim⁹ cupiētes. qd̄
 alibi dixit. cupio dissolu
 ui et eē cū ch̄so. Vestit⁹
 ti. i. corpe hoc mortali.

Et nō nudi. i. spoliari
 eo. qz cupim⁹ immorta
 li tatē et nolum⁹ p̄dere
 hanc mortalitatē. s̄ nisi
 granū frumēti cadēre.
 Ingemiscim⁹ de disso
 lutiōe corporis et aīe.
 Mortalitas a vita. i. p̄
 gloriā superuenientem.

In hoc ihs. i. vt habe
 mus vtrūq̄ appetitū.
 pign⁹ sp̄ūs. i. gr̄am:
 vt sp̄ualē illā vitā appe
 tamus. Audētes et
 sciētes. i. qz hoc scim⁹ et
 audem⁹. per fidē: pa
 rāthesis est. per spe
 ciem: vidētes rem sicut i

EPISTOLAE

est. Audemus inq̃. peregrinari a corpore sub. quā a dño Placere illi. quomodo cūq̃ velimus nolim⁹. Q̃s em̃. necessitate ponit resurrectionis. Timorē dñi. timendū esse. Manifesti sumus. q̃ scrutās c/ida. In p̃dictis ṽris. cuius vos consēj estis.

¶ Feria sexta sequenti.

Spe em̃ salui facti sumus. Ex epistola ad Rōm. ca. viij. vbi ap̃ls incipit exhortari ad patientiā & tollerantiā passionū: ad quā maxime confert spes. Ideo: subdit: spe salui facti sumus. Spes q̃ videt. q̃ nō videm⁹ deū clare: s̃ sumus in expectatione vidēdi: s̃ cū videm⁹ iā nō est spes. Per patientiā. q̃ est coniuncta spei. Spūs adiuuat. dirigendo nos ad ch̃s. Sic ut op̃s. vt pueniēs est ad salutē. Postulat p nobis. i. postulare nos facit. Quid desideret spūs. de angelo cuius n̄m attributo q̃dam intelligunt. ¶ Dñica xi.

Omnib⁹ vobis facio. ex epla ad Cor. i. ca. xv. In q̃ agitur de resurrectione mortuorū. & impūnis cōmendat euāgelij excellētis. In q̃ statis. crepti & nō iacētes. Qua rōne. q̃ nō hūana s̃ diuina. Frustra. i. sine effectū. Qd̃ accepi. s̃ a deo. Sch̃s sc̃pturas p pphetas de illo. Cep̃s. i. petro: q̃ s̃p̃sce dictus ē cephas. gr̃ce x̃o & latine petrus. de q̃ vide Lucē ultimo. Undecim. i. ioan. xx. Quingētis. in galilea. Mar. vlti. Iacobo de hoc nō legitur ap̃d euāgelistas. Apostolis oibus: in die ascensionis. Mihi tanq̃ abortiuo. i. post ascensionē vocato: de q̃ actu. i. x. Vocare apostolus: sed q̃qd̃ sumus: g̃a dei sum. q̃ ex me persecutore t̃m. Vacuans fuit. i. sine operibus. ¶ Fer. iij. sequenti.

Nescitis qm̃ corpa ṽra. Ex. i. ad Cor. epla ca. vi. In q̃ agitur de affinitate corpis hūani ad corp⁹ ch̃s: hoc p baptisimū & fidē. Mēbra ch̃s. i. subtrahēdo me ab ipso.

¶ Feria sexta. Beati Pauli ad Roma. Ca. viij.

Fratres. Spe enim salui facti sumus. Spes autē. q̃ videt: nō est spes. Nā. qd̃ videt quis: quid sperat? Si autē qd̃ nō videm⁹ speram⁹. p patientiā expectamus. Sicut autē & spūs adiuuat infirmitatē n̄ram. Nā quid oremus sicut oportet: nescimus: sed ipse spūs postulat p nobis gemitibus inenarrabilibus. Qui autē scrupatur corda: scit quid desideret spūs: quia scdm̃ deum postulat p sanctis.

¶ Dñica. xi. Beati Pauli ad Corin. i. Ca. xv.

Fratres. Notum autē vobis facio euāgelij. qd̃ p̃dicaui vobis: qd̃ & accepistis: in quo et statis: p qd̃ & saluamini: quia rōne p̃dicaui vobis: si tenetis: nisi frustra credidistis.

Tradidi em̃ vobis in primis. qd̃ et accepi: qm̃ ch̃s mortu⁹

est. p p̃ctis n̄is scdm̃ scripturas. Et: q̃a sepulc⁹ ē. & q̃a resurrexit tertia die scdm̃ scripturas: et q̃a visus est Cep̃s. & post hoc undecim. Deinde visus ē plusq̃ quingētis fratribus simul: ex quib⁹ mlti manēt vsq̃ adhuc. qui dam autē dormierūt. Deinde visus est Iacobo: deinde ap̃ls oib⁹. Nouissime autē oim⁹: tanq̃ abortiuo visus est & mihi. Ego enim sum minim⁹ ap̃lorū: qui non sum dign⁹ vocari ap̃s: quoniam p̃secutus sum eccliam dei. G̃ra autem dei sum id. qd̃ sum: & g̃ra eius in me vacua non fuit. ¶ Fer. iij. B̃ti Pauli ad Cor. i. Ca. vi.

Fr̃es. Nescitis qm̃ corpa ṽra membra ch̃s sunt. Tollēs ergo mēbra ch̃s: faciā mēbra meretricis:

nō legitur ap̃d euāgelistas. Apostolis oibus: in die ascensionis. Mihi tanq̃ abortiuo. i. post ascensionē vocato: de q̃ actu. i. x. Vocare apostolus: sed q̃qd̃ sumus: g̃a dei sum. q̃ ex me persecutore t̃m. Vacuans fuit. i. sine operibus. ¶ Fer. iij. sequenti.

Nescitis qm̃ corpa ṽra. Ex. i. ad Cor. epla ca. vi. In q̃ agitur de affinitate corpis hūani ad corp⁹ ch̃s: hoc p baptisimū & fidē. Mēbra ch̃s. i. subtrahēdo me ab ipso.

Fcix.

Fcix.

meretricis. p. carnis libidini. Meretricis: nō legitime vxori. Inq̃t sc̃ptura. Gen. ij. In carne yña. p̃pe aut̃ cū vxore: cū meretrice autē q̃dammodo. Tū spūs ēf̃m amorē. fugite fornicationē: cū victoria ī sola fuga ē. Extra corp̃: q̃ maculat solā aīaz. In cor- pus suū: q̃ tā corpus q̃ aīaz cōiungit. Tēplū p̃f̃icit: p̃ fide ē baptis̃mū. Non estis r̃il. p̃p̃ij t̃ris: sicut mēbrū nō est iūi t̃r/ s̃ totius corp̃is ē magis q̃ suū.

¶ **C**fer. vi. ſequenti.

Abſit. An nescitis qm̃ q̃ adheret meretrici, vnũ corp⁹
efficitur? Erũt(inq̃r) duo in carne vna. Qui autē adhe
ret dñō, vnus sp̃s est. Fugite fornicationē. Omne em̃
pc̃m, qđ cūq; fecerit hō extra corp⁹ ē: q̃ autē fornicat,
in corp⁹ ſuũ peccat. An nescitis qm̃ mēbra ṽra tem
pli ſũt ſp̃ũs ſancti: qui in vobis eſt, quē habetis a deo:
& nō eſtis ṽri? Empti em̃ eſtis p̃cio magno. gl̃ificate
& portate deum in corpore veſtro.

¶ Fer. vj. Btí Pauli ad Coř. j. Ca. v. & vj.

Fratres. Scripsi vobis in epistola ne commisceamini fornicarijs. Non utiq; fornicarijs huius mundi: aut avaris, aut rapacibus, aut idolis servientibus: alioquin debueratis de hoc mundo exisse. Nūc autē scripsi vobis non cōmisceri. Si is, q̄ frā inter vos noīat: est fornicator: avar⁹, aut idolis serviēs: aut maledic⁹, aut ebriosus: aut rapax, cū hmōi nec cibum sumere. Quid em̄ mihi de his, qui foris sūt iudicare? Nōne de his, q̄ in⁹ sunt vos iudicatis? Nā eos, qui foris sunt, de⁹ iudicabit. Auferte malū ex vobis ip̄is. Auferat aliquis v̄r̄m hñs negociū aduersus alterū iudicari apd' inīqs, & nō apd' scōs. An nescitis qm̄ scī de hōc mūdo iudicabūt? Et si in vobis iudicabit mūd⁹, indigne estis, qui de minimis iudicetis? Nescitis qm̄ āgelos iudicabimus: q̄ro magis sc̄lariā? Sc̄laria igi⁹ iudicia si habueritis, cōtēpibiles: qui sunt in ecclia: illos cōstitui te ad iudicādū. Ad verecūdiā v̄r̄am dico. Sic non est in v̄s sapiēs quisq; qui possit iudicare in f̄rem suū, sed frā cū f̄re iudicio cōtēdit, & hoc apd' infideles. Iā quidē oīno delicti⁹ est in vobis: q̄ iudicia habetis in v̄s. Quare nō magis iniuriā accipitis? Quare non magis fraudem patimini? Sed vos iniuriam facitis, & fraudatis: & hoc fratribus.

Scripsi vob in epla
Ep. j. apñ epla ad
Cor. ca. v. partum. vi. et
qz fortasse in alia qdam
epistola sc̃pturæne cõ
miserent fornicarijs: a
illi putabāt qd̃ itelliges
ret paul⁹ de fornicatiõe
p̃uati: hoc ē idolatria:
nūc dicat illis itelligedū
ēē de oib⁹ criminosis.

fornicatorijs huius munda-
di. personis in rebus
mundanis. Rapacibus. s.
alieni iuasoribus. Mū
do egisse. i. inoproprie
q̄ talia fecisse. Nō cō
misericordiam dōz nūc
rat cū q̄s nō. Qui for-
sūt. i. infidelibus. q̄ nō sūt
in foro ecclesie. Iudis
care debent. Auferre
malū. i. malos hoies.

Negociū. i. litē. qñ dicat
nō bñfacit; si illū pveni
tis apđ iudices inq̃s: z
nō potius apđ iustoz.

Scit iurabitur. i. erunt
venturo iudici afflicti
res: iuxta illud mat. xij.
Sedebit sup sedes. xij.
iudicantes. In ro. iij.
vos in die iudicii. De
minimis. i. paruis mundi
rebus. Angelos. q. ceci
derit ad lucifero. Corp
tibles. i. minores. et mu
tiores. q. tales sunt pri
ores: et i. agibiles: sa
pientes ad maiora se

uari. Dico. si hoc qđ se qđ. s. qđ sunt int̃ vos lit̃es. Iudicia int̃ vos mō se qđtes p̃cep-
tū euāgelicū. Iniuriā qđ deterius est iniuriā facere qđ pati: ut inquit Plato.

EPISTOLAE

¶ Dominica. xij. post trinitatem.

Fiduciam talem habemus. Ex epla. ij. ad Corinth. ca. iij. In quo postea ostēdit se nō egere hōim cōmēdatiōe: nūc dicit. oīa deo accepta: esse referēda. Cogitare. qđ minus est qđ dicere. A nobis. s. qđ ex nobis. Nō s̄a. sicut hebreis. S; spū. s. infuso. qđ lex euāgelica p̄stat. Ministratio mortis. cuiusmodi erat veteris legis. In lapidib; i. tabulis lapideis.

Fuit in gl̄ia. i. gloriosa. faciem Moysi. qđ erat comutata: vt legit Exod. xxxij. Euacuatur. s. p euāgelicā legē. Nō magis qđ dicat: multo magis erat in gloria. Dānatiōis: qđ inducebat p legē Moysi. Ministe riū iusticię. qđ est in lege euangelica.

¶ Fer. iij. seqnti.

Non predicamus nosmetipsos. Ex epistola pauli. ij. ad Corinth. ca. iij. In qđ qz sup̄ vocauit euāgelii sūm: hic vocat euangelium ch̄r̄i: putaret aliqđ esse duo euangelia: ideo dicit. Nō p̄dicamus. s. tanq̄ autores euāgelii.

Seruos v̄ros. s. ad ministrādo vob doctrinaz ch̄r̄i. Qui dixit. i. dīcēdo fecit. Senesce. s. Illuxit. i. lucē spūalē infudit. Ad illuminationem sciētię. i. ad manifestationē noticię diuinę. In facie iesu ch̄r̄i. melius in gr̄co in persona ch̄risti. Thesaurum istū. i. lūminatiōē dei. In vasis fictilibus. i. in hoc corpore mortali. Sublimitas. i. hoc magnū qđ facimus. Nō angustiamur. i. defatigamur. Apouamur. i. indigemus qz gr̄ce apozia est indigentia. Non derelinquimur. s. a deo. Derelinquimur. s. in periculum. Mortificationem iesu. i. compassionem. Manifestetur. s. in iudicio.

¶ Dominica. xij. Beati Pauli ad Corinthios. ij. Capite. viij.

Rēs. Fiduciā talē habemus per ch̄m ad deum: nō qđ sufficiētes sim; aliquid cogitare a nob; qđ ex nob; sed sufficiētia n̄ra ex deo est. Qui & idoneos nos fecit minitros noui testamēti: non littera. sed spū. Littera em occidit: spū autem viuificat. Qđ si ministratio mortis litteris deformata in lapidibus fuit in gloria: ita vt non possent intendere filij israel in facie Moysi ppter gl̄iam vultus eius. qđ euacuatur: quomodo nō magis ministratio spūs erit in gl̄ia? Nam si ministratio dānationis est in gloria: multo magis abundat ministerium iusticię in gloria.

¶ Feria quarta. Beati Pauli ad Corinthios. ij. Cap. iij.

Fratres. Non enim nosmetipsos p̄dicamus: sed iesum christum dominum nostrum. Nos autē seruos vestros per iesum. Quoniam deus. qui dixit de tenebris lucem splendescere. ipse illuxit in cordibus nostris ad illuminationem sciētię claritatis dei in faciem christi iesu. Habemus autem thesaurum istū in vasis fictilibus. vt sublimitas sit virtutis dei: & non ex nobis. In omnib; tribulationem patimur: sed nō angustiamur. Aporiamur: sed non destituimur. Persecutionem patimur: sed non derelinquimur. Deici-mur: sed non perimus. Semper mortificationem iesu christi in corpore nostro circumferentes: vt & vita iesu in corporibus nostris manifestetur.

¶ Feria sexta sequenti.

Semper nos q̄ viuimus. Ex eadē epistola ⁊ capite: ⁊ p̄tinuat lēo cū fine sup̄ior[is] ep̄lę ⁊ est eadē ep̄lę sentētia. Ergo mors. s. ch̄ri aiando nos ad tolerādos labores. t̄ita. s. ch̄ri p̄ferēdo sp̄e resurrectionis: h̄ntes ordo est nos credim⁹ ⁊ loq̄mur h̄ntes ⁊c. Scriptū est ps. cxy. Oīa p̄p̄t vos: subaudi facim⁹ ⁊ parimur. ut gr̄a abūdās. s. a nob̄

in vos. per multos. q̄ ex nro ope agāt dō. gratias. Nō deficiim⁹. s. in substinēdis laborib⁹. Qui fortis ē. i. hō carnalis. Qui int⁹ ē. i. sp̄ual̄. In p̄sentī. s. corpe subiecto corruptiōi. Ponderus eternū. i. rē magnā: hoc ē gloriā eternā.

¶ Dominica. xij. post Trinitatem.

¶ Fer. vij. Beati Pauli ad Corinth. ij. Ca. iij.
FRes. Semp nos q̄ viuimus p̄pter iesum in mortē tradimur: vt et vīta iesu manifestet in carne nr̄a mortali. Ergo mors in nobis opat: vīta autē in vobis. H̄ntes autē eūdē sp̄m̄ fidei: sicut scriptū est. Credidi. p̄p̄t qd̄ loquut⁹ sum: ⁊ nos credim⁹: p̄p̄t qd̄ ⁊ loq̄mur sc̄d̄tes qm̄. q̄ suscitauit iesum: ⁊ nos cū iesu suscitabit: ⁊ cōstituet vobiscū. Oīa em̄ p̄p̄t vos: vt gr̄a abūdās p̄ m̄ltos in gr̄ati actiōe ab̄idet in gl̄iam dei. Propter qd̄ nō deficiim⁹. sed licet is. q̄ foris est nr̄ hō corruptat: int⁹. qui intus est: renouat de die in diē. Id em̄ qd̄ in p̄senti est momentaneū: ⁊ leue tribulatiōis nr̄e: supra modum in sublimitate eternum gl̄iōpōdus operatur in nobis: Nō cōtemplātib⁹ nobis. q̄ vident. sed q̄ nō videntur. Q̄cū em̄ vident temporalia sunt. q̄ autē nō videntur. eterna sunt.

¶ Dominica. xij. Beati Pauli ad Galatas. Cap. iij.

Iratres. Abraz dictę sunt p̄missiōes ⁊ sēmini ei⁹. Nō dicit ⁊ seminib⁹ q̄si in multis. sed q̄si in vno. ⁊ sēmini tuo: q̄ ē ch̄rs. Hoc autē dico testamētū cōfirmatū a deo. q̄ post q̄dringētos ⁊ triginta ānos facta ē lex: nō irritū facit ad euacuādā p̄missionē. Nā si ex lege h̄reditas: iā nō ex p̄missiōe. Abraz autē p̄repp̄missionē donauit de⁹. Quid igit lex? Propt̄ trāsgressiōē posita est: donec veniret sēnē. cui p̄miserat. ordinata p̄ āgeulos in manu mediatoris. Mediator autē vni⁹ non est. de⁹ autē vn⁹ est. Lex ergo aduersus p̄missa dei: Absit. Si em̄ data esset lex. q̄ posset viuificare: v̄e ex lege eēt iusticia. Sed cōclūsit scriptura oīa sub p̄tō: vt. p̄missiō ex fide iesu ch̄ri daretur credentibus.

Abraz dictę sunt p̄missiōes. Ex ep̄la pauli ad Gala. ca. iij. In q̄ declaratiōis h̄reditas eterna nō dat⁹ p̄ legē. Mōs: s. p̄ ch̄ri fidem. Sēmini ei⁹. q̄ impleta sunt in ch̄ro. ideo dicit sēmini ⁊ nō sēminib⁹. Hoc testamētū. i. p̄missiōes per modū testamēti.

Quę. s. lex. ⁊ est ordo q̄ lex facta ē. ⁊c. Nō irritū facit. i. nō tollit p̄missionē Abraz factaz.

Ex lege h̄reditas. subaudi dat⁹. Nō ex p̄missiōe. s. dat⁹ ex p̄missiōe: ergo nō ex lege. Quid igit lex? subaudi aliq̄s diceret qd̄. p̄fuit: propt̄ trāsgressiōē. i. punitiōnē delictorū. Sēnē. i. ch̄rs de semine Abraz. Cui p̄miserat. i. id in q̄ erat p̄missiō cōplēda. per angelos. q̄ lex non fuit data a deo. Mōsi nisi p̄ āgelū. vt habetur

Actu. vij. In manu mediatoris. i. in p̄tate ch̄ri ad mutādū eā p̄ voluntate sua. t̄m. s. duor. s. dei ⁊ hōim. viuificare. i. vitā eternā dare. Scriptura. i. lex. Mōsi.

EPISTOLA E

¶ Feria quarta sequenti.

Mortificati estis legi. Et epistola ad Rom. cap. viij. In quo agitur de lege Moysaice cessatione per aduentu legis euangelice. Mortificati legi. i. Moysaice. Sicut alterius. i. eiusdem christi. Fructificetis. opera noue legis faciendo. Estemus in carne. ante puerfitem. Morti. i. opera morte digna. Nunc aut sub lege euangelica.

Lex pctm est. i. nundd infertur ex vbiis nris: qz fuit peccandi occasio. Pctm nō cognouisse malū. Nesciebam subaudi pctm ee.

Idē pcupisces. Exo. xx

Occasione itaqz non fuit lex pctm: s; occasio peccandi. Oē cōcupiscētiā. i. augmentauit in me incensuū peccandi. Nam pctm. i. pcupiscentia. Occasione accepta: per legē [vt dictū est.] Seduxit. i. trahēdo me ad peccato p̄sentendum.

Occidit me. i. inducens ad opus. Qd bonū est. i. in se. Factū est mors. i. mortis causa: s; nō idcirco malum: idcirco dicit absit. Pctm. idest pcupiscentia. ut appareat pctm. i. malum.

Per bonū. i. per legē q̄ distinguit malū a bono.

Operatū est mihi in morte. i. induxit me ad peccatum.

¶ Feria sexta sequenti.

Scimus qz lex. Ex eadē epistolaz capite ad Rom. 2 p̄tinat lēoni p̄cedentis epistolę. vbi apostolus pbat qd dicit per testimoniu legis naturalis. Lex spiritalis. i. ordinans ad rōnis instructū. Ego carnalis. i. seqns appetitum irrationalem.

¶ Feria q̄rta. Beati Pauli ad Rom.

Capite. vij.

Fratres. Mortificati estis legi per corpus ch̄i: vt sitis alteris. qui ex mortuis resurrexerit: vt fructificetis deo. Cum. n. essem⁹ in carne: passionēs p̄corum. q̄ per legem erāt operabātur in mēbris nris: vt fructificarent mortu. Nunc autem soluti sum⁹ a lege mortis in q̄ detinebamur. ita vt ser uiam⁹ in nouitate sp̄s: et non vetustate l̄e. Quid ergo dicemus? Lex pctm est: Absit. Sed pctm non cognoui nisi per legem. Nā concupiscētiā nesciebā: nisi lex diceret. Non concupisces. Occasione autem accepta: pctm per mādatum. operatum est in me oēm concupiscētiā. Sine lege. n. pctm mortuum erat. Ego autem uiuebā sine lege ali q̄n: sed cum venisset mādatum. pctm reuixit. Ego autem mortuus sum. Et inuentum est mihi mādatum qd erat ad vitā: hoc esse ad mortem. Nā pctm occasione accepta per mādatum seduxit me: & per illud occidit. Ita qz lex quidem sc̄a & mādatum sanctum & iustum & bonum. Qd ergo bonum est: mihi factum est mors: Absit. Sed peccatum. vt appareat peccatum: per bonum operatum est mihi mortem. Vt fiat supra modum peccās pctm per mādatum.

¶ Fer. vij. B̄i Pauli ad Roma. Cap. vij.

FRes. Scimus quia lex spiritalis est. Ego autem carnalis sum: venundatus sub peccato. Qd enim operor non intelligo. Non enim qd volo bonum: hoc ago. sed qd odi malum. illd facio. Si autem qd nolo illud facio: consentio legi quoniam bona est. Nunc autem iam non ego opere illud: sed qd habitat in me peccatum. Scio enim quia non habitat in me hoc est in carne mea bonum. Nam velle adiacet mihi: perficere autē bonum. non inuenio. Non enim qd volo bonum: hoc facio: sed qz nolo malum: hoc

transmutatus: scz a primo parente. Qd operor. s. per appetitum non intelligo per rationem: qz ignorat omnis flagitiosus q operatur. Qd volo. per rōnem. hoc ago. appetitu obstante. Qd odio. s. per rōnem. Cōsentio legi. in quantum nolo: repugno. est in quantum facio. Non operor. qd dicitur ratio. peccā. i. peccā concupiscentia. habio tat bonū. i. inclinatio ad bonum. Nolle adiacet. i. volūto boni per rōnem. Nō inuenio. impediēte appetitu: Inuenio legem mihi. s. volēti facere bonum rōni psonum.

ago, Si autem qd nolo illud facio: iam non ego operor illud, sed qd habitat in me peccatum. Inuenio igitur legem volenti mihi facere bonum: quoniam mihi malum adiacet. Condelector enim legi dei scdm interiorē hominē. Video autem aliā legem in membris meis repugnātem legi mentis meae: & captiuans me in lege peccati: q est in membris meis. Infelix ego homo: quis me liberabit de corpore mortis huius? Grā dei, per iesum chr̄m dñm nr̄m.

¶ Dominica. xij. Beati Pauli ad Galatas. Capite quinto.

Ratres. Spiritu ambulate: & desideria carnis non perficietis. Caro enim concupiscit aduersus spiritum: spiritus autem aduersus carnem. Hæc enim sibi inuicem aduersantur, vt non quæcunq; vultis, illa faciatis. Quod si spiritu ducemini: non estis sub lege. Manifesta sunt autem opera carnis: quæ sunt fornicatio, immunditia, impudicitia, luxuria, idolorum seruitus: ueneficia, inimicitia, contentiones, æmulationes, iræ, rixæ, dissensiones, sectæ, inuidiæ, homicidia, hebrietates, commessationes, & his similia, quæ prædico vobis, sicut prædixi quoniam quitalia agunt, regnum dei non consequentur. Fructus autem spiritus est charitas, gaudium, pax, patientia, longanimitas, bonitas, benignitas, mansuetudo, fides, modestia, contentia, castitas. Aduersus huiusmodi non est lex. Qui autem sunt chr̄i, carnem suam crucifixerunt cum vitijs & concupiscentijs.

Aduersus huiusmodi: immo hæc omnia legi pstant. Cui sunt christi. simitantes. Crucifixerunt carnē. i. in his concupiscentiis vitis mortui sunt cum carne.

Malum. i. inclinatio ad peccā. Cōdelector legi. i. pcentio per rōnem. Aliam legē. i. inclinationē ad malū. Legi mētis. s. naturali q inducit ad bonū. Mortis huius. nō dicit simpliciter de corpore: sed addit mortis alioq corporis immortalitas appetibili est. Statia dei: scz liberabit.

¶ Dominica. xij. post trinitatem.

Spiritu ambulate. Ex epist. pauli ad Gala. ca. v. qz superius dixit nō esse vincendum sm carnē: sed sm spm: nūc infert. Spū ambulate &c. Caro aduersus spm: vnde cōstat bellū illū plusq; civile. Quæcunq; vultis: per rōnem. faciares. obstante appetitu.

Sub lege. i. seruitute legali subiecti. Manis festa. qz sunt sensibilia.

Prædico vobis. anteaq; veniat dei iudicium: qz tunc non erit penitentis locus. Fructus autē enumeratis multis peccōz gñibus: enūciat opera spūs.

EPISTOLAE

¶ Feria quarta sequenti.

Nolite iugū ducere. Ex epistola ad Cor. ij. ca. vi. In quo apostolus hortat Corinthios ut deuitent infidelium consuetudinē a bobus iugo subditis. Quę participatio. antitheton est. i. extra positū: opponunt namq; iusticia iniquitatis lux tenebris. chrs Belial. fidelis infideli. templū idolis. Templū dei. i. in qbus deus inhabitat. Sicut dicit deus. Leuitici. xvi. ponā tabernaculū meum in medio vtri. p quo apostolus dicit: hic inhabitabo i illis.

Propter qd. i. qz ita ē. Dicit dñs. esa. lii. Exite de medio. tria tangit in hac admonitōe. Prīmū qd eorū pctā deseram⁹. fm vt pctōrum occasio nem fugiamus. tertium ne dissimulemus eorū mala: s; potius reprehendamus. Has pmissio nes. hoc iā ex cap vj. est. hortaturq; Corin thios ad mundationem pctōz tam spūalium q; corporalium.

¶ Fer. vi. sequenti.

Nescitis qz iniquū. Ex epla ad cor. j. ca. vi. et gtrinat eplę superiorū: q legebat fer. vi. post dñicā. xj. post trinitatē. vbi dixit qre nō magis fraudē patimini. et tūc infert. An nescitis qz iniquū. qñ dicat videt qd nesciat. Nolite rare. Duos errores res mouet. prior ē: qd credebāt p fidē et baptismum etiā sine opib⁹ pctā deseri. Molles. libidinis molliciē exercētē. Martialis. forsita et posset vincere mollis otho. Fuiſtis hęc. i. his vicij detēti. Oia licēt. i. possum facere. mō nō sit ptra legē. Nō oia expedit. i. sunt vtilia ad finē psequendū. vt licet vxorē ducere: s; alicui nō est vtile. vt philosopho. Sub nulli⁹ pte. vt sim pura sub impio vxor. expēlū est a simili de vāter esca: qz licet comedere: s; nō expedit aliqui. De struet. post corpōz resurrectionē: qñ erit vter: s; nō erit illi⁹ vsus. Corp⁹ dñi. s. ordina tur dñs corpōz. qz suscitabit ab illo. Dum suscitauit. i. chrm: atq; ex consequenti nos quoq; suscitabit.

¶ Fer. iij. Beati Pauli ad Cor. ij. Cap. vj. & vij.

Fratres. Nolite iugū ducere cum in fidelib⁹. Quę em participatio iusticię cum iniquitate? Aut q̄so cietas luci. ad tenebras? Quę aut cōuētio chri. ad Belial? Aut q̄ pars fidei. cū infidelib⁹? Quis aut cōsensu tēplo dei. cū idolis? Vos em estis tēplū dei viuī: sicut dicit de⁹. Qm inhabitabo in illis: & inābulabo inter eos: & ero illorū de⁹: & ipsi erunt mihi ppl⁹. ppter qd exite de medio eorū: & separamini dicit dñs. et immū dum ne tetigeritis: separamini dicit dominus. & ego recipiā vos. Et ero vobis in patrem: & vos eritis mihi in filios & filiās: dicit dominus omnipotens. Has ergo hñtes promissiones charissimī: mundemus nos ab omī inqnamēto carnis & spūs: pficiētes sc̄ificatio nē in timore dei. Per iesum chrm dñm nr̄m.

¶ Fer. vj. Beati Pauli ad Corinthios. j. Ca. vi.

Frēs. An nescitis qa iniqui regnum dei nō posside bunt? Nolite errare. neq; fornicari. neq; idolis ser uientē. neq; adulteri. neq; molles. neq; masculorū cō cubitores: neq; fures. neq; auari. neq; ebriosi. neq; male dīci. neq; rapaces regnū dei possidebunt. Et hęc aliqñ qdā fūistis: sed abluti estis: sed sc̄ificati estis. sed iustifi cati estis in noīe dñi nr̄i iesu chri & in spū dei nr̄i. Oia mihi licēt: sed nō oia expediūt. Oia mihi licēt. Sed ego sub nullius redigar potestate. Esca vētri. et vēter elcī: de⁹ aut & hunc & hāc destruet. Corpus aut nō forni cationis: sed dño: & dñs corpōz. Deus ꝑo & dñm sus citauit. & nos suscitabit per virtutem suam.

¶ Dñica. xv. post trinitatem.

Spiritu uiuim⁹. Et epistolae pauli ad Gala. ca. vi. Nisi quod permittit clausula ex fine capituli superioris. Ad etiam predebat ex epistola que legebat in dñica pcedenti in inferrebat quod hic legimus. Si spiritu uiuimus. & ab invicem & pcedentes. & ad rixam & pcedentes. preoccupat⁹. ab aliquo passione carnali. Qui spirituales estis. & liberi a tali passione. Consideras. ex plurali facit transitu ad singulari. Sed potius ita dicitur

¶ Dñica. viij. Beati Pauli ad Gala. Ca. v. & vi.
Freres. Si spiritu uiuimus: spiritu & ab invicem. Non efficiamur inanis glorie cupidini: inuicem puocantes: inuicem inuidetes. Freres, & si preoccupat⁹ fuerit homo in aliquo delicto, vos, qui spirituales estis: hominibus instruere in spiritu lenitatis. Consideras teipsum ne & tu tesceris. Alter alteri⁹ onera portare: & sic adimplebitis legem christi. Nam si quis existimat se aliquid esse (cum nihil sit) ipse se seducit. Op⁹ autem suum perbet unusquisque, & sic in semetipso tantam gloriam habebit: & non in altero. Unusquisque enim onus suum portabit. Communicet autem is, qui cathecizat⁹ & bono, qui se cathecizat in omnibus bonis. Nolite errare: de⁹ non irridet. Quae enim seminauerit homo: haec & metet. Qui enim qui seminat in carne sua: de carne & metet corruptionem. Qui autem seminat in spiritu, de spiritu & metet vitam aeternam. Bonum autem facientes non deficiamus: tempore enim suo metem⁹: non deficietis. Ergo dum tempus habemus: operemur bonum omnes, maxime autem ad domesticos fidei.

¶ Item. iij. Beati Pauli ad Timo. Ca. vi.

Charissime. Quicumque sunt sub iugo serui: dominos suos omni honore dignos arbitrentur, ne nomen domini, et doctrina blasphemetur. Qui autem fideles habent dominos: non contenti: quia freres sunt: sed magis seruiant: quia fideles & dilecti: qui beneficij participes sunt: haec docet, & exhortare. Si quis aliter docet, & non acquiescit sanis sermonibus domini nostri iesu christi: & ei qui sedet in pietate est doctrinae superbi⁹: nihil sciens: sed laqueus circa questionem & pugnam & bonum: ex quibus oriuntur inuidiae: contentiones, blasphemiae: suspitiones, male contentiones hominum mente corruptorum: & qui veritate priuati sunt: existimant

linguae ut haec verba tantum gēda sint inferiorum. Alter alteri⁹, per inuicem. Se esse aliquid. id est se sufficere sine alteri⁹ adiutorio. Se seducit. id est deceptus falsa de se opinione. In semetipso. id est non pen debet ex alteri⁹ iudicio / sed conscientia sua teste uiuet. Onus suum. id est penam suam peccati. id est illo uergeri quicquid suos patimur malis. Qui cathecizat. id est instituit ad fidem. In bonis: & non imitemur illis in malis. Errore. id est circa hoc. Non irridet. id est non decipit. Quae seminauerit. id est opera sua mercedem recipiet. Cetera patet.

¶ Item. iij. sequenti.

Quicumque sunt sub iugo. Et epistola. ad Timo. ca. vi. In quo apostolus inducit Timo: heus ad ea facienda quae ad potestatem pertinent. Dominos suos: etiam infideles. ut pauli nus episcopus Molossis / qui seruus infideli domino per filio cuiusdam viduae. Blasphemet a domino infidelis. Freres sunt. id est sub eadem fide. Beneficij. id est baptisimi eius de. Si quis aliter. id est quā a me dictum. Sed pietate & religioe christianā.

Superbi. subaudi etiam inobedientes. Nihil sciens. id est ignarus. Et laqueus. id est stupido & sensat⁹. Contentiones: prouerbie. A uitate puati. id est uigilantia & doctrinae. Pietate. id est religionis predicatione faciendā esse propter lucrum. Quasi magis. id est magnum lucrum predicationis, pietatis. pietatis exercitatio cum sufficiētia rebus necessariarum.

¶ Item. vi. sequenti

EPISTOLAE

Nihil intulimus in hūc. Ex eadē epist. 7. ca. 7. prinaatur lco. supiori epist. nam dixit cū
sufficiētia. Itē dicat: nihil aliū curantes: tūc insert. Nihil intulimus 7c. Quid
regamur. i. vestes. Diuites fieri. s. ex officio p̄dicatiōis. In tērationē: qz diuitie plerūq;
sunt instrumēta peccandi. Cupiditas: in grēco ad est simplicit. cupiditas: s. pectus sine
argēti amor: hoc ē philagya. Dolorib⁹. qz ob diuitias multi pierāt. O hō dei. p̄ma
tum hortat. Timorhū
ad hēc fugiēda. Corā
multis testib⁹. qd fecit
in p̄dicatiōe sua sepe 7
qñ est ad pōnificatū as
sumptus. Triuificat. i.
in q̄ uiuūt. Sub pōtio
pilato: qñ dixit christus
Ego ad hoc ueni in mū
dū: vt testimoniū perhī
beā ritati. Bonam cō
fessionē. s. p̄cipio. Man
datū. s. p̄dicatiōis euan
gelicę. In aduētū. i. in
articulo mortis tug.
Suis t̄pib⁹ in die iudi
cij. Cetera patēt.

¶ Dñica. xvi. post

Trinitatem.

Obscuro vos ne defi
ciat⁹. Ex epist. pauli
ad Ephe. cap. iij. vbi in
originali habet. p̄p̄ qd
peto ne deficiat⁹. i. qz cō
fidētia habeo p̄ ch̄s. ex
audiri: oro. In tribula
tiōib⁹ meis. q̄s sustineo
p̄ uob⁹. Deficiat⁹. s. ter
riti. gl̄ia v̄sa. s. si nō de
ficiat⁹. hui⁹ rei. s. ne
deficiat⁹. Ois paterni
tas: qz est p̄mar. q̄ p̄ per
naturā genuit filiū.
Uirtutē. s. patiētē. Cor
roborari. i. vt corrobore
mini. Ch̄s habitare. i.
vt ch̄s habitet. In eha
ritate. q̄ est p̄a ch̄s
noy. h̄. Cōphēdere. i.
cognoscere. Lōgitudo
dilatitudo: sublimitas
7. p̄fundū. oēs dimēsiō
nes nūerat p̄ q̄s intelli

tium q̄stum esse pietatem. Est autem q̄stus magnus
pietas cum sufficiētia.

¶ Feria. vi. Baati Pauli ad Timos
thæum. i. Capite. vi.

Charissime. Nihil intulim⁹ in hūc mundū haud
dubitū: qz nec auferre qd possum⁹. Hñtes autē
alimēta: & qb⁹ regamur: his cōtēti sum⁹. Nā q̄ uolūt
diuites fieri: incidunt in tērationē: & in laqum diaboli
& desideria m̄ta inutilia & nociua: q̄ mergūt hoies in
interitū. et p̄ditiōē. Radix em̄ oim malorū est cupidi
tas. quā qd ē appetētes errauerūt a fide. & inseruerunt
se doloribus m̄tis. Tu autē o hō dei hēc fuge. Sectare
v̄o iusticiā. pietatē. fidē. charitatē. patiētā: & m̄suetū
dinē. Certa bonū certamē fidei. Apphēde vitā æternā
nam in qua vocatus es: & confessus bonam confes
sionem coram multis testibus. Præcipio tibi coram
deo. q̄ uiuificat oīa & ch̄o iesu. q̄ testimoniū reddidit
sub pōtio pilato bonā cōfessionē. vt serues m̄datum
sine macula irrep̄hēibile vsq; in aduētum dñi n̄i iesu
ch̄i: quē suis t̄pib⁹ oñdet b̄us. & sol⁹ potēs rex regū
& dñs dñantium. qui sol⁹ habet immortalitatē. et lu
cem habitat in accessibīlē. quē nullus hoīm uidit: sed
nec videre pōt. Cui honor & impiū sempitnū. Amē.

¶ Dñica. xvi. Bti Pauli ad Ephe. Ca. iij.

Flēs. Obscuro vos ne deficiatis in tribulationibus
meis. p̄ vobis. q̄ est gl̄ia v̄sa. Hui⁹ rei gr̄a. flecto
genua mea ad p̄rem dñi n̄i iesu ch̄i: ex q̄ ois paterni
tas in celis & in terra noīat. vt det vobis scd̄m diui
tias gl̄ie sue: v̄tutē corroborari p̄ sp̄m ei⁹ in interiori
hoīe. ch̄m habitare p̄ fidē in cordib⁹ v̄ris. In charita
te radicant⁹ & fundant⁹: vt possitis cōphēdere cū oib⁹
sc̄tis: q̄ sit latitudo. lōgitudo. sublimitas: & p̄fundū. &
Scire etiā supereminētē scientiē charitatē ch̄i: vt im
pleamini in oēm plenitudinē dei. Ei autē. qui potēs est

git deū omnia p̄tinentē q̄ tñ nō comprehendit. Scire etiā. i. v. scias. Supereminēt. i. q̄ vincit cognitioē. hoc negaret Thomas qd̄ charitas tñ vicit sciētā. Plenitudinē. i. donis q̄ dat cū charitate. Et aut̄. repete ab inferioribus sit gloria. Superabundā. i. abundantiū. ¶ Feria quarta sequenti.

Aderte ne q̄s vos decipiat. Ex epist. ad Colos. ca. ij. In q̄ ap̄s hortat illos ne decipiant a pseudo ap̄s.

oīa facere superabūdāter, quā petim⁹, aut intelligim⁹,
scd'm virtutē, q̄ operat' in nobis. Ipsi gl'ia in eccl'ia: & in
chrō iesu in oēs gñationes scilicet scōrum. Amen.

¶ Feria q̄rta. Beati Pauli ad Colofenses.
Capite.ij:

FRATRES. Videte ne q̄s vos decipiat p̄ philosophiā,
& inanē fallaciā scđm traditiōem hoīm, scđm
elemēta mūdi, & nō scđm chr̄m, quia in ip̄o inhabi-
tat oīs plenitudo diuinitatis corpaliē: & estis in illo re-
pleti, qui est caput oīs principat̄ & potestatis. In q̄ &
circūcisi estis, circūcisiōe nō manufacta in expoliatiōe
corpis carnis, sed ī circūcisiōe iesu chr̄i: cōsepsi in bap-
tismo: in q̄ & resurrexistis p̄ fidē operatiōis dei: q̄ susci-
puit illū a mortuis. Et vos cū mortui eētis in delictis:
& p̄puto carnis v̄rē cōiūcti cauit cum illo donāz vo-
bis oīa delicta. Per iesum chr̄m dñm nr̄m.

¶ Feř.vf. Bři Pauli ad Coloffenses.
Cap. i.ñ. & i.ñ.

F Rēs. Quicumq; iniuriā facit, recipiet id, qđ iniq̃
gessit: & nō est personarum acceptio apđ deum
Dñi qđ iustum est & equū seruis p̃state: scientes
qm̃ & vos dñm habetis in cælo. Oñi instate vigilā
tes, in ea gr̃arum actiōe: orantes simul & p nobis: vt
de⁹ aperiāt nobis ostium sermōis ad loq̃ndum mys
terium ch̃fi. Propter qđ etiā vinctus sum, vt manīs
festum illc̃: ita vt oportet me loqui. In sapiētia ābus
late ad eos: qui foris sunt: ip̃s redimentes. Sermo ṽr
semper in gr̃a sale sit cōditus: vt sciatis quō oporteat
vos vnūcūq; respondere.

initium est huius capituli: quia dixit in capite superioris et fuit in istis: nunc et dñs in fides. In eo
lo: cui darii estis rōnē: ofonit hoc ad ofones p̄tinet. Ostin fūdis .i. libertatē ad p̄dicā
dū euāgelii. Quia iū. in carcere nē p̄dicē hū deū: qđ factū est ephēsi v̄ scribit. Et
manifestē illud: tūge ei qđ dignitaperiat nob̄ ostiū. Qui for. i. extra ecclesiā. Tps redimē
tes. i. oportuit tē hoc facēdi caprēs. Sale p̄ditus. i. gr̄as audientibus/ nō molestis: ē
est p̄ditus penultima lōga a p̄dio. is. Et sciāt qūisq; p̄sonē inspicēdi ē p̄ditio:

piat a pseudo apūs.
per philosophiā. q. ratiōes
phyfice repugnāt fidei.
Inanē fallaciā. i. sophistica
argumētis ab hoib^{us} inuēta
expncipijs naturalib^{us} & nō ex fide.

Corporalis qz sibi afflū
sit naturā hūanā hoc ē
corp⁹ z aīaz. In illo. i.
pīllū. Replet. sigfz.
In expoliatioe carnis
.i. pputij ablatiōe. In
circūcisiōe xpīi. baptis
mūqz successit circūci
sioni. Surrexit ad vi
tā gē. Opatiōis dei.
quā deo opāi. Et vos
cū innoxiōdo cū pte
uificauit vos cū illo. i.
pcti s vos eretis: resur
gēs quēadmodū ille re
surrexit: qz resurrectio
xpīi fuit nre resurrectio
nis causa.

¶ Ser. vi. sequenti.

Quicūq; iniuriā fa-
cit. Ex epist. ad. Co-
lossē. partim. iij. partit
iij. capitibus. nā in fine
capitū tertij dca sunt. q
iniuriā facit. vca. nā qz iu-
pra dixerat. quō sē iuicē
dberēt hīe dinerisq; hoīz
pditides: tūc infert q qf
qz sui opis mercede sc-
cioret. Dñasq; iustit. &

EPISTOLAE

CDñica. xvij. post Trinitatem.

Obscuro vos ego vinctus in dño. Ex epist. paul. ad Ephē. ca. iij. In q̄ ephesios ap̄ls in
stituit in morib⁹ chr̄ianis. tinct⁹. nā q̄ tpe hāc sc̄psit eplāz i viculis erat. In dño. i.
pp̄t dñi obsequi. Vocatiōe q̄ vocati estis. i. pie ⁊ iuste vt fideles decet. Supportātes
inuicē. i. mutuos defectus tollerātes. Tinitatē spūs. i. ecclesie quā facit spūsc̄tus. tñū
corpus. i. mysticū sub.
stis. Vocatiōis vře ad
fidē chr̄i. In vna spc. i.
vitę gēg. tñ⁹ dñs. sub
est cui oēs sunt. tñ⁹
de⁹ ⁊ p̄f. p̄ creationē.
Sup oēs. p̄ excellētiā.
Et p̄ oia. p̄ gubernatio
nē. Cetera patēt.

¶ Ffer. iij. q̄ttuor tpor.

Ecce dies veniūt.
Ex Amos p̄pha.
ca. iij. In q̄ ad lraz ponit
repl̄i reḡificatio: p̄ quā
intelligim⁹ euāgelij p̄ di
cationē. dicit igit. Ecce
dies veniūt. i. euāgelij
diuulgatio. Arator
messorē ⁊ calcator vug
mittēt semē. p̄ qd̄ signi
ficat acceleratio publi
catis euāgelij q̄ p̄pa
gabūt indies. Dulcedi
nē. i. euāgelicę doctring
⁊ p̄ mōres intelligit apo
stolos. p̄ colles docto
res. Captiuitatē libe
rādo eos apr̄are diaboli.

Ciuitates defras. cul
tu diuino destitutas. et
ita expone q̄ sequūt de
chr̄isti cultu.

Alia lectio.

Congregat⁹ est oīs
pp̄ls. Ex Neemia.
ca. viij. In q̄ postea q̄ in
sup̄iorib⁹ posuit ciuita
tis ierlm̄ insinuationē:
hic describit pp̄ls p̄gre
gatio: vt p̄careť dñs ne
pp̄t p̄cā pp̄li itēpener
teret. Quasi vir vn⁹. i.
vnanimit. porta aq̄z.

CDominica. xvij. Beati Pauli ad
Ephesios. Capite. iij.

Rēs. Obscuro vos ego vinct⁹ in dño. vt
digne abuletis vocatiōe. q̄ vocati estis: cū
oī hūilitate. et māsuetudine: cū patientia
supportātes inuicem in charitate. Solliciti
seruare vnitatē spūs in vinclo pacis. Vnum corpus &
vn⁹ spūs. sicut vocati estis in vna spc vocatiōis vře.
Vn⁹ dñs: vna fides: vnū baptisma: vn⁹ de⁹ et p̄f oīm
qui sup oēs: & p̄ oia: & in oībus nobis: qui est bñs in
sæcula sæculorum.

CFeria. iij. q̄ttuor temporum. Lc̄o

Amos p̄pheta.

Cap. ix.

Haec dicit dñs. Ecce dies veniēt: & comp̄hēdet
arator messorē: & calcator vug mittēt semē.
& stillabūt mōres dulcedinē. & oēs colles culti erunt.
Et cōuertā captiuitatē pp̄li meis iř. & edificabūt ciuit.
rates. defertas. & inhabitabunt. & plantabūt vīnas
& bibēt vinū earū: & faciēt hortos: et comedēt fruct⁹
eorū. Et plātabo eos super humū suā: & nō euellā eos
vltra de terra suā: quā dedi eis. Dicit dñs ops.

¶ Lc̄o libri Neemiae. Cap. viij.

In dieb⁹ ill. Cōgregat⁹ est oīs pp̄ls q̄si vir vn⁹ ad
plateā. q̄ est āte portā aq̄rum. Et dixēt edrē scrib⁹:
vt afferret librū legis moysi quā p̄cepit dñs iřraeli. At
tulit ergo Esdras sacerdos legē corā mltitudine viros
rū & mulierū: cū t̄isq̄ q̄ poterāt intelligere i die prima
septimi. Et legit in eo in plateā. q̄ erat āte portā aq̄rū:
a m̄ae vře: ad mediū diē: in cōspectu virorū. et mulie
rum & sapiētū. Et aures oīs pp̄li erāt erectæ ad librū
Stetit autē Esdras sup gradū lignē. quē fecerat ad lo
quēdū. Et apuit Esdras librū corā oīm pp̄lo. et bñdixit
Esdras dño deo voce magna. Et rñdit oīs pp̄ls. Amē
amē. Eleuātes autē man⁹ suas incuruati sunt: & adora

q̄ alio nomine vocat̄ porta fontis. Librū legis de quo Esdr̄. viij. M̄sis. viij. m̄ q̄ erat
fessū tubarū: vt habet̄ Leuitici. xxiij. Et legit̄. obscuriora declarādo. Erectū. vt attrit̄
audirēt. Gradū lignēū. q̄si cathedrā siue sedē: s̄ hic nō sedebat: s̄ stabat pedib⁹ insisit̄ es:
et interponunt̄ hic qdā affectores: q̄s p̄termisit. q̄ nō facit̄ ad rē. In gradu suo. i. in cu-
neis inferiorib⁹ q̄ Esdr̄as: Nolite lugere. lugebāt et flebāt cū audirēt vba legis. Sibi

uerunt deum p̄ni in terrā Porro leuitē silētium facies
hāt in pp̄lo ad audiendā legē. pp̄s autē stabat in gra-
du suo: & legerunt in libro legis dei distincte. & apre-
ad intelligēdum. Dixit autē Neemias sacerdos et Es-
dr̄as scriba: & Leuitē interpretantes vniuerso pp̄lo. Dies
scrificarū est dño deo n̄ro: nolite lugere. & nolite flere.
Flebat em̄ oīs pp̄s cū audirēt vba legis. Et dixit eis.
Ite. comedite pinguis. & bibite mullum. et mittite
partes eis. q̄ nō p̄parauerunt sibi: quia sanct⁹ dies dñi
est. & nolite cōtristari. Gaudium etenim dñi est fortis-
tudo nostra.

¶ Fer. vi. Lcō Osee pphete. Ca. xiiij

HAcc dicit dñs de⁹. Cōuertere isrl̄ ad dñm deū
tuū. qm̄ corruisti in iniquitate tua. Tollite vobis
cū vba. et cōuertimini ad dñm: & dicite ei. Oēm au-
fer iniquitatē: & accipe bonū. & reddem⁹ vitulos labio-
rū n̄rorū. Assur nō saluabit nos. Sup̄ eq̄s nō ascende-
mus: nec dicem⁹ vltra dñ̄ n̄ri opera manūū n̄rarum:
quia ei⁹. qui in te est misereberis pupillī. Sanabo cōtri-
tiones eorum. diligā eos sp̄orancee: quia aduersus est fu-
ror me⁹ ab eis. Ero q̄si ros: & isrl̄ germiabit sicut liliū:
& erumpet radix ei⁹. vt libani. Ibunt rami ei⁹: & erit
q̄si oliua ḡssa ei⁹: & odor ei⁹ vt libani. Cōuertentē sedē-
tes in vmbra ei⁹: vident tritico: & germinabunt q̄si
vinea. Memoriale ei⁹ sicut vinum libani. Effraim qd
mihi vltra idolat̄. Ego exaudī & dirigā eum: ego vt
abietem virentem ex me fruct⁹ tuus inuēt⁹ est. Quis
sapiens & intelligat ista intelligens & sciet hec? Quia
recte viā dñi: & iusti ambulabunt in eis. Preuaricato-
res vero corruent in eis.

Quasi vinea: vñ saluator. Joā. xv. Ego sū vitis. Vinū libani. qd̄ generos⁹ est ppe mōtē
illū. Exaudī. orōnes eius. Dirigam. in viam salutis. Ego vt abietē. subaudi faciam
eū. Fructus tuus. Ex tertia ad scdām psonam facit transitū. Quis sapiēs: paucitatez
credētis admirat̄. ppheta. Q: recte. et vide raritatem credentium.

te mullum. i. vinū melle
p̄ditum. Gaudiū dñi. i.
gaudētes sp̄ualiter.
In dño ē fortitudo nos-
tra. i. pfortatio.

¶ Fer. vi. seqnti.

Cōuertere isrl̄ ad
dñm. Et Osee proo-
pheta ca. iij. In quo p̄-
missa decē tribuū puni-
tione: subdit diuine miseri-
cordie p̄mulgationē.
Qm̄ corruisti. i. a statu
gr̄e cecidisti. Tuerba. i.
duplicita i p̄ctōz p̄fessio-
ne. Accipe bonū. i. sacri-
ficiū de bōis et facultari-
b⁹ n̄ris. Tuitulabioz.
i. sacrificia laudis ex
ore n̄ro. Assur. i. rex
assyrioz: q̄si dicat: nō cō-
fugim⁹ alio petturi sa-
lutē. Sup̄ eq̄s. q̄si dicat
nō aliūde petem⁹ auxi-
liū q̄ a te. Pupilli. i.
ei⁹ q̄ nō hz p̄fem: cuius
modi erat isrl̄ ante ch̄fi
aduētū. Sanabo: hoc
dicit pph̄a i p̄sona ch̄fi.
Sp̄orancee. i. ante q̄ ip̄i
diligāt me. Quasi ros.
vñ Esaiē. lv. Rosate celi
desup et nubes pluāt ius-
titiā. Radix ei⁹. i. ecclesie
q̄ est ch̄s. Vt libani.
siue thuris: siue montis
phenices: m̄vtrūq̄ sig-
nificat. In vmbra eius
scz ch̄fi. Tuitet tritico
leucharistie sac̄o.

EPISTOLAE

¶ Alia lectio.

Quoniam est dñs ad Moſen. Ex Leuitico ca. xxiij. vbi agitur de feſto expiationis: quo tempore descendit Moſes de monte portans ſc̄as tabulas. Affligetis animas: ſc̄z ieianis & vigilijs. Offeretis holocauſtum: de quo in libro Numeror. ca. xxiij. Die nono meſis ſeptimi: hoc eſt pudie eius die: q̄ eſt expiationis: & hoc q̄ feſta hebreor. frequenter incipiebant a vespere diei p̄cedentis. Cetera vſq; ad fines epiſtolę per ſe manifeſta ſunt.

Alia lectio.

Quintodecimo die meſis. Ex Leuitico ca. xxiij. vbi agitur de feſto tabernaculoꝝ: q̄s referebat t̄ps illõ q̄ filij iſrael vagabant in deſerto: in deſertis habitantes. Celebrabitis ſerías. i. dies feſtos religioſe obſeruandos. Fructus arboris pulcherriſ: non aſtat q̄ ſit arbor hec: ſunt qui dicant eſſe citruſ: neq; adhuc q̄ ſit citrus inter viros doctos p̄lat ſatis cum in eo gñe ſint cõp̄lexes ſpecies. Spathulas palmar. has greci vocat ſpadices: & ſunt ſiliq̄ illie in q̄bus naſcuntur palme ſive dactyli.

Ligni denſar. frondiuz. neq; arbor hec q̄ ſit: manifeſtũ eſt: niſi ad quam cũq; referat q̄ modo ſit frondofa: ſymbaculis. i. ſcenis. vnde & ſcenopegia dñr. i. tabernaculoꝝ ſtrictiones.

mini coram dño deo vſo. Celebrabitis q̄ ſolẽnitatem eius ſeptem diebus per annum. Legitimum ſempiternum erit in generationibus vſis. Menſe ſeptimo feſta celebrabitis: & habitabitis in vmbaculis ſeptem dieb. Omnis qui de gñe eſt iſrael, manebit in tabernaculis: vt diſcāt poſteri vſi q̄ in tabernaculis habitare fecerim filios iſrael: cum educerem eos de terra ægypti. ego dñs magnus deus veſter.

¶ Sabbato. Lectio libri Leuitici.

Capite. xxiiij.

In diebus illis. Loquitur eſt dñs ad Moſen: dicens. quintodecimo die meſis huius ſeptimi: dies expiationum erit celeberrim. et vocabitur ſc̄tus. affligetisq; animas vſas in eo: & offeretis holocauſtum dño. Omne opus ſerui le non facietis in tempore diei huius. quia dies p̄piciationis eſt: vt p̄piciet vobis dñs deus vſr. Omnis anima, quę afflicta nõ fuerit die hac, peribit de p̄p̄is ſuis: & q̄ operis quiſpiã fecerit: delebo eam de p̄p̄o ſuo. Nihil ergo operis facietis in eo. Legitimum ſempiternum erit vobis in cunctis gñationibus & habitatiõib. vſris. Sabbatum requiectionis eſt: et affligetis animas vſas. Die nono meſis ſeptimi a vespere vſq; ad vesp̄um celebrabitis ſabbata vſtra. Dicit dominus omnipotens.

¶ Lectio libri Leuitici. Cap. xxiiij.

In diebus illis. Loquitur eſt dñs ad Moſen: dicens. In quintodecimo die meſis ſeptimi. qñ congregaueritis omnes fructus terrę vſrę celebrabitis ſerías dñi ſeptem dieb. Die primo, & die octauo erit ſabbatum. id eſt requies. ſumentisq; vobis die primo fructus arboris pulcherrimę ſpathulasq; palmarũ, & ramos ligni denſarũ frondiũ: & ſalices de torrente: & lætabis

¶ Alia lectio.

Domine deus nr. Ex Michea ppheta cap. vii. tibi denūciat populo solationē post reditū captiuitatis ex Babylonia. In dga: sicut pastores dga sine baculo vti-
tur. Solos in saltu. i. in solitudine saltuosa. Juxta dies antiq̃s. i. sicut fecisti in exitu
israel de egypto. Videbūt gētes. i. finitimi perturbabūtur de nra p̃speritate. Eruo
de erūt. i. audire nolūt.

¶ Lectio Michee prophete. Ca. vii.

Domine deus nr. Pasce pplm tuū in virga tua: gregē hēreditatis tuę habitantes solos in saltu. In medio Carmeli pascentur Basan, & Galaad juxta dies antiq̃s. Videbunt gētes & cōfundent super omni fortitudine sua. Ponent manum super os, aures eorum surdę erunt. Qm̃ quis deus sifis tui, qui auferat iniquitatem: & trāfers p̃tīm reliquiarum hēreditatis tuę? Non immitteret vltra furorem suū: qm̃ volens misericordiā est. & reuertet & misereat nr̃i. Deposnet iniquitates nostras: & p̃nciet in pfundum maris omnia p̃cā nra. Dabis veritatem iacob: misericordiā Abraam: q̃ iurasti p̃fibus nr̃is a diebus antiquis. Domine deus noster.

¶ Lectio Zacharie prophete. Cap. vii.

In diebus illis. Factum est verbum dñi ad me: dicens. Hęc dicit dñs exercituum, Sicut cogitauī, vt affligerem vos cum ad iracundiā me p̃uocassent p̃res vr̃i: & non sum misertus: sic conuersus cogitauī in diebus istis: vt beneficiam ierusalem & domui iuda. Nolite timere. Hęc sunt ergo verba quę facietis. Loquimini veritatem vnusquisq; cum proximo suo. Veritatem & iudicium pacis iudicate in portis vestris. Et vnusquisq; malum contra amicum suum ne cogitetis in cordibus vestris: & iuramentum mendax ne diligatis. Omnia enim hęc sunt. quę odi dicit dominus. Et factum est verbum domini exercituum ad me dicens. Hęc dicit dñs exercituum ieiunium q̃rti: & ieiunium quinti, & ieiunium septimi, & ieiunium decimi erit domui iudę in gaudium, & in læticiā: & in solēnitates pręclaras. Veritatem tm̃ & pacem diligite. Hęc dicit dominus exercituum.

qui erant in Babylone. Erit in gaudium. i. reuertetur in prosperitatem.

Similis tui: q̃si dicat nemo. Auferet iniquitatem per p̃ngē medicinam. Nō immitteret: ex secūda persona transit ad tertiam. Projiciet in p̃fium dñi. i. faciet eas nō apparere ad p̃nitionem. Dabis vturē. i. tertio reuertit ad scđas personā. Veritatē iacob. i. p̃missiōes factas p̃ribus nostris.

¶ Alia lectio.

Factū est ṽbū dñi. Ex zacharia ppheta. In q̃ agit de p̃missiōe reedificatiōis ierlm̃: & qđ deus miserebitur israel. Sicut cogitauī. q̃ tūc erat illis iratus: nūc nō placat / & respiciet ad t̃ps messig. potius quaz ad ierusalem restitutionē. Verba. i. opera ex ṽbis meis. Judicat. sine personarū acceptiōe. In portis vr̃is. q̃ in portis ciuitatū reddebatur ius. Quisq; ne cogitetis. sollemnus ē in smone latino. Ieiunium q̃rti. i. m̃sis in q̃ capta fuit ierusalem. Ieiunium q̃nti. in q̃ tēplū & ciuitas cōbusta sunt. Ieiunium septimi. in die expiatiōnis. Ieiunium decimi q̃ñ rumor captiuitatis iudeorū peruenit ad eos

EPISTOLAE

¶ Alia lectio.

Angelus dñi descendit ad Azaria. Ex Daniele cap. ij. h. ita exposita est supra in sabbo post dñicā in. et. meminit itez in vigilia trinitatis. ¶ Ex ep̃la pauli alia lco.

Tabernaculū factū est. Ex ep̃la ad hebr̃eos cā. ij. In q̃ tabernaculū & sacerdotiū veteris legis cōparat ch̃rozin cui⁹ figura fiebat illa. Tabernaculū p̃mū erat illa

pars vñ ingrediebāt in tēplū. Cādelabzū imo vnū erat cādelabzū hñs septē lucernas ex oleo ardētes. Et mēsa & ppositio. i. septem panes in mēsa ppositi.

Dicit sc̃ta. qm̃ interior dicebat sc̃ta sc̃toz.

Post velamētū. i. cortis nā inter mediā. Au-

reū thuribulū. &c. Exo. di. xvj. hñs miera. Exo. di. xvj. tūrgā Arō. Nu.

me. xvij. Sup. q̃ supra dicta. Cherubin gl̃is. s. dei cui āgeli fiunt.

Obstantia. s. alijs suis.

In p̃o: i. tabernaclo. q̃ pars dicebat sc̃ta:

Sēp introibāt. i. q̃d die cōsummātes. s. p̃ incēdiū.

In sc̃to. i. intra sc̃ta sc̃to rum. s. sine sanguine. s. in āno semel. alias

aut sine sanguine intra bar. Significante spū sc̃to. s. qd̃ via pueniendi ad celestia: nōdum erat patefacta.

P̃iori tabernaculo. i. veteri legi manēte. Que parabolā. i. figurā. T̃pis instātis. i. p̃sentī hoc ē noue legis.

Juxta quā. s. parabolā. p̃fectū face re. s. a p̃ctis mūdādo.

Seruiētē in cibis & potib⁹. in lege iustis: & baptisimā. i. ablutiōib⁹ a lepra.

Ch̃s aut. h̃ec clau sula ita fuit enarratā dñi

ca in passione.

¶ Lectio Danielis pphete. Cap. iij.

In dieb⁹ illis, Angelus dñi descendit cum Azaria & socijs ei⁹ in fornacem, & excussit flammā ignis de fornace: et fecit medium fornacis q̃si ventum roris flātem. Flāma autem diffusa est super fornacē cubitis q̃draginta nouē: et incendit q̃s reperit iuxta fornacē decaldis ministros regis, qui eā incendebāt. Et nō tetigit eā omnino ignis: nec cōtristauit: nec quicq̃ molestiæ intulit. &c. vt supra in vigilia natalis dñi.

¶ Ex ep̃la Pauli ad Hebr̃eos.

Capite. ix.

Fratres, Tabernaculū factum est primum in q̃ erāt cādelabra: & mēsa, & ppositio panum: q̃ dñi sc̃ta. Post velamentum aut: sc̃m tabernaculū qd̃ dñi sc̃ta sc̃toz, aureum hñs thuribulum: & arcā testamenti circumtectā ex omni parte auro, in q̃ erat vna aurea hñs māna: & yga Aaron: q̃ frōduerat: & tabulę testamenti. Super q̃ erāt cherubim gl̃iæ obumbrātia ppiatorium: de quibus nō est modo dicendum per singula. His ṽo ita cōpositis: in priori quidem tabernaculo semper introibāt sacerdotes sacrificiorum officia cōsummātes. In sc̃do ṽo semel in anno sol⁹ p̃otifex: nō sine sanguine: quem offerret p̃ sc̃ta: & p̃p̃i ignorātia. Hoc significāte spū sc̃to nōdum p̃palatā esse sc̃toz rum viā: adhuc priore tabernaclo hñte statum. Que parabolā est t̃pis instātis. Iuxta quā munera & hostię offerunt, q̃ nō possunt iuxta cōscientiā p̃fectā face re seruientē solūmodo in cibis, & in potib⁹, & in varijs baptismatib⁹: & iusticijs carnis: vsq̃ ad r̃ps cōrrectiōis impositis. Ch̃s autē assūpt⁹ p̃otifex futurorū bonorum p̃āpli⁹: & p̃fect⁹ tabernaculū nō manufactū: id est nō hui⁹ creatiōis: neq̃ per sanguinem hircorum aut vitulorum. sed p̃ p̃p̃iū sanguinē introiuit semel in sc̃ta, æterna redemptione inuenta.

¶ Dñica. xviij. posttrinitatem.

Gratias ago deo meo semper. Ex epla. ad cor. ca. j. In quo posita salutatioe agreditur eplę materiā. dicitq; in p̄mis se agere gr̄as &c. In gr̄as dei. i. p̄p̄ gr̄as. Diuites facti. i. abundātes. In illo. i. per illū. In omni h̄bo: & sciētia. q̄ baptizati accepto spū sc̄to hęc accipiebāt. Testimoniū p̄firmatū. i. firmit̄ indicatū. alioq; nō eēt recta sciētia

si a ch̄i testimoniū discor-
daret. Expectatib; .i. in
diē iudicij. Sine cri-
mine. i. p̄cto mortali.

¶ 1. Th̄. vi. seq̄nti.

Escitis q̄ tēplū
dei estis. Ex. i. ad
cor. epist. ca. iij. Nā po-
steaq; dixit qd̄ decipiēs
fideles p̄ fallaz doctri-
nā in maius crimen in-
currit quā si tēplū ma-
teriale incēderet: tūc in-
fert. Tēplū dei. i. in q̄
deus spūalit̄ habitat.
Tēplū violauerit. cor-
rumpēdo & violādo per
fallaz doctrinā. Disper-
det illū. in gēnū. Se se-
ducat. arrogādo sibi sa-
piētiā. Sapiēs in hoc
seculo. i. sapiētia hūma-
tus adinuerit. Ut sit
sapiēs. i. sapiētia diuina

¶ Dñica. viij. Beati Pauli ad corin. i. Capite. i.
Rēs. Gr̄as ago deo meo semper p̄ vobis in gr̄a
dei. q̄ data est vobis in ch̄o iesu. Quia in oib;
diuites facti estis in illo in omni v̄bo. & in oī scien-
tia. Sicut testimoniū ch̄i cōfirmatū est in vob; : ita vt
nihil desit vob; in vlla gr̄a expectatib; reuelationē dñi
n̄ri iesu ch̄i. Qui & cōfirmabit vos vsq; in finē sine
crimine. In diē aduētus dñi n̄ri iesu ch̄i.

¶ 1. Th̄. iij. B̄i pauli ad Corin. i. Ca. iij.

Rēs. Nescitis q̄ tēplū dei estis. & spūs dei habitat
in vobis: Si quis aut̄ tēplū dei violauerit. disp̄dit
illum de? Tēplum em̄ dei sc̄m ē: qd̄ estis vos. Nemo
se seducat. Si quis videt̄ inter vos sapiēs esse i hoc sc̄lo:
stult? fiat. vt sit sapiēs. Sapiētia. n. hui; mundi: stultitia
est ap̄d̄ deum. Scriptū est enim. Cōphendā sapiētes
in astutia eorum. Et iterum. Dñs nouit cogitationēs sa-
pientium. quoniā vanę sunt. Nemo itaq; gl̄ietur in ho-
minibus: sed in oib; iesu christus.

¶ 1. Th̄. vi. B̄i Pauli ad Corin. i. Ca. iij. & v

Rēs. Nō enim in sermōe est regnū dei: sed in v̄tu-
te. Quid vultis? In v̄ga veniā ad vos: an in cha-
ritate. & spiritu. mansuetudinis? Omnino auditur
inter vos fornicatio & talis fornicatio: qualis nec in-
ter gentes: ita vt vxorem patris sui aliquis habeat. Et
vos inflati estis: & nō magis lucrū habuistis: vt tollat̄
de medio v̄rm q̄ hoc op̄ fecit. Ego quidē absens cor-
pore. p̄sens autē spū ita iudicaui: vt p̄sens eum. qui sic
op̄at̄ est. in noīe dñi n̄ri iesu ch̄i: cōgregatis vobis:
& meo spū cum v̄tute dñi iesu: tradere hm̄oi hoīem
fathanæ in interitum carnis. vt spirit? saluus sit in diē
dñi nostri iesu christi.

illos ad dignoscēdū in illos: q̄ nitebāt inflati finone & nō in v̄tate doctrīne. deinde sub-
iūgit. Nō em̄ in finōe. i. in h̄bis inanibus: s; in v̄tate. In v̄ga. i. vt castiget̄ vos acriter
in crepādo. An in charitate. i. clemēter admonēdo: & de q̄ sit increpaturus oñdit. Inter
gētes. i. gētiles q̄ viuūt sola nature lege. Inflati estis. i. superbi & dedignant̄es hm̄oi

¶ 1. Th̄. vi. seq̄nti.

Mon em̄ in finōe.
Ex. i. ad Cor. epist.
ca. iij. & v. Nam in finē
potis caput apostolis
pollicitus ē se v̄tutē ad

EPISTOLAE

scelera castigare. Cōgregatis vobis. i. simul vobiscū. Tradere sathang. i. extra fidelū cōiōne eijcere. In interitū carnis. i. vt faciat pgnitētiā in carne/ sicut in carne peccauit. In die dñi. i. in die mortis.

¶ Dñica. xx. post trinitatem.

Renouamini spū. Ex epist. ad Ephe. ca. iij. In q̄ qz dixerat. deponadā esse veterem Querſationē: veterē hoīem: hoc est veteris hoīs p̄ſentia: nūc dicit renouādos esse: induendū nouū hoīez. i.

chřm per imitationē.

Scōz deū q̄ntū ad hās nā naturā. In v̄itate. qz nō fuit in illo dolo.

Mēdacior: qđ p̄tati op

ponit. Inuicē mēbra. et q̄ alter alterz deſtra

dare nō debet. Irasci

mini. ex ps. iij. Nolite

peccare: i. ḡit ira pōt eē

citra p̄cti: i. modo ſit a

rōne modificata. Sol

nō occidat. qz vt Orat̄

ait. Ira furor brevis ē:

q̄ ſi durat h̄it. in odiū.

Qui ſurabat. ate puer

ſionē. Magis labore

et vñ habeat neceſſaria/

nō mō ſibi: ſz etiā vnde

alijs largiri poſſit.

¶ Fer. iij. ſequenti.

State et tenete tra

ditiones. Ex episto.

ad Theſſalō. ca. ij. r. iij.

ſtat em̄ ex ſine prious

et p̄ncipio ſequenti capiti.

Itaqz inducit illos ad p

ſeuerādū in bōis opibz.

State. i. perſeuerare.

Traditiones. p̄cepta.

per ſimōez. i. p̄ſentia.

per eplaz. in abſentia

Ip̄e aut̄ deo. bñ p̄cat

¶ Dñica. xix. Beati Pauli ad Ephēſios. I. Ca. iij.

Rēs. Renouamini spū mētis vř: et induite nouū hoīem: qui ſcđ m deū creat9 eſt in iuſticia et ſc̄ita te v̄itatis. Propt̄ qđ deponētes mēdacium, loquimini v̄itate vnusquisqz cū pximo ſuo: qm̄ ſura9 inuicem mēbra. Irascimini et nolite peccare. Sol nō occidat ſup iracundiā vřam. Nolite locū dare diabolo. Qui ſura baſ: iā nō fureſ. Magis aut̄ labore op̄ado m̄ib9 ſuis: qđ bonū eſt: vt habeat vñ tribuat neceſſitatē patiēti.

¶ Fer. iij. Bñ Pauli ad Theſſa. ij. ca. ij. & iij.

Rēs. State, et tenete traditiones, q̄s didiciſtis, ſiue per ſermonē, ſiue p̄ eplam nřam. Ip̄e aut̄ dñs nř iel9 chřs et de9 et p̄ nř, qui dilexit nos: & dedit cōſolationē et gñā, et ſpē bonā in grā: exhortet̄ corda vřa, & cō firmet in oī ope et ſermōe bono. De cetero fr̄es orate p̄ nobis: vt ſermo dei currat, et clarificet: ſicut & ap̄ vos: et vt liberemur ab importunis et malis hoībuz. Nō. n. oīm eſt fides. Fidelis aut̄ de9 eſt, qui cōfirmabit vos, et cuſtodiet a malo. Conſidim9 aut̄ fr̄es de vobis in dño: qm̄ q̄cunqz p̄cipim9 et facitiſſet facietis. Dñs aut̄ dirigat corda et corpora vřa in charitate dei et pa tientia chři.

¶ Feria. vi. ad Roma. Ca. xij.

Rēs. Oīs aīa poteſtatib9 ſublimiorib9 ſubdita ſit. Nō eſt. n. poteſtas niſi a deo. Quę aut̄ ſunt: a deo ordinata ſunt. Itaqz qui reſiſtit p̄tati, dei ordinatiōi reſi

ſit. Orate p̄ nob. et qđ debeāt orare p̄o ſubdit: ut ſmo dei. i. euāgelij qđ p̄dicam9. Currat et clarificet. ſp̄ oēs gētes. quēadmodū et ap̄ vos cucurrit et clarificatū ē. Libe remur ab importunis. ſp̄ pseudo ap̄l̄ez et p̄turbātib9 h̄bū dei. Nō oīm. qz nōdū adhuc oēs gētes p̄ me crediderūt. Fidelis de9. i. ſuis. p̄miſſis adiplēdie. Cuſtodiet a malo. i. a p̄ſecu tiōe ob acceptā fidē. De vob. i. de vřa obediētia nob̄ exhibita. Dñs aut̄ dirigat. ad ip̄lē dū ſua m̄data. In charitate di. ſerga p̄prios. Et i patiētia chři. erga p̄ſecutores vřos.

¶ FERIA sexta ſequenti.

Om̄is aīa poteſtatib9. Ex epist. ad Rom. ca. xij. In q̄ ap̄l̄s eos iſtituit/ et ſmo quō ſe debeāt h̄re minores erga maiores. Poteſtatib9. i. p̄latib9: qm̄ p̄latio illa. ē a deo. Bñ

opis. s. maliq: sicut per illoz officia resmūt mali. ita et pmouēt bōi. Potestate. i. insti
gessidē. Time. i. iudicē illi. Stadū portat. q. puniat criminosos. Intrā. i. pūitōez z vin
dictā ex eo qd malū agit.

¶ Dñica. xx. post trinitatem.

Audere qm̄ caute ambuletis. Et epistola ad ephe. ca. v. In q. inducit illos ad imi
tandū xp̄i sapiētis. Caute ambuletis: maloz commertia fugietes. Redimen-

tes tps. i. habitū opo
tunitate bōis opib⁹ in
sistēdo. Mali sunt. i. bñ
agēdi facultatē ipeden
tes. fieri spudēres. i.
de futur⁹ improvidit.
Tolūras deit⁹ vult oēs
hoies saluos fieri ex il
loz bōis opib⁹. Ine
buiari vino. qd rōnē ex
cecat. Spū scō: q. nō ha
bitat nisi in sobrijs.
Loqntes vobismetip̄is
i. iuicēz qd loq. debeāt
expm̄it. s. psal. hymnos
z cārica spūalia. In
timore xp̄i q. timor est
charitati annexus.

¶ Dñica. xx. Beati Pauli ad Ephe. Cap. v.

Rēs. Videre quō caute ābuletis, nō qm̄ insipiētes:
sed vt sapiētes, redimētes tps: qm̄ dies mali sunt.
Proptea nōlite fieri imprudētes: sed itelligētes: q. sit vo
lūtas dei. Et nolite inebriari vino in q. est luxuria: sed
implemini spū scō: loqntes vobismetip̄is in psalmis,
hymnis, et cāricis spūalib⁹: cātātes & psallētes in cordi
bus v̄ris: dño grās agentes semp. p oib⁹ in noīe dñi
n̄ri iesu xp̄i deo et p̄ri: subiecti inuicē in timore xp̄i.

¶ Fē. iiii. Bēi Pauli ad Thessa. ii. Ca. ii.

Rēs. Denūciam⁹ vobis in noīe dñi n̄ri iesu xp̄i:
vt subtrahatis vos ab oī frē ābulātē inordinate:
& nō sc̄m traditionē, quā acceperūt a nobis. Ip̄i, n.
scitis quēadmodū oporteat imitari nos. Qm̄ nō in
quieti fuim⁹ int̄ vos: neq. gratis panē māducauimus
ab aliq: sed in labore & fatigatiōe nocte ac die opam⁹
res: ne quē v̄m grauaremus. Nō qm̄ nō habuerimus
ptātē: sed vt nosmetip̄os formā darem⁹ vob⁹ ad imi
tādū nos. Nā & cū essem⁹ apd⁹ vos: hoc denunciaba
mus vobis: qm̄ si quis nō vult operari, nec māducet.
Audiuim⁹ em̄ inter vos qdā ābulātes inquiete, nihil
operātes: sed curiose agentes. His autē qui hm̄oi sunt,
denunciam⁹, & obsecram⁹ in dño iesu xp̄o: vt cum
silentio operātes suū panē māducēt. Vos autē frēs nō
lite deficere bñfacientes. In xp̄o iesu dño n̄ro.

daremus. i. exēplū qd vos imitarem̄ini. Inq̄eti. i. negocialē. s. in rebus q. nō ad rem: sed
ad curiositatē pertinet. Cū silentio operantes. i. q̄eti z pacifici. Panē suū. i. suo labo
re acq̄situm. Deficere. i. destruere: nam actiuum est.

¶ Fē. iiii. seqm̄.

Denūciamus vob.
Ex epist. paul. ij. ad
Thessalo. ca. ii. Et pri
maū scō epistolē supe
riori q. legebat fē. iiii.
post dñicā. xix. itaq. nūc
iūstituit Epheſios ad ma
li euitationē. Subtra
hat⁹ vos: euitādo illius
cōforiū: iuxta illō psal
mographiciū. peruerso
peruereri. Quā acce
perunt: vbo. s. z opere.
Imitari nos: in quo
debent imitari ostēdit.
Inq̄eti. i. ociosi. s. labo
rātes. Laborantes: vt
ex labore n̄ro victū grā
mus. habuerimus
ptātē. Accipiēdi a vob
necessaria. s. formam

EPISTOLAE

¶ Feria sexta sequenti.

Recipe diuitibus huius sc̃i. Ex epist. pauli ad Timo. ca. vi. Et ē clausula toti⁹ ep̃st. in q̃ Timotheū docet quō instituere debeat diuites. Sublime s̃pe i. in sup̃biā erigi. In incerto. q̃ sunt impio fortis subiecti. p̃stat abūde. t̃ā in p̃senti tp̃alia q̃ in futuro eterna. Nō agere. repetere a sup̃iorib⁹ p̃cipe. In bōis opib⁹ q̃ sunt h̃e diuitie.

Tribuere ⁊ cōicare. bona sua tp̃alia. Thesaurizare q̃ in euangelio saluator p̃cipit.

¶ Dominica. xxi. post trini.

Confortamini i dño. Ex epist. ad ephē. ca. vi. In q̃ ap̃ls instituit ephēssios in morib⁹: exhortando illos ex spe ⁊ p̃sidentia: quā h̃re debēt post fidē acceptā. Armaturā deniq; arma militie n̄re nō sūt carnalia: ideo sp̃ualia: hoc ē stru- tibus. Aduersus carnē ⁊ sanguinē. i. hoies mortales. p̃cipes. ptates. rectores. i. demōes: nō insidiātes. Sp̃ualia ne q̃rit. i. malos sp̃s. In celestib⁹. i. in hoc aēre castissimo. In die malo. i. in p̃senti vita. vbi ē tētatiōis pugna. In oib⁹. i. p̃p̃is ⁊ aduersis succincti labos. i. cingulo castitatis. In x̃tate. i. nō hypocrisi. Lorica iusticie. i. oī x̃tate / q̃ est p̃pria armatura. In p̃parationē euangelij. i. ad p̃dicandū xp̃i euange- lium.

¶ Feria. iiii. sequenti.

Inis p̃cepti est charitas ex p̃ma epist. pauli ad Tim. ca. i. In q̃ apostol⁹ p̃cepit nō esse int̃demon legalib⁹ obseruatijs ⁊ genealogijs. indeterminate: q̃ n̄ p̃ferunt ad diuine

¶ Feria quarta. Beati Pauli. Ad Timotheum. i. Capite. vi.

Charissime. P̃cipe diuitibus huius sc̃i nō subli- me sapere: neq; sp̃are in incerto diuitiarum: sed in deo viuo. qui p̃stat nobis omnia abunde ad fructum: bene agere diuites fieri in omnibus opib⁹ bonis. Facile tribuere: cōmunicare: thesaurizare sibi fundamentum bonum in futurum: vt apprehendāt vitam æternam.

¶ Dominica. xxi. Beati Pauli ad Ephēssios. Capite sexto.

Ratres. Cōfortamini i dño: & in potētia virtutis eius. Induite vos armaturam dei: vt possitis stare aduersus insidias diaboli: quæ non est nobis colluctatio aduersus carnem & sanguinē: sed aduersus principes & potestates: aduersus mundi rectores tenebrarum harum cōtra sp̃i- talia nequitie in cælestib⁹. Propterea accipite armatu- ram dei: vt possitis resistere in die malo: & in oib⁹ p̃- fecti stare. State ergo succincti lumbos v̄ros in x̃tate: & induti lorica iusticie: & calciati pedes in p̃parationē euangelij pacis. In oib⁹ sumētes cutum fidei: in q̃ possi- tis oīa tela nequissimi ignea extinguere. Et galeā salu- tis assumite. & gladium spiritus qd̃ est v̄bum dei.

¶ Feria. iiii. ad Timotheum. i. Cap. i.

Charissime. Finis p̃cepti est charitas de corde pu- ro: & cōsciētia bona. & fide nō ficta. A quibus quidā aberrātes cōuersi sunt in vaniloquium: volētes esse legis doctores nō intelligētes: neq; q̃ loquunt: neq; de quibus

legis complementum: sed magis impediunt: dicit igitur quod finis precepti est caritas:

De corde puro. quantum ad appetitum. Conscientia. quantum ad intellectum. sine de non ficta. i. vera et non simulata. quia omnis confessio fit ad salutem. Conuersi sunt in vano loquium. asserendo quod necesse est legalia obseruari. Legis doctores. cum non fuerint discipuli. Legitime utatur. puta moribus semper ceremonialibus usque ad christum.

Lex non est posita

de quibus affirmant. Scimus autem quia bona est lex: si quis ea legitime utatur. Scientes hoc quia iusto lex non est posita sed iniustis & non subditis: impijs & peccatoribus: sceleratis & contaminatis patricidis: matricidis: homicidis: & fornicarijs: maledictorum concubitoribus: plagiarijs: mendacibus: periuris. Et si quid aliud sanæ doctrinæ aduersatur: quæ est secundum euangelium gloriæ beati Dei (quod creditum est mihi.) Grās ago ei qui me confortauit. In Christo iesu domino nostro.

¶ Feria. vi. beati Pauli ad Timo. i.

Capite. ij.

Charissime. Veritatem dico: non mentior. Doctor gentium in fide & veritate. Volo ergo viros orare in omni loco, leuantes puras manus sine ira et discipulatione. Sicut & mulieres in habitu ornato cum verecundia & sobrietate: ornantes se non in tortis crinibus, aut auro, aut margaritis: vel veste pretiosa. sed quod decet mulieres promittentes pietatem per opera bona. Mulier in silentio discat cum omni subiectione. Docere autem mulieri non permittitur: neque dominari in viris, sed esse in silentio. Adam enim primus formatus est: deinde Eua: & Adā non est seductus: mulier autem seducta in purgatione fuit. Saluabitur autem per generationem filiorum: si permanserit in fide, & dilectione: & sanctificatione cum sobrietate.

¶ Dñica. xxij. beati Pauli ad Philip. Ca. i.

solum in ecclesia. Leuantes. per quod significatur mentis eleuatio. Disceptatione. cum propius controuersia. Similiter mulieres. subaudi orare volo. Cum verecundia. quæ proprie est seminarum virtus et puerorum. In tortis crinibus. i. calamitatis. pietatem. idest pietatis opera in sumptus pauperum huiusmodi vestitum precia distribuendo. Discat. idest non doceat. Esse silentio. viro non contradicendo. Adam primus. atque proinde mulieri preferendus. Saluabitur autem. non docendo. sed per prolis educandæ industriam.

¶ Dominica. xxij. post Trinitatem.

iusto. quia iustus non cohibetur timore pene.

Non subditis. i. rebellibus.

Plagiarijs. i.

qui videntur liberos profuisse: quod capitale crimen est.

Sane doctrina.

ne. et quæ sit doctrina sana subdit: quæ est secundum euangelium: cui concordat omnis veritas:

quod euangelium creditum est multis: subaudi per dicandum iudicis et gentilibus.

Grās ago. i. quod mihi credita est euangelij predicatio.

¶ Feria. vi.

sequenti.

¶ Veritatem dico.

¶ Ex prima ad Timotheum epistola. capite secundo.

In quo dicit se predicatorem et apostolum: hoc est a deo missum: quod sibi non arrogasse nunc dicit. sed reuera de eo gloriatur.

In fide et veritate. idest in ijs quæ pertinent ad fidem et mores: in quibus consistit veritas.

In omni loco. idest non

EPISTOLAE

Confidimus in dño Iesu. Ex epistola ad philippenses. ca. i. paucis verbis immu-
tatis in originali sic est pñdens hoc ipm: qz qui cepit. &c. In quo loco apostolus
philippenses facit bñuolos cū dicit se de il' is bñ sperare. usq; in diem christi iudiciū
finale intelligit. Sentire. s. de bono principio bonū finem sperare: cum pñsertim vos di-
ligām. Socios. qz gaudetis de victoria mea in euāgelij pñdicatione. In omni sciētia.

nam crescente charita-
te crescit scientia. Ut
pñbetis. i. eligatis & ap-
probetis meliora.

Synceri. i. mundi in vo-
bis. Sine offensa. in
primis. fructu iusti-
cie. id est bonis opibus.

¶ Feñ. iij.
sequenti.

Manifeste est ma-
gnū pietatis.

Ex epistola ad Timo-
theū. i. partim ex calce
capitis tertij: partim ex
cap. iij. vbi agitur de
Timothei institutione
ad ecclesiam pertinere.

Pietatis sacramen-
tū. scz de verbi incarna-
tione. Iustificatū in
spū. scz sancto iusticijs
christi testificāte.

Apparuit āgelis. quod
antea per experientias
non cognouerunt.

Assumptū in gloria. cū
resurrexit a mortuis.

Spiritus s. sanctus.

Novissimis tñbus. scz
Antichristi. Spiritus
erroris. i. ducētibz in
errorem. In hypocrisi-
s. i. sanctitate simulata.

Canteristam consciē-
tiam. i. diaboli canterio
inustam. Prohibentis
nubere. qñ hoc sit ma-
lum. Abstinerē a ci-
bie. quā illicitis.

S. nctificat em. ratio cur est bona. hęc pponens. qñ nuptie nō sunt male nec cibi illici-
ti. Deuita. qñ talia nō faciūt ad nřam fidem. Ad pietatem. i. ad religionem. Exercitia
no corpis. p ieiunijs & vigilijs. Ad modicū. s. ad subiiciendū menti carnem.

Fratres. Cōfidimus in dño Iesu: quia qui cepit in
vobis opus bonū. pñficiet vsq; in diē christi Iesu. Si-
cut est mihi iustū hoc sentire. p oībz vobis (eo q ha-
beam vos in corde & in vinculis meis: & in defensio-
ne & cōfirmatiōe euāgelij) socios gaudij mei oēs vos
esse. Testis em mihi est deus quō cupiā oēs vos esse in
visceribus christi Iesu. Et hoc oro: vt charitas vřa ma-
gis ac magis abūdet in omni sciētia & in omni sensu.
vt pñbetis portiora: & sitis synceres & sine offensa in
diem christi: repleti fructu iusticię pñsum christum in glo-
ria & laudem dei.

¶ Feñ. quarta beati Pauli ad Timos-
theum. i. Cap. iij. & iij.

Charissime. Manifeste est magnū pietatis sacra-
mentū. qd manifestatū est in carne: iustificatū est
in spū: apparuit āgelis: pñdicatū est gētibz. creditū est
in mūdo: assumptū est in glia. Spūs autē manifeste di-
cit: qā in nouissimis tñb⁹ discedēt qdā a fide: attēden-
tes spiritib⁹ erroris & doctrinis dæmoniorū in hypo-
crisi: loqñtiū mēdaciū & cauteriatā hñtiū suā cōscien-
tiā: phibētū nubere: abstinere a cibis qñ deus creauit
ad pñcipiēdū cū grātū actiōe fidelib⁹: & ijs q cognoue-
rūt vitare. Quia oīs creatura dei bōa ē: & nihil rei⁹
ciēdū: qd cū grātū actiōe pñcipit Sctificat em p ybū
dei et oñōē. Hęc pponēs fratrib⁹ bonis eris minister
christi Iesu: nutrit⁹ ybis iñ dei & bonę doctrinę. quam
affecur⁹ es. Ineptas autē aut ianes fabulas deuota. Exer-
ce autē teipm ad pietatē. Nam corporalis exercitatio
ad modicū vtilis est: pietas autē ad oīa vtilis est: pñmisi-
sionem hñs vitę: q nunc est & futurę.

¶ Feria sexta sequenti.

Fidelis sermo. *Ep. i. epla ad Timotheu. partim. iij. cap. partim. v. et p̄tinuat eplę supiori. vbi inducens Timotheu ad virtutis exercitiu dicit. Fidelis sermo. i. ver⁹ et dign⁹ acceptiōe etq; utilis capiētib⁹. Speram⁹ in deū. q̄ retribuet nobis laboz mercede.* Adolescentiā p̄ternat. erat em̄ in ea etate: s; hōtatur illū vt opa senis faciat.

¶ Fe. vi. Beati Pauli ad Timotheu. f.

Capite quarto et qnto.

Charissimi, Fidelis sermo et omni acceptiōe dign⁹. In hoc em̄ laboram⁹ et maledicimur et diu dicamur: q̄a speram⁹ in deū viuū, q̄ est saluator oīm hoīm. maxime fidelīū. P̄cipe hec, et doce. Nemo adolescentiā tuā cōtēnat: sed exēplū esto fidelīū: in v̄bo, in cōuersatiōe, in charitate, in fide, in castitate. Dū venio attende lēōnī: exhortationi, et doctrinę. noli negligere grām q̄ est in te: q̄ data est tibi p̄ p̄phetiā cū impōsitiōe manū p̄sbyterij. Hęc meditare: in his esto: vt p̄fectus tu⁹ manifest⁹ sit omnib⁹. Attēde tibi & doctrinæ: insta in ill⁹. Hoc em̄ faciēs et teipm saluū faciēs, & eos q̄ te audiēt. Seniorē ne increpaueris, sed obsecra: vt p̄m. Iuuenes, vt s̄tes. An⁹, vt m̄tes. Iuēculas, vt forores in oī castitate. Viduashonora, q̄ veræ viduæ sunt. Si q̄ aut vidua filios aut nepotes habet: discat pri mū domū suā regere, et mutuā vicē reddere parētib⁹. Hoc em̄ acceptum est coram deo.

¶ Dñica. xxij. Beati Pauli ad Philippen.

Capite iij.

Frēs. Imitatores mei estote, et obseruate eos, qui ita ābulant: sicut habetis formā n̄rām. Multi em̄ ambulāt, q̄s s̄pe dicebāt vobis. Nūc aut et flens dico inimicos crucis chr̄i: quorū finis interitus, quorū de⁹ v̄ter est: et gl̄ia in cōfusiōe ipsorū: qui terrena sapiūt. N̄rā aut cōuersatio in cælis est. Vnde etiā saluatorem expectamus dñm n̄rm iesum chr̄m, qui reformabit corpus humilitatis n̄ræ: cōfiguratū corpori claritatis suæ: scdm̄ opationē virtutis suæ: q̄ possit etiā subijcesse sibi oīa. In chr̄o iesu dño nostro.

rū. s. ad iudiciū. Reformabit, s. in resurrectione. humilitatis n̄rę. i. corruptiōis. Corpori claritatis suę. i. sicut et ipse cū glorioso corpore resurrexit. scdm̄ opationē. i. virtutem opandi. Subijcere sibi. etiam ad nihilum redigēdo.

In verbo. i. doctrina.

In p̄uersatiōe. i. virg sc̄monis. Attēde lēōtioni. sacrę sc̄z scripturę: vt possis alios exhortari et docere.

Data est p̄phetiā. nā Paulo reuelatū est hūc v̄sū futurum ecclesię: atq; ideo ordinandum.

p̄sbyterij. i. epl̄at⁹.

Hęc meditare. i. doctrinā. In his esto. s. opere ecequendo.

Seniorē. posuit modū dicēdi gñālē: nūc personas diuersas cōditionū in specie. Tercē viduę. qm̄ q̄ fornicat nō est in hoc ordine. filios aut nepotes, q̄ indigēt illius educatione. Parentibus. si parētēs h̄z.

¶ Dominica. xxiij. post Trinitatem.

Imitatores mei estote. *Ex eplā ad philippen. ca. iij. An q̄ posteaq; ap̄s posuit se in exēplū philippesib⁹: nūc inducit illos ad se imitandū. Formā n̄rām. i. p̄cepta q̄ illis tradidi. Multi ābulāt. s. viā p̄uersam. s̄lēs dico. subaudi esse. Intēritus. i. mors eterna.*

Et gl̄ia. qm̄ in eo gl̄iā. In celis est. p̄ spem et fidē. Expectamus v̄tū.

In celis est. p̄ spem et fidē. Expectamus v̄tū.

Et gl̄ia. qm̄ in eo gl̄iā.

In celis est. p̄ spem et fidē.

Expectamus v̄tū.

Et gl̄ia. qm̄ in eo gl̄iā.

In celis est. p̄ spem et fidē.

Expectamus v̄tū.

EPISTOLAE

¶ Feria, iij. sequenti.

Fidelis sermo. nam si commorui. Ex epistola ad Timotheum secunda. capite secundo. in quo loco veris predicatoribus gloria promittitur. fidelis sermo. i. verus est quem dico. Commortui propter euangelij predicationem. Conuiuius. i. cum eo. Si sustinebimus. scilicet labores. Si negaueritis. scilicet illum. Si non credimus. scilicet ab illo puniendos nos esse. fidelis in veritate iustitiae. Seipsum. idest iudiciam suum: et est idem. Testificans. idest testem illum inuocans.

¶ Feria quarta ad Timotheum. ij.

Capite. ij.

Charissime. Fidelis sermo. Nam si commortui sumus. & conuiuiemus. Si sustinebimus: & cō regnabimus. Si negauerimus: & ille negabit nos. Si nō credimus: ille fidelis permanet: negare seipsum nō potest. Hæc commune testificans coram deo. Noli verbis contendere. Ad nihil em̄ vtile est: nisi ad subuersionem audientium. Solicite autem cura teipsum probabilem exhibere deo: operarium inconfusibile: recte tractantem verbum veritatis. Profana autem & vaniloquia deuota. Multum em̄ proficiunt ad impietatem: & sermo eorum in cancer serpit. Ex quibus est Hymeneus & Philectus: qui a veritate exciderunt dicētes: resurrectionem iam factam: & subuerterunt quorūdam fidē. Sed firmum fundamentum dei stat: hñs signaculum hoc. Cognouit dñs qui sunt eius. & discēdit ab iniquitate omnis qui inuocat nōmē dñi. In magna autem domo non solum sunt vasa aurea & argentea: sed etiam lignea & fictilia: & quædam quidem in honorem. quædam in contumeliam. Si quis ergo emundauerit se ab istis: erit vas in honorem sanctificatum: & vtile domino ad omne opus bonum paratum.

¶ Fer. vj. beati Pauli ad Philippenses.

Cap. iij.

Fratres. Imitatores mei estote: & obseruate eos qui ita ambulant: sicut habetis formam nostrā. &c. ut supra. fol. lxx.

¶ Feria sexta sequenti.

Imitatores mei estote. Ex epistola ad Philippenses capite iij. sed iam exposita est in dominica superiori.

¶ Dominica. xxiij. post Trinitatem.

Non cessamus p vobis. Ex eplā ad Colos. ca. ij. In quo ap'ls ostendit se beneuolus Colossensib⁹: dū orat p illos scilicet psumando. Agnoscere volūtatē ei⁹. i. diuinā uoluntatē cognoscatis. Ambuletis digne. edētes in patriā. In sciētia dei. p orationē. In omī virtute. i. morali q̄tum ad appetitū. Cōfortati. s. p. gām. Longanimitate. i. tollē-
rantes mala ex spe cere-
ta.

¶ Dñica. xxiiij. Beati Pauli ad Colosenses. Capite. j.

FRes. Inō cessamus p vobis orantes & postulātes: vt impleamini agnitōe volūtatē dei in omni sapientia & intellectu spiritali: vt ābuletis digne deo p oīa placētes. In omī ope bono fructificātes & crescentes in scientia dei. In omni virtute cōfortati scdm potētiam claritatis eius in omī patiētia & lōganimitate cū gaudio. In christo iesu dño nro.

¶ Fē. iij. Bti Pauli ad Hebræos Cap. iij. & iij.

Fratres. Videre ne forte sit in aliquo vestrum cor malū incredulitatis discedēdi a deo viuo sed adhortamini vosmetipsos p singulos dies dōec hodie cognominatē vt nō obduretur quis ex vobis fallacia p̄cti. Participes em̄ chri effecti sum⁹. si tñ in iuu substatia ei⁹ vsq ad finē firmū retineamus: dū dñ. Hodie si vocē ei⁹ audieritis: nolite obdurare corda v̄a: quēadmodū in illa exacerbatōe. Q vidā em̄ audiētes exacerbauerūt: sed nō vniuersi qui p̄fecti sunt ab egypto p Moysē. Q uib⁹ aut̄ infensus est q̄draginta ānis: nō ne illi qui peccauerūt: quorū cadauera p̄strata sūt in deserto? Q uib⁹ aut̄ iurauit nō introire in requiē ip̄i: nisi illi qui increduli fuerūt: & videm⁹ quia nō potuerūt introire i requiē ip̄i p̄pter incredulitatē. Timeam⁹ ergo ne forte relicta pollicitatiōe introeīdi in requiē ei⁹: existimetur aliquis ex nobis deesse. Et em̄ & nobis nūciatū est quēadmodū & illis: sed nō p̄fuit illis sermo audit⁹ nō admixtus fidei ex his q̄ audierunt. Ingrediemur em̄ in requiem qui credidimus in dominum Iesum Christum.

¶ tra pollicitatiōe. i. p̄dicta dei pmissiōe. Nob p̄nūciatū est. s. de rege gēna: sic illi de tpali. s. nō admixt⁹ fidei. q̄ nō crediderūt: quēadmodū dixit. s. cōtrario si introibunt.

¶ Fē. vi. seqnti.

Uidete itaq. Ex eplā ad heb. partim. iij. cap. i. & q̄ ex p̄slo pauli adduxerat illud. q̄draginta ānis p̄m⁹ fuit gēna: tñ hūc tēnūc subdit. Videte f̄res ne sit i vob cor malū. i. volūtas mala. Adhortamini vosmet ipsos. p̄fectas v̄as ex aminādo. Dōec hodie cognominet in grego p donec est dū. & hodie de totū t̄p̄s ab adnūc chri p̄mo ad f̄z. ut nō obduretur. alludit ad illud q̄ in eodē p̄slo ē. Noli te obdurare corda v̄a. Initiū subit ātig. i. fidei q̄ est substantia rez. spe randay. infra caput vno decimū. ideo subdit. hodie vt supra expositum est. i. t̄p̄e ḡg. In illa exacerbatōe. de q̄ in eodē p̄slo. Quiday. nō in oēs. s. illi q̄ volebāt reuerri in egyptū. Qui b⁹ infensus ē: q̄si dicat: illis tñ q̄ audiētes v̄ba exploratorū volebāt res procedere. Prostrata sunt. i. in penā sue rebel- lōis. qm̄ nō introierunt in terrā a deo p̄missam. Increduli. i. q̄ dō p̄mo sen nō crediderūt. Reli-

EPISTOLAE

¶ Dominica. p. xv. post Trinitatem.

Ecce dies veniunt dicit Dominus. Et suscitabo Dauid. &c. Et ieremia propheta
Capite. xxiij. In quo describitur coniunctio Dei veri & hominis: cuius vera huma-
nitas ostenditur cum dicit: Dauid germen iustum. idest: propagatum ex illius semine.
Regnabit rex. non de hoc mundo sed de quo Martij ultimo. Data est mihi pote-
stas in celo & in terra.

Saluabitur iuda. idest
omnis qui deum confis-
tetur [nam iuda confes-
sio interpretatur.] Jst
quod interpretatur vis-
sio dei: quod potius ad
ecclesiam triumphantē
pertinet. Iustus nos-
ter. idest iustificans nō.
quia dei proprius est ius-
tificare. Qui eduxit
filios israel. quasi dicat:
beneficium illum anti-
quum de liberatione ex
egypto obliterabitur:
& frequentabitur memo-
ria recētoris beneficij:
hoc est de restitutione
regni israel. de quo &
in psalmo. dispersiones
israelis congregabis.
De terra aquilonis. i.
a septentrione & ab omni-
bus alijs mundi parti-
bus: qz gentium voca-
tio ad omnes pertinet.

In terra. i. in eccle-
sia militante primum. &
postea in triumphante.

¶ Feria. iij.
sequenti.

Gratias agere deo
semper. Et epistola ad Thessa-
lonicenses secunda ca-
pitale primo. in quo loco
reddit illos beneuolos:
cuq; dicit se deo gratias
agere quod illorū fides
crescat. Ita vt dignus

¶ Dominica vigesima quinta.
Lectio ieremiae prophetae
Capite. xxij.

Ecce dies veniunt dicit Dñs,
& suscitabo Dauid germen
iustum, & regnabit rex &
sapiens erit: & faciet iudicium
& iusticiam in terra. In die-
bus illis saluabitur iuda: &
israel habitabit confidenter.
Et hoc est nomen quod voca-
bunt eum Dominus iustus noster. Propter hoc
ecce dies veniunt dicit Dominus: & non dicent vlt-
ra viuit Dominus: qui eduxit filios israel de terra
aegypti: sed viuit Dñs qui eduxit: & adduxit semen
domus israel de terra Aquilonis: & de cunctis terris,
ad quas eieceram eos illuc, et habitabunt in terra sua:
dicit dominus omnipotens.

¶ Feria quarta Beati Pauli ad
Thessalonicenses. ij.
Capite. j.

Fratres. Gratias agere debemus deo semper pro
vobis (ita vt dignum est.) Quoniam super cre-
scit fides vestra: & abundat charitas vniuscuiusq; ve-
strum in inuicem. ita vt & nos ipsi in vobis glorie-
mur in ecclesijs Dei pro patientia vestra & fide, in
omnibus persecutionibus & tribulationibus vestris:
quas sustinetis in exemplum iusti iudicij dei, vt digni
habeamini in regno dei: pro quo & patimini. Si ta-
men iustum est apud deum retribuere retributionem
his qui vos tribulant: & vobis qui tribulamini re-
quiem nobiscum: in reuelatione Domini nostri iesu

BEATI PAULI.

fol. lxxij.

est. subaudi fieri. In vos gloriemur. idest de vobis. In ecclesijs dei: proponendo vos alijs in exemplum. In exemplum iusti iudicij Dei. idest per hoc sensibiliter apparebit iudicium Dei esse iustum. patiētiam vestram premiando. Retribuere. i. repēdere malum pro malo. In reuelatione. idest quando veniet ad iudicium. in quo omnia reuelabuntur hominum opera. Cum angelis. executoribus divini iudicij. Mantis vindictam. i. facietis vltionem. A facie domini. i. ex sententia egredientur ex eius ore.

Christi: de cælo cum angelis virtutis eius in flamma ignis dantis vindictam his qui non nouerūt deum: & qui non obediunt euangelio Domini nostri Iesu Christi. Qui poenas dabunt in interitu æternas: a facie Dñi & gloria virtutis eius: cum venerit glorificari in sanctis suis: & admirabilis fieri in omnibus qui crediderunt Iesum Chrm dñm nostrum.

¶ Feria sexta beati Petri apostoli
secunda. Capite. iij.

Charissimi. Non lateat vos quia vnus dies apud Dominum sicut mille anni: & mille anni sicut dies vnus: non tardat Dominus promissa: sicut quidam existimant: sed patienter agit propter vos. Nolens aliquos perire: sed omnes ad poenitentiam reuerti. Adueniet autem dies Domini vt fur. in quo cæli magno impetu transient. Elementa vero calore soluentur: terra autem & ea quæ in ipsa sunt opera: exurentur. Cum hæc igitur omnia dissoluentur: quales oportet vos esse in sanctis conuersationibus & pietatibus: expectantes & properantes in aduentum dñi Domini. Per quem cæli ardentur: & elementa ignis ardore tabescent. Nouos vero cælos: & nouam terram: & promissa ipsius expectamus: in quibus iusticia habitat. Propter quod charissimi hæc expectantes: satagite immaculati & inuolati apud eum inueniri in pace. Et dñi nostri Iesu Christi longanimitatem salutem arbitramini.

mēda. Quales. quasi dicat: sollicitos & paratos. Nouos cēlos. non alios: sed hos renouatos. Et iij. dy. Ecce ego creo cēlos nouos: & terram nouam. Iusticia habitat. i. habitabit: hæc expectantes. i. iustam retributionem. In pace. i. conficiet. Longanimitatem. i. dilationem. Arbitramini salutem. i. augmentum premiij meriti vestri reputate.

¶ Sec. vi. sequenti.

Non lateat vos quia vnus dies. Ex petri apostoli secunda epistola capite. iij. q. in superioribus mentionem fecit de die iudicij: nunc de tempore tollit dubitationem. Sicut mille anni. scilicet apud nos: & est sumptum ex psalmo. lxxix. Mille. n. qui latini ante oculos tuos quasi dies externa. Non tardat promissum. idest. promissi retributionem. Quidā existimant. negantes futurum iudicium. Patienter agit. iudicij differēdo. Propt̃ vos. vt iusti merendo proficiant: & mali per poenitentiam redeant. Dies domini. i. iudicij vltimi. vt fur. i. repente. Celi transiet. p. ignis cōflagrationem.

Calore. i. eodē igni. Cum igitur. ex dictis inferat quod solliciti esse debemus de illa die tre

EPISTOLAE

¶ In dedicatione ecclesie.

Vidi ciuitatem sanctam Ierusalem. Et Apocalypsi Joannis cap. xxi. Et notandum est qd dedicatio ecclesie celebratur in die qua quilibet dieceseos ecclesia consecrata est: celebratur quoq; metropolitane ecclesie consecrationis dies: et quibusdam quoq; sancti Petri in vrbe Romana dedicatio: et comparatur ecclesia hec militans illi Ierusalem celesti. ideo dicit Joannes. Vidi Ierusalem nouam. id est societatem sanctorum gloriosam. Spōsam ornata[m] dotibus. que comitantur corpora glorificata. Mei cum hominibus. per nuptias spirituales. Que prima abierunt. quia omnia q sunt perperissi in ecclesia militante/ cessabunt in triumphanti. Qui se debebat. scilicet deus trinus et vnus. Noua facio omnia. scilicet celos/ terram/ cum alijs elementis: atq; proinde electos meos.

¶ Finis.

¶ In dedicatione ecclesie.

¶ Lectio libri Apocalypsis.

Cap. xxj.

IN diebus illis. Vidi ciuitatem sanctam Ierusalem nouam descendentem de caelo a deo paratam sicut sponsam ornata[m] viro suo: & audiui vocem magnam de throno dicentem. Ecce tabernaculum Dei cum hominibus: & habitabit cum eis: & ipsi populus eius erunt: & ipse Deus cum eis erit eorum deus. Et absterget omnem lachrymam ab oculis eorum: & mors ultra non erit neq; luctus: neq; clamor: neq; dolor erit ultra: quia prima abierunt. Et dixit: qui sedebat in throno. Ecce noua facio omnia.

FINIS.

ÆPISTOLÆ

SANCTORVM
PROPRIAE IN
CIPIVN-
TVR.

¶ In vigilia sancti Andree.

Benedictio domini super caput iusti. Ex ecclesiastico partim. xliij. partim. xlv. capitulis: sed paucis verbis immutatis in originali est. Benedictionem omnium gentium dedit illi Dominus: et testamentum suum confirmabit super caput Jacob. et sic auctor de Jacob loquitur cui Isaac pater benedixit pertermisso Elau altero filio.

**Epistolæ propriæ
sanctorum inci-
piuntur.**

¶ In vigilia sancti Andree. Lectio
libri sapientiæ Ecclesiastici.
Capite. xliij. & xlv.

Benedictio Domini super caput iusti. Ideo dedit illi hereditatem: & dimisit illi partem in tribubus duodecim: & inuenit gratiam in conspectu omnis carnis.

Magnificauit eum in timore inimicorum: et in verbis suis monstrata placuit. Glorificauit illum in conspectu regum: & ostendit illi gloriam suam.

In fide & lenitate ipsius sanctum fecit illum: & elegit eum ex omni carne. Et dedit illi cor ad præceptas & legem vitæ & disciplinæ: & excelsum fecit illum. Statuit ei testamentum æternum. Et circumcinxit eum zona iustitiæ: & induit eum Dominus stola gloriæ.

¶ In die sancti Andree.
Beati Pauli ad Romanos.

Capite. x.

Fratres. Corde enim creditur ad iusticiam: ore autem confessio fit ad salutem. Dicit enim scriptura. Omnis qui credit in illum non confundetur. Non enim est distinctio Iudæi & Græci: nam idem dominus omnium: diues in omnibus qui inuocant illum. Omnis

dedit illi hereditatem abdicato Elau. In tribubus duodecim. hoc facit ad Andream: cui cum ceteris apostolis saluator dicit. sedebitis et vos duodecim iudicantes duodecim tribus israel. Omnis carnis. id est. omnis hominis. Magnificauit eum. hoc de Moyses: quia coram pharaone mirabilia fecit illa de quibus in Exodo. Monstrata. id est. egypti plagas. In conspectu regum. id est. pharaonis in egypto: akon deinde in deserto: et terra canaan. Gloria sua. id est. visionem presentiam. Exo. xx. In fide et lenitate. quia fuit fidelis erga deum: et mitis erga homines. Elegit eum. ut illo duce populum ex egypto liberaret: et deinde per eum legem traderet. Excelsum fecit. hoc de Barone Moysi. Et stola. id est. omnia que dicta sunt de patriarchis Moysi et Barone ad Andream referri possunt.

¶ In festo sancti Andree.

Corde creditur ad iusticiam. Ex epistola ad Romanos. cap. x. Et quia paulo ante dixit. si per cario ore tuo: et corde credideris: saluus eris: nunc inferi. Corde creditur ad iusticiam. et. Scriptura. Isa. xlvij. Non est distinctio. quantum ad iusticiam: quia quam omnes

H v

EPISTOLAE

tenentur. Infues in omnibz: vt omnes saluos esse velit. Omnis qui. Et Zoete cap. 4. Et tunc procedit gradatim per colorum qui dicitur grecis clima: latinis gradatio. Nō crediderunt. quia fides supponenda est chistiano. Nō audierunt. quia fides supponit auditum. Sine p̄dicante. quia auditus. qui discipline sensus est [vt ait Aristoteles] doctrine indiget. Nisi mittat. ab eo scilicet qui h̄z auroitatem ⁊ potestatem: ⁊ p̄t tam

grante mysterium reuelare. Sicut scriptū est. Esai. liij. Euangelizantium. i. p̄dicatorum.

Esaias dicit in eodem cap. Ergo fides. ex superioribz colligitur. Per verbum christi. qui hoc mortalibus reuelauit.

Non audierunt. quasi dicat: non possunt excusare se. In oēm terrā. ex psal. xviij. q̄ de Andrea dici possunt.

¶ In festo sanctę Barbare virginis.

Confitebor tibi domine. Ex ecclesia. ca. li. In q̄ autor operis deum laudat: agit q̄ illi gratias pro beneficijs ab illo acceptis: q̄ omnia possunt accōmōdari huic ḡgini in martyrio positę. Cōfitebor tibi. p̄ laudabo te. Protector. in malis. Adiutor. in bonis. A perditione. quam erā subito ra sine tua ḡra. Lingue inique. qui me criminabantur falso. Astitisti. cum plecterer propter tuam fidem. Arugientibus. i. fremētibz in me p̄paratis. Ad efecisti. carnes meas ad deuorandum. Tēssura flammę. quam mihi parabāt vt exurere. Tēssura. ab estuo. as. ex abso luto fecit participium.

enim quicunq; inuocauerit nomen Dñi saluus erit. Quomodo ergo inuocabunt: in quem non crediderunt? Aut quomodo credent ei. quem non audierunt? Quomodo autem audient sine p̄dicante? Quomodo vero p̄dicabunt. nisi mittantur? Sicut scriptum est. Quam speciosi pedes euangelizantium pacem: euangelizantium bona. Sed non omnes obediunt euangelio. Esaias autem dicit. Dñe quis credidit auditui nostror? ergo fides ex auditu: auditus autem per verbum christi. Sed dico. Nunquid non audierunt? Et quidem in omnem terram exiuit sonus eorum: & in fines orbis terrę verba eorum.

¶ In festo sanctę Barbare virginis & martyris. Ecclesiastes. Cap. li.

Confitebor tibi dñe rex. & col laudabo te Deum saluatorem meum. Confitebor nomini tuo: qm̄ adiutor & protector factus es mihi: & liberaſti corpus meum a perditione: a laqueolinguę iniquę: & a labijs operantium mēdaciū.

Et in conspectu astantium factus es mihi adiutor. Et liberaſti me secundum multitudinem misericordię noīs tui. a rugientibus p̄paratis ad escam: de manibus quærentium animam meam: & de portis tribulationum. quę circumdederunt me: a pressura flammę quę circumdedit me: & in medio ignis nō sum estuata. De altitudine ventris inferi: & a lingua coinquinata: & a verbo mendacię: a rege iniquo: & a lingua iniusta. Laudabit vsq; ad mortem anima mea dñm.

quasi ab actiuo. Tuentris inferi. i. eorum qui descendunt ad inferos. A lingua in. i. iusta. repete a superioribus liberaſti me. Usq; ad mortem. i. per omnem vitam meam. Appropinquas erat. nisi me liberaſſes. Qui adiuuaret. s. ex hominibus. Non erat subandi qui adiuuaret. Memorata sum. ex actiuo fecit deponens verbum pro memini me misericordie. De manu angustie. pro eo quod est argentium me. in originali est de manibus getium.

& vita mea appropinquans erat in inferno deorsum. Circudederunt me vndiq; & non erat qui adiuuaret. Respiciens eram in adiutorium hominum: et non erat. Memorata sum misericordie tue domine: et cooperationis tue quae a seculo sunt: quoniam eruis sustinentes te dñe: & liberas eos de manu angustiae domine deus noster.

¶ Sancti Nicolai episcopi.

¶ Lectio epistolae beati Pauli
ad Hebræos. Ca.
pite. viij.

Hatres. Plures facti sunt sacerdotes secundum legem. Idcirco q; morte prohiberentur permanere, hic autem eo quod maneat in æternū: sempiternum habet sacerdotium. Vnde & saluare in perpetuum potest: accedens per semetipsum ad Deum semper viuens ad interpellandum pro nobis. Talis enim decebat: vt nobis esset pontifex, sanctus, innocens: & impollutus, segregatus a peccatoribus: & excelsior cælis factus. Qui non habet necessitatem quotidie (quemadmodum sacerdotes) prius pro suis delictis hostias offerre, deinde pro populi. Hoc enim fecit semel: se offerendo Dominus noster Iesus Christus.

scilicet delictis: & quis Nicolaus fuit sacerdos secundum hunc ordinem: iuste de illo legitur: quod de christo dictum est.

¶ In festo sancti Nicolai.

Plures facti sunt sacerdotes. Ex epistola ad hebræos ca. viij. In quo sacerdotiū Aaron sacerdotio Christi comparauit: sed illius fuit sacerdotium temporarium: christi autē eternum. Ex quo infer q; post Aaron successit alij sacerdotes fuerūt. Morte permanere, quis mortales erant.

hic autem. idest Christus post resurrectionem. Sempiternum: ad illud quod de psal. cix. Tu es sacerdos in eternum. Accedens per semetipsum. ex eo quod homo consunctus est nature diuine. Interpellandum pro nobis. nostram humanitatem patri representas. Pontifex sanctus. ab instanti conceptionis sine peccato. Segregatus a peccatoribus. quātum ad contaginem: alioqui cum peccatoribus versabatur. Excelsior cælis. quātum ad naturam diuinam. Pro suis delictis. quia sine peccato quod faciebat Aaron & illius successores. Pro populi.

EPISTOLAE

¶ In conceptione virginis Marie.

Dominus possedit me. Ex li. puer. Salomonis ca. viij. in quo Salomō inducit lo-
quentem sapiētīā increatā: hoc est hūmānūm q̄ r p q̄ oia fecit: q̄ oia possunt de
hūgine deipara dicit illi accommodari. triaz suaz. i. opoz suoz: q̄ diximus p eam cūcta
opatus est. Quicq̄ faceret. i. pducere. Cōcepta. i. intra genita in mēte diuina. Erupe-
rant. i. de cauernis terrę

scaturientes. Constitue-
rāt. in ole sua impenden-
tes. parturiebar. trāsila-
tio est a feminis sub tps
pariēdi psignebat. Car-
dines orbis. i. polos cir-
ca q̄s mūdus voluitur.
Aderā: q̄ oibz his creā-
dis interfui. Vallabat
abyssos / pfunditates
aq̄rum tiallo cingebat:
ne egredereēt fines su-
os. Aethera firmabat.
vñ pars illa celi firmā-
mētum vñ. Librabat. i.
ad libellam dirigebat. i.
al niuel. Terminū suū
i. littora p̄debat. Fun-
damēta terrę. i. cētum:
cui oia innectunt. per
singulos dies. eternali-
ter. Ludēs. i. q̄si p ludū
r ociū fabricās oia. Cū
filijs hoīm. per partici-
pationē [nā in deo est p
essentiā.] Audite me.
hoies ad se capessendā
hortat. Ad postes ostij.
nā postes sunt tialnq̄
claudunt r aperiuntur.
ostij vero quo ingredimur
r egredimur quasi
dom⁹ os. Alia parent.

¶ In festo sanctę
Leocadię virginis.

Qui glia in dño. Ex. ij. ad Cor. eplā ca. x. r. xi. atq̄ oia in deū eē referēda oñdit neq̄
alūde gliaz esse petēdā. Cōmedat. i. laudar gloriādo de bōis. Cōmedat. cōmeda-
bile facit p miracula. Sustineretis. i. dissimularetis si in aliq̄ vob̄ videoz inspiēs. Aemu-
loz vos. q̄ est ambiguū ad bonū r malū: deo subdit dei emulatiōe. Despōdi vos. i. quo
tpe nuptias vras cū x̄risto p fidem r baptismū cōciliat. Exhibere. i. exhibendū ch̄ro.
Virginē castā. i. vos q̄si hūginē integrā r p̄tutibus ornaram: r hoc facit ad festum huius
virginis.

¶ In conceptione beatę Marię.
Prouerbiorum. Cap. viij.

Dominus possedit me in initio viarū suarū an-
teq̄ qcq̄ faceret a principio. Ab eterno ordina-
tasum. & ex antiq̄s ante q̄ terra fieret. Nōdum erant
abyssi: & ego iā cōcepta erā. Necdū fontes aquarum
eruperāt: necdum mōtes graui mole cōstitērāt. Ante
oēs colles ego parturiebar. Adhuc terrā nō fecerat &
flumina: & cardines orbis terrę. Q n̄ pparabat cæ-
los aderā: q̄n certa lege & gyro vallabat abyssos: q̄n
æthera firmabat sursum. & librabat fōtes aquarum.
Q n̄ circūdabat mari terminū suū: & legē ponebat
aq̄s: ne trāsirēt fines suos. Q n̄ appēdebat fundamēta
terrę: tūc erā cūcta cōponēs. Et delectabar p singulos
dies. Ludēs corā eo oī tpe. et ludēs in orbe terrarū: &
delicię meę esse cum filijs hoīm. Nūc ergo filiū audite
me. Bñ qui custodiūt vias meas. Audite disciplinā &
estote sapiētes: & nolite abijcere eā. Beatus hō qui au-
dit me: & qui vigilat ad fores meas quotidie: & ob-
seruat ad postes ostij mei. Qui me inuenit: inueniet
vitam: & hauriet salutem a dño.

¶ Leocadię v̄gis. Bñ Pauli ad Cor. ij. Ca. x.

FRes. Qui glia in dño glia. Non em̄ qui sc̄ipm
cōmedat: ille pbat⁹ est: sed quē de⁹ cōmedat. Vñ
nam sustineretis modicū quid inspiētix meę: sed &
supportate me. Aemulor em̄ vos dei emulatiōe. De-
spōdi em̄ vos vñ viro: v̄ginē castā exhibere ch̄ro.

¶ In festo sanctę Eulalie virginis.

Sapientia vincit maliciam. Ex libro Sapientie. ca. viij. sed premittitur ex fine capituli septimi clausula paucis vrbis immutatis. nam p eo qđ est in originali sapientiam non vincit malicia: concinnator inuertit vba dicēs: sapientia vincit maliciam. Attingit fortiter. acrimonia sua omnia penetrando. Suauiter. i. cum modestitate moderatione.

¶ Eulalie vgis. Lectio libri Sapientie. Cap. viij.

Sapientia vincit maliciā. Attingit ergo a fine vsq; ad finē fortiter. & disponit oia suauiter. Hęc amas ui & exq̄sui a iuuetute mea. Et q̄sui in spōsā mihi eā assumere. & amator factus sum formę illius. Generositate illius glorificat: cōtubernium hñs dei. sed & dñs oim dilexit illam. Doctrinā em̄ est disciplinę dei.

¶ Damasi papę. Ecclesiast. Cap. xliij. & xlv.

Ecce sacerdos magnus. q in diebus suis placuit deo. & inuētus est iustus: & in tpe iracundię factus est reconciliatio. Nō est inuētus filius illi q cōseruaret legem excelsum. Ideo iure iurādo fecit illi dñs crescere in plebē suā. Bñonē oim gentiū dedit illi: & testamētū suū cōfirmabit sup caput ei⁹. Cognouit eū in bñonibus suis. cōseruauit illi miam suā: & inuenit grām coram oculis dñi. Magnificauit illū in cōspectu regis: & dedit illi coronā glorię. Statuit illi testamētū sempiternū: & dedit illi sacerdotiū magnū: & beatificauit illū in glia. Fungit sacerdotio. & hñe laudē in noie ipsius: & offerre illi incensum dignū in odorē suauitatis.

¶ Lucie vgis. Ecclesiast. Cap. li.

Confitebor tibi dñe rex: & collaudabo te saluatorē meum. &c. vsq; supra.

¶ Cōmemoratio annūciatiōis bñę Marię vgis. Esaię pphetę. Cap. viij

In diebus illis. Loquutus est dñs ad Achaz. dicēs. Pete tibi signū a dño. &c. vi supra.

gitur in sensu litterali. Omniū gētiū: qz oēs bñficerēt illum. Sup caput eius. in originali sup caput iacob. Testamētū. i. pacis qđ pepigit cū Abrahā. Magnificauit illū. hoc ē de Mose loq̄ur autor Ecclesiasticus: hęc oia in supiorib; exposita sunt.

¶ In festo sanctę Lucie virginis.

Confitebor tibi dñe rex. & collaudabo te. &c. In festo Barbarę virginis iā exposita est hęc epistola.

¶ In annūciatiōe bñę Marię virginis.

Deputatus est dñs ad Achaz. In fest. iij. post dominicā terciā aduentus: hęc prophetia exposita est.

hanc amari. vba sūt autous: siue is sit Salomon: siue philon. & pñt esse huius virginis vba mutatis mutandis.

Generositate. ordo est: sententię: homo hñs contubernus dei. i. familiaritatem. Significat. i. laudar. Generositatem illius. i. sapientię. Dilexit illā. quia facit deo amabiles.

¶ In festo Damasi papę.

Ecce sacerdos magnus. Ex libro ecclesiastici. ca. xliij. & xlv. sed clausula prima aliūde siue a cōcinnatore adiecta: qm̄ sub his vrbis nō est in tota scriptura sacra. Sacerdos magnus. i. pontifex siue papa: vt fuit Damasus. Reconciliatio. qz deū iratū nobis conciliant: aut fuit irenarcha. i. pacificator inter iratos. Iure iurādo. ad illuz videt alludere: qđ est in psal. lix. Iurauit dñs tui es sacerdos &c. Bñficerēt omniū gētiū. hoc de Isaac legitur.

EPISTOLAE

¶ In festo sancti Dominici abbatis.

Iustus cor suum tradidit. Ex ecclesiastici cap. xxxix. ubi legitur non iustus sed sapiens. Diluculo. nam inde ab adolescentia. Deprecabitur. p. sapientie acquisitione. pro delictis. id est delictorum remia. Si voluerit. imino volet. q. pena. o. est iusta. Et ipse recipiens. spm sapientie. Mittet eloquia docens ignotantes. Consuebit domino. ad ipm de quid boni est referendo.

Et ipse. scilicet dominus.

Consiliabit. scilicet obscura clarius sibi reuelando. Ipse. scz sapiens a deo illuminatus. Doctrinam suam. sibi a domino reuelare.

Multi. non dicit oēs qz sapientia plerūqz est odiosa. Non delebit. qz veritas in eternum manet. Non recedet. inter homines in hoc seculo durabit: et apud deū in altero seculo p. inuis acceptis.

¶ In festo sancti Thomae apostoli.

Iam non estis hospites. Ex epistola pauli ad Ephesios capite secundo in supior parte apostolus egit de vocatione gentium nunc ex eo infert.

Ergo non estis hospites. id est extranei: sed in numerū sanctorū recepti. Domestici dei. id est familiares. Super edificati. id est fundamēto ecclesie impositi.

Angulari lapide. de illo intelligit qui in edificādo templo Salomōis cum non conveniret in alijs locis: tandem ad duos parietes connectendos mirum in modum congruit. per quod significabatur christus qui fecit vtrāqz vnum. id est iudeos et gentiles. de hoc lapide. legitur in psalmo. cxxvj. Lapidem quem reprobauerūt edificātes. hic factus est in caput anguli. Constructa. scz iudeis. Coedificamini. cū alijs fidelibus.

¶ Dñici abbatis & confessoris.

LECTIO libri sapientie. Ecclesiast.

Capite. xxxix.

Iustus cor suū tradidit ad vigilandū diluculo ad dñm. qui fecit illum: & in conspectu altissimi deprecabitur. Aperiet os suum in orōne: & pro delictis suis deprecabitur. Si em̄ dñs magnus voluerit: spū intellis gentiæ replebit illū: & ipse tā

quā imbres mittet eloquia sapientie suae: & in orōne consuebitur dño. & ipse diligit cōsiliū eius & disciplinam: & in absconditis suis consiliabitur. Et ipse palam faciet disciplinam doctrinae suae: & in lege testamenti dñi gloriabitur. Collaudabunt multi sapientiam eius: & vsqz in scdm nō delebitur. Non recedet memoria eius: & nomē eius requiretur a generatione in generationem.

¶ Thomae apostoli. Lectio beati Pauli ad Ephesios.

Capite. ij.

Fratres. iam non estis hospites & aduēsi. sed estis ciues sanctorū: & domestici dei. Super edificati supra fundamentum ap̄storū: & pphetarum. ipso summo angulari lapide christo iesu. in quo oīs ædificatio cōstructa crescit in tēplū scdm in dño. In quo & vos coedificamini in habitaculum dei in spū sancto.

¶ Sancti isidori. Lectio libri sapientie

Capite. vij.

¶ In festo sancti isidori.

Optauit & datus est mihi sensus. Ex libro sapien. ca. vii. In quo posteaq; auro: ostēdit qđ habuit p naturā nūc infert qđ habuit ex sapiētia sibi diuinitus infusa. dicitur igitur. propt̃ qđ optauit. s. donū sapiētię. Sensus. i. vt bñ de oī re sentire. Regnis et sedib⁹. s. regalib⁹. Diuitias. lapidē p̃ciosum aur u3. argētū. q̃ oīa fortune bona sunt: neq; animi bonis cōparāda. Sup salutē & speciē. i. pulchritudinē: q̃ sunt naturę bonaneq; cō

Optauit & datus est mihi sensus. & inuocaui: & venit in me spūs sapiētię: et p̃posui illā regnis et sedib⁹: et diuitias nihil esse dixi in cōparatiōe illius. Nec cōparauit illi oēm lapidē p̃ciosum: qm̃ oē aurū in cōparatiōe illi⁹ arena ē exigua. et tanq; lutū estimabit argētū in cōspectu illi⁹. Sup salutē et speciē dilexi illā. et p̃posui p luce h̃re illā: qm̃ inextinguibile est lumē illi⁹. Venerūt aut̃ mihi oīa bona pariter cū illa. et innum̃erabilis honestas p man⁹ illi⁹. et letatus sum in oībus: qm̃ antecedeat me ista sapiētia: et ignorabam: qm̃ oīm honorū m̃ est. Quā sine fictione didici: & sine inuidia cōico. et honestatē illius nō abscōdo.

¶ Stephani p̃thomartyris. Lectio

Actuum ap̃forū.

Ca. vi.

In dieb⁹ illis. Stephan⁹ plenus gr̃a et fortitudine faciebat prodigia et signa magna in populo. Surrexerūt aut̃ qdā de synagoga. q̃ appellabat Libertinorum et Cyrenēsiū et Alexandrinorū: et eorū q̃ erāt a Cilicia & Asia disputātes cū Stephano: et nō poterāt resistere sapiētię et spūi. q̃ loq̃bat. Audiētes aut̃ hec: discēbātur cordib⁹ suis: et stridebāt dētib⁹ in eū. Cū aut̃ eēt Stephanus plenus spūi sc̃to: intrēdēs in cælū: vidit gl̃iā Dei: et iesum stātē a dextris: et ait. Ecce video cēlos ap̃ros: et filiū hoīs stātē a dextris ỹtutis dei. Exclamātes voce magna cōtinuerūt aures suas: et impetum fecerunt vnanimiter in eū. et eiciētes eū extra ciuitatē: lapidabāt. Et testes deposuerūt vestimēta sua sec⁹ pedes adolecētis. q̃ vocabat Saul⁹: et lapidabāt Stephanū inuocātē: et dicētē. Dñe iesu accipe sp̃m meū. Positis aut̃ genibus clamauit voce magnā: dicēs. Dñe ne statuas illis hoc p̃c̃m. et cū hoc dixisset: obdormiuit in dño.

orantē. Discēbāt. i. r̃pēbāt nimia ira. voce magna. ne ṽba Stephani audirentur. Cōtinuerūt aures. ne talia audirēt. Testes. q̃ lapidabāt illū. Qui vocabat Saul⁹. q̃ postea cognominat⁹ est Paul⁹. et ex p̃secutore factus est apostolus.

parāda sapiētię. pro luce. q̃ sic dirigit in sp̃ritualibus sicut lux in corporalib⁹. Inextinguibile. i. q̃ nō ē virtutis p̃miū qđ seq̃tur illā: qđ ṽmbra corp⁹ seq̃tur.

Letatus su3. Ordo ē. qm̃ ista sapiētia antecedeat me: ideo letatus su3.

Ignorabā. s. anteaq; ipsas habere. Sine fictione. i. via recta qđ dō optimo doctore.

¶ In festo Stephani. p̃thomartyria.

Stephan⁹ plenus gr̃a. Ex actibus ap̃forū. cap. vi. et vii. vbi Lucas p̃seqt̃ h̃istoriā d̃ b̃ro p̃mo ch̃ri teste.

Prodigia. i. miracula p̃tra naturā. Libertis no3. glosa dicit a regione hos fuisse dictos. qđ si ita est ab Eleuthero3 poū ṽbe iude3 dictos esse op3: q̃ interpretat ciuitas liberorū. Cyrenēsiū a cyrenis ṽbe Aphricenobili. Asia. s. p̃pe dicta. Qui loq̃bat. subaudi in eo. Audiētes hec. Ex cap. vii. qđ posteaq; audierūt Stephanū lōga orōne perorantē.

EPISTOLAE

¶ In festo iohannis euangeliste.

Benedictus deus & pater. Ex epistola ad Ephesios cap. primo. In quo illos ad gloriarum actione inducit ex beneficiis que a deo acceperunt. Deus & pater duas expi-
mit personas. & tertiam cum dicitur qui benedixit nos nam benedictio spiritus sancti donum est.
In chanto. id est christum: & per illum qui per mediatoris proueniunt nobis dona. Elegit
nos in ipso. id est in filio: qui
est pater sapientia: per quam
nos elegit. Ante mun-
di constitutionem. lab
gerino: cuius effectus
facta est hoc tempore.

In conspectu eius. nam
in conspectu hominum
possunt videri tales et
non esse: cuiusmodi sunt
hypocrite. In chari-
tate. sine qua nullus est
meritum. Per iesum
christum. cuius fratres
nos sumus per adoptio-
nem in ipsum patrem re-
lati. voluntatis sug-
a qua dependet electio &
predestinatio. Gratia
ficauit nos. id est. gratos si-
bi fecit. In filio. id
est per filium suum.
Redemptione & remis-
sione peccatorum. & hoc per
eius passionem.

¶ Ad missam mai-
orem.

Qui timet deum fa-
ciat bona. Ex
ecclesiastico cap. xv.
In quo ponitur acqui-
sitione sapientie fructus: &
primo quibus concedi-
tur: hoc est deum timen-
tibus. Continens ius-
ticie. id est iusticia tenens.
Apprehendet illam. scilicet sa-
pientiam. Obuiabit. id est inueniet illam sibi se offerentem. honorificata: & ipsa honesta
& honestos faciens. A virginitate. id est tanquam sponsa sponsum. Panem vite. de quo sal-
uatorum non in solo pane viuit homo. In illo. scilicet deo firmiter inherendo. Contine-
bit illum. scilicet ne cadat. Os eius. ad docendum populum. Stola glorie. veste sacerdotali
apud Romanos stola vestis erat matronarum insignie castitatis. Cetera patent.

¶ In natali sancti iohannis euangeliste.
Lectio epistolae beati Pauli apostoli ad
Ephesios. Capite. i.

Fratres. Benedictus deus & pater domini nostri iesu
christi: qui benedixit nos in omni benedictione
spirituali in celestibus, in Christo: sicut elegit nos in ipso
ante mundi constitutionem, ut essemus sancti & im-
maculati in conspectu eius in charitate. Qui predesti-
nauit nos in adoptionem filiorum per iesum christum
in ipsum secundum propositum voluntatis sue in
laudem glorie & gratie sue: in qua glorificauit nos
in dilecto filio suo: in quo habemus redemptionem: per sangui-
nem eius, remissionem peccatorum secundum diui-
tias gratie eius: quae superabundat in nobis. Per iesum
Christum dominum nostrum.

¶ Ad missam maiorem. Ecclesiast.

Cap. xv.

Qui timet deum faciet bona: & qui continens
est iusticie apprehendet illam: obuiabit illi quod
si mater honorificata. Cibabit illum pane vite & in-
tellectus: & aqua sapientie salutaris potabit illum. &
firmabitur in illo: & non flectetur, & continebit illum:
& non confunderetur: & exaltabit illum apud proxi-
mos suos. Et in medio ecclesie aperiet os eius, & im-
plebit eum dominus spiritu sapientie & intellectus: & stolam
glorie induet eum. Et nomine aeterno hereditabit il-
lum dominus deus noster.

¶ In festo sanctorum innocencium.

In diebus

¶ In festo sanctorum innocentium.

Ubi supra montem sion. Ex apocalypsi iohannis ca. xiiij. In quo describitur quo pacto iohannes vidit agnū. i. ch̄m stipatum multitudine sc̄ōz. Mōtem sion p̄ quē intelligit ecclesia triumphās. Centum quadraginta q̄tuor. hoc est ex qualibet tribu duodecim millia. Nōmē eius. agni. Et p̄ris eius. s. dei p̄ris. Et p̄sequenti sp̄ssancti

¶ Sanctorum Innocentium. Lcō Apocalypsis b̄i iohannis ap̄li. Cap. xiiij.

In diebus illis. Vidi supra montem sion agnū stantem: & cum eo centum quadraginta q̄tuor millia habentes nomē eius, & nomen p̄ris eius scriptum in frontibus suis, & audiui vocem de cālo tanq̄ vox cē aquarum multarum: & tanq̄ vocem tonitruī magni. & vocem, quam audiui sicut cytharōdorum cytharizantium in cytharis suis, & cantabant q̄si canticum nouum ante sedē: et ante q̄tuor aīalia & seniores, & nemo poterat dicere canticum: nisi illa cētum q̄draginta q̄tuor millia: qui empti sunt de terra. Hi sūt, qui cum mulieribus nō sunt coinquinati: v̄gines em̄ sunt. Hi sequunt agnū quocunq̄ ierit. Hi empti sūt ex oībus primitiis deo & agno: & in ore ip̄orū non est inuentum mendacium. Sine macula em̄ sunt ante thronum dei.

¶ Thomæ archiep̄is cop̄i. Lectio lib. Sapientia. Cap. iij.

Iustus si morte p̄occupatus fuerit: in refrigerio erit. Senectus em̄ venerabilis est non diuturna: neq̄ numero annorum computata. Cani sunt autem sensus hoīs: & ætas senectutis vita immaculata. Placens deo: factus dilectus: & viuens inter peccatores translatus est. Raptus est ne malicia mutaret intellectū illius: aut fictio deciperet animam illius. Consummatus in breui: expleuit tempora multa. Placita em̄ deo erat animā illius, Propter hoc properauit educere illū de medio iniquitatum, qm̄ gr̄a dei & misericordia est in sanctos illius: & respectus in electos illius.

mūdi ad requirere dixit. Malicia. i. tōmēta & aduersitates q̄ cogunt hoīes aliq̄ degere rare. fictio. i. simulatio. nō putās esse bonū: q̄ est malū. In breui. subaudi tpe. Tpa multa. i. opa multoz teraporū. De medio iniquitatum. in quas viuēdo poterat incidere. Gratia dei in p̄senti vita & futura.

Citharēdoz. i. vocū nō p̄fusa: s̄ certa harmonia p̄sonatiū. Canticū nouū. q̄si ex nouo testamēto cōcinnatū. Ante sedē. i. maiestatis dei.

Quattuor aīalia & seniores. de q̄b̄ supradictū est. Empti sunt de terra. s. de sāgnie ch̄i & suo. virgines. nō solū integritate corporis: s̄ etiā p̄tinetes & cōiuges hoc nōie censentur. Primitiis deo. i. primi q̄ p̄ nomie dei & ch̄i sancti uinē fuderūt: atq̄ ideo gratiores.

¶ In festo Thomæ archiep̄i Canariensis.

Iustus si morte p̄occupatus. Ex lib. sapientie ca. iij. In quo ponit p̄eminētia iustoz q̄ morte immatura sunt rapti. P̄occupatus. anteq̄ ad senectutem p̄ueniat. In refrigerio. i. in quiete a p̄senti bus malis. Senectus. q̄si bi carnis oīu viritū p̄ie sancteq̄ viritū. Sēsus hoīs. i. sapientia illius. Vita immaculata. siue illa sit brevis siue lōga. Placēs dō. vñ subdit placita erat dō aīa illi.

Trāslatus ē. dō mis̄ia

EPISTOLAE

¶ In translatiōe beati iacobi apostoli.

Benedictiōnī sup caput iusti. Exposita est supra in vigilia beati Andree ap̄li.

¶ Siluestri pape.

Plures facti sūt sacerdotes. Exposita est supra in festo beati Nicolai ep̄i.

¶ Hilarij ep̄i.

Optauit & datus est mihi sensus. Exposita est supra in festo sancti isidori ep̄i.

¶ Mauri abbatis.

Ratus vir q̄i sapiētia. Ex ecclesiasti. ca. xliij. & xv. In q̄ agit de virtutū exercitatione in ordine ad deū. In sapiētia. q̄ est reperiūna rū p̄p̄latio. Meditabit. i. exercebit se. In sensu. i. sensare: Circūspeciōnē dei. i. qd̄ deus oīa circūspicit. Cibauit illū. hoc interpositis multis h̄b̄i inserti ca. xv. s; i; expositū ē in festo sancti iohannis ap̄li ad missam maiorem.

¶ Marcelli pape.

Ecce sacerdos magnus. Quae exposita est supra in festo damiani pape.

¶ Antonij abbatis

Dilectio & homo. Ex ecclesiasti. ca. xlv. et loq̄t de laudib; d̄m̄i: q̄ p̄t accommodari d̄mo Antonio. In d̄m̄one. i. in omni bono. In ḡka sc̄d̄m̄. i. videndo diuinā essentiā. gl̄ificauit illū. h̄c iam exposita sunt in vigilia sancti Andree.

¶ Translatio sancti iacobi. Ecclesi.

Cap. xliij. & xlv.

Benedictio dñi sup caput iusti. Ideo dedit illi h̄c hereditatē: et dimisit ei partē in tribub; duodecim, & inuenit gr̄am. & c. vt supra.

¶ Siluestri papae. beati Pauli ad

Hebr̄eos. Cap. xij.

Fratres. Plures facti sunt sacerdotes sc̄d̄m legem. Idcirco q̄ morte phibent p̄manere. Iesus autē eo q̄ maneat. & c. vt supra.

¶ Hilari ep̄i et doctoris. L̄a & libri Sapientiae. Cap. vij.

Optauit. & datus est mihi sensus: et inuocaui: & venit in me spūs sapientiē. & c. vt supra.

¶ Mauri abbatis. Ecclesiasti. Cap. xliij. et. xv.

Ratus vir q̄ in sapiētia morabitur: et qui in iusticia meditabitur: et in sensu cogitabit circūspeciōnē dei. Cibauit illū pane vitę et intellectu. et aq̄ sapiētię. salutaris potauit illū: et firmabit in illo: et nō flebit: et cōtinebit illum et nō cōfundet: et exaltabit illum ap̄d̄ p̄ximos suos. et noīe eterno hereditabit illum dñs deus noster.

¶ Marcelli papae et martyris.

Ecclesiasti. Cap. xliij.

Ecce sacerdos magnus. q̄ in dieb; suis placuit deo. & inuētus est iustus. & c. vt supra.

¶ Antonij abbatis. Ecclesi. Cap. xlv.

Dilectus deo & hominibus: cuius memoria in benedictione est. Similem fecit illum in gloria sc̄tōrum: et magnificauit eum in timore inimicōrū: et in v̄bis suis monstra placauit. Gl̄ificauit eum in conspectu regū: et iussit illi stare corā pp̄lo suo: et ostendit illi gl̄iam suam. In fide et lenitate ipsius sanctum fecit illum: et elegit eum ex omni carne. Audiuit eū vocem ipsius: et induxit illum in nubem: et dedit illi cor ad p̄cepta: et legem vitę et disciplinę:

¶ In festo pascę virginis & martyris.

Sapientia vincit maliciam. hęc iam exposita est supra in vigilia Eulalie virginis & martyris.

¶ Fabiani & Sebastiani martyrum.

Sancti p̄ fidē vicerūt regna. Ex eccl̄. ca. xl. in supiori parte enumerauit cōp̄lures viros ex iudicib⁹ / regib⁹ / & p̄phet̄. nūc infert. Qui p̄ fidē. qđ est op⁹ fortitudinis.

Iusticiā cui reliq̄ oēs

virtutes cōnexę sunt.

Repromissiōes. s. factas

p̄t̄archis. Ora leonū.

qđ de Daniele scribit

Danielis. vi. Impetū

ignis. vt in trib⁹ pueris

Danielis. iij. Acciē gla

dij. qđ sępe fecerūt due

ces / iudices. / reges

isrl̄ & iud̄a. De isirio

tate. vt i Ezechia regē.

Esa. xxxviii. Castra ero

teror. i. alienigenarū. vt

ioiue & dauid. Mortu

os suos. vt mulier sārē

piana p̄ orōnē belig. et

Summitis p̄ beliscū.

Ditēti sūt. in tournēis

positi. Redēptionē. s. a

pēna. Resurrectionē.

in futura gl̄ia. Lapida

ti sunt. vt Naboth. iij.

Resū. xxi. Secti sunt.

vt Esaia. p̄pheta serra

ligna. Tētati sunt. ad

idolatriā. In melor̄. i.

v estibus ex pelle ouiu.

aut forte meliū. Non

erat mundus. quē odio

habebāt & fugiebant.

Cetera patent.

¶ Agnetis virginis & mart̄.

Agnetis virginis & mart̄.

Agnetis virginis & mart̄.

Agnetis virginis & mart̄.

Agnetis virginis & mart̄.

Agnetis virginis & mart̄.

Agnetis virginis & mart̄.

Agnetis virginis & mart̄.

Agnetis virginis & mart̄.

Agnetis virginis & mart̄.

Agnetis virginis & mart̄.

Agnetis virginis & mart̄.

Agnetis virginis & mart̄.

Agnetis virginis & mart̄.

Agnetis virginis & mart̄.

Agnetis virginis & mart̄.

Agnetis virginis & mart̄.

Agnetis virginis & mart̄.

¶ Priscę virginis, et martyris. Lectio

libri Sapientię. Cap. viij.

Sapientia vincit maliciā. Attingit ergo a fine vsq̄ ad finē fortiter. &c. v. supra.

¶ Fabiani et Sebastiani martyrum.

Lectio epistolę beati Pauli ad

Hebręos. Capite. xj.

Fratres. Sancti per fidē vicerunt regna: opati sunt iusticiā: adepti sunt repromissiōes. Obrurauerūt ora leonum: extinxerunt impetum ignis: effugauerūt aciē gladij. Cōualuerunt de infirmitate: fortes facti sūt in bello: castra verterunt exterorum: acceperunt mulieres de resurrectionē mortuos suos. Alij autē distenti sunt: nō suscipiētes redēptionē: vt meliorē inuenirēt resurrectionē. Alij p̄ ludibria & p̄bera experti: insup̄ & vincē et carceres. Lapidati sunt: secti sunt: tētati sūt: in occisiōe gladij mortui sunt: circuiērūt in melor̄is, et in pellib⁹ caprinis. Egentes, āgustiat, afflicti, quibus dignus nō erat mund⁹. In solitudinibus errātes: et in mōtib⁹, et in speluncis: et in cauernis terrę. Et hi oēs testionio fidei p̄bati iuēt̄i sunt. In ch̄so iesu dño n̄ro.

¶ Agnetis virginis & mart̄. Beati Pau

li ad Cor̄. ij. Cap. x.

Fratres. Qui gl̄ia in dño gl̄if. Non em̄, q̄ seipm cōmendat, ille p̄batus est, sed quē de⁹ cōmēdat. Vtinā sustineretis modicum quid insipientiē meę: sed & sup̄portate me. Aemulor em̄ vos Dei æmulationē. Respondi em̄ vos vni viro virginem castam exhibere ch̄so.

aliū de gl̄ia eē petēdā. Cōmēdat. i. laudat gl̄iā de bōis. Cōmēdat. cōmēdabilē facit p̄ nūctia. Sustineret. i. dissimularet si in aliq̄ vob̄ video: insipiēs. Aemulor vos. q̄ est ābiguū ad bonū & malū. ideo subdit t̄i emulationē. Respondi vos. s. q̄ tpe ad nuptias v̄ras cū ch̄so p̄ fidē & baptisimū p̄tiliani. Exhibere. i. exhibēdū ch̄so. virginē castā. i. vos q̄i virginē integrā & p̄turibus ornatā. & hoc facit ad festū huius virginis.

EPISTOLAE

In festo sancti trinitatis.

Memor esto dñm nrm. Et epla. ij. ad Timo. cap. partim. ij. partim. iij. Impūnis itaq; glia celestī pdicatorib⁹ pmittit p chm resurgētē: qd est causa nre resurrectionis. Eūgelijū meū. qd ego pdicaui vob. Ad vincula. i. carcerē in q nūc sum. Male opans. I. nocēz criminosus. Nō est alligatū. qz etiā in carcere docebar. ppter electos. i. electoz salutē.

Fidelis fuus. i. ver⁹ est.

Tu aut. Timotheum hortaf: vt firmiter pster in euāgelij pitate.

Meā doctrinā. i. intelli gēdo. Institutionē. i. mores quos institui. ppositū. de fidei pdi caride. fidei. s. articulo rū. Lōganimitatē. i. p mīj spez. Dilectionē. s. dei ⁊ pximi. Patiētiā. in aduersis ⁊ psecutiōi b⁹ tollerādā. Anghos chie. q est pūdiē ciuitas. nā alia est ad ouitē q magna cognominat. Iconio ⁊ Listris. de qbus in actib⁹ aploz cap. pte. xliij.

In festo illefonfi archiepi.

Optauit: ⁊ datus est mihi sensus. Itā exposita est. vt supra in festo scilicet isidori.

In festo Balbige ⁊ triū pueroz.

In manu aig in manu dei sunt. Ex libro sapiē. ca. iij. In q osten dit qd mors iustoz ⁊ si vulgo putat ignominio sa: ap⁹ deū est glorio sa.

In manu dei. in cui⁹ man⁹ cōmēdam⁹ spm nrm. Tormētū malicie. in originalē tormētū ē mort⁹. hoc ē pēgē quā malī patiēt ap⁹ inferos. Mort⁹. i. aiaz cū corpe illoz extingui. Exit⁹ illoz. i. mortē esse miserā. Ab itinere iusto. i. a via recta nihil illis pfiatē abiecit in interitū opiniōe illoz. Illi aut. q sic putant exterminati. In pace. i. in rede ⁊ gita. In paucis. qz nō sunt mīta hui⁹ vitę mala illoz bonoz q expectāt cōparatiōe. Tētauit eos. i. experiri voluit an essent ipso digni. Aurū in fornace qd ita purius euadit: hō hōcausti. cui⁹ odor ad deū erigif. In tpe. qm resurgēt ⁊ fulgebūt natiōes cū ap̄ia vt saluator dicit.

In quēstione sapcti pauli.

Vincentij mar. Pauli ad Timo. ij. Ca. ij. ⁊ iij. Harissime. Memore esto dñm nrm iesum chm resurrexisse a mortuis ex semine David scdm euāgelium meū in q laboro vsq; ad vincula qsi male opans. Sed verbū dei nō est alligatum. Ideo oīa susli neo ppter electos. vt ⁊ ipsi salutē cōsequētē q est in chro iesu cū glia celestī. Tu aut affecutus es meā doctrinā. institutionē. ppositū. fidei. lōganimitatē. dilectionē. patientiā. psecutiōes. passiōes qia mihi facta sunt Antiochie. Iconij. Listris. Q uales psecutiones sustinui. ⁊ ex oībus eripuit me dñs. ⁊ oēs qui volunt pie viuere in chro iesu psecutionem patientur.

Illefonfi archiepi. Lcō. li. sapiē. Ca. vij.

Optauit ⁊ datus est mihi sensus. Et inuocaui. et venit in me spūs sapiētie. ⁊ c. vt supra.

Balbige ⁊ triū puerorū. Lcō. li. sapiē. Ca. iij.

In manu aig in manu dei sunt. et nō tāget illos tormētū malicie. Vili sūt oclis inspicitū mori: et estimata ē afflictio exit⁹ illorū. Et abstinere iusto abierūt in exterminitū. et qd a nobis iter exterminij: illi aut sunt in pace. Et si corā hoib⁹ tormēta passi sunt: spes illorū immortalitate plena ē. In paucis vexati: in multis bñ dīponēt. Q m de⁹ tēptaui eos: et iuenit illos dignos se. Tāq; auri in fornace pbauit illos: et qsi hōlecausti hostiā accepit eos: et in tpe erit respect⁹ illorū. Fulgebūt iusti: et tāq; scitille i arūdineto discurrēt. Iudicabūt natiōes: et dñabunt pplis: et regnabit dñs illorū in ppetuū.

In cōuersione. f. Pauli. Actuum. Cap. ix.

IN dieb⁹ ill⁹. Saul⁹ adhuc spirās minarū & cædis in discipulos dñi: accessit ad principē sacerdotū: & petijt ab eo ep̄las in Damascū ad synagogas: vt si q̄s inuenisset hui⁹ viē viros ac mulieres victos pduceret in ierusalē. Et cum iter faceret: cōtingit vt appropinquaret Damasco, et subito circūfulsit eū lux de celo: et cadēs in terrā audiuit vocē dicēte sibi. Saule, saule, qd me psequeris? Qui dixit. Quis es dñe? et ille. Ego sum ies⁹, quē tu psequeris. Durū est tibi cōtra stimulū calcitrare. Et tremēs ac stupēs: dixit. Dñe qd me vis facere? Et dñs ad eum. Surge et ingredere ciuitatē: et ibi dicet tibi qd te oporteat facere. Vin autē illi, q comitabāt cū eo stabāt stupefacti, audiētes quidē vocē: neminē autē vidētes. Surrexit autē Saul⁹ de tra, aptisq; oculis nihil videbat. Ad man⁹ autē illū trahētes: introduxerūt Damascū. Et erat ibi trib⁹ dieb⁹ nō vidēs: et nō māducauit: neq; bibit. Erat autē qdā discipulus Damasci noīe Ananias. & dixit ad illū in visu dñs, Ananias? Ad ille ait. Ecce ego dñe: et dñs ad illū. Surge et vade ī vicū q vocat rect⁹: et q̄re in domū iude Saulū noīe Tarsensem. Ecce em̄ orat, et vidit virū Ananiā noīe introeuntē: & iponētē sibi man⁹: vt visum recipiat. Rñdit autem Ananias. Dñe audiuit a m̄is de viro hoc: q̄ta mala sc̄is tuis fecerit in ierlm̄, et hic hēt p̄tātē a p̄cipib⁹ sacerdotum alligādū oēs, q̄ iuocāt nomē tuū. Dixit autē ad eū dñs. Vade, qm̄ vas electiōis est mihi iste: vt portet nomen meū corā gētib⁹ et regib⁹ et filiis isrl̄. Ego em̄ ostēdā illi q̄ta oporteat eū p noīe meo pati, et abijt Ananias et itroiuit ī domū: et iponēs ei manū dixit. Saule frat: dñs misit me ielus: q apparuit tibi ī via q̄ veniebas: vt videas et implearis spū sc̄to. Et cōfestim ceciderunt ab oculis ei⁹ tāq; squāmē: et visum recepit. Et surgēs baptizatus est: et cum accepisset cibum, cōfortatus est. Fuit autē cum discipulis, q erāt Damasci p dies aliquot. et cōtinuo ingressus in synagogas: p̄dicabat iesum: qm̄ hic est filius dei: stupebāt autē oēs, q eum audiebāt: et dicebāt. Nōne hic est qui expugnabat in ierlm̄ eos, qui inuocabāt nomē iesu: et huc ad hoc venit: vt vincōs

S Adhuc spirās.

Ex scrib⁹ aplo: rum ca. ix. In q̄ agit de puer sioe pauli ex psecutore in ch̄st ap̄m. Spirās minarū. minas. Et egdis. i. egdē. 7 ē p̄structio gr̄ca in h̄mōi v̄bis cuz sc̄to. Accessit. nō puos car: syvitro. Ep̄las. ex q̄p auctoritate posset q̄stionē exercere. In damascū. Syriē. ciuitatē nobilē. hui⁹ viē. i. docting ch̄stian⁹. Saule. in gr̄co. Saul. saul. q̄ noīe fuit hebreorū rex p̄m⁹. 13 postea formanide latina factus est saul: deinde paulus.

Quē psequis. sin mēbi: uicis. Cōtra stur ulū. Ex puerbio dictum est: etia ap̄o Terētiū celebiatū p̄ra stimuli calcēs. Comitabāt cū eo.

Ego dicere comitabāt eū. Trahētes. i. q̄ euz comitabāt. Noīe Ananias. q̄ ex iudeo factus erat ch̄stian⁹. d̄ q̄ Actūū xxij. In visu. in sono. Rect⁹. qz sunt 2 vici in vrbib⁹ obliq. Iude. ad quē paul⁹ diuenerat.

Tarsensem. ex tarso vrbē Cilicię. Et vidit paulus. in visu nō solū viz: s; nomē q̄q ill⁹ didicit. Vas electiōis. qz quādamodū sunt vasa q̄ sūt iysus fideidos puta scaphium: trulla: matellaria: alia eligunt in vsus honestos: puta q̄ sunt altari ministerio cōparata. portet nomen meum. predicando

EPISTOLAE

Christum: christianamque religionem. Ostendam illi. p. experientiam. Quanta. quam multos labores et pericula. Implearis spū sancto. per baptismum. Tanq̃ squame. scz pisciū. hoc est pustule siue scabie. iuc. i. Antiochiā. ¶ **De gide virginis.**

Domine deus meus exaltasti. Ex ecclē. ca. li. In q̃ laus et glā cū g̃ap ac tōe deo dat; ferēdo mihi vitę p̃p̃itātē. Desuicti. in quā desuim; aur illa in nos. Des̃ carā suz. vt habes finē bonū. p̃rem dñi mei. i. Messig ṽturi. Tribu latidōis. i. mortis. Sup boz. ṽgmōes intelligit eo tpe supbiētes et cris minātes. Assidug. i. ois p̃gruētibz. Exaudita est. i. sic faciēdo exaudiet. De p̃ditidē. i. gehēna. De tpe inq̃. de hac vita inq̃tatibus obnoxia.

¶ Ignatij epi et marty.

¶ **E**atus vir q̃ inuētus

est. Ex ecclē. cap.

xxi. vbi legit̃ b̃tis di

ues. vbi autor diuitem

immaculatū cōmēdat:

q̃d rarū est et difficile.

vñ in euāgelio saluator

facil; inq̃t̃ est camelā

p̃ forāme acus intrare:

quā diuitem in regnū cē-

loz. Post aurū. p̃ aua-

riciā. Spauit. p̃situen-

do in ea. finē suum.

Quis est hic? q̃si dicat:

rarus est inuētū. Mis-

rabilia. q̃z n̄h̄l aliud est

mirabile nisi q̃d raro cō-

tigit. p̃obat; in illo. i.

auro. potuit transgre-

di. q̃z diuitie sunt instrumenta ad male agēdū.

Bona illi. nā p̃ tpalibz accipit g̃na.

Ecclesia sc̃toz. q̃z misericordia illi ab oibz laudabit.

¶ In festo purificatiōis Marię.

¶ **E**cce ego mitto agelū meū. Ex malachia p̃phā ca. iij.

In q̃ p̃cipue agit de ch̃ri ad

uentu atq̃ ei; p̃cursoze iōāne baptista et de p̃sentatiōe in tēplo q̃d festū ēz purifi-

catiōis. Mitto agelū meū. i. iōānē nāciū sine p̃cursozē. Ante faciē tuā. ad ch̃m dirigi

tur fmo. Sine me. q̃z eadē est diuinitas p̃ris et filij. Veniet ad tēplū. hoc facit ad fē-

stūm. Testamētū. noui. Ecce venit. p̃ veniet ad iudiciū finale. Stabit. i. stare pote-

rit p̃g fulgore. herba fullonū. q̃ in hieremia ēz Bozith. hispanē rabonera. Emun-

dans argentū. i. animas quasi argentū. filios leui. i. sacerdotes. Colabit eos. i. amāda-

bit q̃si p̃ colū. Dies seculi. i. sacrificiū antiquū Abel iussit. Cetera parat.

illos duceret ad principes sacerdotum? Saulus autem multo magis cōualescebat & cōfundebar iudæos q̃ habitabāt Damascū affirmās qm̄ hic est ch̃s.

¶ **Brigidę virginis. Ecclesiast. Ca. li.**

Domine deus meus: exaltasti super terrā habitatiōē meā: & p̃ morte defluentī dep̃cata sum. Inuocaui dñm p̃rem dñi mei: vt nō derelinq̃t me in die tribulatiōis meę. & in tpe superborū sine adiutorio. Laudabo nomē tuū assidue: & collaudabo illud in cōfessiōe. & exaudita est orō mea. Liberaisti me de p̃ditidē: & eripuisti me de tpe iniquo. Propterea cōfitebor: & laudē dicā nomini tuo dñe deus nr̄.

¶ Ignacij epi & mar. Ecclesiast. Ca. xxxi.

Beatus vir q̃ inuētus est sine macula. & qui post aurū nō abiit: nec sperauit in pecunię thesauris. Quis est hic & laudabim; eum? Fecit em̄ mirabilia in vita sua. Qui p̃batus est in illo: & p̃fēq̃ inuētus est: & erit illi gl̃ia eterna. Qui potuit trasgredi: & nō est trasgressus: & facere mala: & nō fecit. Ideo stabilita sunt bona ipsius in dño: & elemosynas illius enarabit omnis ecclesia sanctorum.

¶ Purificatio beatę Marię yginis. Lcō

Malachię p̃phetę.

Cap. iij.

Haec dicit dñs deus. Ecce ego mitto angelum meū: & p̃parabit viā ante faciē tuā. Et statim

Cathedra sancti petri.

Petrus apostolus iesu christi. Ex prima petri epistola cap. i. nam duas scripsit epistolas: primum hanc primum scribit ad eos qui de gentilitate fuerant conuersi: ideo dicit aduenis. potest fieri ut fuerint hebrei tñ peregrini: dicit disperis. Pontis galatie. omnes regiones sunt. Atq; maiotiad q̃s nunc siluanus proficiscetur.

veniet ad templū sc̃m suum dñator, quē vos q̃ritis: & angelus testamēti, quē vos vultis. Ecce venit, dicit dñs exercituum. Et q̃s poterit cogitare diē aduentus eius? Et quis stabit ad videndum eum? ipse em̃ quasi ignis cōflans: & q̃si herba fullonū. Et sedebit cōflās: et emundās argentū: & purgabit filios leui. & colabēs eos q̃si aurum: & q̃si argentum: & erunt dño offerēs res sacrificia in iusticia. Et placebit dño sacrificiū iuda & ierusalem: sicut dies sæculi: sicut anni antiqui. Di cīt dñs omps.

Cathedra sancti petri. Lectio
beati petri apostoli. f. Capite primo.

Petrus apostolus iesu christi electus aduenis dispersionis Pontis galatie, Cappadociae, Asie, & Bithynie secundum p̃scientiam dei patris in sanctificationem sp̃s: in obedientiam & asperionē sanguinis iesu christi. gr̃a vobis & pax multiplic

etur. Benedictus deus: & pater dñi nostri iesu christi: qui secundum magnam misericordiam suam regeneravit nos in spem vitæ æternæ per resurrectionem iesu christi ex mortuis in hæreditatē incorruptibilē et incontaminatam: et immarcescibilem: conseruatam in cælis: in vobis qui in virtute dei custodimini per fidem: in salutem paratam reuelari in tempore nouissimo. In quo exultabitis modicum nunc: si oportet contristari in varijs tentationibus: ut probatio vestræ fidei multo p̃ciosior sit auro, qd̃ p̃ ignē p̃bat. ut inueniatur in laudem et gloriam, et honorem in reuelationem iesu christi dñi nostri.

At. idest in die iudicii: ut diximus.

Secundum p̃scientiam. hoc refertur ad illud quod dixit electis.

Sp̃s. sc̃ificiū attri butur sc̃ificatio.

In obedientia. q̃s fuit obediens patri vsq; ad mortem. Et asperio nem. vnde omnia sacramenta efficaciam h̃bit.

Gr̃a vobis. verba sunt salutationis in epistolarum principijs. Benedictus deus. prosequitur epistolam.

Regeneravit nos. p̃ baptismum. In spem vitam. certam & solidam. per resurrectionem. vnde habemus spem resurgendi.

In hæreditatem incorrupti. quæ nunquā terminatur. In vobis. i. pro vobis. Custodimini per fidem. perseuerantes in bono.

In tempore nouissimo. idest in finali iudicio. in quo omnia occulta reuelabuntur.

In quo exultabit. eternaliter. Modicum nunc. idest temporalit.

Probatio fidei. In tribulationibus.

Quod per ignem p̃batur. sicut vos probamini per tentationes.

Inueniatur. idest cedit vobis in laudem. &c.

In reuelatione iesu christi

EPISTOLAE

C Sanctę Helenę.

Mulierem fortem quis inueniet? Ex libro prouerborum Salomonis ca. xxxi. que sit hec mulier fortis inter expositores non satis constat: sed prima fronte videtur Salomon intelligere pbam matronam atq; rei familiaris quidam gubernatricem. Quis inueniet? qñ dicat tñ bonum; raro potest inueniri. Precium eius. q; huiusmodi vere p̄ciosa est.

Non indigebit. q; do-
num habebit suppellecti-
li cuncta ornatam.

Et bonus. s. sponso suo
Lanam & linum. lana
terram ynde faciat ves-
tes & suppellectilia.

Consilio. i. arte nendi &
tependi. Nanis in
sitotis. i. mercatoris a
longe portanti merces
suas.

Surrexit. i.
summo manēvt compa-
rer cibos familie.

Predam. in hebreo has
betur annonam.
Agrum aptum planta-
tioni. Manuum suas
rum. quem aliunde lu-
crata est. Lumbos
suos. i. libidine refficit.

Brachium suum. ad
fortiter agendum.

Negotiatio. in ijs que
supra memorauit.

In nocte. per quam pos-
test intelligi mors.

Ad fortia. in hebreo est
ad vertibulum. hoc est
circulum qui fuso appē-
ditur. A frigidibus
niuis. i. ab hyeme.

Duplicibus. indumen-
tis duplicatis.

Stragulatam vestes. i.
que sterni possit in le-
cto/aut in solo/aut mē-
sa. Byssus. gen. lini.

Purpura. q; byssus inficitur. Nobilis. q; ex vtroq; honor illi accedit. Cana-
ngo. hic pro mercatore ponitur. alioqui nomen est p̄g. In die nouissimo. i. iudicij.
Gr̄a & pulchritudo. q; dotes in muliere cū gr̄a fluunt. Laudabitur. s. sine fine. In
portis. vbi est hominum concursus frequens.

C In festo sanctę Helenę. Prouer.

Cap. xx.

Mulierem fortē quis inueniet? p̄cul & de vlti-
mis finibus p̄cium eius. Cōsidit in ea cor viri
sui: & spolijs nō indigebit. Reddet ei bonum & non
malum: oib; diebus vitę suę. Q̄ uēsiuit lanā & li-
num: & opata est cōsilio manuum suarum. Facta est
qñ nauis infitoris de longe portās panē suū. De no-
ctesurrexit: deditq; p̄dam domesticis suis: & cibaria
ancillis suis. Considerauit agrum & emit eum: de fru-
ctu manuum suarum plātauit vineā. Accinxit forti-
tudine lumbos suos: & roborauit brachium suum.
Gustauit & vidit q̄ m̄ bona est negociatio eius: nō
extinguet in nocte lucerna ei⁹. Manum suā misit a
fortia: & digiti ei⁹ apphenderunt fufum. Manum
apuit inopi: & palmas suas extēdit ad pauperem. Nō
timebit domui suę a frigidibus niuis. oēs em̄ dome-
stici ei⁹ vestiti sunt duplicibus. Stragulatā vestē fecit
sibi: byssus & purpura indumētum eius. Nobilis in
portis vir ei⁹: qñ sederit cum senatorib; terrę. Sindos
nem fecit & vēdidit: & cingulum tradidit cananeo.
Fortitudo & decor indumētum ei⁹: & ridebit in die
nouissimo. Os suum apuit sapiētia: & lex clemētie in
lingua ei⁹. Cōsiderauit semitas dom⁹ suę: & panem
ociosa nō comedit. Surrexerunt filij ei⁹: & b̄issimā p̄-
dicauerunt: & vir ei⁹ laudauit eā. Multę filię congrē-
gauerunt diuitias: tu supergressa es vniuersas. Fallax
gr̄a: & vana est pulchritudo: mulier timēs dñm ip̄a
laudabit. Date ei de fructu manuum suarum: & lau-
dent eam in portis opera eius.

¶ Gregorij papæ.

Confessionem sc̃to suo ⁊ exc̃lso. Ex eccl̃astico ca. xlvij. In quo loco autor laus des Dauid regis p̃seitur. q̃ possunt accommodari p̃t̃fici Gregorio: dicēs. In omni ope dedit confessionē sc̃to. i. deo q̃ sc̃t̃s sc̃toꝝ est. In verbo gl̃iæ. i. gloriā de oib̃s attribuēdo. Dedit potēt̃iā. s. deus ip̃s Dauid: aut q̃d an id ip̃m deū dicit potētem ⁊ sibi adiutorē.

¶ Gregorij papæ Ecclesiast.
Ca. p̃. xlvij.

Dedit dñs cōfessionem sancto suo: & exc̃lso in verbo gl̃iæ. De omni corde suo laudauit dos minum: & dilexit deum. qui fecit illum: & dedit illi cōtra inimicos potēt̃iā. Et stare fecit cantores cōtra altares: & in sono eorum dulcesfecit modos. Et dedit in celebrationibus decus: & ornauit t̃p̃a vsq; ad cōsumatōē in vitā. Ch̃s purgauit p̃c̃ta ip̃sius: & exaltauit in æternū cornu ei⁹. Sapiēt̃ia laudabit animā suā: et in dño honorificabitur. & in medio pp̃l̃i sui gl̃iabit: & in plenitudine sancta admirabitur: & in multitudine electorum habebit laudem: & inter benedictos benedicetur.

¶ Gabrielis archangelī. Lectio Da
nielis prophete. Ca. p̃. ix.

Ecce vir Gabriel: quem viderā in visione a principio: cito volās tetigit me in tempore sacrificij vespertini & docuit me. & loquutus est mihi: dixitq; Daniel nunc egressus sum: vt docerem te: & intelligeres. Ab exordio p̃c̃um tuarum egressus est sermo. Ego autem veni vt iudicarem tibi: quia vir desiderio rum es. Tu vero animaduerte sermonem: & intellige visionem. Septuaginta hebdomadæ abbreviatæ sunt super pp̃l̃m tuum: & super urbem sanctā tuam, vt consumetur prauaricatio: & finem accipiat peccatum: & deleatur iniquitas: & adducatur iusticia sempiterna: & impleatur visio & prophetia, & vngatur sanctus sanctorum.

tem dicit: septē mensū: septē anoy. lxx. anoy sicut hoc in loco. vbi p̃. lxx. hebdomadas intelligit: q̃ringenti nonaginta añ: vsq; ad ch̃i aduētū. Abbreviatæ sunt. q̃. registra tē dei p̃dictia. s̃. nē accipias p̃c̃m. p̃ ch̃i passionē. Prophetia. s. de ch̃so p̃dicta. Vngatur sanctus. vnde messias interpretatur vinctus.

tem ⁊ sibi adiutorē.

Cantores. q̃s Dauid instituit cū holocaustum ⁊ res diuina pagebat. Modos. i. modulatiōes psalmoz. dedit de⁹. i. honores. Cantuit t̃p̃a. i. festi p̃ annū digesta. Ch̃s. i. de⁹ ⁊ homo.

P̃c̃ta ip̃sius. s. Dauid adulteria ⁊ homicidia.

Cornu ip̃sius. i. regni potēt̃iā ⁊ dignitatem. Que sequūt. aliudē sūt ⁊ pat̃r.

¶ Sabrielis archangelī.

Ecce vir Sabriel. Ex Daniele propheta ca. ix. In q̃ post orōnē Danielis ponit reuelatio illi facta per Sabrielē. Vir Sabriel. id est āgel⁹ in specie viri. A principio. s. in capite p̃cedēt̃. Tetigit me. i. excitauit. Sacrificij vesp̃tini. nā p̃ totā diē orauerat vsq; ad vesp̃eram. Egressus sūt. a deo ⁊ veni ad te. Egressus est sermo. i. dei sentēt̃ia de futuris vir desiderioꝝ. i. desiderās scire futura.

Animaduerte. illū facit beneuolū ⁊ attētum.

Septuaginta hebdomadē. est hebdomada sep̃-

EPISTOLAE

¶ Georgij martyris.

Expectatio iustorum leticia. Ex libro puerbior. cap. 7. In quo Salomon filium suum constituens continuat precepta et admonitiones suas. Leticia quam beatitudinem sequitur voluptas [ut Aristoteles lib. 2. Ethicorum scribit.] tria dñi. i. eius iusticia simplices pñiando. Non contumebis. a stabilitate virtutis. Os iustis alios docendo. placita deo. et viris bonis.

Diriget eos. i. in beatitudinem. Supplantatio. q. decipiunt simplices. Iusticia rectorum. subaudi iudicium.

Iustus de angustia. sicut David et alij scilicet.

Impius. sicut absalon propter impietatem in preem. Simulator ore. idest hypocrita adulator. Scientia. p. quam sciunt distinguere inter amicum et adulatorem.

In bonis iustorum. i. qui procurant reipublice utilitatem. Erit laudatio. q. laudabitur qui p. didit impios. Beneficentia iustorum. i. laudatione.

¶ Marci euangelij. l. 1. c. 13.

Similitudo vultus quatuor animalium. Ex ezechiele propheta capite. i. In quo ponitur visio pñidentis et quatuor animalium: p. quos intelligimus quatuor euas salutis. quorum unus est Marcus q. visio assidue. A dextris. a parte dextra respectu prophetę visionē vidētis. Facies aquilę erat desuper in parte superiori. Erat de. i. p. videbatur respicere superiora.

Iungebant in extremitatibus. Dñs. q. nō erat extēg ad volādū. Ambulabāt. non circumagendo corpus. Quasi carbonū ignis. i. fulgētia qñ ignis ex carbonibus. Lapidarum. i. fasciū ardētium. Hec erat visio. i. ignis et fulgur eripiens ex medio.

¶ Georgij martyris. Lectio. i. 1. Sapiencie. Prouerborum.

Cap. 1. & 17.

Expectatio iustorum leticia. spes autē impiorum peribit. Fortitudo simplicis via dñi. et pauor his. qui operantur malū. Iustus in aeternū nō commouebitur. impij autē nō habitabunt in terra. Os iusti patitur sapientiā. et lingua prauorum peribit. Labia iustorum cōsiderant placita. os autē impiorum puerfa. Simplicitas iustorum diriget eos. et supplantatio peruersorum vastabit illos. Iusticia rectorum liberabit illos. & in insidijs suis capient iniqui. Iustus de angustia liberatus est. et tradet impius p. eo. Simulator ore decipit amicum suū. iusti liberabunt sciētia. In bonis iustorum exultabit ciuitas. et in perditione impiorum erit laudatio. In bonone iustorum exultabit ciuitas.

¶ Marci euangelij. Ezechie pphete. Cap. 1.

Similitudo vultus quatuor animalium. facies hoīs. & facies leonis a dextris ipsorum quatuor. Facies autē bouis a sinistris ipsorum quatuor. Et facies aglę desuper ipsorum quatuor. Et facies eorum et pennę eorum extēg desuper. Duę pennę singulorum iungebant. et duę tegebant corpora eorum. Et vnumquodq. eorum corā facie sua ambulabat. Vbi erat impetus spiritus. illuc gradiebantur. neq. reuertebantur cum ambularent. Et similitudo aialium. & aspectus eorum. qñ carbonū ignis ardentium. & qñ aspectus lapidarum. Hęc erat visio discurrens in medio animalium. Splendor ignis. et de igne fulgur egrediens. Et animalia ibant. et reuertebantur in similitudinē fulguris corruscantis.

¶ Petri martyris.

Nemo militans deo. Ex epistola. ij. ad Timotheum ca. ij. In quo apłs hortatur illum vt sit sollicitus in officio pđicandi. Militās deo. in officio alios docendi: Cui se pbauit. i. approbari voluit: cuius seruitio se deuouit. In agone. in ludis olym piciis vbi victores coronant: et ita in nra religione. Laborātem agricolā. exēplo agrie colę dicit pđicatorē: vbi laborat inde debet re victū accipe.

¶ Petri martyris. Beati Pauli ad
Timotheum. ij.

Ca. ij.

Nemo militans deo: implicat se negocijs sæcula ribus: vt ei placeat cui se probauit. Nam et qui certat in agone: nō coronabitur: nisi legitime certauerit. Laborantem agricolam oportet primum de fructibus percipere (Intellige quædā.) Dabit enim tibi deus in omnibus intellectum. Memore esto dominū Iesum Christum resurrexisse a mortuis ex semine Dauid secundum euangelium meum in quo laboro vsq; ad vincula. quasi male operans. Sed v̄bū dei nō est alligatum. Ideo omnia sustineo propter electos: vt & ipsi salutem consequantur: quæ est in Christo iesu cum gloria cælesti.

¶ Philippi & Iacobi apostolorum.
Lectio libri Sapientię. Ca. v.

Substantia iusti in magna constantia aduersus eos. qui se angustiauerunt: et qui abstulerunt labores eorum. Videntes turbabuntur in timore horribili. et mirabuntur in subitatione in sperata salutis: gemētes præ angustia spūs dicētes intra se. poenitentiam agentes. et præ angustia spiritus gementes. Hi sunt quos aliquando habuimus in derisum. & in siliūdinem improperi. Nos insensati vitam illorū æstimabamus insaniam. et finē illorū sine honore. Ecce quomodo computati sunt inter filios dei: et inter sanctos fors illorum est.

deridebamus. Improperi. i. obprobrii. Insensati. i. futurorū improuidi. Insaniam. qz ptemnebant bona tpalia. Sine honore. qz mouebantur qñ ignominiosi et nocentes. Inter filios dei. quos sibi hēres instituit.

In quo apłs hortatur illum vt sit sollicitus in officio alios docendi: Cui se pbauit. i. approbari voluit: cuius seruitio se deuouit. In agone. in ludis olym piciis vbi victores coronant: et ita in nra religione. Laborātem agricolā. exēplo agrie colę dicit pđicatorē: vbi laborat inde debet re victū accipe.

Intellige q̄ dico. qz loquor tibi in figuris et exēplis. Memore esto. p̄mum laborantibus pponit. Scđm euangelium meū. qđ accepi. a chřo pđicandum.

vsq; ad vincula. videt paulus esse in carcere q̄ tpe hęc eplam scripsit. Quasi male operans. i. facinorosus. Alia exposita sunt.

¶ Philippi et Iacobi.

Substantia iusti in magna constantia. Ex libro sapientie. ca. v. in fine capituli superioris dixit in die iudicii q̄les erūt malinūc vero q̄les iusti. In magna constantia. cū chřo iudicātes.

Qui se angustia. nocendo illis. Labores eorum. i. bona q̄ laborauerunt. videntes. i. mascerabant. filios

quos legerant in gloria positos. In subitatione. i. non speratam salutem subito puenisse. Dicētes intra se. nō expectant tñ qui dicant. Poenitentiam. q̄ tñ nihil p̄ficiat illis: sed noceat.

In derisum. i. quos deridebamus. Improperi. i. obprobrii. Insensati. i. futurorū improuidi. Insaniam. qz ptemnebant bona tpalia. Sine honore. qz mouebantur qñ ignominiosi et nocentes. Inter filios dei. quos sibi hēres instituit.

EPISTOLAE

¶ In festo inuentionis sanctę crucis.

Confido de vobis in dño. Ex epistola pauli ad Gala. cap. v. r. vi. In quibus dicit apostolus se bene de galatis sperare: quod monitiones suas seruabunt. Nichil aliud. quam quod a me vobis pđicatum est. Conturbat vos. dicēs quod sine circūcisione salui esse non potestis. Iudicium. i. pēnam. Quid psecutionem patior: quod non ob

aliā rem psequunt me iudgi. Scandalū crucis. quod hoc erat quod iudgi scandalizabant: quod pđicabat chřm crucifixū: atq; legem mosaicam auferbat: inducēs chři nouam. Abscindā. i. a nobis separentur.

Conturbant vos. dicentes circūcisionē necessariā ad salutem.

Quicūq; volūt placere. q̄ sequuntur sunt ex carne. vi. multis verbis interpositis. In carne pđicando legalia simul cum euangelio.

Tantum. i. hoc faciunt ne iudeos offendant timētes illoz psecutionem ppter chřm.

Legem custodiūt. quod in pleniq; puaricantur.

In carne vřa. i. qđ fecerant vos per circūcisionem suę opinionis. Alia patent.

¶ Gordiani et epimachi.

Reddet deus mercedē laborū. Ex lib. sapiē. ca. x. In origina li est reddidit iust. i. in deis exētibz ex egypto: quibus pcepit. vt spoliāret egyptios: qđ iuste

id faceret p mercedē suorū laborū. In via mirabili. i. p specū in medio mari. In velamento diei. p nubē. In luce stellarū. 2 ignē. Inferorū. i. a profunditate mari. Tulerūt spolia. i. egyptiorū in mari estrictorū. Decātauerūt. i. cāticū illō quod scriptū est. Exod. xv. hoc est cantemus dño. S; officij huius cōcinator: mutauit tpa ex pterito in futurum.

¶ Inuentio sanctę Crucis. Beati
Pauli ad Galatas.

Cap. v. & vi.

Fratres. Confido de vobis in dño: quod nihil aliud sapietis. Qui autem cōturbat vos: portabit iudicium: quicūq; est ille. Ego autē si circūcisionē adhuc pđico: quid adhuc persecutionē patior? Ergo euacuum est scādalum crucis. Vtinā & abscondant quī vos cōturbant. Quicūq; em̄. volunt placere in carne: hi cogunt vos circūcidi: em̄ vt crucis chři persecutionē nō patiant: nec em̄ qui circūcidiunt: legem custodiunt. sed volunt vos circūcidi: vt in carne vřa glorientur. Mihi autem absit glīari: nisi in cruce domini nostri iesu chři. Per quem mihi mundus crucifixus est. & ego mundo.

¶ Gordiani & epimachi. Lectio
libri Sapientię. Cap. x.

Reddet deus mercedē laborū sanctorū suorum: & deducet illos in via mirabili: & fuit illis in velamento diei & in luce stellarū per noctem. Et trāstulit illos per mare rubrum: & transiuit illos per aquam nimiam. Inimicos autem illorum demersit in mare: & ab altitudine inferorū eduxit illos. Ideo iusti tulerunt spolia impiorū: & decantaues runt dñe nomen sanctum tuum. Et victicem manū tuam laudauerunt pariter domine Deus noster.

¶ In festo sancti iohannis.

Iustum deduxit dñs. Ex libro sapiē. ca. x. ubi loquitur de iacob pfugo. Nam in oīa
 guali habet. hęc aut pfugū ire fflis iustū deduxit. i. iacob: & nūc iohāne. Regnū dei
 qñ vidit scalā cui⁹ summītas tāgebāt celi. Scōp. i. angeloz ascēdentū & descēdentū.
 In laboub⁹ fūientē Laban socero suo. Labores illi. accipiētis loco mercedis vros

¶ Sancti iohannis. Lectio libri Sapiē.

Capite. x.

Iustum deduxit dñs per vias rectas: & ostendit illi
 regnum dei: & dedit illi scientiam sanctorum. Ho-
 nestavit illum in laboribus, & complevit labores il-
 lius. In fraude circūvenientium illum affuit illi: & ho-
 nestum fecit illum. Custodiuit eum ab inimicis, &
 a seductoribus tutavit eum: & certamen forte dedit
 illi, ut vinceret: & sciret qm̄ oīmpotentior est sapien-
 tia. Hęc venditum iustum non dereliquit, sed a pec-
 catoribus liberauit eum. Descenditq; cum illo in for-
 ceam: & in vinculis non dereliquit eum, donec affer-
 ret illi regni scēptum & potentiam aduersus eos, q; eū
 deprimebāt: & mēdaces ostēdit, qui maculauerunt il-
 lum: & dedit illi claritatem æternā dñs deus nr̄.

¶ Nicomedis & Reueriani. Beati

Pauli ad Corinthios primo.

Capite quarto.

Fratres. Spectaculū facti sumus mundo & ange-
 lis & hoībus. Nos stulti ppter chrm̄: vos autem
 prudētes in chro. Nos infirmī: vos autem fortes. Vos
 nobiles: nos autem ignobiles. Vsq; in hanc horam: et
 esurimus & sitimus: & nudi sumus: & colaphis cēdi-
 mur: & instabiles sumus: & laboramus opantes ma-
 nibus nr̄is. Maledicimur & bñdicimus. Persecutionē
 patimur: & sustinemus. Blasphemamur: & obsecra-
 mus. Tanq; purgamenta huius mundi facti sumus
 oīm peripsumā vsq; adhuc. Non ut confundā vos:
 hęc scribo: sed ut filios meos charissimos moneo in
 chro iesu dño nostro.

duas. ab inimicis a La-
 ban & filiis illi⁹. ex Gen.
 c. xxi. Certamē forte.
 q; luctat⁹ est cū ange-
 lo. Gen. xxxij. ut vinces
 ret. i. i. i. i. i. i. i. i. i. i. i.
 tenditū iustū. i. ioseph
 quē fratres viderunt
 ismaelitis. i. peccato-
 rib⁹. i. a srib⁹ in eū pec-
 cātib⁹. Descedit in
 foueā. i. carcerē in quez
 nullus ob simulatū stu-
 piū. Sceptrū & poten-
 tiā. q. illi pharaō comu-
 nicauit. Deprimebāt.
 crumtantes illum apd
 regem.

¶ In festo Nico-
medis & Reueria-
ni.

Spectaculum facti
 sum⁹. Et. ad Co-
 rin. ep̄la. ca. iij. In q
 apls assignat causas qe-
 re premebat oībus.
 Spectaculū. i. monstrū
 ad qd vidēdū oēs pcur-
 rebāt admirātes illorū
 parietū. Angells. q.
 angeli etiā stupebāt.
 Stulti. opinioe male de
 nob sentientes. Vsq; in
 hęc horā. i. a tpe:ā fidē
 recepistis. Instabiles
 sum⁹. i. nō habem⁹ do-
 miciliū stabile. xpani-
 bus nr̄is. qd apls facie
 bar ne alios grauaret.
 maledicimur. qd iubet
 chustiana religio.

Blasphemamur. & oram⁹ p blasphemantib⁹. Purgamēta. i. immūditie. Oīm perie-
 psumā. i. putamen siue ramentum a periplo: qd est rado radis.

EPISTOLAE

¶ In festo sanctorum Marcellini et Petri.

Prospiciens vnus de senioribus. Ex libro apocalypsis cap. vii. In quo iohannes instruitur de predictis martyrum nomine. Qui sunt? senior ille iohannē interrogat. Sed iohannes dicit se nescire: atq; a seniore doceri petit. Tu scis. s. q. cum illis agis. De tribulatione. s. martyrum. In sanguine agni. quem et ipsi p. eius noie fuderūt. Ante thronum dei. vidētes eū facie ad faciem. habebat. qz non pnt ab eo euelli. Non esuriet. i. nullam calamitatem patietur. Ad fontes aqz. qz dicit de sole et gstrum qbus homines sitire cōsueuerūt. Omnem lachrymaz. qz non habebūt materiaz vñ possint ill'achrymare.

¶ In festo sanctorum Quirici et Iuliani.

Iusti aut in perpetuū viuēt. Ex libro sapientie. cap. v. In quo ponit autor stabilitatē iustorum. ciuent. s. vitam gloriofam. Merces eoz. non in hac vita: sed in futura. Apud altissimum. ad quem omnia referuntur. Regnum et diadema. qz regnabunt cum eo coronati. Regget eos. reponendo in bñtitudine. Bachio suo. qz pteget ne possint amittere felicitatem semel adeptam. Zeli illius. ad vlciscendos. scz iniquos. Creaturā. i. hominis in vltionem: et q. sine arma illa subdit.

Pro thorace et galea. qz nō poterit defecti a rectitudine vlla vi. Scutū inexpugnabile. idest ex alia armatura dicit. Emittēs. s. sul-

¶ Marcellini & Petri martyrum.
Apocalypsis. Dañ. vii.

In diebus illis. Rndens vnus de senioribus dixit mihi. Bñi qui amicti sunt stolis albis. Qui sunt. et vñ uenerunt? Et dixit illi. Dñe mihi: tu scis. Et dixit mihi. Hi sunt. qui uenerunt de magna tribulatione: & lauerunt stolas suas. et dealbauerunt eas in sanguine agni. Ideo sunt ante thronum dei: et seruiunt ei die ac nocte in tempore ei. Et qui sedet in throno: habitabit super eos. Nō esurient: neq; sitient amplius: neq; cadet super eos sol: neq; villus estus. Qui in agnus. qui in medio throni est. regget eos: et deducet eos ad vitę fontes aqzrum. Et abstergget deus oēm lachrymā ab oculis eorum.

¶ Quirici & Iulianę. Lcō lib. sapientie.
Cap. v.

Iusti autem in perpetuum uiuent: et apud dñm est merces eorum: & cogitatio illorum apud altissimum. Ideo accipiet regnum decoris. et diadema speciei de manu dñi: qm dextera sua reget eos. & brachio scō suo defendet illos. Accipiet armaturā zeli illius: & armabit creaturā ad vltionē inimicorum. Induet p. thorace iusticiā: & accipiet p. galea iudicium certum. Sumet autem scutum inexpugnabile æquitatem. Ibunt directę pmissiões. Et ad certum locum deducet illos dñs deus noster.

¶ Geruasij et pthasij Bñi Pauli ad Ro. Ca. viii.

Rēs. Scimus qm diligentibus deū. oīa coopant in bonū his. q. scd' m. ppositū vocati sunt scđi. Nam q. psciuit et pdestinauit cōformes fieri imaginī filiū sui. vt sit ipse primogenit' in multis frīb'. Quos autē pde-

scutū inexpugnabile. idest ex alia armatura dicit. Emittēs. s. sul-

¶ In festo Geruasij et pthasij.

Sicut enim diligebat deum. Et epistolam Romanorum. capitulo viij. In quo dicitur quod propter preceptum dei
adherentes illius diligebat quod bonum preceptum. Secundum propositum. id est destinationem.
Quos perficit. id est futuros sanctos. hos predestinavit: non alios. Imagini filij eius. quia in hoc
sumus similes: quoniam heredes dissimiles: quia adoptiuus autem per naturam. Ipse primogenitus. nos
autem post illum adoptiuus. Quos predestinavit. ex quo inferat quod nemo venit ad illum nisi a deo tra-

stinavit: hos & vocavit. Et quos vocavit: hos et iustificavit: quos autem iustificavit. illos et magnificavit. Quid ergo
dicemus ad hoc? Si deus pro nobis quod contra nos? Qui
etiam proprio filio suo non peperit: sed pro nobis omnibus tradidit
illum. Quod non etiam cum illo omnia nobis donavit? Quis ac-
cusabit aduersus electos dei? Deus qui iustificat. Quis est
qui condēnet? Christus iesus: qui mortuus est. imo et qui resurrex-
it. qui est ad dexteram dei. qui etiam interpellat pro nobis.
Qui ergo nos separavit a charitate christi: tribulatio.
an angustia. an persecutio. an fames. an nuditas. an picu-
lus. an gladius: Sicut scriptum est. Quia propter te mortificamur
tota die: estimati sumus sicut oves occisionis. Sed in
his omnibus superamur. propter eum. qui dilexit nos. Certus sum
enim: quia neque mors. neque vita. neque angelus. neque principa-
tus. neque potestates. neque virtutes. neque instantia. neque futura.
neque fortitudo. neque altitudo. neque profundum: neque
creatura alia poterit nos separare a charitate dei: quare
est in christo iesu domino nostro.

In vigilia. sancti iohannis baptiste. Hieremie prophete. Capitulo i.

In diebus illis. Factum est verbum domini ad me. dicens. Priusquam
te formare in utero noui te: et antequam exires de vulua
sanctificauit te: et prophetam in gentibus dedi te: et dixi a/a/a/
domine deus. Ecce nescio loqui: quia puer ego sum. Et dixit
dominus ad me. Noli dicere quia puer sum: quoniam ad omnia que mit-
ta te ibis. et vniuersa quecumque mandauero tibi loquaris. Ne
timeas a facie eorum: quia ego tecum sum: ut eruam te: dicit
dominus. Et misit dominus manum suam: et teriguit os meum. Et dixit
dominus ad me. Ecce dedi verba mea in ore tuo. Ecce constitui
te hodie super gentes: et super regna: ut euellas: et destruas.
et disperdas: et dissipas. et edifices. et plantes. dicit dominus omnipotens.

originali pecto. prophetam. officium prophetam dedit. A/a/a/a/ verba sunt hieremie excusantis se
ab eo mittere: et e ierectio recusantis apud hebreos duas syllabas. puer super. istud non potest
loqui. Misit manum suam hoc visum est. prophete uisibilem. Super gentes. non solum super hebreos
sed et super gentes. Euellas. dissipas. et. edificas. euellenda et dissipanda: eodem modo quod sequuntur.

ctus. Quid dicemus ad
hoc? Ipsi dicat: heremus et
nescimus quid dicemus. Si
deus pro nobis. subaudi stat
sine pugnat. Quis con-
tra nos? subaudi erit. Ipsi
dicat nullus. Proprio fi-
lio. naturalis. Tradidit
dicit illum. morti. Cum illo.
nam non solum filium nobis deum
ultus: sed et cum illo omnia alia.

Quis accusabit? In
die iudicii. quod nemo.
Qui iustificat. et feret pro
electis sententiam. Quis est
qui condēnet? nemo: quod quoniam
habemus iudicem fauorem
bille. Interpellat pro nobis.
et ita tollit omnia causa con-
dēnationis. Qui ergo
concludit ex superioribus alius
heredum esse christo. Sicut
scriptum est. psalmi. xliij.
Mortificamur. ad mor-
tem per tormenta ducimur.
propter eum qui dilexit nos.
sed propter christum. Que se-
quuntur clara sunt.

In vigilia. sancti iohannis.

Actum est verbum domini
ad me. Ex hierem.
propheta capitulo i. quod de hierem-
ia hoc in loco dominus
commodum iohanni baptiste.
Priusquam te formare in
utero sunt dei ad hierem-
iam. Nouit. et notitia
predestinationis. Sciti-
ficauit te. purgando ab

EPISTOLAE

¶ In die sancti iohannis baptistæ.

Primus ad sion dicit. *Ex* Esaia ppheta partim. xli. et partim. xliij. et ad litteram ex
ponitur in liberatione populi israelitici de captiuitate Babylonis. Primus. i.
deus qui est primus et nouissimus. Ad sion. ad habitatores ierusalem. Resum. vt
vos liberem. Euangelistam. idest bonum annunciantem. hoc est prophetiam. Ecce
seruus meus. hoc ex ca-
pite. xli. de Christo com-
modius intelligit quem
seruum vocat. quia ho-
mo est. Spiritum
meum. plenitudinē gra-
tie spiritus sancti.

¶ In die sancti iohannis baptistæ.

Lectio Esaia prophetæ.

Capite. xli. & xliij.

Aec dicit Dominus deus. Pri-
mus ad sion dicit: ecce adsum:
& ierusalem euangelistā da-
bo. Ecce seruus meus susci-
piam eum: electus meus cō-
placuit sibi in eo anima mea.
Dedi spm̄ meum sup eum:
iudicium gentibus proferet

Non clamabit. conten-
tio. se. Tor foris. quia
non predicauit nisi in
dejs: quia missus est ad
oues que perierunt de
israel. Calamū quas-
satum. idest populū ge-
tilem. Lignum sumi-
gans. idest populum iu-
daicum. Edocer et iu-
diciū. idest iudicabit.

Insuper. habitatores
insularum. vt Cyprus/
Sicilia/Rhodus. Creās
eglos. quia sicut celum
creauit ita et hominem
saluabit. Flatum. i.
spiritum vitales.

Vocaui te in iusticia.
quia chāstus satisfecit
pro peccato Adam: qd
fuit opus iusticię.

In fœdus populi. quia
eius sanguine firmatus
est testamentum: et pa-
ctum hominis cū deo.

Lucem gentium. de
qua Lucas. Lumen
ad reuelationem gen-
tium. Contabuerunt.
hoc ex. xlvj. cap. sumptū
est. Contrita sunt. i.
idola. Anima eorū. i.

sacerdotū: qm̄ in captiuitatē sunt ducti.

Qui portamini a meo vtero. i. qd vobis afficio:
vobis qm̄ filijs qd genui. Usq; ad canos. i. usq; ad senectutem. Assimilastis me. fa-
bricando idola. Redemptor noster nomē illius san-
ctus israel.

Ad missam

¶ In eodem festo ad missam maiorem.

Attendite insulæ attendite. Ex Esaia propheta. capite. xlix. Hec prophetia de Christo etiam in sensu literali exponitur. possunt tamen hec verba quodammodo de iohanne dici. Audite insulæ attentionem auditorum petit a rei magnitudine. Ab vtero vocauit me hoc in persona Christi dicitur. de quo existenti in vtero dixit angelus: vocabis nomen eius iesum. Quasi gladium. vehemenciam Christi sermonis expulit. In vmbra manus sue. id est sub potestate. Sicut sagittæ. ad transfigendum eos quos reprehendebat. In pharetra sua. id est maiestatis sue prouidentia. Seruus meus. ratione humanitatis.

¶ Ad missam maiorem. Lectio

Esaia propheta. Cap. xlix.

HAec dicit dñs. Audite insulæ: & attendite populi de longe. Dñs ab vtero vocauit me, de ventre matris meæ recordatus est nominis mei. Et posuit os meum quasi gladium acutum: in vmbra manus sue protegit me. Et posuit me sicut sagittam electam. In pharetra sua abscondit me: & dixit mihi. Seruus meus es tu israel: quia in te gliabor. Et nunc hec dicit dñs. Formans me ex vtero seruū sibi. Dedit te in lucem gentium: vt sis salus mea vsq; ad extremū terræ. Reges videbunt & cōsurgent principes: & adorabūt dñā deū tuū: quia fidelis est & scdm isrl qui te elegit.

¶ Ioannis & Pauli. Beati Pauli ad

Romanos. Cap. viij.

FRēs. Quis nos separabit a charitate dei. Tribulatio: an angustia: an persecutio. &c. vt supra.

¶ In vigilia Petri & Pauli. Actuum. Cap. iij.

In diebus illis, Petrus & iohānes ascende bāt in tēplū ad horā orōnis nonā. Et quidā vir erat claudus ex vtero matris suæ qui balulabat: quē ponebāt cotidie ad portā templi quā dñs speciosa: vt peteret eleemosynā ab introeuntibus in tēplum. Is cū vidisset Petrū & iohannē incipientes introire in tēplū: rogabat vt eleemosynam acciperet. Intuens autē in eū Petrus cū iohāne dixit. Respice in nos. At ille intēdebat in eos, sperās se aliqd acceptu

Tu israel. sic appellatur Christus. quia ex semine israel: aut a nomine gymlogia / quasi videns deum.

In te gliabor. per miracula. Formans ex vtero. quia ab instanti conceptionis corpus Christi fuit formatus et animatum. Tu redue cam iacob. scilicet populum israel per doctrinam meam. Non congregabitur. quia ex iudæis pauci credent.

In lucem gentium. quæ succedent in hereditatem iacob.

Salus mea. scz quam ego mitto. Reges

videbunt. scilicet christi miracula. Qui te elegit. subaudi o Christe.

¶ Festo sanctorum iohannis et pauli.

Quis nos separabit a charitate. Jam exposita est supra in festo Seruasij et prothasij martyrum.

¶ Trisilia petri et pauli apostolorum.

Petrus et iohannes ascende bāt. Ex actibus apostolorum. ca. iij. In quo ponit miraculū de claudo sanitati a petro restituto. Orōnis nonā. hoc est tertiam post meridiem. Balulabat. qz nō poterat pedibus insistere. Eleemosynā. id est misericordiā. et scribit p duplicem. Ut eleemosynā acciperet. ab illis erogātib. Respice in nos. id est

EPISTOLAE

tende ad ea q̄ dicim⁹ tibi. At ille intelligebat. i. astēte aspiciebat. Qd̄ habeo. a tō mī
hī traditū. i. curādi prae. Surge ⁊ ābula: q̄ atea neutū ū poterat facere. Bases p̄olī
datē. i. crura q̄ sunt fulcimenta sustinēdi corpis. molē. Stetit. pedib⁹ insidēs. Stupore
stupēbat. de t̄ā p̄mī miraclo. Et ecclasi. grecū est. scribit⁹ nō p. p. ⁊ t. s. p. c. s. s. i. q̄ hī
dixerit tū valere. r. quantum. chergo potest ponī alterum. p. altero. Ad hoc rīdēs
tur qd̄ vep̄ est. i. c. p̄mī
nēst ad eādē syllabā. tñ
in ecclasi. r. p̄mīneret ad
vocalē p̄cedētē tota. in
ecclasi v̄o. c. p̄mīneret ad.
e. p̄cedētē. ⁊ ē ad. a. se q̄
tē. nā p̄ponit ab. ec. par
ticula grēca ⁊ stasis. vt
fit. ec. ex stasis stasis. la
tine. excessus.

¶ **Ep̄loꝝ petri ⁊ pauli.**

Misit herodes rex
man⁹. Ex actib⁹

apostoloꝝ ca. xij. In q̄
ponit iacobi zebedei cē
des ⁊ petri i carcerario.

herodes q̄ agrippa co
gnos⁹ ē. ff̄ iōnis. i.
euāgelistē. Dies azī
moꝝ. In q̄b⁹ non licebat
quēquā occidere. i. q̄ pe
tri cēdes est dūlara.

p̄ducere. i. morti tra
dere. p̄ductur⁹. i. die
i se q̄nti post festū azymō
rū. In ipsa nocte. i. q̄
p̄cedebat diē p̄ductionis.

Caligas tuas. genus
calciamētī. Fecit sic.
vt āgel⁹ dixit. Tūlum
videre. i. in sōnū i sōno.

Custodiā. militū eu
stodientiū carcerem.

p̄mīā ferreā. q̄ erat vlti
ma ex cūb⁹ carcerē.

tūcū mū. post exitum
carcerē. Ad se reuer⁹. i.
vigilās. q̄ atea putabat
se ēē in somnis. De oi
expectatiōe. ⁊ expecta
bāt illius cēdem.

et eripuit me de manu

Herodis ⁊ de oi expectatione plebis iudaeorum.

¶ **In die Petri ⁊ Pauli. Actuum. Ca. xij.**

In dieb⁹ illis. Misit Herodes rex manus vt affligeret
q̄sdā de ecclia. Occidit autē iacobū fr̄em iōnis gla
dio: vidēs autē q̄a placeret iudcis apposuit apprehēde
re et petrū. Erāt autē dies azymōꝝ. Q uē cū apphen
disset misit i carcerē. tradēs q̄ tuor q̄terniōib⁹ mili
tū ad custodiēdū eū: volēs post pascha p̄ducere eum
p̄p̄lo. Et Petr⁹ quidē seruabāt in carcere. Oīo autē hie
bat sine intermissiōe ab ecclia ad deū p̄ eo. Cum autē
p̄duct⁹ eū ēēt Herodes: in ipā nocte erat Petr⁹ dor
miēs int̄ duos milites vinct⁹ catenis duab⁹. Et custo
des āre ostiū custodiebāt carcerē. Et ecce āgel⁹ dñi asti
tuit lūmē resulit in habitacio carceris. Percussitq̄ la
tere. Porti exiit autē eū dicens. Surge v̄enit. Et cōtinuo
cecidērūt catenae de m̄ib⁹ ei⁹. Dixit autē āgel⁹ ad eū.
P̄cingere et calcia te caligas tuas. Et fecit sic. ⁊ dixit
illi. Circūda tibi vestimētū tuū et seq̄re me. et exiēs seq̄
bat eū. et nesciebat quā verū ēēt qd̄ fiebat p̄ āgelum.
Existimabat autē se visum videre. Trāseūtes autē primā
et scdā custodiā venērūt ad portā ferreā. q̄ ducit ad
ciuitatē: q̄ vltro apra ēēis. et exeuntes p̄cessērūt vicum
vnum: et cōtinuo discessit āgel⁹ ab eo. Et petr⁹ ad se re
uersus dixit. Nunc scio verē quia misit dñs āgel⁹ suū
et eripuit me de manu Herodis ⁊ de oi expectatione plebis iudaeorum.

¶ In festo panis apostoli.

In die vobis facio euāgelium. Ex epist. pauli ad Galatas. In quo apostolus ostendit doctrinam quam predicat esse ab auctoritate dei perfectam. Secundum hominem. id est humanam inventionem. Ab homine. ab aliquo ex discipulis domini. Audistis narrat quomodo ad apostolorum ventum. Expugnabat illi. per oppugnabat et persequabar. Persecutor. zelator quodammodo legis meae omnia illa faciebat. placuit ei. deo. ex utero matris. in synagoga quae me nutrebat.

¶ Pauli apostoli. Lectio Pauli ad Galatas. Cap. i.

Pater. Notum vobis facio euāgelium quod euāgelizatum est a me: quia non est secundum hominem, neque enim ego ab homine accepi illud: neque didici: sed per revelationem iesu christi. Audistis enim conversationem meam aliquam in iudaismo: quoniam supra modum persequabar ecclesiam dei: & expugnabam illam: & persecuebam in iudaismo supra multos coetaneos meos in genere meo: ab iudaeis enim persequabar etiam fratres patrum meorum traditionum. Cum autem placuit ei quod me segregavit ex utero matris meae: & vocavit per gratiam suam: ut reuelaret filium suum in me: ut euangelizarem illum in gentibus. Continuo non acquievi: carni & sanguini: neque veni Hierosolymam ad antecessores meos apostolos: sed abijt in Arabiam: & iterum reuersus sum Damascum. Deinde post annos tres veni Hierosolymam videre Petrum: & mansi apud eum diebus quindecim. Alium autem apostolorum vidi neminem nisi iacobum fratrem domini. Quare autem scribo vobis: ecce coram deo: quia non mentior. Deinde veni in partes Syriae & Ciliciae. Erat autem ignotus facie ecclesiae iudeae quae erat in christo. Tantu autem auditum habebat: quoniam qui persequabar nos: aliquam nunc euangelizabat fidem: quam aliquam expugnabat. Et in me clarificabant dominum iesum christum.

¶ In octauo die sancti iohannis. Pauli ad ephesios. Cap. iij.

Fratres. Vnicuique nostrum data est gratia secundum mensuram donationis christi. &c. ut supra.

¶ In die visitationis beatae Mariae virginis. Leod. libri Iudith. Cap. xv.

¶ In quo apostolus ostendit doctrinam quam predicat esse ab auctoritate dei perfectam. Secundum hominem. id est humanam inventionem. Ab homine. ab aliquo ex discipulis domini. Audistis narrat quomodo ad apostolorum ventum. Expugnabat illi. per oppugnabat et persequabar. Persecutor. zelator quodammodo legis meae omnia illa faciebat. placuit ei. deo. ex utero matris. in synagoga quae me nutrebat.

¶ In gentibus. vnde gentium doctor est cognominatus. Carni et sanguini. iudaeis. ex quibus erat sanguis: et totum me tradidi christo.

¶ Neque veni ierosolymam: ut audire christi doctrinam ab apostolis et discipulis christi. In Arabia. non dicit quia cum sint Arabiae tres. Damascus. i. urbem Syriae. post annos tres. et ita non predicabat antea quod didicit ab apostolis: sed quod per revelationem est doctor.

¶ Diebus quindecim. in quibus quedam de sacris litteris cum eo egit / non de nouo didicit. Iacobum fratrem domini. ad differentiam alterius iohannis fratris. Quia scribo vobis. subaudi vera sunt. hoc est: quod non didicit euangelium ab aliquo apostolorum: idcirco iure iurando confirmat.

¶ Syriae et Ciliciae. ut praedicarem gentibus euangelium. Ignorant facie. quod illos non videram: neque illi me nunti per famam tantum.

¶ In me glorificabant deo

¶ minimum. id est per me.

¶ In octaua sancti iohannis.

¶ Vnicuique nostrum data est gratia. Item exposita est supra in vigilia ascensionis domini nostri iesu christi.

¶ In festo visitationis beatae Mariae virginis.

EPISTOLAE

B Edixerunt illam oēs. Ex libro iudith vidue cap. xv. q. verba de iudith sunt dicta: et possunt huius deipare accommodari. Oēs. q. exierant in occursum iudith redeuntis et victoria de holoferne. Gloria ornamentum et decus. Viriliter hostem nrm occidendo. Confortauit te. dedit tibi fortitudinem et robur. Benedicta in eternum. per famam et gloriam

C Oct. petri apli.

I sunt viri musio cordis. Ex libro Ecclesiast. cap. xliij. Quidam tm immuratis. Viri misericordis. subaudi digni. aut qd in alios misericordes fuerunt.

perseuerat bonu. i. hō reditas. In terra p. missiois. hoc est gloria sempiterna. propter illos. i. ppter merita patrum. Non derelinq. q. manebit apud posteros illoz memoria. In pace sepulta sunt. cum spe resurrectionis.

inueniunt in secula. p. illoz rum memoria in hac vita et in futuro seculo.

C Apollinaris mar.

Memor esto dñm nrm. Ex epla ad Timo. ij. ca. ij. et. iij. q. iā exposita ē supra i epla petri martyris.

C Hermant epi.

Testificor corādo.

Ex epist. ad Timo. ca. iij. In q. hortat apls Timotheu. vt doceat pp̄m sibi commissuz instādo illoz doctrinā. et primo adiurat illū deus testē inuocādo. Verbu. f. euāgelicū. Opportūe. audire cupientibz. In oportūe abnegātes audire. Argue. peccātes ex ignorātia. Obsecra peccātes ex infirmitate. Increpa. bb. durz peccātes ex malicia. Erit tps. ideo instādū eē dicatū. itaqz vciat tps q. nō libet audiet hōi dñi. Perueniet auribz. i. audire cupientes. Jā delibor. i. paulatim sumor. Resolutiois. scilicet a corpe. Certamē certam. p̄dicatiois officiū exerceudo. In reliquo. i. in futuro. Corona iusticie. quam nemo auferet a me.

Benedixerūt illā oēs vna voce dicētes. tu glia ierusalem. tu letitia isrlita honorificētia ppli nri. ga fecisti virili. et confortatū est cor tuū. eo q. castitatem amaueris. Ideoq. manus dñi confortauit te. et eris benedicta in eternum.

In octa. ap̄lorū petri & pau. Eccl. Ca. xliij. I sunt viri misericordis iusticie obliuionē nō acceperūt. Cū semine eorū pmanēt bōa. hēreditas sc̄i nepotes eorū. et in testamētis stetit semē eorū. et filiū eorū ppter eos vsq. in c̄nū manent. Gñatio eorū & glia eorū nō derelinq. tur. Corpa eorū in pace sepulta sunt. & noia eorū viuēt in sc̄a. Sapiētia eorū narrent ppli. et laudē eorū p̄nūciat ois ecclia sc̄torum.

Apollinaris mar. Ad Timo. ij. Ca. ij. & iij.

Charissime. Memor esto dñm nrm iesum christum resurrexisse. &c. vt supra.

Germani epi. ad Timo. Cap. ij. & iij.

Charissime. Testificor corā deo. et ch̄o iesu q. iudicaturus est viuos et mortuos. et p. aduentum ip̄i. et regnū ei. Predica v̄bū. in sta oportune. imporrune argue. obsecra. increpa. in oī patiētia et doctrina. Erit em̄ tps cū sanā doctrinā non sustinebunt. sed ad sua desideria coaceruabūt sibi magistros prurientes auribz. et a v̄itate qdē auditiū auertēt. ad fabulas aut cōuertent. Tu v̄o vigila. in oibz labora. op. fac euāgelistā. ministeriū tuū imple. sobrius esto. Ego em̄ iā delibor. et tps meē resolutionis instat. Bonū certamen certavi. cursum cōsummaui. fidē seruaui. In reliq. reposita ē mihi corā iusticie. q. reddet mihi dñs in illa die iust. iudex. Non solū aut mihi. sed et his. qui diligūt aduentum eius.

¶ Stephani prothomartyris.

Doctrinis varijs & pegrinis. Ex epist. ad hebreos ca. xij. In quo ostenditur: quomodo hebrei hñe se debēt erga platos nō bñ de fide sentiētes. Doctrinis varijs. scz suspectis & hereticis. Abduci. i. a recta fide duci. Sca. i. lege sñe: hoc est euāgelio. Nō elcis. i. cibis q̄ p̄cipiunt in lege veteri. māducari siue nō māducari. habemus

¶ Stephani prothomartyris. Lcō ad Hebræos. Cap. xij.

Ratres. Doctrinis varijs & pegrinis nolite abduci. Optimum est em̄ grā stabilire cor, nō elcis, q̄ nō p̄fuerūt ambus latibus in eis. Habemus altare de quo edere nō hñt potestātē, qui tabernaculo deseruiunt. Quorū em̄ animalū

infertur sanguis p̄ p̄cto in sc̄a per pontificē: horum corpora cremātur extra castra: ppter qd̄ & Iesus, vt sanctificaret per suū sanguinē pplm, extra portā passus est. Exeamus igit ad eū extra castra, improprium eius portātes. Non em̄ habemus hic manentē ciuitatē, sed futurā inquirimus. Per ipm̄ ergo offeramus hostiā laudis semper deo, id est fructū labiorū confitecium nomini eius. Beneficentię aut̄ et communicatio nis nolite obliuisci. Talibus em̄ hostijs promeretur Deus.

¶ Sanctę Marię de niuibus.

Ecclesiast. Cap. xxij.

AB initio & ante sæcula creata sum: & vsq; ad futurū sc̄m non definā: & in habitatione sancta coram ipso ministraui. Et sic in sion firmata sum: & in ciuitate sanctificata sibi requeui, & in Ierusalem potestās mea: & radicaui in populo honorificato: & in partes dei mei hereditas illius, & in plenitudine sanctorum detentio mea.

altare. i. crucē in q̄ oblatus est ch̄s. Qui tabernaculo defuiunt. i. veteris legis ministri. Quorū animalū. i. vtili & hirci: q̄ immolabant indie expiationis. Cremanq; p̄ p̄ctis immolatio illa fiebat.

Propter qd̄: q̄ extra castra cremabāt. Extra portā. i. in loco caluarie extra urbē ierlm. Exeamus extra castra. i. extra legis obfuationes. Improprium sñā ch̄s exprobatū est qd̄ nō obfuabat legē. Ciuitatem manētē. i. in q̄ manere semp debemus: vt in lege veteri. Futurā inquirimus. q̄ p̄ nouā legē acq̄rit. Per ip̄s. i. ch̄m. hostiā laudis. i. sacrificiū subaudi deū.

Beneficētia & cōtionis. i. bñfaciēdi: & bōa v̄sa cōi cādi. Promeretur. i. illi nos dēmeremur: vt nobis bñfaciat.

¶ De sancta Maria de niuibus.

AB initio & ante sæcula creata sum. Ex lib. ecclesiast. ca. xij. In q̄ autor loq̄t de sapientiā increata: hoc est de ch̄e: q̄ p̄is sapientiā

Creata. i. p̄uisa quātū ad hūanitatē. Nō definā. q̄ eterna est. Corā ipso ministraui. q̄ filius p̄is voluntatē semp fecit. In habitatione sc̄a. i. in agregatione iustorū. In sion & ierlm. i. in ecclesia vtraq; i. militante & triūphante. Radicaui in. hoc est in hereditatē meā fundauī. In populo honorificato. i. israelitico. hoc est ch̄iano. Detentio mea. i. habitatio.

EPISTOLAE

¶ In Transfiguratione domini.

Dabo aut opam et frequenter. Ex epla petri. c. i. Dabo opam. quia sentio instare obitum meum. Dabo opam. scilicet frequenter vos admonendo. habere vos subaudi. memoriam monitorium meum. Indoctas fabulas. sicut poete et doctores falsi. Virtutes. scilicet faciem diuina miracula in doctrinae confirmationem. Et precientiam. quam habuit christus homo ex diuinitate. Spectatores. id est. spectatores et testes illius magnitudinis. in transfiguratione. Accipiens honorem. id est. testimonium honoris et glorie. Voce delapsa. deo prebuitur. sicut modum. id est. sequitur. hic est filius. etc.

In monte scito. quod cognominatur Thabor. Matthei. xvi. propheticum simonem. Ex psalmo. scilicet. Dominus dixit ad me filius meus es tu. Attendentes. id est. sentientes prophetie. In caliginoso loco. id est. in hoc mundo in quo videmus omnia per speculum in enigmate. Et lucifer. id est. christus qui est lucifer sol et lux.

¶ Cyriaci largi / et smaragdi.

Rememoramini per istinos. Ex epla pauli ad hebr. c. x. In quo ostendit apostolus adhaerere deum esse deo per rationes demonstrantes et mirantes medicorum more. qui post sectionem carnis inducunt leuia fometa. Primitus nos dies. quibus estis ad finem perueni et illuminati.

Sustinuistis et hoc dupliciter. vno modo facti speculum opprobrii in propria persona. Altero modo. in quantum amici Christi talia sustinet. Vincitis. id est. in carcere positus. et in hoc amicis. Bonorum vero. et hoc in propria persona et familia. Melioris substantia. diuitias ecclesie. Confidentia vestra. id est. firma puerantia. Patientia. id est. aduersitatem tollerantia. Voluntatem dei. obediens illis voluntati. Modicum aliquantulum. id est. breue tempus restat. Qui venturus est. scilicet. ad iudicium. Sed iusti in iudicio finali vivunt. id est. saluabuntur. et sumptus est ex propheta Aggeo c. ii.

¶ Transfiguratio domini. Beati Petri apostoli. c. i.

Fratres. Dabo autem operam et frequenter habere vos post obitum meum. ut horum omnium memoriam faciatis. Non enim indoctas fabulas secuti. notam fecimus vobis domini nostri Iesu Christi virtutem et praescientiam. sed speculatores facti sumus illius magnitudinis. Accipiens enim a deo patre honorem et gloriam. voce delapsa ad eum huiusmodi a magnifica gloria. Hic est filius meus dilectus. in quo mihi bene complacuit ipsum audite. et hanc vocem nos audiuius de caelo allatam. cum essemus cum ipso in monte sancto. Et habemus firmiorem propheticum sermonem. cui benefacitis attendentes. quasi lucernae luceti in caliginoso loco donec dies illucescat. et lucifer oriatur in cordibus vestris.

Cyriaci Largi Smaragdi. Pauli Ad hebr. c. x.

Fratres. Rememoramini pristinos dies. in quibus illuminati magnam certamen sustinuistis passionum. Et in altero quidem opprobriis et tribulationibus spectaculum facti. in altero autem socij taliter conuersantium effecti. nam et vincitis compastis estis. et rapinam bonorum vestrorum cum gaudio suscepistis. cognoscetes vos habere meliorem et manentem substantiam. Nolite itaque amittere confidentiam vestram. quae magnam habet remunerationem. Patientiam enim vobis necessaria est. ut voluntate dei facientes. reponetis promissionem. Adhuc enim modicum aliquantulumque qui venturus est veniet. non tardabit. Iustus autem meus ex fide vivit.

¶ In festo sancti Laurentij.

Qui parce seminat parce & metet. Et ij. epistola ad Corinth. ca. ix. In quo apłs ad bñfaciēdū Corinthios hortat. Qui parce seminat. atq; ita q̄ parū dat: parū finitū p̄sequitur atq; ecōtrario. Unūq; p̄ se subaudi det. Prout destinavit. i. decrevit dare. Nō ex trilitia. s. dōles: q; dat: aut ex necessitate: q; coact⁹. Om̄ creaturā. i. volūtate facit

Sancti Laurentij. Ad Corinthios. ij. Cap. ix.

Fratres. Qui parce seminat, parce & metet: & qui seminat in benedictionibus: de benedictionibus & metet. Unusquisq; prout destinavit i corde suo: non ex tristitia: aut ex necessitate. Hilarerem autem datorē: diligit deus. Potens est enim deus omnē gratiam abundare facere in vobis: ut in omnibus semper omnē sufficientiā habentes abundetis in omne opus bonū: sicut scriptum est. Dispersit dedit pauperibus: iusticia eius manet in sæculum sæculi. Qui autem administrat semen seminanti: & panem ad manducandum prestabit: & multiplicabit semen vestrū: & augebit in clementia frugum iusticiæ vestræ.

¶ In vigilia assumptionis beatæ Marię virginis. Ecclesiast. Ca. xxiii.

Ego q̄ si vitis fructificavi suavitatem odoris: & flores mei fructus honoris & honestatis. Ego mater pulchræ dilectionis & timoris: & magnitudinis: & sanctæ spei. In me omnis gratia vitæ & veritatis: in me omnis spes vitæ & virtutis.

Transite ad me omnes, qui concupiscitis me & a generationibus meis adimplerimini. Spiritus enim meus super mel dulcis, & hereditas mea super mel & favum. Memoria mea in generatione sæculorum, q̄ edunt me: adhuc esuriēt, & qui bibunt me: adhuc sitient. Qui audit me non confundetur: qui operatur in me non peccabunt. Qui elucidant me: vitam æternam habebunt.

Sc̄te spei. s. bñtudinis futurę. In me vba sūt sapiētię. Trāsite ad me. p̄ cognitionē & amorē. & gaudiū mēis. i. illūminatiōib⁹ ad intelligendū. Spūs mē⁹. degustatio meę bonitatis & sapiētię. Hereditas mēis. q̄ est vita eterna. Memoria mea. q̄ in t̄p̄ delebit de mētibus sc̄ōrū. Qui edāt me. i. gustāt me in hac vita. Esuriēt. in c̄lo saturari. Non p̄fundeēt. s. in summi iudicis p̄spectu. Qui opant in me. i. sc̄dm regulā doctrinę meę. Qui elucidāt me. s. sacram scripturam alijs exponendo.

di elemosynā. Abūda re facere. ut p̄deat. de bñfactis: sicut scriptum est. p̄sal. cxi. Iusticia eius. s. q̄ sic largitur. Qui administrat semē. i. de⁹ q̄ dat volūtate bñfaciēdi. Et panē p̄stabit. q; danti dabit a deo. Multiplicabit. adhuc in similitudine seminādi. & merēdi p̄stat.

¶ Vigilia assumptionis beatę Marię virginis.

Ego q̄ si vitis fructificavi. s. sicut. Et l. eccl. ca. xxiij. Sapiētia loq̄tur hoc in loco. sed vba hęc possunt ecōmodari n̄rę v̄gini. Quasi vitis. q̄ ideo a laicis parilema. & h̄sp̄is parra dū: p̄ parit fruct⁹ suos.

fruct⁹. i. pulchritudinis. nam recipitoca trāslatio est pulchri p̄ honestiorē honesti p̄ pulchro. M̄dilectionis & timoris. q̄ vidēt cōtrarietateq; se inuicē pati. s. semp̄ m̄scēdus amor timorū & timor amorū: q; alter alterē moderat.

Et magnitudinis. in originali est agnitiōis. que habet p̄tēplationē.

EPISTOLAE

In die assumptionis.

In omnibus requies quiescit. Et lib. eccl. ca. xxiiij. vbi legitur. In his omnibus requies quiescit. s. hoibz. qz dixit alibi: delictis meis est cū filiis hominum. Requiem quiescit. habitando cū hoibz p grām. In hereditate dñi. i. in qbz habitabat dñs. z qz possidebat. Dixit mihi. id qd sedq. Qui creauit me. fili. q est pñs sapiētia dicit de pre generatōe. nā hic creauit p se nunt positū est. Tabernaculo meo. qz p reqd escit z cōplacuit sibi in filio. Et dixit mihi. p dicit filio. In iacob in habita. i. in pplo chñas no. hereditate. i. here ditatē tuā figz. Mitte radices. i. sere z plāta. Ab initio z āte scēla. hoc cēsum expositū est in festo Marię de niuibz: vsqz ad locū illū qñ cē drus. vbi sapiētia cōpa rat se rebus pulcherrimis. Cedr. arbor cuius materia est odorifera.

Libano. q est mōs int̄ Palestīnā z pheniciā. Cypr̄us in sio. monte qz hierosolymę pñct. Cades. nō illa q est in deserto cognōiata Barue s. alia q cecidit in forte tribz iuda. In hierico. vrbe nō lōge ab hierosolymis. Quasi plata nus. arbor dicta a folio rū latitudine nobis tñ ignota. In plateis. vbi hñōi odoramēta pura balsamū z myrrhā venduntur.

Decollatio iōā. bap. Sancti ludibz z vbera. Et eplā ad he. ca. xij. iā exposita ē in festo sabiani z sebastia. Natiuitas. b. marię.

Omninus possedit me. 3a exposita est in festo pceptiōis eiusdem deipare virgī nis.

Christus factus est p nobz obediēs. Et eplā ad philippē. cap. ij. sed iā exposita est supra in dñica qz inscribitur in ramis palmarum.

In die Assumptionis. Ecclesiast.

Cap. xxiiij.

Nomnibus requies quiescit. et in hereditate dñi morabor. Tūc pñcepit & dixit mihi creator oīm: et qui creauit me, requieuit in tabernaculo meo. & dixit mihi In iacob in habita: et in isrl hereditare: & in electis meis mitte radices. Ab initio & āte scēla creata sum: et vsqz ad futurū scīm nō desinā: et in habitatiōe scēla cōspō ministro. Et sic in sio firmata sum: et in ciuitate scēlificata sūt requieui, & in ierlm prās mea: et radicauī in pplo honorificato: & in partes dei mei hereditas illi, et in plenitudine scōrū detētiō mea. Quasi cedr exaltata sum in libano: & qñ cypr̄us in mōte sion. Quasi palma exaltata sum in Cades, et qñ plātatio rosā in hierico. Quasi oliua speciosa in campis: et qñ platanus exaltata sum iuxta aqs. In plateis sicut cynamomū et balsamū aromaticans odorē dedi. Quasi myrrha dectā dedi suauitatē odoris.

Decollatio. s. iōānis ad Heb. Ca. xj. Res. Scēi ludibria, et verbera experti: insuper & vincula: & carceres. &c. vt supra.

Natiuitas Marię. Prouerb. Cap. viij.

Omninus possedit me in initio viarū suarū an requā quicquā faceret. &c. vt supra.

Exaltatio. s. crucis. ad Philip. Ca. ij.

Christus factus est p nobz obediēs vsqz ad mortem, mortē autē crucis. &c. vt supra.

¶ Matthæi apostoli.

Similitudo vultus quattuor animalium iam exposita est in festo sancti Marci eius geliste.

¶ Sancti Michaelis archangeli.

Significauit de⁹ q op³. Et apoca. iohannis ca. f. nā sic incipit liber ille. Apoca. Iesu christi: quā dedit illi de⁹ palā facere suis suis: q op³ fieri cito: significauit mittēs p

angelū suū suo iohāni.

S³ p³clonator sine p³cu

nator mutauit ordinē:

et pauca vba dicens.

Significauit de⁹. i. p q³

dā signa ostendit. Que

op³ fieri. de h³ q ad statū ecclesie futurū p³tinēt.

per angelū suū. s. mi

chaeles. vt sentit officij

hui³ p³clinator. Testi

monij phibuit in princi

pio sui euāgelij. Que

cūq³ vidit. nā p familiaritate oib³ interfuit.

prope est. vt oia ppleat

q hic sunt scripta. S³ aet par saluatoris eptar³

vba sunt. Ab eo q. a q

mittit sal³. Qui erat etv³etur³ ē. p hoc dei g³ni

tas designat. A septē

spiritibus. i. ab vniuersi

tate angelor³. Paternęglorie. vt p³z i toto euā

gelij discursu. Primos

genitus mortuor³. q abap³lo paulo d³ primicij

dormicij. Princeps

regū terrę. qz illi ē tata

ois p³as in celo et i ter

ra. Matthæi vltimo.

¶ Vigilia oib³ sc³tor³.**E**cce ego iohānes vidi in medio throni & q³tuoranimalium: & in medio seniorū agnū stantē tanq³

occisum habentē cornua septē: & oculos septē, q sūt

septē spūs dei: missi i oēm terrā. Et venit & accepit de

dextera sedētis in throno librū: & cū aperuisset librū:

quattuor aīalīa & viginti quattuor seniores ceciderūt

corā agno habētes singuli citharas & phialas aureas

plenas odoramētōrū, q sunt oī fones sanctorū: & can

tabāt canticū nouū: dicētes. Dign⁹ est dñe accipere li

brū, & aperire signacula eius: qm occisus es: & rede

misti nos deo i sanguine tuo ex omī tribu: & lingua:

& populo: & natione: & fecisti nos deo nostro regnū

& sacerdotes: & regnabimus sup terrā. Et vidī & aus

diui vocē angelorū multorū i circuitu throni, & ani

Sancti matthæi. Ezechielis pphetæ. Cap. f.

Similitudo vultus quattuor animalium facies hominis & facies leonis a dextris, &c. vt supra.

Michaelis archangeli. Lectio libri Apocalyp. Cap. f.

In diebus illis. Significauit deus, quæ oportet fieri cito loquēs p angelū suū seruo suo iohāni, q testis monij phibuit p³ bo dei, & testimonij iesu christi: quę cūq³ vidit. Beat⁹ q legit & audit verba pphetiæ huius: & seruat ea, quę scripta sunt. Tēpus em ppe est. Ioannes septē eccl³is, quę sunt i Asia, Gratia vobis & pax ab eo q est, & q erat & qui vēturus est, & a septē spiritib³ qui in cōsp³ctu throni ei⁹ sunt: & a iesu ch³ro q est testis fidelis primogenit⁹ mortuorū: & princeps regū terrę: qui dilexit nos: & lauit nos a pccis nostris in sanguine suo.

In vigilia oīum sanctorū. Apocalyp. Cap. v.

Ecce ego iohānes vidi in medio throni & q³tuor animalium: & in medio seniorū agnū stantē tanq³ occisum habentē cornua septē: & oculos septē, q sūt septē spūs dei: missi i oēm terrā. Et venit & accepit de dextera sedētis in throno librū: & cū aperuisset librū: quattuor aīalīa & viginti quattuor seniores ceciderūt corā agno habētes singuli citharas & phialas aureas plenas odoramētōrū, q sunt oī fones sanctorū: & cantabāt canticū nouū: dicētes. Dign⁹ est dñe accipere librū, & aperire signacula eius: qm occisus es: & redemisti nos deo i sanguine tuo ex omī tribu: & lingua: & populo: & natione: & fecisti nos deo nostro regnū & sacerdotes: & regnabimus sup terrā. Et vidī & audiui vocē angelorū multorū i circuitu throni, & animalū & seniorū: & erat numerus eorū millia millia dicentiū voce magna. Dignus est agnus, qui occisus

EPISTOLAE

dirit p[ro]p[ter] septē dōa. Missi in oēs terrā. i. oēs hoīes. Et vēit. s. agn[us]. Cū apuisset lib[er]ū. ad reuelandū futurū ecclesie statū. Ceciderūt. adorātes agnū. Citharas ⁊ phialas. p[er] q[ua]s [ut ipse exponit] significant ofones sc[ri]ptōr[um]. Cāticū nouū. i. testamētū nouū p[er]tīnēs. Deo n[ost]ro regnū. i. regni participes. Sacerdotes. s. hostias laudis deo offerētes. Sup[er] terrā. i. in celo. Millia millū. i. decies cētū millia. sic in Dāmele. i. millia millū min[us] strabāt ei. Virtutē ⁊ diuinitatē. ⁊ oīa ista ch[ri]st[us] habuit āte passio[n]is nem[ini] p[ro]p[ter] corp[or]is gloriā caritatem.

In die oīs sc[ri]ptōr[um].

Ecce ego. iohannes
vidi alter[um] āgelū.
Ex apoca. iōā. cap. vii. p[er]
hūc āgelū intelligit[ur] Cō
stātin[us] ipator. Signū
dei viui. i. crucē / in qua
Māp[er]t[ur] ā impij gmulū
sup[er]auit. nā anteq[uam] ho
ste p[er]sigeret: vidit i celo
crucē atq[ue] āgelū dicēte
sibi. Cōstāntine in hoc
signo vīces. Nocere
terre ⁊ mari. i. ch[ri]stianis
habitantib[us] orbē terre:
⁊ insulis adiacētib[us].
Et audiui nūq[ue] signato
rū. Ex vna quaq[ue] tribu
[hoc est filioꝝ iacob]
erant. p[er] millia signato
rū: q[uod] duodecim erant
filij: excreuit sūma cen
tū q[uadr]aginta q[uatuor] mil
liū. n[on] s[ed] duodecies duo
decim mille eandē sum
maz reddidit. Ex tribu iu
da. Quis si q[ui]s fuit in
ordine nascēdis: p[er] po
nū hoc i loco. q[uod] ex hoc
p[er]der[et] ch[ri]sti genealogia.
Cētera patent vsq[ue] ad
locū illū. Tridi turbam
magnā. s. mart[ir]ū. Et
micti stolis albis. p[ro]p[ter]
āq[ue] gloriā. Palmig in
manib[us]. q[ui] sunt insignia
victorię. Et ila pat[et].
p[er]icietia et g[ra]tū actio; honor: virtus: et fortitudo deo n[ost]ro in sc[ri]ptis sc[ri]ptōr[um]. Amē.

est accipere virtutē: ⁊ diuinitatē: ⁊ sapientiā: ⁊ fortis
tudinē: ⁊ honorē: ⁊ gloriā: ⁊ benedictionē in s[ecul]u
la s[ecul]orum. Amen.

In die. Lectio apocalyp. Cap. vii.

Ecce ego iohannes vidī alterū ange
lū ascēdentē ab ortu solis, habētē
signum dei viui: ⁊ clamauit voce
magna q[uatuor] angelis: q[ui]bus datū
est nocere terre ⁊ mari: dicēs. Noli
te nocere terre ⁊ mari: neq[ue] arbori
bus, quo adu[er]s[us] signemus seruos dei nostri in frons
tribus eorum, ⁊ audiui numerum signatorum cen
tum quadraginta quatuor millia signati: ex omni
tribu filiorum israel. Ex tribu Iuda: duodecim millia
signati. Ex tribu Ruben: duodecim millia signati. Ex
tribu Gad: duodecim millia signati. Ex tribu Asser:
duodecim millia signati. Ex tribu Nepralim: duode
cim millia signati. Ex tribu Manasse, duode
cim millia signati. Ex tribu Simeon: duodecim mil
lia signati. Ex tribu Levi: duodecim millia signati. Ex
tribu Issachar: duodecim millia signati. Ex tribu Za
bulon: duodecim millia signati. Ex tribu Ioseph: duo
decim millia signati. Ex tribu Benjamin: duodecim
millia signati. Post h[ec] vidī turbam magnā: quam
dinumerare nemo poterat ex omnibus gentibus,
⁊ tribub[us] ⁊ populis ⁊ linguis: stantes ante thro
num ⁊ in conspectu agni amicti stolis albis: ⁊ pal
ma in manibus eorum, ⁊ clamabant voce magna,
dicentes. Salus deo nostro, qui sedet super thronum
⁊ agno, ⁊ omnes angeli stabant in circuitu throni
⁊ seniorum ⁊ quattuor animalium, ⁊ ceciderunt
in conspectu throni in facies suas: et adorauerunt
dominum: dicentes amen. Benedictio et claritas et sa
pientia et g[ra]tū actio; honor: virtus: et fortitudo deo n[ost]ro in sc[ri]ptis sc[ri]ptōr[um]. Amē.

¶ Facundi & primitiui.

Benedictus de⁹ & p^r dñi. Ex epist. ij. ad Cor. ca. i. & est initium epistolę post salutationē positam. Bñs de⁹. modus est egēdi grās deo. p^r misericordiaz. i. auferēs a nob⁹ oēm miserā. Possimus ipsi p^rolari. s. vbo & exēplo. per exhortationē. p^rponendo eis p^rmiū eternū. Exhortamur. ex deponēti vbo fecit cōe. Passiōes ch^ri. i. tribulatiōes q^æ in ch^ri capite icēperūt.

Facundi & Primitiui, Ad corinth. ij. Cap. i.

Ratres, Benedic⁹ deus & pater dñi n^ri iesu ch^ri p^r misericordiarū & de⁹ totius cōsolationis: qui cōsolat nos in oī tribulatione n^ra: vt possimus & ipsi cōsolari eos, q^{ui} in oī pressura sunt p^r exhortationē quā exhortamur & ipsi a deo. Quoniam sicut abundat passiōes ch^ri i nobis: ita & p^r ch^rum abundat cōsolatio n^ra. Siue autē tribulamur p^r v^ra exhortatione & salute: siue cōsolamur p^r v^ra cōsolatione, siue exhortamur p^r v^ra exhortatiōe & salute: quæ operat tolerantia earundē passiōnū: q^{uæ} & nos patimur, vt spes n^ra firma sit p^r vobis. Scientes q^{uod} sicut socij passionum estis: sic eritis & cōsolatiōis In ch^ro iesu dño n^ro.

In natali plurimarum virginum.

Ad Corinthios. i. Cap. vij.

Ratres, De virginibus præceptū dñi non habeo: cōsiliū autē do, tanquā misericordiā cōsecutus a deo, vt sim fidelis. Existimo em̄ hoc bonū esse p^rpter instantē necessitatē: q^{uod} bonū est homini sic esse. Alligatus es vxori: noli q^{uæ}re solutionem. Si autē acceperis vxorē: nō peccasti. Et si nupserit virgo: nō peccauit. Tribulationē t^um carnis habebūt h^umōi. Ego autē vobis parco. Hoc itaq^{ue} dico frēs: tēpus breue est. Reliquū est: vt & q^{ui} habēt vxores, tanq^{uam} nō habētes sint: & qui flent, tanq^{uam} nō flētes, & q^{ui} gaudēt, tanq^{uam} nō gaudētes. Et q^{ui} emūt, tanq^{uam} nō possidētes. Et q^{ui} vtunt^{ur} hoc mūdo: tanq^{uam} nō vtant^{ur}. Præterit em̄ figura huius mūdi. Volo autē vos sine sollicitudine esse. Quis sine vxore est, sollicitus est quæ dñi sunt, quō placeat deo. Qui autē cū vxore est: sollicitus est quæ sunt mundi: quō placeat vxori, & diuise est. Et mulier: innupta & virgo: cogitat, quæ domini sunt: vt sit sancta corpore & spiritu.

Qui flent, in onere matrimonij. Non flentes. i. patienter ferēdo: & sic de alijs. Diuise est. fuit mūdo & deo. Innupta. i. tētinens vidua. Virgo q^{uæ} non nup^{er}.

In nob. i. capitis ad q^{uod} q^{uod} a capite sunt deriuata. Pro v^ra exhortatione & salute: totū hoc accedit ad utilitatē v^raz.

Sicut cōsolamur. i. a deo: & hoc q^{uod} accedit ad consolationē v^ram.

In festo plurimarum virginum.

De virginib^{us} p^rceptū nō habeo. Ex. i. ad Cor. epist. ca. vij. vbi posita ē agit de matrimonio: dicit q^{uod} nō h^{ab}et a deo p^rceptū q^{uod} de necessitate salutis sit v^rginitas.

Cōsiliū do. q^{uod} v^rginitas p^rponit nuptijs: & sp^{iritu} meliora sunt appetēda.

¶ Misericordiā p^rsecut^{us}. vnde habeo p^rsentū vādī autoritatē. hoc bonū esse. i. v^rginitatē. et posuit bonū p^r opt^{imum}. p^rop^{ter} necessitatē. q^{uod} maior ducētib^{us} vxorem.

Noli q^{uæ}re. i. vxorem: si nō potes p^rtinere te: q^{uod} est melius q^{uam} matrimonij nūquid v^rginitas: quā p^rinētia. Tribulationē carnis. q^{uod} sunt in antip^{er}tate matrimonio p^rdicti.

Vobis parco. i. g^{ratia} mitto vob^{is}. vt possitis ducere vxores. Tanq^{uam} nō h^{ab}eretis. i. nō intēret sint rebus mūdi: q^{uod} sp^{iritu}ali v^ruat.

EPISTOLAE

De Trinitate.

In dño gaudete. Ex epist. ad Cor. ij. ca. xij. In originali habet. de cetero fides gaudete. et est clausula eiusdem epistolae. in qua solat persistentes in doctrina fidei. Gaudete. quod est proprium illorum qui bene agunt. Exhortamini. id est inuicem vos ad bene agendum excitare. Id est sapite. id est de dño sentite. Pacem habete. quam dñs nos hñc precipit. Osculo scito. quod est signum vniuersis sine vniuersitate. Oēs sciti. id est sunt mecum. Gra dñi. de quo ioannis. i. plenus gratia et caritate. Caritas dei. id est patris qui est principium amoris. Cōcilio sciti spiritus. quod per ipsum sit oīum bonorum cōcilio.

De angelis.

Dixit mihi ager: scribe. Ex apocalyp. i. ca. xix. Ioannis apocalyp. ca. xix. Scribe. subaudi ad futuram rei memoriam nota. Vocati sunt. per fidem charitate informati. Tiores sunt. quod nihil saluum a deo preceperit. unde ne feceris. non permittit angelus se adorari ab homine cuius naturam habuit diuinum assumpsit. Deum adora. non angelum. scilicet.

Sancti spiritus.

Qui audissent apostoli qui erant hierosolymis. Id est supra exposita est i. fer. iij. post petecol.

Sancte crucis.

Qui factus est pro nobis obediens. Id est supra exposita est in omnia in ramis palmarum.

Pro postulanda pace. Nolite esse prouidentes apud vosmetipsos.

Ex epist. ad Romanos. ca. xij. In qua Romenses monent ne sint imprudenter arrogantes sibi. Xristus qui non habuit. Apud vosmetipsos. id est non reuera: sed opinione vestra. Id est malum per malo. hoc iubet christiana religio. Desiderantes. id est resistentes voluntatem vos offendere. Scriptum est deus: propter. Mihi vindicta. subaudi relinquire. Ego retribuam. id est vltiscar quod i vos fuerit commissum. Carbones ignis. quoniam ex inimico facies illi tibi amicum. Tamen a malo. id est incidere in illius odium. Sed vince in bono malum. id est in tentationes impellentes ad iram qui est vindictae appetitus.

De Trinitate. Ad Corinthios. ij. Cap. xij.

Res. In dño gaudete: perfecti estote: exhortamini: id est per sapientiam pacem habete. et deus pacis et dilectionis erit vobiscum. Salutate inuicem in osculo sancto. Salutate vos oēs sancti. Gratia dñi nr̄i iesu ch̄ri. et charitas dei: et cōcilio sancti spiritus sit cum omnibus vobis amen. In christo iesu domino nostro.

De angelis. Lectio libri Apocalyp. Cap. xix.

In diebus illis. Dixit mihi angelus. Scribe. Beati qui ad cenam nuptiarum agni vocati sunt. Et dixit mihi. Hec verba dei vera sunt. Et cecidi ad pedes eius. ut adorarem eum. Et dixit mihi. Vide ne feceris. Cōseruam enim tuum sum. et fratrum tuorum habentium testimonium iesu. Deum adora.

Sancti spiritus. Actum apostolorum. Cap. viij.

In diebus illis. Cum audissent apostoli qui erant in hierosolymis: quia rece. &c. ut supra.

Sanctae crucis. Ad Philipenses. Cap. ij.

Christus factus est pro nobis obediens usque ad mortem. mortem autem crucis. &c. ut supra.

Propostulanda pace. Lectio ad Romanos. Cap. xij.

Fratres. Nolite esse prudentes apud vosmetipsos. Nulli malum pro malo reddentes. prouidentes bona non tantum coram deo. sed etiam coram omnibus hominibus. Si fieri potest quod ex vobis est. cum omnibus hominibus pacem habentes. Non vosmetipsos defendentes charissimi: sed date locum irae. Scriptum est enim. Mihi vindicta & ego retribuam: dicit dominus. Sed si esurierit inimicus tuus. cibus illi: si sitis potum dabis. Hoc enim facies. carbones ignis cōgeres super caput eius. Noli vinci a malo. sed vince in bono malum.

¶ Pro congregatione.

Succincti lūbos mentis vřę. Ex. i. petri epla. ca. i. In quo apls regeneratos inducit ad castitatē & mūdiciā. Succincti lūbos. i. casti corpe & mēte. Sobrii. victu & vestitu. Perfecti in omni virtute. Sca. p. quā sparis glām. In reuelationē. i. p. reuelationē. Obedientię. in obſuatiōe legis. Nō figurati. i. p. formati. Scim. s. deū. Scī s. tis. i. scitatis illi. immitatores. Scriptū est.

¶ Pro congregatione. Lectio beati

Petri apli. j. Cap. f.

Charissimi. Succincti lūbos mentis vřę; sobrii, perfecti, sperate in eā, q̄ offertur vobis grām in reuelationē iesu chři q̄i fili obedientiæ: nō cōfigurati prioribus ignoratiæ vřę desiderijs; sed scđm eum q̄ vocauit vos scđm, vt & ipsi in omni cōuersatione scī sitis. Qm̄ scriptum est. Sancti eritis: qm̄ ego sanctus sum: dñs deus vester.

¶ Pro familiaribus. Pauli ad Galatas.

Cap. vj.

Fratres. Si pōcupatus fuerit homo in aliquo delicto: vos qui spūales estis. hmōi instruite in spū lenitatis: considerans teipsum: ne & tu tenteris. Alter alterius onera portate: & sic adimplebitis legē chři.

¶ Pro quacūq; tribulatione. Lctō

Hieremę pphetę.

Ca. xij

Si iniquitates nrę cōtenderint cōtra nos dñe libera nos q̄sumus: fac ppter nomen tuū qm̄ multę sunt auersiōes nrę. Tibi peccauimus expectatio isrl̄ saluator nr̄ in tēpore tribulatiōis. Tu aut̄ in nobis es dñe: & nomen scđm tuū inuocātū est sup nos: ne des relinquo nos dñe deus noster.

¶ Pro pluuia. Lctō lib. Leuitici.

Cap. xxvj.

In diebus illis. Dixit dñs ad Moysen. Si in pceptis meis ambulaueritis, &c. vřsupra.

Tu autem in nobis es dñe. hoc dicit: & in templo erat ppciatio: quāsi dei sedes.

¶ Pro pluuia.

Dixit dñs ad Moysen. Si in pceptis meis. Ex leuiti. cap. xxvj. Jam exposita est in vigilia trinitatis.

Leuitici. xij.

¶ Pro familiaribus.

Si pōcupatus fuerit hō. Ex epi. ad Gala. ca. vj. In q̄ inducit illos ad paciētiā & mutuā tollerātiā. pōcupatus. aliq̄ p̄turbatiōe animi. Qui spūales. i. sapiētiores. Spū lenitatis. reducen. do ad m̄suetudinem. Consideras teipm̄. i. p̄tūā fragilitatem. Tu tenteris. i. in silem p̄turbatiōē incidas. Alter alterius onera. i. infirmitates mutuas sus. ferendo.

¶ Pro quacūq; tribulatione.

Si iniquitates nostrę cōtenderint. Ex hieremia ppha ca. xij. de. p̄catio est pphete p̄plo p̄dolētis. Cōtenderint. i. fuerint p̄tra nos. ffac p̄p̄ nomē tuū. i. fm tuā misericordiā. Auersiōes. sc̄a tes: sive a via recta sicut p̄uersio est ad deū & viam rectam. Expectatio isrl̄. i. in quo solo habemus oēm sp̄ē nr̄az. & paucis vrbis interpositis subdit.

EPISTOLAE

¶ Pro sacerdote.

Fidelis sermo et omni acceptione. i. ad Timotheum cap. i. Fidelis sermo. idest verus et dignus. Acceptione. idest qui ab audientibus accipiat. et subdit sermonem. Ego primus. ex persecutore factus apostolus. Cederet patientiam. reuocando me ab actu persequendi. Qui credituri sunt. ut nemo desperet ex peccatis reduci posse se ad gratiam: propter quod agens gratiae: concludit. Regi seculorum. etc.

¶ Pro auertenda pestilentia.

Immisit dominus pestilentiam.

Ex secundo Regum capite. xxiij. In quo ponitur pestilentia quam immisit Dominus in israel: propter peccatum Dauid: quod insit populo numerari.

Ad tempus constitutum a Deo. a Dan vsq; ad Bersabee qui erant termini longitudinis iudee.

Areana Iebusai. quia hic Areana non erat iudeus: sed iebusai. idest ex illorum genere qui ante Regnum Dauid habitabant ierusalem: qui alio nomine vocabantur Ganaan.

Sed propheta. quia tempore regni Dauid prophetauit.

¶ Pro Sacerdote. Beati Pauli ad Timotheum prima. Capite primo.

Harissime. Fidelis sermo et omni acceptione dignus quia Christus Iesus venit in hunc mundum peccatores saluos facere, quorum primus ego sum. Sed ideo misericordiam consecutus sum: ut in me primum ostenderet omnem patientiam: ad informationem eorum, qui credituri sunt illi in vitam aeternam. Regi autem saeculorum immortalis inuisibilis soli deo honor et gloria in saecula saeculorum. Amen.

¶ Pro auertenda epidemia. Lectio Regum secunda. Cap. xxiiij.

N. diebus illis. Immisit Dominus pestilentiam in israel de mane vsq; ad tempus constitutum: mortui sunt a Dan vsq; ad Bersabee septuaginta millia virorum. Cuncq; extenderet manum suam angelus Domini super ierusalem, ut disperderet eam: misertus est Dominus super afflictionem eorum. Et dixit angelo percutienti populum: Sufficit nunc contine manum tuam. Erat autem angelus Domini stans super aream areana Iebusai. Dixitq; Dauid ad dominum: cum vidisset angelum percutientem populum. Ego sum qui peccaui: et qui iniqui egisti quod oues sunt, quod fecerunt. Obsecro te domine ut auertat manus tua contra me, et contra domum patris mei. Venit autem Gad propheta domini ad Dauid in die illa. Et dixit ei. Ascende, et construe altare domino in area areana Iebusai. Et ascendit Dauid iuxta sermonem Gad: quem praeceperat Dominus operibus.

Contra persecutores ecclesiae. Ecclesiastici, Cap. xxxvi.

¶ Contra ecclesie persecutores.

Miserere nostri deus omnium. Et Ecclesiastici libro. capite. xxxvj. In quo ponitur oratio authous huius operis: potest esse oratio prelati. cuius sumus speclatier. dicens. Miserere nostri deus omnium. per creationem. Respice nos. qui sumus populus tuus peculiaris. Lucem. idest consolationem in tenebris nostrarum

miserere deus omnium: & respice nos: & ostende nobis lucem miserationum tuarum: & immitte timorem tuum super gentes. que non exquisierunt te. ut cognoscant quia non est deus nisi tu: ut enarrant magnalia tua. Alleua

manum tuam super gentes alienas: ut videant potentiam tuam. Sicut enim in conspectu eorum sanctificatus es in nobis: sic in conspectu nostro magnificaberis in illis: ut cognoscant te sicut & nos cognouimus: quoniam non est deus præter te domine. Innoua signa. & immuta mirabilia. Glorifica manum & brachium dextrum. Excita furorem: & effunde iram. Extolle aduersarium. & afflige inimicum. Festina tempus. & memento finis: ut enarrant mirabilia tua domine deus noster.

Pro infirmis. Lectio iacobi apostoli.

Capite. v.

Charissimi. Tristatur aliquis vestrum: oret cæquo animo & psallat. Infirmatur quis in vobis: inducat præbytero ecclesiæ & orent super eum: ungentes eum oleo in nomine domini. Et oratio fidei saluabit infirmum: & alleuiabit eum dominus. Et si in peccatis sit. dimittetur ei. Confitemini ergo alterutrum peccata vestra: & orate pro inuicem: ut saluemini.

retributionem. Immitte te timore tuæ actiue p terroris. Magnalia tua. q̄ fecisti p nobis contra illos. Alleua manuz. pro graua. nem qui incit telam ut feriat: manum alleua. deinde gratia. Sanctificatus in nobis. colentibus te. quem illi blasphemant.

Magnificaberis in eis. idest laudaberis: quia illos nobis subicies.

ut cognoscant te. ostendendo fauorē tuū pro nobis contra illos.

In noua signa. scilicet que fecisti pro nobis contra egyptios.

Immuta mirabilia. vnum post aliud signum faciendo. Magnifica manum. idest iram tuam in illos mentra.

Extolle aduersarium. idest extra fines nostros ponet. Festina tempus. illorum punitionis: et nostrę liberationis.

Finis. scilicet a te constituti & promissi de aduentu Messie.

¶ Pro infirmis.

Tristatur aliquis vestrum: Ex

ep̄la iacobi. ca. v. Tristatur. idest in tristitia: aut in morbo. Oret ergo animo. idest tranquillo & hilari. Psallat. canet & non solum oret. Infirmatur. morbo in quo dubitatur de vita. Ungentes. hinc potissimum habet originem unctionis sacramenti.

Alleuiabit. nisi aliud expediret potius infirmo quod solus deus scit. In peccatis. scilicet venialibus. Confitemini. hinc quoque institutum est confessionis & penitentię sacramentum.

EPISTOLAE

¶ Pro defunctis.

Audiui vocē de celo. Ex Apoc. i. ca. xliij. In q̄ arguit de p̄mio illoꝝ q̄ in martyrio aut p̄fessione dñi mortuū. Scribe de re notabili ⁊ diu p̄uāsura hoc dici solet. Amodo. i. iā siue cito: vt sit amodo: q̄n̄ ad modicū. Sp̄s sc̄t̄s. cū p̄re ⁊ filio q̄z ē ner. ⁊ laborib⁹ suis. ⁊ fruant̄ eterna q̄ete. Opa illoꝝ. i. merces suorū opeꝝ: quē admodū ⁊ malorū operū suos autores. Tergil⁹. q̄sq̄ suos patimur manes.

Alia p̄ defunctis.

Afr fortissim⁹ iudas collatiōe facta. Ex. ij. macha. cap. xij. In q̄ m̄ifeste ostēdit̄ resurrectionis spes: ⁊ q̄s elemosyna facta p̄ mortuis mirū immo: dū illis p̄dest. Iudas. cognomēto machabeg: q̄s in: erptat̄ pugnatō: hebraice asimonai. Collatione facta. ex ea pecunia q̄ q̄sq̄ pruit. Drachmas argēti. drachma genus monete q̄ appōit̄ sextadecimam partē vncie / hoc est dīmidū n̄rī nūmī argētei. Mortuorū. q̄ in bello ceciderāt q̄s gestū est cuz ducib⁹ ātioc̄i. Cū pietate. i. p̄ religioe. Optima gr̄a. i. mercedē.

Alia p̄ defunctis.

Nolum⁹ vos ignorare de dormiētib⁹. Ex ep̄l. ad Thessa. i. ca. iij. In q̄ eos res p̄hēdit. q̄ mortuos nimis lugēt: cū sit oib⁹ resurgēdi spes q̄ bñ sentiūt de religioe. Sp̄s nō h̄nt. s. resurgēdi. Si credim⁹. hoc argumēto p̄p̄e vt̄it̄ paul⁹ ad pbādū resurrectionē: q̄s ch̄s. s. resurrexit. Q̄s si nos credim⁹. ⁊ resurrectionē. q̄sq̄ credem⁹. Adducet cū eo. ad vitā immortalē. In x̄bo dñi. i. ex parte dñi q̄ nob̄ hoc reuelauit. Residui sum⁹. ap̄t̄b⁹ n̄ris iā mortuis. Nō p̄ueniem⁹. q̄ oēs sūnt̄ resurgem⁹. In iussu. i. iubēdo his x̄bis. Surgite mortui venite ad iudiciū. Archāge l. machabehis. In tuba. q̄ vox erit q̄s tubę cuius d̄ q̄ ad oēs p̄ueniet. Mortui i ch̄so. i. q̄ crediderūt. Resurgēt p̄m̄. respectu n̄rī q̄ viuim⁹ in illi⁹ fide. Qui reinq̄mur. s. in vitā. Rapiemur cū illis. sentire videt̄ ap̄ls. q̄ illi q̄ in die iudicij viuēt: nō mouent̄: s̄ cū suscitatis rapient̄. Obuiā ch̄so. veniēte ad iudiciū. Cōsolamini. i. in hac solitudine mortuorū: cōsolamini vos inuicē cū spe resurrectionis.

¶ Pro defunctis. Apoca. Cap. xliij.

In dieb⁹ illi. Audiui vocē de celo dicēti m̄hi. Scribe: bñ mortui. q̄ in dño moriunt̄. Amodo em̄ iā dic̄t̄ sp̄s: vt regescāt a laborib⁹ suis. Opa. n. illoꝝ sequit̄ illos. ¶ Lcō lib. Machab. xxi. q̄. Cap. xij.

In dieb⁹ illi. Vir fortissim⁹ iudas collatiōe facta: duo decim millia drachmas argēti misit hierosolymā: offerri eas ibi p̄ p̄ctis mortuorū. iuste ⁊ religiose de resurrectione cogitās. Nisi em̄ eos. q̄ ceciderāt resurrectione sp̄aret: sup̄flui videt̄ ⁊ vanū orare p̄ mortuis. Sed q̄a cōsiderabat q̄ hi: qui cū pietate dormitio nē accipant: optimā haberēt repositā gr̄am. Sācta ergo ⁊ salubris est cogitatio p̄ defunctis exorare. vt a peccatis soluantur.

¶ Beati Pauli ad Thessalo. i. Cap. iij.

Rēs. Nolum⁹ vos ignorare de dormiētib⁹: vt nō cōtristemini. sicut ē ceteri. q̄ sp̄s nō h̄nt. Si em̄ credim⁹ q̄ iesus mortu⁹ ē ⁊ resurrexit: ita ⁊ de⁹ eos. qui dormierūt p̄ iesum adducet cū eo. Hoc em̄ vobis dicim⁹ in x̄bo dñi q̄a nos. q̄ viuim⁹. qui residui sum⁹ in aduētū dñi nō p̄ueniem⁹ eos qui dormiēt. Q̄ m̄ ip̄e in visu. ⁊ in voce archāgelit̄ in tuba dei descēdet de celo: ⁊ mortui. qui in ch̄so sunt: resurgent primi. De inde nos qui viuim⁹. qui reliquimur: simul rapiemur cū illis in nubibus obuiā ch̄so in aera. ⁊ sic semp̄ cū dño erimus. Itaq̄ consolamini in vicem verbis istis.

¶ Alia pro defunctis.

Christus resurrexit a mortuis. Ex. j. ad Corinthios epistola. capi. xv. Exposita est se. lxx. post dominicam in albis.

¶ Alia pro defunctis.

Ecce mysterium vobis dico. Ex epistola. i. ad Corinth. capi. xv. In quo agitur de mysterio resurrectionis.

¶ Lectio epistolæ beati Pauli ad

Corinth. j. Cap. xv.

Fratres, Christus resurrexit a mortuis primitiæ dormientium. Quoniam quidem. &c. ut supra.

¶ Beati Pauli ad Corinth. j.

Cap. xv.

Ratres, Ecce mysterium vobis dico. Omnes quidem resurgemus: sed non omnes immutabimur. In momento, in ictu oculi, in novissima tuba. Canent enim tuba, & mortui resurgent incorrupti: et nos immutabimur.

Oportet enim corruptibile hoc induere incorruptionem: & mortale hoc induere immortalitatem. Cum autem corruptibile hoc induerit incorruptionem: & mortale hoc induerit immortalitatem: tunc fiet sermo, qui scriptus est. Absorpta est mors in victoria. Vbi est mors victoria tua? Vbi est mors stimulus tuus? Stimulus autem mortis, peccatum est. Virtus vero peccati, lex. Deo autem gratias: qui dedit nobis victoriam. Per Iesum Christum dominum nostrum.

nebas omnes, quasi dicamus: erit. Stimulus tuus, i. peccatum quod erat mortis causa. Virtus peccati lex, quia peccatum magis viguit ex lege. dando. i. peccandi occasionem. Deo autem gratias, facimus.

In quo agitur de mysterio resurrectionis.

Ecce mysterium. i. rem magnam / atque ad intelligendum difficile.

Omnes. i. boni & mali. Non omnes immutabimur. de statu. s. corporalitatis & spiritualitatis per cotes corporis. In momento. s. fiet resurrectio.

In ictu oculi. i. in instanti. s. quo clauditur et aperitur oculus.

In novissima tuba. i. voce qua dicit Christus / surgite mortui.

Incorrupti. i. sine morborum diminutione.

Et nos immutabimur. scilicet de corruptione ad immortalitatem.

Corruptibile hoc. i. naturam humanam resurgere incorruptibilem.

Induere immortalitatem. i. in meliorem statum mutandem. Sermo qui scriptus est. Osee quarto.

Absorpta est mors in victoria. in hebreo ero mors tua o mors.

Tibi est mors victoria tua: qua proster

Ad lectorem.

Lector habes Pauli subtilia dogmata sancti
Qui vas electum religione fuit,
Numina irina dei, qui raptus in æthera vidit,
Sustinet ecclesiæ culmina fortis Atlas,
Pagina sacra licet antiqua volumina iacter:
Hoc velut in cunctis lucida germina nitet,
Fundamenta iecit fidei certissima: summum
Præbet ei christi bibliotheca locum,

EXPLICIT VNTVR HYMNI, ORA-
tiones, Homiliæ, necnon Epistolæ beatorum Pauli,
Petri, Iacobi & Ioannis, atq; etiã ex prophe-
tis, quæ per anni circulum in ecclesia cantan-
tur summa cura industriaq; terse; atq; emul-
sæ ad ipsum Antonij Nebriss. prototy-
pum collatæ. nunc demum typicæ ex-
cussioni traditæ apud indytam
Garratam. Anno Domi-
ni nostri iesu Christi.
M. D. X L I.